

CODEX DIPLOMATICUS
ET EPISTOLARIS
REGNI BOHEMIAE

IUSSU COMITIORUM REGNI BOHEMIAE

EDIDIT

GUSTAVUS FRIEDRICH.

TOMUS I

INDE AB A. DCCCXV. USQUE AD A. MCXCVII.

PRAGAE MCMIV—MCMVII.
SUMPTIBUS COMITIORUM REGNI BOHEMIAE.

TYPIS ALOISII WIESNERI.

1.

*Constitutio de negotiatoribus, qui ad partes Slavorum et Avarorum pergunt,
e capitulari missorum in Theodonis villa dato.*

[805 exeunte].

5 *Boretius, Capitularia regum Francor. in Monum. Germ. Leg. sectio II, tom. I, pag. 122,
num. 44. (Codices mss., in quibus capitulare exstat, enumerantur ibid. pag. 120). — Erben,
Reg. I, pag. 7, num. 16. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 6, num. 8.*

10 *De anno et loco, quo capitulare hoc editum fuerit, docent illa, quae in cod. bibl. national.
Paris. 9654 fol. 17. et Vaticano inter Palatinos 582 fol. 19.^v inscribuntur: „Ad Theotonem
villam [= Thionville, Diedenhofen] fuit datum in anno V imperii ante natale domini.“*

..... (VII.) De negotiatoribus, qui partibus Sclavorum et Avarorum pergunt,
quousque procedere cum suis negotiis debeant,¹ id est: partibus Saxoniae usque
ad Bardaenowic,² ubi praevideat Hredi; et ad Schezla,³ ubi Madalgaudus prae-
videat; et ad Magadoburg⁴ praevideat Aito; et ad Erpesfurt⁵ praevideat Madal-
15 gaudus; et ad Halazstat⁶ praevideat item Madalgaudus; ad Foracheim⁷ et ad
Breemberga⁸ et ad Ragenisburg⁹ praevideat Audulfus, et ad Lauriacum¹⁰ War-
narius. Et ut arma et brunias non ducant ad venundandum.¹¹ Quod si inventi
fuerint portantes, ut omnis substantia eorum auferatur ab eis, dimidia quidem
pars partibus palatii, alia vero medietas inter iamdictos missos et inventorem
20 dividatur.

1. ¹) Regiones infra descriptae in regni finibus orientalibus sitae sunt et ita dicuntur, ut
a septemtrione, id est Albis ostio, capitularis auctor incipiat et meridiem versus ad
Danubium et Anasum (Enns) confluentes procedat. — ²) Hodie Bardowiek. — ³) Schesel
prope Celle. — ⁴) Magdeburg. — ⁵) Erfurt. — ⁶) Hodie non exstat, sed situm fuit prope
25 Bamberg. — ⁷) Forchheim. — ⁸) Pfreimt. — ⁹) Regensburg. — ¹⁰) Lorch prope Enns. —
¹¹) Similiter iam Karoli Magni capitulare Haristallense anno 779 mense martio datum,
cap. 20 vetat: „De brunias, ut nullus foris nostro regno vendere praesumat.“

2.

Karoli Magni capitula de causis diversis; inter alia de expeditione, si fieret in partes Hispaniae, Avariae vel Bohemiae vel Soraborum.

[807 init. ?]

Traditur in codicibus: A) bibl. nat. Paris. 9654. fol. 20^v; B) bibl. Vaticanae inter Palatinos 582. fol. 23.^v

Boretius, Capitularia regum Francorum (Monum. Germ. hist. Legum sect. II) I, pag. 135, num. 49. — Erben, Reg. I, pag. 7, num. 17 (ex edit. Pertzii in Mon. Germ. III, pag. 149). — Mühlbacher, Reg. d. Kaiserreichs I, pag. 173, num. 419; Dobenecker, Reg. Thuringiae I, pag. 24, num. 81. 10

Anno fere 807 capitula adscribenda esse, ordo probat, quo capitula in codicibus recensentur.

Volumus atque iubemus, ut comites nostri propter venationem et alia ioca placita sua non dimittant nec ea minuta faciant, sed ad exemplum, quod nos cum illis placitare solemus, sic et illi cum suis subiectis placitent et iustitias faciant. Et de singulis capitulis, quae eis praecepimus, per semet ipsos considerare studeant, ut nihil praetermittatur ab eis, quae vel infra patriam vel foras patriam in hoste faciendum iniungimus. 15

Si partibus Hispaniae sive Avariae^a solatium ferre fuerit necesse praebendi, tunc de Saxonibus quinque sextum praeparare faciant. Et si partibus Beheim fuerit necesse solatium ferre, duo tercium praeparent. Si vero circa Surabis^b patria defendenda^c necessitas fuerit, tunc omnes generaliter veniant. — — 20

3.

Ludovicus Pius imperator imperium suum inter filios suos Lotharium, Pipinum et Ludovicum dividit.

Aquisgrani 817 mense iul. 25

E cod. ms. bibl. nationalis Parisiensis num. 2718, fol. 76.

Boretius, Capitularia regum Francor. (Mon. Germ. Leg. sect. II) I, pag. 270, num. 136. — Erben, Reg. I, pag. 7, num. 18. — Vide et. Palacký, Dějiny³ I, I, pag. 121, nota 61.

In nomine domini dei et salvatoris [nostri Iesu Christi Hludowicus, divina ordinante providentia imperator augustus].^a Cum nos in dei nomine anno incarnationis domini octingentesimo septimo decimo, indictione decima annoque imperii nostri quarto, mense iulio, Aquisgrani palatio nostro more solito sacrum conventum et generalitatem populi nostri propter ecclesiasticas vel totius imperii 30

2. ^a) ita B; „avaritiae“ corr. „avaratae“ A. — ^b) „Sorabis“ corr. A. — ^c) „deferendis“ A; „deferenda“ B. 35

3. ^a) Loco verborum uncis inclusorum legitur in codice: „et caet.“ Inscriptionem e constitutione proxime post edita supplevit Boretius.

nostri utilitates pertractandas congregassemus et in his studeremus, . . . actum est, ut et nostra et totius populi nostri in dilecti primogeniti nostri Hlutharii electione vota concurrerent. Itaque taliter divina dispensatione manifestatum placuit et nobis et omni populo nostro, more solemni imperiali diademate coronatum, nobis et consortem et successorem imperii, si Dominus ita voluerit, communi voto constitui. Ceteros vero fratres eius, Pippinum videlicet et Hludowicum, aequivocum nostrum, communi consilio placuit regiis insigniri nominibus et loca inferius denominata constituere, in quibus post decessum nostrum sub seniore fratre regali potestate potiantur iuxta inferius adnotata capitula, quibus, quam inter eos constituimus, conditio continetur. . . .

Cap. I. Volumus, ut Pippinus habeat Aquitaniam^b et Wasconiam et markam Tolossanam totam et insuper comitatos quatuor . . .

II. Item Hludowicus, volumus, ut habeat Baioariam et Carentanos et Beheimos et Avaros atque Sclavos, qui ab orientali parte Baioariae sunt, et insuper duas villas dominicales ad suum servitium in pago Nortgaoe: Luttraof et Ingoldesstat.¹

III. Volumus, ut hi duo fratres, qui regis nomine censentur, in cunctis honoribus intra suam potestatem distribuendis propria potestate potiantur, tantum ut in episcopatibus et abbatibus ecclesiasticus ordo teneatur et in ceteris honoribus dandis honestas et utilitas servetur.

20

4.

Ludovicus Germanicus Privinae duci beneficium a se collatum in hereditatem donat, exceptis illis, quae ad ecclesiam Salisburgensem pertinent.

Ratisbonae 847 octob. 12.

Diploma quidem deperditum est, rem gestam vero „De conversione Bagoariorum et Carantanorum libellus“ c. 12. his verbis enarrat: „Pervenit ergo ad notitiam Hludowici piissimi regis, quod Priwina benevolus fuit erga dei servitium et suum; quibusdam fidelibus suis saepius ammonentibus, concessit illi in proprium totum, quod prius habuit in beneficium, exceptis illis rebus, quae ad episcopatum Juvavensis ecclesiae viderentur pertinere. . . . Isti fiebant praesentes: nomine Liuphrammus archiepiscopus, Erchanbertus episcopus [Frisingensis], Erchanfridus episcopus [Ratisbonensis], Hartwigus episcopus [Pataviensis], Karolomannus, Hludowicus, Ernst, Ratpot, Werinheri, Pabo, Fritilo, Tacholf, Deotrih, Waninc, Gerolt, Liutolt, Deotheri, Wolfregi, Jezi, Egilolf, Puopo, Adalperht, Megingoz, item Adalperht, Odalrih, Pernger, Managolt. Actum loco publico in Reganespurc, anno domini 848, indictione XI, sub die III idus octobris.“ Monum. Germaniae, SS. XI, pag. 13. — Pastrnek, Dějiny slovanských apoštolů pag. 270 sq. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 22, num. 31. — De tempore vide Mühlbacher, Regesten des Kaiserreichs I, pag. 531, num. 1347^d. De Privina, a Moimaro, duce Moravorum, expulso, cf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches I, pag. 33, 298, II, 176 sq., 380.

3. ^b) „Aequitaniam“ prima manu cod.

¹) Lauterhofen et Ingolstadt.

40

5.

Capitula concilii Maguntini, in quibus inter alia de exordio fidei christianae in Moravia dicitur.

Maguntiae 852 oct. 3.

Cod. ms. bibl. regiae Bambergensis A. I, 35 signatus, fol. 48 (A.).

5

Boretius et Krause, Capitularia regum Francorum (Mon. Germ. hist. Leg. sect. II) II, pag. 185 et 189. — Mühlbacher, Reg. d. Kaiserreichs unter d. Karolingern I, num. 1360 a.

Canon Hludowici regis. Anno dominicae incarnationis DCCCLII,^a indictione XV, regis vero orthodoxi atque gloriosi et vera clementiae dignitate praecipui Hludowici anno XVIII, mense octobri, die tertio, ex voluntate atque precepto eiusdem serenissimi principis sancta synodus habita est in civitate Magontia, metropoli Germaniae, presidente Rabono, venerabili eiusdem civitatis archiepiscopo, cum ceteris episcopis orientalis Frantiae et Baioariae atque Saxoniae . . . et reliquis aecclesiastici ordinis viris, presbiteris videlicet, monachis atque diaconibus, a quibus statutum est haec synodalia decreta gestorum, quorum capita subter adnexa^b sunt. — —

[11.] De homicidio. — Albgis, qui uxorem Patrichi publice auferens ad extremos fines regni duxit in rudem^c adhuc christianitatem gentis Maraensium et crimine adulterii ecclesiam Christi diffamavit, communi consilio decernimus, ut iussu regis in exilium missus iuxta sacrorum canonum statuta¹ penitentiam pleniter agat, id est: III annos cum pane et aqua et leguminibus atque holeribus, exceptis precipuis festivitatibus, et postea IV annos alios per singulas ebdomadas III dies similiter abstineat et III quadragesimas, nisi infirmitatis nimia hoc illum prohibeat ita implere, et deposito militari cingulo omni tempore vitae absque coniugio permaneat. . . .

25

6.

Ludovicus Germanicus confirmat monasterio sancti Emmerammi Ratisbonae possessionem bonorum a Willihelmo comite collatorum, quae sita sunt infra duo flumina, „id est inter Agastam¹ et Nardinam², a locis videlicet, ubi ipsa in Danubium fluunt, usque ad loca, ubi de venis in amnes derivantur, et ita usque in Nortuuallt in hanc partem silvae sine termini conclusione.“

Ratisbonae 853 ian. 18.

Urkundenbuch des Landes ob der Enns II, pag. 16, num. 12. — Erben, Reg. I, pag. 11, num. 27. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 24, num. 35. — Mühlbacher, Reg. d. Kaiserreichs unter d. Karolingern I, pag. 537, num. 1363.

35

5. a) ‚DCCCL‘ superscript. ‚II‘ A. — b) ‚adnecta‘ A. — c) ‚inouā‘ in marg. adnot. A.

¹⁾ Cfr. Conc. Ancy. c. 19, Mansi II, col. 526.; Wassersleben, Bussordnungen p. 378.

6. ¹⁾ Aist. — ²⁾ Naarn.

7.

Controversiae inter Annonem episcopum Frisingensem et Odalscalcum episcopum Tridentinum de vineis apud Pauzanam habitae descriptio, in qua de exercitu Baiovariorum, a rege Ludovico Germanico in Bohemiam misso, commemoratur.

Aibling 855 mart. 17.

Meichelbeck, *Hist. Frisingensis* tomi I pars 2, pag. 350, num. 702. — *Fontes rer. Austriac. sect. II, tom. 31, pag. 16.* — Erben, *Reg. I, pag. 12, num. 28.* — Vid. Mühlbacher, *Reg. d. Kaiserreichs I, pag. 541, num. 1370^b*; Dämmeler, *Gesch. d. ostfränk. Reiches I, pag. 388, nota 3.*

Quodam tempore, dum turbida res agitabatur in episcopatu Frisinge, contigit deo donante plebem elegisse sibi Annonem episcopum,¹ quod dominus rex Ludovicus assensit, talemque votum benigne suscepit, illumve statuit feliciter regere sanctum ovile. Tunc temporis Odalschalc Triente episcopus² per malorum suasionem ad Pauzanam³ vinearum sancte Marie invasionem fecit iniuste. Quibus sibi subactis, ut locus obtulit, dono dei optissimus rex Ludovicus interea ad Eipilingun⁴ dies quadragesimales frequentabat, misit aciem Baiovariorum in Poemanios, quorum ductor Ernst comes exstitit, episcopis simul comitantibus. Tum demum reversi cum rumore non minimo, ut moris est, confluebant ad regem^a Actum ad Eipilingen⁴ XVI kalendas aprilis anno incarnationis domini DCCCLV, indictione III.

8.

Ludovicus Germanicus monasterio Altae Inferiori (Niederaltaich) omnia, quae dux Privina ei donavit, confirmat petente abbate Otgario.

25

Ratisbonae 860 febr. 20.

Monum. Boica XI, pag. 119, num. 13; cf. *ibid.* XXVIII, 1, pag. 52, num. 37 (ex autographo tabularii regni Bavariae Monachi) = Boczek, *Cod. dipl. Mor. I, pag. 28, num. 39.* = Erben, *Reg. I, pag. 12, num. 29 (exc.)* — Mühlbacher, *Regesten d. Kaiserreichs I, pag. 556, num. 1401*; cf. Dämmeler, *Gesch. d. ostfränk. Reiches II, pag. 24, nota 1*; Monum. Germ. SS. XI, pag. 13, nota 58 et pag. 14 nota 65.

. . . Briuinus, fidelis dux noster, veniens in procerum nostrorum presentiam, postulavit serenitatem nostram, ut de rebus proprietatis sue, quas ei in proprietatem concessimus, liceret ei partem aliquam ob memoriam eius dare ad sanctum Mauricium et ad monasterium nostrum Altae, cui tempore illo Otgarius abba preesse videbatur et rector; cuius petitioni libenti animo assensum prebentes,

35

7. ^a) In sequentibus describitur litis de praefatis vineis processus et definitio.

¹) 854—875. — ²) 855—864. — ³) Bozen. — ⁴) Aibling ap. Rosenheim in Bavaria.

decrevimus ita fieri. Dedit itaque Briuuinus, fidelis dux noster, cum consensu et licentia nostra ad prefatum monasterium sancti Mauricii martyris Christi de sua proprietate in suo ducatu, quicquid habuit ad Salapiugiti infra terminos istos: in orientem ultra Salam fluuiolum usque in Slougenzin marchan et Stresmaren, et sic sursum per Salam usque Uualtungenbah et sic inde usque in Hrabagiskeit 5 et ad Chirihstetin. Postea vero predictus fidelis abba noster Otgarius deprecatus est celsitudinem nostram, ut easdem res per nostre auctoritatis preceptum confirmassemus. Cuius petitioni ob honorem dei et sancti Mauricii militis Christi et bonum illius servitium libenti animo assensum prebuimus. . . . Data X kalendas marcii, anno Christo propitio XXVIII regni domni Hludouuici serenissimi 10 regis in orientali Francia. Actum Reganesburc civitate regia, in dei nomine feliciter amen.

9.

Kocelus, comes de Slavis, omnia quae habuit in villa Wampaldi dicta, ecclesiae Frisingensi donat. 15
Ratisbonae 861 mart. 12.

Meichelbeck, Hist. Frising. tomi I pars 2, pag. 353, num. 710. — Cf. Monum. Germ. SS. XI, pag. 13, nota 58; Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches II, pag. 24.

In nomine domini nostri Jesu Christi. Declaratum est commorantibus cunctis, quod quidam comes de Sclavis nomine Chezul omnem rem, quam habuit 20 prope Pilozsve in villa, quae dicitur Wampaldi, cum territoriis et vineis, pratis et silvis ad haec pertinentibus cum omni integritate in capsam sanctae Mariae firmiter tradidit, ut aevis temporibus inconvulsum permaneat ad Frisingas, ubi electus dei Corbinianus corpore quiescit. Hoc factum est anno incarnationis domini DCCCLXI, indictione VIII, in loco regali publico Ratispona in XII. ka- 25 lendas aprilis.¹

10.

Nicolaus I papa ad Ludovici Germanici regis mandata a Salomone, episcopo Constantiensi, relata per litteras respondens, regi prosperam adversus Rastislaum, principem Moraviae, expeditionem exoptat. 30
[864.]

9. ¹⁾ *Idem „Chozil, humillimus comes, de haereditate sua tradidit ad s. Emmerammum [Ratisbonae] in proprietatem ad Stromogin, quantum Gundpoldus habuit in proprietatem et beneficium in villa nuncupante Reginuuartedorf et in Rosdorf;“* *Pez, Thesaurus anecdot. noviss. I, pars 3 col. 233 (ex Anamodi lib. I traditionum sanct-Emmerammensium 35 cap. L); Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 33, num. 46; Erben, Reg. I, pag. 14, num. 34. In litteris Gundbatonis diaconi, tempore Carlomanni, regis Bavariae (876—880) confectis, „Chezil dux“ iam mortuus commemoratur; Pez, l. l. col. 218.*

Baluzii Miscellanea (ed. Mansi) I, pag. 401. = Mansi Conc. ampl. coll. XV, pag. 454, = Migne, Patrolog. lat. 119, pag. 872. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 27, num. 37. — Erben, Reg. I, pag. 14, num. 33. — Jaffé, Reg. pontif.² I, num. 2758.

5 *Hartzheim, Concil. Germ. II. pag. 432 perperam documenti huius fidem negabat. — Conf. etiam Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches II, pag. 85, 86, not. 1; Bretholz, Gesch. Mähr. I, pag. 67.*

XI. Quoniam nuntias, quod fidelis rex¹ dispositum habeat venire Tullinam² et deinde pacem cum rege Vulgarorum³ confirmare et Rastitium⁴ aut volendo aut nolendo sibi obedientem facere,⁵ oramus omnipotentem deum, ut angelus,
10 qui fuit cum Jacob patriarcha, sit quoque cum ipso et cum omnibus suis et bene disponat iter eius, et cum pace et gaudio revertatur ad propria.

11.

Nicolaus I papa Constantinum et Methodium auditis eorum laboribus Romam accersit.
15 [867.]

Litterae deperditae; vid. Transl. s. Clementis c. 8 (Pastrnek, Děj. slovanských apoštolů pag. 243); Vita Methodii c. 6. (Pastrnek op. cit. pag. 226); Jaffé, Reg. pontif.² num. 2888; Boczek, Cod. dipl. Mor. I. pag. 32, num. 43. — Cf. Analecta iuris pontificii X, pag. 74; Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches II, pag. 186.

12.

(DUBIAE FIDEI.)

Hadrianus II papa Rostislavo, Sventopulco et Kocelo Methodium commendat; linguae slovenicae usum in sacris concedit; excommunicat eos, qui litteras linguae eorum vituperant.
25 [869 post febr. 14].

Epistolae huius translatio slovenica exstat in Vita Methodii c. VIII. (Codices mss. enumerat Pastrnek, Dějiny slovanských apoštolů Cyrilla a Methoda pag. 9 sq.)

Erben, Reg. I, pag. 14, num. 35 (ex editione Pauli J. Šafařík, Památky dřevn. písemnictví Jihoslovanů pag. 5) = Goetz, Gesch. d. Slavenapostel, pag. 52. — Jaffé, Reg. pontif.² I, num. 2924. — Damus ex editione Vitae Methodii a v. d. Pastrnek op. cit. pag. 228 recognita.
30

Epistola nec vitiis nec suspicione caret. Quae fides ei sit adhibenda, inter viros doctos haud constat. Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 139, nota 84 pro genuina eam habet. Similiter Dümmler in Archiv f. Kunde österr. Gesch. XIII, (1854) pag. 182. et Rački in Arkiv za jugoslav. povjest. IV, pag. 281 sq. de sinceritate eius non esse dubitandum censent. Falsam

35 10. ¹) Ludovicus Germanicus. — ²) Tulln oppidum Austriae inferioris. — ³) nomine Bogoris. — ⁴) Principem Moraviae. — ⁵) Expeditio haec contra Rastislaum facta est mense augusto a. 864, v. annal. Fuld. in Mon. Germ. SS. I, pag. 378; ed. Kurze pag. 62.

vero esse putat Ginzel, Gesch. d. Slavenapostel, pag. 8 et J. Friedrich, Ein Brief d. Anastasius bibliothecarius, in Sitzungsber. d. bayer. Akad. 1892 pag. 411. Veritatem fusius defendit Snopek, List papeže Hadriana II (extr. ex Sborník Velehradský VI). Spuriam esse demonstrat Goetz l. l. pag. 53 sq., cuius sententiae repugnat Nachtigall in Arch. f. slav. Philol. XX (1898) pag. 130. — Recentissime ea, quae Vondrák in Časop. Musea kr. Česk. LXXI (1897) pag. 340 sq. et Arch. f. slav. Philol. XX, pag. 141 sq. contra epistolae huius auctoritatem profert, refellit Jagić, Zur Entstehungs-Gesch. d. kirchenslav. Sprache (Denkschr. d. kais. Akad. Wien XLVII, 1902) pag. 21 sq. Vide etiam Pastrnek in Český časop. historický VII. (1901) pag. 35 sq. — De aetate epistolae conf. Dämmler l. l. pag. 182.

10

Индрианъ єпискоупъ и рабъ бо-
жьи къ Ростиславоу и Сватоупълоу
и Коцѣлю. слава въ вѣшнихъ богу
и на земли миръ, въ чловѣцѣхъ бла-
говолєніє. ꙗко о васъ доуховнаа слы-
шахомъ, нынѣ же жадахомъ съ же-
ланіємъ и молитвоу вашего ради
спасєныа, како єсть въздвиглъ гос-
подъ сръдця ваша искати єго и по-
казалъ вамъ, ꙗко не тѣкѣмо вѣроу
нъ и благыи дѣлы достонѣ слоу-
жити богу; вѣра бо безъ дѣлъ мрътва
єсть, и отъпадаѣтъ ти, иже са-
мѣнѣи бога знаѣште, а дѣлы са-
єго отъмѣтаѣтъ. не тѣкѣмо бо оу
сєго свѣдѣтельскаєго стола просите
оучителя нъ и оу благоуверѣнаєго цѣ-
саря Муханаа. да посѣла вамъ бла-
женнаєго философа Константина и съ
братроу, донѣдеже мы не доспѣ-
хомъ. она же оувѣдѣвъша апостоль-
скаєго стола достоянствѣ ваша страны
кромѣ канѣна не сътвориште ничѣ-
соже, нъ къ намъ придосте и свѣта-
єго Климентѣ мошти несѣшта. мы
же трѣгоуемъ радость примѣше оумы-
слихомъ испытавъше посѣлати Ме-
оодѣи, свѣщѣи и съ оученикѣи, сына
же нашего, на страны ваша, мѣжа
же свѣршєна разоумомъ и право-
уверѣна, да вы оучитѣ, ꙗкоже єсте

Hadrianus episcopus et servus dei
Rostislavo et Sventopulco et Kocelo.
Gloria in altissimis deo et in terra pax,
in hominibus bona voluntas.¹ Quia de
vobis spiritualia audivimus, nunc autem
sitiebamus cum desiderio et precibus
vestrae salutis gratia, quomodo expe-
gefecit dominus corda vestra, ut eum
quaereretis, et monstravit vobis non so-
lum fide, verum etiam bonis operibus
oportere deo servire; fides enim sine
operibus mortua est,² et falluntur ii, qui
putent, se deum cognoscere, in ope-
ribus autem ab eo disciscunt. Non enim
tantum apud hunc sacerdotalem thro-
num rogastis doctorem, sed etiam apud
pium imperatorem Michaelē. Et misit
vobis beatum philosophum Constanti-
num cum fratre, cum nobis potestas
deesset. Illi vero cum cognovissent ad
apostolicam sedem pertinere vestras
partes, contra canonem nihil fecerunt,
sed ad nos venerunt simul sancti Cle-
mentis reliquias ferentes. Nos autem
triplici gaudio repleti statuimus re con-
siderata mittere Methodium, postquam
eum cum discipulis ordinavimus, filium
autem nostrum, in partes vestras, virum
perfectum intellectu et orthodoxum, ut
vos edoceret, sicuti rogastis, interpre-
tans libros in linguam vestram, per

просили, съказаа кѣнигы въ ѡзыкѣ
 вашъ по всемоу црѣкѣвнѣмоу чиноу
 исплнѣ, и съ сватоу мѣшеу рекѣше
 съ слоужьбоу и крыштеньемъ, ꙗкоже
 5 ѡстѣ философъ началъ Константинъ,
 божьей благодѣтъ и за молитвы
 сватого Климента, такоже же аште
 инѣ кѣто възможетъ достоинно и
 правѣрѣно съказати, свато и благо-
 10 словано богомъ и нами и всею ка-
 ооликией и апостольскою црѣкѣвою
 бѣди, да бисте оудѣи заповѣди бо-
 жьи навѣкли. съ же ѡдинъ храните
 обычаи, да на мѣши прѣвѣе чѣтѣтъ
 15 апостолъ и ѡвангелы Римскы, таче
 Гловѣнскы, да съ исплнитѣ кѣниж-
 нѣе слово, ꙗко въсхвалятъ господѣ
 вси ѡзыци, и дроугѣде вси възгла-
 голѣтъ ѡзыкы разлѣчны величьи
 20 божьи, ꙗкоже дастъ имъ сватый
 доухъ отѣвѣштати. аште же кѣто
 отѣ събраныхъ вамъ оучителъ и че-
 шшштинхъ слоухъ и отѣ истинъ отѣ-
 врашташтинхъ на блѣди, начнетъ
 25 дрѣзнѣтъ инако развраштати вы, гадѣ
 кѣнигы ѡзыка вашего, да бѣдетъ
 отѣлженъ нѣ тѣкѣмо въ сѣдѣ данѣ
 црѣкѣве, донѣде съ исправитъ; ти бо
 сѣтъ вѣщи а не овѣца, ꙗже достѡитъ
 30 отѣ плодѣ ихъ знати и хранити ихъ.
 вы же чѣда възлюбленны, послоу-
 шанте оучены божьи и не отѣринѣте
 казанны црѣкѣвнѣаго, да съ обра-
 штете истинны поклонителѣ божьи,
 35 отѣцоу нашему небесьскоуемоу съ
 всѣми сватymi, аминѣ.

13.

*Johannes VIII papa Ludovico Germanico regi exponit, Pannoniam dioe-
 cesim apostolicae sedi fuisse deputatam.* [873 ante mai. 14].

40

12. *) Psalm. CXVI, 1. — *) Apost. II, 11 et 4. — *) Matth. VII, 15—16.

Fragmenta in card. Deusdedit Collectione canonum lib. I, c. 193, in cod. Vatic. 3833, fol. 39.^v (V). — Fragm. 2. exstat etiam in Collect. Britannica in cod. ms. s. XII. Musaei Britan. Add. 8873, Joh. VIII epist. 15 (B.), et in cod. capituli Olomucensis saec. XII. num. 205 fol. 67 (O).

Timon, Imago antiquae Hungariae, pag. 142. — Fejér, Cod. dipl. Hung. I, pag. 186. = 5 Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 34, num. 49. = Erben, Reg. I, pag. 15, num. 37. — Martinucci, Deusdedit Coll. can. pag. 130. — Wattenbach, Beiträge z. Gesch. d. christl. Kirche in Mähren und Böhmen, pag. 49. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 2970. — Cf. Ginzel, Gesch. der Slawenapostel, pag. 60, num. 1; Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reichs, II, pag. 380. 10

Johannes episcopus dilecto filio Hludovico glorioso regi. <Inter cetera:> Multis ac variis manifestisque prudentia tua poterit indiciis comprehendere, Pannonicam diocesim ab olim apostolicę sedis privilegiis fuisse^a deputatam, si apud excellentiam tuam iustitia dei locum,^b sicut decet, invenerit.^c Hoc enim synodalia gesta indicant, hoc ystorię conscriptę demonstrant. Verum quia quibusdam hostiliumurbationum simultatibus illuc ab apostolica sede non est diu ex more directus antistes, hoc apud ignaros venit in dubium. 15

<Et infra:> Nemo autem de annorum numero^d resultandi sumat fomentum, quia sanctę Romanę, cui deo auctore^e servimus, ecclesię^f privilegia, quę in firma beati Petri stabilitatis^g petra suscepit, nullis temporibus angustantur,^h nullis regnorum partitionibusⁱ preiudicantur.^k Sed et venerandę Romanę leges divinitus^l per ora^m piorum principum promulgatę rerum eius precriptionemⁿ non nisi post C annos admittunt. 20

14.

Johannes VIII papa Carolomanno, Ludovici Germanici regis filio, Methodium episcopum, restituto sedi Romanae Pannoniensium episcopatus praefectum, commendat. 25

[873 ante mai. 14].

Fragmentum in card. Deusdedit Collectione canonum lib. I, c. 194 in cod. Vaticano 3833, fol. 39.^v (V).

Timon, Imago ant. Hung. pag. 143. = Fejér, Cod. dipl. Hung. I, pag. 196 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 36, num. 52. = Erben, Reg. I, pag. 16, num. 39. = Ginzel, Gesch. der 30 Slawenapostel, Anhang I, pag. 57. = Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 253. — Martinucci, Deusdedit Coll. can., pag. 130. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 2971. — Conf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reichs II pag. 381.

13. a) 'fuisse' deest V. — b) 'de illo cum' V. — c) 'invenerit' in loco raso. V. — d) 'num. annor.' O. — e) 're' superscriptum est. V. — f) 'Rom. eccl., cui deo auct. serv.' O. — 35 g) 'in firmę petre stab.' V. — h) 'angustatur' O. — i) 'partitionibus.' V. — k) 'preiudicatur' O. — l) corr. ex 'divine' V. — m) 'per ora — precriptionem' in marg. add. in V. — n) 'proscriptionem' O.

Johannes episcopus glorioso viro Karolomanno, dilecti filii nostri Hludoici regis filio. <Inter cetera:> Itaque reddito ac restituto nobis Pannoniensium episcopatu,^a liceat predicto fratri nostro Methodio, qui illic a sede apostolica ordinatus est, secundum priscam consuetudinem libere quę sunt episcopi gerere.

5

15.

Johannes VIII papa Kocelo comiti (principi Pannoniae) scribit excommunicatione teneri eos, qui uxores suas dimiserint vel ad alias illis viventibus migraverint.

[873 ante mai. 14].

10 *Fragmentum in cod. ms. saec. XII capituli metrop. Olomucensis num. 205, fol. 67 (O). Adest etiam in Coll. Britannica, Joh. VIII epist. 16. (B).*

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 36, num. 52. — Wattenbach, Beiträge, pag. 49. — Erben, Reg. I, pag. 15, num. 36. — Ginzel, Gesch. der Slawenapostel, Anh. I, pag. 57. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 2972.

15 *Gozili comiti. Porro^a eos, qui uxores suas dimiserunt vel^b ad alias illis^c viventibus migraverunt nupcias, tam diu cum consentaneis eorum excommunicamus, quousque posterioribus remotis priores penitendo receperint. Sicut enim nupcie a deo, ita divorcium a diabolo est teste sancto Augustino repertum. Quod enim coniunxit deus, homo non separet.¹ Precipue cum hec pessima consuetudo ex*
20 *paganorum more remanserit, quorum in talibus non alius nisi ipse diabolus erat magister et auctor.^d*

16.

Johannes VIII papa Mutimiro, duci Slavoniae, scribit de presbyteris vagis, contra canones officia peragentibus. Hortatur, ut ad Pannoniensem dioecesim
25 *reverti studeat.*

[873 ante mai. 14].

Fragmenta, quorum primum praebet Collect. Brit. in cod. ms. Mus. Britan. saec. XII Addit. 8873 inter Joh. VIII epist. 17. (B). Alterum exstat in Deusdedit Coll. can. lib. I, c. 194 in cod. ms. Vatic. 3833 fol. 39.^v (V).

30 *Timon. Im. ant. Hung. pag. 143 (fragm. 2) = Fejér, Cod. dipl. Hung. I, pag. 196 = Erben, Reg. I, pag. 16, num. 40. — Starine, Izd. Jugoslav. Akademija znanosti i umjetnosti XII (1880), pag. 212 (fragm. 1). — Jaffé, Reg. pontif.² num. 2973. — Conf. Neues Archiv V, pag. 321; Dümmler, Die pannon. Legende (Archiv f. österr. Gesch. XIII.) pag. 43, n. 6.*

14. *a)* 'episcopatum' V.

35 15. *a)* In O. haec inscriptio praecedit: 'Idem [sc. Joh. VIII] Cozili comiti de his, qui uxores suas dimiserunt vel ad alias illis viventibus migraverunt' — *b)* 'vel' deest in O. — *c)* 'illis ad alias' O. — *d)* apud Boczek l. l. perperam hic additur: 'Ex concilio III apud Rauennam'; quae verba ad aliam litteram, non ad hanc pertinent.

¹⁾ Matth. XIX, 6.; Marc. X, 9.

Montemero duci¹ Johannes VIII.^a Presbiteri illic absoluti et vagi ex omni loco adventantes quedam ecclesiastica contra canones officia peragunt, immo numerosa, cum sint acephali, scelera contra dei precepta committunt.

<Idem Montemero duci^b Sclavanię. Inter cętera:> Quapropter ammonemus te, ut progenitorum tuorum secutus morem, quantum potes, ad Pannoniensium reverti studeas diocesan. Et quia illic iam deo gratias a sede beati Petri apostoli episcopus² ordinatus est, ad ipsius pastorem recurras sollicitudinem.

17.

Johannes VIII papa Adalvino, archiepiscopo Salisburgensi, praecipit, ut Methodium dioecesi Pannonicae restituat. [873 ante mai. 14.]

Fragmentum in Collect. Britannica in cod. Mus. Brit. Addit. 8873 saec. XII. Johannis VIII epist. 19.

Ewald in Neues Archiv der Gesellsch. f.   t. deutsche Gesch. V, pag. 301 = Miklosich et Ra  ki, Novo nadjeni spomenici, in Starine jugoslav. akademije znanosti i umj. XII, pag. 213. =   asopis Musea kr  l.   esk  ho LV, (1881) pag. 292. = Emler, Reg. IV, pag. 706, num. 1761. = Pastrnek, D  jiny slovansk  ch apo  tol   Cyrilla a Methoda, pag. 249. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 2975.

Aluino archiepiscopo.¹ Ne mireris, quia diximus, te agente sedem a fratre nostro Methodio recipiendam, quia profecto dignum est, ut tu, qui fuisti eius auctor deiectionis, sis officii commissi causa receptionis.

18.

Johannes VIII papa Paulo, episcopo Anconitano, legato suo in Germaniam et Pannoniam, mandat, ut coram rege Ludovico ius sedis apostolicę in dioecesi Pannonicam defendat; Adalvinum, archiepiscopum Salisburgensem, et Hermanricum, episcopum Pataviensem, de illegali contra Methodium episcopum procedendi modo arguat; cum Methodio ad Sventopulcum proficiscatur.

[873 ante mai. 14.]

Fragmenta in Collectione Britannica, Joh. VIII ep. 20, in cod. ms. s. XII Musaei Britannici: Add. 8873 signato, et in cardinalis Deusdedit Collectione canonum lib. I cap. 195 in cod. Vatic. lat. 3833 fol. 39v.

16. a) ‚VII‘ B. — b) ‚ducis Clavanię V.

1) Slavoniae. — 2) Methodius.

17. 1) Salisburgensi 859–873. Dies obitus eius est 14 mai 873, teste Auctuario Garstensi, Mon. Germ. SS. IX, 565 et Necrol. Salzburg., Mon. Boica XIV, 365 sq. Conf. Dümmler, Die Pannonische Legende vom h. Methodius, in Archiv f. Kunde   sterr. Geschichtsqu. XIII, pag. 192.

Ewald in Neues Archiv, V, pag. 302. = Starine XII, pag. 213. = Časopis Mus. kr. Česk. LV, (1881) pag. 290. = Emler, Reg. IV, pag. 706, num. 1762. = Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 249. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 2976. — Conf. Dümmler, Gesch. des ost-fränk. Reichs, II, pag. 380.

5 Paulo episcopo¹ Johannes VIII. Ipse nosti, o gloriosissime rex,² quod Pannonica diocesis apostolice sedi sit subiecta, licet bellica clades eam ad tempus ab illa subtraxerit et gladius ad horam hostilis subduxerit. Verum reddita ec-
clesiis pace, reddi debuerunt et iura, que cum pace reddita tyrannicus unicuique
10 furor ademerat; id ipsum sancto papa Leone in decretis canonicis, cum de reinte-
grando nuptiarum federe scribserat, innuente et dicente: remotis malis, que
hostilitas intulit, unicuique id, quod legitime habuit, reformetur.

Nam^a non solum inter Italiam ac ceteras Hesperie provincias, verum etiam
intra totius Illyrici^b fines consecrationes, ordinationes et dispositiones apostolica
sede patrare antiquitus consuevit, sicut nonnulla regesta et conscriptiones^c syno-
15 dales atque ipsarum quoque plurima ecclesiarum in his positarum monumenta
demonstrant.^a

<Item.>^d Porro si de annorum numero quis forte causatur, sciat Ludouicus
rex,^e quia^f inter christianos et eos, qui sunt unius fidei^g, numerus certus affixus
est. Ceterum ubi paganorum et incredulorum furor in causa est, quantalibet
20 prætereant tempora, iuri non præiudicat ecclesiarum, quæ^h corporalia nescientes
arma, solum dominum et propugnatorem suum, quando ei placueritⁱ misereri,
patienter expectant. Verum si annorum prolixitas in talibus impedit, ergo deus
ipse reprehendendus^k est, qui post CCCC et XXX annos filios Israhel de duris-
sima servitute Pharaonis et fornace ferrea liberavit, sed et ipse per se redemptor,
25 qui hominum^l genus post tot annorum millia de inferni claustris eripuit.^h

<Item.> Dic ergo eis:⁸ ,Ego quidem ad sedem eius, qui per tres^m vim
pertulit annos, recipiendam, non ad iudicium super diocesim destinatus sum sub-
eundum. Et certe secundum decretalia instituta prius eum reinvestiri convenit
ministerioⁿ episcopi et postmodum ad rationem adduci, ut scilicet vestitus iuribus

30 18. a) ,Nam — demonstrant' in Coll. Brit. deest; exstat in cardinalis Deusdedit Collect.
canon. lib. I, c. 195 (cod. Vatic. 3833, fol. 39^v) sub titulo: ,Johannes episcopus. Com-
monitorium Paulo episcopo fungenti [cod. Vat. fugienti] legatione in Germaniam et Pan-
noniam. Inter cetera': (Vide etiam Gratiani Decr. C. XVI, qu. 3, c. 14; Ivonis Decr.
35 VIII, c. 223; Mansi, Conc. XVII, 264, = Migne, Patrol. 126, p. 654; Wattenbach, Bei-
träge z. Gesch. d. christl. Kirche in Mähr. u. Böhmen, pag. 48; Boczek, Cod. dipl.
Mor. I, pag. 35, num. 50 = Erben, Reg. I, pag. 16, num. 38). — b) ,hyllici' cod. Vat.
— c) ,conscriptione' cod. Vat. — d) <Et infra> cod. Vat. — e) ,Lud. rex' om. cod. Vat.
— f) ,quod' cod. Vat. — g) ,unius fidei sunt' cod. Vat. — h) ,quæ — claustris eripuit'
in Coll. Brit. deest. — i) ,placiverit' cod. Vat. — k) ,reprehendus' cod. Vat. — l) ,omnium'
40 cod. Vat. — m) ,per te' cod. Brit. — n) ,ministerio' om. cod. Brit.

1) Anconitano. — 2) Ludovice. — 3) sc. Adalvino archiepiscopo Salisburg. et Herman-
rico ep. Pataviensi.

per annum et dimidium resumptis, ad diffiniendam causam suam accedat.¹ Porro si Aluinus^o cum Hermerico iudicium cum episcopo nostro Methodio^p inire voluerit, dic ad eos: „Vos sine canonica sententia dampnastis episcopum ab^q apostolica sede missum, carceri mancipantes et colaphis affligentes et a sacro ministerio separantes et a sede tribus annis pellentes. Apostolicam sedem per ipsum triennium plurimis missis et epistolis proclamantem non estis ad iudicium convenire dignati, quod profecto semper subterfugere curastis. Et nunc sine sede apostolica iudicium vos querere simulatis,^r cum ego ad hoc missus sim, ut tanto vos tempore a divinis ministeriis separem, quanto vos eundem venerabilem virum a ministerio sacro cessare coegistis, et ipse tanto tempore credito sibi episcopatu inconcusso ac sine questione fruatur, quanto constat illum vobis facientibus eo fuisse privatum. Sicque demum si habueritis in invicem, conveniatis^s et coram sede apostolica pars audiatur et iudicetur utraque; presertim cum inter archiepiscopos causa versetur et conveniens non sit, ut inter utrumque alius nisi^t patriarcha iudex inveniatur. Nam et in negotiis minorum sacri canones ad sedem, ubi est maior auctoritas, partes destinare probantur.¹⁵

<Item:> Ne suscipias occasionem excusationis prohibentem te vel fratrem nostrum Methodium transire ad Pentepulcum, sive bella pretendant⁴ sive inimicias^u congerant.^v Qui enim sancti Petri sunt, pacifici sunt, et quocumque ierint, bellis a proximorum utilitate minime coercentur.²⁰

Ceterum provide ac de separacione coniugatorum maximam curam assumes, ita ut qui a suscepcione sedis apostolice litterarum separati sunt, inculpate reducant priores uxores iniuncta convenienti penitencia, dimissis quas postmodum sunt sortiti. Quod si noluerint, extra ecclesiam eos facito una cum his, qui eos in communionem recipiunt, donec emendent que admiserunt.²⁵

De percussoribus vero Lazari monachi, vide, ut secundum apostolorum canones a vobis iudicium proferatur.

19.

Johannes VIII papa Hermanrico, Pataviensi episcopo, mandat, ut cum episcopis Paulo et Methodio Romam veniat et criminum in Methodium commissorum rationem reddat; interim eum suspendit. [873 ante mai. 14].³⁰

Apographum ex registro in Collectione Britannica Joh. VIII ep. 21; cod. ms. Musaei Britannici (Add. 8873) saec. XII in. fol. 125. (B).

18. ^o) „Aluinus“ cod. Brit. — ^p) „Methodio“ cod. Brit. — ^q) „ab“ deest in cod. Brit. — ^r) „simulastis“ cod. Brit. — ^s) „conveniastis“ cod. Brit. — ^t) „sine“ cod. Brit. — ^u) „inimicias“ cod. Brit. — ^v) „cogerant“ cod. Brit.

⁴) Adalvinus et Hermanricus,

Ewald in Neues Archiv V, pag. 303 = Starine XII, pag. 214. = Časopis Musea král. Česk. LV, (1881) pag. 293. = Emler, Reg. IV, pag. 707 num. 1763. = Pastrnek, Dějiny slovanských apoštolů, pag. 251. — Jaffé, Reg. Pontif.² num. 2977.

Hemerico episcopo¹ Johannes VIII. Ad deflendam pravitatem tuam
 5 nonnisi fontem lacrimarum ut propheta Jeremias sufficere credimus. Cuius enim
 ut non dicamus episcopi, secularis cuius, quin^a immo tyranni seviciam temeritas
 tua non excessit, vel bestialem feritatem non transcendit, fratrem et coepiscopum
 nostrum Methodium carceralibus penis afficiens et sub divo diutius acerrima
 10 hiemis et nimborum immanitate castigans atque ab ecclesie sibi commisse regi-
 mine subtrahens, et adeo in insaniam veniens, ut in episcoporum concilium
 tractum equino flagello percuteres, nisi prohiberetur^b ab aliis. Sunt, rogo, hec
 episcopi, cuius nimirum dignitas, si excesserit, maiora constituit^c crimina? O epi-
 scopum episcopo talia inferentem, et ad hoc apostolicę sedis manu sacrato et
 e^d latere destinato! Nolumus tamen nunc exagitare, quę gesseris, ne cogamur
 15 indifferenter promulgare quod convenit. Verum dei omnipotentis et beatorum
 principum apostolorum Petri et Pauli atque nostrę mediocritatis auctoritate in-
 terim communionem Christi misteriorum et consacerdotum tuorum te^e privamus;
 et nisi cum presenti Paulo venerabili episcopo² vel cum eodem sanctissimo
 fratre nostro Methodio Romam, cum ipso audiendus, occurreris, non deerit iusta
 20 dampnatio, ubi talis et tanta fuerit inventa presumptio; nec pondus apostolice
 sedis auctoritatis frustrabitur, ubi tam gravis molis pravitatum immensitas con-
 probabitur.

20.

Johannes VIII papa Methodio, ecclesie Pannoniensis archiepiscopo, per
 25 *Paulum, episcopum Anconitanum, legatum suum, litteris directis interdicit, ne*
in lingua Slavica missarum sollemnia celebret.

[873.]

Litterae haec deperditae sunt. Mentio earum fit in epistola Johannis VIII papae ad Me-
 30 *thodium a. 879 iun. 14 missa (vide infra num. 23), ubi dicitur: Unde iam litteris nostris*
per Paulum episc. Anconitanum tibi directis prohibuimus, ne in ea (sc. slavina) lingua sacra
missarum sollemnia celebrares. — Boczek, *Cod. dipl. Mor. I, pag. 37, num. 54.* — Jaffé,
Reg. pontif.² num. 2978. — *De tempore v. Ginzel, Gesch. der Slavenapostel, pag. 61, n. 2.*

19. a) ‚quam‘ B. — b) ita B; melius fore ‚prohiberetur‘ censet Ewald; quam correcturam
 35 non esse necessariam, putat Bretholz, *Gesch. Mährens I, pag. 84, nota 2.* — c) ita
 scripsit Emler pro ‚consistunt‘ codicis; Ewald lectionem, ‚consistunt‘ proponit. — d) ‚e‘
 deest B. — e) ‚te‘ omittit B.

¹) Hermanrico episc. Pataviensi; sedit c. 865—874 dec. 26. (Dümmler). — ²) Anconitano.

21.

Johannes VIII papa Annonem, episcopum Frisingensem, ut sui contra Methodium illegalis agendi modi sine mora rationem reddat, Romam vocat; alioquin post mensem septembrem eum communione privat. [873 ante m. sept.] 5

Apographum ex registro in Collectione Britannica, Joh. VIII. ep. 22; cod. ms. Musaei Britannici (Add. 8873) saec. XII in. fol. 125.^v (B).

Ewald in Neues Archiv V, pag. 304. = Starine XII, pag. 215. = Časopis Mus. kr. Česk. LV, (1881), pag. 294. = Emler, Reg. IV, pag. 707, num. 1764. = Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 252. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 2979. 10

Ad aetatem huius epistolae confer Neues Archiv V, pag. 319.

Annoni^a episcopo¹ Johannes VIII. Audacia tua et presumptio non solum nubes, sed et ipsos^b celos transcendit. Usurpasti enim tibi vices apostolice sedis et quasi patriarcha de archiepiscopo tibi iudicium vindicasti; immo, quod est gravius, fratrem tuum Methodium archiepiscopum, legatione apostolice sedis 15 ad^c gentes fungentem, tyrannice magis quam canonice tractans, nec presbiterorum, qui penes te reperti sunt, iudicasti dignum consensu. Quod non nisi in contumeliam sedis apostolice perpetrasti. Quin etiam petente illo, sacris canonibus edocentibus, ipsius sancte^d sedis iudicium concedi minime permisisti, sed in eum cum sequacibus tuis et sociis quasi sententiam protulisti^e a divi- 20 nisque celebrandis^f officiis illum sequestrans carceri mancipasti. Insuper et cum proprium sancti Petri hominem esse te diceres, ut patrimonii in Germania siti curam gereres, istius fratris et coepiscopi, quin potius et missi nostri, de quo nobis maior cura debebatur, vincula et insecutiones non solum ut fidelis minime nunciasti, sed Rome, cum^g super eo interrogareris a nostris, te illum nosse men- 25 tiendo negasti, cum cunctarum afflictionum sibi a vestratibus illatarum ipse incensor, ipse instigator, immo ipse fueris auctor. De quibus omnibus nisi adeo fuerit eiusdem venerandi episcopi conditio^h sana effecta, ut ipse possit omnem suam oblivioni propter deum iniuriam tradere, Romam rationem redditurus indifferenter occurre. Alioquin post mensem septembrium tamdiu communicandi 30 nullam habeas omnino licentiam, quamdiu non obediendo tuam erga nos ostenderis pertinaciam.

21. a) 'Anni' B. — b) 'ipso' B. — c) 'ad' B. — d) *Ewald hic addit 'Romane', quod autem mihi supervacaneum esse videtur.* — e) 'pertulisti' B. — f) 'divinis celebrandisque' B. — g) 'cum' omittit B. — h) 'contricio' B.

¹⁾ *Frisigensi, 854—875.*

22.

Johannes VIII. papa Svatoplukum, ducem Moraviae, hortatur, caveat, ne a praeceptis ecclesiae Romanae deducatur. Methodium, archiepiscopum ab Hadriano II. ordinatum, ob disseminatos errores Romam a sese vocatum esse nuntiat.

[879 iun. 14.]

Apographum in registro Johannis papae VIII. in tabulario Vaticano fol. 77^v, epist. 201. (V). Mansi, Concilior. amplissima collectio XVII, pag. 132. — Dobner, Annales Hagec. III, pag. 186. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 40, num. 58. — Erben, Reg. I, pag. 16, num. 41. — Ginzl, Gesch. der Slawenapostel, Anhang I, pag. 59. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 3267. — Conf. Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reichs III. pag. 192; Jagić, Zur Entstehungsgesch. der Kirchenslavischen Sprache (Denkschr. d. Kais. Akad. d. Wiss. Wien, XLVII, 1902) I, pag. 33.

Zvuentapu de Maravna.^a Scire vos volumus, quia nos, qui per dei gratiam
 15 beati Petri, apostolorum principis, vicem tenemus, pio amore vos quasi karis-
 simos filios amplectimur^b et paterna dilectione amamus nostrisque assiduis pre-
 cibus vos omnes Jesu Christo domino commendamus orantes semper pro vobis,
 ut deus omnipotens, qui corda vestra inluminavit et^c ad viam veritatis perduxit,
 in bonis operibus confirmet et usque ad finem in recta fide bonaque accione
 20 decoratos vos atque incolumes dignetur perducere. Quod autem, sicut Johanne,^d
 presbytero vestro, quem nobis misistis, referente didicimus, in recta fide dubitetis,
 monemus dilectionem vestram, ut sic teneatis, sic credatis, sicut sancta Romana
 ecclesia ab ipso apostolorum principe didicit, tenuit et usque in finem seculi
 tenebit atque per totum mundum cottidie sanctę fidei verba recteque predica-
 25 cionis semina mittit, et sicut antecessores nostros, sanctos videlicet sedis apo-
 stolicę presules, parentes vestros ab inicio docuisse^e cognoscitis. Si autem^f
 aliquis vobis, vel episcopus vester vel quilibet sacerdos, aliter adnunciare aut
 predicare presumpserit, zelo dei accensi omnes uno animo unaque voluntate
 doctrinam falsam abicite, stantes et tenentes tradicionem sedis apostolicę. Quia
 30 vero audivimus, quia Methodius vester archiepiscopus, ab antecessore nostro,
 Adriano scilicet papa, ordinatus vobisque directus, aliter doceat, quam coram
 sede apostolica se credere verbis et litteris professus est, valde miramur. Tamen
 propter hoc direximus illi,¹ ut absque omni occasione ad nos venire procuret,
 quatenus ex ore eius audiamus, utrum sic teneat et credat, sicut promisit, aut
 35 non. Data ut supra^g [i. e. XVIII kalendas iulii, indiccione XII].^h

22. a) Inscriptio characteribus maiusculis rubricatis alia, ut videtur, manu scripta. Scrip-
 turam huius tituli ex codice depinxit Palacký, Lit. Reise nach Italien, in tabula. —

b) ,amplectamur' V. — c) ,et' supra lineam suppletum V. — d) correctum ex ,Johannis',
 littera ,e' alia manu alio atramento superscripta V. — e) prima ,s' supra lineam ad-
 40 scripta V. — f) ,autem' superscriptum V. — g) ,Data ut s.' characteribus maiusculis
 scriptum V. — h) datum hoc supplevimus ex epist. 198. (Jaffé² num. 3264).

¹) Vide litteras proxime sequentes.

23.

Johannes VIII. papa Methodium, ecclesiae Pannoniensis archiepiscopum, evocat, quod et profiteri doctrinam falsam dicatur et contra praeceptum suum, per Paulum, episcopum Anconitanum, missum, in procurandis sacris non Latina nec Graeca, sed barbara id est Slavica lingua utatur. [879 iun. 14.] 5

Apographum in registro Johannis papae VIII. in tabulario Vaticano, fol. 77^v—78, epist. 202. (V.)

Mansi, Concil. ampl. coll. XVII, pag. 133. — Balbin, Misc. hist. Boh. dec. I, lib. VI, pag. 1. — Dobner, Annales Hagec. III, pag. 184. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 39, num. 57. — Erben, Reg. I, pag. 17, num. 42. — Ginzel, Gesch. der Slawenapostel, Anh. I, pag. 58 = Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů pag. 253. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 3268. 10

Reverentissimo Methodio archiepiscopo Pannoniensis ecclesie.^a Predicationis tuę doctrinis populum^b domini, tibi quasi spiritali pastori commissum, salvare instruereque cum debeas, audivimus, quod non ea, quę sancta Romana 15 ecclesia ab ipso apostolorum principe didicit et cottidie predicat, tu docendo doceas et ipsum populum in errorem^c mittas. Unde his apostolatus nostri litteris tibi iubemus, ut omni occasione postposita ad nos de presenti venire procures, ut ex ore tuo audiamus et cognoscamus, utrum sic teneas et sic predices, sicut verbis et litteris te sanctę Romanę ecclesie credere promisisti, aut non, 20 veraciter^d cognoscamus doctrinam tuam. Audimus etiam, quod missas cantes in barbara, hoc est in Sclavina lingua, unde iam litteris nostris, per Paulum, episcopum Anconitanum, tibi directis, prohibuimus, ne in ea lingua sacra missarum sollempnia celebrares,¹ sed vel in Latina vel in Greca lingua, sicut ecclesia dei toto terrarum orbe diffusa et in omnibus gentibus dilatata cantat. Predicare vero 25 aut sermonem in populo facere tibi licet, quoniam psalmista omnes ammonet dominum^e gentes laudare,² et apostolus ,omnis', inquit,^f ,lingua confiteatur, quia dominus Jesus in gloria est dei patris'.³ Data ut supra^g [i. e.: XVIII kalendas iulii, indictione XII].

24.

30

Johannes VIII. papa Svatopluko, principi Moraviae, Methodium, orthodoxum repertum confirmatumque ecclesiae Moravensis archiepiscopum, commendat. Praeter Wichingum, Nitriensem episcopum ab ipso consecratum, alterum quoque

23. a) Inscriptio characteribus maiusculis rubricatis alia, ut videtur, manu scripta V. —

b) ex ,populi' ab ipso scriptore corr. V. — c) ,errore' V. — d) ante ,veraciter' aliquid excidisse videtur, scilicet ,et' vel simile. — e) ,m' in fine in loco raso scr. V. —

f) alia, ut videtur, manu et alio atramento correctum ex ,inquit' genuine posito V. —

g) ,Data ut supra' characteribus maiusculis scriptum.

¹⁾ Vide sup. num. 20. Cf. Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reichs, II, pag. 382 n. 1. —

²⁾ Cf. Psalm. CXVI, 1. — ³⁾ Philipp. II, 11.

40

Methodii suffraganeum constitui iubet. Concedit, ut divina officia Slavica lingua recitari possint, dummodo evangelium honorificentiae causa latine prius recitetur.

880 mense iun.

- 5 *Apographum in registro Johannis VIII. papae in tabulario Vaticano, fol. 99^v — 100^v, epist. 257. (V).*
- Mansi, Concil. ampl. coll. XVII, pag. 181. — Balbin, Misc. hist. Boh. dec. I, lib. VI, pag. 2. — Pessina, Mars Moravicus, pag. 213. — Dobner, Annales Hagec. III, pag. 190. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 42, num. 59. — Erben, Reg. I, pag. 17, num. 43. — Jireček, Cod. iur. Bohemici I, pag. 11, num. 4. — Ginzel, Gesch. der Slavenapostel, Anhang I, pag. 59.*
- 10 *— Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 255. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 3319. — (Specimen scripturae huius epistolae ex Registro Vatic. depinxit Palacký, Italienische Reise, in tabula).*
- Conf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches III, pag. 193; Bretholz, Gesch. Mährens I, pag. 88; Friedrich, Ein Brief des Anastasius bibliothecarius, Sitzungsber. d. bayer. Akad. d. Wiss. Hist. Cl. 1892, 411—412. Goetz, Gesch. d. Slavenapostel, pag. 58 sq. epistolam hanc falsam esse iniuste iudicavit; Lapôtre, L'Europe et le Saint-Siège à l'époque carolingienne, pag. 125 veram esse censet. De sinceritate eius non esse dubitandum, exponit Jagić, Zur Entstehungsgesch. der kirchenslavischen Sprache (Denkschr. d. kais. Akad. d. Wiss. Wien, XLVII, 1902) I, pag. 34. sq.*
- 15

Dilecto filio Sfantopulcho glorioso comiti.^a Industrię tuę notum esse vo-

20 lumus, quoniam confratre nostro Methodio, reverentissimo archiepiscopo sanctę ecclesię Marabensis, una^b cum Semisisno, fideli tuo, ad limina sanctorum apostolorum Petri et Pauli nostramque pontificalem pręsenciam veniente atque sermone lucifluo referente, didicimus^c tuę devocionis sinceritatem et tocius populi tui desiderium, quod circa sedem apostolicam et nostram paternitatem ha-

25 betis. Nam divina gracia inspirante contemptis aliis sęculi huius principibus, beatum Petrum, apostolici ordinis principem vicariumque illius, habere patronum et in omnibus adiutorem ac defensorem pariter cum nobilibus viris fidelibus tuis et cum omni populo terrę tuę amore fidelissimo elegisti,^d et usque ad finem sub ipsius et vicarii eius defensione colla summittens, pio affectu cupis auxiliante

30 domino utpote filius devotissimus permanere. Pro qua scilicet tanta fide ac devocione tua et populi tui apostolatus nostri ulnis extensis te quasi unicum filium amore ingenti amplectimur et cum omnibus fidelibus tuis paternitatis nostrę gremio veluti oves domini nobis commissas recipimus vitęque pabulo clementer nutrire optamus, atque nostris assiduis precibus omnipotenti te domino commen-

35 dare studemus, quatenus sanctorum apostolorum suffragantibus meritis et in hoc sęculo adversa omnia superare et in cęlesti postmodum regione cum Christo deo nostro valeas triumphare. Igitur hunc Methodium, venerabilem archiepiscopum vestrum, interrogavimus coram positis fratribus nostris episcopis, si orthodoxę

40 24. a) *Inscriptio litteris maiusculis rubricatis alia, ut videtur, manu scripta V.* — b) *alio atramento correctum ex 'unu' V.* — c) *sequitur adhuc 'ut', sed cassatum V.* — d) *alio atramento correctum ex 'eligisti' V.*

fidei symbolum ita crederet et inter sacra missarum sollempnia caneret, sicuti sanctam Romanam ecclesiam tenere et in sanctis sex universalibus synodis a sanctis patribus secundum evangelicam Christi dei nostri auctoritatem promulgatum atque traditum constat. Ille autem professus est, se iuxta evangelicam et apostolicam doctrinam, sicuti sancta Romana ecclesia^e docet et a patribus traditum est, tenere et psallere. Nos autem illum in omnibus ecclesiasticis doctrinis et utilitatibus^f orthodoxum et proficuum esse repperientes, vobis iterum ad regendam^g commissam sibi ecclesiam^h dei remisimus. Quem veluti pastorem proprium ut digno honore et reverencia letaque mente recipiatis, iubemus, quia nostrę apostolicę auctoritatis p̄cepto eius archiepiscopatusⁱ ei privilegium confirmavimus et in perpetuum deo iuvante firmum manere statuimus, sicuti antecessorum nostrorum auctoritate omnium ecclesiarum dei iura et privilegia statuta et firmata consistunt. Ita sane, ut iuxta canonicam tradicionem omnium negotiorum ecclesiasticorum curam habeat ipse et ea velut deo contemplante dispenset; nam populus domini illi commissus est et pro animabus eorum hic redditurus erit rationem. Ipsum quoque presbiterum nomine Uuichinus, quem nobis direxisti, electum episcopum consecravimus sanctę ecclesię Nitrensis; quem suo archiepiscopo in omnibus obędientem, sicuti sancti canones docent, esse iubemus. Et volumus, ut pariter cum ipsius archiepiscopi consensu et providencia et alterum nobis apto tempore utilem presbiterum vel diaconem dirigas, quem similiter in alia ecclesia, in qua episcopalem curam^k noveris esse necessariam, ordinemus episcopum, ut cum his duobus a nobis ordinatis episcopis p̄fatus archiepiscopus vester iuxta decretum apostolicum per alia loca, in quibus episcopi honorifice debent et possunt existere, postmodum valeat ordinare. Presbiteros vero diacones seu cuiuscunque ordinis clericos, sive Sclauos, sive cuiuslibet gentis, qui intra provincię tuę fines consistunt, p̄cipimus esse subiectos et obedientes in omnibus iam dicto confratri nostro, archiepiscopo vestro, ut nichil omnino p̄ter eius conscienciam agant. Quod si contumaces et inobędientes existentes scandalum aliquod aut scisma facere p̄sumpserint, et post primam et secundam ammonicionem se minime correxerint, quasi zizaniorum seminatores ab ecclesiis et finibus vestris auctoritate nostra p̄cipimus esse procul abiciendos secundum auctoritatem capitulorum, quę illi dedimus, vobis direximus. Litteras denique Sclaviniscas, a Constantino quondam philosopho reppertas, quibus deo laudes debite^l resonent, iure laudamus, et in eadem lingua Christi domini nostri preconia et opera enarrentur, iubemus. Neque enim tribus tantum, sed omnibus linguis dominum laudare auctoritate sacra monemur,

24. e) correctum ex 'sanctam Romanam ecclesiam' per aliam manum, m' sublati V. — f) Palacký, *Italien. Reise*, pag. 15 'veritatibus' legendum esse censet. — g) aliena manu correctum ex 'regendum' V. — h) secunda, e' superscripta V. — i) sequ. 'ut', sed cassatum V. — j) 'c' ab ipso scriptore superscriptum V. — k) 'c' superscripta V. — l) aliena manu ex 'devite' corr. V.

que præcipit dicens: „Laudate dominum omnes gentes et collaudate eum omnes populi.“¹ Et apostoli repleti spiritu sancto locuti sunt omnibus linguis magnalia dei.² Hinc et Paulus celestis quoque tuba insonat monens: „Omnis lingua confiteatur, quia dominus noster Jesus Christus in gloria est dei patris.“³ De quibus
 5 eciam linguis in prima ad Corinthios epistola satis et manifeste nos ammonet, quatenus linguis loquentes ecclesiam dei edificemus.⁴ Nec sane fidei vel doctrine aliquid obstat sive missas in eadem Sclavinica lingua canere sive sacrum evangelium vel lectiones divinas novi et veteris testamenti bene translatas et interpretatas legere aut alia horarum officia omnia psallere, quoniam qui fecit tres
 10 linguas principales, Hebream scilicet, Grecam et Latinam, ipse creavit et alias omnes ad laudem et gloriam suam. Iubemus tamen, ut in omnibus ecclesiis terræ vestræ propter maiorem honorificenciam evangelium latine legatur et postmodum Sclavinica lingua translatum in auribus populi latina verba non intelligentis adnuncietur, sicut in quibusdam ecclesiis fieri videtur. Et si tibi et iudi-
 15 cibus tuis placet missas latina lingua magis audire, precipimus, ut latine missarum tibi sollempnia celebrentur. Data^m mense iunio, indictione XIII.

25.

Johannes VIII. papa Methodium archiepiscopum propagandæ fidei studiosum laudat, molestiisque affectum consolatur. Svatopluko principi præter id, quod
 20 *litteris ad eundem datis contineatur, quidquam a se mandatum esse negat.*

881 mart. 23.

Apographum in registro Johannis VIII. papæ in tabulario Vaticano fol. 110—110, v epist. 278 (V).

25 *Mansi, Concil. ampl. coll. XVII, pag. 199. — Balbin, Misc. hist. Boh. dec. I, lib. VI, pag. 4. — Dobner, Annales Hagec. III, pag. 206. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 44, num. 60. — Erben, Reg. I, pag. 18, num. 44. — Ginzl, Gesch. der Slavenapostel, Anhang I, pag. 62. — Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 258. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 3344. — Conf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches III, pag. 197.*

Methodio archiepiscopo pro fide.^a Pastoralis sollicitudinis tuæ curam,
 30 quam in lucrandis animabus fidelium domino deo nostro exhibes, approbantes, et orthodoxæ fidei te cultorem strenuum existere contemplantes, nimis in eodem domino iocundamur et ei immensas laudes et gratias agere non cessamus, qui te magis ac magis in suis mandatis accendat et ad sanctæ suæ ecclesiæ profectum ab omnibus adversitatibus clementer eripiat. Verum auditis per tuas litteras

35 24. ^m) „Data — XIIIe characteribus maiusculis scriptum V.

¹) Psalm. CXVI, 1. — ²) Cf. Act. apost. II, 11. — ³) Philipp. II, 11. — ⁴) Cf. I. Cor. XIV, 4.

25. ^a) „Meth. — fide^e characteribus maiusculis rubricatum. (Huius inscriptionis scripturam ex registro depinxit Palacký, Italienische Reise, in tab.)

variis casibus vel eventibus tuis, quanta compassione tibi condoluerimus, ex hoc advertere poteris, in quo te coram nobis positum sanctę Romanę ecclesię doctrinam iuxta sanctorum patrum probabilem tradicionem sequi debere monuimus et tam symbolum quam rectam fidem a te docendam et predıcandam subdimus.^b Nostrisque apostolicis litteris glorioso principi Sphentopulcho,¹ quas ei asseris 5 fuisse delatas, hoc ipsum significavimus, et neque alię litterę nostrę ad eum directę sunt, neque episcopo illi² palam vel secreto aliud faciendum iniunximus et aliud^c a te peragendum decrevimus. Quanto minus credendum est, ut sacramentum hab eodem episcopo exhigeremus, quem saltem levi sermone super hoc negocio allocuti non fuimus. Ideoque cesset ista dubietas et deo cooperante, 10 sicut evangelica et apostolica se habet doctrina, orthodoxę fidei cultum fidelibus cunctis inculca, ut de labore tui certaminis domino Jesu Christo fructum afferas abundantem et gracia eius remuneratus mercedem recipias competentem. Ceterum de aliis temptacionibus, quas diverso modo perpessus es,^d noli tristari, quin potius hoc secundum apostolum omne gaudium prorsus existima;³ quia si deus pro 15 te, nemo esse poterit contra te.⁴ Tamen cum deo duce reversus fueris, quicquid inhormiter adversum te est commissum, quicquid iam dictus episcopus^e contra suum ministerium in te exercuit, utramque audienciam coram nobis discussam adiuvente domino legitimo fini trademus et illius pertinaciam^f iudicii nostri sententia corripere non omitemus. Data^g X kalendas aprelis, indictione XIII. ^g 20

26.

Stephanus papa V. Svatopluko, regi Moraviae, protectorem se eius semper fore pollicetur. De trinitate fusius exponit. Wichingum episcopum commendat. Docet ieiunium quibus diebus servandum sit. Methodii superstitionem respuit. Ne divina officia in lingua Slavica celebrentur, interdicat. [885]. 25

Apographum manu saec. XI scriptum in cod. ms. saec. X monasterii S. Crucis in Valle nemorosa (Heiligenkreuz in Austria Inferiore) num. 217 (C).

Wattenbach, Beiträge zur Gesch. der christl. Kirche in Mähren und Böhmen, pag. 43. = Migne, Patrolog. lat. 129, pag. 801. = Erben, Reg. I, pag. 20, num. 49. (extr.) — Brandl, Cod. dipl. Mor. VII, pag. 704, num. 9. = Ginzl, Gesch. d. Slavenapostel, Anhang I, pag. 63. = Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 260. 30

Admodum de hac epistola a scriptoribus dubitatum est. Primus de veritate eius iam Wattenbach op. l. pag. 29 dubitavit, quem alii (Erben, Büdinger, Rački) secuti sunt. Ab

25. ^b) ita V.; Assemanus, *Kalendaria ecclesiae univ. III*, pag. 159 legit: „subdimus“. — 35

^c) correctum ex „aliut“ V, — ^d) „est“ V. — ^e) sic pro „dictis epistolis“ codicis corrigendum proponit Assemanus l. l. — ^f) „pertinacia“ V. — ^g) „Data — XIII“ caracteribus maiusculis scriptum.

¹) Vide superius num. 24. — ²) Wichingo, episcopo Nitrensi. — ³) Cf. Jacob. I, 2: „Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis“. — ⁴) Cf. Rom. 40 VIII, 31: „Si deus pro nobis, quis contra nos?“

ipso Wichingo contra Methodium sibi invisissimum eam fuisse confictam censebat Ginzl l. l. pag. 10, opinionis suae rationibus iam antea in *Zeitschr. für gesammte kathol. Theologie VII* (1856) pag. 345 sq. (*Kirchenhist. Schriften II*, pag. 24 sq.) fusius expositis. Id ipsum etiam Hergenröther, Photius, Patriarch v. Constantinopel, II, pag. 628 latissime demonstrabat. Sed non recte videntur iudicasse illi viri doctissimi; nam ea quae epistola hac continentur, cum commonitorio papae, legatis in Moraviam missis dato, (v. infra num. 27), ita concordant, ut de sinceritate eius dubitari non possit. Vid. etiam Dümmler, *Gesch. des ostfränk. Reiches III*, pag. 254, n. 4; Ewald in *Neues Archiv V*, pag. 408, nota 5; Martinov, *Saint Méthode, apôtre des Slaves et les lettres des souverains pontifes, conservés au British Museum*, *Revue des questions historiques XXVIII* (1880) pag. 369 sq., ubi etiam de tempore, quo haec epistola scripta sit, tractatur; Goetz, *Gesch. der Slavenapost.* pag. 42 sq. — Bretholz, *Gesch. Mährens I*, pag. 97; Jagić, *Zur Entstehungsgesch. der kirchenslav. Sprache, I*, pag. 49; Pastrnek, l. l. pag. 18.

Stephanus^a episcopus, servus servorum dei, Zuentopolco regi Sclavorum.¹
 15 Quia te zelo fidei sanctorum apostolorum principi, Petro videlicet regni celestis clavigero, omni devocione devovisti, eiusque vicarium pre cunctis huius fluctivagi seculi principibus principalem patronum elegisti, eiusque te cum primatibus ac reliquo terre populo tuicioni pariter commisisti: continuis precibus deum bonorum omnium largitorem exoramus, ut ipsius muniaris suffragio, in cuius manu^b
 20 sunt omnia iura regnorum, quatenus eius vallatus auxilio et intervencionibus apostolorum principum Petri et Pauli et a diabolicis muniaris insidiis et corporali sospitate leteris, ut anima et corpore tutus, ab eterno iudice bonis operibus decoratus, perpetua felicitate doneris. Nos eciam, qui eius vicariatione fungimur, debitam sollicitudinem pro te gerentes, in quocumque indigueris negocio, in his
 25 que ad salutem tuam pertinent, deo auxiliante protectorem invenies in omnibus. Quem ob fidei dignitatem cum omnibus tuis fidelibus, nulla terrarum obsistente intercapidine, spiritualibus ulnis quasi presentem amplectimur amore ut spirituales filium. Igitur quia orthodoxe fidei anhelare te studiose^c audivimus, et certo indicio ex hoc agnoscimus, quod ad matrem tuam, sanctam videlicet Romanam
 30 ecclesiam, recurrere voluisti,^d que caput^e est omnium ecclesiarum, collato sibi privilegio in beato Petro principe apostolorum, cui suas oves verus pastor commisit dicens: „Tu es Petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam et porte inferi non prevalebunt adversus eam“², portas inferi ora orthodoxam fidem blasphemantium appellans; que auctore Christo omnes hereses destruxit et vacillantes
 35 omnes in fide solidavit creatoris sui munita auxilio, dicente domino nostro Jesu Christo: „Simon, ecce satanas expetit vos, ut cribraret sicut triticum; ego autem

26. a) In cod. praefigitur inscriptio literis maiusculis scripta: „Epistola Stephani pape ad Zventopolcum [cod.: „abtveno. polcvm“] regem.“ — b) „manu“ addidit Wattenbach. —

c) „studio“ corrigendum esse proponit Wattenbach. — d) „volusti“ C. — e) ita C.

1) Praeter epistolam nostram solum Regino ad a. 890, 894; Widukind l. I, c. 19; Cosmas l. I, c. 10, 14. titulum regium Svatopluko attribuit. — 2) Matth. XVI, 18.

rogavi pro te, ne deficiat^f fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos'.³ Quis, rogo, nisi insipiens in tantum audeat blasphemie baratrum^g mergi, ut Petri fidem infamet? pro quo verbum dei in duobus naturis existens, quod natura servi autem natura contulit deitatis.^h Tuam devocionem amplectimur, volentem discere ut prudenciam tuam digna attollamus laude, quę non alibi vagari, 5 sed ipsam,ⁱ quę caput est, studuit consulere, a qua eciam omnes ecclesię sumperunt exordium. Verumptamen fundamentum fidei, super quod suam Christus constituit ecclesiam, istud est: Tres certe persone subsistentes, patris et filii et spiritus sancti, coęterne sibi sunt et coequales. Et istarum trium personarum una est deitatis natura,^j una substantia, una divinitas, una maiestas. In quibus personis 10 discrecio est, non confusio, distincio, non separacio. Distincionem dico, quia alia est persona patris, alia filii, alia spiritus sancti. Pater enim a nullo, filius a patre, spiritus sanctus ab utroque, unius eiusdemque^k substantię, cuius pater et filius est. Et hec sancta trinitas unus et verus deus est, que nec inicio incipit aut fine clauditur, nec loco comprehenditur, nec tempore variatur. Pater enim 15 solus de alio non est et ideo solus ingenitus appellatur, filius autem de patre sempiternus filius et ideo genitus dicitur, spiritus vero sanctus patris et filii est spiritus sine ullo intervallo, ubi nulla tempora quęque habent prius vel posterius sunt cogitanda; et ideo nec ingenitus nec genitus, sed procedens dicitur, nec duo patres nec duo filii credantur. Quod filii sit spiritus, apostolus et evange- 20 lista^l testatur: 'Si quis spiritum Christi non habet, hic non est eius',⁴ et Paulus apostolus, quod patris filiique sit spiritus testatur: 'Vos autem non estis in carne, sed in spiritu; si tamen spiritus dei habitat in vobis'.⁵ Et iterum, ut patris sit spiritus, lucidissime distinguit dicens: 'Quod si spiritus eius, qui suscitavit Jesum a mortuis, habitat in vobis, vivificabit et mortalia corpora vestra'.⁶ Ut vero filii 25 sit spiritus, idem Paulus testatur: 'Quoniam autem estis filii dei, misit deus spiritum filii sui in corda vestra clamantem abba pater'.⁷ Ut a patre procedat, ipsa veritas dicit: 'Spiritus, qui a patre procedit, ille me clarificavit'.⁸ Ut a filio procedat, eadem veritas testatur: 'Ille me clarificabit, quia de meo accipiet'.⁹ Absit enim, ut spiritus sanctus credatur de patre in filium et de filio ad sancti- 30 ficandam creaturam quasi quibusdam gradibus procedere, sed quemadmodum de patre ita et de filio simul procedit.^m Quis enim negabit esse spiritum sanctum vitam, et cui vita pater, vita sit filius? Sicut pater vitam habet in semet ipso, sic dedit et filio vitam habere in semet ipso. Hęc tibi de multis pauca dixisse sufficiant, quę te absque ambiguitate lingua confiteri et corde oportet credere, 35 sed non ultra vires examinare; quia si solis corporeiⁿ radio oculorum retun-

26. f) 'deficiat' C. — g) 'blasphemie baratum' C. — h) ita C. — i) 'ipsum' C. — j) 'deitas natura' C. — k) 'eius deque' C. — l) 'inevangelista' C. — m) 'procedat' C. — n) 'quia solis corpore radio' C.

³⁾ Luc. XXII, 31, 32. — ⁴⁾ Rom. VIII, 9. — ⁵⁾ ibid. — ⁶⁾ Rom. VIII, 11. — ⁷⁾ Galat. IV, 6. — ⁸⁾ Cf. Joh. XV, 26. — ⁹⁾ Joh. XVI, 14.

ditur intuitus, quanto magis ineffabilis deitatis claritate terrena mens retunditur. Hanc fidem a domino in apostolos et ab^o apostolis fundatam sancta catholica et apostolica Romana tenet ecclesia; quam tu ut firmiter teneas, monemus, exoramus et testificamus. In qua et Wichingum, venerandum episcopum et carissimum confratrem, ecclesiastica doctrina eruditum repperimus, et ideo eum vobis
 5 ad regendam sibi commissam a deo ecclesiam remisimus, quia fidelissimum^p eum^q tibi et pro te satis sollicitum in omnibus agnovimus. Quem veluti spirituales patrem et proprium pastorem digno honore et debita reverencia sincere mente recipite, tenete et amplectimini, quia in eo exhibitum honorem Christo
 10 conferitis, ipso dicente: „Qui vos recipit, me recipit. Et qui me recipit, recipit eum, qui me misit“. ¹⁰ Ipse itaque omnium ecclesiasticorum negotiorum^r et^s officiorum habeat curam et dei timorem pre oculis habens dispenset eadem, quia et pro his et pro animabus commissi sibi populi ipse redditurus erit districto iudici rationem. De ieiunio itaque scias a lege, prophetis et ab ipso domino in
 15 evangelio approbatum. Moyses namque ut legem acciperet, quadraginta diebus et noctibus ieiunavit. Helias, qui celum orando clausit, ut non plueret annos tres et menses sex, et rursus orando aperuit, et celum dedit pluviam et terra dedit fructum suum,^t quadraginta diebus et noctibus ieiunavit. Auctor et ipse legis, Jesus Christus dominus noster, quadraginta diebus et noctibus ieiunavit.
 20 Si quis vero ieiunium reprobatur, reprobet et oracionem et blasphemet esse malum demones eici, dicente domino: „Hoc genus non eicitur nisi in oracione et ieiunio“. ¹¹ Preceptum quippe est ieiunare, sed quibus diebus sit ieiunandum quibusve prandendum, precepto domini vel apostolorum non est diffinitum asercione, sed antiqua patrum consuetudine tenet^u ecclesia, quia et priorum instituta et consuetudo maiorum pro lege tenenda sunt. Quarta feria ieiunandum est, quia considerato evangelio quarta sabbati Judei consilium inierunt, ut Jesum dolo tenerent et occiderent. Sexta autem sabbati recte ieiunio deputatur propter dominice passionis reverenciam. Sabbato quoque nihilominus ieiunandum est propter renovandam memoriam rei geste, quia discipuli dominum humane intellegentes eo
 30 die in sepulchro quiescentem^v doluerunt. Quintam vero feriam quidam arbitrati sunt esse dissolutam, quia eo die reconciliatio sit penitencium, et eo die sanctum crisma conficitur, et eo die redemptor cum discipulis cenavit et eis sacramentum sui corporis et sanguinis tradidit, eo die videntibus discipulis ad celos ascendit. Dominicus certe dies propter resurrectionis gloriam et adventum^x sancti spiritus
 35 leticie consecratus est. Duos qui remanent, proprio unius cuiusque relinquamus arbitrio; in quibus id observandum censeo, ut qui manducat, non manducantem non spernat, et qui non manducat manducantem non iudicet, ut quicquid^y agimus,

26. o) „ab“ om. C. — p) correctum ex, „fidelissimus“ C. — q) „cum“ C. — r) „ci“ superscriptum C. — s) „et“ addidi, deest C. — t) „sum“ C. — u) „tent“ C. — v) „quiescentem“ C. — x) „adventus“ C. — y) „quicquid“ C.

¹⁰) Matth. X, 40. — ¹¹) Matth. XVII, 20.

in gloria dei faciamus. Ieiunium scilicet, quod quatuor temporum dicitur, antiqui patres celebrandum non frustra^z sanxerunt, dicente psalmista: „Benedicam dominum in omni tempore“, ¹² ut singulis quibusque temporibus anni humiliemus animam in ieiunio. Primi itaque^{aa} mensis ieiunium dominus in exodo, quarti, septimi et decimi ieiunium per Zachariam prophetam celebrari precepit, ut^{bb} 5 omni tempore de misericordia confidamus penitendo. Hęc tibi de ieiunio pauca dixisse sufficiant, quamvis plurima dici possent eius misteria, que nunc exponere non est temporis. Hoc tamen ieiunium deo pre ceteris acceptabile credito: dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos^{cc} deprimentis, dimitte eos qui confracti sunt liberos, et omne onus dirumpe. Quod his adornandum est monilibus: „Frange esurienti panem tuum et egenos vagosque induc in domum tuam“. ¹³ Has scias deo acceptabiles lampades, quibus ieiunium adornandum^{dd} est cotidie, ut deo sit placitum. Methodium^{ee} namque supersticioni, non edificacioni, contencioni, non paci insistentem audientes, plurimum mirati sumus,^{ff} et si ita est, ut^{gg} 10 audivimus, supersticionem eius penitus abdicamus. Anathema vero pro contemnenda catholica fide qui indixit, in caput redundabit^{hh} eius. Tu autem et populus tuus sancti spiritus iudicio eritis innoxii, si tamen fidem, quam Romana predicat ecclesia, tenueritisⁱⁱ inviolabiliter. Divina autem officia et sacra misteria ac missarum solemnias, que idem Methodius Sclavorum lingua celebrare presumpsit, quod ne ulterius faceret supra sacratissimum beati Petri corpus iuramento firmaverat, sui periurii^{kk} reatum perhorrescentes, ne ullo^{ll} modo deinceps^{mm} 20 a quolibet presumatur, dei nostraqueⁿⁿ apostolica auctoritate sub anathematis vinculo interdiciamus; excepto quod ad simplicis populi et non intelligentis edificationem attinet, si evangelii vel apostoli expositio ab eruditis eadem lingua annuncietur,^{oo} et largimur et exortamur et ut frequentissime fiat monemus, ut 25 omnis lingua laudet deum et confiteatur ei.¹⁴ Contumaces autem et inobedientes contencioni et scandalo insistentes, post primam et secundam admonicionem, si se minime correxerint, quasi zizaniorum seminatores ab ecclesie gremio abici sancimus, et ne una ovis morvida totum gregem contamine, nostro vigore refrenari et a vestris finibus procul excludi precipimus. 30

27.

Stephanus V. papa Dominicum episcopum ac Johannem et Stephanum presbyteros ad Slavos euntes instruit, quomodo se apud Svatoplukum, ducem Moraviae,

26. z) ‚nefrustra‘ C. — aa) ‚taque‘ C. — bb) sequ. ‚qui‘ C. — cc) ‚fasculos‘ C. — dd) ‚adornandum‘ C. — ee) ‚nomini huic in cod. praefigitur crux fortasse iam manu librarii ipsius facta.‘ — ff) ‚mirabilem Et‘ C. — gg) ‚ut‘ deest C., addidit Wattenbach. — hh) ‚renundabit‘ C. — ii) ‚tenuentis‘ C. — kk) ‚super iurii‘ C. — ll) ‚perhorrescentes nullo‘ C. — mm) ‚dinceps‘ C. — nn) ‚namque nostraque‘ C. — oo) ‚annuncetur‘ C.

¹²) Psalm. XXXIII, 2. — ¹³) Isaiae LVIII, 7. — ¹⁴) Conf. Philipp. II, 11.

gerere debeant. Quod ad fidei symbolum, spiritum sanctum a patre et filio procedentem dici edocet. Usum linguae Slavicae in sacris a Methodio introductum interdicat. De ieiuniis exponit. Quem Methodius constituerit successorem (Gorazdum) ab officio suspendit. [885]

Fragmenta in Coll. Brit. in cod. ms. saec. XII Mus. Britan. Addit. 8873 inter Stephani V epist. num. 31 (B).

Ewald in Neues Archiv V, pag. 408. = Starine XII. pag. 220. = Časop. česk. Mus. LV (1881) pag. 295. = Emler, Reg. IV. pag. 708, num. 1765. = Pastrnek, Dějiny slov. apošt., pag. 259. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 3408.

De tempore v. Martinov l. l.; cf. Neues Arch. VI, pag. 470, 471; Časop. česk. Mus. LV, pag. 304. Vide etiam Dümmler, Gesch. d. ostfr. Reiches III, pag. 255; Jagić, Glagolitica (Denkschr. d. kais. Akad. Wien XXXVIII) pag. 6.

Commonitorium Dominico episcopo, Johanni et Stephano [presbyteri]s^a
 15 euntibus ad Sclavos.^b Cum deo propitio ingressi Sclavorum^c fines fueritis, tanta vos orate modestia, ut vestri vestrorumque hominum^d actus exemplum religionis prebeant rudi populo, habentes pre oculis monentem dominum, ut videant vestra opera bona et glorificent patrem vestrum, qui in celis est.¹ Cum veneritis ad ducem patrie,² dicite ei: Visitant vos apostolorum principes, beatus
 20 Petrus regni celestis claviger et Paulus doctor gentium. Domnus autem Stephanus, sanctissimus pontifex sancte catholice et apostolice Romanę ecclesię et universalis papa, spiritalis videlicet pater vester, visitat vos et mandat vobis amabilem paternitatem. Amplectitur enim vos spiritaliter et diligit sicut unicum et carissimum filium. Omnes sanctissimi episcopi, presbyteri et diaconi cum reliquo
 25 clero sancte Romane ecclesię optant vobis salutem; habent enim assidue vestri memoriam in suis deo dignis orationibus apud beatissimorum apostolorum principum limina. Omnis honorabilis senatus a Deo conservande Romane urbis cum reliquo cetu fidelis populi mandant vobis salutes; desiderant enim omni prosperitate vos in Christi dei nostri fide pollere et seculi gloria gaudere.
 30 Primo die hec dixisse sufficiant, et si de patrie salute interrogaverint, que ad honorificentiam pertinent christianę religionis, ecclesie honoris, decentie imperialis, prudenter respondete.

Item. Spiritus sanctus a patre et filio, nec inginitus dicitur, ut^e duo patres, nec genitus, ut duo filii, sed procedens dicitur. Si dixerint: Prohibitum est
 35 a^f sanctis patribus simbolo addere aliquid vel minuere, dicite: Sancta Romana ecclesia custos est et confirmatrix sanctorum dogmatum, quia in catholica fide principis apostolorum vicaricatione in nullo vacillat ipso dicente Domino: „Simon,

27. a) ita scripsit Ewald pro: „..... s' codicis; potest legi etiam [diaconi]s'. — b) ,ad Scalituos'; ,ad Sclavos' in margine additum B. — c) ,clavorum' B. — d) ,omnium' B.

40 — e) ,ne' B. — f) ,a' omiss. in B.

) Matth. V, 16. — *) Subintelligitur Svatopluk.

ecce Sathanas expetiit vos, ut cribraret quasi triticum; ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.³ Hec omnes herrantes ad fidem duxit ecclesia et vacillantes roboravit, non immutando sancta dogmata, sed aut non intelligentibus aut male sentientibus exponendo.⁴

Cap. XII. Missas et sacratissima illa ministeria,^g que Sclavorum lingua idem 5
Methodius celebrare presumpsit, quamvis decessoris sui^h temporibus, domni videlicet Johannis sanctissimi pape, iuraverit, se ea ulterius non presumere, apostolica auctoritate, ne aliquo modo presumatur, penitus interdicat. Veruntamen si aliquis Sclavorum lingua tam doctus invenitur, ut post sacratissimam evangelicam,ⁱ apostolicam lectionem eius explicationem doctus sit dicere ad edificationem eorum, qui non intelligunt, et laudat, si fiat, et concedit et approbat. 10

Cap. XIII. De veneratione ieiuniorum firmiter tenete,^k sicut in sua decrevit epistola,⁵ quia assidue pro viribus ieiunare laudabile est, corpori etiam consulere, naturale; et festis diebus largiori papulo corpus sobrie reficere peccato non imputatur, si tamen cum gratiarum actione et corpus reficitur et salubre poculum 15
anime ministratur.

Cap. XIII.^l Successorem,⁶ quem Methodius sibimet contra omnium sanctorum patrum statuta constituere presumpsit, ne ministret,^m nostra apostolica auctoritate interdicite, donec suam nobis presentiam exhibeat et causam suam viva voce exponat. 20

28.

Arnolfus rex ministeriali suo, nomine Heimoni, potestatem iudicii in orientalibus partibus in pago Grunzuuti dicto concedit, probante Aribone comite terminali, statuitque: „si forsan de Marauorum regno aliquis causa iustitiae supervenerit, si tale quidlibet est, quod ipse Heimo vel advocatus eius corrigere [ne]quiverit,^a iudicio eiusdem comitis potenter finiatur“. [888]. 25

Autographum membr. laceratum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi (A).

*Kleimayrn, Juvavia, Anh. pag. 118 (minus recte ad a. 898). — (Hormayr), Taschenbuch für d. vaterländ. Gesch. 1813, pag. 36, 37, 73. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 58, num. 87. — Erben, Reg. I, pag. 22, num. 53. — Mühlbacher, Reg. d. Kaiserreichs unter d. Karoling. I, 30
pag. 665, num. 1751; cf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches III, pag. 487; Bretholz, Gesch. Mährens I, pag. 55.*

27. g) ‚misteria‘ potius legendum esse mihi quidem videtur; cf. epist. papae proxime praecedentem sub finem, pag. 26. lin. 18. — h) ‚decessoris nostri sui‘ B. — i) ‚evangelicam‘ in margine B. — k) ‚tenere‘ B. — l) ‚III‘ erronee B. — m) ‚ministrat‘ B. 35

³) Luc. XXII, 31. 32. — ⁴) Quae subsequuntur capitula XII, XIII, XIV, dempta sunt e constitutionibus, quas papa legatis suis verbotenus exponendas commisit; quare de se in persona tertia loquitur. — ⁵) Vide epistolam Stephani papae V. praecedentem (num. 26. pag. 25 sq.). — ⁶) i. e. Gorazdum.

28. a) litterae ne destructae sunt. A. 40

29.

Stephanus V. papa Svatoptukum, ducem Moraviae, rogat, Arnolfum regem interpellat, ut urbe Roma domum sancti Petri visitet et Italicum regnum, a malis christianis et imminentibus paganis ereptum, ad suum opus restringendo dignetur
 5 *tenere.* [890 ante mart. 19.]

Epistolae huius deperditae mentio fit in Annal. Fuldens. ad a. 890, ubi de colloquio Arnolphi regis cum Zuentibaldo duce Moravorum, mediante quadragesima [19. mart.] in loco, qui vulgo appellatur Omuntesberch, habito, narratur; Mon. Germ. SS. I, pag. 407. —
 10 *Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 50, num. 71. — Erben, Reg. I, pag. 20, num. 48. — Cf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches III, pag. 338.*

30.

Theotmarus, archiepiscopus Iuvaviensis, eiusque suffraganei episcopi Bavariae apud Johannem IX. papam queruntur in Moravorum terra, quae prius
 15 *Pataviensi episcopo subiecta erat, unum archiepiscopum et tres episcopos creatos esse; Moravorum criminationes a se amoliri conantur.* [900].

Apographum in cod. ms. saec. XII. bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 1051 (olim theol. 406) fol. 79—82^v (A).
 20 *Magna bibliotheca veterum patrum XVI, Paris. 1654, pag. 610 (A'). — Gewoldus, Chron. monast. Reicherspergensis, Append. pag. 33, (ex cod. quondam monast. Reichersperg. B). — Harduin, Acta concilior. VI, pars I, col. 126 et 483. — Mansi, Collect. concil. XVIII, pag. 206. — Lünig, Spicil. eccles. cont. I, pag. 680. — Dobner, Annal. Hagec. III, pag. 343. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 60, num. 91. — Erben, Reg. I, pag. 22, num. 54. —*
 25 *Ginzel, Gesch. d. Slavenapostel, Anhang, pag. 68, num. 7. — Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 274. — Confer Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reiches III, pag. 511 sq.; Palacký, Dějiny³ I, I. pag. 167, not. 128; Bretholz, Geschichte Mährens I, pag. 101.*

Summo^a pontifici et universali pape, non^b unius urbis, sed totius orbis^b domno, Johanni, Romanę sedis magnifico gubernatori. Humillimi paternitatis
 30 vestre filii Theotmarus Juuauensis ecclesię archiepiscopus, Uualdo Frisingensis, Erchanbaldus Eistatensis,^c Zacharias Sebanensis,^d Tuto^e Radisponensis, Richarius Patauiensis ecclesię episcopus necnon et universus clerus populusque christianus per totam Noricam, quę et Bauuaria conversatur,^f prosperum in salvatore nostro propectum, catholicę pacis augmentum et regnum optamus aeternum. Ante-
 35 cessorum vestrorum decretis et catholicorum^g patrum institutis plenissime instruimur, in omnibus nostro sacerdotali ministerio obstantibus et adversantibus^h

30. ^a) Litteris maiusculis scriptum. Praecedit lemma: „Epistola Theotmari episcopi“ A. —

^b) „non — orbis“ om. A'. — ^c) „Erch. Eist.“ om. A'. „Erchenpaldvs Eystatensis“ B. —

^d) „Saebonensis“ B. — ^e) „Tvtto“ B. — ^f) „vocatur“ A'. — ^g) „sanctorum“ A'. — ^h) „aver-

santibus“ A'.

Romanum appellare pontificem, ut quod ad unitatem concordie et ad custodiam pertinet discipline, nulla dissensione violetur, sed ab ipso summa provisione decernatur. Nequaquam enim credimus, quod coacti cottidieⁱ audimus, ut de illa sancta et apostolica sede, que nobis sacerdotalis mater est dignitatis et origo christianę religionis, profluxerit^k quippiam perversitatis, sed doctrina et auctoritas ecclesiasticę rationis. Sed venerunt, ut ipsi promulgaverunt, de latere vestro tres episcopi, videlicet Johannes archiepiscopus, Benedictus et Danihel episcopi, in terram Sclauorum,^l qui Maraui^m dicuntur, que regibus nostris et populo nostro, nobis quoque cum habitatoribus suis subacta fuerat, tam in cultu christianę religionis, quam in tributo substantię secularis, quia exinde primum imbuti et ex paganis christiani sunt facti. Et iccircoⁿ Patauensis episcopus civitatis, in cuius diocesi sunt illius terre populi, ab exordio christianitatis eorum,¹ quando voluit et debuit, illuc nullo obstante intravit et synodalem cum suis et etiam ibi inventis^o conventum frequentavit et omnia, que agenda sunt, potenter egit,^p et nullus ei in faciem restitit. Etiam et nostri comites illi terre confines placita secularia illic continuaverunt et, que corrigenda sunt, correxerunt, tributa tulerunt, et nulli eis restiterunt usque dum incrassante^q corda eorum diabolo, christianitatem abhorrere et omnem iustitiam detractare^r belloque lacescere et obsistere seivissime ceperunt, adeo ut via episcopo et predicatoribus illo^s non esset, sed libitu suo egerunt que voluerunt. Nunc vero, quod nobis grave videtur et incredibile, in augmentum iniurię^t iactitant se magnitudine pecunię egisse,^u vos^v eosdem prefatos episcopos ad se direxisse et in eodem Patauensi episcopatu talia egisse,^v qualia de illa apostolica sede numquam audivimus^x exisse, neque canonum decreta sanxisse, ut tantum scisma una pateretur ecclesia. Est enim unus episcopatus in quinque divisus. Intrantes enim^y predicti in nomine vestro, ut ipsi dixerunt, episcopi, ordinauerunt in uno^z eodemque episcopatu unum archiepiscopum, si in alterius episcopatu archiepiscopus^{aa} esse potest, et tres episcopos eius suffraganeos absque scientia archiepiscopi et consensu episcopi, in cuius fuerunt diocesi, cum in concilio Africano capit. XX. decretum sit, ut plebes, que in diocesibus ab episcopis retinentur, que numquam episcopos habuerunt, nonnisi^{bb} cum voluntate eius episcopi, a quo tenentur, proprios accipiant rectores id est^{cc} episcopos. Et^{dd} item in eodem concilio cap. LXV,^{ee} ut plebes, que numquam habuerunt proprios episcopos, nisi ex concilio plenario uniuscuiusque^{ff} provintię et primatis atque consensu eius, ad cuius diocesim

30. ⁱ) ,quotidie' A', B. — ^k) ,x' eod. atramento ex ,e' corr. A. — ^l) ,Slauinorum' A'. — ^m) ,Moraui' A'. — ⁿ) ,idcirco' A', B. — ^o) ,viventibus' A'. — ^p) ,peregrit' A'. — ^q) ,incessante' B. — ^r) ,detractare' A', B. — ^s) ,illuc' A'. — ^t) ,iustitię' A'. — ^u) ,id egisse' B. — ^v) ,vos — talia egisse' om. B. — ^x) ,audivimus' om. A'. — ^y) ,autem' A, A'. — ^z) ,in nostro' A'. — ^{aa}) ,archiepiscopum' A, B. — ^{bb}) ,nec nisi' A'. — ^{cc}) ,rectores et' A'. — ^{dd}) om. A'. — ^{ee}) ,cap. 45' A'. — ^{ff}) ,unius cuius' B.

¹) Cf. Dümmler, *Gesch. d. ostfr. Reiches II*, pag. 178, nota 6.

eadem plebs pertinebat, episcopos^{gg} minime accipiant. In decretis papę Leonis cap. XV scriptum est: „Nulla ratio sinit, ut inter episcopos habeantur, qui a provincialibus episcopis cum metropolitani iudicio non consecrantur“. Item capit. XLVIII: „ut^{hh} si indignis quibusque et longe extra sacerdotale meritum constitutis pastorale fastigium et gubernatio ecclesiae detur, non est hoc consulere populis, sed nocere, nec prestare regimen, sed augere discrimen“. Et in eodem capitulo post pauca inquit: „ⁱⁱ Difficile est, ut bono peragantur exitu, que malo sunt inchoata principio“. Et in decreto papę Cęlestini antecessoris vestri cap. XVII continetur: „Ne alicui locus concedatur sacerdoti in alterius iniuriam“. Antecessor vester Zuentibaldo duce impetrante, Vvichingum consecravit episcopum et nequaquam in illum antiquum Patauiensem episcopatum eum^{kk} transmisit, sed in quandam^{ll} neophitam gentem, quam ipse dux bello domuit^{mm} et ex paganis christianosⁿⁿ esse patrauit. Cum autem eisdem Sclavis^{oo} locus familiaritatis^{pp} apud legatos vestros dabatur, accusabant^{qq} et diffamabant nos in multis et verbis mendacibus instabant, quia nemo eis vera respondebat, dicentes nos cum Francis et Alamannis^{rr} scandalum et discordiam habuisse, cum hoc falsum esse ex hoc convincitur, quia amicissimi nostri sunt et caritativi^{ss} cooperatores, et etiam cum ipsis impacatos esse accusabant. Quod non nostra culpa exigente, sed sua protervia^{tt} faciente, ita fatemur esse, quia quando christianitas illis cępit vilesce-
 20 et insuper debitum tributum senioribus nostris regibus et principibus eorum solvere respuerunt, belloque resistere et gentem nostram cęperunt lacescere, orta est seditio inter illos. Et quoniam armis sibi eos defenderunt^{uu} et in servitium redegerunt,^{vv} iccirco^{xx} iure proprio tributarios habere debuerunt^{yy} et debent, et sive velint, sive nolint, regno nostro subacti erunt.^{zz} Quapropter oportet
 25 vos ab alto speculari et moderaminis temperiem pre omnibus tenere, ne peior pars confortetur et melior infirmetur. Progenitores namque serenissimi senioris nostri Hludouuici,^a videlicet imperatores^b et reges ex christianissimo Francorum genere^c prodierunt, Moimarii^d vero Sclau^e a paganis et ethnicis venerunt. Illi^f potentia imperiali Romanam rem publicam sublimaverunt, isti damnaverunt.^g
 30 Illi christianum regnum confortaverunt, isti^h infirmaverunt. Illi toto mundo spec-
 tabiles apparuerunt,^h isti latibulis et urbibus occultati fuerunt. Illorum consilio apostolicaⁱ sedes pollebat, istorum persecutione christianitas dolebat. In omnibus

30. gg) ‚episcopos‘ om. A. — hh) deest B. — ii) deest B missum. — kk) deest A'. — ll) ‚quantum‘ A, ‚quadam‘ B. — mm) ‚domuit bello‘ B. — nn) ‚christianos nos‘ A'. — oo) corr. ex ‚Scliuos‘ A; ‚Sclauis‘ A', ‚Schlauis‘ B. — pp) ‚familiaritatis‘ A; ‚familiaris‘ A'. — qq) ‚accusabant nos‘ B. — rr) ‚Alemanis‘ A', ‚Alemannis‘ B. — ss) ‚caritative‘ A, B. — tt) ‚potentia‘ A'. — uu) ‚si eos defenderint‘ A'. — vv) ‚redegerint‘ A'; ‚redigerunt‘ B. — xx) ‚idcirco‘ A', B. — yy) ‚debuerint‘ A'. — zz) ‚fuerunt‘ A; ‚fuerint‘ A'. — a) ‚Hludouici‘ A', ‚Lvdovvici‘ B. — b) ‚es‘ ex ‚is‘ eod. atramento corr. A.; ‚imperatoris‘ B. — c) ‚christianissima Fr. gne‘ A; ‚gente‘ A', B. — d) ‚Morauui‘ A'. — e) ‚Sclau‘ A', ‚Schlau‘ B. — f) ‚Illis‘ A. — g) ‚damnarunt‘ A'. — h) ‚isti — apparuerunt‘ deest A', — i) ‚apłolica‘ A.

his iuenculus rex noster, nulli predecessorum suorum secundus, nulli est^k inferior, sed^l secundum virtutem á Deo sibi datam sanctę Romanę ecclesię^m et vobis summo patriⁿ cum omnibus regni sui principibus adiutor optat esse fortissimus. Omne namque regnum divinitus sibi commissum ad dei servitium suumque adiutorium unum vult et operatur. Unde et pace viget et concordia 5 gratulatur atque, ad vestram paternitatem sicut patres sui se pertinere laetatur. Quod nos prefati Sclauio^o criminabantur cum Ungariis fidem catholicam violasse et per canem seu lupum aliasque nefandissimas et ethnicas res sacramenta et pacem egisse atque, ut in Italiam transirent, pecuniam dedisse, si vobis coram posito ratio inter nos agitaretur, ante deum, qui cuncta novit antequam fiant, et 10 coram vobis, qui vicem eius apostolicam tenetis, eorum^p falsitas manifestaretur et nostra innocentia probaretur. Quia enim christianis nostris longe a nobis positus semper imminere et persecutione nimia affligere, donavimus illis nullius pretiosę pecuniam substantię, sed tantum nostra linea vestimenta, quatenus aliquotiens eorum feritatem mulceremus^q et ab eorum persecutione quiescere faceremus.^r Talia namque, ut prescripsimus, iuxta malitiam cordis sui argumentantes 15 et pontifices vestros ad iniuriam nostram incitantes adeo, ut directa nobis epistola quasi ab apostolica sede hæc omnia improperebant et diversas iniurias ingerebant atque inter alia divino gladio feriendos dignos dicebant. Impletur enim in nobis, quod quidam sapiens ait: „Justus tulit crimen iniqui“. Ipsi enim crimen, quod 20 nobis falso semel factum imposuerunt, multis annis peregerunt. Ipsi Ungariorum^s non modicam multitudinem ad se sumpserunt et more eorum capita suorum pseudochristianorum penitus detonderunt^t et super nostros^u christianos immerunt, atque ipsi supervenerunt, et alios captivos duxerunt, alios occiderunt, alios per ima^v carcerum fame et siti perdidērunt, innumeros^x vero exilio deputaverunt 25 et nobiles viros ac honestas mulieres in servitium redegerunt; ecclesias dei incenderunt et omnia edificia deleverunt, ita ut in tota Pannonia nostra maxima provincia, tantum una non appareat ecclesia, prout episcopi a vobis destinati, si fateri velint, enarrare possunt, quantos dies transierunt^y et totam terram desolatam viderunt.^z Quando vero Ungarios^{aa} Italiam intrasse comperimus, pacificari 30 cum eisdem Sclavis,^{bb} teste communi^{cc} deo, multum desideravimus, promittentes eis propter deum omnipotentem ad perfectum^{dd} indulgere omnia mala contra nos nostrosque facta^{ee} et omnia reddere, que de suis nostris constaret habere, quatenus ex illis securos nos facerent^{ff} et tam diu spatium darent, quam diu

30. k) „nulli et“ A'; „sec. nul. est“ deest B. — l) „sed“ deest B. — m) corr. ex „romanā 35 ecclesiam“ A. — n) „pontifici“ B. — o) „Sclavi“ A', „Schlavi“ B. — p) „et eorum“ A'. — q) „quat. eor. aliq. virilitatem mulc.“ A'; „quatenus aliquatenus eor. fer. moliremus“ B. — r) „quiesceremus“ B. — s) „Vngarorum“ A', B. — t) „detruerunt“ A'. — u) „nos“ B. — v) „pessima“ A'; „ferina“ B. — x) „innumerosos“ A'. — y) „transierint“ A'. — z) „viderint“ A'. — aa) „Vngaros“ A', B. — bb) „Sclavis“ A'; „Schlavis“ B. — cc) „communi“ 40 deest B. — dd) „profectum“ A'. — ee) „acta“ B. — ff) „redderent“ B.

Longobardiam nobis intrare et res sancti Petri defendere, populumque christianum
divino adiutorio redimere liceret. Et nec ipsum ab eis obtinere^{gg} potuimus. Et
post tanta maleficia habent^{hh} beneficia et sunt falsi accusatores, qui semper fu-
ere christianorum persecutores. Si quis in toto mundo aliorum nos oberrasse
5 et iusticie restituisse probareⁱⁱ conetur, veniat presens, et eum ludificasse, nosque^{kk}
de hac re sentietis^{ll} purissimos esse. Idcirco singuli omnesque ammonendo^{mm}
precamur, ne ullo modo alicui falso de nobis aliquam suspicionem referenti cre-
duli sitis, antequam oportunitas exigat,ⁿⁿ ut huius rei gratia missus de vestra
celsitudine nobis aut a nostra parvitate directus appareat vobis. Communis ge-
10 nitus et generalis dolor angustat, quos Germania et tota tenet Norica, quod
unitas ecclesie^{oo} dividitur scissura. Est^{pp} enim, ut premisimus, unus episcopatus
in quinque divisus.^{pp} Ideo si quid fraus maligni^{qq} Sclauorum^{rr} calliditate ad-
duxerat, ^{ss} iustitia avertat, ^{tt} vosque ex alto virtute^{uu} induti et apostolica potestate
armati, iuxta prophetam, quod fractum est, alligate; quod infirmum, consolidate;
15 quod abiectum reducite,² ut deinceps populus et fidei integritate gratuletur et
sancta ecclesia tranquilla devotione letetur.

Theotmarus, indignus archiepiscopus et apostolicarum rerum procurator
promptissimus.

Pecuniam vestro iuri debitam propter infestam paganorum sevitiam nec per
20 me^{vv} perferre nec per alios poteram^{xx} transmittere;^{yy} sed quia dei gratia liberata
est Italia, quantocius^{zz} potero, vobis transmisero.^a Precatur nostra humilitas, ut
dignetur vestra sublimitas respondere per singula transmissa^b cum epistola.

Alme pater mundi, dignus pre^c nomine Petri,
nomine quem sequeris, utinam virtute sequaris,
25 sisque tuis famulis protector verus et ipsos^d
commendes domino, celo qui presidet alto.

31.

*Testimonium de theloneis in marchia orientali persolvendis cum ab aliis,
tum a Slavis, qui de Rugis vel Boemanis mercandi causa venerint, ex iussione*
30 *Ludovici IV, regis Franciae orientalis, per testes iuramento constrictos editum.*
[Raffelstetten 903—906.]

30. ^{gg}) ,optinere' A. — ^{hh}) ,habere' B. — ⁱⁱ) ,probare' *deest* A'. — ^{kk}) ,et nos' A'. — ^{ll}) ,sen-
tientes' A'. — ^{mm}) ,admonendo' A', B. — ⁿⁿ) ,exigatur' A'. — ^{oo}) ,unica ecclesia' A'. —
^{pp}) ,Est — divisus' *deest* A'. — ^{qq}) ,trans maligna' A'. — ^{rr}) ,Slauorum' A', ,Schlauorum' B.
35 — ^{ss}) ,adduxerit' A'. — ^{tt}) ,avertat' A'; ,vertat' B. — ^{uu}) ,virtute ex alto' B. —
^{vv}) ,se' A. — ^{xx}) ,poterat' A'. — ^{yy}) ,nec per me poteram nec per alios transmittere' B. —
^{zz}) ,quando citius' B. — ^a) *ita* A'; ,transmitto' A'; ,transmittam' B. — ^b) ,ad trans-
missa' A'. — ^c) ,pro' B. — ^d) ,impos' B.

²) Cf. *Ezech. XXXIV, 4, 16.*

Apographum in cod. traditionum ecclesiae Pataviensis ab Ottone de Lonsdorf intra annos 1254—1265 composito, qui nunc in tabulario generali regni Bavariae Monachi sub nr. 203 servatur, fol. 58 v.

Boretius et Krause, Capitularia regum Francorum (Monum. Germ. Leg. sectio II) tom. II, pag. 249, num. 253. — Erben, Reg. I, pag. 26, num. 58 (ex Monum. Boic. XXVIII, 2, pag. 203, num. 4). — Cfr. Gengler, Beiträge zur bayer. Rechtsgesch. I, pag. 96 sqq.

Quo tempore haec inquisitionis notitia facta sit, accurate dici non potest. Cum autem Burchardus, qui in ea occurrit, primum a. 903 aug. 12 episcopus Pataviensis nominetur (Dümmeler, Pilgrim v. Passau, pag. 145) et Theotmarus archiepiscopus in proelio a. 907 m. iulio contra Hungaros commisso diem supremum obierit (v. Dümmeler, Gesch. d. ostfränk. Reichs III, pag. 548 not. 1), inquisitionem intra a. 903—906 habitam esse constat. Cfr. Dümmeler, Gesch. d. ostfränk. Reichs III, pag. 531, not. 4; Mühlbacher, Regesten des Kaiserreichs unter den Karolingern, pag. 728, num. 1961 a.

Noverit omnium fidelium orthodoxorum, presentium scilicet ac futurorum, industria, qualiter questus clamorque cunctorum Bawariorum, episcoporum videlicet, abbatum ac comitum, omniumque, qui in orientales partes iter habebant, ante Hladowicum regem venerant, dicentes se iniusto theloneo et iniqua muta¹ constrictos in illis partibus et coartatos. Ille vero secundum morem antecessorum regum hoc benignis auribus audiens, Arboni marchioni² precepit, quatenus cum iudicibus orientalium, quibus hoc notum fieret, investigaret ad iura thelonica modumque thelonii exploraret; nuntios suos Theotmarum archiepiscopum,³ Purchardum, Pataviensis ecclesie presulem, et Otacharium comitem⁴ dedit, ut hoc in suo loco iuste legitimeque corrigerent. Et isti sunt, qui iuraverunt pro theloneo in comitatu Arbonis: Walto vicarius, Durinc vicarius, Gundalperht, Amo, Gerpreht, Pazrich, Diotrich, Aschrich, Arbo, Tunzili, Salacho, Helmwin, Sigimar, Gerolt, Ysac, Salaman, Humperht, item Humperht, Engilschalh, Azo, Ortimuot, Ruothoh, Emilo, item Durinc, Reinolt, Eigil vicarius, Poto, Eigilo, Ellinger, Otlant, Gundpold, item Gerolt, Otperht, Adalhelm, Tento, Buoto, Wolfker, Rantolf, Kozperht, Graman, Heimo. Isti et ceteri omnes, qui in hiis tribus comitatibus⁵ nobiles fuerunt, post peractum iuramentum interrogati ab Arbone marchione in presentia Theotmari archiepiscopi et Purchardi, presulis Pataviensis ecclesie, residente cum eis Otachario comite in ipso placito in loco, qui dicitur Raffoltestetun,⁶ retulerunt loca theolonio et modum theolonei, qualiter temporibus Hludwici⁷ et Karlomanni ceterorumque regum iustissime exolvebatur.

31. ¹⁾ Germ. Maut, v. Brunner, Rechtsgesch. II, pag. 239, not. 35. — ²⁾ Cfr. Dümmeler in Archiv f. Kunde österr. Gesch.-Qu. X, pag. 49. — ³⁾ Salisburgensem 873—907. — ⁴⁾ Filium Aribonis? cfr. Hormayr, Herzog Luitpold, pag. XXXII; Gengler, German. Rechtsdenkmäler, pag. 386, not. 6. — ⁵⁾ Id est marchia orientali; cfr. Zarneke in Berichte der Sächs. Gesellsch. d. Wiss. VIII (1856) pag. 178. — ⁶⁾ Raffelstetten; erat vicus inter Zizelau et Enns. — ⁷⁾ Sc. Germanici, qui dicitur, eiusque filii regis Baiuvariae.

[I.] Naves vero, que ab occidentalibus partibus, postquam egressæ sint silvam Patavicam, et ad Rosdorf⁸ vel ubicumque sedere voluerint et mercatum habere, donent pro theloneo semidragmam, id est^a scoti⁹ I; si inferius ire voluerint ad Lintzam, de una navi reddant III semimodios, id est^a III scafilos¹⁰ de sale. De
5 mancipiis vero et ceteris aliis rebus ibi nichil solvant, sed postea licentiam sedendi et mercandi habeant usque ad silvam Boemicam, ubicumque voluerint.

[II.] Si aliquis de Bawaris sal suum ad propriam domum suam transmittere voluerit, gubernatore navis hoc adprobante cum iuramento, nichil solvant, sed securiter transeant.

10 [III.] Si autem liber homo aliquis ipsum legitimum mercatum transierit nichil ibi solvens vel loquens¹¹ et inde probatus fuerit, tollatur ab eo et navis et substantia. Si autem servus alicuius hoc perpetraverit, constringatur ibidem, donec dominus eius veniens dampnum persolvat, et postea ei exire liceat.

[IV.] Si autem Bawari vel Sclavi istius patrie¹² ipsam regionem intraverint
15 ad emenda victualia cum mancipiis vel cavallis vel bobus vel ceteris suppellectilibus suis, ubicumque voluerint in ipsa regione sine theloneo emant, que necessaria sunt. Si autem locum mercati ipsius transire voluerint, per mediam plateam transeant sine ulla constrictione; et in aliis locis ipsius regionis emant sine theloneo, que potuerint. Si eis in ipso mercato magis conplaceat mercari, donent
20 prescriptum^b theloneum et emant, quecumque voluerint et quanto melius potuerint.

[V.] Carre autem salinarie, que per stratam legitimam Anesim¹³ fluvium transeunt, ad Urulam¹⁴ tantum unum scafil plenum exsolvant et nichil amplius exsolvere cogantur. Sed ibi naves, que de Trugowe¹⁵ sunt, nichil reddant, sed sine censu transeant. Hoc de Bawaris observandum est.

25 [VI.] Sclavi vero, qui de Rugis¹⁶ vel de Boemanis mercandi causa exeunt, ubicumque iuxta ripam Danubii vel ubicumque in Rotalariis¹⁷ vel in Reodariis¹⁸ loca mercandi optinuerint, de sogma¹⁹ una de cera duas massiolas,²⁰ quarum utraque scoti unum valeat; de onere unius hominis massiola una eiusdem precii;

31. a) 'idem' cod. — b) 'perscriptum' cod.

30 ⁸) *Inter Pataviam et Lintzam, prope Aschach.* — ⁹) *De hoc nummo confecti Soetbeer in Forschungen z. deutsch. Gesch. II, pag. 357.* — ¹⁰) *I. e. „Scheffel“ cfr. Schade, Althochd. Wörterb. II² s. v. scaphil.* — ¹¹) *Cfr. Waitz, Verfassungsgesch. IV, 2 pag. 71.* — ¹²) *Cfr. Gengler, Beiträge z. deutsch. Rechtsgesch. pag. 98, not. 3.* — ¹³) *Enns.* — ¹⁴) *Url, qui rivus ex sinistra parte in ipsam flumen (Ips) se effundit.* — ¹⁵) *Traungau.* — ¹⁶) *De Russia; cfr. Büdinger, Österr. Gesch. I, pag. 157, nota 1; Gengler, Beiträge pag. 98, nota 4; Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches III, pag. 533, nota 1.* — ¹⁷) *Incolae regionis circa fluvium Rot (Rotthal).* — ¹⁸) *Incolae regionis circa locum Ried; Mon. Boica XXXII, 2, pag. 415 sq.* — ¹⁹) *Ita vel sagma, sauma; onus quod mulus portare potest.* — ²⁰) *Massiola, parva massa; modus quidam cerae.*
35
40

si vero mancipia vel cavallos vendere voluerit, de una ancilla tremissam I, de cavallo masculino similiter, de servo saigam²¹ I, similis de equa.

Bawari vero vel Sclavi istius patrie ibi ementes vel vendentes nichil solvere cogantur.

[VII.] Item de navibus salinariis, postquam silvam [Boemicam]^c transierint, 5
in nullo loco licentiam habeant emendi vel vendendi vel sedendi, antequam ad Eperaesurch²² perveniant. Ibi de unaquaque navi legitima, id est quam tres homines navigant, exsolvant de sale scafil III, nichilque amplius ex eis exigatur, sed pergant ad Mutarun²³ vel ubicunque tunc temporis salinarium mercatum fuerit constitutum;^d et ibi similiter persolvant, id est^a III scafil de sale nichilque 10
plus; et postea liberam ac securam licentiam vendendi et emendi habeant sine ullo banno comitis vel constrictione alicuius persone; sed quantocunque meliori precio venditor et emptor inter se dare voluerint res suas, liberam in omnibus habeant licentiam.

[VIII.] Si autem transire voluerint ad mercatum Marahorum, iuxta esti- 15
mationem mercationis tunc temporis exsolvat solidum I de navi et licenter transeat; revertendo autem nichil cogantur exsolvere legitimum.^e

[IX.] Mercatores, id est^a Iudei et ceteri mercatores, undecunque venerint de ista patria vel de aliis patriis, iustum theloneum solvant tam de mancipiis, quam de aliis rebus, sicut semper in prioribus temporibus regum fuit. 20

32.

Otto I, Romanorum rex, monasterio sancti Emmerammi Ratisbonae curtem regalem in villa Niuchinga (Neuching) et in villa Helphendorph cum omnibus appenditiis et adiacentiis donat.

„Beheim suburbio Niuunburg“¹ 950 iul. 16. 25

Monum. Germ. Diplomata I, pag. 207, num. 126 (ex autogr. in tabulario generali regni Bavariae Monachi). — Erben, Reg. I, pag. 28, num. 63.

31. ^c) ita supplevit Zarncke in *Ber. d. Sächs. Ges. d. Wiss. VIII, pag. 178; in cod. locus octo fere litteris vacuus relictus est. — d) ‚constitu‘ cod. — ^e) ‚exsolvere. Legitimi mercatores‘ etc., coniecit Waitz, *Verfassungs-Gesch. IV² pag. 72, not. 1.* 30*

²¹) Duodecima pars aurei solidi; cf. Soetbeer, l. l. pag. 329 sq.; pag. 356 sq. —

²²) Ebersburg, vicus quondam situs prope Mautern; v. Zarncke l. l. pag. 175. —

²³) Mautern apud Danubium in circulo Krems.

32. ¹) Verisimillime castrum Boleslav Antiqua (Stará Boleslav); v. Palacký, *Dějiny³ I, I, pag. 241, nota 229; Jireček, Antiquae Boemiae topographia historica, pag. 11; Pa- 35*
mátky archaeol. a mistopisné VII, pag. 438.

33.

Piligrinus, episcopus Laureacensis, de opera sua in Hungarorum gente convertenda ad Benedictum VI. papam defert eumque rogat, ut pallium archiepiscopale sibi concedat; catholicae fidei symbolum addit, quam se tenere et
 5 *docere affirmat.* [973].

Exstat in cod. ms. bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis saec. XII num. 1051 fol. 85—88^v (A). Gewoldus, Chron. mon. Reichersperg. Append. pag. 24 (e cod. ms. mon. Reichersperg. B) = Lünig, Teutsches Reichsarchiv XVII, spicil. eccl. II, pag. 766, num. 13. = Hansiz, Germania sacra I, pag. 211. = Ludewig, Script. rer. Germanic. II. pag. 365. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 89, num. 111. = Erben, Reg. I, pag. 30, num. 70. — Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II pag. 711, num. 6. — Confer Dümmler, Pilgrim v. Passau, pag. 38—43 et Gesch. d. ostfränk. Reiches III, 515, nota 1.

Ordinis^a ac nominis carismate prerogato sanctę Romanę sedis universali
 15 Benedicto pontifici Piligrinus, sanctę Lauriacensis ecclesię humilis servitor, fidelitatem precum devotumque servitium. Notum fieri dignetur vobis, summe sacerdotum presul, quod super omne animi mei desiderium nunc delectarer et apostolorum visitare limina vestraque optabili perfrui presentia et ea a facie ad faciem, quę litteris et internuntiorum committo indiciis, sanctissimę paternitati
 20 vestrę coram ratiocinari,^b nisi quod a neophyta Ungrorum^c gente huc ire prohibeor, apud quam fędere pacto sub occasione pacis fidutiam sumpsimus operam exercere predicationis. Cuius enim terror gentis ex longo tempore etiam aliarum provintiarum predicatoribus meę diocesis hactenus aditum clausit, ad quas nihilominus presentis oportunitas temporis ire me vocavit. Quibus deus omnipotens,
 25 qui^d solita sua pietate semper dispersa congregat, aperire dignatus est ianuam cordis sui diu clausam, ut discisso velamine duricię suę depositaque ferina crudelitate, leni iugo domini colla submittant. A qua ergo prefata Ungrorum^e gente multis precibus ipse invitabar venire aut missos meos in opus evangelii illuc dirigere. Ad quos dum transmitterem satis idoneos viros ex monachis canonicisque
 30 presbyteris^f atque de singulis ecclesiasticis^g gradibus clericos et vita omnique conversatione illorum sic ordinata, quemadmodum in gestis Anglorum didici,¹ tantum divina gratia suis institutionibus^h fructum statim ministravit, ut ex eisdem nobilioribus Ungrisⁱ utriusque sexus catholica fide imbutos atque sacro lavacro ablutos circiter^k quinque millia Christo lucrarentur. Christiani autem, quorum maior
 35 pars populi est, qui ex omni parte mundi illuc tracti sunt captivi, quibus num-

33. a) litteris maiusculis scr.; praecedit lemma: 'Epistola Piligrini' A. — b) 'rationari' B. — c) 'Ungarorum' B. — d) 'quoniam' B. — e) 'Ungarorum' B. — f) 'presbyteros' A; canonicosque presbyteros' B. — g) corr. ex 'ecclesiasticos' A. — h) 'suis. instit.' deest B. — i) 'Ungaris' B. — k) 'circa' B.

40 l) Cf. Dümmler, Pilgrim v. Passau, pag. 170 nota 3.

quam soboles suas licuit nisi furtive domino consecrare, modo certatim nullo obstante timore offerunt eos baptizare et gratulantur omnes tanquam de peregrinatione sua in patriam reducti, quod christiano more oratoria audent construere et licentia percepta linguam ligatam in laudem, salvatoris presumunt solvere. Ipsi enim barbari mira omnipotentis dei operante clementia, quorum licet adhuc gentilitate sint quidam detenti, nullum tamen ex illorum subditis vetant baptizari nec sacerdotibus inhihent^l quocunque libet proficisci, sed ita concordēs sunt pagani cum christianis tantamque ad invicem habent familiaritatem, ut illic Eṣaye videatur^m impleri prophetia: „Lupus et agnus pascentur simul. Leo et bos comedent paleas“. Factum est ergo, ut pene cuncta Ungrorumⁿ natio sit prona ad percipiendum fidem sanctam, sed et alię Sclauorum^o provincię ad credendum promptę. Et est ibi messis quidem multa, operarii autem pauci. Unde^p quoque visum est iam necessarium esse, quatinus sanctitas vestra illic iubeat aliquos ordinari episcopos, quia et quondam Romanorum Gepidarumque tempore proprios septem antistites eadem orientalis Pannonia habuit et Mesia, meę sanctę Lauriacensi, cui ego indignus ministro, ecclesię subiectos; quorum etiam quatuor, usque dum Ungri^q regnum Bauuariorum invaserunt, sicut presenti cognitum est etati, in Marauia manserunt. Quod nimirum grave ac valde onerosum est mihi, ut tot pontificii^r parrochias solus predicando circueam, quibus necessitate et adiutorii inopia cogor nonnunquam^s meam subtrahere presentiam. Ecce dominorum amantissime^t, huiusmodi ecclesiasticis mancipatus officiis detineor, et ne fecissem moram sepe dictę gentis conversioni, ire et prosterni ad vestra sanctissima vestigia distuli. Legatos autem meos, presentium scilicet portitores, ad vestram destinavi serenitatem, quos audire dignetur queso clementia vestra et eorum meisque mixtim precibus prebere assensum, quatinus pallium infulam quoque^u pontificalem, quod speciale munus honoris ab hac sede tantum dirigitur metropolitanis, quod etiam mei predecessores a gloriosis huius principalis cathedrę primatibus accipere soliti erant, michi vero hoc ipsum benigno animo per illos dirigere dignetur, pariterque etiam privilegia apostolicę auctoritatis meę ecclesię, per eosdem missos meos vestris presentata sacris obtutibus, more predecessorum vestrorum roborari supplico et confirmari, ut hac apostolica sanctione et benedictione munitus, mihi commissi^v populi gubernationem canonice exsequi valeam et vestris rationibus in die iudicii^x imputetur, quod in illis finibus ex paganis nova ecclesia domino lucratur. Quoniam^y varię ac perverse hereticorum sectę timendę sunt, quos sepe contigit deprehendi alios, quibus presunt, errore suo corrumpere, quos agnitione orthodoxę veritatis debuerant illustrare, ut hec tam

33. l) „invident“ B. — m) „videatur Isaię“ B. — n) „Ungarorum“ B. — o) „Schlauorum“ B. — p) „Inde“ B. — q) „Ungari“ B. — r) „mei pontificii“ B. — s) „nunquam“ A, B. — t) „amantissime“ B. — u) „infulamque“ B. — v) „commissam“ A. — x) „in d. iud. rat.“ B. — y) „Quondam“ B.
 *) Isaię LXV, 25.

pestifera de me amputetur suspitio, solemne symbolum^z catholicę fidei, quam ipse teneo ac doceo, vestro apostolatui profitendum salubre censeo.³ Confiteor^{aa} et credo sanctam atque ineffabilem trinitatem, patrem et filium et spiritum sanctum, unum deum naturaliter esse; unius substantię, unius nature, unius maiestatis et virtutis. Et patrem quidem non genitum, non factum, sed ingenitum profiteor; fons ergo et origo ipse est tocius trinitatis. Pater namque ineffabili substantia filium genuit, nec tamen aliud quam quod ipse est genuit: deus deum, lux lucem. Filium quoque de substantia patris sine initio ante secula natum^{bb} nec tamen factum fateor. Igitur non sicut filius a patre ita pater a filio est, quia non pater a filio, sed filius a patre generationem accepit; filius ergo deus de patre, pater autem deus, sed deus non de filio. Si enim pater fuit, semper habuit filium, cuius pater esset, deus, et ob hoc filium de patre natum sine initio confiteor. Spiritum etiam sanctum, qui est tertia in trinitate persona, unum atque equalem cum deo patre et filio credo esse deum; unius substantię, unius quoque nature, nec tamen genitum vel creatum, sed a patre filioque procedentem, amborum esse spiritum. Nec enim procedit de patre in filium, nec de filio tantum procedit ad sanctificandam creaturam, sed ab utrisque procedere monstratur, quia caritas sive sanctitas amborum esse cognoscitur, et nec patris tantum, nec filii tantum, sed simul^{cc} patris et filii spiritus dicitur.^{dd} In relativis vero personarum nominibus pater ad filium, filius ad patrem, spiritus sanctus ad utrosque refertur. Quę cum relative tres personę dicantur, una tamen natura vel substantia creditur, nec sicut tres personas ita tres substantias predico, sed unam substantiam, tres autem personas. Quod enim pater est, non ad alium, sed ad filium et quod filius est non ad se, sed ad patrem est; similiter spiritus sanctus non ad se, sed ad patrem et filium relative refertur in eo, quod spiritus patris et filii predicatur. In hac ergo sancta trinitate tres personas,^{ee} unum deum confiteor. Ergo non ipsum, qui est pater, dico esse^{ff} filium vel spiritum sanctum, nec ipsum filium patrem aut spiritum sanctum fateor, vel eum qui est spiritus sanctus, patrem vel filium dicere valeo; sed quod pater est, hoc esse filium, hoc esse spiritum sanctum sine ulla ambiguitate pronuntio. Personas enim distinguo, non naturam deitatis separo. Tres ergo illas unius atque inseparabilis nature personas sicut non confundo, ita separabiles nullatenus predico, cum nulla ante aliam, nulla post aliam, nulla sine alia vel extitisse vel quippiam operasse aliquando credatur; inseparabiles enim inveniuntur et in eo, quod sunt, et in eo, quod faciunt. Habet enim pater eternitatem sine nativitate, filius eterni-

33. ^z) ex 'symbole' eod. atramento corr. A. — ^{aa}) litteris maiusculis scriptum A. — ^{bb}) 'nat. ante saec.' B. — ^{cc}) 'similiter' B. — ^{dd}) 'spiritus dei' B. — ^{ee}) ex 'persone' eod. atram. corr. A. — ^{ff}) 'etiam' B.

³) Quae subsequitur confessio, in brevior formam redacta est symboli ab undecimo concilio Toletano (a. 675) constituti repetitio; cf. Hahn, *Bibliothek d. Symbole*³ pag. 342, num. 28.

tatem cum nativitate, spiritus vero sanctus eternitatem processionis a patre et filio sine nativitate. De his ergo tribus personis sola filii persona hominem verum sine peccato pro liberatione generis humani ex Maria virgine novo ordine novaque nativitate assumpsit.^{gg} Novo ordine, quia invisibilis in divinitate, visibilis^{hh} monstratur in carne; nova autem nativitate est genitus, quia incorrupta 5 virginitas et virilem coitum nescivit et foecundaⁱⁱ per spiritum sanctum carnis materiam ministravit. Dei enim filius non personam hominis accepit, sed naturam; naturam enim nostram in unitatem suę personę assumpsit, et idcirco filius dei et filius hominis unus est Christus. In eo namque, quod filius est dei, equalis est patri et in eo, quod est filius hominis, minor est patre. Qui etiam, ex quo homo 10 est, pro delictis nostris passionem sustinuit mortique addictus et cruci, veram carnis mortem accepit, tertia quoque die virtute propria suscitatus de sepulchro resurrexit.^{kk} Hoc ergo exemplo capitis nostri in hac carne, qua nunc sum et moveor, resurrecturum me credo. Idem autem dominus ac salvator noster peracto resurrectionis suę triumpho, paternam sedem repetiit, á qua per divinitatem 15 numquam recessit. Inde in finem seculorum venturus iudicabit vivos et mortuos reddetque singulis, prout gessit quisque in corpore, sive bonum sive malum. Aecclesiam sane catholicam precio sui sanguinis redemptam cum eo credo in perpetuum^{ll} regnaturam. Credo et confiteor unum baptisma in remissionem omnium peccatorum. Hanc ergo fidem professionis meę inviolatam me retinere 20 et ab ea numquam deviare promitto. Qualiter ergo ex prelibata fide idiotas erudire debeam et ipse in suscepta novitiorum ecclesia conversari, rescripto paternitatis vestre cauti^{mm}us flagito ut merear edoceri. Memet ipsum enim iterum iterumque sanctitatis vestre fidei precibusque subnixę commendo commendatumqueⁿⁿ perpetualiter fore inhianter desidero.ⁿⁿ Dignam autem vestre sublimi- 25 tatis memoriam, quam tota per orbem frequentat ecclesia, ego cum omnibus mihi subditis votis et orationibus celebrare non desisto. Quicquid etiam humani servicii, quod vestram deceat magnitudinem, ex me conferri possit, totum et ex toto pro libitu voluntatis vestre liberaliter expendere, pater dilectissime, satago.

34.

30

Willigisus, archiepiscopus Maguntinus, auctoritate sedis apostolicae, assitulantibus quoque assessoribus suis, venerabilibus episcopis Spirensi,¹ Wormatiensi,² Pragensi,³ Moraviensi,⁴ pro manifesto paricidio Gozmarum (cantorem Aschaff-

33. ^{gg}) ,sumpsit' B. — ^{hh}) ,invisibilis' B. — ⁱⁱ) ,facunda' B. — ^{kk}) ,resurrexit' deest B. — ^{ll}) ,perpetuo' B. — ^{mm}) ,cautus' B. — ⁿⁿ) ,commendatumque — desidero' deest B.

35

34. ¹) Balderico 970—987. — ²) Annone 950—978. — ³) Ditmaro 975—982. — ⁴) Nomen ignoratur; an idem sit, de quo Cosmas, Chron. Boh. lib. II, c. 21 annotavit: „Fertur autem, quod fuisset in Moravia ante tempora Severi quidam episcopus, ut reor, nomine Wracen“?

burgensem) ab officio et beneficio deponit et tonsuratum coenobio, quod est Nuenstat, ad poenitentiam transmittit.

Maguntiae 976 apr. 28.

- 5 *Gudenus, Cod. Dipl. Mogunt. I, pag. 352, num. 129 (ex libro primo registri litterarum eccl. Magunt. saec. XIV, in tabulario reg. Würzburgensi) = Dobner, Annal. Hagec. IV, pag. 245 (exc.) = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 96, num. 113. — Erben, Reg. I, pag. 31, num. 72 — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 119, num. 13. — Cf. Dämmeler, Pilgrim v. Passau pag. 175, n. 12.*

35.

- 10 *Henricus II, dux Baioariorum, possessiones episcopatus Pataviensis in marchia orientali enumerat simulque Bohemorum colonorum in Austria et terminorum Moraviae mentionem facit.*
(cca. 987)

- 15 *Exstat in codice antiquissimo episc. Pataviensis et in cod. III traditionum Patav. fol. 129^v—130^v in tabulario generali regni Bavariae Monachi.*

Boczek, Cod. dipl. Mor. I. pag. 99, num. 114. — Erben, Reg. I, pag. 32, num. 74 (ex Monum. Boic. XXVIII, 2, pag. 86, num. 116 et pag. 208, num. 7). — Acta Austriae inferioris I: Codex canonicor. s. Ypoliti I, pag. 3, num. 2. — Cf. Hasenöhl in Arch. f. österr. Gesch. 82, pag. 456. et Pekař in Český časop. hist. X, pag. 55.

- 20 *Monumentorum Boicorum editores l. l. pag. 210 notitiam hanc non esse coevam, sed exiens saeculum XII redolere censent; attamen in dubium revocare, quod continet, vix possumus.*

Notum sit cunctis presentibus scilicet et futuris, qualiter Heinricus, strenuus Baioariorum dux, in marca Liutbaldi marchionis, congregatis omnibus tam episcopis quam comitibus primoribusque cum plebibus regni, publico placito habito
25 *populum terminalem pro facienda generaliter omnibus iusticia iurare fecit, quod iure uniuscuiusque proprium esset de illis prediis, que tunc sub ditione tenebantur dominica, et quid episcopatum aut abbatiarum familie deberent marchioni, inter cetera autem que ad sanctum Stephanum prothomartirem sedemque Pataviensem iuste legaliterque pertinere deberent. . . . Deinde hec loca ad sedem Pataviensis ecclesie attinere sub proposita iusiuratione firmabant tempore pontificatus et presentia Pilgrimi episcopi: . . . Persnicha¹ sicut Willihelmus in proprium possidebat, quod tempore presenti Boemani insidendo arabant;² deinceps Liliunhova³ iuxta Tullonam, Egilinsteti, Zeizmannestetin et Abbatestetin⁴ cum*
30

- 35 **35.** ¹⁾ Perschling. — ²⁾ Hic Erben adnotavit: Memoratu digna de colonis Slavis est eiusdem ducis Henrici constitutio, edita a L. B. Hormayr in annalibus literar. Viennens. (Wiener literar. Jahrbücher) XXXIX, Intelligenzblatt 36, nec non coloniis slaviciis, boicis et saxoniciis in orientalibus partibus eiusdem dissertatio: 'Die Sachsen in Innerösterreich,' in den Beiträgen zur Preisfrage des Erzherzogs Johann, in iisdem annal. literar. Vien. XL, Intelligenzbl. — ³⁾ Frauenhofen a Tulln ad meridiem. —
40 ⁴⁾ Abstetten a Tulln ad occidentem.

omnibus iure ad se respicientibus; postmodum autem a septem collibus ab occidente civitatis Zeizenmure⁵ sursum ad australem plagam Chunihohestorf⁶ et sic usque in cacumen montis Comageni⁷ et ita usque ad Hangenstein⁸ et ita ultra Danubium usque ad Marevinos terminos⁹ in latum et sursum in longum usque ad Mochinle¹⁰ et Trebinse¹¹ et utramque ripam fluminis Danubii infra iam dictum terminum. . . . 5

36.

Otto III rex tertiam partem census, fisco regio singulis annis de Bohemia persolvendi, ecclesiae archiepiscopali Magdeburgensi donat.

Merseburg 991 mai 1. 10

Autographum membr. in tabulario regio Berolinensi (A).

Monum. Germ. hist. Dipl. II, pars 2, pag. 478, num. 71. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 100, num. 115 (reg.) — Erben, Reg. I, pag. 33, num. 76. — Stumpf, Reg. 942.

(C) ¶ In nomine sanctae et individuae trinitatis. Otto dei gratia rex. Omnium fidelium nostrorum tam praesentium quam et futurorum piae devotioni notum sit, quomodo nos ¶ ob interventum dilectae genitricis nostrae, Theophanu videlicet imperatricis augustae, ac votum et amorem cari fidelisque nostri Gisalharii, Magadaburgensis ecclesiae venerabilis archiepiscopi, ¶ qui sepius pio animo devotum nobis exhibuit servitium, ad ecclesiam sancti Mauricii martiris, quae in praelibata Magadaburg civitate videtur constructa et in eius honore consecrata, ¶ dedimus tertiam partem nostri census, qui nostro regio fisco per singulos annos persolvi debet de tota Boemia, in qualicumque re sit, sive in auro seu argento vel pecoribus aut in aliis aliquibus rebus magnis sive parvis, ea^a videlicet ratione, ut sicut duae partes praedicti census omnibus annis sub regiam potestatem colliguntur, ita deinceps praefatus Gisalharius, Magadaburgensis ecclesiae honorandus archipraesul, suiue successores tertiam partem census de omni Boemia, ut superius iam dictum est, in auro et argento vel pecoribus aut aliis rebus maioribus sive minoribus sub suum ius recipiant, et quod eis bonum et aptum videatur, ad suum et ecclesiae, cui praesident, usum per hanc nostrae donationis et auctoritatis concessionem liberam dehinc sine obstaculo et contradictione alicuius personae faciendi quod velint potestatem habeant, ut memoria 30

35. ⁵) Zeiselmauer vicus in distr. polit. Tullnensi. — ⁶) Königstetten a Tulln ad orientem. — ⁷) Wienerwald. — ⁸) Mons inter Greifenstein et Höflein supra Danubium. — ⁹) Fines Moravorum ad Maracham et Talam fluvios in septentrionali parte Danubii infra et supra montem Mannhard (Monum. Boica XXVIII, 2 pag. 210, nota). — ¹⁰) Nöchling in sinistra Danubii ripa. — ¹¹) Trübensee in districtu Kirchberg. 35

36. ^a) Hic post ‚parvis‘ et inferius post ‚habeatur‘ notarius primum litteras proxime sequentes sine ullo intervallo posuit, sed postea delevit et ad novorum enuntiatorum initia significanda iusto spatio adhibito eas iterum scripsit.

nostri nominis et beatae memoriae avi nostri Ottonis eiusque equivoci nostri videlicet gen[itori]s,^b imperatorum scilicet augustorum, in praefata Magadaburgensi ecclesia semper habeatur. Et^a ut haec nostrae donationis [auc]toritas^b praesenti ac futuro tempore firma stabilisque permaneat, hoc nostrae dominationis praeceptum inde conscriptum sigilli nostri impressione signari iussimus, manuque

5 § Signum domni Ottonis (MF) gloriosissimi regis. §

 § Hildibaldus episcopus et cancellarius vice Uuilligisi archicapellani recognovi. §

10 Data kal. mai anno dominice incarnationis DCCCCXCI, indictione III, anno autem tercii Ottonis regnantis octavo.^c Actum Mersaburg; feliciter amen.

Sigillum ex cera flavei coloris impressum, cuius descriptionem accuratissimam praebet Foltz, Die Siegel d. deutschen Könige u. Kaiser aus d. sächs. Hause, in Neues Archiv III, pag. 36 inter sig. Ottonis III num. 2.

15

37.

Edictum Boleslai, ducis Bohemiae, de separandis coniugiis illegalibus infra parentelam coniunctis, de ecclesiis aedificandis et decimis colligendis. 992.

Ex codice ms. saec. XII monasterii s. Crucis in Valle nemorosa, num. 217.

20

Wattenbach, Beiträge z. Gesch. der christl. Kirche in Mähren und Böhmen, pag. 50. = Erben, Reg. I, pag. 33, num. 77. = H. G. Voigt, Adalbert v. Prag, pag. 268, nota 245.

Anno dominice incarnationis DCCCCLXXXII, domino Johanne XV papa in sacratissima sede beati Petri apostoli, imperante domino Ottone III rege augusto, ortante dei nutu domino episcopo II. sancte Pragensis ecclesie Adalberto

25 monacho, dux Bolezlaus presentibus omnibus primatibus suis dedit prefato episcopo secundum statuta canonum separare ea coniugia, que infra parentelam contra sacram legem coniuncta^a esse reperirentur, necnon etiam ecclesias per loca opportuna construendi et decimas congregandi licentiam dedit.

38.

30 *Johannes XV. papa monasterium Brevnoviense, conditum ab Adalberto, episcopo Pragensi, tuendum suscipit et varia ei largitur privilegia, abbati vero mitrae, chirothecarum, sandaliorum, mappillae, balteique usum concedit.*

Reate 993 mai 31.

35

36. ^b) *Membrana destructa.* — ^c) *Genuine notarius numerum nota exprimere voluit, sed nota 'VI' quam iam posuit, statim inter scribendum deleta, numerale secundum cancellariae consuetudinem plane exscripsit.*

37. ^a) *'coniuncta' cod.*

Apographum insertum confirmationi regis Premislai Ottakari I datae Pragae 1224 iul. 24, cuius autographum in tabulario monasterii Brevnoviensis asservatur (B).

Paprocký, Diadochos I. I pag. 349 (plura ibi omitta sunt) = Tres discursus iuris trium celeberrimor. in curia Romana advocatorum I. Ant. Flavii de Sanctis, II. Josephi de Prosperis, III. Dominici Ursaya in causa praetensae exemptionis pro revmo et celsmo S. R. I. principe archiep. Pragensi contra revmum abbatem Brzevnoviensem (Pragae 1752 et 1756), Appendix pag. 1. — Ludewig, Reliquiae manuscr. omnis aevi diplomatum VI. pag. 53, num. 29. — Ziegelbauer, Epitome hist. monast. Brevnoviensis, pag. 17 et 252. — Dobner, Monum. hist. Boemiae VI. pag. 6, num. 3 (reg.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I. pag. 104, num. 119. — Migne, Patrol. lat. 137, pag. 847. — Erben, Reg. I, pag. 35, num. 80. — Jaffé, Reg. pontif. Roman. num. 3849. — Schramm, Reg. z. Gesch. d. Benedictinerabtei Břevnov-Braunau, in Studien u. Mitth. aus d. Benedictinerorden III, pars I. pag. 68.

Autographum bullae in papyro scriptum adhuc saeculo XIV in monasterio Brevnoviensi exstitisse, docent ea, quae in Pulkavae Chron. Bohemiae prima recensione cap. 24 leguntur: 'Eodem tempore pius pontifex [Adalbertus] supplicavit domino apostolico, ut monasterium Brevnowiense, quod ipse suo studio in Boemia construxerat, ut pius pater sub manu sua teneret et omnia predia et decimas vel qualescunque eiusdem domus collaciones sua auctoritate confirmaret. Cuius supplicationi dominus apostolicus libenter assensum prebuit et pro suo rogatu privilegium conscribi iussit, quod more solito sigillo suo auctorisavit. Quod privilegium, licet sit vetustate consumptum et in iuncis marinis conscriptum, tamen cum summa reverencia in eodem monasterio usque hodie pro testimonio servatur.' (Fontes rer. Bohem. V, pag. 28). Bullae fides non satis est explorata. Saeculo XVII, cum inter archiepiscopum Pragensem et Otmarum Danielem Zincke, abbatem Brevnoviensem, (1770—1738) causa de exemptione ageretur, bullam spuriam esse demonstrabant advocati archiepiscopi; v. Tres discursus iuris... Veritatem bullae defendit Ziegelbauer op. cit. pag. 20 sq.; cf. et Dobner, Annal. Hagec. IV, pag. 390. Erben l. l. eam cruce signavit, cum sibi quidem post multam annorum seriem, verumtamen vel e litteris iustis vel secundum relata fide digna conscripta esse videretur. Similiter Tomek in Časopis Musea král. Českého 1859, pag. 175 bullam spuriam et saeculo XIII ineunte demum ex memoriis antiquis confectam esse putat. Loewenfeld in nova Regestorum pontificum editione genuinam esse iudicavit. — Nota temporis vitiose pontificatus nostri deo propitio anno XV' dicit, cum Johannem solum annos X, menses VII sedisse constet. Verba autem 'Script. p. m. Stephani scriniarii s. R. eccl.', quae nisi ex vera tabula depromi nequiverunt, notam temporis non fictam, sed transscribentis errore tantum depravatam esse probant. Nec tamen totum bullae argumentum ab omni suspitione liberum esse crediderim, cum ea, quae hic de correctionis potestate super omnia s. Benedicti claustra in Boemia posterius construenda et de libertatibus a Boleslao duce concessis scribuntur, posteriore aetate interpolata esse mihi videantur. Denique etiam ea, quae de decimis provinciae Litomericensis, Belinensis et Decinensis bulla dicit, dubitationem quandam mihi afferunt.

Johannes episcopus servus servorum dei, dilectis filiis Anastasio abbati et conventui venerabilis monasterii sanctorum Christi Benedicti, Bonifacii et Alexii in Brevnov^a sito caritatem et fidem pacemque perpetuam. Solet sedes apostolica piis desideriis clementer annuere et honestis petencium precibus favorem benivolum impertiri. Cum igitur monasterium vestrum in ducatu Boemie

primum et novella sit plantacio, sicut venerabili fratre nostro Adalberto, Pragensi episcopo, fundatore eiusdem,¹ referente intelleximus, et dignum existat, ut idem monasterium, quod in temporalibus et in spiritualibus per dei misericordem providenciam iam ex parte florere dicitur, per sedem apostolicam honoretur, ipsius dilecti fratris nostri Adalberti, Pragensis episcopi, precibus inclinati, vobis, ut tu, fili abbas, et alii, qui pro tempore eidem monasterio prefuerint, mitra, cyrotecis, sandaliis, mappula baltheoque uti possitis, auctoritate presentium indulgemus; <et ut ecclesia vestra dignior seu maior aliis monasteriis habeatur, decernimus ipsam caput esse et magistram in correctione ac reformatione regularis discipline super omnia claustra ordinis sancti Benedicti post hec in Boemia construenda primumque locum post Pragensem episcopum tibi Anastasio abbati tuisque successoribus canonice succedentibus super omnes et in omnibus concedimus habere.> Ad hec monasterium vestrum sub beati Petri et nostra protectione ponentes, omnes ecclesias vestras, villas, agros, silvas, casas servos et ancillas, decimas quoque trium provinciarum Lvtomiricensis, Belinensis, Dechinensis et omnium hominum eiusdem monasterii a memorato fratre nostro Adalberto, episcopo Pragensi, cuius amore hec scribimus, monasterio vestro rationabiliter collatas tam in veteribus cultis quam in novalibus in posterum excellendis vobis et hiis, qui vobis successerint, auctoritate apostolica confirmamus. Preterea volumus et pro divino amore firmiter precipimus, ut dux, quisquis fuerit, ipsum sanctum monasterium patremque monasterii cum omnibus ad illud pertinentibus <et libertates a nobili duce Bolezlao, viro catholico, eidem liberaliter indultas> ita custodiat, diligat, manteneat, ut presentis vite prosperitatem desideret et in futuro velit a benignissimo conditore nostro eterne beatitudinis bravium accipere. Post obitum vero abbatis nemo ibidem abbatem instituat, nisi quem ipsa congregatio communiter et concordi assensu elegerit, et tunc Pragensi episcopo, si catholicus fuerit, liceat auctoritate nostra ipsum electum caritatis officio consecrare, symonie scrupulo quolibet hinc inde penitus excluso. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostre concessionis seu confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pavli, apostolorum eius, se noverit incursurum atque cum Jvda, qui suspensus medius crepuit, et cum omnibus reprobis eterne dampnationi perpetuo subiacere. Qui vero custodierint et observare voluerint, que premissa et

35 38. ¹⁾ *Quae sanctus Adalbertus monasterio Brevnovensi donaverit, Pulkavae Chron. Bohemiae prima recensio his verbis narrat:* „Beatus quoque Adalbertus de suo patrimonio contulit eidem quam plura, scilicet villas Brziestie et Wikanie [*Bříství et Vykáň in distr. pol. Český Brod*] et alias villas et possessiones multas. Insuper famulos et servitores, scilicet pistores, sutores, coquos necnon famulos ad calefaciendas stubas aliosque operatores diversorum operum, que longum esset per singula enarrari. Et hec omnia, ut perpetuo eidem monasterio ipsi et heredes eorum subservirent“ (*Fontes rer. Bohem. V, pag. 27.*)

40

conscripta in presenti sunt privilegio, a misericordissimo domino deo nostro delictorum suorum veniam et vitam consequi mereantur eternam.

BENE VALETE.

Scriptum per manum Stephani, scriniarii sancte Romane ecclesie.

Datum Reate per manum Dominici, episcopi Sabinensis, II kalendas iunii, 5
indictione VI, incarnationis dominice anno DCCCCXCIII, pontificatus^b nostri deo propicio anno XV, mense VIII.

39.

Otto III., Romanorum rex, terminos episcopatus Misnensis describens mentionem facit finium Bohemiae. 10
Frankonofurt dec. 6—996.

*Monum. Germ. Diplomata II, pag. 595, num. 186 (ex autogr. tabularii reg. Dresdensis).
Dies et locus notae temporis ad annum 995 pertinent.*

.... Misnensi episcopatu terminum posuimus nominando fines et determinationes locorum sicut infra tenetur: ubi caput et fons aquae, quae dicitur 15
Odera, inde quasi recta via usque ad caput Albiae, inde deorsum in occidentalem partem, ubi divisio et confinium duarum regionum Behim et Nisenin, ibidem ultra Albiam et per silvam in occidentalem partem usque ad caput Mildae et sic deorsum ambas plagas eiusdem fluminis scilicet prope occidentalem ripam Rochilnze¹ et sic usque dum Milta intrat in Albiam, nec non ob hoc diximus in 20
occidentali plaga, quia multae villae pertinent ad orientales urbes, et sic sursum et ultra provinciam Nizizi ad eundem terminum sine dubio nec non in altera parte Lusizi et Selboli et sic usque ad civitatem Zalbiza,² illam videlicet infra eundem terminum et inde in aquam, quae dicitur Odera, et sic Odera sursum usque ad caput eius. — Datum VIII. idus decemb. anno dom. inc. DCCCCXCVI, 25
indictione VIII, anno vero tercii Ottonis regnantis XIII, actum in Franconofurt; feliciter amen.

40.

Boleslaus III., dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis in Ostrov, quod pater suus fundare coepit, quasdam villas et homines donat. 30
1000.

Traditur in privilegio regis Premislai Otakari I. anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur.

38. ^b) cum inferior pars chartae autographi verisimillime vitata esset, sequentia transcribentis errore corrupta sunt. Quae in hunc fere modum corrigenda sunt: ,deo propitio pontificatus domni Johannis summi pontificis et universalis XV. pape in sacratissima sede beati Petri apostoli VIII.' 35

39. ¹) Rochlitz. — ²) Zulpich.

Piter, Thesaurus absconditus in agro seu monasterio Brzevnoviensi pag. 152 = Boczek Cod. dipl. Mor. I, pag. 106, num. 120 = Erben, Reg. I. pag. 36, num. 84 et 85. — Dobner, Annal. Hagec. IV, pag. 456.

5 *Scriptum hoc praecepti vigorem non sibi vindicare potest, nil est enim nisi simplex relatio a monasterio ipso in perpetuam rei memoriam facta. Relationis exordium annum 1000 adfert, sed eam serius, post Lamberti abbatis et Theadagi episcopi († 1017 iun. 11) mortem conscriptam esse, ipso dicendi modo proditur. — Privilegium regis Otakari, cui inseritur, falsum quidem esse constat (cf. Emler, Die Kanzlei d. böhm. Könige Přemysl Ottokars II u. Wenzels II, in Abhandl. d. kgl. böhm. Gesellsch. d. Wiss. VI Folge, 9 Bd.,*
10 *Nro. 2, pag. 6), sed de veritate scripti, quod proponimus, non est cur dubitemus.*

Anno dominice incarnationis millesimo. Gracia dei dux Bolezlaus, filius sevi Boleslay, per omnia vere catholicus, amore fidei inflamatus, postquam multa ecclesiis dei utilia ordinavit seque viam universe carnis ingressurum persensit, fervens in spiritu caritatis locum quendam servis dei per quosdam nobiles in-
15 venit et eum in honore sancti Johannis Baptiste¹ et aliorum sanctorum confirmari precepit, preficiens ei quendam bone vite virum nomine Lantbertum, ordinis sancti Benedicti monachum ab Altaensi monasterio² evocatum, vere Israelitam, in quo dolus non erat; quem filio suo tercio Boleslao, satis industri viro, licet invalidi-
20 tudine corporis attactus, sollicite coram primatibus suis commendavit et eum abbatem vocari et esse precepit. Igitur glorioso duce Boleslao ex hac luce sub-tracto,³ filius eius tercius Boleslaus, paterni precepti non immemor, predictum abbatem piis moribus ornatum tunc temporis episcopo Theadago commendavit et in sui presencia, prout pater postulaverat, eum ordinari precepit atque loci ipsius situm et amplitudinem in sui curam suscepit et, ut post patuit, omnium
25 bonorum inceptor et stabilitor per semitam iusticie ardentem cucurrit, et ne quis tam boni propositi a diabolo deceptus destructor in futurum existeret, Pragensis ecclesie presulem adiit, hoc ipsum perpetuo anathemate cum Juda traditore et eius sequacibus innodandum esse peciit, cunctis tunc presentibus acclamantibus: amen. Hec sunt ville et alia bona, que contulit bone memorie Boleslaus dux:
30 Wodochoty,⁴ Zaiecye,⁵ Blasin⁶ cum circuitu silve. De familia autem has villas Sazawa,⁷ Sedlce,⁸ Myechinicy.⁹ Piscatores autem Drazowichich,¹⁰ Trebani,¹¹ Lahowicyh.¹²

40. ¹⁾ In Ostrov apud Davle. — ²⁾ Nieder-Altaich in Bavaria. Cf. Auctuarium Ekkehardi Altah. ad ann. 1010: „Boleslaus dux Boemorum fundat monasterium in Ostrow, cui prefecit abbatem primum nomine Lambertum de Altha inferiori.“ (Mon. Germ. SS. XVII. pag. 363). — ³⁾ Obiit a. 999, febr. 7; Cosmae Chron. Boh. I. I, c. 33. — ⁴⁾ Wodochody distr. pol. Roudnice (Raudnitz). — ⁵⁾ Zaječt vicus ap. Neveklov, distr. pol. Benešov (Beneschau). — ⁶⁾ Blažim distr. pol. Benešov. — ⁷⁾ Sázava vicus ubi fl. Sázava Moldaviae influit, distr. pol. Smíchov. — ⁸⁾ Sedlec ap. Beroun. — ⁹⁾ Měchenice prope Zbraslav, distr. pol. Smíchov. — ¹⁰⁾ Dražov, germ. Drasow, distr. pol. Příbram. — ¹¹⁾ Třebáň Hlásná, germ. Vorder-Třebaň, distr. pol. Hořovice. — ¹²⁾ Lahovice vicus prope Zbraslav, distr. pol. Smíchov.

41.

Henricus II. rex donat Henrico, marchioni (Austriae), praedium suum inter flumina „Durrā Liezniccham¹ et Triezniccham² et insuper XX hobas inter Chambam³ et Maraaho⁴ eligendas ubicunque eius desideret optatio.“

Haselbach 1002 nov. 1. 5

Monum. Germ. Diplomata III, pag. 25, num. 22 (ex autogr. tabularii c. r. aulici Vindobonensis). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 107, num. 121 (reg.) — Cf. Hasenöhrle in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII, pag. 456; Thausing in Forschungen z. deutsch. Gesch. IV, pag. 358.

42.

10

Heinricus II. rex monasterio sanctae Mariae¹ in Pataviensi urbe constructo concedit et corroborat inter alia partem thelonei, quam in eadem civitate habuit, cum toto tamen Boemiensi theloneo eiusque utilitate in integrum.

Ratisbonae 1010 april. 19.

Monum. Germ. Dipl. III, pag. 251, num. 214 (ex autogr. tabularii regni Bavariae Monachi). — Erben, Reg. I, pag. 37, num. 87 (e Monum. Boic. XXVIII, 1, pag. 418). 15

43.

(DUBIAE FIDEI.)

Heinricus II. rex Eilikae, abbatissae monasterii sanctae Mariae Pataviae, concedit atque largitur „portionem silve, quę vocatur Nortuuald in comitatu Adalberonis — in longitudine a fonte fluminis, quod dicitur Ilzisa¹ sursum usque ad terminum predictę silve, qui separat duas terras Baioariam videlicet et Boemiam et ita usque ad fontem fluvii, qui dicitur Rotala²; in latitudine vero per decursus eorundem fluminum, scilicet Ilzise et Rotile, usque ad fluvium Danubii —, quicquid eiusdem silve his finibus inclusum est.“ 20

Ratisbonae 1010 april. (19).³ 25

Monum. Germ. Diplom. III, pag. 253, num. 217 (ex instrumento manu saec. XI exeunt. vel XII in. in forma diplomatis autographi confecto). — Erben, Reg. I, pag. 37, num. 88. (e Monum. Boic. XXVIII, 9, pag. 421).

Quae fides descriptioni terminorum, quam hic damus, adhibenda sit, incertum est; vide Bresslau in Neues Archiv XXII, pag. 178 sq. 30

41. ¹) Die Dürre Liesing, fl. Austriae Inferioris. — ²) Die Triesting, fl. Austriae Inferioris. — ³) Der Kamp, fl. Austriae Inf. in sinistra Danubii ripa. — ⁴) Die March; boh. Morava.

42. ¹) Kloster Niedernburg. 35

43. ¹) Die Ilz fl. Bavariae inferioris (Niederbayern) in sinistra Danubii ripa. — ²) Die Rodl, fl. Austriae superioris in sinistra Danubii ripa. — ³) Instrumentum perperam, data IIII kal. mai [= 28 april.] indicat.

44.

Berngerus, episcopus Pataviensis, oratorium, quod Guntharius¹ quidam servus dei et heremita longe ab habitatione hominum in Nordwalde² a fundamentis in honore sancti Johannis Baptistae construxit,³ dedicat in honore sanctae ac victoriosissimae Crucis et sanctae dei genitricis Mariae et praecipue sancti Johannis praecursoris Christi.

1019 aug. 29.

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 59. — Monum. Boica XI, pag. 142, num. 28 et XXVIII, 2, pag. 210, num. 8. = Erben, Reg. I, pag. 38, num. 92. — Dobenecker, Reg. Thuringiae I, pag. 142, num. 662.

45.

Hizzo, episcopus Pragensis, cum aliis suffraganeis ecclesiae Maguntinae¹ Benedicto VIII papae supplicat pro Aribone, archiepiscopo Maguntino, cui honor pallii iniuste erat interdictus.

[1024 post mai 13.]

Hartzheim, Concilia Germ. III, pag. 63 = Jaffé, Bibl. rer. Germ. III, pag. 362, num. 25 = Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz.⁵ II, pag. 708. — Will, Reg. archiep. Maguntin. I, pag. 153, num. 21.

44. ¹⁾ De eodem Gunthero in codice traditionum monasterii Inferioris Altae (Nieder-Altaich) haec leguntur: „Sanctus Guntherius monachus factus est anno MVI. MVIII heremum inhabitare cepit, ibique construxit cellam in Rinchnah, quam dedicari a Berngero Patauiensi episcopo procuravit anno MXIX. Post hec ipsius beati Gvntharii petitione Heinrichus tercius tradidit cellam memoratam ecclesie Altahensi sub Rachmundo abbate anno MXL. Post hec vixit V annos et in ulteriori heremo, que Preznich vocatur, moritur ac per Prezizlavum ducem sepeliendus deducitur ad monasterium Prevnovvense.“ (*Monum. Boica XI pag. 26, num. 9.*) — *Vide etiam Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 307, 308; Hirsch, Jahrb. d. deutsch. Reichs unter Heinrich II, tom. II, pag. 33—41; Steindorff, Jahrb. d. deutsch. Reichs unter Heinrich III, tom. I, pag. 95 sq., 107 n. 8, 289; Dobenecker, op. cit. I, pag. 136, num. 629; Grauert, Rom und Günther der Eremit?, in Historisches Jahrbuch XIX (1898), pag. 249—287. — ²⁾ De silva Nordwalde, silva Nordica sive Bohemica fusius disseruit Hormayr in annot. 4 orationis suae academicae de Liutpoldo duce Austriae. 1831. — ³⁾ I. e. Rinchnach a Passau ad septemtriones. Chunradus II, imperator Romanorum, ecclesiae huic territorium quoddam dedit, cuius termini in diplomate Augustae 1029 ian. 1. dato accuratius describuntur; v. *Monum. Boica XI, pag. 144, num. 30 et XXIX, 1, pag. 23, num. 330 = Erben, Reg. I, pag. 39, num. 94. Postea Heinrichus III rex eandem ecclesiam monasterio s. Mauricii (Nieder-Altaich) donavit; v. diploma eius datum Augustae 1040, ian. 17 (ed. in *Monum. Boic. XI, pag. 146, num. 31 et XXIX, 1, pag. 62, num. 350 = Erben, Reg. I, pag. 43, num. 105*), de quo uberius disseruit Steindorff, l. l. pag. 388.**

45. ¹⁾ Scilicet: Burchardo Wormatiensi, Udalrico Curiensi, Werinhario Argentinensi, Eberhardo Bambergensi, Waltero Spirensi, Wiggero Vardensi, Meginhardo Wirzeburgensi, Heimone Constantiensi, Godehardo Hildesheimensi, Heriberto Rubilocensi, Branthone Halberstatensi episcopis.

Epistola verisimillime scripta est in synodō, quam in locum dictum Hosteti iuxta Mogum [Höchst am Main] in vigilia ascensionis Domini i. e. 13 mai 1024 ab Aribone convocatam fuisse, scimus ex epistola eius Meginhardo I. episcopo Wirzeburgensi missa (ap. Jaffé, Bibl. rer. Germ. III, pag. 358, Epist. Mogunt. num. 23); cf. Hirsch-Bresslau, Jahrb. d. d. deutsch. Reichs unter Heinrich II, tom. III, pag. 288.

5

46.

Odalricus, dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis in Ostrov quaedam in villis Svojšice, Nahoruby et Pořešice confert. [1012—1037.]

Traditur in privilegio Premislai Otakari I regis anno 1205 ian. 17. dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A). 10

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 152. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 116, num. 131. = Erben, Reg. I, pag. 42, num. 100.

De fide scripti, quod nihil est nisi simplex relatio ad perpetuam rei memoriam in ipso monasterio conscripta, non est dubitandum, quamquam privilegium, in quo traditur, spurium est. 15

Odalricus pie memorie dux oracionis causa ad^a Ostrowiense cenobium hec donaria tradidit verbis interpositis, ut si umquam quis hominum ab hoc monasterio hec auferre moliretur, eterno vinculo cum Juda avaro et impio anatematis plecteretur: Swoysicyh,¹ Nahorubyech,² Poryesichyh.³ 20

47.

Engildeo, nobilis vir, cum coniuge sua Gundrade episcopatu Pataviensi tradit talem proprietatem, qualem habuit inter fluvios Dumilicha¹ et Sabinicha² a termino Danubii usque ad Sclauinicum³ terminum. 1037, dec. 5. 25

Monum. Boica XXVIII, 2, pag. 84, num. 109 (e cod. antiquissimo traditionum eccl. Pataviensis) = Erben, Reg. I, pag. 42, num. 101.

48.

Bretislaus I., dux Bohemiae, beato Procopio, in abbatem coenobii Sazaviensis electo, partem fluminis Sazavae cum pratis et silva circumiacente, a patre suo Odalrico donatam, confirmat eique terram quandam et villam Skramníky et unum stagnum addit. [post 1037.] 30

46. a) ,ab' A.

¹⁾ Svojšice, germ. Swuschitz, vicus in distr. polit. Blatná. — ²⁾ Nahoruby vicus, distr. polit. Benešov. — ³⁾ Pořešice vicus, distr. polit. Sedlčany.

47. ¹⁾ Diembach. — ²⁾ Sarmingbach. — ³⁾ I. e. Bohemicum; annotavit Erben.

Confirmationis et donationis huius memoriam monachus Sazaviensis, Cosmae continuator, his verbis tradit: „Facta ergo celebri promotione [*beati Procopii ad abbatiam coenobii Sazaviensis*] Bracizlaus primo quidem donationem, quam pater suus eidem patri [*sc. Procopio*] adhuc ante susceptionem abbatae fecerat, flumen videlicet subterfluens a Milobuz usque ad speluncam, quae vulgo Zacolnica dicitur, cum pratis et silva circumiacente, principali corroboravit auctoritate. Dein etiam hanc eandem donationem supervenientibus heredibus et eam suo iuri usurpative vendicare molientibus, nolens paterna cassare statuta, semet opposuit, litem dimit, et eidem patri Procopio omnem utilitatem in aqua et silva a praedictis terminis redonavit, agros vero et prata ex utraque parte adiacentia sub testimonio et confirmatione filii sui Wratizlai et principum suorum DC denariorum pretio redemit et abbati Procopio scriptis et legitimis testibus reconsignavit. Ad extremum quoque ex propria largitione terram, quae circa est, usque ad silvam Strnounic necnon villam Zcramnik¹ et unum stagnum et structuram lignorum ad piscandum, centum denariis comparatam, eidem abbati et suis successoribus pro remedio animae suae in perpetuum possidenda contradidit.“ (*Fontes rer. Bohem. II, pag. 244*). — Boczek, *Cod. dipl. Mor. I, pag. 128, num. 142*. — Erben, *Reg. I, pag. 47, num. 114*. — Cur Erben l. l. relationem hanc anno cc. 1052 adscripserit, nescio. Annus foundationis monasterii Sazaviensis incertus est; cf. Palacký, *Dějiny*³ I, 1, pag. 290, nota 284 et Krásl, *Sv. Prokop, pag. 83*.

49.

Severus, episcopus Pragensis, una cum multis Germaniae et Italiae episcopis synodo generali, iussu Henrici III. regis Papiæ congregatae, interest.

1046 oct. 25.

Monum. Germ. Legum sect. IV: Constitutiones et acta publ. I, pag. 94, num. 48 (ex apogr. s. XVI. bibl. capit. Veronensis), — Cf. Steindorff, *Jahrb. d. deutsch. Reichs unter Heinrich III, tom. I, pag. 307*.

50.

Heinricus III., Romanorum imperator, ecclesiae in Hainburg¹ donat „decimum mansum rectamque fructuum decimationem totius regionis in finibus Ungarorum gladio ab hostibus² acquisitae in pago Osterriche, in comitatu^a ex una parte Danubii inter Fiscaha³ et Litacha⁴, ex altera autem inter Strachtin⁵ et ostia Fiscaha³ usque in Maraha⁶ et tertiam partem utilitatis ullo modo de eadem urbe (Hainburg) provenientis cum omnibus pertinentiis.“

Hainburg 1051 oct. 25.

48. ¹⁾ Skramníky, vicus a Český Brod (germ. Böhmisch Brod) ad orientem.

50. ^{a)} in autographo spatium pro nomine supplendo vacuum relictum.

¹⁾ Ad Danubium supra Pressburg. — ²⁾ I. e. ab Ungaris, cf. Steindorff, *Jahrb. d. deutsch. Reichs unter Heinrich III, tom. I, pag. 180 sq.; II, pag. 159, nota 1*. —

³⁾ Die Fische. — ⁴⁾ Die Leitha. — ⁵⁾ Strachotin, germ. Tracht, distr. polit. Hustopeč, germ. Auspitz; v. Thausing in *Forschungen z. deutsch. Gesch. IV, pag. 363*. —

Meiller, *Verzeichniss von Oertlichkeiten in Oesterr. unter d. Enns, pag. 167 hic Stripfing vel Stripfing (ab Angern ad meridiem) dici suspicatur. Pekař l. l. Strachtin rivi cuiusdam incerti nomen esse putat*. — ⁶⁾ Morava, germ. die March.

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 103, num. 377 (ex autogr. tabularii generalis regni Bavariae Monachi) = Erben, Reg. I, pag. 46, num. 113 (frgm.) — Stumpf, Reg. num. 2415. — Cf. Hasenöhrle in Arch. f. österr. Gesch. 82, pag. 461, 463; Pekař in Český časop. hist. X (1904) pag. 56.

51.

5

Severus, episcopus Pragensis, cum aliis Germaniae et Italiae episcopis translationi sancti Wolfgangi, episcopi Ratisbonensis, adest.

Ratisbonae 1052 oct. 7.

Notae s. Emmerammi in Mon. Germ. Script. XVII, pag. 572: „Anno ab incarnatione domini MLII dompno papa Leone nono et Baldingo [al. Balduino], Juvavensis ecclesie archiepiscopo, aliisque episcopis, Gebehardo scilicet Ratisponensis ecclesie antistite et Severo Pragensis ecclesie episcopo et Hunperto sancte Rufine ecclesie [seu Silvae Candidae] presule et Otkero, Perusine ecclesie episcopo et Gebehardo, Eistetensis ecclesie, qui postea papa effectus est, episcopo, simulque patriarcha Dominico Gradensis ecclesie presentibus et imperatore Heinricho tercio . . . translatum corpus sancti Wolfgangi episcopi. Translationem nonis octobris factam esse, annotat ibidem Jaffé ex necrologio s. Emmerammi ms. saec. XII. — Steindorff, Heinrich III, tom. II pag. 183 nomina hic exhibita e serie testium instrumenti de hac translatione confecti desumpta esse putat.

52.

Bretislaus I., dux Bohemorum, monasterium sancti Johannis Baptistae in Ostrov dotat.

[1037—1055].

Donationis memoria traditur in privilegio Premislai Otakari I regis, 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I. pag. 130, num. 146. — Erben, Reg. I, pag. 50, num. 119.

De memoriae huius fide confer ea, quae superius ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Brecyslaus bone indolis tyro, postquam sedem paterni ducatus obtinuit, hec dona deo^a et sancto Johanni Baptiste in^b Ostrow pro remedio anime sue suorumque parentum tradidit Cvsowicyh¹ debitores mellis. Capellam quoque in spelunca sancti Johannis Baptiste² huic loco addidit. Insuper et custodes ipsius ecclesie Chrustimichich³ et Nuncycyh;⁴ villam cum hospitibus Sedlce.⁵ Item aliam capellam in Veliz⁶ cum omnibus appendiciis suis dedit; piscatore

52. a) „do“ sine titulo A. — b) „in“ addidi.

¹) Košovice vicus a Votice ad occidentem distr. polit. Sedlčany. — ²) Sv. Jan pod Skalou, germ. St. Johann unter dem Felsen, apud Beroun, distr. polit. Hořovice. — ³) Chrustenice vicus ab Unhošť ad meridiem distr. polit. Smíchov. — ⁴) Nučice vicus ab Unhošť ad meridiem. — ⁵) Sedlec vicus a Beroun ad septentriones. — ⁶) Velis apud vicum Kublov prope Křivoklát (Pürglitz). — ⁷) Dražov vicus, distr. polit. Příbram.

Drazowycyh,⁷ custodes eiusdem ecclesie Otrocynyewsy,⁸ Cynnyne⁹ terram ad quatuor aratra. Circuitum quoque silve, quod dicitur Zaton,¹⁰ et capellam beati Johannis Baptiste cum omnibus ad eam pertinentibus. Domaslicyh¹¹ civitate eciam ebdomadam thelonei contulit cum capella beati Jacobi apostoli cum
5 omnibus appendiciis suis.

53.

Heinricus III., Romanorum imperator, donat „cuidam Haderico tres mansos regales ex beneficio ipsius, duos videlicet iacentes inter Movriberg¹ silvam et fluvium, qui dicitur Bolka,² tertium vero ultra eundem fluvium Bolka iacentem
10 in marchia Boemia in comitatu Adelberonis.“ Ratisbonae 1055 mart. 3.

Meiller, Regesten z. Gesch. d. Markgr. u. Herzoge Oesterreichs aus d. Hause Babenberg, pag. 7, num. 17 (ex autogr. tabularii monast. Zwettlensis) = Erben, Reg. I, pag. 50, num. 120 (frgm.) — Stumpf, Reg. num. 2464.

15

54.

Heinricus III., Romanorum imperator, ecclesiae sancti Stephani Pataviae „locum cuiusdam vici Poumgartun¹ nominatum cum omni utilitate, quae contra Boemos quoquo modo haberi et conquiri poterit, omnem terram intra subscriptos terminos inclusam, id est vallem ipsam Poumgartuntal² dictam sursum usque
20 ad definitas notas Ungaricorum terminorum, deorsum usque ad praedium Henrici comitis, exinde in directum usque ad stratam Lauentenburch³ ducentem, ipsamque usque ad praedium Richuini“ in proprium tradit.

Berstadt⁴ 1056 iul. 10.

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 129, num. 391 (ex autogr. tabularii generalis regni Bavariae Monachi) = Erben, Reg. I, pag. 51, num. 123 (frgm.) — Stumpf, Reg. num. 2504. — Meiller, Reg. z. Gesch. d. Babenberg. pag. 202. — Cf. Bädinger, Oesterr. Gesch. pag. 449. Vide et. Steindorff, Heinrich III, tom I, pag. 109 nota 6.
25

55.

Spitigneus II., Bohemiae dux, ecclesiam collegiatam Litomericensem ad
30 sanctum Stephanum fundat eique varia bona et proventus donat.

[circa 1057.]

52. ⁸) Otročin vicus ap. Křivoklát (Pürglitz). — ⁹) Černín vicus prope Beroun. — ¹⁰) Zatoň, germ. Ottau, vicus prope Krumlov (Krumau). — ¹¹) Domažlice, germ. Taus.

35

53. ¹) Mailberg in finibus Moraviae infra Znojmo, germ. Znaim. — ²) Pulka fl. Austriae Inferioris in dextra fluminis Dyje (germ. Thaja) ripa.

54. ¹) Herren-Baumgarten. — ²) Baumgartenhal. — ³) Lundenburg, bohemicè Břeclav. — ⁴) Inter Frankfurt et Giessen.

Exstat in tabulario capituli Litomericensis in triplici forma: prima in membrana manu saec. XI scripta (A), altera confirmationi Premislai Otacari I anno 1218 datae inserta est (B); tertiam formam instrumentum autographi instar manu, ut videtur, saec. XIV in confectum praebet (C).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 134, num. 151 (reg.) — Erben, Reg. I, pag. 51, num. 124 (ex C cum lectionibus variis B). — Imaginem phototypicam A vide in tabula dissertationi nostrae O zakladaci listině kapit. Litoměřické (Rozpravy České Akademie 1901) adnexa. Imaginem formae C aeri incisam dedit Dobner, Annal. Hagec. V. ad pag. 352.

Dobner l. l. formam C genuinam esse, formam A mandatum, ad iudices provinciarum aliosque missum, esse perperam iudicavit. Post quem Palacký, Kritická úvaha i výklad základných listin kollegiatního chrámu Litoměřického (in Časop. Česk. Musea 1836 pag. 323 sq. = Radhost II, pag. 188 sq. = Drobné spisy II, pag. 123 sq.) formam C spuriam et saec. XIII demum ex antiquioribus quibusdam scriptis compositam esse declaravit; formam vero B relationem antiquam de ecclesiae Litomericensis fundatione, saeculo XI confectam, esse censebat. Recentissime dissertatione nostra superius laudata formam A temporis aequalem esse memoriam fundationis ecclesiae Litomericensis, formam vero B bonorum eiusdem ecclesiae conscriptionem saeculo XII exeunte confectam, formam C saec. XIV ineuntis falsum esse probavimus. Vide etiam Český časopis hist. VIII, (1902) pag. 158—173. — Quo anno ecclesia Litomericensis fundata sit, haud constat. Slavík, Observatio hist. in pervetustum diploma Spitignei II (ms. tabularii capituli Litomericensis) memoriam antiquam secutus, anno 1057 fundatam esse dicit; cf. Frind, Kirchengesch. Böhm. I, pag. 131, nota 3. Annum 1058 compiler Vokounianus nominat (Fontes rer. Bohem. III, pag. 468 nota o), eiusque testimonium Dobner l. l. 351 adprobat.

A.

Cum domino volente Spitignevs^a clarissimus ac religiosissimus dux ecclesiam venerabilem in Christi nomine sanctissimeque virginis Marię ac Stephani proto||martyris aliorumque sanctorum construxisset, familiam hanc^b ad eandem predictam ecclesiam pro remedio anime sue tali tenore est largitus, ut ab omnibus terrenis|| negociis libera existeret, nisi tantum preposito et fratribus eiusdem ecclesie cuncta faceret necessaria. Igitur de omni arte ab omnibus suis civitatibus, sicut ad principis|| decet ministerium, de familia destinavit virum cum uxore et filiis filiabusque

B.

Cum domino volente Spitignevs^a clarissimus ac religiosissimus dux ecclesiam venerabilem in Christi nomine sanctissimeque virginis Marie ac Stephani protomartyris aliorumque sanctorum construxisset, familiam hanc ad eandem predictam ecclesiam pro remedio anime sue tali tenore est largitus, ut ab omnibus terrenis negociis libera existeret, nisi tantum preposito fratribusque eiusdem ecclesie cuncta faceret necessaria. Igitur de omni arte a quibusdam provinciis, sicut *^b principis decet ministerium, de ministerialibus destinavit virum cum uxore et filiis filiabusque ad unam quamque pertinentem artem. Villas * XIII hospitibus integras, sex vero * aratoribus cum omnibus necessariis, sci-

55. A ^{a)} „Spitignevs“ litteris maiusculis scriptum. — ^{b)} „h“ eod. atramento supra lineam scriptum.

55. B ^{a)} „Spitignevs“ litteris maiusculis scriptum. — ^{b)} scribæ errore hic „ad“ ommissum fuit; „a“ iam scriptum erasum est.

A.

ad unam quamque artem pertinentem. Villas quoque XIII hospitibus deputatas, VI verò servientibus ac aratoribus cum
 5 omnibus necessariis, scilicet silvis ac aratris condonavit. Vineas quoque duas cum vinitoribus, quanti sufficerent ad excollendas eas, dedit. Puellas opera-
 10 trices XXX. Equas quoque centum cum campo magno, totidemque oves; vaccas autem XXX et LXX sues. Vias duas, unam per silvam ad Hlmecs¹ octava ebdomada accipiendam predictę concessit ecclesię; alteram per aquam Vzthi,²
 15 que duci pertinuit, addidit. In ipsa vero civitate, qua prefata collocata est ecclesia, quicumque huius patrię incolę sal vel alia quelibet per aquam advehunt, II partes preposito, terciam vero fra-
 20 tribus acomodavit. De parva navicula XV denarios, cuiuscunque sit, servi vel liberi, precepit dari. De magna autem II mensuras, preter illos, qui sal duci debent, et ipsos eciam medietatem persolvere iussit. Hospitum autem naves
 25 naviculasque sic ordinavit, ut de maxima nave II mensuras magnas, de mediocri unam, de parva, quot mensurę sint, tot denarios persolverent. Rusticos vero de ipsa civitate XII, de Belina³ totidem ordinavit. Illos autem, qui pro-

B.

licet filiis^c ac aratris ecclesiam ditavit. Vineas quoque duas cum vinitoribus, quanti sufficerent ad excollendas eas, dedit. Puellas XXX operatrices. Equas quoque ^{centum} C cum campo eis destinato, totidemque oves, vaccas autem XXX et LXX sues. Vias vero duas, unam per silvam * Hulmez¹ decimam^d ebdomada m accipiendam predictę concessit ecclesię, alteram quoque per aquam Vsti,^e que duci pertinuit, addidit. In ipsa vero civitate, in qua prefata collocata est ecclesia, quicumque huius patrię incolę sal alec^e sive alia queque per aquam adveunt, II partes preposito, terciam que fratribus accomodavit. De parva navicula XV denarios, cuiuscunque sint, f servi aut liberi, dari precepit. De magna autem duas mensuras preter illos, qui sal duci debent, et ipsos eciam medietatem persolvere iussit. Hospitum autem naves naviculasque sic ordinavit, ut de maxima nave duas magnas mensuras, de mediocre unam, de parva quot mensurę * tot denarii persolverentur. Rusticos vero de Lutomericensi provincia XII, de Belinensi³ totidem ordinavit. Illos autem, qui proprie omni anno mel ex ortis solvere debent, VI constituit. Ex hiis igitur, que prediximus, videlicet venditione hospitum g et de tributis nec non de viis et de apiariis * tertia pars sine offensione fratribus decreta est. Insuper eciam de grege equarum uno quoque anno poledrus pro tunica unicuique eorum destinatus est. Legalis autem decimacio ab hominibus ecclesię

55. B c) ita B vice, silvis'. — d) decimam' in loco raso obscuriore atramento alia, posterior, ut videtur, manus scripsit. — e) alec' in loco raso alia posterior, ut videtur, manus obscuriore atramento scripsit. — f) ita B. — g) genuine, ospitum' scriba posuit, postea autem, h' eodem atramento addidit.

55. ¹) Chlumec, Chlum, germ. Kulm, a Chabařovice (germ. Karbitz) ad septemtriones, distr. pol. Ústí n. Labem (germ. Aussig). — ²) Ústí n. Labem, germ. Aussig. — ³) Bllina oppidum Bohemiae septemtrionalis, distr. polit. Teplice (germ. Teplitz).

A.

prie omni anno mel ex ortis debent, VI constituit. Ex his ergo, quę prediximus, videlicet vendicionibus hospitem et de tributis de viis et apiariis, immo cunctis quęcunque huic ecclesię data sunt, terciā pars sine offensione fratribus decreta est. Insuper eciam de grege equarum per unum quemque annum poledrus pro tunica unicuique eorum destinatus est. Legalis eciam decimacio ab hominibus huic ecclesię pertinentibus non alii nisi preposito et fratribus persolvatur.^c Nomina villarum: Cressicsi,⁴ Prenee,⁵ Popouo,⁶ Zassadee,⁷ Trebesicsi,⁸ Repcisci,⁹ Tinecs,¹⁰ Malseu,¹¹ Breza,¹² Ptacicsi,¹³ Lubesevicsi,¹⁴ Hvcsci,¹⁵ <Bvsouici,¹⁶ Hotsov.^{d 17} Fratribus^e autem

B.

huic pertinentibus nulli alii nisi preposito cum fratribus persolvatur. Hec sunt nomina villarum, quas supra diximus: Cresici,⁴ Pirne,⁵ Zazade,⁷ Trebesici,⁸ Repcici,⁹ Tinez,¹⁰ <Zedlze,^{h 18} Dubech¹⁹> Popouo,⁶ Ptachichi,¹³ <Zlatina,²⁰> Huchi,¹⁵ Lubessouichi.¹⁴ <Nomina villarum, in quibus rustici, qui mel solvunt atque ministeriales, qui ministeria una quaque ebdomada exhibent, 10 notatiⁱ sunt. In Lutomericensi provincia Wzasadi^{j 7} Hoc campanarius cum terra, Cozel vinitor cum terra, Ztoyan vinitor cum terra, Zvan vinitor cum terra. Preter hos sutores, pellifices albi 15 et nigri, fabri, carpentarii, calefactores stube. Sunt eciam in eadem villa hospites quam plures. Pocraticih²¹ Dalese vinitor

55. A c) sequitur spatium 23 mm continens. — d) „Bvsouici, Hotsov“ alio pallido atramento alia, ut videtur, manu in loco raso correctum. — e) „Fratribus — adiacentibus“ alia manu fortasse saec. XIII ineuntis alio pallido atramento in loco raso scriptum.

*) Křešice vicus a Litoměřice (Leitmeritz) ad orientem. — *) Brná, germ. Birnai, vicus prope Ústí nad Labem (Aussig). — *) Hodie non exstat. — *) Zásada antea vicus apud Litoměřice, nunc pars eiusdem oppidi. — *) An Travčice, germ. Drabschitz, vicus apud Litoměřice, hic dicatur, incertum est. — *) Řepčice Horní, 30 germ. Ober-Rzepesch, vicus prope Litoměřice. — *) Týnec Horní, germ. Ober-Tenzel, ap. Litoměřice. — *) Utrum Malečov, germ. Malschen, distr. polit. Ústí nad Labem (Aussig), an Malíc, germ. Malitschen, distr. polit. Litoměřice, hic dicatur, diiudicare nequeo. — *) Březi, germ. Presei, vicus ab Ústí nad Labem (Aussig), ad meridiem et orientem. — *) Hodie non exstat; Frind, Kirchengesch. Böhm. I, 35 pag. 133 nota 3 hic vicum Praskovice alias Prackovice (a Lovosice ad septemtriones) dici suspicatur; cuius sententiam adprobare non possum. — *) Liběšice, germ. Libschitz, vicus a Bilina ad meridiem et occidentem. — *) Chouč, germ. Kautz, a Bilina versus meridiem, distr. polit. Teplice (Teplitz). — *) Bohušovice, germ. Bauschowitz, vicus a Litoměřice ad meridiem. — *) Fortasse Chotěšov, germ. Chotěšau, a Litoměřice ad meridiem, distr. polit. Roudnice (Raudnitz); Palacký Chodžov al. Chožov prope Louny (Laun) esse putat. — *) Sedlec, germ. Selz, vicus a Litoměřice versus orientem. — *) An Dubice, germ. Dubitz, ab Ústí n. L. (Aussig) versus meridiem sit, nescio. — *) Slatina, vicus a Libochovice ad septemtriones. — *) Pokratice, vicus a Litoměřice ad septemtriones. 45

55. B h) „I“ ead. manus eodem atramento superscripsit. — i) ita B. — j) „W“ 20 pallido atramento ex simplici „V“ correctum.

A.

in predicta ecclesia commorantibus ad-
dimus circuitum silvę ante urbem cum
agris ibidem adiacentibus^e et pod-
uine.^f >

B.

cum terra, Cecen vinitor cum terra, Dras
vinitor cum terra. Sitinichih²² Bachuha
vinitor cum terra. Naboschi²³ Mach car-
pentarius cum terra. Trebutichich²⁴ ru-
stici duo: Rozroy et frater eius Ostas
cum terra. Ternovas²⁵ terra fabri no-
mine Cis. Nuchnicih²⁶ Malic cum terra
et aliam habens Lucove. Copisteh²⁷
terra hospitalis ad aratrum. Raduyne²⁸
Hotese rusticus cum terra. Yscri²⁹ Cen
rusticus cum terra. Naztranem³⁰ Cacuca
rusticus cum terra. Peschaz³¹ Bikût ru-
sticus cum terra et alia Zernozechch³²
terra rusticalis. Lubohovaz³³ Jurata pi-
scator cum terra. Zalezleh³⁴ Ostas ru-
sticus cum terra et aliam habens Pros-
miceh.³⁵ Natleni^k³⁶ hospitalis terra ad
aratrum. Nauulconine³⁷ rusticus cum
terra ad aratrum. Lucoucih³⁸ Platiuoy
sutor niger cum terra, et aliam habet
Raduyne.³⁹ Dlascouicih⁴⁰ rusticus Roz-
roy cum terra ad II aratra. Hotesoue⁴¹

55. A f) ,et poduine' alia manus posterior
(s. XIII) in loco raso addidit.

55. B k) ,eni' in spatio vacuo relicto alia,
ut videtur, manus addidit. — l) ,cū
alia manus minoribus litteris su-
perscripsit.

²²) Žitenice, germ. Schüttenitz, vicus a Litoměřice ad septemtr. et orientem. — ²³) Locus
ignotus. Frind, l. I. pag. 139 vicum hunc in valle „Boschke“ dicto inter Litoměřice et Trno-
vany situm fuisse putat. — ²⁴) Třeboutice, vicus a Litoměřice versus orientem. — ²⁵) Trno-
vany, vicus a Litoměřice ad septemtr. et orientem. — ²⁶) Nučnice (Velké), germ. Gross-
Nutschnitz, a Litoměřice ad merid. et orientem. — ²⁷) Kopisty německé, vicus quondam
a Litoměřice ad meridiem, ubi nunc Terezín, germ. Theresienstadt, situm est. — ²⁸) Ra-
dujeň, Radoň, vicus a Štětí, germ. Wegstädtl, ad septemtriones. — ²⁹) Locus ignotus.
Prius nomen hoc minus recte „Uscři“ legebatur, quod Erben, Reg. pag. 795 Ústí
explicandum esse putat. Frind l. I. pag. 139 Ouštěk, germ. Auscha, interpretatur. —
³⁰) Locus ignotus. — ³¹) An Píšťany, vicus a Litoměřice ad occidentem? — ³²) Žerno-
seky Velké, germ. Gross-Czernosek, vicus a Litoměřice occidentem versus. — ³³) Libo-
chovany, vicus a Litoměřice ad septemtr. et occidentem. — ³⁴) Fortasse Zálezly
a Litoměřice ad septemtriones. — ³⁵) Prosmyky, vicus a Litoměřice ad occidentem.
— ³⁶) Fortasse Tlučeň, germ. Tlutzen, vicus a Litoměřice ad septemtr. et occidentem.
³⁷) Hodie non exstat. — ³⁸) Lukavice, germ. Lukowitz, vicus ab Ouštěk, germ.
Auscha, ad septemtr. et occidentem. — ³⁹) vide not. 28. — ⁴⁰) An Dlažkovice prope
Lovosice? — ⁴¹) Chotěšov, germ. Chotěschau, a Libochovice ad septemtr. et orientem.

A.

B.

hospitalis terra ad duo aratra. Brennaz⁴²
 Jacob nutritor equorum cum terra. In
 provincia Belinensi⁴³ na Vzti⁴⁴ Crisan,
 cui campus qui dicitur Breznik datus 5
 fuit; quem pro remocione dux prefatus
 sibi adoptavit, predicto ministeriali
 in villa eadem terram rusticalem ad
 aratrum mutuavit. Poruc piscator cum
 terra in eadem villa. Ternovaz⁴⁵ Tesec 10
 custos apum cum terra ad aratrum. Co-
 stelech,⁴⁶ Conoiedi,⁴⁷ Tribusco,⁴⁸ Du-
 brauiz⁴⁹ dimidia villa. Copist⁵⁰ rusticus
 cum terra. In provincia Bolezlauensi^m 51
 Hotetoue⁵² Zikac faber habens terram 15
 ad aratrum. Brizak⁵³ Iztbezza minister
 habens terram ad aratrum. Bozni⁵⁴
 Damianus cocus habens terram ad ara-
 trum. In Satcensi⁵⁵ provincia Hotsoue⁵⁶
 Preztan campanarius habens terram ad 20
 aratrum. Lescah⁵⁷ Deton custos apum
 habens terram ad aratrum. Lubne⁵⁸
 Prauez carpentarius habens terram ad
 aratrum. In provincia Boyzensi⁵⁹ Dra-
 zouicih⁶⁰ Radek custos apum cum filio 25
 Zuoyen et cum terra omnibusque ap-

55. B m) Bolezlaū' B.

55. ⁴²) Brňany a Litoměřice ad meridiem. — ⁴³) vide not. 3. — ⁴⁴) Ústí n. L., germ. Aussig. — ⁴⁵) Trnovany, germ. Turn, prope Teplice (Teplitz). — ⁴⁶) Utrum Kostelec prope Libochovice an Kostelec, germ. Weisskirchen, apud Ouštěk (Auscha) hic di- 30
 catur, diiudicare nequeo. — ⁴⁷) Konojedy ab Ouštěk (Auscha) ad septemtriones. —
⁴⁸) Tříbrsko, hodie Třebutický, germ. Trzebutschka, prope Ouštěk (Auscha). — ⁴⁹) For-
 tasse Doubravice, germ. Tauberwitz, vicus a Litoměřice ad septemtr. et orientem.
 — ⁵⁰) Kopisty, germ. Kópitz, vicus a Bělina ad occidentem prope Most (Brüx). —
⁵¹) Boleslav Stará, germ. Alt-Bunzlau, oppidum in dextra Albiae ripa. — ⁵²) Cho- 35
 těšchov, germ. Kuttental, vicus prope Nové Benátky (Neu-Benátek). — ⁵³) Dřísy,
 vicum prope Brandýs n. L. (Brandeis a. d. Elbe) hic dici suspicatur Frind l. I.
 pag. 140. — ⁵⁴) Boseň, germ. Bosin, vicus prope Mnichovo Hradiště (Münchengerätz).
 — ⁵⁵) Žatec, germ. Saaz, oppidum in dextra fl. Ohře (germ. Eger) ripa. — ⁵⁶) Cho-
 těšov, germ. Kotěschau, vicus prope Žatec. — ⁵⁷) Lešky, germ. Leschkau, vicus non 40
 longe a Podbořany (Podersam). — ⁵⁸) Fortasse Hlubany, germ. Lubau, vicus prope
 Podbořany. — ⁵⁹) De hac provincia vide Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 245 et 402.
 — ⁶⁰) Dražejovice, germ. Dražowitz, vicus apud Sušice (Schüttenhofen).

A.

- 5 Ex his ergo omnibus quicumque diabolo
suadente aliquid minoraverit penas cum
eodem eternas sustinebit. Amen. Amen.
Amen.

<De^g villa Desecripi⁶² datus est
10 quidam homo nomine Zlaton cum filiis
et fratre ad legem eiusdem ecclesie.
Quod testificantur Blag comes, Matuvs,
Petrus, Dama, Zvda, Sbor, Suoiata,
Turdmir, Crivecs, Johannes pincerna,
15 Zasin, Buda, Zagor comes, Krec vil-
licus.^g Nomina^h rusticorum, qui sunt
de ista civitate: Gosten, Idzenik, Ot-
tassa, Maur, Mali, Dobrac cum fratre
Bozen, Bic, Svd.^h Hecⁱ autem Christo
20 volente addita sunt:^h dedit bonum
patrimonium, Groznata circuitum Ceaslau,
Lagouicuh⁶³ Henricus dux terram, quam
Sdeszlavs dederat ei. Guclinvs Bocu-
dicuh⁶⁴ dedit terram. Pael dal gest

25 55.A g) 'De villa — villicus' alia manus
addidit, quae primae manus scrip-
turam imitari conata est. — h) 'No-
mina — Svd' alia manus posterior
alio atramento in loco raso scripsit.
30 Vestigiis prioris scripturae diligen-
ter investigatis, hic genuine scrip-
tum fuisse puto: d . . . g . . .
ass . . . patrimonium [circu]l[itu]m
Csa[s]lau, La[g]ouicuh Henr[ic]us dux
35 terram, quam Sdislaus dederat ei,
Gucslin[us] Pocudicuh terra[m], Vlah
de Dolan etiam dedit animat[ores] . . .
— i) 'Hec — Sedlatu' in dorso
membranae alia manus saec. XIII
40 scripsit. — k) spatium fere 55 mm.
continens erasum.

— ⁶¹) Živhošť, Žiwohoust, vicus apud Neveklov, distr. polit. Benešov (Beneschau).

⁶²) Locus ignotus. — ⁶³) Lahovice apud Zbraslav. — ⁶⁴) Pokutice, germ. Pokatitz, vicus apud Kadaň (Kaaßen).

B.

pendiciis. Siuohoschi⁶¹ Quetek cocus
cum terra. Ad ipsum vero castrum Luto-
mericense sunt pistoris et molendinarii,
quorum nomina sunt hec: Stromata,
Nerad.> Ex hiis * omnibus quicumque diabolo
suadente aliquid minoraverit, penas cum eodem
eternas in perpetuum paciatur. Amen.ⁿ

55.B n) 'Amen' litteris maiusculis scrip-
tum.

A.

Ploscouicih⁶⁵ zemu. Wlah dal gęst
Dolas⁶⁶ zemu bogu i suiatemu Sce-
panu se duęma dusnicoma¹ Boguceęa
a Sedlatu¹ >.

5

56.

*Spitigneus, dux Bohemorum, monasterio sancti Johannis Baptistae in Ostrov
villam Třebenice et quosdam homines in villa Jirčany donat. [1055—1061]*

Memoriam donationis praebet privilegium Premislai Otakari I. regis, anno 1205 ian. 17 10
datum, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur.

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 135, num. 154.
— Erben, Reg. I. pag. 54, num. 126.

De memoriae huius fide confer ea, quae superius ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Inter hec Spitigneus, dux Bohemorum, villam Trebenicyh¹ pro remedio 15
anime sue suorumque addidit, Hercaz² eciam quosdam homines, qui ter in anno
scutellas et cetera utensilia solvant.

57.

*Nicolaus II. papa Spitigneo II., duci Bohemiae, licentiam portandi mitram
pro censu annuo centum librarum argenti concedit. [1059—1060.]* 20

Litterae ipsae deperditae sunt, sed testimonium huius concessionis exstat in card. Deus-
dedit Coll. can. lib. III, c. 150, Cod. ms. saec. XII bibl. Vatic 3833 fol. 92; ubi haec le-
guntur: Item in quodam tumulo [ita cod. vice 'tomulo'] Lateranensi inter cetera: Speciocneus,
dux Boemie, accepit licentiam a papa Nicolao sibi portandi mitram et promisit se daturum 25
omni anno C libras argenti de terra sua sub nomine census' — Dobner, Annales Hagec. V,
pag. 359. — Martinucci, Deusdedit Coll. can. pag. 333. — Jaffé, Reg. pontif. 2 I, num. 4452.
— Cf. Palacký, Dějiny I, 1, pag. 317; Bachmann, Gesch. Böhmens I, pag. 246. — Dobner,
Kritischer Beweis, dass die Mütze (Mitra), welche der römische Pabst Alexander II dem
böhm. Herzog Wratislaw verliehen, nichts anderes als eine Chormütze oder sogenannte 30
bischöfliche Chorkappe gewesen sei (in Born, Abhandlungen einer Privatgesellschaft in
Böhmen III, pag. 131 sq.) Vide etiam Krofta in Český časop. hist. X, pag. 32 not. 1.

58.

*Heinricus IV., Romanorum rex, cuidam serviienti suo, „Otnant dicto, partem
cuiusdam silvae infra hos terminos constitutam, videlicet ubi Sørbaha¹ fluit in* 35
Crumbanaba,² et sursum ubi oritur Crumbanaba, et ubi oritur Sørbaha, et inde

55. A¹) ma' eod. atramento superscriptum.

⁶⁵) Ploškovice, germ. Ploschkowitz, vicus a Litoměřice ad septentr. et orientem. —

⁶⁶) I. e. in Dolany.

56. ¹) Třebenice a Zbraslav ad meridiem, distr. polit. Smíchov. — ²) Jirčany Dolní, vicus 40
a Jílové (germ. Eilau) ad septentriones, distr. polit. Král Vinohrady (Kgl. Weinberge).

58. ¹) Höllbach, alias etiam Schwurbach, fl. Bavariae septemtrionalis. — ²) Die Fichtel-
Naab (krumme Waldnaab) fl. Bavariae.

ubi oritur Trewina,³ et deorsum^a Trewina usque in illam viam, quae procedit de Egire⁴ et per eandem viam usque in Swrbaha, et deorsum Swrbaha usque in Crumbanaba in comitatu Heinrici comitis, in pago Nortgove, et in marchia Napurg sitam, cum omnibus pertinentiis . . . et cum omni debito, quod incolae
5 illius marchiae ad Napurg de toto praedio eiusdem Otnandi in praefata marchia hactenus soliti erant persolvere,^a in proprium dat atque tradit.

Ratisbonae 1061 febr. 13.

Autographum in tabulario generali regni Bavariae Monachi (A).

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 148, num. 400 = Erben Reg. I, pag. 54, num. 128. (frgm.)
10 — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 5, num. 8. — Stumpf, Reg. num. 2591. — Nomina explicat Chl. Frh. v. Reitzenstein in Archiv f. Oberfranken VIII, pag. 13 sq.

59.

Severus, episcopus Pragensis, apud papam intercedit pro clerico quodam
15 reo et poenitente. [1031 iun. 29—1067 dec. 9.]

Apographum in cod. ms. saec. XI bibliothecae reg. Monacensis num. 4605 (quondam Benedictoburano) fol. 18^v—19.

Pez, Thesaurus anecdotorum VI, ps. I, col. 245, num. 59. (ad an. cc. 1067) = Erben, Reg. I, pag. 55, num. 132, (ad a. cc. 1065) — Jos. Truhlář in Časopis Musea kr. Českého LIX (1885) pag. 266.
20

Domno apostolico¹ mihi in eternum patrono Seuerus, humilis episcopus Pragensis ecclesie, cordis ex medulla quicquid in se valet servitus ulla. Igitur quia ab urbe longe positi sumus, indigemus sepe vestri consilii adiutorio; et ideo quod presentia corporali perficere non valemus, decet nos vel infimis apicibus
25 intimare, quod vestre paternitati volumus patefacere. Etenim clericus iste, etsi iam^a presbyterii fuerat consecratus ordine, sed suadente diabolo humani generis inimico grave commisit peccatum, voluntarie et lacrimabiliter est manifestum. Et timuit enim miser homo quod fecit et ex toto corde poenitentem locum quesivit. Quem statim vestre almitati vestroque medicamini sanandum direximus.
30 Fuerat quippe isdem prefatus clericus hoc anno infra menia urbis Rome tempore paschali requirens a vobis penitentiam sibi dari. Sed quia eius verbis fuistis incredulus, idcirco eum vobis, ut iustum est, cum testimonio litterali transmittimus, quo^b vestro iudicio et misericorditer sanetur et penitentia a nobis sibi iniuncta

58. a) ,deosum' A.

35 ³) Trebnitzbach (apud Redwitz). — ⁴) Eger. Non flumen, sed locum hic significari putat Gradl l. l.

59. a) etiam' cod. — ^b) ,quo' supra lineam eodem atramento correctum pro ,ut' genuine posito.

¹) Alexandrum II hic dici, cur censeat Pez eumque secutus Erben, nescio.

precepto auctoritatis vestre confirmetur, ita ut non desperet propter magnitudinem criminis, sed aspiciat salutem latronis in hora^c mortis Christi misericordiam consequentis.²

60.

Alexander papa II. Vratislao, duci Bohemorum, significat, se legatos in Bohemiam missurum esse, qui eum cum fratre episcopo reconcilient. [1073.] 5

Pez, Thesaurus anecd. VI, I, pag. 246, num. 60 (ex cod. quodam membr. in 8°. biblioth. s. Emmerammi Ratisbonae manu coeva scripto, qui nunc latet) = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 411. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 141, num. 163. = Migne, Patrol. lat. tom. 146, pag. 1366. = Erben, Reg. I, pag. 58, num. 139. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4696. 10

Meyer v. Knonau, Jahrb. Heinrich IV. u. V., tom. II, pag. 192, epistolam hanc ad annum 1073 pertinere putat. Erben l. l. eam anno 1071 asscripsit.

Alexander episcopus servus servorum dei, carissimo in Christo filio W.,¹ Boemiorum inclyto duci, salutem et apostolicam benedictionem. Nobilitatis tuae cor et animum ea devotione erga reverentiam sanctae Romanae ecclesiae institutum esse cognovimus, ut habita in te plena dilectione causis tuis, quotiens ad nos referuntur, quantum iustitia comitante valemus, nostrae apostolicae auctoritatis curam undique impendere cupiamus. Itaque de lite, quae inter te et fratrem tuum² episcopum protracta est, et pro qua compescenda iam aliquotiens utrique scripsimus, valde solliciti sumus. Et quanquam officii nostri sit per universam ecclesiam pacem et concordiam cum dei adiutorio seminare, tamen inter vos foedus amicitiae tanto ardentius convenire cupimus, quanto germanum odium non modo vestris honoribus, verum etiam saluti periculosius obesse perpendimus, praesertim cum utriusque quaerimonias et de extinguenda lite vestra deprecatorias meminerimus saepe nos accepisse litteras. Unde sicut per nuntios tuos te desiderare intelleximus, in partes illas ad haec et caetera negotia pertractanda idoneos mittere legatos destinavimus, quos si opitulante deo illuc usque venire contigerit, iam nunc te commonitum esse volumus illorum consiliis ac decretis sic adquiescere, sic favere, prout nostrae erga te benivolentiae debito et exequendis ecclesiae dei utilitatibus congruit. Praeterea sicut carissimum filium te ammonemus, ut humanae conditionis memor cogites, quam haec vita fragilis est et incerta, buidve in futuro examine districto iudici omnes conscientias tuas perscrutanti responsurus sis et hos honores caducos et transitorios ita gerere ac transire studeas, ut pro his incomparabiles divitias et indeficientem regni dei gloriam 35

59. c) h' eodem, ut videtur, atramento supra lineam adscriptum.

¹) Epistolae huic alia in codice praecedunt, quae neque auctor neque is ad quem mittitur, nominatim adfertur. Truhlář, ² qui primus eam l. l. edidit, etiam hanc epistolam a Severo episcopo scriptam esse opinatur. Quae quidem viri docti sententia haud quaquam verisimilis esse videtur; quam ob rem epistolam libro nostro intexere non placuit. 40

60. ¹) Wratislao II. — ²) Jaromirum alias Gebhardum episc. Pragensem.

non amittas. Inter omnia vero et prae omnibus hoc hortamur, hoc rogamus, ut ecclesias et monasteria, quae in tua potestate sunt posita, ab iniuriis protegas et ut ii, qui ad sacrosancta mysteria electi sunt, caste et religiose deo serviant, quantum possis studium ac diligentiam habeas. Plura tibi in scriptis miserimus, nisi quod futuros legatos ea melius viva voce indicaturos esse putavimus.

61.

Alexander II. papa Vratislao, duci Bohemiae, usum mitrae concedit.

[1061—1073].

Litterae concessionis huius deperditae sunt; exstat solum mentio in litteris Gregorii VII. Romae 1073 decb. 17 datis. Vide inferius num. 64.

62.

Gregorius VII. papa Vratislaum II., ducem Bohemiae, et eius fratres colaudat, quod Bernardum et Gregorium, legatos apostolicos, bene receperint. Quibus ut Jaromir, episcopus Pragensis, obtemperet, eos niti vult.

Laurenti 1073 iul. 8.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 11—12. Lib. I, ep. 17.

Harduinus, Acta conciliorum VI, pars I. pag. 1208. — Dobner, Annales Hagec. V. pag. 422. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I. pag. 143, num. 166. — Erben, Reg. I. pag. 59, num. 141. — Jaffé, Bibl. rer. German. II (Monumenta Gregoriana), pag. 29. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4788.

Gregorius^a episcopus servus servorum dei, Wratislao, Boemię duci, et fratribus suis¹ salutem et apostolicam benedictionem. Quia ob devotionem et reverentiam beatorum apostolorum Petri et Pauli,^b principum apostolorum, legatos nostros, Bernardum videlicet et Gregorium, qui ab hac sancta et apostolica sede ad vestras partes directi sunt,² debitę caritatis benivolentia suscepistis et eos, ut vestram condecet magnificentiam, honorifice tractatis, omnipotenti deo gratias agimus. Proinde nostrę benivolentię vobis vicem rependimus. Quoniam enim antecessorum nostrorum neglegentia et patrum vestrorum, qui hoc fieri postulasse debuissent, agente incuria, apostolicę sedis nuntii ad partes vestras

62. a) 'Gregorius' characteribus maiusculis rubricatum. Epistolae huic inscriptio rubricata praefixa est: 'Duci Boemie XVII.' — b) 'Petri', 'Pauli' characteribus maiusculis scriptum.
¹) Conrado et Ottoni. — ²) Quomodo legati partes suas perfecerint, Cosmas, Chron. Boh. lib. II, cap. 30 refert. Qui quoniam unum tantum legatum novit (quem in c. 29 Rudolphum apocrisiarium et consilium Gregorii papae nominat) multi rerum Bohemicarum scriptores binas tuum in Bohemiam venisse legationes deputant. Sed Krofta, Kurie a cirkevni správa zemu českých v době předhusitské, in Český časop. hist. X (1904), pag. 32 sq. recto haud dubie iudicio usus, Cosmam falsum legato nomen attribuisse quaeque de Rudolpho traderet, aut ad Bernardum et Gregorium legatos aut ad alterum ex iis referendum esse demonstravit.

raro missi sunt, quidam vestrorum hoc quasi novum aliquid existimantes et non considerantes sententiam domini dicentis: ,qui vos recipit, me recipit',³ et ,qui vos spernit, me spernit',⁴ legatos nostros contemptui habent; ac proinde, dum nullam eis^e debitam reverentiam exhibent, non eos, sed ipsam veritatis sententiam spernunt.^d Unde, ut clarius luce patet, eius veritatis sententiam ad cumulum sue damnationis adeo in^e se exaggerant, ut merito, dum pusillos domini scandalizant, molas asinarias collo^f suspensas, in profundum perditionis, nisi resipuerint, prolabantur.⁵ Quorum frater vester Jarmir, Bragensis episcopus, olim noster amicus, his nostris legatis, Bernardo^g scilicet et Gregorio,^g ut auditu percepimus, in tantum rebellis extitit, ut, si ita est sicut dicitur, Symonis magi vestigia contra apostolorum principem imitatus fuisse videatur. Quapropter rogamus nobilitatis vestre prudentiam, ut et nostros legatos et fratrem vestrum predictum episcopum conveniatis et per vos et ex parte nostra fratrem vestrum attentius hortemini, quatenus legatorum nostrorum monitis debite obediencie aurem inclinet, et quicquid iustitie sibi suggererint ,^h vel ex eis preiudicio pregravari, nulla sibi ab hac ecclesia audientia denegabitur. Si vero neutrum horum facere acquieverit et sententiam legatorum nostrorum de suspensione sui officii in eum promulgatam firmabimus et durius contra eum scilicet usque ad internitiamⁱ gladium apostolice indignationis evaginabimus; sicque fiet, ut ipse et per eum plures alii experiantur, quantum huius sedis auctoritas valeat. Inviti enim ad hoc compellimur, neque audemus huiusmodi presumptionem dissimulare. Per Ezechielem nanque^k prophetam sub interminatione nostri interitus impellimur dicentem: ,Si non annuntiaveris iniquo iniquitatem suam, ipse iniquus in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram';⁶ et alibi: ,Ve illi, qui prohibet ab eo, qui peccat et incorrigibilis perseverat'.⁷ Vos autem et de his et de aliis^l sic agite, ut^m et temporalis vobis gloria a domino augeatur et perpetue beatitudinis habundantiam per interventum apostolorum perenniter possidere possitis. Data Laurenti VIII idus iulii, indictione XI.

63.

Sigifridus I., archiepiscopus Maguntinus, Gregorio VII. papae constituto gratulatur. Queritur, quod Alexander II. papa, ipsius auctoritate neglecta, Jarmirum, episcopum Pragensem, excommunicaverit. Excusat valetudinem causae esse, cur Romam non accedat. [1073 c. septb.]

62. ^e) ,eis' deest in cod., addidit Jaffé. — ^d) ,spernant' cod. — ^e) ,in' deest in cod. — ^f) ,collo' ex ,colla' iam in cod. correctum. — ^g) ,Bernardum' — ,Gregorium' cod. — ^h) hic quaedam excidisse patet, quare puncta interposui. — ⁱ) ita cod. pro ,internecionem'. — ^k) ita cod. — ^l) ,de his et aliis et aliis' cod. — ^m) ,ut' deest in cod. — ⁿ) Matth. X. 40. — ^o) Luc. X. 16. — ^p) Cf. Matth. XVIII. 6. — ^q) Cf. Ezech. III. 18; XXXIII. 8. — ^r) Haec unde sint, nescio.

Apographum in codice epistolari Udalrici Babenbergensis: in cod. ms. saec. XII. bibl. caes. aulicae Vindobonensis num. 398 fol. 53^v—54^v (V), in cod. ms. saec. XII. monasterii Zwettlensis num. 283, pag. 88—91 (Z) et in cod. ms. saec. XII. bibliothecae Guelferbytanae num. 1024 fol. 33—34 (G).

5 *J. G. Eccard, Corp. hist. medii aevi II num. 130. = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 420. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 145, num. 168. = Erben, Reg. I, pag. 60, num. 143. — Jaffé, Bibl. rer. German. V, pag. 84, num. 40. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 197, num. 81.*

10 *Epistola haec notis omnibus chronologicis caret. Erben l. c. eam anni 1073 spatio definit. Jaffé vero, cui verba epistolae Gregorii VII papae, anno 1074 mart. 18 datae (infra num. 68): 'in litteris tuis, quas de causa Jaromiri Pragensis et Johannis Moraviensis episcoporum nobis direxisti,' ad epistolam nostram spectare videbantur, eam circa mensem februarium anni 1074 scriptam esse coniicit. Quam opinionem non sine iusta ratione Dünzelmann, Die chronologischen Noten des Registrum Gregorii VII, in Forschungen zur deutschen*
 15 *Gesch. XV, pag. 523 confutat et epistolam circa mensem septembrem anni 1073 confectam esse demonstrat. Eum approbat Beyer, Über die Datierung einiger Briefe im Registrum Gregorii VII und im Codex Udalrici, in Forschungen zur deutsch. Gesch. XXI pag. 413 et Meyer v. Knorau, Jahrb. Heinr. IV u. Heinr. V. tom. II, pag. 303, n. 201. Eandem fere aetatem proponit Kröger, Gesch. Böhmens von 1041—1086, pag. 46, nota 3, qui eam non*
 20 *ante mensem augustum anni 1073 scriptam esse censet. — Conf. etiam Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 329; Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. III⁵ pag. 1130; Bretholz, Gesch. Mährens I, pag. 208, nota 1.*

Reverentissimo patri novo Gregorio,^a sacerdocio primę sedis apostolicę infulato, S.,¹ Moguntine dispensator ecclesię, sedulam benivolentię servitutum et
 25 debitam obediencię subiectionem. Semper quidem desiderio desiderabamus, eum apostolicę sedis presulem esse, qui vita et moribus, verbis et^b exemplis ad salutem preesset et prodesset sanctę dei^c ecclesię. Nunc vero, quoniam^d melliflui facti sunt cęli, solito dulcius distillantantes rorem gratię dei, divina miseratio votis nostris solito cumulatus satisfecit et eum, quem maxime optabamus, eidem^e
 30 sanctę Romanę ecclesię prefecit, qui nobis semper dexter stetit in omnibus negociis, numquam nobis defuit vel^f nostris. Unde totis precordiorum medullis gratias agimus^g deo altissimo, qui cathedram Petri, caput^h scilicet ecclesiarum, vestro, mī reverende pater, illustravit et ornavitⁱ sacerdocio; humili supplicatu orantes et deprecantes, ut, qui primicias^j apostolatus vestri perfudit oleo leticię
 35 pre participibus^k vestris,² gratiam et pacem multiplicet ecclesię suę cunctis^l diebus vestris. Optamus autem promereri, ut peculiarem gratiam apud vos obtineamus et a vestra paternitate specialem nobis provenire clementiam, non solum ea ca-

63. a) 'Gregorio reverentissimo patri novo' G. — b) 'et' omiss. V, Z. — c) 'dei' omiss. G. — d) 'quando' G. — e) 'eundem' G. — f) 'in' V, Z. — g) 'agamus' G. — h) 'caput' V. i) 'ordinavit' G. — j) 'miticias' G. — k) 'pi' ead. manu superscr. V. — l) 'suę cunctis' omiss. G.

¹) Sigifridus I. 1060—1084. — ²) Cf. Hebr. 1, 9: 'unxit te deus — oleo exultationis prae participibus tuis.'

ritate, quam universali debetis ecclesie, sed etiam eo gratie privilegio, quod semper sancta sedes vestra Moguntine impendit ecclesie ut pia mater speciali filie. Hac ergo^m freti gratia, in omnibus, que nobis obviant, ad vosⁿ recurrimus, et quicquid nobis adversatur, ad vosⁿ velut membra ad caput referrimus. Unde humiliter inclinamus^{n*} vestre sanctitati, quod sub antecessore vestro pie recorda- 5
tionis papa A.³ contigit nos, ut salva reverentia dixerimus, iniuste preiudicium pati et inclementer deturbatos esse ab eo iure, quod sacri canones et patrum scita metropolitanis iubent servari. Denique eidem sanctissimo patri de fratre et suffraganeo nostro Pragensi episcopo⁴ sinistra relatione suggestum est et, me ignorante, ab inimicis apud eum accusatus est. Unde et hactenus^o insolitum 10
ab^p eo exiit edictum, ut eundem fratrem et coepiscopum nostrum, nec inter fratres suos canonice^q prius auditum, nec canonice ad se vocatum, nec inobedientie culpa denotatum, non solum ab officio suo suspenderit,^r sed etiam rebus et redditibus sue ecclesie omnino spoliaverit et extruserit;^r ita ut missis nunciis publice nunciari fecerit in^s clero et populo, ut eum quasi excommuni- 15
catum habentes nichil, quod episcopi esset, vel quererent vel acciperent ab eo.⁵ Quod factum si apostolicam deceat mansuetudinem, si decretorum servet auctoritatem, vestram non preterit sanctitatem.^t Debit namque iuxta decreta canonum ad nos primum causa deferri et ille,^u ad concilium vocatus, intra provinciam inter fratres suos audiri. Ego vero et fratres mei deberemus ad apostolicam 20
sedem velut ad caput nostrum referre, si tanta res esset, ut per nos nec posset nec deberet terminari. Nunc autem frater noster et coepiscopus, a sede sua vagus et profugus et, ut diximus, rebus et redditibus ecclesie sue iniuste spoliatus et extrusus, indignum patitur preiudicium; et omnibus fratribus et coepiscopis nostris magnum inde provenit scandalum, et episcopale nomen et officium, 25
quod apud deum et homines sanctum est, intolerabile patitur obprobrium. Porro ecclesia illa iam multis diebus pastoralis caret amministrazione et, vivente pastore vidua, episcopali vacat benedictione; nisi quod episcopus ille,⁶ qui expulsionis et perturbationis huius auctor est, eius sibi usurpat officium et, quod omnibus conciliis et decretis maxime cautum est, consecrando et confirmando eundem 30
circuit episcopatum. Quod maxime ob hoc periculosum est, quod gens illa catholice fidei novella est plantatio et nondum radicata et fundata in christianismo, et facile ad antiquum paganismi revolabit errorem, si inter pastores suos tantam viderit durare dissensionem. Quapropter ego et omnes fratres mei, vestigiis vestre sanctitatis affusi, oramus et obsecramus^v primum ecclesie 35

63. m) ,igitur' G. — n) ,ad vos' om. G. — n*) an ,indicamus' corrigendum sit? — o) ,actenus' G. — p) ,ex' G. — q) ,canonice' om. G. — r) ,suspendit — spoliavit et extrusit' G. — s) ,in' om. G. — t) Quae subsequuntur, in G desunt. — u) ,ille' om. V. — v) Quamquam in codd. (V, Z) lacuna non est, excidisse tamen hoc loco quaedam verba patet.

*) Alexandro II. — *) Jaromiro (Gebhardo). — *) Conf. Cosmae Chron. Lib. II, 40 cap. 30. (Fontes rer. Boh. II, pag. 106). — *) Johannes episcopus Olomucensis.

rationes nec non maligni huius temporis inclamare inportunitates. Habebam quoque de quibusdam agere vobiscum ipse presens, que nec litteris intexere nec nuncio, etiam alicui fidelissimo, habeo aperire. Quapropter presentes fratres cum litteris meę excusationis ad vos dirigo, qui vobis suggerant: quod ad vos
 5 non veni, non esse temeritatis, sed inevitabilis et supremę necessitatis. Noverit autem sancta paternitas vestra, quod non est homo in terra me vobis fidelior et ad omne preceptum vestrum implendum devotior; nec adventum meum ad vos aliquod posset negotium retardare, si tantum iuvarer virium validudine. etc.^x

64.

10 *Gregorius VII. papa Vratislao II, duci Bohemiae, asserit mitrae usum ab Alexandro II. concessum. Negotia a legatis suis non confecta curae sibi fore spondet.*
Romae 1073 dec. 17.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 24. Lib. I, ep. 38.

15 *Harduinus, Acta concil. VI, ps. I, pag. 1226. = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 425. = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 144, num. 167. — Erben, Reg. I, pag. 59, num. 142. — Jireček, Cod. iuris Bohem. I, pag. 19, num. 11. — Jaffé, Bibl. rer. Germanic. II, pag. 56. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4812.*

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratizlao, duci Boemie, salutem
 20 et apostolicam benedictionem. Longa iam temporis intervalla transacta sunt, ex quo et nobilitas tua beato Petro,^b apostolorum principi, non modicę devotionis animum sponddit et studium, et tibi in apostolica sede inter cęteros principes larga benignitas, pre multis etiam singularis et egregia fuit astricta caritas. Cuius rei fidem et indicium ex benivolentia domni et antecessoris nostri Alexandri^b
 25 pape satis percepisse potes, qui petitionibus tuis nonnunquam sine sua et filiorum sanctę Romanę ecclesię sollicitudine et labore condescendit et ad signum intimę dilectionis, quod laicę personę tribui non consuevit, mitram quam postulasti direxit. Neque vero nos in nostris temporibus tantę dilectionis gratiam providente domino labefactari volumus; immo, si quid est, in quo comitante
 30 iustitia firmitus conglutinari valeat, hoc nostra apud deum sollicitudo impetrare valde desiderat. At te quidem, erga apostolicam reverentiam quam sis in votis constans, quam in promissis perseverans, non modo pro dignitate, verum etiam pro salute tua fideliter oportet adtendere; scriptum est enim: „Vovete et reddite“.¹ Quę autem illa^c vel qualia sint, a tui ipsius conscientia satis te commonitum

35 63. x) in sequentibus archiepiscopus papam rogat, ut contra Thuringos sibi succurrat.

64. a) rubro colore characteribus maiusculis scriptum. Epistolam pręcedit haec inscriptio rubricata: „XXXVIII. V. duci Boemie.“ — b) characteribus maiusculis scriptum. — c) scilicet: promissa.

¹) Psal. LXXV, 12.

esse putamus. Causas vero et negotia, quę, in partibus illis ad audientiam discussionemque legatorum nostrorum² perlata, peccatis impredientibus congrua determinatione diffiniri non poterant, sicut officii nostri cura nemine nos rogante compellit, ad eum, quem iustitia postulaverit, finem adiuvante domino perducere procurabimus. Porro quę ipsi inde statuerunt, interim, donec ad nos negotia 5 perferantur, immota manere volumus atque apostolica auctoritate precipimus. Deus autem omnipotens, qui bonorum omnium dator et auctor est, talem vos in votis vestris et actibus esse faciat, ut, cum ante cęlestes iudices, videlicet Petrum^b et Paulum,^b in futuro examine veneritis, nulla vos in illorum oculis, nisi quę remuneratione digna sit, conscientia denotare vel ostentare valeat. Data 10 Rome XVI kalendas ianuarii, indictione XII.

65.

Gregorius VII. papa Jaromiro, episcopo Pragensi, significat, Vratislao II, duci Bohemiae, quid mandaverit, eumque die XIII m. aprilis Romae esse iubet. Episcopatus Moraviensis possessiones interim tangi vetat. 15

Romae 1074 ian. 31.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano, fol. 27. Lib. I, ep. 44.

Harduinus, Acta Concilior. VI, ps. 1, pag. 1230. = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 429. = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 148, num. 170. — Erben, Reg. I, pag. 61, num. 145. — Jaffé, Bibl. rer. German. II, pag. 62. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4821. 20

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Jeromiro, Bragensi episcopo.¹ Quamquam inobędientia tua et culpa, quam in contemptu legatorum sanctę Romanę ecclesię perpetrasti, preces tuas, te absente et nondum parato satisfacere, recipi non meruerit, tamen ne ex apostolica, licet iusta, districtione absentationis tuę moram vel occasionem diutius defendere possis, necessitatem, qua te urgeri 25 in epistola tua conquestus es, et impedimentum ad nos veniendi remove de crevimus. Itaque presenti auctoritate tibi restituimus et tenenda concedimus, quęcunque a legatis nostris, Bernardo videlicet et Gregorio, preter episcopale^b officium tibi interdicta sunt, quoniam te, expoliatum rebus ecclesię tuę, inopia rerum necessariorum obędientiam debitę satisfactionis non posse exequi, sicut 30 supra diximus, conquerendo excusas. Atque hoc idem fratri tuo Wratizlao duci per epistolam nostram notificavimus, ammonentes eum, ut de consuetis decimis et redditibus ecclesię tuę nihil in potestate sua tibi denegari patiatur aut subtrahi. Ammonemus igitur et ex parte apostolorum Petri et Pauli^c et nostra per eos

64. ^a) Bernardi et Gregorii, diac. eccl. Rom.; v. supra num. 62. 35

65. ^a) rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. — ^b) corr. ex 'ēpalē' titulo posteriore eraso. — ^c) nomina caracteribus maiusculis scripta.

¹) Nota salutationem non inconsulte ac fortuito ommissam.

apostolica tibi auctoritate precipimus, ut nullis excusationibus absentiam tuam ulterius defendens, in ramis palmarum² apostolica adire limina non pretermittas, cognoscens fratrem tuum a nobis esse commonitum, ut Johannem, Moravensem episcopum, itidem ad nos venire commoneat et ex sua parte tales ad nos nuntios
 5 dirigat, quibus in nostra possimus examinatione diffinire dissensionum causas.^d Interim vero de possessionibus Moravensis episcopatus nihil te tangere volumus et precipimus, ne et ipse aliqua molestiarum excusatione presentiam suam conspectui nostro subtrahat. Prescriptum vero terminum adventus tui tu ipse ita mature fratri tuo duci indicare curato, ut Moravensem episcopum et suos le-
 10 gatos una tecum ad apostolicam sedem dirigere possit. Data Rome II kalendas februarii, indictione XII.

66.

*Gregorius VII. papa Vratislao II., duci Bohemiae, mandat, ut Jaromiro, episcopo Pragensi, Romam vocato, omnia per legatos apostolicos adempta
 15 praeter episcopale officium restituat. Monet, ut cum eodem Romam vel ipse adeat vel episcopum Moraviensem legatosque mittat. Romae 1074 ian. 31.*

Apographum exstat in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 27 v—28. Lib. I, ep. 45.

20 *Harduinus, Acta Concil. VI, ps. 1, pag. 1231 = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 429 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 147, num. 169. — Erben, Reg. I, pag. 61, num. 144. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 63. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4822.*

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratizlao, duci Boemiorum, salutem et apostolicam benedictionem. Frater tuus Jeromirus, Bragensis episcopus, conqueritur, se expoliatum ecclesie sue rebus, inopia rerum necessariorum pro
 25 reddenda ratione eorum, que sibi intenduntur, ad apostolicam sedem venire non posse. Quod quamquam eius inobedientia et tergiversatio valde promeruerit, tamen, ne hanc^b absentationis sue occasionem pretendere possit, volumus atque precipimus, ut in integrum sibi restituantur, quecumque a legatis nostris, Bernardo videlicet et Gregorio, preter episcopale^c officium interdicta sunt, et preter ea,
 30 pro quibus Johannes Moravensis super eum clamat episcopus. Qua in re tuam maxime admonemus prudentiam, ut de consuetis decimis vel redditibus ecclesie nihil ei in tua potestate denegari patiaris aut subtrahi, nec aliquam sibi contrarietatem facias, per quam, ut ad nos venire non possit, impedimenta sibi obistere iterum conqueratur. Eo autem tempore, quo ipse, sicut per epistolam

35 65. ^d) 'dissensionum causas' supra lineam addidit manus alia.

²) = april. 13.

66. ^a) nomen rubro colore characteribus maiusculis scriptum. Epistolae praefigitur inscriptio rubricata: 'XLV. V. duci Boemie' — ^b) 'n' superscriptum. — ^c) genuine 'epale', sed titulus posterior cancellatus.

nostram commonitus est, apostolicam sedem adire debuerit, te quoque, si fieri posset, presentem fore maxime cuperemus. Quod si rerum aut temporis eventus prohibuerit, nobilitatem vestram multum admonemus, ut episcopum Moravensem presentiam suam nobis exhibere commoneatis, et preterea de vestris fidelibus tales ad nos nuntios dirigatis, cum quibus rerum veritate^d solerti indagatione perquisita et undique explorata, favente divina clementia omnes dissensionum causas abscidere et, quicquid equum fuerit, determinata sententia statuere valeamus. 5
Data Rome II kalendas februarii, indictione XII.

67.

Gregorius VII. papa Ottonem et Conradum, Vratislai II, Bohemiae ducis, fratres, ne ecclesiae Olomucensi iniurias inferant, hortatur. 10

Romae 1074 mart. 18.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 34.^v Lib. I, ep. 59.

Harduinus, Acta concilior. VI, ps. I, pag. 1240 — Balbin, Miscell. hist. Boh. dec. I, lib. VI, pag. 10, num. 7. = Dobner, Annales Hagec. V. pag. 430. = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 149, num. 171. — Erben, Reg. I, pag. 62, num. 146. — Jaffé, Bibl. rer. Germanic. II, pag. 78. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4836. 15

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Ottoni et Chuonrado, fratribus Wratislai, ducis Boemiorum, salutem et apostolicam benedictionem. Meminisse debet nobilitas vestra, quod de causa Olomucensis ecclesie iam ante apostolica monita accepistis, ne iustitiam eius aliqua occasione minueretis neque molestanti- 20
bus eam aliquod adiutorium preberetis. Nunc iterum vos ammonemus et paterna caritate rogamus, ne aliquam contrarietatem eidem ecclesie faciatis, sed pro reverentia sancte Romanę ecclesie, cuius apostolicis privilegiis munita est, amorem et pie devotionis studia erga illam exhibeatis, et, quantum vestre potestatis est, iura et pertinentias eius a vobis et vestris inviolata conservari studeatis. Hec enim est causa, in qua et divine remunerationis gloriam et apostolorum certa presidia ac nostre dilectionis plenitudinem vobis lucrari et aptissime possitis astringere. Sin autem, quod non optamus, aliter feceritis, procul dubio hec eadem vobis corrumpere et in contrarium, quod absit, vertere poteritis. 25
Data Rome XV kalendas aprilis, indictione XII. 30

68.

Gregorius VII. papa Sigifridum, archiepiscopum Maguntinum, tum de negligentia obiurgat, quod litis inter Jaromirum Pragensem et Johannem Mora-

66. d) ‚veritate‘ in loco raso scriptum. 35

67. a) nomen rubro colore characteribus maiusculis scriptum. Epistolae sequens inscriptio rubricata praefigitur: ‚O. et C. fratribus ducis Boemie LVIII.‘

viensem episcopos curam antea non egerit, tum de arrogantia, quod eiusdem causae, cum ad apostolicam sedem delata sit, diiudicationem affectet.

Romae 1074 mart. 18.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 34^v—35^v Lib. I, ep. 60.

- 5 *Coletius, Concil. XII, pag. 280 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 150, num. 172. — Erben, Reg. I, pag. 62, num. 147. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 78. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 200, num. 95. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4837.*

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Sigifredo, Maguntino archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem. Pervenit ad aures nostras quēdam
 10 de te indigna relatio, cui nequaquam fidem adhibuissemus, nisi quod in litteris tuis, quas de causa Jeromiri Bragensis et Johannis Moraviensis episcoporum nobis direxisti, idem in animum tuum te induxisse intelleximus; videlicet ut negotium, quod ipsi habent ad invicem, totiens iam ad apostolicam delatum audientiam, a nostro iudicio ad examen tui arbitrii transferretur. Qua in re quoniam
 15 niam evidenter apparet, quam parum consultores tui iura apostolicę auctoritatis intelligant vel attendant, fraternitatem tuam, ut nobiscum canonicas traditiones et decreta sanctorum patrum percurrat, invitamus; in quibus presumptionis suę fastum denuo recognoscens, culpam in se ipsa neglegentię pariter deprehendat et ausus. Nam, cum primum Johannes, Marovensisc^b episcopus, ecclesię, cui
 20 preest, iura defendere volens multis iniuriis ac contumeliis, flagellis etiam, ut audivimus, afficeretur et tamen iustitiam non posset consequi, tua religio nullam inde solitudinem, nullam in discutienda causa fatigationem suscepisse dinoscitur. Verum, postquam apostolica sedes, accepta prefati episcopi querimonia, sepe per epistolas, aliquotiens etiam per legatos, causam iusto fine^c
 25 determinare et litem compescere desudaverat, tunc demum evigilans sollertia tua negotium animadvertit, suis hoc discussionibus referendum esse iudicavit: et fratrem, per apostolica suffragia ad portum iustitię et quietis enatantem, in profundum credo renovandę contentionis et laborum retrahere voluisti. Quamquam igitur hinc officii tui incuria illinc suscepta adversus apostolicam sedem,
 30 accusante te, arrogantia merito in te commoveri deberemus, utentes tamen apostolica mansuetudine, placido te ammonemus affatu,^d ne ulterius tam inordinata, tam inconsulta presumas; apostolica iudicia, non dico tibi, sed nec ulli patriarcharum aut primatum retractandi licentiam fore existimes; ne contra sanctę Romanę ecclesię iura^e quicquam tibi attribuere vel moliri cogites, sine cuius habundanti clementia nec in loco quidem tuo, ut tu ipse nosti, subsistere potes.
 35 Nos etenim adiuvante deo per auctoritatem beati Petri, sicut iam diu in apo-

68. ^a) nomen rubro colore characteribus maiusculis scriptum. Epistolę hęc inscriptio rubricata pręfixa est: „Maguntino archiepiscopo. LX.“ — ^b) ita cod. — ^c) genuine „finē“, sed abbrev. signum cassatum. — ^d) ita correxit Jaffé; „affectu“ cod. — ^e) „iura“ supplevi.

stolica sede decretum est, inter prefatos episcopos litem iuste decidere et Olomucensi^f ecclesie, quę sui iuris sunt, decernere et corroborare procurabimus. Data Rome XV kalendas aprilis, indictione XII.

69.

Gregorius VII. papa Vratislao II, duci Bohemiae, promittit se ecclesiae 5
cuidam [fortasse Vissegradensi], cum perfecta fuerit, reliquias et privilegia ex-
petita concessurum esse. Addit de litteris ad Sigifridum, archiepiscopum Magun-
tinum, missis.

Romae 1074 mart. 18.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 35.^v Lib. I, ep. 61. 10

Harduinus, Acta concil. VI, ps. 1, pg. 1242. — Balbin, Miscell. hist. Bohem. dec. I. lib. VI,
pag. 10, num. 8. — Dobner, Annales Hagec. V, pag. 436. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I,
pag. 151, num. 173. — Erben, Reg. I, pag. 63, num. 148. — Jaffé, Bibl. rer. German. II,
pag. 80. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 200, num. 96. — Jaffé, Reg. pontif. 2
num. 4838. 15

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratislao, duci Boemie, sa-
lutem et apostolicam benedictionem. Quoniam, afflatus igne divino, studia de-
votionis erga sanctam et apostolicam ecclesiam habere cepisti, silere nos caritas
in te diffusa non patitur, quin ardorem divine servitutis de die in diem ferventius
te concipere frequenti exortatione moneamus. Illa etenim vota apud deum premia 20
merentur et gloriam, quę per gradus bonorum operum ad cacumen plenitudinis
tendunt et semper in bono desideria ampliora concipiunt. Quapropter, karissime
fili in Christo, bona, quę deo inspirante mens et devotio tua proposuit, ad ef-
fectum perfectionis extendere stude, quatenus apostolica benivolentia nulla tibi
labefactata segnicie pro meritis tuis ampliori semper te dilectione comprehendat. 25
De reliquiis et privilegio, unde nos rogasti, cum nuntiis tuis^b finita et perfecta
ecclesia¹ consecrationis consilium a nobis quesierit, voluntati tuę satisfacere be-
nigne procurabimus. Sigifredum vero archiepiscopum Moguntinum de presump-
tione, quam in causa Jeromiri, Bragensis episcopi, habuit, per epistolam nostram²
duriter increpavimus, interdicentes ei, ne ulterius se huiusmodi ineptia^c et fatui- 30
tate occupare incipiat. Adtamen, si quid adversus^d te temerario iudicio fecerit,
preventu apostolicę auctoritatis tutus atque defensus, donec iterum ad te nostra

69. f) super 'Olomucensi' scripsit alia manus, id est Marovensi.

69. a) nomen rubro colore characteribus maiusculis scriptum. Epistolę haec inscriptio rubri-
cata praefixa est: 'Duci Boemie LXI'. — b) 'missis' excidisse censet Jaffé. — c) ita 35
corr. Jaffé; 'inertia' cod. — d) corr. ex 'adversum'.

¹) Dobner eumque secutus Erben ecclesiam Wissegradensem hic dici putat; v. et.
Tomek, Dějepis města Prahy I, 2 pag. 32, not. 18. — ²) Vide epistolam praecedentem,
num. 68.

legatio perferatur, pro nihilo ducas magisque sibi ad periculum quam tibi futurum esse non ambigas. De cetero apostolicis benedictionibus semper te munitum esse gaudeas. Data Rome XV kalendas aprilis, indictione XII.

70.

- 5 *Gregorius VII. papa Vratislao II., duci Bohemiae, Jaromirum, episcopum Pragensem, de iniuriis in Johannem, Moraviensem episcopum, purgatum, commendat, ei que praeposituram et castrum sancti Venceslai restitui vult. Episcoporum de possessione quadam litem scribit in futura synodo compositum iri, ad quam legatos mitti a duce cupit.*
 10 *Romae 1074 apr. 16.*

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 43^v — 44^v Lib. I. ep. 78. Harduinus, Acta concil. VI, pars I, pag. 1254. = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 432. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 152, num. 174. — Erben, Reg. I, pag. 63, num. 149. — Jaffé, Bibl. rer. German. II, pag. 98. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4859.

- 15 *Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratislao, Boemiorum duci, salutem et apostolicam benedictionem. Frater tuus Jarmirus, Bragensis episcopus, ad apostolorum limina veniens conspectui nostro ea qua oportuit se humilitate presentavit, et de obiectis sibi quendam confitens congruam inde satisfactionem obtulit, quendam vero denegavit et in hunc modum se purgando removit: vide-*
 20 *licet, quod ipse Johannem, Marovensem episcopum, non percusserit neque servientes eiusdem episcopi decapillari aut barbas eorum abradi preceperit, aut occasione subterfugiendi synodum indutias per legatum suum petierit. Nostrę igitur dilectioni plene reconciliatum, et restituto sibi omni episcopali officio, ad propriam sedem cum litteris nostris et apostolico cum sigillo remisimus; com-*
 25 *mentantes eum tuę nobilitati, ut, omni inter vos odio et inimica emulatione sublata, fraterno corde eum diligas et episcopalem in eo dignitatem, sicut dignum est, veneranter inspicias, et quęcunque iuris ecclesię sibi commissę sunt vel quolibet modo ad eum iuste pertinent, tam tu ipse ei concedas quam omnes, qui sub tua potestate sunt, sine contradictione sibi reddere facias. De causa vero,*
 30 *quę inter eum et Marovensem episcopum tam diu protracta est, propter illius absentiam ita statuimus, ut in futura synodo ambo episcopi aut ipsi ad nos veniant aut tales nuntios mittant, quibus presentibus et causam ex utraque parte rationabiliter exponentibus, nos sine omni ulterius dilatione puram super hac re iustitię diffinitionem inferre et contentionem eorum decidere deo favente pos-*
 35 *simus. Ubi etiam legatos tuos interesse multum cupimus, quatenus et ipsi tua vice ad indagationem veritatis nos adiuvent et testes nostrę diffinitionis existant.*

70. a) *Rubro colore characteribus maiusculis scriptum. Epistolae haec inscriptio rubricata praefigitur: 'Duci Boemie. LXXVIII.'*

Terram vero, unde inter episcopos lis est, Moravensem episcopum interim tenere decrevimus. Preter hæc supra memoratus frater tuus conqueritur super te, ut de prepositura et castro sancti Wenzlai¹ debitam sibi potestatem et iustitiam penitus auferas. Unde excellentiam tuam paternis affectibus rogamus et ammonemus, ut, si te iniurias ei in hac re irrogare cognoscis, respectu divini timoris, cui rationem 5 de factis tuis in districto iudicio redditurus es, gratuita bonitate tua ad iustitiam redeas et fratri, quæ sua sunt, sine omni contrarietate dimittas. Sin vero clamor eius inter vos sedari nequeat, in prefato termino future synodi^b legatos tuos vel hac de causa ad nos transmittere non praetermittas, quatenus, inquisita et per- 10 cognita veritate ex utraque parte, quod iustum fuerit valeamus decernere et ali- quando fraterna pace et concordia vos opitulante deo coniungere. Data Rome XVI kalendas maii, indictione XII.

71.

Gregorius VII. papa Jaromirum, episcopum Pragensem, graviter reprehendit, quod fide fracta et contra suum praeceptum bona quaedam occupaverit, de 15 quibus inter eum et Johannem, episcopum Moraviensem, lis est; quae episcopo Moraviensi reddi iubet. Hortatur, ne pacem cum Vratislao II. duce conciliatam perturbet, utque cum episcopo Moraviensi Romam aut ipse veniat aut legatos mittat.

Romae 1074 sept. 22. 20

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 53^v—54^v Lib. II, ep. 6. Harduinus, Acta concil. VI, ps. I, pag. 1266. = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 440. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 155, num. 176, = Erben, Reg. I, pag. 64, num. 150. — Jaffé, Bibl. rer. German. II, pag. 118. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4879.

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Geromiro,^b Bragensi episcopo, 25 quod non meretur, salutem et apostolicam benedictionem. Venientem te hoc anno ad apostolicam sedem, apostolica utentes mansuetudine, multo benignius multoque mitius, quam facta tua mererentur, suscepimus^c atque tractavimus. Sed tu more tuo malum pro bono reddens, contempta nostra caritate et apostolica auctoritate, contra interdictum nostrum de bonis et rebus, unde 30 inter te et Johannem, episcopum Marovensem, lis est, te intromittere ausus es et, quod valde nobis molestum est, nostra concessione te id fecisse, mentitus es. Nos equidem meminimus sic decrevisse: ut episcopus Marovensius terram et

70. ^b) 'synodus' cod.

¹) Jireček in Památky archeologické VIII, pag. 56, sicut iam antea Dobner, Annales Hagec. V, pag. 448 sq., minus recte sub hoc nomine castrum Podivín in Moravia suspicatur; quam sententiam contemnit Kröger, Gesch. Böhmens vom Friedensschluss Bretislavs, pag. 50, n. 1; Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 99, n. 1 castrum Pragense hic dici censet. 35

71. ^a) 'Gregorius' rubro colore characteribus maiusculis scriptum. In margine sinistro alia, ut videtur, manus adnotavit: 'Bragensi episcopo'. — ^b) ita in cod. genuine scriptum erat, quod manus quaedam posterior in 'Geboardo' mutavit. — ^c) 'te suscepimus' cod. 40

alia, de quibus inter vos discordia erat, usque ad futuram synodum cum omni pace et quiete tenere deberet. Hoc in litteris nostris¹ fratri tuo duci² expresse significavimus. Hoc tu ut nullatenus impedires, in manum nostram promittendo firmasti, sed ut verbum inde mutaremus hoc, cum multum instares, neque precibus neque pretio impetrare potuisti. Porro in novissimis quasi quasdam novas querelas super fratre tuo Wratizlao duce, quod fraudulenter te fecisse nunc cognoscimus, afferens, videlicet eum de quodam castro sancti Venzlai et de prepositura iustitiam tuam tibi contradicere, hoc tantum effecisti, ut eum in epistola nostra moneremus, quatenus, si se iniuriam tibi fecisse cognosceret, pro nostro, 5 immo pro amore dei, quod equum esset, inde faceret. Hac igitur occasione et de nobis mendacium finxisti et nostra decreta subvertisti. Sed queso, non erubescis aut non times, quod pro talibus causis non solum ordinis tui periculum tibi imminet, sed ex fraterno odio nec christianitatis quidem in te suscepta gratia manet? Precipimus ergo tibi ex parte beati Petri^d et nostra apostolica auctoritate, 15 ut castrum, quod tam fraudulenter cepisti, et alia omnia, quae in lite sunt, prefato Marovensi episcopo reddas, et tu ad definiendam causam, sicut statutum est, aut ipse Romam venias aut idoneos legatos mittas; atque hoc ita tempestive Marovensi episcopo notifies, quatenus et ipse pariter se vel legatos suos ad iter preparare valeat. Preterea, sicut nobis relatum est, pacem, quae inter te et 20 fratrem tuum ducem convenit, multis modis perturbare non desinis, precipue cum suos absque canonica culpa et legali iudicio excommunicas. Quod quidem tibi maxime periculosum est, quoniam, sicut beatus Gregorius dicit, qui insontes ligat, sibi ipsi potestatem ligandi atque solvendi corrumpit. Unde te ammonemus, ut anathematis gladium nunquam subito neque temere in aliquem vibrare presumas, sed culpam uniuscuiusque diligenti prius examinatione discutias. Et si 25 quid est, quod inter te et homines sepefati fratris tui emergerit, cum eo in primis, ut suos ad iustitiam compellat, fraterne et amicabiliter agas; et si equitatem tibi denegaverit, aut temeritatem suorum aliqua dissimulatione contra te, quod non credimus, intumescere sine vindicta permiserit, nobis indicare non te pigeat; et 30 prestante domino huius querele occasionem sollicitis ammonitionibus sine mora decidere procurabimus. Data Rome X kalendas octobris, indictione XIII.

72.

Gregorius VII. Wratizlao II, duci Bohemiae, gratias agit, quod sub nomine census centum marcas argenti miserit. De suis ad Jaromirum episcopum litteris nuntiat. Monet, ut bona episcopo Moraviensi ablata restitui cogat. 35

Romae 1074 sept. 22.

71. d) „Petri“ characteribus maiusculis scriptum.

¹⁾ Vide litteras proxime praecedentes. — ²⁾ Wratizlao II.

Apographum in registro Gregorii VII. in tabulario Vaticano fol. 44^v—45. Lib. II, ep. 7.

Harduinus, Acta concil. VI, ps. 1, pag. 1268. = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 439. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 154, num. 175. — Erben, Reg. I, pag. 65, num. 151. — Jaffé, Bibl. rer. German. II, pag. 119. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4880.

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratizlao, duci Boemiorum, salutem et apostolicam benedictionem. Pervenit ad nos nuntius vester, qui magne devotionis et fidelitatis vestre exhibitionem nobis retulit et, que beato Petro^b sub nomine census misistis, videlicet centum marchas argenti ad mensuram vestri ponderis, fideliter presentavit. Quod quidem gratanter accepimus; sed caritatem vestram multo ardentius amabiliusque, quasi quibusdam animi brachiis ad vos usque porrectis, amplectimur, qui mentem vestram et desiderium magis ac magis erga reverentiam apostolicę sedis accendi perpendimus. Beatus autem Petrus,^b quem vos diligitis et cui celsitudinem potentię vestre humiliatis, copiosa vobis procul dubio retributionis munera preparabit et suo vos munimine tam in presenti quam futuro seculo letificabit. De cetero grates vobis habemus, quod obędientes nostris monitis, cum fratre vestro Geromiro, Bragensi episcopo, pacem fecistis; quem nos quidem hoc in anno apostolicę sedi presentatum longe misericordius quam sua mereretur culpa tractavimus. Verum ille, indebitam nobis vicem rependens, mox ut domum reversus est, sicut nos non dubia relatione cognovimus, de castro quodam¹ et aliis rebus, unde litem habet cum Johanne, Marovensi episcopo, contra interdictum nostrum et contra sui ipsius in manus nostras datam promissionem etiam de nobis mentiando, quasi id sibi concesserimus, se intromittere ausus est. De quo mendacio et fraude quod et qualiter paucis eum corripiendo preceperimus, in transmissio tibi exemplo litterarum,² quas ei direximus, plene cognoscere potes. Unde et tuam nobilitatem ex parte beati Petri^b et nostra apostolica auctoritate rogamus et precipiendo monemus, ut nequaquam eum de tanta deceptione ulterius gaudere sinas. Sed nisi ipse, sicut ipse in litteris nostris iussus est, castrum et alia, que in lite sunt, Marovensi episcopo sine mora reddat, tua eum virtute eicias et restituis omnibus iam sepe dicto Marovensi episcopo, ipsum et bona ecclesię, cui preest, pro amore dei et redemptione anime tue ab iniuriis et impiorum hominum oppressione defendas. Hoc autem ea spe et intentione tibi procurandum mittimus, ut omnipotens deus te et honores tuos divina virtute defendat et, suffragante beato Petro^b apostolo, a peccatorum tuorum te absolutum vinculis ad gaudia ęterna perducatur. Data Rome X kalendas octobris, indictione XIII.

72. a) rubro colore characteribus maiusculis scriptum. In margine adnotatur: „Duci Boemiorum.“ — b) nomen characteribus maiusculis scriptum.

¹) Podivin in Moravia. — ²) Vide epistolam pręcedentem (num. 71).

73.

Gregorius VII. papa Johannem, episcopum Moraviensem, ab episcopo Pragensi iniuriis affectum, consolatur. Addit de epistolis suis ad Jaromirum et Vratislaum missis.

Romae 1074 sept. 22.

Apographum in registro Gregorii VII. in tabulario Vaticano fol. 55. Lib. II, ep. 8.

Harduinus, Acta concil. VI, ps. 1, pag. 1266. = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 442. =

Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 157, num. 177. — Erben, Reg. I, pag. 66, num. 152. —

Jaffé, Bibl. rer. German. II, pag. 121. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4881.

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Johanni, Marovensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Caritatem tuam, frater, erga nos promptam et sinceram esse cognoscentes, debitas tibi grates rependimus tuisque fatigationibus fraterno corde compassi sumus. Scimus equidem, quanta fraude Bragensis episcopus te circumvenit. Qui tamen non solum ad tuas,^b sed, de nobis mentiendo et quasi ex nostra concessione rapacitatem suam roborando, ad nostras etiam iniurias patenter erupit. Qua de re quam graviter commoti simus vel quid inde censuerimus, hic nuntius tuus viva voce tibi indicare poterit et tu ipse in litteris, quas duci, et exemplo litterarum, quas eidem episcopo misimus, pleniter cognoscere potes. Et tu quidem nimis simpliciter egisti, quod nos contra decreta nostra surgere et sententiam nostram tam leviter mutare putasti, qui^c ea omnia, quę inter te et illum in lite sunt, usque ad futuram synodum et totius dissensionis vestrę discussionem tuis possessionibus decrevisse, presens^d intellexeras. Nunc igitur apostolica auctoritate iussus atque suffultus, castrum et si quę alia^e prefatus episcopus tibi abstulit, sine mora repetas. Illum nanque admonuimus, firmiterque tibi ea omnia sine contradictione reddere precepimus. Ducem vero rogavimus, ut, si episcopus nobis non obēdiret,^f eum de castro expelleret et, restitutis tibi omnibus, pro amore dei te et bona ecclesię, cui prees, deo adiuvante defenderet. Hoc enim indubitanter scias, quia neque in hac neque in alia re ad defensionem iustitię tuę apostolica tibi, providente deo, sollicitudo^g deerit vel auctoritas. Omnipotens deus in tua sacerdotali vigilantia et officio sibi gratum sacrificium et tibi statuatur eterne felicitatis premium. Data Rome X kalendas octobris, indictione XIII.

74.

Sigifridus I., archiepiscopus Maguntinus, omnibus suffraganeis et abbatibus provinciae suae, quomodo legati apostolici contra clericos concubinos proces-

73. a) nomen rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. In margine dextro adnotatur: „Marovensi episcopo“ — b) ex „suas“ iam in cod. corr. — c) an „quem“ vel „qui nos“ corrigendum sit, dubitat Jaffé. — d) Kröger, Gesch. Böhmens von 1041—1086, pag. 49 nota 2 „presens“ in „prorsus“ corrigere vult. — e) „si qua aliqua“ cod. — f) sequitur iterum „ut“ in cod. — g) in cod. sequitur „non“.

serint, nuntiat et mandat, ut sacerdotes, qui concubinas suas non dimiserint, ad se mittantur.

[1074—1075.]

Concilia Germaniae (ed. Hartzheim) III, pag. 175 (ex apographo e vetusto quodam cod. ms. bibliothecae metropol. Maguntinae ab Schannatio descripto, H) = Dobner, *Annal. Hagec.* V, pag. 456 (frgm.) = Moser, *Gesch. der päpstlichen Nuntien in Deutschland*, I, pag. 540. = Boczek, *Cod. dipl. Morav.* I, pag. 161, num. 181, = Erben, *Reg. I*, pag. 67, num. 154. — Will, *Reg. archiep. Magunt.* I, pag. 203, num. 109.

Hefele, *Conciliengesch.* V, 2. ed. pag. 53, *encycliam hanc aut ad papam non perlatam aut ab eo saltem non approbatam esse, optimo haud dubie iudicio arbitrat.* — Vide etiam Binterim, *Pragmatische Gesch. der deutschen Concilien* III, pag. 435.

Sigefridus, Moguntinus archiepiscopus, episcopis et aliis ecclesiarum praelatis, in provincia sua constitutis, salutem in eo, sine quo salus esse non potest. Placuit domino papae, ut mitteret quosdam de curia pro reformando ecclesiarum statu et maxime manifesta cohabitatione mulierum clericis prohibenda. Illi autem diligenter executi, quod eis iniunctum fuerat, quibusdam per suspensionem aliis per excommunicationem praeceperunt, ut concubinas dimitterent et ulterius non admitterent; sed parum in aliquibus profecerunt. Nos igitur videntes, quod occasione huius mandati facti sunt plurimi transgressores, scandalumque, quod exinde ortum est, et infamiam clericorum, quae secuta est, significavimus domino papae. Unde ipse nobis dedit in mandatis, ut, quia multitudo est in causa, propter quam detrahendum est severitati, talibus misericorditer consulamus. Inde est, quod mandamus vobis, qui subditos habetis, ut quemcunque inveneritis cauteriatam^a habentem conscientiam eo, quod tali vitio laboraverit et concubinas a se non removerit, eum ad nostram praesentiam transmittatis, ne indigne accedens ad altare dei iudicium sibi manducet et bibat. Interdicimus enim, sicut nobis iniunctum est, cum tali auctoritate apostolica dispensare.

75.

Gregorius VII. papa Johannis Moraviensis et Jaromiri Pragensis episcoporum litem discernit ea lege, ut bona, de quibus inter eos contentio erat, per medium dividantur, donec alteruter causam documentis clariorem demonstraverit.

Romae 1075 mart. 2.

Apographum in registro Gregorii VII. in tabulario Vaticano fol. 78^v—79. Lib. II, ep. 53. Harduinus, Acta concil. VI, ps. I, pag. 1302. — Balbin, Miscell. hist. Bohem., decad. I lib. VI, pag. 8, num. 6. = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 447. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 158, num. 178. — Lünig, Cod. Germaniae dipl. I, pag. 955. — Erben, Reg. I, pag. 67, num. 155. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 171. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4934.

74. a) 'cautilatam' H.

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei. Quoniam ad memoriam semperque dilucidandam causarum negotiorumque veritatem nihil aptius, nihil durabilius quam scripturarum paginas estimamus, qualiter lis et discordia, quæ inter confratres nostros, videlicet Johannem, Moravensem episcopum, et Geboardum
 5 Bragensem, de quibusdam decimis et curtibus diu pertractata est, tandem per pactionis convenientiam in apostolica sede determinata sit, per litteras nostras non modo presentibus, sed et futuris notum fieri volumus. Hæc enim causa, cum in secundo nostri pontificatus anno, residentibus una nobiscum in basilica Salvatoris multis fratribus, convocatis etiam et coram positis supra dictis epi-
 10 scopis, ad audientiam nostram et totius ibidem congregati concilii perlata sit, diu et multum inquisita atque rimata, tanta ambiguitate et perplexionibus involuta videbatur, ut ad sinceram veritatis et iustitiæ explorationem per ea, quæ tunc adhibita sunt indicia, perducere non posset. Verum, ne illorum altercatio absque pacis interventu diutius aut fraterna odia aut aliqua periculosa hinc vel
 15 illinc studia accenderet, cum consilio fratrum nostrorum causam ita ex æquo dirimi constituimus, ut omnia, de quibus inter eos contentio foret, per medium dividerentur, et hic unam, ille alteram partem interim absque omni inquietudine tenerent, donec si apertiora indicia sive scripto aut congruis testibus invenire possent, diligentissime investigarent. Ad quod faciendum, ne forte suscitandæ
 20 litis infinita alterutri daretur occasio, terminum quoque eis decem annorum prefiximus, ut qui certis approbationibus ad iustitiam se pertingere posse confidit, infra prelibatum terminum proclamandi et consequendi ius ecclesiæ suæ licentiam et potestatem habeat; et si alterum horum vel utrosque, quod non optamus, interim obire contigerit, successores eorum in eadem pactione et constitutione
 25 permanere debeant. Ex ea autem parte, a^b qua prefatus terminus aut sub silentio aut non ostensa veritatis et iustitiæ, propter quam clamet, approbatione transductus fuerit, nullus deinceps locus, nulla proclamandi occasio aut super hac re renovandæ questionis licentia supersit. Hoc igitur modo prenomatos episcopos in nostra presentia pacificatos, et prescriptæ diffinitioni gratum, ut videbatur, ad-
 30 hibentes assensum, ad propria cum apostolica benedictione et fraterna caritate dimisimus. Hoc ab omnibus inviolatum et perpetuo inconcussum fore apostolica auctoritate precipimus atque sancimus. Data Rome VI nonas martii, indictione XIII.

76.

35 *Gregorius VII. papa Vratislaum II., ducem Bohemiae, rogat, ut Friderico nepoti aut patrimonium aut aliud beneficium tribuat. Monet, pacem colat, maximeque cum Pragensi et Olomucensi episcopis.* *Romae 1075 apr. 17.*

40 75. a) rubro colore characteribus maiusculis scriptum. In margine sinistro alia manus adnotavit: „Moravensi et Bragensi episcopis“. — b) „a^c addidit Jaffé.“

Apographum in registro Gregorii VII. in tabulario Vaticano fol. 89^v—90. Lib. II, ep. 71.

Balbin, Miscell. I. VIII, pag. 3. — Harduinus, Acta concil. VI, ps. I, pag. 1316. — Dobner, Annales V, pag. 450. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 159, num. 179. — Erben, Reg. I, pag. 68, num. 156. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 193. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4953.

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratizlao, Boemiorum duci, 5
salutem et apostolicam benedictionem. Fredericus,¹ nepos vester et Romanę ec-
clesię fidelis, nos humillimis precibus flagitavit, quatinus tuę nobilitatis pru-
dentiam rogaemus, ut beneficium, quod sibi pater suus² reliquit,^b eum permit-
teretis habere et in omni pacis quietudine possidere. Cuius supplicibus orationibus
flexi nobilitatis vestre serenitatem obnixe rogamus, ut, si scitis eum habere 10
iustitiam, tum quia os tuum et caro est, ductus proprietate sanguinitatis, tum
quia ad refugium apostolicę miserationis confugit, aut beneficium illud sibi red-
datis, aut concambium tribuatis, quod sibi sit acceptabile et tui condeceat generis
dignitatem. Quodsi iustitiam non videtur habere, rogamus tamen, ut pro caritate
et reverentia beati Petri, apostolorum principis, cuius presidia humiliter postulavit, 15
aliquod sibi beneficium, quo possit honeste vivere, tribuatis. Non pigeat itaque
nobilitatem tuam in hoc nostras preces audire beatumque Petrum in hoc tibi
debitorem facere, quoniam nos parati sumus favere tibi, in quibus possumus
iustitia duce. Preterea monemus, ut studeatis terram vestram et vestri honoris
regimen firmissimę pacis federe undique premunire, scilicet ut nullius litis scan- 20
dalum in tuo regimine versari permittas, precipue inter te et fratres tuos, et
Bragensem³ et Holomucensem⁴ episcopum; quoniam sicut, qui discordie et
litibus vacant, procul dubio diaboli sunt filii, sic qui paci dant operam,^c filii dei
vocantur, ipsa veritate attestante, quę ait: „Beati pacifici, quoniam filii dei voca-
buntur.“⁵ Omnipotens deus mentem tuam illuminet sicque te faciat per bona 25
transire temporalia, ut merearis adipisci^d ęterna. Data Rome^e XV kalendas
mai,^e indictione XIII.

77.

*Gregorius VII. papa Bohemos ad pacem, castitatem, beneficentiam, hospi-
talitatem, decimas dandas honorandasque ecclesias adhortatur.* 30

Romae 1075 apr. 17.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 90. Lib. II, ep. 72.

76. a) rubro colore characteribus maiusculis scriptum. In margine sinistro haec inscriptio
rubricata adiecta est: „Boemiorum duci. LXXI.“ — b) ita cod. — c) „opera“ cod. —
d) „adipisci“ cod. — e) ex „XVIII kl. iunii.“ iam in cod. correctum. 35

¹) postea II patriarcha Aquiliensis, de quo vide Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 322,
nota 325 et Meyer v. Knouau, Jahrbücher Heinrich IV u. Heinrich V, tom. II, pag. 459
nota 18 et tom. III, pag. 582 nota 72. — ²) Spytihněv II dux Bohemiae. — ³) Jaro-
mirum. — ⁴) Johannem I. — ⁵) Matth. V, 9.

Balbin, Miscell. I, lib. VIII, pag. 2. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 160, num. 180. — Erben, Reg. I, pag. 68 num. 157. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 194. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4954.

Gregorius^a episcopus servus servorum dei, universis in Boemia constitutis
 5 maioribus atque minoribus salutem et apostolicam benedictionem. Ex conside-
 ratione sedis, cuius licet indigni administrationem gerimus, debitores sicut scitis
 sumus fidelibus et infidelibus: fidelibus, ut quod bene proponunt perseveranter
 teneant; infidelibus, ut ad creatorem suum, credendo et preterita facinora peni-
 tendo,^b convertantur. Unde, quia relatione episcoporum patrię vestrę limina apo-
 10 stolorum visitantium^c accepimus, quosdam vestrum per viam mandatorum dei
 incedere, quosdam vero non nullis periculis male vivendo subiacere, studuimus
 vos paterna caritate commonere, quatenus et boni meliores fiant et, qui reprehensibiliter
 vivunt, inreprehensibiles se exhibeant. Primum scilicet vos exhortamur,^d
 ex toto corde et ex tota anima et ex omni virtute vestra deum et proximum
 15 sicut vosmet ipsos diligere: pacem, sine qua nemo deum videbit, inter vos con-
 stituere; non solum clericos, sed et laicos castitatem servare; decimas deo,
 a quo tam vitam quam vitę sustentationem suscipitis, fideliter dare; ecclesiis
 vestris debitum honorem impendere; elemosinis atque hospitalitati devote insi-
 stere. Hęc et hiis similia, quę ad salutem animarum vestrarum pertinent, licet
 20 pontifices vestros sufficienter scire vobisque^e insinuare non ignoremus, tamen
 quia verba nostra ex reverentia beati Petri^f constat vos carius atque avidius
 recipere, ipsa vestra audiendi aviditas, quę ab aliis dari possunt, nos documenta
 dare compellit, ut tanto sollicitius vobis debitum reddamus exhortationis, quanto
 beatum Petrum in eadem nostra exhortatione devotius adtenditis. Vos igitur,
 25 dilectissimi, carnalia desideria fugite, ad cęlestia et semper duratura patrię cę-
 lestis gaudia mentes erigite; beatum Petrum, cui a deo potestas principaliter et
 in terra et in cęlo^g ligandi atque solvendi data est, devotissimi servitii fidelitate
 debitorem vobis^h facite, quatenus post dissolutionem terrenę habitationis nostrę,
 cui cotidie volentes nolentesque propinquatis, nec multo post in vermes et
 30 cinerem redigendi, eius prestantissimum ante districtum iudicem patrocinium
 sentiatis. Data Rome XV kalendas maii,ⁱ indictione XIII.

78.

*Henricus IV., Romanorum rex, Sigehardo, patriarchae Aquilegiensi, et ec-
 clesiae eius comitatum Istriae in perpetuam proprietatem donat, petente Bertha*

- 35 77. a) rubro colore characteribus maiusculis scriptum. In margine dextro rubricata inscriptio
 adiecta est haec: 'Universis in Boemia constitutis maioribus atque minoribus. LXXII.'
 — b) 'puniendo' cod., correxit Jaffé. — c) 'visitatum' cod. — d) 'exhortamur' omissum
 in cod. — e) 'vobis' cod.; Jaffé corrigit: 'ac vobis'. — f) 'Petri' characteribus maiusculis
 scriptum. — g) 'et in c.' in cod. excidisse videtur; addidit Jaffé. — h) 'vobis' addidit
 40 Jaffé. — i) ex 'XVII kl. iunii' iam in cod. correctum.

regina et nonnullis familiaribus suis, inter quos etiam Gebehardus, episcopus Pragensis, et Vratislaus, dux Bohemiae, nominantur.

Norimbergae 1077 iun. 11.

Tangl in Archiv f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XI, pag. 273, nota 155. — Stumpf, Reg. 2802.

Eadem die Henricus rex Sigehardo patriarchae etiam marchiam Carniolae donavit alio diplomate (ap. Tangl l. l. pag. 274, nota 156; Stumpf, Reg. 2803), in quo iidem petentes occurrunt. Utrumque diploma Gebehardus, Pragensis episcopus et cancellarius, vice Sigefridi archicancellarii recognovit; cf. Meyer v. Knonau, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV u. V, tom. III, pag. 42, not. 69.

79.

10

Otto, dux Moraviae, una cum uxore sua Euphemia monasterium sancti Stephani (Gradicense) prope Olomuc fundat eique possessiones et redditus diversos assignat.

1078 febr. 3.

Apographum vidimatum, anno 1769 oct. 6 ex authentico descriptum, in tabulario terrae Moraviae Brunnae, in codice chartaceo collectionis Cerronianae II Nr. 121 signato, qui inscribitur „Diplomatarium Moraviae IV,” fol. 1–2 (B). — Apographum confirmationi Premislai Otacari II regis, anno 1270 aug. 21 datae, insertum, cuius exemplar praebet M. Siebenaicher, Historica relatio de conditoribus . . . monast. Gradicensis, cod. ms. tabularii terrae Brunnae fol. 18^v (C). — Transsumptum vidimatum, ex antiquo Libro privilegiorum monasterii Gradicensis anno 1756 iun. 2 extractum, in tabulario caes. reg. aulico Vindobonensi (D). — Copia simplex saec. XVIII in tabulario terrae Moraviae Brunnensi, collect. Boczekii num. 3820bis (E).

Zu Recht-Gegründete Justification deren von Seiten des Klosterstifts Hradisch s. ord Praemonstrat. innhabenden Beneficiorum curatorum [s. l., anno 1760; ex autographo] fol. E 2 (F). — Piter, Thesaurus absconditus, pag. 184 (G) = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 473. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 162, num. 182 = Erben, Reg. I, pag. 69, num. 160.

*Boczek l. l. apographo e codice saec. XIII monasterii Gradicensis a Friebeke descripto se usum esse affirmat; quod autem non satis probabile est, cum non nisi editionem Dobnerii repetat, scribendi tantum ratione in scribarum antiquorum orthographiam immutata. — De privilegii fide non esse dubitandum demonstrat Teige, Zpráva o pramenech dějin kláštera Hradištského (Věstník kr. České společnosti nauk 1893, XII) pag. 22 sq. Quae sententia tantum de breviori illa forma valet, quam Piter l. l. primus publici iuris fecit. Alteram vero eamque longiorem formam, quae in apographis B–E et in editione principii (F) exstat, verbis „Nakel — sub omni consuetudine sua” interpositis serius esse amplificatam iam Dudík, Mährens allg. Gesch. II, pag. 392, not. 1, recte agnovit. Quae interpolatio ex additamento adulterino litteris donationis Venceslai, ducis Moraviae, anno 1126 datis, (v. num. 110.) subiecto, ad verbum descripta est, qua de causa minoribus typis imprimenda erat. — Monasterii fundationem iam anno 1077 inceptam esse Annales Gradicenses et Opatovicenses his verbis tradunt: „Anno MLXXVII pater patrie, Otto, dux Moraviae, cum coniuge grata, nomine Eufemia, hoc in tempore construxit monasterium * prope urbem Olomuc sancti * Stephani in honore pro eterne*

retribucionis munere contemptoribus mundi deo ad serviendum, auro et argento et omnibus ornamentis bene ditatum' (*Fontes rer. Bohem. II, pag. 390*). Qua in relatione ea, quae typis distinctis expressimus, ex Ottonis ducis privilegio deprompta sunt.

- In nomine sancte^a et individue trinitatis. Otto dei gracia id^b quod est.
- 5 Prudencia antiquorum sapientum et consuetudo obtinuit, ut, si quisquam cuiuslibet personae in propria patria quid stabilire velit quidve stabile fore decreverit, id sub principum et episcoporum atque abbatum omniumque comitum ceterorumve^c nobilium testimonio debeat memorie commendare et sub huiusmodi cyrographo.^d Quam consuetudinem rationabilem considerans, ego dux Otto hoc
- 10 scriptum fieri postulavi ad recordacionem et confirmacionem presentis temporis et futuri. Omnibus ergo christianis, presentibus, absentibus et futuris, notum esse desidero, quod ego pro eterne retribucionis munere cum mea mihi^e grata coniuge, Eufemia^f nomine, monasterium domino cooperante construxi in honore^g salvatoris nostri domini^h Jesu Christi et sancti prothomartyris Stephaniⁱ situm prope
- 15 urbemⁱ Olomuc^j secundum prefatam consuetudinem, idque utrique dotavimus iuxta nostrum posse, ego ex mea possessione, ipsa vero ex propria dote, agris, pascuis, pratis, silvis, aratoribus, vinitoribus, bobus,^k ovibus, porcis, iumentis et ceteris subsequentibus necessariis. Hec sunt autem nomina villarum, quas dedimus sancto Stephano in obsequium^l ibi deo serviencium fratrum: Prima, que cognominatur Kisselowici,^m secunda Roschin,ⁿ tertia Gaychyn,^o quarta
- 20 Ugez^d Lasene,^p qui^q terminatur rivulo Lodinica.^r Preterea data est curia, que vocatur^s Uzobren,^t cum sibi adiacentibus villis sub omni tributo et consuetudine, sicut antea solvebat sue domine. Data est et silva, que vocatur Lubochca.^u
- 25 <Nakel^v ea condicione, ut qui eam inhabitare deliberant, tributum et decimas beato^w Stephano solvant, ceteris vero ad imperium ducis bella exercentibus sive urbem aut pontem parantibus seu qualibet necessitate^x laborantibus, quod prefati cenobii pater iusserit, faciant. Ustyn⁹ ad tria aratra,

79. a) ,sanctae' C. ubi etiam inferius semper ,ae' pro simplici ,e' ponitur. — b) ,gr. etc. id' B, C, E, F. — c) ,ceterorumque' G; ,coeterorumque' C, ubi etiam inferius ,coeteris' scribitur. — d) ,chyrographo' C. — e) ,michi' B, E. — f) ,Euphemia' C, G. — g) ,nomine' B—F. — h) ,domini nostri' G. — i) ,urbem' deest B—F. — j) ,Olomuc' C; ,Olomucen' B, E, F; ,Olomucem' D; ,Olomucens' G. — k) ,bubus' D, G. — l) ,obsequio' B, F, G. — m) ,Kisselowicz' E, F; ,Kyselowicz' B; ,Kselovicz' C; ,Kseloviczi' D. — n) ,Roshin' B; ,Rochchin' G. — o) ,Gayczin' B—F; ,Haychyn' G. — p) ,Vgez^d C; ,Lassene' C, D. — q) ,quae' C, G. — r) ,Lodynica' G. — s) ,nominatur' G. — t) ,Vzobren' G; ,Uzoben' B. — u) ,Luboczka' G. — v) ,Nackel' B, F; ,Nakel — omni consuetudine sua' deest G. — w) ,sancto' C, E. — x) ,quaelibet necessaria' C.
- 30 y) Hradiště, alias Hradisko, germ. Hradisch. — z) Kyselovice, vicus a Kroměříž (Kremsier) ad septemtr. — 1) Fortasse Roštín, a Zdounky ad meridiem, distr. pol. Kroměříž. — 2) Hejčín, germ. Hatschein, vicus prope Olomouc. — 3) Fortasse Laštany, a Sternberg meridiem versus. — 4) Loděnice. — 5) Úsobrno, germ. Hausbrunn, a Jevíčko (Gewitsch) ad merid. et orientem, distr. polit. Moravská Třebová (Mährisch-Trübau). — 6) Náklo, germ. Nakel, vicus prope Litovel (Littau). — 7) Ústín ab Olomouc occidentem versus.
- 40

Stychowicz^y ¹⁰ ad I, Sarowiczⁱ ¹¹ ad I, Gradcane, ¹² Tieseticzi, ^z ¹³ Zlobiczi, ¹⁴ Bezmirow, ¹⁵ Obiedkowicz, ¹⁶ Celcziczi ^{aa} ¹⁷ ad I aratrum, Prusi ¹⁸ ad II, Sussiczi ¹⁹ ad I, Bunowicz, ^{bb} ²⁰ Luboss, ²¹ Popowicz, ^{cc} ²² Zelechowicz, ²³ Zadlowicz; ²⁴ Topolaz ^{dd} ²⁵ ad II, Tesalczi, ²⁶ Zirowicz ^{ee} ²⁷ ad I aratrum, Scennicze, ^{ff} ²⁸ Gnevotine ²⁹ ad I aratrum, Rusca, ³⁰ Wrzesowicz, ^{gg} ³¹ Uneticzi, ³² Chomutowicz ^{hh} ³³ ad I aratrum sub omni consuetudine sua. > Datus est etiam de Olsaua ⁱⁱ ³⁴ sextus denarius et de ponte 5 Bratislaue ^{kk} ³⁵ civitatis sextus denarius, de via vero, que ducit ad Poloniam iuxta civitatem Gradecz, ^{ll} ³⁶ sextus denarius et de moneta decimus denarius. Data sunt et duo vivaria piscium, nomen unius ^{mm} Wydoma ⁿⁿ et nomen alterius Tekalecz. ^{oo} De familiā vero Suda cum filio, Tesata ^{pp} cum filio, Milei cum filiis, Krziscen ^{qq} cum filio, Bezen ^{rr} cum tribus filiis, Miross ^{ss} cum fratre Ostoi, duo molentes, 10 duo pistor, duo coqui, ^{tt} duo stubarum calefactores, duo fabri, duo sutores, duo scutellarum et cyphorum ^{uu} artifices, duo figuli, duo operarii. ^{vv} Et hoc sciendum est, quia ex hiis, ^{xx} quos enumeravimus, alii servi, alii sunt precio introducendi. Quatuor piscatores, septem aratra cum aratoribus; hii ^{xx} omnino introducendi sunt precio, et pro capite singulorum dandum est precium trecentorum 15 denariorum ea condicione, ut, si aliquando velit aliquis eorum de servitute exire, reddat precium, quod datum est pro se, et alius ex eo precio introducat eodem

79. y) ,Stychowicz' C. — z) ,Tuseticz' C, D, E. — aa) ,Celczicz' B. — bb) ,Bunowicz' C. — cc) ,Popowicz' C. — dd) ,Topolan' C. — ee) ,Zirowicz' C. — ff) ,Sceumizce' C. — gg) ,Wrzesowicz' C. — hh) ,Chomutowicz' C. — ii) ,Olsana' B—F; ,Obzawa' G. — 20 kk) ,Bratislavie' B; ,Brecyslave' G. — ll) ,Hradec' G. — mm) ,uni' B, F. — nn) ,Widonia' B—F. — oo) ,Tekalecz' G. — pp) ,Tessaca' G. — qq) ,Krzisten' C; ,Kryszen' G. — rr) ,Busen' G. — ss) ,Myros' G; ,Mnos' [Mn alio obscuriore atramento in loco raso correctum] E; ,Amoss' B, F. — tt) ,coci' G. — uu) ,scyphorum' C, D, E; ,cyffonum' G. — vv) ,apparii' G; correcturam ,apiarii' proponit Dobner. — xx) ,his' — ,hi' C. 25
- ¹⁰) Stichovice a Prostějov (Prossnitz) ad occid. — ¹¹) Žárovice a Prostějov (Prossnitz) ad occid. — ¹²) Hradčany prope Brodek (Prödlitz) distr. pol. Prostějov. — ¹³) Těšetice ab Olomouc versus occid. — ¹⁴) Zlobice a Kroměříž ad occid. — ¹⁵) Bezmeřov a Kroměříž ad septentr. et occid. — ¹⁶) Obědkovice a Kojetín ad septentr. et occid., distr. pol. Kroměříž. — ¹⁷) Čelčice a Kojetín ad septentr. et occid., 30 distr. pol. Přerov. — ¹⁸) Prusy a Přerov meridiem et orientem versus. — ¹⁹) Sušice a Přerov ad septentr. et or. — ²⁰) Bohuňovice, germ. Boniowitz, ab Olomouc ad septentr., distr. pol. Sternberg. — ²¹) Libuše a Sternberg ad meridiem et occid. — ²²) Popovice prope Přerov. — ²³) Fortasse Želechovice prope Unčov, distr. pol. Litovel (Littau). — ²⁴) Fortasse Žadlovce apud Loštice, a Mohelnice (Müglitz) meridiem 35 versus. — ²⁵) Topolany ab Olomouc ad occid. — ²⁶) Tážaly ab Olomouc ad meridiem. — ²⁷) Fortasse Žeravice a Přerov ad septentr. et occid. — ²⁸) An Senice (Gross-Senitz) a Litovel ad meridiem? — ²⁹) Hněvotín, germ. Nebotein, ab Olomouc occidentem versus. — ³⁰) Fortasse Hruška a Kojetín ad occidentem. — ³¹) Březovice. Qui vicus huius nominis hic dicatur, diiudicare nequeo. Villas ,Rusca' et ,Wrezouici' 40 monasterio Gradicensi Otto dux iunior (III) dedit pro anima filiae suae Svatavae († cc. 1151) teste privilegio Vladislai I regis, Pragae 1160, iun. 16 dato. — ³²) Locus ignotus. — ³³) Chomoutov, germ. Chomotau, ab Olomouc ad septentr. — ³⁴) Olšava fluvius in sinistra fluminis Morava (March) ripa. — ³⁵) Břeclav, germ. Lundenburg, oppidum in finibus Austriae Inferioris. — ³⁶) Hradec, germ. Grätz, oppidulum Silesiae 45 ab Opava (Troppau) ad meridiem.

ordine. Date sunt et decem vacce cum bubulco, centum porci cum subulco, ducente oves cum duobus opilionibus et filiis eorum, quatuor vinitores cum filiis suis, quadraginta eque cum tribus emissariis et cum duobus agazonibus per nos.^{yy} Quod vero remanet in potestate uxoris mee Eufemie^{zz} in omni substantia vel suppellectili^a et ex sua dote, sic vult dividere: si fuerit ei filius cum ista^b filia, que nunc est, Bohuslawa^c nomine, post mortem eius mediam partem dividant inter se, altera vero pars fiat sancto Stephano pro remedio anime sue; si autem filius deerit, et^d Bohuslawa^c viro tradita fuerit, cum armentis et ovibus et ceteris animalibus eorumque pastoribus et cum vinitoribus et aratoribus et reliquis variis opibus habeat totum sanctus Stephanus. Ut autem mee concessionis donum sequenti evo permaneat inconvulsum, nominatim attestari feci testimonio aliquorum: ^e Wratislao^f duce, Johanne^g episcopo, abbatibus: Meginardo,^h ³⁷ Vito,³⁸ capellanis: Zwatoboro,ⁱ Benedicto, Petro,^k Benedicto, comitibus: Zmulo,^l Preda, Milota, Bozeporo et aliorum, quorum nomina commemorare longum est. Istis autem testibus de prenomina facultate testimonium perhibentibus, si quis aliquid subtrahere presumpserit, sit anathematizatus^m dei omnipotentis anatemate^m et sancti prothomartirisⁿ Stephani et Johannis^g episcopi, eiusdem ecclesie dedicatoris, excommunicatione. Acta^o sunt hec anno incarnationis dominice millesimo septuagesimo octavo, epacta^p III,^q concurrente VII, indicione I. Hoc autem privilegium Johanni,^g primo eiusdem ecclesie^r abbati, datum est III nonas februarii in consecratione ecclesie. Amen.

80.

Vratislaus, dux Bohemorum, foundationem monasterii sancti Stephani (Gradicensis) prope Olomuc confirmat additque ei villam Uherce. 1078 febr. 5.

Exstat in transsumpto capituli Olomucensis dd. Olomucii 1527 nov. 27, quod insertum est originali confirmationi Ferdinandi III dd. Lincii 1645 dec. 18, in tabulario terrae Moraviae Brunnae, pag. 3—4 (B¹); idem transsumptum capit. Olomucensis exstat adhuc in apographo simplici saec. XVII, quod in tabulario iam dicto, Collect. Cerroni II, num. 121, fol. 219 sq. asservatur (B²). Aliud apographum in Siebenaicher, Historica relatio (ms. eiusdem tabularii) fol. 20. continetur. (D).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 186 (C). = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 475. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 164, num. 183. = Erben, Reg. I, pag. 70, num. 161. — Vide etiam Teige, Zpráva o pramenech dějin kl. Hradištského pag. 23.

79. ^{yy} ,per nos' ommissum G. — ^{zz} ,Ephemie' (sine dubio typi errore pro ,Euphemie') G; ,Evphemie' C. — ^a ,supellectili' C, D, G. — ^b ,ista' deest G. — ^c ,Bohuslava' B—E; ,Bohuzlawa' G. — ^d ,quando' G. — ^e ,antiquorum' B—F. — ^f ,Wratislao' B—F. — ^g ,Joanne' — ,Joannis' — ,Joanni' C. — ^h ,Maynrado' G. — ⁱ ,Swatoboro' B—F. — ^k ,Pcero' B, E, F; ,Procero' C, D. — ^l ,Zmilo' G. — ^m ,anathematizatus' — ,anatemate' C. — ⁿ ,protomartyris' C. — ^o ,Data' G. — ^p ,epactarum' G. — ^q ,III. deest C. — ^r ,loci' G.

³⁷) Břevnoviensi abbate (1043—1089). — ³⁸) Abbate Sazaviensi, sancti Procopii successore.

In nomine sancte et individue^a trinitatis patris, filii et spiritus sancti. Gratia dei dux Boemorum^b Wratisslaus omnibus in Christo fidelibus tam presentibus quam futuris. Pax, charitas et salus a deo patre omnipotente^c et domino Jesu^d Christo filio eius et spiritu sancto in perpetuum multiplicetur.^e Promulgandum totius christiane religionis etati in commune^f omnium notitie tradimus, et ut 5 quod^g nostris sit actum temporibus non lateat, literis^h memorie commendamus. Denique Ottone, nostro videlicet fratre charissimo proprioque germano, Moraue provincieⁱ principe, nos requirente,^j ut eius, quam in honore^k Christi et beati prothomartyris Stephani erexerat, dedicationi interessemus ecclesie in suburbio Olomucensis civitatis, consensum prebuimus ibique cum summa fraternitatis dili- 10 gentia^l honorifice recepti^m et habiti sumus. Unde eius annuentes precibus per hanc, quam a deo nobis provectionis etatis et dignitatis hereditarie datam possidemus potestatem, domini nostri decretoⁿ confirmationem abbacie in iam prefata ecclesia, quam ut diximus ipse^o tam proprie pro remedio anime quam coniugis sue^p dilecte, Euphemie^q nominate, construxerat rebusque optime ex propriis 15 ditaverat, statuimus. Quapropter coram deo vivo et vero sub testimonio totius Christi ecclesie cum ipsius episcopo^r provincie, Johanne^s dicto, placita obclusionem per apostolici iuris sibi attinentem dignitatem, et tam clericis quam laicis faventibus per hunc nostrum principalem institutum^t obtestamur omnes nostros successores vel terrae primates et universum populum nunc et in posteris^u retro 20 temporibus nostro principatui subiacentem nulli eorum quoquo modo licere hec, que a nobis sanctione sancte ecclesie concessa sunt, refringere vel in quoquam convelli.^v Si quis autem temerator huius rei aut contemptor extiterit, eternis condemnationibus subiaceat innodatus et sanctos dei, quorum reliquie ibidem requiescunt, sibi in presenti et in^x futura vita sciat contrarios et in inferno in- 25 feriori^y concremandus^z suam cum Juda proditore portionem defleat perpetuo. Huius^{aa} quoque propositi nostri modum supra sanctum^{bb} dicte ecclesie altare manuscriptum posuimus, spondentes, quod ipsius fraternitate poscente promissimus cuncta inibi pertinentia sue coniugi et soboli inviolabiliter perpetuo^{cc} possidenda servare. Nos autem ecclesie, quantum^{dd} ex nostra parte, addimus villam, 30 que vocatur Vgerczy,^{ee} 1 tria aratra cum aratoribus duobus, decem equos. Rei

80. a) ,sanctae et individuae' B¹, B², D, ubi etiam inferius semper ,ae' pro simplici ,e' ponitur. — b) ,Bohemorum' C. D. — c) ,char. a deo et salus a patre omnipotente' D. — d) ,d. nostro Jesu' D. — e) ,multipliciter' C. — f) ,communi' D. — g) ,quid' D. — h) ,his lit.' D. — i) ,provincie' deest D. — j) ,requirente' deest B¹, B², C. — k) ,honorem' D. — l) ,diligencia' B¹, B². — m) ,suscepti' C. — n) ,decretum' B¹, B², C; ,decretum et' D. — o) ,ipse' om. D. — p) ,suae' deest D. — q) ,Euphemiae' D; ,Eufemiae' B¹, B². — r) ,episcopi' B¹, B², C, D. — s) ,Joanne' B¹, B², D. — t) ,institutum' deest C. — u) ,in posteris' B¹, B². — v) ,in quocunque convellere' D. — x) ,in' om. C. — y) ,inferiore' D. — z) ,condemnandus' C. — aa) ,Huis' D. — bb) ,sanctorum' B¹, B², C. — cc) ,perpetim' B¹—D. — dd) ,quam' D. — ee) ,Vgezy' B¹, B²; ,Ugetztes' C. 35
y) Ubi vicus hic situs sit nescio.

autem obfirmande gratia^{ff} testes adnotavimus, quorum nomina sunt haec: Zuatobor,^{gg} Breunouensis^{hh} abbas Meynardusⁱⁱ et Vitus abbas,^{kk} Benedictus, Petrus, Ben,^{ll} Preda,^{mm} etⁿⁿ alii, commemorare nomina quorum longum est. Hec charta scripta est anno dominice incarnationis millesimo septuagesimo octavo,
 5 nonas februarii.²

81.

Gregorius VII. papa Vratislaum II., ducem Bohemiae, cum excommunicatis conversantem vituperat. Vetat linguam Slavicam in procurandis sacris adhiberi.
 10 De legatis a se mittendis addit. Romae 1080 ian. 2.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 178–179. Lib. VII, ep. 11.

Harduinus, *Acta concilior. VI, ps. I, pag. 1434.* — Dobner, *Annal. Hagec. V, pag. 481.* — Boczek, *Cod. dipl. Mor. I, pag. 166, num. 187.* — Erben, *Reg. I, pag. 70, num. 162.* — Jireček, *Cod. iuris Bohemici, I, pag. 20, num. 12.* — Jaffé, *Bibl. rer. Germ. II, pag. 392.*
 15 — Jaffé, *Reg. pontif. 2 num. 5151.* — Cf. Palacký, *Dějiny 3 I, 1, pag. 355; Meyer v. Knonau, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV u. Heinr. V, tom. III, pag. 324 sq. num. 157.*

Gregorius^a episcopus servus servorum dei. Wratislao, Boemiorum duci, salutem et apostolicam benedictionem. Huiusmodi salutationis nostrę consuetudinem, scilicet apostolicę benedictionis, eam¹ tibi mittentes, non sine hesitatione modo servavimus, propterea quod videris excommunicatis ipse communicare. Quicunque enim bona ecclesiarum invadunt, id est sine certa licentia episcoporum vel abbatum diripiunt vel ab aliqua persona accipiunt, non solum ab apostolica sede hoc tempore, verum etiā a multis sanctis patribus, sicut in scriptis eorum repperimus,^b Verum utcunque se res habeat, saluti tue
 20 interne^c providere non modo ex antiqua tui dilectione monemur, verum etiam ex suscepti honoris immo laboris intuitu profecto compellimur, eoque magis, quod multorum profectui tua sublimitas esse potest exemplum. Neque enim hoc

80. ff) ,gratia obfirmantes' B¹—C. — gg) ,Swatobor' C, D. — hh) ,Bruunensis' B¹; ,Brunensis B² ubi ,u' et ,e' correxit alia manus alio atramento; ,Brunensis' C. — ii) ,Meguardus' B, ¹ B, ² ,Maynradus' C. — kk) ,addimus et rei obfirmandae gratia testes adnotavimus, quorum nomina sunt haec; in villa quae vocatur Ugerczy tria aratra cum aratoribus duobus, decem equos donavimus; testes Swatobor, Brunensis abbas Marquardus et Vitus abbas . . . ' D. — ll) ,Ben' deest D. — mm) ,Praeda' B¹, B²; ,Breda' D. — nn) ,item' B¹, B², C.

35 ²) Autographum privilegii huius sigillo ducis, in membranae latere sinistro impresso, munitum fuisse, exordium transsumpti a capitulo Olomucensi, anno 1527 facti, refert; vide Teige, *Zpráva* pag. 25.

81. a) characteribus maiusculis rubro colore scriptum. Praefigitur litterae rubricata inscriptio haec: ,Duci Boemiorum.' — b) Hic ,condemnantur' vel simile excidissee patet, quare puncta interposui. — c) an ,eterne' corrigendum? Jaffé.

¹) Scilicet salutationem.

tibi relinquitur vel dicere vel cogitare: „Meum non est, alienam vitam vel mores in spiritualibus exquirere sive distringere“; procul dubio nanque^d tantorum reus existis, quantorum vias ab interitus precipitio poteras volens^e reflectere. Illud quoque vigili mente pertractes, oportet: ne honorem tuum divino honori seu pecuniam preponas iustitię; neu, quod in te cinerem a subdito, tibi consimili, fieri non sine gravi animadversione patereris, in creatorem tuum et omnium presumi equanimiter feras. Indubitanter etenim non dei sed diaboli membra et falsi christiani convincuntur, qui suas iniurias persecuntur usque ad sanguinem, et dei contumelias negligunt usque ad oblivionem. Divitias autem, potentia tua quas habet, non ob meritum datas, sed ob sollicitudinem putare debet sibi commissas. Denique non tantum secularibus honeri^f videtur inopia, quantum spirituales viros gravant divitię, simul etiam diffusa potestas. Perpendunt quippe, si ille, cui una ovis sub necis suę conditione committitur, non solum centum eodem pacto non cuperet recipere, verum etiam illam, ne aliquo casu dispereat, haud sine timore sollicitus est observare, quod sibi tanto sit inremissius vigilandum magisque timendum, quanto super plures curam seu potestatem accipiunt. His ita perspectis, ad maiorem te mentis vigilantiam presentis seculi fugacitas invitat; et cum illud, quod in hac luce magis diligitur, vita scilicet presens, ad occasum furtim festinet, profecto, quo magis ad districti examinis diem propinquas, eo amplius ad ęterna promeditanda et adipiscenda te sana ratio mittit. Hec itaque nostra monita sive mandata volumus immo iubemus, ut ante suę mentis oculos excellentia tua sepius ponat et crebrius legendo, audiendo meditetur; non quod elegantius scripta nequeas in sanctorum paginis invenire, sed quia hęc ad te specialiter ex nobis, immo ex beato Petro missa sunt, et ista frequentius recogitando poteris deo propitiante ad potiora cognoscenda exurgere. Quia vero nobilitas tua postulavit, quod^g secundum Sclavonicam linguam apud vos divinum celebrari annueremus officium, scias nos huic petitioni tuę nequaquam posse favere. Ex hoc nempe sepe volventibus liquet, non immerito sacram scripturam omnipotenti deo placuisse quibusdam locis esse occultam:² ne, si ad liquidum cunctis pateret, forte vilesceret et subiaceret despectui aut, prave intellecta a mediocribus, in errorem induceret. Neque enim ad excusationem iuvat, quod quidam religiosi viri hoc, quod simpliciter populus querit, patienter tulerunt seu incorrectum dimiserunt; cum primitiva ecclesia multa dissimulaverit, quę a sanctis patribus postmodum, firmata christianitate et religione crescente, subtili examinatione correctæ sunt. Unde, ne id fiat, quod a vestris imprudenter exposcitur, auctoritate beati Petri inhibemus, teque ad honorem omnipotentis dei huic vane temeritati viribus totius resistere precipimus. De legato autem nostro, quem mitti ad se devotio tua poposcit, noveris item, nos preces tuas ad presens commodę efficere minime potuisse. Tamen in hoc anno divina favente

81. ^d) ita cod. — ^e) „nolens“ *perperam* corrigit Jaffé. — ^f) ita cod. — ^g) „quo“ cod.

²) *Coniuge sic*: „Ex hoc nempe scripturam occultam esse placuisse deo, liquet.“

clementia tales procurabimus invenire personas, quę et negociis vestris valeant
utiliter deputari et necessitudines vestras plenius cognoscentes ad notitiam
nostram deducere. Ut ergo tute possimus ad vos legatos nostros dirigere, ne-
cesse arbitramur et volumus, ut filium nostrum Fredericum³ et hunc Felicem⁴
5 ad nos iterum studeas aut horum alterum mittere, quatinus ita possint, quo
destinabimus, secure venire. Data Rome IIII nonas ianuarii, indictione III.

82.

*Heinricus IV., Romanorum rex, cuidam fideli suo, Chitele dicto, tres villas
in pago Chutici,¹ in comitatu Ekberti II, marchionis Misniae, donat, petente Berta*
10 *coniuge sua, Sigifrido episcopo Augustensi et Vratislao duce Bohemorum.*

Ratisbonae 1081 mart. 18.

Apographum autographi instar manu s. XII delineatum in tabulario regio Dresdensi.

15 *Stumpf, Acta imperii adhuc inedita (Reichskanzler tom. III) pag. 77, num. 74. — Imago
phototypica ap. Sybel et Sickel, Kaiserurkk. in Abbildungen, fasc. II, tab. 25. — Stumpf,
Reg. 2828.*

20 *De notis temporis et diplomatis fide confer ea, quae commentatus est Posse, Die Mark-
grafen v. Meissen u. das Haus Wettin, pag. 188, not. 102. (= Cod. dipl. Saxoniae regiae
I Hauptth., tom. I, pag. 101 not. 102). — Bresslau in Kaiserurkk. in Abbild. Text,
pag. 36—37, diplomatis argumentum adulteratum esse censet. Cum autem notae tem-
poris et petentium nomina ex iusto quodam documento Heinrichi IV depromptae sint, ex-
cerptum nostrum hic intexere placuit. — Vide etiam Meyer v. Knonau, Jahrb. d. deutsch.
Reiches unter Heinr. IV. u. Heinr. V. tom. III, pag. 350 sq. et not. 5.*

83.

25 *Vratislaus, dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov
villas Krňany, Všetice et Nové Sedlo donat. [1061—1085 iun. 15].*

*Memoria donationis traditur in privilegio Premislai Otakari I regis anno 1205 ian. 17 dato,
cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A).*

30 *Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 189, num. 204
— Erben, Reg. I, pag. 81, num. 177.*

De fide memoriae cf. ea, quae superius ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Wratisslaus, dux Bohemorum, succedens in paternum solium, non medio-
criter cepit insudare, qualiter locum beati Johannis Baptiste, quod est Ostrow,
dilataret, et ob memoriam sui antecessorumque suorum multa utilia in diversis

35 81.³) *Filium Spitignei II, ducis Boh.* — 4) *Serius episcopum Misnensem.*

82. 1) *De pago Chutici vid. Cod. dipl. Sax. I Hauptth., tom. I. pag. 189.*

locis contulit, id est: villam Chrynany,¹ aliam quoque villam Wsetycyh,² villam quoque, que^a dicitur Nouesedlo.³

84.

Wezilo, archiepiscopus Maguntinus, apud Clementem III antipapam excusare conatur Vratislaum, regem Bohemiae et Poloniae, quod titulum regis assumpsit. 5
[1085 post iun. 15.]

Pez, Thesaurus anecdot. VI, 1, col. 288, num. 73 (e codice ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito). = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 507. = Bielowski, Monum. Poloniae hist. I, pag. 374. (ad a. c. 1087). = Erben, Reg. I, pag. 71, num. 165. 10
— Will., Reg. archiep. Magunt. I, pag. 222, num. 17.

De tempore cf. Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. III, 5 pag. 1181, qui epistolam hanc primus recte explicavit. Vide etiam Lewicki, Wratisław II czeski królem polskim (Sprawozdanie c. k. gimnazjum w Przemyślu 1876) pag. 7 sq.; Meyer v. Knonau, Jahrbücher d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV. u. Heinr. V, tom. IV, pag. 167 nota 12, 13, 15

Domno venerabili C.¹ ac vere sanctissimo primae sedis antistiti W.,² id quod est gratia dei, debitam ut summo sacerdoti subiectionem et sedulam ut tanto patri devotionem. Altissimus ille dominorum^a dominus, qui coelestis militiae ordines ita disposuit, ut alter alteri praeemineat et ad obsequium conditoris minor dignitas maiori pareat, ipse in ecclesia sua ita distinxit coelos suos opera 20 digitorum suorum, ut sicut stella differt ab stella in claritate, ita alter alterum praecedat excellentiae dignitate. Hanc autem graduum officiorumque diversitatem ita ad unam reducit concordiam unitas charitatis, ut sicut in sanctis angelis ita et hic non sit invidia imparis claritatis. Quia ergo idem altissimus vos, mi reverende pater, constituit in hac arce praelationis, ut vice magni illius Petri sitis 25 caput totius ecclesiasticae potestatis, iure se vobis inferior omnis ordo submittit, merito membrorum articulata connexio vobis ut capiti obedit. Unde noverit excellentia vestra, quam intimo affectu nos respicimus sanctissimum apostolatum vestrum et peculiari reverentia, et ut vestrae sanctitatis auctoritas inter seculi turbines incolumi tranquillitate componatur, cottidianam deo orationum et suppli- 30 cationum offerimus instantiam. Significavit autem nobis rex Boloniorum,³ ut ita

83. a) ,que' ab ipso scriptore suppletum A.

¹) Krňany prope Neveklov, distr. pol. Benešov (Beneschau). - ²) Všetice prope Neveklov. — ³) Ubi vicus hic quaerendus sit, nescio,

84. a) ,deorum' Pez.

¹) Clementi III. — ²) Wezilo archiep. Magunt. (1084–1088). Pez eumque secuti ceteri editores sigillo W. Vratislaum, Bohemiae regem, significari perperam suspicantur. — ³) Köhncke, Wibert von Ravenna, pag. 115, nota 1 hic ,rex Boemiorum' corrigendum esse putat. Quae emendatio supervacanea est, cum Vratislaum, regem Bohemiae, etiam titulum regis Poloniae accepisse illa acclamatio doceat, quam Cosmas 40 lib. II, c. 38 refert: ,Wratislao regi tam Boemico tam Polonico, magnifico et pacifico, a deo coronato vita, salus et victoria.' (Font. rer. Boh. II, pag. 118).

dicamus salva vestri reverentia, immo humiliter implorat familiari devotione, quia offendisset vestrae serenitatis clementiam magis hac sola nominis simplicitate, quam alicuius importunitatis conscientia. Et quia sperat nostrae humilitatis sedulitatem speciali respectu erga vos profuturam sibi et utilem, desiderio desiderat nos pro eo porrigere dignam satisfactionis excusationem. Intimamus itaque paternitati vestrae de eodem supplici vestro, nostro filiolo, quia quicquid in hac re factum est, ex praecepto filii vestri, domni imperatoris, et totius regni consensu et astipulatione definitum est. Nec immerito. Quis enim in praesenti tribulatione se opposuit tot et tantis periculis pro imperiali incolumitate, pro regni sublimitate, pro singulari vestrae apostolicae sedis reverentia et stabilitate? Omnis ordo, omnis dignitas, omnis denique religio inimicorum pedibus attrita fuisset, nisi eius fideli ac fiduciali constantia in omnibus et prae omnibus viriliter restitisset. Pater sancte, hoc cogitate, id adtendite, et in hoc concordant omnia iudicia, quia si copia suppeteret, ipsum fore dignissimum ampliori honore et gratia. Non ergo loquatur dominus noster contra servum suum durius vel aspere, quia utilis est ipse deo et ecclesiae necnon domno imperatori ac vestrae excellentiae. Imploramus igitur vestram benivolentiam, ut huius rei negotium in nostram depontanis diligentiam. Quia ecce coram deo utilem et obedientem vobis et ecclesiae vestrae habebitis eum in omni vestri beneplacito. Qui vos praevenit in benedictione dulcedinis, ponat super vos coronam aeternae beatitudinis.

85.

Hartwicus, archiepiscopus Magdeburgensis, Vratislao regiam dignitatem congratulatur eumque rogat, ne Bennonem episcopum, in synodo Maguntina damnatum, in sedem Misnensem recipi patiatur. [1085 post iul. 13.]

Pez, *Thesaurus anecdotor.* VI, I, col. 289, num. 74. = Dobner, *Annales Hagec.* V, pag. 535. = J. Chr. Adelung, *Directorium*, pag. 70, num. 189 (reg.) = Boczek, *Cod. dipl. Morav.* I, pag. 178, num. 196. = Erben, *Reg.* I, pag. 77, num. 174. = *Cod. dipl. Saxoniae regiae II Hauptth.*, I, pag. 40, num. 36 = *Cod. Sax. regiae I Hauptth.*, I, pag. 347, num. 158.

De tempore epistolae cf. Giesebrecht, *Gesch. d. deutsch. Kaisz.* III, pag. 1181. Circa mensem iulium vel augustum anni 1086 scriptam esse putat Langer, *Bischof Benno von Meissen*, in *Mitth. d. Vereins f. Gesch. d. St. Meissen* I, fasc. 5, pag. 20. Cf. Meyer von Knonau, *Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV. u. V.*, tom. IV, pag. 166 nota 11 et pag. 53 nota 97.

Domno W.,¹ regi gloriosissimo, armis et fide erga imperatorem nostrum, quodque his excellentius est, pietate erga deum praestantissimo, H.,² dei gratia Magadaburgensis archiepiscopus, manu domini auxiliari et brachio eius confir-

85. ¹) Vratislao. — ²) Hartwicus, prius abbas Hersfeldensis, anno 1085 iul. 13 in archiepiscopum consecratus.

mari. Ex quo primum virtutum tuarum notitia tanquam suavissimo odore afflati sumus, semper occasionem quaerentes fuimus, qua studium nostrum erga tuum obsequium probaremus. Interim placuit deo pro earundem virtutum merito adiutorium super potentem ponere et electum de plebe sua exaltare. Et nos revelata divinitus nobis auricula, cum Samuele implevimus cornu nostrum oleo exultationis ad unguendum electum domini prae participibus suis.³ Parati quidem fuimus, sed cum non admissi, tractare supervacuum putavimus. Hoc autem pro certo sciat dignitas tua, quia extremi non sumus inter eos, qui fastigium virgae tuae honorant et qui pro statu regni tui deum assiduis precibus interpellant. Notum autem facimus excellentiae tuae, Benonem, quondam Misinensem episcopum, sed in synodo Mongontina⁴ damnatum, ad nos venisse perhibentem se a domno papa reconciliatum esse. Cuius verbis intendere indignum duximus, tum quia nullum certae reconciliationis signum a domno apostolico attulerit, tum propter Felicem tuum, immo nostrum, qui eius sedi iam canonice successit. Et nunc audivimus eundem Benonem per suos fautores modis omnibus conari de improvviso antiquae surrepere sedi. Quapropter tuae sit providentiae conatum eius anticipare, nec dare cornu peccatori, ne eo reprobato, qui ob gratiam tui est inthronizatus,⁵ ille recipiatur, qui iustis ex causis in Mogontina synodo est damnatus.⁶ Pistorem, super quo nos rogasti, misimus tibi cum instrumentis suis et munusculis nostris, quae tuae dignitati quidem non sunt congrua, sed tamen secundum paupertatem nostram pensanda. De caetero pro salute tua et pro stabilitate regni tui levantes orationem ad dominum, dicimus assidue: „Domine, salvum fac regem et exaudi nos in die, qua invocaverimus te.“⁷

86.

Henricus IV., Romanorum imperator, episcopatus Moraviae cum Pragensi episcopatu reconciliationem confirmat et antiquos episcopatus Pragensis terminos accurate perscribit.

Ratisbonae 1086 apr. 29.

Apographum autographi instar manu saec. XII delineatum in tabulario generali regni Bavariae Monachi (B). Alterum apographum imperfectum exstat apud Cosmam, Chron. Boh. lib. II, cap. 37 (C.)

Goldast, De regni Bohemiae . . . iuribus ac privilegiis . . . commentarii (Frankf. 1627) App. pag. 18 (ex C). — Lünig, Teutsches Reichsarchiv, VI^b pars spec. continuatio I, Fortsetzg. 1, pag. 230, num. 231 (ex C). — Balbin, Miscell. hist. Boh. dec. I, lib. VI, pag. 11,

85. *) Cf. Hebr. I, 9: „unxit te deus . . . oleo exultationis prae participibus tuis.“

— *) 1085 exeunte mense aprili et ineunte maio habita; v. Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 220, num. 7.; cf. Meyer v. Knonau op. l. IV, pag. 21 sq. et 548 sq.

*) I. e. Felix. — *) I. e. Benno. Petitio haec frustra fuit, nam Bennonem iam ante annum 1088 ad episcopatum suum reversum esse patet ex Cosmae Chron. lib. II, c. 40. — *) Psalm. XIX, 10.

num. 9 (ex C). — Boczek, *Cod. dipl. Mor. I*, pag. 172, num. 192 (ex C). — Köhler, *Cod. dipl. Lusatiae sup. I*, pag. 13, num. 6 (ex C). — Erben, *Reg. I*, pag. 73, num. 167 (ex C). — Jireček, *Cod. iuris Bohem. I*, pag. 21, num. 13 (ex C). — Stumpf, *Acta imperii* (= *Reichskanzler III*), pag. 79, num. 76 (ex B) = Kalousek, *Druhá kopie cis. listiny dané* 29 dub. 1086 in *Zprávy o zasedání kr. České spol. nauk*, 1883, pag. 114.

De diplomate inter viros doctos ambigitur. Fidem negat Bachmann, Cosmas und die Urkunde K. Heinrichs IV, in *Mittheil. d. Instit. f. österr. Gesch. XXI*, 1900, pag. 209 sq., qui diploma a Jaromiro episcopo confectum esse perperam contendit. — Gravior nondumque ad finem perducta est controversia de antiquorum episcopatus Pragensis finium descriptione, quae Cosma auctore ex antiquo quodam documento a Jaromiro episcopo in synodo Maguntiae anno 1085 prolato recepta est. Descriptionis huius veritatem primus in dubitationem vocavit Bandtkie, *Erläuterung d. Urk. K. Heinr. IV über d. Vereinigung d. Bisthümer Prag u. Olmütz 1086*, in *Schlesisch. Provinzbl.* 1831, pag. 395. Documentum a Jaromiro prolatum, ad quod finium descriptio est revocanda, falsum esse demonstrat etiam Dümmler, *Pilgrim v. Passau*, pag. 174 sq. Cuius quidem sententiam novis additis argumentis receperunt Zeissberg, *Miseco I (Mieczysław), der erste christliche Beherrscher der Polen*, in *Arch. f. österr. Gesch. XXXVIII*, pag. 25 sq. et Loserth, *Der Umfang d. böhm. Reiches unter Boleslav II*, in *Mitth. d. Instit. f. österr. Gesch. II*, 1881, pag. 15 sq. Quae Loserth contra diploma protulit, refutat Kalousek, *O rozsahu říše české za Boleslava II*, in *Sborník historický I*, 1883, pag. 1 sq. et 97 sq., ubi etiam locorum nomina, quae in diplomate occurrunt, optima adhuc ratione explicantur. [Aliam nominum interpretationem dedit Palacký, *Dějiny*,³ I, 1, pag. 252, nota 245]. Gravissima commentationis suae argumenta Kalousek etiam germanice prosecutus est in *Sitzungs-Ber. d. kgl. böhm. Ges. d. Wiss.* 1883, pag. 26. Nuper Bretholz, *Mähren und das Reich H. Boleslavs II*, in *Arch. f. österr. Gesch. LXXXII* (1895) pag. 137 sq., descriptionem finium narrationi cuidam de vita s. Adalberti depromptam esse putavit; cuius opinionem contemnit Kalousek in *Český časop. hist. II* (1896), pag. 47. Quae postea viri docti contra finium descriptionem protulerunt, confutat Kalousek, *Kontroverze související se založením biskupství Pražského*, in *Český časopis hist. I*, pag. 75 sq. et *O listině císaře Jindřicha z roku 1086*, *ibid. VIII*, pag. 257 sq. Tamen Potkański, *Przywilej z 1086 roku*, in *Łwartalnik histor. XVII*, 1903, pag. 1 sq., denuo descriptionem nullo modo genuinam esse posse probare conatur. Commentationum, quae ad controversiam referuntur, uberiores conspectum dedit Pekař, *K sporu o zakládací listinu biskupství Pražského*, in *Český časop. hist. X*, pag. 45 sq.; qui sub finem descriptionis illam partem, quae sit a verbis „Inde ad orientem“ ex Jaromiri episcopi falso originem ducere iudicat.

In nomine sanctę et individue trinitatis. Henricus,^a divina favente clementia Romanorum tercius^b imperator augustus. Regio nomini et imperatorię dignitati congruere || novimus, ut ecclesiarum dei utilitatibus ubique opitulantes dampna vel iniurias earum, quacumque necesse fuerit, propulsemus. Quapropter universis dei nostrique^c fidelibus tam futuris quam presentibus || notum esse volumus, qualiter noster^d Bragensis^e episcopus Gebehardvs^a sepe confratribus suis et coepiscopis ceterisque principibus nostris ac novissime nobis conquestus est, quod Bragensis episcopatus, qui ab || inicio per totum Boemię ac Marauię^f ducatum unus^g et integer constitutus et tam a papa Benedicto quam a primo Ottone^a

86. a) litteris maiusculis scriptum B. — b) ,tercius' deest C. — c) ,nostrique regni' C. — d) ,fidelis noster' C. — e) ,Pragensis' C. — f) ,Moravię' C. — g) ,unū' B.

imperatore sic confirmatus est, postea sine^h antecessorum suorum suoqueⁱ consensu sola dominantium potestate subinthonizato^k intra terminos eius novo episcopo divisus esset et imminutus. Qui^l cum Mogontiē^m coram legatis apostolicę sedis, presentibus nobis acⁿ plerisque regni nostri obtimatibus, eandem quęrimoniam intulisset, ab archiepiscopis Wezelino^a Mogontino, Sigewino^a Coloniensi, Eilberto^a Treuerensi, Liemaro^a Bremensi, ab episcopis quoque Theoderico^a Wirdinensi, Cōnrado^a Traiectensi, Vdalrico^a Eistetensi, Ottone^a Ratisponensi cum assensu laicorum: ducis Boemiorum Wratislai et fratris eius Cōnradi,^a ducis Friderici,^a ducis Liudaldi,^a palatini comitis Rabodonis^a et omnium, qui ibidem convenerant, primitiva illa parrochia cum omni terminorum suorum ambitu Bragensi sedi est adiudicata.^o Termini autem eius occidentem versus hii sunt. Tugust¹ quę tendit ad medium fluminis Chub,² Zedlza et Lusane et Dazana, Liutomerici, Lemuzi usque ad mediam silvam, qua Boemia limitatur. Deinde ad aquilonem hi sunt termini: Pssouane, Chrouati et altera Chrowati, Zlasane, Trebouane, Pobarane, Dedosize usque ad mediam silvam, qua Milcianorum^p occurrunt termini. Inde ad orientem hos fluvios habet terminos: Bug³ scilicet et Ztir⁴ cum Gracouua⁵ civitate provintiaque, cui Uuag⁶ nomen est, cum omnibus regionibus ad predictam urbem pertinentibus, quę Gracouua est. Inde Ungrorum limitibus additis usque ad montes, quibus nomen est Triti,⁷ dilatata procedit. Deinde in ea parte, quę meridiem respicit, addita regione Morowia usque ad flumen,^q cui nomen est Wag, et ad mediam silvam,^r cui nomen est Mōre,^{a 8} et eiusdem montis eadem parrochia tendit, qua Bauuaria limitatur. Mediantibus itaque nobis et communi principum^s aspirante suffragio peractum est, ut dux Boemie Wratislavs^a et frater eius Cvonradvs^a supradicto Bragensi episcopo fratri suo parrochiam iudiciario ordine requisitam ex integro reprofiterentur et redderent. Proinde nos rogatu^t eiusdem episcopi racionabiliter inducti, Bragensis episcopatus redintegrationem nostrę imperialis auctoritatis edicto illi et sucesoribus eius confirmamus et stabilimus, inviolabiliter decernentes, ne ulla post hac cuiuslibet condicionis persona vel ulla societas hominum Bragensi ecclesię quicquam sui iuris in^u prenotatis terminis alienare presumat. Cuius redintegrationis et confir-

86. h) ,sine^e deest C. — i) ,suoque^e deest C. — k) ,hⁱ eod. atramento superscriptum B. — l) in loco raso correctum ex ,Quod^e B. — m) ,Mogontine^e B. [ubi ,ę^e ex ,o^e corr.]; ,Maguntie^e C. — n) ,ac^e ead. manu superscriptum B. — o) ,adiud^e in loco raso B. — p) ,c^e ex ,i^e eod. atram. corr. B. — q) ,fluvium^e C. — r) ,medias silvas^e B. — s) ex ,principiū^e radendo corr. B. — t) ,rogati^e B. — u) ,im^e B.

¹) Domažlice, germ. Taus. — ²) Chamb, boh. Chub vel Kouba, fl. Bavariae. — De sequentium provinciarum Bohemiae situ vide ea, quae disserit Kalousek in *Sbornik historický I* (1883), pag. 98 sq. — ³) Bug, fl. Galiciae. — ⁴) Styr, fl. Galiciae orientalis. — ⁵) Krakov, germ. Krakau, urbs Galiciae. — ⁶) Regio apud Váh, germ. Waag, fl. Hungariae, qui ap. Komárno (Komorn) Danubio influit. — ⁷) Tatry, germ. Tatra, montes Hungariae septentr. — ⁸) Montes ap. Mailberg in Austria Inferiore, a flumine Bulka meridiem versus.

mationis auctoritas ut omni evo stabilis et inconvulsa permaneat, hanc cartam inde conscribi,^v quam, sicut infra apparet, manu propria roborantes inpressione sigilli nostri iussimus insigniri.

¶ Signum^x domni Henrici tercii Romanorum imperatoris augusti. ¶ (*M. et S. sp.*)

5 ¶ Herimannus cancellarius vice Wezelonis^y archicancellarii recognovit^z ¶ (*S. R. aa*).

Data III kalendas maii, anno ab incarnatione domini MLXXXVI, indicatione VIII, anno autem domini Henrici, regni quidem XXXII, imperii vero III. Actum^{bb} Ratispone in Christi nomine feliciter amen.

10

87.

Clemens III antipapa episcopatus Pragensis antiquos terminos ab Henrico IV imperatore definitos confirmat. [1086].

15

Bullam hanc deperditam Cosmas, Chron. Boh. lib. II, c. 38 his verbis commemorat: 'Similiter eodem anno Heinrico imperatore demandante et Maguntino archiepiscopo Wezlone interveniente per legatos apostolici, qui eidem interfuerunt concilio [i. e. Maguntinensi], domnus Clemens papa secundum praedictos terminos suo privilegio corroborat Pragensem episcopatum, id efflagitante et suggerente Gebehardo episcopo per suum capellanum nomine Albinum, quem cum legatis apostolici ex Maguntia hac de eadem causa miserat Romam'. (Fontes rer. Bohem. II, pag. 118). — Erben, Reg. I, pag. 74, num. 168. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 5325

20

88.

Benedictus, abbas Scotorum Ratisbonae, Vratislaum, regem Bohemiae, in bellum proficiscentem suis suorumque piis votis pro fausto expeditionis exitu prosequitur. [1087.]

25

Pez, Thesaurus anecd. VI, I, col. 290, num. 75 (ex cod. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito) = Dobner, Annales Hageciani V, pag. 571 (extr.) = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 186, num. 201; = Erben, Reg. I, pag. 81, num. 178.

30

Dobner eumque secuti ceteri editores epistolam hanc anno 1091 vel 1090 scriptam esse censent, quam opinionem etiam Dudík, Gesch. Mährens II, pag. 447 approbat. Sententia haec autem vitiosa est, cum expeditio, cuius in epistola mentio fit, nulla alia esse possit quam illa aestate anni 1087 contra Egbertum, marchionem Misniae, suscepta (cf. Giesebrecht Gesch. d. deutsch. Kaiserz.⁵ III, pag. 1181). Expeditionem Wratislai in Moraviam contra Conradum ducem anno 1090 factam hoc loco suspicari, plane impossibile est, cum illo anno Benedictus abbas iam mortuus esset (v. Wattenbach in Zeitschr. f. christl. Archäologie und Kunst I, pag. 28). — Vide etiam Meyer v. Knonau, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV u. Heinr. V, tom. IV, pag. 173, not. 21.

35

86. v) ,conscripsi' B. — x) ,Signum — recognovit' deest C. — y) ,Mezedonis' B. — z) ,recon-
signavit' B. — aa) ,signo recognitionis litteris maiusculis inscriptum est: 'Ydea Eeri-
manni kankelarii.' — bb) ,Actum — amen' deest C.

40

Clarissimo regi W.,¹ regali diademate adornato, Benedictus Christi peregrinorum servus, caeterique omnes, qui sunt Radispone peregrini, cuncta praesentis vitae prospera et futurae sine fine mansura praemia. Verba legationis tuae dulcissimae gratanter suscepimus et libenter quae postulasti implere decrevimus. Semper quidem, ut decet, pro tua tuorumque salute votiva ac fida ab omnibus fit oratio, sed modo, cum te in expeditionem cum exercitu exire, gentium quoque feritatem contra te insanire audivimus, super impensum solitum nostrae devotionis hoc facere decrevimus: totum psalterium ab omnibus cottidie implere, missam etiam ad hoc pertinentem communiter celebrare, sed et crucem cum letania portare, ieiunium quoque ab omnibus praeter infirmos tribus diebus in septimana implere. Et haec diligenter fieri decrevimus, donec auxiliante Christo dominus noster victor cum gaudio revertatur in pace. Deum, charissime, qui tibi tribuit honorem, time atque eius mandata, ut possis, custodi. Judas Machabeus cum perfecte timebat dominum, cum paucis superabat gentes. Gedeon quoque tribuens honorem deo cum tricentis tantum viris Madianitas usque ad internecionem pene prostravit. 5 10 15

89.

Monasterii Hersfeldensis monachi, ad inopiam redacti et ab hostibus devastati, a rege Vratislao auxilium et elemosynam petunt. [1087.] 20

Pez, Thesaurus anecd. VI, 1, col. 292, num. 77 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito). = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 573 (extr.) = Erben, Reg. I, pag. 82, num. 181.

Epistolam hanc cur ad ann. 1091 posuerint Dobner et Erben l. l., nescio. Mihi quidem sub finem anni 1087 scripta esse videtur, cum verisimillimum sit, depopulationes, quae in ea commemorantur, bello Henrici IV contra Egbertum marchionem Misniae hoc anno factas esse. Conf. Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. III, pag. 624. — Langer in Mitth. d. Vereins f. Gesch. d. Stadt Meissen I, fasc. 5, pag. 24, nota 42 epistolae auctorem eundem Hartwicum esse putat, qui epistolam num. 85 scripsit. Quam sententiam approbare non possum. 25 30

Regi glorioso¹ paupercula et misera Herveldensis congregatio orationes suas assiduas, deo utinam acceptas. Consideratis virtutibus tuis, quod erga imperatorem nostrum et omnem rem publicam exstitisti fidelis, propter quod et unxit te deus, deus tuus, oleo exultationis prae participibus tuis,² in spem inducti sumus non sine fructu consolationis pandere tibi nostras afflictiones. Ecce enim hac, quam nosti et cui saepe numero interfuisti, bellicae tempestatis rabie paulatim attriti, ad nihilum iam sumus omnino redacti, dum in confinio positi utriusque tumultuantis populi utrobique sumus depopulatione expositi.^a Hac ne-

88. ¹) Vratislao.

89. ^a) 'expositi' addidit Pez.

¹) Vratislao. — ²) Hebr. I, 9.

cessitate compulsi, quicquid in thesauris domus domini invenimus, vitae consulendo totum iam consumpsimus, dum arcam dei, quam calcitrantes boves inclinaverant, ecclesiam videlicet, cui deo auctore deservimus, retinere cupimus, dum divinas excubias non sponte relinquimus, dum inviti militiae nostrae abdicamus. Quapropter cum fiducia ad thronum gratiae tuae accedimus, ut misericordiam consequamur et tuae liberalitatis beneficio alicuius supplementi gratiam in monumentum benivolentiae tuae in auxilio opportuno inveniamus. Paratus est hanc vicissitudinem remunerare digna remuneratione, qui et praedictis virtutibus tuis tibi contulit sceptrum regni et sedem gloriae, adiutorium super potentem ponendo et electum de plebe sua exaltando.

90.

Wezilo, archiepiscopus Maguntinus, Vratislao, Poloniae (et Bohemiae) regi, significat imperatorem ei favere; cui ut fidem servet, hortatur. Monet, ne Saxoniae episcopis fidat, rogatque, ut fratri episcopo reconcilietur. [cc. 1088.]

Pez, *Thesaurus anecdot.* VI, 1, col. 296, num. 81 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito). = Dobner, *Annales Hagec.* V, pag. 527. = Boczek, *Cod. dipl. Morav.* I, pag. 177, num. 195. = Bielowski, *Monum. Poloniae hist.* I, pag. 364 (ad an. cc. 1074). = Erben, *Reg. I*, pag. 74, num. 169. — Will, *Reg. archiep. Magunt.* I, pag. 223, num. 20.

*Epistolam hanc primus recte explicavit Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz.*⁵ III, pag. 1182. — Vide etiam Lewicki, *Wratysław II czeski królem polskim, (Sprawozdanie c. k. gimnazjum v Przemyślu 1876)* pag. 10 sq. — Epistola haec anno 1088 scripta esse videtur, cum colloquium regis cum episcopis Saxoniae, cuius in ea mentio fit, eodem tempore verisimillime habitum sit, quo Vratislaus (teste Cosmae Chron. lib. II, c. 40) iterum cum suo exercitu Misniam intravit. Cf. Meyer v. Knonau, *Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV. u. Heinr. V., tom. IV.,* pag. 207 not. 27.

Glorioso Boloniorum regi W,^a ¹ tam venerando quam desiderabili, W.,² gratia dei quod est, dilectionem, quam pater unanimi filio, et orationis iuge sacrificium cum intima devotione et servitio. Si cardo rerum vestrarum sub pacis et tranquillitatis versatur iocunditate, nec malignantium improbitas obnubilat animi vestri serenitatem aliqua laesione, gaudemus cum amicis vestris omnibus, et si quid veri de nobis possumus promittere, specialiter etiam prae omnibus promittimus.^b Significatum est autem nobis per legationis vestrae dulcedinem, quasi dominus noster imperator commutasse^c videatur erga vos affectum animi sui et qualitatem, nec ea serenitate vos arrideat eius clementia, ut possitis sperare de eo consuetae gratiae et saluti viciniora. Hoc equidem ecce coram deo nec scimus nec ullo modo persentire possumus, sed illud sub Christi testimonio liquido

90. a) ,O' Pez. Correxerit Giesebrecht. — b) ,promittimus' addidi. — c) ,commutasse' Pez.

40 ¹) Vratislao. — ²) Wezilo, archiepiscopus Maguntinus.

confirmamus, quia paucos aut nullum habet in imperio, quem maiori respiciat gratia et dilectionis privilegio. Unde monemus vestram dilectionem, ut et vos parem ei referatis fidei et veritatis vicissitudinem, apud deum et homines debitam conservetis ei perseverantiae stabilitatem. Quod autem invitastis nos ad sollemne charitatis vestrae tripudium, attulit nobis cum summa gratiarum actione exultationem et gaudium. Sed non sunt ea tranquillitatis tempora, ut vel velint vel possint carere nostri^d regni negotia. Si vero visitaverit nos in pacis lenitate oriens ex alto, cum omni devotione veniemus ad vos sub obtentu vestri honoris et dei servitio. Relatum est etiam nobis, quia colloquium habueritis cum seductoribus illis Saxonum non episcopis, sed vere apostatis, qui simulata pacis conditione^e conantur infigere aculeum durae deceptionis. Monemus itaque diligentiam vestram, ne in promissione eorum aliquam habeatis certitudinis fiduciam, quia summa amentia est in eorum verbis spem habere, quorum perfidia tociens deceptus sis. Audivimus quoque, quia inter vos et fratrem vestrum episcopum^g sit aliqua dissensionis macula;⁴ et quantum iocunditatis priorum legatio, tantum tristitiae attulit nobis huius amaritudinis infamia. Rogamus et obsecramus in domino Jesu, ut divino terrore et nostra ammonitione sopiatur inter vos omne dissensionis scandalum, donec nos sequestra pace aliquod devotionis et studii adhibeamus^f consilium. Faciat et perficiat in vobis deus cepta sua, adaugeat et cumulet in vobis dona sua. Neque enim hoc perficere magnum est omnipotenti dexterarum, quae supra quam petimus aut intelligimus potens est et facere.

91.

Vratislaus, rex Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov diversa vestimenta et villas Stašov et Žiňany confert. [1085—1089 iun. 26].

Memoria donationis traditur in privilegio Premislai Otakari I regis, anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur, (A).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 189, num. 204. — Erben, Reg. I, pag. 81, num. 177.

De memoriae huius fide cf. ea, quae ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Hic Vratislaus postposito nomine ducis, rex appellatus, multa ecclesie prefate donaria dedit, casulas et pallia et alium ornatum in diversos usus; villam etiam Stasowye¹ dedit, insuper et Zynias^{a 2} terram plus quam ad decem aratra cum silva. Qui rex, ut prudens homo, precavens in futurum, ne quis emulus

90. ^d) Cave hoc pronomen coniungas cum sequenti genitivo. — ^e) Ita correxi; „pace conditionis“ scripsit Pez. — ^f) „adhibemus“ Pez.

^g) Jaromirum. — ⁴) Conf. Cosmae Prag. Chron. lib. II, c. 41.

91. ^a) „Zymas“ A.

¹) Stašov apud Hořovice. — ²) Žiňany prope Benešov.

prosperitate habita hec perverteret, Jaromiro, suo fratri, tunc temporis Pragensi episcopo³ id iniunxit, ut astantibus primatibus Bohemorum necnon et omni plebe eternali vinculo omnes malivolos necnon et destructores ecclesiastice utilitatis innecteret et cum Juda traditore eterno igne puniendos diabolo committeret.

92.

Fraternitas sancti Jacobi monasterii Scotorum Ratisbonae Vratislao, regi Bohemiae, obsequia divina pro anima filii eius nuper defuncti pollicetur. Inopiam suam regia sublevet largitate, rogat. Nuntio suo in Poloniam misso conductum
10 *expetit.* [1090 m. sept.]

Pez, Thesaurus anecd. VI, 1, col. 291, num. 76 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito); = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 531 (extr.). = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 184, num. 199. = Erben, Reg. I, pag. 81, num. 179. = Bielowski, Monum. Poloniae I, pag. 373 nota 4.

Giesebrecht, Gesch. der deutsch. Kaiserz.⁵ III, pag. 1181 epistolam hanc sub finem anni 1087 scriptam esse putat. Cum autem ecclesiae s. Jacobi anno 1089 feb. 1 nondum fiat mentio (v. Wattenbach in Zeitschr. f. christl. Archäol. und Kunst, I, pag. 28), et Vratislavi filius, defunctus, quem epistola commemorat, tantum Boleslaus, dux Olomucensis, esse possit, quem a. 1090 aug. 11 obiisse scimus (v. Cosmae Chron. lib. II, c. 43, Fontes rer. Boh. II, pag. 124), epistola haec circa mensem septembrem anni 1090 scripta esse videtur. Eandem aetatem proponit Erben l. l.

Christianae pacis amatori, clarissimo regi^a W.,¹ humillima fraternitas sub levi iugo Christi infra ecclesiam sancti Jacobi² militans propriam ac devotam orationem simulque aeterni regni participationem. Cupientes per Christi vestigia incedere, cuius vinculis vocatione nostra obligati sumus, cuiusque praecepta sequentes etiam orare pro inimicis conamur, quae tamen, teste deo, maxime pro vobis solventes die noctuque pro corporis vestri sanitate atque stabilitate regni vestri et maxime incolumitate animae deo omnipotenti supplicare nitimur. Dilectum vero filium vestrum,³ qui nuper peregrinosam vitam iusto dei iudicio transmutavit in aeternam, quomodo illum a paterna caritate vestra, quae inter vos apud deum in sempiternum servabitur, separare possumus? Unde pro certo vos scire cupimus, quicquid orationibus, vigiliis, missarum solemnitatibus, elemosynarum largitione et pauperum cura omnibusque, quibus humana fragilitas
35 creatorem suum potest placare,^b ad perpetuam salutem sibi partim nobiscum omni tempore implorare. Super haec vero ad suae aeternae felicitatis augmentum

91. ¹) 1068—1089 iun. 26.

92. ^a) 'regi' addidi. — ^b) 'placere' errore typographi Pez.

¹) Vratislao. — ²) Ratisbonae, de qua vide ap. Wattenbach l. l. — ³) Boleslaus, ducem Olomucensem.

ex intimo cordis nostri affectu centum missarum sollemnia privatim celebrari, totidemque psalteriorum modulationes fieri in conventu nostro constituimus, ita quoque, ut deo catervulam nostram incolumem indivisamque servante, ante diem natalis domini haec vota expleamus. Quia igitur omnipotens deus nostram paupertatem multociens per vos respexit, in quo etiam post deum omnis spes et salus nostra est posita, qua de spe modo confortati aures tantae sublimitatis obnixis precibus titillare praesumimus, quatenus thesaurum vestrae largitatis levigando nostram necessitatem aperiatis, pii redemptoris memoriam tenendo, qui ait: „Quod uni ex minimis istis fecistis, mihi fecistis.“⁴ Valet et super Christi pauperes, quibus hoc anno omnia necessaria huius vitae omnino desunt, misericorditer respicite. Quid plura? Omnem misericordiam et gratiam in vobis speramus. Per ipsam deprecamur vos, ut per domnum Albinum,⁵ fidelem vestrum, regali vestro praecepto pacifice nostrum nuntium in Poloniam^c deducere et reducere dignemini.

93.

15

Monachus quidam G. Vratislao, Bohemiae regi, preces pro filio eius defuncto indicat eumque ad pacem hortatur.

[1090 sept. vel oct.]

Pez, *Thesaurus anecd.* VI, I, col. 295, num. 80 (ex cod. ms. quondam s. Emmerammi Ratisb. nunc deperdito). = Dobner, *Annales Hagec.* V, pag. 532. = Boczek, *Cod. dipl. Morav.* I, pag. 186, num. 200. = Erben, *Reg.* I, pag. 82, num. 180.

20

Pez l. l. epistolam hanc a beato Gunthero scriptam esse male putat, cum propter titulum regium Vratislao attributum eiusque filii defuncti (Boleslai ducis Olomucensis, † 1090 aug. 11) mentionem epistola non ante mensem septembrem anni 1090 scripta esse possit; quo tempore b. Guntherus iam multos ante annos mortuus erat. Cf. Giesebrecht, *Gesch. d. deutsch. Kaiserz.* III,⁵ pag. 1181.

25

Veteranus ille inclusus G.,¹ amicus gloriosissimi regis W.,² novos fructus sibi amoris semper et dilectionis. Caritatem, quam a prima vestrae visionis cognitione inter nos deus coniunxerat, in vobis iam video extinctam. Cum enim dilecti gnati vestri³ obitum undique partibus nostris etiam ipso loco, in quo demoror, deo instigante ad memoriam animae illius per nuntium bene intimare procurastis, mihiq; ullam amoris ammonitionem mandare dedignastis. Sed tamen anima filii ut vita et anima patris adhaerebit mihi teste deo, ne videar adulando fallere, quod haec ipsa erga vestram perpetuam salutem ardendo in me succenditur, ita ut vestri memoria cottidie post dominum imperatorem nostrum in conspectu dei inprimis a me recitetur. Idcirco rogo et obsecro vos, ne parvam ammonitionem,

30

35

92. c) „Poloniam“ cod. teste Pez.

^a) Matth. XXV, 40. — ^b) Capellanum episcopi Pragensis Gebhardi; v. Cosm. Chron. lib. II, c. 38.

93. ¹) Nomen hoc explicare nescio. — ²) Vratislai. — ³) Boleslai ducis Olomucensis.

40

quam iustus iudex vobis digne promerenti intulit, indigne suscipiatis, nam ,quem diligit dominus, castigat,⁴ sed semper de parvis maiora vobis appropriare timeatis. Valete et iam in ultimo aetatis tempore pacem firmate et vigilate, ut pulsanti domino possitis aperire.

5

94.

Clemens III antipapa Vratislaum, principem Bohemiae, monet, ut tandem suam auctoritatem sequatur debitamque oblationem sibi mittat. Quemdam, ut episcopus constitueretur, iam antea commendatum, denuo commendat. Se de ea re cum imperatore egisse negat.

10

[cc. 1090—1091.]

Pez, Thesaurus anecdotorum novissimus VI, 1. col. 286, num. 72 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito) = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 524, = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 174, num. 193. — Cod. dipl. Saxoniae regiae II. Hauptth., I, pag. 39, num. 35 = I. Hauptth. I, pag. 346, num. 157 (fragm.); = Erben, Reg. I, pag. 75, num. 171. = Migne, Patrolog. lat. 148, pag. 831. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 5324.

15

Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz.⁵ III, pag. 1181 epistolam anno 1084 vel 1085 scriptam esse censet. Anno 1090 vel 1091 attribuendam esse accuratius exposuit Langer, Exkurs über d. Brief des Gegenpapstes Klemens an Wratislav v. Böhmen, in Mitth. d. Vereins f. Gesch. d. Stadt Meissen I, fasc. 5, pag. 31—38. Qui recto haud dubie iudicio usus alteram epistolae partem ad episcopatum Pragensem, Gebehardo episcopo mortuo (1089 iun. 26) vacantem, referri suspicatur.

20

C.¹ episcopus, servus servorum dei, W.,² glorioso principi Boemiorum ac dilectissimo filio, salutem et apostolicam benedictionem. Tuam, dilectissime fili, prudentiam credimus nosse, quantis dolis, quantis fraudibus adversarius noster
25 diabolus humanum genus exagitet, quantis versutiis eam, quam inter angelos et inter deum et primum hominem seminavit, discordiam cottidie inter christianos seminare laboret. Ut enim tibi veritatem fateamur, plurima iam saepius nobis de te sunt relata, quae adversum dilectionem tuam animum nostrum, quod deus avertat, incitarent. Sed ipse cordium inspector est testis, nolle nos super tua
30 dignitate aliud quam deceat vel credere vel audire, et quod in omnibus te et desideravimus et desideramus prosperari. Tuus tantum animus, unde dolemus, unde ingemiscimus, non ea se erga nos caritate, ea, qua deceret, devotione habere videtur, cum, nescimus quo nostro peccato, qua nostra erga tuam dilectionem offensione, debitam beati Petri oblationem^a contra omnium praedecessorum
35 nostrorum religiosissimam institutionem et exhibitionem tanto tempore detinueris^b et multotiens inde a nobis paterna affectione ammonitus, vel nos vel nostra mandata parvi pendens, prorsus neglexeris. Sed talia tibi forsant sunt re-

93. ⁴) Hebr. XII, 6.94. ^a) 'oblationem' addidi. — ^b) 'detinueritis' Pez.

40

¹) Clemens III. — ²) Vratislao.

lata, est enim hodie terra perversis delatoribus plena, quae tuae menti sinistram, ut videtur, de nobis iniecare suspicionem, et falsitati credulus tam inlicite retinendi debita^c qualemcumque adeptus es occasionem. Sed deus novit, qualitercumque te erga nos habueris, nos semper te corde puro dilexisse et tuam modis omnibus prosperitatem exoptasse. Aufer itaque, dilectissime fili, omnem 5 de animo tuo, si qua est, contrarietatis rubiginem et eam, quam nos erga te, tu quoque erga nos habeas dilectionis sinceritatem. Quia vero de sanctae Romanae ecclesiae iniuria cum salute animae nostrae silere non possumus, adhuc te paterne admonemus, rogamus etiam et obsecramus, charitative quoque consulimus, ne beati Petri debitam oblationem ulterius retineas, ne videlicet ipsam retinendo 10 eius iram in te exasperes, sine quo aperiente nemo regnum valet intrare coelorum; sed sicut decet debita eam reverentia dirige, ut ipsum tibi pacatum valeas invenire. Praeterea non credimus a tua excidisse memoria, quod dilectionem tuam et per literas et per nuntium tuum plurimum postulavimus. Obnix rogavimus super quodam dilectissimo filio nostro,⁸ tibi equidem fidelissimo et satis 15 noto, celsitudinem tuam interpellantes, ut in illa re, quam postulabamus, nostrae voluntati assensum praeberes. Sed nihil nobis de hac ipsa re postea, unde plurimum miramur, remandasti. Et ipse quidem iam magnifice, sicut dignus est, foret locatus, nisi hac fuisset expectatione detentus, quo, deus novit, fidelio- 20 rem tibi non poteris invenire. Hoc autem tuae sit notum dignitati, quod cum domino imperatore, karissimo filio nostro, de re ista nondum quicquam egimus, quoniam tuae certitudinem voluntatis hactenus expectavimus. De hoc vero certissimus existas, quod si hoc unum nostri causa, nostro rogatu feceris, quicquid a nobis deinceps me et te dignum petieris, impetrabis. Quicquid igitur de hac re sedet 25 tuo animo, utrum videlicet nostris tam dignis, quod non diffidimus, assentiaris petitionibus, nos quantocyus effice certos. Nolumus enim tantum virum, tam utilem ecclesiastico regimini, tali amodo suspendio detineri. Novo quoque sigillo, utpote evidentiori has litteras idcirco insigniri praecipimus, ut tua etiam dignitas evidentissimum tuae concessionis signum, aliquod videlicet admirationis novum in novo, quem petimus, episcopo eligendo et constituendo mittere dignetur. 30

95.

Anonymus quidam misericordiam Wratislai regis efflagitat.

[1085 iun. 15—1092.]

Pez, Thesaurus anecd. VI, 1, col. 294 num. 79 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito). = Erben, Reg. I, pag. 83, num. 182.

35

94. c) ita correxi, 'inlicita' Pez.

⁸) Hic Felicem, postea episcopum Misnensem, dici fere omnes perperam coniectabant; cf. Langer l. cit.

Rex aeternae deus, qui constas finis et ortus
rerum cunctarum per te bene dispositarum,
des Wratislao regi, super omnia claro,
ut felix vivat, sibi cuncta nocentia vincat.

- 5 Salutis, domine, et honoris vestri statum dei dispositione ad sui placitum pro-
telari. Nemo, nemo me fidelius divinum potest sufragium deprecari. Vix, domine,
quod salva vestri gratia dico, adhuc prorupi, qui haec, licet vestri claritate indigna,
nunc vobis composui. Saepe namque litteras meas, tum ad vestri laudem, tum
pro mei necessitate, vobis obtuli, nunquam tamen, non dico aliquem fructum,
10 sed nec condignum inde responsum habui. Sed tamen pro vero scio non tantum
vestri magnificentiam esse culpandam, quantum, ut aperte dicam, recitatorum
invidiam vituperandam, qui sedulo meam vobis subiiciendo pueritiam contendunt
mihi detrudere erga vestri^a misericordiam. Sim puer, ut ipsos fucose susurrare
audio, at deo, qui linguas infantium facit disertas, eo magis grates referro, quod
15 sui dono eruditus ego puer in praesentia ipsorum senum deo et vobis servire
non erubesco. Sed ne vos, domine, multis verbis teneam, si cura vobis est de
meo servitio, nulli libentius servio, ad quod maxime impellit me cognati mei
dilectio, a quo, nisi summa impulsus necessitate, invitatus me separabo. Quid plura?

Vos infinitae capiatis gaudia vitae.

20

96.

*Lambertus, episcopus Cracoviensis, a Vratislao, rege Bohemiae, petit, ut le-
gatis suis ad archiepiscopum Coloniensem proficiscentibus saluum praebeat con-
ductum.*

[1085 iun. 15—1092.]

- 25 *Pez, Thesaurus anecdot. VI, 1, col. 293, num. 78 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi
Ratisbon. nunc deperdito), = Dobner, Annales Hagec. V. pag. 528 (fragm.). = Bielowski,
Monum. Poloniae hist. I, pag. 372 (ad. a. 1079—1082). = Erben, Reg. I, pag. 75, num. 170.
(extr. ad ann. cc. 1086).*

- Gloriosi nominis, vitae quoque non ingloriosioris regi Boemiae,¹ L.² Cra-
30 coviensis episcopus, summi regis gratiam et ab ipso vitam, salutem atque vi-
ctoriam. Etenim ,domini est terra et plenitudo eius',³ etenim ,domini est regnum
et ipse dominabitur gentium.'⁴ Singulis terris, singulis regnis reges et dominos
praecepit in iudicium, quorum quidam sanae mentis in iudicio regnant et iustitia,
quidam vero in mentis elatione et in rapina. Sed quia tua, domine rex, nil aliud
35 exercet vigilantia nisi subiectorum vocetur providentia, quia iudicas pauperes
domini in iudicio, calumniatorem quemlibet humiliando, non est princeps, non

95. a) ita Pez; an ,gratiae vestrae' corrigendum sit?

96. 1) Vratislao. — 2) Lambertus 1082 1101. — 3) Psal. XXIII, 1. — 4) Psal. XXI, 29.

est potens, cuius non obtineas favores et gratiam, cuius vota et supplicationes non procedant ad impetrandam^a tibi eiusdem rei perseverantiam. Quarum supplicationum fiducia animatus a te, rex, ut tuus, me obtinere quiddam non magnum optavi, nil quidem mihi, sed tibi, nil meis meritis confidens, sed tuae, rex benignissime, liberalitati. Hoc enim anno tua gratia nostram legationem prospere direxisti ad archiepiscopum Coloniensem, indeque redeuntem^b ad nos cum nostra legationem ipsius, ipso deprecante, eadem tua gratia remisisti non minus prospere. Nunc autem utriusque causa, immo utriusque prece, rex benigne, rogaris, istis legatis conductum dare, et ut de me sileam, archiepiscopi tantae dignitatis, tam illustris vitae viri causâ, quia potes et regem decet, dirigas via prosperata. 10

97.

Conradus, dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov villam Kravsko in provincia Znoimensi et praedium 'Zahoregewici' et villam 'Chrabercyh' in Bohemia donat. [1092 ian. 20 — sept. 6]. 15

Traditur in privilegio Premislai Otakari I. regis, anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur.

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153. = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 590. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 190, num. 205. — Erben, Reg. I, pag. 84, num. 185.

De memoriae fide confer ea, quae ad num. 40 et 46 adnotavimus. 20

Post decessum vero Wratislay, bone memorie Bohemorum regis, Conradus principatum fratrum obtinuit, qui deo et sancto Johanni Baptiste in Ostrov pro adipiscenda eterna requie hec beneficia addidit: Krawsko¹ in provincia Znoymensi, ubi habetur de terra plus quam ad quadraginta aratra, insuper et silvam addidit; in Bohemia autem predium Zahoregewicy² et villam Chrabercyh.² 25

98.

Bretislaus II., dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov capellam sancti Petri et partem fluminis Blanice donat. [1092—1100].

Memoriam donationis praebet privilegium Premislai Otakari I regis, anno 1205 ian. 17 datum, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A). 30

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153. = Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 41. — Erben, Reg. I, pag. 84, num. 188.

De memoriae huius fide confer ea, quae ad num. 40 et 46 adnotavimus.

96. a) 'impetranda' Pez. — b) 'redentem' errore typographi Pez.

97. ¹) Kravsko a Znojmo (Znaim) ad septemtr. et occidentem. — ²) Haec villae ubi quarendae sint, nescio.

Hoc eciam pie memorie viro¹ de hac vita subtracto, Brecislaus iunior, id est filius regis Wratislay, in ducatum succedit; qui eciam monasterio Ostrowiensi pro anima sua suorumque omnium dedit capellam sancti Petri,² apostolorum principis, cum terra ad quatuor aratra et partem fluminis de Blanycye.³

5

99.

Fridericus et fratres eius Hartwicus et Udalricus et Bertholdus, filius Liutgardae, monasterio in Altaha Superiore (Ober-Altaich) aequali parte tradunt „silvam ultra Heimpreitisperg sitam CC mansus in latitudine et in longitudine usque ad marcham Boemaniam, a Wigilinesriet usque in aquam, que dicitur
10 *Pebarha“.* [1100—1105].

Monum. Boica XII, pag. 24, num. 7 (e cod. traditionum monast. Altahae Sup.) = Erben, Reg. I, pag. 85, num. 191.

15

Quo tempore donatio haec facta sit, ex eo cognosci potest, quod traditionibus sub Eginone abbate (1100—1105) factis inserta est.

100.

Nemoj quinque villas suas, totam familiam et quidquid habet, post uxoris suae mortem capitulo Vissegradensi legat. [1100—1107 mai].

20

Traditur in confirmatione Soběslai II, ducis Bohemiae, sine anno, cuius autographum in tabulario capituli Vissegradensis asservatur (A).

Hammerschmidt, Gloria et maiestas ... Vissegradensis ecclesiae, pag. 148. — Erben, Reg. I, pag. 85, num. 190.

25

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 70 donationem hanc anni 1105 vel 1104 spatio definit; Erben l. l. eam circiter annum 1102 factam esse putat. Quorum sententiae rationem quam habeant, non satis perspicio.

In nomine sanctę trinitatis eiusdemque individue unitatis. Notum sit omnibus presentibus et futuris, quod ego Nemoj¹ sanus corpore, retractans in animo meo de futura vita, in presentia Boriuoy ducis et episcopi Hermanni et Blagonis comitis, Mutinę atque Bosey et multorum aliorum necnon fratrum Wissegradensis ecclesię, omnem substantiam meam post mortem meam, scilicet V villas Crenuc,² Vrascov,³ Hraberci,⁴ Scrisin,⁵ Libin,⁶ totam familiam, et quicquid habeo,

98. a) „Blanycye“ A.

¹) I. e. Conrado I, † 1092 sept. 6. — ²) apud Putim, distr. pol. Písek.

35

100. ¹) De genere Vršovici, † 1108; it. Mutina et Bosey; v. Cosmae Chron. lib. III, cap. 23. — ²) Černuc ap. Velvary, distr. pol. Slaně (Schlan). — ³) Vražkov a Roudnice ad meridiem. — ⁴) Chrabřec, al. Chraberce ap. Louny. — ⁵) Fortasse Křesín ap. Libochovice, distr. pol. Roudnice. — ⁶) Libyně, germ. Hoch-Libin, distr. pol. Podbořany (Podersam).

dimitto uxori meę, quam diu permanserit in viduitate. Si vero nupserit vel morietur, postea sint omnia mea fratribus Wissegradensibus pro anima mea. Et ut istud firmum sit, predictus dux et episcopus firmaverunt; et quicumque infregerit, ab eodem episcopo sub anathemate sciat esse se conculcatum in secula seculorum. Amen.^a Hęc est autem familia, quę perpetue libertati donata est: Tutana, 5 Bogumila, Radohna, Bratrohna, Wratena, Vbicest, Decana.

101.

Henricus V, Romanorum rex, monasterio sancti Floriani¹ donationem Epponis de Windberg, scilicet „allodia inter Bosenbac et Ebresbac² usque ad terminos Boemię et predium, quod dicitur Cella ad Morvhile,³“ confirmat. 10

Juxta Pataviam 1108 nov. 4.

Urkundenbuch d. Landes ob d. Enns II, pag. 127, num. 91. — Stumpf, Reg. num. 3033

102.

Svatopluk, dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov villam Bojanovice donat. 15
[1107—1109 sept. 21].

Traditur in privilegio Premislai Otakari I regis, anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 193, num. 213. — Erben, Reg. I, pag. 87, num. 196. 20

De memoriae huius fide confer ea, quae superius ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Swathopluch, dei gracia Bohemorum ducatum cum obtinuisset, pro absolutione suorum peccaminum Boyanowicyh¹ villam contulit deo^a et beato Johanni Baptiste, Ostrow, perpetualiter possidendam.

103.

Udalricus, episcopus Pataviensis, ecclesiam in Gramastetten¹ a nobili quodam Udalrico et coniuge eius Ottilia fundatam esse attestatur, eiusque terminos sic describit: „Primum a capite Rotilich² usque dum idem rivulus Ro-

100. ^a) „Amen“ literis maiusculis scriptum A.

101. ¹) Ab Linz ad meridiem et orientem. — ²) Pesenbach, alias Tiefenbach, et Ebresbach fl. Austriae Superioris ex sinistra Danubii ripa. — ³) Kl. Zell, vicus in fluminis Gross-Mühl sinistra ripa. 30

102. ^a) „do“ sine abbreviationis signo A.

¹) Bojanovice a Zbraslav ad meridiem et occidentem, distr. pol. Smíchov. 35

103. ¹) Ab Linz ad septentr. et occid. — ²) Kl. Rodel.

tilam³ influat et sic per Chonzanwisa et Pertinolssperch usque ad ripam Danubii. Secundo vero contra meridiem usque ad terminum ecclesie Buchn[owe].⁴ Tercio vero supra montem contra orientem⁵ usque Hasilbach.⁶ Quarto quoque a ripa predicti fluminis Danubii contra septentrionem usque ad marcham Boemicam.⁷

1110 sept. 18.

Monum. Boica XXVIII, 2, pag. 269, num. 47. = Erben, Reg. I, pag. 88, num. 198. — Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 129, num. 92. — Cf. Hasenöhr in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII (1895), pag. 446.

10

104.

Udalricus, episcopus Pataviensis, monasterii sancti Floriani possessiones confirmat, inter quas „predium quoque domni Epponis in Windiperge cum omnibus adtinentiis, aquis scilicet et pratis, pascuis et silvis, que usque ad terminos Boemie protenduntur ad fluvium, qui Wultha¹ vocatur.“ Pataviae 1113 iun. 26.

15

Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 146, num. 99.

105.

Adelbertus I, archiepiscopus Maguntinus, Ottonem I, episcopum Bambergensensem, monet, ut ad concilium Fridislariense a Cunone, episcopo Praenestino, celebrandum veniat, eique mandat, ut litteras suas etiam Pragensi ac Moraviensi episcopis dirigat.

[1118 mai.—iun.]

25

E codice Udalrici Babenbergensis: in cod. ms. saec. XII bibl. caes. reg. aulicae Vindobonensis num. 398 fol. 119^v — 120 (V) et in cod. ms. saec. XII monasterii Zwettlensis num. 283 pag. 262 (Z).

J. G. Eccard, Corp. hist. medii aevi II, num. 291. — Concilia Germaniae III, pag. 271 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 198, num. 222. — Erben, Reg. I, pag. 91, num. 203. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. V, pag. 323, num. 187. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 256, num. 69. — Conf. Jäck, Bamb. Urk.-Ausz. in: Ber. d. hist. Ver. z. Bamberg VIII, pag. 23.

30 Reverentissimo Babenbergensium episcopo¹ A.,² Moguntinæ sedis minister indignus, fraternæ dilectionis et orationis inviolabile pignus. Quod proxime domnus Prenestinus,³ Romanæ ecclesiæ legatus, nobis apostolica auctoritate de-

35

103. ³) Gross-Rodel fl., qui apud Ottensheim Danubio influit. — ⁴) Puchenau a Linz ad occid. — ⁵) Pöstlingberg? — ⁶) Haselgraben. — ⁷) i. e. terminos Bohemiae, vide Hasenöhr l. l. pag. 451.

104. ¹) Vltava, germ. Moldau.

²) Ottoni I. 1103—1139. — ³) Adelbertus I. 1110—1137. — ⁴) Cuno, episcopus Praenestinus.

nuntiaverat, nostra quoque diligencia, per omnia Romanę auctoritati^a subdita, solerter impleverat, denuntians et vobis sub eadem auctoritate et nostra, uti ad concilium Colonię celebrandum⁴ vestra veniret presentia. Sed quia hoc nescio qua pretermissum fuit negligentia, eadem quidem, que et ceteris eiusdem^b concilii neglectoribus, vobis quoque iniuncta esset sententia, scilicet vel divini officii suspensio vel a communione corporis et sanguinis dominici formidanda interdictio, nisi nostrę petitionis diligencia hoc prevenisset et eximia sanctitatis vestre reverentia, ne id fieret, apud ecclesiam promeruisset. Quibus simul concurrentibus causis et cooperantibus, hoc tandem obtinuimus, ne quid severitatis vestra subiret dilectio, cuius hactenus in ecclesia valuisset devotio. Dignum nimirum arbitratus sum in omnibus honori vestro et reverentię parcendum et pro posse loco et tempori providere et consulere, cum sanctitatis vestre beata dilectio magno se devotę caritatis nobis obligaverit munere. De cetero, sicut in mandatum accepimus, denuntiamus, ut ad concilium, V kal. augusti⁵ Fridislarie^c á predicto legato celebrandum,⁶ indubitanter veniatis, ne huius etiam mandati neglector effectus, austerioris sententię decretum, petitione mea nil amplius prevalente, vobis inducat. Preterea ducem F.⁷ et C.⁸ fratrem eius et G.⁹ palatinum et reliquos complices eorum in predicto concilio excommunicatos noveritis. Litáeras etiam nostras rogamus, ut fratribus nostris, Pragensi¹⁰ scilicet et Moraviensi¹¹ episcopis, dirigatis.

106.

Gerbirga, ducissa Bohemiae, praedium in Grie, quod a fratre suo, Leopoldo III, marchione Orientali, accepit, una cum ecclesia ad Burg monasterio Gottwicensi donat.

[Post 1124 febr. 2].

Donationem hanc privilegium Henrici II, ducis Austriae, Vindobonae 1171 mai 1 datum his verbis commemorat: „Praedium autem, quod olim fuerat Waldonis in Grie,¹ postea Liupoldus marchio tradidit sorori suae Gerbirge,² ductrici Bohemiorum, eius rogatu delegans illud in manu Gebehardi, comitis de Piugen, tali pacto, ut quo ipsa petisset, praedium idem delegaret. Quod et fecit. Nam delegavit illud super altare sanctae Mariae in monte Kotwico,³

105. a) „ta‘ ead. manu superscr. V. — b) „eisdem‘ V, Z. — c) „Frideslarie‘ Z.

¹) De concilio hoc, mense maio anno 1118 habito, v. Theogeri vita II, c. 13 14, Mon. Germ. SS. XII, pag. 472 sq.; Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz.⁵ III., pag. 906. — ²) 28 iulii 1118. — ³) De hac synodo v. Gesta abbatum Trudonens. XI. c. 2. Mon. Germ. SS. X, pag. 3.; Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz.⁵ III, pag. 1230; Will, Reg. archiep. Magunt. I pag. 257, num. 73. — ⁴) Fridericum II, ducem Sueviae. — ⁵) Conradum, postea III regem. — ⁶) Godefridum, comitem de Calw, comitem palat. Rheni. — ⁷) Hermann, 1110—1122. — ⁸) Johanni II, 1104—1126.

106. ¹) Fortasse in regione apud Kottes prope Dürnstein. — ²) Natae c. 1080, Bořivoii II, ducis Bohemiae († 1124 febr. 2), coniugi. — ³) Götweig, monast. ord. s. Benedicti in Austria Inferiore, a Mautern ad meridiem.

adiiciens et ecclesiam, quae dicitur ad Purch,⁴ praesente Regimaro, Pataviensi episcopo, et Nanzone eiusdem loci abbate.⁵ Huius traditionis testes hi sunt aure tracti: Chunradus de Roningin, Dietricus de Leichelingen, Abrammus de Pleinchipach, Weinhart de Zelkingen, Diepoldus de Chagere, Rudolfus, Regingerus, Herduricus, Rudbertus, Reginhardus. Felicis autem memoriae Gerbirch postmodum induta sanctimoniae habitu sub obedientia conversata est abbas de Kottwico, ubi mox obiit⁶ sepulta quiescit in domino.⁴ *Hormayr, Wien's Gesch. I, Urkundenb. pag. XXXI, num. 11. — Meiller, Reg. z. Gesch. d. Markgr. u. Herz. aus d. Hause Babenberg, pag. 17, num. 32 = Erben, Reg. I, pag. 91, num. 204. — Cf. Juritsch, Gesch. d. Babenberger, pag. 136.*

107.

Gerbirga, ducissa Bohemiae, praedium Voitsau et Dankholz cum silva, quod a fratre suo Leopoldo III, marchione Orientali, impetravit, monasterio Gottwicensi donat.
[Post 1124 febr. 2.]

- 15 *(Hormayr) Archiv f. Geschichte, Statistik etc. XIX (1828) pag. 628, num. 215 (ex cod. traditionum mon. Gottwic.) — Meiller, Reg. z. Gesch. d. Babenberger, pag. 17, num. 33. = Erben, Reg. I, pag. 91, num. 205.*

Noverint tam presentis evi fideles quam loco eorum successuri heredes, quod Liupoldus marchio rogatu sororis sue Gerbirge, ductricis de Boemia, delegavit in manus Gebehardi, comitis de Puigin, predium Vogitisawa [et] Dancholvis^{a 1} cum omni silva, sicut quondam Waldonis fuerat, ea videlicet ratione, ut ipse delegaret, quo predicta matrona petisset. Idem vero Gebehardus, rogante eadem ductrice tradidit ad altare sancte Marie prenominationem predium post eius obitum fratribus hic deo famulantibus in usum, presente Regimaro, Pataviensis ecclesie episcopo, adiiciens et ecclesiam, quam ipsa construxerat in predicto loco, his testibus adhibitis: Rudolfo, Regingero et filio eius Rengingero, Heindinrico, Rudberto, Reginhardo. Investiture^b Rudolfus, Reginhardus.

108.

Richza, ducissa Bohemiae, monasterio Reichenbacensi praedium superius et inferius Aspach liberorum suorum consensu donat. [Ante 1125 febr. 27.]

Monum. Boica XIV, pag. 411, num. 6 (ex libro traditionum mon. Reichenbacensis saec. XII.) et XXVII pag. 8, num. 6. = Erben, Reg. I, pag. 91, num. 206.

Bona facta auctoritate debent confirmari, nam de occultis iudicare et de incertis diffinire, utrumque est difficile. Quapropter notum esse volumus omnibus

106. ⁴) *Burg a Kottes ad septemtrionem; v. Meiller l. l. pag. 212 nota 127. — ⁵) Obiit 1125 febr. 5. — ⁶) 1142 ian. 13 aut iun. 8.*

107. ^a) *'Dancholtis' corrigendum esse putat Meiller, l. l. pag. 213, nota 128. — ^b) Scilicet testes.*

¹) *Voitsau et Dankholz villae inter Kottes et Burg.*

tam futuris quam presentibus, qualiter Richza, ducissa de Boemia,¹ liberorum suorum consensu predium superius et inferius Aspach tradidit sancte Marie in Richinbach² et per manum Dietpaldi marchionis delegavit ad usum fratrum inibi deo famulantium in perpetuum. Testes sunt huius donationis Pertholdus de Schwarzinburch, Adalpertus de Holinsteine, Fridericus de Luttenbach, Rudolfus 5 de Craine, Adelger de Wenenbach, Eberhardus de Gingen, Adalpertus de Hohenwalte, Volmar de Wurmrise, Rudegerus de Rumtingen, Arinwicus de Wocilindorf, Ludewicus de Napurch, Otto de Kambe et filius eius Otto, Riwinus de Voheburch, Gotefridus de Weterenvelt et Regenboto frater eius, Adalpertus de Suzinbach, Otto de Rumtingen, Isinrich de Wichildorf et filius eius Pertholdus 10 et frater eius de Hameringen, Megingoz de Welstingen, Dietpaldus de Kabendorf, Ulricus de Vilungen, Wolfram de Taeskingen et frater eius Cunradus, Pertholdus et Immo de Pomtingen, Witoldus de Turdelingen, Rupertus de Smidingen, Rahewinus de Kazpach et alii quam plures.

109.

15

Reginmarus, Pataviensis episcopus, donationes ad monasterium sancti Floriani a nobilibus viris Hermanno de Kazelsdorf et Adelberone de Griezbach factas confirmans „terminos Boemiensium“ commemorat. Pataviae 1125.

Monum. Boica XXIX, 2, pag. 20, num. 32. = Erben, Reg. I, pag. 92, num. 207. — Urkundenh. d. Landes ob d. Enns II, pag. 163, num. 110. — Cf. Hasenöhrle in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII. pag. 448. 20

110.

Venceslaus, dux Moraviae, monasterio Gradicensi villam Kyjov pro remedio animae patru sui Ottonis II donat. [Post 1126 febr. 18.] 25

Traditur in confirmatione Premislai Otakari II regis, anno 1270 aug. 21 data, cuius apographum praebet Siebenaicher, Historica relatio de conditoribus . . . mon. Gradicensis, cod. ms. saec. XVII in tabulario terrae Moraviae Brunnae, fol. 93^v—94 (A).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 200, num. 225 = Erben, Reg. I, pag. 93, num. 209. — Vide etiam Teige, Zpráva o pramenech dějin kl. Hradištského, pag. 28, 52. 30

Quae post „damnetur“ sequuntur, ex privilegio Vladislai I regis, Pragae 1160 iun. 16 dato, ad verbum fere descripta sunt, ex quo efficitur, villas ibi nominatas non a duce Ven-

108. ¹) Filia Henrici I comitis de Berg, Vladislai I, ducis Bohemiae, uxor; obiit 1125, febr. 27. Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 398 Vladislaum ducem duas huius nominis coniuges habuisse minus recte putat; vide Teige in Památky archaeologické XIII, pag. 229 et Mayer in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutschen in Böhmen XXXVI (1898), pag. 434 sq. — ²) Reichenbach a Ratisbona ad septemtr. et orientem. 35

ceslao datas, sed aliquanto post acquisitas fuisse. Villae Hruška et Březovice, eodem privilegio teste, ab Ottone III, duce Moraviae, demum pro anima filiae suae Svatavae († cc. 1151) donatae sunt.

Anno incarnationis dominicae MCXXVI, epacta XXV, indictione IV, duodecimo calendas martii Otto ^{dux} II, dux Moraviae, paterno nomine nuncupatus, in proelio ¹ peremptus est. Cuius fratris filius, nomine Wenceslaus, amore coelestis patriae accensus, cum omni clero atque primatibus suis pro remedio animae patris sui deo militantibus in monasterio sancti Stephani, quod est in Gradisch, ² forum cum villa Kigiow ³ et duo aratra, duos etiam equos necnon novem indomitas equas et emissarium dedit. Quae si quis subtrahere aut impugnare aut quocunque modo violare praesumpserit, perpetuo anathemate Jesu Christi damnetur. < Nakel ⁴ ea conditione, ut qui eam inhabitare deliberant, tributum et decimas sancto Stephano solvant. Coeteris vero ad imperium ducis bella exercentibus sive urbem aut pontem parantibus seu * quamlibet necessitatem laborantibus, * quod prefati coenobii pater iusserit, faciant. Vstyn ⁵ ad tria aratra, Cythowicz ⁶ ad octo, Sarowicz ⁷ ad octo, Hradczane, ⁸ Tieseticzi, ⁹ Zlobicze, ¹⁰ Bezmirow, ¹¹ Obiedkovicze, ¹² Kelczicze ¹³ ad octo aratra, Prusci ¹⁴ ad duo *, Susiczi ¹⁵ ad octo, Bunovicze, ¹⁶ Luboss, ¹⁷ Popovicze, ¹⁸ Zelechouicz, ¹⁹ Sadlovicz, ²⁰ Topolan ²¹ ad duo *, Tasalky, ²² Zieroviczy ²³ ad octo aratra, Stemnice, ²⁴ Gnevotiene ²⁵ ad octo aratra, Rusca, ²⁶ Wrzesovicze, ²⁷ Uneticzy, ²⁸ Chomutoviczy ²⁹ ad octo aratra sub omni consuetudine sua >.

111.

Sobieslaus I, Bohemiae dux, in ecclesia Vissegradensi a se restituta novos tres canonicatus fundat, eiusque redditibus antiquis confirmatis novos addit et quae praepositus et decanus canonicis persolvere debeant, constituit. 1130.

110. a) Zusceticze' A; correxi ex privilegio Ottonis ducis Moraviae (supra num. 79).
¹) apud Chlumec, germ. Kulm; vide monach. Sazav. contin. Cosmae, Fontes rer. Bohem. II, pag. 256. — ²) Hradiště apud Olomouc (Olmütz). — ³) Kyjov, germ. Gaya, oppidum a Brunna versus meridiem et orientem. — ⁴) Náklo, germ. Nakel, prope Litovel (Littau). — ⁵) Ústín ab Olomouc versus occidentem. — ⁶) Stichovice a Prostějov (Prossnitz) versus occid. — ⁷) Žárovice a Prostějov versus occid. — ⁸) Hradčany prope Brodek (Prödlitz), distr. pol. Prostějov. — ⁹) Těšetice ab Olomouc versus occid. — ¹⁰) Zlobice, a Kroměříž (Kremsier) versus occid. — ¹¹) Bezměřov, a Kroměříž versus septentr. et occid. — ¹²) Obědkovice, a Kojetín versus septentr. et occid., distr. pol. Kroměříž. — ¹³) Čelčice a Kojetín versus septentr. et occid., distr. pol. Přerov. — ¹⁴) Prusy, a Přerov versus merid. et or. — ¹⁵) Sušice, a Přerov ad septentr. et or. — ¹⁶) Bohuňovice, germ. Boniowitz, ab Olomouc versus septentr., distr. pol. Sternberg. — ¹⁷) Libuše, a Sternberg versus merid. et occid. — ¹⁸) Popovice prope Přerov. — ¹⁹) Fortasse Želechovice prope Unčov, distr. pol. Litovel (Littau). — ²⁰) Fortasse Žadlovce apud Loštice, a Mohelnice (Mügltitz) ad meridiem. — ²¹) Topolany ab Olomouc versus occid. — ²²) Tážaly ab Olomouc versus meridiem. — ²³) Fortasse Žeravice a Přerov ad septentr. et occid. — ²⁴) An Senice, germ. Gross-Senitz, a Litovel versus merid.? — ²⁵) Hněvotín, germ. Nebotein, ab Olomouc versus occid. — ²⁶) Fortasse Hruška a Kojetín versus occid. — ²⁷) Březovice. Qui vicus huius nominis hic dicatur, diiudicare nequeo. — ²⁸) Vicus ignotus. — ²⁹) Chomoutov, germ. Chomotau, ab Olomouc ad septentriones.

Apographum autographi instar manu saec. XII exaratum in tabulario capituli Vissegradensis (A).

Pontanus, Bohemia pia, pag. 71 (frgm.) — Hammerschmid, Gloria et maiestas... Wissegradensis ecclesiae, pag. 135. — Berghauer, Protomartyr poenitentiae, pag. 214 (frgm.) — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 204 (frgm.) — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 201, num. 228 (reg.) — Erben, Reg. I, pag. 93 num. 211. 5

Palacký ap. Erben l. l. pag. 624 de hoc diplomate adnotavit: „Suspectum quamquam saec. XII satis eleganter scriptum.“ Quae quidem viri docti sententia haud in omnibus partibus probanda esse mihi videtur. Diplomatis non quidem genuina forma, sed eius apographum archetypi instar circa saec. XII medium confectum servatur, de quo Sobieslai II ducis sigillum dependet Nihil autem invenio, quod ex eis, quae diplomate constituentur, suspicionem afferre videatur; verba tantum „Et ne armarii custos — habeant respectum“ an genuina sint, dubitationem movent. — De ecclesia Vissegradensi a Sobieslao duce renovata beneficiisque donata Cosmae continuator, canonicum dico Vissegradensem, ad a. 1129 his verbis rettulit: „Quam [sc. ecclesiam] Sobieslaus... renovavit et renovatam in melius auxit, quia parietes depingi fecit, coronam auream in ea suspendit, quae ponderat XII marcas auri, argenti vero LXXX, aes et ferrum sine numero, pavementum pollitis lapidibus exornavit, porticus in circuitu addidit, laquearia in lateribus duobus affixit, tegulis summitem totam cum tectis cooperuit, claustrum et omnes officinas cooperiri iussit; insuper et canonicos eiusdem ecclesiae multiplicavit, stipendiis, praediis aliisque bonis augmentavit“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 207). Cuius verba typis distinctis expressa, mirum quantum Sobieslai diplomatis initium in memoriam revocant, qua quidem re diplomatis fides manifestius comprobari videtur. Cf. Teige in Věstník kr. české společnosti nauk 1889, pag. 316. 10 15 20

* In nomine sanctę et individue trinitatis. Notum sit cunctis tam modernis quam posteris in unitate fidei congregatis et congregandis, || quod ego Sobezlavs,^a dei gratia Boemorum monarcha, utile et salubre anime meę ducens priorum patrum monimenta renovare, inter ceteras || regni mei ecclesias, quarum eciam mihi non modica cura fuit, in secreto cordis mei deliberavi patris mei, regis videlicet Wratizlai, monasterium || in Wisegrad civitate situm, ad magnam vilitatem, aut predecessorum meorum incuria, aut, quod magis est credibile, prepositorum eiusdem loci negligencia, redactum, illud inquam monasterium summa vigilancia curavi emendare et xeniis, quantis debui quantisque potui, exornare. Nam ut de pictura parietum et pavimento politis lapidibus ornato et superiori operimento aliisque, quę intus et exterius pro absolutione criminum et spe future vite addidi, taceam, corona ex auro et argento facta faciem templi decoravi, altaria palliis crucibusque tam aureis, quam argenteis exornavi, sacrarium diversis libris ditavi. Deinde confidens multiplicatis intercessoribus facilius posse veniam culparum mearum a deo consequi, statui, ut decanus, cui cura fratrum regenda est, duplicem semper prebendam habeat. Insuper eciam tres fratres in eadem congregacione addidi. Pro quorum complendis stipendiis decrevi dimidiam partem fratribus^b vie Pracha-

 25 30 35 40

111. a) literis maiusculis scriptum A. — b) „fratribus“ eadem manu supra lineam suppletum A.

ticih¹ habendam et dimidiam preposito; dimidiam partem fructuum et vini Sitinicih² fratribus et dimidiam preposito; dimidiam partem indomitarum equarum Gogolicih³ fratribus et dimidiam preposito; dimidiam partem salis na Tristenici⁴ fratribus et dimidiam preposito; dimidiam partem lignorum^c sub Deuſn⁵ fratribus
 5 et dimidiam preposito. Naulum vero na Otauę⁶ totum fratribus habendum assigno.^d Et cum secundum predecessorum meorum instituta decimam marcam de annuo tributo idem fratres in his civitatibus habeant, videlicet Prage,⁷ Wisegrad,⁸ Satcsi,⁹ Sedlicih,¹⁰ Lutomericih,¹¹ Beline,¹² Dacsine,¹³ Bolezlai,¹⁴ Camenci,¹⁵ Gradci,¹⁶ Opocsne,¹⁷ Hrudimi,¹⁸ Kurimi,¹⁹ Pilzni,²⁰ Lubici,²¹ Wratne,²² ego^e ele-
 10 mosinarum expensa et eorum prece confidens posse salvari, addo eis in tribus his provinciis Rokitnah,²³ Csazlai,²⁴ Hinone²⁵ eciam decimam marcam^f annui tributi. Decerno eciam et generacionum generacionibus sciendum et observandum relinquo, quod idem fratres singuli singula habeant aratra cum aratoribus et uxoribus et liberis eorum, de quibus nullus in aliqua causa habeat se intromittere.
 15 Decano vero constituo duo aratra habenda Wirseuicih²⁶ scilicet, ubi etiam pomeria duo horreo iuncta ipsi dedi, et Wirbsaz.²⁷ Reliquarum vero nomina villarum hec sunt: Gosteni²⁸ villa trium fratrum, Bezne²⁹ duorum, Vinori³⁰ duorum, Bascsi³¹ duorum, Janiseuicih³² duorum, Hualach³³ unius, Gouoricse³⁴ unius, Dubcsi³⁵ unius, Nawrutici³⁶ unius. Et ne hi boves, qui sunt dos eiusdem ec-

20 111. c) ,ig' eodem atramento ex ,ut' correctum A. — d) quae subsequuntur, alio atramento, sed eadem manu scripta sunt. — e) sequitur locus rasmus unius literae spatium continens. — f) ,mār' eadem manu supra lineam adscriptum A.

1) Prachatice a Pisek versus merid. et occid. — 2) Žitenice, germ. Schüttenitz, prope Litoměřice (Leitmeritz). — 3) Ouholice in sinistra Moldaviae ripa a Velvary versus orientem. — 4) Trstenice, nunc Loučná, fluvius apud Pardubice in Albiam influens. — 5) Děvín, arx quondam supra Zlíchov (distr. pol. Smíchov) sita; vide Tomek in Časopis českého musea 1846, pag. 730. — 6) Otava flumen, qui apud Zvíkov (germ. Klingenberg) Moldaviae influit. — 7) Praha, germ. Prag. — 8) Vyšehrad. — 9) Žatec, germ. Saaz. — 10) Sedlec, germ. Zettlitz, prope Karlovy Vary (Karlsbad). — 11) Litoměřice, germ. Leitmeritz. — 12) Blžina a Žatec versus septemtr. et orientem. — 13) Děčín, germ. Tetschen, a Litoměřice versus septemtr. — 14) Boleslav Mladá, germ. Jung-Bunzlau. — 15) Kamenec, arx provincialis, ubi quaesita vel quaerenda sit, v. Památky archaeologické VI, pag. 144. — 16) Králové Hradec, germ. Königgrätz. — 17) Opouchov a Král. Hradec versus septemtr. et orientem. — 18) Chrudim. — 19) Kouřim, distr. pol. Kolín. — 20) Pízenec, germ. Pilsenetz. — 21) Libice, distr. pol. Poděbrady. — 22) Vratno, arx provincialis, ubi quaerenda sit, nescitur. — 23) Rokytensko pristinum provinciae Raconicensis nomen; v. Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 243. — 24) Čáslav a Praga versus orientem. — 25) Chýnov, distr. pol. Tábor. — 26) Vršovice prope Pragam. — 27) Vrbčany prope Kouřim, distr. polit. Kolín. — 28) Hostín a Velvary versus orientem, distr. pol. Slaně. — 29) Bezno, distr. pol. Boleslav Mladá. — 30) Vinohrady a Karlín (Karolinenthal) versus septemtr. et orientem. — 31) Baš, distr. pol. Karlín. — 32) Jenšovice, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — 33) Chvaly, distr. pol. Karlín. — 34) Fortasse Hovorčovice, alias Hovorčeves, a Brandýs versus occid. et merid. — 35) Dubeč a Praga versus orient., distr. pol. Český Brod. — 36) Vrúte, germ. Webrutz, prope Štětí, distr. pol. Dubá (Dauba).

clesię, pereant, pro restauratione eorundem assigno eis a villico Pragensi annuatim in festo beati Martini VIII marcas denariorum accipiendas. Ut autem animam matris meę, que ex hac corrupcione feliciter transiens in eodem monasterio se iussit tumulari, animasque fratrum meorum scilicet Bolezlai^a et Bracsizlai^a eorundem canonicorum oracionis participes facerem, redditum quandam, Senacsin³⁷ 5 nomine dictum, cum tribus aratris et omnibus appendiciis, scilicet hospitibus, ędificiis, terris cultis et incultis, viis et inviis, pratis, pascuis, silvis aridis et virentibus, venacionibus, molendinis, piscacionibus et cum omni utilitate in ius eorundem fratrum tradendo firmo et firmando trado. Prepositus quoque eiusdem loci, sicut ab antiquis institutum est, LII servicia ex debito solvat eis, hoc tamen 10 sub examine et sub hac certitudine, ut ęstivo tempore vaccam sterilem, que vulgari locucione ialouica dicitur, XII quoque pullos gallinarum et VI porcellos, excepto si quę ex benivolencia velit addere, et lagenam medonis continentem X et VII iusticias aliamque cervisię eiusdem quantitatis in uno quoque servicio expendat. Brumali etiam tempore pro vacca duos porcos triennes eis ministret.^g 15

<Et ne armarii custos circa suum ministerium tardus aliquando vel piger inveniat, campanarios et custodes eiusdem monasterii sui dumtaxat iuris esse confirmo,^g ita ut in omnibus causis [a]d^h nullam quantumlibet potentem personam preter eum solum habeant respectum;> et terram in villa, quę dicitur Kbel,³⁸ 20 ad unum aratrum sufficientem cum VI bobus et semine attinere ad cu[s]todiam^h censeo, hac tamen sub condicione, ut quivis custos pro ea fratribus servicium annuatim persolvat. Pomerium in suburbio, ubi ęstivo tempore habeant, si spaciari velint, cum duobus his servis Ian et Bogumil eisdem fratribus trado. Quadragesimali tempore una quaque ebdomada LXXX nummos pro piscibus a suo preposito accipiant, ęstivo etiam totidem, sed eo dumtaxat mense, si quo forte 25 preclarior festivitas feria VI evenerit; quod si non fuerit, dimidium tanti. Terram in Wirseuic²⁶ et ortos in Neosuetl,³⁹ quos frater meus Bracizlavs^a in dotem capelle, quę in honore beate Marie Magdalene est constructa, sub anathemate tradidit, idem fratres perpetuo iure possideant. Camenci¹⁵ decimum nummum in vendicionibus, ut antiquitus est institutum, habent habeantque. Et ut ea, que 30 statui et in presenti carta scribi iussi, nullum finem habeant, super altare et reliquias sanctorum apostolorum Petri^a atque Pauli^a sigilli mei inpressione confirmo, ea maxime pro causa, ut si quis dei inimicus mandatorumque eius contemptor hoc divellere voluerit, sciat se ab omnipotente deo in perpetuum condemnatum et cum cętibus sanctorum nil commune habiturum, sed cum 35 diabolo suo deceptore inextinguibilis gehennę incendio ęternaliter concremandum.

Anno ab incarnatione domini millesimo CXXX sunt hęc acta sub Lothario rege Teutonicorum eiusdem nominis tercio, sub christianissimo duce Sobezlao,^a

111. g) sequitur foramen sutura coniunctum A. — h) membrana laesa A.

²⁶) Fortasse Senetin prope Kutná Hora (Kuttenberg.) — ³⁸) Kbely a Karlín versus septemtr. et orientem. — ³⁹) Nusle prope Pragam.

filio regis Wratislai,^a nonodecimo monarcha Boemorum, ex quo christianitas in Boemia exordium sumpsit, his testibus presentibus: Meginardo, Pragense decimo presule, et Sdicone, septimo Olomucense, qui apostolica auctoritate hoc decretum confirmarunt, Johanne eiusdem monasterii preposito.

- 5 *Sigillum Sobieslai II ducis ex cera alba confectum, non integrum, appendet ex scidula membranae.*

112.

- Lotharius III, Romanorum rex, monasterio Indersdorfensi¹ donationem praedii, Indersdorf in episcopatu Frisingensi confirmat, praesente inter alios, Odalrico,²*
10 *duce Boemie.* *Ratisbonae 1130 [m. iun. vel iul.],*

Monum. Boica X, pag. 234, num. 2 (ex autogr. in tabulario gener. regni Bavariae Monachi); v. et XXIX, 1, pag. 258. = Erben, Reg. I, pag. 95, num. 212. — Stumpf, Reg. num. 3251.

- 15 *De tempore cf. Bernhardi, Lothar v. Supplinburg, pag. 265 nota 22 et 23, qui diploma hoc in mensem iulium reponendum esse putat. — Vide etiam, quae Cosmae continuator canon. Vissegradensis ad a. 1130 refert. Fontes rer. Boh. II, pag. 207.*

113.

- Rudolfus de Perge¹ filiae suae Richinzae eiusque marito Adelrammo de*
20 *Waldekke donat „omnia predia sua in Windeberge² sita, culta et inculta et quod vulgo ibi nuncupatur Waldmarch, incipiens ab Engilboltesdorf³ et tendens per aquam dictam Ruzischemuchel⁴ . . . per silvestria loca usque ad Pehaim geschait.“*
[c. 1130].

- 25 *Zahn, Urkundenb. d. Herz. Steiermark I, pag. 142, num. 130. — Cf. Hasenöhrle in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII, pag. 444.*

114.

- Adalbertus I, archiepiscopus Maguntinus, Henrico II, episcopo Olomucensi, concedit, ut sedem episcopalem ex vetere ecclesia (sancti Petri) in alium locum*
30 *transferat.* *[Ante 1131 iun. 30].*

112. ¹⁾ Inter Augsburg et Freising. — ²⁾ I. e. Soběslav I, qui etiam in annal. Erpeshfurd. (Mon. Germ. Script. VI, pag. 537) et in Ottonis Frising. Gest. Friderici I, c. 16 et 20 Udalricus appellatur.

35 113. ¹⁾ Perg in Austria Superiore ap. Schwertberg. — ²⁾ Windberg in Austria Super. apud Helfenberg. — ³⁾ Engersdorf ap. Windberg. — ⁴⁾ Böhm. Mühl, fl. a Linz ad septentr. et occid.

Apographum in codd. mss. saec. XII in bibl. capituli metrop. Olomucensis num. 205 fol. 202 (A) et num. 202 fol. 225^v (B).

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I., pag. 203, num. 230. = Jaffé, Bibl. rer. Germanic. II (Monum. Moguntina), pag. 397, num. 49. — Erben, Reg. I, pag. 95 num. 213. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 294, num. 243. — Vide etiam Friedrich, Monum. palaeogr. Bohemiae tab. 2. 5

A.,¹ dei gratia Magontinus archiepiscopus et apostolicę sedis legatus, H.^{a 2} dilecto in Christo fratri Morauensi episcopo, salutem. Translationem, illam³ immo utilem commutationem, quam fraternitas tua facere intendit, pro qua et nos consuluit, idcirco nobis honestam et necessariam assumimus, quia et ratio eam 10 non reprehendit et canonica auctoritas eam fieri posse non contradicit. Quapropter, in Christo dilecte frater, pię petitioni^b tuę debitę caritatis assensum prebentes mandamus et mandando consulimus, ut quod fieri oportet, fiat communi assensu fratrum tuorum et in ecclesia, á qua recedendum pro suis angustis et nimia eius parvitate^c videtur, divini officii celebratio, prout deo dicato 15 loco expedit, á tua sollicitudine provideatur.

115.

Henricus II, episcopus Olomucensis, pontificalem sedem Olomucensem ab ecclesia sancti Petri ad ecclesiam sancti Venceslai ibidem transfert eiusque sessiones consignari facit. 20
[Post 1131 iun. 30.]

Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli metropol. Olomucensis (A). — Exstat etiam apographum in Libro privil. eccl. Olomuc. saec. XIV in tabulario eodem, E I 27 signato, fol. 17—18 (B), et in alio Libro privil. eiusdem eccl. s. XIV. qui in tabulario archiepiscopali Cromezirensi asservatur, fol. C1 sq. num. 15 (C). 25

Wekebrod, Mährens Kirchengeschichte (Brünn 1814) I, pag. 142. — Richter, Augustini Olomuc. episcoporum Olomucensium series, Appendix, pag. 279. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 204, num. 231. = Erben, Reg. I, pag. 95, num. 214. — Locorum commentarium inde a verbis 'Hę sunt villę' edidit Lechner in Zeitsch. des Vereins f. Gesch. Mährens und Schlesiens II, pag. 127, ex C. — Imaginem lapidi incisam dedit Richter, Die ältesten 30 Original-Urkunden der Olmützer erzbischöflichen Kirche in Steindruck und historisch gewürdiget (Olmütz 1831).

Diploma notis chronologicis omnino caret, sed nihil obstat, quominus paulo post diem 30. iunii 1131 scriptum esse censeamus, qua die sancti Venceslai ecclesiae dedicationem factam esse annales Gradicenses et Opatovicenses referunt (Fontes rer. Bohem. II, pag. 394.) 35 — Bonorum conscriptionem maximam partem alia quaedam eiusdem temporis manus (B) scripsit, inter singulas partes spatio relicto, quo bona postea acquirenda inscriberentur. (Singulae voces, quae aliquot manibus recentioribus post suppletæ sunt, annotationibus

114. a) 'H' om. B. — b) 'petitioni' B. — c) 'parutate' B.

¹⁾ Adelbertus I. — ²⁾ Heinricho. — ³⁾ sedis episcopalis ex ecclesia sancti Petri in ecclesiam sancti Venceslai. Conf. diploma proxime sequens.

accuratius significantur.) Conscriptio potissima pars, quantum quidem ad manum B referenda est, necesse scripta sit ante sigillum diplomati impressum, quod ,p' litera vocis ,nuper' in linea extrema partim sigillo obtegitur. Etiam si igitur conscriptio non iam ex anno 1131 proveniret, tamen contendere possumus potissimam eius partem, manu B exaratam, bonorum ecclesiae Olomucensis eam continere conditionem, quae quidem ante Henricum II episcopum mortuum († 1150 iun. 25) fuerit. — Cf. Bretholz, *Gesch. Mährens I*, pag. 267 not. 2. — Locorum nomina explicat Richter, *Die ältesten Original-Urk.*, pag. 11 sq. et Sedláček in *Časopis Matice Moravské XXX* (1906) pag. 169 sq.

C. ¶ In nomine sanctę et individue trinitatis. ¶ Henricus,^a dei gratia Olomucensis ecclesię episcopus,^b omnibus orthodoxis catholicę ecclesię filiis.^c ¶ Cum uniuscuiusque fidelis pia erga deum devotio vigilantis animi desiderio decorem domus dei et locum habitationis glorię suę diligere debeat, cum omnem hominem, qui templum dei et habitaculum sancti spiritus esse desiderat, ut ei placeat, ¶ cui se probavit, non que sua sunt, sed que Jesu Christi, querere diligenter oporteat, non immerito nos eo devotius eoque studiosius ecclesię dei utilitatibus invigilare debemus, quo celsiorem ex dispensatione divina in mensa domini regiminis locum suscepimus, ne, qui plus ceteris, ut beatus ait Gregorius, in hoc seculo accepisse aliquid cernimur, ab auctore mundi gravius inde iudicemur. Nulli enim, nulli dubium est, ab eo, cui plus committitur, plus exigi et donis adauctis donorum rationes adaugeri. Sed quoniam iuxta vocem apostoli¹ velle adiacet^d homini, perficere autem bonum non invenitur, nisi divine pietatis habundantia, quę vota supplicum excedit et merita, bonam voluntatem excitando et perficere concedendo gratiam pro gratia largiatur, benedictus deus, qui suę virtutis efficaciam in nobis operando ad perficiendum, quod devoto versabatur in pectore, et voluntatem nobis attulit et facultatem non abstulit. Caritate quippe dei, quę in cordibus fidelium per spiritum sanctum, qui datus est nobis, diffunditur, nobis in Christo dilectissimus et vere ecclesię catholicę filius dux Uacezlaus decenter inflammatus, ecclesiam beati Petri in civitate Olomuc sitam, quę eiusdem provincię ecclesiarum mater erat, pro sui parvitate ad capiendum populum confluentem non sufficere conspiciens, eamque, quę pontificalis sedis fastigio super alias polleret, minus aptam esse, utpote verus dei cultor, perpendens, beati Uacezlai martyris ecclesiam, quam in predicta civitate pater eius fundaverat, sed morte prepeditus imperfectam reliquerat, communicato nobiscum et cum omnibus terrę primatibus consilio, cum iam egritudine detineretur, cum omnibus appenditiis per nostrę humilitatis manus deo omnipotenti hostiam placentem obtulit eamque, ut perficiendam in curam nostram, si quid de eo humanitus accidisset, susciperemus^e et perfectam ac episcopalis sedis dignitate decoratam omnium

115. a) 'Henricus' caracteribus maiusculis scriptum A. — b) in ,eps' ,p' ex ,b' eodem atramento corr. A. — c) in fine primae lineae spatium 65 mm continens vacuum relictum A. — d) sequitur ,m' erasum; loco literae ,h' in proxima voce scriba genuine ,p' posuit, quod autem statim inter scribendum erasit. A. — e) ,s' in initio verbi eodem atramento correctum loco ,a' literae errore scribentis genuine positae. A.

¹) Cf. Rom. VII, 18: 'Nam velle adiacet mihi, perficere autem bonum non invenio'.

ecclesiarum matrem constituere studeremus, humiliter postulavit; quod etiam eius fidei devotio apud deum, cui omnia possibilia sunt, sicut videtur, obtinuit. Prefato namque duce religiosissimo vocante domino viam universę carnis ingresso, tam ex eius impensis, quam ex ceterorum fidelium oblationibus, additis etiam propriis pro posse nostro facultatibus, nos eandem dei ecclesiam et perficere et perfectam rebus necessariis ac utilibus exornare, quantum divina annuere dignata est clementia, elaboravimus,^f quam etiam consensu ac permissu domini metropolitani nostri Adelberti, sanctę Magontinę ecclesię archiepiscopi,² assensu etiam ducis Sobezlai, pontificalis sedis dignitate decoratam, ceterarum in eadem provintia ecclesiarum matrem constituimus, in priori vero ecclesia deo sedula exhibituros obsequia quatuor canonicos ordinavimus. Ut autem hec laudabilis ac venerabilis egregii ducis largitio et nostrę humilitatis ordinatio rata et inviolabilis in posterum permaneat, auctoritate dei omnipotentis et beati Petri, apostolorum principis, confirmavimus et, ut eandem tam domini universalis pape Innocentii quam domini Magontini archiepiscopi auctoritas potestate a deo sibi tradita roboraret et eiusdem contemptores vinculo anathematis innodaret, rogavimus et impetravimus. Et quoniam priora ecclesię nostrę privilegia partim vetustate consumpta, partim bellorum tumultibus aliisve occasionibus amissa sunt, in huius scripti nostri serie, que vel predecessorum nostrorum vel nostris sunt acquisita temporibus, cuncta, que in villis vel possessionibus ad eandem pertinent ecclesiam, denotari volumus, ut ecclesia dei et ea, que notata sunt, inconcussa deo favente deinceps possideat, et in his, que vel adhuc ei acquiri domino largiente poterunt, vel que necdum ab iniustis possessoribus, si qui tales sunt, vendicari potuerunt, huius scripti preiudicium non sentiat.

Hę^g sunt villę ad Olomucensem ecclesiam pertinentes: Vduba³ tota villa, Biscopici⁴ tota, Tucapi⁵ tota, Nemilaz⁶ terra sufficiens uno^h aratro. Talsalech⁷ I, Virouaz⁸ II, Velpridech⁹ II, Nenacunicih¹⁰ tota, Dirsouicih¹¹ II, Sarouicih¹² II, Melouicih¹³ tota, Glubocaz¹⁴ II, Rostinich¹⁵ I, Nemyiaz¹⁶ I, De-

115. f) ex 'elaboravimus' eodem atramento correctum A. — g) quae subsequuntur usque Guzoue II (inclus.) alio clarioris coloris atramento alia manus coeva (B) scriptura in codicibus usitata scripsit. — h) 'un' eadem manu ex 'ara' corr. A.

²) Vide epistolam proxime praecedentem. — ³) Dub ab Olomouc (Olmütz) ad meridiem. — ⁴) Biskupstvo prope Olomouc interpretatur Sedláček in Časop, Mat. Mor. XXX, 1906, pag. 169. — ⁵) Tučapy prope Dub. — ⁶) Nemilany, germ. Nimlau, inter Olomouc et Dub. — ⁷) Tážaly inter Olomouc et Dub. — ⁸) Věrovany apud Tovačov (Tobitschau), distr. pol. Přerov (Prerau), — ⁹) Ubi villa haec sita fuerit, incertum est. Brodek, vicum apud Kokory in distr. pol. Přerov hic dici perperam putat Richter. — ¹⁰) Nenakonice prope Dub. — ¹¹) Držovice prope Prostějov. — ¹²) Žárovice prope Plumlov (Pluménau), distr. pol. Prostějov. — ¹³) Fortasse Medlovice prope Švabenice, distr. pol. Vyškov (Wischau). — ¹⁴) Hlubočany, germ. Hobitschau, a Vyškov ad meridiem. — ¹⁵) Rostěnice, germ. Rosternitz, a Vyškov versus meridiem. — ¹⁶) Nemojany a Vyškov versus merid. et occid.

dicih¹⁷ I, Koualouicich¹⁸ I, Izuestouicich¹⁹ tota, Wladinich²⁰ I, Selci dole²¹ I, Dobrochouicich²² I, Viscoue²³ I, Studene dole²⁴ III, Smersicich²⁵ III, Cechah²⁶ II, Ratagih²⁷ I, Lucaz²⁸ I, Napteni²⁹ III, Podiuicich³⁰ tota, Ogrozimi³¹ VI, Oplocaz³² I, Lazniceh³³ V, Vicapeh³⁴ VIII, Strelcich³⁵ I, Guzoue³⁶ II,^g <Mostcaz³⁷ VI, Siratine³⁸ III, Topolaz³⁹ III, Roscuticich⁴⁰ I, Beztroycicich⁴¹ I, Gluchouo⁴² tota, Repsine⁴³ I, Vgezdec,^{m 44} Smersicich I,^{n 45} Dernouicich⁴⁶ III et Bolezlauenses⁴⁷ III, Sadlouici⁴⁸ tota in qua sunt figuli, Nacholine⁴⁹ III, Pencicich⁵⁰ dimidia villa et alia⁵⁰ integra,^o Cladorubech^{p 51} I, Slusine⁵² I, Medli ugezdec,⁵³ Mizlechouicich⁵⁴ XI, Olsaz⁵⁵ I, Trebsine⁵⁶ I,^l Blanzko^{q 57} cum Rayc,⁵⁸ Namesci⁵⁹ dimidia villa, Dobratin⁶⁰ allodium, Nachorini,^{q 61} Koualouicich⁶² XII.^r >

115. ⁱ) „Izueuestouicich“, sed prima „e“ punctis deleta. A. — ^k) „ch“ corr. ex „th“ A. — ^l) „Mostcaz — Trebsine I, obscuriori atramento alia manu coeua (C) scriptum, A. — ^m) „V“ erasa, post „c“ genuine sequebatur adhuc „e“ sed erasa, A. — ⁿ) „I“ ex „tota“ radendo corr. A. — ^o) „et al. int.“ in loco raso alia, ut videtur, manu scriptum, A. — ^p) „C“ in loco raso clariori atramento scripta, A. — ^q) „Blanzko — Nachorini“ clariori atramento alia manus (D) posterioris saec. XII scripsit, A. — ^r) „Koualouicich XII“ alio atramento in spatio in fine lineae vacuo relicto manu (H) saec. XIII ineunt., ut videtur, additum A.

¹⁷) Dědice prope Vyškov. — ¹⁸) Kovalovice prope Nový Rousínov, distr. pol. Vyškov. —

¹⁹) Zvěstovice, iam non exstat. — ²⁰) Iam non exstat. — ²¹) Fortasse Želč, germ. Zeltsch,

a Vyškov versus septemtr. et orientem. — ²²) Utrum Dobrochov prope Brodek, distr. pol.

Prostějov, an Dobročovice in distr. pol. Vyškov hic dicatur, diiudicare nequeo. —

²³) Vyškov, germ. Wischau. — ²⁴) Studenec a Prostějov versus septemtr. — ²⁵) Smržice

a Prostějov ad septemtr. — ²⁶) Čechy, distr. pol. Holešov (Holleschau). — ²⁷) Ra-

taje ab Olomouc versus septemtr. — ²⁸) Fortasse Loučany distr. pol. Olomouc. —

²⁹) Ptení a Plumlov ad septemtr. et occid., distr. pol. Prostějov. — ³⁰) Podivice a Vyškov

ad septemtr. — ³¹) Ohrozím prope Plumlov, distr. pol. Prostějov. — ³²) Opločany prope

Tovačov, distr. pol. Přerov. — ³³) Lazníky a Lipník versus occid., distr. pol. Hranice

(Weisskirchen). — ³⁴) An Vyčapy a Jaroměřice ad septemtr., distr. pol. Třebíč (Treibtsch),

hic suspicari liceat, incertum est. — ³⁵) Fortasse Střelice prope Unčov (Mähr.-Neustadt),

distr. pol. Litovel. — ³⁶) Huzová (vel Houžová) Německá, germ. Deutschhause, distr. pol.

Sternberg. — ³⁷) Moskovice prope Plumlov (Plumenau), distr. pol. Prostějov (Prossnitz).

— ³⁸) Žerotín a Sternberg versus occid. — ³⁹) Topolany ab Olomouc ad accid. —

⁴⁰) Roštoutky prope Milonice, distr. pol. Vyškov. — ⁴¹) Fortasse Bystročice ab Olomouc

versus merid. — ⁴²) Hluchov, distr. pol. Litovel. — ⁴³) Hřebčín, germ. Reptschein,

prope Olomouc. — ⁴⁴) Újezd, germ. Aujezd, prope Hrotovice, distr. pol. Mor. Krumlov.

— ⁴⁵) Smržice a Prostějov ad septemtr. — ⁴⁶) Drnovice prope Vyškov. — ⁴⁷) Bolelouc

apud Dub hic dici putat Richter. — ⁴⁸) Žadlovice a Mohelnice versus meridiem. —

⁴⁹) Cholina, alias Cholín, germ. Köllein, a Litovel ad merid. — ⁵⁰) Pěňčice et Pěňčický

a Přerov ad septemtr. — ⁵¹) Kladaruby ap. Valašské Meziříčí (Wallachisch-Meseritsch).

— ⁵²) Služín, distr. pol. Prostějov. — ⁵³) Medlice, germ. Mödlitz, prope Dvůrec (Hof),

distr. pol. Šternberk. — ⁵⁴) Myslíchovice a Litovel ad meridiem. — ⁵⁵) Olšany inter

Olomouc et Prostějov. — ⁵⁶) Třepčín a Prostějov ad septemtr. — ⁵⁷) Blansko, distr. pol.

Boskovice. — ⁵⁸) Rájec, germ. Raitz, distr. pol. Boskovice. — ⁵⁹) Náměšť ab Olomouc

versus occid. — ⁶⁰) Dobřetín quondam prope Strachotín, distr. pol. Hustopeč? —

⁶¹) Choryň prope Valašské Meziříčí. — ⁶²) Kovalovice (fortasse in distr. pol. Vyškov).

Hę^s villę subiectę sunt prepositurę sancti Wencezlai:⁶³ Golesouici⁶⁴ tota, Nezuestici⁶⁵ tota, Sebeh⁶⁶ III, Slauonin⁶⁷ tota, Ganeiouici⁶⁸ tota, Mladeiouici⁶⁹ tota, Topolaz⁶⁹ I, Droznouicich⁷⁰ I, Cladorubeh⁷¹ I, Bucouaz⁷² I, Uelperdeh⁹ I, Draseiouicich⁷³ I, Semitesicich⁷⁴ II, Prosteiouicich⁷⁵ tota, <pro^t hac solvitur prandium,^t> Soberazi⁷⁶ II, Gneutotine⁷⁷ III, Vargosci⁷⁸ I, Preiazlauici⁷⁹ tota, Gnoici⁸⁰ 5 tota, Lusici⁸¹ tota exceptis duabus, Mogilnici⁸² tota, Bobrounici⁸³ tres, Bru-nouicich⁸⁴ VII, <pro^u hoc allodio solvitur prandium,^u> Vitonicich⁸⁵ VII, Luto-tine⁸⁶ III, Uncine⁸⁷ tota, Drozdouicich⁸⁸ II, Vgricicich⁸⁹ I et alia decani cum ta-bernario; <pro^v hac etiam solvitur prandium annuatim.^v> Namesci⁸⁹ Suatopluc 10 dux emptum predium a possessore nomine Cistomir dedit ecclesię sancti W(encezlai).

Hę vero ad Prerouensem⁹⁰ ecclesiam pertinent: Dilgonici⁹¹ tota, Tucapi⁹² I, Vgezdcı⁹³ tota, Moscenica⁹⁴ tota, Tersaleh⁹⁵ III, Pecetulceh⁹⁶ tota, Zagnosouih⁹⁷ I, Probicich⁹⁸ I, Rosceni⁹⁹ I, Kostelci¹⁰⁰ I, Na telmacoue¹⁰¹ I, Cetisouicich¹⁰² I, Otro-couicich¹⁰³ I, Turouicich¹⁰⁴ I, Cladorubeh¹⁰⁵ I, Pacezlauicich¹⁰⁶ I, Vbreza^{w107} I,

155. s) quae subsequuntur, omnia usque ad finem praeter aliquas voces inferius accurate designatas manu B scripta sunt A. — t) ,pro — prandium' alia manus posterior E supra lineam addidit, A. — u) ,pro — prandium' manu E in loco raso supra lineam additum, A. — v) ,pro hac — annuatim' manus E supra lineam in loco raso adscriptum, A. — w) ,r' eodem atramento superscriptum A.

— 63) in Podivín, germ. Kostel, prope Břeclav (Lundenburg). — 64) Holešov, germ. 20 Holleschau. — 65) Nezvěstice, iam non exstat. — 66) Locus ignotus. — 67) Slavonín, germ. Schnobolín, prope Olomouc. — 68) Haňovice prope Litovel. — 69) Mladějovice, germ. Bladowitz, prope Sternberg. — 70) Droznov, alias Drozdov, germ. Drosenau, distr. pol. Zábřeh (Hohenstadt). — 71) Kladruby quondam fortasse inter Olomouc et Holešov; v. Sedláček, in Časop. Mat. Mor. XXX (1906) str. 170. — 72) Bukovany 25 ab Olomouc ad orientem. — 73) Dražovice a Vyškov ad septemtr. — 74) Fortasse Samotíšky ab Olomouc versus septemtr. et orient. — 75) Prostějov, germ. Prossnitz. — 76) Iam non exstat. — 77) Hněvotín, germ. Nebotein, ab Olomouc versus occid. — 78) Varhošť, germ. Haslicht, ab Olomouc versus orient. — 79) Přaslavice ab Olomouc versus orient. — 80) Hnojice, germ. Gnoitz, ap. Sternberg. — 81) Lužice prope Stern- 30 berg. — 82) Mohelnice, germ. Müglitz, distr. pol. Zábřeh. — 83) Iam non exstat. — 84) Brumovice prope Klobouky, distr. pol. Hustopeč (Auspitz) aut Brumovice, germ. Braunsdorf prope Krnov (Jägerndorf). — 85) Vitonice prope Kralice, distr. pol. Pro- stějov. — 86) Lutotín ap. Kostelec, distr. pol. Prostějov. — 87) Fortasse Unčice, distr. pol. Přerov (Prerau). — 88) Drozdovice, vicus desertus, qui situs erat prope Plumlov. — 35 89) Uhřetice prope Kojetín, distr. pol. Přerov. — 90) Přerov, germ. Prerau. — 91) Dluho- nice prope Přerov. — 92) Tučapy prope Holešov. — 93) Újezd prope Přerov. — 94) Moště- nice Horní a Přerov ad meridiem. — 95) Tršaly villa quondam ab Přerov meridiem versus. — 96) Pacetluky a Holešov ad septemtr. — 97) Zahnašovice a Holešov versus merid. — 98) Fortasse Pravčice d. p. Kroměříž. — 99) Roštění a Holešov 40 versus septemtr. et occid. — 100) Kostelec a Holešov ad septemtr. et occid. — 101) Tlumačov, distr. pol. Uherské Hradiště (Ungarisch-Hradisch). — 102) Fortasse Tečo- vice prope Tlumačov. — 103) Otrokovice a Tlumačov ad merid. et orient. — 104) Turovice prope Dřevohostice, distr. pol. Holešov. — 105) Kladeruby, g. Kladerub d. p. Val. Mezi- řiči (Wallachisch Meseritsch). — 106) Pačlavice a Zdounky ad septemtr. et occid., distr. 45 pol. Kroměříž. — 107) Břest a Kroměříž ad septemtr. hic dici putat Richter.

Parisouicich¹⁰⁸ I, Cuncouicich¹⁰⁹ I, Glupcicich¹¹⁰ I, Biscouicich¹¹¹ II, Lutincicich¹¹² I, Roscuticich,^{x 40} Cerncine¹¹³ II, Nezebicich¹¹⁴ tota, Glubocaz¹⁴ II, Zerbicich¹¹⁵ I, <Rogozou.^{y 116}>

Tempore ducis Ottonis secundi Iohannes¹¹⁷ episcopus a prefato duce emit
5 Cromesir¹¹⁸ cum tabernariis et theloneo, quod ad pontem pertinet, necnon et
Iesutboricich¹¹⁹ curiam cum villis. Hę villę Cromesirensi curię adiacent: Lobodici¹²⁰
tota, Zazane¹²¹ tota, Cesici¹²² tota, Zamrisc¹²³ tota, Nemitci¹²⁴ tota, Milotici¹²⁵
tota, Bicouici¹²⁶ tota, Melici¹²⁷ tota, <Dilgonici,^{z 91} Nenacunici,¹⁰ Vgezdec¹²⁸
tota, Zazas,^{aa 121} Nemitci.^{z 124}> Hę autem Iesutboricensi: Opocen¹²⁹ tota, Sbizlau¹³⁰
10 tota, Sezlauci¹³¹ tota, Pretoci¹³² tota, <Rogozouicich¹³³ II.^{bb}>

Has villas dominus episcopus Henricus emit et dedit sancto W(encezlao):
Siuanici,¹³⁴ Lozici,¹³⁵ Cerekouicich¹³⁶ <allodium^{cc} sufficiens duobus aratris.^{cc}> Hę^{dd}
villę ad Spitigneuensem¹³⁷ ecclesiam pertinent: Iarogneuici¹³⁸ tota, Kostelec¹³⁹ tota,

115. x) ,Roscuticich II, sed II' erasum A. — y) ,Rogozou' clariore atramento manus D addidit;
15 praecedit ,N' eodem atramento scriptum A. — z) ,Dilgonici — Nemitci' alio atramento
manus D addidit. Supra ,Dilgonici, Nenacunici' voces aliquot erasae sunt. Post ,Nemitci'
spatium viginti fere litterarum vacuum relictum est. A. — aa) ,Zazas' supra lineam alia
manu saec. XII ex. additum, genuine hic manu D ,Hualicin' scriptum erat, quod autem
20 cancellatum est A. — bb) ,Rogoz. II' manu F (adhuc saec. XII, ut videtur) additum
in loco raso. Ex nomine genuine hic posito praeter primam litteram ,S' nihil aliud
discerni potest. — cc) ,allodium — aratris' manu E superscriptum. — dd) Praecedit
spatium viginti duarum fere litterarum vacuum relictum A.

¹⁰⁸) Paršovice distr. pol. Hranice-(Mähr. Weisskirchen). — ¹⁰⁹) Kunkovice a Zdounky
ad merid. et occid., distr. pol. Kroměříž. — ¹¹⁰) Hrubčice, distr. pol. Prostějov
25 (Prossnitz). — ¹¹¹) Biškovice a Bystřice pod Hostýnem ad septentr., distr. pol.
Holešov. — ¹¹²) Litence a Zdounky ad merid. et occid., distr. pol. Kroměříž. —
¹¹³) Čerčín prope Bučovice, distr. pol. Vyškov. — ¹¹⁴) Nesovice prope Bučovice,
distr. pol. Vyškov. — ¹¹⁵) Srbece a Kojetín ad merid. et occid., distr. pol. Přerov. —
¹¹⁶) Rohozov iam non exstat. — ¹¹⁷) II, 1104—1126 febr. 21. — ¹¹⁸) Kroměříž,
30 germ. Kremsier. — ¹¹⁹) Jezbořice, distr. pol. Pardubice. — ¹²⁰) Lobodice a Tovačov
ad merid., distr. pol. Přerov. — ¹²¹) Sazany quondam villa oppidulo Kelč vicina;
v. Sedláček in Časop. Mat. Morav. XXX. pag. 171. — ¹²²) Těšice prope Kelč, distr.
pol. Hranice (Weisskirchen). — ¹²³) Zámrsky prope Těšice, distr. pol. Hranice. —
¹²⁴) Němetice prope Zámrsky, distr. pol. Valašské Meziříčí (Wallachisch-Meseritsch).
35 — ¹²⁵) Milotice a Hranice versus orientem et merid. — ¹²⁶) Býkovice, iam non
exstat. — ¹²⁷) Mělice, vicus desertus, qui situs erat apud Pustoměř [Richter]. —
¹²⁸) Újezdec villa quondam prope Kvasice, distr. pol. Kroměříž. — ¹²⁹) Opočínec,
distr. pol. Pardubice. — ¹³⁰) Zbyslav, distr. pol. Čáslav. — ¹³¹) Seslávky al. Seslavce,
40 distr. pol. Chrudim. — ¹³²) Přitoky, distr. pol. Hora Kutná (Kuttenberg). — ¹³³) Rozho-
vice distr. pol. Chrudim. — ¹³⁴) Živanice distr. pol. Pardubice. — ¹³⁵) Lozice, germ.
Lositz, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — ¹³⁶) Křekovice quondam villa
fortasse ibi sita, ubi nunc Vyšňary distr. pol. Litomyšl (Leitomischl). — ¹³⁷) Spyti-
hněv, germ. Spítinau, a Napajedla versus merid., distr. pol. Uherské Hradiště. —
¹³⁸) Jarohňovice a Kroměříž versus merid. — ¹³⁹) Kostelec prope Kyjov (Gaya.)

Sadouici ¹⁴⁰ tota, Rusou ¹⁴¹ tota, Veligrad ¹⁴² tota, Praxici ¹⁴³ tota, Biscupici ¹⁴⁴ tota, alia sub eodem nomine Biscupici tota, tertia idem nomen retinens Biscupici tota, Zablacaz ¹⁴⁵ II, Nesaticih ¹⁴⁶ I, Zrebrnicah ¹⁴⁷ I, Tucapi ¹⁴⁸ tota, Prestaz ¹⁴⁹ III, Kostelaz ¹⁵⁰ I, Cetohouicih ¹⁵¹ II, Siracouicih ¹⁵² V, Diuoceh ¹⁵³ I, Sobegribeh ¹⁵⁴ III, Ognisckouicih ¹⁵⁵ III, Nalubney ¹⁵⁶ I, Quasicih ¹⁵⁷ I, Nabeloue ¹⁵⁸ I carens cultore, 5
Hizleh ¹⁵⁹ I, Vazile, ¹⁶⁰ Orechouem ¹⁶¹ I, Na brode ¹⁶² III, Orechouem ¹⁶¹ II, Opatouicih ¹⁶³ I, Mladotici ¹⁶⁴ tota, Sobnouo ¹⁶⁵ tota, Vneradici ¹⁶⁶ tota. < Nalubney ¹⁵⁶ I, Ozcicih ¹⁶⁷ I. ^{ee} >

He villę ad Bracizlauensem ¹⁶⁸ ecclesiam pertinent: Opatouici ¹⁶⁹ tota, Seli-dedici ¹⁷⁰ tota, Strasouici ¹⁷¹ tota, Miculcici ¹⁷² tota, Boleradicih ¹⁷³ V, Crisano- 10
nouicih ¹⁷⁴ V, Ostrauaz ¹⁷⁵ VII, Sobolcouicih ¹⁷⁶ II, Vateroue ¹⁷⁷ II, Hrastouicih ¹⁷⁸ II,

115. ^{ee}) Nalubney I, Ozcicih I' manu F, ut videtur, additum A.

— ¹⁴⁰) Žadovice a Kyjov versus orient. — ¹⁴¹) Locus ignotus. — ¹⁴²) Velehrad ap Uherské Hradiště (Ung.-Hradisch). — ¹⁴³) Prakšice ab Uherský Brod versus septemtr. — ¹⁴⁴) Fortasse Biskupice prope Luhačovice, distr. pol. Uherský Brod; 15
reliquae duae villae eiusdem nominis in regione proxima verisimile sitae erant. — ¹⁴⁵) Zablažany quondam prope Uh. Hradiště. — ¹⁴⁶) Nežetice quondam prope Slavkov, distr. pol. Uh. Hradiště. — ¹⁴⁷) Stříbrnice ab Uherské Hradiště versus occid. — ¹⁴⁸) Tučapy a Stříbrnice ad orient., distr. pol. Uherské Hradiště. — ¹⁴⁹) Břestek, distr. pol. Uh. Hradiště. — ¹⁵⁰) Kostelany ab Uherské Hradiště versus 20
merid. et occid. — ¹⁵¹) Četěchovice a Zdounky versus merid. et occid., distr. pol. Kroměříž. — ¹⁵²) Žirakovice quondam prope Zdounky, distr. pol. Kroměříž. — ¹⁵³) Divoky prope Zdounky, distr. pol. Kroměříž. — ¹⁵⁴) Soběhrby, iam non exstat. — ¹⁵⁵) Ohništkovice vel Ohnišky, quondam prope Kvasice, distr. pol. Kroměříž. — ¹⁵⁶) Lubná a Kroměříž versus merid. — ¹⁵⁷) Kvasice a Kroměříž versus merid. et 25
orient. — ¹⁵⁸) Bělov prope Kvasice, distr. pol. Kroměříž. — ¹⁵⁹) Hysle a Kyjov versus orient. — ¹⁶⁰) Vasil villa quondam ibi sita, ubi nunc est Vasilsko prope Rudimov, distr. pol. Uh. Brod. — ¹⁶¹) Ořechov prope Polešovice, distr. pol. Uherské Hradiště et Ořechov Velký, distr. pol. Uherský Brod. — ¹⁶²) Uherský Brod, germ. Ungarisch-Brod. — ¹⁶³) Opatovice quondam prope Luhačovice distr. pol. Uherský 30
Brod. — ¹⁶⁴) Mladotice apud Slavičín, distr. pol. Uherský Brod. — ¹⁶⁵) Iam non exstat. — ¹⁶⁶) Uněradice, iam non exstat. — ¹⁶⁷) Hoštice prope Litence, distr. pol. Kroměříž. — ¹⁶⁸) Břeclav, germ. Lundenburg, distr. pol. Hodonín (Göding). — ¹⁶⁹) Opatovice prope Rajhrad (Raigern), distr. pol. Hustopeč (Auspitz). — ¹⁷⁰) Žele- 35
tice, distr. pol. Kyjov (Gaya). — ¹⁷¹) Strážovice a Kyjov versus occid. — ¹⁷²) Nikol-
čice a Hustopeč versus septemtr. aut Mikulčice inter Břeclav et Hodonín. — ¹⁷³) Polehradice inter Hustopeč et Klobouky. — ¹⁷⁴) Fortasse Křižanovice inter Slavkov (Austerlitz) et Bučovice, distr. pol. Vyškov. — ¹⁷⁵) Fortasse Ostrovanky a Kyjov versus septemtr. et occid. — ¹⁷⁶) Fortasse Sobůlky a Kyjov versus occid. — ¹⁷⁷) Veteřov inter Ostrovanky et Sobůlky. — ¹⁷⁸) Hrastovice villa quondam ibi sita, 40
ubi nunc est silva Hrastovec inter Dražůvky et Veteřov., distr. pol. Kyjov.

- Cernicouic¹⁷⁹ I, Prestauelcic¹⁸⁰ II, Caprisce,^{ff} ¹⁸¹ Rasouic¹⁸² III, Honouici,¹⁸³ Sobebuzzi,¹⁸⁴ Neradici,¹⁸⁵ Domaboric¹⁸⁶ III, Ratisckouic¹⁸⁷ III.^{gs} Hę vero ad Brennensem: ¹⁸⁸ Modrici ¹⁸⁹ tota, Biscupici ¹⁹⁰ tota, Voycouic¹⁹¹ I, Kororup^{hh} ¹⁹² I, Blasouic¹⁹³ I, Velesouic¹⁹² III, Loucic¹⁹⁵ II, Mileiouic¹⁹⁶ I, 5 Tesaz ¹⁹⁷ I,^h Veligrad, ¹⁹⁸ Satcane ¹⁹⁹ tota, Bogusouici ²⁰⁰ tota, Vgezdec.²⁰¹
- Hę villę ad Znoymensem ²⁰² ecclesiam pertinent: Biscupici ²⁰³ tota et Jacou,²⁰⁴ Plesici²⁰⁵ tota, Souolusci²⁰⁶ tota, Sanouici²⁰⁷ tota, In gradec²⁰⁸ II, Martinic²⁰⁹ V, Grusouaz ²¹⁰ III, Pruzeh ²¹¹ I, Dobrensko ²¹² I, Cerninoue ²¹³ I, Masouic²¹⁴ II allodium nuper acquisitum a duce Conrado. (S. I.)

- 10 *Im extremo membranae margine sigillum rotundum e cera alba confectum forma inversa impressum est. Priori parti sigillum inest secretum (diametros 27 mm), in quo sacerdotis manu sinistra pedum tenentis imago pectore tenus expressa depingitur. Inscriptio est: † HENRICVS. Sigillum maius (diametros 32 mm) posteriori parti impressum est, inque eo figura est viri ornatu episcopi induti sedentis, cuius manus recta pedum, sinistra erecta*
15 *librum tenet. Circumscriptio: † HEINRICVS · DEI · GRA · OLOMVCENSIVM · ĒPC.*

115. ff) supra lineam alia manus posterioris saec. XII. (G) adnotavit: „nota: Kuchar, frater eius Zesa, Vles, Ostrosec, A. — gs) sequitur spatium 72 mm continens vacuum relictum A. — hh) „r eodem atramento corr. ex „l A. — ii) sequitur spatium 65 mm continens vacuum relictum, in cuius altera parte voces aliquot (circa 36. litteras continentes) erasae sunt. A.
- 20 ¹⁷⁹) Černíkove; vicus hic hodie non exstat, sed situs fuit prope Koryčany, distr. pol. Kyjov [Richter]. — ¹⁸⁰) Přestavky quondam prope Ždánice distr. pol. Kyjov. — ¹⁸¹) Kapřiště? iam non exstat. — ¹⁸²) Rašovice a Slavkov versus merid. et occid., distr. pol. Vyškov. — ¹⁸³) Fortasse Hunkovice, prope Židlochovice, distr. pol. Hustopeč (Auspitz). — ¹⁸⁴) Soběbřichy quondam prope Bučovice (Butschowitz). — ¹⁸⁵) Neradice iam non exstat. — ¹⁸⁶) Dambořice a Kyjov versus occid. et septemtr. — ¹⁸⁷) Ratiškovice a Hodonín versus septemtr. — ¹⁸⁸) Brno, germ. Brunn. — ¹⁸⁹) Modřice, germ. Mödritz, a Brno versus merid. — ¹⁹⁰) Biskupice prope Jeviško (Gewitsch), distr. pol. Moravská Třebová (Mährisch-Trübau). — ¹⁹¹) Bojkovice, germ. Wojkowicz, prope Židlochovice, distr. pol. Hustopeč. — ¹⁹²) Korolupy villa quondam in regione apud Pozořice distr. pol. Vyškov. — ¹⁹³) Blažovice a Slavkov (Austerlitz) versus occid., distr. pol. Vyškov. — ¹⁹⁴) Velešovice, germ. Welspitz, prope Slavkov, distr. Kyjov. — ¹⁹⁵) Fortasse Lovčický germ. Kleinlowtschitz, distr. pol. Vyškov. — ¹⁹⁶) Milešovice, distr. pol. Vyškov. — ¹⁹⁷) Fortasse Těšany, distr. pol. Hustopeč. — ¹⁹⁸) Hodie non exstat. — ¹⁹⁹) Zátčany prope Mělník, distr. pol. Hustopeč. — ²⁰⁰) Fortasse Bošovice, distr. pol. Hustopeč. — ²⁰¹) Újezd, germ. Aujezd, distr. pol. Tišnov (Tischnowitz). — ²⁰²) Znojmo, germ. Znaim. — ²⁰³) Biskupice prope Hrotovice, distr. pol. Moravský Krumlov (Kromau). — ²⁰⁴) Fortasse Jakubov, distr. pol. Mor. Budějovice. — ²⁰⁵) Plešice a Hrotovice versus septemtr., distr. pol. M. Krumlov. — ²⁰⁶) Sovolusky, vicus quondam prope Dobruška. — ²⁰⁷) Fortasse Šanov, germ. Schöna, a Znojmo versus merid. et orient. — ²⁰⁸) Hrádek, germ. Erdberg, prope Jaroslavič (Joslowitz), distr. pol. Znojmo. — ²⁰⁹) Martinice vicus desertus quondam prope Hrušovany. — ²¹⁰) Hrušovany, germ. Grussbach, distr. pol. Znojmo. — ²¹¹) Prusy prope Vyškov. — ²¹²) Dobřínsko prope Krumlov. — ²¹³) Fortasse Černín ap. Jevišovice (Jaispitz), distr. pol. Znojmo. — ²¹⁴) Mašovice Velké, germ. Gross-Maispitz, distr. pol. Znojmo.

116.

Henricus II, episcopus Olomucensis, capitulum novae ecclesiae cathedralis ad sanctum Venceslaum Olomucii fundat et instituit. [Post 1131 iun. 30].

Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli metropol. Olomucensis (A). 5

Wekebrod, Mährens Kirchengesch. I, pag. 150. — Richter, Augustini series episc. Olomuc. pag. 284. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 208, num. 233. — Erben, Reg. I, pag. 97, num. 216. — Imaginem lapidi incisam dedit Richter in appendice operis cit.: Die ältesten Originalurkk. der Olmützer Kirche in Steindruck und hist. gewürdiget. (Olmütz 1831). — Imaginem phototypicam praebet Friedrich, Monum. palaeographica Boh., tab. I. 10

Diploma hoc eadem manu, ac praecedens, exaratum, etiam eodem tempore confectum esse videtur.

C. ¶ In nomine sanctę et individue trinitatis. ¶ Notum sit cunctis fidelibus Christi tam moderni temporis quam futuri, quod ego Heinricus, divina largiente clementia VII Olomu^{us}censium episcopus, remissionem peccatorum assequi et in 15 libro vite celestis asscribi devote super omnia desiderans, et ne in conspectu eius, de cuius plenitudine omnes accepimus, vacuus apparerem, desiderio animi fer^uventis exestuans inter cetera, que ad laudem et gloriam nominis domini ad decus et utilitatem ecclesię dei, seu ex fidelium oblationibus, seu ex propriis facultatibus, Christo largiente acquirere potui, numerum etiam ¶ canonicorum, qui 20 in ecclesia dei ymnis et orationibus die noctuque decenter insisterent et tam pro nostra quam pro omnium fidelium anime et corporis salute dei clementiam iugiter exorarent, non ex rebus episcopii^a diminutis, sed ex bonis ecclesię dei nostro tempore deo opitulante iuste acquisitis devotus augere volui, et ut eadem dei ecclesia, que eiusdem provincię ecclesiarum mater appellari meruit, duode- 25 nario canonicorum polleret numero, quatuor scilicet preter hos relictis, qui in priori ecclesia sedula deo exhiberent obsequia, sollicite elaboravi. Quod profecto mee^b devotionis factum ut ratum et inviolabile in posterum permaneat, licet communiter ab omnibus Christi fidelibus postulare studeam,^c et quod iusto expeto desiderio, facile impetrare debeam, ad vos tamen specialiter sermo meus 30 dirigitur, vos pre ceteris devotionis mee affectus deprecatur, qui in hac sancta sede domino dispensante post me sessuri, qui ecclesiae dei regimen per succedentia tempora usque in finem seculi estis adepturi. Vos, inquam, specialiter alloquor, vos per caritatem deprecor et per amorem proximi obtestor, ut que ad laudem et gloriam nominis dei a me facta cognoveritis, nec rescindere ni- 35 tamini nec rescindi paciamini. Eorum enim, que in domo dei pro posse suo mee humilitatis adauxit devotio, vobis etiam merces apud deum reputabitur, si vero fuerint comprobata iudicio. Vos igitur hec, que divini amoris^d a me gesta

116. ^a) ex 'episcopio' eodem atramento corr. — ^b) 'ex' in loco raso eodem atram. ead. manu scr. — ^c) 'a' ex 't' radendo corr. — ^d) hic 'gratia' excidisse videtur.

sunt, diligenter amplecti non respuatis, et ne vel predictus canonicorum numerus diminuatur, vel servitia, que eisdem fratribus seu de curia episcopali seu a substituto, si vestre placuerit discretioni, preposito dari constitui, aliquatenus eis subtrahantur, sicut boni milites Christi providere non cessetis, maxime cum et
 5 ego ad hec constituenda non res episcopii, ut prefatus sum, diminuerim, sed tam de prepositura quam de ceteris bonis ecclesie dei meo tempore deo volente acquisitis hec fieri competenter providerim. Omnipotens autem deus septiformis spiritus sui donis sanctitatem vestram repleat, ut per spiritum timoris amoris conditoris inherendo, per spiritum pietatis meis petitionibus condescendendo, per
 10 spiritum scientie atque consilii ecclesie dei honestati et utilitati diligenter provideatis, per spiritum fortitudinis eandem dei ecclesiam impugnantibus viriliter resistere non paveatis, per spiritum intellectus ac sapientie novum hominem, qui secundum deum creatus est, in iusticia et sanctitate veritatis induti, omnipotenti deo placere valeatis. Amen.^e

15 *Sigillum diplomati impressum idem est, quo diploma praecegens roboratur, illo tantum discrimine interposito, quod hic sigillum maius ad frontem diplomatis, sigillum secretum vero ad tergum affictum est.*

117.

Otto I, episcopus Bambergensis, Meginhardum, episcopum Pragensem, docet, quomodo de episcopatu non legitime suscepto criminationem a sese defendat.
 20

[1131 ante sept. 28.]

E codice Udalrici Bambergensis: in cod. ms. saec. XII. bibl. c. r. aulicae Vindobonensis num. 398, fol. 148^v—149 (V) et in cod. ms. saec. XII. monasterii Zwettlensis num. 283, pag. 330 (Z).

25 *J. G. Eccard, Corp. hist. medii aevi II, pag. 370, num. 364 = Dobner, Annales Hagec. VI pag. 217 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 202, num. 229 = Erben, Reg. I, pag. 97, num. 217. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. V, pag. 416, num. 239. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 288, num. 214.*

30 *Jaffé l. l. nullo adducto argumento epistolam anni 1129 spatium definit. Dobner anno 1131 scriptam esse putat, quem etiam Boczek et Erben secuti sunt. Ante sept. 28 eius anni scriptam esse docent ea, quae canonicus Vissegradensis ad hunc annum de Meginhardi episcopi expurgatione narrat; v. Fontes rer. Bohem. II, pag. 213. — Cf. Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 16 sq.; Bernharti, Lothar v. Supplinburg pag. 418 sq. — Meginhardi episcopi causa anno 1133 denique ad finem adducta est; vide inferius not. 9.*

35 **116. e)** *„Amen“ characteribus maiusculis scriptum. Wekebrod l. c. addit adhuc: „Dato 1130 in civitate Holomuz nonas martias“; quam temporis notam fictam esse censeo.*

M.,¹ venerabili Pragensium episcopo, O.² Babenbergensis, conservus suus et humilis dei gratia coepiscopus, in caritate non ficta³ orationem, in humilitate devota servitium. Propter unitatem caritatis Christi, que est inter nos, leta sunt nobis omnia, que vobis sunt prospera; in adversis autem quicquid vobis accidit, nobis quoque coaccidit. Quod autem in presenti vos conturbat, id ipsum 5 gravius nos quoque contristaret, nisi daret nobis consolationis vestre fiduciam, qui dat rectis corde leticiam. Veritas enim ipsa vos liberabit.⁴ Quis enim speravit in domino et derelictus est? Consoletur itaque vos primo consciencie vestre puritas, tanto ab omni timore secura, quanto a crimine obiecto sibi libera est. Consoletur vos, quod á fratribus et coepiscopis vestris bonum meruistis habere 10 testimonium, quod, si ad id ventum fuerit, omnes uno ore loquentur pro vobis. Consoletur etiam vos, quod in ecclesia Romana ordinatoris vestri⁵ auctoritas magna^a est, qui ante ordinationem vestram ita diligenter ordinem et libertatem electionis vestre examinavit, ut iam amplius ista retractari non oporteat. Miramur etiam, quomodo nunc sibi contrarii sint illi, qui tunc dato consensu tam ordi- 15 nationi quam electioni vestre interfuerunt. In his itaque volumus vos consolari^b in domino. Consilium autem nostrum est: si iam latius divulgatum est verbum illud iniuste criminationis vestre, ut in ipsa ecclesia vestra vos expurgare satagatis, quatinus apud eos nulla de vobis maneat suspicio, inter quos sancta debet esse vestra conversatio. Ducem⁶ insuper et principes terre, precipue Olomucensem^c 20 episcopum⁷ conciliate vobis et quascunque personas, sive ecclesiasticas sive seculares, omni studio placate. Difficile est enim unum aliquem vel odia vel offensam multorum sustinere; et nostri officii est^d coram omnibus humiliare nos et placare omnes, ut omnibus, si fieri potest, placeamus. Sic rebus domi compositis, tum denique in curia Romana rem vestram agite, quia parum extra secu- 25 ritatis est, dum adhuc domus nostra contra nos tumultuatur. Comparato itaque vobis favore apud ducem et principes et alias quascunque regionis^e sive ecclesie vestre^f personas, disponetis nostro consilio, ut nuntius bonus litteras archiepiscopi vestri et ducis unâ cum litteris vestris ad domnum apostolicum⁸ de-

117. a) „magna auctoritas“ Z. — b) „consolari vos“ Z. — c) „Olo“ alio atramento corr. ex 30 „Mo“ V; „Momucensem“ Z. — d) „est officii“ Z. — e) sequ. „personas“ sed deletum. V. — f) „vestre“ superscr. V.

¹) Meginhardo. — ²) Otto I. — ³) De Meginhardi erga Ottonem, episcopum Bambergensem, amicitia cf. Ebbonis Vita Ottonis, lib. II, 3: Idem vero electus dei pontifex Meginhardus singularem familiaritatis gratiam cum pio Ottone iam dudum habuerat; ita ut pro amore eius etiam locum hunc [sc. eccl. s. Michaelis Bambergensem], quem illi maxime dilectum noverat, miro affectu excoleret, beneficiis magnis accumularet perpetuamque hic anniversarii sui memoriam, ut hodieque apparet, fidei devotione disponderet. (Jaffé, Bibl. rer. Germanic. V, pag. 626). — In necrologio s. Michaelis posteriore obitus eius ad V. non. iul. [= 3. iul. 1134] commemoratur; v. Jaffé l. l. 40 pag. 573. — ⁴) Joh. VIII, 32. — ⁵) Adelberti I Maguntini archiep. — ⁶) Sobieslaus I. — ⁷) Heinricum II dictum Zdik. — ⁸) Innocentium II.

ferat, quę omnes hanc summam petitionis contineant, ut detur vobis potestas expurgandi vos in regione vestra coram eodem Johanne cardinale,⁹ cuius mentionem in litteris vestris^g habuistis. Interim ita vobis provide, ut si necesse fuerit, intrare Italiam^h non dubitetis. Expedi enim vobis extrema quevis perpeti
5 quam inobedientes inveniri.

118.

Hermannus, episcopus Augustensis, Ottoni I, episcopo Bambergensi, de depopulatione a Lothario III. rege Augustae facta conqueritur et caedis huius Bohemos participes fuisse his verbis nuntiat: „Nam, quod cum intimis prae-
10 *cordiorum dicimus suspiriis, rex christianus induxit super ecclesiam Christi inimicos Christi, homines inhumanos et paganos, Boemos videlicet ac Flâvos,¹ qui vulgari nomine Valwen dicuntur, qui persecutores Christi et ecclesiae esse ac fuisse semper manifeste ab omnibus cognoscuntur.“* [1132 sept. in.]

15 *Codex Udalrici Bambergensis epist. num. 260 ap. Jaffé, Bibl. rer. Germanic. V, pag. 444. — Ad caedem hanc fortasse spectant ea, quae canon. Vissegradensis Cosmae continuator ad ann. 1132 adnotavit: „Dux Sobieslaus regi Lotario Romam proficiscenti CCC milites in auxilium misit, Jaromirum, filium Borivoy, ducem praefecit. Qui de terra sua egressi, dum ad quendam locum Omberk vocatum venirent, ibi cum Theutonicis foro praedicti loci pugnaverunt,*
20 *quos deo iuvante devicerunt.“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 215). Cf. Bernhardi, Lothar v. Supplinburg, pag. 438 sq.*

119.

Adalbertus I, archiepiscopus Maguntinus, in concilio in festo beati Lucae¹ praefixo, controversiam inter episcopatum Halberstadtensem et monasterium
25 *Hersfeldense de decimarum possessione in Hassegau et Friesenfeld diu agitatam tandem discernit, praesente inter alios „Meginhardo Pragensi episcopo.“*

Maguntiae 1133 octob. 21.

30 *Wenck, Hessische Landesgesch. II, Urkundenb. pag. 81, num. 55. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 298, num. 263. — Conf. et. Bernhardi, Lothar v. Supplinburg, pag. 420 nota 99.*

117. ^g ‚vestris‘ superscr. (al. manu?) V. — ^h ‚Italiam‘ V.

^a) *Johanne episcopo Ostiensi (?)*, ad quem fortasse spectant ea, quae canon. Vissegradensis Cosmae continuator ad ann. 1133 narrat: „Eodem tempore legatus apostolici veniens, Meynhardum episc. in multis detestandis criminibus accusavit, et accusatum ad audientiam apostolici, ut de imposito sibi crimine se expiaret, venire iussit; coniuraverunt enim quidam ex eius monasterio, perversi fratres contra eum, quatenus privatum sua dignitate turpiter pellerent a sede. Horum execrabile iniquumque molimen gratia dei ad effectum venire non permisit.“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 216).

118. ¹) *Cumanos*.

40 119. ¹) = oct. 18.

Qua re Meginhardus episcopus eo tempore Maguntiam venerit, canonicus Vissegradensis, ad an. 1133 his verbis refert: „Post haec praesul Meynhardus, sanctae pietatis alumnus, Maguntiam causa excusationis ad archiepiscopum suum profectus est, ubi etiam plures episcopi² convenerant, in quorum audientia de imposito sibi crimine se decenter expurgavit et accusatoribus suis omne facinus, quo in se insurgere praesumpserant, misericorditer condonavit“ 5
(*Fontes rer. Bohem. II, pag. 217*).

120.

Lotharius III, Romanorum imperator, abbatiam Mönchsmünster¹ suis temporibus restauratam ecclesiae Bambergensi tradit ac subiicit. — Inter testes: „Meginhardvs Bragensis episcopus.“ 10
Maguntiae 1133 oct. 23.

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 259, num. 458 (ex autogr. tabularii gener. regni Bavariae Monachi). — Stumpf, Reg. num. 3286. — Cf. Bernhardi, Lothar v. Supplinburg pag. 508, nota 28.

121.

Dietpaldus, marchio de Vohburg, monasterio Richinbacensi¹ in die dedicationis eius plura praedia confirmat et tradit, inter quae etiam „in regione Egere: Diepoltzrewt,² Frownrewt,³ Chunrewt,⁴ quod Gotfridus de Weterenuelt ab Reichenbacensi abbate Erchengero suscepit in beneficium ea conditione, ne aliquis heres vel propinquus ei succedat. Preterea delegavit: Pernrewt,⁵ Lengeuelt,⁶ Prunn,⁷ Gotefridesrewt,⁸ sancte Marie Wilere.⁹“ 20
1135 iun. 15.

Monum. Boica XIV, pag. 409, num. 5 et XXVII, pag. 12, num. 11. = Erben, Reg. I, pag. 100, num. 221. = Gradl, Monum. Egrana I, pag. 17, num. 53.

122.

Conradus III, Romanorum rex, monasterii sancti Blasii in Silva nigra¹ possessiones, iura et privilegia confirmat. — Inter testes: „Ůdalricus,² dux Boemie.“ 25
Bambergae 1138 [mai 22—23].

119. ¹) Fuerunt ibi: Gerhardus s. Crucis in Jerusalem presbyter cardinalis, Norbertus archiep. Magdeburgensis, Anselmus episc. Havelbergensis, Otto episc. Bambergensis, Gebehardus episc. Eistädtensis, Bucco episc. Wormatiensis, Sigefridus episc. Spirensis. 30

120. ¹) Ab Ingolstadt ad plagam orientalem.

121. ¹) Reichenbach apud Nittenau a Ratisbona versus septemtr. et orientem. — ²) Dip-persreut prope Türschenreut ab Eger versus meridiem, ubi etiam sequentia loca sita sunt. — ³) Frauenreut. — ⁴) Gross-Konreut in flum. Wondreb dextra ripa. — ⁵) Hodie non exstat. — ⁶) Lengenfeld apud Falkenberg. — ⁷) Brunn. — ⁸) Göpfersgrün apud Thiersheim ab Eger versus occid. — ⁹) Marchanei, S. Marienweiler ap. Türschenreut. 35

122. ¹) S. Blasien im Schwarzwald. — ²) I. e. Soběslaus; v. not. 2 ad num. 112.

Hergott, *Genealogia Habsburg.* II, 1, pag. 158, num. 214. — Erben, *Reg. I*, pag. 101, num. 224. — Stumpf, *Reg.* num. 3378.

5 Dümge, *Reg. Badensia*, pag. 39 *diplomā hoc mense iunio medio datum esse censet, Stumpf vero l. l. fultus testimonio privilegii Ottonis I, episcopi Bambergensis, quod datum est 1138, in curia Babenberg, feria II post sanctum diem Pentecostes' (Mon. Boica XII, pag. 332) mensis maii diem 22 vel 23 proponit. — Cf. Bernhardt, Konrad III, tom. I, pag. 39.*

123.

10 *Innocentius II papa Henricum, episcopum Moraviensem, Christi fidem apud paganos propagaturum, ad sese vocat. Laterani [cc. 1140] apr. 12.*

Apographum in codice ms. s. XV (anno 1416 scr.) bibliothecae capituli metropol. Pragensis G XXXI signato, in appendice litt. Ivonis Carnotensis cap. CLXXXII (C).

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 212, num. 236 = Migne, Patrologia lat. tom. 179, pag. 531. — Erben, Reg. I, pag. 101, num. 227. — Jaffé, Reg. pontif.² I, num. 8116.

15 *Innocencius episcopus servus servorum dei. Venerabili fratri Henrico, Moraviensi^a episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Fraternitatis tue literas benigne suscepimus et de tua sospitate^b cerciores effecti, gavisum sumus. Verum tamen, quoniam ex ipsis voluntatem tuam cognovimus paganis verbum domini predicare et ad fidem Christi convertere, opus est, ut ad matrem tuam*
20 *sanctam Romanam ecclesiam venias, quatinus congruo fructu exinde proventuro, ibidem secundum universalis ecclesie doctrinam assumpta forma docendi, ipsius auctoritate, quod faciendum fuerit, auxiliante domino perficere valeas. Datum Laterani II idus aprilis.*

124.

25 *Zbigneus, sacerdos et canonicus sanctae Mariae, in ecclesia, quam in patrimonio suo, in villa Unětice, fundaverat, duos canonicos instituit et dotat. Quam ordinationem Soběslao duci tuendam commendat. [1125—1140].*

30 *Apographum insertum privilegio confirmationis Venceslai I. regis anno 1233 dato, cuius autogr. in tabulario capituli metropol. Pragensis asservatur (A).*

Erben, Reg. I, pag. 98, num. 219.

35 *Instrumentum notis chronologicis omnino carens, cur ad annum cc. 1132 posuerit Erben, nescio. — Palacký in adnotationibus ap. Erben l. l. pag. 624 fidem eius in dubitationem vocavit, quam sententiam nullis argumentis confirmatam amplecti nequeo, cum forma atque indoles scripti huius antiquitatis manifesta prae se ferat vestigia. Cf. Krofta in Český časopis historický X, pag. 266 not. 3.*

123. a) 'Olom(ucensi)' al. man. superscr. C. — b) 'suspitate' C.

Cunctis Christi fidelibus sit cognitum, me Zbyhneum, dei gratia sacerdotem, in meo patrimonio, hoc est in villa Vnetych,¹ fundasse ecclesiam, in qua divino amonitus consilio locavi duos canonicos ita nominatos: Ras et Bezded, quibus ipsum locum usque ad finem vite eorum concessi. Sed si peccatis intervenientibus proles eorum non fuerit docta, eis precepi, ut in vita sua ordinarent, quod istę numerus canonicorum duorum non desit usque in finem mundi. Substantiam quoque patris mei ac matris mee, quorum nomina sunt hec: Bohun, Bozena, meamque eis subiungavi. Primum Rouen sylvam cum campo, Huatym cum campo et ecce meta: magna via, que vadit Pragam, atque Calysce, Bridge rupis aspi- 5 ciens aliam rupem ultra ryvum, qui Slatyunicę vocatur; silva Scepena cum campo; silva Scala cum campo; decem et VIII agri et IX, que a fratre emi in patrimonium sub testimonio Wladotę et filiorum eius. Prata omnia, quia ea redemi quadringentis et quadraginta denariis, et ad hec unus campus, quem a Mylhost mercatus sum; emissarius cum equis, boves, vacce, scrofe cum porcis, anseres cum gallinis, pavones cum pavonissis. Molendinum in supradicto ryvo. In Levo 15 Gradech² terra ad aratrum, ubi christianitas incepta est, et Ostog proanimatus in ea sedens et solvens XII denarios unoquoque anno Wneticensi ecclesię. Status autem campi istius est iuxta Suadow et iuxta Colasoy et iuxta Hriunatecz. Locus vero terre in ipso castro est cum uno agro et pomeryum in horreo. In villa Vnetich duo pomeria in monte, quod est in orreo, et aliud in valle; et ecce familia tota: Radata cum uxore et tres filii et una filia, Milhost, Bogdan, Rados, Bratromila, Johannes cum uxore et filia, Srinek, Modlis cum uxore et filia, Milohna. Juxta orreum est medietas campy; pro eo frater meus debet dare CL. Et alter est Bresti similiter medius; pro ipso debet dare C denarios, hoc est popousca. Ostog debet adiuvare cum tot falcibus, quot in domo erunt, fenum 25 secare, et metere duos dies preter unum, qui domum custodiet. Milong proanimatus cum uxore et filiis et filiabus de Nouo Bolezlau,³ et ipse VI denarios iussus est, amboque in festo sancti Martini cum Ostog solvant. Quorum proanimatorum si prosapia defecerit, ecclesia Vneticensis teram habeat. Nullus eos destruere audeat et si destruxerit, maledictus sit. Nescadam ad litteras posui 30 servum; si didicerit,^a liber sit, si non, servus. De sepultura igitur corporis mei Zbihnew, dei gratia sacerdos atque canonicus sancte Marie, sollicitę memoratus sum, ut sit in ipsa ecclesia mea, que est Vnetich, iuxta foveam, ubi funditur aqua baptismatis; taliter vero, ut fossa sequatur pedes meos sacri fontis. Deum et dominum meum Jesum Christum preposui hic esse heredem et sanctam 35 Mariam omnesque sanctos dei, neminem alium mortalium preter duos prefatos canonicos, quibus nullus audeat nocere. Et si quispiam velit auferre de rebus

124. a) ,dicecit' A.

¹) Ounětice, distr. pol. Smíchov. — ²) Levý Hrádek a Praga ad septemtr., distr. pol. Smíchov. — ³) Mladá Boleslav, germ. Jung-Bunzlau, a Praga ad septemtr. et orientem.

sancte ecclesie, maledicat illum deus, ipse Jesus Christus et beata virgo Maria. O summe dignitatis princeps et dux Boemorum gloriosissime, Zobezlae, dei misericordie et vestre bonitati commendavi locellum meum posterisque vestris, et rogo, ut nulli ad devorandum detis, sed vos ipse sitis eorum prepositus, vos
 5 defensor et vos dispositor, vos provisor^b et dispensator, per vos solum cuncta regantur. Et de ipsis canonicis seniores eligite, qui decanus vocetur, cui nil liceat minuere, sed augere. Et in Sacensi monte post vastacionem, qua^c vastavit nos episcopus, inveni vacuum locum; idcirco ea, que modo sunt, in ea omnia sunt. Et ego tradidi tibi illa domino meo duci, ut accipiat ad vos et inde di-
 10 tetis canonicos Vneticenses, qui non mei, sed vestri vocentur.

125.

Innocentius II papa Henrico, episcopo Moraviensi, ad Prussiae paganos profecturo, mandat, ut vicarios domi constituat et concedit ei, ut in Prussia praeferenda cruce utatur.
 15 *Laterani [1141] ian. 31.*

Apographum in codice ms. saec. XV. bibl. capituli metrop. Pragensis G. XXXI. signato in appendice litterarum Ioonis Carnotensis cap. CLXXXI (C).

Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 212, num. 237 = Migne, Patrolog. lat. tom. 179, pag. 564. — Erben, Reg. I, pag. 102, num. 228. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 8199.

20 *Loewenfeld in nova Regestorum pontif. editione epistolam ad annum 1142 minus recte ponit, cum ex eo, quod Canonicus Vissegradensis (Fontes rer. Boh. II, pag. 235) et Annal. Gradic. (ibid. pag. 397) ad ann. 1141 narrant, epistolam huic anno adscribendam esse pateat.*

Innocencius^a episcopus servus servorum dei, venerabili fratri H.,¹ Moraviensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Non decet episcopum ad
 25 pascendum gregem dominicum constitutum proprias oves ieiunas relinquere et alienis pabula ministrare. Si tamen paganis de Pruzia verbum domini predicare et eos ad fidem Christi convertere desideras et fructum ecclesie dei^b exinde proventurum existimas,^c opus est, ut per episcopatum tibi a deo commissum honestas et discretas personas interim constituas,^d qui corrigenda corrigant, et que
 30 statuenda fuerint, ad honorem dei stabiliant atque ovibus tibi a deo commissis vite pabula sumministrent. Postmodum vero, si tantum laborem ecclesie dei utilem esse cognoveris, tam sanctum opus auxiliante domino studeas adimplere. Crucem quoque ad memoriam dominice passionis et inimicos Christi conter-
 rendos^e in terra illius gentis ferendi ante te fraternitati tue licenciam indulgemus.
 35 Denunciato eciam genti illi verbo domini, ad populum tibi commissum redire non differas. Datum Laterani II kalendas februarii.

124. ^b) ‚proviosor‘ A. — ^c) ‚quo‘ A.

125. ^a) *Praecedit lemma rubro colore scriptum*: ‚Epistola Innocencii pape ad Henricum Moraviensi episcopo‘ [sic]. — ^b) ‚dei‘ eadem manu superscr. C. — ^c) ‚xi‘ alio atramento supra lineam additum C. — ^d) ex ‚constitutas‘ correctum C. — ^e) *genuine* ‚convertendos‘ sed corr. C.

¹) Henrico Zdik 1126—1151.

126.

Conradus III, Romanorum rex, monasterio Garstensi¹ „quadringentos mansos in silva, que vocatur Ritmarch, videlicet a fluvio Iowernitz usque ad fluvium Agast et exinde usque ad terminum Sclavorum“² donat.

Ratisbonae 1142 [m. ian.] 5

Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 204, num. 138. — Erben, Reg. I, pag. 103, num. 232 (ex Meiller, Reg. d. Babenberg. pag. 29, num. 1). — Stumpf, Reg. num. 3434.

127.

Innocentius II papa Henricum, episcopum Olomucensem, iter ad paganos aggressurum hortatur, ut ad suos, rebelles ipsosque emendatione indigentes, 10 quam primum reverti studeat.

Laterani [1142] apr. 1.

Apographum in codice ms. saec. XV. bibl. capituli metrop. Pragensis G XXXI. signato, in appendice epist. Ivonis Carnotensis cap. CLXXXX (C).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 213, num. 238. — Migne, Patrol. lat. t. 179, pag. 564. — 15 Erben, Reg. I, pag. 102, num. 229. — Jaffé, Reg. pontif.² I, num. 8220.

De tempore huius et sequentis epistolae vide Dudík, Mährens Gesch. III, pag. 141, not. 2.

Innocencius episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri Henrico, Olomucensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Qui pastoralis officii regimen in ecclesia dei obtinent et ad aliorum regimina proponuntur, sollicita debent consideratione perpendere, quod non tantum de propriis, sed etiam 20 de subditorum suorum excessibus reddituri sunt supremo^a iudici rationem. Quamvis itaque, karissime in Christo frater, populus tibi a deo commissus dure cervicis sit, tibi que rebellis et inobediens existat, valde nobis tibi expedire videtur, ut pro ipsius adhuc salute et admonitione attentius debeas laborare, et 25 quantum in te est, ad viam rectitudinis revocare. Scriptum namque est: ^b „clama, ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam“; ¹ et rursus scriptum est: „si dicente me ad impium: morte morieris, non annunciiaveris^c ei, neque locutus fueris, ut avertatur a via sua impia et vivat, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram; si autem tu annunciiaveris^c impio, et 30 ille non fuerit conversus ab impietate^d sua et a via sua impia, ipse quidem in^d iniquitate sua morietur, tu autem animam tuam liberasti.“ ² Hinc etiam Ephesiis Paulus dicit: „munde sunt hodie manus mee a sanguine omnium vestrum; non enim subterfugi, quominus annunciiarem^e omne consilium dei vobis.“ ³ Mundus

126. ¹) Garsten ap. Steyer ab Linz versus merid. et orient. — ²) I. e. Bohemicum.

127. a) „supremo“ C. — b) „est“ om. C. — c) „annunciiaveris“ C. — d) „impietate“ — in om. C. — e) „annunciiarem“ C.

¹) Isaiae LVIII, 1. — ²) Ezech. III, 18, 19. — ³) Act. apost. XX, 26, 27.

ergo a sanguine eorum non esset, si eis dei consilium annunciare^f noluisset, quia cum increpare delinquentes noluerit, eos procul dubio tacendo pastor occidit. Ideoque etsi, quod absit, tuis commonicionibus^g converti noluerint, ipsi in impietate sua morientur, tu vero te ipsum de morte ipsorum eripies. Verum si
 5 ad paganos, de quibus nobis significasti, transire, eisque verbum dei et fidem christianam annunciare^f discrecioni tue videtur utile, nobis placet; ita tamen, ut ad commissum tibi populum quam cicius redire non negligas. Datum Laterani, kalendis aprilis.

128.

10 *Innocentius II papa episcopatus Olomucensis clerum de divinis contra Henrici episcopi interdictum celebratis et de excommunicatis ab eodem hominibus receptis vituperat obedireque episcopo iubet.* Laterani [1142] apr. 1.

15 *Apographum in codice ms. saec. XV bibl. capituli metrop. Pragensis G XXXI signato, in appendice epist. Ivonis Carnotensis cap. CLXXXI. (C).*

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 214, num. 239 = Migne, Patrolog. lat. tom. 179, pag. 565 — Erben, Reg. I, pag. 102, num. 230. — Jaffé, Reg. pontif.² I, num. 8221.

Innocencius episcopus, servus servorum dei, abbatibus, canonicis et clericis per Olomucensem episcopatum constitutis. Quod vos de beati Petri et nostra
 20 gracia minime salutamus, non nostre severitati, sed vestre potius inobediencie et presumptioni est ascribendum. Audivimus namque, quod^a tamen valde dolemus, vos in tantam insaniam^b prorupisse, quod contra prohibitionem venerabilis fratris nostri H.,¹ episcopi vestri, divina officia celebrare presumitis et excommunicatos suos recipere et sacramenta ecclesiastica, que dei sunt, cum eis
 25 communicare nullatenus formidatis. Quod quam execrabile sit, quantumque^c animarum vestrarum saluti contrarium, sanctorum patrum decreta manifeste declarant. Ait namque Calixtus papa² inter cetera: ,excommunicatos a sacerdotibus nullus recipiat, nec cum eis in oratione aut cibo aut potu aut osculo communicet nec ave eis dicat; quia quicumque in hiis vel in aliis prohibitis scienter
 30 excommunicatis communicaverit, iuxta apostolorum institutionem et ipse simili excommunicationi subiaceat. Ab his ergo clerici et^d laici se abstineant, qui eadem pati noluerint. Item ex Carthaginensi concilio: ,Qui communicaverit vel oraverit cum excommunicato, si laicus est, excommunicetur, si clericus, deponatur. Que cum ita sint, per apostolica scripta universitatem vestram monemus
 35 et monendo precipimus, ut de tantis excessibus prefato fratri nostro, episcopo

127. f) ,anunciare' C. — g) ,commocionibus' C.

128. a) ,quod' om. C. — b) ,infamiam' C. — c) ,quantumcumque' C. — d) ,et' alia manu superscr. pro ,vel' genuine posito, sed deleto. C.

¹) Henrici II. — ²) Vide ep. Calixti secundam cap. X ap. Hinschium, Decretales Pseudo-Isidorianae pag. 138.

vestro,^e digne satisfaciatis et ad ipsius obedienciam et reverenciam cum omni devocione humiliter redeatis, alioquin excommunicationis vel deposicionis sentenciam,^f quam in vos canonica equitate promulgaverit, beati Petri, principis apostolorum, et nostra auctoritate firmabimus. Datum Laterani kalendis aprilis.

129.

5

Conradus III, Romanorum rex, Hugoni de Kranichberg annuale forum in villa Petronell¹ donat. — Inter testes: ,Steico, Morauiensis episcopus' et ,Ladizlaus, dux Bohemie.'

Norimbergae 1142 m. mai.

Meiller, Reg. z. Gesch. d. Babenberg. pag. 30, num. 2 (reg.) = Erben, Reg. I, pag. 104, num. 235. — Stumpf, Reg. num. 3446.

Paucis diebus ante (21 et 22 maii) Henricus Zdik episcopus in monasterio Windbergensi, quod denuo a se conditum Adalbertus comes de Bogen Praemonstratensibus tradidit, versatus est. Vid. Primordia Windberg.: ,Anno MCXLII . . . consecrata sunt tria altaria in capitibus huius aecclesiae: altare s. Petri et Pauli ad meridiem et altare s. Johannis evangelistae et s. Andreae ad septentrionem in XII iunii kalenda [maii 21]; in secundo die, id est XI iunii kalenda [mai 22] summum altare in honore sanctae et individuae trinitatis, beatae Mariae et s. Augustini et sanctorum plurimorum . . . Consecravit autem ea videlicet altaria Stiko, episcopus Olmucensis, de provintia, quae est Moravia, vir magni nominis et meriti, tam spiritualibus quam laicis acceptus et gratus personis, amator religionis quantum ad professionem nostri ordinis, scilicet Premonstratensis, presente fundatore loci nobili comite Adelberto cum uxore sua nomine Hedewic et duobus filiis Hertwico et Perhtoldo.' (Mon. Germ. Script. XVII, pag. 562 sq.) — Erben, Reg. I, num. 234. — Cf. etiam adnotationem necrologii Windberg. ad diem XV kal. febr.: ,Wlatizlaus, dux Boemie [† 1174]. Iste propria expensa destinavit ad nos episcopum Moraviae, qui et dedicavit monasterium nostrum.' (Mon. Boic. XVI, pag. 91.) — Sed non solum monasterium consecraturus hic devenisse videtur episcopus, sed potius qui comites de Bogen ad Vladislaum ducem adiuvandum conciliaret, qui haud multo ante, die 25 apr., a Conrado principe Znoimensi victus in Germaniam confugit. Quod Vladislai filia, cui Svatavae erat nomen, Friderici comitis de Bogen erat uxor, universae familiae multum intererat, ut propinquo afflicto opem ferret. Episcopum rem bene gessisse ex eo colligitur, quod Fridericus atque alii Bavariae primores (quorum nomina in diplomatibus ap. Stumpf num. 3445—3447 adferuntur) Norimbergam se contulerunt, ubi tum Vladislaus dux apud Conradum regem commorabatur. Supremis maii mensis diebus rex cum exercitu iter in Bohemiam ingressus est; vid. Palacký, Dějiny³ I, 2 pag. 30 sq.; Bernhardi, Konrad III, pag. 293.

35

130.

Innocentius II papa Henrico, episcopo Olomucensi, Guidonem, diaconum cardinalem, legatum suum, commendat.

Laterani [1142] aug. 21.

Apographum in cod. ms. s. XV in bibl. capituli metrop. Pragensis G. XXXI in appendice litt. Ivonis Carnotensis cap. CLXXXII (C).

128. ^e) ,episcopo vestro' alia manu in marg. adscr. C. — ^f) ,sentencia' C.

129. ¹) Prope Hainburg in Austria Inferiore.

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 215, num. 240 = Migne, Patrologia lat. tom. 179, pag. 597. — Erben, Reg. I, pag. 104, num. 236. — Jaffé, Reg. pontif. I² num. 8238. — Cf. Giesebrecht, Arnold v. Brescia pag. 16.

Innocencius episcopus,^a servus servorum dei, venerabili fratri Henrico, Moraviensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Diu est, quod fraternitatem tuam in extirpandis vitiis et fovendis virtutibus valde sollicitam esse et pro christiane fidei religione in partibus illis propaganda te instancius laborare congnavimus. Pro magna itaque, quam de persona tua habemus, fiducia, dilectum filium nostrum G.¹ diaconum cardinalem, prudentem siquidem et honestum virum, quem pro enormitatibus corrigendis ad partes illas de nostro latere destinamus, dilectioni tue attentius commendamus, rogantes, quatinus sibi diligenter assistas et in hiis, que ad christiane religionis augmentum et morum correccionem^b spectare congnoveris, opem et consilium prebeas. Datum Laterani XII kalendas septembris.

15

131.

Conradus III, Romanorum rex, monasterii Reichersbergensis possessiones confirmat „in civitate Ratisbona in curia celebri,“ cui interfuit etiam „Heinricus Olomucensis episcopus.“

Ratisbonae 1142 dec. 15.

20

Monum. Boica IV, pag. 409, num. 5. — Urkundenb. d. Landes ob d. Enns I, pag. 284, num. 6; II, pag. 202, num. 136. — Erben, Reg. I, pag. 105, num. 237. — Stumpf, Reg. num. 3448. — Cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 307.

132.

Conradus III, Romanorum rex, monasterio sancti Floriani possessiones in Windberg¹ confirmat, „nominatim autem omnia predia et possessiones, quas a capite Eberspach² usque ad fines Boemie tam in longitudine quam in latitudine eadem ecclesia possedissee cognoscitur.“ — Inter testes, qui praesentes aderant: „Heinricus Olomucensis episcopus.“

Ratisbonae 1142 [m. dec.]

30

Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 202, num. 137. — Stumpf, Reg. num. 3449.

133.

Capitulum in Praemonstratensi colloquio congregatum Henrico, Olomucensi episcopo, significat, se exoptatum conventum ei mittere decrevisse, quem ei commendat.

35

[cc. 1142]

130. a) „episc.“ om. C. — b) „correcpionem“ C.

¹) Guidonem. Titulus eius ignoratur cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 740 nota 21.

132. ¹) ap. Helfenberg in Austria Super. — ²) Fl. Austriae Super. ex sinistra Danubii ripa.

Apographum in cod. ms. saec. XV biblioth. capituli metropol. Pragensis G. XXXI signato in appendice epistolarum Ivonis Carnotensis cap. CLXXXIII (C).

Pessina, Phosphorus septicornis, pag. 560. — Dobner, Monum. hist. Bohemiae I, pag. 397. — Richter, Augustini episcoporum Olomucensium series, pag. 29. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 216, num. 242. — Erben, Reg. I, pag. 106, num. 240.

5

Epistolam ad monasterii Strahoviensis ordini Praemonstratensi traditionem referri, ex eo apparet, quod Gerlaci Chronicon ad annum 1184 de monasterii huius origine narrat, ubi epistola nostra his verbis commemoratur: „Literas capituli ad memoratum episcopum require si placet, in fine libri, cuius est titulus ‚Epistolae Ivonis,‘ et invenies“ (Fontes rer. Bohem. II, pag. 486). Ex quibus Dobner, Monum. I, pag. 397 codicem capituli Pragensis, quem ipse non inspexit, eundem esse, ad quem Gerlacus revocat, perperam concludit. — Cf. etiam Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 273.

10

Dei dispositione Moraviensis ecclesie merito sanctitatis reverentissimo episcopo¹ humilis conventus, in nomine domini in Premonstratensi colloquio congregatus, suas et omnium suorum^a fratrum oraciones. Iuste ac religiose petitioni vestre a deo, ut credimus, inspirate, devotus assensus prebendus est, ideoque, quod petistis, nullatenus denegandum est. Et quoniam deo annuente^b iuxta vestrum desiderium conventum vobis mittere disponimus, precamur vestram sanctitatem, de qua superhabundanter confidimus, quatenus eundem conventum manuteneatis, diligatis, confoveatis. Enimvero,^c quia presenciam vestram nostre humilitatis colloquio representare quandoque desideratis, deum, tocius boni amatorem, exoratum habere preoptamus, ut id ipsum adimplere oportune valeatis. Nos autem speramus^d in adventu^e tanti pontificis atque tam religiosi spiritus sancti carismatibus affluenter condonari. Et vos et ea, que diligitis, in Christo valeatis.

25

134.

Conradus III, Romanorum rex, monasterii Ursbergensis tutelam suscipit. — Inter testes: ‚Haeinricus, Morabiae episcopus‘. Ulmae 1143 sept. 4.

Monum. Boica XXIX, I, pag. 279, num. 470. — Erben, Reg. I, pag. 106, num. 239. — Stumpf, Reg. num. 3463. — Cf. Ficker, Beitr. z. Urkundenlehre II, pag. 193.

30

135.

Guido, cardinalis diaconus, legatus apostolicus, de reconciliatione ducum Moraviae cum duce Bohemiae et de his, quae in Bohemia et Moravia circa clericorum vitia exstirpanda egerit, ad pontificem refert. [1143].

35

133. ^a) sequitur, ‚fres‘ sed deletum. — ^b) ‚animente‘ C. — ^c) manus prima genuine ‚Tamen vero‘ scripsit, pro qua voce alia manus in margine ‚Enimvero‘ posuit C. — ^d) ex ‚sperabamus‘ correctum C. — ^e) sequitur ‚tali‘, sed punctis deletum.

¹) Henrico II dicto Zdik.

Apographum in cod. ms. saec. XV bibl. capituli metrop. Pragensis G XXXI signato in appendice epist. Ivonis Carnotensis cap. CLXXXXVI (C).

J. D[obrovský], De sacerdotum in Bohemia caelibatu narratio historica, pag. 27. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 223, num. 246. — Erben, Reg. I, pag. 105, num. 238.

- 5 *Libellus nullam omnino temporis notam continet. Anno 1143 scriptum esse annalium Gradicensium ad hunc annum relatione (vid. infra not. 3) et monachi Sazaviensis testimonio comprobatur, qui ad hunc annum adnotavit: 'Eodem anno legatus apostolici separavit sacerdotes ab uxoribus' (Font. rer. Bohem. II, pag. 261). Legati libellum supplet monachi Sazav. relatio de Silvestro abbate ab officio anno 1144 suspenso (v. Font. II, pag. 262).*
- 10 — *Cf. Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 33; Dudík, Mähr. Gesch. III, pag. 156; Bretholz, Gesch. Mähr. I, pag. 285; Vacek, Vývoj společnosti a práva slovanského v Čechách in Alétheia III (1899–1900) pag. 271; Krofta in Český časop. historický X (1904), pag. 126.*

Ego Guido, cardinalis sancte Romane ecclesie, et apostolice sedis legatus in Boemiam destinatus,¹ iuxta Boemiam in orientali marchia moram feci, neque
15 volens neque potens tunc Boemiam ingredi propter guerram, que in ea grassabatur, sub qua non solum pax populorum, sed etiam status ecclesiarum graviter periclitabatur. Moravienses enim, qui tunc sub duce Boemico² . . . ,^a propter suam culpam ab episcopo suo canonice fuerant excommunicati. Quia ergo non est opus valentibus medico, sed male habentibus, primo ad Moravienses accessimus³ et eis verbum pacis et salutis annunciare^b curavimus. Illi vero, quia erant excommunicati, primo absolutionem petierunt et satisfactionem patri condignam promiserunt. Nos autem, quia fallere noluimus et falli timuimus, ad excludendas omnes astucias eorum iuramentum satisfactionis et obediencie ab eis requisivimus. Quod licet inviti tandem, prout nobis placuit, sacrosanctis^c ewangeliiis, sanctorum reliquiis tactis perfecerunt. Et sic satisfactione, quam iuraverunt,
25 usque ad presenciam episcopi eorum dilata, Patauiam ivimus et illuc dominum Olomucensem episcopum ad nos vocavimus. Et eo deducente Pragam venimus et ibi Moraviensibus, videlicet Wratizlao^d et Cunrado et Ottoni gratiam ducis adquisivimus.⁴ Hiis ita peractis et bona voluntate ducis in assensum nostrum
30 provocata, ad extirpanda clericorum vicia in quantum valuimus^e divina adiutrice gracia operam dedimus. Et primum in Pragensis ecclesie prepositum Juratam assistantibus nobis episcopis, adiuvante etiam nos viriliter duce Wadizlao chri-

135. *a) hic quaedam excidisse videntur, quare puncta interposui. Boczek emendat: 'qui sunt sub duce Boem.', quae coniectura mihi non satis probabilis esse videtur. — b) 'anunnciare' C. — c) 'sacresanctis' C. — d) 'Watizlao' C. — e) corr. ex 'maluimus' C.*
- 35 *1) Ab Innocentio II; vide litteras a. 1142 aug. 21 datas, hic pag. 134, num. 130. — 2) Vladislao II. — 3) Cf. Annal. Gradic.: 'Anno d. i. 1143 favente nobis divina misericordia cardinalis ab apostolica sede ad nos usque pervenit et nos omnes ab excommunicationis vinculo absolvit'. (Font. rer. Boh. II, pag. 398). — 4) Cf. Monach. Sazav. qui autem reconciliationem hanc ad ann. 1142 ponit: 'Interventu cardinalis Widonis et episcoporum Ottonis, Henrici atque abbatum digna satisfactione in pacis foedus convenerunt' (Font. rer. Boh. II, pag. 261).*
- 40

stianissimo, sub testimonio multorum fidelium sententiam deposicionis dedimus et prebendam ei abstulimus, quia sine omni ordine clericali manens adhuc laicus erat, et uxorem habens eam dimittere noluit nec potuit, quia illa consentire noluit. Similiter eiusdem ecclesie decanum Petrum a decania et archidiaconatu atque omni altaris ministerio in perpetuum alienavimus atque prebendam ei abstulimus, quia trigamus erat et symonie multimoda infamia respersus. Sebastiano eciam prebendam abstulimus, quia laicus erat et uxorem habebat. Et multos alios in eadem ecclesia, qui infames erant, deposuimus et honoribus ecclesiasticis privavimus. Wissegradensis ecclesie prepositum Hugonem deposuimus et ab omni altaris ministerio in perpetuum alienavimus atque prebendam illi abstulimus, quia bigamam uxorem habens laicus fuit. Magistrum eciam eiusdem ecclesie Heinrichum de terra expulimus, quia presbyter erat et uxorem ibi duxerat et insuper eciam monachus in terra sua fuisse dicebatur, et sine formata in Boemiam venerat. In Moravia eciam Olomucensis ecclesie decanum Thomam et magistrum Milgost pro fornicacione deposuimus. In tota eciam Boemia et Moravia bigamos et viduarum ac repudiatarum maritos in clero inventos deposuimus et ab omni altaris ministerio semotos [per]manere^f statuimus; concubenarios publicos, in subdiaconatu, diaconatu, presbiteratu inventos, ecclesiasticis beneficiis et officiis privavimus; reliquos eciam altaris ministros incontine[n]te[s], videlicet subdiaconos, diaconos, [pre]sbiteros, a sacri altaris ministerio alienavimus. Ad singula vero sententiarum nostrarum capitula patrum decreta nobis favencia recitari fecimus, ut, quod agebatur, staret firmitus. Ad hec episcopis precepimus, ut in parrochiis suis plebales ecclesias distinguant. Preterea, quia multos invenimus illic presbiteros ad nullos certos titulos ordinatos, ac per hoc multas enormitates emerxisse agnovimus, precepimus eis, ut sicut in canonibus mandatur, nullus altaris minister absque certo titulo deinceps ordinetur.

136.

Lucius II papa, rogatu Alexandri praepositi, ecclesiae Vissegradensis protectionem suscipit, imposito fratribus duodecim marcarum denariorum censu annuo.

Laterani 1144 apr. 11.

Autographum exstat in tabulario capituli colleg. Vissegradensis.

Hammerschmidt, Gloria et maiestas . . . Wissegradensis ecclesiae, pag. 381. — Erben, Reg. I, pag. 108, num 242. — Jaffé, Reg. pontif.² II, num. 8568. — Cf. Krofta in Český časopis historický X, pag. 136.

‡ Lucius episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis Alexandro, preposito Wissegradensis ecclesie, eiusque fratribus tam presentibus quam futuris canonice

135. f) charta mutilata.

substituendis, in perpetuum. § Cum universis catholicę ecclesię filiis debitores ex iniuncto nobis a deo apostolatus officio existamus, illis tamen, qui ad sedem apostolicam specialius pertinere noscuntur, propensiori nos convenit caritatis studio imminere. Eapropter, dilecte in domino fili, Alexandre preposite, tuis et
 5 fratrum^a tuorum iustis postulacionibus debita benignitate gratum impertientes assensum, Wisegradensem ecclesiam sub beati Petri, apostolorum principis, in cuius honore fundata est et cuius iuris esse dinoscitur, et nostra protectione suscipimus et presentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut quascunque possessiones, quecunque bona eadem ecclesia in presentiarum iuste et canonice pos-
 10 sidet aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis deo propitio poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam ecclesiam temere perturbare aut eius possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conser-
 15 ventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva in omnibus apostolicę sedis auctoritate. Ad indicium autem, quod eadem ecclesia beati Petri iuris sit et sub ipsius protectione consistat, duodecim marcas denariorum illius monetę^b nobis nostrisque successoribus annis singulis persolvetis.¹ Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularive
 20 persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emenda- verit, potestatis honorisque sui dignitate careat reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat atque in extremo examine di-
 25 stricte ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax domini nostri Iesu Christi, quatinus et hic fructum bonę actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniant. § Amen § Amen. Amen.

(R.^c) Ego Lucius, catholicę ecclesię episcopus, subscripsi.^d (B. V.)

† Ego Conradus, Sabinensis episcopus, subscripsi.^e

30 † Ego Imarus, Tusculanus episcopus, subscripsi.

† Ego Petrus, Albanensis episcopus, subscripsi.

136. a) supra „u“ literam locus rarus; notarius genuine „fratrū“ scripsisse videtur, sed ti-
 35 tulo supra „u“ eraso, literam „m“ eodem atramento addidit. — b) sequitur locus rarus 114 mm. longus. — c) in orbiculo haec sententia inscripta est: „Ostende nobis do-
 mine misericordiam tuam“. — d) papae subscriptio alia manu, alio atramento scripta est. — e) post hanc subscriptionem tres lineae vacuae relictæ sunt.

¹) De censu hoc Albini scholaris Provinciale his verbis commemorat: „In episcopatu
 40 Pragensi ecclesia sancti Petri in Wisgrade XII marcas argenti annuatim“ (Migne, Patro-
 logia lat. 98, pag. 486). Quam annotationem etiam Cencii camerarii Liber censuum
 iisdem verbis repetit; v. Fabré, Le Liber censuum de l’église Romaine, pag. 154.

- † Ego Hubaldus, presbyter cardinalis tituli sancte Praxedis, subscripsi.^f
 † Ego Gregorius, diaconus cardinalis sanctorum Sergii et Bachi, subscripsi.^g
 † Ego Guido, diaconus cardinalis sanctorum Cosmę et Damiani, subscripsi.^g
 † Ego Guido, in Romana ecclesia altaris minister indignus, subscripsi.^h
 † Ego Iohannes, diaconus cardinalis sancte Marie noue, subscripsi. 5

Datum Laterani per manum ̄̄ Baronis,ⁱ ̄̄ capellani et scriptoris, III idus aprilis, indictione VII, incarnationis dominice anno M̄C̄XLIII, pontificatus vero domni Lvcii pape anno primo.

Bulla plumbea, quae appendebat ex filis sericis, deperdita est.

137.

10

Conradus III, Romanorum rex, monasterio Arnsteinensi¹ ordinis Praemonstratensis et Ludovico, comiti de Arnstein, ecclesiam sancti Saturnini² in pago Wormaciensi regendam et ordinandam committit. — Inter „testes, qui presentes aderant“: „Heinricus, Marerensis episcopus.“ Bambergae 1144 [apr.] 15

Acta academiae Theodorico-Palat. I, pag. 297. — Stumpf, Reg. num. 3468.

Idem episcopus nominatur etiam inter testes diplomatis eiusdem regis, quo controversia inter Udonem, Naumburgensem episcopum, et Conradum, marchionem Misnensem, terminatur (Cod. dipl. Saxoniae reg. I. Hauptth., tom. II, pag. 118, num. 167; Stumpf, Reg. num. 3470) et inter testes privilegii, quo rex praedictus monasterio Vilich libertates et possessiones confirmavit (Lacomblet, Niederrheinisches Urkundenb. I, pag. 238; Stumpf, Reg. 3473). — In diplomatibus dies non indicatur, sed ea ad idem tempus pertinere ex eo colligitur, quod iidem fere testes in eis adferuntur. Stumpf mense aprili ea scripta esse putat; Bernhadi, Konrad III, pag. 372, not. 6 mensem maium medium coniicit. 20

138.

25

Conradus III, Romanorum rex, Henrico II, Olomucensi episcopo, eiusque successoribus castrum Podivín per Vladislaum, Bohemiae ducem, restitutum confirmat eique in eodem castro ius monetam publicam percutiendi concedit.

Bambergae 1144 [apr.]

Apographum exstat in Libro privilegiorum eccl. Olomucensis saec. XIV in tabulario capituli metropol. Olomucensis E I 27 signato, fol. 15—16, num. 14 (B) et in altero Libro privil. eiusdem ecclesiae saec. XIV in scripto, qui in tabulario archiepiscopali Kromesirensi asservatur, fol. BII—BIII, num. 5 (C). — Aliud apographum praebet cod. ms. saec. XVII in tabulario capituli metropol. Olomuc. E I 24 signatus, qui inscribitur „Pri- 30

136. ^f) subscriptioni huic quinque lineae vacuae relictæ praecedunt. — ^g) sequitur una linea vacua relictæ. — ^h) sequuntur octo lineae vacuae relictæ. — ⁱ) „Baronis“ alia manus obscuriori atramento in spatio vacuo relicto supplevit. 35

137. ¹) Super fluvium Lahn non longe ab Nassau. — ²) In Dreissen.

viligien und Statuten 1144—1623" fol. 1—2 (D) et cod. ms. saec. XVIII eiusdem tabularii, E I 20 signatus, „Privilegien von Kaisern u. Königen 1144—1732" inscriptus.

5 *Richter, Augustini Olomucensis episcoporum Olomucensium series pag. 286. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 228, num. 249 — Erben, Reg. I, pag. 110, num. 247 (extr.). — Cod. dipl. Saxoniae reg. I. Hauptth., tom. II, pag. 120, num. 171 (tantum nomina testium repetit). — Stumpf, Reg. num. 3474. — Vide etiam Lechner in Zeitschr. f. Gesch. Mähr. und Schles. II (1898), pag. 131.*

10 *Palacký ap. Erben op. I. pag. 624 et Dějiny³ I, 2, pag. 34, not. 31 diploma suspectum esse declaravit, cuius opinionem etiam Dudík, Mährens' allg. Gesch. III, pag. 163 sq. not. 1 assensione comprobat. Veritatem Bernhadi, Konrad III, pag. 378 nota 18 optimo iure defendit; cf. Bretholz, Gesch. Mährens pag. 288. — De episcoporum Olomucensium iure numos percutiendi scripsit Branowitzer in Archiv f. Kunde österr. Gesch.-Quellen III, pag. 553 sq.*

In^a nomine sancte et individue trinitatis. Conradus, divina favente clemencia
 15 Romanorum rex secundus. Iusticie diffinicio est constantem ac perpetuam habere voluntatem tribuendi unicuique quod sibi conpetit. Quam virtutem cum omne hominum genus partim a natura, partim institutis legalibus edoctum colere semper et exercere habeat, precipue tamen regie dignitati congruit talem animi habitum inmutabiliter induere, eis tamen personis nostra in omni pietatis et equitatis de-
 20 fensione dignatio propensio^b debet adhibere benivolenciam, que divinis sincerius sunt mancipate obsequiis et nobis in administratione regni sollicite agentibus et oracionis^c munde beneficio et veracis consilii^d subsidio et indefessi laboris studio assistunt. Eapropter, reverende pater Henrice,^e Olomucensis presul, quem ob religionis immaculate meritum preceptorem et tamquam mediatorem in
 25 hiis, que ad dei cultum principaliter pertinent, pre omnibus regni nostri pontificibus elegimus, per presentis precepti paginam reddimus tibi et per te Olomucensi ecclesie tuisque catholicis successoribus in perpetuum confirmamus castellum Podewin¹ cum omnibus suis pertinenciis, cum omni integraliter potestate, utilitate et fructu, qui exinde provenire nunc et in omne tempus potest, ut ecclesie
 30 Olomucensis pontifices habeant, possideant libere et absque ullius contradiccione utantur ac disponant. Sane ipsum castellum Podewin possessionesque et res ad ipsum appendentes antiquo tempore Olomucensis retinuit ecclesia. Set temporum ac rerum perturbacione oborta, Pragensis ecclesia predictum castellum occupavit et usque ad nostra tempora tenuit. Cum tamen crebris interpellacionibus Olomu-
 35 censis ecclesia tam apud^f regni tribunalia quam apud^f catholicorum concilia querimoniam ventilasset, verum cum utrobique causa perspicue cognita, lisque decisa et possessio ecclesie Olomucensi adiudicata esset, Pragenses tamen tocus

138. ^a) Lemma : „Privilegium domini Conradi, Romanorum regis, super castello Podewyn¹ B; „Datum a rege Romanorum Conrado super castello in Podewin ecclesie Olomucensi¹ C. —

40 ^b) „perpensio¹ C. — ^c) „operacionis¹ B. — ^d) „consilio¹ B. — ^e) „Heinrice¹ B. — ^f) „apud¹ B.

¹) Podivín (Kostel) distr. pol. Břeclav (Lundenburg).

iuris neglecto suffragio in iniuria persistebant, ceterum nostra urgente iussione fidelis noster dux Bohemie Latizlaus^g facta sufficienti pro hoc et grata commutatione, dedit Ottoni, Pragensi episcopo, sub assensu et testificatione cleri Pragensis et fidelium suorum predium Selev^{h 2} et omnia, que ad ipsum pertinent,³ ut omnis de cetero lis inter episcopos Olomucensem et Pragensem de castello 5 Podewin penitus sopiretur et ecclesia Olomucensis perpetue et quiete possessionis privilegio potiretur, exclusaⁱ in perpetuum omni super eodem castro et bonis ad eum pertinentibus Pragensis ecclesie querimonia. Ad cumulandam vero nostre devocionis benivolenciam in eodem castro percussuram monete publice tibi concedimus et confirmamus, super quo regia auctoritate precipimus, ne^k 10 quis dux aut comes eam interdicerere aut corrumpere ullo modo audeat, penam a nostra maiestate debitam suscepturus, qui adversus nostra instituta venire ausu temerario temptaverit. Omnem vero episcopii tui familiam, sive servi sint, sive coloni, sive scripticii, utriusque videlicet sexus et omnis etatis personas sub tue tuorumque successorum potestatis dominio et ordinacione ac iurisdicione ma- 15 nere decrevimus, ut nullius dignitatis vel condicionis homo a sua eos quiete et immunitate ulla valeat exaccione vel violencia perturbare. Si quis vero, quod absit, hanc nostram confirmationem infringere temptaverit, centum^l libras auri purissimi componat,^m quarum partem dimidiam camere nostre, reliquam vero prefate ecclesieⁿ persolvat. Ut autem hec pagina firma et inconvulsa omni deinceps 20 tempore permaneat, sigilli nostri inpressione eam insigniri iussimus manuque propria, ut infra videtur, corroborantes, qui presentes aderant, testes subternotari fecimus, quorum nomina hec sunt: Fridericus Magdeburgensis archiepiscopus, Bucco Wormaciensis^o episcopus, Sifridus^p Spirensis^q episcopus, Embricho Wirzburgensis episcopus, Eilbertus Babenbergensis^r episcopus, Vdo^s Cicensis^t episcopus, Otto Frisingensis^u episcopus, Wicherus Brandenburgensis episcopus, 25 Heinricus Ratisponensis episcopus, Wibaldus Stabulensis abbas, Fridericus dux Sweuorum, Adelbertus marchio de Brandenburch,^v Conradus^x marchio de Witin, Otto palatinus comes de Witelinesbach, Dyepoldus marchio de Voburch,^y Geuehardus^z comes de Sulzebach, Fridericus advocatus Ratisponensis, Hermannus 30

138. g) ,Ladizlaus' B. — h) ,Seleu' B. — i) ,ex causa' B. — k) ,ut' C. — l) ,C' B. — m) ,componat' B. — n) ,eccl. Olomucensi' B. — o) ,Wormatyensis' C. — p) ,Syfridus' C. — q) corr. ex ,Spiriensis' C. — r) ,Babenburgensis' C. — s) ,Vado' B. — t) ,Cycensis' C. — u) ,Frasingensis' B. — v) ,Bradenburk' C. — x) ,Cunradus' B. — y) ,Vobbruch' B. — z) ,Gewehardus' C.

³⁾ *Želiv, germ. Selau, distr. pol. Německý Brod (Deutschbrod).* — ⁴⁾ *Commutationem hanc Gerlacus ad annum 1184 his verbis commemorat: „Unde si quis ignorat, quid iuris habeat Pragensis episcopus in Syloensi ecclesia, sciat, quod sicut in aliis ecclesiis ius diocesanum, ita et in Syloensi vendicat sibi ius patronatus, quod accidisse creditur ratione concambii, ex eo videlicet, quando dominus Otto, Pragensis episcopus, duci 40 antiquo Zobezlao [corrigere: Wladizlao] dedit Podywin in concambio pro Syloensi circuitu' (Fontes rer. Bohem. II, pag. 489).*

comes de Cuich, Adolfus comes de Montibus, Vthelricus^{aa} comes de Lenceborch, Bertolfus comes de Anedessa,^{bb} Godefridus castellanus de Nurinberch.

Signum^{cc} domini Cuonradi, Romanorum regis secundi (M).

Ego Arnoldus, cancellarius, vice Heinrici, Moguntini archiepiscopi et archi-
5 cancellarii, recognovi.^{cc}

Anno^{dd} dominice incarnationis MCXLIIII, indiccione VI, regnante Cunrado, Romanorum rege secundo, anno vero regni eius VII. Data est aput Babenberg in Christo feliciter amen.^{dd}

139.

10 *Conradus III, Romanorum rex, unum mansum in Aggsbach¹ ecclesiae Berchtesgadensi donat. — Inter testes: ,Fridericus, filius ducis Boemie‘.*

Norimbergae 1144 [apr.].

Monum. Boica XXXI, I, pag. 406, num. 214. — Erben, Reg. I, pag. 111, num. 248. — Stumpf, Reg. num. 3475. — Cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 378, not. 19.

15

140.

Lucius II papa Henrici, episcopi Olomucensis, gratulationem accipit; addit de suo erga eum amore. Propter ecclesiastica quaedam negotia Romam eum venire iubet.

Laterani [1144] iul. 10.

20 *Apographum in codice ms. saec. XV bibl. capituli metrop. Pragensis GXXXI signato in appendice epist. Ivonis Carnot. cap. CLXXXIV.*

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 230, num. 250. = Migne, Patrol. lat. 179, pag. 902. — Erben, Reg. I, pag. 108, num. 243. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 8646.

Lucius episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri Henrico, Olomucensi
25 episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Fraternitatis tue litteras debita benignitate suscepimus et super hoc, quod ex ipsarum inspeccione de nostra promociione te letari intelleximus, gratum habemus, licet ipsa promocio et officii dignitas nullam nobis quietem vel mentis tranquillitatem conferat, ymmo curas et sollicitudines, labores quoque et tribulationes nobis quandoque augeat. Nos
30 quidem personam tuam ante hoc officium sincero affectu dileximus et nunc affectuosius diligere volumus, et in quibus secundum deum possumus, honorare. Tua itaque interest, in hiis, que ad officium tuum pertinent, ita temetipsum laudabil[iter]^a exercere et ad honorem et exaltacion[em] matris tue sancte Romane

35 138. ^{aa}) ,Othelricus‘ C. — ^{bb}) ,Andella‘ C. — ^{cc}) ,Signum — recognovi‘ deest B, C. — ^{dd}) ,Anno — amen‘ deest C.

139. ¹) In sinistra Danubii ripa a St. Pölten versus septemtr. et occidentem.

140. ^a) charta mutilata.

ecclesie stud[ios]e intendere, ut deus exinde honoretur, et eadem Romana ecclesia de tua devocione letetur. Preterea, quoniam in quibusdam negociis ecclesiasticis tue discre[cio]nis opus habemus consilio, per presenciam [ti]bi scripta mandamus, ut presenciam tuam quam cicius nobis exhibeas. Datum Laterani VI idus iulii.

141.

5

*Lucius II papa Henricum, episcopum Olomucensem, iam iterum Romam evocat.
Romae [1144] aug. 20.*

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 2178 fol. 175^v—176 (B) et in cod. ms. saec. XV in bibliotheca capituli metropol. Pragensis GXXXI signato, in appendice litterarum Ivonis Carnotensis cap. CLXXXV (C).

10

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 231, num. 251 (ex C). — Migne Patrolog. lat. tom. 179, pag. 903. — Theiner, Disquisitiones criticae pag. 211, num. 21 (ex B). — Erben, Reg. I, pag. 108, num. 244 (ex B). — Jaffé, Reg. pontif.² num. 8651.

Lvcivs^a episcopus,^b servus servorum dei, venerabili fratri^c H.,¹ Olomucensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Fraternitatis tuę litteras debita benignitate suscepimus et quę in eis continebantur, diligenter attendimus. Unde quemadmodum per alia tibi scripta mandavimus, iterato mandamus, ut quam citius^d poteris, presentiam^e tuam nobis exhibeas. Et tunc tam de his,^f quę^g nobis significasti, quam de aliis, de quibus tecum loqui volumus, per te veritate plenius cognita,^h quod statuendum fuerit, auctore domino statuemus. Datum Rome XIII kalendas septembris. 15 20

142.

Eugenius III. papa monasterium sancti Georgii Pragense tuendum suscipit et eius bona confirmat, petente Henrico, episcopo Olomucense.

Viterbii 1145 apr. 28. 25

Autographum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi.

Hammerschmid, Hist. s. Georgii, pag. 64 (fragm.) — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 233, num. 254. — Migne, Patrologia lat. tom. 180, pag. 1032. — Erben, Reg. I, pag. 113, num. 252. — Jaffé, Reg. pontif.² II, num. 8741.

¶ Eugenius episcopus, servus servorum dei, dilectis in Christo filiabus Berte, 30 abbatisse sancti Georgii, eiusque sororibus tam presentibus quam futuris regu-

141. a) *caracteribus maiusculis scriptum B*; 'Lucius' C. — b) 'episcopus' C ubi etiam inferius pro 'e' semper simplex 'e' habetur. — c) 'fratri' om. C. — d) 'cicius' C. — e) 'presenciam' C. — f) 'hiis' C. — g) corr. ex 'quam' (q) C. — h) 'cognita' C.

¹) Henrico II dicto Zdik.

35

larem vitam professis, in perpetuum. ¶ Religiosis desideriis dignum est facilem prebere consensum, ut fidelis devotio celerem sortiatur effectum. Eapropter, dilectę in domino filię, pro his, quę de religione et honestate vestra per venerabilem fratrem nostrum Henricum, Moraviensem episcopum, religiosum et honestum virum, intelleximus, preces ipsius pro vobis paterna benignitate admittimus et beati Georgii ecclesiam, quę in Pragensi civitate sita est, in qua postpositis secularibus et mundanis illecebris pro celestis regni desiderio incluse divino vacatis servitio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut quascumque possessiones, quecumque bona ex dono vel concessione nobilis viri Wladizlai, Boemorum ducis, in presentiarum iuste et canonice possidetis aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis deo propitio poteritis adipisci, firma vobis vestrisque succedentibus et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam ecclesiam temere perturbare aut eius possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur vestris et aliorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolice auctoritate et Pragensis episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hanc nostre constitutionis paginam sciens temere contra eam venire aut inclusionem vel quietem vestram perturbare temptaverit, secundo tertiove commonita si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore et sanguine dei et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat atque in extremo examine districtę ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax domini nostri Jesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

(*R^a*) Ego Eugenius, catholicę ecclesię episcopus, subscripsi. (*B. V.*)

✠ Ego Conradus, Sabinensis episcopus, subscripsi.^b

✠ Ego Theodewinus, sanctę Rufine episcopus, subscripsi.^b

✠ Ego Gregorius, presbyter cardinalis tituli Calixti, subscripsi.^b

✠ Ego Guido, presbyter cardinalis tituli sancti Crisogoni, subscripsi.^c

✠ Ego Thomas, presbyter cardinalis tituli Vestine, subscripsi.

✠ Ego Gregorius, diaconus cardinalis sanctorum Sergii et Bachi, subscripsi.

✠ Ego Otto, diaconus cardinalis sancti Georgii ad velum aureum, subscripsi.

✠ Ego Guido, diaconus cardinalis sanctorum Cosme et Damiani, subscripsi.

✠ Ego Octavianus, diaconus cardinalis sancti Nicolai in carcere Tulliano, subscripsi.^d

142. *a)* in orbiculo haec sententia inscripta est: „Fac mecum domine signum in bonum“. —

40 *b)* subscriptio clariore atramento scripta. — *c)* post hanc subscriptionem una linea vacua relicta est. — *d)* sequuntur duae lineae vacuae relictę.

† Ego Johannes, diaconus cardinalis sancti Adriani, subscripsi.

Datum Biterbi per manum ̄ Roberti, ̄ sancte Romane ecclesie presbyteri cardinalis et cancellarii, III. kalendas maii, indictione VIII, incarnationis domini anno M̄C̄XLV, pontificatus vero domini Eugenii III pape anno I.

Appendet ex filis sericis bulla plumbea Eugenii papae III, cuius imaginem praebet 5
J. Pflugk-Harttung, Chartarum pontif. Romanorum specimina (sigilla) tab. XIII num. 1.

143.

Eugenius III papa Ottoni, episcopo Pragensi et Vladislao, Bohemorum duci, violatores Henrici, episcopi Olomucensis, excommunicatos esse nuntiat.

Viterbii [1145] iun. 5. 10

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae caes. reg. aulicae Vindobonensis num. 2178 fol. 175° (B).

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 235, num. 255. — Theiner, Disquisitiones criticae, pag. 210, num. 20. — Erben, Reg. I, pag. 113, num. 253. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 8764.

Cf. quae de epistola hac Vincentii Chron. ad a. 1146 refert. (Fontes rer. Boh. II, pag. 416). 15

Evgenivs^a episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri O.,¹ Praiensi episcopo, et dilecto in Christo filio W.,² illustri Boemiorum duci, salutem et apostolicam benedictionem. A sede apostolica statutum est, ut si quis suadente diabolo huius sacrilegii reatum incurrerit, quod in clericum vel monachum violentas manus iniecerit, anathemati subiaceat et nullus episcoporum illum pre- 20 sumat absolvere nisi mortis urgente periculo, donec apostolico conspectui representetur et eius mandatum suscipiat. Pervenit ad nos, quod quidam parochiani^b venerabilis fratris nostri H.,^c Moraviensis episcopi, diabolico instinctu, dum ad sanctam Romanam veniret ecclesiam, personam suam ausu sacrilego invaserunt^d et bona sua auferre nullatenus timuerunt. Unde nos, quorum precipue 25 interest tantum sacrilegium et tam gravem excessum impunitum non premittere, eosdem sacrilegos, videlicet Conradum,^e Wratizlaum, Depaldum, Micul, Jurata, Domazlaum, Slauebor, Vgonem, Cuno, Roduik, Bogdan, in preterita sollemnitate pentecostes, astante populi multitudine, excommunicationis vinculo in-nodavimus et ab omnium fidelium consorcio sequestravimus. Ideoque per apo- 30 stolica vobis scripta mandamus atque precipimus, quatinus tu, frater episcope, eandem excommunicationem publice denunties et facias observari. Tu vero, fili W. dux, iuxta potentiam tibi a deo collatam eos coherceas, donec prefato fratri

143. a) *characteribus maiusculis scriptum B.* — b) *genuine errore scriptoris „parrach. scriptum, „o“ supra lineam positum.* — c) *„M“ B.* — d) *sequuntur in cod. tres circiter 35 voces erasae, rasurae spatium 34 mm continet.* — e) *„videl. Conradum“ in loco raso eadem manu scriptum.*

¹) *Ottoni.* — ²) *Vladislao.* — ³) *Henrici.*

nostro de tam gravi iniuria satisfaciant et ^f ipsi ^g iuxta mandatum et consilium ipsius pro se et pro ^h aliis ad nostram ⁱ presentiam veniant [et] ^k, sicut in supradicto decreto continetur, de tam gravi sacrilegio mandatum nostrum suscipiant. Datum Biterbi nonis iunii.

5

144.

Conradus III, Romanorum rex, apud Corbeiam sollemnem curiam celebrans, monasterio Corbeiensi restitutam piscationem apud Hugwer confirmat. — Inter testes, „qui praesentes aderant“: „Heinricus, Olomucensis episcopus“.

Apud Corbeiam 1145 [aug. 24.]

- 10 *Falke, Cod. traditionum Corbeiensium pag. 342. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 239, num. 260. — Erben, Reg. I, pag. 114, num. 256. — Stumpf, Reg. num. 3497. — Cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 429 not. 2.*

145.

- 15 *Eugenius III papa Henricum, episcopum Olomucensem, adversis rebus afflictum consolatur. Theobaldum ducem se ab excommunicatione absolvisse nuntiat et permittit, ut etiam Vratislaum ducem absolvat. Sacerdotes quosdam ob sacra in ducis Conradi excommunicati terra procurata ab officio deponit. In causa, per Danielem, praepositum Pragensem, sibi delata, episcopum evocat.*

Viterbii [1146] mai. 25.

- 20 *Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae caes. reg. aulicae Vindobonensis num. 2178. fol. 175 (B).*
Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 246, num. 267. — Theiner, Disquisitiones criticae pag. 209, num. 19. — Erben, Reg. I, pag. 115, num. 260. — Jaffé, Reg. pontif. num. 8925.

- 25 *Evgenius^a episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri Henrico, Moraviensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Tribulationibus et angustiis, quas ab infidelibus illis te iam diu passum esse cognoscimus, paterno affectu compatimur, quamvis nos permittente domino multis tribulationibus fatigemur. Verum tamen non ignorat tua discretio, quia omnes, qui volunt pie vivere in Christo Jesu, expedit huius seculi tribulationes sustinere. Ipse etenim do-*
 30 *minus noster Jesus Christus non ad mundi gaudia, sed ad passiones et mortem etiam pro nobis tolerandam a patre missus est. Ipsum itaque caput nostrum imitari debemus, quia, si pro ipso^b persecutiones patimur, certi de promisso eius*

143. *f) sequuntur duo voces erasae, ut videtur „quoniam ex“. — g) corr. ex „ipsius“. — h) „pro“ supra lineam eodem atramento additum. — i) „nostram“ eadem manu in loco raso scriptum. — k) in cod. omissum.*

35

145. *a) caracteribus maiusc. scriptum B. — b) „pro ipso“ ex „pati“ in loco raso eadem manu corr. B.*

beati erimus. Confortare igitur, karissime in Christo frater, et viriliter age, quia salvator noster suos usque in finem non derelinquet, et nos, in quibus secundum deum possumus, opem et consilium tibi impendere parati sumus. Teobaldum, fratrem dilecti filii nostri W.,¹ illustris Boemorum ducis, qui personam tuam et illos, qui tecum erant, invasit, cum quibusdam sociis suis recepimus, et accepto 5 ab eo iuramento, ut de tanto excessu iuxta mandatum nostrum satisfaceret, absolvi fecimus. Post absolutionem vero ei precepimus, ut clericum vel monachum de cetero non capiat nec capienti assensum prebeat. Deinde autem condigna sibi iniuncta penitentia, ipsum ad tuam discretionem remisimus, ut secundum quod devotionem et compunctionem ipsius cognoveris, cum eo misericorditer 10 agas. Monuimus etiam ipsum et studiose rogavimus, ut tam devotum et humilem se ipsum tibi exhibeat, ut de tanta offensa á domino et a te indulgentiam mereatur. Vratizlaum vero, pro hac eadem offensa excommunicatum, quoniam valida infirmitate detentus ad nostram presentiam, sicut accepimus, venire non potest, discretionem tuam committimus ipsumque absolventi et condignam ei penitentiam 15 iniungendi tibi concedimus facultatem. Preterea beati Gregorii de inobedientibus mandatis sedis apostolicę sententiam prosequentes tres^c presumptuosos sacerdotes videlicet Bolemilum,^c Gallum, Scrih, qui, prout nobis significatum est, in terra Cunradi, a nobis excommunicati, nostra auctoritate á divinis officiis interdicta, divina officia celebrare presumunt, ab officio omnino deponimus et beneficium 20 ecclesiasticum eis interdiciamus. Ad hæc, quoniam religiosis et discretis personis opus habemus, per apostolica tibi scripta mandamus, quatinus quam citius tibi oportuno fuerit, presentiam tuam nobis exhibeas et tunc de negotio, quod per dilectum filium nostrum D.,² Praiensem prepositum, nobis significasti, tibi plenius respondere curabimus. Datum Viterbi VIII kal. iunii. 25

146.

Eugenius III papa Heinricum Olomucensem et Ottonem Pragensem episcopos et Vladislaum ducem laudat, quod Guidoni, legato apostolico, in cleri correctione astiterint, hortaturque, ut eiusdem praecepta observari faciant.

Viterbii [1146] iun. 2. 30

Apographum in cod. ms. saec. XII. bibliothecae caes. reg. aulicae Vindobonensis num. 2178, fol. 174^v—175 (B).

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 248, num. 268. — Theiner, Disquisitiones criticae pag. 208, num. 17. — Erben, Reg. I, pag. 116, num. 261. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 8930.

145. c) ,tres — Bolemi' in loco raso ead. manu scriptum B.

¹) Vladizlai. — ²) Danielelem.

Evgenivs^a episcopus, servus servorum dei, venerabilibus fratribus H.,¹ Moraviensi, O.² Pragensi episcopis, dilectis in Christo filiis W.,³ illustri duci, et universo clero et populo per Boemiam et Moraviam constitutis salutem et apostolicam benedictionem. Apostolicę sedis amministratio, cui domino disponente deservimus indigni, tam vicinis quam longe positos nos efficit debitores. Quod^b predecessor noster felicitis memorię, papa Innocentius,^c intelligens et de vobis paterna sollicitudine curam gerens, dilectum filium nostrum Gwidonem diaconum cardinalem ad partes illas direxit⁴ et ea, quę de incontinentiis clericorum et sacerdotum et aliis enormitatibus in generali concilio⁵ promulgavit, per eum vobis annuntiavit et firmiter observanda precepit. In quibus quia vos, fratres episcopi, et tu, dilecte in Christo fili W.,⁶ sicut ipso referente didicimus, ei viriliter assististis, gratum habemus, et devotionem vestram in domino collaudamus. Verum quoniam non incepisse tantum, sed perfecisse virtutis est, universitatem vestram rogamus et exhortamur in domino atque in peccatorum vestrorum remissionem iniungimus, ut vos, quibus in terra illa potestas a deo commissa est, quę a prefato cardinali iam dicti predecessoris nostri auctoritate tam de clericorum incontinentia et aliis enormitatibus ibidem vestro consilio et auxilio nunciata et precepta sunt, observetis et a subditis vestris firmiter observari faciatis; contemptores vero iuxta discretionem vobis a deo concessam et sanctorum patrum statuta debita animadversione coherceatis. De fidelitate quoque et devotione, quam erga beatum Petrum et nos ipsos geritis, et de frequēti visitatione, per dilectum filium nostrum D.,⁷ Pragensem prepositum, quem vobis fidelem et vestri honoris amatorem esse cognovimus, predecessoribus nostris et nobis transmissa, dilectioni vestrę grates referimus. Datum Biterbi IIII nonas iunii.

25

147.

Eugenius III papa Vladislaum, Bohemorum ducem, rerum ecclesiasticarum studiosum laudat. Uxori eius Gertrudi salutem ascribit. Heinricum, episcopum Olomucensem, et Danielem, praepositum Pragensem, commendat.

Viterbii [1146] iun. 2.

30 *Apographum cod. ms. saec. XII bibliothecae caes. reg. aulicae Vindobonensis 2178 fol. 175 (B).*

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 249, num. 269. — Theiner, Disquisitiones criticae pag. 209, num. 18. — Erben, Reg. I, pag. 116, num. 262. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 8931.

35

146. *a) caracteribus maiusculis scriptum. — b) ,debit. Quod' in loco raso ead. manu scriptum. — c) ,Innoċ' caracteribus maiusculis scriptum B.*

1) Henrico. — 2) Ottoni. — 3) Vladislao. — 4) Vide num. 130. — 5) Laterani anno 1139 apr. 3 habito; v. Jaffé, Reg. pontif.² I, pag. 885. — 6) Vladislao. — 7) Danielem.

Evgenivs^a episcopus, servus servorum dei, dilecto in Christo filio W.,¹ illustri Boemorum duci, salutem et apostolicam benedictionem. Si iuxta sacre scripture testimonium particeps mercedis existit, qui bonorum operum adiutorem se prebet, ampliori dignus es merito, qui non tantum adiutor, sed etiam actor existis. Ideoque gratum nobis est, quia, sicut venerabili fratre nostro Heinrico, 5 Morauensi episcopo, et dilectis filiis nostris G.,² diacono cardinali, et Daniele, Pragensi preposito, referentibus accepimus, ecclesias et ecclesiasticas personas, et maxime religiosas, diligis et honoras atque religionem^b et cetera, que ad honorem dei spectare noscuntur, in terra tibi a deo commissa niteris propagare, enormitates vero illius populi, que peccatis exigentibus plurimum excreverunt et 10 precipue clericorum incontinentias, que deo abhominabiles sunt, non solum de capella tua verum etiam de tota terra illa^c extirpare viriliter elaboras. Cum enim ipsi clerici templum dei, vasa domini, sacrarium spiritus sancti esse debeant, indignum valde est eos cubilibus et inpudiciis deservire. In hoc quoque devotionem tuam in domino collaudamus, quia, cum gens illa prava et antiqua 15 consuetudine nimie potationi et ebrietati dedita sit, ipse sobrietatem vicio illi contrariam diligis atque tam istis quam aliis eorum enormitatibus tamquam catholicus princeps et deum timens virilis animi constantia contradicis. Quia igitur non incipienti tantum, sed perseveranti corona promittitur, nobilitatem tuam rogamus et exhortamur in domino atque in peccatorum remissionem iniungimus, 20 quatenus in bono proposito firmiter perseveres, ut et in presenti prestante domino feliciter vivas et in futuro sempiternam retributionis fructum percipias. Dilectam vero filiam nostram G.³ ducissam, uxorem tuam, salutamus et benedicimus, et ut in dilectione dei et amore religionis iuxta bonum initium perseveret, in domino commonemus. Ad ultimum vero prefatum Morauensem episcopum et 25 D.⁴ prepositum, prudentes siquidem et discretos viros, qui personas vestras et vestrum honorem sincero affectu diligunt, tue et ipsius nobilitati attentius commendamus, et de visitatione vestra predecessoribus nostris et nobis frequenter exhibita dilectioni vestre grates referimus. Nos quidem personas vestras vera in domino caritate diligimus et, in quibus secundum deum possumus, honorare et 30 exaudire volumus. Datum Biterbi IIII nonas iunii.

148.

Conradus III, Romanorum rex, traditionem montis sancti Gotehardi monasterio eiusdem loci¹ a Conrado abbate Altahensi factam confirmat. — Inter „testes, sub quorum praesentia haec acta et firmata sunt“: „Heinricus Moraviensis 35 episcopus“.

In episcopatu Ratisbonensi 1146 iul. 12.

147. a) caracteribus maiusculis scriptum B. — b) „relionē“ B. — c) ex „tua“ eodem atramento corr. B.

¹⁾ Vladizlao. — ²⁾ Guidone. — ³⁾ Gertrudem. — ⁴⁾ Danielelem.

148. ¹⁾ Nunc Kirchberg a Straubing versus orientem.

Monum. Boica XI, pag. 161, num. 40. — Erben, Reg. I, pag. 118, num. 264. — Stumpf, Reg. num. 3520.

149.

Paulus et Gebehardus [presbyteri Ratisbonenses] cum Martino, sancti
 5 *Ambrosii Mediolanensis praeposito, de periculis sibi a Bohemis imminentibus*
conqueruntur: „Expectamus enim sevissimam et fedissimam Boemiorum gentem,
iam iamque nobis cum gladiis et ignibus imminentem“. [1146 aug.]

Pflugk-Harttung, Iter Italicum II, pag. 476, num. 63.

10 *De tempore v. Pflugk-Harttung l. l. pag. 732. Cf. etiam Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. IV, pag. 469.*

150.

Bernhardus, abbas Clarevallensis, ducem Vladislaum ceterosque nobiles et
universum populum Bohemiae ad expeditionem in terram sanctam invitat, idemque
 15 *negotium episcopo Moraviensi commendat.* [1147 ineunte.]

Apographum in cod. ms. bibliothecae c. r. universitatis Pragensis VIII A 6 in exordio
alia manu saec. XIV adscriptum (A). Exstat etiam in cod. ms. bibl. c. r. aulicae Vindo-
 20 *bonensis saec. XV, num. 4483, fol. 190–190^v (B) et in altero cod. ms. saec. XV eiusdem*
bibliothecae num. 4522, fol. 169–169^v (C).

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 255, num. 275 (sicut asserit, e codice ms. capituli
Olomucensis sign. CXXVI, ubi autem epistolam hanc non repperi). — Migne, Patrolog. lat.
tom. 182, col. 652, num. 458. — Erben, Reg. I, pag. 119, num. 269.

Epistolam Chron. Vincentii ad a. 1147 his verbis commemorat: „Cum haec itaque praedi-
 25 *catio [Bernardi] . . . per epistolam transmissa ad aures domini Wladislai ducis Bohemiae per-*
venisset et coram eo et episcopo et clero et populo in publico lecta fuisset, supradictus
dux . . . cum fratre suo germano, domino Henrico, et cum patruale suo, domino Spitigneo, et
cum plurima procerum suorum militia . . . ultra mare iturus et contra paganos pugnaturus
 30 *crucem assumpsit“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 417). — Vide etiam Palacký, Dějiny I, 2 pag. 37;*
Bernhardi, Konrad III, pag. 543 et 548, nota 28.

Duci W.^a ceterisque^b nobilibus et universo populo Boemie^c Bernhardus
 Clareuallensis^d vocatus abbas salutem in Christo. Est mihi^e sermo ad vo^s de
 negotio Christi, in quo est salus vera.^f Quod loquor, ut indignitatem^g* persone
 scribentis excuset apud^g vos^h auctoritas domini, excuset consideratio utilitatis
 35 vestre, excuset que in nobisⁱ est intentio karitatis.^h Modicus enim sum, sed non

150. a) ‚Wladislao‘ C, idem supra lineam addidit manus saec. XV in cod. A. ‚Wra-
 cislao‘ B. — b) ‚ceteris‘ A, C. — c) ‚Bohemie‘ A. — d) ‚Clareualeñ‘ C. — e) ‚michi‘
 A. — f) ‚vestra‘ A, C; ‚vrq̃‘ B. — g*) ‚indignitatem‘ A. — g) ‚aput‘ C. — h) ‚super-
 scriptum ead. manu A. — i) ‚vobis‘ B, C. — h) ‚caritatis‘ C.

modice cupio omnes vos^l in visceribus Jesu^m Christi. Hic zelus urget,ⁿ ut scribam, quod libentius viva voce cordibus vestris inscribere^o laborarem, si ut^p voluntas non deest, suppeteret et facultas. Sed spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Obtemperare^q non potest corruptibile^r corpus anime desiderio, nec spiritus velocitatem moles terrena valet comitare.^s Sed quid hinc querimur? Abest a vobis^t portio^u nostri, sed que vilior est. Cor nostrum tamen^v patet ad vos, o Boemi,^x cor nostrum usque ad vos dilatatum^y est, etsi corpus onerosum^z terrarum intercapedo detineat. Audiat ergo universitas^{aa} vestra verbum bonum, audiat^{bb} verbum salutis,^{cc} et oblatam indulgentie copiam devotis quibusdam anime brachiis amplectatur.^{dd} Neque enim est simile tempus ceteris, que hucusque preteriere temporibus.^{ee} Nova venit e celo divine miserationis ubertas; beati, quos invenit superstites^{ff} annus^{gg} placabilis domino, annus remissionis, annus^{hh} utique iubilaeus. Dicoⁱⁱ vobis non fecit dominus taliter omni retro generationi, nec tam copiosius^{kk} in patres nostros^{ll} gratie munus effudit. Videte, quo artificio utitur ad salvandum vos,^{mm} considerate pietatis abyssumⁿⁿ et obstupescite peccatores. Necessitatem^{oo} se habere aut facit aut simulat, dum vestris cupit necessitatibus subvenire. De celo venit consilium hoc, nec ab homine est, sed a corde pietatis divine processit. Commota est et contremuit terra, quia celi^{pp} dominus cepit perdere terram suam, in qua visus est annis plus quam XXX homo inter homines conversatus. Suam, quam honoravit nativitate sua,^{qq} illustravit miraculis, dedicavit sangwine, sepultura ditavit. Suam, in qua vox^{rr} turturis audita est, cum virginis filius castitatis studio commendaretur.^{ss} Suam, in qua primi apparuerunt flores resurrectionis. Hanc repromissionis terram ceperunt occupare maligni, et nisi^{tt} fuerit qui resistat, ad ipsum inhiant religionis nostre sacrarium, locumque^{uu} ipsum maculare conantur, in quo propter nos vita nostra obdormivit in morte, et prophanare sancta sanctorum, loca dico agni^{vv} immaculati purpurata^{xx} cruore. Audite amplius aliquid, quod movere debeat quod-

150. l) ,vos omnes' B, ,omnes' omittit C. — m) ,esse' C. — n) alio atramento corr. ex ,viget' C. — o) ,scribere' A, B, C (,scribere cord. vestr.' C). — p) sequ. ,facultas' sed punctis subpositis deletum A. — q) ,obtemperare' A. — r) ,corruptibile' A, B. — s) ,comitari' A, ,commitari' B. — t) ,nobis' A. — u) ,porcio' in margine alio atramento additum A. — v) ,tamen' omittit A, C. — x) ,Bohemi' A, C. — y) ,dilatatum' B. — z) ,corp. nostrum oner.' C; sequ. ,est', sed punctis deletum A. — aa) ,r' superscripta A. — bb) ,t' superscr. A. — cc) ,slutis' A. — dd) ,complectatur' C. — ee) ,que btemporibus hucusque preteriere' A; ,que preteriere temporibus hucusque' B, C. — ff) ,superstes' C. — gg) ,animus' A. — hh) sequ. iterum ,annus', sed punctis deletum A. — ii) seq. ,enim' punctis deletum A. — kk) ,copiosum' C. — ll) ,vestros' B, C. — mm) alia manus superscripsit ,n' A. — nn) ,abissum' C. — oo) necessitate' A, B. — pp) ,celi' om. A. — qq) ,nativitate, suam quam ill.' C. — rr) ,vox' in marg. A. — ss) ,studium commendatur' A, ,comendatur' C. — tt) genuine ,ubi', sed punctis deletum et ,nisi' ead. manu superscr. C. — uu) ,lectumque' A. — vv) ,agni' A, sed prior ,n' puncto deleta A. — xx) ,purpurati' A, C.

libet^{yy} durum pectus homini christiani. Accusatur prodicionis^{zz} rex noster, in-
 ponitur ei, quod non sit deus, sed falso simulaverit, quod non erat. Quis in
 vobis^a est fidelis eius, surgat, defendat^b dominum suum ab impositae prodi-
 tionis^{zz} infamia, securum conflictum ineat, ubi^c sit et vincere^d gloria et mori
 5 lucrum. Quid moramini, servi crucis, quid dissimulatis vos,^e quibus nec robur
 corporum, nec terrena substantia deest.^f Suscipite signum crucis et omnium, de
 quibus corde contrito^g confessionem feceritis, plenam^h indulgentiam delictorum
 hanc vobis summus pontifex confert, vicarius eius, cui dictum est: Quodcunque
 solveris super terram, erit solutum et in celis.ⁱ Suscipite munus oblatum et ad
 10 irrecuperabilemⁱ indulgentie facultatem alter alterum prevenire festinet. Rogo et
 consulo, ne propria quisque negotia Christi negotio videat^k preferenda,^l nec
 propter ea, que temporibus aliis poterunt vel^m possuntⁿ exerceri, istud obmittat,^o
 quod recuperari ultra^p non possit. Et ut noveritis, quando, qua, quomodo sit
 eundum, iter vestrum^q audite: In proximo pascha^r² profecturus est exercitus
 15 domini et pars non modica per Vngariam^s ire proposuit. Illud quoque statutum
 est, ne quis variis aut croceis^t seu etiam sericis utatur vestibus, sed neque in
 equorum falleris auri vel argenti quippiam apponatur, tantum in scuto et ligno
 sellarum, quibus utentur, cum ad bella^u procedent, aurum et argentum apponi
 licebit hiis, qui voluerint,^v ut refulgeat sol in eis et terrore^x dissipetur gentium
 20 fortitudo. Copiosius hec^y et latius prosequi oportuerat, nisi quod habetis apud
 vos dominum... Moraviensem episcopum,³ virum sanctum et doctum,^z quem
 exortatum^{aa} volumus esse, ut secundum sapientiam, que data est ei a domino,
 diligentius super hoc universitatem vestram studeat exhortari. Exemplar quoque
 litterarum domini pape misimus vobis,^{bb} cuius admonitionem intentissima de-
 25 betis^{cc} aure percipere et eius observare^{dd} decreta. Valete in domino.^{ee}

150. yy) corr. ex 'quamlibet' B; corr. ex 'quellibet' C; 'quamlibet' A. — zz) 'perdicionis' C.
 — a) 'vob.' superscr. A; sequens, 'est' omissum in C. — b) 'et defendat' C. —
 c) 'nisi sic' A; 'ubi' alio atramento corr. ex 'n' B. — d) 'vivere' codices. — e) 'vos'
 30 in marg. A. — f) ita Boczek; 'terrena possunt deesse' A, B, C. — g) 'cōtto' in marg.
 corr. loco 'puro' genuine positi, sed punctis deleti A. — h) 'plenam feceritis' C. —
 i) 'irrecuperabilem' A, B; 'irrecupabilem' C. — k) 'velit' C. — l) corr. ex 'preferri' A. —
 m) 'et' B, C. — n) 'poterunt' A. — o) 'obtineat' A, B. — p) 'ultra recup.' C. — q) 'iter
 vestrum' clariore atramento scriptum, inter 'eundum' et 'audite' spatium aliquot litte-
 rarum vacuum relictum A; 'paucis audite' Boczek. — r) 'pasca' A, B. — s) Hunga-
 35 riam' C. — t) 'griseis' A, B. — u) 'loca' B, C. — v) 'noluerint' A. — x) 'terre' (in
 marg.) A, B. — y) 'hec' deest C. — z) 'sanct. edoctum' C. — aa) 'exhortatum' B;
 'exhortamur' (corr. ex 'exortatum'), ut sec. C. — bb) 'vobis' omittit A. — cc) corr. ex
 'deberetis' A. — dd) 'ob' in marg. A. — ee) 'in dom.' deest C.

1) Matth. XVI, 19. — 2) die 20. aprilis. Hunc terminum expeditionis exercitui Teu-
 40 tonico primitus statutum fuisse, videtur etiam ex verbis Odonis De Diog. II (Mon.
 Germ. Script. XXVI, pag. 62.): 'Processit... ille [Alemannus] in Pascha'. De vero
 egressionis tempore vide Bernhardi, Konrad III, pag. 596. — 3) Henricum II.

151.

Conradus III, Romanorum rex, monasterio Zwettlensi silvam quandam ad fluvium Champ donat. — Inter testes: ‚Hainricus, Olomucensis episcopus‘.

[Ratisbonae 1147 post febr. 13.]

Frast, Stiftungsbuch d. Kl. Zwettl in Font. rer. Austr. 2. Abth. III, pag. 41. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 260, num. 280. — Erben, Reg. I, pag. 123, num. 276. — Stumpf, Reg. num. 3535. 5

Nota temporis diploma anno 1148 indict. 9 datum esse indicat, sed nomina testium, quae etiam in Stumpf, Reg. num. 3532 et 3534 occurrunt, donationem in curia Ratisbonensi mense februario anno 1147 habita factam esse ostendunt. Cf. Bernhardi, Konrad III 10 pag. 541 et 543, not. 17.

152.

Conradus III, Romanorum rex, monasterii Ichtershausen¹ fundacionem confirmat. — Inter testes: ‚Heinricus, Olomucensis episcopus‘.

Norimbergae 1147 apr. 24. 15

Hesse, Beiträge z. Gesch. d. Mittelalters II, pag. 41. — Stumpf, Reg. num. 3547. — Cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 560.

153.

Matthaeus, Cracoviensis episcopus,¹ et Petrus comes Bernhardum, Clarevallensem abbatem, ad corrigendos Ruthenorum, Polonorum et Bohemorum mores invitant. 20

[1146 ex. — 1147.]

Pez, Thesaurus anecdotor. noviss. VI, pag. 360, num. 125 (e cod. quodam monast. Windbergensis) = Erben, Reg. I, pag. 125, num. 281 (exc.).

Epistola nullam omnino temporis notam continet. Pez anni 1150 spatio eam definit, cuius opinionem Erben probat. Mihi autem potius ante expeditionem contra Slavos anno 1147 factam scripta esse videtur. 25

154.

Miles quidam, nomine Asinus, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov ecclesiam in Krušina, praedium in Přistoupín et terram in villa Počatice donat. 30

[1140 iun. 25 — 1148 iul. 10.]

Traditur in privilegio Premislai Otakari I. regis, anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A).

152. ¹⁾ Ab Erfurt ad plagam meridionalem.

153. ¹⁾ 1143—1165.

Piter, Thesaurus absconditus pag. 154 = Boczek, Cod. dipl. Mor. II, pag. 29, num. 25. — Erben, Reg. I, pag. 222, num. 489.

De memoriae fide confer ea, quae ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Notum sit omnibus vere fidei cultoribus, tam presentibus, quam posteris
 5 eorum, quod quidam miles, nomine Asinus, filius Hozee,^a dedit quandam ecclesiam
 pro remedio anime sue suorumque parentum in loco, qui Crusina¹ nuncupatur, et
 hoc ad monasterium sancti Johannis Baptiste Ostrow. Predium quoque, quod est
 Pristupymy,² ad idem monasterium obtulit et terram Pocatycych³ ad aratrum
 sufficientem,^b et circa prefatam ecclesiam terram dedit ad aratrum. Hoc quoque
 10 tam boni propositi beneficium dominus Otto, duodecimus sancte Pragensis
 ecclesie episcopus,⁴ cum ceteris fratribus tam^c banno quam presenti scripto
 sanctivit, quod quicumque huius bone voluntatis propositum evertere voluerit,
 in extrema tremendi^d examinatione iudicii non solum cum Juda proditore domini
 nostri Jesu Christi, sed etiam cum omnibus destructoribus ecclesiastice utilitatis
 15 rationem redditurus sit.

155.

Miroslaus, quidam de primatibus Bohemiae, monasterium ordinis Cisterciensium in Sedlec fundat et dotat, consentiente et attestante Vladislao, duce Bohemiae, Ottone, Pragensi, et Henrico, Olomucensi episcopo.

20

[1142—1148 iul. 10.]

Autographum in membrana scriptum in tabulario Musaei regni Bohemiae Pragae (A).

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 284 = Dewoty, Popsáni... řehole Cistercienské... na svatém místě údolí Sedleckého, pag. 45. = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 221, num. 245. — Riegger, Archiv d. Gesch. u. Stat. III, pag. 374 (reg.) — Erben, Reg. I, pag. 103, num. 231 (ex apographo characteribus saec. XII anno 1632 accurate delineato in tabulario Sedlicensi). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 19, num. 62 (reg.).

25

De monasterii Sedlecensis fundatione Ottonis, prioris Waldsassensis, Chronicon ap. Oefele, Rer. Boic. scriptores I, pag. 65 his verbis refert: Gerlacus, quartus abbas huius domus, vir multae sagacitatis et industriae, annis quinque et viginti (1138—1163) praefuit... Sub eo monasterium Zcedlitz fundatum est circa annum domini 1142. Ad cuius fundationem ipse feliciter sollicitaeque cooperatus est, ad quod etiam ipse primos fratres transmisit et spiritualis aedificii prima iecit fundamenta. Ob id visitandi illius loci potestatem abbates huius domus obtinuerunt. Eundem annum etiam Tabula abbatiarum ord. Cisterciensis, in monasterio Ebracensi conscripta, indicat; v. Winter, Die Cistercienser d. nordöstl. Deutschlands I, pag. 329, Dobner, Annal. VI, pag. 283 alia testimonia sequens monasterium anno 1143 fundatum esse putat. — Instrumentum fundationis notis omnibus chronologicis caret. Quod non ipso fundationis anno, sed paulo post conscriptum esse ipse modus dicendi probat. Hoc autem non serius quam anno 1148 factum esse ex eo colligitur, quod sigillo

30

35

154. a) altera, e' superscr. A. — b) 'sufficiens' A. — c) 'tan' A. — d) 'tremendi' A.

40

¹⁾ Krušina, vicus quondam ibi situs ubi hodie Pankrác prope Pragam. — ²⁾ Přistoupín, distr. pol. Český Brod. — ³⁾ Počatice; hodie non exstat. — ⁴⁾ 1140 iun. 25 — 1148 iul. 10.

Otonis, Pragensis episcopi, († 1148 iul. 10) munitum erat. — Palacký ap. Erben op. I. pag. 624 de instrumento hoc adnotavit: „Diploma scriptum sub finem saec. XII,“ cui opinioni scripturae forma saeculo XII medio apte conveniens omnino obsistit.

¶ In nomine sanctę et individue trinitatis. Notum sit omnibus Cristi fide-
libus tam futuris quam presentibus, quod regnante domino Wadizlao, ¶ Boemiorum 5
duce serenissimo, cum uxore sua nobilissima domina Getrvde^a quidam de pri-
matibus Boemie, Mirozlavs^a nomine, divino ¶ monitus partim timore et amore,
saluti sue volens consulere, cum sepius et a sapientioribus et etate provectoribus
audivisset, sine cultu vere religionis nec ¶ karitatis unitatem posse subsistere, nec
deo gratum exhiberi servitium, statuit se religiosas personas diligere et earum 10
quieti auxiliante domino providere. Consideratis ergo sanctorum virorum secundum
diversam professionem variis conversationibus, ad unius tamen domus celestis
patris mansiones tendentibus, delegit de ordine Cisterciensium aliquos fratres me-
diatores sibi cum Christo procurare. Hoc ergo pio ac sancto voto de die in diem
magis ac magis per gratiam sancti spiritus incalescente, de clauistro Waltsaxen^a con- 15
ventum fratrum sibi impetravit committi. Cuius petitioni sanctę conversationis
venerabilis abbas Gerlacvs^a acclinatus, conventum fratrum in Bohemiam direxit.
Quibus sancto desiderio susceptis, prefatus dominus Mirozlavs^a, consentiente et
adtestante predicto venerabili duce^b Boemie Wadizlao^a et reverendo Ottone^a,
Pragensium episcopo, canonica auctoritate confirmante, persuadente et ad- 20
testante venerabili domino Heinricho^a, Moraviensium episcopo, locum, qui dicitur
Sedlce^{a1} cum omnibus, que adtinent, deo et sanctę dei genitrici Marię^a in usus
fratrum predictorum in perpetuum libere dedit, inprimis siquidem statuens, ut
ordo monachicus secundum beati Benedicti^a regulam et patrum Cisterciensium
institutionem perpetuis ibi temporibus inviolabiliter conservetur. Succedente ergo 25
temporis opportunitate, divina gratia auxiliante, fundata est in Sedlce ecclesia
divino servicio apta et ei ordini congrua. Cui a primo foundationis sue exordio
possessiones, quarum nomina infra continentur, ad usus ipsius ecclesię et fratrum
ibidem deo deservientium libere sine ullius reclamacione collate sunt: Solnic,²
Hothovici,³ Podolsani⁴ cum omnibus appendiciis suis, Gradische⁵ cum aqua, 30
pratis et silva, Sdebudici,⁶ in Pobor⁷ curia cum terra Odolen et terra Donati,
Belani,⁸ Maleiouici,⁹ Lvbenici,^{c10} < Glusow¹¹ et Cacin¹² cum omnibus attinenciis

155. a) nomen litteris maiusculis scriptum A. — b) sequitur foramen in membrana 47 mm continens. — c) post hanc vocem reliquum lineae spatium 61 mm continens et tota linea sequens vacua relicta fuit, ibique alia manus posterior saec. XII alio atramento 35
,Glusow — fluentem^c addidit.

¹⁾ Sedlec prope Kutná Hora (Kuttenberg). — ²⁾ An Solenice in distr. pol. Příbram? — ³⁾ Chotovice, distr. pol. Litomyšl. — ⁴⁾ Podulšany, distr. pol. Pardubice. — ⁵⁾ Hradčtš prope Pardubice. — ⁶⁾ Hodie non exstat. — ⁷⁾ Poboří, distr. pol. Kolín. — ⁸⁾ Bylany, distr. pol. Kutná Hora. — ⁹⁾ Majelovice, apud Uhřetřské Janovice, distr. 40
pol. Kutná Hora. — ¹⁰⁾ Libenice, distr. pol. Kolín. — ¹¹⁾ Hlázov, distr. pol. Kutná Hora. — ¹²⁾ Fortasse Kačina prope villam Sv. Mikuláš in distr. pol. Kutná Hora.

suis usque ad rivulum circa Borram silvam fluentem.^{d>} Ceterum, ut bonum principium finis melior consequatur, prefatus Mirozlavs, totis visceribus intentus^e in posterum quoque predictę ecclesie providere, cum unicum haberet filium, constituit, ut, si hic filius sine filio herede moreretur, vel etiam in posterum
 5 deficiente in linea filiorum herede, sine cognatorum vel consanguineorum contradictione tota eius hereditas ad usus ecclesię in Sedlce revertatur. Hoc etiam Dersizlavs,^a Mirozlai^a sororis filius, nullum habens filium, de sua hereditate constituit. Divino ergo amore inflammati tam venerabilis dux quam reverendi patres episcopi, dominus Otŭo^a Pragensis ac venerabilis Heinricvs,^a Moraviensium epi-
 10 scopus, cuius prudenti consilio Boemia decorata regebatur, decreverunt, ut nulli omnino hominum liceat prefatum locum temere perturbare aut eius possessiones auferre vel minuere vel etiam ullatenus invadere vel ullis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur et illibata permaneant, tam ipse locus quam possessiones et omnia, quęcunque illius loci ecclesia ab initio libere possedit
 15 aut in futurum concessione pontificum, largitione principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona predictam ecclesiam vel eius possessiones inquietare temptaverit, secundo terciove commonita, si non congrua satisfactione resipuerit, ream se divino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat. Cunctis autem
 20 iam sepe dictam ecclesiam et eius possessiones tuentibus sit pax domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructus bonę actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne beatitudinis inveniant. Ut autem hęc constitucionis et privilegii pagina rata permanens omni ambiguitate^f careat, iam sepius dicti fideles servi Christi, dux videlicet et venerabiles patres episcopi sigillorum suorum
 25 notis confirmaverunt.

*In membranae latere sinistro Vladislai ducis sigillum rotundum e cera fusci coloris impressum erat, cuius fragmentum diplomati adhuc adiacet. (Descriptionem eius vide ad num. 157). Posteriori eius parti sigillum secretum Henrici, episcopi Olomucensis, inerat, quod iam superius ad num. 115 descripsimus. (Imaginem minus accuratam praebe-
 30 Dobner, Annal. Hagec. VI, tab. IV). Ottonis, episcopi Pragensis, sigillum, quod sub instrumenti finem indicatur, abest, neque in membrana vestigium ullum restat id aliquando appositum fuisse.*

156.

*Henricus II, episcopus Olomucensis, monasterii Strahoviensis, alias Montis
 35 Sion, foundationem enarrat et possessiones a Johanne I, Pragensi episcopo, Vladislao II, duce Bohemiae, et Gertrude ducissa ei donatas consignat.*

[1143—1148 iul. 10].

155. d) post hanc vocem reliquum lineae spatium 275 mm continens vacuum relictum est. —

e) inter ,in' et ,tentus, foramen in membrana. — f) ,bi' ex ,bu' radendo correctum A.

Instrumenti autographum amissum est. Superest tantum fragmentum manu saec. XV descriptum in urbario monasterii Strahoviensis anno 1410 conscripto fol. 40—41, quod in tabulario regalis canoniae Strahoviensis sub XVII A 6 asservatur (B).

Hugo, Sacri et canonici ord. Praemonstratensis annales II, Probationes, pag. DLIX. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 217, num. 243 (ex apographo saec. XVII e tabulario monast. Gradicensis). — Erben, Reg. I, pag. 106, num. 241. — Emler, Reg. II, pag. 1154, num. 2635 (frgm. ex B). 5

Annus foundationis monasterii Strahoviensis in fontibus coaevis nusquam liquido indicatur. Primam eius foundationem sub abbate Blasio circa annum 1140 factam esse ex eo patet, quod Gerlaci Milovicensis chronicon de monasterii huius primordiis ad annum 1184 commemorat; v. Font. rer. Bohem. II, pag. 485. Annum praedictum aperte profert Cosmae 10 continuatio in Font. rer. Boh. II, pag. 271, quae Gerlaci relationem ad verbum repetit. Alterum conventum, qui e monasterio Steinfeldensi exiit, iam circa annum 1143 sedem stabilem et domicilium in Monte Sion habuisse ex relationis Gerlaci reliqua parte satis probabiliter efficitur. Cf. Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 278; Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, in Rozpravy České Akademie, třída I, 1900, num. 1, pag. 24. — 15 Quo anno instrumentum hoc conscriptum sit, non satis constat. Boczek et post eum Erben annum 1143 proponunt. Nostra quidem sententia hoc tantum pro certo affirmare fas est, instrumentum Ottone, Pragensi episcopo, adhuc vivo († 1148 iul. 10) conscriptum esse. — Vide etiam Tomek, Dějepis města Prahy² I, pag. 93 sq.; Čermák, Premonstráti v Čechách, pag. 3 sq. 20

< In^a nomine domini amen. > In nomine sancte et individue trinitatis. [H]enricus, dei gracia Olomucensis ecclesie humilis minister, omnibus christicolis tam moderni quam futuri temporis. Cum iuxta egregium apostolum omnis, qui in Christo manere desiderat, sicut ille ambulavit et ipse ambulare debeat,¹ ut per fidem habitatorem Christum in corde suscipiens, ipse quoque templum 25 dei et habitaculum spiritus sancti esse valeat, dignum et iustum est, ut qui summi capitis membra sunt, vite quoque sanctitate et morum honestate suo capiti conformentur et spirituali conversatione unus cum deo spiritus effici gloriantur. Habet enim unum quodque christiane religionis propositum plurima sanctorum exempla patrum precedencium, ut alii quidem in monte contemplacionis caritate speculande 30 veritatis mente deo excedant, alii vero necessitatibus proximorum communicantes, necessitate eius, qua proximus diligitur, caritatis ab operibus pietatis non recedant, que, dum fideles quique largiente deo sectari emulantur, templum veri Salomonis de lapidibus in presenti quidem tusionibus et pressuris expolitis non in hac Syria,^b sed in illa superna Jerusalem sine sonitu mallei et securis cottidie edifi- 35 catur. Hec itaque diligenter mente recolligens et in via dei alios sic alios^c autem sic ire perpendens, ego Heinricus, dei gracia Olomucensis ecclesie minister indignus, inter filios dei computari desiderans et pro auctis in me divinitus donis

156. *a)* Instrumento in codice haec inscriptio praefixa est: ‚De fundamento domus istius Montis Syon, alias Strahoviensis‘. — *b)* ‚Syrie‘ B. — *c)* ‚alio sic alio‘ B.

¹⁾ Vid. I Ioan. c. II, 6; ‚Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, et ipse ambulare‘.

rationes eciam donorum considerans, quis aptior esset vivendi modus, sollicita^d cepi meditatione perquirere, ut beatorum sacerdotum, in quorum ordinem, licet peccatorem, vocavit me deus, vestigiis possem feliciter inherere, in qua profecto cogitatione, in qua ferventis animi estuacione divina, sicut spero, inspiracione
 5 menti occurrit, ut Iherosolimam causa oracionis pergerem sepulcrum domini gloriosum ceteraque loca sancta visitare et in loco, ubi steterunt pedes eius, dominum meum Jesum adorare. Cumque aspirante dei gracia eo pervenissem et in locis sanctis aliquanto tempore commoratus fuisset, illud beati Ieronymi, non Iherosolimis fuisse,^e sed Ierosolimis bene vixisse laudabile est,^f sepius mecum
 10 replicens, deo, a quo cuncta bona procedunt, inspirante, proposui, ut veterem hominem cum actibus suis exutus, novum, qui secundum deum creatus est, in iustitia et sanctitate veritatis induerem et sub regula patris beati Augustini in habitu religionis deo servire contenderem. Intimato itaque tam domino patriarche quam cunctis fratribus ad sepulcrum nostri redemptoris in eodem regulari habitu do-
 15 mino famulantibus mentis mee desiderio, quod desiderabam, inveni, et in loco nostre redempcionis habitum sancte conversacionis suscipiens, ad propria remeare contendi.² Preerat interim Pragensi ecclesie venerabilis presul Iohannes,³ vite sanctitate conspicuus, in universa morum honestate precipuus. Hic comperto mee voluntatis desiderio, ut erat vir religiosus, deo gracias retulit, predia ceteraque
 20 ad construendam fratrum eius ordinis habitationem necessaria deo devotus per nos^f obtulit. Cuius quidem uberiolem bone voluntatis fructum etsi mors inmaturatione preripuit, ante oculos tamen magestatis divine, cui omne cor patet et omnis voluntas loquitur, meritum eius, sicut confidimus, non minuit. Subtracto itaque brevi temporis intersticio ex hac luce tam duce Boemorum beate recordacionis
 25 domino Vdalrico⁴ quam pretaxato venerabili Pragensi episcopo, in locum eorum legitime subrogati, inclitus princeps Wladizlaus sedem paterni^g principatus, et dominus Otto,⁵ vir in Christo reverendus, kathedram^h Pragensis episcopatus susceperunt. Qui sancti spiritus illustrati gracia divini operis cultum propensius exequi desiderantes, et in diebus suis tam numero quam merito populum deo
 30 servientem augeri gratulantes, principali munificencia locum hunc fundariⁱ peccierunt, ad quem eciam plurima necessaria tum dominus dux et venerabilis ac deo devota domina ducissa quam dominus episcopus prenominatus largiflua liberalitate^k contulerunt. Et hec omnia in posterum nulla^l possent machinacione ab eodem loco alienari, dominus dux edicti principalis tenore et dominus episcopus
 35 obtentu perpetui anathematis firmaverunt. Et quoniam dignum erat, ut quemad-

156. d) ‚sollicita‘ B. — e) ‚fuissem‘ B. — f) ‚primus‘ Boczek. — g) ‚pat'cij‘ B. — h) ‚kathedram‘ B. — i) ‚fundare‘ Boczek. — k) ‚lib'tate‘ B. — l) ‚nullam‘ B; ‚ne possent ulla‘ Boczek.

40 2) *Henricum episcopum anno 1138 de terra sancta rediisse Annal. Gradicensis referunt; Fontes rer. Boh. II, pag. 396.* — 3) I, 1135–1139. — 4) i. e. Soběslav I, qui et Udalricus vocabatur. — 5) 1140 iun. 6 — 1148 iul. 10.

modum auctore deo religiosorum virorum illuc augebatur devocio, sic, ymo amplius, sancte conversacionis et monastice perfectionis in eo augeri deberet religio, sollicita^m cepi meditatione perquirere, unde tales eidem loco domino largiente persone providerentur, quorum exemplis et documentis ceteri facilius informarentur. Quia autem de Steinweldensi⁶ cenobio crebra opinio insonuerat 5 et tam dominum prepositum⁷ quam omnes fratres sub regula beati Augustini domino ibidem militantes, inter eciam precipuos eiusdem ordinis viros velud luminaria in firmamento celi rutilare, nobis notificaverat, ut deⁿ eorum beata et deo grata societate abbatem cum conventu mererer habere, desideravi, dominum prepositum rogavi et impetravi, quibus eiusdem loci regimen domino auctore 10 commendavi. Et ut omnis tam terre nostre principum quam ceterorum Christi fidelium bonorum eidem loco donacio et eciam^o pretaxata nostre humilitatis ordinacio perpetuo rata fieret, domini nostri sancte apostolice sedis summi pontificis auctoritate confirmari et obtentu sempiterni anathematis roborari pecii et impetravi. Donacio autem huius ecclesie hec est: Iohannes, Pragensis episcopus, dedit patri- 15 monium suum totum, quod habuit in villa Lochinich,⁸ et quod ibidem emit a cognatis suis nomine Misten et filiis suis et ab aliis cognatis et terras, quas aquisivit a pio duce Wladislao et vgezd, quod Skalika⁹ dicitur; Lusane¹⁰ tota villa cum tota silva Messny et ibidem Vgezd usque ad custodiam, quod vulgariter dicitur ztrasa; Velusi¹¹ patrimonium, quod emit ibidem a Benes filio Marci; 20 Cirnoticich¹² quantum habuit; Rassine¹³ totam villam cum silva; ibidem equas dedit, quas dicimus emissarias; Trebnussi wzi¹⁴ terram ad aratrum; Goricich¹⁵ dimidiam villam Gradisce¹⁶ et silvam; Hudonich¹⁷ quod habuit; et in eadem villa Mizlibor et uxor eius dederunt terram ad tria aratra. Idem episcopus Lubonici^p wzi¹⁸ dedit quidquid habuit; Ianisouiczih¹⁹ totam villam; Nedelisti²⁰ 25 terram, Konicich²¹ terram. Iohannis episcopi familia: Munis, Radowan, Uteha, Ratua, Malaua, Manka, Bohumila, Mosna, Milgozt, Branka, Cikta, Agta, Piuona, Hanata, Nepriuad, Morawka, Thoma, Mztiss, Boletag. Hec autem sunt, que dux Wladislaus, pius et magnificus institutor clericalis castimonie per totam Boemiam, cum coniuge sua, domina Gertruda, pia matre clericorum, monialium 30 et omnium orphanorum, dedit pro remedio anime sue fratribus et sororibus fa-

156. ^m) ,sollicita' B. — ⁿ) ,de' om. B. — ^o) ,quam' B. — ^p) ,Lubouici' B.

⁶) *Steinfeld in dioc. Coloniensi supra Rhenum a Zulpich versus meridiem.* — ⁷) *Eberwinum.* — ⁸) *Lochenice, distr. pol. Králové Hradec (Königgrätz).* — ⁹) *Česká Skalice, distr. pol. Nové Město nad Metují (Neustadt an d. Mettau).* — ¹⁰) *Lužany, distr. pol. Jičín.* — ¹¹) *Veliš, distr. pol. Jičín.* — ¹²) *Fortasse Černůtky prope Hořice, distr. pol. Král. Hradec.* — ¹³) *Rašín, distr. pol. Král. Hradec.* — ¹⁴) *Třemešoves Velká, alias Třebnouševs, prope Hořice, distr. pol. Král. Hradec.* — ¹⁵) *Hořice, distr. pol. Král. Hradec.* — ¹⁶) *Hradiště ap. Hořice.* — ¹⁷) *Chudonice, distr. pol. Nový Bydžov (Neubidschov) aut Chodovice prope Hořice.* — ¹⁸) *Libonice prope Hořice.* — ¹⁹) *Jenišovice, distr. pol. Turnov (Turnau).* — ²⁰) *Nedělišť, distr. pol. Král. Hradec.* — ²¹) *Fortasse Konice ap. Kadeřavec, distr. pol. Turnov.*

mulantibus deo et sancte dei genitrici sanctoque Augustino: ducentos denarios de moneta omni die sabbati; curiam suam Radunice²² cum omnibus appendiciis suis, videlicet villis, servis, ancillis et aliis diversis eorum pertinentibus. Nomina vero servorum hec sunt: Buss, Milon, Blas, Onata, Wsan, Ban, Drugan, Iacub, 5 Bohdan, Ostoy, pastor equarum, Celek sutor, Modlac, Nedoma, Lubata, Radosta faber, Dedon, Ztras tornatores picariorum sunt. In eadem villa voluntarie sese servitio subdiderunt: Gradata, Zudar, Bohdan, Bozepor, Gogol hortulanus, Wilkon, Bohuta, Zobestoy. Hii vero sunt bubulci: Budata ipse est quintus, Peztek ipse III^{us}, Vteh ipse III^{us}, Zirak ipse quintus, Luton ipse tercius, Golissa, Mikec, Bula 10 ancilla, Nadey, Bohdan. In willa Orassic²³ quatuor terre, Lagouic²⁴ terra, Griwcic²⁵ XX terre, Wirbne²⁶ Srin²⁷ arator et VI terre. Idem eciam dux dedit Cisca²⁷ villam pro anima Michaelis et Lassouici²⁸ bini, dedit eciam villam Vgonenici²⁹ cum familia hac: Bel ipse quintus, Radac, Poztan ipse quintus, Krisan ipse VIII^{us}, Modlibog ipse III^{us}, Hropon, Radosta, Dobrotag, Bohdan ipse III^{us}, 15 Bosana ancilla ipsa III, Lizzec ipse V^{us}, Borek ipse II^{us}, Vacemil, Dalata ipse V^{us}, Dewec, Premil ipse V^{us}, Beska ipse III^{us}, Mileissi, Nubil ipse III^{us}, Pomnen, Kratky ipse III^{us}; villam Golonozech³⁰ et Lowossic³¹ cum luco uno, Nako-
nopnici,³² Telicici,³³ quas villas pater eius centum

157.

20 *Vladislaus II, dux Bohemiae, ecclesiae Olomucensi castrum Podivín, olim a Pragensibus episcopis occupatum, et ius numos in eodem castro percutiendi restituit et homines dictae ecclesiae de exactionibus et oneribus publicis eximit.*

[1146 oct. 18 — 1148 iul. 10.]

25 *Autographum in tabulario archiepiscopali Cromesiriensi (A). — Apographum in Libro privilegiorum eccl. Olomucensis ms. saec. XIV in tabulario capit. metropol. Olomuc. E I 27 fol. 14—15, num. 13 (B) et in altero Libro privilegior. eiusd. eccl. saec. XIV in tabul. archiep. Cromesir. num. 16 (C). — Imago in membrana anno 1835 non satis accurate delineata in tabulario Musaei regni Bohemiae asservatur.*

30 *Richter, Augustini Olomucensis episcoporum Olomucensium series, pag. 289 (ex B). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 225, num. 247 = Erben, Reg. I, pag. 109, num. 246. — V. etiam Lechner in Zeitschr. f. Gesch. Mähr. u. Schles. II (1898), pag. 130 et Šnopek in Hlidka IV (1899), pag. 460.*

156. *9) lectio incerta. — 7) sequitur 'sua', sed cancellatum B.*

35 *²²⁾ Radonice, distr. pol. Louny (Laun). — ²³⁾ Orasice, distr. pol. Louny. — ²⁴⁾ Lahovice ap. Bělina, distr. pol. Teplice. — ²⁵⁾ Řivčice, germ. Pflanzendorf, distr. pol. Louny. — ²⁶⁾ Vrbno u Lesů, distr. pol. Louny. — ²⁷⁾ Fortasse Velká Chýška, distr. pol. Pelhřimov. — ²⁸⁾ Lašovice, distr. pol. Rakovník (Rakonitz). — ²⁹⁾ Ouhonice, distr. pol. Smíchov. — ³⁰⁾ Holonohy; vicus hic hodie non exstat, sed situs fuit prope Ouhonice. — ³¹⁾ Fortasse Lovosice, germ. Lobositz, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — 40 ³²⁾ Locus ignotus. — ³³⁾ Fortasse Telčice distr. pol. Pardubice.*

Diploma verisimillime a scriptore quodam ecclesiae Olomucensis scriptum est. — Castri Podivín restitutionem iam anno 1144 factam esse docet Conradi III, Romanorum regis, diploma mense aprili dicti anni Bambergae datum (v. num. 138), quare etiam hoc Vladislai ducis diploma Boczek eumque secutus Erben eiusdem anni spatio definit. Quod non hoc anno, sed aliquot annis post conscriptum esse, inde facile apparet, quod inter testes adducitur Bohuslaus, praepositus Vissegradensis, qui non nisi Alexandro praeposito mortuo († 1146 oct. 18) dignitatem hanc assequi potuit. Diploma non post annum 1148 confectum esse ex eo intelligi potest, quod inter testes Otto, episcopus Pragensis († 1148 iul. 10) occurrit et Daniel adhuc Pragensis praepositus nominatur. — Palacký ap. Erben op. I. pag. 624 sine iusta causa diploma spurium esse censet.

C. ¶ In nomine sanctę et individue trinitatis. ¶ Wladizlavs, dei gratia Boemorum dux, omnibus christicolis tam moderni quam futuri temporis. Cum omnis potestas, quę ¶ iuxta apostolum non nisi ex deo est,¹ propensiori sollicitudinis^a vigilantia ad hoc eniti debeat, ut cum omnium tum precipue ecclesiarum dei iura et integra conservare et quę convulsa sunt ¶ ad equitatis normam deo auctore reformare valeat, ut pro amministrazione regiminis momentanei potestatum omnium datori merito complaceat, nos quoque decorem domus dei ¶ et locum habitationis glorię suę diligentes ecclesiis dei in terra nostrę dicionis constitutis sua iura inviolata conservari volumus et, si quid aliquorum malicia vel ignorantia vel etiam negligentia minus cautum est, ad statum iusticię nostris temporibus reduci desideramus. Qua de re etiam sanctam Olomucensem ecclesiam super castro Podivín,^{b 2} quod in Moravia situm est, sepe apud predecessores nostros, Boemorum duces, et quod maius est, apud apostolicam sedem quęrimoniam movisse cognovimus et idem castrum ex antiquo iuris sui fuisse, sed postea lite quidem tantummodo contestata, sed nullo modo decisa, in ius Pragensis episcopi nescio quā ratione transisse comperimus. Primum quidem divinę iusticię intuitu ac deinde venerabilis viri domini Heinrichi,^b Olomucensis episcopi, interventu predictum castrum Olomucensi ecclesię restitimus, et ne ulla super hoc Pragensi ecclesię posset deinceps oriri reclamatio competens, pro libitu domini Ottonis,^b Pragensis episcopi, concambium Selev^{b 3} scilicet cum appendiciis suis Pragensi ecclesię principali munificentia contulimus, ut et Olomucensis ecclesię diuturna querela iusto exitu terminata sopiretur et ecclesię Pragensi nichil super hoc diminutum videretur. Iura quoque antiquę institutionis super eodem castro reformare intendentes, monetam ut primo fuit inibi fieri statuimus. Insuper liberali munificentia concedentes principali auctoritate roboravimus, ut predictę Olomucensis ecclesię homines,^c sive sint liberi sive servi^c cuiuscumque

157. a) ‚ni‘ ex ‚ne‘ radendo corr. A. — b) literis maiusculis scriptum A. — c) ‚homines — servi‘ in loco raso atramento magis distincto, sed eadem manu scriptum; vestigiis scripturę prioris diligenter investigatis hic genuinę ‚cuiuscumque conditionis . . . sexus‘ scriptum esse puto.

1) Cf. Rom. XIII, 1: ‚Non est enim potestas nisi a deo‘. — 2) Podivín (Kostel) distr. pol. Břeclav (Lundenburg). — 3) Želiv, germ. Selau, distr. pol. Německý Brod (Deutschbrod).

conditionis, cuiuscumque etatis aut sexus, tam in domini Wratizlai,^b quam domini Cōnradi^b necnon domini Ottonis^b terra commorantes, ab eorum successorumque ipsorum, Morávię^b principum, potestate et dominio sequestrati ac penitus religati nullis tributorum, vectigalium ceterorumque huiusmodi ex-
 5 actionibus gravari debeant, ab omni infestatione et vexatione principum terrę illius liberi permaneant. Nullus eos pro castrorum, quę in terra illa sita^d sunt, reedificatione, nullus pro ingruenti aliqua expeditione inquietare audeat, sed ab omni prorsus munerum executione liberi ea tantum, quę venerabili patri nostro domino Olomvicensi^b episcopo Heinricho,^b qui in presentiarum habetur, eiusque
 10 successoribus substituendis in perpetuum comoda visa fuerint, exequendi liberam facultatem habeant. Ut autem hoc nostrę constitutionis donum amodo et deinceps auctore deo ratum habeatur, perpetui anathematis obtentu ab utroque episcopo firmari rogavimus scriptique presentis tenore et sigilli nostri impressione simul etiam nobilium nostrorum ceterorumque testium annotatione roborari fecimus.^e Quorum nomina sunt hęc: Otto Pragensis episcopus, Daniel Pragensis prepositus, Boguzlau Wissegradensis prepositus, Groznata Melnicensis, Sebastianus Liutomericensis, Heinrichus Pragensis decanus et Damianus Wissegradensis, Pula prepositus de Sacceska, Magnus custos ecclesię sancti Wencezlai, Mah-
 15 fridus archipresbyter, Ōdalricus archipresbyter, Mladota archipresbyter, Zuac archipresbyter, Perhtoldus archipresbyter, Ippolitus archipresbyter, Paulus archipresbyter.^f Spitigneu filius ducis Boriwoy, Heinrichus, Depoldus et Wladizlau filius Zobezlai ducis, comes Dirsizlau, Mirozlau, Casta, Zobezlauec, Cōnradus dapifer, Budizlau pincerna, Ropraht, Beness, Zuoyisa, Zlaua cum filio Branis, Zbrazlau, Bauor, Ztrezimir, Mztigneu, Marquart de Dubraua, Budiss, Zauissa, Nacās, Jurik agaso,
 20 Bun cum fratribus Pribran et Bicen, Nemoy, Jarogneu, Hwalek, Wecel, Girdebor, Olen, Zveyzlau,^g Wilalm, Wacek, Jarogneu de Satec, Welizlau filius Petri.

(S. I.)

30 *Sigillum rotundum e cera fusci coloris in membranae sinistro angulo inferiore impressum erat, quod nunc disiunctum diplomati adiacet. Priori parti, cuius diametros 80 mm continet, expressa est figura in solio sedens, quae in manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscriptio: † PAX · S̄CI · WACEZLAI · IN · MANV · DVCS · VAOISLAVZ. Posteriori parti sigillum secretum Henrici, ep. Olomucensis, idem atque in num. 115 inerat.*

158.

Vladislaus II, dux Bohemiae, ecclesiae Olomucensi circuitum de Libice, quondam ab Soběslao I duce donatum, confirmat et hominibus ecclesiae Olomucensis in Bohemia degentibus easdem libertates tribuit, quas hominibus eius in Moravia concessit.

[1146 oct. 18 — 1148 iul. 10.]

40 157. d) ,i' radendo ex ,t' corr. A. — e) quae subsequuntur, alio atramento, sed eadem manu scripta sunt. — f) sequitur spatium 21 mm longum. — g) litterae ,veyzlai' in loco raso eadem manu scriptae sunt; prioris scripturae vestigia, quae supersunt, genuine ,pitigneu' hic scriptum esse indicant.

Apographum in Libro privileg. eccl. Olomuc. ms. saec. XIV in tabulario capit. metropol. Olomuc. E I 27 fol. 10^v—11, num. 7 (B) et pag. 153—154 (C). — Aliud apogr. exstat in altero Libro privil. eiusdem eccl. ms. saec. XIV, qui in tabulario archiep. Cromesir. asser-vatur, fol. B III num. 5 (D).

Richter, Augustini episcopos. Olomuc. series, pag. 292 (ex B). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 227, num. 248 = Erben, Reg. I, pag. 109, num. 245 — Cf. Snopek in Hlídka IV (1899), pag. 461. 5

Diploma eodem tempore atque proxime praecedens datum esse testes, qui hic afferuntur, docent. — Palacký ap. Erben op. l. pag. 624 et Kalousek in Památky archaeologické X pg. 653 sq. minus iuste spurium esse declarant. 10

In^a nomine sancte et individue trinitatis. Wladizlaus,^b dei gracia Boemorum^c dux. Cum principalis sit providencie acta suorum temporum ad suorum suc-cessorum memoriam deferre et ea precipue, que libertati prospiciunt ecclesiastice, noverint tam presentes quam futuri, quod nos ad petitionem venerabilis episcopi Olomucensis Henrici^d circuitum de Lubac,¹ quem tempore reverendi Johannis,² eiusdem ecclesie episcopi, dux Zobeslaus^e bone memorie iam dicte ecclesie contulerat, confirmavimus ei et eius successoribus perpetua pace possidendum. Erat autem circuitus ille datus a prenominato principe cum assignacione cirotece^f in silva, que interiacet inter Cazlawensem et Brinensem provinciam, in cuius parte habitabant homines, qui vulgo ztras^g appellantur quorum erat officium 20 quandam viam custodire, ne cui per eam sine speciali mandato principis pateret transitus terram Boemie^h ingrediendo vel exeundo, ita ut hoc obsequio dediti cum aliis hominibus de Jesutboricensiⁱ circuitu a nullo principe pro castrorum edificacione vel imminente expedicione inquietarentur. Sed ne posteris eiusdem circuitus mete venirent in dubium, vel alicuius violencia predictam ecclesiam 25 super eodem impediret,^k eas presenti pagina fecimus adnotari. Sunt autem hec: Camenica^l ex una parte, ex alia via Lubetina, versus Moraviam aqua, que di-citur Ozzlawa,⁴ in Boemia Palaua.⁵ Insuper principali munificencia omnibus ho-minibus Olomucensis ecclesie in terra Boemie^m degentibus eandem concessimus libertatem, quam habet in aliis privilegiis nostris expressam, scilicet ut ab omni 30 liberi sint iure vel exaccione, quod ad principis spectat utilitatem. Omnes autem possessiones, a principibus eidem ecclesie collate vel conferende, sive per eiusdem ecclesie antistitem vel eius successores in posterum requirende, eadem gaudeant libertate. Ut autem hec nostre confirmacionis pagina deinceps non irritetur, quos-

158. a) *Lemma*: „Privilegium Wladyslay, ducis Boemie, super libertate bonorum in Jesut-boricz¹ B; „Confirmacio privilegii ducis Sobezlai per Wladyzlaum, ducem Morawie, facta super circuitum Lubac² D. — b) „Wladisslaus³ B; „Wladyzlaus⁴ D. — c) „Bohemorum⁵ D. — d) „Henrici Olomucen.⁶ D. — e) „Hobezlaus⁷ D. — f) „cyrotece⁸ D. — g) „stras⁹ D. — h) „Bohemie¹⁰ D. — i) „Jezutboricensi¹¹ D. — k) „inpediret¹² D. — l) „Camenica¹³ B, D. — m) „Bohemia¹⁴ D. 35

¹) Libice, distr. pol. Chotěboř. — ²) II, 1104—1126 febr. 21. — ³) Jezbořice, al. Jestbořice, distr. pol. Pardubice. — ⁴) Oslava fl. Moraviae, qui apud Ivančice (Eibenschütz) in fl. Jihlava influit. — ⁵) Nomen hoc explicat Kalousek l. l. pag. 659. 40

- libetⁿ ausu temerario contra eam venientes tam a Pragensi quam ab Olomucensi episcopo fecimus excommunicari et presens scriptum nostro sigillo muniri subscriptorumque testium adnotacione roborari. Quorum nomina sunt hec: Otto Pragensis episcopus, Daniel Pragensis prepositus, Boguslau Wisegradensis,^o Groznata Melnicensis, Sebastianus Luthomericensis, Zpitigneu filius ducis Boriwoy,^p Henricus, Depoldus^q et Wladizlau filius Zobezlai^r ducis, comes Drisizlau,^s Miroszlau,^t Casta, Zobezlawec,^u Conradus dapifer, Budizlau^v pincerna, Ropreht,^x Benes,^y Swoysa,^z Slawa^{aa} cum filio Branis, Zbraslau,^{bb} Bawor, Ztrezimer,^{cc} Mztygneu,^{dd} Markwart^{ee} de Dubrawa, Budis,^{ff} Zawisa,^{gg} Nacas, Jurik agaso,^{hh} Bun cum fratribus Pribran et Bicen, Nemoy, Jarogneu,ⁱⁱ Hwalek,^{kk} Wezzel, Girdebor, Olen, Zweyzlau,^{ll} Wilam,^{mm} Wecek, Jarogneu de Satec,ⁿⁿ Welizlau^{oo} filius Petri.

159.

- Eugenius III papa Henrico, episcopo Olomucensi, commendat Guidonis, diaconi cardinalis [s. Mariae in Porticu], legati in Poloniam missi, negotia efficienda.*

Aparmae [1148] sept. 3.

Apographum in cod. ms. saec. XII in bibl. c. r. aulica Vindobonensi num. 2178 fol. 176 (B).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 251, num. 271. — Theiner, Disquisitiones criticae pag. 211, num. 22. — Erben, Reg. I, pag. 123, num. 275. — Jaffé Reg. pontif. num. 9296.

- Evgenius episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri Morauienti episcopo salutem et apostolicam benedictionem. Qui de fratrum suorum caritate confidit, et mandare, quę agenda fuerint, non recusat. Quia igitur de persona tua valde confidimus, per presentia tibi scripta mandamus, quatinus dilecto filio nostro G.,¹ diacono cardinali, prudenti siquidem et honesto viro, cui in Polonie partibus vices nostras commisimus, in his quę^a sibi agenda incumbunt tam in Polonia quam in terra illa,² quę noviter luce christiane fidei est perfusa, tamquam apostolicę sedis vicario diligenter assistas ipsique opem et consilium studeas exhibere, ut, dum per discretionis tuę solatium vel favorem subsidium fuerit assecutus, quanto circa Romanam ecclesiam caritatis vinculo sis astrictus evidentius manifestes, et ille deo grata et hominibus fructuosa per ipsius misericordiam operetur. Datum Aparme idibus septembris.

158. ⁿ) ,quolibet' D. — ^o) ,Boguzlaus Wisegrad.' D. — ^p) ,Zpitigneus f. d. Worywoy' D. — ^q) ,Dyepoldus' D. — ^r) ,Wladyzlaus f. Zobezlai' D. — ^s) ,Drisizlaus' D. — ^t) ,Myrozlaus' D. — ^u) ,Zobezlawec' D. — ^v) ,Budizlaus' D. — ^x) ,Roprecht' D. — ^y) ,Beness' D. — ^z) ,Zwoysa' D. — ^{aa}) ,Zlawa' D. — ^{bb}) ,Zbraslaus' D. — ^{cc}) ,Ztrezmir' D. — ^{dd}) ,Mzitigneus' D. — ^{ee}) ,Marchwardus' D. — ^{ff}) ,Budiss' D. — ^{gg}) ,Zabysa' D. — ^{hh}) ,nagaso' B; ,Iursik nagaso' D. — ⁱⁱ) ,Jarogneus' D. — ^{kk}) ,Chwalek' D. — ^{ll}) ,Zweizlaus' D. — ^{mm}) ,Wilhelmus' D. — ⁿⁿ) ,Jarogneus de Sacek' D. — ^{oo}) ,Welizlaus' D.

159. ^a) ,quem' B.

- ¹) Guidoni, diac. card. tituli s. Mariae in Porticu, de quo cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 714 etc. — ²) Pomerania, de cuius conversione, anno 1147 facta, vide Bernhardi l. l. pag. 563 seq.

160.

Henricus II, episcopus Olomucensis, Wibaldo, abbati Stabulensi et Corbeiensi, Romam profecturo respondet, se nihil ad tempus habere, quod a papa exigit.

[1149 post aug. — 1150 in.]

Apographum in cod. epistolar. Wibaldi saec. XII in tabulario Dusseldorpensi fol. 83^v—84. 5

Martène et Durand, Veterum scriptor. et monum. amplissima collectio II, col. 414, num. 229.

— Jaffé, Bibl. rer. Germanic. I, pag. 378, num. 253.

Litterarum huius et quae consequitur, componendarum terminum non ultra ianuarium anni 1150 proferendum esse, ex eo cognosci potest, quod Wibaldus se iam ineunte februario 1150 Romam venturum esse speravit. Nam de legatione ad papam sibi anno 1149 mense 10
augusto imposita Guidoni, cancellario papae, referens, dicit: 'Credimus, quod faciem vestram ante purificationem sanctę Mariaę videamus'. (Wibaldi ep. 194 ap. Jaffé l. l. pag. 314.) —
Cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 808.

W.,¹ serenissimo domino et patri suo, venerabili sanctę Corbeiensis ecclesię
abbati, H.,² dei per patientiam Moraviensium id quod dicitur, servitutis cum 15
devotione orationis mutuę participationem. Vestre litteras benignitatis vene-
ratione debita suscepimus; ex quibus desiderio, quod desideravimus, vos vide-
licet quia salvum esse percepimus, gratias divine pietati exsolvimus. Non enim
vestram minus quam nostram sospitatem et prosperitatem desideramus et ab eo,
hec qui prestare potest, precibus licet indignis augeri et conservari deprecamur. 20
Quod autem fatietenus vestra pietas videre nos tantum desideravit, grates quidem
agimus; ipsam tamen proinde, quod nos videre non valuit, minime dolere ro-
gamus, presentiam cuius nostri cordis a memoria nec locorum spacia nec tor-
menta infirmitatis continua amovere queunt. De cetero, quoniam vestre sublimi-
tatis excellentia pro nobis usque adeo humiliari non dedignatur, quod nostre 25
verbula parvitatibus domino nostro papę sese velle deferre promittat, ei humiliter
inclinamur^a et, ut vestrum iter angelus domini bonus comitetur, votis omnibus
optamus. Et quoniam in presentiarum ad predictum dominum nostrum quod
deferamus nichil aliud habemus, nostras et continuas mandari oratiunculas, infir-
mitatem quoque vestre relatione gratię insinuari rogamus. 30

161.

Daniel, episcopus Pragensis, Wibaldo, abbati Stabulensi et Corbeiensi, sese papae commendaturo gratias agit munusque mittit. Arnoldum, cancellarium regis Conradi, salutat.

[1149 post aug. — 1150 in.] 35

160. a) 'inclinamus' cod.

¹) Wibaldo. — ²) Henricus II Zdik 1126—1150.

Apographum in cod. epistolar. Wibaldi ms. saec. XII in tabulario Dusseldorpensi, fol. 84.

Martène et Durand, Veterum script. et monum. ampl. collectio II, col. 415, num. 230. —

Jaffé, Bibl. rer. Germanic. I, pag. 379, num. 254.

De epistolae tempore confer ea, quae ad epistolam praecedentem adnotavimus.

- 5 W.,¹ domino et patri suo, reverentissimo Corbeiensis, Stabulonensis ecclesie
venerabili abbati, D.,² licet indignus, dei tamen gratia Pragenses episcopus,
cum sinceritate servitii exiguas orationes. Regalibus vos occupatum negotiis
et regali assidentem^a lateri, gratulamur. Hoc enim gratia vestra ex antiquo aput
parvitatem nostram beneficiis multis obtinuit, ut profectui vestro congaudeamus.
- 10 Verumtamen quod litteras vestras, omni suavitate et mellita dulcedine plenas,
nobis mittere dignatus estis, quantas in presentiarum valemus, gratiarum^b actiones
sancte paternitati vestre referimus; et licet corpore disiunctos diversitas locorum
separet, nunc tamen presentia vestra, spiritui nostro cottidie pre oculis habita,
per scripta vestra est renovata. De cetero, quia tantam gratiam humilitati nostre
- 15 in oculis vestris dominus contulit, ut in curia quoque Romana nostri memor
esse velitis, et inde quidem gratias vobis agentes obnixe postulamus, quatenus
inmerite nostre persone memoriam, quantulamcunque dignabimini, apud domnum
apostolicum facere non abnuatis. Preterea quandam parvulam caritatem sanctitati
vestre transmisimus, rogantes et in domino obsecrantes, ut benivole eandem
- 20 suscipiatis et ex ea equum saltem servientis vestri ferrare non abnuatis. Ho-
nestam et deo devotam ac dilectam familiam vestram ex obsequio parvitas
nostre, dominum quoque nostrum cancellarium,³ amicum nostrum, salutare digne-
mini. Orantem pro nobis sanctitatem vestram, nobis multum necessariam, in pace
et prosperitate dominus deus sanam et incolumem conducat et reducat et longevo
- 25 tempore custodiat.

162.

- Conradus III, Romanorum rex, Emanueli, imperatori Graecorum, nuncium
de Henrici regis victoria relaturum mittens, „post celebratam deo auctore curiam,
quam kalendas may¹ cum principibus Saxonie, Polonie, Boemie, Leuticie in
30 civitate Merseburg habere decrevit“ nuncios suos ad eum directurum esse pro-
mittit.*

[1150 febr.]

*Jaffé, Bibl. rer. German. I, pag. 355, num. 237 (e cod. epist. Wibaldi). — Conf. Bernhardi,
Konrad III, pag. 802 not. 31.*

161. ^a) „assidente“ cod. — ^b) „grā“ cod.

35 ¹) Wibaldo. — ²) Daniel I. 1148—1167. — ³) Arnoldum.

162. ¹) 1 mai 1150. An curia haec habita sit, nescitur; v. Bernhardi, op. l. pag. 838.

163.

Henricus II, episcopus Olomucensis, exponit, quomodo sacrorum ordinum celebratio secundum ecclesiae suae usum fiat. [ante 1150 iun. 25.]

Apographum in cod. ms. num. 202 bibliothecae capituli metrop. Olomucensis fol. 226 manu saec. XII. scriptum.^a 5

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 210, num. 234. — Erben, Reg. I, pag. 98, num. 218. — Imaginem phototypicam vide ap. Friedrich, Monum. palaeographica Boh., tab. 3.

Quo tempore ordo hic conscriptus sit, plane incertum restat. Boczek annum 1132 conicit. Mihi autem verisimilius videtur, eas posterioribus demum annis episcopatus Henrici II scriptas esse. 10

Heinricus,^b dei gratia sanctę Olomucensis ecclesię humilis minister. Quia sancta mater ecclesia, quę ex diversitate gentium in unitatem fidei divinitus congregata in Christo unum esse desiderat sicut fidei unitatem sic eandem dominicorum preceptorum identitatem per omnia custodit et observat, merito ab eiusdem fidei integritate recedentes, merito diversa atque^c adversa inter se sentientes, hereticorum nomine denotatos condempnat. Verum si pro diversitate locorum quarundam sanctorum patrum traditionum ordo variatur, quem tamen fides catholica et religio ecclesiastica alterari paciatur, non dampnat, non respuit, tantum si alteratores in soliditate fidei perseverare deprehendit. Qua de re nos quoque in sanctę ecclesię gremio fideliter persistentes, non sanctorum patrum statutis obviantes, sed qualiter decentius et competentius divinum peragatur officium ratione investigantes, quem in sacrorum ordinum celebratione usum habere consueverimus, subter denotare volumus. Omnibus itaque, qui ordinandi sunt, in ecclesia congregatis, post introitum et Kyrie^d eleison et primam orationem communem omnium ordinandorum vocationem facimus ibique prostrati letaniam choro canente divine pietatis auxilium et sanctorum omnium suffragium super^e omnes communiter invocamus. Quo facto lectionem primam aliquis ordinandorum pronuntiat, qua lecta et dicto Gratias et oratione, ostiariorum vocationem^f et consecrationem celebramus, post quorum consecrationem nobis ad sedem nostram transeuntibus, secundam lectionem ostiarius ordinatus legit. Sic deinceps ante terciam lectores, ante quartam exorcistas, ante quintam acolitos, ante sextam subdiaconos ordinamus. Post sextam autem lectionem ante evangelium lecturos evangelium diaconos consecramus. Lecto autem a nuper ordinato evangelio, sequitur presbyterorum vocatio, quibus assistantibus Veni sancte spiritus canitur. Deinde eorum 35

163. ^a) Praefigitur inscriptio rubro colore eadem manu in inferiore parte fol. 225^v scripta: 'Ordo, qualiter in nostra ecclesia sacri ordines fiunt'. — ^b) nomen literis maiusculis scriptum. — ^c) 'atque' scribentis errore in cod. bis positum. — ^d) 'y' alio atramento corr. ex 'i'. — ^e) 's' eodem atramento corr. ex 'o' genuine erronee posito. — ^f) sequitur 'facim', sed cancellatum.

ordinatio celebratur. Conveniens etenim nobis visum est, ut unumquemque in ordine suo ante officium, quod subiturus est, ordinemus; videlicet ut subdiaconum ante epistolam, qui lecturus est epistolam, diaconum ante evangelium, presbyterum ante oblationem sacrificii, quod oblaturus est, consecremus.^g Pröinde
 5 ecclesie nostre usus antiquior obtinebat, ut consecrati eadem die sacerdotes dei, si missas ob aliquam causam per se celebrare differrent, calicem, quem de manu episcopi cum oblata et vino suscipiunt, in manibus tenentes pontifici missam celebranti sollempniter assisterent et episcopo dominica consecrante mysteria, ipsi quoque tacite calices suos benedicerent et in fine misse
 10 episcopo communicante, ipsi quoque de propriis calicibus quasi pro communione perciperent. Sed quoniam, ut quidam divini tractator testatur eloquii, ubi desunt verba, non sunt sacrificia, nequaquam dominicum corpus esse suspicamur, quod instituta a sanctis patribus verborum sollempnitate non consecratur. Convenientius itaque iudicavimus, ut hi, qui missas celebraverunt, oblatas, quas
 15 in consecratione dante pontifice in patenis susceperunt, in patena episcopi ante^h inchoationem sacrificii cum summa reverentia reponant et vinum de calicibus propriis velut primitias oblationis domino in calicem episcopi offerant, et post peracta mysteria episcopo communicante ipsi quoque de manu pontificis corpus et sanguinem domini percepturi devote accedant. Nec vero generaliter
 20 hoc omnibus observandum prescribimus, sed ecclesie nostre usum hunc esse significamus, in quo etsi ab aliquarum consuetudine ecclesiarum differamus, cum plurimis tamen nos concordare non dubitamus; cum omnibus vero catholice fidei constantiam et eandem dominicorum preceptorum observantiam propiciante domino observare elaboramus.

25

164.

Hugo, abbas Praemonstratensis, Henricum, episcopum Olomucensem, aegrotantem consolatur eique abbatem Siloensem (Gotschalcum) commendat.

[circa 1150.]

30

Apographum manu saec. XII ex. in cod. ms. bibliothecae c. r. aul. Vindobonensis num. 219 [Rec. 2271] fol. 1.

Religiosissimo patri deoque propicio Olomucensi episcopo H.¹ H.² Praemonstratensis cum suis visitari et consolari divinitus. Dilecto vestro filio Syloensi abbate³ referente, iugiter et graviter egrotare vos audivimus et, quantum fas est, indoluimus. Nam si aliter afficeremur, merito minus vos diligere argueremur secundum illud domini responsum ad discipulos pari de causa constrictatos:

163. ^g) ^ωiecm⁹ cod. — ^h) ante⁴ deest in cod.

164. ¹) Henrico II. 1126—1150. — ²) Hugo I. 1129—1161. — ³) Gotschalco 1148—1184.

Si diligeretis me, gauderetis utique⁴ et cetera. Dolemus tamen non ob corporalem molestiam, quam patimini, que vobis est preparacio et quasi quidam transitus ad requiem, paciencia siquidem necessaria^a est, ut reportetis remunerationem, sed propter pauperum Christi et precipue eorum, qui in Boemia degunt, desolationem. Illos quippe vos adduxistis et actenus dilexistis, immo verus imitator Christi usque in finem diligere et, ubicumque opus fuerit, eis debetis providere. Inter quos dilectum filium nostrum et vestrum Syloensem abbatem specialiter paternitati vestre refovendum commendamus, quatinus ducem Boemicum⁵ et episcopum,⁶ nepotem vestrum, sibi et fratribus suis eandem sollicitudinem, quam vos vestris exhibetis, impendere ammoneatis. Valet, et de adventu vestro, quem ex multo iam tempore desideravimus, quam diu vobis superest halitus,^b non desperabimus.

165.

Henricus, episcopus Olomucensis, infirmus, precibus Godscalci, abbatis Siloensis, se commendat. [1150 ante iun. 25.] 15

Traditur in Gerlaci Milovicensis Chron. ad annum 1184.

Fontes rer. Bohem. II, pag. 490. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 262, num. 282 (ex Dobner, Monum. hist. Boem. I, pag. 105). = Erben, Reg. I, pag. 128, num. 284.

Epistolam hanc et proxime sequentem haud multum ante Henrici episcopi mortem scriptam esse Gerlacus l. l. indicat. 20

Godscalco, domno et fratri venerabili, de Syloa¹ abbati, Henricus miser, infirmus. In manus vestras commendo spiritum meum. Quia iuxta voluntatem divinam vehementi infirmitate afflicti morti nos appropinquasse cognoscimus, fraternitatem vestram, quam erga quosque humanitatis officia non segniter impendere non ignoramus, humiliter et obnixè petimus, et etiam iugem nostre peccatricis anime memoriam in orationibus vestris faciatis.

166.

Henricus, episcopus Olomucensis, morbo laborans, precibus Godscalci abbatis fratrumque monasterii Siloensis denuo sese commendat. [1150 ante iun. 25.] 30

Traditur in Gerlaci Milovicensis Chron. ad annum 1184.

Fontes rer. Boh. II, pag. 490. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 263, num. 283 (ex Dobner, Monum. hist. Boem. I, pag. 105). = Erben, Reg. I, pag. 128, num. 285.

164. ^a) *ri' eadem manu superscriptum.* — ^b) *h' superscriptum.* 35

¹) *Joh. XIV, 28.* — ²) *Vladislaus II.* — ³) *Danielem I. 1148—1167.*

165. ¹) *Želiv, germ. Selau, distr. pol. Německý Brod (Deutschbrod).*

Domno Godscalco, Syloensi venerabili abbati, ceterisque fratribus in Christo dilectis Henricus miser et infirmus, si quid valet miseri et infirmi oratio. Quoniam divine maiestatis pietas secundum suam propitiationis clementiam carnem nostram sue visitationis flagello castigans castigavit, nec tamen adhuc morti tradidit, vestre sinceritati, in vobis pre ceteris mortalibus anime nostre plurimum spei habentes, significare non distulimus. Et quia ex apostolico eloquio, „quem diligit pater, corripit, flagellat autem omnem hominem, quem recipit,“¹ humilitati nostre non modicum solatii subintrat, sive pristina incolumitati restituamur, sive secundum celestis voluntatis, cui nemo resistere potest, placitum separemur a corpore, ut in sanctitatis vestre orationibus memoriam nostri, licet peccatoris, habere non abnuatis, suppliciter et obnixè deposcimus.

167.

Eugenius III. papa abbatissam et moniales ad sanctum Georgium Pragae de Henrici, episcopi Olomucensis, mortē consolatur, eisq̃ue de altarium ornamētis ab eo donatis gratias agit.
Ferentini [1151] apr. 15.

Autographum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi.

Hammerschmid, Hist. s. Georgii, pag. 66. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 264, num. 287. — Migne, Patrolog. lat. tom. 180, pag. 1470. — Erben, Reg. I, pag. 128, num. 286. — Jaffé, Reg. pontif.² II, num. 9473.

Eugenius, episcopus, servus servorum dei, dilectis in Christo filiabus B.,¹ abbatisse sancti Georgii, et eius sororibus salutem et apostolicam benedictionem. || Obitus venerabilis fratris nostri Henrici,² bone memorie Moraviensis episcopi, benigni patroni et benefactoris vestri, animum nostrum || plurimum contristavit. Cuius nimirum commendabilis vita nobis gaudium et vobis in vestris necessitatibus opportunum solacium || conferebat. Sed consolationem in eo recipere possumus, quia miserie temporali subtractus, ad eternam beatitudinem est translatus. Inter hec autem illud omnino debemus intendere, ut si quid ei adhesit carnalis pulveris, miserante domino relaxetur, et ipse pro nobis apud conditorem nostrum familiariter intercedat. Maiora quippe de ipso auxilia, maiora solacia modo speranda sunt, quam cum nobiscum corporali presentia morabatur. Nos

166. ¹) Hebr. XII, 7.

167. ¹) Berthae 1143—1151. — ²) Obiit 1150 iun. 25; v. Monachi Sazav. cont. Cosmae in Fontes rer. Boh. II, pag. 263. Vincentius Prag. (ibid. pag. 419) perperam annum 1151 indicat. Diem obitus 25. iunii (VII. kal. iul.) tradunt: Necrolog. Bohem. (Dobner, Monum. Boh. III, pag. 13; Necrolog. Podlažicen. (Dudík, Forschungen pag. 415); Necrol. Claustro-neob. (Fischer, Gesch. v. Kloster-Neubg. II, pag. 108); Necrol. Windberg. (Monum. Boic. XIV, pag. 100); Necrol. Floreff. (Analect. pour serv. à l'hist. ecclésiast. de la Belgique XIII, pag. 96). Diem 23. iun. (IX kal. iul.) praebet Necrol. Olomuc. (Arch. f. österr. Gesch. 69, pag. 647).

vero anime ipsius inter missarum sollempnia inmemores esse non possumus, nec debemus, qui non solum, dum viveret, apostolice sedi ac nobis devotus extitit, et suis nos exeniis visitavit, sed positus in extremis illa idonea ornamenta, que per instructas et peritas manus vestras ad altaris ministerium studiosius operari fecit, pia nobis cum devotione obtulit, et ad nos deferri precepit. Que nos benignitate debita suscipientes, et pro eius anima divinam maiest[atem]^a attentius exoramus, et de labore et exercitio vestro vobis multimodas gratiarum actiones referimus, monentes vos, ut in proposito professionis vestre iuxta mandatum et doctrinam predicti patris vestri attentius perduretis, quatenus intervenientibus beatorum Petri et Pauli meritis ad eterne beatitudinis gaudia largiente domino feliciter pervenire possitis. Datum Ferentini XVII kalendas maii.

Appendet e filo canapis bulla plumbea Eugenii III (vide num. 142).

168.

Conradus III, Romanorum rex, monasterio sancti Nicolai de Litore¹ possessiones in regno Italiae positas confirmat. — Inter testes: ,Daniel, Pragensis episcopus‘.

Ratisbonae 1151 [post iun. 11].

(Kandler) Cod. dipl. Istrianus (sine pag.). — Erben, Reg. I, pag. 129, num. 287 (ex Meiller, Reg. d. Babenberg., pag. 35, num. 24). — Stumpf, Reg. num. 3582. — Cf. Bernhardi Konrad III, pag. 881.

169.

Conradus III, Romanorum rex, abbacie Floreffensis¹ protectionem suscipit eiusque possessiones et libertates confirmat. — Inter „testes, qui adfuerunt“: ,Daniel, Pragensis episcopus‘.

Herbipoli 1151 [sept. med.].

Miraei Opp. dipl. et hist. IV, pag. 205. — Cod. dipl. Saxon. reg. I Hauptth., tom. II, pag. 156, num. 227 (tantum series testium). — Stumpf, Reg. num. 3585.

Ad notam temporis huius privilegii conf. testimonia de generali curia Herbipoli 1151 mense septembre medio celebrata ap. Bernhardi, Konrad III, pag. 886, not. 9. — Danielem episcopum ibi fuisse etiam Wibaldus, Stabulensis abbas, in epistola sua ad Emanuele, Graecorum imperatorem, missa commemorat: ,Inde est, quod mediante preterito mense septembre [Conradus III] apud civitatem Herbipolim quosdam principes imperii sui evocavit. Ubi etiam convenerunt Coloniensis archiepiscopus,² Bremensis archiepiscopus,³ Halverstadensis episcopus,⁴ Cicensis episcopus,⁵ Bavenbergensis episcopus,⁶ Mersburgensis episcopus,⁷ Herbipolensis episcopus,⁸ Argentinensis episcopus,⁹ Wormaciensis episcopus,¹⁰ Pragensis episcopus¹¹ et legati

167. ^a) membrana laesa.

168. ¹) Venetiae.

169. ¹) A Namur versus meridiem. — ²) Arnoldus II. — ³) Hartwicus. — ⁴) Udalricus. —

⁵) Wichmannus. — ⁶) Eberhardus. — ⁷) Reinhardus — ⁸) Gebehardus. — ⁹) Burcharius. — ¹⁰) Conradus. — ¹¹) Daniel I.

diversorum episcoporum ac principum. Et de laicis principibus convenerunt marchio de Witin,¹³ marchio de Brandeburch,¹⁸ palatinus comes de Bawaria,¹⁴ comes de Wincenburch¹⁵ in Saxonia, prefectus urbis Moguntinae,¹⁶ prefectus urbis Herbipolis,¹⁷ prefectus urbis Bavenberch¹⁸ et alii multi comites, honorati et milites. Qui omnes cum magna voluntatis hilaritate fide data et iuramento prestito promiserunt, quod ad eandem expeditionem [*contra Rogerum, regem Siciliae*] cum omni virtute et potentia militiae suae venient et prosequuntur' (*Jaffé, Bibl. rer. German. I, pag. 476, num. 343*).

170.

Conradus III, Romanorum rex, monasterium Gratia Dei¹ tuendum suscipit eiusque bona confirmat. — Inter principes et praelatos, quorum „consilio et petitione haec acta sunt“, nominatur etiam „Daniel, episcopus de Praga“.

Altenburg 1151 nov. 13.

Ludewig, Reliquiae manuscript. XI, pag. 539. — Stumpf, Reg. num. 3594. — Cfr. Bernhardi, Konrad III, pag. 902 not. 41. Vide etiam Ficker, Beiträge z. Urkundenlehre II, pag. 326, 518. — Posse in Cod. dipl. Saxon. reg., I Hauptth., tom II, pag. 153 privilegium hoc ad a. 1150 nov. 12 reponit.

171.

Fridericus I., Romanorum rex, in curia Merseburgensi monasterii Corbeiensis privilegia et possessiones confirmat. — Inter testes, qui affuerunt: „Daniel, Praegensis episcopus“.

Merseburg 1152 mai 18.

*Philippi-Wilmans, Kaiserurkunden d. Prov. Westfalen II, pag. 314. — Stumpf, Reg. num. 3626. Nomina testium in hoc diplomate eadem quidem manu, sed posterius addita esse videntur. Conf. Ficker, Beiträge z. Urkundenlehre II, pag. 78 et 421. — De episcopi Danielis in curia Merseburgensi praesentia Vincentius Pragensis haec refert: „Fridericus... in regem eligitur. Qui eodem anno plurimis suis principibus et duci Boemie Mersburk curiam indicit, ad quam dominus dux W(ladizlaus) tamquam novelle creature obaudire nolens, ire rennuit, ex consilio tamen domnum D(anielem) episcopum cum quibusdam terrę sue sapientibus ad ipsum dirigit“. (*Fontes rer. Boh. II, pag. 421.*)*

172.

Eugenius III papa Eberhardum Salisburgensem, Hartwicum Bremensem, Hillinum Trevirensensem archiepiscopos, et Eberhardum Bambergensem, Hermannum Constantiensem, Henricum Ratisponensem, Ottonem Frisingensem, Conradum Passaviensem, Danielelem Pragensem, Anselmum Havelbergensem, Burkardum

169. ¹³⁾ Conradus. — ¹⁴⁾ Albertus. — ¹⁵⁾ Otto. — ¹⁶⁾ Herimannus. — ¹⁷⁾ Ludovicus. — ¹⁸⁾ Poppo. — ¹⁹⁾ Guichardus.

170. ¹⁾ Gottesgnaden prope Kalbe a. d. Saale.

Eichstetensem episcopos reprehendit, quod Wichmanno, de sede Cizensi ad Magdeburgensem contra canones translato, faveant. Hortatur, Fridericum I regem moneant, ut et ipse a sua super hoc intentione desistat.

Signiae [1152] aug. 17.

Jaffé, *Bibl. rer. German.* I, pag. 535, num. 402 (e cod. epistolar. Wibaldi). = Doeberl, *Mon. Germ. selecta* IV, pag. 76, num. 26^b. — Otonis Frising. *Gesta Friderici* lib. II, c. 8 in *Mon. Germ. SS.* XX, pag. 393, ed. Waitz, pag. 87. — Jaffé, *Reg. pontif.* 2, II, num. 9605. — Cf. Prutz, *Kaiser Friedrich I*, tom. I, pag. 403.

173.

Henricus II, dux Bavariae et marchio Austriae, controversiam, quam Chadoldus de Harroz cum fratribus sancti Johannis Baptistae hospitalis Hierosolymae habuit de possessionibus patru sui Chadoldi senioris, scilicet villa Zogelsdorf et silva Mailberg, componit. — Inter testes, qui praesentes aderant: Ernesto, Conradi Moraviensis comitis filius.

Claustroneuburgae 1156 aug. 15.

Boczek, *Cod. dipl. Mor.* V, pag. 218, num. 3. — Erben, *Reg. I*, pag. 620, num. 3. — Delaville Le Roulx, *Cartulaire général de l'ordre des Hospitaliers de s. Jean de Jérusalem I*, pag. 184, num. 245.

174.

Fridericus I, imperator Romanorum, in curia generali Ratisbonae in natiuitate sanctae Mariae¹ celebrata litem, quae inter patruum suum Henricum, ducem Austriae, et nepotem suum Henricum, ducem Saxoniae, de ducatu Bavariae diu agitata fuit, terminat et „de consilio et iudicio principum, Wadizlao, illustri duce Boemie, sententiam promulgante et omnibus principibus approbantibus, marchiam Austrie in ducatum commutat et eundem ducatum cum omni iure prefato patruo suo Hainrico et prenobilissime uxori sue Theodore in perpetuum beneficium concedit“.

Ratisbonae 1156 sept. 17.

Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitutiones tom. I, pag. 220, num. 159. — Wilhelm Erben, *Das Privilegium Friedrich I. für das Herzogtum Österreich* pag. 137. — Erben, *Reg. I*, pag. 130, num. 292 (fragm. ex *Monum. Boic.* XXVIII, 2, pag. 354, num. 107). — Stumpf, *Reg. num.* 3753.

Privilegii huius celeberrimi, „minus“ dicti, sinceritatem demonstravit Wattenbach in Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Quell. VIII, pag. 87 sq. et Ficker in *Sitzungsber. d. kais. Akad. Wien* XXIII, pag. 489 sq. Novissime W. Erben in libro supra nominato privilegii argumentum interpolatum esse docet. Cuius sententiae repugnat Simonsfeld in *Deutsche Literaturzeitung* XXV (1904), pag. 990 sq.

174. ¹) = 8. sept.

175.

Fridericus I, imperator Romanorum, fratribus sancti Johannis Baptistae hospitalis Hierosolymae possessiones in ducatu Austriae sitas, et specialiter villam Zogelsdorf et silvam de Mailberg confirmat, petente patruo suo Henrico, duce Austriae. — Inter testes: Ernest, filius Conradi Moraviensis comitis.

Ratisbonae 1156 sept. 17.

Boczek, Cod. dipl. Mor. V, pag. 219, num. 4. — Erben, Reg. I, pag. 620 not. ad num. 3. — Delaville Le Roulx, Cartulaire des Hospitaliers de s. Jean I, pag. 185, num. 246. — Stumpf, Reg. num. 3755.

176.

Fridericus I, imperator Romanorum, ecclesiae Pataviensi villam Merdingen in Suevia, a rege Conrado II iniuste ablatam, ex sententia principum „in curia sollempni“ restituit atque confirmat. — Inter testes: Daniel, Pragensis episcopus, Wlodezlaus, dux Bohemie, et frater eius Dipaldus.

Bambergae 1157 iul. 4.

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 344, num. 497. — Erben, Reg. I, pag. 130, num. 294. — Meiller, Reg. z. Gesch. d. Babenberg. pag. 39, num. 38. — Stumpf, Reg. num. 3773.

177.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii Novae Celae (Neustift prope Brixen) protectionem suscipit eiusque bona confirmat. — Inter testes: Daniel, Pragensis episcopus et Wadezlaus, dux Bohemiae.

Bambergae 1157 iul. 5.

Böhmer, Acta imperii selecta, pag. 92, num. 99. — Emler, Reg. II, pag. 1155, num. 2636. — Stumpf, Reg. num. 3774.

178.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii Lutrensis¹ protectionem suscipit eiusque privilegia confirmat. — Inter testes: Debaldus de Bohemia.

Montbarrey² 1157 nov. 14.

Lünig, Teutsches Reichsarchiv XIX (spicileg. ecclesiast. contin. I) pag. 968, num. 28 et 980, num. 52. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 266, num. 289 (reg.) = Erben, Reg. I, pag. 130, num. 293. — Stumpf, num. 3786. — Cf. Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 107.

178. ¹) Lure inter Vesoul et Belfort, depart. Haute-Saône. — ²) a Dôle versus merid. et orientem, depart. Jura.

179.

Vladislaus II, dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov silvam praedio Putim adiacentem donat. [1148 febr. 17—1158 ian. 18.]

Donationis memoria traditur in privilegio Premislai Otakari I regis, anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A). 5

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 154. — Boczek, Cod. dipl. Mor. II, pag. 33, num. 25. — Erben, Reg. I, pag. 223, num. 489.

De memoriae fide confer ea, quae ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Gracia dei dux Wladislaus iunior, nepos Wratislay, a Christo^a succensus, 10
cupiens particeps effici consorcio iustorum, quod iuste sibi optandum est et
nostris oracionibus impetrandum, dedit silvam adiacentem prope predio sancti
Johannis Baptiste, quod vocatur Putim¹, ubi est ecclesia constructa in honore
beati Petri principis apostolorum.

180.

15

*Fridericus I, imperator Romanorum, Vladislao II, duci Bohemiae, eiusque
successoribus circulum aureum in certis festivitatibus gestandum et cenum de
Polonia antiquitus traditum porro exigendum concedit.*

Ratisbonae 1158 ian. 18.

Autographum exstat in tabulario c. r. aulico Vindobonensi (A).

20

*Balbin, Miscell. hist. Boh., dec. I, lib. VIII, pag. 3, num. 4. — Lünig, Teutsches Reichs-
arch. VI, 2 (partis special. contin. I, erste Fortsetzg.) pag. 3, num. 1. — Pubitschka, Chronol.
Gesch. Böhm. IV, 1, pag. 360 not. t (extr.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 378. —
Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 267, num. 291. — Erben, Reg. I, pag. 131, num. 295. —
Jireček, Cod. iur. Boh. I, pag. 26, num. 16. — Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitu- 25
tiones I, pag. 236, num. 170. — Privilegium etiam Pulkava Chronico suo inseruit; v. Lu-
dewig, Reliquiae manuscr. XI, pag. 272; Dobner, Monum. hist. Boh. III, pag. 171 = Köhler,
Cod. dipl. Lusatiae I (2. ed.) pag. 21, num. 10; Fontes rer. Boh. V, pag. 91. — Meiller,
Reg. archiep. Salisb. pag. 80, num. 123; idem, Reg. d. Babenberg. pag. 41, num. 45. —
Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 324, num. 444. — Cod. dipl. Saxoniae reg. I Hauptth., 30
II, num. 279. — Verh. d. hist. Ver. v. Oberpfalz u. Regensb. XLIII, pag. 44. — Dobenecker,
Reg. Thuring. II, num. 170. — Stumpf, Reg. num. 3795.*

*Nota temporis annum 1157 et indictionem V indicat, sed privilegium ad annum 1158 per-
tinere anni regni et imperii probant. — Circulum Vladislao duci concessum veram fuisse
coronam regalem Dobner peculiari commentatione probare conatus est in Born, Abhand- 35
lungen einer Privatgesellschaft in Böhmen V (1782), pag. 1—54. — De scriptorum eiusdem*

197. a) xp̄io^a A.

¹⁾ Putim, distr. pol. Pisek.

temporis, qui de dignitate regia Vladislao concessa scripserunt, testimoniis fusius disputat Tourtual, Böhmens Antheil an den Kämpfen K. Friedrich I in Italien I, pag. 105–112. Vide etiam Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 47; Dudík, Mähr. allg. Gesch. III, pag. 321 sq.; Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 96 et 123.

- 5 C. ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Fridericus, divina favente clementia imperator Romanorum augustus. ¶ Cum tam lege naturę quam scripta bonum operari moneamur ad omnes, precipue eos, qui in amministrazione imperii et rei publicę veraci consilio et indefesso laboris studio nobis assistunt et pro gloria imperii propaganda strennuissime decertando omnibus inimicorum incur-
- 10 sibus et quibuslibet periculis sese obiciunt, specialis prerogativa honoris sublimare dignum duximus, ut de virtutum premiis et gloria coronę diffidere non debeant, qui legitime certaverint. Noverit igitur omnium Christi imperiique nostri
- 15 fidelium tam presens ętas quam successura posteritas, qualiter nos Wadizlao, illustri et strennuissimo duci Boemorum, ob insignia servicii ac devotionis tam eius quam omnium Boemorum merita honoris insigne, quo avus et ceteri progenitores eius duces Boemię beneficio imperialis excellentię ceteris ducibus
- 20 preminebat,^a circulum videlicet gestandum concessimus et per eum omnibus successoribus successoribus^a suis in perpetuum. Decernimus itaque et inrefragabili lege statuimus, ut liceat prefato duci Boemię Wadizlao illis temporibus, quibus nos coronam et diadema glorię portamus, in nativitate domini videlicet et in pascha et in penthecosten, circulum portare, et amplius in festivitate videlicet sancti Venzelai et sancti Adelberti, eo quod illas sollempnitates propter patronos suos maiori reverentia et celebritate tota Boe[m]ia^b veneretur. Sicut itaque celebratio^c et impositio coronę nostrę non debet fieri nisi per manus archi-
- 25 episcoporum et episcoporum, ita prefato duci Boemię a nullo hom[in]um^b circulus imponatur nisi a dilecto nostro Daniele, venerabili Pragense episcopo, et Johanne, Olumucense episcopo, eorumque successoribus. Quod si forte Olumucensis defuerit, nichilominus Pragensis pro sede et dignitate excellentiori vices compleat amborum; similiter autem Olumucensis, si forte Pragensis defuerit.
- 30 Ad hęc predicto duci Boemię et successoribus eius addimus et concedimus censum de terra Polonię¹, quem antecessores eius duces Boemię a Polonia retro temporibus accipere solebant. Ut autem hęc nostra donatio et constitutio supranominato duci Wadizlao karissimo nostro eiusque successoribus omni tempore rata et inconvulsa permaneat, presentem inde paginam conscribi et sigillo nostro
- 35 insigniri iussimus, adhibitis ydoneis testibus, quorum nomina hęc sunt: Eberhardus

180. a) ita A. — b) membrana laesa. — c) ita A iniuria scriptoris pro 'celebratio'.

40 ¹⁾ Quae hic de censu Poloniae allegantur, ad ea, quae tempore Bretislai I anno 1054 stipulata sunt, referuntur; eodem anno teste Cosma „urbs Wratizlav et aliae civitates a duce Bracizlao redditae sunt Poloniis ea conditione, ut quam sibi tam suis successoribus quingentas marcas argenti et XXX auri annuatim solverent“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 86).

Salzburgensis archiepiscopus, Wicmannus Magdeburgensis archiepiscopus, Hertwicus Ratisbonensis episcopus, Eberhardus Bambergensis episcopus, Cûnradus Patauiensis episcopus, Otto Frisingensis episcopus, Daniel Pragensis episcopus, Heinricus dux Austrię, Fridericus dux Sueuorum, Ludewicus lantgravius Duringię, Adebertus marchio Saxonie, Otto marchio Missenensis, Otto et Fridericus palatini comites. 5

¶ Signum domni Friderici Romanorum imperatoris invictissimi. ¶ (M.)

Ego Reinaldus cancellarius vice Arnaldi, Magontini archiepiscopi et archicancellarii, recognovi. (S. I.)

Datum Ratisbone XV kalendas februarii, indictione V, anno dominicę incarnationis M̃CLVII, regnante domno Fridericho, Romanorum imperatore gloriosissimo, anno regni eius VI, imperii vero III. 10

Diplomati impressum est sigillum Friderici I imperatoris e cera alba confectum, cuius imaginem praebet Heffner, Die deutschen Kaiser- u. Königs-Siegel tab. V, num. 33.

181.

15

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterio Seccoviensi¹ iudicium, a Conrado III rege quondam in Adelrammum de Feistritz de bonis dicto monasterio restituendis editum, confirmat. — Inter testes, qui huic actioni interfuerunt: „Daniel, Bragensis episcopus“. Ratisbonae 1158 [m. ian. medio].

Zahn, Urkundenb. d. Herzogth. Steiermark I, pag. 375, num. 395. — Stumpf, num. 3796. 20

De fide dubitat Stumpf l. I., cuius sententiam impugnat Ficker, Beiträge z. Urkundenlehre II, pag. 137 et 387.

182.

Daniel I, episcopus Pragensis, recognoscit, se quasdam reliquias sanctorum propria manu in altari sancti Petri (in Bohnice) recondidisse. 25

1158 mai 30.

Autographum in membrana scriptum in tabulario parochiae Bohnicensis.

Millauer, Die Kirche zu Bohnitz, pag. 6, in Abhandlg. d. kgl. böhm. Gesellsch. d. Wissensch. 1830. = Erben, Reg. I, pag. 621, num. 4. Imaginem lapidi incisam dedit Millauer l. I.; imaginem phototypicam praebet Soupis památek historických a uměleckých v král. Českém, XV, pag. 5. 30

Anno dominice incarnationis millesimo CLVIII, indictione V, epacta XVIII, concurrente I, III kalendas iunii, ego Daniel, licet indignus, dei tamen gratia Pragensis episcopus, anno ordinacionis mee VIII, mense V, die mensis XXX has reliquias

181. ¹⁾ Seckau in Styria a Knittelfeld versus septentriones.

35

horum sanctorum propria manu in hoc altari recondidi: De ligno Domini, de sepulcro Domini, sancte Marie virginis, sancti Johannis Baptiste, sancti Petri apostoli, sancti Andreę apostoli, sancti Stephani protomartyris, sancti Viti, sancti Wencezlai, sancti Adalberti, sanctorum Benedicti, Johannis, Mathei, Ysaac, Christi-
 5 tini martyrum, sancti Nicolai, sancti Benedicti, sancti Godehardi, sancti Egidii confessorum, sancte Marię Magdalene, sancte Valpurgę virginis, sancte Ludmille martyris et aliorum sanctorum. Titulus vero huius ecclesię sancto Petro, principi apostolorum, annotatur. Isti et omnes sancti dei intercedere dignentur pro me peccatore ad dominum deum amen. Ego Wladizlaus, Boemorum rex eiusdem
 10 temporis, idem oro amen, amen. Ego Judita, Boemorum regina eiusdem temporis, idem oro amen, amen. Ego Geruasius, Wisegradensis prepositus et cancellarius, huius ecclesię constructor, eiusdem temporis, idem oro, amen, amen, amen.

183.

15 *Fridericus I, imperator Romanorum, hospitale sancti Salvatoris in Mantua tuendum suscipit. — Inter „testes, qui huic statuto interfuerunt“: „Daniel, Pragensis episcopus“; „Ladizlaus, rex Boemorum“; „Theobaldus, dux Boemię“.*

Super Mintium fluvium inter Voltam et Valeggio 1158 iul. 10.

20 *Böhmer, Acta imperii sel. pag. 97, num. 104. — Emler, Reg. II, pag. 1155, num. 2637. — Stumpf, Reg. num. 3815.*

184.

*Fridericus I, imperator Romanorum, in conventionē, per quam Mediolanenses in gratiam suam redituri sint, statuit inter alia, ut pro pacis conditionibus bona fide complendis et conservandis CCC obsides a Mediolanensibus
 25 dentur, qui „in partibus Italiae omnes serventur, preter L vel pauciores per interventum regis Boemorum Wladislai et aliorum principum ultra montes, si domno imperatori placuerit, deferendos“. Praeterea „antequam castra ab obsidione moveantur, captivi omnes reddantur in potestatem regis Boemi“ mandat.*

[Apud Mediolanum] 1158 sept. 1.

30 *Monum. Germ. Leg. sectio IV, Constitutiones I, pag. 241, num. 174 (ex editione Waitziana Gestorum Friderici I. III, c. 47). — Stumpf, Reg. num. 3818. — Cf. Vincentii Chronicon ad ann. 1158, Fontes rer. Boh. II, pag. 440. Vide etiam Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 55; Tourtual, Böhmens Antheil an den Kämpfen K. Friedrich I in Italien I, pag. 45 sq.*

185.

35 *Fridericus I, imperator Romanorum, hospitales domos Jerosolimitano xenodochio pertinentes, in omnibus locis imperii sui sitas, tuendas suscipit earumque*

possessiones et libertates confirmat, petente Raimundo, venerabili Hospitalis Jerusalem magistro. — Inter testes: „Daniel Pragensis episcopus“.

In comitatu Veronensi 1158 oct. 25.

Stumpf, Acta imperii ined. pag. 493, num. 347. — J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général des Hospitaliers I, pag. 203, num. 270.

5

186.

Fridericus I, imperator Romanorum, ad Otacaram V, marchionem Styriae, legatos suos mittit de regni Hungariae negotiis cum eo tractaturos. Se in hac re sine consilio eius, regis Bohemiae et ducis Austriae nihil facturum esse significat.

[1158.] 10

Apographum in cod. epist. imper., regum, pontif., episcoporum in bibl. reg. Hannoverae, XI, 671 signato, fol. 523.

Sudendorf, Registrum od. merkwürd. Urkk. f. deutsche Gesch. I, pag. 61, num. 22 = Erben, Reg. I, pag. 131, num. 296. = Zahn, Urkundenb. d. Herzogth. Steiermark I, pag. 377, num. 397.

15

Quo tempore epistola scripta sit, ex eo cognosci potest, quod Gesta Frider. I, lib. III, c. 13 (12) referunt; ed. Waitz pag. 144. — Cf. autem etiam ea, quae commentatus est Meiller, Reg. archiep. Salisburg. pag. 463 not. 63.

Friderichus, dei gratia Romanorum imperator semper augustus, dilecto nepoti suo Othacaro, illustri marchioni de Styra, gratiam suam et omne bonum. Sicut 20 per alias literas nostras tuae dilectioni nuper mandavimus, quod de negotio regni Hungarici abs tuo consilio et auxilio nihil omnino ordinaremus vel terminaremus, ita adhuc in eadem erga te bona voluntate permanemus. Nos itaque auditis singulorum nuntiorum de Hungaria singulis legationibus, sine carissimorum nostrorum consilio, regis videlicet Bohemiae¹ et ducis Austriae,² patrum nostri, et 25 tui similiter nihil nunc tractare, nihil ordinare, nihilque prorsus terminare volumus. Inde est, quod ex consilio curiae nostrae honorabiles legatos nostros, magistrum videlicet H.,³ sacri palatii nostri prothonotarium, qui de omnibus consiliis nostris familiarior nobis est et magis secretarius, et comitem H.⁴ de Dietz, nobilem virum et prudentem, tuae honestati a latere nostro transmittimus. In quorum ore verba 30 nostra plenarie posuimus. Quibus etiam totam voluntatem nostram tibi secretius intimandam commisimus, quae omnia ex ore ipsorum patenter audies et cognosces. Age ergo, sicut vir fidelis et charissimus princeps, et quem honorem nostrum et imperii perfecte diligere credimus et amplecti, et ad promovendum honorem imperii circa hoc negotium una cum rege Bohemiae et duce Austriae iuxta 35

186. ¹) Vladislai. — ²) Henrici II. — ³) Henricum. — ⁴) Henricum.

verbum et persuasionem legatorum nostrorum omnem curam, sollicitudinem et studium tuum ita diligenter adhibeas, sicut nos de tua dilectione speramus et confidimus. Quicquid enim vos tres ex consilio vestro una cum legatis nostris super hoc verbo ordinaveritis et statueritis, nos absque omni retractatione ratum
5 habebimus et gratum.

187.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezoni, abbati Strahoviensi, de infirmitate sua scribit eumque rogat, ut ad se veniat. Suadet, ne fratrem Rudolfum a Praemonstratensi ordine recedere permittat. [1153—1158.]

- 10 *Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 60 (B). Roth, Eine Briefsammlung d. Propstes Ulrich von Steinfeld aus d. 12. Jh. in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsvereines XVIII, pag. 263, num. 9. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, do Čech a na Moravu zaslané, in Rozpravy České Akademie VIII, třída I, pag. 7, num. 1.*
- 15 *Epistolam non longe post praepositurae officium susceptum (cc. 1153) Ulricum scripsisse ipse dicendi genus indicat. Ante annum 1158 scriptam esse optimo iure putat Žák op. l. pag. 34; v. et. ibidem pag. 37 et 44.*

Gezoni, venerando patri et domino, frater V.¹ filialem in Christo dilectionem. Ex quo a nobis recessistis et onus importabile super dolore vulnerum
20 meorum addidistis, semper speravi vestra consolatione^a refoveri. Sed iam secundo ex litteris vestris intellexi, non facile posse fieri quod speraveram. Mea enim infirmitas tanta est, ut vobis non sufficiat^b occurrere, vos autem tam debilitas corporis quam varie cause hincinde concurrentes impediunt, ne ad nos facile transire valeatis. Sed quia licet caro infirma sit, spiritum tamen nostrum ad
25 omnia bona promptum esse cognosco, quantum paternitatem vestram sollicitare audeo, suppliciter et instanter, rogo, ut, si ante non potestis, saltem circa tempus proximi colloqui nos visitare nullatenus omittatis. Quia enim tam vestra quam mea infirmitas tempus resolutionis nostre proximum esse certissime clamat, consolatorium mihi videtur et utile, ut si usque ad predictum tempus vita nobis
30 comes fuerit, tam patres ordinis quam nos invicem hac una saltem vice visitemus. Poterit enim fortasse ex mutua collatione tam nobis quam vobis gratia dei aspirante aliquid spiritualis consolationis accrescere. Ceterum de fratre Rūdolfo, super quo placuit vobis meam parvitatem consulere, scio vos melius scire, quod loquitur ineptum esse et frivolum. Priorem enim habitum, quem per manus
35 patris sui sua voluntate suscepit, postea eodem patre suadente et iniungente

187. a) ‚consolatione‘ obscuriore atramento superscriptum B. — b) ‚non sufficiat‘ alio atramento superscriptum B.

¹) Ulricus.

sua sponte mutavit. Premonstratensem ordinem cum habitu eiusdem ordinis suscepit et per plures annos iam tenuit; a quo velle recedere nichil est aliud quam proprium votum et obedientiam^c iniunctam deserere. Cuius vesanie particeps essetis, si in hoc ei assensum preberetis.

188.

5

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Godescalcum, abbatem Siloensem, invitat, ut se circa tempus proximi colloquii Praemonstratensis visitet.

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 60^v—61 (B).

10

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 265, num. 10. = Žák, Listy Oldřicha probošta Steinfeldského, pag. 8, num. 2.

De tempore vide Žák op. l. pag. 44.

Godescalcho, dilecto amico et venerabili abbati, frater V.¹ fraternam in Christo dilectionem. Iam secundo in litteris vestris mihi mandastis meam vos 15 desiderare presentiam. Quam si vere desideratis, facite, ut in hoc tam^a meum quam vestrum desiderium inpleatur. In vobis enim non in me est facultas huius rei. Mea enim infirmitas tanta est, ut ad vos transire non valeam, vestre autem iuventuti facile est ad nos venire. Quapropter dilectionem vestram instanter moneo et rogo, ut si ante non potestis, saltem circa tempus proximi colloquii nos 20 visitare nullatenus omittatis, ut de pluribus tam vobis quam nobis necessariis secretius conferre valeamus.

189.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Danieli I, episcopo Pragensi, ordinem Praemonstratensem commendat. Petit, ut abbatem Strahoviensem et Siloensem 25 ad colloquium Praemonstratense hoc anno venire permittat.

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 61 (B).

Roth in Neues Archiv d. Gesellsch. f. ält. deutsche Gesch. XXI, pag. 560 et in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 266, num. 11. = Žák, Listy Oldřicha, probošta 30 Steinfeldského, pag. 8, num. 3.

De tempore vide Žák op. l. pag. 34 et 44.

187. c) 'obidentiam' B.

188. a) 'tam' alio obscuriore atramento superscriptum B.

¹) Ulricus.

Danieli, dilecto domino ac vere reverendo pontifici, frater V.,¹ si quid valet peccatoris oratio. Novit sublimitas vestra, quanto humane consolationis auxilio in brevi destituti sumus tam nos quam fratres nostri, qui apud vos sunt. Cum enim recolo sanctitatem^a et prudentiam venerabilis viri Moraviensis episcopi² et
 5 zelum nobilis ac deo devote ducisse Boemie,³ quem circa religionem habuit ac strenuitatem sancti patris nostri,⁴ cuius onus ad me indignum et viribus tam corporis quam animi destitutum translatus est, fateor prudentie vestre, etsi eorum beatitudini congaudeam, non parvum tamen nostre desolationis attendo periculum. In quo unum tantum reperio solatium, quod vestram altam prudentiam
 10 et prudentem altitudinem^b sic zelus divini cultus temperavit, ut plus vobis placeat religiosa Christi pauperum humilitas quam vana potentum huius mundi sublimitas; quod et vobis erit contra varia huius vite pericula firma defensio et Christi pauperibus, qui sub vestro regimine degunt, tuta protectio. Unde divinam clementiam coditianis precibus pulsare non cessamus, ut inter mundanas varietates vestram
 15 prudentiam sic regat ac defendat, ut nec frangatur adversis, nec extollatur prosperis. De cetero quantum audemus discretioni vestre suggerimus et suggerendo instanter rogamus, ut fratres nostros abbates de Monte Sion⁵ et Siloe⁶ ad persolvendum ordinis institutum hoc anno venire vestra consentiat paternitas. Desiderant enim eos patres ordinis videre et nos tam de suis quam nostris negotiis
 20 plura habemus cum eis conferre. Poterit enim vobis fortasse ex nostra mutua visitatione aliquid spiritualis consolationis accedere. Conservet deus sanctitatem vestram diu incolumem, pater venerande.

190.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Reinerum abbatem ad se vocat.

25

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 61^v (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 267, num. 12. = Žák, Listy Oldřicha probošta Steinfeldského, pag. 9, num. 4.

De tempore vide Žák, op. l. pag. 44.

30 Reiner, dilecto amico et venerabili abbati,¹ frater V.² fraternam dilectionem in Christo. Plurimum doleo, quod tam remoti ab invicem sumus, quod nobis tam raro loquimur, quod nos tam raro videmus. Unde dilectionem vestram in-

189. a) sequitur 'ven', sed deletum B. — b) 'di' superscriptum B.

35

¹) Ulricus. — ²) Henrici II dicti Zdík († 1150 iun. 25). — ³) Gertrudis, uxoris Vladislai II († 1150 aug 5). — ⁴) Ebervini, praepositi Steinfeldensis († inter annos 1145—1153). — ⁵) Strahov. — ⁶) Želiv, germ. Selau.

190. ¹) Monasterium ignoratur. — ²) Ulricus.

stanter moneo et rogo, ut, si fieri potest, hoc anno cum aliis abbatibus nos visitare non omittatis, ut in sequenti anno cum eis quiescatis. Erit enim fortasse tam nobis quam vobis utile, si adhuc vel semel nos videamus et mutua locutione nos consolemur.

191.

5

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezoni, abbati Strahoviensi, respondet, quomodo fratres, qui contra Reinerum abbatem se erexerunt, castigandi sint.

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 63 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 271, num. 17. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 10, num. 5.

De tempore vide Žák op. l. pag. 38.

Gezoni, dilecto domino et venerabili patri, frater V.¹ debite dilectionis devotum obsequium. Quantum dicitis nostrum vos desiderare adventum, tantum ego vestram sepe opto presentiam, sed nostra desideria inpedit communis debilitas, que nos ad mutuam visitationem insufficientes reddit. Super hiis autem, que in dominum Reinerum abbatem acta esse ex litteris vestris intellexi, plurimum doleo tum pro scandalo ordinis, tum quia personam eius semper specialiter dilexi. Fateor tamen prudentie vestre, quod quanto plus eum diligo tanto amplius dolui, quando eum assumptum esse cognovi ad sarcinam viribus suis imparem. Inperitus nauta sepe naufragium sibi facit et navi, quam inter pericula regere nescit. Nec hoc ideo dico, quod in homine sit ecclesiam dei regere, sed quia unusquisque proprium donum habet a deo, alius sic, alius autem sic. De multitudine autem conspiratorum illorum, super quibus placuit vobis meam imprudentiam consulere, non aliud respondere audeo vel debeo, nisi ut, qui contra ordinem peccare non timuerunt, per ordinem puniantur. Quid autem de hiis, qui per 15
conspirationem vel maliciosam concordiam adversus abbatem suum se erexerint, in ordine scriptum sit, melius nostis. Quam penitentiam quomodo in loco, ubi hec acta sunt, implere possint, non video, cum omnes in hoc malo consensisse dicatis preter unum. Unde consequens videtur, ut vel ad matricem revocati vel 20
per alias ecclesias divisi, si in ordine salvari cupiunt, secundum instituta ordinis penitentiam agere non recusent. Abbati autem, qui cum eis nullo compositionis modo convenire potest, ut dicitis, nichil tutius aut honestius consulendum video, nisi ut libens et gaudens tanto oneri sua sponte se subtrahat et^a ad quietem subiectionis redire festinet. Hoc consulo, quia hoc ego facerem, si similis^b causa 25 30 35

191. a) ,et' superscriptum B. — b) ,si' alio atramento superscriptum B.

¹⁾ Ulricus.

michi occurreret. Quod si desolationem loci opponitis, ad hoc vobis respondeo, ut non vobis parcatis, sed honori ordinis consulendo et privatis communia preponendo in locum illorum prevaricatorum conventum aliorum fratrum mittere non dubitetis cum abbate, quem ipsi sibi sua sponte elegerint. Hec est mea
 5 sententia, nisi prudentie vestre aliud melius visum fuerit, cui res magis nota est, quam michi. Valete et^c sorores² nostras ex parte nostra salutate et orationibus^d eorum meam parvitatem commendate.

192.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Godescalco, abbati Siloensi, significat
 10 *se fratri cuidam, ut apud se permaneat, permisisse; pro puero quodam U. rogat.*

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 63^v—64 (B).

15 *Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 273, num. 18. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 11, num. 6.*

De tempore vide Žák op. l. pag. 47.

Godecalcho, dilecto amico et venerabili abbati, frater V.¹ salutem et omne bonum. Frater, pro quo nos rogastis, cum a vobis recessit, ut dicit, voluntatem habuit redeundi ad vos et per licentiam nostram manendi apud vos. Sed
 20 cum ad nos venisset, invenit matrem suam, que eum genuit, et quosdam propinquos suos in tanta desolatione, ut a lacrimis continere non posset. Unde obnix me rogavit, ut eum apud nos aliquanto tempore manere permitterem, sperans eorum desolationem sua presentia posse relevari. Quod ei negare nec volui nec debui. Pro puero autem V., quem apud vos^a remansisse audivi, dilectionem vestram suppliciter rogo, ut causa dei et mei insipientiam eius et pusillanimitatem prudentia vestra instruatis et consolemini, quatinus in bono, quod
 25 incepit, firmiter perseveret. Valete et fratres et sorores² nostras ex parte nostra salutate et orationibus eorum nostram parvitatem commendate. Quos multo affectu visitare desideraveram, sed quantum appetivit animi voluntas, tantum impedivit corporis debilitas.
 30

191. c) post hanc vocem fratres et excidisse videtur; cf. epistolam proxime sequentem. —

d) nibus alio atramento superscriptum B.

²) In monasterio Doxanensi; v. Žák, l. l. pag. 25.

192. a) vos fortasse ead. manu, sed obscuriore atramento superscriptum B.

35 ¹) Ulricus. — ²) In monasterio Louňovicensi; v. Žák, l. l. pag. 26.

193.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Reinerum abbatem monet, ut consilio episcopi Moraviensis et abbatis Strahoviensis in omnibus se committat. Addit fratrem quendam R. apud se permanere permisisse. [1153—1158.] 5

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 64 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 274, num. 19. — Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 11, num. 7.

De tempore vide Žák, l. l. pag. 47.

Reinero, dilecto amico et venerabili abbati, frater V.¹ spiritu consilii et fortitudinis habundare. Fateor karitati vestre, quod vestra dilectio et adversitas vestra ex parte cognita pene me compulerant contra vires meas sumere laborem veniendi ad vos. Sed infirmitas corporis succrescens tandem me ab hac intentione dolentem revocavit. Quia ergo corporali presentia vos^a visitare non possum, litteris vestram dilectionem intuitu caritatis amoneo, ut propria voluntate omnino postposita consilio domini Moraviensis² et domini abbatis de Monte Syon³ aliorumque abbatum nostri ordinis vos in omnibus committere non dubitetis. Sic enim vestre saluti consuletis et fame, si ipsi vobis testimonium perhibuerint, quod in nullo a consilio eorum recesseritis. De fratre autem R., quem necessarium vobis esse dicitis, volo vos scire, quod, cum ad nos venisset, invenit matrem suam et quosdam propinquos suos in tanta desolatione, ut a lacrimis non posset continere. Unde obnixè rogavit, ut eum apud nos aliquanto tempore^b manere permitterem, sperans eorum desolationem sua presentia posse relevari, quod ei negare nullatenus potui. Valete. 10 15 20

194.

25

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Johannem, episcopum Olomucensem, exhortatur, ut abbatibus ordinis Praemonstratensis, qui in Bohemia sunt, congregatis, quomodo discordiae inter Reinerum abbatem et conventum eius componendae sint, consilium reperiatur. [1153—1158.] 30

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 64^v—65 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 274, num. 20. — Žák, Listy Oldřicha probošta Steinfeldského, pag. 12, num. 8.

De tempore cf. Žák op. l. pag. 47.

193. a) 'vos' eodem atramento superscriptum B. — b) 'tempore' alia manus obscuriore atramento superscripsit B. 35

¹) Ulricus. — ²) Utrum Johannes III (1150—1157) an IV (1157—1172) hic dicatur, incertum restat. — ³) Gezonis.

Johanni,¹ dilecto domino et venerando Morauiensis ecclesie presuli, frater V.,² Steinveldensium fratrum inutilis servus, promereri euge servi boni.³ Gratias agimus deo, qui procellas adversum vos exortas sua gratia ex parte compressit, unde iam liber^a aliorum necessitatibus securius animum intendere potestis expertus in vestra tribulatione, qualiter calamitatibus aliorum condescendere debeatis. Super hiis enim, que in dominum abbatem R.⁴ acta esse cognovi, plurimum dōleo, tum pro scandalo ordinis, tum quia personam eius semper specialiter dilexi. Unde contra vires meas proposueram assumere laborem veniendi ad vos, sed corporis infirmitas succrescens me tandem ab hac intentione dolentem removit. Vestram itaque sanctitatem, quam circa ordinem, quem professus^b estis, fervere cognovi, suppliciter rogo et rogando exhortor, ut postposita omni mora congregatis abbatibus nostri ordinis, qui in Boemia sunt, super hoc tale consilium reperiatur vestra prudentia, ut et scandalum, quod in loco illo tam crebro oritur, finem accipiat et locus ordini nostro semel traditus ab ordine non recedat. Quid autem domino abbati de Monte Sion super hoc scripserim,^c ipse vobis dicere poterit. Quod si vobis non placuerit, hoc tamen provideat vestra discretio,^d ne sic presens scissura resarciatur, ut iterum et iterum rescindatur. Conservet deus sanctitatem vestram diu incolumem ad consolationem pauperum suorum.

195.

20 *Ulricus, praepositus Steinfeldensis, apud Danielem I, episcopum Pragensem, se excusat, quod corporis infirmitate impeditus eum visitare non possit.*

[1153—1158.]

25 *Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 65 (B). Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 275, num. 21 = Žák, Listy Oldřicha probošta Steinfeldského, pag. 12, num. 9. De tempore vide Žák l. l. pag. 34.*

Daniheli, dilecto domino ac venerando Pragensis ecclesie presuli, frater V.,¹ Steinveldensium fratrum inutilis servus,^a in omnibus gratie dei solatio refoveri. Lectis litteris sanctitatis vestre novum in eis reperi genus pietatis, dum

30 194. a) post hanc vocem circa quinque literae erasae sunt; ‚liberalitate‘ corrigendum esse putat Roth. — b) ‚profesus‘ B. — c) ‚p‘ ex ‚b‘ eod. atramento corr. B. — d) ‚discretio‘ alia, ut videtur, manus obscuriore atramento superscripsit B.

35 ¹⁾ Utrum Johannes III (1150—1157) an Johannes IV (1157—1172) hic dicatur, incertum restat. — ²⁾ Ulricus. — ³⁾ Luc. XIX, 17 et Math. XXV, 23. — ⁴⁾ Reinerum; v. supra num. 191 et 193.

195. a) ‚servus‘ addidi.

¹⁾ Ulricus.

ad eos visitandos me invitat vestra paternitas, pro quibus meum erat vestram exorare clementiam. Unde verbis vestre dulcedinis excitatus^b laborem viribus meis imparem subire proposueram, sed corporis infirmitas succrescens ab intentione me dolentem retraxit. Quia ergo corporali^c presentia vultum sublimitatis vestre diu desideratum videre prohibeor, spirituali affectu a vobis seiungi non patiar. 5 Cotidianis enim orationibus pro mea parvitate personam vestram domino commendare non cessabo, quatinus eius gratia inter mundi huius turbines sic prudentiam vestram dirigat, ut nec fuscetur prosperis^d nec deficiat in adversis. Karitas autem, qua pauperes Christi clementer respicitis, et inter procellas presentis vite vos tuebitur, et ad portum quietis optate perducet. Conservet deus sanctitatem 10 vestram diu incolumem ad consolationem pauperum suorum.

196.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezonem, abbatem Strahoviensem, ad se venire optat. Rogat, praecipiat fratri, qui temere in Bohemia remansit, ut sine mora redeat. Addit de pecunia a quodam Coloniense suscepta. 15

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 68 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 281, num. 30 = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 13, num. 10.

De tempore vide Žák l. l. pag. 35. 20

Gezoni, dilecto domino et patri, frater V.¹ valere in domino^a spiritu et corpore. Ex quo litteras vestras accepi, magno desiderio proposueram contra valitudinem corporis mei vestrum implere mandatum non solum vobis occurrendo, sed etiam usque ad vos perveniendo; sed quedam occulta negotia interim nobis occurrerunt, que sine magno dispendio ecclesie nostre relinquere non potui. 25 Unde quantum audeo paternitatem vestram^b magno affectu supplicando rogo, ut quia Wirziburh nobis occurrere proposueratis, reliquum iter usque ad nos perficiendo veniatis. De cetero dilectionem vestram rogamus, ut fratri, qui in Boemia temere remansit, ex nostra parte in virtute obedientie precipiatis, ut remota omni dilatione ad nos redire festinet, si non vult anathemati subiacere. Rogamus etiam 30 vos, ut domino episcopo² dicatis, quod ordo non patitur, quod fratres nostri alibi maneant, nisi in abbatibus ordinis nostri aut in possessionibus^c ad abbatias

195. ^b) ,excitans' B. — ^c) ex ,corporis' corr. B. — ^d) ,properis' B.

196. ^a) ,in domino' alio atramento superscriptum B. — ^b) ,uram' (sine abbreviaturae signo) B. — ^c) ,ses' eod. atramento superscriptum B.

¹) Ulricus. — ²) Danieli I; v. epist. proxime sequentem.

pertinentibus.³ De cetero quidam Coloniensis, qui filiam suam ad vos duxit, me rogavit, ut vobis scriberem, quod pro ea V marcas dedit, quas quia secum ferre ausus non fuit, nobis eas servandas commisit, donec talis nuntius vester ad nos veniat, per quem vobis eas tute mittere possimus. Valete.

5

197.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Danieli, episcopo Pragensi, significat instituta ordinis non pati, ut fratri R. facultatem apud eum permanendi det.

[1153—1158.]

10 *Apographum in cod. ms. saec. XII. bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 68^v—69 (B).*

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 282, num. 31. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 14, num. 11.

De tempore vide Žák l. l. pag. 35.

Dilecto domino et digne venerando Danieli, Pragensis ecclesie episcopo,
15 frater V.,¹ Steinfeldensium fratrum inutilis servus, promereri euge servi boni.² Lectis litteris karitatis vestre vehementer dolui me accepisse aliquam petitionem sublimitatis vestre, quam implere non audeo. Proposueram enim non solum petitionibus vestris obsequi, sed et mandatis vestris in omnibus fideliter^a obedire. Quod autem per litteras vestras a me querit vestra dignatio, notum vobis facimus
20 esse contra instituta ordinis nostri,³ que omnino prohibent fratres nostros alibi manere quam in abbatibus ordinis nostri aut in possessionibus ad abbatias pertinentibus. Quod autem fratrem R. ad tempus vobiscum manere sustinui, scire vos volo, quod ad hanc transgressionem me compulit vestre persone magna dilectio, quam singulariter venerandam esse intelligo. Conservet deus^b sanctitatem
25 vestram diu incolumem ad consolationem pauperum suorum.

198.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezoni, abbati Strahoviensi, de pecunia Reinero abbati quondam commissa scribit eumque rogat, ut eam sibi reddi faciat.

[1153—1158.]

30 *Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episc. Maguntiae fol. 69 (B).*

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 283, num. 32. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 14, num. 12.

196. ^a) V. Statuta ord. Praemonstratensis dist. I, c. XXII. (Averbode 1898) pag. 74.

35 197. ^a) de eodem atramento superscriptum B. — ^b) quae subsequuntur, ex epist. superius sub num. 195 edita supplervi; in B conclusio haec tantum verbis 'et cetera' indicatur.

¹) Ulricus. — ²) V. Luc. XIX, 17; Matth. XXV, 23. — ³) V. epist. praecedentem not. 3.

Gezoni, dilecto^a et venerabili patri, frater V.¹ salutem mentis et corporis. Scitis, quod dominus R.² ab abbazia sua remotus quendam puerum, qui ei causa conversionis commissus fuerat, secum reduxit, pecunia autem, que ei cum puero data fuit, in usus fratrum cessit. Mater vero^b et amici pueri continuo, ut dominus R. rediit, eandem pecuniam satis inpatienter repetierunt. Consilio 5 autem fratrum et quorundam amicorum nostrorum, qui inter matrem pueri et dominum R. mediatores fuerunt, marcam argenti de nostra ecclesia ei dari feci hac spe, ut vos nobis eam reddi faciatis, sicut dominus R. vos promisisse testatur.

199.

Fridericus I, imperator Romanorum, cuidam fideli suo de Cremona, nomine 10 Tinto Mussa de Gatta, ius comitatus concedit. — Inter testes, qui interfuerunt: Daniel, Pragensis episcopus.

Iuxta Melagnanum super Vitablam¹ 1159 mai 17.

Böhmer, Acta imperii selecta pag. 98, num. 106. — Stumpf, Reg. num. 3854.

200.

15

Fridericus I, imperator Romanorum, ecclesiae in loco Rebdorf a Conrado, episcopo Eichstädtensi, constructae tutelam suscipit. — Inter testes: Daniel, Pragensis episcopus.

Apud Novam Laudam 1159 aug. 1.

Monum. Boica XXXI, I, pag. 413, num. 219. — Erben, Reg. I, pag. 133, num. 219. — 20 Stumpf, Reg. num. 3861.

201.

Hadrianus IV papa monasterii sancti Stephani Gradicensis prope Olomuc, ordinis Praemonstratensis, tutelam suscipit, eiusque possessiones et iura confirmat, petente Ottone III, duce Olomucense.

25

[1154—1159 sept. 1.]

Privilegium deperditum est. Exstât tantum fragmentum adulteratum apud Sibenaicher, Historica relatio de conditoribus . . . mon. Gradicensis; cod. ms. saec. XVII in tabulario terrae Morav. Brunnae, fol. 31^v, qui de privilegii concessione his verbis refert: „Dicebatur hic primus [ex ord. Praemonstr.] Gradicensis abbas a vulgo non Georgius, sed rudi idiomate 30

198. ^a) ‚dilecto‘ eodem atramento superscriptum. — ^b) ‚vero‘ alio atramento magis distincto superscriptum.

¹) Ulricus. — ²) Reinerus.

199. ¹) Melegnano super Vetabbiam a Mediolano versus meridiem et orientem.

Jura. Huic in abbatali subsellio collocato mox illustrissimus marchio Otto III, quo commodius cum fratribus suis obsequiis divinis sese sine sollicitudine et cura temporalium alimentorum mancipare posset, omnium bonorum antehac Gradicensi ecclesiae sub annum Christi 1078 ab avo suo Ottone primo collatorum possessiones cum iuribus, privilegiis libertatibusque universis denuo a se ratificatis confirmatisque liberalissime extradidit, atque sic extraditas ditiones universas speciali diplomate ab Adriano IV, pontifice maximo, qui recenter mortuo Eugenio III successerat, roborari fecit. Cavetur illo pontificio diplomate gravissimis verbis: „Ne futuris perpetuis temporibus ulli omnino hominum liceat ecclesiae Gradicensis possessiones, a domino fundatore illi appropriatas, perturbare, violare, temerare, auferre vel ablatas retinere aut quocunque alio modo divexare.“ Addita hac gravi et horrida comminatione, quam his formalibus apud Tetzeliū reperio: „Si quis sciens contra eandem ecclesiam temere quid tentaverit, sciat se reatu divino innodatum existere et a sacratissimo corpore et sanguine domini nostri Jesu Christi alienum esse atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat et cum impiis, qui non resurgent in iudicio reputetur. < Omnipotentis iram in hac vita et in futura furorem contra se sentiat. Fiat habitatio eius deserta et in tabernaculis eius non sit qui inhabitet. Fiant filii eius orphani et uxor eius vidua, commotus commoveatur ipse et filii eius mendicent et eliciantur de habitationibus suis. Scrutetur etiam foenerator omnem substantiam eius et diripiant alieni labores eius. Orbis terrarum pugnet contra eos ac cuncta elementa sint eis contraria, sanctorumque omnium merita eos confundant et apertam vindictam in hac adhuc vita super eos ostendant. > Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax domini nostri Jesu Christi et fructum huius benedictionis [1] percipiant et ad districtum iudicem aeternae patriae proemia largientem gloriamque sempiternam secure ac feliciter perveniant amen.“ — *Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 265, num. 288. — Erben, Reg. I, pag. 130, num. 291 et pag. 133, num. 298. — Vide etiam Teige, Zpráva o pramenech dějin kl. Hradištského, pag. 30 sq.*

202.

25

Fridericus I, imperator Romanorum, „Rolando cancellario caeterisque cardinalibus, qui eum elegerunt Romanum pontificem“,¹ mandat, ut ad generalem curiam in octava epiphaniae² Papiæ celebratam veniant, personarum ecclesiasticarum totius imperii et aliorum regnorum sententiam recepturi et audituri.
 30 *Addit: „Quod si ad tam celebrem aeclesiae conventum examinationis causa venire volueritis, karissimi principes nostri et aeclesiae catholicae, Herimannus Ferdensis,³ Daniel Bragensis, patres et episcopi venerabiles, quos de palatio nostro ad vos transmisimus una cum comite palatino,⁴ consanguineo nostro, aliisque legatis nostris securum vobis conductum prestabunt.“*

[1159 oct. ex.]

35

Exstat in Gestis Friderici lib. IV c. 65 (55) ed. Waitz, pag. 246. — Erben, Reg. I, pag. 133, num. 300. — Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitutiones I, pag. 255, num. 184. — Stumpf, Reg. num. 3869.

40

202. ¹⁾ Accepit nomen Alexandri III. — ²⁾ 13 ian. 1160. Incepit vero concilium die 5. mensis februarii; v. Jaffé, Reg. pontif.² II, pag. 419. — ³⁾ Verdensis. — ⁴⁾ Otto de Witeltsbach; cf. Tourtual, Böhmens Antheil. Exkursheft zum Schisma (= Forschungen z. Reichs- u. Kirchengesch. d. XII Jh.), pag. 13 sq.

203.

Victor IV papa Henrici, abbatis Laureshamensis, erga se studium laudat eique gratias agit de „sancto consilio, quod Fridericus, Romanorum imperator augustus, ad restaurandam ecclesiae unitatem et haeresim scismaticam resecandam eius aliorumque consilio dispensaverit.“ Hermannum Verdensem et Danielelem Pragensem episcopos de statu et proposito suo narraturos esse addit. 5

Vetrallae 1159 dec. 5.

Apographum in Chron. Lauresham. in Monum. Germ., Script. XXI, pag. 445. — Erben, Reg. I, pag. 133, num. 301. — Jaffé, Reg. pontif.² II, num. 14428.

204.

10

Vladislaus I, rex Bohemiae, monasterio Waldsassensi ambitum quendam in silva provinciae Sedlecensis et praedium ‚Preolac‘ dictum donat. 1159.

Apographum in Libro privilegiorum mon. Waldsassensis saec. XIV in tabulario regni Bavariae Monacensi [sign.: Kl. Waldsass. Litteral. No. 17] fol. 38 (B). 15

Ad donationem hanc fortasse spectant ea, quae in posteriore parte Chron. Waldsass. Ottonis prioris adnotantur: ‚Anno MCLX Wladislaus II, rex Boemie, fuit in nostro monasterio, cui et solennem fecit donationem‘ (Oefele, Rer. Boicarum Script. I, pag. 65).

In ^a nomine sancte et individue trinitatis. Wadizlaus, dei gracia rex Boemorum serenissimus. Qui transitoriis munere divino bonis habundamus et temporalium incrementis honorum pre proavis nostris gloriamur, salutem anime pensantes congruum esse credimus presencia pro futuris, terrenā pro celestibus commutare. Quapropter deum de suis muneribus honorare volentes et in oracionibus pauperum Christi, qui sunt in ecclesia Waltsassensi in nomine domini congregati, plurimum confidentes, pro amore Christi et salute anime tam mee quam predecessorum meorum ac pro eorum petitionis obtentu in silva provincie Zedilcensis ambitum, quod sclavonice vgeid^b dicitur, et quoddam predium Preolac¹ nominatum cum omnibus appendiciis suis prenotate ecclesie communi omnium primatum assensu hereditario iure possidendum donavimus, spiritualia^c cum populo dei commercia taxantes, quatinus et illorum inopia ex nostra habundancia suppleatur et nostris excessibus desiderata ex eorum oracionibus venia et consolacio prestetur. Ut autem nostre devocionis donacio rata et inconcussa permaneat, omnes quicumque hoc factum violare et in pauperes Christi manum mittere presumpserint, ^d regie maiestatis et tocius terre reos ac perpetue dampnacioni et excommunicacioni subditos per presencia scripta moderni sive futuri temporis fidelibus significamus 35

204. ^a) Praefixa est inscriptio haec: ‚Privilegium sub domino Gerlaco abbate‘. — ^b) ita B. —

^c) ‚spitalia‘ B. — ^d) ‚presumpserit‘ B.

¹) Fortasse Přívlačky, germ. Pröhlig, distr. pol. Žatec (Saaz).

et sigilli nostri inpressione confirmamus ac subscriptorum testium testimonio roboramus. Henricus, Theobaldus, hii fratres regis, Fridericus filius regis. Ordinis clericalis: Geruasius cancellarius regis et prepositus Wissigradensis, Videricus prepositus Pragensis, Iurata prepositus Melnicensis,^e Petrus prepositus Bolesilensis,^f Domicilanus prepositus Lutomericensis, Albertus prepositus Sachikensis; 5 Naches castellanus Pragensis, Henricus castellanus Sathensis, Vezene castellanus Bolesilensis,^g Quhalech castellanus Vadizicensis,^h Chothebor agaso regis, Chochan dapifer regis, Wezel pincerna regis, Marchuart camerarius regis, Zuezlaus castellanus Gradicensis, Stibor castellanus Budisinensis, Zauisaⁱ castellanus Zedeli- 10 censis.^k Acta sunt autem hec anno ab incarnatione domini MCLVIII, indictione VII, anno regni eius primo.

205.

Arnoldus, Ballenstadensis¹ abbas, duas villulas trans Mildam, hactenus a Slavis possessas, Flamingis vendit sub testimonio Thietboldi, ducis Bohemie.

15

1159.

v. Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 331, num. 454; idem, Albrecht d. Bär, pag. 468, num. 39. — v. Raumer, Reg. hist. Brandenburg., num. 1278.

206.

Fridericus I, imperator Romanorum, Pelegrino, patriarchae Aquileiensi, 20 eiusque successoribus episcopatum Bellunensem cum toto comitatu et pertinentiis donat. — Inter testes: Daniel, Pragensis episcopus.

Papiae in generali concilio 1160 febr. 15.

Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 438, num. 10. — Stumpf, Reg. num. 3892.

207.

Peregrinus, Aquileiensis patriarcha, Arnaldus Maguntinus, Reinaldus Coloniensis, Wichmannus Magdeburgensis et Hartwicus Bremensis archiepiscopi et 25 universi episcopi et abbates et viri religiosi in concilio Papiae congregati causa audita et testimoniis comprobata Victoris IV papae electionem confirmant Rolandi (Alexandri III) electionem cassant eumque anathematizant. Quam sententiam

30

204. *e)* ‚Melinensis‘ B. — *f)* ‚Bosencilensis‘ B. — *g)* ex ‚Bolesilinsis‘ corr. B. — *h)* ita B. — *i)* ‚Zausa‘ B. — *k)* ‚Zedesicensis‘ B.

205. *1)* Ballenstedt, oppidum et monast. ord. s. Benedicti in ducatu Anhaltensi.

ut universi christiani ratam firmamque teneant, hortantur. — Concilii decretis inter alios „rex Ungarorum, rex Danorum, rex Boemie per legatos et litteras suas consenserunt.“ Inter episcopos, qui interfuerunt et consenserunt, etiam (Daniel) Pragensis subscribitur.

[1160 febr. ex.] 5

Monum. Germ. Leg. sectio IV, Constitutiones I, pag. 265, num. 190. — Erben, Reg. I, pag. 133, num. 302.

208.

Vladislaus I, rex Bohemiae, possessiones monasterii sancti Stephani (Gradiensis) prope Olomuc confirmat, petente Blasio abbate.

10

Pragae 1160 iun. 16.

Autographum in membrana scriptum in tabulario Musaei regni Bohemiae Pragae (A).

(Hugo), *Annales ord. Praemonstratensis, I, Probationes* pag. 599. — *Vorgeschtzt — jedoch ohnerwiesen gebliebenes Eigenthum in der bei einem hochlößlich kaiser kgl. Landrecht im Marggr. Mähren von denen Dobromielitzer Guthinhaberen wider das Kloster-Stift Hradisch . . . um einen Antheil der zu dem Stiftdorf Hradisch gehörig Huthweide. Znaym [1751?] fol. D2^b—E. — Zu Recht-gegründete Iustification deren von Seiten des Kloster-Stifts Hradisch s. ord. Praemonstr. innhabenden Beneficiorum curatorum (1760) fol. F (ex autogr.). — Piter, Thesaurus absconditus, pag. 187. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 409 (series testium). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 270, num. 293 (ex apographo Friebekii). — Erben, Reg. I, pag. 134, num. 304 (extr. ex A). — Imaginem photographica praebet Sickel, Monumenta graphica medii aevi, fasc. III, tab. 7.*

15

20

Privilegium manu quadam ignota exaratum extra cancellariam regiam scriptum esse videtur; quod cum alia tum id potissimum indicat, quod eandem manum in nullo prorsus alio Vladislai regis diplomate deprehendimus, quodque ne de uno quidem autographo eorum, quae ad nos pervenerunt, Vladislai regis diplomatum probari potest in cancellaria regia esse scriptum. — In diplomate conficiendo scriba donationis privilegium, quod Ottone principe auctore anno 1078 datum est (v. num. 79), adhibuit: ex quo bonorum, quibus Otto monasterium donavit, elenchum ad verbum fere descripsit. — Vide etiam Teige, Zpráva o pramenech dějin kl. Hradištského, pag. 22 et 31 sq.

25

30

Anno dominice incarnationis millesimo centesimo sexagesimo, epactarum XI, concurrentium V, indictionis VIII. Ego Wladizlaus dei gratia secundus rex Boemorum || divina propiciante clementia cognoscens ministros ecclesie, que est secus urbem Olomucz edificata in nomine sancte et individue trinitatis et in honore beati prothomartyris Stephani¹ || dedicata, nocte dieque in dei laudibus iugiter insudare et tantorum dei athletarum orationum particeps cupiens fieri corde et animo humiliter cepi excogitare, qua ratione || mei celebritas memorie apud illos posset haberi in secula sine fine. Unde omnipotentis dei inspirante gratia ac

35

208. ¹⁾ Hradišť, alias Hradisko, germ. Hradisch.

institutione ammonitus canonica, venerabili eiusdem ecclesie abbate, domino Blasio, meo occurrente ac favente desiderio, fratrum prothomartyris Stephani precibus me subdidi atque, ut eorum orationum particeps sine fine fierem, devotus munus communionis suscepi. At ego, ne fratres meos in Christo dilectissimos
 5 gratuito mihi fraternitate concessa aliquo modo aggravare videar, in signum hoc sacratissimi pacti inter nos habiti, in retributionem pro mea regnique mei incolomitate ac stabilitate unaque pro germanorum meorum, tam Teobaldi quam Heinrici, necnon filii mei Friderici meorumque remissione peccatorum, quicquid illis propinquorum,^a videlicet avi mei, primi regis Boemorum Wratislai, ac primi ducis
 10 Moraviensium senioris Ottonis et prudens discretio ad usum in nomine domini studuit deputare necnon et omnium principum Moraviensium, ea sic se haberi et gaudeo et laudo, insuper et regie potestatis auctoritate ac consensu omnium primatum Boemie confirmo, et ne hoc posteros latere queat, sub testimonio scripturę meo signo munitę usquequaque ratum esse commendo. Villarum autem
 15 nomina, quę in obsequio eorum in privilegiis patrum scripta reperiuntur, sunt hęc: * Kyseleuici,² * Rochin,³ * Gaicin,⁴ Vgezd^{b 5} *; in Boemia que nominatur Vlipi.⁶ Preterea data est curia, que nominatur Vsobren⁷ cum suis adiacentibus villis sub omni tributo et consuetudine, sicut ante solvebat domine sue. Data est^c et silva que vocatur^d Luboczca. In Boemia duę villę, quas dedit rex primus Wratislaus ecclesie: Vgerzco,⁸ Nedamirice.⁹ Nakel¹⁰ ea
 20 conditione, ut qui eam inhabitare deliberant, cum tributo beato Stephano decimas solvant, ceteris vero ad imperium ducis bella exercentibus, sive urbem aut pontem^e reparantibus,^f seu sub qualibet necessitate laborantibus, non aliud, quam quod prefatus pater cenobii iusserit, faciant. Vgezd Lasanę,¹¹ Lubos,¹² Popouici,¹³ Selechouici,¹⁴ Sadlouici,¹⁵ Gradcane,¹⁶ Jusatici,^{g 17} Zlobici,¹⁸ Bezmirov,¹⁹ Obid-

25 208. a) „piuquoz” A. — b) „g” ex „a” statim inter scribendum corr. A. — c) „est” eod. atramento superscriptum A. — d) prima hasta literae „u” in vocis initio radendo correcta ex „l” A. — e) „o” ex „a” statim inter scribendum corr. A. — f) „re” eod. atramento superscriptum A. — g) „a” ex „e” correcta; in Ottonis ducis diplomate (num. 79) et in Venceslai ducis litteris donationis (num. 110) villa haec melius „Tieseticzi” vocatur.

30 ²⁾ Kyselovice, distr. pol. Kroměříž (Kremsier). — ³⁾ Fortasse Roštin, distr. pol. Kroměříž. — ⁴⁾ Hejčín, germ. Hatschein, prope Olomouc. — ⁵⁾ In privilegio Ottonis ducis villa haec „Ugezd Lazene” nominatur; v. infra not. 11. — ⁶⁾ Ubi vicus hic quaerendus sit, incertum est. — ⁷⁾ Úsobrno, germ. Hausbrunn, distr. pol. Mor. Třebová (Mährisch-Trübau). — ⁸⁾ An sit Uhersko in distr. pol. Vysoké Mýto? In privilegio Vratislai ducis (superius num. 80) vicus hic „Vgerczy” vocatur. — ⁹⁾ Hodie non exstat. — ¹⁰⁾ Náklo, germ. Nakel, distr. pol. Litovel (Littau). — ¹¹⁾ Fortasse Laštany, distr. pol. Sternberg. — ¹²⁾ Libuše, distr. pol. Sternberg. — ¹³⁾ Popovice, distr. pol. Přerov (Prerau). — ¹⁴⁾ Fortasse Želechovice, distr. pol. Litovel. — ¹⁵⁾ Fortasse Žadlovice, distr. pol. Zábřeh (Hohenstadt). — ¹⁶⁾ Hradčany, distr. pol. Prostějov (Prossnitz). — ¹⁷⁾ Těšetice ab Olomouc versus occidentem. — ¹⁸⁾ Zlobice, distr. pol. Kroměříž. — ¹⁹⁾ Bezměrov, distr. pol. Kroměříž.

couici,^{h 20} Bunouici,²¹ Tasalci,²² Vstin²³ ad III aratra, Stichouici²⁴ ad unum aratrum, Sarouici²⁵ ad unum aratrum, Celcici²⁶ ad II aratra, Prusi²⁷ ad II aratra, Suhsici²⁸ ad II aratra, Topolaz²⁹ ad II aratra, Sirouici³⁰ ad unum aratrum, Gneutine³¹ ad unum aratrum, Vnatici³² cum omni consuetudine terre.ⁱ Wacezlaus dux Morauię pro remedio anime patui sui Ottonis dedit villam Kygow³³ cum omni utilitate sua. Otto dux iunior dedit duas villas Rusca,³⁴ Wrezouici³⁵ pro anima filię suę Suatauę. Datus est etiam de Olza³⁶ VI denarius, et de ponte Brazilaue³⁷ civitatis VI denarius. De via vero, quę ducit ad Poloniam iuxta civitatem Gradek,³⁸ VI denarius, et de moneta decimus denarius. Data sunt et duo vivaria piscium, nomen unius Widoma et nomen alterius Tecalec. Et multa familia habetur. Hęc autem scripta quicumque cognoscant fideles sub testamento domini nostri Jesu Christi et totius ecclesię necnon et harum personarum: Danielis Pragensis episcopi et Johannis Morauiensis episcopi et Theobaldi ducis Boemorum et Heinrici germani regis, Friderici filii regis, Cunradi principis Morauiensium et Gezonis abbatis de Monte Syon, Petri abbatis de Breunoi, Petri abbatis de Insula, Siluestri abbatis de Zasauua, Wilhelmi abbatis de Wilhelmov, Godescalci abbatis de Seleov, Deocari abbatis de Lutomizlo, Hugonis abbatis de Podelasithch et Mizlochonis de Opatouith, Nadei abbatis de Trebeith, necnon Vdelrici prepositi Pragensis, Pauli decani, Jeronimi magistri, Petri prepositi Bolezlauensis, Jurette prepositi Melnicensis, Alberti prepositi Zachensis et Nemoi camerarii regis, Cocchan dapiferi regis, Wetcellonis pincerne regis, Woizlai agasonis, Drisizlai urbis prefecti Pelzenne, Jarognevi prefecti Satcensis, Heinrici Wissengradensis prefecti et omnium primatum Boemię. Ad hęc quoque ut hęc mea predicta^k confirmatio rata et fixa in perpetuum permaneat, ex canonica et apostolica auctoritate maledictionem in huius decreti mei prevaricatores subscribi volui. Igitur ego Daniel, dei gratia sanctę Pragensis ecclesię XIII episcopus, et Johannes, sanctę Olomucensis ecclesię VIII episcopus, tali decreto bannum apponimus, ut si quis temerator huius rei

208. ^h) nomen hoc scriba genuine 'Obitcouici' scribere voluit, sed litera ,t' et sequentis ,c' maiori parte iam scripta, literas has in ,d' resarcivit. — ⁱ) ,cum omni consuetudine terre' eod. atramento in loco raso scriptum A. — ^k) ,a' ex ,i' eodem atramento corr. A.

²⁰) Obědkovice, distr. pol. Kroměříž. — ²¹) Bohuňovice, distr. pol. Sternberg. — ²²) Tážaly, distr. pol. Olomouc. — ²³) Ústín, distr. pol. Olomouc. — ²⁴) Stichovice, distr. pol. Prostějov. — ²⁵) Žárovice, distr. pol. Prostějov. — ²⁶) Čelčice, distr. pol. Přerov. — ²⁷) Prusy, distr. pol. Přerov. — ²⁸) Sušice, distr. pol. Přerov. — ²⁹) Topolany, distr. pol. Olomouc. — ³⁰) Fortasse Žeravice, distr. pol. Přerov. — ³¹) Hněvotín, germ. Nebotein, distr. pol. Olomouc. — ³²) Hodie non exstat. — ³³) Kyjov, germ. Gaya. — ³⁴) Fortasse Hruška, distr. pol. Přerov. — ³⁵) Březovice. Qui vicus huius nominis hic dicatur, diiudicare nequeo. — ³⁶) Olšava, fl. in sinistra fluminis Morava (March) ripa. — ³⁷) Břeclav, germ. Lundenburg, distr. pol. Hodonín (Göding). — ³⁸) Hrádec, germ. Grätz, oppidulum Silesiae ab Opava (Troppau) versus meridiem.

aut contemptor extiterit, perpetuis condemnationibus subiaceat innodatus et sanctorum dei, quorum ibi reliquie requiescunt, meritis et orationibus duplici contritione conteratur, ut laborando sine intermissione angustia et tribulatione, dolore et amaritudine in fine mundi cum Juda traditore salvatoris omnibusque
 5 menbris diaboli in inferno inferiori sine fine crucietur. Amen. Amantibus hæc et laudantibus, pro posse quoque augentibus et defendentibus sit salus et protectio, pax et exultatio et sanctę trinitatis eiusdemque individue unitatis benedictio nunc et in evum amen. (S. I.)

10 Data Prage per manum Gervasii¹ cancellarii et prepositi Wissengradensis eiusdem anni XVI kalendarum iulii¹.

Diplomati impressum erat Vladislai regis sigillum, e cera alba confectum, cuius tantum parvum fragmentum restat.

209.

15 *Fridericus I, imperator Romanorum, Peregrino, Aquileiensi patriarchae, de proelio apud Carcanum commisso¹ scribit. Addit: „Quicumque eciam statum reverentissimi papae Victoris minorari et attenuari praedicant, scias omnino falsum esse, quia iam multa regna: Hyspanie, Ungarie, Dacie, Boemie, comes quoque Barzelonensis et comes sancti Egidii cum tota Provincia et Burgundia*
 20 *ei obediunt et de die in diem dilatatur et crescit.“* [1160 post aug.]

Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitutiones I, pag. 274, num. 196. — Erben, Reg. I, pag. 135, num. 305. — Stumpf, Reg. num. 3897.

210.

25 *Vladislaus I, rex Bohemiae, ecclesiae Misnensi pro restitutione damnorum eidem ecclesiae illatorum tradit villam „Prezez“ in pago Budissinensi.* 1160.

Autographum in tabulario regio generali Dresdensi (A).

30 *Köhler, Cod. dipl. Lusatiae superioris I, Anhang pag. 32, num. 26. — Erben, Reg. I, pag. 135, num. 306. — Codex dipl. Saxoniae regiae II Hauptth., tom. I, pag. 56, num. 54; I Hauptth., tom. II, pag. 202, num. 295.*

35 *Autographum manu ignota, quae iam in nullo prorsus alio Vladislai regis diplomate in conspectum redit, exaratum scriba quidam ipsius ecclesiae scripsisse videtur. — Diplomatis sermo nullas plane stili offert proprietates, quae etiam in aliis eiusdem regis diplomatibus recurrant, quam ob rem diploma nostrum non in cancellaria quidem regia, sed potius ab ecclesiae, ad quam spectat, persona quadam artis dictandi perita verbis contextum esse videtur.*

208. ¹) literis maiusculis scriptum A.

209. ¹) die 9 mensis augusti 1160.

(C)¶ In nomine sanctę et individue trinitatis. Wladizlaus, divina favente clementia Boemorum rex. Notum sit omnibus Christi fidelibus tam futuris ¶ quam presentibus, quanta devocione nos pro malorum nostrorum indulgentia et vite eterne recompensatione karissimorumque fratrum nostrorum perpetua felicitate ¶ necnon Boehemorum^a redemptione dampnum restituimus, quod sanctę Misinensi^b ecclesię 5 ignis intulimus vastatione. Ut enim ¶ commissorum tam nos ipsi quam fratres nostri ceterique huius vastationis auxiliarii plenariam obtineamus remissionem, pro dampni restitutione iam memoratę sanctę Misinensi^b ecclesię in honore sancti Johannis evangelistę sanctique Donati martyris constructę villam Prezez¹ dictam in pago Bvdessin^b dicto sitam in proprium tradidimus cum omnibus suis appen- 10 ditiis, hoc est utriusque sexus mancipiis, areis, edificiis, agris, campis, terris cultis et incultis, paludibus, pratis, pascuis, aquis aquarumque decursibus, molis molen- dinis, piscationibus,^c silvis, venationibus, exitibus et reditibus, viis, inviis, quesitis et inquirendis cum omni utilitate, quę ullo modo ad usum episcopi inde^d poterit provenire. Concedimus itaque et regni nostri iure firmamus, ut predicta bona 15 ita libere a prefatę diocesis antistite sempiterna possideantur hereditate, ne aliquis successorum nostrorum aut aliqua persona sive laica sive clericalis ullam habeat potestatem aliquid ad usum suum aut servitium inde tolendi vel usurpandi. Et ut^e hec rata et inconvulsa per succedentium volubilitates temporum permaneant, hanc paginam inde conscriptam sigilli nostri inpressione insigniri iubentes corro- 20 boravimus. Huius rei testes sunt: Daniel Pragensis episcopus, fratres regis Heinrichus, Theobaldus, filius regis Fridericus, camerarius regis Nemoy, dapifer Cochan, pincerna Wezcelo, agaso^f Woyzlavs; primates: Drisizlaus, Zbrazlaus, Conradus, Heinrichus prefectus urbis Donin, Heinrichus Chideliz et fratres eius Sifridus, Bertholdus; ministeriales Misinensis^b ecclesię: Rödulfus et fratres eius Burch- 25 mannus, Heinrichus.

(S. I.)

Data per manum cancellarii Geruasii prepositi Wissegradensis ecclesię^g anno ab incarnatione domini MĊLX, indictione VIII,^h anno tercio domni Wladizlai Bohemorum regis, ordinationis vero Gervngi^b Misinensis episcopi VI. Actumⁱ 30 feliciter, amen.^b

210. a) *genuine scriba 'bohemorum' scripsit, quod litera 'o' supra lineam addita in 'boehemorum' emendavit, sed postea 'o' superscriptam erasit, ex litera 'b' hasta erasa 'o' fecit aliamque 'b' in vocis initio adscripsit.* — b) *litteris maiusculis scriptum A.* — c) *'a' ex 'o' eod. atramento corr. A.* — d) *'e' ex 'o' eod. atramento corr. A.* — e) *'t' in loco raso eod. atramento corr.; post hanc vocem genuine 'rata' positum erat, quod autem erasum est.* — f) *'s' in loco raso ex 'z' corr. A.* — g) *sequitur spatium 53 mm continens vacuum relictum A.* — h) *reliquum lineae spatium 88 mm continens vacuum relictum est A.* — i) *sequitur spatium, quod 60 mm efficit.* 35 40

¹⁾ Fortasse Presske apud Goeda in Lusatia superiore.

5 *Diplomati impressum est sigillum rotundum e cera alba confectum, duo latera habens, cuius diametros sunt 80 mm. In priore parte figura conspicitur in solio sedens, veste regia induta, corona capiti imposita in quaque manu sceptrum gerens. Circumscriptio: + WLADIZLAU · DEI · GRA · IIIII MORV · REX. In parte aversa sanctus Venceslaus in solio sedens depingitur, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscriptio: + PAX · REGIS · WLADIZLAI · IN MŃU · SCI · WENCEZLAI ·*

211.

Fridericus I, imperator Romanorum, Ottoni, episcopo Bellunensi, episcopatum restituit. — Inter testes: „Tipoldus, dux Bohemorum“.

10

Landriano¹ 1161 sept. 1.

Ughelli, Italia sacra (ed. Coleti) V, col. 152. — Erben, Reg. I, pag. 136, num. 308. — Stumpf, Reg. num. 3916.

212.

15 *Fridericus I, imperator Romanorum, abbacie Cluniacensi donationem priorem ratus in Rüggisberg confirmat, praesente inter alios: „Teobaldo, duce Boemorum“.*

Lodi 1161 dec. 4.

Zeerleder, Bern. Urkundenb. I, pag. 43. — Stumpf, Acta imperii, pag. 504. — Stumpf, Reg. num. 3923.

213.

20 *Fridericus I, imperator Romanorum, ecclesiae Merseburgensi donat septem mansos, in pago Merseburgensi sitos, quos Theodericus (Luzicensis marchio) in feodum habuit. — Inter testes: „Teobaldus, dux Boemie“.*

Lodi 1162 ian. 20.

25 *Cod. dipl. Saxoniae regiae, I Hauptth., tom. II, pag. 209, num. 207. — Stumpf, Reg. num. 3927.*

214.

Fridericus I, imperator Romanorum, octingentos mansos „in provincia, quae dicitur Dalminze, in episcopatu Missinensi... videlicet in nemore illo, quod est inter predictam provinciam et Boemiam, ad meridionalem plagam orientalis
30 *Milde¹ in burchwardo Mochowe²“ monasterio in Altzelle³ confert. — Inter testes: „Teobaldus, dux Boemie“.*

Lodi 1162 febr. 26.

Cod. dipl. Saxoniae regiae, I Hauptth., tom. II, pag. 210, num. 308. — Stumpf, Reg. num. 3929.

211. ¹⁾ a Mediolano versus meridiem.

35

214. ¹⁾ Die Freiburger Mulde. — ²⁾ Mochau prope Döbeln. — ³⁾ a Meissen versus meridiem et occidentem.

215.

Fridericus I, imperator Romanorum, civibus Cremensibus castrum Cremam donat. — Inter testes: ,Teobaldus, dux Boemie' et ,Udalricus dux [Bohemiae]'.

Lodi 1162 mart. 7.

Stumpf, Acta imperii, pag. 187, num. 142. — Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 441, 5 num. 13. — Stumpf, Reg. num. 3931.

216.

Fridericus I, imperator Romanorum, civibus Pisanis omnia iura et privilegia confirmat. — Inter testes: ,Dietpoldus, dux Boemie' et ,dux [Bohemiae] Udalricus'.

Papiae 1162 apr. 6. 10

Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitutiones I, pag. 282, num. 205. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 272, num. 294 (reg. perperam ad an. 1161) = Erben, Reg. I, pag. 135, num. 307. — Stumpf, Reg. num. 3936.

217.

Fridericus I, imperator Romanorum, Romani, episcopi Gurcensis, eiusque 15 ecclesiae bonorum tutelam suscipit. — Inter testes: ,Tibaldus, dux Boemorum, Vlricus Boemus'.

Papiae 1162 apr. 7.

Jaksch, Monum. hist. ducatus Carinthiae I, pag. 174, num. 226 (ex autogr.). — Stumpf, 20 num. 3940.

218.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii Clavatensis¹ protectionem suscipit. — Inter testes: ,dux [Bohemiae] Udalricus'.

Papiae 1162 apr. 27.

Muratori, Antiquitates Italicae VI, pag. 259. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 274, num. 297 25 (fragm.) = Erben, Reg. I, pag. 136, num. 309. — Stumpf, Reg. num. 3941.

Udalricus dux nominatur etiam inter testes privilegii tuitionis, quod Fridericus imperator eodem, ut videtur, tempore monasterio S. Michelle della Chiusa (prope Susa) concessit; Stumpf, Reg. num. 3942.

219.

Fridericus I, imperator Romanorum, civitati Ravennae consulum electionem aliasque libertates concedit. — Inter principes, „in quorum presencia hec acta sunt“: ,dux [Bohemiae] Udalricus'.

Savignano 1162 iun. 26.

Ficker, Forschungen z. Reichs- u. Rechtsgesch. Italiens IV, pag. 170, num. 130. — Monum. 35 Germ. Leg. sect. IV, Constit. I, pag. 299, num. 213. — Stumpf, num. 3955.

218. ¹) Clivio ab Varese versus septentrionem et orientem.

220.

Fridericus I, imperator Romanorum, Raimundo, Barchinonensi comiti, comitatum Provinciae, urbem Arelatensem et comitatum Forcalquerii in feodum concedit. — Inter testes: ,Udalricus, dux Boemorum‘.

5

Apud Taurinum 1162 aug. 18.

Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitutiones I, pag. 305, num. 216. — Stumpf, Reg. num. 3963.

221.

Fridericus I, imperator Romanorum, Ardicium, Gebennensem episcopum, contra Bertholdum ducem de Zaringen et Amadeum, Gebennensem comitem, regalia et possessiones ecclesiae Gebennensis occupantes, tuetur, eique omnia restituenda decernit. — Inter testes: ,Daniel Pragensis^a episcopus‘ et ,Dipoldus, dux Boemie‘.

15

St. Jean-de-Losne 1162 sept. 7.

Muratori, Antiquitates Italicae VI, pag. 57. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 274, num. 298. — Erben, Reg. I, pag. 136, num. 310. — Stumpf, Reg. num. 3967.

Daniel episcopus et Theobaldus dux etiam inter testes alii diplomatis, quod Fridericus imperator die 8 septembris eidem episcopo dedit, adferuntur; Stumpf, Reg. num. 3968.

222.

Adalbertus, episcopus Frisingensis, Eberhardum I, archiepiscopum Salisburgensem, certiozem reddit de curia apud Norimberg celebrata et de nuntiis Alexandri papae III ad imperatorem missis. Addit de guerra nonnullorum principum contra ducem Bavariae.

[1163 post aug. 3.]

25

Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imper., regum, pontif., episcoporum bibliothecae regiae Hannoveranae XI, 671, fol. 532 (B).

Sudendorf, Registrum I, pag. 66, num. 24. — Erben, Reg. I, pag. 136, num. 311 (fragm.). — Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 351, num. 482. — Cod. dipl. Sax. I Hauptth., tom. II, pag. 219, num. 320 (fragm.). — Meiller, Reg. archiep. Salisb., pag. 104, num. 238. — Dobenecker, Reg. Thuringiae II, pag. 47, num. 265 (reg.).

30

De tempore v. Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 345, not. 2. — Heinemann l. l. minus recte epistolam hanc medio mense martio scriptam esse censet. Cuius sententiam etiam Posse in Cod. dipl. Saxoniae, Meiller et Dobenecker l. l. secuti sunt. — Cf. et Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. V, pag. 377 et VI, pag. 421.

35

221. a) ,Pergensis‘ Muratori.

Venerabili patri et domino E.,¹ Saltzburgensi^a archiepiscopo, A.,² dei gratia Frisingensis ecclesiae minister humilis, orationes, servitium cum debita reverentia . . . Praeter hoc dicebatur, quod contra ducem Bauariae³ guerram movere velint marchio Albertus^b de Saxonia, palatinus comes item de Saxonia,⁴ episcopus Cicensis,⁵ comes provinciae Turingiae.⁶ De hac autem conspiratione per dominum imperatorem remoti sunt rex Bohemiae,⁷ dux Sueviae,^{c 8} et, ut putabatur, dux Austriae⁹ et marchio Stirensis.¹⁰ Ceteri a duce parvi habentur. Cum Polonis pax facta est. A domino imperatore ad colloquium sumus evocati, XIII die post nativitatem sanctae Mariae,¹¹ a civitate Augusta in Italiam statim profecturo.

223.

10

Fridericus I, imperator Romanorum, ecclesiae Misnensi villam „Prezez“ a Vladislao I, rege Bohemiae, pro restitutione damni donatam confirmat.

Altenburg 1165 febr. 26.

Autographum in regio tabulario generali Dresdensi (A).

Calles, Series episc. Misn. pag. 133. — v. Büнау, Leben und Thaten K. Friedrichs I, pag. 427. — Köhler, Cod. dipl. Lusatiae superioris II (ed. 2.) pag. 23, num. 11. — Erben, Reg. I, pag. 136, num. 312. — Cod. dipl. Saxoniae regiae II Hauptth. tom. I, pag. 58, num. 56; I Hauptth. tom. II, pag. 223, num. 325. — Schultes, Directorium dipl. II, pag. 171, num. 315 (reg.). — v. Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 357, num. 492 (tantum series testium). — Dobenecker, Reg. Thuring. II, num. 288. — Stumpf num. 4040.

20

(C.) ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Fredericus, divina favente clementia Romanorum imperator augustus.¶ Divinis et salutaribus sanctarum scripturarum erudimur documentis et predecessorum nostrorum regum et imperatorum frequenter ammonemur exemplis, ut ecclesias dei summa devocione ac benignitate ditemus easque modis, quibus possumus, munere gratie nostre ampliare et sublimare non cessemus. Omnibus igitur imperii nostri fidelibus tam futuris quam presentibus notum esse volumus, quod nos divine remunerationis intuitu et pro remedio anime nostre ex imperiali clementia villam quandam Prezez¹ nuncupatam, in pago Milzana sitam, ecclesie Misinensi, que in honore beati Johannis apostoli et evangeliste et beati Donati consecrata est, cum omnibus pertinentiis eius concessimus, tam in agris, quam in silvis, pratis, pascuis, aquis aquarumve decursibus, molis et molendinis, piscationibus et venationibus, terris cultis et incultis, exitibus et redditibus et cum omni iure et servitio et utilitate, que nunc eidem ville inest

222. a) „Saltzb“ B. — b) „Alb“ B. — c) „dux Wet“ B.

¹⁾ Eberhardo I († 1164). — ²⁾ Albertus. — ³⁾ Henricus (Leo). — ⁴⁾ Adalbertus (de Sommerschenburg). — ⁵⁾ Udo II. — ⁶⁾ Ludowicus II. — ⁷⁾ Vladislaus I. — ⁸⁾ Fridericus (de Rotenburg), Conradi III regis filius. — ⁹⁾ Henricus. — ¹⁰⁾ Ottacarus V. — ¹¹⁾ = 22 sept.

223. ¹⁾ Fortasse Presske apud Goeda in Lusatia superiore.

vel in posterum poterit provenire. Noverit etiam omnium, tam futurorum, quam presentium fidelitas, qualiter dilectus noster Wladizlaus, Boemorum rex, prefatam villam, quam in beneficium a nobis habebat, pro preda et incendio, quod Misenensi ecclesie intulerat, in restauratione dampni in manus nostras resignavit ea
 5 conditione, quod de manu nostra predictę ecclesie concederemus et auctoritate privilegii huius ei confirmaremus, quod et factum est, sicut presens pagina testatur. Statuentes itaque imperiali auctoritate precipimus, ut nulla persona parva vel magna de eadem villa vel de pertinentiis eius ipsam Misinensem ecclesiam inquietare audeat vel in aliquo presumat molestare. Si quis enim aliquo ausu temerario
 10 hanc nostre donationis et confirmationis exhibitionem infringere attemptaverit, XX libras auri puri pro pena componat, medietatem fisco nostro et reliquam medietatem ecclesie Misinensi. Huius rei testes sunt: Wladizlaus rex et fratres eius Tipoldus et Heinricus, Wicmannus Magdeburgensis archiepiscopus, Euerardus Bambergensis episcopus, H.² Uerdensis episcopus, Daniel Pragensis episcopus,
 15 Gerungus Misinensis episcopus, Johannes Mersburgensis episcopus, marchio Albertus, marchio Otto, marchio Theodericus, lantgravius Loduicus, comes Dedo, comes Heinricus, comes Fredericus, prefectus Misinensis Herimannus et alii quam plures.

‡ Signum domini Frederici, Romanorum imperatoris invictissimi. ‡ (M.)

20 Acta sunt hec anno dominice incarnationis MCLXV, indictione XIII, regnante domino Frederico, Romanorum imperatore gloriosissimo, anno regni eius XIII, imperii vero X, feliciter amen. (S. I.)

Datum apud Altenburg III kalendas martii.

25 *Diplomati impressum est sigillum Friderici I imperatoris e cera alba confectum, cuius imaginem præbet Heffner, Die deutschen Kaiser- und Königs-Siegel tab. V, num. 33.*

224.

Fridericus I, imperator Romanorum, civitati Pisanae insulam Sardiniae in feudum donat, Udalrico, duce Bohemiae, stabilitatem concessionis huius iure-
 30 *iurando affirmante. — Inter testes: „Uldericus dux Boemie“.*

Frankofordiae 1165 apr. 17.

Lünig, Cod. dipl. Ital. I, pag. 1057, num. 7. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 275, num. 300 (reg.) = Erben Reg. I, pag. 137, num. 314. — Stumpf, Reg. num. 4042.

35 *Stumpf l. l. diploma spurium esse censet, sed de concessione facta non est cur dubitemus. Vide Bernardi Maragonis Annal. Pisan. in Mon. Germ. Scr. XIX, pag. 252, ubi de Udalrico duce haec commemorantur: „(Imperator) ut perpetuo feudum istud conservetur et inviolatum permaneat, principem Boemorum, potentissimum, utique virum, iurare fecit.“ Cf. Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. II, pag. 5.*

223. *) Hermannus.

225.

Fridericus I, imperator Romanorum, regale quondam monasterium Kitzingense clausura et vita arctiore reformat. — Inter testes: ,Ulricus dux Boemie‘.

Bischofsheim 1165 aug. 18.

Monum. Boica XXIX, I, pag. 378, num. 512. — Erben, Reg. I, pag. 138, num. 316 (reg.). — 5
Stumpf, Reg. num. 4050.

226.

Fridericus I, imperator Romanorum, sententiam cleri Wormatiensis de clericorum decedentium testamentifactione confirmat. — Inter testes: ,Ulricus, dux 10
Boemorum‘.

Wormatiae 1165 sept. 26.

Monum. Germ. hist. Leg. sect. IV: Constitutiones I, pag. 321, num. 227. — Erben, Reg. I, pag. 138, num. 317. — Stumpf, Reg. num. 4053. — Cf. Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 391.

227.

15

Vladislaus I, Bohemiae rex, monasterio Waldsassensi ambitum quendam in silva ultra provinciam Sedlecensem et villam Dudlebcz cum campo Přítolaky in provincia Satcensi donat.

Waldsassen 1165 iun. 28. — sept. 28.

Duo autographa in membrana scripta in tabulario generali regni Bavariae Monachii 20
asservantur (A, A').

Lünig, Teutsches Reichsarchiv XVIII (Spicileg. ecclesiasticum ps. III) pag. 258 (perperam ad a. 1169). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 407 (ad a. 1160). — Lang, Regesta Boica I, pag. 252. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 276, num. 301 (ex A'). — Erben, Reg. I, pag. 137, num. 315 (fragm. ex A'). — Gradi, Monum. Egrana I, pag. 25, num. 80; vid. 25
etiam Mittheilungen d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XX, 1882, pag. 261. — Mitth. d. Alterthumsver. zu Plauen, 4. Jahresschr. I, num. 1 (II^b). — Dobenecker, Reg. Thuringiae II, pag. 54, num. 301.

Quodque autographum alia manu exaratum monasterii ipsius scribas confecisse verisimile est. Etiam diplomatæ verba in monasterio ipso contexta esse videntur; quae maximam 30
partem ex eiusdem regis diplomate anno 1159 dato (vid. num. 204) deprompta sunt.

¶ In nomine sancte et individue^a trinitatis. ¶ Wladislaus,^b dei gratia secundus rex Boemorum, * transitoriis^c ex dei dispensatione bonis habundans et temporalium incrementis honorum * salutem anime^d pensans, congruum || esse credidit ex consilio apostoli presentia pro futuris, terrena pro celestibus commutare. Quapropter * in orationibus pauperum Christi, qui sunt in ecclesia 35

227. a) ita A; ,individue' A'. — b) ,Wladizlaus' A'. — c) ,transitoriis' A'. — d) ,anime' A'. —

Waltsahsensi^{e1} in nomine domini congregati,^f plurimum confidens, pro amore Christi et salute anime sue * ac pro eorum petitionis obtentu in silva ultra provinciam Zedelze^g ambitum, quod sclavonice vgehcs^h dicitur, a fonte rivi, qui vulgo dicitur Helstre,² inferius usque in rivum, qui || vulgo vocaturⁱ Iwinbach,³ et ab hoc rivo usque in fontem vocatum Iwinbūrne⁴; itemque a predicti rivi fonte Helstre nominati usque ad fontem, qui vulgo vocatur remotior Luboce,⁵ sicut more^k silvarum consignatum est, quod vulgo gelâchiet^l nuncupatur, et sicut ab exteriori parte predictum rivum Lÿboce fontes influunt; addens etiam in provincia Satcensi villam nomine Dudlebcī^m cum latissimo campo nomine Preolacⁿ et cum aqua Egre^o tante^p longitudinis spacio terminata, quanto predicto agro est^q continuata, in perpetuum hereditario iure possidenda prenotatę ecclesie contradidit, spiritalia cum servis dei commercia^r sagaci corde pertractans, quatenus^s et illorum inopia ex eius habundantia suppleatur^t et suis excessibus desiderata ex eorum orationibus prestetur^u venia et consolatio. Ut autem hec^v devotionis donatio rata et firma in posterum habeatur, per presentia scripta moderni sive futuri temporis fidelibus sigilli impressione^x ac infra scriptorum^y testium testimonio roboratum est: Dux Teobaldus^z et Henricus fratres^{aa} regis, Wadizlaus^{bb} filius Sobelzlai,^{cc} Fridericus^{dd} et^{ee} Suatopluc filii regis. Prepositi autem et clericalis ordinis hii: Geruasius cancellarius et prepositus Wisegradensis,^{ff} dominus Olricus^{gg} prepositus, Iurata prepositus^h, Petrus prepositus Bolezlauensis, Albertus prepositus Sacensis, Martinus notarius regis, Podiua canonicus Wisegradensisⁱⁱ et capellanus regis.^{kk} Iarogneu castellanus Satcensis cum omnibus fratribus suis, Drisizlau castellanus Pehnensis,^{ll} Stibor^{mm} camerarius regis, Wezeloⁿⁿ pincerna regis, Kochan dapifer regis, agaso Woyzlau,^{oo} Zauise Zedlcensis^{pp} comes cum suis subditis; omnes hii sunt laicalis professionis. Hec autem rata facta sunt theotocos per glo-

227. ^{e)} ‚Walthsesensi‘ A'. — ^{f)} ‚cogregati‘ A'. — ^{g)} ‚Sedlec‘ A'. — ^{h)} ‚vgehd‘ A'. — ⁱ⁾ ‚vocatur om. A'. — ^{k)} ‚genuine ‚mof ē', sed radendo correctum A, A'. — ^{l)} ‚i' eod. atramento superscr. A; ‚gelachiet‘ A'. — ^{m)} ‚Dudlebei‘ A'. — ⁿ⁾ ‚Preulaca‘ A'. — ^{o)} ‚Oegre‘ A'. — ^{p)} ‚tantę‘ A'. — ^{q)} ‚est predicto agro‘ A'. — ^{r)} ‚comertia‘ A'. — ^{s)} ‚quatinus‘ A'. — ^{t)} ‚le' fortasse ex ‚be' radendo corr. A. — ^{u)} ‚etur' ead. manu in loco raso scriptum A. — ^{v)} ‚he' A'. — ^{x)} ‚nrpressione' scriptoris errore A'. — ^{y)} ‚sc' ex ‚se' corr. A. — ^{z)} ‚Thebaldus' A'. — ^{aa)} ‚genuine scriba ‚frid' scripsit, quod postea literis ‚id' erasis in ‚frs' correxit A. — ^{bb)} ‚Wladizlaus' A'. — ^{cc)} ‚e' ex ‚i' eod. atramento corr. A. — ^{dd)} ‚Frideri' A'. — ^{ee)} ‚et' om. A'. — ^{ff)} ‚Wissegradensis' A'. — ^{gg)} ‚Olricus' A'. — ^{hh)} ‚Iur. p. Melnicensis' A'. — ⁱⁱ⁾ ‚Wisig' A; ‚Wissegradensis' A'. — ^{kk)} ‚radensis et capellanus regis' in loco raso ead. manu eodemque atramento corr. A; prioris scripturę vestigiis diligentissime investigatis, hic genuine scriptum esse puto: ‚Wisse]gd cancellari⁹ regis...‘ — ^{ll)} ‚Pelznensis' A'. — ^{mm)} ‚Estibor' A'. — ⁿⁿ⁾ ‚Weclor' A'. — ^{oo)} ‚Voyzlau' A'. — ^{pp)} ‚Sedlicensis' A'.

- ¹⁾ Waldsassen ab Eger (Cheb) versus meridiem et occidentem. — ²⁾ Die Elster, flumen a Schönberg ad septemtrionem et occid. profluens. — ³⁾ Eibenbach, nunc Hennebach, rivus apud Eibenbrunn. — ⁴⁾ Eibenbrunn a Grasslitz (boh. Kraslice) ad occidentem. — ⁵⁾ Liboc, germ. Leibitsch, rivus a Grasslitz ad occid. profluens, qui apud Königsberg (boh. Kynšperk) in fl. Eger (Ohře) influit. — ⁶⁾ Iam non exstat. — ⁷⁾ Přelaky, germ. Pröhlig, ab Žatec (Saz) ad septemtr. et occidentem.

riosum regem supra prescriptum coram testibus prenotatis anno dominice incarnationis MCLXV, IIII kalendas iulii in ecclesia sanctę Marię Waltsahs, Gerlaco abbate inibi presidente, Daniele vero episcopo sanctę Pragensis ecclesię^{qq} XIII existente. Hoc itaque decretum si quis voluerit infringere, sive rex, sive dux, seu princeps, sive alia quęlibet^{rr} persona, anathematis gladio, nisi resipiscat, se percussam in die iudicii sine fine sentiat. Data per manum Geruasii,^{ss} cancellarii et prepositi Wisigradensis ecclesię^{ss} et^{tt} regis cancellarii, IIII kalendas octobris.^{tt} 5

Utrique autographo sigillum rotundum (diametros 81 mm), e cera alba confectum, duo latera habens e scidula membranae appendet. In quo eadem figura atque in sigillo, quod appendet diplomati eiusdem regis anno 1160 ecclesiae Misnensi dato (v. num. 210), non nisi paulum immutata conspicitur, quae quidem diversitas satis eo explicatur, quod sigillum ex alia quadam forma provectum est. Circumscriptio partis anticae haec est: † WLADIZLAW DEI GR//// OĖMORV REX. Circumscriptio partis aversae: /// PAX REGIS WLADI/// LAI IN MōN/// SCI W[ENCEZLAI]. Sigilli autographo A appensi pars fracta desideratur. 10 15

228.

Daniel I, episcopus Pragensis, recognoscit, se quasdam reliquias sanctorum in altari sancti Andreae¹ propria manu recondidisse. — 1165 oct. 11.

Apographum servavit Petri Sittaviensis Chronicon Aulae regiae lib. III, c. 15 (B). Erben, Reg. I, in addit. pag. 621, num. 5 (exc. e recensione Dobneriana in Monum. hist. Boh. V, pag. 500). — Damas e novissima editione v. d. Emler in Font. rer. Boh. IV, pag. 337. 20

Anno dominice incarnationis millesimo CLXV, indiccione XIII, epacta VI, concurrente vero IIII.^a Ego Daniel, licet indignus, dei tamen gracia Pragensis XIII episcopus, anno ordinationis mee XV, mense X,^b die mensis undecimo, V idus octobris, regnante gloriosissimo et serenissimo Romanorum imperatore semper augusto Friderico, temporibus quoque gloriosissimi regis Boemorum Wladislai, has reliquias horum sanctorum in hoc altari propria manu recondidi: De ligno Domini, de sepulcro Domini, sancte Marie virginis, de vestimento Domini, sancti Iohannis Baptiste, sancti Andree apostoli, sancti Iacobi apostoli, sancti Adalberti martiris, sancti Thymothei et Apollinaris, sancti Gereonis et sociorum eius, sancti Christophori et sociorum eius, sancti Benedicti, sancti Iohannis, sancti Mathei, Ysaac, Cristini martirum, beati Pancracii martiris, sancti Wenceslai martiris, sancti Clementis pontificis et martiris, sancti Martini episcopi 30 35

227. qq) 'ecclesię' A'. — rr) 'quęlibet' A'. — ss) 'Geruasii, venerandi prepositi sanctę Wisigradensis ecclesię' A'. — tt) 'et — octobris' eadem manu, quae autographum A' scripsit, suppletum A.

228. a) 'tercia' B. — b) 'sexto' B.

¹) In ecclesia sancti Andreae quondam in Antiqua civitate Pragensi.

et confessoris, sancti Henrici confessoris, sancti Mauri confessoris, sancte Marie Magdalene, sancte Gerdrudis virginis, undecim milium virginum, sancte Ludmille et aliorum plurimorum sanctorum. Titulus vero [huius ecclesie]^c sancto Andree annotatur. Isti et omnes sancti dei intercedere dignentur pro me peccatore ad
 5 Dominum. Amen. Ego Wladislaus, rex Boemorum eiusdem temporis, idem oro. Amen. Ego Judita, regina Boemorum eiusdem temporis, idem oro. Amen, Amen. Ego Petrus, dictus abbas de Insula, constructor huius ecclesie, idem oro. Amen, Amen, Amen.

229.

10 *Daniel I, episcopus Pragensis, recognoscit, se quasdam reliquias sanctorum propria manu altari sanctae Mariae (in villa Řečany¹) recondidisse.*

— 1165 nov. 14.

Apographum in libro memorabil. parochiae in Zdechovice pag. 9 (C).

15 *Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 440 (B). = Tourtual, Böhmens Antheil an den Kämpfen K. Friedrich I in Italien II, pag. 337, not. 597. — Kalousek in ephemeride Method VII (1881), pag. 104 (ex C).*

Anno dominice^a incarnationis MCLXV, indictione XIII, epacta XVII, concurrente^b vero IV. Ego Daniel, licet indignus, dei tamen^c gratia Pragensium episcopus XIII, anno ordinationis mee XV,^d mense XI, die mensis XIV,
 20 regnante Frederico,^e gloriosissimo et serenissimo Romanorum imperatore et^f semper augusto, temporibus quoque^g Wladislai, gloriosissimi Bohemie regis, has reliquias horum sanctorum^h in hocⁱ altari XVIII kalendas decembris^k propria manu recondidi: De ligno Domini, de sepulchro Domini, sancte Marie virginis, sancti Iohannis^l Baptiste, sancti Petri apostoli, sancti Iohannis^l apostoli, sancti
 25 Mathei apostoli et evangeliste,^m sanctorum Mauri et sociorum martyrum, sancti Wencezlaiⁿ martyris, sancti Adalberti martyris, sancti Pancratii martyris, sanctorum Iohannis,^l Benedicti, Mathei, Isaac,^o Christini^p martyrum, sancti Timothei martyris, sancti Apollinaris martyris, sancti Ambrosii confessoris, sancti Saturnini confessoris, sancti Remigii confessoris, sancti Gothardi confessoris, sancti Udalrici
 30 confessoris, sancti Martini confessoris, sanctarum XI milium^q virginum, sancte Ludmille martyris, sancte Marie Magdalene, sancte Margarite virginis,^r sancte

228. *c) in B om.; auctoritatem instrumenti proxime sequentis secutus addidi.*

229. *a) ,dominicae' et ita etiam infra ,ae' pro simplici ,e' C. — b) ,concursu' B, C. — c) ,divina tamen' B; ,divina dn' C. — d) ,XVII' B. — e) ,Friderico' B. — f) ,et' om. B, C. — g) ,temporibusque' B, C. — h) ,hoc sepulchrum' B, C. — i) ,hoc' om. B. — k) ,kal. dec.' deest B, C. — l) ,Iohannis' C. — m) ,evangeliste' om. B, C. — n) ,Wenceslai' B; ,Wenceslai' C. — o) ,Isaci' B; ,Isaac' C. — p) ,Crispini' C. — q) ,mille' B, C. — r) ,virg. martyris' C.*

¹⁾ *alias Řečany, distr. pol. Pardubice.*

Cecilie virginis,^r sancte^s Barbare virginis.^r Isti et^t omnes sancti dei^u intercedere dignentur pro me peccatore ad dominum deum. Amen.^v Ego Wladislaus, rex Bohemie eiusdem temporis,^x idem oro. Amen. Ego Judita,^y regina Bohemie eiusdem temporis,^x idem oro. Amen.^z Ego Predbor,^{aa} castellanus de Zazlaw,^{bb} constructor huius ecclesie eiusdem temporis,^x idem oro. Amen, Amen. Ego Borena,^{cc} coniux eiusdem comitis, cooperatrix huius operis eiusdem temporis^x idem oro. Amen, Amen, Amen. Titulus vero huius ecclesie sancte Marie gloriose virgini annotatur.

230.

Daniel I, episcopus Pragensis, recognoscit, se quasdam reliquias sanctorum propria manu altari sanctae Mariae in villa sancti Iacobi¹ recondidisse.

— 1165 nov. 19.

Autographum in membrana scriptum in tabulario Musaei regni Bohemiae (A).

Wocel in Časopis Českého Musea 1847, I, pag. 223 (cum imagine lithographica). — Erben Reg. I, pag. 138, num. 318.

Instrumentum hoc ab eodem scriptore exaratum esse videtur, qui etiam Danielis episcopi litteras a. 1158 mai 30 datas (v. supra num. 182) scripsit.

Anno dominicę incarnationis millesimo CLXV, indictione XIII, epacta XVII, concurrente IIII. Ego Daniel, licet indignus, dei || tamen gratia Pragensium episcopus XIII, anno ordinationis meę XV, mense XI, die mensis XVIII, regnante Frederico, gloriosissimo || et serenissimo Romanorum imperatore et semper augusto, temporibus quoque Wladizlai, gloriosissimi Boemorum regis, has reliquias horum sanctorum || in hoc altari XIII kalendas decembris propria manu recondidi: De^a ligno Domini, de sepulcro Domini, sancte Marie virginis, sancti Iohannis Baptiste, sanctorum Andree, Iacobi, Bartolomei apostolorum, sancti Wencezlai martyris, sancti Adalberti martyris, sancti Pancracii, sancti Lamberti martyris, sancti Blasii

229. ^s) ,s. Barb. virg.' om. B. — ^t) ,et' om. B, C. — ^u) ,domini' B, C. — ^v) ,dominum. Amen, Amen' B, C. — ^x) ,eisdem temporibus' B, C. — ^y) ,Juditha' B. — ^z) ,Amen' om. B, C. — ^{aa}) ,Bredbok' B; ,Praedbok' C. Nomen hoc inauditum Kalousek l. l. (testimonio litterarum Soběslai II ductis anno 1175 monasterio Plassensi datarum nisus) ,Budivoi' corrigere vult. Sed lectionem genuinam, ,Predbor' fuisse potius crediderim, cuius vocis ultima ,r' maiuscula describentis errore facile ,k' legi poterat. — ^{bb}) ,Lazlaw' B, C. — ^{cc}) An ,Bozena' corrigendum sit? Cf. Kalousek l. l.

230. ^a) ,De — aliorum sanctorum' alia penna et atramento obscuriore, sed eadem manu in spatio vacuo relicto scr. A.

¹) Sv. Jakub, germ. St Jakob, vicus prope Cirkvice, distr. pol. Kutná Hora (Kuttenberg).

martyris, sancti Sixti martyris, sanctorum Benedicti, Iohannis, Mathei, Ysaac, Christini martyrum, sancti Nicolai,^b sancti Gregorii,^c sancti Egidii confessoris, sancti Avgustini confessoris, sancti Gotardi confessoris, sancti Leonis confessoris, sancte Gertrudis virginis, sancte Barbare virginis, sancte Lvdmile martyris, sanctarum XI milium virginum et aliorum sanctorum.^d Isti et omnes sancti dei intercedere dignentur pro me peccatore ad dominum deum. Amen. Ego Wladizlaus, rex Boemorum eiusdem temporis, idem oro. Amen. Ego Ivdita, regina Boemorum eiusdem temporis, idem oro. Amen. Ego Maria, constructrix huius ecclesie, cum filiis meis Zlaueboro et Pavlo eiusdem temporis, idem oro. Amen, Amen, Amen. Titulus vero huius altaris sanctę Marię gloriose et perpetue virgini annotatur.

231.

Fridericus I, imperator Romanorum, de fluminis Rheni correctione decernit. — Inter testes: ,Ulricus, dux de Boemia'. [Traiecti] 1165 [nov. ex.]

Monum. Germ. hist. Leg. sectio IV: Constitutiones I, pag. 323, num. 228. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 275, num. 299. — Erben, Reg. I, pag. 137, num. 313. — Stumpf, Reg. num. 4056.

232.

Fridericus I, imperator Romanorum, una cum uxore sua Odoni, comiti Campaniae, loca Quingey, Lielle et Lombart ad tempus vitae eius in beneficium concedit. — Inter testes: ,Ulricus dux Boemie'. Dôle¹ 1166 iul. 26.

Chifflet, S. Bernardi Clarav. abb. genus illust., pag. 532. — Stumpf, Reg. num. 4074. — Cf. Prutz, Kaiser Friedrich II, tom. II, pag. 27.

233.

Fridericus I, imperator Romanorum, Wichmanno, archiepiscopo Magdeburgensi, castrum Freckleben¹ et abbatiam Nienburg² assignat pro castro Schönburg.³ — Inter testes: ,Dipoldus, dux Boemie'. Boyneburg⁴ 1166 aug. 20.

O. v. Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 360, num. 497. — Stumpf, Reg. num. 4075. — Cf. Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. II, pag. 27.

230. ^b) ,Nicolai⁹ A. — ^c) ,Gregorii⁹ A. — ^d) sequitur spatium duarum fere linearum vacuum relictum.

232. ¹) a Besançon versus merid. et occid., departement Jura.

233. ¹) Freckleben super fl. Wipper prope Sandersleben (Anhalt). — ²) Mönchen-Nienburg a. d. Saale (Anhalt). — ³) Apud Ober-Wesel. — ⁴) Prope Stadt-Oldendorf (Braunschweig).

234.

Daniel, episcopus Pragensis, „sedens pro tribunali in loco, qui dicitur Campus Rimoldi“, homines de Civenna et Lemonta, monasterii sancti Ambrosii maioris Mediolani subiectos, a iuramento communi Bellasii praestito absolvendos esse decernit.

1167 ian. 17.

5

Muratori, Antiquit. Italicae IV, pag. 39.

235.

Fridericus I, imperator Romanorum, canonicis maioris ecclesiae Maguntinae ecclesiam in vico Nieder-Ulmen a Christiano, archiepiscopo Maguntino, donatam confirmat. — Inter testes: „Daniel, Pragensis episcopus“.

Apud S. Proculum¹ 1167 mart. [in.]

Gudenus, Cod. dipl. Mogunt. pag. 256. — Stumpf, Reg. num. 4083.

236.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii S. Salvatoris de Tolla (ap. Piacenza) protectionem suscipit eiusque possessiones confirmat. — Inter testes: „Daniel, Pragensis episcopus“ — „Ulricus, dux de Boemia“.

[1167 mart. in.]

Kehr, Otia diplomatica, in Nachrichten von d. kgl. Ges. d. Wiss. zu Göttingen 1903, pag. 261. — Cf. Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaisz. VI, pag. 461.

20

237.

Fridericus I, imperator Romanorum, Henricum, marchionem Tusciae, de marchia Guidonis quondam marchionis investit. — Inter testes: „Daniel, Pragensis episcopus“ et „dux Tieboldus de Boemia, dux Ulricus de Boemia“.

In territorio Ariminensi 1167 apr. 23.

25

Muratori, Antiquitates Italicae I, pag. 317. — Stumpf, Reg. num. 4085.

238.

Fridericus I, imperator Romanorum, Rainaldo, archiepiscopo Coloniensi, curias imperiales Andernach et Eckenhausen donat. — Inter testes: „Daniel, episcopus Pragensis“.

Romae 1167 aug. 1.

30

Lacomblet, Niederrheinisches Urkundenb. I, pag. 296. — Cod. dipl. Saxoniae regiae I Hauptth, tom. II, pag. 236, num. 345 (tantum testes). — Stumpf, Reg. num. 4086 (ad iul. 30).

239.

Fridericus I, imperator Romanorum, profitetur corpus sancti Bartholomaei ab Ottone II imperatore de Benevento Romam translatum et in Tiberis insula collocatum fuisse. — Inter testes: „Daniel, Pragensis episcopus“.

5

In Monte Mario ap. Romam 1167 aug. 6.

Böhmer, Acta imperii selecta pag. 117, num. 125. — Stumpf, Reg. num. 4088.

240.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii sanctae Mariae de Sereno possessiones confirmat. — Inter testes: „Vdalricus, dux de Boemia“.

10

Pisis 116[7 m. aug.]

Böhmer, Acta imperii selecta, pag. 119, num. 127. — Stumpf, Reg. num. 4090.

241.

Wichmannus, archiepiscopus Magdeburgensis, monasterio Gratiae Dei¹ decimas de quinque mansis in Wardenberg et montem iuxta villam Grobene prope Salam ad vineam plantandam donat. — Inter testes: „Ölricus, dux Boemie“.

15

Magdeburg 1168 iun. 7.

Ludewig, Reliquiae manuscriptor. XI, pag. 553, num. 36. — Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 369, num. 505.

242.

Fridericus I, imperator Romanorum, ecclesiae ac ducatus Wirceburgensi, iurisdictionem per totum Wirceburgensem episcopatum et ducatum restituit, petente Heroldo episcopo. — Inter testes: „Vdalricus, filius ducis Boemie“.

20

Wirceburg 1168 iul. 10.

Monum. Boica XXIX, I, pag. 385, num. 515; pag. 390, num. 516. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 281, num. 304. — Erben, Reg. I, pag. 140, num. 321. — Stumpf, Reg. num. 4095.

25

243.

Sigifridus, archiepiscopus Bremensis, imperatore invito electus, Adalberto, archiepiscopo Salisburgensi, amico suo, nuntiat se brevi ad eum venturum et de negotiis suis cum eo tractaturum esse.

[1169 in.]

30

241. ¹⁾ Gottesgnaden prope Kalbe a. d. Saale.

Apographum saec. XVI. exstat in cod. epist. imper., regum, pontificum, episcoporum in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 527^v (B).

Sudendorf, Registrum I, pag. 81, num. 36. = Erben, Reg. I, pag. 164, num. 369 (frgm.). = Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 371, num. 507. = Meiller, Reg. archiep. Salisburg. pag. 116, num. 7.

5

Sudendorf et post eum Erben epistolam minus recte anni 1179 spatio definivit. Heinemann et Meiller l. l., pag. 480, not. 4 melius non longe post Sigifridi electionem anno 1169 ineunte scriptam esse censet.

Dilectissimo amico suo A.,¹ venerabili dei gratia Saltzburgensi archiepiscopo, S.,² dei gratia Bremensis ecclesiae electus, servitium suum et intimae dilectionis insolubilem societatem. Cum inter nos^a iam pridem vigere cepit verae amicitiae et fidei constantia, satis admirari non sufficio, quod nulla certa legatione statum vestrum mihi insinuare voluistis, sed quasi alienum in celandis cunctis negociis vestris me reputastis. Ego igitur veteris amicitiae non immemor, ea, quae circa me acta sunt, vel aguntur, vos latere nolens, id dilectioni vestrae insinuo, quod-
que^b electionem meam, quae rationabiliter et iuste in me facta est, licet eam dominus imperator reprobare deputaverit, prosecui et digno effectum consummare proposui. Ad exequendam enim iustitiam meam omnium amicorum meorum solatium et indeficiens auxilium habeo et idcirco per praesentia vobis scripta denuntio me in brevi ad vos venturum et de negociis meis vobiscum tota animi intentione tractaturum. Per vos siquidem ad dominum papam transire et benedictionem pontificalem ab ipso percipere proposui. Cui vos fidelem perseverasse et usque in finem perseveraturum gaudemus, quia nihil aliud de vobis cum tota

15

20

243. a) „uos“ B. — b) „qđq“ B; quam abbreviaturam Sudendorf „quidquid“ explicat et post hanc vocem „circa“ omisum esse putat. 25

¹) Adalberto, post mortem Conradi II (1168 sept. 28) electo. Quo die electus sit nescitur. Chron. Magni presbyteri tantum haec refert: „Tunc communi electione cleri et ministerialium totiusque plebis electus est in locum eius [sc. Conradi] sororius eiusdem episcopi, filius regis Boemorum, Adalbertus nomine, diaconus adolescens, et in die festivitatis Omnium sanctorum [nov. 1] in cathedrali ecclesia cum gaudio omnium inthronizatus est“ (Monum. Germ., Script. XVII, pag. 489). — Gesta archiep. Salz. de eodem annotaverunt haec: „Post obitum archiepiscopi Chunradi clerus et populus apud metropolim Iuvavum coadunati elegerunt unanimi voto in archiepiscopum domnum Adilbertum, filium regis Boemiae Ladizlai et Gertrudis, sororis praenotati Chunradi archiepiscopi et Heinrici ducis Austriae“ (Monum. Germ., Script. XIII, pag. 47). — In Genealogia Ottonis II, ducis Bavariae, manus saec. XIII posuit haec: „Albertus, qui ex monasterio Ztrahawensi eligitur in archiepiscopum Salzepurgensem“ (Mon. Germ., Script. XVII, pag. 377). — Vide etiam memoriam in necrologio Salisburgensi ad IV kal. octobris in Monum. Boic. XIV, pag. 395 (= Erben, Reg. I, pag. 141, not. 1 ad num. 323) et Monum. Germ. XI, pag. 776. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 479 not. 1. — ²) Sigifridus, filius Adalberti dicti Ursi, marchionis Saxoniae et Brandenburgensis. 30 35 40

catholica ecclesia confidimus. Adventum igitur meum domino patriarchae Aquile-
giensi,^c domino C.,⁴ Moguntino archiepiscopo, ipsi quoque domino papae inti-
mare curate, ita tamen caute, ne rumor iste impedimentum mihi pariat itineris.
Impedimentum enim tam nobis quam praesenti legato nostro imminere timemus.
5 Unde si de metu hostilis surreptionis sigillum nostrum ab ipso legato literis istis
detractum fuerit, signa vel indicia verę huius legationis vobis demandamus, quod
videlicet aliquando compromisimus, ut, si quis ex nobis prior eligeretur episcopus,
alter ad ipsum se transferret. Postmodum autem cornu domini Danielis episcopi
cum stilo argenteo mihi transmisistis. Caetera vobis legatus praesens expressius
10 exponet, per quem et statum et voluntatem vestram mihi insinuare dilectio vestra
non dubitet.

244.

*Ecclesia Salisburgensis Fridericum I, imperatorem Romanorum, rogat ut
Adalbertum archiepiscopum clementer recipiat eiusque precibus clementer indulgeat.*

15

[1169 ante iun. 8.]

*Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imperatorum, regum, pontif., episcoporum in
bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 519 (B).*

*Sudendorf, Registrum II, pag. 148, num. 63. — Erben, Reg. I, pag. 141, num. 323 (exc.). —
Meiller, Reg. archiep. Salisburg, pag. 117, num. 13.*

20

*Epistola notis chronologicis omnino caret. Sudendorf et Erben mense iunio (ineunte) 1169
scriptam esse putant, Meiller eam in mensem maium transtulit. Ante curiam Friderici
imperatoris, quae Bambergae die 8. iunii habita est, scriptam esse e Magni presbyteri relatione
intelligitur, quam inferius in nota 2 ascripsimus. — Vide etiam Fechner, Udalrich II
v. Aquileja, in Arch. f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 338; Schmidt, Die Stellung
25 d. Erzbischöfe u. d. Stiftes v. Salzburg zu Kaiser u. Reich in Arch. f. österr. Gesch. XXXIV,
pag. 104; Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. II, pag. 164; Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 63.*

Fridericho, dei gratia Romanorum imperatori augusto, Saltzburgensis ecclesia,
sibi per omnia devota, quicquid potest orationis et servitii de corde puro et fide
non ficta. Ut ecclesia Christi in vestro potissimum imperio tranquilla pace
30 laetetur et grata libertate potiatur, deus universorum dominus excellentiae vestrae
contulit prae cunctis mortalibus ampliorem magnificentiam imperialis gloriae. Ad
thronum igitur gratiae vestrae, ubi solam innocentiam constat habere praesidium,
humili prece et sincera devotione prosequitur ecclesia Saltzburgensis dominum
et patrem suum¹ et, quantum audet, totam se pro ipso in exequendis mandatis
35 vestris fideliter offert. Immensam clementiam vestram, quae novit parcere sub-

243. c) Aquil' B.

s) Udalrico. — *) Conrado.

244. 1) Adalbertum.

iectis et debellare superbos, rogamus et obsecramus devotis precibus, ut ad vos venientem clementi bonitate recipiatis et ipsius et nostra vota super agendo negotio suo et promovendo non avertatis, sed potius uberiores fiduciam vestrae sperandae pietatis omnibus exhibeatis exemplo illius, qui non obliviscetur misereri deus.²

5

245.

Vladislaus I, Bohemiæ rex, ecclesiae sanctæ Mariæ hospitalique sancti Iohannis Hierosolymitani, ad quod exstruendum terram Pragæ iuxta pontem donavit, possessiones quasdam in Bohemia et Moravia attribuit et ab aliis donatas confirmat.

[1158—1169.]

10

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragæ asservatur (A).

Pubitschka, Chronolog. Gesch. Böhmens IV, 1, pag. 352, nota e) (fragm.). — Appendix synoptica ad theses iuridico-prolegominales de constitutionibus, continens iuxta temporis 15
seriem anacephalaeosim constitutionum singularium seu privilegiorum a nostris principibus
inclyto ac celeberrimo equestri ac militari ordini sancti Ioannis in Ierusalem, vulgo Meli-
tensium, concessorum, num. 1 (fragm.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 363. — Boczek,
Cod. dipl. Mor. I, pag. 268, num. 292. = Erben, Reg. I, pag. 132, num. 297 (extr.). —
J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général de l'ordre des Hospitaliers de S. Jean de Jérusa-
salem I, pag. 208, num. 278.

20

Autographum scriptura, quæ in codicibus adhibetur, exaratum a manu quadam ignota profectum est; quod scriptorem aliquem hospitalis ipsius confecisse satis probabile est. — Quo tempore Vladislai regis donatio facta sit, non constat, cum diploma nullam omnino 25
notam chronologicam contineat. (Incerti auctoris saec. XIV Chronicon ap. Dobner, Monum.
hist. Boh. III, pag. 35 hospitalis s. Iohannis Hierosolymitani Pragensis foundationem ad
annum 1156 revocat; cuius quidem testimonium nihili habendum est, quod temporis
rationes, quas sequitur, gravissimis redundant erroribus.) Quoad tempus diplomatis, quod
hic damus, necesse est confectum sit post annum 1158, cum nomen regium Vladislao
attribuat eiusque sigillo regio instruat. Cur autem sub annum circa 1159 ponatur, sicut 30
Boczek, post eum Erben et alii coniciunt, nemo videt. Teige in Mitteil. d. Instituts f. österr.
Gesch. VIII, pag. 609 diploma anno 1165 attribuendum esse minus recte putabat. Id sane
certum restat diploma ante annum 1169 scriptum esse, cum in eo Martinus subcancellarius
regis nominetur, quo munere anno illo iam Florianus quidam fungebatur.

30

244. ²) Cf. Psalm. LXXVI, 10: „Aut obliviscetur misereri deus?“ — *Petitio haec frustra 35*
fuit; v. Chron. Magni presbyteri: „Anno 1169 Adalbertus, Salzburgensis electus,
consecratus est in presbiterum et archiepiscopum in quadragesima in idibus martii ab
Udalrico, patriarcha Aquilegiensi. Non multo post etiam pallium allatum est ei ab
Alexandro papa. Imperator celebravit curiam generalem et valde celebrem apud Baben-
berg in diebus pentecostes, quod evenerat tunc in VI idus iunii Archiepiscopus 40
Salzburgensis antea ab imperatore vocatus, cum venisset illuc cum patre suo, rege
Boemorum, et presentiam imperatoris et audientiam curiae expostulasset, admissus non
est.“ (Monum. Germ., Script. XVII, pag. 490.)

40

Notum sit omnibus Christi fidelibus, quod ego Wladizlaus, dei gracia rex Boemorum, attendens devotionem et religiosissimum propo||situm fidelissimorum meorum, scilicet Geruasii cancellarii mei et Martini subcancellarii, in quam sanctos videlicet usus converte||re vellent et impendere omnia illa, que vel circa me suo
 5 fidelissimo servitio promeruerant in possessionibus sive mobilibus || quibuslibet, vel que aliunde iustis emptionibus aut aliis legitimis modis acquisierant vel etiam ecclesiasticis beneficiis reservaverant, attendens inquam, quod ecclesiam vellent inde edificare in honore beate Marie virginis, tante devotionis tanteque mercedis una cum illis me participem constituere volens ad edificandam ecclesiam et
 10 hospitale atque instituendam congregationem religiosorum communis vite virorum terram quandam ad coronam regni mei pertinentem Prage iuxta pontem secus aquam inter quatuor vias dedi, ipsamque aquam a superiori parte inferioris insule¹ usque ad pontem cum piscatione et omnibus aliis commodis, que inibi possunt haberi, eidem ecclesie perpetuo iure possidendam. Addo et confirmo eidem
 15 loco pro salute mea ac liberorum meorum et omnium predecessorum meorum villam, que vocatur Lettegh,² que fuit Bore, qui Prage suspensus est, cum vinea et omnibus pertinentiis aliis. Addo insuper prope eandem villam agrum unum ad coronam meam pertinentem nomine Ostruzen. Ad incrementum quoque eiusdem novelle plantationis, ecclesie scilicet edificande, addo et confirmo possessiones,
 20 que fuerunt Heinrichi filii Hartmanni, et mihi eas dedit post decessum uxoris iure perpetuo possidendas, quando se mihi commisit in possessionem coram multis nobilibus Boemis. Confirmo etiam possessiones, quas aliis iustis sibi acquisierunt modis, quemadmodum Cozarouici³ cum omnibus circuicionibus silvarum sive et rivulorum aut agrorum, quos vel quas habent in provincia Boysez; Bresinaues⁴
 25 et dimidiam partem silve, que vocatur Leduui. Concedo quoque et confirmo eidem ecclesie terram ad unum aratrum in villa, que vocatur Nevremic⁵; quam terram cum silva et pomerio et transitu, qui est super fluvium Msee ad villam, que vocatur Radotin,⁶ emerunt a Lube et aliis pluribus militibus pro XXVIII marcis; adiciens his etiam villas in Moravia et eidem confirmans ecclesie, scilicet Pacizlauiz,⁷
 30 quam ab antiquo Geruasio dederam, et Grusovan,⁸ cuius partem dominus Conradus Martino dederat, et alteram ab aliis militibus pecunia et concambio acquisierant. Hec ergo omnia, sicut superius adnotata sunt, prefate ecclesie sancte Marie iure perpetuo inviolabiliter possidenda concedo et confirmo ac sigilli mei regalis inpressione corroboro et munio. Et si quis donationem meam infringere pre-
 35 sumpserit, in presenti rerum sufferat pericula et in futura vita cum Dathan et Abiron et Juda traditore pari pena puniatur. Amen.

245. ¹) *Nunc Kampa insula Praga*: — ²) *Letky*, germ. *Lettek*, distr. pol. *Smíchov*. — ³) *Kozá-rovice*, prope *Mirovice*, distr. pol. *Smíchov*. — ⁴) *Březiněves*, germ. *Březnowes*, distr. pol. *Karlín* (*Karolinenthal*). — ⁵) *Nomen hoc explicare nequeo*; *Jireček*, *Antiquae Bohemiae topographia hist. pag. 89* et *Sedláček*, *Mistop. slov. král. Č. pag. 645*, *Nouměřice* in distr. pol. *Slané* (*Schlán*) hic dici putant. — ⁶) *Radotín*, distr. pol. *Smíchov*. — ⁷) *Pačlavice*, distr. pol. *Kroměříž* (*Kremsier*). — ⁸) *Hrušovany*, germ. *Grusbach*, distr. pol. *Znojmo* (*Znaím*)

*Diplomati sigillum rotundum (diametros 85 mm) e cera nigra confectum, duo latera habens, e filis sericis purpureis suspensum est, cuius pars fracta desideratur. Quod quidem sigillum a prioribus Vladislai regis sigillis (v. num. 210, 227) diversum est. Pars antica figuram in solio sedentem, veste regia indutam ostendit, quae corona capiti imposita, in quaque manu sceptrum gerit. Circumscriptio: WLADISLAW BOĚMO . . . REX. In parte 5
aversa sanctus Venceslaus in solio sedens depingitur, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscriptio: † PAX REG N MĚJ SCI WENCESLAI.*

246.

*Vladislaus I, Bohemiae rex, hospitali sancti Johannis Hierosolymitani com- 10
plures villas donat. — 1169 —.*

Autographum in membrana scriptum exstat in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae (A).

*Pubitschka, Chronolog. Gesch. Böhm. IV, 1, pag. 353 not. f (fragm.). — Appendix syn-
optica . . . num. 2 (extr.). — Art de vérifier les dates III, pag. 450 (extr.). — P. A. Paoli, 15
Dell' origine ed istituto del s. m. ordine di S. Giovambattista Gerosolimitano, app.
num. 22. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 464. — Boczek, I, pag. 284, num. 308. —
Erben, Reg. I, pag. 143, num. 327. — J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général des Hospi-
taliers de s. Jean de Jérusalem I, pag. 280, num. 405.*

*Diploma manu quadam ignota exaratum in hospitali ipso scriptum ibique etiam verbis 20
contextum esse videtur.*

Ego Wladizlavs, dei gratia rex Boemorum, notum facio cunctis fidelibus
presentibus et futuris, quod a primis principatus mei temporibus semper || in voto
habui Iherosolimam ire atque sepulchrum dominicum et alia loca sancta videre.
Quod et adimplere volui, quando cum^a imperatore Conrado || in expeditione 25
contra paganos processeram.¹ Sed cum peccatis exigentibus, nescio quo dei
iudicio, proposita perficere prohiberer, ad propria reversus,² vol||tum exsolvere
atque Iherosolimam ire ibique aliquantisper moram facere rursum magis ac magis
accendor. Quod cum Ramundo,³ tunc temporis magistro hospitalis Iherusalem,
ceterisque fratribus eius innotuisset, statim claves,^b quod vocatur Crat⁴ et est in 30
confinio paganorum situm, per fratrem Benedictum mihi miserunt, ipsum castrum
cum omnibus suis pertinentiis absolute mihi meisque sociis ad nobis serviendum
offerentes, quamdiucunque in terra illa manere vellemus. Quorum devotionem ac
liberalitatem gratissimam ducens simulque perpendens, quanta in predicto hospitali
humanitatis obsequia impenderentur omnibus sepulchri dominici visitoribus, sed 35
precipue, ut ex multorum relatione didiceram, pauperibus et infirmis, placuit mihi

246. a) ,um' (v') et sequens ,i' in loco raso eodem atramento scr. A. — b) ita A; ,claves
castri' Boczek; ,claves a castello' Delaville coniecit.

¹) Anno 1147; v. Vincentii Prag. Chron. in Font. rer. Boh. II, pag. 417. — ²) A. 1148. —

³) Raymond du Puy. — ⁴) Krak vel Crac, castellum in comitatu Tripoli. 40

tantorum bonorum esse cooperatorem, ut postmodum etiam aliquid exinde mercedis expectarem. Divino igitur actus instinctu ob remissionem peccatorum meorum et pro salute uxoris meę ac liberorum meorum, sed et pro anima patris mei et matris meę et omnium predecessorum meorum predicto hospitali sancti Iohannis Iherusalem ad sustentamentum pauperum et infirmorum promisi et assignavi quasdam villas meas, quas vel pecunia mea iuste emi vel iustis cambitionibus mutuavi vel aliis iustis modis secundum iudicium nobilium seniorum Boemię legitime acquisivi, ut inde aliquod subsidium habere possent, donec divina favente gratia ego ipse presens aliquid superaddere possem. Et heę sunt villę, quas dedi et fratribus predicti hospitalis Iherusalem assignavi: Quatuor videlicet in circuituione iuxta Plaz,⁵ scilicet Hodoviz,⁶ Ozoyni,⁷ Planę,⁸ Cuhov.⁹ Preterea addo et confirmo possessionem eidem domui hospitalis, quam pater meus dux^c Wladizlaus contulerat meis cognatis Wratizlao et Micus, sed eisdem brevi tempore raptis de medio, quę iterum in usum meum cesserat, Manetin¹⁰ a meta Necstinensi¹¹ usque ad metam Plazensium cum omnibus suis pertinentiis, videlicet Lipe,¹² Kuhov⁹ cum foro, Wescu¹³ cum fluvio Manetin iacente usque ad Plaz, liberalitatem omnimodam quidlibet faciendi sive piscandi sive molendina ponendi in eodem fluvio eis concedentes. Silvam quoque nomine Cozodre et alias silvas circumiacentes iure legitimo do et confirmo perpetuo possidendas. Do etiam et confirmo duas villas in provincia Belinensi dictas Borizlaue¹⁴ et Hribovici,¹⁵ quę coronę meę adiacebant. Ad petitionem autem fratris mei Heinrici addo eis villam nomine Leuin¹⁶ et silvam quandam usibus ipsorum necessariam iuxta Olesnicę protendentem in medium montem Hvogen¹⁷ ad fluvium, qui dicitur Lubuhę,¹⁸ et ad villam Camic¹⁹ et ad^d Proctin,²⁰ deinde usque ad Tesik²¹ et tunc ad Rufum puteum, et sic iacentem usque ad dictum fluvium Lubuhę, ubi sumpsit initium. Testes, qui affuerunt et audierunt donationem et confirmationem supradictarum possessionum, hii sunt: Iudita regina, uxor mea, Fridricus episcopus Pragensis, Heinricus abbas de Breunov,

246. c) vocem hanc manus quaedam multo posterior alio atramento in 'rex' inepte mutavit. — d) d' in loco raso ex p' eod. atramento corr. A.

- 30 ⁵) Plasy, germ. Plass, distr. pol. Kralovice. — ⁶) Hodovice, al. Hodoviz, germ. Hodowies, distr. pol. Kralovice. — ⁷) Osojný dvůr, curia araturae prope Pláně. — ⁸) Pláně, germ. Planes, prope Manětín, distr. pol. Kralovice. — ⁹) Kuchov villa quondam prope Manětín sita. — ¹⁰) Manětín, distr. pol. Kralovice. — ¹¹) Nečtiny, germ. Netschetin, distr. pol. Kralovice. — ¹²) Liptí, germ. Lippen, prope Manětín. —
35 ¹³) Fortasse Viskov, curia araturae in Trnová, distr. pol. Kralovice. — ¹⁴) Bořislav, germ. Boreslau, distr. pol. Teplice. — ¹⁵) Hrbovice, germ. Herbitz, distr. pol. Ústí nad Labem (Aussig). — ¹⁶) Lovín, al. Libov, germ. Lieben, distr. pol. Ústí n. L. (Aussig). — ¹⁷) Chvojen, collis prope Chvojno České, germ. Böhmisch-Kahn, distr. pol. Ústí n. L. (Aussig). — ¹⁸) Libouchec, rivus ex sinistra ripa in Albiam apud Děčín (Teschen) influens. — ¹⁹) An sit Kamenice (Kamnitz) prope Chabařovice (Karbitz)? — ²⁰) An sit Prosetín, villa quondam apud Děčín (Teschen)? — ²¹) Nomen hoc explicare nequeo.
- 40

Labertus^e abbas de Cladorub, Meinherus abbas de Plaz, Olricus prepositus Pragensis, Paulus decanus, Geruasius cancellarius et prepositus Wisegradensis, Martinus prepositus Lutomericensis, Florianus subcancellarius, Bohuslaus camerarius, Groznata castellanus de Cladzco, Sdezlaus pincerna, Vitko dapifer, Bleh de Trebusen, Bohuse barbatus et frater eius Ratibor, Cstibor de His, Smil de Vdrche, 5 Morek venator de Belsk et alii quam plures. Actum est hoc anno incarnationis domini MCLXIX, anno autem mei principatus XXX, regni vero mei XI, episcopatus autem domini Fridrici Pragensis anno I.

Diplomati sigillum rotundum, e cera nigra confectum, e filis sericis purpureis appendet, idem atque diplomati proxime praecedenti suspensum.

10

247.

Fridericus, dux provinciae Olomucensis, monasterio Raigradensi locum Hranice dictum et terram ad aratrum in villa Špičky donat, patre suo Vladislao rege consentiente.

Pragae 1169 —. 15

Autographum in membrana scriptum in tabulario monasterii Raigradensis asservatur (A).

Piter, Thesaurus absconditus pag. 141. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 283, num. 306. = Erben, Reg. I, pag. 144, num. 329. — Cf. Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 465; Dudík, Gesch. d. Benediktiner-Stiftes Raygern I, pag. 128 sq.

Autographum ignota manu exaratum per scriptorem quendam monasterii Břevnovensis scriptum esse videtur.

20

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Cum universa mortalium facta successione temporum in oblivionem devolvantur, cunctis in Christo pie|| viventibus manifestum fieri decrevi, quod ego Fridericus, dux Olomucensis provincie, patre meo Wadizlao, rege Boemorum, annuente, locum, qui Granice¹ 25 vulgo dicitur, ecclesie Raygradensi² perpetua dote donavi. Heremita enim quidam, Jurik nomine, vita et moribus imitandus, cuius etiam vitam et mores digna sequitur fama, per uxorem meam || Elizabeth michi supplicavit, quatenus ipsum locum vasta horrentem solitudine robora succidendo et novalia preparando inhabitaret. Ego tamen, cum eiusdem heremite utrumque, continentiam et dili- 30 gentiam, considerare, terram ad aratrum ei in villa Stpicki³ ob meliorem spem eterne patrie cum pratis et pomeriis superaddidi. Tendit autem hoc ipsum spatium, quod sibi contradidi, a rivo Sebenik usque ad rivum, qui Odri appellatur. Preterea ad occidentem, quantum ex ipso exstirpare velit nemore, manu propria demonstrans, latam sibi sine termino tribui licentiam. Quod videlicet factum, 35

246. ^e) ita A.247. ¹) Hranice, germ. Weisskirchen. — ²) Rajhrad, germ. Raygern, a Brunna versus meridiem. — ³) Špičky, germ. Speitsch, a Hranice ad orientem.

dum abbas suus, Henricus scilicet de Breunowe, conperisset, accedens ad me flagitavit, ut intuitu divine recompensationis^a hoc, quod verbotenus Raygradensi ecclesie contuleram, coram patre meo scripto simul et sigillo corroborarem. Huius igitur rei testes annotare dignum duxi: Iudita regina. Secuntur deinde Fridericus
 5 episcopus Pragensis ecclesie, Geruasius cancellarius et prepositus Wiscegradensis, Vdalricus prepositus Pragensis, Paulus decanus, Martinus Luthimericensis prepositus, Florianus subcancellarius, Florentius castellanus, Boguzlaus camerarius, Sdezlaus pincerna, Witco dapifer, Roznata castellanus de Cladzco et alii quam
 10 plures nobiles et canonici sancti Wencezlai. De Moravia: Iohannes episcopus, Wolis cancellarius eiusdem provincie, Tuuridisse castellanus de Godonin et alii quam plures nobiles. Facta sunt autem hec anno dominice incarnationis millesimo centesimo sexagesimo IX, anno patris mei principatus XXX, regni
 autem eius XI, episcopatus vero domini Friderici Pragensis episcopi scilicet
 15 anno primo. Ne vero sequatium aliquorum violenta, quod absit, invasione tam absoluta donatio aliquando suggerente humani generis inimico ullatenus incursetur, hanc paginam auctoritate domini Friderici, Pragensis episcopi, simul et Iohannis, episcopi Olomucensis, sub vinculo detestandi anathematis et sub terrore tremendi extremi iudicii sigillo patris mei autenticare, quomodo a supra-

20 *Diplomati sigillum rotundum (diametros 87 mm) e cera alba confectum, duo latera habens, e scidula membranae appendet, in cuius utraque parte eadem figura atque in reliquis Vladislai regis sigillis (v. num. 210, 227, 245, 246) non nisi paulum immutata conspicitur, quae quidem diversitas eo explicatur, quod sigillum ad aliam quandam formam referendum est. Circumscriptio partis prioris haec est: WLADISLAW DEI GRA BOEMORV REX.*
 25 *In parte aversa haec inscriptio legitur: PAX REGIS WLADISLAI IN MUV SCI WENCEZ* ///.

248.

Henricus, Gurcensis episcopus, et clerus archiepiscopatus Salisburgensis Alexandro III papae nuntiant Adalbertum archiepiscopum castrum Salisburgense
 30 *imperatori tradidisse huncque eis praecepisse, ut alium archiepiscopum eligerent.*

[1170 post febr. 22.]

Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imper., regum, pontificum, episcoporum in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 506 (B).

35 *Sudendorf, Registrum I, pag. 70, num. 27 (ad ann. 1169). — Erben, Reg. I, pag. 142, num. 326. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 120, num. 27. — Cf. Fechner in Arch. f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 338 et 305; Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. II, pag. 166 sq.*

247. a) ,m' et ultima ,s' in loco raso eod. atramento corr. A.

Reverendo patri ac domino A.,¹ summo pontifici, H.,^{a 2} dei gratia Gurcensis episcopus, S.³ Saltzburgensis, R.⁴ Gurcensis,^b H.⁵ Perhthesgadensis,^c A.⁶ Hallensis, praepositi, H.⁷ sancti Petri Saltzburgensis, L.⁸ Admuntensis,^d P.⁹ Lauendensis,¹⁰ W.¹¹ sancti Lamberti, abbates, M.,^{e 12} maioris ecclesiae decanus cum universo Saltzburgensis ecclesiae capitulo, A.,¹³ Houensis¹⁴ praepositus, orationis, obedientiae 5 et servitii filialem et sinceram devotionem. Multis et magnis laboribus a tempore schismatis huius indesinenter afflicti et ut camino quodam tribulationis decocti, tandem aliquando ad vestrae pietatis asyllum, reverende pater, confugimus, auxilii pariter et consilii^f remedio in extremo necessitatis articulo sublevari cupientes. Quis enim vel sensus comprehendere, vel sermo valeat explicare, quae 10 et quanta rerum et religionis^g dispendia sustinuerit ecclesia nostra quondam florentissima, nunc autem paupercula et multis calamitatibus et pressuris pene annullata, maxime pro eo, quod dominus noster post introitum suum consilio patris sui regalia secundum consuetudinem principum Teuthonicorum ab imperatore requirere neglexit, unde ipse, ecclesiam nostram funditus destruere volens, 15 iuxta civitatem ad unum miliare castra posuit, ubi dominus noster ad ipsum accessit et principibus imperii animum suum exposuit, quod^h se ipsum et castrum cum ministerialibus vellet tradere; cui verbo palatinus senior coram omnibus respondit, quicquid honoris inquit domino nostro imperatori impenditis, non nobis convenit vobis dissuadere, sed sciatis indubitanter, si per manus vestras 20 ecclesiam vestram, sicut dixistis, acceperit, quod^h tempore schismatis nunquam eam recipietis. Ille vero, verbo palatini neglecto, ad imperatorem accessit ac, sicut ante conceperat, coram principibus complevit, praecipiens castellanis, ut castrum imperatori traderent et ei fidelitatem iurarent. Nos vero ista audientes 25 uberiores in lachrimas profusi plures nobiscum flere compulimus. Unde scire debet sanctitas vestra, quodⁱ huius inauditae traditionis, uti^k falso quidam de nobis opinati sunt, nunquam consilium dedimus. Universa tamen castra et ministeriales cum ipsa civitate, villis et oppidis et decimis in manu imperatoris sunt, ita ut ne mansus unus episcopo nostro relictus sit. Omnesque castellani, sacramentis imperatori praestitis, obsides dederunt, et nullus domino nostro in episcopo 30 patu securus patet introitus. De spiritalium vero virorum et totius cleri tribulatione vobis, domine et pater sanctissime, significamus, quod bis ad praesentiam domini imperatoris convocati de alio episcopo eligendo multis et artificiosis consiliis tum per ipsum tum per alios attentati sumus, qui, nobis constanter et unanimiter renuentibus, coram ipso imperatore vestram obedientiam profitentes, ad vestram 35

248. a) ,N.' B. — b) ,Guren' B. — c) ,perhthg.' B. — d) ,Admunis' B. — e) ,N' B. — f) ex consilium' corr. B. — g) ,relligionis' B. — h) ,quia' B. — i) ,qui' B. — k) ,ueri' B.

¹) Alexandro III. — ²) Henricus. — ³) Siboto. — ⁴) Romanus. — ⁵) Henricus. —

⁶) Alhardus. — ⁷) Henricus. — ⁸) Liutoldus. — ⁹) Pilgrimus. — ¹⁰) St. Paul im

Lavantthal a Klagenfurt versus septemtr. et orientem. — ¹¹) Wernhardus. — 40

¹²) Meingotus. — ¹³) Adalbertus. — ¹⁴) Bischofshofen.

praesentiam differri negotium rogavimus et, sicut petivimus, causae dilationem, non finem facere potuimus. Tertia siquidem curia in festo beati Martini nobis data est et episcopo nostro ad illam veniendi promissa securitas, constanter imperatore affirmante, quod^h ibi in eum nihil de proprio arbitrio, sed de regni iure
 5 et principum iudicio sit acturus. Quod si venire et iudicio astare noluerit, noverit sanctitas vestra, quod ex sententia alium ponet, cui castra et ministeriales et obsides eorum dabit. Hic, pater sanctissime, hic labor est, hic opus consilio et auxilio; si alienus intraverit, de grege quid erit? Haec et alia nonnulla vestra beatitudo sublimius consideret et nobis, devotissimis vestris filiis, qui usque ad
 10 sanguinem pro vobis stetimus, sicut de misericordia vestra confidimus, consilium et auxilium paternum impendere non differatis. Quod ni feceritis, nostram et ecclesiae illius, quae semper et in omnibus Romanae ecclesiae antemurale fuit, iacturam vestro tempore fieri non dubium est. Cum enim dominus imperator eum nullo modo ecclesiam nostram regere pati velit, quomodo stabit? Aut si
 15 stabit, quomodo nos procurabit, qui metu principis nobiscum non habitabit? Praeterea notum vestrae sanctitati facimus, quod magnam pecuniam et valde ecclesiae nostrae importabilem imperatori promisit, videlicet enim milia marcharum, et sicut accepimus, V milia; si aliter non potest, imperatori vero XX libras auri, curiae quingentas argenti. Quas si imperator recipere voluerit, nunquam persolvere^l
 20 poterit, nisi cum multiplici dilapidatione dominicalium et decimarum episcopatus et perpetua destructione monasteriorum. Post mortem enim domini Conradi multas novas infeudationes possessionum et decimarum ecclesiae nostrae factas esse sciatis, quas sanctitatem vestram cassare et novas prohibere humiliter rogamus; alioquin omnis status et honor ecclesiae nostrae peribit. In calce literarum quandam
 25 excusationem nostram adnectendam duximus necessarium, quia literae illae, quae ad vos ex nomine nostro delatae sunt, nec^m a nobis nullatenus missae, nec^m sigillo ecclesiae nostrae impressae fuerunt.

249.

Henricus, sancti Petri Salisburgensis abbas, apud Adalbertum, Salisburgensem archiepiscopum, se excusat de litteris Alexandro III papae missis.

[1170 post febr. 22.]

Apographum saec. XVI exstat in codice epist. imperatorum cc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 511 (B).

35 *Sudendorf, Registrum I, pag. 72, num. 28 (ad ann. 1169). — Erben, Reg. I, pag. 144, num. 328. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 120, num. 28. — Cf. Fechner in Arch. f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 338 (qui tempore auctumnali anno 1169 epistolam scriptam esse putat).*

248. ^l) ,persolvi' B. — ^m) ,ne' B.

Venerabili domino suo A.,¹ sanctae Saltzburgensis ecclesiae archiepiscopo, H.,² servorum sancti Petri servus inutilis, cum orationibus et obedientia spiritu mansuetudinis et discretionis abundare. Literę, pro quibus nobis succenset paternitas vestra, partim a nobis, partim ab aliis dictatę sunt. Mallem autem integras in manus vestras venisse eas, quas nos dictavimus. Quarum haec capitula fuerunt: Scripsimus domino apostolico, per ipsius obedientiam constricti, sicut et vobis Laureaci³ praedixeramus, quod ecclesiae nostrae status satis esset miserabilis et gemendus, quippe quae tota in manu imperatoris esset posita, ubi et nostram innocentiam excusare curavimus, quod scilicet sine nostro factum sit consilio, licet apud apostolicum aliter de nobis susurraverit, ut dicitur, inimica delatio. Ecce domine, praecipienti papae veritatem negare non potuimus et inflictam nobis calumniam detergere necesse habuimus. Scripsimus et de curiis duabus (quibus in facie principis constituti, quantum pro honore ecclesiae et vestro desudaverimus, deo et non filiis hominum, in quibus non est salus, committimus), addentes et de tertia, in festo sancti Martini nobis data, in qua quid futura pariat dies, ipse solus novit, qui nihil ignorat. Supplicavimus et domino papae unanimiter, quod novas infeudationes vobis interdiceret, adiicientes et de pecunia imperatori promissa, quid nostri timoris esset, quid incommodi super hoc ecclesiae nostrae et vobis proveniret. Ecce domine, ecce scripta nostra honesta et necessaria et veritate subnixa et, si nobis in hac parte consentire volueritis, multum vobis et honoris et utilitatis collatura. Caeterum de corde^a puro et conscientia bona et fide non ficta dicimus, quod alia non scripsimus, nec alia mandavimus, quin potius convocatis religiosissimis^b viris, qui famae vestrae per omnia deferre vellemus, nec scriptis eam et summotenus incrustare, in commune conduximus.^c Peccavit dominus Admuntensis^d abbas, qui ista audivit et ista vobis non retulit. Sed libet ad iudicium vestrae discretionis paulisper recurrere et nos et emulos nostros, qui in auribus vestris sinistra de nobis ruminant, aequa^e in causa ponere. Illi ut vestra profundatis vel inutiliter consulunt vel tempore silendo permittunt. Nos ne vestra dispergatis et fideliter optamus et salubriter consulimus. Illi dum omnia laudant, quae facitis, vobiscum esse videntur, sed non sunt. Nos dum quaedam reprehendimus, contra vos esse videmur, sed magis vobiscum sumus. Illi tales et tales nos esse dicunt, sed re vera tales ipsi sunt, quales nos esse dicunt. Quid enim scriptura dicit? „Meliora“, inquit, „sunt vulnera amici, quam oscula inimici“. Pace vestra dixerim, mi domine, qui vos ducunt, ipsi vos seducunt. Quid autem profecimus, domine, pro vobis laborando, pro vobis pugnando et indesinenter cum fratribus nostris et ecclesia nobis commissa pro vobis orando? Quid meruit fides nostra, ut vocetur perfidia? Quid labores nostri pro vobis, ut

249. a) ‚decore‘ B. — b) ‚relligiosissimis‘ B. — c) *Enunciatio haec obscura est.* — d) ‚admunis‘ B. — e) *ita correxit Sudendorf, quam‘ B.*

¹⁾ Adalberto. — ²⁾ Henricus. — ³⁾ Lorch prope Enns in Austria superiore. — ⁴⁾ Vide Proverb. XXVII, 6: „Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis.“

Detlebus archidiaconus de Behin, Ieronimus prepositus Melnicensis et magister, Paulus Pragensis canonicus, Peregrinus Pragensis canonicus, Albertus prepositus de Zaccka, Florianus canonicus Pragensis et notarius regis Boemorum, Vincentius canonicus Pragensis, Zlauon canonicus Pragensis, Geruasius Visegradensis ecclesie prepositus et cancellarius regis Boemorum, Valcun canonicus Pragensis, Zdezlaus canonicus Pragensis et archidiaconus Pelznensis, Radozlaus canonicus Pragensis, Ermannus canonicus Pragensis, Boguzlaus camerarius regis Boemorum, Zezema camerarius regine Boemorum, Zdezlaus pincerna regis Boemorum, Zdezlaus filius Diuis castellanus de Satec, Bznata filius Dmitt, Boguzlaus filius Petri, Vilesa iudex, Zwezt iudex curie regis Boemorum, Mesko de Peruc, Gumpoldus de Buben, Otto de Dolan, Crinek, Scepan filii Boriuoy, Gauel de Cinan cum fratre suo Budilow, Ztrezivoy de Hlyztina, Vsebor de Vinarec. Huius etiam rei summus testis est Fridricus, dei gracia Pragensis ecclesie episcopus, qui sagaci animo in posterum cuncta percunctans, violatores predictę dei dotis, si qui esse presumpserint, inextricabili vinculo anathematis innodavit.^b <De supradicta villa ego Iohannes, quę a Vitcone recepi, hęc sunt: indomitas equas VI et vaccas^c de aratro VIII,^d boves III, vaccas minores V, oves VIII, scrophas VIII; Ruczne^e IIII boves.>

252.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezonem, abbatem Strahoviensem, invitat, ut ad se veniat.

[1153—1170.]

Apographum exstat in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 74 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 293, num. 46. = Žák, Listy Oldřicha, 25 probošta Steinfeldského, pag. 14, num. 13.

De tempore vide Žák l. l. pag. 22.

Gezoni, dilecto domino et venerabili patri, frater V.¹ divina consolatione refoveri. Pro vestra utilitate et nostra necessitate consulimus et rogamus, ut omni occasione posthabita, ad partes nostras^a venire non differatis. Quodsi presentia parvitas mee vobis videbitur fratribus vel sororibus, qui in terra illa sunt, in aliquo expedire, paratus ero, si vita comes fuerit et valitudo corporis affuerit, vobiscum ad vestra comeare.

251. ^{b)} Quae subsequuntur, in fine autographi tempore posteriore addita erant. Quorum quaedam in loco raso scripta fuisse codex ms. saec. XV tabularii capituli Pragensis num. XXII fol. 84 nos docet, ubi de instrumento hoc annotatur: „[Littera] est rasa in fine.“ — ^{c)} „unam“ B. — ^{d)} „vini“ B.

^{e)} Ruzyně, alias Rusín, prope Pragam, distr. pol. Smíchov.

252. ^{a)} „nostras“ om. B.

¹⁾ Ulricus.

253.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, episcopo cuidam fratres ordinis Praemonstratensis habere desideranti consulit, ut hac de re ad colloquium patrum in Praemonstratensi ecclesia scribat. [1158—1170.]

Apographum servatum est in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 74—74^v (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 293, num. 48 = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 15, num. 15.

De tempore vide Žák l. l. pag. 48.

Dilecto domino et venerando pontifici¹ frater V.,² Steinveldensium fratrum inutilis servus, de bonis ad meliora proficere. Fidelis amicus noster, qui presentes litteras ad vos detulit, retulit nobis, quod devotio vestra desideret habere fratres nostri ordinis, per quos in terra vestra religio canonici ordinis plantetur et multiplicetur. Ut ergo sanctum desiderium vestrum convenientem effectum inveniatur, consulimus, ut litteras vestras ad colloquium patrum, quod annuatim in Premonstratensi ecclesia tenetur,³ mittatis, in quibus eis sancta voluntas vestra plenarie innotescat. Interim autem presentium portitorem, virum honestum et religiosum, quem nulla necessitas, sed sola dei karitas ad partes vestras^a ire compulit, rogamus et obsecramus in domino, ut paterne suscipiatis et benigne foveatis et eum tanquam dei famulum domino regi⁴ et principibus terre commendetis.

254.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Godescalcum, abbatem Siloensem, reprehendit, quod fratrem quendam a monasterio relegaverit. [1153—1170.]

Apographum exstat in cod. ms. bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 76^v—77 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 297, num. 54. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 15, num. 16.

De tempore vide Žák l. l. pag. 22; cf. ibid. pag. 45.

Godescalco, dilecto amico et venerabili abbati, frater V.¹ salutem in domino. Miramur super prudentia^a vestra, quod hominem delirum et lingosum ad infamiam domus vestre et totius ordinis de domo vestra emisistis, tanquam deesset vobis penitentia, quam apud vos^b pro peccato suo agere posset. Ea enim,

253. ^a) 'vestras' alio atramento superscriptum B.

¹) Fortasse episcopo Moraviensi. — ²) Ulricus. — ³) Colloquia generalia ordinis Praemonstratensis tunc in ecclesia Praemonstratensi in die s. Dionysii (9 oct.) tenebantur; Žák l. l. pag. 15, not. 3. — ⁴) Vladislao I, 1158—1174.

254. ^a) ex 'inprudencia' radendo corr. B. — ^b) 'vos' eod. atramento superscriptum B.

¹) Ulricus.

que michi scribistis, tam^c ego quam prior noster² et ceteri fratres nostri penitus ignorabamus. Nunc autem nobis nota facta sunt, sicut multis aliis tam episcopis quam abbatibus et prepositis, quibus secundum preceptum vestrum rescriptum litterarumstrarum ostendit. Quorum quidam^d michi scripserunt, ut ei viscera pietatis exhiberem, mirantes super duricia vestra, qui hominem debilem et senem in tam aspero tempore de domo vestra eiecistis quasi seviendo in eum et mortem eius siciendo magis quam emendationem. Unde vos attente rogamus, ut malis eius mala non reddatis nec proter[viam]^e eius attendatis, sed magis misericordiam eius, qui „pluit super iustos et iniustos“,³ ut eum apud vos finem suum exspectare permittatis.

10

255.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Godescalcum, abbatem Siloensem, rogat, ut fratres quosdam in aliud monasterium transire permittat. [1153—1170.]

Apographum exstat in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 79^v (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 305, num. 64. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 16, num. 17.

De tempore vide Žák l. l. pag. 48.

Godescalcho, dilecto amico et patri de Sylloe, frater V.¹ de Steinveld^a sinceram in Christo dilectionem. Fratres, qui cum presentibus litteris ad vos redierunt, instantia sua et amicorum suorum a me extorserunt, ut pro eis vobis scriberem. Rogant enim et ego cum eis et pro eis, ut, quia voluntatem non habent manendi in terra vestra et multas occasiones pretendunt, quare ibi manere non possint, intuitu pietatis, ne animas suas perdant, detis eis licentiam manendi alias in ordine nostro, non ubi ipsi elegerint, sed ubi vobis placuerit et congruum visum fuerit.

256.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezonem, abbatem Strahoviensem, pro fratre quodam ad abbatem Praemonstratensem castigationis causa misso deprecatur. [1153—1170.]

Apographum exstat in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 81^v (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 309, num. 67. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 16, num. 18.

De tempore vide Žák l. l. pag. 48.

254. c) „e tam“ B. — d) „i“ scribae errore omitta B. — e) „pī||||“ B, ubi post has litteras locus rarus, fere quatuor litterarum spatium continens, sequitur.

*) Warnerus. — *) Math, V, 45.

255. a) „ſtēivt“ B.

*) Ulricus.

Gezoni, dilecto domino et venerando patri, frater V.¹ de Steinveld^a sinceram in Christo dilectionem. Dominus Premonstratensis fratrem, quem ei^b corrigendum misistis, ad nos cum litteris suis remisit, volens, ut intercessionem nostram apud vos misericordiam optineat, sicut ex litteris ipsius abbatis, quas vobis trans-

5 misimus, cognoscere^c poteritis.^d Quia ergo sic domino Premonstratensi placet, et frater ad omnimodam obedientiam et satisfactionem se paratum esse dicit, bonum nobis videtur, ut eum misericorditer recipiatis, ut inter fratres suos, quos scandalo^e suo offendit, congruam peragat penitentiam. Valete.

257.

10 *Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Richardum abbatem ad colloquium invitat eumque rogat, ut fratribus ordinis, qui de Bohemia nuper venerunt, subveniat.*

[1153—1170.]

Apographum exstat in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 81^v—82 (B).

15 *Roth in Zeitschr. d. Aachener Geschichtsver. XVIII, pag. 309, num. 71. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 17, num. 19.*

De tempore vide Žák l. l. pag. 48.

Ricarhdo, dilecto domino et venerando patri, frater V.¹ de Steinveld^a sinceram in Christo dilectionem^b et humilem subiectionem. Fateor karitati vestre,

20 quod et vos non ignorare credo, me non parum dolere, quod tam raro vos video, tam raro audio. Nunc tamen, si non impedirent vestra multa negotia et mea magna debilitas, que solito multo gravior est, libenter fruerer vestro colloquio; non tantum pro singulari amicitia, qua specialiter vestram amplector personam, sed et pro generali negotio universalis ecclesie, cui grave periculum imminere

25 timent omnes, qui diligunt deum. Si ergo prudentie vestre visum fuerit, ut pro hac re parvitati mee loqui velitis, mandate mihi diem et locum, quo me paternitati vestre occurrere velitis, et paratus ero et contra vires corporis mei. De cetero benivolentiam vestram, que semper indigentibus parata est, obnixè rogo, ut fratribus nostris, qui de Boemia iuxta vos ad excolendam terram, que sub testi-

30 monio vestro data est eis, nuper venerunt, in quibus potestis, subveniatis. Dictum est enim nobis, quod quidam miles notus et amicus vester quandam vineam eis contra conscientiam suam auferat, quam sperant sibi restitui vel vestra simplici ammonitione vel per episcopum adiutorio vestro.

256. a) ,fīēivl' B. — b) ex ,ad eum' corr. B. — c) ,cognoc'e' B. — d) ex ,potestis' corr. B. — e) ,sc' ex ,sa' corr. B.

¹) *Ulricus.*

257. a) ,fīēivēl' B. — b) ,dīlōne' B.

¹) *Ulricus.*

258.

Alexander III papa Vladislaum, regem Bohemiae, monet, ut ecclesiam Saltzburgensem eiusque archiepiscopum Adalbertum, filium suum, a persequentium offensionibus defendat.

Tusculani [1171] ian. 28. 5

Apographum in cod. epist. imper., regum, pontif., episcoporum bibliothecae regiae Hannoveranae XI 671, fol. 492.

Sudendorf, Registrum I, pag. 69, num. 26. = Erben, Reg. I, pag. 147, num. 334. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 122, num. 36. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 11.875.

De anno cf. Fechner, in Arch. f. Kunde österr. Gesch. XXI, pag. 339; Meiller l. l. pag. 483, not. 16; Reuter, Gesch. Alexanders III, tom. III, pag. 79. — Vide etiam litteram proxime sequentem. 10

Alexander episcopus, servus servorum dei, charissimo in Christo filio W.,¹ illustri regi Bohemiae, salutem et apostolicam benedictionem. Cum ecclesia Saltzburgensis venerabilem fratrem nostrum A.,² Saltzburgensem archiepiscopum, filium tuum, intuitu religionis et honestatis suae et etiam ea spe, quod per potentiam magnitudinis tuae a persequentium oppressionibus defenderetur, in pastorem et gubernatorem suum elegerit, miramur nos, mirantur et multi, quod hactenus eandem ecclesiam aliter a persecutionum molestiis non curasti defendere et in suis pressuris et adversitatibus brachio tuae fortitudinis adiuvere. Caeterum quoniam praedictae ecclesiae propter dominum et intuitu sanguinis debitor et coadiutor esse teneris, rogamus magnificentiam tuam, monemus et exhortamur in domino, quatenus divini amoris intuitu et pro remedio animae tuae necnon et obtentu praefati archiepiscopi praelibatae ecclesiae in angustiis et tribulationibus suis praesidii et magnitudinis tuae solatium clementer impendas et eam contra malignantium persecutiones manuteneas, foveas, magnanimiter et defendas, ut ab eo, qui est rex regum et dominus dominantium, premium possis propter hoc perenne percipere et gratiam apostolicae sedis omni tempore plenior habere. Datum Tusculani V kalendas februarii. 20 25

259.

30

Alexander III papa Henricum II, ducem Austriae, hortatur, ut Adalbertum, archiepiscopum Salisburgensem, contra adversarios eius defendat.

Tusculani [1171] mart. 14.

Fischer, Merkwürdige Schicksale d. St. Klosterneuburg II, pag. 150, num. 16 (ex apographo saec. XIII). = Meiller, Reg. d. Babenberger, pag. 49, num. 76. = id. Reg. archiep. Salisb. pag. 122, num. 37. — Vid. Erben, Reg. I, pag. 147, num. 334. — Temporis notam ex cod. Vatic. 9500 praebet Pflugk-Hartung, Iter Italicum I, pag. 137. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 11.886. 35

Litterae ad verbum fere cum litteris ad Vladislaum regem die 28 ian. datis concordant. De anno cf. num. 258. — Cf. etiam Juritsch, Gesch. d. Babenberger, pag. 265. 40

258. ¹) Vladislao. — ²) Adalbertum.

260.

Wichmannus, archiepiscopus Magdeburgensis, postulante Vladislao, rege Bohemiae, Fridericum I imperatorem rogat, ut Adalbertum, archiepiscopum Salisburgensem, ad curiam Goslariae celebrandam venire concedat.

5

[1171 ante novb.]

Exemplar manu saec. XVI descriptum exstat in codice epist. imperatorum, regum, pontif. in bibl. regia Hannoverae XI 671, fol. 498 (B).

10

H. Sudendorf, Registrum I, pag. 74, num. 30. — Erben, Reg. I, pag. 146, num. 333. — Cod. dipl. Saxoniae regiae I Hauptth., tom. II, pag. 262, num. 377. — Meiller, Reg. archiep. Salisburg. pag. 122, num. 38; v. et. ibid. pag. 484 not. 17. — Conf. Prutz, Kais. Friedrich I, tom. II, pag. 194; Schmidt in Arch. f. österr. Gesch. XXXIV, pag. 100; Reuter, Gesch. Alexanders des Dritten III, pag. 80; Fechner in Forschungen z. deutsch. Gesch. V, pag. 452.

Dilectissimo domino suo Friderico, gloriosissimo Romanorum imperatori et semper augusto, W.,¹ dei et ipsius gratia sanctae Magdenburgensis ecclesiae archi-
 15 episcopus, fidele servitium cum devotis orationibus. Cum de Austria rever-
 teremur, domum regis Bohemiae intravimus, qui seorsum nos assumens cum
 cognatis nostris, Theoderico marchione² et Dedone comite,³ praesente fideli vestro
 S.⁴ de Aldenburg, familiariter nos convenit, summopere postulans, quatinus in
 20 memoriam vobis reduceremus magna et multa servitia eius, quae vobis et imperio
 fideliter exhibuit et usque in finem exhibere paratus est, ut hac consideratione
 gratia vestra clementer respicere dignetur filium eius, cognatum vestrum, do-
 minum A.,⁵ Saltzburgensem electum, in eo, ut eundem episcopatum ei concedere
 dignemini. Ad hoc nos respondimus, quod ipse rex optime sciret, ex statu tem-
 25 poris et ex aliis iustis causis vos ei in hac re non posse consentire; verum tamen
 quandoquidem ipse electus praesens esset, nos ex ipsius ore audire vellemus,
 quid ipse vobis satisfactionis et honoris exhibere vellet. Vocato itaque eo talia
 ab ipso audivimus, quod absque detrimento honoris et commodi vestri possibile
 vobis est eum eodem episcopatu investire. Postulat itaque rex et nos pro ipso,
 quatinus super hoc verbo in conductu nostro et ducis Saxoniae⁶ eundem electum
 30 ad curiam vestram apud Goslariam⁷ venire concedatis, ut, si fieri potest, consilio
 nostro et ducis ac principum gratiam vestram obtineat; sin autem, in conductu
 nostro et ducis absque omni molestia in domum patris sui redeat. Ipse enim rex
 promisit ea conditione, ut hoc fieri concedatis, quod si rationabiliter et salvo
 honore vestro eum episcopatu investire non potueritis, nullum inde gravamen

35

260. ¹) Wichmannus. — ²) Lusicensi, filio Conradi de Wettin. — ³) de Groiz, marchione Orientali, filio Conradi de Wettin. — ⁴) Sifrido burgravio de Altenb. — ⁵) Adalbertum. — ⁶) Henrici Leonis. — ⁷) Quo tempore curia haec habita sit, Annales Magdeburgenses ad a. 1171 his verbis referunt: 'Fridericus imperator in octava sancti Martini Goslarie curiam tenuit' (Mon. Germ. SS. XVI, pag. 193).

sustineat, sed in servitio vestro usque in finem fidelis permaneat. Quicquid itaque super his vobis placuerit, per litteras vestras regi demandare curate, quia bonum nobis videtur, ut hanc ipsius et nostram petitionem clementer exaudiat. Omnibus nanque diebus vitae suae rex et amici eius servitio suo vos admonere disponunt, ut memorato domino A. gratiam vestram concilient. Quia enim^a ipse nunc magis 5 quam unquam antea vobis consentit, consilium nostrum est, ut eum ad curiam illam venire concedatis.

261.

Fridericus I, Romanorum imperator, praeposito et clero ecclesiae Salisburgensis mandat, ne Adalberti archiepiscopi sermonibus fidem tribuant; in constituto secum nuper facto permaneant, hortatur; ad colloquium se brevi venturum esse nunciat. 10

[1172 ian.]

Apographum saec. XVI exstat in codice epist. imperatorum cc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 499 (B). 15

Sudendorf, Registrum I, pag. 73, num. 29 (ad ann. 1170). = Erben, Reg. I, pag. 145, num. 332. = Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 122, num. 39 (ad 1172 ian.).

Fridericus, dei gratia Romanorum imperator semper augustus, dilectis fidelibus suis, maiori preposito et toti clero Saltzburgensis ecclesiae gratiam suam et omne bonum. Significatum est nobis, quod nepos noster, Albertus Bohemus, in partes Saltzburgenses declinaverit, sed quid apud vos agere intendat, nondum perfecte cognovimus. Ne igitur aliquid sinistre de nobis praedicet, vel in episcopatu aliquid facere praesumat, quod contra nostrum honorem sit, nosse volumus discretionem vestram, quod adhuc nihil cum eo disposuimus, nec dispo- nere intendimus, nisi prius consilium a principibus et a vobis accipiamus. Quo- circa mandamus universitati vestrae, firmiter et districte praecipientes, quatinus eius sermonibus nullo modo acquiescatis, et constanter in verbo nostro, quod novissime vobiscum habuimus, permaneatis.^a Quia, si nobiscum in fide vera per- manseritis, certissime sciatis, quod maximum honorem iuxta voluntatem nostram^b a nobis indubitanter accipietis. Adventum quoque nostrum in proximo tempore 30 condicto ad vos accelerantes vobiscum colloquium¹ habere volumus, ut tale solatium a nobis audiat, unde vos non poeniteat fidem nobis constanter exhibuisse.

260. ^a) ,quia N. B.

261. ^a) ,permanentes' B. — ^b) *lectio incerta, cum prima vocis huius litera ita scripta sit, ut etiam ,uram' (= vestram) legi possit.* 35

¹) *De colloquio hoc, mense februario 1172 habito, vide litteras proxime sequentes.*

262.

Henricus, episcopus Gurcensis, capitulum, praelati, ministeriales ecclesiae Salisburgensis ad Alexandrum III papam de curia in dominica „Exsurge“ Salisburgi habita, de nefanda regis Bohemiae cum imperatore conventionem, de Alberti, archiepiscopi Salisburgensis periuria deque imperatoris edicto, ut alium archiepiscopum eligant, referunt.
[1172 post febr. 19.]

Apographum saec. XVI in codice epist. imperatorum cc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 494—496 (B).

10 *Sudendorf, Registrum I, pag. 75, num. 31 = Erben, Reg. I, pag. 147, num. 335. = Meiller, Reg. archiep. Salisb., pag. 123, num. 45. = Jaksch, Monum. hist. ducatus Carinthiae I, pag. 207, num. 273 (extr.). — Cf. Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. V, 2, pag. 705.*

Domino et patri suo A.,¹ apostolicae sedis in Christo reverendissimo pontifici, H.,² Gurcensis ecclesiae humilis minister,^a S.,³ maioris ecclesiae praepositus, M.^{b 4}
15 decanus cum universo capitulo, praelati omnes, ministeriales universi, orationis, obedientiae et obsequii tam devotum quam debitum affectum. In multis et magnis tribulationibus nostris, pater beatissime, vestrae miserationis et sapientiae consolatio valde nos sublevat, quam tantam erga nos experimur, quantam decet habere piissimum patrem pro filiis devotissimis in extremo articulo laborantibus.
20 Et si dominus cardinalis secundum vestrae benignitatis praeceptum ad nos venisset, utique congruo ordine negotium ecclesiae ad debitum finem pervenisset, et magnus honor gloriae vestrae et apostolicae sedi inde provenisset.^c Quod autem ipse non venit, omnino in nobis non remansit, quia multis laboribus et expensis valde securum et honestum conductum ab imperiali maiestate ei impetravimus ac de
25 hac re frequenter nuntios ad eum misimus. Post longam vero expectationem et de die in diem de imperiali gratia protractis induciis tandem dominus imperator curiam suam cum multis principibus in civitate nostra in dominica Exurge⁵ celebravit. Cui curiae intererant tres venerabiles episcopi Saltzburgensis ecclesiae suffraganei, videlicet Ratisponensis,⁶ Brixinensis,⁷ Gurcensis,⁸ qui uno ore et uno

30 262. a) „ministri“ B. — b) „A.“ B. — c) ex „pervenisset“ corr. B.

¹) Alexandro papae III. — ²) Henricus. — ³) Siboto. — ⁴) Meingotus. — ⁵) = 19 febr. De curia hac Contin. Garsten. ad ann. 1172 adnotavit haec: „Fridericus imperator curiam Salzburg in dominica Exsurge celebravit omnibusque clericis et laicis ab obedientia et servitio Alberti archiepiscopi sub obtentu gratiae suae prohibitis, Pataviam recessit“ (Mon. Germ. XI, pag. 630). Vide etiam, quid Chron. Magni presb. de eadem curia refert: „Imperator celebravit curiam valde celebrem in civitate Saltzburgensi in hebdomada sexagesimae [cod.: quinquagesimae], quae evenerat tunc in XI° kal martii. Illuc quoque archiepiscopus, licet non vocatus ab imperatore, repente tamen dum curia haberetur, cum paucissimis supervenit, sed gratiam imperatoris non obtinuit“ (Mon. Germ. Script. XVII, pag. 497). — ⁶) Cuno II. — ⁷) Henricus I. — ⁸) Henricus I.

animo studiosissime ad salutem et honorem ecclesiae satagebant. Itaque dominus imperator suam artam et periculosam disiunctionem^d nobis proposuit, ut eligeremus episcopum aut ab eo designatum reciperemus. Exposuit etiam nobis conventionem factam inter ipsum et regem Bohemorum, qua ipse pro filio suo maximam pecuniam domino imperatori promisit, et insuper, quod filius suus, dominus noster archiepis- 5
 copus pallium a vobis acceptum in praesentia domini imperatoris combureret et abnegata vestra obēdientia ad suam partem transiret. Huius rei magnos principes, quos ipse dominus imperator eligere voluit, fidei iussores posuit. Et dum ita rex Bohemorum obligatus tenetur domino imperatori, dominus imperator versa vice illi obligari noluit, sed totum verbum in sua potestate et consilio et consensu 10
 Saltzburgensis ecclesiae posuit. Et quia haec res incredibilis et execrabilis videbatur ex ea parte, quia pallii combustionem continebat, dominus imperator recitari praecepit chartam sigillo regis Bohemorum signatam, in qua haec eadem expressius scripta continebantur. Cuius rescriptum vestrae sapientiae misimus, ut plenarie rem cognoscere valeat discretio vestra. Hanc autem chartam idcirco dominus imperator 15
 recitari praecepit, ut affectum misericordiae suae erga Saltzburgensem ecclesiam diu afflictam ostenderet, pro cuius liberatione tantam oblationem respuisset. Ipse vero dominus noster archiepiscopus hanc conventionem negat esse factam et suo consilio et conscientia. Itaque cum de his deliberando consideret tota ecclesia, flagitatum est ab omnibus, ut literae vestrae sanctitatis, per venerabiles dominos 20
 et prepositos maioris ecclesiae Saltzburgensis et Romanum^e Gurcensis ad ecclesiam missae, publice recitarentur, sine quibus consilium plenum haberi non posset de tanto negotio. Lectae sunt itaque coram ecclesia. Et quod vera sunt singula capitula consensit chorus et praelati ministeriales universi. Supervenit interea H. proximus nuntius noster deferens literas vestrae sanctitatis, quae coram universitate 25
 lectae sunt, et cum debita veneratione et magna gratiarum actione et laetitia susceptae sunt. Et res dominum imperatorem non latuit, et ipse patienter dissimulavit. Interea ex improvise dominus archiepiscopus appropinquare cepit civitati, postulans conductum ad curiam, unde facta est magna laetitia; speravimus enim, quod divina gratia aliquem bonum exitum per eius adventum nobis demonstraret. 30
 Dato itaque conductu permisit imperator, ut liceret, quicumque ei loqui voluisset. Mediantibus itaque episcopis et aliis principibus, suis amicis, obtulit dominus imperator domino nostro archiepiscopo iusticiam et gratiam, et in arbitrio archiepiscopi posuit, utrum ipse in praesenti curia hoc recipere vellet, an aliam curiam eligeret. Ipse vero aliam curiam elegit et sacramentum sponte obtulit, quod in 35
 illa curia se praesentaret, stare iusticiae et gratiae. Forma autem oblatae gratiae haec erat, ut si diffideret iusticiae et se in gratiam ponere mallet, quod dominus imperator alias propter Saltzburgensem ecclesiam secundum^f patris sui et avunculi

262. ^d) 'disiunctam' B, ubi post hanc vocem lacuna aliquot literarum spatium continens sequitur; 'distinctionem' corrigendum esse putat Erben. — ^e) 'Saltzb. et Romanum' 40
 deest in B; addidit Jaksch. — ^f) 'et' B; corr. Sudendorf.

sui et aliorum principum consilium eum honorare intenderet. Formam autem huius conventionis scribi iussit dominus imperator, ut firmissimo pacto omnia fierent, ita ut neuter eorum a suo promisso discedere posset. Eodem vero die, cum iidem mediatores principes ad archiepiscopum pro definitione huius verbi
 5 convenissent, ipse mutaverat omne verbum et oblationem domini imperatoris recipere noluit, quam prius devotissime susceperat, et pro qua sacramentum sponte promiserat, verum tamen de his per noctem se deliberaturum pollicitus est. Igitur episcopi et omnes principes, se quasi irrisos et contemptos iudicantes, cum maxima indignatione ab eo recesserunt. Adhuc tamen nos liberationi ecclesiae intendentes,
 10 destinavimus de choro quosdam venerabiles fratres, qui summo diluculo ad eum exierunt, si forte ad aliquam salutem ecclesiae animum eius reducere possent. Sed cum ad locum pervenissent, ipsum non invenerunt, quia nocte recesserat et ita ecclesiam desolatam et totam curiam exacerbatam reliquit. Igitur dominus imperator se illusum et totam curiam graviter indignans iterum ad suam artam
 15 propositionem revertitur de eligendo et recipiendo episcopo. Videntes vero episcopi ecclesiam super modum sollicitam et ignorantem, quid faceret, labores nostros miserati, assumptis principibus strenua intercessione et humillima prece ecclesiae vix inducias usque ad festum sancti Ioannis Baptistae obtinuerunt, ut tunc remota omni dilatione alterum propositorum faciamus. Dedit quoque man-
 20 datum districtum, ne aliquis nostrum infra illum terminum domino nostro loqui, vel aliquid mandare, vel eius mandatum accipere praesumat, sicut vitam et res nostras diligamus. Vestra igitur, pater sanctissime, paterna prudentia filiis periclitantibus ita succurrere dignetur, ne vobis et nobis tanta irrecoverabiliter pereat ecclesia.

25

263.

Alexander III papa praepositis ecclesiarum Salisburgensis et Gurcensis respondet, se molestias ecclesiae Salisburgensis aegre ferre. Hildebrandum cardinalem, legatum suum ad eos non venisse, quod rectores marchiae Tarvisii eum, ne iter pergeret, prohibuissent. Reprehendit, quod falsos rumores disperserint, se in animo habere Adalbertum archiepiscopum sede tollere. Nuncios sibi retulisse, ea, quae archiepiscopo crimini darentur, falsa esse. Utraque parte exaudita, se quid decreverit communicaturum.

[Tusculani 1172] iun. 12.

35 *Pez, Thesaurus anecd. VI, ps. I, pag. 389, num. 3 (e codice quondam monast. Windberg). — Erben, Reg. I, pag. 159, num. 360. — Migne, Patrolog. lat., tom. 200, pag. 1120. — Jaksch, Monum. hist. ducatus Carinthiae I, pag. 207, num. 276. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 123, num. 47. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 12153.*

De tempore cf. Fechner in Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XXI, pag. 308; Reuter, Gesch. Alexanders des Dritten III, pag. 82.

Alexander,^a episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis Salzpurgensi et Gurcensi praepositis, salutem et apostolicam benedictionem. Cum toties replicetis oppressiones et anxietates, quibus ecclesia vestra affligitur, vobis super his mentis affectu compatimur et condolemus, et si non verbo vestro ac consilio fratrum vestrorum seu conscientia vos invenissemus, quod vobis super tantis laboribus et pressuris consilium et auxilium possemus impendere, toto desiderio impendissemus. Nam in eo sumus desiderio et proposito constituti, ut eidem ecclesiae, quam in devotione sancti Petri et nostra ita solidatam atque firmatam videmus,^b ut neque ventorum turbine nec tempestatum procellis a suae potuerit constantiae virtute divelli, pro nostri officii debito gratanti animo velimus intendere et his, quae ad incrementum et conservationem eius pertineant, promptam diligentiam adhibere. Totius namque humanitatis et rationis videremur obliti, si tantae devotionis essemus immemores et oblivione aliqua praetermitteremus molestias et persecutiones, quas pro amore iustitiae immobili firmitate noscitur pertulisse. De caetero licet nobis significaveritis, quod dilecto filio nostro H.,¹ basilicae XII apostolorum presbytero cardinali, apostolicae sedis legato, plenam securitatem invenissetis, quo tute poterat et secure ad praedictam ecclesiam accedere, ipse tamen longe aliter nobis significavit, quod cum usque ad Tarvisium pervenisset et ibi per dies aliquot expectasset, nec vos nec alios obviam habuerit, qui ei securum ad destinatum locum commeatum praestarent, et rectores marchiae dubitantes et timentes, ne sine ipsis cum F.,² dicto imperatore, pacem componeremus, eidem cardinali prohibuerunt, ne ultra progrediretur. Praeterea nuntii venerabilis fratris nostri A.,³ Salzpurgensis archiepiscopi, coram nobis et fratribus nostris constanter proposuerunt, quod ei litteras nostras, quibus illi mandaveramus, ut ad vocationem cardinalis veniret, nullatenus reddideritis, sed per Bavariam, Bologniam et Boemiam, Germaniam et Vngariam publice feceritis praedicari, quod depositionem et electionem praedicti archiepiscopi omnino intenderemus. In quo utique gravati sumus et plurimum turbati et non modicum est honestati nostrae detractum, et fama nostra lacerata apud multos, qui forte aut intentionem nostram ignorabant aut detrahendi et insultandi nobis libenti animo materiam et occasionem quaerebant. Adiecerunt insuper, quod archiepiscopus nulla ratione potuisset habere ducatum et quod praelati non valuissent ad ecclesiam illam tute accedere, sed unus ex eis, qui maiori se credebatur patrono fretum, spoliatus fuisset in reditu et inhoneste satis et indecenter tractatus. Suggesterunt quoque, quod litteras, quas pater eius a praedicto imperatore obtinuit, recipere noluerit, sed omnino earum abhorruerit adimplere tenorem, volens in fide catholica et devotione ecclesiae ac nostra firmiter permanere. Pater eius non ea consideratione iam dictas litteras, sicut dicitur, impetravit, quod ipsum vellet a catholica unitate recedere, sed ut

263. a) 'A.' Pez. — b) 'videmus' addidit Pez.

¹) Hildebrando. — ²) Friderico. — ³) Adalberti.

imperatoris animum inquireret et eius expressius cognosceret voluntatem, per quod daretur intelligi,^c quod imperator non tantum quaereret et concupisceret, quod ecclesiam Salzpurgensem ordinaret, sed ut ab obedientia et devotione Romanae ecclesiae fieret aliena. Sane cum uni nuntiorum praefati archiepiscopi, qui adhuc praesens erat, proposuissemus, quod archiepiscopus ornamenta ecclesiae cuidam sortilegae et incantatrici delegasset, id omnino negavit et falsum prorsus asseruit. Et quia scripta vestra varia et diversa intendimus, cum vos sub uno sigillo ex parte totius capituli et praelatorum Salzpurgensis archiepiscopatus contra eum scribitis, et nuntii archiepiscopi multorum et eorum fere praelatorum scripta sub sigillis singulorum affirmaverint, cum omni instantia nostram auctoritatem postulantes, nos ei non possumus nec debemus nostrum denegare auditum, vel causam illius aliis iudiciis committere, quippe qui nostrum elegit examen, et apud nos, si qui voluerint eum accusare,^d solummodo postulat iudicari. Neque vos debetis ei obedientiam et reverentiam debitam subtrahere, sed devoto animo et humili spiritu exhibere. Data^e II idus iunii.

264.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii Pegaviensis protectionem suscipit. — Inter testes: Vdelricus, filius ducis Boemie.

Altenburg 1172 iul. 21.

20 *Chroust, Unedierte Königs- u. Papsturkk. in Neues Arch. d. Ges. f. ält. deutsche Gesch. XVI, pag. 144. — Cod. dipl. Saxoniae regiae I Hauptth., tom. II, pag. 267, num. 384. — Stumpf, Reg. num. 4137.*

265.

25 *Siboto, maioris ecclesiae Salisburgensis praepositus, et Henricus, sancti Petri Salisburgensis abbas, cum ceteris ecclesiae Salisburgensis praelatis, qui sunt in Bavaria, apud Adalbertum, Salisburgensem archiepiscopum, conqueruntur, quod ab illo ad capitulum in oppido Leibnitz¹ indictum venire iussi sint. Qua ab evocatione desistat, rogant simulque ad pacem et ecclesiam de imperatoris manu liberandam omni humilitate et patientia intendat, hortantur.*

30 *[1172 nov.—dec.]*

Pez, Thesaurus anecd. VI, ps. 2, pag. 48, num. 70. — Erben, Reg. I, pag. 153, num. 346 (ad ann. 1174). — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 123, num. 49.

De tempore vide Meiller l. l., pag. 484, not. 20.

35 263. ^{c)} 'intelligi' supplevit Pez. — ^{d)} 'accusare' supplevit Erben. — ^{e)} post hanc vocem in codice lacuna erat.

265. ¹⁾ Oppidum Styriae ab urbe Graz ad meridiem situm.

266.

Fridericus I, Romanorum imperator, ministeriales Salisburgensis ecclesiae admonet, ut a clericorum rebellium consilio decedant.

[1173 ante apr. 8.]

Apographum saec. XVI in codice epist. imperatorum cc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 500 (B). 5

Sudendorf, Registrum I, pag. 78, num. 32. — Erben, Reg. I, pag. 150, num. 338. — Fehner in Arch. f. österr. Gesch.-Qu. XXI, pag. 309 et 339. Cf. Reuter, Gesch. Alexanders des Dritten III, pag. 88.

Fridericus, dei gratia Romanorum imperator semper augustus, senioribus et 10
sapientibus ministerialibus de Saltzburg gratiam suam et omne bonum. Vos
scitis et videtis, quantam iniuriam et violentiam omnes clerici Saltzburgenses et
quidam laici, homines non bene sapientes, ecclesiae cum suo electo nobis faciunt
et imperio. Cogitate igitur fideliter et sapienter, quid nobis et imperio debeatis,
et quid ecclesiae Saltzburgensi similiter debeatis, et sapienti consilio ad hoc modis 15
omnibus laborate, ne pro tam stulta occasione superbiorum et rebellium clericorum
honor noster et imperii minuatur et ne tam nobilis ecclesia cum toto episcopatu
destruatur. Si enim ultimum punctum advenerit et si ad destructionem sententia
principum data fuerit, tarde tunc poenitebunt, tarde tunc venient bona consilia,
et ideo, quicquid posthac inde contingat, apud deum et homines omnino volumus 20
excusati esse et absoluti. Nos patruo nostro,¹ electo eorum, et clero et toti familiae
Saltzburgensi curiam et locum apud Wormaciam^{a 2} ex iudicio dedimus, sed si vos
prius ad consilium nostrum venire velletis, forsitan ex ipso vestro consilio et nostro
et principum nostrorum omnia damna ista provideri possent, ne contingerent.

267.

25

*Adalbertus, archiepiscopus Salisburgensis, apud Sibotonem, ecclesiae Salisburgensis praepositum et Henricum sancti Petri Salisburgensis abbatem universumque clerum et ministeriales ecclesiae Salisburgensis per litteras queritur, quod Henricus, episcopus Gurcensis, et Conradus, archiepiscopus Maguntinus, apud Alexandrum III papam obtinere studeant, ut ecclesia Gurcensis et quaedam 30
ecclesiae in Styria ab ecclesia Salisburgensi separentur. Quibus consiliis, ut in proxima curia imperatoris [Wormaciae indicta] repugnent, rogat.*

[1173 ante apr. 8.]

266. ^{a)} 'Wolmaciam' B.

¹⁾ Adalberto. — ²⁾ De curia hac die 8 aprilis 1173 habita v. Annal. Col. max. in 35
Mon. Germ. Scr. XVII, pag. 785.

Apographum saec. XVI in cod. epist. imperatorum cc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 513—514.

- 5 *Sudendorf, Registrum II, pag. 151, num. 66. = Erben, Reg. I, pag. 150, num. 339 (fragm.). — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 124, num. 53. — Zahn, Urkundenb. d. Herzogt. Steiermark I, pag. 523, num. 553. — Jaksch, Monum. hist. duc. Carinthiae I, pag. 214, num. 281. — Fechner in Arch. f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 339. — Cf. Reuter, Gesch. Alexanders III, tom. III, pag. 90 et Schmidt in Arch. f. österr. Gesch. - Qu. XXXIV, pag. 109.*

268.

- 10 *Hartmannus de Mirkov in lite, quam cum Slavkonis filiis de praediorum commutatione, ab iis primum accepta, tum denegata, habuisset, ius suum se obtinuisse profitetur.* [1158—1173.]

Memoria manu saec. XII ex. in scheda membranae scripta in tabulario capituli metropolit. Pragensis (A).

- 15 *Emler, Reg. II, pag. 1217, num. 2783.*

Scriptum hoc, nec sigillo, nec alio quodam probationis signo instructum, non nisi simplex est relatio, cui fides quaedam publica nullo modo habebatur, cum memoriae tantum inserviret.

- 20 *Notum sit omnibus presentibus et futuris, quod ego videlicet Hartmannus de Mircov concambium fecerim cum filiis Zlauk, cognatis meis, in villa mea, mihi accipiens quidem ad aratrum, dans illis de meo patrimonio duplex predium. Postea penite[n]tia^a ducti ex malignitate concambium denegaverunt esse factum. Sed ego ex iure huius terre testes producens ius meum coram rege^b et omnibus principibus terre obtinui. In quo testimonio presentes aderant ipse rex¹ et filii*
 25 *eius et frater eius et episcopus de Moravia. Testes Andreas, Ztoik et Zlavk filius eius, Pribizlav, Petr, Gozten, Bertolt, Hartvvik filius Ztrih, Milk et filius e[il]us^a Pribizlav de villa Bernhardi.*

269.

- 30 *Fridericus I imperator Romanorum, Hermannum, ducem Carinthiae, rogat, ut nepoti suo Otacaro VI, marchioni Styriae, pacem teneat usque ad sex hebdomadas post Pentecosten, tunc enim curiam Ratisbonae se celebraturum esse.¹*

268. ^a) membrana laesa. — ^b) ex „regem“, radendo corr.

¹) Vladislaus I 1158—1174 ian. 18.

35 269. ¹) Curiam hanc die 24 iunii habitam esse referrunt Annal. Col. max. in Mon. Germ. Scr. XVII, pag. 787. Chronicon Magni presb. ibid. XVII, pag. 499 diem 26 maii (VII kal. iunii) minus recte adfert.

Addit: „Praeterea in ea fide, qua nobis teneris, dilectionem tuam monemus et intime petimus, quatenus Albertum Bohemum ab archiepiscopatu Salisburgensi penitus fugare et modis omnibus persequi non omittas.“

[1174 cc. mai.]

Apographum saec. XVI in cod. epist. imperatorum cc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 5
671, fol. 501.

Sudendorf, Registrum I, pag. 79, num. 33. = Erben, Reg. I, pag. 152, num. 344 (fragm.). — Zahn, Urkundenb. d. Herzogt. Steiermark I, pag. 529, num. 557. — Fedner in Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XXI, pag. 339 (reg.). — Cf. Reuter, Gesch. Alexanders des Dritten III, pag. 92.

10

270.

Oldricus, dux Moraviae, ecclesiae sancti Venceslai in Olomuc villam Uhřičice cum omnibus pertinentiis donat.

Olomucii 1174 [ante sept. 8].

Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli metrop. Olomucensis asser- 15
vatur (A). — Adest etiam apographum in codd. mss. privilegiorum eccl. Olomuc. saec. XIV: a) in tabulario capit. Olomuc. E I 27 pars II fol. 1 num. 1, b) in tabulario archi-
episc. Cremsirii Cop. I fol. D I^v num. 20 (B).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 286, num. 310 (ex B). = Erben, Reg. I, pag. 151, num. 341 20
(extr.). — Imaginem phototypicam praebet Friedrich, Monum. palaeogr. Bohemiae et Mo-
raviae, tab. 7. — Cf. Snopek in Hlídka IV (1899) pag. 461.

Autographum per scriptorem quendam ecclesiae Olomucensis scriptum esse videtur, qui arengam et quaedam alia ex Henrici II episcopi diplomate de sedis episcopalis ad ecclesiam s. Venceslai translatione (v. num. 115) ad verbum descripsit. — Ante diem 8. septembris donationem factam esse ex eo patet, quod Gerlacus de Ulrici ducis expeditione refert: 25
„Anno dominicae incarnationis MCLXXIV [cod. erronee: MCLXXV habet] circa nativitatem beatae Mariae virginis Zobežlaus dux mittit Udalicum fratrem suum cum exercitu in Lombardiam ad imperatorem obsidentem vel potius obsidere volentem tunc temporis Alexandriam civitatem et quasdam alias, quibus iratus fuerat“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 468).

¶ In nomine sancte et individue trinitatis amen. ¶ Oldricvs,^a dei gratia Mo- 30
raurorum dux, omnibus^b ¶ orthodoxis catholicę ecclesię filiis. Benedictus deus, qui suę virtutis
efficaciam in nobis operando ad perficiendum, quod devoto ¶ versabatur in pectore, et voluntatem
nobis attulit et facultatem non abstulit. Quippe notum sit universis in Christo ¶ fidelibus
tam presentis quam futuri temporis, quod ego Oldricus, dux predictę terre, com-
municato cum omnibus terre primatibus consilio, in^c expeditionem Ytalorum cum 35
imperatore Fredrico profecturus, pro meę ac^d parentum meorum animarum remedio
villam Ugricic¹ cum omnibus suis pertinentiis omnipotenti deo et ecclesię beati

270. a) „Oldricvs“ characteribus maiusculis scriptum A. — b) „bus“ ex „b;“ eod. atramento corr. A. — c) „i“ radendo ex „p“ corr. A. — d) „pro meę ac“ in loco raso eadem manu et eodem atramento scriptum est; genuīne errore scribentis „pro animarum“ hic scriptum 40
fuisse videtur.

¹⁾ Uhřičice, distr. pol. Přerov (Prerau).

Wencezlai martyr in civitate Olomuc divina annuente clementia obtuli ad abendum, integraliter possidendum et quicquid ecclesia inde velit faciendum. Ut autem hæc laudabilis nostre largitionis ordinatio rata et inviolabilis in perpetuum permaneat, scripto commendari et sigilli nostri inpressione confirmari precepimus, et ut perpetuo anathemate^e ab episcopo firmaretur, rogavimus, et dum fieret, presentes astimus.^f Actum Olomuc anno dominice incarnationis millesimo CLXXIIIⁱⁿ, regnante Fredrico Romanorum imperatore et Sobezlao ducatum in Boemia gubernante, ac venerabili domino Dethlebo sedi Olomucensis ecclesie presidente. Testes autem, qui presentes aderant, subter notari fecimus; quorum nomina hæc sunt: Inter ecclesiasticas personas: Michael abbas de Gradisc, Cuno abbas de Trebeic, Pancratius huius ecclesie^g canonicus, Crina canonicus et archidiaconus,^h Preuoi canonicus et archidiaconus,^h Dionis canonicus, Baluinus canonicus et archidiaconus,^h Vgra canonicus, Hualco custos et canonicus, Voina canonicus, Hualco canonicus, Bosco canonicus, Rengotus, Stanko canonicus, Vtesen canonicus. Inter seculares vero personas: dux et frater noster Vacezlau, Slauebor camerarius cum fratre suo Paulo, Cstata Olomucensis castellanus cum filioⁱ suo Jaros, Albertus, Mladota iudex, Petrus iudex, Michal frater suus, Bogusa Suar, Milata, Ratibor castellanus de Godonin, Jaros castellanus de Prerou, Boris cum duobus filiis, Moiec castellanus de Brnen, Twrdsa castellanus de Podiuin, Wlastibor, Sulislau, Vacemil, Zbramir.

Sigillum nunc deperditum in tergo diplomatis affixum erat in scidula membranae, quae per duas rimas, inter voces 'astimus' et 'Actum' membranae incisas, transmissa est.

271.

Alexander III papa Chunrado, archiepiscopo Maguntino, apostolicae sedis legato, scribit, Henricum, episcopum Gurcensem, una cum Richero, quem Ratisbonae episcopum Brixinensem illicite consecrasset, episcopatum Salisburgensem, Adalberto abrogatum, ad Henricum, praepositum Berchtesgadensem, detulisse. Quod facinus irritum denunciaret. Mandat, ut utrumque episcopum et praepositum, clerum populumque Salisburgensem ad Adalberti oboedientiam revocet.

30

Anagniae [1174] sept. 8.

Exemplar exstat in Chron. Magni presb. in Monum. Germ. Script. XVII, pag. 490. — Erben, Reg. I, pag. 153, num. 347. — Jaksch, Monum. hist. ducat. Carinthiae I, pag. 219, num. 287. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 12390.

35

270. e) 'h' eodem atramento superscriptum A. — f) genuine scribe 'affuimus' posuit, quod postea in 'astimus' corrigere voluit, sed tantum priore litera 'f' erasa, ex altera 's' fecit et 'u' in 'tt' mutavit, inter quas literas 'i' addere oblitus est. Post hanc vocem spatium 69 mm continens vacuum relictum est. — g) 'eccle' A. — h) 'et archidiaconus' eadem manu superscriptum A. — i) corr. ab ipso scriptore ex 'suo' secunda hasta literae 'u' in 'i' mutata et altera 'i' superscripta A.

272.

Alexander III papa Adalbertum, archiepiscopum Salisburgensem, ne animo cadat, hortatur. De epistolis archiepiscopo Maguntino scriptis, quarum exemplar adiungit, certiores facit.

Anagniae [1174] sept. 8. 5

Apographum servavit Chronicon Magni presb. in Monum. Germ. Script. XVII, pag. 499. — Erben, Reg. I, pag. 154, num. 349. — Meiller, Reg. archiep. Salisburg. pag. 125, num. 60. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 12392.

273.

Alexander III papa Sibotonem, praepositum et clerum ecclesiae Salisburgensis, ut ad Adalberti archiepiscopi oboedientiam revertantur, monet.

Anagniae [1174] sept. 8.

Apographum exstat in Chron. Magni presb. in Monum. Germ. Script. XVII, pag. 500. — Erben, Reg. I, pag. 154, num. 348. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 12391.

274.

15

Conventus monasterii sancti Petri Salisburgensis Adalberto archiepiscopo de persecutione, qua propter suam in eum caritatem vexatur, scribit. Capitulum Salisburgense Henrici novi archiepiscopi electi auctoritatem sequi nuntiat. Quaerit, num sibi pro Henrico, episcopo Gurcensi defuncto, preces facere liceat.

[1174 post oct. 3.] 20

Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imperatorum ac bibliothecae regiae Hannoveranae XI 671, fol. 515—516 (B).

Sudendorf, Registrum II, pag. 152, num. 67. = Erben, Reg. I, pag. 154, num. 350.

Reverendo domino et patri A.,¹ dei gratia Saltzburgensis ecclesiae archiepiscopo, humilis conventus pauperum Christi de monasterio sancti Petri Saltzburgensis assiduas orationes, obedientiae et devoti serviminis sincerum affectum. Si adhuc latet sanctitatem vestram, amantissime domine, qualiter nos, miseri devoti famuli vestri, oppressionibus angariati sumus, plurimum dolemus. Si vero audistis, quod ex longo tempore nihil consilii et auxilii et consolationis a vestra paternitate recepimus, quae causa sit, satis superque miramur. Siquidem nos post multos terrores et minas, cum ab obedientia vestra nullatenus revocari possemus, tandem ante tribunal secularis iudicis, ducis scilicet Bauariae,² per multas accusationes

274. ¹) Adalberto. — ²) Henrici; cf. Chron. Magni presb. in Mon. Germ. Scr. XVII, pag. 498.

exhibiti sumus, quasi ex eo rei inventi fuerimus, et carceres et vincula et pro-
scribi meruerimus, quod a fide et dilectione patris et pastoris nostri discedere
et alienum sequi noluimus. Sed divina miseratione secus, quam hominum per-
versorum malitia circa nos moliretur, actum est. Nam adhuc in fide et unitate
5 ecclesiae immobili gradu perseveramus et pro confusione temporali futuram gloriam
expectamus. Sed et hoc minime paternitatem vestram latere^a volumus, quod, ex
quo sententia excommunicationis vestrae in superelectum illum³ promulgata est,
pauci de maiore monasterio ab illius communione abstinere, imo quorundam
assertio est, huiusmodi vestram excommunicationem, quasi legitima et canonica
10 non sit, in irritum debere duci, et super hoc ad audientiam domini papae a vobis
appellatum est. Nos vero, quid in his agere, et si communicare communicantibus ex-
communicato, praesertim dominis de maiore monasterio, debeamus, pertimescimus.
Praeterea non modicus clamor utriusque partis contra nos exortus est, eo quod
audita morte Gurcensis episcopi,⁴ in orationibus et vigiliis et missarum cele-
15 brationibus ipsi debitum officium humanitatis et compassionis non exsolvimus.
Quod alia de causa nulla fieri distulimus, nisi quia a vestra autoritate super
hoc certum responsum expectamus, praesertim cum in eo peccatum inobedientiae
in curia, quae ab imperatore Ratisbonae⁵ habita est, in ordinatione Brixinensis⁶
quasi scelus idololatriae^b sine confessione, ubi audivimus, inventum est. De his
20 itaque omnibus consilium a vestra serenitate expectamus. Optime igitur et cle-
menter feceritis, si sub omni festinatione literis vestris parvitatem nostram de
singulis instruxeritis. Caeterum obnixè implorando precamur clementiam vestram,
quatenus praefato defuncto Gurcensi, si quid in vos deliquit, misericorditer ignoscatis
et, si aliquo vinculo tenetur, per indulgentiam, quod vestrum est, absolvatis.
25 Significate et domino Gurcensi electo,⁷ quatenus libros nostros, qui incendio
superfuerunt, ob memoriam defuncti nobis restituat.

275.

*Fridericus I, imperator Romanorum, monasterium Morimonte¹ supra Ticinum
protegendum suscipit. — Inter testes: „Ulricus, dux Boemorum“.*

30

In obsidione Roboreti 1174 dec. 19.

*Ughelli, Italia sacra (ed. Coleti) V, pag. 165. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 290,
num. 314 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 155, num. 351 (reg.). — Stumpf, Reg. num. 4172.*

274. a) „latere“ om. B; supplevit Sudendorf. — b) „idolatriae“ B.

35

³) Henricum praepositum Berchtesgadensem die 26 maii 1174 in archiepiscopum
Salisburgensem electum. — ⁴) Henrici I † 1174 oct. 3; v. Annal. s. Ruperti in
Mon. Germ. Script. XI, pag. 777. — ⁵) 1174 mai 26; v. Chron. Magni presb. in
Mon. Germ. Script. XVII, pag. 498. — ⁶) magistri Richeri. — ⁷) Romano II.

275. ¹) Inter Mediolanum et Vigevano.

276.

Fridericus I, imperator Romanorum, comitibus de Plaien¹ gratias agit, quod Salisburgenses, imperii et ecclesiae hostes manifestos impugnare ac debellare non desistant; admonet, ut eosdem porro persequantur, seque illis damna, quae acceperint, reparaturum esse pollicetur. [1174.] 5

Sudendorf, Registrum I, pag. 79, num. 34 = Erben, Reg. I, pag. 152, num. 345 (extr.). — Fechner in Arch. f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 339 (reg.).

277.

Fridericus I, imperator Romanorum, Soběslau ducem Bohemiae, reprehendit, quod Fridericum, episcopum Pragensem, ad se venire non permiserit. Hortatur, ut cuidam consanguineo suo, praeposituram Melnicensem concedat; responsum regis Hungariae super legatione sua sibi rescribat; militum sibi subsidio missorum virtutem excitet. [1174 ex.—1175 in.] 15

Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imperatorum, regum etc. in bibliotheca regia Hannoverae XI, 671, fol. 524 (B).

Sudendorf, Registrum I, pag. 80, num. 35. = Erben, Reg. I, pag. 155, num. 353. = Tourtual, Forschungen zur Reichs- u. Kirchengesch. d. XII Jh., pag. 240.

De tempore huius epistolae cf. ea, quae Gerlacus Milovicensis de Udalrici ducis expeditione Italica ad a. 1175 in Font. rer. Boh. II, pag. 469 refert. Vid. Bachmann, Gesch. Böhmens pag. 357, not. 4; Fechner, Leben des Erzb. Wichmann v. Magdeburg in Forschg. z. deutsch. Gesch. V, pag. 454. 20

Fridericus,^a dei gratia Romanorum imperator semper augustus, Z.,^{b1} duci Bohemiae, gratiam suam et omne bonum. Miramur, quare F.,² Bragensem episcopum, consanguineum nostrum³ secundum petitionem nostram nos adire non permiseris. Hinc perpendimus voluntatem tuam erga nos non esse perfectam, et maxime cum ab Iheronymo,^c consanguineo nostro, capellam, quam a rege acceperat, abstuleris. Igitur, ut huius offensionis nos immemores facias, eidem H.^d praeposituram in Milinich⁴ concedas, ut per hoc episcopus animum tuum 30

276. ¹⁾ Plain a Salzburg versus meridiem et occidentem.

277. ^{a)} litteris maiusculis scriptum B. — ^{b)} L' B. — ^{c)} lectio nominis incerta est. Sudendorf hic 'Be' legit, sed codex hoc loco 'the' habet, quod potius 'Iheronymo' interpretandum esse videtur. — ^{d)} Sudendorf lectionem 'B' proponit, sed littera 'B' codicis mihi potius 'H' legenda et 'Hieronymo' explicanda esse videtur. 35

¹⁾ Zobeslao. — ²⁾ Fridericum 1169—1179. — ³⁾ Fridericum episcopum, comitis palatini de Putelendorf filium, Gerlacus Milovicensis (Fontes rer. Boh. II, pag. 463) „cognatum et ipsae reginae“ (Judithae) appellat, quae Conradi III regis neptis, igitur etiam Friderici I imperatoris cognata erat. — ⁴⁾ Mělník in dextra Albiae ripa a Praga versus septentrionem. 40

sibi inclinatum agnoscat; nam maiora sibi de te sperare licet pro beneficiis in te collatis. Praeterea quid responsi dederit rex Hungariae super legatione nostra, per Magdeburgensem archiepiscopum⁵ literis nobis significes; in quibus addas hortamenta militibus, quos misisti ad nos, ut expeditionem strenue administrent, divitiis et honoribus a nobis amplificandi, retro vero cedentibus totius regionis aditu penitus excluso. Vale.

278.

Soběslaus II, dux Bohemiae, Meineri, abbati Plassensi, eiusque monasterio circuitum Obora, Křečov et Babina et alium circuitum Lomnička et Litě iure proprietario donat eiusque praedia Sušany et Erpužice cum suis Oujezd et Luhov commutat. — 1175 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

15 *Dobner, Monum. hist. Boemiae IV, pag. 244, num. 38. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 290, num. 315. — Erben, Reg. I, pag. 155, num. 352. — Scheinpflug, Materialien zu einer Gesch. v. Plass, in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII (1873), pag. 58, num. 3 (reg.).*

20 *Autographum manu quādam ignota, quae iam in nullo prorsus alio Soběslai ducis diplomate in conspectum redit, exaratum in monasterio ipso scriptum ibique etiam verbis contextum esse videtur.*

Notum sit tam futuris quam presentibus, quod ego Zobezlaus, gratia dei dux Boemię, prospiciens animę salutique meę, abbati in Plaz,¹ videlicet Meynero ceterisque mona||chis fratribusque, dei servis, ibidem devote deo famulantibus, in remissionem peccatorum meorum dedi circuitum Oboram,² Cretzkov³ et Babinam⁴ cum pratis et aquis, || quę sunt infra eundem circuitum; et alium circuitum nomine Lomnice⁵ et Luti⁶ similiter cum suis pratis et aquis proprietario^b iure possidendos eisdem fratribus in perpetuum || dedi. Preterea idem abbas cum fratribus suis adiens me obnixę rogavit de predio tradito sibi a quodam comite nomine Bolic, filio Nacezsse,^c pro salute animę suę, quatenus hoc meis bonis concambio 30 commutarem; quod et feci tradens eis predium nomine Őgiezd⁷ pro suo, quod

277. ^{a)} Wichmannum.

278. ^{a)} „z“ in loco raso scr. A. — ^{b)} „e“ alio atramento magis distincto addita A. — ^{c)} genuine „Nacezsse“, sed altera „e“ puncto subposito deleta A.

35 ¹⁾ Plasy, germ. Plass, distr. pol. Kralovice (Kralowitz). — ²⁾ Obora prope Kralovice. — ³⁾ Křečov, germ. Křečowa, inter Plasy et Manětín. — ⁴⁾ Babina prope Kralovice. — ⁵⁾ Lomnička prope Manětín, distr. pol. Kralovice. — ⁶⁾ Litě, germ. Littau, prope Manětín, distr. pol. Kralovice. — ⁷⁾ Oujezd, germ. Aujezd, prope Manětín, distr. pol. Kralovice.

dicitur Zussan,⁸ ex parte eorum additis, ut concambium equi existimatione constaret, octo talentis. Commutavi etiam eisdem petentibus aliud predium Erposiz⁹ nomine, quod contulit eis pro salute animę suę Boguzlaus scilicet camerarius, filius Scaste, predio meo dicto Lugov.¹⁰ Ut igitur omnium horum actio rata et inconvulsa maneat, cum testimonio omnium eorum, qui tunc presentes erant, confirmari precepi cum carta et sigillo meo: Fridericus Pragensis episcopus, Detelebus Olomucensis episcopus, Geruvasius cancellarius et prepositus Wissegradensis, Florianus notarius, Cec iudex curię, Sdezlaus camerarius, Riunus prefectus de Cladesc et frater eius Pelegrinus, Jarognev prefectus de Sathec, Zezema prefectus de Plizen cum filio suo Zezema, Dlugomil pincerna, Witek dapifer, Mutine prefectus Pragensis et frater eius Dobrogost, Kohan prefectus de Dudeleb, Petrus prefectus de Dreuic cum fratribus suis Milgost et Agna, Hartelebus camerarius episcopi, Olricus filius Stibor cum fratre suo Beneda, Hermannus agazo cum fratribus suis Gauel^d et Zauise, Woc prefectus de Budisin, Budiwoi prefectus de Sceazlav. Ego vero quoad vixero, ut orationibus eorum inserar, prout potero, libenter patrocinarbor. Acta sunt hec anno incarnationis domini MCLXXV, indictione octava. Data per manum domni Geruasii cancellarii et prepositi Wisegradensis. (S. I.)

Diplomati impressum est sigillum rotundum e cera nigra confectum, duo latera habens, cuius diametros 81 mm efficit. In parte priore figura ducis in solio sedentis depingitur, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscriptio: † SOBESLAVS DEI GRATIA BOEMORVM DVX. Pars aversa sanctum Venceslaum in solio sedentem ostendit, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscriptio: † SANCTVS WENCESLAVS DVX.

279.

Soběslaus II, dux Bohemiae, monasterio Kladrubensi circuitum apud rivos Suchá, Trnová et fluvium Misa situm et prata in loco Sedlišťe dicto donat; homines monasterii a silvae succisione absolvit eosque a caniductoribus liberat.

— 1177 m. febr.

Exstant duo autographa in membrana scripta, quorum primum (A) in tabulario c. r. aulico Vindobonensi, alterum (A') in bibliotheca universitatis Pragensis asservatur.

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 511 (fragm. ex A'), v. et. pag. 485. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 295, num. 321 (ex A). — Erben, Reg. I, pag. 156, num. 354.

Autographum A eadem manu exaratum est, quae privilegium Soběslai ducis num. 287 scripsit; autographum A' manu quadam ignota scriptum in monasterio ipso confectum esse videtur.

278. d) e' eod. atramento superscr. A.

⁸⁾ Sušany, germ. Zuscha, distr. pol. Chomútov (Komotau). — ⁹⁾ Erpužice alias Spříce, germ. Welperschitz, distr. pol. Stříbro (Mies). — ¹⁰⁾ Luhov, germ. Lohowa, prope Touškov, distr. pol. Stříbro (Mies).

In nomine dei eterni. Ego Sobezlaus,^a Boemorum dux, fideliter credo placitum esse deo benefacere bonis et maxime || viris religiosis, quorum orationibus cottidianis longeva felicitate spero conservari et premium eternum promereri. || Notum itaque sit omnibus presentibus et futuris, quod quando divina clementia me liberavit de carceris angustia, || facultates non habui, sicut honorem principalem deceret, et tamen pro pecunia premere populum non volui, qui longa expectatione^b dominationem meam desiderabiliter expectaverunt, sed quasdam res ecclesie sancte Marie^c in Claderub^d ad necessitatem meam, non tamen sine voluntate abbatis et fratrum, accepi. Ad illarum vero rerum restaurationem do ecclesie sancte Marie^c in Claderub^d circuitum libere et proprietario iure possidendum in perpetuum.

[A]

[A']

Qui^e circuitus primo trium fluminum Qui circuitus incipit a flumine Sucha² ripas, videlicet Zucha,² Ternova³ et et habet terminos suos iuxta flumen Mise⁴ et ea, que infra hec flumina Ternaua³ et iuxta flumen Msa⁴ et inde sunt, claudens, se extendit ad villam^e ad villam, que dicitur Churoied,^f et de Churoied^f ad viam, que est inter Churoied et Checchovic^g cum pratis et aquis et omnibus, que^h sunt infra eundem circuitum. Quia vero monasterium illud singulis annis penuria feni affici ab omnibus vicinis illius loci veraciter percepi, prata in loco, qui dicitur Zedlissie,ⁱ ex utraque parte fluminis integre^k tradidi. Si quis vero principum vel a me vel a successore meo silvam, que sita est inter circuitum^l et eadem prata, deservierit, ne aliquam fraudem ecclesia in pratis illis paciatur, perpetua cautela^m condempno. Omnes homines eiusdem ecclesie sancte Marieⁿ absolvo a succisione silve, excepto illo loco, ubi ipsi solent succidere, et a caniductoribus eos liberos esse volo. Actionem^o istam cum carta et sigillo meo confirmo, presentibus episcopis Friderico^p Pragensi et Tedlebo Morauensi,^p Ódalrico et Watzlao^q fratribus meis, Geruasio

279. a) ,Zobezlaus' A'. — b) ,expectacione' A'. — c) ,ecclesie sancte Marie' A'. — d) ,Cladorub' A'. — e) ,Qui — ad villam' eadem manu, sed alio atramento obscuriore in loco raso scriptum A; genuine hic eadem scripta esse videntur, quae in altero autographo A' leguntur. — f) ,Chruged et Churugd' A'. — g) ,Chruged et Checchovoič' A', ubi ,vo' ex ,vi' eod. atram. correctum est. — h) ,que' A'. — i) ,Zedlicha' A'. — k) ,in' ex ,uf' superiore parte hastae literae ,f' erasa corr. A. — l) ,circuitu' A'. — m) genuine ,canutela', sed ,n' erasa A'. — n) ,ecclesie sancte Marie' A'. — o) ,A' in loco raso eod. atramento scripta A. — p) ,F. Pragensis ecclesie et .T. Olomucensis ecclesie' A'. — q) ,Ódarico et Wratizlao' A'.

¹) Kladruby, germ. Kladrau, distr. pol. Stříbro (Mies). — ²) Suchá, rivus, qui prope Brod (distr. pol. Planá) in fl. Mže (Mies) influit. — ³) Trnová al. Trnava, rivus apud vicum Trnová (Tirna) in distr. pol. Tachov (Tachau). — ⁴) Mže, germ. Mies, alias Berounka fl., qui apud Zbraslav in fl. Vltava (Moldau) influit. — ⁵) Korojedy, germ. Juratin, distr. pol. Tachov (Tachau). — ⁶) Čekovice, germ. Eschowitz, distr. pol. Tachov (Tachau). — ⁷) Sedliště Staré, germ. Alt-Zedlisch, distr. pol. Tachov (Tachau).

cancellario, Martino preposito Pragense, Paulo decano cum fratribus Pragensibus, Magno decano Wissegradense^r cum fratribus suis, Heinricho abbate Brunoense,^s Maingero abbate Plazense,^t Conrado^u abbate Nepomukense,^v Sdezla^w camerario, Vitkone^w dapifero, Dulgomilo pincerna, Hermann^o marscalco cum fratribus suis 5 Zauissa et Gaulo, Scecz^x iudice, Jarogneo castellano de Satehc,^y Zezema castellano de Pilzen, Blegone castellano de Liuthomeric,^z Rivvino^{aa} castellano de Cladescho^{bb} et fratre eius Peregrino, Juriko filio Jurik, Odalrico et Benada^{cc} de Suaysin,^{dd} Ratibor et Jaros de Scezgouic,^{ee} Olrico de Sisencou,^{ff} Dobrogost et Mutina^{gg} fratre eius de Bukouec.^{hh} Et ut nullus successorum meorum hec inmutet, queⁱⁱ ad honorem dei et eius pie matris devote ordinavi, more precessorum^{kk} 10 meorum stabilio. (S. I.)

Anno^u domini millesimo CLXXVII,^{mm} indictione X,ⁿⁿ epacta VII, concurrente III,^s mense februario.ⁿⁿ

Datum per manum domini Geruasii, cancellarii et prepositi Wissegradensis ecclesie^{oo} feliciter. 15

Utrique autographo impressum est sigillum de cera fulvi coloris confectum, idem atque in diplomate num. 278; sed tantum illud, quo autographum A instructum est, integrum manet, dum alterius, autographo A' impressi, magna pars defracta desideratur.

280.

Fridericus, episcopus Pragensis, Přibislao, Soběslai ducis militi, pro circuitu 20 iuxta Rokycany sito, quem ille suum esse contendebat, quoque postea abdicavit, Laz villam ecclesiae suae propriam, Soběslao II duce sigillante, iure hereditario tradit. — 1177 mart. 12.

Autographum in membrana scriptum exstat in tabulario capituli metropol. Pragensis (A). 25

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 512 (reg.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 296, num. 322 (frgm.) — Erben, Reg. I, pag. 158, num. 358. — Imaginem phototypicam praebeet Friedrich, Monumenta palaeogr. Boh. tab. 8.

Autographum fortasse ab eodem scriba confectum est, qui autographum num. 285 exaravit.

279. ^r) prima literae ,n' hasta ex ,i' statim inter scribendum radendo correctae A'. — 30
^s) ,Heinricho abbat' (sine ,Brunoense') A'. — ^t) ,Plazcens' A'. — ^u) ,Conrado' A'. —
^v) ,Nepomuk' A; ,Nepomuch' A'. — ^w) ,Vitcone' A'. — ^x) ,Cecez' A'. — ^y) ,Sathec' A'. —
^z) genuine ,Liuthmer', sed ,o' eod. atramento superscr. A; ,Blegon cast. de Liuthomir' A'.
— ^{aa}) ,Riutu' A'. — ^{bb}) ,Cladzco' A'. — ^{cc}) ,Beneda' A'. — ^{dd}) ,Suesin' A'. —
^{ee}) ,Ceckouic' A'. — ^{ff}) ,Oldrico de Sizinkou' A'. — ^{gg}) ,Muthina' A', ubi sequitur 35
adhuc 7 (= et) eod. atramento superscriptum. — ^{hh}) ,e' ex ,i' eod. atramento
corr. A'. — ⁱⁱ) ,que' A'. — ^{kk}) ita A et A'. — ^{ll}) ,Anni' A'. — ^{mm}) ,VII' eod. atram.
superscr. A'. — ⁿⁿ) ,indict. X, mense febr., epacta VII, concurrente III. P.' A'. —
^{oo}) ,ecclesie' A'.

^s) Epactarum et concurrentium numeros scriba mendose detulit, cum anni MCLXXVII 40 epactae XVIII, concurrentes vero V sint.

Notum^a sit omnibus Christi fidelibus tam presentis temporis quam futuri, quod ego Fridericus, dei gratia Pragensis ecclesie^a || humilis minister XIII a domino duce Sobezlao circuitum iuxta Rokican¹ deservivi, sed quidam miles suus Pribizlaus nomine || suum esse dicebat. Et hec causa sepius coram duce et primatibus eius multociens ventilata fuerat nec determinata. Tandem || predictus Pribizlaus zelo dei ductus dampnationem sibi inde considerans in manum ducis resignavit. Duce vero eum mihi et ecclesie mee in hereditatem conferente, ipsius ducis consilio, conventu meo in id ipsum consentiente, ut hec querela sopiatur per omnia, villam ecclesie Lazi² nomine hereditario iure ei possidendam contuli. Et ut hoc in perpetuum ratum et invulsum permaneat, prudentum virorum consilio, presentibus canonicis et omnibus Boemis collaudantibus, dux suo sigillo signari precepit et ego sub anathemate confirmavi. Collata itaque mihi ligandi et solvendi divinitus potestate, auctoritate dei et sancti Petri, principis apostolorum, sic corroboravi, ut quicumque hoc infringere presumpserit, ignibus eternis et suppliciis subditus cum diabolo et angelis eius et cum Juda traditore domini crucietur et gemat in perpetuum amen. Idem vero Pribizlaus, quia de bona voluntate cessit, ut hoc firmiter existat, orationes nostras et fraternitatem canonicorum nostrorum una cum uxore et prole sua suscepit et se benivolum de cetero in omnibus esse ecclesie nostre promisit. Actum est autem hoc anno dominice incarnationis millesimo centesimo LXXVII, indictione X, epacta XVIII, concurrente V, temporibus gloriosissimi et serenissimi ducis Boemorum Sobezlai, anno ducatus sui III, idus martii III. Nomina autem testium, coram quibus hoc actum est, hec sunt: Conradus princeps de Znogem, Geruasius prepositus et cancellarius, Sdezlaus castellanus de Satéc, Blago castellanus de Lutomiric, Sezema comes de Belina, Dlugomilus marscalcus, Vitco castellanus de Kladsko, Căc iudex, Hermannus camerarius, Stephanus pincerna, Mutina castellanus Pragensis, Budiloy castellanus Wissegradensis, Oldricus castellanus de Netolíc, Suda de Plizen,^b Pribizlaus castellanus de Bolezlau, Rudolfus castellanus de Kurimíc, Paulus decanus Pragensis, Slavon archidiaconus, Paulus magister, Pelegrinus primus cellerarius, Pribizlaus archidiaconus Lutomiricensis, Hermannus archidiaconus de Behin, Sdezlaus archidiaconus de Plyzen; Alexander, Walkun, Othmarus, Bohuval, Mír, Dobrogost, Hvalco submagister, Dulcianus. Milites episcopi: Hartleb camerarius, Arnust dapifer, Lutolt pincerna, Petrus filius Obiden, Erkenbreht subdapifer, Berwin agaso,^c Drisizlav, Gotezlav, Preda, Zuoiata, Zbizlav, Dalebor subpincerna, Reinart subcamerarius, Radozlaus, Alwik, Vlad.

(S. P. D.)

Sigillum Soběslai ducis, quod in filis sericis suspensum erat, deperditum est.

280. ^a), Notum — ecclesie^a literis aliquantulum in altitudinem erectis scr. A. — ^b) ,e^a eod. atramento superscr. A. — ^c) altera ,a^a ex ,o^a eod. atramento corr. A.

40 ¹) Rokycany distr. pol. Plzeň (Pilsen). — ²) Láz, Lazce, vicus quondam prope Horšův Týn (Bischofteinitz).

281.

Adalbertus, archiepiscopus Salisburgensis, Alexandro III papae commendat causam suam.

[1177 ante iun.]

Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imperatorum cc. in bibl. reg. Hannoverae XI 5 671 fol. 533 (B).

Sudendorf, Registrum II, pag. 155, num. 70. = Erben, Reg. I, pag. 158, num. 359. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 127, num. 70 (reg.).

Domino et patri beatissimo A.,¹ sanctae Romanae ecclesiae summo pontifici, A.,² dei gratia Saltzburgensis ecclesiae humilis minister,^a devotam obedientiam^b 10 et orationis et servitii debitam reverentiam. Modum dispensationis, qui nulli unquam sapientium displicuit, vestrae paternae discretionis pensandum divina providentia commisit, ut vestra consideratione male meriti de sua praesumptione non valeant gloriari, nec bene meriti a sua spe cadentes cogantur contristari. Hoc potissimum de gravaminibus tribulationum nostrarum, quae invenerunt nos nimis 15 pro instantia conservandae catholicae unitatis, sentiendum fiducialiter gratiae vestrae suggerendo praemisimus et continuatis precibus nunc exoramus, sicut et ante paucos dies per internuntios nostros facere studuimus, pro causa nostra tuenda et sic agenda, ut honori vestro proficiat et ad incrementum devotionis vestrae quisque fidelis promptior assurgat. Caetera nuncius, qui plenius intimabit 20 vobis de nostris actionibus.

282.

Alexander III papa Adalberto, archiepiscopo Salisburgensi, scribit, mirari se, quare suspicetur, se eius deiectionem spectare. Affirmat, se ei bene velle, monetque, ut omni dubitatione seposita in Longobardiam ad suam praesentiam accedat. 25

[Venetiis in Rivo alto 1177 m. iun.]

Pez, Thesaurus anecd., VI, 1, pag. 395, num. 11 (e quodam cod. Tegernseensi) = Migne, Patrolog. lat. tom. CC, num. 1121. = Erben, Reg. I, pag. 160, num. 361 (exc.). — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 127, num. 71. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 12874.

A.¹ episcopus,^a servus servorum dei, dilectissimo fratri A.,² Salzburger 30 archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem. Significavit nobis vir H. fidelis et familiaris tuus, fraternitati tuae firmiter asseveratum fuisse, nos adversum

281. a) h. v. m. B. — b) *genuine* 'obedientiae', sed corr. B.

¹) Alexandro III. — ²) Adalbertus.

282. a) 'dei gratia ep.' Pez.

¹) Alexander III. — ²) Adalberto.

- te tantam indignationem gerere, ut omnino ad depositionem tuam intendere videamur et laborare. Quo audito mirati sumus et turbati, et nescimus, unde huiusmodi tibi de nobis potuerit suspicio provenire, cum te diligamus sicut venerabilem fratrem et sinceræ charitatis brachiis amplexemur. Verum cum in eo
 5 simus loco et officio, quamquam immeriti, providente domino constituti, ut singulis debeamus, quæ iusta et recta sunt, providere et non aures apostolicas iustitiam quaerentibus obdurare, non debet tibi mirum existere, nec tu minus de gratia nostra debes praesumere, si te ad praesentiam nostram vocavimus, volentes cognoscere et videre, si vera sunt, quæ de te auribus nostris noscuntur intimata.
 10 Quapropter confidenter et secure omni dubitatione seposita in Longobardiam ad [nostram]^b praesentiam accedas, quia nos personam tuam libenter videbimus et benignius te audiemus et tibi, quantum nobis dominus dederit, iustitiam tuam studebimus conservare et in causa tua iudicium iustum proferre.

283.

- 15 *Alexander III papa choro Salisburgensis ecclesiae, praelatis ecclesiarum et ministerialibus praescriptae ecclesiae extra montana constitutis significat, Adalbertum archiepiscopum administrationem ipsius ecclesiae libere et sine contradictione qualibet deposuisse et in eius locum ab episcopis (Romano) Gurcensi et (Theobaldo) Passaviensi praelatisque Salisburgensibus, qui affuerint, Chunradum Maguntinum electum esse; cui ut sacramento quod Adalberto praestitissent soluti, obtemperent, hortatur.*

Venetiis in Rivo alto [1177] aug. 9.

- 25 *Apographum servavit chron. Magni presb. in Mon. Germ. Script. XVII, pag. 505. — Mansi, Nov. coll. concil. XXII, pag. 191. — Erben, Reg. I, pag. 160, num. 363 (reg.). — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 129, num. 2. — Jaffé, Reg. pontif.² II, num. 12912.*
Adalberti archiepiscopi abdicationem et Chunradi electionem etiam Fridericus imperator clero et ministerialibus ecclesiae Salisburgensis litteris suis, verisimillime eadem die datis nuntiavit; v. Mon. Boica XXIX, I, pag. 428, num. 531; mon. Germ. Script. XVII, pag. 505; Stumpf, Reg. num. 4209; Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 129, num. 3.

30

284.

Udalricus, patriarcha Aquileiensis, Ottoni, praeposito monasterii Reitenbuch et Jaunensis, suum de Venetiis reditum significat; dolet eius et domini Welfonis negotia se iam exsequi non potuisse, quod nuntius eius sero ad se pervenisset; Adalbertum, archiepiscopum Salisburgensem, apud se morari nuntiat.

35

[1177 sept.]

282. ^b) addidit Pez.

Pez, Thesaurus anecd. VI, pars I, pag. 423, num. 5 (e cod. quodam monasterii Tegernseensis)
 = *Erben, Reg. I, pag. 161, num. 364 (frgm.)*. — *Fechner, Udalrich II v. Aquileja in Arch.*
f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 345 (reg.).

... Ad hoc discretioni tuae innotescat, quod nos venerabilem fratrem nostrum
 A.,¹ quondam Salisburgensem archiepiscopum, ad petitionem domini papae, quo- 5
 usque de alio archiepiscopatu, vel honesto episcopatu, prout sibi et nobis benigne
 promisit et firmiter laudavit, in proximo ei provideat, in curam nostram recepimus,
 eumque nobiscum honeste habemus et tractamus. — —

285.

Adalbertus, abbas Strahoviensis, eiusque fratres et (monasterii Doxanensis) 10
sorores cum Chrenone, Juratae praepositi Melnicensis filio, pro patrimonio eius
in Kravaře silvaeque ei adiacente curiam Radovesice quattuorque argenti marcas
commutant, quod pactum Soběslai ducis sigillo confirmatur.

[1175 ex.—1178 in.]

Autographi quondam in monasterii Doxanensis tabulario asservati imago tantum aeri 15
incisa superest, quam Dobner, Annal. Hagec. VI, ad pag. 501 dedit (B).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 294, num. 320. — Erben, Reg. I, pag. 157, num. 357 (extr.).

Quantum ex imagine minus accurata apud Dobner l. l. colligi potest, autographum ab
eodem scriba confectum esse videtur, qui autographum num. 280 exaravit. — Dobner l. l.
et post eum ceteri nullo argumento allato litteras ad annum 1176 referendas esse putant. 20
Sed id tantum certum restat, commutationem, quam litterae testimonio confirmant, post
sept. 16 anni 1175 (qua die Erleboldus abbas, Adalberti decessor obiit) factam esse. Litteras
anni 1178 initio non esse posteriores, Gervasii, praepositi Vissegradensis († 1178 febr. 10),
nomen inter testes adductum significat.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Christiane religionis ratio 25
 exigit, ut ea, que inter prelatos ecclesiarum dei ¶ ceterosque fideles de rebus
 ecclesiarum disposita vel acta fuerint,^a ut rata et inconvulsa perpetuo perseverent,
 auctoritate prin||cipum et assignacione testium firmiter roborentur. Quia vero
 plurima, nisi scriptis^b mandata fuerint, processu temporum abolentur,^c ¶ necesse
 est literis mandari, quod oportet in posterum cognosci. Eapropter universis Christi 30
 fidelibus, tam moderni quam futuri temporis, in perpetuum presentis scripti com-
 mendatione notum sit, quod Adalbertus, abbas Stragowiensis, cum fratribus suis
 et sororibus Chrenoni, filio Iurate, prepositi Melnicensis, dedit in concambio
 Raduwisic¹ curiam cum annona, additis quatuor marcis argenti, pro patrimonio

284. ¹) Adalbertum.

285. ^a) 'fuerit' sine abbreviaturae signo B. — ^b) 'scriptis' B. — ^c) 'abolentur' B.

¹) Fortasse Radovesice prope Libochovice, distr. pol. Roudnice (Raudnitz).

suo, quod habuit in Cwar² et tota silva adtinente, quę vulgari vocabulo circuitus vocatur. Acta sunt temporibus Zobizlai ducis Boemorum, presentibus^d nobilibus Boemię, ipso duce factum approbante et sigilli sui impressione confirmante. Eorum vero, quorum hęc testimonio roborata sunt, nomina sunt hęc: Fridericus
 5 Pragensis episcopus, Dethlebus Morauiensis episcopus, Geruasius Wissegradensis prepositus et cancellarius, Martinus prepositus Pragensis, Albertus prepositus, Cūno prepositus Bolezlauensis, Paulus decanus Pragensis, Zlawon archidiaconus Pragensis, Sdezlaus archidiaconus Rokzanensis, Hermannus archidiaconus Bechinensis,^e Pribizlaus archidiaconus Rudnicensis, Alexander, Florianus notarius; Ciec
 10 iudex curię, Blego castellanus Lutomericensis, Zezema, Vitek, Budilo, Dulgomil, Nausa, Herman et fratres eius Gaul et Zawisa, filii Marcquardi, Riwin dapifer, Pribilav,^f Pillunk, Janek, Boguzlav, Bolezlav, Iurata, Csta, Ones, Lūdwic, Lūder, Scazzlav, Glupen, Lūpolt, Oldrih, Predbor frater eius, Herman filius Hugonis, Sdezlaus camerarius et filius eius Petr,^g Budivoy filius Ciec.

15

286.

Fridericus I, imperator Romanorum, archiepiscopatui Salisburgensi iura et libertates a praedecessoribus suis concessa eiusque possessiones nominatim indicatas confirmat, petente Conrado III archiepiscopo. — Inter testes: „Fridericus, dux Boemię“.

20

In palatio Taurinensi 1178 iun. 14.

Stumpf, Acta imperii inedita (Reichskanzler III), pag. 213, num. 158. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 131, num. 18 (extr.). — Stumpf, Reg. num. 4248.

25

Circiter idem tempus vel brevi ante Fridericum ducem ducatum Bohemiae ab imperatore iterum recepisse, ex eo intelligi potest, quod Contin. Zwettlensis ad annum 1177 refert: „Fridericus, filius Waslay regis Boemorum, terram patris, quam Zebezlaus occupaverat, ab imperatore in Ytalia reinvestitus est“ (Monum. Germ. Script. IX, pag. 541); cf. Gerlaci Chron. in Font. rer. Boh. II, pag. 472.

287.

Soběslaus II, dux Bohemiae, ecclesiae Vissegradensi circuitum sancti Martini in suburbio Pragensi multosque census et praedia donat; fructus canonicorum a praepositis alienatos, Gervasio praeposito consentiente, restituit; circuitum in Sázava flumine emendat eiusque fines terminat.

— 1178 —.

35

285. *d)* „psentib⁹ B. — *e)* „bechin⁹ sine abbreviaturae signo B. — *f)* ita B. — *g)* ita B; abbreviaturae ⁹ signum fortasse sculptoris errore omissum.

²⁾ Kravaře, germ. Graber, apud Ouštěk (germ. Auscha), distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz); Chabry, germ. Chabern, prope Libeň (Lieben) interpretatur Tomek, Dějepis m. Prahy I², pag. 95, not. 54.

Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservatur (A).

Pontanus, Bohemia pia, pag. 72 (frgm.). — Hammerschmidt, Gloria et maiestas ... Wissegr. eccl. pag. 143. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 297, num. 323. — Erben, Reg. I, pag. 162, num. 366.

5

Autographum eadem manu exaratum est, quae autographum A privilegii eiusdem ducis, anno 1177 m. februario monasterio Kladrubensi dati (v. num. 279), scripsit. — Locorum nomina explicat Tomek, Dějepis m. Prahy, I², pag. 87.

In nomine dei eterni. Ego Sobezlaus, Boemorum dux, dei fidelis cultor et iusticie verus amator, notum facio presentibus || et futuris, quod ecclesiam 10 Wissegradensem specialiter honorare et defendere libenter volo propter honorem dei et sue sancte matris || Marie et beati Petri apostoli, ut eos in novissimo die clementes habeam cum precessoribus^a meis et patre meo, qui in eadem || ecclesia requiescunt, quod et ego spero. Ad honorem itaque dei et eiusdem ecclesie et ad meliorandam prebendam fratrum do circuitum in suburbio Pragensi,¹ qui 15 matris mee fuerat, quia tantum a tempore patris mei fuit eis inminuta prebenda de tributo pacis, ut nunc unus quisque C denarios, raro plures, sepe vero pauciores accipiat, qui tempore patris mei mille et DCC accipiebant. Et de tributo sicut solebant, semper accipiant. Addo eciam eis in villa Slivniz² III milia denariorum singulis annis. De theloneo sub Podivín³ do eis II denarios. Et locum 20 molendinorum primum, qui est sub ecclesia sanctorum Cosme et Damiani.⁴ Do eciam eisdem fratribus terram in villa Modřany⁵ ad II aratra cum vinea. Cernovic^{b 6} LXX iugera. Wissegořevic⁷ terram, quam cambivi a Wratis, ad aratrum. Et pro prebenda Ingrams, quam pro suo bono servicio integram feci, do eis villam Chulmisac⁸ in censu XII cent.^c denariorum. Eisdem eciam fratribus do montem, 25 qui Pzar⁹ vocatur, totum ad vineam faciendam cum hortis, qui sub eodem monte fuerunt quondam prata. Hanc eciam benignitatem eisdem fratribus feci: quicquid ante tempora principatus mei fuit alienatum vel impeditum, quod ad eorum prebendas pertinere debet, emendavi; scilicet vini medietatem in Sitiníz¹⁰ et poledrůrům medietatem, quod quidam preteriti prepositi usque ad dominum Gervasium can- 30 cellarium et prepositum ignoranter vel potenter neglexerant fratribus dare. Hec emendata cum bona voluntate prepositi Gervasii in capitolio Wissegradensi cum

287. a) ita A. — b) „o“ eodem atramento superscr.; „vi“ in loco raso eodem atramento corr. A. — c) „cent“ A.

¹⁾ Circuitus hic, s. Martini dictus, situs erat in locis, quae nunc circa plateam, quae Spálená ulice vocatur, extenduntur. — ²⁾ Slivnice, vicus quondam in Moravia prope Podivín situs. — ³⁾ Podivín, germ. Kostel, distr. pol. Břeclov (Lundenburg). —

⁴⁾ In exitu plateae Myslíkova ulice in Nova civitate Pragensi. — ⁵⁾ Modřany prope Zbraslav. — ⁶⁾ Černovice; qui vicus huius nominis hic dicatur, incertum restat. — ⁷⁾ Vyšehořovice, distr. pol. Český Brod (Böhmisch Brod). — ⁸⁾ Chlu- 40 meček (?). — ⁹⁾ Psář collis inter Vyšehrad, Krč et Braník. — ¹⁰⁾ Žitenice, germ. Schüttenitz, prope Litoměřice (Leitmeritz).

35

40

carta et sigillo meo confirmavi. Flumen Zazaua¹¹ presentibus vicinis de circuitu eorum emendavi et stabilivi coram nobilibus, qui presentes ibi erant, ita ut nullus habeat in eodem flumine potestatem infra circuitum eorum preter ipsos canonicos et eorum homines. Et supradicti circuitus termini sunt: ab oriente Zazava, a Seleu¹² fluvius Livbe¹³ cum ipso fluvio, ab occidente antiqua via, que conducit ad Seleu. Hec omnia supradicta confirmata sunt sub anathemate episcopi Friderici Pragensis et Tedlevi episcopi Moraviensis, ut nullus successorum meorum aliquid minuat vel impediat de supradictis.^d

Annus^e dominice incarnationis millesimus^e centesimus^e LXXVIII, indictio XI, epacta nulla, concurrens VI. Data per manum domini Gervasii cancellarii et prepositi eiusdem ecclesie Vissegradensis. (S. P. F.)

Sigilli de cera alba confecti, quod eadem forma atque in diplomate eiusdem ducis num. 278 expressum erat, fragmentum e funiculis sericis purpureis appendet.

15

288.

Soběslaus II, dux Bohemiae, ecclesiae Vissegradensi donationem quinque villarum quondam per Nemoj nobilem factam confirmat. [1174—1178.]

Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservatur (A).

Hammerschmidt, Gloria et maiestas ... Vissegradensis ecclesiae, pag. 147. — Erben, Reg. I, pag. 150, num. 340 (ad annum 1174).

Autographum manu ignota, quae iam in nullo prorsus alio eiusdem ducis diplomate in conspectum redit, exaratum scriba quidam ipsius ecclesiae scripsisse videtur.

Notum sit omnibus, qui decorem domus dei et locum habitationis glorie eius diligunt, quod ego Sobezlavs,^a divino favore dux Boemorum, dum ecclesiarum iura et possessiones superni intuitu amoris ad pristinum ac meliorem statum toto devotionis annisu reformare satago, super quibusdam infra notatis possessionibus, a Vissegradensi alienatis ecclesia, inter nostrę curię viros principales, Iarogneu scilicet^b fratrumque suorum filios, || non modica suborta est controversia. Qui dum ut suas iuste dividere querunt, divina dispensante iusticia easdem possessiones communi ac devotissimo consensu prefate || Vissegradensi ecclesie

287. ^d) sequitur spatium duarum linearum vacuum relictum A. — ^e) supra „us“ alio atramento magis distinctio „o“ superscriptum A.

¹¹) Fluvium, qui hodie Želivka vocatur, hoc loco intelligendum esse putat Tomek, Újezd Svatavin na řece Sázavě, in Památky archaeologické I, pag. 321. — ¹²) Želiv, germ. Seelau, distr. pol. Německý Brod (Deutschbrod). — ¹³) Rivulum Podelhotský potok inter Onšov et Senožaty (distr. pol. Brod Německý, germ. Deutschbrod) hic dici putat Tomek l. l.; Martinický potok apud Dolní Kralovice, distr. pol. Ledec, interpretatur Sedláček, Místopisný slovník, pag. 528.

40

288. ^a) nomen literis maiusculis scriptum A. — ^b) corr. ex „scilicet“ A.

pleno iure in posterum possidendas quoniam divine respectu retributionis reddiderunt, de non suis melius nimirum sic suas fecerunt. Privilegio enim infra conscripto coram nobis et totius nostre consessu curie recitato, villas, pro quibus contendebatur, ex antiquo ecclesie predictę collatas fuisse absque omni ambiguitate deprensum est. Privilegii autem eiusdem rescriptum hoc est: In nomine sanctę trinitatis eiusdemque individue unitatis. Notum sit omnibus presentibus et futuris, quod ego Nemoy *etc.*¹ Hec autem sunt nomina testium, qui huic retractationi coram duce Sobezlao^a factę interfuerunt: Geruasivs prepositus et cancellarius, Martinus prepositus Pragensis,^c Florianus capellanus, Aluicus capellanus, Radosta capellanus, Iarogneu, Gumpolt, Dobrogost cum fratre Mutina, Sezema, Hermannus cum fratre Zauisa, Lenart, Wilesa, Boguslau, Imram, Smilek, Krabka, Drisizlau, Voyslav. (S. I. F.)

Autographo impressum est fragmentum sigilli rotundi de cera alba confecti, quod eadem forma atque in diplomate eiusdem ducis num. 278 expressum est.

289.

15

Testimonium de tributo „homutne“ in fluvio Olšava a Soběslao I, duce Bohemiae, ecclesiae Olomucensi dato et a Soběslao II duce confirmato, deque villis ab Udalrico et Conrado (Ottone) III, ducibus Moraviae et Sedlek milite eidem ecclesiae donatis.

[1174—1178.] 20

Memoria manu saec. XII ex. in scheda membranae scripta in tabulario capituli metropol. Olomucensis asservatur (A).

Wekebrod, Mährens Kirchengesch. I, pag. 278 (ex apographo Friebekei. cum dato: Anno 1176). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 292, num. 318. = Erben, Reg. I, pag. 157, num. 356. — Cf. Lechner in Zeitschr. d. Ver. f. Gesch. Mähr. u. Schles. II, pag. 132; Snopek in Hlidka IV (1899) pag. 462.

Scriptum hoc, quamquam posteriore quodam tempore Soběslai II ducis sigillo privilegii autographi instar instructum erat, non nisi simplex est relatio, quae nullam prorsus iuris auctoritatem sibi vindicare potuit et tantum memoriae causa a scriptore quodam ecclesiae Olomucensis confecta erat.

30

Notum facimus cunctis fidelibus tam presentibus quam futuris in Christo pie viventibus, quod elemosinam, quam magnus dux S.¹, scilicet^a homutne in Olzaua,^{b 2} Sdikone^a || episcopo affirmante et anatematizante,^c sanctę Olomucęsi

288. c) „Pragensis“ sigillo obtectum erat.

¹) Sequitur exemplum instrumenti de donatione Nemoj, quod iam supra sub num. 100 dedimus, ad verbum transscriptum.

289. a) „scilicet — Sdikone“ eadem manu in loco raso scriptum A. — b) „in Olzaua“ alia, ut videtur, manu atramento magis distincto superscriptum A. — c) sequ. „quam“, sed deletum A.

¹) Soběslaus I. — ²) Olšava fl., qui apud Ostroh (Ungar. Ostra) in fl. Morava (March) influit.

40

ecclesie contulerat, quam etiam per iniqua consilia impii et iniusti ab ea abstraxerant, hanc filius eius gloriosus dux Sobezlaus paterni throni successor eidem ecclesie, fratribus pro iniuria^d sibi illata^e conquerentibus plurimisque tam Boemis quam Morauis barronibus assidentibus, iuste restituit; quod denique formate sue
 5 privilegio confirmavit et universis per fora terre hoc notificare precepit. Frater autem eius eo tempore Morauiam regens, dux Oldricus, memoriam bonam suis posteris volens relinquere villam integram Vgricic^f ³ pro remedio anime sue et parentum suorum, magno duce S.⁴ annuente et confirmante, prefate ecclesie in usum fratrum contulit et hoc etiam venerabilis eiusdem ecclesie episcopus Detleb
 10 perhenni anathemate confirmavit, ut si quis huius facti violator, quod absit, successerit, expers eterne hereditatis inter fideles sit. Eodem vero tempore, eisdem^g quoque principibus dei gratia regnantibus et annuentibus, Sedlek miles prole carens patrimonii sui Christum fecit heredem et villam dedit Scriben⁵ sancte Olomucensi^h ecclesie. Si quis hoc turbare vel mutare conatur, eodem anathemate
 15 feriat. ⁱ Preterea^k dux predictus Sobezlaus, querimonie a fratribus depositae satisfaciens et iusticie, circuitum, qui vocatur Dobretin,⁶ a Koiata ioculatore comparavit comparatumque ecclesie violentiam passae restituit perpetuo iure possidendum. Terram autem ad castrum Strachotin⁷ pertinentem predicto circuitui adiacentem princeps Conradus addidit et ut inviolata permanerent ista,^l auctoritate divina
 20 episcopus Dedlebus confirmavit. (S. P. F.)

Appendent e membranae scidula duo fragmenta sigilli Soběslai II ducis de cera nigra confecti, in quo eadem figurae apparent atque in sigillo diplomati num. 278 impresso.

290.

25 *Soběslaus II, dux Bohemiae, colonos Germanicos, qui in suburbio Pragensi apud sanctum Petrum (in Poříč) habitant, protegendos suscipit, iisque permittit, ut legibus utantur, quae ipsis iam Vratislavi regis temporibus datae sint; simul iis concedit, ut tam parochum quam iudicem proprium habeant, iuraque, quae*
inter eos ceterosque incolas intercedant, constituit. [1174—1178.]

30

289. ^d) genuine 'iniura', sed eod. atramento corr. A. — ^e) 'la' ex 'lu' eod. atramento corr. A. — ^f) ex 'Vricic' eod. atramento corr. A. — ^g) genuine 'ei⁹dē', sed eod. atramento corr. A. — ^h) genuine 'Olomuncensi', sed radendo corr. A. — ⁱ) quae subsequuntur, alio atramento magis distincto alia manus addidit. — ^k) prima et ultima huius verbi litera singulaeque quatuor proxime sequentium verborum literae in loco raso scriptae sunt; genuine 'Amen' hic positum esse videtur. — ^l) 'ista' ead. manu superscriptum A.

35

³) Uhřičice, distr. pol. Přerov (Prerau). Vide supra num. 270. — ⁴) Soběslao II. —

⁵) Skrběň, germ. Kirwein, distr. pol. Olomouc (Olmütz). — ⁶) Hodie non exstat. —

40

⁷) Strachotín, germ. Tracht, distr. pol. Hustopeč (Auspitz).

Apographum saec. XV insertum est confirmationi Venceslai I regis sine anno et die, inclusae in confirmationem Přemyslai Otakari II Pragae 1274 nov. 26 datam, quae totidem verbis translata est in confirmationem Johannis regis Pragae 1319 iul. 27 datam, cuius exemplum exstat in Libro vetustissimo privilegiorum in tabulario reg. urbis Pragensis num. 993 pag. 96 (B). — Aliud apographum saec. XV servavit cod. ms. bibliothecae Musaei regni Bohemiae V C 9 pag. 185 (C). 5

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 523 (ex B). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 298, num. 324. — Pelzel in Abhandl. d. böhm. Gesellsch. d. Wissensch. 1788, pag. 380 (ex C). — Tzschoppe u. Stenzel, Urkundensammlg. z. Gesch. des Ursprungs d. Städte in Schlesien u. Oberlausitz, pag. 384. — Rössler, Deutsche Rechtsdenkmäler I, pag. 187. — Erben, Reg. I, pag. 161, num. 365. — H. Jireček, Cod. iuris Boh. I, pag. 28, num. 17. — Čelakovský, Cod. iuris municip. regni Boh. I, pag. 1, num. 1. 10

Ego Sobieslaus,^a dux Boemorum, notum facio^b omnibus presentibus et futuris, quod in gratiam meam et defensionem suscipio Theutonicos,^c qui manent in suburbio Pragensi, et placet michi, quod sicut^d iidem Theutonici sunt a^e Boemis 15
nacione diversi,^f sic etiam a Boemis eorumque^g lege vel^h consuetudine sintⁱ divisi. Concedo itaque eisdem Theutonicis vivere secundum legem et iusticiam Theutonicorum, quam^k habuerunt a tempore avi mei regis Wratislai.^l Plebanum,^m quem ipsi libenter elegerint ad ecclesiam eorum, concedo et iudicem similiter,ⁿ et^o episcopus petitioni eorum nullo modo contradicat. Debent iurare septem 20
manibus pro furto vel pro eo, quod dicitur nadwore.^o Ad nullam expeditionem pergere debent, nisi sit pugnandum pro^p patria. Si dux est extra Boemiam^q in expeditione, tunc debent Theutonici Pragam custodire^r cum duodecim scutis. De^s homicidio iudicare pertinet ad principem, pro quo scilicet^t homicidio solvantur principi decem talenta^u Ratisponensis monete vel dextera manus inter- 25
factoris vel^v secundum gratiam ordinetur. Qui pacem inter eos fregerit, X talenta principi solvat, qui reus est. Si causam habet Boemus cum Theutonico, que^x testibus debeat^y conprobari,^z Boemus habeat erga Theutonicum Theutonicos duos et unum Boemum, fideles omnes. Similiter si causam habet Theutonicus cum Boemo, tunc Theutonicus habeat erga Boemum duos Boemos et unum Theuto- 30
nicum, sed^{aa} fideles. De Romanis et Judeis similiter. Item si Boemus vel Romanus vel quiscunque inculpaverit Theutonicum,^{bb} tunc camerarius summus debet mittere

290. a) ‚Sobyzlaus‘ B. — b) ‚facio‘ om. B; ‚pres. omn. et fut. not. facio‘ C. — c) ‚Theutonicos‘ et ita etiam infra C. — d) ‚sicut‘ om. B. — e) ‚de‘ B. — f) ‚divisi‘ C. — g) ‚eorum‘ B. — h) ‚et‘ C. — i) ‚sunt‘ B. — k) ‚quem‘ B. — l) ‚Wraczlai‘ B. — m) ‚přbun‘ ex ‚pbrun‘ alio atramento corr. B; ‚Presbiterum‘ C. — n) ‚et‘ om. C. — o) ‚nadworzie‘ C. — p) ‚pro‘ alio atramento superscriptum B. — q) ‚terram Boemie‘ C. — r) ‚tunc Theutunici debent Pragam custodire circa quamlibet walum‘ C. — s) ‚Pro‘ C. — t) ‚quidem‘ C. — u) ‚XII thalenta denariorum‘ C. — v) ‚vel‘ om. C. — x) ‚qui‘ C. — y) ‚debeant‘ B. — z) ‚probari‘ C. — aa) ‚sic‘ C. — bb) ‚Theut.‘ om. B. 35
‘) Verba ‚et iudicem similiter‘ interpolata esse putat Čelakovský, O začátcích ústavních dějin Starého města Pražského, pag. 35 not. 63. 40

nuncium ad iudicem Theotunicorum et ipse iudex Theotunicorum iudicabit causam illam et ibi nichil plus pertinet ad camerarium. Et eciam concedo Theutonicis, quod^{cc} liberi sint ab hospitibus et peregrinis et^{dd} advenis. Noveritis, quod Theutonici^{ee} liberi homines sunt.^{ff} Quicumque advena vel hospes de quacunque terra
 5 veniens cum Theutonicis voluerit manere in civitate, legem et consuetudinem Theotunicorum habeat. Furtum si ad Theutonicum est, debet excipi presente iudice Theotunicorum. Si fur Theutonicus est, tunc princeps eum iudicabit. Si fur in nocte capitur, suspenditur. Si in die capitur, excoriatur in publico et civitatem abiurabit; postea si capitur, suspenditur. Quidquid faciunt Theutonici, non capiuntur,
 10 nec in carcerem ponuntur, si habuerint fideiussores vel domum propriam. In quacunque re culpabiles erunt vel rei Theutonici, nichil dampni vel verecundie paciantur^{gg} eorum pueri et uxores. Si per yicos Theutonicorum aliquis ierit^{hh} in nocte et facem non habuerit, si ille occiditur,ⁱⁱ Theutonici sunt^{kk} inculpabiles. Si falsa vel fracta moneta^{ll} inventa fuerit^{mm} in cista Theutonici, reus est ille, cuius
 15 est cista. Si vero in curia vel in domo inveniatur,ⁿⁿ inculpabilis est, cuius domus est vel curia, propter iniquos et malignos,^{oo} qui talia solent proicere in domos vel in curias. Si furtivus equus^{pp} apud Theutonicum^{qq} fuerit recognitus, ille,^{rr} qui equum cognoscit,^{ss} prius iurabit rem amisisse^{tt} furtive; postea Theutonicus iurabit, stans in circulo facto cum gladio in terra, se non furatum^{uu} esse^{vv}
 20 equum vel rem illam, sed emisse, et se^{xx} non cognoscere illum venditorem vel domum eius. Nusquam iurare debent Theutonici nisi ante ecclesiam sancti Petri, nisi principis sit mandatum.^{yy} Si taberna occulta^{zz} fuerit in domo Theutonici inventa, ipse dominus domus capiatur, presente iudice Theotunicorum vel eius nuncio, et nullus alter.

25

291.

Fridericus I, imperator Romanorum, terminos inter Bohemiam et Austriam in curia Egrensi constitutos publicat.

Magdeburgae 1179 iul. 1.

30 *Apographum saec. XIII exstat in cod. ms. bibliothecae c. r. aul. Vindobonensis num. 543 fol. 211—212 (C) et num. 2733 fol. 9—10 (D). — Exemplar saec. XVIII in cod. ms. eiusdem bibliothecae num. 8341 fol. 1 ex C transcriptum est.*

Rauch, Rer. Austriac. script. II, pag. 205 (ex C). — (Hormayr) Archiv f. Gesch., Staatenkunde, Litteratur u. Kunst XII (1829), pag. 631 (B). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 301,

35 290. *cc)* ,quod ipsi liberi homines' C. — *dd)* ,ac' C. — *ee)* ,Theutonici' om. C. — *ff)* ,homines liberi sint' C. — *gg)* ,paciuntur' C. — *hh)* ,iret' B; ,in nocte ierit' C. — *ii)* ,moritur' C. — *kk)* ,sunt' om. B. — *ll)* ,Si falsa moneta vel ferra' B. — *mm)* ,fuerint' B; ,moneta fuerit in cista inventa' C. — *nn)* ,inveniuntur' B. — *oo)* ,homines' addit C. — *pp)* ,equi' B. — *qq)* ,apud aliquem Theutonicum' C. — *rr)* ,et ille' C. — *ss)* ,recognoscit' C. — *tt)* ,iurabit prius se amisisse equum' C. — *uu)* ,furaturum' C. — *vv)* ,esse' om. C. — *xx)* ,se' om. C. — *yy)* ,nisi principi sit iurandum' C. — *zz)* ,collecta' B.

40

num. 326. — *Erben, Reg. I, pag. 163, num. 367 (extr.)*. — *Jireček, Cod. iuris Boh. I, pag. 30, num. 18*. — *Meiller, Reg. Babenberg. pag. 56, num. 8*. — *Gradl, Mon. Egrana I, pag. 28, num. 88 (reg.)*. — *Stumpf, Reg. num. 4284*.

Limitis descriptionem diligentius explicat Meiller l. l. pag. 234, not. 256; Sedláček, Jak se měnily a ustálily meze Čech a Rakous Dolních, in: Výroční zpráva c. k. reálného gymn. v Táboře 1877, pag. 8 sq.; Hasenöhrl in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII, pag. 468 sq.; Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaisz. V, pag. 909. — Testes, qui in diplomate adducuntur, ad finium constitutionem Egrae circiter medium mensem iunium factam referendos esse demonstrat Ficker, Beiträge zur Urkundenl. I, pag. 256.

In nomine sancte et individue trinitatis.^a Fridericus,^b divina favente cle- 10
mentia Romanorum imperator et semper^c augustus. Ad imperatorie dignitatis^d
spectare dinoscitur vigilantiam eis, que^e ad pacis et iusticie observationem con-
ducunt, intendere et seditionum occasiones prudenti cautela precipere. Nihil^f vero
reperitur efficacius magnas^g lites suscitare, quam viros potentes sue potestatis et
proprii domini terminos ignorare vel ultra debitum extendere. Eapropter agitatam 15
diu inter^h duces Boemie et Austrieⁱ de suorum terminis ducatum controversiam¹
dignum duximus tandem^k amputare et^l utrique ducatu iurisdictionis sue terminos
certis limitibus assignare.^m Evocatis igiturⁿ ad nostre maiestatis presentiam eorun-
dem ducatum possessoribus, consanguineis nostris, Leupoldo^o scilicet^p duce
Austrie et Friderico^q duce Boemie,^r sic ex consilio principum imperii nostri in 20
curia nostra apud Egaram^s eosdem ducatus disterruimus et institutis publice
metis distinximus, ut hec distinctio prudentibus et maioribus utriusque terre tam-
quam omnino congrua placeret, et eam^t uterque ducum assensu placido appro-
baret ipsamque sibi et successoribus suis^u perpetua lege servandam reciperet, et
ambo iuri, quod secundum ante actam^v contentionem super hac^x causa^y in alter- 25
utrum habere videbantur, spontanea et manifesta resignatione^z abdicarent.^{aa} Ne
super his ergo deinceps oriatur ambiguitas, ad firmam definite^{bb} rei cognitionem^{cc}
et memoriam nomina et situs terminorum eorundem presenti pagine^{dd} fecimus
annotari.^{ee} In superiori itaque parte utriusque terre, Boemie scilicet et Austrie,^{ff}

291. a) ,amen' addit D. — b) ,F' C, D. — c) ,imp. semper' C, ,et semper' om. B. — d) ,dingni- 30
tatis' D. — e) ,eos qui' C, D. — f) ,Nichil' D. — g) ,magnos' C; ,mangnos' D. —
h) ,augnitam inter' D. — i) ,Austrie et Bohemie' C, D. — k) ,tandem duximus' C, D. —
l) ,ad' D. — m) ,assignare' D. — n) ,ergo' B. — o) ,Livpoldo' C. — p) ,scil.' om. C, D. —
q) ,Fridrico' C; ,FR' D. — r) ,Bohemie' D. — s) ,Egeram' C; ,Egram' D. — t) ,iam' D. —
u) ,suis succ.' C, D. — v) ,sec. annotatam' B; ,sec. actam' D. — x) ,hanc' D. — y) ,causa' 35
om. D. — z) ,resingnacione' D. — aa) ,abducarent' C, D. — bb) ,definire' C; ,diffi-
nire' D. — cc) ,cognitionem' D. — dd) ,presenti pagina' B; ,presencium pagine' D. —
ee) ,communiri' C; ,communire' D. — ff) ,Austr. sc. et Boem.' C; ,A. videlicet et
Bohemie' D.

1) *Controversiam hanc iam Soběslav II duce ortam esse, Gerlacus Milovicensis ad 40
ann. 1176 refert; v. Font. rer. Boh. II, pag. 470.*

- terminus est mons, qui dicitur altus.² Ab illo monte terminus dirigitur usque ad concursus duorum rivulorum,^{gg} quorum unus vocatur Schremelize³ alter Lunse- nize;^{hh} ⁴ inde porrigitur usque in proximum vadum,ⁱⁱ quod est iuxta Segor.⁵ Ab illo vado recta estimationis lineā terminus idem extenditur usque ad ortum Gestice^{kk} ⁶
- 5 fluminis, ab ortu^{ll} vero eiusdem fluminis usque in Vrgrueb.^{mm} ⁷ Hanc igiturⁿⁿ predictorum ducatum disteminationem auctoritate imperiali confirmamus et omni deinceps evo ratam haberi statuimus, precipientes sub pena imperialis^{oo} gracie, ut nullius umquam presumptione violetur; et si quis eam^{pp} infringere attempta- verit,^{qq} centum libras auri, medietatem fisco^{rr} regio, et^{ss} medietatem iniuriam
- 10 passo conponat, irrita tamen ipsius presumptione. In cuius rei argumentum^{tt} presens privilegium iussimus conscribi et maiestatis nostre sigillo roborari, anno- tatis testibus, qui huic interfuerunt ordinationi. Qui sunt: Chvno^{uu} Ratisponensis episcopus, Diepoldus^{vv} marchio de Vohenburch,^{xx} Fridericus^{yy} et frater eius Heinricus^{zz} burggravius Ratisponenses,^a Conradus comes de Bilstein, Otto minor
- 15 palatinus de Vitelinesbach,^b Rudolphus comes de Phullendorf, Cunradus burg- gravius de Nuernberch, Otto de Lengenbach, Diepoldus comes de Lechsegmund, Cunradus de Bokesberch, Rupertus de Durna, Heinricus de Altendorf et frater eius Fridericus, Diepoldus de Lutzenberch, Otto de Ashein, Rudiger de Minndebach, Otto comes de Moravia, Bohut^c Boemus, Pillunc de Tudeliep et frater eius,
- 20 Primezla marggravius de Moravia,⁸ Albertus Frozenei, Udalricus de Sizengou^a et alii quam plures.

291. ^{gg}) ,rivulorum' D. — ^{hh}) ,Schremehs alte (!) Limzeins' D. — ⁱⁱ) ,vadum' C. — ^{kk}) ,Postice' B. — ^{ll}) ,cetu' C, D. — ^{mm}) ,Urgruch' B. — ⁿⁿ) ,ergo' B. — ^{oo}) ,im- perialis' D. — ^{pp}) ,ut si quis eum' D. — ^{qq}) ,attentaverit...' B, sed nihil hic deest. — ^{rr}) ,et fisco' C. — ^{ss}) ,et' om. C, D. — ^{tt}) ,augmentum' C, D. — ^{uu}) ,Cuno' B; ,Chveno' D. — ^{vv}) ,Dyepoldus' D. — ^{xx}) ,Vohenburch' B. — ^{yy}) ,Fridricus' C, D. — ^{zz}) ,Heinricus' om. C, D. — ^a) ,Ratisponenses — Sizengou' om. C, D. — ^b) ,Vitelmess- bach' B. — ^c) ,Ruhut' B.

²) Fortasse Lagerberg mons prope vicum Hohenberg (a Weitra, boh. Vitoraz, versus septentrionem). Sedláček l. l. montem hunc apud Pucheř, germ. Buchers, in distr. pol. Kaplice quaerendum esse putat. — ³) Skřemelice, hodie Braunaubach, rivus, qui apud Gmünd in fluvium Lužnice influit. Hasenöhr! l. l. rivum Schwarzbach (Černá stoka) hic dici minus recte putat. — ⁴) Lužnice, germ. Lainsitz. — ⁵) Utrum nomen hoc Zuggers (boh. Krabonoše) prope Gmünd, an Suchdol (germ. Suchenthal) in distr. pol. Třeboň (germ. Wittingau) interpretari liceat, integrum relinquit Meiller. Suchdol hic intelli- gendum esse putat Hasenöhr!. — ⁶) Hostice, Kastanitzerbach, alias Reischbach, rivus, qui prope Suchdol in Lužnice influit. In limitis descriptione apud Enenkel (v. Rauch, Script. I, pag. 246) idem rivus Gostenicz vocatur. De rivo hoc cf. etiam Domečka, Osídlení krajiny Jindřichovo-Hradecké, pag. 45, not. 56. — ⁷) Ubi locus hic, qui apud Enenkel l. l. Ober-Grub nominatur, quaerendus sit, incertum restat. Meiller l. l. vicum Auern prope Nová Bystřice (Neubistritz) hic dici putat. Wolfsloch, ab ortu Hostice rivi versus orientem situm, hic intelligendum esse interpretatur Domečka l. l. pag. 46. — ⁸) Cf. Bretholtz, Gesch. Mähr. I, pag. 339, not. 1.

Signum^d domini Friderici, Romanorum imperatoris invictissimi.^d

Ego Gotfridus, cancellarius, vice Christiani, Moguntinensis^e archiepiscopi et totius Germanie archicancellarii, recognovi.

Acta sunt hec anno dominice incarnationis M^cCLXXVIII^f, indictione XII^{ma} apud Egram, regnante^g domino Friderico,^h Romanorum imperatore gloriosissimo, anno regniⁱ eiusdem XXVIII^h, imperii autem XXVⁱ, datum^l in civitate Magdeburgh^m inⁿ kalendis iulii mensis, feliciter^o amen.^p 5

292.

Fridericus, dux Bohemiae, villae Mohelnice pro villa „Micalne“ commutationem cum Johanne IV, episcopo Olomucensi, quondam factam conprobat idemque villae Olšany commutationem, quam pro filii Vratislai animae salute obtulerat, cum Zbraslai militis circuitu ratam facit; Soběslau ducem, patrum suum, villam Brunovice Detlebo episcopo dono dedisse confirmat. — 1180 —. 10

Apographum exstat in Libro privileg. eccl. Olomucensis saec. XIV in tabulario capituli metropol. Olomuc. E I 27, pars II, pag. 2, num. 2 (B) et in altero Libro privileg. eiusdem eccl. saec. XIV, qui in tabulario archiepiscopali Cremsirii asservatur, fol. F III^v, num. 53 (C). 15

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 303, num. 327 (ex C) = Erben, Reg. I, pag. 165, num. 371. — V. et Lechner in Zeitschr. d. Ver. f. Gesch. Mährens u. Schles. II (1898) pag. 132.

Diplomatis oratio nullas plane stili offert proprietates, quae etiam in aliis eiusdem ducis diplomatibus recurrant, indeque argumentum eius ab ecclesiae, ad quam spectat, scriptore quodam artis dictandi perito verbis contextum esse verisimile est. In diplomatis exordio conficiendo scriba Henrici II episcopi litteras de capituli novae ecclesiae cathedralis fundatione circiter ann. 1131 datas (v. num. 116) adhibuit. 20

In^a nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit cunctis fidelibus Christi, tam moderni temporis quam futuri, quod ego Fridericus, divina largiente clemencia dux Boemie^b existens, remissionem peccatorum assequi cupiens et in libro vite celestis asscribi devote super omnia desiderans, ab ineunte etate decorem domus dei dilexi, et ne in conspectu eius, de cuius plenitudine omnes accepimus, vacuus apparerem, desiderium semper habui, ut ecclesia dei bona, non solum que nostro tempore deo opitulante iuste acquisivit, verum etiam que predecessores nostri quibuscumque ecclesiis seu in patrimoniis seu in facultatibus ob remedium animarum suarum contulerunt, volumus ut absque omni impedimento rata fore habeantur. Hoc itaque notum vobis facio, quod ego Fridericus, 25 30

291. d) „Actum“ B; „Signum—invictissimi“ om. C, D. — e) „Maguntine“ C; „Maguntinen“ D. — f) „millesimo centesimo septuagesimo nono“ B. — g) „indictione—regnante“ om. B; „regnante“ D. — h) „Fridrico“ D. — i) „anni regni“ D. — k) „vigesimo octavo“ B. — l) „Et datum“ B. — m) „Magdeburg“ B; „Maidburch“ D. — n) „in“ om. D. — o) „febr.“ D. — p) „amen“ om. D. 35

292. a) In C lemma „Datum super Mohelnicz“ rubro colore scr. praefigitur. — b) „Boemorum“ B. 40

dux Moraue existens, causa pacis, domino Johanne¹ rogante, feci concambium de villa Mogylnicze^{c2} et pro eadem villa aliam villam nomine Micalne³ in ius meum cum duobus aratris et ceteris bonis obtinui.^{c*} Itaque nunc existens dux tam Boemie quam Moraue, hoc privilegium scribi precepi, ut firmum hoc factum
 5 apud omnes christianos habeatur et custodiatur. Deinde pro remedio anime filii mei Wratizlai,^d cuius deus animam habeat, ego Fridericus et uxor mea domina Elizabet^e villam adiacentem contulimus, nomine Olsane,⁴ deo et sancto Wencezlao^f in manus domini episcopi Detlebi, et quicquid ibidem terre fuit ad aliquod castrum pertinens, omnia eidem ecclesie contulimus. Dominus autem
 10 episcopus consilio nobiscum habito, causa pacis et quietis de eadem villa Olsane fecit concambium cum quodam milite nomine Zbrazlao filio Wocconis^g pro circuitu, qui attinebat eidem^h ville Mohelnicz. Patruus vero meus Z.ⁱ⁵ ibidem villam quandam nomine Brunowicz⁶ deo et sancto Wencezlao^f in manus domini episcopi Detlebi ob remissionem peccatorum suorum animarum suarum^j contulit.
 15 Volumus igitur, ut hec omnia, que prescripsimus, firma et inconvulsa permaneant.^k Quicumque ergo hoc factum violare temptaverit, ex precepto nostro domino episcopo Detlebo iniungimus, ut hec inbanniat et violatorem facti huius sathane et angelis eius tradat. Hii sunt autem testes, in quorum presencia hec facta sunt: Grabissa camerarius, Zlaiborius^l dapifer, Protiwa^m agaso, Hroznataⁿ
 20 pincerna, Vitizlaus,^o Pribizlaus,^p Bogussa, Bolezlaus,^q Johannes iudex, Eppa, Chochanus, Welizlaus,^r Hermannus, Wocco,^s Dirizlaus,^t Russa,^u Zawissa,^v Budywoi,^x Beneda, Vlricus, Henricus, Nacerad, Martinus, Petrus, Kralo,^y Zuda, Yrud,^z Gerprechtus,^{aa} Cazlaus, Hrosnata,^{bb} Cach, Grabca,^{cc} Boztech, Pomnenus, Mistizlaus,^{dd} Onso camerarius, Cstata,^{ee} Martinus, Milata,^{ff} Certa, Dobremil,^{gg}
 25 Boguta, Andreas, Zbrazlaus, Cazlaus, Dirislaus,^{hh} Radozlaus,ⁱⁱ Swar,^{kk} Bogussa, Matheus, Zlawa, Mladota, Boza, Zbrazlaus,^{ll} Bohuzlaus,^{mm} Albrich, Boguchwal, Milozlaus,ⁿⁿ Zedlek,^{oo} Sulizlaus.^{pp} Hec facta sunt anno dominice incarnationis millesimo centesimo octogesimo,^{qq} epacta XX,^r indictione XIII.

292. c) ,Mogilicze' B. — c*) ,obtinui' om. B, C; addidit Boczek. — d) ,Wratizlai' B. — e) ,Elisabeth' B. — f) ,Wenceslao' B. — g) ,Wockonis' B. — h) ,eidem' bis scr. C. — i) ,S.' B. — j) ita B, C. — k) ,pmane'e' B, C. — l) ,Zlayborius' B. — m) ,Protywa' B. — n) ,Hroznata' B. — o) ,Vytislaus' B. — p) ,Prsibislaus' B. — q) ,Boleslaus' B. — r) ,Welislaus' B. — s) ,Wocko' B. — t) ,Dirislaus' B. — u) ,Rossa' B. — v) ,Zavischa' B. — x) ,Budiwoy' B. — y) ,Cralo' B. — z) ,Yrob' B. — aa) ,Yerprechtus' B. — bb) ,Hrosnata' B. — cc) ,Grabata' B. — dd) ,Mistislaus' B. — ee) ,Estata' C. — ff) ,Mylata' B. — gg) ,Dobremyl' B. — hh) ,Dyrislaus' C. — ii) ,Radoslaus' B. — kk) ,Zwar' B. — ll) ,Zbraslaus' B. — mm) ,Bohuslaus' B. — nn) ,Myloslaus' B. — oo) ,Zedlec' B. — pp) ,Zulizlaus' B. — qq) ,octuagesimo' B.

30 r) IV. 1157—1172 apr. 1. — s) Mohelnice, germ. Müglitz, distr. pol. Zábřeh (Hohenstadt). — t) Fortasse Mikalka, Neuhoof prope Úsov (Aussee) hic dici putat Dudík, Mährens allg. Gesch. III, pag. 405. — u) Olšany, distr. pol. Prostějov (Prossnitz). — v) Soběslaus II. — w) iam non exstat. — x) Recte XXII.

293.

Ercimbaldus, frater hospitalis Jerosolimitani et prior sancti Aegidii de Venetiis LXXII marcas auri et CC marcas argenti ad pondus Coloniense a Stephano Baroci, ecclesiae sancti Marci procuratore, acceptas testatur, praesente Bernardo, priore Bohemiae, qui etiam inter testes manu propria subscribitur: 'Ego Bernardus, prior Boemie subscripsi.' 5

In Rivo alto 1181 mense ian.

Instrumentum publicum manu Paterniani da Putheo tabellionis scriptum in tabulario notariorum Veneto asservatur. — Imaginem praebet Sickel, Monum. graphica, fasc. IX, tab. 5. 10

294.

Fridericus, dux Bohemiae, ecclesiae Olomucensi donationem tributi 'chomutne' in fluvio Olšava a Soběslao I, duce Bohemiae, factam et a Soběslao II duce confirmatam denuo comprobat, eique villam Uhřičice et circuitum Dobretin confirmat. 15
[1178—1181 nov. 4.]

Apographum memoriae huius exstat in Libro privilegiorum eccl. Olomuc. saec. XIV in tabulario capituli metropol. Olomuc. E I 27, pars I, fol. 19^v—20, num. 19; pars II, pag. 153 (B). Aliud exemplar praebet alter Liber privil. eiusdem eccl., qui in tabulario archiepiscopali Cremsirii asservatur, fol. D VI, num. 26 (C). 20

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 304, num. 328 (ex apogr. in analectis Friebekei). = Erben, Reg. I, pag. 164, num. 370.

Scriptum hoc non nisi simplex est relatio, quae sine ulla iuris auctoritate id tantum agebat, ut donationes ecclesiae factas in animum revocaret. In qua relatione conscribenda auctor memoriam de Soběslao II confirmatione (vid. num. 289) adhibuit, cuius primam partem ad verbum descripsit. 25

Notum facimus cunctis fidelibus, tam presentibus quam futuris in Christo pie viventibus, quod elemosinam, quam magnus dux Sobezlaus,^a scilicet chomutne in Olzawa,^b Sdycone episcopo affirmante et anathematizante,^c sancte Olomucensi ecclesie contulerat, quam eciam per iniqua consilia inpii et iniusti ab ea abstraxerant, hanc filius eius gloriosus dux Zobezaus,^d paterni throni^e successor, eidem ecclesie, fratribus pro iniuria sibi illata conquerentibus, plurimisque tam Boemis quam Morauis baronibus assidentibus iuste restituit; quod denique formate sue privilegio confirmavit et universis per fora terre hoc notificare precepit. Postea vero non longo temporis intervallo dux Fridericus tam Boemie quam Moraue ducatum obtinuit^f et dum supradicta, videlicet chomutne, Vhricicz,^g circuitum Dobretyn^h ab antecessoribus suis 35

294. a) 'Sobeslaus' B.; 'dux S. magnus' C. — b) 'Ozlawa' C.; 'Oslaua' B. — c) 'anathematizante' B. — d) 'Sobislaus' B. — e) 'troni' B. — f) 'optinuit' B. — g) 'Vhriczicz' B.
h) Olšava fl. ex sinistra ripa fluminis Morava (March). — i) Uhřičice, distr. pol. Přerov (Prerau).

ecclesie mancipata cognovit, assensum benignum prebuit sigilloque suo privilegium insignivit. Presul autem Detlebus, principe presente terreque nobilibus, talem anathematis subintulit sententiam: si quis supradictorum violator extiterit, cum Dathan et Abiron gehenne^h deputetur incendio amen.

5

295.

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Waldsassensi ambitum Mähring donat et circuitum, quem ei quondam pater suus Vladislaus rex largitus est, confirmat.

— 1181 —.

10 *Apographum saec. XIV praebet Liber privilegiorum monast. Waldsassensis, qui in tabulario generali regni Bavariae Monacensi [Kl. Waldsassen, Litteral. num. 17] asservatur, fol. 37^v—38 (B). — Alterum apographum manu saec. XVIII in scheda chartae scriptum in eodem tabulario asservatur (C). — Aliud exemplar saec. XVIII exstat in manuscripto tabularii parochiae Waldsassensis, qui 'Acta Waldsassensia' inscribitur, pag. 106 (E).*

15 *Lünig, Teutsches Reichsarchiv XVIII, Spicil. eccl. pars III pag. 259. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 532 (ex autographo in tabulario monast. Teplensis quondam asservato, D). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 305, num. 329. — Erben, Reg. I, pag. 166, num. 373 (fragm.). — Grادل, Monum. Egrana I, pag. 30, num. 92 (fragm. ex E). — Mittheil. d. Alterthumsver. zu Plauen 4 Jahresschr. III num. 2 (IIc). — Lang, Reg. Boica I, pag. 252. — Grادل in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XX, pag. 261 (reg.); cf. ibid. 20 pag. 263, 264. — Dobenecker, Reg. Thuringiae II, pag. 117, num. 614.*

Diplomatis argumentum in monasterio ipso verbis contextum esse videtur. Invocationis formula dictaque 'terrena pro celestibus commutare' et 'cum de suis deus muneribus honoratur' dicendi modum, quem Vladislai regis privilegium anno 1159 eidem monasterio datum (v. num. 204) sequitur, in memoriam reducant.

25 In^a nomine sancte et individue trinitatis. Ego Fridericus, divina favente clementia^b Boemorum^c dux. Cum omnium mundanorum affluentia et gloria pro sui mutabilitate et inconstantia nichil securitatis ac^d perfecte beatitudinis suis amatoribus afferat, tutum atque solertia plenum estimamus^e terrena pro celestibus, permanentia pro perituris commutare illucque per manus pauperum Christi trans-
30 mittere fugientia, ubi semel acquisita non pereunt, sed fenore^f centuplici perpetuo possidentur^g; reservatur enim census imposterum, cum de suis deus muneribus honoratur. Igitur quendam ambitum vgiez^h boemice appellatum, teuthoniceⁱ

294. ^h) 'gehenne' B.

ⁱ) 'Hodie non exstat.'

35 295. ^a) Praefigitur lemma rubro colore scriptum: 'Privilegium sub domino Daniele abbate' B; 'In — trinitatis' om. C. — ^b) 'clementia' C, D, itaque etiam inferius 'c' pro 't'. — ^c) 'Bohemorum' D. — ^d) 'et' C. — ^e) 'estimavimus' B, C. — ^f) 'foenore' C; 'tenore' B. — ^g) 'pollicentur' B. — ^h) 'Ugicz' D. — ⁱ) 'theut.' om. B, C.

nomine Meringe^{j1} cum omnibus appendiciis suis, silvis, pratis, pascuis, molen-
dinis, aquis, aquarum decursibus, cultis et incultis seu quibuslibet utilitatibus
pro salute nostra nostreque comparis^k atque pro redemptione animarum omnium
parentum nostrorum, scitu atque assensu Boemorum, sicut consignatum est et
terminis distinctum, perpetuo possidendum ecclesie Walthsassensi^l tradimus. 5
Insuper etiam quendam ambitum inter exteriorem Luboz² et Znata³ fluvium situm
et a beate memorie patre nostro, tunc temporis duce, postea rege Wladizlao,
eidem ecclesie libere donatum atque privilegio iam ante confirmatum,⁴ cuius
partem quidam invasores iniuste usurpaverant, sed suam iniuriam recognoscentes
male usurpata ei in pace reddiderunt, sicut suis terminis distinctus ac consignatus 10
est, libera donatione conferimus et ut factum hoc ratum et inconcussum permaneat,
sigilli nostri inpressione^m confirmamus. Ut autem calumpniatoribus locus invasionis
de cetero penitus auferaturⁿ et domus dei in sua possessione non inquietetur,
terminos huius ambitus, sicut pater noster eos prefixit, huic pagine articulare
decernimus.^o Sunt autem hii: a fonte aque Znata³ usque dum rivus Dieffenbach^{p5} 15
vocatus ei influit.^q Ex transverso a fonte eiusdem Znata usque^r in rivum Elstre⁶
nomine, per descensum eiusdem, donec minor Elstre^{s7} et rivus Ivvinbach^{t8} in
eum cadit, per ascensum usque in fontem minoris Elstre, a fonte eiusdem usque
in rivum exterioris^u Luboz, per eundem rivum inferius, usque dum rivus Tono-
cop^{v9} in eum cadit. Quicumque autem hanc nostram munificentiam intuitu celestis 20
patrie Christi^w pauperibus collatam violenter invadere vel^x opprimere presumpserit,
se reum divine maiestati^y existere^z noverit et a nostra pace ac^{aa} gratia omnium-
que^{bb} Boemorum funditus alienum. Huius rei testes sunt: Valentinus episcopus,
Pragensis, dominus^{cc} Otto princeps Moraue, dominus^{dd} Primuzle^{ee} frater ducis,
dominus^{dd} Theobaldus filius patris sui, Henricus^{ff} prepositus Wissegradensis, 25

295. j) ‚Meringe nomine‘ B, C. — k) ‚comparis‘ B. — l) ‚Walthsassensi‘ B; ‚Waldtsaxensi‘ D. —
m) ‚impressione‘ D. — n) ‚auferatur‘ C. — o) ‚attitulari decrevimus‘ B. — p) ‚Dieffin-
bach‘ B. — q) ‚ein-fluit‘ B. — r) ‚Zn. veniens usque‘ D. — s) ‚Estre‘ B. — t) ‚Iuin-
bach‘ E; ‚Winbach‘ D; ‚Wymbach‘ C. — u) ‚inferius‘ D. — v) ‚Donocop‘ B. —
w) ‚Cristi‘ D. — x) ‚et‘ D. — y) ‚maiestatis‘ B—D. — z) ‚existere‘ om. B—D. — 30
aa) ‚et‘ D. — bb) ‚omnique‘ C. — cc) ‚dux dominus‘ D. — dd) ‚dux‘ D. — ee) ‚Pri-
musle‘ D. — ff) ‚Henricus‘ B. — gg) ‚Wissigrad‘ B.

¹⁾ Mähring, oppidulum Bavariae a Waldsassen versus meridiem et orientem. —

²⁾ Rivulus Liboc (germ. Leibitsch), qui in monte Hoher Stein apud Kirchberg ori-
ginem habet et Lăuterbach praeterfluit. — ³⁾ Der Fleissenbach, rivus qui vicum 35
Fleissen ab Eger (Cheb) versus septemtrionem praeterfluit. — ⁴⁾ Vide num. 204
et 227. — ⁵⁾ Der Tiefenbach rivulus apud Ebmeth (in distr. pol. Falknov, Falkenau)
oriens, qui apud Muhlgrün in Fleissenbach influit. — ⁶⁾ Die Elster, flumen a Schön-
berg ad septemtrionem et occid. profluens. — ⁷⁾ Der Schwarzbach, rivulus, qui ap.
Adorf in fl. Elster influit. — ⁸⁾ Der Eibenbach, rivulus, qui apud Eibenbrunn ori- 40
ginem habet et prope Erlbach in rivum Schwarzbach influit. — ⁹⁾ Quo nomine
rivus hic nunc vocatur, incertum restat.

Martinus prepositus Pragensis, Florianus cancellarius, Grabissa^{hh} camerarius, Wocco,ⁱⁱ Widigo,^{kk} Ratibor,^{ll} Wlricus^{mm} filius Drizizlai,ⁿⁿ Bogus^{oo} et alii quam plures. Facta autem sunt hec anno incarnationis domini millesimo centesimo octuagesimo primo,^{pp} anno ducatus ducis Friderici quarto.^{qq}

5

296.

Cěč, comes de Železnice, testatur se Meinero abbati monasterioque Plassensi villas suas Bykov et Vlčkov cum circuitu quodam, quem ipsi Fridericus dux donavit, vendidisse eaque pecunia praedium Sedlečko sibi comparavisse.

[1180—1182 mart. 25.]

10

Autographum duplex in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi assertatur (A, A').

Erben, Reg. I, pag. 165, num. 372 (fragm.). — Scheinpflug in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhm. XII, pag. 59, num. 4 (reg.).

15

Utrumque autographum una eademque manu exaratum est, quae iam in nullo alio eiusdem monasterii diplomate in conspectum redit. — Erben l. l. litteras circiter a. 1181 confectas esse putat, Palacký ibid. pag. 624 ad a. 1180 reponendas esse minus recte censet. Sed hoc tantum certum restat litteras illius temporis spatium esse definiendas, quo Henricus praepositi Vissegradensis munere praeditus esset.

Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris fidelibus, quod ego Cesc^a comes de Zeleznice^b villas meas Bi||cow¹ et Wilcecow^{c2} et circuitum meum usque ad locum a me determinatum cum pratis, agris et aquis abbati Meynero de Plaz|| et fratribus suis ibidem deo famulantibus^d contradidi tum pro anime mee remedio tum pro pecunia ab eisdem fratribus mihi oblata. Eundem autem circuitum gloriosus dux Fridericus primo ducatus sui anno servitii mei^{d*} memor mihi contulit. De pecunia vero a fratribus accepta praedium quoddam nomine Zedlesco³ in usus meos comparavi. Ut autem hec pactionis mee ratio rata et inconvulsa habeatur, in capitulo Pragensi confirmari conplacuit presentibus et testibus Pragensis ecclesie^e preposito

30

295. ^{hh}) ,Grabis' B, C, E. — ⁱⁱ) ,Wolto' C; om. D. — ^{kk}) ,Witko' D. — ^{ll}) ,Rotibor' C. — ^{mm}) ,Wlricus' C, D, E. — ⁿⁿ) ,Chizzizlai' C, E; ,Chizislai' D. — ^{oo}) ,Boguchwal' D. — ^{pp}) ,millesimo centesimo LXXXI' D; ,M̄CLXXXI' B. — ^{qq}) ,III' B; ,IV' D.

35

296. ^a) ,Caic' A', ubi ,i' ex ,e' eod. atramento corr. — ^b) ,Zeleznicē' A'. — ^c) ,Wilzecow' A', ubi ,z' in loco raso eod. atram. scr. est. — ^d) ,servientibus' A'. — ^{d*}) ,mei' om. A'. — ^e) ,ecclesie' A'. —

¹) Bykov, curia prope Obora in distr. pol. Plzeň (Pilsen). — ²) Scheinpflug l. l. Vlkyš, germ. Wilkischen prope Touškov (Tuschkau), distr. pol. Stříbro (Mies) hic dici putat. An sit Vlkov prope Blovice? — ³) Sedlečko prope Rokycany, distr. pol. Plzeň.

Martino et Paulo decano, et Wissegradensis ecclesie^e preposito Henrico et Magno^f decano et ceteris utriusque ecclesie^e canonicis, videlicet Conone preposito, Floriano cancellario, Peregrino preposito, Alexandro magistro, Zlauone arcidiacono,

[A]

[A']

Zedeslaus arcidiaconus, Hermannus arcidiaconus, Bawor prepositus, Pribizlaus, Walcunus, Detthelebus,^g Boguzlaus, Mlaz, Milozlaus, Johannes, Wissemerus, Pomnenus, Anselmus, Gaulus, Georius, Alexander, Benec, Hualco, Lupoldus custos, Ozobeus custos, Radozta, Zlawata, Alexius, Walun, Fridricus, Teodericus, Podiwa, Bartholomeus, Alexander, Imrammus, Johannes, Purcardus, Martinus, Rudolfus. Huius etiam venditionis mee^e testes sunt: Bogusse cum fratribus^{bus} II Ratibor et Lutozor,ⁱ et cognato Dobromizl, Olricus filius Drizilav, Igenis filius Bozethe, Jan iudex, Protiva filius Conradi, Janic cum fratre Matheo, Detheleb filius Gumpoldi,ⁿ Lutuino cum filio Gogtpoldo, Winther^s filius Wilhardi, Stzybor filius Roperti, Gotsalac de Olesna,

Zedeslavo arcidiacono, Hermannus arcidiacono, Bauoro preposito, Pribizlavo arcidiacono, Walcuno, Detthelebo, Boguzlavo, Mlazo,^h Milozlavo, Johannes, Wissemero, Pomneno, Anselmo, Gaulo, Georio, Alexandro, Benco, Hualco, Ozobeoⁱ custode, Lupoldo custode, Radozta, Zlawata,^k Alexandro, Alexio, Waluno, Friderico, Theoderico, Podiwa, Bartholomeo, Ymrammo, Johannes, Purcardo, Martino, Rudolfo. Huius etiam venditionis mee^e testes sunt: Bogusse cum fratribus II Ratibor et Lutozor et cognato Dobromizl, Olrico filio^m Drizilay, Igenisse filio Bozethe, Jano iudice, Protiwa filio Conradi, Janico cum fratre^o Matheo, Dethelebo filio Gumpoldi,ⁿ Lutuino^o cum filio suo Gotpoldo, Winthero filio Wilhardi, Stzyboro filio Roperti, Gotessalco de Olesna,

Pozden, Milgozt cum filio suo Stephan,^p Roznet,^q Gagec custos silve, Rudolfus cum privigno^r Hermannus et filio Rudolfo, Berththol^s de Leysin; sacerdotes: de Ledec⁴ Petrus, de Plaz⁵ Arnoldus. De Breza⁶ Radon cum filiis duobus,^t Berzon, Thechen, Stroyec, Goztic, Zutek, Radozta. Sremesna^{u7} Seboy, Nelepec, Dobros, Bezded, Schepan,^v Chotey,^x Quasone, Otroche,^y Tocek, Bratron, Cubata, Vtehc,^z

296. f) ,Maġno' A, A'. — g) ,h' eodem atram. superscr. A. — h) ,l' eodem atram. superscr. A'. — i) ultima ,o' in loco raso eod. atram. scr. A'. — k) ,l' eodem atram. superscr. A'. — l) dimidia parte literae ,r', quae in fine lineae posita erat, abscissa, scriba eodem atramento aliam ,r' superscripsit A. — m) ,filo' A'. — n) ,p' ex ,b' eodem atramento corr., sed literae ,b' hasta in A' non est erasa. — o) genuine ,Lutiuno', sed statim corr. A'. — p) ,Stephano' A'. — q) ,Rosnet' A'. — r) genuine ,Pugni', sed corr. A. — s) ita A; ,Bertholt' A'. — t) ,.ll.' A'. — u) ,De Sremesna' A'. — v) ,Schpan' A'. — x) ,Ghotec', ,h' eod. atram. superscr. A'. — y) ,Otroche' A'. — z) ,Vteh' A'.

⁴) Ledce, distr. pol. Plzeň. — ⁵) Plasy, distr. pol. Kralovice. — ⁶) Břiza Horní, germ. Ober-Břis, distr. pol. Plzeň. — ⁷) Třemošná, distr. pol. Plzeň.

Bugurad.^{aa} Checini^{bb} 8 Trebek, Nagaze,^{cc} Peze, Witon. Copidle^{dd} 9 Nosek, Dobrogoz, Stogen. Schewice^{ee} 10 Tubgoz, Luduic. Trinowa^{ff} 11 Boy, Ztaze, Scori, Lecek. Namutissowe^{gg} 12 Sdimer, Juric, Zdilut, Zvliwoy.^{hh} Gromniceⁱⁱ 13 Cutra, Colech, Bogdan. Gizsllici,^{kk} 14 Premil. Lubine^{ll} 15 Petrik, Zlawic.^{mm} Tucleciⁿⁿ 16 Pozdnec.

Si qua vero in posterum ecclesiastica seu secularis persona hanc vendicionem meam predictis fratribus diripuerit, anathematis vinculo se innodatum^{oo} noverit.

(S. P.)

In utriusque autographi extremo margine scidula membranae per duas rimas transmissa est, cui sigillum rotundum, quod per medium 79 mm occupat, de cera alba confectum, impressum est. In sigilli area ecclesia cum turri depingitur, ante quam vir sacerdotis veste indutus in genibus iacet, qui mitram episcopalem capite gestat et manu utraque pedum amplexatur. Post viri terga inscriptio ADALBERTVS EPC legitur. Ex illa, quae circumcurrebat inscriptione, magna pars defracta est, verba tantum † SCA ECCLESI... GENSIV /// supersunt.

297.

Fridericus I, imperator Romanorum, abbatiae Nivelensis¹ iura et libertates confirmat. — Inter testes: Henricus Pragensis episcopus, Peregrinus Morauiensis episcopus.

Maguntiae 1182 mai 23.

Meiller in Notizenblatt. Beil. z. Arch. f. K. österr. Gesch.-Qu. I, pag. 148. — Stumpf, Reg. num. 4340.

Qua de causa uterque episcopus eo tempore Maguntiae moratus sit, Gerlacus Milovicensis his refert verbis: Instante festo pentecosten domnus electus [Henricus] proficiscitur Moguntiam ad consecrationem, ubi sabbatho quatuor temporum [= mai. 22] in presbyterum, ac sequenti dominica consecratur in episcopum. Domnus quoque Pilgrimus, Olomucensis electus, abiit cum eo consecrandus et rediit consecratus, et quia imperator transalpinaverat, ambo electi praesentantur imperatrici; utrum ante vel post consecrationem, non satis recorder (Font. rer. Boh. II, pag. 478).

296. *aa)* ,Bogurad' A'. — *bb)* ,De Checini' A'. — *cc)* ,Nagoze' A'. — *dd)* ,De Copidle' A'. — *ee)* ,De Schewic' A', ubi post ,c' adhuc ,e' genuine posita sed postea erasa erat. — *ff)* ,De Trinowa' A'. — *gg)* ,De Mutissow' A'. — *hh)* ,y' eod. atramento superscr. A'. — *ii)* ,De Grommicæ' A'. — *kk)* ,Gizsllice' A'. — *ll)* ,De Lubine' A'. — *mm)* ,Zawic' A'. — *nn)* ,De Tucleci' A'. — *oo)* ita A'; ,innodatam' A'.

⁸⁾ Čečin, quondam vicus, nunc domus saltuarii prope Babina, distr. pol. Kralovice. — ⁹⁾ Kopidlo, distr. pol. Kralovice. — ¹⁰⁾ Čtvice, alias Čijevice, distr. pol. Kralovice. — ¹¹⁾ Trnová, distr. pol. Kralovice. — ¹²⁾ Mutišov, quondam vicus circum Plasy situs. — ¹³⁾ Hromice, distr. pol. Plzeň. — ¹⁴⁾ Locus ignotus. — ¹⁵⁾ Liblín, distr. pol. Kralovice. — ¹⁶⁾ Tukleky?

297. ¹⁾ Nivelles a Bruxelles meridiem versus.

298.

Lucius III papa hospitali sancti Johannis Jerosolimitani possessionem ecclesiae sanctae Mariae Pragae et ecclesiae in Manětín, in qua sorores ordinis morantur, confirmat et hospitalis bona tuenda suscipit, petente Bernardo praeceptore.

Velletri 1182 octb. 23.

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général de l'ordre des hospit. de S. Jean de Jérusalem I, pag. 434, num. 643.

¶ Lucius ¶ episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis fratri Bernardo preceptori et aliis fratribus hospitalis Jerosolimitani in ¶ Boemia, Polonia et Pomerania constitutis salutem et apostolicam benedictionem. Ex debito susceptae administrationis inducimur ¶ et pietatis officio provocamur, quod in domo hospitalis pauperibus, peregrinis et aliis sepulcrum ¶ domini visitantibus indesinenter impenditur, petitiones vestras libenter admittere et eis assensum facilem impertiri. Hac itaque consideratione rationis inducti et vestris nichilominus precibus inclinati, ecclesiam sancte Marie Prage, a dilectis filiis M.¹ et G.^{a2} prepositis, qui eam de proprio construxisse dicuntur, sicut in privilegiis bone memorie Wladizlai regis³ et Sobetlai, ducis Boemie,⁴ continetur, et ecclesiam Manetin,⁵ in qua sorores vestre morantur, vobis et domui hospitalis cum assensu diocesani episcopi et capituli sui pia devotione collatas, vobis et per vos dicte domui, sicut eas iuste et pacifice possidetis, auctoritate apostolica confirmamus. Vos etiam ipsas ecclesias cum omnibus pertinentiis suis, alia quoque bona, que in presentiarum rationabiliter et sine controversia possidetis, vel in futurum iustis modis prestante domino poteritis adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti patroc[ini]o^b communimus. Statuentes, ut nemini liceat vos vel eandem^c ecclesiam seu alia bona invadere, auferre seu quomodo libet temeritate aliqua perturbare, nec sit fas alicui hanc paginam nostre confirmationis et protectionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Velletri, X kalendas novembris.

Autographo appendet e filis sericis rubei coloris Lucii III papae bulla plumbea, cuius imaginem vid. ap. Diekamp, Päpstl. Urkundenwesen in Mitth. d. Inst. f. österr. Geschichtsforschung III, tab. ad pag. 626, num. 4 et 22.

298. a) seq. ,et', sed erasum A. — b) membrana laesa. — c) ,n' ex ,m' radendo corr. A.

¹) Martino praeposito Pragensi 1174—1181. — ²) Gervasio praeposito Vissegradensi. 1156—1190. — ³) Vide supra num. 245. — ⁴) Diploma hoc desideratur. — ⁵) Manětín, distr. pol. Kralovice (Kralowitz).

299.

Lucius III papa monasterii Windbergensis (in Bavaria) protectionem suscipit eiusque iura et bona, inter quae etiam ea, quae in Bohemia eius sunt, confirmat.

Velletri 1183 apr. 30.

5 *Pflugk-Harttung, Acta pontif. Romanor. ined. II, pag. 385, num. 436. — Jaffé, Reg. pontif.² II, num. 14876.*

Bonorum, quae in Bohemia eo tempore monasterii Windbergensis propria fuerint, nomina in privilegio non indicantur. Verum tamen eiusdem monasterii Liber censualis, anno 1305 confectus, de illis haec commemorat: 'Ex donatione Vladislai, regis Bohemiae, qui fuit pater Alberti, Saltzburgensis archiepiscopi, Albrechtsrieth¹ curia. Ex donatione ut supra et aliorum fidelium villa Albrechtsried. Ex donatione Vladislai regis eiusdem Mülschütz,² Janebiz,³ Weitziz⁴' (Emler, Reg. IV, pag. 809, num. 2077). Vladislaus regem etiam aliter de monasterio Windbergensi optime meritum esse, hoc Necrologii Windbergensis testimonio comprobatur: 'XV kal. febr. [= 18 ian. 1174] Wlatizlaus dux Boemie. Iste propria expensa destinavit ad nos episcopum Moraue, qui et dedicavit monasterium nostrum' (Mon. Boica XIV, pag. 91). De qua dedicatione Relatio de origine monasterii Windbergensis haec refert: 'Anno igitur dominicae incarnationis MCLXVII, indictione prima, dedicata est haec basilica in honore beatae et perpetuae virginis Marie a venerabili et sanctae conversationis viro Iohanne, ecclesiae Olmucensis antistite, IV kal. decembris [= nov. 28]. Consecrata sunt etiam eodem die duo altaria: unum in medio monasterii in honore sanctae Crucis, alterum in latere septentrionali in honore s. Egidii. Proximo autem die, scilicet III. kal. decembris [= nov. 29] consecravit idem reverendus et sepe nobis memorandus episcopus altare in meridionali latere monasterii in honore ss. Mauriti, Gereonis, Victoris ac sociorum eorundem, et alterum altare in septentrionali absida chori in honore beatissimi confessoris Nycolai. Summum autem altare et duo altaria alitrinsecus e latere consecrata fuerunt anno MCXLII, undecima kal. iunii [= mai 22] a venerabili et pie memoriae episcopo Stikone, prememorati patris et domini nostri Johannis predecessore, quorum devotio eo amplius in nos enituit, quo uterque nostri ordinis, nostrum ordinem honorare curavit' (Monum. Germ. Script. XVII, pag. 563; Mon. Boic. XIV, pag. 16). Obitum Johannis episcopi Necrologium Windbergense his verbis commemorat: 'Kal. aprilis [= 1 apr. 1172] Johannes episcopus Olmucensis. Iste dedicavit ecclesiam nostram et altare Crucis et altare s. Egidii' (Mon. Boic. XIV, pag. 96). — Erben, Reg. I, pag. 140, num. 320.

300.

Fridericus, dux Bohemiae, monasterii Plassensis fratribus villam Kralovice cum omnibus, quae eius sunt, et cum foro praediumque Čížkov iam ante ab eis acceptum pro praedio suo, quod Sechutice Inferius dicitur, et Kočín donat.

Zbečno 1183 —.

299. ¹⁾ Albrechtice, germ. Albrechtsried, distr. pol. Sušice (Schüttenhofen). — ²⁾ Milčice, germ. Miltschitz, prope Albrechtice. — ³⁾ Janovice prope Langendorf, distr. pol. Sušice. — ⁴⁾ Fortasse Vojtice, germ. Wojtitz, distr. pol. Sušice.

Apographum saec. XVIII praebet cod. ms. tabularii Musaei regni Bohemiae, 4 B 16 signatus, qui inscribitur: „Lapis sepulchralis fundatoris et benefactorum aliorumque memorabilium monasterii b. virg. Mariae de Plassio anno MDCCXLIV, a fundatione iubilaeo 600 nonnullis suis memoriis renovatus a F. Benedicto Scheppel sac. ord. Cisterc. eiusdemque monast. professo“, pag. 47 (B).

Dobner, *Annal. Hagec.* VI, pag. 548. = Boczek, *Cod. dipl. Mor. I*, pag. 310, num. 333. = Erben, *Reg. I*, pag. 170, num. 378 (frgm.). — Scheinpflug in *Mitth. des Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böh. XII*, pag. 59, num. 5 (reg.). — *Geschichtsquellen d. Grafsch. Glatz I*, pag. 10 (reg.).

Diplomatis argumentum a clerico quodam monasterii ipsius verbis contextum esse videtur.

Notum sit omnibus tam praesentibus quam futuris fidelibus, quod ego Fridericus, dei gratia dux Boemiae, villam patris mei et meam, nomine Crelowitz,¹ domino deo et beatae Mariae et fratribus in Plazs ipsi famulantibus, inspiratione divina commonitus, cum omnibus appenditiis et foro contuli. Chisko² quoque praedium, quod pater meus eis dederat, sed mecum^a concambium inde fecerant pro alio quodam praedio meo, Inferius Zečutiz³ nomine, et Cozin,⁴ utrumque fratribus iam dictis tradidi. Iustum enim est, ut abundantia nostra pauperum inopiam suppleat, ut eorum orationes nos onere peccatorum gravatos exonerent. Huius autem nostrae donationis testes sunt fratres mei: Albertus Salzbургensis archiepiscopus, Henricus Pragensis episcopus et chorus Pragensis, Florianus praepositus et cancellarius Wissehradensis et chorus. Laici: fratres Wazlaus, Theobaldus, Primizel; primates: Bogg castellanus de Chladeschd, Bleg castellanus de Lutmeriz, Groznata^b camerarius, Ratibor^c castellanus de Natoliz, Lutebor castellanus de Bolezlaw, Withec, Pabian,^d Stazlaus castellanus de Sathesc, Jan iudex, Petrus de Carde,^e Jan filius Episcopi, Jenic frater Mathiae, Mutin pincerna, Laztibor, Pribizlaus ensifer, Hermannus filius Marqvardi, Hermannus filius Wilhelmi, Groznata Calvus, Jan frater Golaz, Jaros filius Ratibor, Wiske, Hoiká, Theodoricus de Prodiva, Lutwin, Ernest, Chiske, Gerdon.^f Haec autem in Zbecsene^g acta sunt anno dominicae incarnationis millesimo centesimo octogesimo tertio, sub venerando abbate Meynhero. Si qua vero imposterum ecclesiastica saecularisve persona donationem nostram irritam facere tentaverit, vinculo anathematis se innodatam noverit.

301.

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Plassensi villam suam Kopidlo pro teloneo salis in Děčín, quod ipsi pater suus donaverat, tradit, Henrico Pragensi et Peregrino Olomucensi episcopis pacti violatores excommunicantibus. [cc. 1183.]

300. a) „meum“ B. — b) „Gnoznata“ B. — c) „Patibor“ B. — d) „Bubian“ B. — e) lectio incerta; „Carđ“ B. — f) „Gordon“ B. — g) „Zbecseve“ B.

¹⁾ Kralovice, germ. Kralowitz, a Plzeň (Pilsen) versus septemtr. — ²⁾ Čížkov, germ. Čischkau, distr. pol. Plzeň (Pilsen). — ³⁾ Sechutice dolní, villa quondam prope Výrov (Weirow) in distr. pol. Kralovice sita. — ⁴⁾ Kočín prope Kralovice.

Autographum duplex in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A, A').

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 306, num. 330 (fragm.). — Erben, Reg. I, pag. 170, num. 379. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 60, num. 7 (reg.).

Utrumque autographum, manu quadam ignota exaratum, fratrem quendam monasterii ipsius scripsisse verbisque contexuisse verisimile est.

Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris Christi fidelibus, quod ego Fridericus, dei gratia dux || Boemie,^a pia viscera necessitatem patientibus exhibere debeo. Inde est, quod fratres Plazenses || miseras suas coram me deposuerunt. Habebant enim teloneum salis in Decin¹ a patre || meo ipsis condonatum, cuius usum sine gravi periculo animarum suarum ad monasterium deferre ob longitudinem vię et insidias^b latronum nequiverunt. Quorum dolori compassus et petitioni annuens villam meam nomine^c Copidl² eis perpetuo iure possidendam tradidi et econtra predictum teloneum, quod ad ipsos pertinuit, in usus meos accepi. Ut autem hęc commutatio nostra rata et inconvulsa in posterum permaneat, hoc privilegium^d sigillo meo confirmavi et testes idoneos huic confirmationi adhibui, quorum nomina sunt hęc: Bleg, Bogusse, Groznata camerarius, Jan iudex, Mutine pincerna, Letar dapifer, Jaros, Ludewik, Werner, Iessutbor, Walzta, Isdata Witouic,^e Drisek,^f Bruń, Mahtolt,^g Rapota scriba, Emram cum fratre suo Pribizlav, Pabian,^h Petrus cum fratre suo Obiden, Lutognew, Hermannus filius Wilhelmi.ⁱ Preterea^k domino Henrico, Pragensi episcopo, viro venerabili et Peregrino, Morauensi episcopo, non minus honesto iniuncti,^l ut statuti nostri violatores^m anathematis vinculo denuntient innodatos. Acta sunt autem hęc in consecrationeⁿ basilicę, quam ob memoriam victorię^o meę socia thori mei Elisabeth^p construxit.

(S. P.)

Utrique autographo in membranae scidula suspensum est fragmentum sigilli e cera alba confecti, quod eadem forma atque in diplomate eiusdem ducis num. 304 expressum erat.

30

302.

Godescalcus, abbas Siloensis, capitulo Cisterciensi somnii sui mirabilem speciem perscribit eiusque fraternitatem expetit.

[Louňovice 1184 febr. 13—17.]

35

301. a) ,Boemie' A'. — b) ,insi' eod. atram. ex ,lon' in loco raso corr. A'. — c) ,o' alio atramento magis distincto superscr. A'. — d) ,genuine ,puileū', sed altera ,u' litera in ,g' correcta, adhuc ,eū' eodem atramento statim inter scribendum additum est A; ,privilegium' A'. — e) ,Wittovic' A'. — f) ,Drizec' A'. — g) ,Mahtolt' A'. — h) ,n' superscr. A'. — i) ,Wilhelmi' A'. — k) ,Pret'a' A'. — l) ,c' superscr. A'. — m) ,uio' ex ,uuo' radendo corr. A'. — n) ,consecratione' A'. — o) ,victorie' A'. — p) ,Elizabet' A'.

40

¹⁾ Dčín, germ. Tetschen, a Litoměřice (Leitmeritz) versus septemtrionem. — ²⁾ Kopidlo, distr. pol. Kralovice (Kralowitz).

Apographum servavit Gerlaci Chron. Bohemiae ad ann. 1184 in exemplari Piteriano, quod in tabulario monast. Raihradensis asservatur, fol. 44 (B).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 311, num. 334 (ex recensione Dobneriana, Mon. Boh. I, pag. 114). — Erben, Reg. I, pag. 167, num. 375. — Damus ex editione Josephi Emler in Fontes rer. Boh. II, pag. 500.

5

Boczek et Erben epistolam circiter ann. 1183 scriptam esse putant; sed ex iis, quae Gerlacus de Godescalci morte refert, illam in extremis demum Godescalci vitae diebus confectam esse, facile intelligi potest: „Litteras quoque superiores a domno Petro [monasterii Kunicensis priore] dictatas hoc spatio dierum fecit sibi praesentari, vidit, legit, correxit et cum esset premortuus in ceteris membris, pollebat tamen integro aspectu atque auditu insuper et expedita loquela usque in horam obitus sui.“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 503.)

10

Sanctae Cisterciensis ordinis universitati frater Godscalcus, vetustissimus veterum abbatum Boemiae et Moraviae, eorum sicut aquilla renovari meritis et precibus. Quod vivens^a non praesumpsi, iam moriens appeto, vestro videlicet desideratissimo associari collegio. Ad hanc confidentiam quadam visione me animatum vestra scire dignetur sanctitas. In somnis enim nuper me videbam ductum ad quoddam magnum ac mirificae fabricae aedificium, in quod, quia gradus difficiles erant, eo quod longe ab invicem positi essent, ascendere desperavi. Cum ecce subito flos et gemma ordinis vestri, sanctus Bernardus, quem nunquam in carne videram, hilariter apparuit et instrumenta duorum baculorum, quos cruccas vocant, ostendit, quibus suffultus, eum intra iucundissimum palatium secutus sum. Porro in dextra parte huius palatii ingens apertura in modum arcus testudinati visa est mihi, per quam, quotquot erant ordinis vestri, introiverunt in splendidissimum domicilium. Mihi autem in extrinseca domo ista cernenti et sermonem venerabilis abbatis audire cupienti, ipse me homuncionem per manum suam apprehendens secum duxit ac secum collocavit in medio conventus vestri. Per hoc, quid aliud intelligam, nescio, nisi^b vestrae benignitatis benevolentiam, per quam in vestri ordinis consortium, quem semper dilexi, et quantum salva obedientia poteram, imitari conabar, admisceri exopto. Unde vestrae sanctitatis pedibus provolutus obnixe deprecor, ut non meae parvitatit merita, sed vestrae pietatis considerantes viscera, in vestrum me consortium admittere dignemini.

20

25

30

303.

Henricus, episcopus Pragensis, villas quasdam episcopales cum quatuor villis Georgii de Milevsko commutat, intercedente Hermanno, archidiacono Bechynensi.

35

— 1184 [ante mai. 23].

Apographum insertum est confirmationi Danielis II, episcopi Pragensis, circiter ann. 1205 confectae, cuius autographum duplex in tabulario Vorlicensi asservatur (B, B').

Erben, Reg. I, pag. 171, num. 381 (fragm.).

Commutatio ante diem 23 maii 1184 necesse facta sit, quod ea die secundus pontificatus Henrici episcopi annus exactus est.

In nomine sancte et individue trinitatis. Ego Henricus, dei gratia Pragensis episcopus, universis ecclesiarum filiis presentibus et futuris. Cum vetustas temporis
 5 simul et oblivio mentis soleant res etiam memorabiles delere ac sepelire, congruum estimamus ea litteris alligare, que oportuit ad noticiam posterorum trans-
 mittere. Proinde, quia dispensatio nobis credita est et favente deo in potestate
 habemus villas ecclesiarum interdum ubi opus fuerit commutare, non autem vendere
 aut alienare, notum volumus fieri omnibus presentium inspectoribus et maxime
 10 successoribus nostris, episcopis Boemiarum, quod nos episcopatum domino pro-
 vehente adepti, invenimus agros episcopales agris Georii in Myleuzc permixtos
 et hinc inde dispersos, et convenit inter nos et eundem Georium, quo sibi de
 nostris cederemus et condignam ab eo commutationem reciperemus, quatuor
 videlicet villas, quarum una dicitur Ztrana,¹ altera Bratreo,² tertia Zbudco,³ quarta
 15 Chrazna,⁴ facientes hoc concambium ex mutuo beneplacito, nulla nostra vel sua
 necessitate, nisi quod nostrum ei adiacebat et nobis minus utile erat, suum vero
 a curia nostra Rudenitz⁵ non longe aberat. Mediator huius rei erat Hermannus,
 archidiaconus in Behin,^a vir probatus et honestus, quem prius quidem misimus
 considerare utrumque predium, ac deinde secundum deum sine acceptione per-
 20 sonarum, cessante utriusque partis iniuria, terminatum est hoc negotium. Super
 hoc concambio testes sunt hii: Florianus prepositus Wisegradensis, Chuno Pra-
 gensis, magister Bartolomeus et fere omnes canonici Pragenses, insuper et maiores
 curiarum nostrarum: Odolen camerarius, Hartliebus^b dapifer, Reinardus, Erkembertus et
 tota curia, coram quibus hoc fecimus, nullo contradicente aut saltem dissuadente.
 25 Quod a nobis rationabiliter factum, ne quis in posterum velit improbare aut
 habere infectum, ad maiorem firmitatem et iuramentum interponimus et sigillum
 sancti Wenceslai apponentes repetitionem in futurum pagine huius prescriptione
 tollimus. Factum est hoc concambium anno dominice incarnationis MCLXXXIII,
 indictione secunda, sub Fridrico imperatore et Friderico duce Boemiarum, anno
 30 pontificatus nostri II.

304.

*Fridericus, dux Bohemiarum, et patruus eius Venceslaus permutationem vil-
 larum Čechín et Luhov inter Hermannum filium Wilhelmi et fratres monasterii
 Plassensis factam confirmant.*

Zbečno 1184 —.

35

303. a) „Bechin“ B'. — b) „Hartliuus“ B'.

¹⁾ Stranné prope Neveklov, distr. pol. Benešov (Beneschau). — ²⁾ Bratřejov prope
 Nechvalice, distr. pol. Sedlčany. — ³⁾ Fortasse Budov, germ. Budowe, distr. pol.
 40 Ústí n. L. (Aussig). — ⁴⁾ Chrasná, germ. Chrasney, distr. pol. Litoměřice (Leit-
 meritz). — ⁵⁾ Roudnice, germ. Raudnitz, a Litoměřice (Leitmeritz) versus meridiem
 et orientem.

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A). Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 312, num. 335 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 171, num. 380 (exc.). — Scheinpflug in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII (1873), pag. 59, num. 6 (reg.). — Geschichtsqu. d. Grafschaft Glatz I, pag. 10 (reg.).

Diploma a scriptore quodam monasterii ipsius scriptum et etiam verbis contextum esse videtur. 5

Notum sit tam presentibus quam futuris fidelibus, quod ego Fridericus, dei gratia dux Boemorum, || et patruus^a meus Wencezlaus concambium inter Hermannum, Wilhelmi filium, et || fratres de Plaz factum ratum haberi cencsuimus.^b Hoc autem est concambium: Predictus H. partem^c villę || suę in Szheschin¹ pro fidelitate servitii sui sibi collatam fratribus predictis tradidit et possessionem ipsorum in Lugow² 10 recepit XII marcis^d argenteis, labore manuum suarum acquisitis, superadditis; ea tamen conditione, ut eadem possessio^e pro remedio anime suę, eo de medio decedente, ad ipsos redeat et utramque concambitionem sine alicuius contradictione perpetuo possideant. Placuit quoque nobis pro roborando pacto, ut duobus sigillis, meo scilicet et patri^f mei W., privilegium firmaretur et testes conscriberentur. Hii 15 vero sunt testes: Henricus Pragensis episcopus, Henricus abbas Breunensis, Albertus abbas de Monte Syon, Juratha abbas de Lûtmisl, Thidricus abbas de Gradis, Hermannus prepositus Pragensis, Florianus prepositus et cancellarius, Pribizlaus prepositus Bolezlauensis, Stizlaus decanus Pragensis, magister Alexanter; primates: Bogusse castellanus de Cladzcho, Zawisse castellanus de Bolezlav, Witcho castel- 20 lanus de Prahen, Groznata camerarius, Iohannes iudex, Letarius dapifer, Troian filius Velizlai, Janec filius Episcopi, Cōnradus pincenna^g W.³ Hec autem in Becsene acta sunt anno dominice incarnationis millesimo ĆLXXXIII. Si qua vero in posterum ecclesiastica secularisve^h persona nostram donationem irritam facere temptaverit, vinculo anathematis se innodatumⁱ noverit. 25

(S. I.)

(S. I.)

Diploma duobus sigillis e cera alba confectis instructum est: Primi, quod lateri sinistro impressum est, non nisi fragmentum valde laesum restat. In quo tres turres expressae sunt, in quarum fastigio pinnae conspiciuntur. E circumscriptione hae tantum literae supersunt: ...ACESL.....IA M..... Lateri dextro sigillum rotundum, cuius diametros 30 81 mm efficit, duo latera habens impressum est. In cuius priore parte vir stans, tunica squamata indutus, manu sinistra scuto innixus, manu dextra vexillum tenens conspicitur. Circumscriptio: † FRIDERICVS DEI GRACIA · DVX · BOEMORVM. In posteriore vero sigilli parte vir depingitur in solio sedens, cuius caput nimbo ornatum est, manu sinistra scuto innixus, manu dextra vexillum tenens. Circumscriptio: † PAX · DVCIS · FRIDERICI · 35 IN · MANV · SCI · WENCEZLAI.

304. a) ,ru' alio atramento magis distincto superscriptum A. — b) ita A. — c) ,e' ex ,i' corr. A. — d) ,i' ex ,a' radendo corr. A. — e) ex ,possio' statim inter scribendum corr. A. — f) genuine ,patri', sed altera ,p' puncto superposito deleta A. — g) ita A. — h) ,i' ex ,a' corr. A. — i) ita A, ,i' ex ,u' radendo corr. 40
¹⁾ Čecín, nunc domus saltuarii prope Babina, distr. p. Kralovice (Kralowitz). — ²⁾ Luhov, germ. Lohowa, prope Touškov (Tuschkau), distr. pol. Stříbro (Mies). — ³⁾ Venceslai.

305.

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Waldsassensi villam „Pennerit“ in provincia Žatcensi sitam et curiam unam in villa „Průwech“ prope Pragam donat.

[1184 ex.—1185 in.]

5 *Autographum in membrana scriptum in tabulario generali regni Bavariae Monachii asservatur (A).*

Lang, Reg. Boica I, pag. 304 (ad ann. cc. 1179). — Erben, Reg. I, pag. 167, num. 374 (ad ann. cc. 1182). — Gradl in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutschen in Böhmen XX, pag. 262 (reg.). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 27, num. 86 (reg. ad ann. 1178).

10 *Autographum manu ignota exaratam scriba quidam monasterii ipsius scripsisse videtur, quod cum alia tum id potissimum indicat, quod eandem manum in nullo prorsus alio Friderici ducis diplomateprehendimus, quodque in autographi dorso nota „Privilegium Friderici ducis super predium Pennerit“, quae ad monasterii tabularium spectat, eadem manu exarata est. In diplomatis exordio et conclusionem singula dicta leguntur, quae mirum quantum illum scribendi modum, quem Vladislai regis diploma anno 1159 eidem monasterio datum (v. num. 204) sequitur, in memoriam revocant. Qua quidem similitudine adducimur, ut etiam diplomatis verba in monasterio ipso conscripta esse censeamus. — Diploma nostrum post diploma eiusdem ducis anno 1184 monasterio Plassensi datum (num. 304) necesse scriptum sit, quod iam altero Friderici ducis sigillo instructum est.*
 15 *Donationem anni 1185 initio non esse posteriorem Lucii III papae privilegium 9 die mart. eius anni datum approbat, ubi „Pennerit“ villa iam inter monasterii Waldsassensis possessiones nominatur.*
 20

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Fridericus, dei gracia Boemorum dux. ¶ Licet divina disponente clementia in presenti seculo gloria et divitiis
 25 habundemus ¶ et inter principes huius mundi potentiores annumeremur, gloriemur atque magnificemur, tamen quia non habemus hic manentem civitatem, sed ¶ futuram a deo secundum opera nostra expectamus retributionem, congruum esse credimus ac salubre, ut memores novissimorum nostrorum, presentia ¶ pro futuris, terrena pro celestibus conmutemus et amicos nobis de mammona iniquitatis faciendo,
 30 peccata nostra elemosinis et misericordiis pauperum redimamus. Huius rei gracia pro salute anime nostre omniumque parentum nostrorum ad sustentacionem pauperum Christi fratrum Waltsassensium, assensu et petitione uxoris nostre, ducisse Elisabeth, in presentia quoque amicorum et nobilium Boemorum terre nostre, libera, sollempni atque legitima donatione obtulimus deo et sancte Marie^a
 35 in prenotata ecclesia Waltsassensi predium quoddam cum toto iure et omnibus appendiciis^b suis hereditarie possidendum, villam scilicet Pennerit¹ nomine, sitam in comitatu Sacensi cum campis, silvis, agris, pratis, pascuis, aquis, cultis et

305. ^a) „Marie“ literis maiusculis scriptum A. — ^b) „appendiciis“ eodem atramento super-scriptum A.

40 ¹) Fortasse Vinaře, germ. Weinern, distr. pol. Kadaň (Kaaden).

incultis, quesitis et inquirendis et universis terminis suis. Dedimus preterea supradicte ecclesie curiam unam in villa Pröwech² vicina civitati Pragensi, dignum omnimodis arbitantes, ut servorum dei inopia ex habundantia nostra suppleatur, quatenus per eorum orationum suffragia optata et desiderata excessibus nostris á^c domino venia tribuatur. Ut autem hec nostre liberalitatis tradicio rata et firma 5 futuris permaneat temporibus, hec presentia scripta sigilli nostri impressione munimus et infra scriptorum testium testimonio confirmamus, hac videlicet ratione, ut nullus successorum aut heredum nostrorum hanc nostre^d devocionis donationem immutare presumat, sed pio et fideli patrocínio^e eam supra memorate ecclesie conservando, pro transitoriis mansura nobiscum in celis percipiat. Huius rei 10 sunt testes: dominus Heinricus Pragensis episcopus, dominus Albertus archiepiscopus frater ducis, Priemuzzil frater ducis, Florianus cancelarius et prepositus Wisshigradensis, Hermannus archipresbiter, Heinricus notarius ducis, Groznata de Perúz camerarius ducis, Letâr dapifer, Scazláu comes Sacensis, Plego comes Lutmericensis, Witego de Purschitz, Mathi^f magister venatorum et Jenich frater 15 eius, Groznata Calvus dispensator ducis et alii quam plures.

Autographo sigillum rotundum (diametros 82 mm) de cera alba confectum, duo latera habens, e filis linteis suspensum est, in cuius utraque parte eadem figura atque in Friderici ducis diplomate proxime praecedenti (num. 304) non nisi paulum immutata conspicitur. Utriusque partis circumscriptio idem est atque in priore sigillo, a quo hoc tantum 20 discernitur, quod singulae literae alio loco positae sunt.

306.

Lucius III papa monasterium Waldsassense tuendum suscipit confirmatque eius iura et possessiones, inter quas etiam haec adferuntur: „In Boemia Preolac,¹ Dudeliue,² Rozdel,³ Penerit,⁴ Prin⁵ . . . In provincia Cedlize⁶ circuitum, quem 25 Fridericus illustris Romanorum imperator contulit.“ Veronae 1185 mart. 9.

Autographum in tabulario generali regni Bavariae Monacensi asservatur.

Pflugk-Harttung, Acta pontif. ined. I, pag. 324, num. 372. — Gradl, Mon. Egrana I, pag. 33, num. 98. — Emler, Reg. IV, pag. 710, num. 1768. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 15380. 30

305. c) praecedit ‚a‘ erasa A. — d) ‚hanc nostre‘ eod. atram. superscr. A. — e) vocem hanc per duos versus divisam scriba genuine ‚patroci||cinio‘ scripsit, sed priorem syllabam ‚ci‘ erasit. A. — f) ita A.

²⁾ Nomen hoc explicare nequeo. Fortasse Branik hic dici putat Erben in indice Regestorum; Gradl l. l. interpretatur: = ? Protiwen apud Libějice. 35

306. ¹⁾ Přivolaky, germ. Pröhlitz, ab Žatec (Saaz) versus septemtr. et occid. — ²⁾ Villa haec alias Dudlebcí nominata iam non exstat. — ³⁾ Roztyly, germ. Rostial, prope Žatec. — ⁴⁾ Fortasse Vinaře, germ. Weinern, distr. pol. Kadaň (Kaaden); interpret. Gradl. — ⁵⁾ Březno, germ. Priesen, distr. pol. Žatec (Saaz) interpret. Gradl. —

⁶⁾ Provincia haec ab Sedlec, germ. Zettlitz, quondam arce provinciali, nunc vico prope Karlovy Vary (Karlsbad) denominata est. 40

307.

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Plassensi hominem unum cum possessione eius in villa Košíře et montem eidem villae adiacentem donat, consentiente et petente uxore sua Elisabeth.

Pragae 1185 iun. 17.

Apographum saec. XVIII exstat in Bened. Schepl, Lapis sepulchralis fundatoris et benefactorum . . . monasterii . . . de Plassio, cuius cod. ms. in tabulario Musaei regni Bohemiae Pragae sub sign. 4 B 16 asservatur, pag. 51 (B).

Emler, Reg. II, pag. 1155, num. 263 (extr. ex apographo in libro memorab. parochiae Plassensis C). — Scheinpflug in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutschen in Böh. XII, pag. 60, num. 8 (reg.).

Diploma in monasterio ipso verbis contextum esse videtur; vid. num. 322 et 325.

In nomine sanctae et individuae trinitatis. Notum sit tam praesentibus quam futuris Christi fidelibus, quod ego Fridericus, dei gratia dux Boemiae, consentiente et postulante thori mei socia Elisabeth, sub obtentu indulgentiae peccatorum fratribus meis in Plazs domino deo et beatae Mariae famulantibus contuli hominem unum cum possessione sua in Cossier^{a1} et montem eidem villae adiacentem perpetuo iure utrumque possidendum. Ut autem haec inconvulsis radicibus in posterum perseverent, sigilli mei impressione et testibus firmare curavi. Hi vero sunt testes: Letar, Predota, Milgošta,^b Luter, Bernardus, Wizha, Marquardus, Albrandus, Steffanus capellanus, Groznata Calvus, Cojata, Andres miles, Quaxa, Predwor. Si quis autem hanc meam donationem irritam facere tentaverit, vinculo anathematis se innodatum noverit. Haec autem acta sunt anno dominicae incarnationis MCLXXXV, in communi colloquio Bohemorum Pragae habito. Data per manum Henrici capellani XV kalendas iulii.

308.

(I) *Ecclesiae Vissegradensis canonici permutationem agrorum in Záběhlíce villa inter Marcantem et campanarios ecclesiae Vissegradensis Krason et Křižan consensu et permissu suo die 18 decembris [1184] factam esse testantur; agrorum permutationum circuitum testibus adductis comprobant; Marcantem commutationem illam die 2 iulii [1185] coram Friderico duce nobilium quorundam testimonio denuo confirmavisse declarant.* — 1185 [post iul. 2].

(II) *Marcant ecclesiae Vissegradensi duo candelabra deaurata, argenti marcam ad ecclesiam tegendam decimamque de vinea sua in Záběhlíce donat.*

307. a) 'Cossur' C. — b) 'Milgošta' C.

¹⁾ Košíře, distr. pol. Smíchov.

Apographum exstat in Libro privileg. capituli Vissegradensis saec. XIV, qui in tabulario eiusdem capituli asservatur, fol. 20^v—21, num. 56 (B).

Preciosus^a memorie thesaurus est scriptura,^b que rerum seriem incommutabili^c I. loquitur veritate et opponit obstaculum emergentibus calumpniis inconvulsum, prona enim ad fallendum presens etas et lucri avida omnia audet, dummodo 5 vivet. Huius inspectu rationis nos sancte Wissegradensis ecclesie canonici universis catholice fidei cultoribus notum esse volumus tam presentibus quam futuris, qualiter ex nostra permissione et per nostrum consensum fecit Marcant, concambium agrorum in villa Zabehlic¹ cum campanariis ecclesie nostre, videlicet Krazon et Krisano fratre suo, qui dederunt de agris eorum Marcanto nullo 10 necessitatis inperio evicti, sed solius bone voluntatis fervore inflammati, iuxta modum bone ordinacionis hereditario iure possidendos sibi et filiis suis vel in alium transferre, in quem^d sibi placuerit. Et similiter Marcant fecit concambium tale, quod dedit agros suos et pecuniam suam large pro pomerio et fundo et quodam monte, sicut utrique parti placuit et sicut nobis bonum videbatur, nobis 15 presentibus, et iuri consentaneum, in perpetuum ius hereditatis possidendum sibi et filiis suis; in quo eciam monte tunc cepit vineam edificare. Post istam accionem promisit Marcant eisdem campanariis, si fieret eis aliqua molestia de agris, quos eis dedit, ipse tunc daret eis alios agros pro agris illis; et quod cambium utriusque partis numquam reciperetur, immo quod inconvulsum staret in perpetuum, est 20 approbatum. Ista sunt acta in capitulo nostro XV kal. ianuarii, mense decembri. Et hii presentes fuerunt: Florianus prepositus, Podywa decanus, Adrastus custos et prepositus Lutomericensis, Adalbertus canonicus, Slauata canonicus, Terricus canonicus, Fridricus canonicus, Alexius canonicus, Mutar canonicus, Alexander canonicus, Burchardus magister. Et aliis fratribus absentibus notificavimus causam 25 istam et cartam istam scribi precepimus et ad stabilitatem huius actionis sigilli ecclesie nostre et Pragensis inpressione corroboravimus. Post capitolii nostri talem diffinicionem venimus in villam Zabehlic et utriusque partis concambium circuivimus et, utraque parte applaudente, iterum, quod factum fuerat, conlaudavimus. Huius rei testes fuerunt ibidem: Groznata camerarius, Vitek comes, Koyata 30 subcamerarius, Cuna, Jarozlaw, Cztibor, Noztup, Zlauik, Bernard, Otrad, Gronek, Petr, Rim, Milgost sacerdos, heredes de Goztiwar,² heredes de Hodow³ et Roztil⁴

308. a) *Praefigitur lemma rubro colore scr.:* „Hic ponitur tenor littere testimonialis dominorum canonicorum Wissegradensis ecclesie super quadam permutatione facta inter Marcant et campanatores ecclesie Wissegradensis ville Zabehlic, et quod decima de vinea 35 ibidem sita perpetue dari debet ecclesie Wissegradensi per quemlibet possessorem“ B. — b) „scripta“ B. — c) „decommutabili“ B. — d) „q“ B.

¹) Záběhlce, distr. pol. Král. Vinohrady (Kgl. Weinberge). — ²) Hostivař, distr. pol. Král. Vinohrady. — ³) Chodov prope Hostivař. — ⁴) Roztyly, germ. Rostel, distr. pol. Král. Vinohrady.

et Strasnic,⁵ Prowod aurifex et filius eius Janis de Michel,⁶ Scepan, Romanus, Sirech, Karolus, Petrus, Alsin, Huc. Quoniam quidem triplex funiculus difficile rumpitur, ut sic tercio id, quod factum fuerat, solidum robur valitudinis obtineret, mense iulio die secundo, qui est VI non. iulii, ad dedicacionem capelle ducis
 5 infra muros in Praga, que est in honore omnium sanctorum, ad memoriam reduxit domino duci Fridrico Marcant istam accionem, et quia coram eo recte et honeste id factum esse constitit, ex fervore bone voluntatis utriusque partis et canonicorum Wissegradensium testimonio horum in presencia ducis corroboravit. Hii autem sunt: Groznata camerarius, Vitek comes, Johannes iudex, Matheus
 10 Benedic, Predota, Fabianus, Diuis subpincerna, Jurik de Milewzko, Heinricus subagaso, Vlicek subcamerarius. Scire eciam vos volumus, quod ego H.,⁷ episcopus Pragensis ecclesie, ex auctoritate, quam habeo a domino deo, excommunico omnes illos, qui hoc concambium infringere attemptaverint; et nullam sancte porcionem resurreccionis recipiant, sed cum Iuda traditore flegant dampnati per-
 15 henniter. Acta sunt hec anno dominice incarnationis M̄CLXXXV, concurrente I, epacta XVII, indiccione III, anno cicli solaris XVIII, anno cicli lunaris VIII, aureo numero VIII. Preter hec notum sit omnibus, quod ego Marcant, nullo II. necessitatis scrupulo urgente, sed fervore pie voluntatis inflammatus, sancte Wissegradensi ecclesie contuli duo candelabra deaurata, marcant argenti ad co-
 20 operiendam ecclesiam. Insuper de vinea mea Zabehlic decimam predicte ecclesie dedi et dandam omnibus tam filiis meis quam omnibus aliis, qui habuerint eam, in perpetuum constituo.^e Qui vero huic sancte constitutioni contraire suadente dyabolo voluerit, anathema sit. Amen.

309.

25 *Fridericus, dux Bohemiae, Hadmaro de Chunringen Vitoraz cum silva a fluvio Lužnice usque ad rivum Stropnice in beneficium et feudum concedit.*
In „Bozdiz“ 1185.

Apographum in cod. ms. saec. XIII bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 543 (olim hist. prof. 678) fol. 212 (B).

30 *Rauch, Rerum Austriacarum scriptores, II, pag. 207. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 316, num. 339. — Erben, Reg. I, pag. 174, num. 385 (extr.). — Geschichtsqu. d. Grafschaft Glatz I, pag. 11 (reg). — Cf. Prökl, Das böhm. Weitra-Gebiet in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutschen in Böhmen XIV (1876), pag. 84; Sedláček, Jak se měnily a ustálily meze Čech a Rakous Dolních (in Výroční zpráva c. k. vyš. reálného gymnasia v Táboře 1877), pag. 10; Hasenöhr, Deutschlands südöstl. Marken in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII (1895), pag. 468.*

308. ^e) „constituto“ B.

⁵) *Strašnice staré, distr. pol. Král. Vinohrady.* — ⁶) *Michle, distr. pol. Král. Vinohrady.* — ⁷) *Henricus Břetislav.*

In nomine sancte et individue trinitatis. Fridericus, dei gracia Boemorum dux. Dignitati principum et paci conservande indubitanter expedire cognovimus, ut quos infra terminos sue potestatis debito hominii et fidelitatis iure tenent astrictos, non^a tantum ad sua obsequia requirant, verum etiam vicinos, quos fidei sue sinceritas commendat, liberali beneficentia sibi obligare studeant. 5
Inde est, quod nos fidem Hadmari de Chvnringen et sinceram eius circa nos devotionem considerantes, eum nobis fidelitatis debito astringere curavimus et partem terre nostre Austrie adiacentem, Withra¹ videlicet cum silva a fluvio Lvsnitz² usque ad alium fluvium, qui dicitur Stropniz,³ sibi iure beneficii concessimus et sine contradictione infeudavimus. Ut autem huius nostre concessionis 10
statutum non solum successoribus nostris, sed et omni evo stabile et inconvulsum permaneat, presentis pagine scripto et sigilli nostri impressione munimus testibus quoque, qui presentes erant, adhibitis, quorum nomina subscripsimus: Groznata camerarius, Witigo, Bohvse barbatus, Anshelmus capellanus, Hertwicus miles, Benich miles et ceteri quam plures. Acta sunt hec in Bozdiz⁴ anno dominice 15
incarnationis millesimo centesimo octogesimo quinto.

310.

(DUBIAE FIDEI.)

*Fridericus, dux Bohemiae, hospitali sancti Johannis Jerosolimitani, uxore sua Elisabeth hortante, villam Lešany et locum munitum Kadaň donat, villas 20
quasdam, quorum nomina accuratius afferuntur, pro censu annuo ad vitae suae tempus tenendas ab eis recipit idemque villas aliquot, quae ab aliis nuper donatae sunt, confirmat.*

Ústí ad Albiam 1186 apr. 23.

*Autographum duplex in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium 25
Pragae asservatur (A, A').*

*Appendix synoptica . . . num. 5 (reg.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 570 (ex A'), =
Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 317, num. 341. = Erben, Reg. I, pag. 174, num. 386. =
Cod. dipl. Saxon. regiae I Hauptth., tom. II, pag. 357, num. 517 (fragm.). — Delaville
Le Roulx, Cartulaire général . . . des Hospitaliers de S. Jean I, pag. 501, num. 802. 30*

*Utrumque autographum scriba quidam hospitalis ipsius scripsisse videtur. — Palacký
ap. Erben l. l. pag. 624 nullo — quod dolendum est — argumento allato, diplomatis fidem
dubiam esse declaravit. Et sane diploma ab omni vitio vacuum non est. Numerus, quo
ducis Friderici annus principatus indicatur, non convenit; aliorum enim testimonio diplo-
matum Fridericum ducem principatus sui annos ab anno 1178 ineunte computavisse 35*

309. a) sequi adhuc ad B.

¹⁾ Weitra, boh. Vitoraz, civitas in Austria Inferiore. — ²⁾ Lužnice, germ. Lainsitz, fluvius, qui apud Puchře (Buchers) originem habet et Weitra versus septemtrionem et orientem praeterfluit. — ³⁾ Stropnický potok, germ. Strobnitz, rivus, qui inter Nové Hradý (Gratzen) et Gmünd originem habet. — ⁴⁾ Nomen hoc explicare nequeo. 40
Erben in indice et Jireček, Ant. topographia pag. 7. Bezděz hic dici perperam putant.

edocemur. Dies contra diplomatum nostrorum eiusdem temporis morem consuetudinemque die festo notatur. Ottonis, marchionis Misnensis filius, cui nomen erat Adalbertus (vide Cod. dipl. Sax. pag. 357, lin. 23), perperam hic Otto appellatur. Cum autem scripturae formae saeculo XII exeunti satis apte convenient et utrumque autographum genuino Friderici ducis sigillo instructum sit, vitia, quibus diploma nostrum laborat, tanti momenti non esse videntur, ut illud omnino falsum esse dicamus.

Ego Fridericus, dei gratia dux Boemorum, omnibus presentibus et futuris notum esse cupio, quod cum anno dominicę incarnationis MCLXXXVI, || principatus vero mei decimo, die^a festivitatis beati Adalberti, filiam meam marito traderem in V̇zti Ottoni^b filio Ottonis marchi||onis^c de Miszna,^d Martinus, quondam prepositus Pragensis, nunc vero frater hospitalis^e Jerusalem et preceptor Vngarię, Boemię et omnium aliarum terrarum || ab oriente et meridie et septentrione adiacentium, licentiam redeundi Jerosolimam, de qua^g ante triennium fere transmissus huc fuerat, petere cepit. Ego autem animo revolvens, quam affectuose pater meus prefatum hospitale á principio sui principatus dilexerit,^h cui et multiplices elemosinas diversis temporibus contulit, simulque non sine cordis dolore retractans oppressionem, quam pagani nuperrime terrę Jerosolimitane intulerant, ad subveniendum tante necessitatiⁱ consilio uxoris męę, ducisse Elisabeth, de camera mea, quantum dominus inspiravit, secundum facultatem meam ei commisi adque^k ad petitionem^l omnium nobilium, qui aderant, villam, que^m dicitur Lessain,² cum hominibus ibidem consistentibus predicto hospitali dedi, sed et burgum novum super Ogre³ fluvium situm, nomine Cadáin,ⁿ ubi et ecclesiam hospitalariis edificare antea concesseram, amplius perpetuo iure possidendum, consensu nichillominus uxoris męę, tradidi. Quibus etiam aliquid pia condescensione superaddere de mea liberalitate cupiens, villas, quas ab eis in concambio acceperam, Borizlau⁵ scilicet et eius appenditia, eis reddidi atque iterum cum aliis villis á diversis eis collatis pro annuali censu singulis annis in festo sancti Martini persolvendo, decem scilicet marcis argenti, in vita mea tenendas ab eisdem fratribus recepi, ita quod quicquid in eis meis temporibus multiplicabitur, post decessum meum totum pro anima mea remaneat hospitali. Hęc autem sunt nomina villarum, quas á fratribus pro censu suscepi: Pssou⁶ in provincia Satéc, quam prepositus Martinus cambivit á Pragensibus canonicis cum villa Positouiz,⁷ et^o Borizlau, quod ipsis reddideram; et circuitum, quem eis frater meus Henricus

310. a) ,dię' A'. — b) sequitur ,s' erasa A. — c) ,machionis' A'. — d) ,Mizna' A'. — e) ,hospitalis' omittit A'. — f) ,Vngar' A. — g) ,quam' A'. — h) ,dilexerit' A'. — i) ex ,necessitatis' corr. A. — k) ,atque' A'. — l) ,petitionem' A'. — m) ,que' A'. — n) ,Cadain' A'. — o) ,& in loco raso eod. atramento scriptum esse videtur A. — p) Recte Adelberto. — q) Lešany prope Netvořice, distr. pol. Benešov. — r) Ohře, germ. Die Eger. — s) Kadaň, germ. Kaaden, ab Žatec (Saaz) versus septentrionem et occid. — t) Bořislav, germ. Boreslau, distr. pol. Teplice (Teplitz). — u) Pšov, germ. Schaab, distr. pol. Podbořany (Podersam). — v) Fortasse Poštovice, distr. pol. Slaně (Schlan).

Pragensis episcopus pro animabus patris et matris suę dedit, qui vocatur Naleuine⁸ prope Vsti; et Bréznice,^{p9} quam eis Willelmus et Olricus filii Grosnete dederunt pro anima patris sui, et alias terras, quas ibi emerunt et á patre meo acquisierunt. Villas etiam, quas Mesco^q hospitali dedit et frater suus Grósnata^r pro annuali censu tenuit, scilicet Pouerl,¹⁰ Rigici,¹¹ Rostoki,¹² Werece,^{s13} Navesde.^{t14} Preterea insuper^u quasdam possessiunculas antea eis promissas, sed nuperrime collatas, quas in primis privilegiis suis scriptas non habebant,^v liberalitati^x meę placuit eis confirmare et in presenti privilegio adnotare: Kosmonesi^{y15} scilicet villam, quam Gherdoin villicus meus dedit pro anima sua, Lubcouiz¹⁶ quoque villam, quam dudum promiserat Paulus, si ante matrem suam Petraum moreretur; 10 et villam Nazucoue,¹⁷ quam dedit Conata in provintia Pilzen^z super Msea¹⁸ fluvium

[A]

[A']

et circuitum nomine Huboki,¹⁹ quem dederat Albertus filius Wissete, qui postea fulminatus est; et duas villas, quas eis dedit frater meus Premwisł^{aa} pro parte Butsou,²⁰ qua^{bb} dederat eis Bogussa pro anima filii Boghussce, nomina autem villarum: Quasslici²¹ super Methugiam et Plessov²²; et curiam in suburbio, quam dedit eis Henricus Kersichouiz et quendam servum nomine Millóin, quem eis dedi^{dd} in pellificem cum omni sua successione, et villam, que fuit Waizlai, qua^{bb} ego ipsę contuli

quam villam ad petitionem domini Watslai, patruī mei, eidem Conatę confirmaveram; et quendam servum nomine 15 Millóin, quem eis in pellificem dedicum omni sua successione; et duas villas Quáslici²¹ super Methuya et Plessov,²² quas frater meus Premwisł^{aa} dedit eis pro parte de^{cc} Buitsov,²⁰ quam 20 dederat Bogussa pro anima filii sui Bogusce. Hęc omnia eis confirmo et ut rata et inviolata eis permaneant, sigilli mei inpressione corrobore.

25

310. p) ,Breznice' A'. — q) ,Méscó' A'. — r) ,Grosnata' A'. — s) ,Werece' A'. — t) ,Navesde' A'. — u) ,I' ex ,q' statim inter scribendum corr. A. — v) ,ba' ex ,be' eodem atramento statim inter scribendum corr. A'. — x) ,ti' ex ,te' eodem atramento corr. A. — y) ,Kosmonosi' A'. — z) ,Pelzen' A'. — aa) genuine ,pmwisł', scribe in utroque autographo posuit, sed postea supra ,p' literam adhuc alterum titulum (p) 30 addidit. — bb) ita errore scriptoris loco ,quam' A. — cc) sequ. ,W.' erasa A'. — dd) sequitur litera quaedam (fortasse ,t') erasa A.

⁸) Levin, alias Lovin, germ. Lieben, prope Ústí nad Labem (Aussig). — ⁹) Krásné Březno, germ. Schönpriesen, distr. pol. Ústí nad Labem (Aussig). — ¹⁰) Poverly, germ. Pömmelerle, distr. pol. Ústí n. L. — ¹¹) Ryjice, germ. Reindlitz, distr. pol. 35 Ústí nad Labem. — ¹²) Rostoky, germ. Rongstock, distr. pol. Děčín (Tetschen). — ¹³) Nomen hoc explicare nequeo. — ¹⁴) An sit Oujezd, germ. Augiessell, distr. pol. Ústí nad Labem. — ¹⁵) Kosmonosy, distr. pol. Mladá Boleslav (Jung-Bunzlau). — ¹⁶) Libkovic, germ. Liquitz, distr. pol. Teplice. — ¹⁷) Fortasse Žikov nunc curia araturae et molendinum prope Olešná, distr. pol. Plzeň (Pilsen). — ¹⁸) Mže, alias 40 Berounka, germ. Mies. — ¹⁹) Nomen hoc explicare nequeo. — ²⁰) Starý Bydžov, distr. pol. Nový Bydžov (Neubidschow). — ²¹) Iam non exstat aut alio nomine appellatur. — ²²) Iam non exstat.

[A]

eis, nomine Precoy.¹⁹ Hęc omnia
eis confirmo et ut rata et inviolata eis
permaneant, sigilli mei inpressione cor-
5 roboro.

*Utrique autographo Friderici ducis sigillum de cera alba confectum idem atque in diplo-
mate num. 305 e filis sericis albis, flavels, purpureis suspensum est.*

311.

*Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Zwettlensi in Austria Inferiore prae-
10 dium in accessu terrae suae situm, „Lazisich” nomine, donat eique easdem libertates
concedit, quibus alii fratres ordinis Cisterciensis ipsorumque villani a patre suo
in terra sua donati sunt.*

Kamýk 1186 iun. 16.

Autographum in membrana scriptum in tabulario monast. Zwettlensis asservatur (A).

15 *Link, Annales Austrio-Clara-Vallenses I. pag. 213 (fragm.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I,
pag. 319, num. 342 = Erben, Reg. I, pag. 175, num. 388.*

*Autographum ignota quadam manu exaratum est. In summo membranae margine literae
A—Z inscriptae sunt, quorum dimidia pars superior abscissa est, unde colligitur, diplo-
matis huius duplex autographum („cirographum bipartitum”) iisdem verbis confectum
20 fuisse. Alterum autographum verisimillime Engelscalco capellano datum est.*

¶ In nomine sanctę et individue trinitatis. Universis Christi fidelibus presen-
tium etatis et successurę posteritatis. ¶ Quoniam quidem secularibus impediti
negociis minus creatori nostro famulari, minus cottidianis supplicationibus ipsi
nos sufficimus commendare, saluberrimum nobis ¶ existimamus illis elemosinarum
25 nostrarum subsidia prebere, quorum a terrenis tumultibus conversatio secretior
et ideo ad divina obsequia potest esse devotior. Inde ¶ est, quod ego Fridericus,^a
dei gratia dux Boemie, cum dilecta nobis et consorte thori nostri Elisabeth du-
cissa, cuidam monasterio, quod pietate ac petitione parentum nostrorum, a quibus
maternum ducimus genus, in Avstria constructum est, vocabulo Zwetel,¹ predium
30 intra portam provincię nostrę, cui nomen est Lazisich,² summa devotione contu-
limus, quatinus fratres in prefato monasterio deo et beatę Marię^a semper virgini
iugiter famulantes habeant ex parte sanctissimi ac reverentissimi nobis patroni

311. ^{a)} nomen litteris maiusculis scriptum A.

1) Zwettl, boh. Světlá, apud fl. Kamp in Austria Inferiore. — 2) In privilegio Pre-
35 mislai Otakari I anno 1221 eidem monasterio dato (Erben Reg. I, pag. 301, num. 647)
praedium hoc „Sahar” [= fortasse Žár, germ. Sohorsch bei Sonnberg] appellatur.
Id quod de nominum Zazisich, Žár, Záhoř similitudine Peisker in Arch. f. slav. Philol.
VI, pag. 127 scripsit, nullius est auctoritatis, cum „Zazisich” non sit nisi lectio vana,
quae Boczekii culpa contigit.

nostri Wencezlai pascua, quibus eos plurimum indigere ipsi perspeximus, ut ex hoc et nos et nostri habundantiori pace salute et prosperitate nunc frui et cum animabus parentum nostrorum in eterna requie mereamur refoveri. Quę nimirum nostra donatio baronibus nostris cunctisque nostro principatui subditis ideo quam maxime debet complacere, quoniam exinde non parvam sperare debent veniam 5 gravissimę vastitatis, qua predictum cenobium per ipsos afflictum est atque obtritum sub duce Zobezlao. Nam propter nos quoque eadem domus non modicum, proh dolor, incidit dampnum, dum nostri causa in illa terra congregaretur exercitus. Verum quia suprascriptum predium a pię memorie patre meo Ladezlao traditum fuerat dilecto ac fideli tam illi quam nobis capellano nostro Engelschalcho, ne 10 vel ipse dampnum vel antedicti fratres sustineant querelam, nos aliud ei predium, quod dicitur Niseteci,^b pro huius commutatione tradidimus. Igitur quod fecimus firmum ac ratum manere volentes, presentibus scriptis et nostro sigillo hoc exprimendum et roborandum iudicavimus, immo etiam hoc adiciendum, ut in eodem predio iam nominati fratres et coloni eorum eadem degant libertate, qua 15 alii fratres Cisterciensis ordinis et villani ipsorum in nostra provincia a patre meo donati noscuntur et semper contutati. Testes sunt huius rei Pillungus castellanus de Tudelieb, qui nostro iussu idem predium disteminavit et qui cum eo disteminationi interfuerunt, videlicet: Engelschalchvs capellanus, Hartwicvs, Benic et frater eius Domazlaus, Ranec, Culsche, Conec iudex et Zlawa iudex. Nuzluha, 20 Vrazec de Salusa camerarius. Vicinatus etiam affuit, scilicet Movrichani,⁴ Olesnichani,⁵ Borowani,⁶ Nichowani,⁷ Totnani.⁸ Acta vero sunt hęc anno ab incarnatione dominica MCLXXXVI, indictione IIII, regnante Friderico,^a Romanorum imperatore augusto. Data per Florianvm^a cancellarium in loco, qui vocatur Nacamic^c XVI kalendas iulii. Amen.^a 25

(S. P.)

Autographo appendet e scidula membranae sigillum Friderici ducis de cera alba confectum idem atque in diplomate num. 305.

312.

Elisabeth, ducissa Bohemiae, hospitali sancti Johannis Jerosolimitani ecclesiam 30 in Bojiště cum terra ad aratrum villasque Týnec cum silva, Ledce, Netřebice et quasdam terras in villa Bříza donat.

— 1186 —.

311. ^b) genuine „Nisetici“, sed eod. atramento corr. A. — ^c) „Nacamic“ alio atramento in spatio vacuo relicto ead. manu scriptum A. 35

^a) Nežetice prope Trhové Sviny (Schweinitz), distr. pol. Budějovice (Budweis). —

⁴) Incolae villae Mohuřice, germ. Mairitz, prop. Trhové Sviny. — ⁵) Incolae villae Olešnice (germ. Elexnitz) ab Trhové Sviny versus orientem. — ⁶) Incolae vici Borovany, germ. Forbes, ab Trhové Sviny versus septentr. — ⁷) Incolae villae Něchov, qnunc perperam Měchov vocatur, ab Trhové Sviny versus meridiem et occid. — ⁸) Incolae villae Todně ab Trhové Sviny versus occid. — ⁹) Kamýk, nunc Heidenreichstein in Austria Inferiore ab Schrems versus septentr. et orientem. 40

Autographum, in membrana scriptum, in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

5 *Appendix synoptica... continens iuxta temporis seriem anacaephalaeosim... privilegiorum a nostris principibus... ordini Melitensium concessorum, num. 4 (extr.) — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 546. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 316, num. 340. — Erben, Reg. I, pag. 175, num. 387 (cf. Emler, Reg. IV, pag. 710, num. 1769). — Delaville Le Roulx, Cartulaire général de l'ordre des Hospitaliers de S. Jean de Jérusalem I, pag. 486, num. 770.*

10 *Autographum scriba quidam hospitalis ipsius scripsisse videtur. — Palacký ap. Erben I. I. pag. 624 sine iusto argumento diploma hoc dubiae fidei esse putat.*

† Anno dominice incarnationis MCLXXXVI. Ego Elisabeth, ducis Boemie Friderici uxor, sequens || vestigia Eufrosine matris mee, que domum hospitalis Jerosolimitani semper dilexit et promovit, in qua || et habitum religionis postmodum suscepit, eandem domum amare et amplificare pro modulo meo || cepi, 15 et de his, que in principatu meo possedi, quedam eidem domui consensu viri mei largita sum; scilicet ecclesiam,¹ quam edificavi in loco, ubi triumphavit vir meus, et terram circa ad aratrum unum, et villam, que vocatur Teinéz² cum silva, que super Albiam iacet, ei pertinente et aliam villam, que vocatur Lédcí³ in provincia, que vocatur Gritouuo^a et terciam villam, que vocatur Netribiz,⁴ et 20 quasdam terras in villa, que vocatur Breza,⁵ iuxta Stetin.^{b 6} Que omnia ut rata et inconcussa permanent, vir meus sigilli sui impressione confirmavit et ego meo, et frater meus Henricus Pragensis episcopus istam donationem sub excommunicatione posuit.

(S. P.)

25 *Appendet e filis sericis albi, purpurei et flavi coloris sigillum ducis Friderici de cera alba confectum idem, quo diploma num. 305 instructum est.*

313.

Henricus, episcopus Pragensis, hospitali sancti Johannis Hierosolimitani donat villam Levin, confirmatque ei ecclesiam sancti Johannis in Bojiště cum 30 villa Týnec, ecclesiam sancti Venceslai in Kladsko et ecclesiam sanctae Mariæ in Misa.

[cc. 1186.]

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

35 312. ^a) eodem atramento ex 'Grutouo' corr. A. — ^b) prior, t' alio atram. ex n' vel u' corr. A.

¹) Ecclesia sancti Johannis in Bojiště Pragae. — ²) Týnec nad Labem, germ. Elbe-teinitz, distr. pol. Kolln. — ³) Hodie non exstat. — ⁴) Netřebice, distr. pol. Poděbrady. — ⁵) Iam non exstat. — ⁶) Štětín prape Mnětice, distr. pol. Pardubice.

P. A. Paoli, Dell' origine ed istituto del s. m. ordine di S. Giovambattista Gerosolimitano (Romae 1781), app. num. XXVII. — Appendix synoptica . . . num. 9 (extr.). — Dobner, Monum. hist. Boemie IV, pag. 249 (Specimen cod. dipl. Morav. num. 41). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 312, num. 336. — Erben, Reg. I, pag. 172, num. 382 (extr.). — Cod. dipl. Silesiae VII, pars I, num. 52. — Delaville Le Roulx, Cartulaire général I, pag. 443, num. 661. — Geschichtsqu. d. Grafschaft Glatz I, pag. 10 (reg.).

Autographum in hospitali, ad quod spectat, scriptum esse videtur. — Erben l. l. diploma circiter annum 1184 scriptum esse putat. Dobner l. l. illud anni 1186 spatio definit, quae coniectura diplomatis proxime praecedentis causa magis probabilis est.

† Henricus, dei gracia episcopus Pragensis, Rogero,¹ magistro hospitalis Iherusalem, eiusque successoribus reliquisque fratribus predicti hospitalis perpetuam in domino salutem. Ex multorum relatione, sed precipue patris mei, pię videlicet memorie ducis Henrici, cognoscentes, quanta pietatis opera pauperibus et infirmis impenduntur in prefato hospitali, pię sollicitudini vestre piā nichilominus^a devotione accedentes vestreque fraternitatis et elemosinarum atque orationum participes esse gestientes, ad honorem dei et beati Johannis Baptiste atque ad subsidium sanctorum pauperum Christi supradicto hospitali do villam de patrio iure michi derelictam nomine Naleuine² ob redemptionem peccatorum meorum et prefati patris mei, qui iam dudum Jerosolimis apud vos fraternitatem susceperat tempore magistri Assaliti,³ et pro anima matris mēę, ducisse scilicet Margarete, amplius iure perpetuo possidendam. Ecclesiam quoque beati Johannis evangeliste in loco, qui dicitur Boissci,⁴ a ducę Friderico et eius uxore ducissa Elisabeth constructam et vobis in hereditatem cum villa nomine Tinez⁵ et rivulo nomine Botiz⁶ cum stagno^b et loco molendini nobis presentibus collatam et a nobis eadem dię consecratam, sed et ecclesiam beati Vencezlaⁱ in foro Cladsko,⁷ a comite Bogussa edificatam et in eadem consecratione a prefatis principibus hospitali Jerusalem per manum nostram cum terra sibi pertinente collatam et sub interminatione anathematis confirmatam, vobis in perpetuum libere possidendas auctoritate divinitus nobis concessa concedimus et confirmamus. Ecclesiam etiam a supramemorata ducissa^c Elisabeth super Mésea⁸ in honore beate Marię fundatam et^d ab eadem simul^d cum marito prefato, videlicet duce Friderico, hospitali

313. a) 'nichilominus' (altera ,l' puncto subposito deleta) A. — b) ex 'stagna' iam in autographo ipso correctum. — c) 'genuine' 'ducisse', sed alio atramento correctum A. — d) 'et — simul' in loco raso eadem manu scriptum A.

¹) Roger des Moulins, magnus magister hospitalis s. Joh. Jerosolimitani 1177 oct. — † 1187 mai 1; cf. J. Delaville le Roulx, Les Hospitaliers en Terre Sainte et a Chypre, pag. 86 sq. — ²) Levin, alias Lovin, germ. Lieben, prope Ústí n. L. (Aussig). — ³) Gilbert d'Assailly, magnus magister hospitalis s. Joh. Jerosolimitani 1163 ian. — 1170 post iun. — ⁴) Na Bojišti in Nova civitate Pragensi. — ⁵) Týnec nad Labem, germ. Elbeteinitz, distr. pol. Kolín. — ⁶) Botič rivulus, qui sub Vyšehrad in fl. Vltava (Moldau) influit. — ⁷) Kladsko, germ. Glatz, olim arx provincialis, nunc oppidum in Silesia Borussia ad fl. Nisa (germ. die Neisse). — ⁸) Mže, alias Berounka, germ. die Mies.

Jerusalem iure perpetuali possidendam collatam suoque sigillo confirmatam^e eidem concedimus et confirmamus. Ut igitur hæc omnia supramemorata hospitali Jerosolimitano in perpetuum rata et indivulsa permaneant, vobis concedimus et sigilli nostri impressione corroboramus. Quicumque autem in omnibus supradictis
 5 instinctu diabolico ductus vobis iniuriam aliquam aut violentiam intulerit, anathema sit. Amen.

(S. P. F.)

Sigilli de cera alba confecti fragmentum appendet ex filis sericis rubei coloris.

314.

10 *Leopoldus V, dux Austriae, monasterii Wilhering eiusque possessionum protectionem suscipit, mandante et petente Friderico I, imperatore Romanorum. — Inter testes: Adalbertus, Salzburgensis archiepiscopus et Fridericus dux Boemie.*

[Ratisbonae] 1187 febr. 23.

15 *Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 409, num. 278. — Erben, Reg. I, pag. 181, num. 395. — Stumpf, Reg. num. 4474. — Cf. Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 147, num. 29 cum nota.*

Temporis nota in autographo erronee his verbis scripta est: 'Acta sunt hec anno incarn. dom. millesimo CLXXXVIII, septimo kalendas martii ad curiam imperatoris Friderici'; sed curia, cuius hic mentio fit, nulla alia esse potest, quam illa anno 1187 Ratisbonae celebrata.

20

315.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterio Seitenstettensi partem silvae in Austria a Wichmanno, Magdeburgensi archiepiscopo, donatae confirmat. — Inter testes: Albertus, Salzburgensis archiepiscopus, — Henricus, Pragensis episcopus, — Fridericus dux Boemie, — Otto, marchio Moraue.

25

Ratisbonae 1187 mart. 5.

30 *Raab, Urkundenbuch des Stiftes Seitenstetten (Font. rer. Austr. series II, tom. XXXIII) pag. 22. — Erben, Reg. I. pag. 178, num. 391. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 147, num. 30. — Stumpf, Reg. num. 4475. — Vid. etiam Contin. Cosmae (Font. rer. Boh. II, pag. 280): '1187. Fridricus dux cum omnibus primatibus terrae suae, similiter et dominus episcopus Henricus cum abbatibus et universo clero vocati sunt ad curiam caesaris et magna synodus habita est.'*

316.

35 *Fridericus I, imperator Romanorum, Henrici, Pragensis episcopi, cum Friderico, Bohemiae duce, controversiam eo modo diiudicat, „quod Pragensis episcopus more Teutonicorum episcoporum ab omni subiectione ducis debeat esse liberrimus, soli tantum imperatori subiectus vel obnoxius, cuius imperii est princeps, cuius visitat curias, a quo suscipit sceptrum et investituram.“*

[Ratisbonae 1187 mart. in.]

Diplomatis huius deperditi argumentum relatione Gerlaci Milovicensis ad ann. 1182 (Font. rer. Boh. II, pag. 480) compertum habemus, ubi porro adnotatur: „Super qua libertate petivit episcopus et accepit sacrum pragmaticum, hoc est regale privilegium, aurea bulla munitum.“ — Curiam Ratisponensem, mense martio ineunte habitam esse, tum e Gerlaci relatione adducta (ad curiam, quae circa medium quadragesimae fuerat celebranda Ratisbonae cum principibus totius imperii), tum e Friderici I imperatoris diplomate proxime praecedente (num. 315) comperimus. Vide etiam Gerlaci Chron. ad ann. 1187 l. l. pag. 508. Cf. Prutz, Kais. Friedrich I, tom. III, pag. 283 sq. 5

317.

Fridericus, dux Bohemiae, praeposito et capitulo Vissegradensi varia largitur privilegia eique circuitum sancti Martini in suburbio Pragensi confirmat. 10
— 1187 mai 2.

Apographum insertum est privilegio Coelestini III papae anno 1197 iul. 26 dato, cuius autographum in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservatur (A). Praeterea diploma hoc totidem verbis translatus est in Venceslai I, regis Bohemiae, confirmationem anno 1251 iun. 4 datam (B) et in litteras Nicolai, monasterii Rudnicensis praepositi, anno 1363 oct. 5 datas (C), quarum autographa in eodem tabulario asservantur. 15

Pontanus a Bräitenberg, Bohemia pia, pag. 73 (frgm.). — Berghauer, Protomartyr poenitentiae I, pag. 77 (frgm. ex B). — Hammerschmidt, Gloria et maiestas... Wissegradensis ecclesiae, pag. 153. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 323, num. 345. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 577 (frgm.). — Erben, Reg. I, pag. 179, num. 392. 20

Emler, Die Kanzlei d. böhm. K. Přemysl Ottokars II u. Wenzels II (Abh. d. kgl. böhm. Ges. d. Wiss. VI Folge, 9 Bd, Nro. 2), pag. 6 diplomatis eam, quae ad nos pervenit, formam non genuinam, sed posteriore quodam tempore confectam esse putat. Quae viri docti sententia haud ex omni parte probanda est, cum Coelestini papae privilegium, quod primum diplomatis nostri exemplar servavit, omni suspicione careat. Verba tantum Ego Fridericus gratias ago — dignatus es, quae in illo nondum reperiuntur, sine ulla dubitatione aliquanto post additae sunt. — De Alexandro cancellario cf. etiam Palacký, Dějiny I, 2, pag. 446. 25

¶ Ego Fridricus, Boemorum dux, ¶ dum mecum viciniore salutem cogitarem, felicem me fore estimavi, si et aput presentem ecclesie sancte^a statum mei memoriam in benedictione reliquissem et future societatis eius beatam^b obtinuisssem portionem. Hinc est, quod hanc ecclesiam Wissegradensem, quam et apostolica sedes suis honoravit privilegiis, et^c specialiter nostri^d iuris est, amplius exaltare intendimus. Et quidem primum ea, quae ad pacem eius predecessores^e nostri statuerunt, rata esse volumus, scilicet, ut amputatis omnium aliarum vexationibus potestatum, soli duci principali respectum habeat. In possessionibus vero suis 35

317. a) „sancte“ om. A. — b) „beatam“ om. B, C. — c) „et“ om. B, C; post hanc vocem „que“ addendum esse videtur. — d) „quod nostri“ B, C. — e) „predecessores“ B, C.

datis ac dandis ubique pacem firmam obtineat. Ceterum et hanc devotionis nostre
 donationem novam addimus huic beatissimi principis apostolorum ecclesie, ut
 omnis acquisitio, que provenire solet in istis: swod,^f narok et quod vulgo glaua
 dicitur, super omnes homines, ubicumque fuerint, pertinentes ecclesie, damus in
 5 usum^g fratribus et preposito nunc et in perpetuum. Si quis vero ex hominibus
 ecclesie supplicio capitis dampnatus fuerit, possessio quidem eius ecclesie, caput
 cedat laqueo. Venditio seu collecta generalis, si quando fuerit super homines
 ecclesie, fratribus et preposito sit nunc et in sempiternum. Circuitum sancti Martini
 in suburbio,¹ sicut hactenus fuit, absque omni gravamine possideant perpetualiter.
 10 Hec statuta presentibus et futuris nota esse cupientes, in foro per fidelem nostrum
 Diwis^h subcamerarium publico preconio proclamari iussimus, coram primatibus
 veroⁱ nostris scripto ac sigillo nostro confirmavimus; adicientes, si quis inimicus
 dei aliquid inde minuere voluerit, ultricibus flammis eterni supplicii deputetur
 cum Iuda et diabolo^k dampnandus in eternum et ultra. <Ego^l ¶ Fridericus ¶
 15 gratias ago tibi, beatissime apostole Petre, qui, vigilancius ut intenderem ad
 huius me honorem ecclesie, per soporem visitando, sensibiliter etiam commonere
 dignatus es.^l> Anno dominice incarnationis^m millesimo ĆLXXXVII,ⁿ in-
 dictione II,^o epacta VIII, concurrente III, secundo die mensis mai. Facta sunt
 autem hec sub hiis testibus: Henrico^p venerabili Pragensi episcopo, Premūzlone^q
 20 et Wladizlao^r fratribus meis,^s Floriano preposito Wissegradensi, Radosta pre-
 posito Luțomericensi, Alexandro Pragensi magistro et cancellario; capellanis:
 Laurentio, Slāua, Stankone, Ottone, Petro, Boguslao, Rapotone, Odoleno, Veckone;
 supanis: Blagone, Letario tunc camerario, Iohanne iudice, Matheo dapifero, Zezema
 pincerna, Heinricho agasone, Ratibor castellano Wissegradensi, Velis castellano
 25 Pragensi, Boguta castellano de Belina, Stephano et Georgio castellano de Netolic,
 Slauibor, Predota,^t Herman Marquartic, Drisizlau^u cum fratre Ruz, Divis^v sub-
 camerario, Troianus, Budiwoy,^x Klusna, Koiata, Cunone, Lamcus, Karolo, Regnero,
 Stephano, Romanis. Data per manum Alexandri magistri Pragensis et cancellarii.

30 *Sigillum, quod autographo appendebat, in Nicolai, monasterii Rudnicensis praepositi, trans-
 sumpto his verbis describitur: Quarum litterarum una sigillo rotundo de cera alba, pendenti
 in filis sericeis rubei coloris, erat sigillata. In quo quidem sigillo ab una parte ymago quasi
 unius ducis in sede sedens, in manu dextra quasi vexillum in laricea tenens et in manu sinistra*

317. f) ,svod' B. — g) ,in usum' om. B, C. — h) ,Divis' B; ,Diuis' C. — i) ,vero primatibus'
 B, C. — k) ,dyabolo' B, C. — l) ,Ego — dignatus es' om. A. — m) ,Anno domini' A. —
 35 n) ,MĀLXXXVII' B, C. — o) ita omnia apographa; in autographo haud dubie
 ,indict. ū' [= v] scriptum erat, quod exemplarium scribae perperam ,ind. ii' descrip-
 serunt. — p) ,Heinrico' B, C. — q) ,Premisl' B, C. — r) ,Wadislao' A, Wladislao' C. —
 s) ,fratribus ducis et ceteris, qui sub sigillo nostro continentur' A, ubi reliqua testium
 nomina (Floriano — cancellarii) desunt. — t) ,Predotha' C. — u) ,Drisizlau' C. —
 40 v) ,Diuis' C. — x) ,Budiwoy' C.
 1) Circuitus hic situs erat in locis, quae nunc circa plateam Spālenā ulice exten-
 duntur; cf. num. 287.

unus clipeus in medio sui quasi umbonem continens apparebant, litereque circumferenciales eiusdem partis, ut prima facie apparebant, erant tales: Pax ducis Friderici in manu sancti Wenceslay. Ab alia quoque parte ipsius sigilli ymago quasi unius ducis armati stans, similiter in manu dextra vexillum in lancea tenens et in manu sinistra clipeum, eciam umbonem in medio continentem, apparebant. Litere vero in eadem secunda parte dicti sigilli tales erant: 5
Fridericus dei gracia dux Boemorum.

318.

Fridericus, dux Bohemiae, hospitali sancti Iohannis Hierosolymitani pro villis et terris quibusdam duodecim marcas argenti de argentaria ad flumen Mže quotannis solvendas donat. 10
[ante 1188.]

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

*Appendix synoptica . . . num. 7 (reg.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 583. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 325, num. 346. — Erben, Reg. I, pag. 181, num. 396. — J. Delaville 15
Le Roulx, Cartulaire général . . . des hospitaliers de S. Jean de Jérusalem I, pag. 523, num. 839.*

Litteras ante privilegium eiusdem ducis anno 1188 datum (v. num. 320) scriptas esse eo comprobatur, quod adhuc secundo Friderici ducis sigillo instructae sunt.

Notum sit omnibus presentibus et futuris, quod ego Fredericus, dei gracia 20
dux Boemorum, rogatu et voluntate domine Elisabeth ducisse, coniu||gis mee, do
hospitali Ierosolimitano sancti Iohannis XII marcas argenti solvendas de argentaria
super Mzea¹ amplius || singulis annis in die ascensionis domini iure hereditario,
in concambio, scilicet pro hereditate, quam prepositi Geruasius et Martinus ||
ibidem dederant predicto hospitali, terram scilicet duorum suspensorum, quam 25
eis dederat rex W.² pater meus, et ibidem aliam terram, quam emerunt a Wed-
gone cum aqua et molendino pro IX marcis argenti, et ibidem superius aliam
villam, quam emerunt a Conrado, cum aqua et molendino pro XII marcis argenti.
Facimus autem hoc pro animabus nostris, ne predicti hospitalis fratres aliquas
ibi molestias paterentur ab his, qui se de argentaria intromittunt. Et ut istud 30
nostrum statutum ratum permaneat et stabile, sigilli nostri et sigilli prefati
hospitalis impressione signare et corroborare dignum censuimus. Factum est
hoc per manum fratris Bernardi magistri eiusdem hospitalis in Boemia.

(S. P.)

*Autographo appendet e scidula membranae sigillum Friderici ducis de cera alba confectum 35
idem atque in diplomate num. 305. In cuius quidem sigilli latere sinistro aliud parvum
sigillum rotundum (diametros 36 mm) satis attritum et laesum adnexum est inque eo figura
veste muliebri induta, genibus nixa (?) conspicitur. Circumscriptio: † ELISABETH.*

318. ¹) Mže, alias Berounka, germ. die Mies. — ²) Vladislaus I (dux II).

319.

Clemens III papa abbatibus Plassensi et Strahoviensi scribit de controversia inter fratres hospitalis Hierosolymitani et militis Petri uxorem agitata eisque mandat, ut quaerimonias investigent et villas fratribus hospitalis ablatas
 5 *restitui faciant.*

Laterani 1188 octob. 12.

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

10 *Paoli, Dell' origine ed istituto del s. m. ordine di S. Giovambattista Gerosolimitano, append. num. 28. — Taaffe, The history of the holy, military, sovereign order ... of S. John of Jerusalem, IV, append. num. 27 (extr.). — J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général des hospitaliers de s. Jean de Jérusalem I, pag. 548, num. 861.*

Clemens episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis .. de Plas¹ et .. de Stragouia² abbatibus, salutem et apostolicam benedictionem. Referenti||bus
 15 dilectis filiis nostris, fratribus hospitalis Ierosolimitani, nos accepisse sciatis, quod nobilis vir P.,³ miles de Boemia, cum uxore, matre, mattertera et una nepte habitum hospitalis accepit atque in facie Pragensis ecclesie professionem faciens in|| manu B.⁴ prioris, villas omnes, quas possidebat, iure possidendas hereditario eidem contulit hospitali. Post hec etiam idem prior rogatu iamdicti P.⁵ mona-
 20 sterium dicitur construxisse, ubi predictae mulieres devotum impenderent domino de cetero famulatum, et ei, tanquam pastori proprio et priori, futuris temporibus responderent, ita quod sine ipsius consilio nulla soror ibi vel frater aliquis admitteri deberet, essetque^a in eodem loco semper provisor de fratribus unus, quem prior duceret statuendum. Quo facto idem P. Ierosolimam est transmissus ibique
 25 cum illa multitudo, quae peccatis exigentibus hominum ab inimicis fuit christiane fidei superata, mortem, ut dicitur, subiit temporalem. Interim vero prefata mater ipsius absque prioris consilio vel assensu, ad quem, ut supra diximus, ordinatio pertinebat, circa sorores^b decem in eandem domum suscepit, et fratrem procuratorem domus ipsius presumptuose removens, laicos servientes ipsi monasterio
 30 et rebus ipsius villicos ordinavit. Ad hec uxor prefati militis a patre suo de monasterio est extracta et, professione, qua tenebatur astricta, posthabita, alii fuit tradita in uxorem. Cum autem fratres iam dicti propter tanta mala vidissent ipsum locum dissipationi et ignominie subiacere, sorores illas ad prioralem ecclesiam, ut ibi vitam comunem ducerent, transmiserunt, claustro prius eis
 35 honestissime preparato. Deinde vero mater predicti militis ab^c ipsius fratribus

319. ^a) ,esset' ex ,et' littera ,e' anteposita et abbreviaturae signo superscripto, correctum A.

^b) seq. locus rarus trium fere literarum spatium continens A. — ^c) ,ab' in loco raso eod. atramento corr. A.

¹) Meinhero 1169—1190. — ²) Adalberto 1176—1208. — ³) Petrus filius Milhosti. —

⁴) Bernardi. — ⁵) Petri.

hospitalis accipiens supra triginta marcas argenti, dixit se habere propositum ad partes Ierosolimitanas causa domino serviendi in proximo transfretandi; que cum usque ad partes Vngarie pervenisset, suasionem maligni spiritus est inde reversa et nunc, errore^d novissimo existente deteriore, quam prior fuerit, ad possessiones iam dictas manus violentas extendens, cum quodam filio, M.⁶ nomine, homines illorum spolians, usque ad estimationem ducentarum quinquaginta marcarum eos dampnificare presumpsit. Porro, cum a multis commonita proposuerit resipiscere, et licentiam postulaverit ad monasterium de Doxa,⁷ quod arctiores habet observantias, transeundi, sororibus ibidem remanentibus iurans, quod nunquam super predictis possessionibus hospitale de cetero molestaret, a cruce taliter absoluta, quindecim ipsis villas auferens per potentiam filii pretaxati, fratribus de Sepulcro contulit. Unde cum coram venerabili fratre nostro H.,⁸ Pragensi^f episcopo, negotium tractaretur, idem hospitalarii sedem apostolicam appellarunt.^g Quia vero nobis de rei veritate constare nequivit, causam ipsam vestre duximus experientie commitendam et fine debito terminandam, per apostolica vobis scripta mandantes, quatinus, si premissa noveritis esse vera, eisdem fratribus hospitalis res^h ipsas et possessiones, sicut iustum fuerit, appellatione postposita, restitui faciatis, eandem matronam ad prefatum monasterium transire, sicut licentiam acceperat, quantum de iure poteritis, compellentes, aut saltem ad primam professionem redire. Quod si vestris monitis et mandato non acquieverit, nec voluerit a predictorum fratrum vexatione cessare, vos ipsam et filium, appellatione remota, excommunicationis vinculo innodetis, et tamdiu pro excommunicatis faciatis haberi et cautius ab omnibus evitari, donec ex integro eisdem fratribus fuerit satisfactum; adⁱ prestandum etiam corporaliter iuramentum, si expedire videritis, ne de cetero eos indebitis exactionibus inquietent vel ab aliis inquietari faciant, compellatis. Datum Laterani III idus octobris, pontificatus nostri anno I.

Litteris appendet e filo cannabis Clementis III papae bulla plumbea, cuius imaginem vide apud J. v. Pflugk-Harttung, Specimina selecta chartarum pontificum Roman. tab. 138, num. 12.

320.

Fridericus, dux Bohemiae, hospitali sancti Iohannis Hierosolymitani possessiones a Hroznata nobili quondam Soběslai II ducis tempore donatas confirmat, idemque villas, quas Měško, frater Hroznatae, dederat, hospitali dicto a Hroznata coram se restitutas esse attestatur.

— 1188 —

319. ^d) prima ,x' in loco raso scr. A. — ^e) ,eos' in loco raso eod. atramento scr. A. — ^f) ,P' in loco raso corr. A. — ^g) altera ,p' alio atramento suppleta A. — ^h) ,res' in loco raso corr. A. — ⁱ) ,ad' in loco raso ead. manu scriptum A.

⁷) Milhost. — ⁸) Doksany, germ. Doxan, ab Roudnice (Raudnitz) versus septentr. et occid. — ⁹) Henrico Břetislavo 1182—1197.

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

- Appendix synoptica . . . num. 6 (reg.). — Dobner, *Annal. Hagec.* VI, pag. 582. = Boczek, *Cod. dipl. Mor. I*, pag. 325, num. 347. = Erben, *Reg. I*, pag. 181, num. 397 (cf. Emler, *Reg. IV*, pag. 710, num. 1770). — Delaville Le Roulx, *Cartulaire général . . . des Hospit. de S. Jean I*, pag. 523, num. 840.

Autographum ignota quadam manu, quae iam in nullo prorsus alio eiusdem ducis diplomate in conspectum redit, exaratum est.

- § In nomine patris et filii et spiritus sancti. § Ego Fridericus, dux Boemorum. Christiane religionis ratio expostulat fieri, ut nos in solio principatus positi non solum elemosinas fidelium collatas ecclesiis confirmemus, sed etiam de propriis^a facultatibus deo largiri studeamus. Noverit itaque tam presens quam postera etas, noverrint tam nobiles quam ignobiles, quicquid nobilis noster Groznata domui sancti Iohannis Baptiste et fratribus domus hospitalis Iherosolimitani liberaliter contulit et sub tempore antecessoris nostri Sobezlai confirmavit, nos idem confirmamus et omnes possessiones eius fratribus eisdem libere possidendas concedimus. Possessiones autem eius, quas coram nobis nominavit et confirmavit, hee sunt: Swadou,¹ Koiatici,² Breznec,³ Zalezli,⁴ Pogorici,⁵ Tasovsko,⁶ Probostou,⁷ Plozkowici,⁸ in alia parte fluminis: Neschemici,⁹ Breznice.¹⁰ Ville etiam fratris sui Mesconis, quas domui eidem pro salute anime sue contulerat, quas etiam ipse mediantibus viris religiosis, scilicet episcopo Pragense Friderico et abbate de Plas Meineri, in usus^b suos a fratribus eiusdem domus hospitalis ad tempus receperat, eisdem^c fratribus coram nobis iam resignavit, sunt autem hee: Pourrili,¹¹ Rigici,¹² Rostoki,¹³ Werece,¹⁴ Naviezde.¹⁵ Testes autem huius rei sunt hii: Henricus Pragensis episcopus^d apositione sigilli sui testimonium rei confirmans. Hemannus^e Pragensis prepositus, Alexander notarius, Hermannus abbas de Sedlec, Hermannus abbas de Pomuk, Theodricus abbas de Gradis, Grabise camerarius

320. a) „ppijis“ ex „ppil“ eadem manu corr. A. — b) „usu“ A. — c) „i“ ex „f“ corr. A. — d) „episcopus“ A. — e) ita A.

1) Svádov, germ. Schwaden, prope Ústí nad Labem (Aussig). — 2) Kojetice, germ. Kojeditz, prope Ústí n. L. — 3) Malé Březno, germ. Klein-Priesen, ab Ústí n. L. versus orientem. — 4) Zálezly, germ. Salesel, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — 5) Pohořice, alias Pohoří, germ. Pohorz, a Litoměřice versus septentr. — 6) Tasov a Litoměřice versus septentr. — 7) Proboštov, germ. Proboscht, distr. pol. Litoměřice. — 8) Ploskvice, germ. Ploschkowitz, distr. pol. Litoměřice. — 9) Neštětice, alias Neštomice, in sinistra Albiae ripa, distr. pol. Ústí n. L. (Aussig). — 10) Krásné Březno, germ. Schönpriesen, distr. pol. Ústí n. L. — 11) Pourly, germ. Pömmeler, distr. pol. Ústí n. L. — 12) Ryjice, germ. Reindlitz, distr. pol. Ústí n. L. — 13) Roztoky, germ. Rongstock, distr. pol. Děčín (Tetschen). — 14) Nomen hoc explicare nequeo; Věřice, distr. pol. Benešov, interpretatur Erben; Raitza, distr. pol. Děčín (Tetschen) interpretatur Frind, *Kirchengesch. Böhm. I*, pag. 307. — 15) An sit Onjezd, germ. Augiessel, distr. pol. Ústí n. L.?

et frater suus Slauko, Borse frater eorum, Milgost, Hermannus de Marquatic, Odolenus, Vitek, Boguse et frater suus Ratibor,^f Slaiybor, Boguta, Diwis, Nacherat, frater suus Smil, Olricus de Sizinkou, Dirsizlau et frater suus Rus, Thema, Noóstup, Moymir, Stephanus Morkowic et frater suus Radoslaus,^g Modlik, Puten sacerdos, Laurentius capellanus et alii plurimi. Acta autem hec sunt anno dominice incarnationis millesimo ĊLXXXVIII, principatus vero nostri anno X, pontificatus fratris nostri Heinrichi anno V.¹⁶ Quicumque nostram confirmationem super donatione predicta^h ledere cogitaverit, indignationem omnipotentis dei in die supremo in se sentiat transsituram.

(S. P.)

(S. P.)

10

Autographo duo sigilla appensa sunt. Quorum primum rotundum (diametros 87 mm), de cera alba confectum, in filis sericis gilvi coloris suspensum est. In sigilli area figura est viri ornatu episcopi induti sedentis, qui manu dextra ad benedictionem elata, sinistra pedum tenet. Circumscriptio: † HEINRICV DĪ GRĀ PRAGENSIS ECCLĒ EPĈ. Alterum sigillum rotundum (cuius diametros 85 mm efficit), de cera alba confectum, duo latera habens, e filis sericis rubri coloris appendet. Pars eius fracta desideratur. In cuius quidem sigilli utraque parte eadem figura atque in prioribus Friderici ducis sigillis, non nisi paulum immutata conspicitur. Etiam circumscriptionis (quae idem est atque in reliquis eiusdem ducis sigillis) singulae literae aliam formam habent alioque loco positae sunt. Circumscriptio partis anticae haec est: † P[AX DVC]IS FRIDERICI · III · MAIIV · SCI · WEIŇCEZLAI. Alterius vero partis circumscriptio haec est: † FRIDERICVS · DEI · GRACIA · DVX · BOE[MORV]M.

15

20

320^a.

Gotfridus de Falkenberg signo crucis accepto, praedium Streissenreut monasterio Reichenbacensi donat, praesente Friderico imperatore, cuius ministerialis fuit. — Inter testes: Fridericus de Eeger, . . . Wernherus economus in Zedlitz, Usalkus de Chunisgisberch, . . . Heinrichus de Loman, Udalricus de Loman . . .

[1188 ex.]

Monum. Boica XIV, pag. 427, num. 37 (ex libro traditionum monasterii Reichenbacensis saec. XII). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 37, num. 108.

30

Donatio anno 1188 exeunte facta esse videtur, quo tempore imperatorem Egrae fuisse Annal. Colonienses max. in Mon. Germ. Script. XVII, pag. 795 referunt.

321.

Fridericus I, imperator Romanorum, fundationem monasterii Reinfeldensis confirmat. — Inter testes: Otto dux Bohemiae. Ratisbonae 1189 mai 10.

35

320. ^f) 'Ratibor' in loco raso ead. manu scriptum A. — ^g) 'Radoslau' A. — ^h) 'a' ex 'u' eodem atramento corr. A.

¹⁶) Recte VI; quintus enim pontificatus Henrici episcopi annus iam 22 die maii anno 1187 exiit.

40

Böhmer, Acta imperii selecta, pag. 151, num. 161 (ex [Noodt] Beiträge z. Erläut. d. Hist. d. Herzogth. Schlesw.-Holst. II, pag. 287). — Emler, Reg. IV, pag. 809, num. 2079. — Stumpf, Reg. num. 4523.

- 5 *Qua re Otto dux hoc tempore Ratisbonae moratus sit, Gerlacus Milovicensis in margine Ansberti Hist. de exped. Friderici imper. in cod. ms. Strahoviensi fol. 33^v his verbis refert: Hoc anno [1189] mortuus est Fridericus, dux Boemie, videlicet VIII kal. aprilis [= 25 mart.] ... cui successit Cunradus, qui et Otto, ... favore interim domine Elisabethe, que castrum Pragense sibi dedit in manus, receptis ab eo sacramentis pro Olomutzensi, sed ipse adeptus, quod voluit, postea eam fefellit. Taliter ergo adeptus primo castrum, deinde*
10 *Boemiam nec non et favorem Boemorum, Ratisponam adiit et de manu imperatoris in ultima eius curia ... vexilla percepit.* (*Fontes rer. Boh. II, pag. 508.*)

322.

Helicha, ducissa Bohemiae, mariti sui Ottonis ducis assensu, monasterio Plassensi praedium suum in Čečín donat. Pragae 1189 iun. 15.

- 15 *Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A). Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 591. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 329, num. 350. — Erben, Reg. I, pag. 182, num. 399. — Scheinpflug in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 61, num. 9 (reg.).*
- 20 *Autographum manu scribae cuiusdam monasterii Plassensis exaratum est, qui etiam aliarum eiusdem monasterii tabularum (v. num. 336, 342, 343) autographa scripsit. Diploma ab auctore litterarum Friderici ducis a. 1185 iun. 17 (num. 307) et Henrici episcopi Pragensis a. 1190 oct. 1 (num. 325) eidem monasterio datarum verbis contextum esse verisimillimum est. Praeterea etiam litterae Agnetis de Potvorov (num. 342) et conventus monasterii Plassensis (num. 343) ab eodem auctore compositae vel saltem ad exemplum eius conscriptae esse*
25 *videntur. Communis haec diplomatum origo, quae unum idemque monasterium a variis personis accepit, facillime explicatur, si omnia, quae supra commemoravimus diplomata, a clerico quodam monasterii ipsius verbis contexta esse censeamus.*

- Notum sit Christi fidelibus presentibus et futuris, quod ego Helicha, dei gratia dicta ducissa Boemie, assentiente thori mei socio, Ottone duce illustrissimo,
30 tradidi pro anime mee remedio predium meum, quod situm est in Shexhin,¹ fratribus meis in Plaz domino deo famulantibus perpetuo possidendum. Ut autem hec inconvulsis radicibus in posterum perseverent, sigilli mei inpressione firmavi. Si quis autem hanc donationem meam irritam fecerit, vinculo anathematis se innodatum noverit. Huius vero donationis mee testes hii sunt: Dominus Otto
35 dux Boemie strenuus, Wacezlaus dux, dominus Henricus Pragensis episcopus, Florianus cancellarius et prepositus, Predotha curie iudex, Henricus prefectus de Aldenburch, Dersizlaus castellanus Bilzinensis, Cholaz camerarius meus, Pribizlaus filius Hemerammi, Wezel venator, Otto de Woirzan, Otto capellanus et fratres

322. ¹) Čečín, nunc domus saltuarii prope Babina, distr. pol. Kralovice (Kralowitz).

sui Wissa et Marquardus et alii plures. Hęc autem acta sunt anno dominice incarnationis millesimo centesimo octogesimo IX, in communi colloquio Boemorum, Pragę habito XVII kalendas iulii anno ducatus collateralis mei primo. Data per manum capellani mei Ottonis XVII kalendas iulii mensis.

(S. P.)

5

Autographo fragmentum sigilli de cera alba confecti e scidula membranae appendet. In parte priore expressum est sigillum formam ex longo rotundam habens, inque eo femina veste sinuosa induta sedens conspicitur, quae manu sinistra pectori imposita, in dextra sceptrum tenet. Circumscriptio: † ELY... ///VCISSA BOEMIE. Parti posteriori expressum est fragmentum sigilli Ottonis ducis et quidem illa eius pars, in qua imago viri stantis efficta est; quod eadem forma atque pars prior sigilli diplomati num. 326 appensi pro-
ductum est.

10

323.

Otto, dux Bohemiae, Hroznatam Crispum omnes possessiones suas, villis Peruc et Vlacciz' exceptis, fratribus hospitalis sancti Iohannis Hierosolymitani dedisse et ab eis villas Hlavno, Zdětín et Malé Březno ad vitae suae tempus accepisse attestatur.

15

Sadská 1189 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

20

Appendix synoptica ... num. 8 (reg.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 590. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 328, num. 349. = Erben, Reg. I, pag. 183, num. 401. — Geschichtsquellen d. Grafschaft Glatz I, pag. 11 (reg.). — Delaville Le Roulx, Cartulaire général... des Hospit. de S. Jean I, pag. 550, num. 865.

Autographum ignota quadam manu scriptum est. In summo membranae margine literae A—L ordine suo dispositae inscriptae sunt, quorum dimidia pars superior abscissa est, ex quo intelligi potest, de Hroznatae donatione binas tabulas iisdem verbis confectas fuisse.

25

¶ I^a nomine patris et filii et spiritus sancti amen. ¶ Ego Otto, dei gracia dux Boemie, intuitu pietatis et misericordie notum facio omnibus presentibus ac futuris, quod Groznata Crispus ad honorem dei et beati Iohannis Baptistae pro anima sua suorumque predecessorum dedit hospitali Ierosolimitano omnes suas possessiones, exceptis duabus villis, Peruce¹ et Vlacciz,² quas alibi dederat, post decessum suum sueque uxoris a fratribus eiusdem hospitalis iure hereditario in perpetuum possidendas ad serviendum pauperibus et infirmis predicti hospitalis.

35

323. a) ita A (pro in').

¹) Peruc, distr. pol. Louny (Laun). — ²) Vlačice? Ubi vicus hic situs fuerit, incertum est.

Fratres vero eiusdem hospitalis Groznate duas villas concedunt Glawen³ et Stetin,⁴ pro quibus Groznata || tres marcas argenti solvere solebat, et terciam Breznez,⁵ ut in vita sua sine censu cum prelibatis possessionibus suis eas teneat. Si vero uxor ei supervixerit et alium maritum^b ducere voluerit, cum auro et argento suo et alia domestica supellectili vadat ad maritum et possessiones omnes cum omnibus suis appendiciis ecclesie relinquantur. Si autem vidua permanserit, omnia prefata usque ad finem vite sue pacifice teneat et tunc, sicut supra dictum est, erunt ecclesie. Ut autem hec rata et inconvulsa perpetualiter utrobique conserventur, sigilli mei inpressione confirmare dignum duxi. Ego quoque Henricus, Pragensis episcopus per dei gratiam, ad idem corroborandum sigillum meum appono, et quicumque umquam violare presumpserit, auctoritate mihi divinitus concessa sub anathemate pono. Ego Martinus, quondam prepositus et nunc preceptor hospitalis, sigillum meum appono. Ego Bernardus, prior Boemie, sigillum meum appono. Ego Groznata sigillum meum appono. Actum est hoc in Sazka, anno dominice incarnationis M^cCLXXXIX, anno primo ducis Otthonis, quando positus est in sedem Boemie. Hii sunt testes, qui affuerunt: dux Otto Boemie, Henricus Pragensis episcopus, Florianus cancellarius, prepositus Pragensis Hermannus, decanus Sedezlaus, Pribizlaus prepositus in Boiezlau, Radozta prepositus^c in Lutomeriz,^d Albertus abbas de Stragouia, Henricus abbas de Brewenou, Hermannus abbas de Selliz, Tidricus abbas de Gradis, Albertus abbas de Cladrub, Otto abbas de Selewe, Ingilbertus archidiaconus, magister Alexander, Hermannus camerarius et Sauissa frater eius, Predota iudex curie, Matheus dapifer, Vitko et Cezema nepos eius, Vlricus Dirciçlauiz, Iurik Iuricouiz, Bogussa castellanus de Cladsco et fratres eius Ratibor, Hermannus, Lutobor, Vimika, Groznata filius Cezeme et frater eius Ernestus, Sobegherd filius Pribizlai Grossi et alii multi abbates, clerici, monachi, milites tam de Moravia, quam de Boemia, qui convenerant in Sazka ad audienda statuta ducis Ottonis.

(S. P.)

(S. P. F.)

(S. P. D.)

(S. P. D.)

(S. P.)

Autographo quinque sigilla e membranae scidulis appendebant; quorum tantum primum et ultimum integrum restat. Primum sigillum rotundum (diametros 29 mm) de cera alba confectum est inque eo haec inscriptio sex versibus disposita legitur: FRA||TER · MAR||TINVS · PREPO||SITVS||S. Secundi sigilli item de cera alba confecti perparvum tantum fragmentum restat, ex quo haudquaquam cognosci potest, cuius sit. Tertium et quartum sigillum deperditum est. Quintum sigillum rotundum (diametros 26 mm) de cera alba confectum est. In cuius area conspicitur signum crucis hac circumscriptione inclusum: † BERNARDVS.

323. ^{b)} 'itum' in loco raso ead. manu scr. A. — ^{c)} altera ,p' eodem atramento ex ,o' corr. A. — ^{d)} ,z' eod. atramento ex ,c' corr. A.

³⁾ Hlavno Kostelní propě Brandýs n. L. (Brandeis a. d. Elbe). — ⁴⁾ Zďětín distr. pol. Mladá Boleslav (Jung-Bunzlau). — ⁵⁾ Malé Březno, germ. Klein-Priesen, ab Ústí n. L. (Aussig) versus orientem.

324.

Henricus VI, Romanorum rex, Philippo, Coloniensi archiepiscopo, se in posterum intra archiepiscopatus eius terminos nusquam alibi nisi in Duisburg et Dortmund monetas habiturum esse promittit. — Inter testes: 'Otto, dux Boemie'.

Apud Francofordiam 1190 mart. 25.

5

Lacomblet, Niederrheinisches Urkundenb. I, pag. 365, num. 524. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 330, num. 352. — Erben, Reg. I, pag. 184, num. 404. — Stumpf, Reg. num. 4650.

325.

Henricus, episcopus Pragensis, Meinhero, abbati Plassensi eiusque conventui praeidium ecclesiae Pragensis in vico Čečín pro curia et vinea monasterii propria in suburbio Pragensi sita tradit.

Pragae 1190 oct. 1.

10

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Erben, Reg. I, pag. 184, num. 405 (frgm.). — Scheinpflug in Mittheil. d. Vereins f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 61, num. 10.

15

Autographum idem scriba exaravit, qui etiam diploma proxime sequens et quaedam alia scripsit. — Litterarum contextus ab auctore litterarum Friderici ducis a. 1185 (num. 307) et Helichae ducissae a. 1189 (num. 322) aliarumque eiusdem monasterii litterarum (num. 342 et 343) compositus esse videtur. Finem tantum diplomatis (notam temporis) et fortasse invocationem quoque autographi scriptor more suo adiecit.

20

¶ In nomine sanctę et individue trinitatis. Notum sit Christi fidelibus ¶ tam presentibus quam futuris, quod ego Henricus, dei gratia dictus sanctę ¶ Pragensis ecclesię episcopus, assensu et consilio canonicorum meorum dedi ¶ abbati Meinhero de Plaz et fratribus suis predium ecclesię Pragensis situm in villa eorum nomine Čęcyn¹ pro curia et vinea eorum in suburbio sita. Ut autem hec inconvulsis radicibus in posterum perseverent, placuit tam sigilli mei impressione, quam testibus roborari. Nomina testium: Hermannus prepositus, Sdzilaus decanus, Florianus prepositus et cancellarius ducis, Zlawon archidiaconus, Pribizlaus canonicus, Engelbertus archidiaconus Bechinensis, Alexander magister, Walcyn canonicus, Hvalco custos, Ditlebus canonicus et ceteri Pragenses canonici, Georgius camerarius episcopi, Hartlebus dapifer, Erkenbertus, Reinardus, Berwinus pincerna, Martinus. Data Pragę per manum Friderici cancellarii anno verbi incarnati MĀXC, kalendis octobris, epacta XXIII, concurrente VII, indictione VIII. Si qua vero postmodum ecclesiastica secularisve persona concambium hoc irritum facere temptaverit, anathematis vinculo se innodatum^a n[o]verit.

25

30

35

(S. P. D.)

(S. P.)

325. ^{a)} ita A.

¹⁾ Čečín quondam vicus, nunc domus saltuarii prope Babina, d. p. Kralovice (Kralowitz).

Autographo appendebant e scidulis membranae duo sigilla, quorum primum deperditum est. Secundum sigillum rotundum (diametros 80 mm), de cera alba confectum, satis attritum est. In cuius area figura conspicitur viri ornatu episcopi induti sedentis, cuius manus dextra pedum, sinistra elata librum tenet. Circumscriptio: † HEINRICUS · [DI GR]A · PRAGENSIS · EPC.

326.

Otto, dux Bohemiae, una cum matre sua Maria monasterium ordinis Praemonstratensis in Louka instituit eique multas possessiones donat.

Pragae 1190 oct. 25.

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A). (Hugo) Sacri et can. ordinis Praemonstrat. Annal. II, Probat. pag. XLIII. — Kleiner, Series foundationis Lucensis, pag. 2 et 3 (frgm.). — Dobner, Monum. hist. Boemiae IV, pag. 251 (Specimen cod. dipl. Mor.), num. 43. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 596 (frgm.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 331, num. 353. — Erben, Reg. I, pag. 184, num. 406.

Autographum exaravit idem scribe, qui etiam autographum litterarum Henrici, episcopi Pragensis, monasterio Plassensi a. 1190 oct. 1 datarum (num. 325) scripsit. Praeterea ad eandem manum haec autographa revocanda sunt: Hroznatae comitis de monasterio Teplensi condito testamentum (num. 357), Henrici, episcopi ducisque Bohemiae, diploma monasterio Teplensi a. 1197 datum nec non ea, quae a Přemysla Ottocaro I rege et Daniele II, episcopo Pragense, monasterium Plassense annis 1207 et 1209 accepit diplomata (Erben, Reg. I, num. 505 et 520). Communis haec diplomatum origo, quae a variis personis variis monasteriis data sunt, haud aliter potest explicari, quam si omnium, quae diximus, diplomatum autographa ad clericum quendam ecclesiae Pragensis referuntur, cuius opera ad diplomata scribenda tam episcopis Pragensibus quam Bohemiae ducibus uti licuit. Nonnulla quae attulimus diplomata (num. 357, 358, Erben num. 505) ab scriptore ipso verbis contexta sunt. Quod an etiam in diplomate nostro ita sit, incertum est. Exordium tantum et finem diplomatis ab eodem scribe compositum esse, verisimilis est coniectura. — Locorum nomina explicat Peřinka in Sborník histor. kroužku Vlasti I (1900), pag. 109 sq. et Vlastivěda Moravská, Okres Znojemský, pag. 305.

¶ In nomine sanctę et individue trinitatis. Otto, dei gratia Boemorum dux, quondam marchio Moravię, in perpetuum amen. ¶ De gestis hominum suboriri solet sepe calumpnia, nisi lingua bonorum testium robur adhibeat^a aut scriptura. Notum igitur fieri volumus tam presentibus quam futuris, quod ego Otto, dei gratia dux Boemorum, et nobilissima mater nostra, domina Maria, divina inspiratione commoniti prostrarum nostrorumque parentum remedio animarum ¶ et ut presentis vite statum cum incolumitate nobis nostrisque successoribus pertransire divina concedat clementia, monasterium in Luca¹ ad honorem dei et beate Marię semper virginis et sancti Wencezlai gloriosi martyris a primis fundamentis construximus, statuentes, ut canonici sub regula beati Augustini et ordine Premonstratensi perpetuo ibidem deserviant et pro nostris et^b nostrorum succes-

326. ¹) Louka, germ. Klosterbruck, prope Znojmo (Znaim).

^a) ,d' ex ,u' corr. A. — ^b) ,et' eod. atramento superscriptum A.

sorum delictis assidue intercedant et in missis eorum propriam pro nobis commemorationem faciant. Ad sustentationem autem canonicorum, qui sub regulari observantia deo in eodem cenobio militabunt, possessiones subscriptas in dotem ecclesie donatione legitima irrevocabiler in perpetuum assignamus, concedimus et donamus; tali tamen tenore, quod si quisquam aliqua presumptione dotes illas, quas in presenti privilegio predicto monasterio confirmamus, ab eadem ecclesia alienaverit, ad me vel ad heredes meos, omni contradictione postposita, revertantur. Ceterum si ad usum suum et commoditatem ecclesie abbas et canonici eiusdem loci ex integro semper servaverint, quieto et irrevocabili iure illa beneficia ipsis et ecclesie in perpetuum consistant. Quod si ego vel mei heredes diabolico instinctu nostrę donationis beneficium retraxerimus et contra decreti nostri paginam ire vel aliquam molestiam inferre temptaverimus, me siquidem meosque heredes maledictione obligo perpetua ac XXX auri libras prefatę ecclesie sub imperatorie districtiōis examine in integrum sine misericordia redditurum. Pretaxatę vero dotes, quas predictę ecclesie confirmamus, heę sunt: Capella sancti Nicholai² cum omnibus ei attinentibus, decimatio in marchia, tres villę Dobsici,³ Popovici,⁴ Oblekovici,⁵ mansus unus in villa Pracih,⁶ alter in villa Zuassic,⁷ tertius in Mravitic⁸; capella sancti Georgii in Strachotin⁹ cum tribus villis Chaikovici,¹⁰ Popovici,¹¹ Chrepici¹²; capella sancti Iohannis in Rokiten¹³ cum villa una Popovici¹⁴; capella sancti Andreę in Gobza¹⁵ cum villa et sola taberna et uno molendino, Culchov^{c 16} cum duabus tabernis, Chegost,¹⁷ Sedlesovici,¹⁸ Bransudici,¹⁹ Opoyovici,^{d 20} Odrenovici,²¹ Nemchici,²² Bischici,²³ Hiski,²⁴ Rokitnicea,²⁵ Brezowa,²⁶ Lutochor,²⁷ Prilucea,²⁸ Trebonchovici,²⁹ Domamile,³⁰

326. c) *genuine* 'Ceulchov', sed ,e' puncto subposito deleta A. — d) *genuine* 'Opoyvici', sed eodem atramento ,o' superscripta A.

- ²) In Znojmo. — ³) Dobšice. — ⁴) Popovice, iam non exstat. — ⁵) Velké Oleksovice, germ. Gross-Olkowitz, distr. pol. Znojmo. — ⁶) Pračice, g. Pratsch, distr. pol. Znojmo. — ⁷) Načeratice (?) interpr. Peřinka. — ⁸) Mramotice, distr. pol. Znojmo. — ⁹) Strachotice, germ. Rausenbruck, distr. pol. Znojmo. — ¹⁰) Čejkovice quondam prope Oleksovice, ubi nunc campus dicitur Schankwitzacker. — ¹¹) Popovice quondam inter Derflice et Tasovice. — ¹²) Křepice, distr. pol. Mor. Krumlov, g. Mähr. Kromau. — ¹³) Rokytná, g. Rottigl, distr. pol. Mor. Krumlov. — ¹⁴) Popovice prope Jaroměřice. — ¹⁵) Staré Hobzí, germ. Althart, distr. pol. Dačice (Datschitz). — ¹⁶) Post ann. 1226 in fundo hoc civitas Znojmo (Znaim) condita est; v. Erben, Reg. I, num. 707. — ¹⁷) Čehošť (?) nunc fortasse Gnast prope Zulb, boh. Čule, distr. pol. Znojmo. — ¹⁸) Sedlešovice, germ. Edelspitz, prope Znojmo. — ¹⁹) Bransudice, quondam prope Vršava germ. Frischau (distr. pol. Znojmo), ubi nunc campus dicitur Branskowitz. — ²⁰) Pokojovice, distr. pol. Třebíč (Třebitsch). — ²¹) Odrovce, distr. pol. Hustopeč (Auspitz). — ²²) Němčice quondam prope Vrbovec, g. Urbau, distr. pol. Znojmo. — ²³) Byšice (Vevčice, distr. pol. Znojmo). — ²⁴) Fortasse Český prope Podmole, germ. Baumöhl. — ²⁵) Rokytnice quondam ap. Sádek et Roketnice in distr. pol. Třebíč. — ²⁶) Březová quondam prope Mašovice, distr. pol. Znojmo. — ²⁷) Litoňov, germ. Littohorn, distr. pol. Mor. Budějovice. — ²⁸) Příluky? iam non exstat. — ²⁹) Iam non exstat. — ³⁰) Domamil prope Mor. Budějovice (Budwitz).

unus mansus in Lissenouic,³¹ Lodinicea,³² Chrauzko.³³ Huius autem donationis testes hii sunt adhibiti: Henricus Pragensis et Kaym Morauensis episcopi, Wladimirus et Brecizlaus frater eius, duces Morauie. Actum publice in curia nostra Prage, anno verbi incarnati MCXC, indictione VIII, concurrente VII,
5 epacta XXIII, octavo kalendas novenbris. Data per manum cancellarii Floriani.*

(S. P.)

Autographo filis sericis coloris flavi et rubri suspensum est sigillum rotundum de cera alba confectum, cuius diametros longitudinem habet 85 mm. In antica sigilli parte expressa est figura viri stantis tunica induti, qui in manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscriptio: † OTTO · DĪ GRĀ DVX · BOĚM. In altera sigilli parte vir depingitur in solio sedens, cuius caput nimbo ornatum est, manu sinistra scuto innixus, manu dextra vexillum tenens. Circumscriptio: † PAX OTTONIS · IN MANV S VENCESLAI.

327.

Henricus VI, imperator Romanorum, comitem Reinerium de Bartolomeo
15 eiusque uxorem Adelinam tuendos suscipit. — Inter testes: ,Otto, illustris Boemorum dux‘.

Prope Urbem 1191 apr. 17.

Stumpf, Acta imperii (Reichskanzler III) pag. 259, num. 186 (ex apogr. in tabulario Roncioni Pisis). — Erben, Reg. I, pag. 185, num. 407 (exc. ex autogr. tabularii Vaticani). — Stumpf,
20 Reg. num. 4694.

328.

Henricus VI, imperator Romanorum, sententiam principum imperii de bonis ecclesiasticis non alienandis et de aedificiis in atrio palatii episcoporum vel abbatum non construendis confirmat, praesente inter alios: ,Ottone duce Boemie‘.

25 In silva Libertina¹ 1191 apr. 19.

Monum. Germ. hist. Legum sect. IV, Constitutiones I, pag. 479, num. 336. — Erben, Reg. I, pag. 185, num. 408. — Stumpf, Reg. num. 4697.

*) Inferiori membranae replicatae margini scidula membranae assuta est, in qua manu saec. XIII ineuntis haec memoria inscripta est:

30 Hec sunt ville et cetera, que temporibus W(ladislai), marchionis Morauie, ecclesie nostre collata sunt: Culchou, Preschep, Gozteradici cum silva Vzgor, Gerossouici, Martinici, Vmztinici, Zuchogurdli, campus iuxta Lodinic, in quo bellum habitum est inter Bohemos^a et Morauios, quem dedit marchio W(ladislav) pro remedio anime sue, Burowici, quatuor mansus iuxta Domamil, in Cidlina mansus unus, silvam in Rinolc, Lucam
35 cum pomeriis, que dedit Otto^b dux cum matre sua M(aria); que postea per episcopum et ducem H(enricum) Boemie confirmata sunt.

^a) prima ,o‘ ex ,e‘ corr. — ^b) sequitur ,marchio‘, sed punctis subpositis deletum.

326. *) Lisenice, alias Lesonice, germ. Lissnitz, distr. pol. Mor. Krumlov. — **) Loděnice, distr. pol. Mor. Krumlov. — ***) Kravsko, distr. pol. Znojmo.

40 328. *) Inter Frosinone et Roca d'Acro.

329.

Henricus VI, imperator Romanorum, cum civibus Ianuensibus foedus facit, quod ut in fide maneat, iureiurando affirmant Ianuensium legati et nonnulli principes imperii, inter quos: ,Otto, dux Boemie‘.

Ante Neapolim 1191 mai 30. 5

Monum. Germ. hist. Legum sect. IV, Constitutiones I, pag. 479, num. 337. — Stumpf, Reg. num. 4701.

330.

Henricus VI, imperator Romanorum, civitati Placentinae¹ regalia concedit. — Inter testes: ,Oddo dux Boemie‘. 10

In obsidione Neapolis 1191 iun. 5.

Monum. Germ. hist. Legum sect. IV, Constitutiones I, pag. 471, num. 332. — Böhmer, Acta imperii selecta, pag. 164, num. 178. — Stumpf, Reg. num. 4704.

331.

Henricus VI, imperator Romanorum, abbatiam Sancti Ghislennii [Saint Ghislain] in regione Hannonia Belgiae tuendam suscipit eiusque possessiones confirmat. — Inter testes: ,Otto, Boemorum dux.‘ 15

Apud Neapolim 1191 iun. 17.

Miraeus, Cod. dipl. Belgiae I, pag. 554. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 333, num. 355 (exc.). — Erben, Reg. I, pag. 185, num. 409. — Stumpf, Reg. num. 4708. 20

332.

Coelestinus III papa Alberto, abbati Strahoviensi, Henrico, abbati Brevnoviensi, et Floriano, praeposito Vissegradensi, mandat, ut controversiam diutinam, quae inter monasterium custodum Sepulcri dominici in Zderaz et fratres hospitalis Hierosolymitani de possessione villae Manětín est, determinant. 25

Laterani 1191 novb. 12.

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général de l'ordre des hospit. de S. Jean de Jérusalem I, pag. 580, num. 913 (ex apogr. saec. XVIII in diplomatario eiusdem tabularii I, num. 16) 30

Celestinus episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis . . Stragouiensi¹ et . . Brewenensi² abbatibus et || . . preposito³ Wissegradensi salutem et apostolicam benedictionem. Cum inter dilectos filios nostros Sepulcrarios et || fratres hospitalis Ierosolimitani super villa, que dicitur Manetim,⁴ quam idem Sepulcrarii et hospita||larii sui iuris esse proponunt, controversia diutius fuerit agitata et ipsam bone memorie Clemens papa, predecessor noster, ad petitionem^a predictorum Sepulcrariorum primo venerabili fratri nostro . . Pragensi episcopo⁵ et postmodum dilectis filiis abbati de sancto Emeramo et magistro scholarum Ratisponensium commiserit terminandam, nonnullis intervenientibus occasionibus causa ipsa finem adhuc debitum non accepit. Nolentes igitur eiusdem cause decisionem ulterius protrahi, discretioni vestre per apostolica scripta precipiendo mandamus, quatinus partes ad vestram presentiam convocantes audiat diligenter, que fuerint hinc inde proposita, et causam ipsam infra triginta dies post harum susceptionem, appellatione remota, mediante iustitia terminetis. Quod si altera partium in prefixis a vobis terminis se duxerit absentandam, vos nichilominus rationes alterius partis curetis, appellatione remota, recipere et causam ipsam sine appellationis diffugio fine canonico terminare. Datum Laterani II idus novembris, pontificatus nostri anno primo.

(B.)

20 *Litteris appendet e filo cannabis Coelestini III papae bulla plumbea, cuius imaginem vide ap. Diekamp, Pöpstl. Urkundenwesen in Mittheil. d. Instituts f. österr. Geschichtsforschg. III, tab. ad pag. 627, num. 5 et 24.*

333.

Celestinus III papa Henrico, episcopo Pragensi mandat, cogat Milgostum et matrem eius, ut fratribus hospitalis Hierosolymitani quindecim villas iniuste ablatas restituant; fratribus ordinis Cisterciensis et Praemonstratensis interdicit, ne cum eis communicent, donec satisfecerint.

Laterani 1192 apr. 12.

30 *Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).*

J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général . . . des hospitaliers de S. Jean de Jérusalem I, pag. 584, num. 921.

332. a) tionē in loco raso scriptum A.

35 ¹⁾ Alberto 1176—1208. — ²⁾ Henrico 1169—1197. — ³⁾ Floriano 1182—1194. — ⁴⁾ Manětín, distr. pol. Kralovice. — ⁵⁾ Henrico (Břetislavo) 1182—1197.

Celestinus episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri . . . Pragensi episcopo¹ salutem et apostolicam benedictionem. || Cum mater Millogoste olim in domo dilectorum filiorum nostrorum fratrum Ierosolimitani hospitalis habitum regularem assumpserit^a ibique fuerit sub illorum habitu sex annis et amplius conversata, postmodum fraudulenter ab illis recedens, cum predicto M.² filio suo quindecim villas dictis fratribus contra iustitiam auferre presumunt. Nolentes igitur tantum ipsorum fratrum dispendium in patientia sustinere, quos sue religionis intuitu debemus specialius defensare, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus atque precipimus, quatinus tam predictam mulierem quam filium suum, ut eisdem fratribus coram te iustitiam plenam exhibeant, dilatione et appellatione remota, ecclesiastica districtione compellas; Cisterciensis et Premonstratensis ordinis fratribus ex parte nostra districte precipiens, ut illis, contra sententiam, quam de mandato nostro duxeris promulgandam, donec satisfecerint, communicare nulla occasione presumant. Datum Laterani II idus aprilis, pontificatus nostri anno II.

(B.)

Bulla plumbea eadem atque in litteris proxime praecedentibus e filo cannabis, quo litterae clausae erant, appendet.

334.

Henricus VI, imperator Romanorum, ecclesiae Magdeburgensi, Wichmanni quondam archiepiscopi¹ officiis inductus, castrum Haldensleben, curtem et abbatiā Königsutter aliasque Henrici (Leonis), ducis Brunsvicensis, proprietates donat. — Inter testes: ‚Henricus Pragensis episcopus‘ et ‚Odocarus dux Bohemorum‘.

Gelnhausen 1192 iun. 1.

Gercken, Cod. dipl. Brandenburg. IV, pag. 432. — Stumpf, Reg. num. 4746.

Nota temporis annum quidem MCXCIII adfert, sed indictio et regni imperiiue anni diploma ad annum 1192 pertinere ostendunt. (Cohn in Forschungen z. Deutsch. Gesch. IX, pag. 544, not. 4 diploma anno 1193 attribuendum esse perperam putat.) — Testes non ad donationem apud Gelnhausen 1 die iunii factam, sed ad diplomatis exhibitionem, quae demum mense novembre exeunte vel decembre ineunte Altenburgae consecuta est, referri exponit Ficker, Beiträge z. Urkundenlehre I, pag. 161, 163; II, pag. 347, 459, 497. — Cf. Bloch, Forschungen z. Politik K. Heinrichs VI, pag. 39, not. 2.

333. ^a) ^t in loco raso corr. A.¹) Henrico Břetislavo. — ²) Milhosto.334. ¹) Obiit 1192 aug. 25.

335.

Henricus, episcopus Pragensis, villam Mračnice Mechtfrido de Slavčevēs XV marcis argenti puri vendit.

[1184—1192.]

5 *Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli metropol. Pragensis asservatur (A). Erben, Reg. I, pag. 178, num. 390 (frgm.).*

Autographum manu quadam ignota, quae iam in nullo prorsus alio Henrici episcopi diplomate occurrit, exaratum est. — Erben nulla ratione allata, litteras circiter annum 1186 datas esse putat. Post annum 1184 datas esse nomen Hermannī, praepositi Pragensis, inter testes adductum ostendit; ante medium annum 1192 necesse scriptae sint, quod Gerlaco Milovicensi teste, Henricus episcopus eo tempore ad curiam imperatoris profectus est, unde demum circiter mensem iulium anni 1193 iam dux rediit. [Anno 1193 Henricus, Prag. ep., qui priore anno — cognatis suis Premyzlao et Wadizlao, isti Boemiam et illi Moraviam, obtinuerat, pro quibus tali se sponsione obligaverat, ut si tempore statuto pecuniam non solverent, ipse captivitatem imperatoris intraret et mandatis eius staret usque ad solutionem debiti. Qua necessitate coactus est dimidium preteriti et dimidium presentis anni, hoc est fere integrum annum, partim in Egra partim in curia imperatoris consistere ...] Fontes rer. Boh. II, pag. 509.]

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Henricus, dei gratia sancte Pragensis ecclesie episcopus. ¶ Persepe animus humanus a se per diversa rapitur, ut tardante ingenio facile oblivio rei geste concrescat atque ingeniosis plerisque per neglectum ¶ res nota abolescat, nisi scripture testimonio roboretur et sic ad memoriam revocetur. Ne igitur facta nostra per oblivionis caliginem aliquam in se contrarietatem habere inveniantur, providere cupientes, semperque fidelium suorum attentius quemlibet curam gerere pium fore attendentes, notum esse volumus tam futuris quam presentibus cunctis Christi fidelibus, quod nos de patrimonio nostro villam Mrachniz¹ ad curiam nostram Massoviz² pertinentem cum omnibus suis attinentiis sine omni diminutione sive exceptione dilecto fideli nostro Mechtfrido de Zlavchavez³ prompti ac devoti servicii ipsius intuitu pro XV marcis puri argenti, quas pro necessitate ecclesie nostre expendendas tunc temporis nostra expetebat indigentia, possessivo et hereditario iure possidendam sine omni contradictione contulimus. Porro ipso annuente adiecimus, quod post mortem ipsius et filiorum eius, qui nunc sunt, quique ex illis nascentur et exurgent, post mortem inquam illius, quem forte sine herede decedere contigerit, ecclesia nostra Pragensis iam dictam villam sine omni gravaminis molestia quiete possideat. Hoc autem factum nostrum ne quis successorum nostrorum infringere vel inmutare attemptet in posterum, auctoritate dei, beatorum apostolorum Petri et Pavli, domini pape et nostra, banno indissolubili et sub examine tremendi iudicii confirmamus et quicumque huic facto nostro contrariari voluerint, cum Dathan

40 335. ¹) Mračnice, germ. Raschnitz, distr. pol. Horšov Týn (Bischofteinitz). — ²) Mašovice, distr. pol. Horšov Týn. — ³) Slavčevēs? Vicus hic iam non exstat, nisi forte nomen hoc Slavikovice, germ. Slavikau, prope Kdyně (Neugedein) interpretari liceat.

et Abiron vivos absorbendos et igne inextinguibili puniendos deputamus. Ad abigendum itaque omnimodum dubietatis errorem iam dictam villam pretaxato fideli nostro privilegio nostro sigilli nostri inpressione signato stabilimus, adhibito idoneorum ac veridicorum virorum testimonio, quorum nomina sunt hec: Albertus Cladrubensis abbas, Hermannus Pragensis maior prepositus, Engelbertus Bechinensis archidiaconus, Cristophorus Tinensis archidiaconus, Fridericus Satcensis archidiaconus; laici quoque: Georgius camerarius domini episcopi, Wichnandus agazo, Hartlews dapifer, Berwinus pincerna, Erkenbertus subdapifer, Martinus subpincerna, Ositca villicus domini episcopi in Gorsov, Wlkerus et Willelmus de Godoviz et alii multi tam clerici quam laici. 5 10

(S. P.)

Autographo appendet e filo cannabino Henrici episcopi sigillum de cera alba confectum, idem atque in num. 325.

336.

Testimonium de praedii Lomany donatione monasterio Plassensi per Ulricum filium Drslavi facta. 15
— 1192 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 605. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 334, num. 357. — Erben, Reg. I, pag. 185, num. 411. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 61, num. 11 (reg.). 20

Autographum manu scribae cuiusdam monasterii Plassensis exaratum est, qui etiam alias eiusdem monasterii litteras (v. num. 322, 342, 343) scripsit. — Ante medium annum 1192 ea, quorum testimonium litterae reddunt, acta esse, nomen Henrici episcopi inter testes adductum ostendit; cf. prooemium litteris proxime praecedentibus additum. 25

Notum sit omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, quod ego Vřricus, Drizlai filius, || predium meum nomine Loman¹ cum attinenciis suis, trans mare in periculo mortis || positus, divino instinctu fratribus in Plaz domino deo famulantibus pro remedio anime mee || parentumque meorum contulerim. Hanc itaque donationem et cetera negocia mea Marquardo fideli socio meo pro dei amore filiis ac fratrue libus ceterisque propinquis et amicis meis manifestandum 30 comisi. Hoc autem si quis infringere temptaverit, indulgentiam peccatorum meorum se impedisse noverit. Eapropter rogo vos omnes precibus quibus valeo, quatinus tam pro vestra quam pro mea salute elemosinas meas iure perpetuo confirmetis. Hęc a Marquardo, Vitcone, Hermannno, Pribizlao filii et fratrueles 35 ceterique fideles beatę memorię Vřrici audientes coram glorioso duce domino

336. ¹) Lomany, quondam villa, nunc curia araturae prope vicum Lomnička, distr. pol. Kralovice (Kralowitz).

Primuzelone ac venerabili episcopo domino H.² confirmaverunt et testes adhibuerunt. Hii autem sunt testes: dominus dux Primuzel, dominus episcopus H., Ratibor iudex curie, Grabis camerarius, Hermannus Marquardi filius, Zbramir, Dirsizlaus, Ruzo, Mutin, Hoier, Zmil, Bleh, Marquart, Otto de Wrscan, Ian iudex
 5 Bilzinensis, Pribizlaus Cozche filius, Vitec, Lutbor, Otezlau, Martin Oztře filius, Boguzlaus, Stibor de Kis, Ian frater Golas, Bertoldus, Naschepulc, Petrus, Thimo, Ian de Natuniz, Hermannus Wilhelmi filius, Bogual, Ernest, Diwis, Budiwoi, Bernart, Pribizlau, Bun, Purkos, Marquart et fratres sui, Zbis, Cunrat filius Sturm, Florianus cancelarius,^a Rabodo scriba. Hęc autem acta sunt anno dominice
 10 incarnationis millesimo centesimo XCII, indictione X.

(S. P.)

Autographo appendet e scidulis membranae sigillum rotundum (diametros 60 mm) de cera alba, duo latera habens. In priore sigilli parte vir depingitur in solio sedens, cuius caput nimbo ornatum est, manu sinistra scuto innixus, dextra vexillum tenens. Circumscriptio:
 15 *† SANCTVS · WENCESLAVS. In altera sigilli parte imago est equitis, qui manu dextra vexillum, sinistra vero scutum, quo corpus suum protegit, tenet; in scuto insigne aquillae caput dextrorsum convertentis conspicitur. Circumscriptio: † DVX · PREMISL.*

337.

*Henricus VI, imperator Romanorum, episcopatu Firmano¹ privilegium
 20 tuitionis a patre suo quondam concessum² renovat. — Inter testes: Henricus, Pragensis episcopus.*

Apud castrum Herzberg³ 1192 oct. 27.

*Ughelli, Italia sacra II (ed. Romae 1647), pag. 698. — Stumpf, Reg. num. 4776. —
 25 Cf. ea, quae ex Gerlaci Milovic. Chron. (Font. rer. Boh. II, pag. 509) ad num. 335 adnotavimus. Vide etiam Toeche, Kaiser Heinrich VI, pag. 243.*

338.

*Henricus VI, imperator Romanorum, Bernardo, episcopo Patherbrunnensi montem Desenberg et universa praedia, quae comites Sigifridus de Boineburg et Conradus de Brochusen in episcopatu Patherbrunnensi habuerunt, pro castro
 30 Plesse donat. — Inter testes: Heinricus, marchio Morauie.*

*Apud Mühlhausen¹ 1192 nov. 4.**Erhard, Cod. dipl. hist. Westfaliae II, pag. 221, num. 520. — Stumpf, Reg. num. 4777.***336.** ^{a)} ita A.²⁾ Henrico.

337. ¹⁾ Fermo ab Ancona meridiem versus. — ²⁾ Stumpf, Reg. num. 4414. — ³⁾ Ab Nordhausen versus septentr. et occidentem.

338. ¹⁾ In Saxonia.

339.

Henricus VI, imperator Romanorum, sententiam principum de feodis, quae ministeriales ab ecclesiis habent, confirmat. — Inter testes: „Henricus, Pragensis episcopus.“

Apud Altenburg 1192 nov. 17. 5

Monum. Germaniae hist.: Legum sectio IV, Constitutiones I, pag. 501, num. 352. — Stumpf, Reg. num. 4780. — Erben, Reg. I, pag. 185, num. 410. — Cf. Bloch, Forschungen zur Politik Kaiser Heinrichs VI, pag. 39, not. 2.

Idem episcopus etiam inter testes constitutionis de aedificiis in platea publica constructis, quae eadem die data est, adfertur. Monum. Germ. I. I. pag. 502, num. 353; Stumpf, num. 4781. 10

340.

Henricus VI, imperator Romanorum, hospitalis Altenburgensis tutelam suscipit eique ecclesiam in Altenkirchen cum pertinentiis donat. — Inter testes: „Henricus, Pragensis episcopus.“

Apud Altenburg 1192 novb. 20. 15

Böhmer, Acta imperii selecta pag. 168, num. 180. — Stumpf, Reg. num. 4785. — Cf. Bloch, Forsch., pag. 39, not. 2.

Circiter idem tempus etiam Otacarum ducem Altenburgae in curia imperatoris fuisse, diploma num. 334 docet. 20

341.

Henricus VI, imperator Romanorum, monasterio Buch parochiam de Leisnig tradit. — Inter testes: „Henricus, Pragensis episcopus.“

Apud Altenburg 1192 dec. 1.

Schöttgen et Kreysig, Diplomataria II, pag. 171. — Stumpf, Reg. num. 4786. — Cf. Bloch, Forsch., pag. 39, not. 2. 25

342.

Agnes, uxor Cunonis [de Potvorov] villarum Hluboký, Pleva et Dražej praedia villamque Srubný monasterio Plassensi donat. — 1193 —

30

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A). Erben, Reg. I, pag. 187, num. 414. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 62, num. 13 (reg.).

Autographum manu eiusdem scriptoris, qui et alias monasterii Plassensis litteras (v. num. 322, 336, 343) scripsit, exaratum, in monasterio ipso etiam verbis contextum esse videtur. — Nota temporis non ad donationem (quam anno 1192 factam esse, verba in audientia gloriosi ducis Primuzelonis atque venerabilis episcopi domini Henrici declarant), sed ad litterarum exhibitionem pertinet. 35

Notum sit omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, quod ego Agnes, uxor Cūnonis, filii || Gumpoldi, predia trium villarum cum omnibus suis attinentiis, quarum sunt nomina hec: Glubochi,¹ || Vplewi,² Vdrascha³ et quartam nomine Zrubni,⁴ hereditario iure a Drazlao meo proprio argen||to redempta, quas
 5 Cūno, maritus meus, ante nostram coniunctionem sibi vendiderat, pro remedio anime meę maritique mei Cūnonis ceterorumque parentum nostrorum fratribus in Plaz deo servientibus perpetuo iure possidenda contulerim. Et ut hec donatio mea rata et inconvulsa in posterum perseveret, placuit in audientia gloriosi ducis Primuzelonis atque venerabilis episcopi domini Henrici nec non et Thidlebi
 10 aliorumque multorum probabilium virorum testimonio confirmari. Hii vero sunt testes: Ditleb, Lutwin, Zlaibor, Bleh, Bawor, Dirsislaus filius Ruz, Milgozt, Bogutha, Zbis, Zlauc, Michul, Throian, Zulislaus, Zobegirt, Boguzlaus, Witla, Iarozlau, Budiwoi, Ben, Vlricus de Zulizlao, Mirozlau, Matheus, Iuric filius Zlauwathe, Nadamir, Ian de Natuliz, Stibor de Zagor, Diwis, Henricus fratres, Petrus, Zstizlaus
 15 fratres, Damian. Facta sunt autem hec anno dominicę incarnationis MCXCIII, indictione XI. Si quis vero hanc donationem meam infringere voluerit, eterno igni se cremandum noverit, nisi respiciens penitendo domino deo satisfecerit.

(S. P. F.)

20 *Autographo fragmentum sigilli Premislai ducis, de cera alba confecti, eiusdem atque in num. 336, appendet e scidula membranae.*

343.

Conventus monasterii Plassensis Drslavo et Rūsoni villam Lomany, ab Ulrico, filio Drslavi, sibi donatam, viginti duobus marcis et praedio suo Čížkov compensat.

25

— 1193 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Erben, Reg. I, pag. 187, num. 415. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 62, num. 12 (reg.).

30 *Autographum idem monasterii Plassensis scriba scripsit, cuius manu etiam aliae eiusdem monasterii litterae (v. num. 322, 336, 342) exaratae sunt. Litterae haud dubie in monasterio ipso etiam verbis contextae sunt (v. num. 322). — De nota temporis cf. quae ad num. 342 adnotavimus.*

35 **342.** ¹⁾ Hluboký, distr. pol. Kralovice (Kralowitz). — ²⁾ Pleva, quondam villa prope collem Plevka a Dražeň versus meridiem. — ³⁾ Dražeň non longe ab Manětín, distr. pol. Kralovice. — ⁴⁾ Iam non exstat.

Notum sit omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, quod Olricus, Dirsizlai filius, predium suum nomine Loman¹ cum suis attinentiis, trans mare in || periculo mortis positus, nobis Christi pauperibus in Plaz pro remedio anime sue parentumque suorum contulerit. Aliquanto vero tempore Dirsizlao et Ruzone hoc impredientibus et veridicis relatoribus quasi credere nolentibus, tandem eorum iuramento et nostra inter nos conventionem || facta, viginti duarum marcarum et predio nostro Thischo² cum suis appendiciis addito, quasi concambium fecimus coram domino duce Primuzelone et Pragensi episcopo domino Henrico et ceteris primatibus terre, et filiis ipsius Olrici consentientibus ob debitam dilectionem patris. Et ut hec rata et inconvulsa in posterum permaneant, placuit his testibus confirmari, quorum nomina sunt hec: Ruz, Olrich, Dirsizlau, Protiwa, Ivric filius Zlauwathe, Herman filius Wilhelmi, Ian de Natuniz, Ben frater Budiwoi, Ota, Wisec, Ota, Buguzlau, Woita, Otevec, Vgolt, Zuda, Pocin. Si qua in futurum ecclesiastica secularisve persona hoc factum irritum facere temptaverit, vinculo anathematis se innodatum^a noverit. Facta sunt autem hec anno dominice incarnationis MCXCIII, indictione undecima.

(S. P. F.)

Autographo appendet e scidula membranae fragmentum sigilli Premislai ducis, de cera alba, quod eadem forma atque in num. 336 provectum est.

344.

Dětlebus monasterio Plassensi hereditatem a fratre suo Gumpoldo donatam, deinde a se ablatam, villis Stražiště, Sedlec et Černá huť compensat eique, ut alias tres villas patris sui Gumpoldi dimidiamque araturam Cunonis fratris eius et molendinum possideat, permittit.

[1192—1193 iun.] 25

Autographum in membrana scriptum in c. r. bibliotheca universitatis Pragensis asservatur (A).

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 606. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 333, num. 356. — Erben, Reg. I, pag. 186, num. 413. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 62, num. 14 (reg.).

30

Autographum ignota quadam manu exaratum fortasse in monasterio ipso scriptum est. — Litteras anno 1192 vel 1193 ante mensem iunium confectas esse, primum Přemysl dux inter testes nominatus, tum ipsius sigillum iis adfixum fidem exhibent.

343. a) ita A.

¹⁾ Lomany, quondam villa nunc curia araturae prope Lomnička, distr. pol. Kralovice (Kralowitz). — ²⁾ Čížkov prope Blovice, distr. pol. Plzeň (Pilsen).

35

† Universis tam presentibus quam posteris nostris significamus, quod Dietlebus hereditatem fratris sui Gumboldi nobis pro remedio anime sue collatam potestative abstulit. De hoc verò malo resipiscens, quasi concambium faciendo, pro hac hereditate alias tres villas tam pro anima sua, quam fratris prenominati 5 Cumboldi ecclesie sancte Marię in Plaz contulit. Quorum nomina sunt hec: Strasisce,¹ Cedilice,² Scernogat.³ Sed et alias villas patris sui Cumboldi, Dubrawiz,^{a4} Bor,⁵ Mladatiz,⁶ pro remedio anime sue ecclesie eidem traditas nec non ad dimidiam araturam fratris eius Cononis et molendinum in pace pro anima sua habere permisit. Huius rei testes sunt hi: Primuzil dux Boemorum, Iohannes 10 iudex, Lytebor filius Smil, Troianus, Damganus, Bun, Norberc, Suest,^b Lvdewic,^c Cunradus filius Protiue, Lvtwinus, Rapoto notarius, Adelbertus capellanus, Buche, Pridota, Bohedaz Radozte, Cunradus filius Gothescal, Clvsene cum fratre suo Baviar, Dluhemil et Petrus miles eorum.

(S. P.)

15 *Autographo appendet e scidula membranae Premislai ducis sigillum de cera alba idem atque in num. 336.*

345.

Henricus VI, imperator Romanorum, monasterio Maulbronn donationes quasdam per Ulricum de Iptingen factas confirmat. — Inter testes: ,Henricus 20 dux et episcopus Boemorum.

*Wirzburgae 1194 ian. 28.**Wirtembergisches Urkundenb. II, pag. 301, num. 487. — Stumpf, Reg. num. 4845.***346.**

Henricus VI, imperator Romanorum, monasterium Waldsassense tuendum 25 suscipit. — Inter testes: ,Heinricus, episcopus et dux Bohemie.

*Wirzburgae 1194 ian. 29.**Monum. Boica XXXI, 1, pag. 452, num. 235. — Meiller, Reg. Babenberg. pag. 75, num. 69. — Erben, Reg. I, pag. 188, num. 417. — Stumpf, Reg. num. 4846.*

30 **344.** a) ,Dubrawiz, Bor, Mladatiz' eodem atramento eademque manu superscriptum A. — b) prima literae ,u' hasta ex ,t' radendo correctae A. — c) ,Lvdewic' A. — *) Straziště, germ. Stradisch, distr. pol. Kralovice (Kralowitz). — *) Sedlec prope Kralovice. — *) Černá hůt (alias Černěhat), germ. Tschernheit, prope Straziště. — *) Doubravice Česká, germ. Böhm.-Daubrawitz, distr. pol. Kralovice. — *) iam non exstat. — *) Mladotice, germ. Mlatz, distr. pol. Kralovice.

347.

Henricus VI, imperator Romanorum, episcopatu Bambergensi allodium quoddam ab Ottone de Lobdaburg in curia apud Saalfeld ei traditum confirmat. — Inter testes: Henricus dux et episcopus Boemorum.

Norimbergae 1194 mart. 18.

5

Monum. Boica XXIX, I, pag. 479, num. 559. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 338, num. 361. — Erben, Reg. I, pag. 189, num. 419. — Stumpf, Reg. num. 4851.

Testes in diplomate adductos partim ad donationem in Saalfeld mense februario exeunte, partim ad diplomatis exhibitionem Norimbergae factam referri, exponit Ficker, Beiträge z. Urkundenlehre I, pag. 133 et 263.

10

348.

Henricus, dux Bohemiae et episcopus Pragensis, contentionem, quae inter ecclesiae Pragensis canonicos et monasterii Plassensis monachos de praedio Kralovice erat, hoc modo componit, ut monasterium Plassense, quadraginta argenti marcis ecclesiae Pragensi solutis, praedium illud in possessione sua retineat.

15

Pragae 1194 sept. 30.

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 338, num. 360 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 189, num. 420. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 63, num. 15 (reg.).

20

Autographum manu quadam ignota exaratum est. — In membranae aversae extremo margine manus multo posterior (saec. XVI) adnotavit: „Habetur dupliciter“, sed alterum illud autographum deperditum est.

(C) ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Heinricus, dei gratia dux Bohemorum et Pragensis ecclesie episcopus. ¶ Cum ex debito nostre sollicitudinis pro pace, securitate et concordia omnium nobis commissorum vigilare, orare et omnibus modis, quibus possumus, satagere semper teneamur, locis tamen religiosis et domibus deo dicatis, sive etiam personis divino officio mancipatis ad laudem et gloriam et honorem domini nostri Iesu Christi specialius, devotius et studiosius intendere debemus. Huius itaque nostri officii debitum exsequentes, omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris notum esse volumus, quia controversia, que emergerat inter canonicos Pragensis ecclesie et monachos Plazensis monasterii de quodam predio nomine Cralouic,¹ de consilio

30

348. ¹) Kralovice a Plzeň (Pilsen) versus septemtrionem

sapientum et autenticorum viro-
 rum et de communi consensu utriusque conventus
 coram nobis et aliis non contempnende auctoritatis personis in hunc modum
 sopita est: Pragensis ecclesia a Plazensi monasterio quadraginta marcas argenti
 suscepit, ut et ipsa, quod sue utilitati deperire videbatur, inde recompensaret, et
 5 Plazense monasterium memoratum predium perpetuo iure in pace possideret.
 Ut autem hoc beneplacitum, libera voluntate utriusque ecclesie coram nobis
 celebratum, ratum et inviolabile omni tempore permaneat, auctoritate nobis a deo
 concessa confirmavimus et sigillis nostris et sigillis sanctorum patrum Wencezlai
 atque Adalberti consignavimus. Si quis vero huius nostre confirmationis ali-
 10 quando temerator extiterit et Plazense monasterium de memorato predio molestare
 atemptaverit, nisi ammonitus resipiscat, vinculo anathematis eum innodamus et
 perpetuis cruciatibus cum diabolo et angelis eius deputamus. Amen. Factum
 est hoc in urbe Praga anno dominice incarnationis millesimo CXCIII, indic-
 tione XII, epacta XXVI, concurrente V, ducatus ducis Heinrici anno II et episco-
 15 patus XIII. Nomina personarum, que huic facto interfuerunt et assensum pre-
 buerunt, hec sunt: Heilbertus Moraviensis electus, Zdezlaus Pragensis ecclesie
 decanus, Florianus eiusdem ecclesie prepositus et cancellarius ducis, Zlauon
 achidiaconus, Alexander magister, Pribizlaus archidiaconus, Hualko thesaurarius,
 Sifridus prepositus, Valcun, Iohannes, Dulcianus, Ansalmus, Detlebus, Bartholo-
 20 meus, Milozlaus, Boguzlaus, Wecemilus, Benco, Fridricus, Mirozlaus, Gallus,
 Paulus, Vitalis, Laurencius, Paulus, Albertus abbas, Wadizlaus dux, Grabisse
 camerarius, Iuric dapifer, Rõpreht, Boguzlav, Milgost, Herman, Zbramir, Wissec,
 Ianek, Detrih, Herman. Data per manum Floriani cancellarii et per manum
 Hualconis thesaurarii II kalendas octobris.

25

(S. P.)

(S. P.)

(S. P.)

(S. P.)

30

35

40

Autographo quatuor sigilla rotunda, de cera alba confecta, e membranae scidulis appendent.
In primo sigillo, cuius diametros 86 mm efficit, episcopus depingitur in solio sedens, manu
sinistra pedum tenens, dextra ad benedictionem elata. Circumscriptio: † HEINRICV DĪ
GRĀ PRAGENSIS ECCLE EPC. Sigillum simillimum est ei sigillo, quod in diplomate
num. 320 appendet, sed parvulae quaedam dissensiones alia forma confectum esse in-
dicant. In secundo sigillo (cuius diametros etiam 86 mm efficit) figura viri stantis
conspicitur, qui manu sinistra scuto innixus, dextra vexillum tenens, sinuosa usque ad
genua demissa veste indutus est. Circumscriptio: † HEINRICVS . DĪ . GRĀ . BOEMORVM
DVX. Tertium sigillum (cuius diametros 79 mm efficit) idem est atque illud, cuius
exemplar laesum diplomati num. 296 impressum est. In sigilli area ecclesia cum turri
depingitur, ante quam vir sacerdotis veste indutus in genibus iacet, qui mitram episco-
palem capite gestat et manu utraque pedum amplectitur. Post viri terga inscriptio
SCS ADALBERTVS EPC legitur. Sigilli circumscriptio autem haec est: † SCĀ . ECCLESIA .
PRAGENSIVM. In quarto sigillo (cuius diametros 79 mm efficit) figura viri stantis
depingitur, qui mitram capite gestans, manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur.
Circumscriptio: † SCS WENCEZLAVS.

349.

Henricus, episcopus Pragensis ac Bohemiae dux, villas quae sunt fratrum hospitalis Hierosolymitani decimis solvendis liberat, accepto ab eis praedio Rovné; alteram praedii partem a Theoderici de Rovné sorore quadraginta quinque marcis argenti emptam fratres eosdem se praesente solvisse comprobat; villas, quas Petrus Milhosti frater iis contulerat, inter eos ac Milhostum aequa parte dividendas esse decernit; capellam sanctae Mariae in Kladsko eis donat. 5

— 1194 —.

Exstant duo autographa in membrana scripta, quorum unum (A) in tabulario capituli metropol. Pragensis, alterum (A') in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur. 10

Berghauer, Protomartyr poenitentiae pag. 222 (fragm. ex A). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 621. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 336, num. 359 (ex A). — Erben, Reg. I, pag. 188, num. 418 (fragm. ex A). — Cod. dipl. Silesiae VII, 1, num. 60 (reg.). — Geschichtsquellen d. Grafsch. Glatz I, pag. 11 (reg.). — Delaville Le Roulx, Cartulaire général des Hospit. de S. Jean I, pag. 607, num. 959 (ex A). 15

Quodque autographum alia manu exaratum est, quae iam in nullo prorsus alio eiusdem ducis diplomate occurrit. — Diploma post mensem iunium 1194 conscriptum esse, principatus et episcopatus anni significant.

Ego Henricus,^a dei gratia sancte Pragensis ecclesie^b presul et dux Boemorum, universis Christi fidelibus presentibus et futuris notum facere||dignum duxi, quod ego ex consideratione predecessorum meorum benefactorum eorum emulator effectus, intuitu pietatis tranquillitati fratrum || hospitalis Ierusalem^c volens misericorditer in posterum providere, predium quoddam, cuius media pars erat ipsorum, Rowni¹ nomine, et al||teram medietatem argento suo comparaverunt, 25 scilicet quadraginta et quinque marcis examinati argenti, quia propter sui vicinitatem valde necessarium erat episcopali curie,^d que dicitur Rudnice,² ab eis accepi in perpetualem episcoporum Pragensium possessionem. Quia vero predicti fratres sepe querimoniam faciebant de molestiis, quas in villis suis decime collectores eorum hominibus sepius inferebant, intuitu nichilominus pietatis et misericordie 30 per consilium Ingelberthi,^e Moraviensis episcopi, et per convenientiam^f Floriani prepositi, Zdezlai decani, magistri Alexandri, Walchini, Pribizlai,^g Dethlebi, Vitalis, Milozlai,^h Pauli, Boguzlai,ⁱ Fridrici,^k Alexandri et omnium fere aliorum canonicorum, qui presentes aderant in Pragensi^l capitulo, omnium villarum

349. ^a) ,Hinricus' A'. — ^b) ,ecclesie' A'. — ^c) ,Iherusalem' A'. — ^d) ,curie' A'. — ^e) ,Engelberti' A'. — ^f) ,conniventiam' A'. — ^g) ,Pribislai' A'. — ^h) ,Miroslai' A'. — ⁱ) ,Bohuslai' A'. — ^k) ,Fridericus' A'. — ^l) ,přfenti' A'. 35

¹) Rovné ab Roudnice versus merid. et orientem. — ²) Roudnice, germ. Raudnitz,

suarum, vel quas in presentiarum^m possident, vel quas postmodum usque quaque
 temporis deo propicio poteruntⁿ adipisci, decimas eis indulsumus amplius in per-
 petuum^o iure hereditario possidendas. Hęc^p autem omnia postea die sancto Epi-
 phanie³ me presente et collaudante ab omnibus canonicis, qui aderant, finitis
 5 vespers, in medio chori sancti Wencezlai recognita sunt et collaudata. Porro ne
 de prememorata^q emptione medietatis supra dicte ville Rouni^r scrupulus aliquis
 contra fratres hospitalis valeat exoriri, huic^s etiam pagine inserere dignum duxi,
 quod die beate Agathe^{t4} cum sederem in prandio, fratres hospitalis, Bernardus
 scilicet prior et Meinardus preceptor, predictas quadraginta quinque marcas per-
 10 solverunt sorori Theodrici de Rouni,^u me vidente et etiam ipsa mihi super hoc
 inclinante et clamante, quod ei fuerit optime persolutum. Et hii testes, qui
 viderunt et audierunt: Theobaldus et Sobezlaus^v domicelli, Sifridus prepositus
 Wisegradensis,^x Laurentius^y capellanus et Rapoto^z notarius, Grabissa camerarius,
 Iarozlaus de Tinecs,^{aa} Smil, Bogutha,^{bb} Honata frater eius, Zebrazlaus^{cc} de Turic,
 15 Budiouoy, frater eius Ben, Olricus filius Olrici, Ercumbreht^{dd} subdapifer, Iaros
 subpincerna, Dersicraius^{ee} et filii eius Budiouoy et Blasius, Preda et filius eius
 Hual, Martinus de Zaiacics,^{ff} Bun et frater eius Milotha,^{gg} Vbizlaus^{hh} de Trebonin,
 Dama de Kerstr, Otradus filius Otradi, Castos filius Siburce et quam plures alii,
 qui sedebant ad mensas in stuba magna episcopali. Pactum etiam, quod me
 20 consulente et collaudante inter predictos fratres hospitalis et Milgostumⁱⁱ factum
 est, carte huic inscribendum necessarium^{kk} existimavi; ut scilicet villas, quas
 Petrus frater Milgosti contulerat, per medium dividerent ita, quod Milgost de sua
 medietate faciat quicquid voluerit, et fratres pro sua medietate deinceps claustrum
 facere non cogantur. Ad hęc^{ll} omnia nullatenus obmittendum iudicavi, quin etiam
 25 apponeretur huic pagine ad noticiam futurorum, quod prefato hospitali Ieru-
 salem^{mm} contuli capellam sancte Marie in Cladsc⁵ cum omnibus suis pertinentiis
 a fratribus iure perpetuo possidendam, sicut dux Fridricusⁿⁿ iam dudum eis
 forenssem ecclesiam sancti Wencezlai cum sua dote contulerat,⁶ per me ipsum in
 consecratione ecclesie^{oo} in Boisc⁷ eis sub interminatione anathematis confirmatam.
 30 Hęc^{pp} ergo omnia hospitali Ierosolimitano auctoritate divinitus utrobique mihi

349. m) ,presenciarum' A'. — n) ,poterint' A'. — o) ,imperpetuum' A'. — p) ,Hec' A'. —
 q) ,prenominata' A'. — r) ,Rowni' A'. — s) ,hinc' A'. — t) ,Agathe' A'. — u) ,Theo-
 derici de Rowni' A'. — v) ,Sobeslaus' A'. — x) ,Wisegradensis' A'. — y) ,Laurentius' A'. —
 z) ,Râpota' A'. — aa) ,Iaroslaus de Tinec' A'. — bb) ,Bohutha' A'. — cc) ,Zbraslaus' A'. —
 35 dd) ,Ercumbret' A'. — ee) ,Dersicraius' A'. — ff) ,Zaiecic' A'. — gg) ,Milota' A'. —
 hh) ,Ubislaus' A'. — ii) ,Milhostum' A'. — kk) ,necessarum' A'. — ll) ,hec' A'. —
 mm) ,Iherlm' A'. — nn) ,Fridericus' A'. — oo) ,ecclesie' A'. — pp) ,Hec' A'.

3) 6 ian. — 4) 5 febr. — 5) Kladsko, germ. Glatz, olim arx provincialis, nunc
 oppidum in Silesia Borussica ad fl. Nisa (germ. die Neisse). — 6) Vide num. 313. —
 40 7) Sancti Iohannis in Bojiště in Nova Civitate Pragensi.

concessa concedo, confirmo et sigilli mei impressione⁹⁹ corroboro, et quicumque aliquid horum in posterum violare voluerit, anathema sit. Amen. Actum est autem hoc anno incarnationis domini nostri Iesu Christi millesimo CLXXXIII, anno vero episcopatus mei XIII, principatus autem mei anno II.

(S. P.)

5

Autographo appendet e filis sericis coloris rubri albi flavi sigillum rotundum, de cera alba confectum, duo latera habens, cuius diametros 86 mm efficit. Sigili pars prior cum episcopi in solio sedentis imagine eadem forma atque primum diplomatis num. 348 sigillum expressa est. Posterior sigilli pars cum ducis stantis figura et circumscriptione + HENRICVS . DI . GRA . BOEMORVM DVX simillima est secundo diplomatis num. 348 sigillo; sed dissensiones quaedam (praesertim Æ inversa in voce Henricus) hanc sigilli partem alia forma confectam esse demonstrant.

10

350.

Wolfgerus, episcopus Pattaviensis, de bonis Pabonis de Ellenbrechtkirchen, agnati sui, disponit. — Inter testes: Witego de Boemia.

15

— 1194 oct. 28.

Monum. Boica XXVIII, 2, pag. 261, num. 40. — Erben, Reg. I, pag. 190, num. 421 (reg.)

351.

Daniel abbas Waldsassensis,¹ quosdam agros grangiae Preolac² in provincia Sacensi adjacentes ab Henrico, abbate Breunovensi,³ eiusque monasterii fratribus ecclesiae suae comparat.

20

[1169—1194.]

Litterae deperditae sunt. Summam tantum servavit cod. ms. saec. XVIII in tabulario parochiae Waldsassensis, qui 'Acta Waldsassensia' inscribitur, pag. 137, num. 251.

Gradl, Monum. Egrana I, pag. 36, num. 104. — Emler, Reg. IV, pag. 710, num. 1771.

25

352.

Coelestinus III papa monasterium Lucense tuendum suscipit eiusque bona, ab Ottone, quondam duce Bohemiae, et Maria eius matre donata, confirmat.

Laterani 1195 apr. 27.

Autographum in membrana scriptum in tabulario caes. reg. aulico Vindobonensi asservatur (A).

30

349. ⁹⁹ 'impressione' A'.

351. ¹) 1161—1194. — ²) Přelaky, germ. Pröhlig, distr. pol. Žatec (Saaz). — ³) 1169—1197.

(Hugo), *Sacri et can. ord. Praemonstr. Annal. II, Probation. pag. XLV.* — *Kleiner, Series foundationis Lucensis, pag. 8.* — *Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 342, num. 366.* — *Migne, Patrolog. lat. CCVI, pag. 1091.* — *Erben, Reg. I, pag. 192, num. 428.* — *Jaffé, Reg. pontif.² II, num. 17227.*

- 5 ¶ Celestinus ¶ episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis .. abbati et conventui Lucensis¹ cenobii salutem ¶ et apostolicam benedictionem. Sacrosancta Romana ecclesia devotos et humiles filios ex assuete pietatis officio propensius diligere consuevit et, ne pravorum hominum molestiis agitentur, tanquam pia ma||ter protectionis sue munimine confovere. Eapropter, dilecti in domino filii,
10 devotionem, quam erga beatum Petrum et nos ipsos habere dinoscimini, attendentes, personas et monasterium vestrum cum omnibus bonis, que in presentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum iustis modis deo propitio poterit adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem possessiones et alia bona, que bone memorie Otto, dux quondam Boemie, et Maria, mater
15 ipsius, monasterio vestro pie devotionis intuitu contulerunt, vobis et per vos ipsi cenobio, sicut ea iuste ac sine controversia possidetis, auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum fas sit personas et monasterium vestrum vel bona temere perturbare seu hanc paginam nostre protectionis et confirmationis infringere vel ei ausu temerario
20 contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Laterani V kalendas maii, pontificatus nostri anno quinto.

(B.)

- 25 *Bulla plumbea, eadem forma atque in num. 332 expressa, autographo e filiis sericis rubri et flavi coloris appendebat, sed nunc avulsa litteris adiuncta est.*

353.

Vladimír, princeps Olomucensis, monasterio Gradicensi prope Olomouc villam Bojanovice donat, consentiente fratre suo Břetislavo.

In Opavia 1195 decb. 26.

- 30 *Apographum saec. XVII praebebat cod. ms. tabularii terrae Brunnae, qui inscribitur: „Historica relatio de conditoribus... monasterii Gradicensis... conscripta a P. Michaelae Siebenaicher... anno 1676“, fol. 36^v—37 (B).*
Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 341, num. 364. = Erben, Reg. I, pag. 191, num. 426.
35 *Litterae in monasterio ipso ab eodem auctore atque litterae Břetislavi ducis a. 1196 ian. 13 datae verbis contextae esse videntur. — Temporis nota in epactarum numero mendum continet, cum epactae nullae a mense septembre anni 1196 demum ponendae sint; cf. Dudík,*

352. ¹⁾ Louka, germ. Klosterbruck, prope Znojmo (Znaím).

Mähr. allg. Gesch. IV, pag. 133, not. 2, qui etiam indictionem falsam esse perperam suspicatur. — Vide etiam Teige, Zpráva o pramenech dějin kláštera Hradištského (in: Věstník kr. České společnosti nauk 1893, XII) pag. 34.

In nomine sanctae et individuae trinitatis. Anno dominicae incarnationis millesimo centesimo nonagesimo sexto, epacta nulla, concurrente ^a indictione XIV. Notum sit cunctis christianam veritatem colentibus, tam praesentis quam futuri temporis hominibus, quod ego Wladimir, princeps Olomucensis, paternae pietatis sequens vestigia, pro aeternae retributionis mercede et remedio ac redemptione tam animae meae, quam patris ac matris fratrisque mei monasterio meo,¹ quod in honore sancti Stephani protomartyris situm est ad aquilonalem plagam urbis Olomucensis, villam, quae cognominatur Boyanovicz,² in libro vitae coelestis adscribi desiderans, contuli iure haereditario perpetuo possidendam, in id ipsum consentiente ac favente mihi charissimo fratre meo principe Bratislao. Ad recordationem ergo et confirmationem huius facti, ne hoc posteris latere queat, testimonio huius scripturae, meo sigillo munitae, quam diu mundus iste volverit, ratum esse commendo et harum personarum nominibus subscriptis attestatione confirmo: Bratislaus princeps Moravorum, domina Evfemia soror principum, Engelbertus episcopus Olomucensis, Balduinus decanus Olomucensis, Rochce, Odolen, Radoslaus, Pomnen,^b Hren, Ioannes, Kochan, Zemislaus. Datum in Oppavia VII kalendas ianuarii.

354.

Břetislav, princeps Moravorum, monasterio Gradicensi prope Olomouc villam Žirakovice donat, consentiente fratre suo Vladimiro.

In Kunovice 1196 ian. 13.

Apographum saec. XVII praebet cod. ms. tabularii terrae Brunnae, qui inscribitur: „Historica relatio de conditoribus ... mon. Gradicensis ... conscripta a P. Michaelae Siebenaicher anno 1676“ fol. 36 (B); aliud exemplar eiusdem temporis ex vetusto libro privilegiorum descriptum exstat in eodem codice ms. fol. 276^v (C).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 342, num. 365. = Erben, Reg. I, pag. 192, num. 427.

Litteras ab eodem auctore atque proxime praecedentes, quarum verba repetunt, compositas esse verisimile est. — De temporis nota vide ea, quae in prooemio litterarum proxime praecedentium commemoravimus. — Cf. etiam Teige l. l. pag. 35.

In nomine sanctae et individuae trinitatis. Anno dominicae incarnationis millesimo centesimo nonagesimo sexto, epacta nulla, concurrente ^a indictione XIV. Notum sit cunctis ^b christianam veritatem ^c colentibus, tam praesentis, quam futuri temporis hominibus, quod ego Bratislaus,

353. ^a) spatium vacuum relictum B. — ^b) „Povinen“ B.

¹) Hradišť, alias Hradisko, germ. Hradisch, distr. pol. Olomouc (Olmütz). —

²) Bojanovice, distr. pol. Kroměříž (Kremsier).

354. ^a) spatium vacuum relictum B, C. — ^b) „omnibus“ B. — ^c) „vitam“ B.

princeps Moravorum, paternae pietatis per omnia sequens vestigia, pro aeternae retributionis mercede et pro remedio ac redemptione tam animae meae, quam patris ac matris fratrisque mei, monasterio meo,¹ quod in honore sancti Stephani protomartyris situm est ad aquilonalem plagam urbis Olomucensis, villam, quae cognominatur Zirakovici,^{d 2} in libro vitae coelestis adscribi
 5 desiderans, contuli iure hereditario perpetuo possidendam, in id ipsum consentiente mihi et favente charissimo meo fratre, principe Wladimiro.^e Ad recordationem ergo et confirmationem huius facti, ne hoc posteros latere queat, testimonio huius scripturae, meo sigillo munitae, quam diu mundus iste volverit, ratum esse commendo et harum personarum nominibus subscriptis attestatione confirmo. Wladimir^f princeps Olomucensis, Evphemia^g soror principum, Engelbertus Olo-
 10 mucensis episcopus, Balduinus decanus Olomucensis,^h Bosko archidiaconus, Mrakota, Przibislaus,ⁱ Iscislauus, Zudiwoy,^k Petrus, Walech; Nedamir, Lutek^l Werzovicenses.^m Datum Cunoviczⁿ idus ianuarii.

355.

Henricus, episcopus et dux Bohemiae, comitem Milhostum monachorum con-
 15 *ventum e monasterio Waldsassensi in Bohemiam adduxisse eique ad coenobium*
construendum praedium Mašov et villas, quarum nomina adferuntur, donavisse
attestatur.

Pragae 1196 iun. 20.

20 *Apographum exstat in Libro privilegiorum monasterii Ossecensis saec. XIV med. Codex Damascus' inscripto, fol. 1, qui in tabulario eiusdem monasterii asservatur (B).*

Erben, Reg. I, pag. 192, num. 429 (frgm.). — Scheinpflug, Die Urkunden im Kloster-Archiv zu Ossegg in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhm. VIII (1870), pag. 35 (reg.). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 38, num. 110 (reg.). — Cf. etiam Scheinpflug, Gründung d. Cisterzienserstiftes Ossek (in: Drittes Programm d. k. k. deutsch. Ober-Realschule in Prag. 1859); Janauschek, Orig. Cisterc. I, pag. 197.

25 *Diploma ab eodem auctore atque litterae eiusdem ducis et episcopi monasterio Teplensi a. 1197 datae (num. 358), Hroznatae comitis testamentum (num. 357) et Přemyslai Otacari I regis diploma a. 1207 monasterio Plassensi datum (Erben, Reg. I, num. 505) compositum esse mira quaedam stili similitudo indicat. Quem quidem auctorem clericum quendam ecclesiae Pragensis fuisse, verisimilis est coniectura (vid. prooemium diplomati num. 326 additum).*

35 *In nomine sancte et individue trinitatis. Ego Heinrichus, dei gratia dux et episcopus Boemorum, universis Christi fidelibus tam futuri quam moderni temporis. Equitatis exigit ratio, ut nos, qui dei favente clementia principatum inter homines adepti sumus, que iusta sunt et honesta, eius familie provideamus.*

355. *d)* ,Zierakowicz' B. — *e)* ,Wladislao' C. — *f)* ,Wladimirus' C. — *g)* ,Euphemia' C. — *h)* ,Olomucensis' om. B. — *i)* ,Przybislaus' C. — *k)* ,Zudywoy' C. — *l)* ,Lucek' B. — *m)* ,Wersbiczencz' C. — *n)* ,Cunowicz' C.

1) Hradiště, alias Hradisko, germ. Hradisch. — *2)* Iam non exstat.

Sic enim principatus habenas recte potentes moderantur, dum subditorum causis et utilitatibus alacriter subvenire non pigritantur. Quapropter notum esse volumus tam posteris quam presentibus, quod illustris comes Milgost, zelo dei ductus, conventum monachorum in ecclesia Waltsassensi¹ magnis precibus obtinuit et in Boemiam adduxit, his fratribus ad construendum cenobium quoddam predium 5 Mastowa² nomine, quod ad eum hereditario iure devenerat, et pater eius a duce Bohemie promeruerat, cum sylvis, pratis et omnibus appendiciis pro remedio anime sue et uxoris, parentum ac liberorum suorum, ipsis quoque assentientibus, contulit et in manu nostra coram multis Boemis ad usus fratrum predictorum delegavit. Forum etiam, quod Patcha³ dicitur, eisdem fratribus, nullo contra- 10 dicente vel reclamante, cum his villis assignavit: Mastowa, Mladiu,⁴ Gotibodic,⁵ Hunschan,⁶ Coniz,⁷ Elscowe,⁸ Turscha,⁹ Minowe,¹⁰ Tyrremowe,¹¹ Vlsthene,¹² Tulchowe,¹³ Bluwaschowe,¹⁴ Hluboki,¹⁵ Szmilowa,¹⁶ Schebletici,¹⁷ curtile unum in Tripschiz¹⁸ et aliud in Grazt.¹⁹ Ut autem hec in posterum firma radice perseverent, placuit hoc ipsum scripto commendari et impressione sigilli nostri 15 roborari, eorum etiam, qui affuerunt, seriatim nomina subnotari. Nomina testium: Heinricus dux et episcopus Boemie, Florianus cancellarius, Syfridus prepositus Wissegradensis, Grabissa camerarius, Zlawk frater eius, Bohuzlaw prefectus Saticensis, Beneda Stiboric et Stibor filius fratris eius, Hoier de Radoniz et frater eius, Hugo, Wlazt, Conradus, Lutherus de Buitic, Licholut consobrinus Milgosti, 20 Lutolphus et Heinricus filii Wintheri, Martin Oztretic, Hageno et Petrus filii Milgozti, Conradus et Sifridus milites eius. Si qua vero ecclesiastica secularisve persona hec bona, vel quecunque postmodum collata fuerint, a prefato loco alienare presumpserit, anathema sit usque ad satisfactionem. Acta sunt hec anno verbi incarnati M^cXCVI, epacta XVIII, indictione XIII, concurrente II. Data 25 Prage per manum Floriani cancellarii XII kalendas iulii.

355. ¹) Waldsassen ab Eger (boh. Cheb) versus meridiem et occidentem. — ²) Mašov, germ. Maschau, distr. pol. Podbořany (Podersam). — ³) Pátek, distr. pol. Louny (Laun). — ⁴) Mladějov vicus quondam ab Chotěbudice versus occidentem situs, ubi nunc ecclesia s. Stephani est. — ⁵) Chotěbudice, germ. Kettowitz, distr. pol. Podbořany. — ⁶) Nēmčany, germ. Niemtschau, distr. pol. Podbořany. — ⁷) Konice, germ. Kunitz, prope Doupov (Duppau), distr. pol. Kadaň (Kaaßen). — ⁸) Oleška, germ. Olleschau, distr. pol. Kadaň. — ⁹) Tureč, germ. Turtsch, distr. pol. Kadaň. — ¹⁰) ? Mimov, distr. pol. Horšův Týn (Bischofteinitz). — ¹¹) Trnov, fortasse Därrmaul distr. pol. Kadaň. — ¹²) ? Lštěn, germ. Elschtin, distr. pol. Horšův Týn; Litoltov 35 germ. Liesen, minus recte interpretatur Gradl. — ¹³) Fortasse non exstat; Telcov germ. Töltsch, distr. pol. Kadaň, interpretatur Gradl. — ¹⁴) Bluvačov? Iam non exstat; Maleš, germ. Mohlischen, distr. pol. Kadaň, interpretatur Gradl. — ¹⁵) Hluboká, germ. Tiefenbach, distr. pol. Kadaň. — ¹⁶) Smilov, germ. Schmidles, distr. pol. Žlutice (Luditz). — ¹⁷) Žebletín, germ. Sebeltitz, distr. pol. Kadaň. — ¹⁸) Fortasse 40 Třebčice Německé, germ. Deutsch-Třebetitsch, distr. pol. Podbořany. — ¹⁹) Chrást; ubi vicus hic quaerendus sit, incertum est; Rohozec, germ. Böhmisch-Rust, distr. pol. Kadaň, vel Teutschen-Rust, distr. pol. Podbořany, interpretatur Gradl.

356.

Henricus, episcopus et dux Bohemiae, monasterii Waldsassensis fratribus liberum a praediis, quae in Bohemia habent, egressum et introitum concedit, homines eorum a vectigalibus solvendis liberat eorumque possessiones in Bohemia
 5 *tuendas suscipit.*

[1195 ex. — 1197.]

Autographum in membrana scriptum in tabulario generali regni Bavariae Monachii asservatur (A).

10 *Lünig, Teutsches Reichsarchiv XVIII (Spicilegium ecclesiasticum pars III) pag. 259. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 625 (frgm.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 343, num. 367 (frgm.). — Lang, Reg. Boica, pag. 352. — Erben, Reg. I, pag. 193, num. 430. — Gradl in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XX (1882), pag. 262 (reg.). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 37, num. 109 (reg.). — Geschichtsquellen d. Grafsch. Glatz I, pag. 11 (reg.).*

15 *Diploma notis chronologicis omnino caret; non ante ann. 1195 datum esse testes adducti indicant. Mense martio anni 1197 non esse posterius verisimile est, quod Henricus dux tunc iam mortifero morbo affectus erat. — Autographum manu ignota exaratum monasterii ipsius scribam quendam scripsisse verisimile est. Diploma in monasterio etiam verbis contextum esse videtur. In quo conficiendo auctor Friderici ducis diploma anno 1184 exeunte vel 1185 ineunte (I) et Lucii III papae privilegium anno 1185 mart. 9 (II) datum*
 20 *(num. 305 et 306) adhibuit.*

‡ In nomine sancte et individue trinitatis.‡ Ego Henricus, dei gratia sancte Pragensis ecclesie^a episcopus et dux totius Boemie. Quoniam gratia vocante divina ad pontificalis‖ et principalis apicem dignitatis ascendimus, omnium largi-
 25 tori bonorum deo beneficentia et bonis actionibus respondere debemus. Si enim congrua et laudabili vita beneficiis celestibus vicem‖ rependimus, coronam iusticie a deo nos procul dubio in seculis superventuris consequi speramus. Inde est, quod religiosi et^b paupertatem Christi sectantibus gratie nostre largitate sic cupimus adesse, ut et sibi‖ et aliis pauperibus largiente possint domino necessaria
 30 providere. Eapropter ob salutem anime nostre et omnium parentum nostrorum^c ad susten- (I)
 tacionem * fratrum presentium ac futurorum in Waltsassen * libera, sollempni atque legitima donatione contulimus deo et sancte Marie in prenotata ecclesia eam perpetuam absolu-
 tamque facultatem, ut via publica et privata, curru somarioque a prediis suis^d in Boemia, largitione parentum nostrorum aliisque iusto titulo bona fide quesitis,
 35 genita sive nascentia pro voluntate atque indigentia sua transportent, utque familia eorum pro quovis responso hinc inde proficiscens liberum sine ulla^e reclamacione egressum atque introitum habeat et pro hiis omnibus ab eis exigi signum vel precium quodcunque prohibemus. Preterea quoque in ipsa rerum suarum trans-

40 356. ^a) prima ,c' in loco raso ex ,l' corr. A. — ^b) praecedit ,e' erasa A. — ^c) ,nr' in loco raso fortasse ex ,me' corr. A. — ^d) post hanc vocem genuine ,que' positum erat, quod postea erasum est A. — ^e) in loco raso alio atramento ex ,om(n)i' corr. A. —

vectione ab universo thelonei totiusque^f forensis iuris exactione perpetuo absolutos eos^g esse decrevimus, secundum datam nobis divinitus discretionis ungulam dignum iudicantes nichil eorum, que salutis nostre ac parentum nostrorum sunt sanctificata iuvamini, subiectorum nostrorum officialium aut quarumlibet secularium personarum optemperare debere luxui. Ceterum quia ,qui parce seminat, parce⁵ et metet¹,¹ idcirco^h consilium fuit hiis beneficiis ampliosem sementem addere, quo in eterna patria de maiori mereamur fructuum messe gaudere. Hac igitur spe ducente, cum premissis quoque eidemⁱ ecclesie communia terre fiscalia per omnia predia sue ditionis remittimus, statuentes atque precipientes, ut omnis iusta sive exactoria collecta sit in perpetuum ab universis prediis suis aliena. 10 Placuit autem et salubre esse^k censuimus, cum etiam sic iusticia dictare videretur, ut prefata Waltsassensis ecclesia, sicut parentum nostrorum letatur ditatam se prediis, ita quoque^l ob recordationem anime nostre presenti pagina comprehensis et in sempiterna incorruptione a successoribus nostris habendis eam^m faceremus

- (II) gaudere beneficiis. Sane quasunque possessiones, quecunque bona idem monasterium in presentiarum iuste et canonice possidet in Boemia, scilicet Prevlac² cum villis, agris, pratis, pascuis, aquis, molendinis, Penerith³ cum terminis suis, Bruwich⁴ cum attinentiis suis, in provincia Zedlitz⁵ Codou⁶ cum finibus suis et ultra eam provinciam Meringin⁷ cum villis, silvis et omnibus terminis suis, Neudorf⁸ quoque et Rozstl⁹ atque Olgoztiz¹⁰ cum omnibus in eo giro precio comparatis, cultis et incultis, 20 habitis et habendis nunc vel in futurum, quesitis et inquirendis, concessione pontificum, argitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, universa ea in tuitionem nostram auctoritate utriusque principatus nostri pie suscipimus. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hoc anime nostre parentumque nostrorum remedium cumⁿ universis per nos in presenti pagina 25 superinpensis sepe dicte ecclesie disturbare temptaverit, pro sanguine animarum nostrarum pauperumque Christi spoliacione^o summo iudici deo respondere debebit.

356. f) prior ,t' in loco raso, ubi antea ,ex' positum erat, A. — g) ,eos' eadem manu supra lineam scriptum, A. — h) prima ,i' in loco raso scripta est, ubi genuine errore scriptoris ,co' positum erat, A. — i) ,eide' in loco raso scriptum A. — k) ,es' in loco 30 raso scriptum, ubi genuine errore scribæ ,cen' positum erat, A. — l) ,quoque' ead. manu supra lineam scriptum, A. — m) ex ,iam' corr. A. — n) ,cum' in loco raso ead. manu scriptum A. — o) ,tion' ex ,tiati' eod. atramento statim inter scribendum corr. A.

¹) Cor. II, c. IX, 6. — ²) Fortasse Přítolaky, germ. Pröhlig, distr. pol. Žatec (Saaz). — ³) Fortasse Vinaře, germ. Weinern, distr. pol. Kadaň (Kaaßen). — ⁴) Nomen hoc 35 alibi (num. 305) ,Prōwech' scriptum Erben in Regestorum indice Branik interpretatur. — ⁵) Provincia denominata a loco Sedlec, germ. Zettlitz, distr. pol. Karlovy Vary (Karlsbad). — ⁶) Chodov, germ. Chodau, prope Loket (Elbogen), distr. pol. Falknov (Falkenau). — ⁷) Mähring, oppidulum Bavariæ a Waldsassen versus meridiem et orientem. — ⁸) Neudörfel, boh. Nová Ves, prope Kadaň (Kaaßen). — 40 ⁹) Roztyly, germ. Rostl, prope Žatec. — ¹⁰) Vlhostice, alias Úhostice, vicus quondam prope Žatec.

- Et quidem sigilli nostri subiecta impressio et nominandorum^p virorum, qui interfuerunt, numerosa testatur subscriptio non ea fore ficta, sed facta; quibus qui obviare^q presumpserit, anathema^r sit. Huius rei testes sunt: dominus Engilbertus episcopus Moraviensis, Florianus cancellarius, Sdezlau decanus Pragensis, 5 Gwalech archidianus^s Pragensis, Alexander magister, Grabis camerarius summus, Zlawec frater eius, Boguzlauus^t comes Sacensis, Ratibor comes Cladzc, Ierozlavs, Wilhelmus Usiz, Ernst Zezeniz, Budwoi et frater eius Ben, Bohuta, Milhozt Milhoztiz, Zbramir, Martinus Oztretiz, Zmil, Dirsata, Oraz, Witigo subcamerarius, Henricus Nescherath, Marquardus Zobzlacowiz, Derrich Nedameriz et frater eius 10 Gothebor, Wezmil filius sororis Martini et frater eius Lûtholig, Hogir de Radoniz, Hermannus Willamowiz."

(S. P. D.)

Sigillum de cera alba confectum, quod appendebat e filis sericis viridi et violacei coloris, avulsum et deperditum est.

15

357.

Hroznata comes monasterium Teplense testamento fundat et dotat.

— 1197 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario monasterii Teplensis asservatur (A).

- 20 (Hugo) *Sacri et canon. ord. Praemonstratensis annales II, Probat. col. 570. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 633. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 345, num. 370. — Erben, Reg. I, pag. 194, num. 431.*

- 25 *Autographum ab eodem scriba atque aliorum diplomatum, quae a variis personis variis monasteriis data sunt, autographa exaratum verbisque contextum est. Quem quidem scriptorem clericum ecclesiae Pragensis fuisse, verisimilis est coniectura; vid. prooemium diplomatis num. 326. — Vide etiam Karlík, Gründung der Praemonstratenser-Abtei Tepl (Leipz. u. Wien 1856); idem: Hroznata und die Prämonstratenser-Abtei Tepl, ubi pag. 5 nomina locorum explicantur. — Diploma mense martio exeunte confectum est; cf. quae ad num. 358 adnotavimus.*

- 30 † § In nomine sanctę et individue trinitatis. Ego Groznata, dei gratia de primatum Boemię clariori stemate descendens, universis Christi fidelibus tam futuri quam moderni temporis. § Quoniam ea, quę a prudentibus deo inspirante statuuntur, si scripto commissa fuerint, tenacius memorię commendantur et gestorum seriem exclusa falsitate protestantur, ideo ego dei nutu signatorum

- 35 356. *p)* ante hanc vocem *litera* ‚a‘ posita erat, sed postea erasa, A. — *q)* ex ‚obviaret‘ radendo corr. A. — *r)* ‚h‘ superscripta A. — *s)* ita A. — *t)* *genuine* ‚Doguzlau‘, sed corr. A. — *u)* ‚willamo‘viz‘ A.

sanctę || crucis vestigia sequens, et sepulchrum domini salvatoris invisere cupiens, notum volo fieri omnibus tam futuris quam presentibus, quod usibus fratrum, qui deo et beatę Marię in Tepla¹ servituri sunt, locum eundem cum || omnibus appendiciis, que ibi sunt, sive revertar, sive non, perpetualiter contradidi. Si autem in hac via, quam aggredior, fati munus implevero, predia mea omnia atque possessiones cum omnibus animalibus eidem ecclesię perhenniter deputavi. Quodsi rediero, ipsa predia debito iure preter Tępla et ipsius attinentia in meam ditionem rediguntur. Cognatis meis, ut prefato loco fideliter assistant, hec dedi: Blehov² Blehoni, Sdezla³ et fratribus eius duobus circuitum Stuolenez,⁴ Hgrdieboroni Smilcoviz⁵; ita dico, si non revertar. Holoferni capellano meo Malessov,⁶ Martino Scalice,⁷ Nezli⁸ filio Petri; hiis tribus dedi, sive revertar, sive non. Milites mei, qui a me predia mea tenent, ne aliquid contrarietatis deo et abbatię, quam fundavi, moliantur, qui aratrum habet, abbas Theplensis duas marcas ei persolvat, ut aratrum recipiat; qui vero integram villam tenet, quinque marcas ab abbate percipiat et cui voluerit serviat. De villis autem, quas in silvis tenuerunt, nichil solvat ecclesia. Famulos meos^a et ancillas eidem ecclesię confero.^b Domino abbati Teplensi ad presens omnia bona mea ad regendum committo. Benessoni vero ipsum abbatem et meos fideles sub tutela commendo. Abbas autem de bonis meis debita creditoribus meis persolvat. Soror mea, que est in Polonia, si marito superstes natale solum revisere voluerit, quamdiu in viduitate permanserit, Gotessoviz⁸ cum omnibus appenditiis possideat; si vero alteri nupserit, vel in viduitate obierit, eadem bona ecclesia recipiat. Iudite, alteri sorori, usque ad finem vitę suę de hiis bonis, quę ecclesię contuli, abbas Theplensis necessaria decenter provideat. Si quis vero de morte mea falsum rumorem vulgaverit, nulli credatur, nisi a domino abbate certum signum, quod ei soli dedi, manifestatum fuerit. Quodsi cognati mei de bonis, que deo contuli, abbatiam infestare voluerint, preter offensam, quam ab omnipotente merebuntur, ecce coram Boemis dico, ut ea bona, que ipsis contuleram, ad usus ecclesię iure perpetuo revertantur. Ut autem hec apud posteros firma radice perseverent, placuit factum scripto commendari et ecclesię Pragensis ipsiusque ducis et nostro sigillo confirmari, eorum etiam, qui affuerunt, nomina subnotari. Hęc sunt nomina testium: Heinricus dux et episcopus Boemorum, Wladizlaus frater eius, Engelbertus Moraviensis episcopus, Zpitihneus, Ladimir, Florianus prepositus et cancellarius, Grabissa camerarius, Zlauco frater eius, Georgius de Milewic, Iohannes iudex et Zuda frater eius,

357. a) ,o' ex ,a' radendo corr. A. — b) ,f' ex ,t' statim inter scribendum corr. A. 35

¹) Teplá, germ. Tepl, ab Cheb (Eger) versus meridiem et orientem. — ²) Blahov, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ³) Stolínky, nunc minus recte Drummy, germ. Drum, distr. pol. Litoměřice. — ⁴) Fortasse Smilovice Staré prope Louny (Laun). —

⁵) Malečov, germ. Malschen, distr. pol. Ústí nad Labem (Aussig). — ⁶) Skalice, distr. pol. Litoměřice. — ⁷) Nezly, germ. Nösel, distr. pol. Litoměřice. — ⁸) Chotěšov, germ. Chotieschau, distr. pol. Střibro (Mies). 40

Iarozlaus, Bvdiwoi et Ben frater eius, Benes Hermanini filius, Bertoldus et Zezema filius eius, Vitco filius Vitconis, Predbor, Cstibor, Nacepulg, Matheus. De cetero si quis hec prescripta bona sibi usurpare vel diripere presumpserit, anathematis vinculo sese innodatum noverit. Acta sunt hec anno verbi incarnati MCXCVII, 5 indictione XV, epacta nulla, concurrente II.

(S. P. D.)

(S. P. D.)

(S. P. F.)

De tribus sigillis e cera alba confectis, quae diplomati funiculis cannabinis coloris caerulei suspensa erant, non nisi fragmentum sigilli tertii valde detritum restat. Sigillum forma rotunda diametrum circiter 470 mm habet inque eo trium cornuum cervinorum imago 10 conspiciebatur, nunc tamen duo tantum cornua in superiore sigilli parte restant. Circumscriptio defracta est, cum paucae adhuc litterae sint servatae: † S. P. TA.

358.

Henricus, dux et episcopus Bohemiae, monasterio Teplensi possessiones ab Hroznata comite, fundatore eius, donatas confirmat eique terram, quae est inter 15 Žandov et silvam Bohemiae, confert et homines eius a collecta denariorum liberat.

— 1197 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario monasterii Teplensis asservatur (A).

(Hugo) Sacri et can. ord. Praemonstratensis annales II, Probat. col. 571. — Dobner, 20 Annal. Hagec. VI, pag. 635. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 346, num. 371. — Erben, Reg. I, pag. 195, num. 432.

Diploma ab eodem scriba atque Hroznatae comitis testamentum (num. 357) exaratum 25 verbisque contextum est. Eundem scribam etiam diplomatis num. 355 auctorem fuisse, mira quaedam stili similitudo indicat. — Diploma mense martio exeunte confectum esse, Petri cardinalis et Engelberti Moraviensis episcopi nomina inter testes adducta probant; tunc enim Gerlaco Milovicensi teste ambo apud Henricum ducem commorati sunt: „Anno dom. inc. MCXCVII . . . domnus Petrus, diaconus cardinalis tytulo ad sanctam Mariam in Via 30 lata venit in Bohemiam et me cum Georgio comite ipsum deducantibus, susceptus est Pragae in die s. Georgii [= 12. mart.] sollempni processione ab episcopo et duce iam infirmante et a canonicis Pragensis ecclesiae; ubi deinde diu demoratus, sabbatho medianae quadragesimae, quando canitur Sitientes [= 22. mart.], ordines clericorum per manum domni Engelberti, Olomucensis episcopi, fieri precepit.“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 511 sq.)

† ¶ In nomine sanctę et individue trinitatis. Ego Heinricus, dei gratia dux et episcopus Boemorum, universis Christi fidelibus tam futuri quam moderni 35 temporis. ¶ Equitatis exigit ratio, ut nos, qui deo largiente principatum inter homines adepti sumus, ea, quę ad utilitatem servorum eius pertinent, ¶ sollicite provideamus et ecclesias eius earumque possessiones nostra circumspectione muniamus, nostrę protectionis clipeo defensemus. Propterea notum ¶ sit universis

ecclesię filiis, quod illustris comes et amicus noster Groznata, militum sanctę
 crucis viciniora^a saluti sequens exempla, deo propicio testamentum suum vivaci
 commisit privilegio, ne scilicet humanis inimica negociis oblivio vel argutę per-
 ditorum hominum fallacię mentis eius propositum possent enervare. Primum
 itaque curam animę gerens, Tēplam¹ cum omnibus villis pertinentibus et omnibus
 appendiciis earum et theloneo tam fori quam portę, id est exitus terrę, deo et
 abbatię, quam ipse Groznata fundavit in honore beatę Marię semper virginis, pro
 remedio animę suę et parentum suorum intuitu ęternę retributiōis perpetuo iure
 possidenda contradidit, seu liberos habiturus seu absque liberis ex hac luce
 transiturus. Villam etiam Thirnow² et Vnchice³ et Crucanice⁴ per trium annorum
 curricula eidem ecclesię in usum concessit. Si vero de transmarinis partibus
 reversus non fuerit, prescriptas villas cum hiis aliis: Geswi,⁵ Ovence⁶ et Buscho-
 vice⁷ cum omnibus appendiciis et villam, quę dicitur Cleppi,⁸ eidem ecclesię
 perpetuo deputavit. Quodsi filium habuerit, omnium bonorum suorum eum
 heredem constituit, preter Tēpla et ea que ibidem appendicia esse prediximus,
 et aratrum de terra, quod in Ovence ad usus fratrum segregavit. Animalia quoque
 viva, equos videlicet, boves et oves et alia omnia ipsi ecclesię dedit; servos
 etiam, quotquot habet, si filius ei superstes non fuerit. Preterea nos devotioni
 eius congaudentes, terram, que est inter Sandov⁹ et silvam Boemię, loco eidem
 contulimus; collectam etiam denariorum, que per Boemiam colligi solet, pro
 remedio anime nostre, decessorum et successorum nostrorum fratribus prefatis
 de omnibus hominibus eorum perpetuo indulsimus. Ut autem hec in posterum
 firma radice perseverent, placuit factum scripto commendari et auctoritate vene-
 rabilis cardinalis Petri, qui presens aderat, ipsiusque et nostro sigillo roborari,
 eorum etiam, qui affuerunt, seriatim nomina subnotari. Nomina testium: Heinricvs
 dux et episcopus Boemorum, Engelbertus^b Moraviensis episcopus, Petrus cardi-
 nalis et apostolicę sedis legatus, Florianus prepositus et cancellarius, Sdzilaus
 decanus, Phalco archidiaconus, Alexander magister, Cristoforus prepositus in
 Bolezlav, Grabissa camerarius ducis et Zlauco frater eius et Grabissa filius eius,
 Hermannus filius Marquardi et filii eius Benes et Marquardus, Georgius de Mi-
 lewic, Jarozlaus, Odolen, Mutin, Zmil, Zauissa, Borutha, Budiwoi et frater eius
 Ben, Bertoldus de Zebrin et filii eius Szezema et Herman, Blego et fratres eius

358. a) ita A. — b) ,b' ex ,t' statim inter scribendum corr. A.

¹⁾ Teplá, germ. Tepl. — ²⁾ Trnová prope Manětin, distr. pol. Kralovice (Kralowitz). —

³⁾ Hunčice, germ. Hundschitz, distr. pol. Střibro (Mies). — ⁴⁾ Krukanice, distr. pol. Střibro. — ⁵⁾ Jezové, germ. Neustadt, distr. pol. Česká Lípa (Böhmisch-Leipa). —

⁶⁾ Soběnice, germ. Sobenitz prope Litoměřice (Leitmeritz) interpretatur Karlik, Hroznata und die Prämonstr.-Abtei Tepl, pag. 5; Ovenec Přední, nunc Bubeněč prope Pragam minus recte interpretatur Sedláček. — ⁷⁾ Býčkovice, germ. Pitschkowitz, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ⁸⁾ Klapé, germ. Klappay, distr. pol. Roudnice

(Raudnitz). — ⁹⁾ Žandov Dolní, germ. Unter-Sandau, distr. pol. Planá (Plan).

Sdzilavs, Bun, Milota, Havvel, Albertus, Vta. De cetero quisquis hec prescripta bona, vel quecumque postmodum fidelium collata devotione fuerint, a prefato loco alienare presumpserit, nisi citius per penitentiam resipiscat, anathematis vinculo se innodatum esse cognoscat. Acta sunt hec anno dominicę incarnationis MCXĊVII, indictione XV, epacta nulla, concurrente II.

(S. P. D.)

(S. P. D.)

(S. P. D.)

Sigilla, quae in filis sericis rubri coloris suspensa erant, deperdita sunt.

359.

Coelestinus III papa ecclesiae Vissegradensis protectionem suscipit et iura, specialiter ea, quae Fridericus dux ei concessit, confirmat.

Laterani 1197 iul. 26.

Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli Vissegradensis asservatur (A).

Pontanus a Braitenberg, Bohaemia pia, pag. 74 (fragm.). — Hammerschmidt, Gloria et maiestas ... Wissegrad. ecclesiae, pag. 385. — Erben, Reg. I, pag. 197, num. 436. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 17571.

¶ Celestinus ¶ episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis canonicis Wissegradensis ecclesie salutem et apostolicam benedictionem. Sacrosancta Romana ecclesia devotos et humiles filios ex assuete pietatis officio pro|pensius diligere consuevit, et ne pravorum hominum molestiis agitentur, eos tamquam pia mater
20 sue protectionis munimine confovere. Eapropter, dilecti in domino filii, devotionem, quam vos et || predecessores vestri ad sacrosanctam Romanam ecclesiam habuistis, benignius attendentes, vestris iustis postulationibus clementer annuimus et ecclesiam vestram, que a prima fundatione sui censualis extitit || ecclesie Ro-
25 mane, pensionem ei quinque marcarum annuatim in signum pie devotionis impendens, cum personis et bonis omnibus, que impresentiarum rationabiliter possidet aut in futurum iustis modis prestante domino poterit adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti patrocinio communimus; statuentes, ut quascunque possessiones, quecumque bona, libertates etiam seu
30 vestra possidet, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Specialiter autem ius, quod clare memorie Fredericus, dux Boemie, super iurisdictione temporali iuxta terre consuetudinem exercenda contra homines ecclesie vestre pro aliquo excessu in seculari iudicio condemnatos, vobis et ecclesie vestre pia liberalitate concessit, sicut ipsa concessio pia consideratione facta est
35 et in eiusdem Frederici scripto autentico continetur, devotioni vestre auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Et ad maiorem

rei firmitatem ipsius autentici tenorem huic nostre pagine duximus inserendum, quod sic incipit: Ego Fridricus, Boemorum dux, dum mecum viciniore salutem cogitarem *etc.*¹ Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Laterani VII kalendas augusti, pontificatus nostri anno septimo. 5

(B.)

Autographo appendet e filis sericis rubri et flavi coloris Coelestini III papae bulla plumbea eadem forma atque in num. 332 expressa. 10

360.

Coelestinus III papa monasterium Teplense tuendum suscipit eiusque bona confirmat.

Laterani 1197 aug. 7.

Autographum in membrana scriptum in tabulario monasterii Teplensis asservatur (A). 15

(Hugo) *Sacri et can. ordinis Praemonstratensis annales II, Probat. col. 572. — Migne, Patrol. lat. tom. 206, pag. 1229. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 638 (frgm.). — Erben, Reg. I, pag. 197, num. 437 (frgm.). — Jaffé, Reg. pontif. num. 17575.*

¶ Celestinus ¶ episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis . . . abbati et canonicis de Tepla salutem et apostolicam benedictionem. Sacrosancta Romana 20 ecclesia devotos et humiles filios ex assuete pietatis officio propensius diligere consuevit et, ne pravorum hominum molestiis ¶ agentur, eos tamquam pia mater sue protectionis munimine confovere. Eapropter, dilecti in domino filii, devotionem, quam ¶ erga beatum Petrum et nos ipsos habere dinoscimini, attendentes, personas vestras et ecclesiam, in qua estis divino obsequio mancipati, cum 25 omnibus bonis, que in presentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum iustis modis prestante domino poterit adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem villam, que dicitur Tepla,¹ cum teloneo et omnibus appenditiis suis, que vobis nobilis vir G.² comes Boemie, monasterii vestri fundator, provida deliberatione concessit. Libertatem etiam hominum vestrorum 30 super collectis et terram, que est inter Sandou³ et terminum Boemie, quam bone memorie Henricus, Pragënsis episcopus, dum curam ducatus Boemie gereret, ecclesie vestre dicitur contulisse, sicut ea omnia iuste ac pacifice possidetis et in confectis exinde autenticis continetur, vobis et per vos ecclesie vestre auctoritate

359. ¹⁾ Sequitur privilegium Friderici ducis anno 1187 mai 2 datum totidem verbis transcriptum; vide num. 317.

360. ¹⁾ Teplá, germ. Tepl, ab Cheb (Eger) versus meridiem et orientem. — ²⁾ Groznata. —

³⁾ Žandov dolní, germ. Unter-Sandau, distr. pol. Planá (Plan).

apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Statuentes, ut si vos in aliquo presenseritis aggravari, libere vobis liceat sedem apostolicam appellare. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre paginam protectionis, confirmationis et concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis
 5 autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Laterani VII idus augusti, pontificatus nostri anno septimo.

(B.)

10 *Litteris appendet e filis sericis coloris rubri et flavi bulla plumbea eadem forma atque in num. 332 expressa.*

361.

Coelestinus III papa abbati Teplensi eiusque successoribus mitrae et annuli usum concedit, petente Hroznata comite. Laterani 1197 aug. 7.

15 *Autographum in membrana ex parte adusta scriptum in tabulario monasterii Teplensis asservatur (A).*

(Hugo) Sacri et can. ordinis Praemonstratensis annales II, Probat. col. 573. — Erben Reg. I, pag. 197, num. 438. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 17576.

¶ Celestinus ¶ episcopus, servus servorum dei, dilecto filio . . .¹ abbati de
 20 Tepla salutem et apostolicam benedictionem. Ad ecclesiastici decoris ¶ aug-
 mentum reperta sunt insignia dignitatum, que sacrosancta Romana ecclesia congrua
 in singulos liberalitate distri-
 buit et devotis filiis, prout dignum iudicat, suscipienda
 pariter et obtinenda concedit. Unde et nos devotionem, ¶ quam erga Romanam
 ecclesiam habere dinosceris, attendentes, ad preces dilecti filii, nobilis viri G.,²
 25 comitis Boemie, tui monasterii fundatoris, qui dum per nos transitum haberet
 nobis super hoc attentius supplicavit, usum mitre et anuli tibi tuisque successoribus
 de benignitate sedis apostolice duximus indulgendum, statuentes ut in precipuis
 sollempnita[tibu]s eis utaris, prout tibi sunt auctoritate apostolice sedis indulta.
 Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc nostre indulgentie paginam
 30 infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attem[pta]re pre-
 sumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum
 eius se nove[rit] incursurum. Datum Laterani VII idus augusti, pontificatus
 nostri anno septimo.

(B. D.)

35 *Bulla, quae e filis sericis coloris rubri et flavi appendebat, avulsa est.*

361. ¹⁾ Iohanni. — ²⁾ Groznatae.

362.

Coelestinus III papa iis, qui ecclesiam Teplensem die consecrationis adierint, gratiam susceptae poenitentiae facit.

Laterani 1197 aug. 7.

Autographum in membrana scriptum in tabulario monasterii Teplensis asservatur (A). 5

Erben, Reg. I, pag. 198, num. 439 (frgm.). — Jaffé, Reg. pontif.² num. 17577.

¶ Celestinus ¶ episcopus, servus servorum dei, universis Christi fidelibus ad ecclesiam de Tepla in die dedicationis ipsius devote ¶ convenientibus salutem et apostolicam benedictionem. Ineffabilis misericordia conditoris humane fragilitati benigne subveniens, ¶ universis multipliciter viam salutis ostendit, eos qui per 10 peccatorum lubrica corruerunt, per remedia penitentie sublevando. Qui enim solus potestatem habet peccamina relaxandi, primo beatum Petrum, quem principem apostolorum instituit, deinde alios temporaliter succedentes voluit ex officio ad remittendum peccata potestatem vicariam obtinere. Cum itaque, sicut domino placuit, in hac sede apostolica constituti, memorati apostoli vice fungamur, de 15 immensa clementia conditoris et eiusdem apostoli auctoritate confisi, universis^a ad ecclesiam, que ad honorem dei et commemorationem gloriosissime virginis est erecta in villa, que Tepla dicitur, in die, quo primo reddetur munere consecrationis insignis, devote convenientibus annum unum, postmodum a[ute]m in eodem die per annos singulos recurrente, omnibus ad eam accedentibus, seu de 20 bonis a deo sibi collatis ei auxilium impendentibus, viginti dies de iniuncta eis penitentia misericorditer relaxamus. Datum Laterani VII idus augusti, pontificatus nostri anno septimo.

(B. D.)

Bulla, quae appendebat e filis sericis, avulsa est.

25

363.

Vladislaus, dux Bohemiae, testimonium de hereditate Bdenèves monasterio Kladrubensi, Bertholdi abbatis temporibus, per Zdislavum quendam vendita sigillo suo confirmat.

[1197 iun. 22 — dec. 6.] 30

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 344, num. 368 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 195, num. 433.

362. ^a) sequitur vox erasa; fortasse „que“ A.

Notum sit tam presentibus, quam futuris Christi fidelibus, quia Sdzlav hereditatem Bdenewiz,¹ quam habuit secundum here||ditarium ius, Cladrubensi cenobio legitimo iure vendidit ac honestis viris intermanentibus perpetualiter stabi||livit. Ceterum gesta sunt hec abbate Bertoldo² presidente prefato iam cenobio;
 5 quique testimonium dant huic || facto, sunt hi confratres de conventu: Bolezlaus, Lambertus, Wickerus, Fridericus, Bogus, Cunradus, Heinricus. Nobilium virorum dantium testimonium nomina sunt hec: Stibor de Sŵssingen, Ratibor de Sceskowiz, Johannes de Zvlezlaŵ, Roznata, Bribizlav, Preda, Perkos, Crazen, Predbor, Bel, Benic, Vit, Predwoy, Wlaztis, Vbizlav. Sub horum aliorumque proborum virorum
 10 testimonio ego Wadizlaus, dei gracia Boemorum dux, ad perpetuale stabilimentum super hoc facto corroborationem sigilli mei contradidi.

(S. P. F.)

(S. P. D.)

Litteris appendet e scidula membranae fragmentum sigilli de cera alba confecti, in quo imago equitis expressa erat. Circumscriptio: [WLA]DAZAVS Secundum sigillum, quod etiam in scidula membranae suspensum erat, deperditum est.
 15

364.

Kochan quidam monasterio sancti Laurentii (Opatovicensi) villam Černožice donat.

[saec. XII ex.]

20 *Memoria manu saec. XII exeuntis in codice ms. num. 395 bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis inscripta est (A).*

Dobner, Monum. Boh. hist. III, pag. 2. — Kalousek, Závět Kochanova, in Český časop. historický VII (1901), pag. 203.

25 *Scriptum hoc, in quo nullum omnino probationis signum commemoratur, non nisi simplex est relatio in monasterio ipso confecta, cui fides publica nullo modo habebatur, cum memoriae tantum inserviret.*

Testamentum. Cohan pro remedio anime sue et parentum suorum tradidit deo et sancto Laurentio¹ villam Cernozicuh² coram istis testibus: Dobromucel iudex, Cuzsud, Westei cum filio Matheo, Petrus, Boguzlaus cum fratre
 30 Heinrico, Sdzlaus, Thoma, Boges, Milic, Maurus presbyter, Zlauwa presbyter, Iarek presbyter, Clemens presbyter.

363. ¹⁾ Bdeněves, alias Beňoves, germ. Wenussen, distr. pol. Stříbro (Mies). — ²⁾ Obiit 4. aprilis 1131.

35 364. ¹⁾ In Opatovice ad dextram Albiae ripam, a Pardubice versus septentrionem. — ²⁾ Černožice prope Jaroměř, distr. pol. Dvůr Králové (Königinhof).

ACTA SPURIA.

365.

(FALSUM SAEC. XII.)

Carolus Magnus monasterio Fuldensi confirmat coenobium monacharum in Milz, quod cognata eius Einhilda construxit et „ab incursu paganorum, Sclavorum videlicet, qui e regione Boemię sepius irruptionem facere et homines abducere solebant, prepedita, . . . sancto Bonifacio in Fuldensi monasterio contradidit.“ 5

[800 post febr. 3.] 10

Exstat in codice Eberhardi s. XII med. fol. 71^v in tabulario reg. Marburgensi. 10

Dronke, Cod. dipl. Fuldensis, pag. 89, num. 158. = Erben, Reg. I, pag. 6, num. 14. — Mühlbacher, Mon. Germ. hist.: Diplomata Karolinorum I, pag. 436, num. 293.

Diploma hoc Eberhardus monachus Fuldensis saec. XII, instrumento traditionis Einhildae abbatissae (ap. Dronke, l. l. pag. 88, num. 157) usus, subiecit; cf. Foltz in Forsch. zur deutsch. Gesch. XVIII, pag. 506; Dopsch in Mittheil. d. Instituts f. österr. Gesch. XIV, pag. 325 sq. 15

366.

(FALSUM S. X.)

Eugenius II papa Rathfredo Favianensi, Methodio Speculi-Julieni seu Ouguturensi, Alewino Nitraviensi, Annoni Vetuarensi episcopis et Tuttundo ac Moimaro ducibus et optimatibus exercitibusque plebis Hunniae ac Moraviae significat, se Urolfum, archiepiscopum Laureacensem metropolitam iis praefecisse, et vicarium suum constitutum pallio donasse. 20

[824—827.]

Apographum saec. XII exstat in cod. ms. bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 1051, fol. 70—71^v (A). 25

Gewold, Chronicon monast. Reicherspergensis. Append. pag. 17 (ex ms. cod. monast. Reichersperg. B). = Ludewig, Script. rer. Germ. II, pag. 360. = Fejér, Cod. dipl. Hungariae I, pag. 158. = Stredovsky, Sacra Moraviae hist. pag. 68. = Dobner, Annal. Hagec. II, pag. 486. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 14, num. 19. = Erben, Reg. I, pag. 8, num. 21. — Dümmler, Pilgrim v. Passau, pag. 115 (ex A). — Jaffé, Reg. pontif.² num. 2566 (ubi et aliquot aliae editiones bullae huius enumerantur). 30

Spuriam esse hanc bullam probaverunt Palacký, Dějiny I, 1, pag. 125, n. 65; Dümmler, l. l. pag. 19 (v. et. pag. 158); Gfrörer, Gesch. der Ost- und Westfr. Karol. I, pag. 119.

Evgenivs^a episcopus servus servorum dei, Rathfredo sanctę Fauianensis ecclesię et Methodio ecclesię Speculiuliensis, quę et Ouguturensis^b nuncupatur, atque Alchuuino^c sanctę Nitrauensis ecclesię parique modo Annoni sanctę Vetuarensis ecclesię episcopis, simul etiam Tutundo^d necnon Moimaro^e ducibus et optimatibus^f exercitibusque plebis Hunię, quę et Auaria dicitur, atque Marauię. Desiderio salutis animarum vestrarum, filii in Christo karissimi,^g cum audivimus christianissimam conversationem vestram et sanctę fidei bonorumque operum vestrorum processum, summo gaudio atque leticia fuimus exhilarati, quia divina in vobis operante clementia, ut apostolus ait, ubi habundavit delictum, ibi superabundat gratia,¹ atque quod^h sancta dei ecclesia nostris temporibus cottidianum in electione vestra suscipit incrementum. Cuius optabilis rumoris index fuit reverentissimus Urolfus,ⁱ sanctę Lauriacensis ecclesię archiepiscopus et sanctissimus frater noster, vester autem spiritualis pater, qui per suam sanctam predicationem adoptivos deo vos genuit filios. Is itaque ad apostolorum limina orationis causa veniens novam ecclesiam nostris apostolicis benedictionibus informandam subnixę commendavit, quam domino auxiliante catholicę gubernandam in vestris partibus suscepit, in quibus etiam quondam Romanorum quoque Gepidarumque aetate, ut lectione certum est, in septem episcoporum parochias^k antecessores sui iure metropolitano optinuerant diocesim. Qua igitur ex iustitia et lege prefatus deo dignissimus archiepiscopus debito obligatur, ut illi terrę prius christicolę atque suorum antiquitus antecessorum creditę providentię, quam nunc vos dei omnipotentis occulto mediante iudicio, velut hereditariam possidetis, ipse evangelicus agricola diu negata spargat celestis vitę semina^l atque in lucrandis Christo animabus redivivam de vobis nutriat segetem; quem vero^m doctissimum divini oraculi ministrum salutis vestrę cognoscentes per omnia necessarium, fide et exemplo probatum, meritoⁿ erga illum apostolicam servantes sententiam, qua dicitur: Quomodo credunt sine predicante? aut quomodo predicabunt nisi mittantur?^o ab hac sancta Romana matre ecclesia vobis eum^o rectorem transmisimus atque in prefatis regionibus Hunię, quę et Auaria appellatur, sed et Marauię, provinciarum quoque Pannonię sive Mesię apostolicam vicem nostram et diocesim atque ius ecclesiasticum exercendi et usum ac potestatem antecessorum suorum, videlicet sanctę Lauriacensis ecclesię archiepiscoporum, sibi successoribusque suis canonica auctoritate committimus atque huius constitutionis decretum nostrę sub-

366. a) litteris maiusculis scriptum. Praecedit lemma rubricatum litteris maiusculis scriptum: 'Epistola Evgenii episcopi' A. — b) 'Soriguturensis' B. — c) 'Alevvino' B. — d) 'Tutivndo' B. — e) 'Moymaro' B. — f) 'obtimatibus' A. — g) 'charissimi' B. — h) 'quomodo' B. — i) 'reverendissimus Yrolfus' B. — k) 'barrochias' A. — l) 'coelestis spargat sem. vitae' B. — m) 'nos' B. — n) *supra lineam alia manus adnotavit: alias: ut moris est* A. — o) 'vobiscum' B.

40 1) Rom. V, 20. — 2) Rom. X, 14, 15.

scriptionis privilegio roboramus. Pallium preterea iuxta consuetudinem antiquam sanctitati suę dedimus, quod ita sibi concessimus, sicut predecessores nostri suis predecessoribus concessere, privilegiorum suorum scilicet integritate servata. Cuius dilectioni quamvis hoc merito^p permetteremus, propter vestras autem petitiones super hac re flagitantibus ad honorem suum nostram apostolicam vicem et auctoritatem insuper accumulavimus,^q quod numquam suis permissum est prioribus, quatinus et vos confratres et coepiscopi deinceps ei reverentiam ampliorem exhibere sciatis et in sana doctrina cęlestis eruditionis ad ędificationem vestram ut filii sapientes obediatís atque vos, laici, primates et vulgus, saluberrimis preceptis suis non velut homini, sed tanquam^r deo humiliter obtemperetis et in fide catholica, quam per dominum Iesum consecuti estis, fortes permaneatís. Nam totius doli artifex, diabolus, cuius dominio et pompis^s in baptismo abrenuntiastis, iacturam et dampnum vestrę salutaris surreptionis moleste patitur ac per varias occasiones^t zizaniam perfidię seminando, velut multa iniuria bachatur et ut vestrum aliquis terga vertat sanctę professioni incessanter molitur. Quapropter sepe dicti archiepiscopi, videlicet pastoris vestri a deo destinati institutionibus benignas aures prebete, qui vos et versutiam satane cavere atque eius ęternos cruciatus evadere instruit, ac ipse in die iudicii de bonis operibus vestris seculorum domino perpetua remunerandos gloria presentabit. Ad perfectam autem et necessariam eruditionem vestrę salutis,^u ut comperimus, non sufficiunt^v pauci, qui modo constituti sunt vobis episcopi, quia plures sunt adhuc gentilitatis errore ibidem detenti, ad quos propter inopiam preconum divini verbi nondum pervenit noticia Christi. Iccirco^x enim ut accrescat turba fidelium, studeat solertia vestra pro mercede et remissione peccatorum vestrorum amminiculum^y atque iuvamen prebere reverentissimo Urolfo^z archiepiscopo, quatinus dudum illic constitutorum episcoporum numerus impleatur, qui congrue constituti et vobis posterisque vestris poterunt esse proficui. Si ad restaurationem ęcclesiarum propter nomen domini de possessionibus vestris, quas redditus dotesque earum fama divulgante quondam fuisse noveritis, aeternam sufficientiam vobis comparantes eisdem ęcclesiis ipsi conferatis, idoneis^{aa} viris ad hoc ministerium electis, maxime in illis locis, si oportunitas et utilitas commendaverit, ordinentur antistites, ubi indicia ęcclesiarum et ędificiorum sedes pontificales olim fuisse demonstrant, sin autem illius arbitrio et deliberationi, qui vel ubi disponantur episcopi, concedimus, cui vicem nostram apud vos ęcclesiastici regiminis per omnia commisimus.

Bene valete. 35

365. p) ,debito' B. — q) ,vi' supra lineam eodem atramento scr. A. — r) ,deest' A. — s) ,populis' B. — t) ,i' supra lin. corr. pro ,a' A. — u) ,eruditionis vestrae salutis' B. — v) ,sufficiant' B. — x) ,idcirco' B. — y) ,adminiculum' B. — z) ,Yrolfo' B. — aa) ,idoneisque' A.

367.

(FALSUM S. XII.)

Tacholfus, comes de Bohemia, monasterio Fuldensi provinciolum suam, nomine Sarôwe, sitam iuxta Bohemiam, donat. <861 ?>

5

Dronke, Cod. dipl. Fuldensis, pag. 260, num. 578 (e codice Eberhardi. A). — Erben, Reg. I, pag. 12, num. 30 (exc.). — Dobenecker, Reg. Thuringiae I, pag. 25, num. 85.

10

Litterae formam non genuinam, donationem autem haud in dubium vocandam esse, putat Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches I, pag. 346, nota 1. Dobenecker l. l. eam verbis, sub Karolo etc. adiectis ab Eberhardo adulteratam fuisse suspicatur. — Quo anno donatio facta sit, non satis constat, sed anno 801 minime eam attribui posse, ex eo efficitur, quod Thacholfus comes anno 873 demum mortuus est (v. Monum. Germ. SS. XIII, pag. 182).

In nomine et honore sanctę et individue trinitatis. Notum sit omnibus Christi fidelibus, qualiter domnus Tacgolfus,¹ comes de Boemia, audiens famam venerabilissimi loci Fuldensis conventus, et quia reges et principes facerent sibi memoriam in monasterio sancti Salvatoris, intercessorem^a sanctissimum Christi martirem Bonifacium venit et ipse cum summa cordis ac mentis^b devotione adorare in domo domini, ut inveniret gratiam in conspectu tremendi iudicis. Considerans quoque, quod dominus ait: ne appareas in conspectu meo vacuus,² tactusque divino ardore intrinsecus, obtulit deo et sancto Bonifacio regionem suam, quandam videlicet provinciolum sitam iuxta Boemiam, Sarôwe³ nuncupatam, quę suę proprietatis et iuris erat, cum omnibus villulis et compertinentiis suis eo tenore, ut plenam fraternitatem tam vivens quam moriens haberet et sepulture locum post finem vite suę in monasterio obtineret. Fecit etiam talem condicionem, ut omnis redditus prefatę oblationis in usus fratrum cederet et nullus hominum eandem oblationem ab hac conditione amovere seu permutare posset. Amen.

<Facta est autem haec tradicio sub Karolo,^c glorioso imperatore, qui et stabilivit et confirmavit eam, et anulo suo insigniri precepit kartam inde conscriptam anno dominicę incarnationis DCCCL,^c indictione X.>

30

367. *a)* ,et intercessorem' A. — *b)* ,ac martiris' A. — *c)* notam temporis alia manu multo posteriore ita mutatam fuisse annotat Dronke: ,sub Ludewico gl. rege, qui . . . a. d. inc. DCCCLXI.' Quam emendationem ab ipso Eberhardo fortasse factam fuisse opinatur Foltz in *Forschungen z. deutschen Gesch.* XVIII, pag. 499 nota; vide et pag. 506, 507.

35

1) Hic Thacholfus alias etiam „Thuringorum dux“ appellatur, vide Dümmler op. cit. I, pag. 345, nota 5. Mentio eius fit etiam in Libello de conversione Bagoariorum et Carantanorum c. 12, ubi inter eos nominatur, qui aderant concessioni duci Privinae a rege Ludovico datae Ratisbonae a. 847 oct. 12 (v. num. 4). De eo vid. etiam *Annales Fuldenses* ad a. 849, ubi de expeditione Francorum contra Boemos et ad a. 858, ubi de expeditione contra Sorabos narratur (*Mon. Germ. SS. I*, pag. 366 et 371, et *Knochenhauer, Gesch. Thüringens in d. karol. u. sächs. Zeit* pag. 25. —

40

2) *Exod. XXIII, 15.* — *3)* Sorau (?) in Lusatia inferiore; vide *Knochenhauer l. l.* et 52. und 53. *Jahresbericht des Vogtländ. Altertumsf. Vereins zu Hohenleuben* pag. 82—109; alii Syrau apud Plauen hic dici putant, vid. *Dobenecker l. l.* pag. 26.

368.

(FALSUM S. X.)

Hatho, archiepiscopus Maguntinus, Iohanni IX papae de Ludovici regis electione scribit; querellas episcoporum Bavariae contra Moravos, qui proprium archiepiscopum se obtinuisse gloriantur, significat; instat, ut Moravorum coerceat superbiam. 5

[900.]

Apographum saec. XII exstat in cod. ms. bibliothecae c. r. aulice Vindobonensis num. 1051, fol. 71^v—74 (A).

Gewold, Chron. monast. Reichersperg. Append. pag. 20 (ex ms. cod. mon. Reichersperg. B). — 10
Mansi, Concil. ampl. collect. XVIII, pag. 204. — Hansiz, Germania sacra I, pag. 178. —
Balbinus, Miscell. hist. reg. Boh. dec. I lib. VI, pag. 5, num. 4. — Lünig, Teutsches Reichs-
archiv XX, Continuatio I spicilegii eccl. pag. 204. — Dobner, Annal. Hagec. III, pag. 348. —
Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 64, num. 92. — Erben, Reg. I, pag. 24, num. 55. — Will,
Reg. archiep. Magunt. I, pag. 88, num. 31. 15

Epistolae fides ab nonnullis in dubium vocata est; vide Bädinger, Österr. Gesch. I, pag. 274, nota 4 et 280; Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reiches III, pag. 496, nota 2; Giesebrecht, Gesch. d. deutsch. Kaiserzeit I, 804. Genuinam esse exponit Dammert, Hatto I Erzb. v. Mainz pars II (Programm d. Lyceums zu Freiburg i. Br. 1865), pag. 48, nota 1, et Stein, Gesch. d. Königs Konrads I, pag. 129, cuius sententiam impugnat Mühlbacher, Die Regesten d. Kaiserreichs unter den Karolingern I, pag. 720. 20

Domno^a sanctę et apostolicę et universalis Romanę ecclesię pape Hatho, indignus presul Mogontiensis^b ecclesię, cum universis suffraganeis nostrę exiguitati adiunctis debitum orationis obsequium et fidelem servitum. Noverit igitur sublimitas sanctitatis vestre, quod nulla fratrum unanimitas sanctę Romanę ecclesię 25 potestati subiecta fidelior atque devotior ac subiectior apparet, quam nos, qui vestre dominationi et capiti omnium ecclesiarum omni mentis intentione subicimur,^c plurimum gaudentes in domino et in dono gratiae ipsius, quod per vestram sanctitatem et sapientiam magnifice et amplissime sedes eiusdem ecclesię dilatatur in religione divina, et in hoc instantissime precibus incumbimus deprecantes divinam clementiam, ut ad altiora semper conscendere vos et de die in diem meliora sectari atque perficere concedat. De cetero vestre clementię innotescimus, seniore nostrum Arnolfum imperatorem de huius vite exilio migrasse. Sed quia^d quamdiu in hoc mundo subsistimus, per incerta ferimur nescientes, ubi 30 quorundam animę post hanc lucem mansionem recipiant, vestris quasi provoluti vestigiis subnixę poscimus, ut animam ipsius vestre auctoritatis potestate a vinculis peccatorum absolvatis, quia quecunque solveritis super terram, erunt soluta

368. a) *praecedit lemma rubr. 'Hathonis epistola' A.* — b) *'Moguntiensis' B.* — c) *'subicimur' A.* — d) *'quod' B.*

et in cēlo.¹ Tali vero domino rectore et gubernatore amisso, in nostris partibus vacillavit navis ecclesie. Quem regem eligeret, parvo tempore inscia mansit, et quia timor magnus aderat, ne solidum regnum in partes se scinderet, divino, ut credimus, instinctu factum est, ut filius senioris nostri, quamvis parvissimus, 5 communi consilio principum et totius populi consensu in regem elevaretur; et quia reges Franchorum^e semper ex uno genere procedebant, maluimus pristinum morem servare, quam nova institutione insidere. Sed cur hoc sine vestra iussione et permissione factum sit, vestram haut^f dubitamus latere prudentiam; nulla scilicet alia causa actum constat, nisi quia paganis inter nos et vos consistentibus impe- 10 ditum est iter nostrum ad sanctam matrem nostram Romanam sedem, ita ut nec legati a nostra parvitate ad vestram dignitatem dirigi potuissent. Sed quia tandem occasio et tempus advenit, quo nostra epistola vestris obtutibus presentaretur, rogamus nostram communem constitutionem vestre dominationis benedictione roborari. Insuper etiam pietati vestre intimamus, quod fratres et patres et coepiscopi 15 nostri Bauuarienses se apud nos conquerentes et alta suspiria trahentes gemebant, qualiter Marauenses populi Francorum potestati rebelles iacent, se ab illorum consortio esse divisos et seorsum metropolitano gloriantur a vestra concessione esse sublimatos, cum numquam metropolitana sedes inter illos haberetur, sed semper illorum provincie et diocesi cohererent. Dolebat se etiam apud nos, quod 20 quorundam machinatione magna infamia circa vestram celsitudinem essent denotati, scilicet, ut cum pagani pacem et fœdus^g inirent, et ipsi pagani consilio eorum agerent tam multa nefaria et illicita. De his omnibus consilium a nobis quaerentibus Bauuariensibus^h episcopis, iustum respondimus esse, fratrum solatio semper adherere, quia propheta inquit: Ecce, quam bonum et quam iocundum 25 habitare fratres in unum.² Illi vero non in unum habitant, qui fratrum se solatio subtrahunt, aut fratribus insidias preparant. Nos illorum tristicie compatiētes, noluimusⁱ illis consilium de talibus obiectionibus prebere, priusquam ad vestram interrogationem per epistolam nostram veniremus. Semper nos scimus carnales spirituales solere persequi et malivolos benivolos^k infamare et lacerare. Previdere 30 ergo summopere debent omnes, qui sacerdotes domini persecuntur^l tam occulte quam manifeste, ne ad illos pertineat, quod propheta dicit: Cogitaverunt malicias in corde suo, tota die constituebant prelia, exacuerunt linguas suas sicut serpentes, venenum aspidum sub labiis eorum.³ Et paulo post: Cadent super eos carbones, in ignem deicies eos.⁴ Et iterum: Vir linguosus non dirigetur in terra. Virum in- 35 iustum mala capient in interitu.⁵ Et per Hieremiam inquit dominus: Omnes in sanguine iudicantur; unus quisque proximum suum tribulat. Omnes in malum

368. ^e) 'Franchorum' B. — ^f) 'haud' B. — ^g) 'foedus et pacem' B. — ^h) 'e' ex 'a' eod. atramento corr. A. — ⁱ) 'nolumus' B. — ^k) 'benevolos' B. — ^l) 'persequuntur' B.

¹) Matth. XVIII, 18. — ²) Psalm. CXXXII, 1. — ³) Psalm. CXXXIX, 3, 4. —

⁴) *ibid.* 11. — ⁵) *ibid.* 12.

manus suas preparant. Non debent enim alieni episcoporum aut accusatores aut iudices fieri. Unde de Loth scriptum est: Ingressus es ut advena, numquid ut iudices?⁶ Accusator autem episcoporum nullus sit servus aut libertus, nullaque suspecta persona^m aut infamis; repellantur inimici et omnes laici. Isti fratres et coepiscopi nostri Bauuarienses, veraces dei cultores et boni pastores, pervigili custodia custodiunt gregem sibi commissum, ne lupi rabies aliquam sancti gregis oviculam rapiat in predam suam. Stant pro muro domus Israel, ne aliqua vis inimica firmamentum ecclesie dissolvat. Qui tales inquietat et sua malicia impugnât, licet presentem, tamen futuramⁿ non evadet penam, quia scriptum est: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei.⁷ Haec autem omnia prescripta^o vobis ideo^p 10 dirigimus, quia estis caput totius sancte ecclesie, quacunque per orbem diffunditur, et solamen merentium, quaecunque tristitia membris vestris contigerint^q; quia ipsi sanctissimi pastores Christi superius dicti in nulla re a catholica fide deviantes, sed eandem sanctis operibus et ecclesiasticis officiis ornantes apud nos conquere- 15 rentes postulaverunt, ut vestre noticie manifesta faceremus; quia et illi per se ipsos vobis eadem innotescere vita comite promittebant. Unde poscimus, ut vestra consolatio illorum merorem ad leticiam reformet et semper talia membra summo capiti, quod vos estis,^r gaudeant se^s adherere. Illi autem Marauenses, ut nostris auribus illatum est, in occasionem superbie sue assumunt, quia a vestra^t concessione dicunt se metropolitanum accipere,^u et singulariter degentes aliorum 20 episcoporum consortium^v refutant; si hac confidentia diutius inflantur, usque ad sanguinis effusionem, ut multi arbitrantur, prosilient. Inde quantum presumimus,^x ammonemus,^y quatinus vestra auctoritas, priusquam hoc contingat, ad humilitatis viam illos corrigendo deponat, ut tandem cognoscant, cui dominatui subiici^z debeant. Nos siquidem debitores esse cognoscimus, si quid a sancte matris, Romane 25 ecclesie scilicet, sinu^{aa} contenderit^{bb} elabi, vos inde certificari, ut vestra potentia ad rectitudinis lineam reducatur. Quod si vestra ammonitio^{cc} illos non correxerit, velint, nolint Francorum principibus colla submittent,^{dd} et credimus absque sanguinis effusione et mutua cede ex utraque parte tunc posse bene contingere. Iterum iterumque vestre dignitatis auribus replicamus, quod tam episcopi quam 30 laici Bauuarienses in religione christianitatis nulla gente inferiores esse probantur, neque umquam Franci absque illorum auxilio aut in ecclesiasticis rebus vel in bellicis negociis nominatim vel fama dignum aliquid peregerunt, sicut neque illi absque istis.

368. m) ,pers. suspecta' B. — n) ,fut. tam.' B. — o) ,perscripta' B. — p) ,omnia ideo prescr. 35 vob. dir.' A. — q) ,quacunque tristitia vobis contigerunt membris vestris' B. — r) ,estis vos' B. — s) ,se gaud.' B. — t) ,nostra' B. — u) ,suscipere' B. — v) ,consortia' B. — x) ,poffumimus' A. — y) ,admonemus' B. — z) ,subici' A. — aa) ,deest' B. — bb) ,contigerit' B. — cc) ,admonitio' B. — dd) ,e' supra lineam corr. pro ,u' erasa A.

⁶) Gen. XIX, 9. — ⁷) Zachar. II, 8.

369.

(FALSUM S. XII.)

Otto I, Romanorum imperator, episcopatus Misnensis a se fundati terminos describens mentionem facit finium Bohemiae.

5

Maguntiae 948 ian. 11.

Monum. Germ. Diplomata I, pag. 589, num. 437 (ex instrumento manu saec. XII scripto in tabulario reg. Dresdensi). — Erben, Reg. I, pag. 29, num. 64 (ad annum 968).

10

Descriptio terminorum verba diplomatis Ottonis III anno 996 dec. 6 dati (vide num. 39) alio tantum ordine repetit. Diploma falsum esse exponit Posse in Cod. dipl. Saxoniae regiae I Haupttheil, tom. I, pag. 188, nota 135.

.... Huic etiam episcopatu more antiquorum imperatorum et regum nostra imperiali potestate terminum posuimus * : ubi oritur fluvius, qui dicitur orientalis Milda, inde usque quo idem fluvius intrat in Albiam *, et sic sursum et ultra provinciam Nizizi ad eundem terminum sine dubio nec non in altera parte Luzizi et Selpoli, * illam videlicet infra eundem terminum, et inde in aquam, quę dicitur Odera, et sic Odera sursum usque ad caput eius, indeque quasi
15 recta via usque ad caput Albię, inde deorsum in occidentalem partem, ubi divisio et confinium est duarum regionum Behem et Nisenen, ibidem ultra Albiam et per silvam in occidentalem partem usque ad caput praedicti fluminis orientalis Milde. — — Data III idus ianuarii anno inc. dom. DCCCCXLVIII, indict. VIII anno vero magni imperatoris Ottonis in
20 domino feliciter regnantis III^{cio}. Actum Mogontię.

370.

(FALSUM S. X.)

Agapitus II papa Gerardo, archiepiscopo Laureacensi, scribit, ex Hadamaro, abbate Fuldensi, cognovisse se de contentione inter eum et Heroldum, archiepiscopum Salisburgensem, orta pro utrimque suscepta in una provincia pallii auctoritate; statuit, ut, divisis duabus Noricae regionis provinciis, Heroldo occidentalis, Gerardo orientalis Pannonia regioque Avarorum atque Moravorum obveniant.

[948.]

30

Apographum saec. XII exstat in cod. ms. bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 1051, fol. 67^v — 69^v (A).

35

Gewold, Chron. mon. Reichersperg. Append. pag. 13 (e cod. quondam monasterii Reichersperg. B). — Ludewig, Script. rer. Germanic. II, pag. 358. — Mansi, Concil. ampl. coll. XVIII, pag. 406. — Hansiz, Germania sacra I, pag. 197. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 83, num. 106. — Erben, Reg. I, pag. 28, num. 62. — Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 708. — Jaffé, Reg. pontif.² I, num. 3644.

Bullam falsam esse demonstrat Dümmler, Pilgrim v. Passau pag. 24 sq. et 161, nota 16.

Agapitus^a episcopus, servus servorum dei, fratri dilectissimo et reverentissimo Gerhardo,^b sanctę Laureacensis ecclesię archiepiscopo, in Christo salutem. Petitiones tuas pro renovandis sive approbandis ecclesię tuę privilegiis venerabilis Fuldensis monasterii abbas Hadamarus,^c huc causa orationis veniens, cum magna benivolentia nostrę experientię suggessit, pariterque iurgia et disceptaciones gravissimas, inter te et Heroldum archiepiscopum pro utrimque suscepta in una provincia pallii auctoritate exortas, flebiliter nunciavit, quod et ipsi ex debita pastoralis cura nimio cordis męre dolemus detestabiliterque profanamus. Quippe sancta et universalis ecclesia, cui deo auctore presidemus, a religiosis atque pacatis sacerdotibus suis et in caritate non ficta soliditatis quasi totidem columnis innisa fulcitur, discordantibus autem et adversum se hostiliter inflante superbia animum tollentibus, presertim tantis pontificibus, velut evulsis sustentaculis casura, non sine magno periculo et vigoris sui detrimento a proprio statu concutitur. Insuper etiam, dum deforis inter vos pro pallii honore pertinaciter huiusmodi contentio exercetur, agitur, ut in fraterna emulatione decor sacerdotii intus evacuetur. Inde ergo, frater, officium nostrum illud esse perpendentes, ne inimicitiarum fomite in vobis succrescente, discidium^d sanctę dei ecclesię atque scandalum sine consilii ac^e utilitatis vestrę respectu diutius nutriatur, ad sequestrandum litem vestram accedimus nos arbitres, tam ex sollicitudine a domino regiminis iniuncti, quam amborum vestrorum amore ad hoc permoti; ita videlicet, ut et de prelibata conflictus vestri querimonia rationabilibus iudiciis rite iusticię satisficiamus et vos omni explosa controversia in fraternam concordiam Christo moderante revocemus. Notum est igitur, litterisque penes nos commendatum, quibus ecclesiarum locis dignitas pallii ab hac apostolica sede debeatur. Lauriacensem enim urbem antiquitus metropolitanam fore et archiepiscopii sedem, cui sanctitas tua preesse dinoscitur, sicut in privilegiis autenticis ad nos usque a te directis legimus, ita quoque inventis quibusdam exemplaribus cartę, vetustate^f admodum attritis, in archivo sancti Petri repperimus. Hanc etiam in exordio nascentis ecclesię et inmanissima christianorum persecutione a doctoribus istius sedis catholicę fidei novimus rudimenta percepisse et exinde a succedentibus predicatoribus in superioris atque inferioris Pannonię provintias eiusdem fidei gratiam emanasse.^g Quibus vero^h duabus provintiis illarumque pontificibus usque ad tempora Hunnorumⁱ non alius quam sanctę Lauriacensis ecclesię prefuit archiepiscopus; quorum barbarica feritas non solum predictam Lauriacensem civitatem, verum etiam in circuitu adiacentes regiones depopulavit atque funditus desolavit. Inde quidem contigit, ut episcopi hac necessitate compulsi, sede illa deserta atque aliō translata, simul etiam archiepiscopalem ipsius sedis desererent honorem. Modernis autem nec

370. a) *litteris maiusculis scriptum* A. — b) *ex* ,Gebehardo' *radendo corr.* A; ,reverendissimo Gerardo' B. — c) ,Hadamarus' B. — d) ,dissidium' B. — e) ,et' B. — f) ,et vetustate' A, B. — g) ,emanasse gratiam' B. — h) ,etiam' B. — i) ,Hunorum' A. 40

multum retro elapsis temporibus, vacante ab apostolico vicario Bavvariorum^k regno, Arno primus sanctę Salzburgensis^l ecclesię subrogatur archiepiscopus. Haec testatur annosa memorialis sacri scrinii hystoria. Modo autem mortalibus Christo propiciante^m ab hostibus sanctę Lauriacensis ecclesię quiete et habitandi
 5 securitate concessa, non alibi quam ibidem fraternitatis tuę kathedraⁿ oportet haberi. Quapropter reintronizamus te eidem ecclesię, sanctorum patrum, videlicet predecessorum nostrorum, sed et beatę memorię domni^o Leonis pape,¹ a quo excellentia tua pallio ac privilegio donata est,² sanctiones atque statuta exequentes, ac sepe dictam sanctam Lauriacensem ecclesiam potestate et vice beati Petri
 10 apostolorum principis absolvimus et archiepiscopamus et in culmen metropolitani sublimamus et privilegia nobis transmissa manu propria munimus et corroboramus ac rata esse firmamus denuoque tibi pallium cum presenti precepto secundum usum prius concessum successoribusque tuis perpetim tenendum tradimus. Hisque quoque^p examussim^q ita ad iusticiam redintegratis, decrevimus
 15 rixas vestras et dissensiones prefata ex causa derivatas dirimere atque in fraternum amorem vos reconciliare, sic ut utrique vestrum modo susceptus servetur pallii honor illesus, hortantes, quatinus apostolicę instituti, amodo non in contentione et emulatione maneatis. Constat quidem, quod canonice singulis provinciis singuli ordinantur metropolitani; proinde distribuere atque determinare ita vobis
 20 barrochias^r bonum et pacificum ęstimamus,^s ut divisis duabus Noricę regionis provinciis, Heraldo archiepiscopo occidentalis Pannonię cura comittatur et custodia; tibi autem successoribusque tuis propter emeritam antiquitatem sanctę Lauriacensis ecclesię, cui iure iuniorum reverentia assurgit, in benedictionis et sedis ordine prelati atque prepositi, providentiam orientalis Pannonię regionemque Auarorum
 25 atque Marahorum,^t sed et Sclauorum,^u qui modo christiani vel adhuc per baptisma Christo lucrandi sunt, circumquaque manentium credimus nostramque apostolicam vicem in illis partibus predicandi et pro arbitrio vestro, ubi opus est, episcopos constituendi omniaque disponere atque ordinare tali auctoritate atque potestate delegamus, ac si ipsi presentes affuissemus. Quod si iam dictus Heroldus archi-
 30 episcopus deinceps suorumve quispiam successorum minime diffinito limite contentus, sed interdictam atque separatam a sua potestate^v diocesim repetere pervicaciter conatur, nec a prohibetę contentionis schismate per istas nostras apostolicas traditiones atque determinationes compescitur, ipse etiam pie concessa

35 370. ^k) „Bauuariorum“ B. — ^l) „Salzburgensis“ B. — ^m) „prop. Christo“ B. — ⁿ) „ex ‚kathedram‘ radendo corr. A. — ^o) „domini“ B. — ^p) „deest B. — ^q) „supra lin. alio atram. magis distincto alia manu adscriptum: ‚id est regulariter“ A; „ex amussi“ B. — ^r) „parrochias“ B. — ^s) „u“ corr. ex „e“ A. — ^t) „Maraharorum“ B. — ^u) „Schlauorum“ B. — ^v) „a sua potestate separatam“ B.

40 ¹) VII. (936—939). — ²) *Significatur bulla ap. Jaffé, Reg. pontif.² I, num. 3602 (Boczek num. 104, pag. 77), quam falsam esse demonstrat Dümmler, Pilgrim v. Passau pag. 22.*

dignitatis munificentia penitus privetur atque secundum ius pristinum superior Pannonia continuetur inferiori atque tuę tuorumque successorū ambę perpetua-liter subiaceant ditioni. Allubescentes autem assensumque praeberes istis nostris saluberrimis decretis benedicimus et catholicos approbamus, resistentes vero atque infirmare vel omnino pervertere contententes anathemate maranatha sanctę trinitatis districte percutimus et apostolica sententia, qua multati Anania et Saphira exspiraverunt, dampnamus et cum blasphematoribus sancti spiritus sempiternis cruciatibus puniendos destinamus.

371.

(FALSUM S. XI.)

10

Iohannes XIII papa Boleslavo, Bohemiae duci, permittit, ut ad ecclesiam sanctorum Viti et Venceslai fiat sedes episcopalis, ad ecclesiam vero sancti Georgii sanctimonialium congregatio sub regula sancti Benedicti constituatur.

[967?]

Litteras servavit Cosmas decanus Pragensis in Chron. Bohem. lib. I, cap. 22 (ad ann. 967). 15

Balbinus, Miscell. Boh. hist., dec. I lib. VI, pag. 8, num. 5. — Cocquelines, Bullarum, privil. ac dipl. Romanor. pontif. ampl. collectio I, pag. 267. — Lünig, Cod. Germ. dipl. I, pag. 954. — Dobner, Annal. Hagec. IV, pag. 164. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 86, num. 108. — Migne, Patrologia lat. 135, pag. 997. — Erben, Reg. I, pag. 29, num. 67 (ad ann. cc. 971). — Ginzler, Gesch. d. Slavenapostel, Anh. I, pag. 79. — Monum. Germ. Script. IX, pag. 49. — Fontes rer. Boh. II, pag. 36. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 3720. 20

Litterarum fidem crebro impugnaverunt viri doctissimi. Priores de hac re sententias brevi in conspectu posuit Max Dvořák in exordio commentationis „O listině papeže Jana XIII v kronice Kosmově“ (Věstník král. České Společnosti nauk 1899, num. XII), qui litteras a Cosma confictas esse demonstrat. Spangenberg, Die Gründung d. Bistums Prag, in Histor. Jahrbuch d. Görresgesellschaft. XXI (1900) pag. 764 sq. litteras saeculo XI in monasterio s. Georgii subiectas esse censet. Simili modo litteras fictas esse argumentis docent Uhlirz, Die Errichtung d. Prager Bist., in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhm. 39 (1900) pag. 4 sq. et Schulte, Die Gründung d. Bistums Prag, in Hist. Jahrb. d. Görresgesellschaft. XXII (1901) pag. 285. 25 30

Iohannes episcopus,^a servus servorum dei, Boleslao duci,^b catholicae fidei alumno, apostolicam benedictionem. Iustum est benivolas aures iustis accomodare petitionibus, quia deus est iusticia et qui diligunt deum iustificabuntur et omnia diligentibus dei iusticiam cooperantur in bonum. Filia nostra, tua relativa, nomine Mlada, quae et Maria, inter ceteras haud abnegandas petitiones cordi nostro dulces intulit ex parte tui preces, scilicet ut nostro assensu in tuo princi-

371. ^a) ‚episcopus‘ omittunt omnes Cosmae cod. ms. praeter Argentinensem saec. XII vel XIII. — ^b) ‚duci‘ exstat in unico cod. ms. Dresdensi I, 43 signato, saec. XII.

patu ad laudem et gloriam dei ecclesiae liceret fieri episcopatum. Quod nos utique laeto animo suscipientes, deo gratias retulimus, qui suam ecclesiam semper et ubique dilatat et magnificat in omnibus nationibus. Unde apostolica auctoritate et sancti Petri principis apostolorum potestate, cuius, licet indigni, tamen sumus
 5 vicarii, annuimus et collaudamus atque incanonizamus, quo ad ecclesiam sancti Viti et Wencezlai martirum fiat sedes episcopalis, ad ecclesiam vero sancti Georii martiris sub regula sancti Benedicti et obedientia filiae nostrae, abbatissae Mariae, constituatur congregatio sanctimonialium. Verumtamen non secundum ritus aut sectam Bulgariae gentis vel Ruziae aut Sclavonicae linguae, sed magis sequens
 10 instituta et decreta apostolica, unum pociorem totius ecclesiae ad placitum eligas in hoc opus clericum, latinis adprime litteris eruditum, qui verbi vomere novalia cordis gentilium scindere et triticum bonae operationis serere atque manipulos frugum verae fidei Christo reportare sufficiat. Vale.

372.

(FALSUM S. XII.)

15

Iohannes XIII papa ab Ottonibus imperatoribus rogatus episcopatum Misnensem confirmat eiusque terminos describit, in qua descriptione mentio fit de finibus Bohemiae.

968 ian. 2.

20 *Cod. dipl. Saxoniae reg. I Hauptth., tom. I, pag. 243, num. 7 (ex transsumpto Dieterici Naumburgensis et Henrici Merseburgensis episc. anno 1250 apr. 2 confecto, in tabulario reg. Dresdensi). — Erben, Reg. I, pag. 29, num. 66. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 3724. Bullam interpolatam et falsam esse exponit Posse in Cod. dipl. Saxoniae I Hauptth., I, pag. 170, nota 7. Descriptio terminorum verba diplomatis Ottonis III anno 996 dec. 6*
 25 *dati (vid. num. 39) repetit.*

. . . . More antiquorum imperatorum * hii duo imperatores, pater et filius, nobis assidentes Misnensi episcopatu terminum inposuerunt nominando fines et determinationes locorum, sicut infra tenetur. Ubi caput et fons est aque, que dicitur Odera, inde quasi recta via usque ad caput Albie, inde deorsum in occidentalem partem, ubi divisio * duarum regionum est Behem et Nisen.
 30 Ibidem ultra Albiam et per silvam in occidentalem partem usque ad caput Milde et sic deorsum per ambas plagas eiusdem fluminis * usque dum Milta intrat in Albiam * et sic sursum et ultra provinciam Nizizi ad ipsum terminum sine dubio nec non in altera parte Luzice et Selpoli et sic usque ad civitatem Sulpize illam videlicet infra eundem terminum et inde in aquam, que dicitur Odera et sic Odera sursum usque ad caput eius

35

373.

(FALSUM.)

Otto I, Romanorum imperator, fines episcopatus Misnensis describens mentionem facit finium Bohemiae.

Romae 968 oct. 19.

Monum. Germ. Diplomata I, pag. 608, num. 449. — Erben, Reg. I, pag. 29, num. 63.

Diploma hoc ex diplomate Ottonis III dati anno 996 decb. 6 (num. 39) ad verbum descriptum est. Falsum esse demonstrat Posse in Cod. dipl. Saxoniae I Hauptth., I, pag. 171 nota 24.

374.

5

(FALSUM S. X.)

Benedictus VI papa archiepiscopis Germaniae, Ottoni imperatori, Henrico duci Bavarorum nunciat, Piligrinum Laureacensem archiepiscopum constitutum pallioque donatum esse. Decernit, ut Salisburgensis ecclesia superioris Pannoniae episcopos habeat suffraganeos, Laureacensis ecclesia in inferioris Pannoniae atque Moesiae regionibus, quarum provinciae sunt Avaria atque Moravia, archiepiscopalem deinceps exerceat potestatem. 10

[973 post mai.]

Apographum exstat in cod. ms. saec. XII bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 1051 fol. 82v—85 (A). 15

Gewold, Chron. mon. Reichersperg. Append. pag. 29 (e cod. ms. mon. Reichersperg. B). — Lünig, Teutsches Reichsarch. XVII, spicil. eccl. II, pag. 767, num. 14. — Ludewig, Script. rer. Germ. II, pag. 370. — Hansiz, Germania sacra I, pag. 213. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 93, num. 112. — Erben, Reg. I, pag. 31, num. 71. — Urkundenbuch d. Landes ob d. Enns II, pag. 715. — Dümmler, Pilgrim v. Passau pag. 122. — Jaffé, Reg. pontif. 2 I, num. 3771 (ubi et aliae editiones indicantur). 20

Bullam non esse genuinam, exponit Filz in (Wiener) Jahrbücher der Litteratur LXX, Anzeigblatt pag. 40. Uberius de ea disserit Dümmler, Pilgrim v. Passau, pag. 51 sq., qui eam tantum commentationem (Entwurf) esse putat a Pilgrimo sedi apostolicae oblatam, sed ab ea non comprobata. Cf. etiam Uhlirz, Jahrbücher d. deutschen Reiches unter Otto II u. Otto III, tom. I, pag. 98. — De tempore vide Dümmler l. l. pag. 53. 25

Dilectissimis^a nobis in Christo filiis Hrodberto, sanctę Mogontinę ecclesię et Diotrico sanctę Treuerensis ecclesię atque Adalberto sanctę Magdaburgensis ecclesię parique modo Gereoni sanctę Coloniensis ecclesię atque Fridarico sanctę Iuuauensis ecclesię, sed et Adaldago sanctę Premensis ecclesię archiepiscopis 30 pariterque domno nostro Ottoni, gloriosissimo imperatori augusto, atque nepoti suo Heinricho, precellentissimo duci Bauuariorum, ceterisque omnibus episcopis et abbatibus, ducibus atque comitibus Gallię atque Germanię Benedictus, divina gratia peditus apostolicę sedis pontifex, servus autem servorum dei, in domino salutem. Oportet iustis supplicantium^b petitionibus nos semper faciles et 35 humiles exhibere et precipue, cum fraternis religiosorum consacerdotum precibus sollicitamur, qui passim ab omni mundi termino tenorem et regulam atque proprii officii vigorem ab hac universali sancta Romana matre ecclesia eiusque sortiuntur

374. ^a) praecedit lemma litteris maiusculis scr.: 'Benedicti epistola' A. — ^b) 'supplicantium' A; 'supplicationum' B.

ministro,^c vicario scilicet beati Petri^d principis apostolorum, cuius quamvis indigni,
 eiusdem tamen gratia et dono potestati nos^e successimus et ordini, cui voce
 dominica dicitur: „Tu es Petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam.“¹
 Quapropter dignum estimavimus^f assensum prebere congruis postulationibus
 5 reverentissimi archiepiscopi, quas per probabiles personas nobis intimavit respon-
 salium suorum, duorum videlicet^g presbyterorum, quatinus sibi pallium et metro-
 politanum honorem cathedrę suę, sanctę Lauriacensi ecclesię, restitueremus, confinio
 Ungrorum^h adiacenti; quod omnino nos eidem ecclesię debere testantur anti-
 quissima secum apportata privilegiorum testimonia. In quibus enim continebatur,
 10 quod aetate pontificatus beati Symmachi,ⁱ huius almę sedis apostolici^k presulis,
 prefata sancta Lauriacensis haberetur ecclesia metropolis; et in quantum tam
 exinde, quam etiam de passionibus beatorum martyrum, qui illic plures in tempore
 persecutionis pro fide Christi variis sunt tormentis multati, colligere possumus,
 ex omnibus ecclesiarum diocesibus Pannonię hęc antiquitate et archiepiscopii
 15 dignitate esse primitiva creditur; quę iam multis retroactis temporibus ex vici-
 norum^l frequenta^m populatione barbarorum deserta et in solitudinem redacta
 nullum christianę professionis habitatorem meminit, usque dum invictissimus
 augustus et pater patrię, genitor quippe pii imperatoris nostri, quem adhuc super-
 esse et diu dominari mundus exoptat, bellico tropheo eorum vires retundit. Nunc
 20 autem, quam ob rem votis exultantibus in laudem omnipotentis dei erumpimus,
 non solum sepe dicta sancta Lauriacensis ecclesia hostium cessante terrore cum
 accolis suis pace et tranquillitate potitur, verum etiam ipsi dudum inimici illum,
 quem persecuti sunt more gentili, iamiam Christum baptizati profitentur et sacer-
 dotes modo habere desiderant ac, prout rudesⁿ poterunt, venerantur et ecclesias
 25 quasdam in sua terra, quas patres incendio dederunt, posteri restaurare videntur.
 Hac ergo suadente ratione, quod prenominati sanctę Lauriacensis ecclesię archi-
 episcopi postulatio antiqua apostolica auctoritate^o commendatur et preterea, quod
 cum^p iustum esset, pariter etiam utile visum est, ut ad fructificandas deo gentes
 ex novitiis cultoribus fidei Ungrorum^q atque Marauorum sive etiam aliis multis
 30 provinciis Sclauorum^r suę parrochię finitimis, illic ordinatis episcopis, secundum
 quod antiquitus dispositi erant, eis hunc constitueremus archiepiscopum. Quoniam
 autem Salzburgensis^s ecclesia metropolis abusa est subiectione sanctę Lauriacensis
 ecclesię pontificii, oblitterata et adtenuata sua dignitate ex devastatione barbarorum,
 quam propterea perceptis apostolicis privilegiis nequaquam patimur privari, cum

35 374. c) ex ‚ministerio‘ eod. atram. corr. A. — d) ‚Petri‘ deest A. — e) ‚nos‘ deest B. —
 f) ‚estimavimus‘ B. — g) ‚videlicet‘ deest B. — h) ‚Ungrorum‘ B. — i) ‚y‘ ex ‚i
 eod. atram. correcte A. — k) ita A et B. — l) ‚o‘ ex ‚i‘ eod. atram. corr. A. —
 m) ‚frequentia‘ B. — n) sequuntur 2 vel 3 litterae erasae A; ‚prout scire rudes‘ B. —
 40 o) ‚auctoritate‘ B. — p) ‚cum‘ om. B. — q) ‚Ungrorum‘ B. — r) ‚Sclauorum‘ B. —
 s) ‚Salisburgensis‘ et infra ‚Salisburgensibus‘ B.
 t) Matth. XVI, 18.

et priora sint Salzburgensibus^s et ideo auctoritativa, quę conditio testimonii etiam apud secularia iudicia viget et prevalet; nos vero in huiusmodi constitutione omnem calumniam atque contentionis occasionem domino adiuvente facile propulsamus, ambabus parrochiis ab invicem certis limitibus sequestratis et tamen apostolicis sanctionibus ubique stabilitis, quas nostrum est semper defendere et secundum evangelicam sententiam nichil ex eis solvere, sed adimplere: unde ergo auctoritate et potestate beati Petri, principis apostolorum, atque exemplo beatorum pontificum, scilicet predecessorum nostrorum, eandem sanctam Lauriacensem ecclesiam eiusque rectores iam archiepiscopos amodo^u perpetim ab omni Salzburgensis ecclesię eiusque presulum subiectione ac ditione absolvimus et honore metropolitano sublimamus. Et sicut modernis temporibus sanctę memorię Agapitus papa terminos earundem parrochiarum^v ab invicem distinxit,² sic et ipsi diffinimus ita quoque, ut sancta^w Salzburgensis ecclesia superioris Pannonię episcopos habeat suffraganeos, quibus usque huc sui pontifices preesse videbantur, cum tanta talique diocesi, quali hactenus in inferiori usi sunt Pannonia. Sancta autem Lauriacensis ecclesia in inferioris Pannonię atque Mesiae regiones, quarum provintię sunt Auaria^x atque Marauia, in quibus septem episcoporum parrochia antiquis temporibus continebantur, suique antistites archiepiscopalem deinceps habeant potestatem cum tanta talique diocesi, quali hactenus in superiori usi sunt Pannonia. Quibus utique in preceptis insuper^y iniungimus, ut iuxta beati Gregorii papę^z decretum, Anglorum archiepiscopis directum, alter illorum, qui prior sit in ordinatione, ipse etiam quoad^{aa} vivat prioratum teneat et in ordine. Penitus enim determinatis utriusque ecclesię diocesibus omnique exclusa altercandi occasione, canonica sub distractione interdicimus, ut neuter earundem ecclesiarum archiepiscopus invadere alterius parrochiam presumat, vel quibuscunque iurgiis aut disceptationibus super diffinitis a nobis modo rebus alter alterum sollicitare^{bb} audeat. His igitur sedatis venerabilem confratrem nostrum Piligrinum archiepiscopum canonicis literis munitum sedi sanctę Lauriacensis ecclesię inthronizavimus palliumque ei secundum antiquum eiusdem ecclesię suę usum direximus atque in provinciis Auarię^{cc} et Marauię, regionum quoque inferioris Pannonię sive Mesię et in contiguis sibi Sclavorum^{dd} nationibus circumquaque manentium nostram apostolicam auctoritatem et vicem exercere committimus atque delegamus: quatinus illic more antecessorum suorum, sanctę Lauriacensis ecclesię archiepiscoporum, habeat potestatem presbyteros et episcopos ordinare atque^{ee} constituere et ex predictis gentibus sua sancta predicatione parare domino plebem perfectam.

374. ^t) ,vel auctorabiliora' addit B. — ^u) ,ammodo' B. — ^v) ,parochiarum' B. — ^w) ,sanctę' A. — ^x) ,Bauuaria' B. — ^y) ,utique insuperni praeceptis' B. — ^z) ,propter' B. — ^{aa}) ,ordinatione tempore et quoad' B. — ^{bb}) ,sollicitare' B. — ^{cc}) ,Bauuariae' B. — ^{dd}) ,Schlavorum' B. — ^{ee}) ,atque eod. atramento eademque manu supra lineam pro ,&' genuine posito corr. A.

²) Vide num. 370.

375.

(FALSUM S. XIII.)

Boleslaus II, dux Bohemorum, monasterio Břevnovensi, a se et ab Adalberto, episcopo Pragensi, iussu Iohannis XV papae constructo, amplas possessiones et
 5 redditus donat, eiusque hominibus libertates quasdam concedit, petente Adalberto episcopo.
 — 993 ian. 14.

Instrumentum autographi instar manu saec. XIII med. exaratum in tabulario monasterii Břevnovensis asservatur (A). — Ibidem exstat etiam apographum confirmationi Premislai Ottakari II regis, anno 1255 mai 10 datae, insertum.

Paprocký, Diadochos I. I, pag. 347. — Ludewig, Reliquiae manuscriptorum omnis aevi diplomatum ac monumentorum VI, pag. 48, num. 27. — Ziegelbauer, Epitome hist. monasterii Břevnoviensis pag. 10 (ex A); ibid. pag. 304 (e confirmatione Sigismundi imperatoris d. Pragae 1436, sept. 13). — Piter, Thesaurus absconditus in agro seu monasterio Brzevnoviensi pag. 134. — Pubitschka, Chronolog. Gesch. Böhmens III, pag. 100. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 101, num. 117. — Erben, Reg. I, pag. 33, num. 78. — Schramm, Reg. z. Gesch. d. Benedictinerabtei Břevnov-Braunau in Studien u. Mitth. aus d. Benedictiner- u. Cistercienser-Orden III (1882) pars I, pag. 67. — Imaginem aeri incisam dedit Dobner, Annal. Hagec. IV ad pag. 375.

Pubitschka, l. l. pag. 373 privilegium hoc spurium et saeculo XIII demum scriptum esse iudicavit. Fidem defendit Dobner, Beweis, dass die Urkunde Boleslaus des Zweyten Herzogs in Böhmen, welche in dem Archive des Klosters Brzevniov bey Prag aufbewahret wird, ächt, und unter den bisher bekannten die älteste sey, in: (Born's) Abhandl. einer Privatgesellsch. in Böhmen I, 1775, pag. 359; cf. et Annal. Hagec. V, pag. 353. Dobrowský primum (in dissertatione: Wie man die alten Urkunden in Rücksicht auf verschiedene Zweige der vaterländ. Gesch. benutzen soll. Ein Versuch über den Břevniower Stiftungsbrief Boleslaus des Zweyten vom J. 993, in: Abhandl. d. böhm. Gesellsch. d. Wiss. auf d. J. 1785, 2. Abth. pag. 178) privilegium genuinum esse censuit, postea vero saeculo XIII eadem manu scriptum esse accuratius exposuit, quae etiam regis Ottakari II confirmationem anno 1255 mai 10 datam exarasset (v. Litterarisches Magazin III Stück, 1787, pag. 174). Cuius sententiam Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 395, secutus est. Simili modo etiam Schönmann, Versuch eines vollst. Systems d. Diplomatik II, pag. 118 sq. privilegium saeculo XIII medio vel exeunte scriptum esse cognovit. Quae sententia eo probatur, quod privilegium libertates et exemptiones adfert, quas a Bohemiae ducibus ante saeculum XII medium nemini concessas esse et saeculo XIII demum saepius occurrere satis constat (cf. Tomek, Dějepis města Prahy² I, pag. 149). In possessionibus et redditibus describendis privilegii auctor memoriis antiquis verisimillime usus est; quae autem bona iam primis monasterii initiis sint attribuenda, haud discerni potest.

¶ In nomine sancte ac individue trinitatis amen. Bolezlaus,^a dei gratia dux
 40 Boemiorum, omnibus hanc litteram legentibus salutem in eo, qui est salus omnium. Ne res prudenter ¶ geste memoriam fugiant, scriptis et testibus roborantur. Notum igitur sit universis, tam presentibus quam futuris, quod ego

375. ^a) „Bolezlaus“ litteris maiusculis scriptum A.

divina inspiratione instructus pro salute anime mee omniumque parentum meorum Brevnowensi monasterio, â me et â venerabili patre domino Adalberto, Pragensi episcopo, ex precepto domini Iohannis papę laudabiliter constructo, ad sustentationem monachorum || ibidem deo servientium contuli villam Brevnowa¹ nomine ante ipsum monasterium cum omni familia et terra sufficienti ac montem incultum ad meridiem tendentem â bivio quodam, in quo precipiuntur molares, Schirnovnice² dicto, per directum usque ad Lesce et â Lesce usque ad saxum, qui est positus in via, per quam venit ad civitatem Pragam. Villam etiam, que Wolezlavin³ dicitur, cum omni familia ad vineas excolendas terramque sufficientem cum silva adiacente Sclachow⁴ nomine et montem alium incultum â villa Tressowicz⁵ tendentem usque ad villam Lubocz⁶ et ipsam villam Lubocz cum silva adiacente Maleyow nomine. Villam quoque Ruzen⁷ nomine cum campis et pratis ad ipsam pertinentibus et in villa Kuromirtwichc⁸ tres animatores cum terra sufficienti. In civitate quoque Pragensi decimum forum et decimum denarium de iudicio et decimum hominem captivum et XXX animatores, eorumque posteritatem cum XXX areis, ad diversas officinas dispositos. Duo molendina sub ipso castro Praga et de ipso flumine Wltawe ad tria obstacula molendinorum in eodem loco. Villam quoque Nawranem⁹ nomine cum hospitibus et ecclesia, ad quam de curia mea Radotyn¹⁰ decimam de omni proventu disposui. Scochowicz¹¹ piscatores cum ipsa villa, cuius termini sunt Cralowa hora et duo rivuli Dubna et Sala cum flumine Wltawa et ex altera parte fluminis eiusdem â Bucownyce usque Cresmna et usque viam, que dicitur Zlapcyce. Decimam quoque de omni agricultura in Porecze¹² et de omnibus agris, qui pertinent ad Ribnyk¹³ et mansum in littore fluminis Wltawe ad horreum construendum et obstaculum in eodem loco ad molendina edificanda. Lubcicich¹⁴ silvam cum piscatoribus et terram sufficientem cum flumine â loco, qui dicitur Strabol, usque ad Podhrodce. In Pl[izne]nsi vero provincia villam Oyppernich¹⁵ nomine et aliam Nymcyce¹⁶ cum omnibus suis attinentiis. In Churimensi vero provincia duas villas, unam Trebestowicz prope Saczka¹⁷ cum agris, pratis et paludibus, aliam Mracenicich¹⁸ cum

375. ¹) Břevnov a Praga versus occidentem. — ²) i. e. Žernovnice. — ³) Veleslavin, distr. pol. Smíchov. — ⁴) Šlachov. — ⁵) Třešovice, distr. pol. Smíchov. — ⁶) Horní Liboc prope Břevnov. — ⁷) Rusíň, alias Ruzyně, distr. pol. Smíchov. — ⁸) Kuromrtvice, alias Kuromrtvy, villa quondam prope Ruzyně sita. — ⁹) Vrané prope Zbraslav (Königsaal). — ¹⁰) Radotín, distr. pol. Smíchov. — ¹¹) Skochovice prope Zbraslav. — ¹²) Poříčí, vicus circum ecclesiam s. Petri in posteriori Nova civitate Pragensi. — ¹³) Rybník, Rybníček, vicus ad ecclesiam s. Stephani in posteriori Nova civitate Pragensi. — ¹⁴) Libšice, distr. pol. Slaný (Schlan). — ¹⁵) Ojpernice, alias Vejprnice, prope Plzeň (Pilsen). — ¹⁶) Fortasse Němčice prope Planice, distr. pol. Klatovy (Klattau). — ¹⁷) Třebestovice (distr. pol. Český Brod, germ. Böhmisch-Brod) prope Sadská (distr. pol. Poděbrady). — ¹⁸) Mračenice vicus quondam prope Velenky (distr. pol. Český Brod) situs.

terra sufficienti intra silvam et extra per circuitum Crech¹⁹ cum prato. In Chce-
 cebuz²⁰ ecclesiam cum duabus curiis et terram sufficientem cum monte Oztrow
 nuncupato. Insuper in Lutomicensi provincia obtuli villam Heridel²¹ dictam
 cum hospitibus et silva adiacente cum paludibus et flumin[e] Ogre usque ad
 5 Albiam et villam Wlencich²² cum suis attinentiis. Preterea statui, ut singulis
 annis in dedicatione ecclesie supranominate villicus Pragensis, quisquis fuerit,
 CCC denarios persolvat, lapidem cere ad luminaria eidem ecclesie, tres urnas
 mellis, XXX caseos, X panes. Villicus autem Pliznensis provincie in Pasca CCC
 nummos persolvat, in Pentecosten CCC, in festo sancti Michahelis CCC, in Nati-
 10 vitate domini CCC. Constitui etiam et ordinavi, ut in omnibus theloneis per
 Boemiam constitutis fructus decime septimane cedat ad usum Brevnowensis
 ecclesie, videlicet Domasilicich,²³ Cralupech,²⁴ Nachlumcy,²⁵ Nasternicy,²⁶ Luto-
 miriciz,²⁷ Navsty super Albiam.²⁸ Super hec adposui decimum forum decimumque
 denarium ex om[ni] iudicio in hiis civitatibus scilicet Nazlanem,²⁹ in Plizeni,³⁰
 15 Lutomicich,³¹ Churimi,³¹ Chrudimi.³² Placuit etiam et coram nobilibus terre firmiter
 decrevi, ut omnes homines Brevnowensis ecclesie ab omni provinciali iure seu
 lege liberi atque exempti permaneant, non ad eos pertineat oppida edificare, non
 pontes renovare, non alicuius potentis persone iudicio pro qualicumque causa
 nisi coram suo abbate astare et omne iudicium querere, nec ipsi cogantur vena-
 20 tores vel aliquos nobiles terre hosp[iti]o recipere, nisi hoc fiat de bona ipsorum
 voluntate. Reliquum firmiter constitui et concessi, ut quicquid homines Brevno-
 wensis monasterii per aquas tocius Boemie sive per vias ad usum monachorum
 duxerint, ab omni iure et debito theloneario sint totaliter exempti nichil omnino
 cuiquam persolventes. Hanc siquidem libertatem ad petitionem honorabilis viri
 25 domini Adalberti episcopi Brevnowensi monasterio perpetuo concessam ac in
 scripto redactam sigilli mei appensione munivi et confirmavi, confirmatamque
 super aram sancti Benedicti abbatis manibus meis posui rogans, ut omnes viola-
 tores seu invasores huius privilegii ipse dominus episcopus excommunicaret;

30 **375.** ¹⁹⁾ Kře, Kři, olim parochia sita ubi nunc silva dicitur Keřsko prope pagum Hra-
 dištko (distr. pol. Poděbrady). — ²⁰⁾ Chcebus, germ. Zebus, prope Štětí (Wegstädtl). —
²¹⁾ Hrdly ab Litoměřice (Leitmeritz) versus meridiem. — ²²⁾ Lence, nunc Staré Mlýnce,
 germ. Alt-Lenzel, prope Ploškovice. — ²³⁾ Domažlice, germ. Taus, a Plzeň versus
 meridiem et occidentem. — ²⁴⁾ Kralupy Německé, germ. Deutsch-Kralupp, distr. pol.
 Chomútov (Komotau). — ²⁵⁾ Chlumec arx prope vicum Chlum, germ. Kulm, distr.
 35 pol. Ústí n. L. (Aussig). — ²⁶⁾ Třtěníce (Střenitz) ab Litomyšl versus meridiem et
 orientem; cf. Nejedlý, Dějiny města Litomyšle I, pag. 16. — ²⁷⁾ Litoměřice, germ. Leit-
 meritz. — ²⁸⁾ Ústí nad Labem, germ. Aussig, ab Litoměřice versus septentrionem
 et occidentem. — ²⁹⁾ Staný, germ. Schlan, a Praga versus septemtr. et occid. —
 40 ³⁰⁾ Plzenec Starý, quondam arx provincialis prope Plzeň (Pilsen). — ³¹⁾ Kouřim
 a Praga versus meridiem et orientem. — ³²⁾ Chrudim a Praga versus meridiem et
 orientem.

quod facere non obmisit. Datum per manum domini Cristani, fratris illustris ducis Bolezlai, anno gracie ĐCCCXCIII, in ipsa die dedicationis³³ monasterii suprascripti.

(S. P.)

Autographo appendet e filis sericis flavi et rubri coloris sigillum rotundum de cera alba confectum, cuius diametros longitudinem habet 751 mm. In sigillo expressa est imago viri sedentis, veste sinuosa induti, qui in manu dextra vexillum tenet sinistra scuto innititur. Circumscriptio: † BOLEZLAVS · DEI · GRACIA · DVX · BOEMOR.

376.

(FICTUM.)

Boleslaus II, dux Bohemiae, monasterio Břevnovensi duo milia et quingentos denarios de ducatus sui redditibus quotannis solvendo donat, petente Adalberto episcopo et Anastasio abbate.

— 993 —.

Litterarum exemplar exstat in Pulkavae Chron. Bohemiae, recensionis I cap. 24.

Dobner, Annal. Hagec. IV, pag. 380 (ex Ludewig, Reliquiae manuscr. XI, pag. 175). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 103, num. 118. — Erben, Reg. I, pag. 34, num. 79. — Schramm, Reg. z. Gesch. d. Benedict.-Abtei Břevnov in: Studien u. Mitth. aus d. Benedict.-u. Cisterc.-Orden III, pars 1, pag. 67 (reg.). — Damas ex editione v. cl. J. Emler in Font. rer. Boh. V, pag. 27.

Cum in monasterii Břevnovensis tabulario nullum huiusmodi litterarum indicium appareat, verba a Pulkava ipso conficta esse puto. Argumentum ad auctoris errorem revocandum esse videtur, quem ea, quae in Boleslai ducis privilegio proxime praecedente (num. 375) de villici Pragensis et Pilznensis solutione dicuntur, non recte intellexisse suspicor.

Sciant omnes Christi fideles presentis et futuri temporis, quod ego Boleslaus, gracia dei Boemorum dux, ad petitionem venerabilis Adalberti episcopi et Anastasii, abbatis Břevnovensis monasterii, de redditibus nostri ducatus, quousque mundus volvitur, duo milia quingentos denarios per diversa tempora contuli solvendo: in Pascha videlicet quingentos et in Penthecosten totidem et in die festo sancti Emmerammi, episcopi Ratisbonensis, residuum. Si quis autem hoc decretum violaverit, sciat se eternaliter dampnandum. Facta est autem hec donatio anno dominice incarnationis nongentesimo nonagesimo tercio.

377.

(FALSUM S. XIII.)

Henricus II, Romanorum rex, monasterio Fuldensi „homines Romano quondam imperio attinentes“, quos ei Ludovicus II (Germanicus) et Otto I imperator contulerunt, confirmat „una cum provincia Sarowe dicta et quadam villa

³³ Monasterii Břevnovensis dedicationem XIX kal. februarii (= ian. 14) factam esse refert Pulkavae Chron. Boh. cap. 24, Font. rer. Boh. V, pag. 27.

sita in Thuringia Holzhus nuncupata, quae eis quidam comes de Boemenia nomine Thacholf in testamento contulit, apud ipsos eligens sepulturam.

Fulda 1012 dec. 16.

- 5 *Monum. Germaniae. Diplomata III, pag. 667, num. 518 (ex instrumento saec. XIII medio autographi instar confecto, quod in tabulario reg. Magdeburgensi asservatur). — Erben, Reg. I, pag. 48, num. 90.*

378.

(FALSUM S. XIII.)

- 10 *Eppo, praefectus Belinensis, Meinardo abbati et monasterio Břevnovensi villam suam Sebranice donat; quam donationem Břetislaus, dux Bohemiae, confirmat.*

— 1043 —.

- 15 *Apographum exstat in confirmatione Antonii archiep. Pragensis d. d. Pragae 1565 aug. 25, cuius autographum asservatur in tabulario monasterii Břevnovensis (B).*
- 20 *Piter, Thesaurus absconditus pag. 139. — Dobner, Monum. hist. Boemiae VI, pag. 6, num. 4 (reg). — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 276 (ex autographo, ut dicit, membraneo appenso ducis Břetislai sigillo munito, quod nunc deperditum est, A). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 117, num. 133. — Erben, Reg. I, pag. 43, num. 107. — Schramm, Regesten z. Gesch. d. Benedictiner-Abtei Břevnov-Braunau, in: Studien u. Mitth. aus dem Benedict.- u. Cisterc.-Orden III, pars 1, pag. 68 (reg.).*

- 25 *Litteras has non genuinas, sed posteriore aetate scriptas esse, iam ex eo constat, quod sigillo appenso roboratae erant (vide instrumentum confirmationis supra dictum, in quo scribitur: „Recognoscimus ... quod ... reverendus ... Ioannes, abbas mon. Břevnoviensis obtulit nobis litteras ... a strenuo quondam milite Eppone tempore illustrissimi principis domini Břetislai, ducis Boemiae, exaratas ac dependente in zona membranea sigillo eiusdem principis in testimonium roboratas et firmatas“). Saeculo demum XIII circiter medio, cum lis inter Brunonem, episcopum Olomucensem, et monasterium Raigradense (de qua vide Emler, Regesta II, pag. 28, num. 73) orta esset, eas confectas esse mihi verisimillimum videtur.*

- 30 *Notum sit omnibus Christi fidelibus,^a quod ego Eppo miles, Brachizlao^b duce famoso^c ducatum tenente, pro remissione peccatorum meorum villam meam Cebranice¹ nomine cum omnibus suis attinentiis, quemadmodum idem prefatus dux pro servitio meo dedit hereditario iure possidendam mihi et successoribus meis, dedi sancto Adalberto atque Benedicto et Meinardo abbati Břevnoviensis^d ecclesie suisque successoribus et cunctis ibidem deo militantibus perpetuo tenendam.*
- 35 *Piissimus vero dux voto animi mei benigne annuens, hanc meam donationem*

378. *a)* „Not. — fidelibus“ *litteris maiusculis scriptum B.* — *b)* „Breciszlao“ *B.* — *c)* „famosissimo“ *B.* — *d)* „Břevnovien“ *B.*

¹⁾ *Sebranice, distr. pol. Boskowitz (Boskowitz).*

ville^e et sylve usque ad flumen nomine Zwitavam^f et ultra^g montes Chanavi^h usque ad rivulum Zabudou et montem Yzarⁱ tendentem per Krennhnin^k versus Hlum usque ad stratam publicam, sigilli sui appensione muniri precepit. Anno domini millesimo quadragesimo tertio.

Et ego Brachizlaus,^l dei gratia dux Boemorum, charissimi militis mei Epponis 5 oblationem cum meo^m consensuⁿ factam ob remissionem peccatorum meorum munire precepi sigilli mei impressione, cum predictus Eppo, Belinensis urbis tum^o prefectus, proprium sigillum non haberet, quo presens privilegium perpetuaret.

379.

10

(FALSUM S. XIII.)

Břetislaus, dux Bohemiae, maiori ecclesiae Břevnovensi a se constructae plures villas largitur eique ob amorem et memoriam beati Guntheri eremitaie circuitum suum in Prachensi provincia donat; in Moravia cellam in castro deserto, Raigrad nomine, constructam Meinhardo abbati eiusque successoribus perpetuo 15 possidendam donat, cui immunitates quasdam concedit.

Pragae 1045 oct. 18.

Exstant duo instrumenta autographorum instar manu saec. XIII exarata, quorum primum in tabulario monasterii Břevnovensis (A), alterum in tabulario monasterii Raigradensis (A') asservatur.

20

Ludewig, Reliquiae manuscr. VI, pag. 51, num. 28. — Ziegelbauer, Epitome historica... monast. Brevnoviensis, pag. 241 (ex A). — Piter, Thesaurus absconditus, pag. 61, num. 4 (ex A). — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 285. — Dobner, Monum. hist. Boemiae VI, pag. 6, num. 5 (reg.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 120, num. 136. — Erben, Reg. I, pag. 44, num. 108 (fragm.). — Schramm, Regesten z. Gesch. d. Benedict.-Abtei Brevnov, 25 in Studien u. Mitth. aus d. Benedict.- u. Cist.-Orden III, pars 1, pag. 68 (reg.).

Diploma falsum esse, optimo iure declarat Palacký, Dějiny³ I, pars I, pag. 308, not. 306 et Hirsch, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinrich II, tom. II, pag. 40, not. 2; v. et Dudík, Mähr. allg. Gesch. II, pag. 231, not. 1. — Utrumque instrumentum unus idemque scriba exaravit, quem saeculo demum XIII opus suum confecisse litterarum formae manifesto 30 demonstrant. Locus, qui de libertatibus est a Boleslavo duce concessis, spurio eiusdem ducis privilegio (num. 375) desumptus est, quod demum saeculo XIII medio scriptum est. Qua re diploma nostrum tempori aliquanto posteriori attribuendum esse, comprobatur. Atqui omnino infitiandum non est, Břetislavum ducem quasdam villas, quae in diplomate adferrentur, monasterio Břevnovensi muneri dare potuisse, sed quanam fuerint, diiudicari 35 non potest.

378. ^e) 'villae' et sic infra 'ae' pro 'e' B. — ^f) 'Zwitauam' B. — ^g) 'ultro' B. — ^h) 'Chanavi' B. — ⁱ) 'Ysar' B. — ^k) 'Krēhin' B. — ^l) 'Brethizlaus' B. — ^m) 'vero' A (verisimillime typographi errore). — ⁿ) 'consensu meo' B. — ^o) 'tunc' B.

¶ In nomine patris et filii et spiritus sancti. ¶ Notum sit omnibus christiane fidei cultoribus, quod ego Brecizlaus, dei gracia dux Boemorum,^a ¶ maiorem ecclesiam in Brevnov in honore sancti Adalberti, Boemice gentis apostoli, ob eternum remedium anime meae parentumque meorum deo cooperante construxi
 5 et eidem nomine dotis has villas cum hominibus et earum pertinentiis dedi: Smilovice,¹ Waisovice² et in villa Vezduhovicih³ tres ¶ homines, Podmocleh⁴ octo homines, Racovicih⁵ octo homines, Bvdegosticih⁶ dimidiam villam, Nvtovicih^{b 7} dimidiam, Segrovicih⁸ dimidiam. Quendam eciam hominem in Zlicina⁹ Keien nomine cum omni posteritate sua, propter delictum^c suspendio iudicatum, addita
 10 terra, que posteritati sue sufficeret, servituti Brevnovensis ecclesie mancipavi, et alium virum, Lvben nomine, in Crepeniz,¹⁰ propter furtivam venationem similiter patibulo iudicatum, cum sex mancipiis eidem monasterio dedi ita, ut domino abbati et fratribus eius singulis annis quilibet illorum duodecim denarios persolvat, et porcum triennem bene pastum dent semel in anno et pernoctationes et con-
 15 ductum, quociens expedit, domino abbati vel nunciis ipsius. Ob amorem quoque et memoriam beati Gvnterii^d heremite, qui me de sacro fonte baptismatis suscepit, ipsum in ecclesia Brevnovensi sepeliendo, contuli eidem ecclesie circuitum meum in Prahensi¹¹ provincia, has villas cum hominibus et terris, silvis et pratis continentem: Hidchice¹² et ibidem villam eiusdem nominis Hidchice¹² cum flu-
 20 mine, Hainv¹³ et curiam Navgedci¹⁴ cum suis attinentiis, Domarazi¹⁵ et Kalinich¹⁶ duos homines, Nezamizlice¹⁷ et Canicih¹⁸ dimidiam villam, Crainice¹⁹ et Scodru,²⁰ Dwocotloki²¹ et Sivohibice,²² Sihovice^{e 23} cum flumine Otava cum molendinis et pratis, Psare²⁴ et Crauolusice,^{f 25} Volisovice²⁶ et Stancovice,²⁷ Podmocli²⁸ cum

25 379. a) ‚Boemorum‘ A'. — b) ‚Nuthovicih‘ A'. — c) ‚propter detestabile delictum‘ A'. — d) ‚Gvnterii‘ A'. — e) ‚Sihouice‘ A'. — f) ‚Crauolusice‘ A'.

30 1) Smilovice prope Dobříš, distr. pol. Příbram. — 2) Kvasejovice, distr. pol. Sedlčany interpretatur Orth, Topograf. slovník Čech, pag. 335. — 3) Zduchovice, distr. pol. Příbram. — 4) Podmokly, distr. pol. Hořovice. — 5) Rakovice prope Mirovice, distr. pol. Písek. — 6) Buděhostice prope Velvary, distr. pol. Slaný. — 7) Neutonice, distr. pol. Smíchov. — 8) Žehrovice Mšecké, germ. Kornhaus-Žehrowitz, distr. pol. Slaný. — 9) Zlýčín, distr. pol. Smíchov. — 10) Křepence, distr. pol. Sedlčany. — 11) Provincia denominata ab arce provinciali Pracheň prope Horažďovice. — 12) Hydčice Malé et Hydčice Velké, distr. pol. Strakonice. — 13) Hajná, alias Hejna, distr. pol. Strakonice. — 14) Oujezd hliněný prope Horažďovice. — 15) Domoraz, distr. pol. Sušice (Schüttenhofen). — 16) Kalenice prope Horažďovice. — 17) Nezamyslice, distr. pol. Sušice. — 18) Kejnice prope Horažďovice. — 19) Krejnice prope Strakonice. — 20) Škudra ab Strakonice versus meridiem et occidentem. — 21) Zvokotoky prope Škudra. — 22) Žihobce, distr. pol. Sušice. — 23) Žichovice, distr. pol. Sušice. — 24) Psáře vicus quondam situs prope Rožmítál, distr. pol. Blatná. — 25) Kravolusice vicus quondam prope Nezamyslice situs. — 26) Volšov, alias Ulišov, ab Sušice versus meridiem et occidentem. — 27) Stankov Dolní vicus praecedenti vicinus. — 28) Podmokly prope Sušice.

theloneo in Breznich.²⁹ In Moravia eciam quandam cellam in honore sanctorum Petri et Pavli apostolorum in quodam castro deserto, cui nomen Raygrad,³⁰ construxi et eam foro in proxima villa et theloneo ibidem in ponte constituto, villis eciam et silvis, fluminibus et pratis circumquaque adiacentibus sufficienter dotatam ecclesie Brevnovensi et domino Meinhardo³¹ abbati suisque successoribus dedi perpetuo possidendam cum omnimoda eiusdem celle et supradictarum villarum hominum libertate, quam serenissimus proavus meus Bolezlavs,^g quondam dux Boemie, ad petitionem sancti Adalberti, omnibus hominibus Brevnovensis ecclesie per totam Boemiam liberaliter dedit, sicut in privilegio ipsius vidi contineri, videlicet ut omnes homines ecclesie Brevnovensis ab omni provinciali iure seu lege liberi ac exempti permanerent, non edificarent oppida, nec pontes renoverent, nullius potentis * astent iudicio, * nisi coram suo abbate, nec recipiant venatores vel aliquos nobiles terre in domos suas, nisi voluntarie velint hoc facere. * Et quicquid per aquas totius Boemie sive per vias ad usum monachorum homines Brevnovenses duxerint, ab omni iure * theloneario sint totaliter exempti, nichil omnino cuiquam ratione beneficii persolventes. Si quis autem successorum vel heredum meorum contra donationem meam ausu temerario venire presumpserit, paternam maledictionem pro benedictione recipiat et ultioni divine ac Gehenne ignibus deputetur. Et ut mea donatio rata sit et firma, huic privilegio sigillum meum apponi precepi, presente domino Severo, venerabili episcopo Pragensi, qui desiderio meo annuens, presentibus omnibus nobilibus Boemie, donationis mee fraudatores vinculo anathematis innodavit. Datum in urbe Praga anno gracie millesimo XLV, XV kalendas novembris.

Autographo A impressum est sigillum rotundum de cera alba confectum, cuius diametros longitudinem habet 760 mm. In sigillo expressa est imago viri sedentis veste sinuosa induti, qui in manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscriptio: + BRECIZLAVS · DEI · GRACIA · DVX · BOEMOR. — Altero autographo A' sigillum ducis de cera coloris fuscii, quod eadem forma confectum est, appendet e filiis sericis rubeis et flaveis.

380.

(FALSUM S. XIV.)

30

Břetislaus, dux Bohemiae, monasterio sancti Iohannis in Ostrov castrum Hrádek cum omnibus ad illud pertinentibus donat eique libertates quasdam concedit.

Ostrov 1045 oct. 22.

Superest tantum apographum saec. XIX in „ex collectione Excell. Dni. C. K.“ Pelzelio per dominum de Bienenberg communicatum, quod in tabulario Musaei regni Bohemiae asservatur (B).

379. *g)* Bolezlaus' A'.

²⁹⁾ Březnice locus quondam ibi situs, ubi nunc est Dobrá voda (Gutwasser) prope Hartmanice. — ³⁰⁾ Rajhrad, germ. Raigern, a Brunna versus meridiem. — ³¹⁾ 1043-1089.

Graf Kasp. Sternberg. Umriss einer Gesch. d. böhm. Bergwerke I, Urkundenbuch, pag. I, num. 1 (C). — Erben, Reg. I, pag. 45, num. 109.

5 *De diplomatis fide vide Sternberg l. l. tom. I, Abth. 2, pag. 15, qui diploma ante saec. XIII confectum non esse recte exponit. — Tam libertates, quas diploma adfert, quam temporis nota, in qua dies festivitate sancti designatur, diploma tempori multo posteriori attribuendum esse, demonstrant. Nonnulla, quae in diplomate leguntur, verba potius sermonis diplomatum saeculi XIV consuetudini accomodata sunt.*

In nomine sancte et individue trinitatis. Ut ea, quae a nobis mature disponuntur, perhenniter manean, nec ullo ausu immutari possint, et secundum
 10 apostolum, opus autem suum probet unus quisque et sic in semetipso tantum gloriam habebit et non in altero,¹ Brazizlaus, divina gracia Boemorum dux, notum facimus universis presentes literas inspecturis, quod cum dilectus nobis abba et conventus beati Iohannis in Ostrow² ordinis beati Benedicti a nobis devote petierint castrum quoddam Gradek³ nomine ad influentiam rivuli Hotunie⁴
 15 in flumine Zazoa⁵ illis in perpetuam possessionem tradendum, nos itaque piis eorum precibus inclinati, non inprovidē, sed sano nostrorum accedente^a consilio, ob remedium anime nostre nostrorumque progenitorum monasterio Ostrow illud castrum Gradek, quod quondam a predecessoribus nostris e ruinis loci deserti ad custodiam aurifossorum, qui vulgo ylouci^b dicuntur et in Ylou^c⁶ habitant
 20 ibique in vicinia ab antiquo aurum de terra ylouant^d seu decutiunt,^e a fecibus terre separant et lavant extractum, porro progenitoribus cuiusdam Dlugomiri militis dicti Wczelye^f pro preda et incendio, quod avus noster ipsis in guerra intulerat, in restaurationem dampni in feudum traditum ab ipsis aliquo tempore tranquille tentum abindeque nuncupatum fuisset, post eius vero iam dicti
 25 Dlugomiri fugam in Poloniam fisco camere nostre celsitudinis obvenisset, illud posthac nunc cum omnibus pertinentiis eius predicto abbati et conventui seu monasterio ecclesie Ostrow perpetuo possidendum tradimus et assignamus; ita quidem, ut predictus abba^g et conventus villas, agros, sylvas, pascua, aquarum decursus, flumen Zazoa, piscatores, molendina, exitus et reditus ad ipsum castrum
 30 alias spectantia et quidquid de agrorum et fundorum censibus manuperariis et carroperariis ad illud pertinet, libere et nullo obstante contradictorio perpetuo frui possint, valeant ac debeant. Addimus preterea ad circiter quatuor mansos terre inculte, fructetis tantum et arbustis occupate, ad decursum fluminis Zazoe ex utraque ripa^h et ipso flumine usque ad infusionem ad flumen Wltauamⁱ alias
 35 camere nostre spectantes cum piscatoribus et louchis^k ibi habitantibus. Desuper

380. a) ,accidente' B. — b) ,Glowci' B. — c) ,Glow' B. — d) ,glowant' B. — e) ,decuciant' B. — f) ,Wczelye' B. — g) ,abbas' B. — h) ,rippa' B. — i) ,Wltawam' B. — k) ,lawchis' B.

l) Galat. VI, 4. — 2) Ostrov monasterium in fluminis Vltavae insula prope Davle situm. — 3) Hrádek quondam arx nunc curia nomine Včelní Hrádek prope Jílově

(Eulau). — 4) Chotouňský potok. — 5) Sázava, flumen, qui prope Davle in Vltavam influit. — 6) Jílově, germ. Eulau, a Praga versus meridiem

ipsum abbatem et conventum inibi in bonis huius castri ab omni servitute, que vulgo naraz et nozleh dicitur, vel quocunque alio honore perpetuo liberamus et liberos esse volumus. Nullus igitur presumat hanc nostre donationis et concessionis paginam attemptare vel infringere; qui secus fecerit, iram dei omnipotentis et eternas penas se noverit incursum. Datum in presentia domini Seueri,¹ 5 venerabilis episcopi Pragensis, aliorumque nobilium terre in monasterio Ostrow ipsa die sancti Seueri¹ episcopi et confessoris anno salutis MXLV.

381.

(FALSUM S. XIII.)

Břetislaus, dux Bohemiae, ecclesiam in Raihrad a se constructam in ecclesiae 10 Břevnovensis ditionem ac potestatem perpetuam subiungit eique villas non paucas et fructus quosdam publicos donat et easdem libertates concedit, quae a Bole-slavo duce quondam monasterio Břevnovensi concessae sunt.

In castro Raihradensi 1048 nov. 26.

Instrumentum autographi instar manu saec. XIII exaratum in tabulario monasterii Rai- 15 hradensis asservatur (A).

Ludewig, Reliquiae manuscr. VI, pag. 55, num. 30. — Ziegelbauer, Epitome hist. . . mo- nasterii Brevnoviensis, pag. 275 (ex apographo inserto Caroli IV Romanorum et Bohemiae regis confirmationi, cuius autographum in monasterii Břevnovensis tabulario asservatur). — Piter, Thesaurus absconditus, pag. 138 (ex A). — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 297. — 20 Dobner, Monum. hist. Boem. VI, pag. 6, num. 6 (reg.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 122, num. 137 (ex A) = Erben, Reg. I, pag. 45, num. 111. — Schramm, Reg. z. Gesch. d. B.-A. Brevnov, in: Stud. u. Mitth. aus d. Ben.- u. Cist.-Orden III, pars I, pag. 68 (reg.). — Imago aeri incisa, quam Piter anno 1759 conficiendam curavit, nonnullis libri eius The- saurus absconditus exemplaribus adiuncta est. Imaginem phototypicam praebeet Friedrich 25 in Sborník prací žáků Gollových ad pag. 74.

Tam sigillum diplomati appensum quam litterarum forma manifesto demonstrant diploma non ad Břetislavi ducis tempora referri posse Vir cl. Wattenbach scriptura sola innixus diploma saeculo XII minus recte attribuit; v. Dudík, Gesch. d. Stiftes Raygern I, pag. 65 not. 12. — Dudík, Mährens allg. Gesch. II, pag. 244, not. 1 saeculo XII vel XIII diploma 30 scriptum esse censet. — Comminatio, qua diploma concluditur, ad verbum privilegio, quod Přemysl, marchio Moraviae, a. 1234 nov. 2 eidem concessit monasterio (Boczek, Cod. Mor. II, num. 250 = Erben, Reg. I, num. 862) deprompta est; idem privilegium etiam in ea re diplomatistae nostri scriba imitando consecutus est, quod ultimae vocis litteras distraxit: p-o-r-c-i-o n-e-m. Loci, qui de libertatibus est a Boleslao duce concessis, nonnulla 35 verba Břetislavi ducis diplomati spurio, anno 1045 oct. 18 dato (v. num. 379) desumpta sunt. Qua re diploma nostrum saeculo XIII exeunte confectum esse, comprobatur. Vide Friedrich, O dvou nejst. list. kl. Rajhrad. in Sborník prací žáků Gollových pag. 72 sq. — Locorum nomina explicat Wolný, Erläuterungen des Stiftungsbriefes d. Benedictinerabtei Raygern in Mähren v. J. 1048, in Hormayr's Archiv 1826, num. 89, pag. 473 sq. Dudík, 40 Gesch. d. Stiftes Raygern I, pag. 66, 67.

§ In nomine sancte et individue trinitatis. § Brachizlaus, dei gratia Boemorum dux, omnibus Christi fidelibus, tam moderni, quam futuri temporis. || Salvator noster pauper venit in mundum, sicut ipse testatur: „Vulpes foveas habent et volucres celi nidos, filius autem hominis“ non habet, ubi || caput suum reclinet.¹

5 Cum autem religio christiane salutis, omnipotente deo auxiliante, longe lateque per universum mundum meruit || solidari, extunc ecclesie Iesu Christi et patrimonialia multiplicari ceperunt et crementa recipere per principes et reges et heredum successores. Quorum ego Brachizlaus esse cupiens imitator, pro remedio anime mee et parentum meorum ad honorem dei et sanctorum apostolorum Petri et

10 Pauli ecclesiam in castro Raygradensi propriis sumptibus construxi, tali scilicet tenore, ut in perpetuum, tam in temporalium ordinatione, quam in omni disciplina et reverencia Brevnovensi subiaceat ecclesie. Ad consolacionem autem pauperum fratrum deo militantium, quos ibidem abbas Brevnovensis manere decreverit, villam Raygradensem² una cum tabernis absolute et forum et theloneum in ponte

15 eiusdem ville ab omni extranea cotradidi exactione, villam Popowici³ cum omnibus suis attinentiis similiter large et libere obtuli; terminus autem silve, que ipsi attinet ville, á Bobrava⁴ deorsum usque ad terminum Bluchine⁵ sic et flumen Zuratcha⁶ ad eosdem terminos usque dirivatur. Dedi eciam villam Opatowici⁷ similiter cum pratis et flumine et silva; terminus autem huius ville usque ad

20 terminos Bluchine⁵ et usque ad pontem ville proxime Vzose⁸ nomine protendit. Ad hec in Brinnensi provintia decimationem frumenti ac decimi nummi et villam Obvcheri⁹ cum omnibus suis appendiciis et decimam thelonei, quod brod vulgo appellatur,¹⁰ in flumine Olzawa¹¹ donavi. Preterea considerans non posse sufficere fratribus in Raygrad silvas donatas ad omnem necessitatem, circuitum Domasove¹²

25 larga benivolentia et absolute ipsis contradidi. Extenditur autem circuitus á villa¹³ et rivo Bobrowa usque ad rivum Bietesca¹⁴ et usque ad terminos Lucki.¹⁵ In speciales vero usus fratribus in Brevnov villam Raygradici¹⁶ simul et tabernarios in Lucka¹⁷ constitui. Predictarum quippe villarum hominibus eandem pacem et

381. a) „hōis“ eod. atramento eadem manu superscriptum A.

30 ') Matth. VIII, 20. Luc. IX, 58. — 2) Rajhrad, germ. Raigern, distr. pol. Hustopeč (Auspitz). — 3) Popovice ab Rajhrad versus septemtrionem. — 4) Bobrava rivulus, qui prope Popovice in fl. Svatka (die Schwarzwawa) influit. — 5) Blučina, germ. Lautschitz, ab Rajhrad versus meridiem et orientem. — 6) Svatka, germ. die Schwarzwawa. — 7) Opatovice prope Rajhrad. — 8) Vicus hic iam non exstat; situs erat in rivulo Cezava. — 9) Fortasse Ořechov Velký, germ. Gross-Urhau, distr. pol. Brno (Brünn). — 10) Theloneum hoc fortasse ibi situm erat, ubi nunc est Uherský Brod (Ungarisch-Brod). — 11) Olšava flumen ab sinistra fl. Morava (die March) ripa. — 12) Domašov a Brunna versus occidentem. — 13) Villa haec a rivulo Bobrava denominata iam non exstat. — 14) Byteška rivus, qui oppidum Byteš Velká (distr. pol. Velké Meziříčí) praeterfluit. — 15) Lúčka; vicus hic iam non exstat. — 16) Rajhradice, germ. Klein-Raigern, prope Rajhrad. — 17) Loučka, germ. Lauka, prope Rajhrad.

35

40

quietem concedo, quam dudum attavus meus, dux * Bolezlaus, ad petitionem sancti Adalberti, episcopi Pragensis, Brevnovensi monasterio concessit, videlicet ut universi homines, ad Brevnovense monasterium per totam Boemiam et Moraviam pertinentes, ab omni * lege provinciali et ab universo opere et tributo principum sint omnino liberi *. Et ut hec firmitatem perpetuam obtineant, hanc paginam donationis meę appensione sigilli mei munire decrevi. Acta sunt hec^b ab incarnatione domini anno millesimo XLVIII. Et eodem anno celebrata est gloriosa dedicatio oratorii in castro Raygradensi in honore sanctorum apostolorum a venerabili patre nostro domino Seuero, Pragensis ecclesie episcopo sexto, VI kalendas decembris, presente me Brachizlao duce, eiusdem oratorii constructore, et domino abbate Meynhardo Brevnovensis cenobii, presente etiam filio meo Zpitigneo et Stiborio, castellano Pragensi, et Iohanne, iudice totius provincie Pliznensis, et Chvnone dapifero et Marquardo, castellano Znoymensi et presentibus aliis quam plurimis nobilibus Boemie et Moraue. Datum eodem die per manum Hvgonis notarii in castro Raygradensi. Contradictores huius privilegii et invasores prenominate ecclesie cum Dathan et Abiron, quos terra vivos absorbit, accipiant porcionem.

(S. P.)

Autographo e filis sericis flaveis appendet sigillum rotundum de cera coloris fusci confectum, quod eadem forma profectum est atque in num. 379.

382.

20

(FALSUM S. XII.)

Břetislaus I, dux Bohemiae, ecclesiam collegiatam Boleslaviae fundat eique villas non paucas, servos et vectigalia in Bohemia et Moravia large donat.

— — —

Apographum in charta manu saec. XVII ineuntis scriptum in tabulario capituli metropolitani Pragensis asservatur (B).

Balbin, Epitome hist. Boh. pag. 190 (ex apographo Pessinae de Czechorod). = Rohn, Antiquitates ecclesiarum, capellarum et monasteriorum ... districtus Boleslaviensis, pag. 4—7. = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 310. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 125, num. 141. = Erben, Reg. I, pag. 47, num. 115.

30

Schwartz ap. Menke, Script. rer. Germanic. I, col. 2023, not. 80 diplomatis fidem in dubium vocat; cf. Dobner l. l. pag. 313. Palacký ap. Erben, Reg. I, pag. 624 privilegium suspectum, non ante saeculi XI finem compositum esse declarat. Sed immunitates, quas diploma adfert, eam quae ad nos pervenit eius formam saeculo XII non esse antiquiorem, manifesto ostendunt. — In possessionibus describendis privilegii auctor memoriis antiquis verisimillime usus est; quae autem fuerit donatio primaria, quidve sit complexa,

35

381. b) h' eod. atramento superscriptum A.

accurate iam discerni non potest. Id tantum constat, capitulum Boleslaviense saeculo XIII exeunte decimas, quae ad se e provincia Znojmensi ac Bitoviensi rediissent, ad Vratislaum ducem donatorem rettulisse; cf. Palacký, *Dějiny*², I, 2, pag. 420, not. *); Emler, *Reg. II*, pag. 771, num. 1795. — Cosmas, *Chron. Boh. lib. II*, c. 13 ecclesiam collegiatam Boleslavensem anno 1046 mai 19 dedicatam esse refert (*Font. rer. Boh. II*, pag. 85). — Dobner l. l. diploma nostrum anno 1052 attribuendum esse iudicavit, quod Boženae ducissae mortuae diem anniversarium commemorat. Quod cum non sit genuinum, temporisque notis omnino careat, ad certum quendam annum referre non libet. — Cf. et Zap, *Stará Boleslav a kolleg. chrám sv. Václava*, in: *Památky archaeologické II*, pag. 340 sq.; Prášek, *Okres Brandejsský nad Labem*, pag. 63. — Boczek l. l. pag. 127 nomina personarum et locorum ex alio quodam apographo tabularii capit. Olomucensis se correxisse affirmat, quod ab eo plane fictum esse verisimillimum est.

In nomine patris et filii et spiritus sancti, sanctae scilicet et individue trinitatis. Bracizlaus, princeps Boemorum dei gratia catholicus, suis successoribus
 15 omnibusque posteris principibus, episcopis, abbatibus, praesbyteris catholicis. Gratia vobis et pax, gaudium, caritas a deo patre et Christo Iesu. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris, quod ego divina favente gratia dux Boemorum de hoc, quod Christi mihi pietas concessit possidendum, in urbe Boleslaviensi¹ monasterium construens, ubi quondam corpus almi patroni nostri
 20 Wenczelai martiris Christi ab infidelibus peremptum trium spatio annorum requievit, nunc vero deo concedente ibidem quinque corpora sanctorum fratrum servantur, pro animae meae natorumque remedio pro posse ditavi. Dedi enim villas: una vocatur Popouici,² secunda Prisin,³ tertia Zapi,⁴ quarta Dreucici,⁵ quinta Mlicasir,⁶ sexta Dethinici⁷ cum saltu, septima Drisech⁸ cum torculari,
 25 cuius dimidiam partem canonicis statui. Ad quod colendum servos destinavi: de Cresenic⁹ Stanek, de Lubosin¹⁰ Castri,^a de Podliscin¹¹ Swerad, de Obodr¹² Gostirad et Zlez, Cyg, Laurata. Ad portandas lagunculas^b dedi Cusa cum tribus filiis: Ponca, Crisan, Martin. Aratores ad predictas villas dedi: Miros, Lazen, Scek, Milon, Koluua,^c Mladek, Naglaz, Semris, Celiga, Tehna,^d Radouan, Gosten,^e
 30 Cuna, Cruca, Zelan, Castri,^f Trz.^g Tornarium scutellarum Bozetha cum filiis Dracon, Okresa, Malik, et alium, qui toreumata facit, Nema. Diaros^h Zesak,

382. a) genuine 'Casta', sed alio atramento corr. B. — b) ex 'lagunculos' corr. B. — c) 'Koluua' B. — d) 'Thena' B. — e) 'Costen' B. — f) fortasse 'Casta' corrigendum. — g) fortasse 'Teh' corrigendum. — h) ita B, quod fortasse 'Iaros' corrigendum est.

35 ¹⁾ Boleslav Stará, germ. Alt-Bunzlau, prope Brandýs n. L. (Brandeis a. d. Elbe). — ²⁾ Popovice prope Brandýs n. L. — ³⁾ Přivory, distr. pol. Mělník, interpretatur Sedláček, *Místop. Slovník*, pag. 735. — ⁴⁾ Zápy prope Brandýs n. L. — ⁵⁾ Dřevčice prope Brandýs n. L. — ⁶⁾ Mlekožirý; ubi vicus hic quaerendus sit, incertum est. — ⁷⁾ Dětenice, alias Jetenice, distr. pol. Jičín. — ⁸⁾ Dřísy prope Stará Boleslav. — ⁹⁾ Křesnice; fortasse idem vicus desertus, qui alias Kříženec vocabatur et prope Záhuby in distr. pol. Jičín situs erat. — ¹⁰⁾ Libušín, distr. pol. Slaný (Schlan). — ¹¹⁾ Podlešín prope Slaný. — ¹²⁾ Obodrž prope Nové Benátky, distr. pol. Mladá Boleslav.

40

Temata, Thima, Wach, Zlusen. Molendinarium Vscen. Pistores Wrac, Zmil. Cocos Ponec, Crima. Sutoresⁱ mardurinarum pellium: Ninos, Holec, Coluza, Cosusa. Sutores corii Vserad. Piscatores Miley, Honika,^k Milgost. Oppillionem Negⁱ cum filiis Goscek, Theza, Bucan. Aurificem Coiata.^m Fabros Zauid, Castey. Cupe-
dynarium Caica cum filiis Zbina, Kokora. Qui picarios faciant, Radey, Nesul, 5
Milos. Qui curti cottidie inserviant:ⁿ Mladon, Priuic, Milowan, Milon. Tributarios mellis in villa Rounen^o 13 Sdena cum filiis Radosta, Dobros; Lubincih¹⁴ Radisa cum filiis Platis, Predsa; Losenich^p Posdik, Zuest cum filio Musik; Osece¹⁵ Mucka; Wlikoua^q 16 Bitech,^r Reunic cum filiis Ztoian, Zezamil. Salsamentarios Iac^s cum filiis Louata, Terek,^t Dobrotay, Milouan; Cany cum filiis Ian, Postoy, 10
Podpope, qui debent semper equum^h habere in curte. Ad agenda queque negocia Quasina cum filiis Span,^v Milata, Craiata, Climata. Scutarium, qui debet sex scuta dare, Stach. Campanarium ecclesiae Seteh. Custodes ecclesiae Poztrizine¹⁷: Bezdrug^x cum filiis, Zwoiata, Zuc, Masceta cum filiis Ozrak,^y Zkor, Rosuad. Znoicich¹⁸ Gormusa cum filiis Vitasa, Bogdan, Milowan, Mirota, Cerna, Necta 15
cum filio Crazota, Dragota. Bezenez¹⁹ Sina, qui dedit in loco sui Sinogorum Velprideh²⁰ cum sex filiis. Maslouicich²¹ Bezded cum filiis Cana, Trebota, Bogsa. Letecch²² Milatha. Lubcicich²³ Sematha. Lusas²⁴ Boracha, Wlican, Trebeny, Ostoyka, Buka. Kozlech²⁵ Wsserad cum filiis. Syritih²⁶ Obyd. In civitate Mali, Milon cum filiis Boguza, Bach, Zkor, Rosuad. Nadubrauci²⁷ Dobrata cum filiis, Zbrz,^z Do- 20
besta, Neyapa cum filiis. His itaque dispositis, addidimus decimationem, quę pertinet ad urbem Cazlauae²⁸ et in pago dicto Isgorelik,²⁹ quae sex denariis

382. ⁱ) supra lineam ‚Pelliones‘ alia, ut videtur, manus adnotavit, B. — ^k) ex ‚Homka‘ corr. B. — ^l) ex ‚Nog‘ corr. B. — ^m) ‚Caiata‘ B. — ⁿ) In margine ead. manus adnotavit: ‚Cursores viarum‘ B. — ^o) fortasse ‚Rouuen‘ corrigendum est. — ^p) ‚Lo- 25
semich‘ B. — ^q) ‚Wlikona‘ B. — ^r) ex ‚Bilech‘ corr. B. — ^s) ita B. — ^t) fortasse ‚Tesech‘ corrigendum. — ^u) ‚equum‘ B. — ^v) ita B. — ^x) genuine ‚Bezoruac‘, sed postea ‚o‘ in ‚d‘ corr. B. — ^y) fortasse ‚Oztak‘ corrigendum est. — ^z) fortasse ‚Zbiz‘ corrigendum.

¹³) Roveň?; Sedláček, *Místopisný Slovník*, pag. 218 Hlavně Rynšovo interpretandum esse putat. — ¹⁴) ? Libenice prope Kolín. — ¹⁵) Osek; qui vicus huius 30
nominis hic dicatur, incertum est. — ¹⁶) Vlkava prope Nymburk interpretatur Orth. — ¹⁷) Postřižín, distr. pol. Slaný. — ¹⁸) Zlončice, alias Znončice, distr. pol. Slaný. — ¹⁹) Nomen hoc explicare nequeo. — ²⁰) Veltrusy, distr. pol. Slaný. — ²¹) Maslovice, distr. pol. Karlín (Karolinenthal). — ²²) Letky, distr. pol. Smíchov. — ²³) Libšice, distr. pol. Slaný. — ²⁴) Lužany, distr. pol. Jičín. — ²⁵) Kozly prope 35
Brandýs n. L. — ²⁶) Fortasse Jiřice, alias Žiřice, prope Kostelec n. L.; Žďěrec, germ. Sirtsch, distr. pol. Dubá (Dauba) interpretatur Orth. — ²⁷) Doubravice prope Modletice ab Říčany versus merid. et occid. interpretatur Sedláček, *Místop. Slovník*, pag. 158. — ²⁸) Čáslav a Praga versus merid. et orientem. — ²⁹) Ubi pagus hic quaerendus sit, incertum est. Žhořelec, germ. Görlitz, in Lusatia superiore non esse 40
interpretandum exponit Knothe, *Welcher Ort in Böhmen ist mit dem 1052 und 1126 erwähnten Isgorelik gemeint?* (in: *Neues Lausitz. Magazin* LXX, 1894, pag. 21 sq.) —

solvitur ad sustentationem canonicorum ibidem deo militancium. Insuper de urbibus Zatec³⁰ et Boleslauia utraque³¹ de omnibus quesitis et inquirendis decimum denarium. Per rura quoque ad predictas urbes pertinentia, ubicunque dominica exercentur aratra, decimum manipulum et omnium animalium, tam
 5 maiorum, quam minorum, quę per eadem rura aluntur, decimam. Quae vero sunt harum urbium, tam in longitudine, quam in latitudine, dimensa in hospitem rusticorumque turma, decimam urnam mellis tributique pacis decimum denarium persolvant. Addidimus etiam turrem dictam Lysa³² post obitum comitis nomine Mutis. Instituímus etiam eiusdem^{aa} ecclesiae canonicis de villa Zuzelic³³ annuatim
 10 refectionem, quod vulgo dicitur harmue^{bb} in memoriali matris meae Bozene. Haec de Boemica terra eidem ecclesiae solvenda firmiter statuimus. In Moravia vero de urbibus Rokiten,³⁴ Znoiem,³⁵ Bethow^{cc}³⁶ decimationem, quę sex denariis ab uno quoque^{dd} solvitur. Damus insuper de venditione hominum decimum denarium et decimum forum per omnia loca ad predictas urbes pertinentia. In flumine vero, quod dicitur Dyga,³⁷ de omnibus pontibus decimum tributum. Praeter haec eiusdem ecclesiae necessariis consulentes ad restauranda aratra,^{ee} si forte deficiant, ad emenda canonicorum vestimenta haec super addidimus: Olomuc³⁸ solvat annuatim unam marcam et duos boves, Prerov³⁹ unam
 15 marcam et duos boves, Spitignev⁴⁰ dimidiam marcam et unum bovem, Godonin⁴¹ dimidiam marcham et unum bovem, Bretyzlawe⁴² dimidiam marcham et unum bovem, Strahomin^{ff}⁴³ mediam marcham et unum bovem, Rokicen³⁴ unam marcham et duos boves, Znoiem³⁵ unam marcham et duos boves, Brnen^{gg}⁴⁴ unam marcham et duos boves, ^{gg} Pustimir⁴⁵ unam marcham et duos boves. Villas quoque dedimus
 20 has ibidem: Blatnice,^{hh}⁴⁶ Pregnici,⁴⁷ Naluce,⁴⁸ Zonolusii,⁴⁹ Nauramie,ⁱⁱ⁵⁰ Dolnem,⁵⁰

25 382. aa) 'eidem' B. — bb) 'harmuz' eadem fortasse manus supra lineam addidit B. — cc) 'Bethow' B. — dd) 'uno queque' B. — ee) 'aratra' alio atramento, sed ead., ut videtur, manu in spatio vacuo relicto additum B. — ff) 'ita' B. — gg) 'Brnen—boves' ead. manus in marg. addidit B. — hh) 'Blatinie' B. — ii) 'ita' B; fortassè 'Nauranine' corrigendum est.

30 ³⁰) Žatec, germ. Saaz. — ³¹) Boleslav Stará et Mladá, germ. Alt-Bunzlau et Jung-Bunzlau. — ³²) Lysá Stará, germ. Alt-Lissa, distr. pol. Mladá Boleslav (Jung-Bunzlau). — ³³) Žiželice, distr. pol. Nový Bydžov (Neu-Bidschow). — ³⁴) Rokytnice, distr. pol. Moravský Krumlov (Mährisch-Kromau). — ³⁵) Znojmo, germ. Znaim. — ³⁶) Bítov, germ. Vötteu, distr. pol. Znojmo. — ³⁷) Dyje, germ. die Thaya. —
 35 ³⁸) Olomouc, germ. Olmütz. — ³⁹) Přerov, germ. Prerau. — ⁴⁰) Spýtihněv, germ. Spitinau, distr. pol. Uherské Hradiště (Ungarisch-Hradisch). — ⁴¹) Hodonín, germ. Göding. — ⁴²) Břeclav, germ. Lundenburg, distr. pol. Hodonín. — ⁴³) Strachotín, germ. Tracht, distr. pol. Hustopeč (Auspitz). — ⁴⁴) Brno, germ. Brünn. — ⁴⁵) Pustoměř, distr. pol. Vyškov (Wischau). — ⁴⁶) Fladnitz prope Retz in Austria Inf. interpretatur Dudík, Gesch. Mähr. 4, pag. 181, not. 2. — ⁴⁷) Nomen hoc explicare nequeo. — ⁴⁸) Ubi villa haec quaerenda sit, incertum restat. — ⁴⁹) Iam non exstat aut alio nomine vocatur. — ⁵⁰) Ubi villa haec sita sit, nescio.

40

surgustum, quod vulgo dicitur Zlup, et lacus circumiacentes simul cum luco, Mikulcice,⁵¹ Prusy,⁵² Troscotouice,⁵³ Drinouice,⁵⁴ Pulin,⁵⁵ Nagradku,⁵⁶ Betharintich,^{kk 57} Bantich,⁵⁸ Plesitich,⁵⁹ Masouicuh,⁶⁰ Sanov.⁶¹ Ad haec firmissima nostrae auctoritatis decreta imponimus, ut quotquot homines ad predictam ecclesiam in Boemia sive in Moravia pertinent, nulli quicquam debeant in tributo, decimatione, in urbium vel pontium munitione seu caeteris servitiis, nisi tantum monasterio et praeposito, a quo regitur, teneantur.

Et ego Seuerus, dei gratia Pragensis episcopus, horum conscius et verus testis, adhibitis^{ll} Meynhardo et N. et his religiosis^{mm} cappellanis: Bogusud, Podyua, Mac, Bosyk et caeteris quam plurimis coram deo vivo et vero et eius terribili obtestamur iudicio et anathemate defendimus aeterno, ut nullus successorum eiusdem principis nostri Bracizlai seu aliqua persona hominis haec, quae ab eodem principe offeruntur, contradicat et decreta violare presumat. Si quis autem huius propositi violator extiterit, aeternis condemnationibus subiaceat innodatus et sanctos dei duodecim apostolos ac martyres Wenceslaum, Benedictum, Ioannem, Matthaeum, Isaac, Cristinum, confessores, virgines in presenti et in futuro adversarios senciatur atque in inferno inferiori concremandus cum dyabolo et eius ministris nec non cum Iuda traditore illisque, qui dixerunt domino deo: recede a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus, redactus in nihilum deficiat impius.

383.

20

(FALSUM S. XIV IN.)

Spitigneus II, dux Bohemiae, ecclesiam collegiatam sancti Stephani Litomericensem fundat magnisque muneribus donat.

— — —.

Instrumentum, autographi instar manu saec. XIV in. scriptum, in tabulario capituli Litomericensis asservatur (C).

Boczek, *Cod. dipl. Mor. I*, pag. 134, num. 151 (reg.). — Erben, *Reg. I*, pag. 51, num. 124. — Frind, *Kirchengesch. Böhmens I*, pag. 405, num. 6. — *Imaginem aeri incisam praebet Dobner, Annal. Hagec. V*, ad pag. 352.

Palacký, *Kritická úvaha i výklad základních listin kolleg. chrámu Litoměřického* (in: *Časop. Česk. Musea 1836* pag. 323 sq. = *Radhost II*, pag. 188 sq. = *Drobné spisy II*,

382. ^{kk}) ex 'Bethauntich' corr. B. — ^{ll}) 'adhibitus' B. — ^{mm}) 'religiosis' B.

⁵¹) ? Mikulčice, distr. pol. Hodonín (Göding)? — ⁵²) Fortasse Prusy, distr. pol. Přerov (Prerau). — ⁵³) Troskotovice, distr. pol. Mikulov (Nikolsburg). — ⁵⁴) Fortasse Drnholec, germ. Dürnholtz, distr. pol. Mikulov (Nikolsburg). — ⁵⁵) Fortasse Polany, germ. Pollau, distr. pol. Mikulov. — ⁵⁶) Hrádek, germ. Erdberg, distr. pol. Znojmo. — ⁵⁷) Nomen hoc explicare nequeo. — ⁵⁸) Bantice, germ. Panditz, distr. pol. Znojmo. — ⁵⁹) ? Plešice, distr. pol. Mor. Krumlov. — ⁶⁰) ? Mašovice, germ. Maispitz, distr. pol. Znojmo. — ⁶¹) ? Šanov, distr. pol. Znojmo.

pag. 123 sq.) hanc privilegii formam spuriam et saeculo XIII demum compositam esse declaravit; saeculo XIV ineunte cc. ann. 1319 multo magis confectam esse exposui in dissertatione *O zakládaci listině kapit. Litoměřické* (Rozpravy České Akademie 1901). Privilegii maxima pars genuinam de fundatione ecclesiae Litomericensis memoriam et bonorum eiusdem ecclesiae conscriptionem saeculo XII exeunte confectam (vide num. 55 A et B) ad verbum fere transscribit. — Villarum nomina iam supra in num. 55 explicantur.

Cum secundum Iob ,vita sit hominis milicia super terram,¹ et secundum apostolum ,non coronatur, nisi qui legitime certaverit,² nos tamquam milites in hoc salo mundi et || in valle lacrimarum de victoria pugne ancipites, utramque auctoritatem iuxta posse sequi cupientes, legitime certare et pellem propelle,³ si parvitas vite non inpediret, cuncta || que in presenti vita habebamus pro anima dare disponebamus, ut in celis coronari mereremur. Inde est, quod pro modulo nostro et temporis ac nostri evi parvitate ego Sspitigneus, || dux Boemorum, cum consortē thori pro remedio animarum nostrarum cogitantes, in nomine sanctē et individue trinitatis ac victoriosissimē crucis et venerabilis virginis dei genitricis Marie et beati prothomartyris Stephani omniumque sanctorum basilicam in Luthomiric construētes, tali dote studuimus insignire: Conferimus itaque firmo et stabili perpetuoque iure possidendum quicquid ad presens hec pagina notabit eidem. Igitur in primis damus ei XIII villas censualibus hospitibus ordinatas et ornatas serviētibz ac araturis et bubulcis cum omnibus necessariis, silvis videlicet et pratis. Nomina autem villarum sunt hec: Cresici, Prma, Popovo,^b Zassade, Trebessici, Repcici, Tinec, Malsov, Breza, Pracici,^c Lubusevici, Hucsci, Bussouici, Hotsov. Preterea de omni arte a castris nostris et oppidis, ut ad principis decet ministerium, * virum cum uxore * filiis et filiabus usibus deputamus ecclesie. Vineas quoque duas cum vinitoribus, qui sufficerent ad ipsas excolendas. Similiter conferimus puellas operatrices XXX. Iumenta centum cum pascuis; totidem oves, vaccas * XXX, * sues LXX. Hec omnia predictē tribuimus ecclesie. In viis etiam duabus, una per Hlumec, altera in Usthi, octavam ebdomadam nobis debitam prenominata tradimus ecclesie. In oppido autem, quo ipsa fundata est ecclesia, decimum forum, decimam tabernam et tocius nostri census decimam, tam in iudicio, quam in collecta generali eidem conferimus ecclesie. Mediam quoque partem de omni theloneo nobis debitam, tam a descendētibz, quam ab ascendētibz per Albiam sepe dicte tribuimus ecclesie, videlicet quod dicitur homuthne, othodne, otroce, gostine, grnecne, sitne. De forensi etiam theloneo tempore brumali, dum aqua est congelata, in sale quocumque modo aportato et in piscibus theloneum solvendum statuimus. De vino etiam, quod ducitur superius, sive inferius, vel quibuscumque rebus emptis sive vendendis idem fieri statuimus. Quicumque autem, nobilis sive ignobilis, servus et ingenuus, grecus aut iudeus, sal sive alia que-

383. a) ita C; Palacký ,et pellentem propellere' corrigendum esse putat. — b) litterae ,p' hasta inferior paene evanuit. — c) ultimae duae litterae (ci') vix legi possunt.

cumque adduxerit, de theloneo duas partes preposito, terciam autem canonicis dandam decernimus. De magna igitur nave, tam hospitum, quam indigenarum, duas magnas mensuras, * de mediocri unam. De parva vero, quotquod^d sunt mesure, totidem denari persolvantur nominate ecclesie. Pro minima autem navicula XV denarii persolvantur. Porro quicumque homines nobis debent sal solvere, medietatem thelonei solvant. Ad- 5
dimus adhuc XII rusticos in Luthomiric, * totidem in Belina doti ecclesie. Insuper VI rusticos, qui nobis singulis annis mel solvere consueverunt, ecclesie assignamus. Primam vero clausuram sub Luthomiric tociens dicte concedimus ecclesie. Iun-
gimus preterea omnibus supra dictis collectas generales, venditiones, swod, glava, narok, nedoperne, grrdost; quicquid ex hiis et talibus ad usum nostrum debet 10
provenire, totum libere et hilariter nostre concedimus ecclesie. Per presentem igitur paginam cunctis presentibus innotescat et futuris, quod quecumque sunt nominata et subscripta, nullus in hiis, excepto preposito et canonicis, dominari permittatur. Insuper etiam de grege iumentorum singulis annis poledrus pro tunica uni
cuique canonico sit deputatus. Annualis quoque decimatio ab hominibus ecclesie nostre 15
pertinentibus non alii nisi preposito * persolvatur. Fratribus autem in predicta ecclesia commorantibus addimus circuitum silve ante urbem cum agris eidem silve adiacentibus et podvine. De villa Secrrpi damus * hominem Zlaton nomine cum filiis et fratre ipsius ad usum ecclesie. Placuit etiam nobis ministerialium omnium nomina, in quibus villis commorentur, sub-
notare, ut posteri discant, quos et quare memorate tradidimus ecclesie. Igitur 20
sive mellis solutores, sive campanarii aut sutores albi et nigri, seu etiam qualis-
cumque artificii homines ad usum sepe dicte ecclesie sint per nos mancipati, cunctis presentibus innotescat et futuris. * Wzassadi est * campanarius datus cum
terra, Kozel vinitor cum terra, Sstoian vinitor cum terra, Ssvan vinitor cum terra. * Sutores quo-
que, ut supra dictum est, albi et nigri, fabri, carpentarii, stube calefactores. Ibidem etiam 25
sunt * hospites quam plures. Pocraticih Dalesse vinitor cum terra, Cecen vinitor cum terra, Dras
vinitor cum terra. Sytenicih Bacuka vinitor cum terra. Nabosci Mac carpentarius cum terra. Trebucicih
rustici duo: Rozroy et fratre^d eius Hostas cum terra. Trnovass terra fabri, cui nomen Cis. Nucnicih
Mali cum terra et aliam hbens^e Luchoue. Kopsisstech terra hospitalis ad aratrum. Raduine Gostesse
rusticus cum terra. Vsti Cean rusticus cum terra. Nastranem Ceacuka rusticus cum terra. Pesceass 30
Bikut rusticus cum terra et alia Sernossiech terra rusticalis. Liubohovass Iurata piscator cum terra.
Zalezzlech Ostass rusticus cum terra et aliam habens Prossmicieh. Nadiem^f hospitalis terra ad
aratrum. Nawilkonine rusticus cum terra ad aratrum. Lucovicih Platvoy sutor niger cum terra et
aliam habens Radvine. Dlaskovicih Rozroy rusticus cum terra ad II aratra. Hotissove hospitalis
terra ad aratrum. Breniass Iacub nutritor equorum cum terra ad aratrum. In * Usti Krisan cum 35
campo, qui dicitur Bresnik, ibidem terram hbens^g ad aratrum. Peruc pisskator^h cum terra *.

383. ^d) ita C. — ^e) ita C; litterae ,h' arcus sub lineam eo modo prolongatur, quasi scriba ligaturam ,h' imitare vellet. — ^f) ita C errore scriptoris pro 'Nafleti'. — ^g) post ,h' scriba genuine ,a' scribere voluit, qua littera non ad finem perducta, ^{b'} in locum eius posuit. — ^h) ,pissk' C.

- Trnovass Tesek custos apum cum terra ad aratrum. Kopissteh rusticus cum terra. Kostelec, Kono-
gedi, Tribussko, Dubravicia dimidia villa. In provincia Bolesslavensi Hotetove Zikac faber cum
terra ad aratrum. Brisac Istbesse * cum terra ad aratrum. Bozni cocus <cum terra> Damianus
cum terra ad aratrum. In provincia Satcensi Hotsove Prestan campanarius cum terra ad aratrum.
- 5 Lesskah Deton custos apum cum terra ad aratrum. Lubne Prauec carpentarius cum terra *.
In provincia Boizienensi Drasovicih Raděh custos apum cum filio Zvoien et cum terra et omnibus
ap[pendi]ciis. Siuogossici Kvetek cocus cum terra. A[d] ipsum vero castrum Lutomiric * pistores et
molendinarii, quorum nomina sunt hec: Stromata, Nerad et alii quam plures. Ex hiis omnibus
quicumque iabolo suadente aliquid minoraverit, penas eternas cum ipso in perpetuum paciatur. Amen.
- 10 Que autem hic articulantur, per viros catholicos eidem ecclesie sunt attri-
buita: Groznata dedit circuitum Cesslav; Lagovicih Heinricus dux terram, quam Zdessauss dederat
ei; Guelinus Pocudicih dedit terram. Pavel dal iest Plosskovicih zemu. Wlah dal iest Doleass zemu
bogu i ssvatemu Scepanu sse dvema dussnicoma Bogucea a Ssedlęatv.

(S. P.)

- 15 *Sigillum rotundum (diametros 74 mm) de cera alba confectum appensum est scidula mem-
branae instrumenti ipsius excissa. Sigillo medio conspicitur vir sinuosa veste indutus in
solio sedens, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscriptio:*
† SPITIGNEVS · DVX · BOEMOR.

384.

20 (FALSUM S. XII)

*Alexander II papa ecclesiam Vissegradensem a Vratislavo, duce Bohemiae,
conditam totius provinciae caput dici ac coli sancit eiusque praeposito, diacono,
subdiacono mitrae et sandaliorum usum tribuit.*

In palatio Lateranensi [1070] mai. 9.

- 25 *Apographum ex Cosmae Chron. Bohemiae excerptum exstat in Libro privilegiorum eccl.
Vissegradensis saec. XIV, qui in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservatur, fol. 3,
num. I (B). — De omnibus, qui supersunt, Cosmae codicibus mss. tantum Argentinensis
quondam saeculo XII ex. vel XIII ineunte et Monacensis saec. XV scriptus (C) privilegii
apographum servaverunt.*
- 30 *Berghauer, Protomartyr poenitentiae I, pag. 212. — Mansi, Conciliorum amplissima col-
lectio XIX, pag. 999. — Ditrich, Series praepositorum eccl. in castro Wischehrad pag. 9
(ex Cosmae editione Freheriana). — Migne, Patrolog. lat. 146, pag. 1423. — Erben, Reg.
I, pag. 57, num. 137. — Jireček, Cod. iur. bohem. I, pag. 17, num. 10. — Monum. Germ.
hist. Script. IX, pag. 84. — Fontes rer. Boh. II, pag. 101.*
- 35 *Privilegium falsum esse recte vidit Pagius, Critica hist. chronol. in universos annales
ecclesiasticos IV, pag. 239 (n. 17 ad ann. 1070) et Asseman, Kalendaria eccl. universae*

IV, pag. 211, quam sententiam etiam alii viri docti comprobant; cf. Dobner, *Annal. Hagec.* V, pag. 403. Privilegii conclusio Soběslavi I ducis diplomati anno 1130 dato (num. 111) ad verbum fere desumpta est. In privilegio componendo falsarius etiam iis usus est, quae canonicus Vissegradensis, Cosmae continuator, ad annum 1129 de ecclesia Vissegradensi condita memoriae tradidit (v. *Font. rer. Boh.* II, pag. 206). Inde apparet privilegium nostrum circiter saeculum XII medium demum vel aliquanto post confectum esse. Praeterea etiam spurium Vratislavi regis diploma (num. 387) auctori haud ignotum fuisse videtur. Ea quae Lippert, *Die Wyschehradfrage*, in *Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen* XXXII, pag. 213 sq. maxime privilegio nostro innisus de ecclesiae Vissegradensis fundatione disputat, nullius fere sunt momenti. Cf. Krofta, *Kurie a církevní správa zemí českých v době předhusitské*, in *Český časop. hist.* X, pag. 132 sq.. — Nota temporis annum quidem non indicat, sed relatio de ecclesiae Vissegradensis fundatione in duobus illis, quos supra commemoravimus, Cosmae codicibus interposita privilegium nostrum ab Alexandro II papa Vratislavo duci anno 1070 missum esse narrat.

Alexander,^a servus servorum dei, urbis Rome episcopus et papa,^b suis successoribus necnon catholicis^c episcopis sancteque Romane ecclesie subiectis cunctis utriusque vite prosperitatem et apostolicam benedictionem^d a summo deo cum omnibus sanctis. Ea, que dominus deus suam per clementiam ad augmentum apostolice sedis condonare dignatus est, ad agnitionem omnigenarum linguarum hoc sub cyrographo propagari volumus. Primum quidem misericordiam dei super nos diffusam liquide annunciamus. Boemorum dux Wratizlaus, vir christianus, fidei integerrimus amator, rebus in bellicis magnificus triumphator, quod serenissime ubique terrarum claruit, limina apostolorum Petri et Pauli honestos per nuncios quotidie^e visitans, nos ceterosque in dei servitio devotissimos omni beneficio minime^f preteriens, pie mentis devotione innotuit: Multa ante tempora votum deo vovi, quod adhuc nequaquam adimplevi,^g ecclesiam in honore salvatoris nostri, cuius ubique protectione munitus, vestre pietatis auxilio edificare cupio. Dictis talibus auditis, pontificalis^h apex ut ad cresceret, sanctorum patrum numero septuaginta duorum communi consilio penitus collaudavimus.ⁱ Igitur ad hec perficienda Iohannem, episcopum Tusculanensem, fundamentum dare misimus, cuius in presentia ipse prefatus dux cophinos terra^k onustatos XII propriis humeris portasse videbatur. Locus ergo, in quo est erecta, Vissegrada cognominatur, quod sonat literaliter altior civitatibus. Quam sacrosanctam ecclesiam totius provincie caput dici^l sanximus, prediis, mancipiis, auro, argento ceterisque ornamentis decenter ditatam comperimus. Episcopi eius sub dominio suis de decimis trecentos homines ad eandem ecclesiam segregaverunt: presul Pragensis

384. a) 'Alexander' B. — b) 'episcopis et papis' C. — c) 'catholicis' B. — d) 'benediccionem' B, ubi et infra semper 'cio' vel 'cia' pro 'tio' et 'tia' ponitur. — e) 'cottidie' B. — f) 'genuine' haud minime, sed 'haud alio atramento deletum' B; 'non minime' C. — g) 'implevi' C. — h) 'pontificalis' om. B. — i) 'collaudavimus' B. — k) 'terre' B. — l) sequitur adhuc 'venerari' C, quae vox genuine etiam in B posita, sed postea erasa est.

ducentos, Olomucensis centum, fratrum suorum Conradi^m etⁿ Ottonis consensu. Hoc itidem asyllum^o tutamini beati Petri, principis apostolorum, cunctisque in eius sede sessuris firmiter commendavit. Marcas XII de eadem ecclesia ad pedes universalis pape, quicumque erit, omni anno offerendas sub Christi testimonio
 5 destinavit. Huius vero conditionis^p gratia cunctis celsior in eadem regione ut videretur ecclesiis, qualicumque apparamento VII cardinales altari sancti Petri ministrare student, mitra, sandaliis, simili modo ipsius ecclesie prepositum, presbyterum, diaconum, subdiaconum incedere precipimus. Laudes, quas sub diademate^q statutis diebus proclamare solemus, solummodo in ista ecclesia, astante^r
 10 duce, summa diligentia Christum collaudare permittimus. Chrisma^s baptizandi, consecrationem clericorum, episcopus loci illius, invidia diaboli^t attactus, abnegare si presumpserit, nostri decreti iudicio apud quemlibet episcopum inveniat et accipiat, nemine autem prepediente omnem iniuriam in Romana synodo libere proclamet. Scripta istarum litterarum sigillo inpresso^u supra venerandum corpus
 15 beati Petri apostoli posuimus maxime ea pro causa, ut si quis dei inimicus mandatorumque eius contemptor hoc divellere voluerit, sciat se ab omnipotenti deo imperpetuum condemnatum^v ac cum cetibus sanctorum nil commune fore, sed cum diabolo^t * inextinguibili Gehenne incendio eternaliter concremari. Data hec in manus Petri, prepositi sancti Georgii, in palatio Lateranensi sub Henrico rege, filio Henrici gloriosissimi imperatoris,
 20 VII idus maii.

385.

(FALSUM S. XII EX.)

Benno, episcopus Misnensis, notificat quendam hominem liberum, nomine Bor, natione Slavum, quinque villas suas in provincia Nisani in burgwardo
 25 *Woz sitas ecclesiae Misnensi in proprium dedisse, praesentibus et collaudantibus duobus filiis eius, Wichardo et Liutgero. Quae villae cum aliis quinque ecclesiae Misnensis villis eidem Boroni dantur in feudum. — Hęc facta sunt in ecclesia Misinensi, presente rege Heinricho, . . . Wrotezlau^a Boemiorum duce, Bolezlau^b Poloniorum duce^c . . .*

1071.

30 *Duo instrumenta in membrana manu saec. XII exeuntis scripta in tabulario regio Dresdensi asservantur (A, B).*

Erben, Reg. I, pag. 57, num. 138 (fragm.). — Codex dipl. Saxoniae regiae I Hauptth., tom. I, pag. 335, num. 142; II Hauptth., tom. I, pag. 36. — Stumpf, Reg. num. 2748. — Imago autographi A lapidi incisa datur in Neues Lausitz. Magazin XXX (1853), tab. 5.

35 **384.** *m)* ,Chonradi^d B. — *n)* ,et^e om. B, C. — *o)* ,asilum^e B. — *p)* ,credicionis^e B. — *b)* ,dyademate^e B. — *r)* ,vel astante^e B, ubi inter istas duas voces est locus rasmus 25 mm continens. — *s)* ,Krisma^e B. — *t)* ,dyaboli^e et inferius ,dyabolo^e B. — *u)* ,impresso^e C. — *v)* ,condempnatum^e B.

385. *a)* ,Wrotezlau^e B. — *b)* ,Bolezlau^e B.

Litteras falsas esse demonstrat Posse, Cod. dipl. Sax. I Hauptth., I, pag. 91, nota 44. Cf. etiam Meyer v. Knonau, Jahrbücher d. deutsch. Reichs unter Heinrich IV u. Heinr. V, tom. II, pag. 86, nota 83. — Vratislavum ducem anno 1071 exeunte Misnae fuisse Lamberti annales ad hunc annum commemorant: „Inter ducem Polenorum [Boleslavum II, 1058—1083] et ducem Beheimorum infestissima dissensio erat. Propter quod eos rex [Henricus IV] in civitatem Misene autumnali tempore evocatos durius corripuit, et ut deinceps suis singuli terminis contenti essent, nec se vicissim temerariis incursionibus lacerarent, sub obtentu regiae maiestatis praecepit; alioquin se hostem et vindicem experturus foret, qui prior alteri arma intulisset (Monum. Germ. hist., Script. V, pag. 187). 5

386.

10

(FALSUM S. XII.)

Vratislaus, rex Bohemiae, monasterium sancti Laurentii in Opatovice fundat eique villas non paucas et redditus donat. — 1073 —.

Imago phototypica instrumenti manu saec. XII autographi instar in membrana scripti (quod iam deperditum esse videtur) in collectione palaeographica c. r. universitatis bohemicae Pragae asservatur (A).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 193 (ex transumpto Ferdinandi nuntii apostolici anno 1420 confecto, quod olim in tabulario monasterii Aulae s. Mariae Vetero-Brunnae asservabatur, B). = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 520. — Dobner, Monum. hist. Boemiae VI, pag. 7, num. 9 (reg.). = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 170, num. 191. = Erben, Reg. I, pag. 72, num. 166. — Schramm, Reg. z. Gesch. d. Abtei Břevnov, in Studien und Mitth. aus d. Benedict.- u. Cist.-Orden III (1882) pars I, pag. 69 (reg.). — Imaginem phototypicam partis autographi praebet Teige in Světozor 1896, pag. 83. 20

Palacký ap. Erben l. l. pag. 624 nullo argumento allato, diplomatis fidem dubiam esse adnotavit. — Annus, qui in diplomatis exordio adfertur, neque cum reliquis temporis notis neque cum regis nomine Vratislavo dato congruit. Praeterea tam scripturae formae, quam sigillum contra saeculi XI consuetudinem instrumento appensum, manifesto demonstrant diploma non esse genuinum, sed tempore multo posteriore confectum. Sigillum haud dubie ad genuini Vratislavi regis sigilli formam confectum opinionem videtur comprobare monasterium verum quoddam Vratislavi regis diploma habuisse; itaque diplomati illi maiorem instrumenti nostri partem desumptam esse, verisimillimum est. Quae autem fuerit donatio primaria, quidve sit complexa, accurate nunc statui non potest. — Quo anno monasterium Opatovicense conditum fuerit, non satis constat. Neplacho in Chron. Opatov. ad ann. 1088 adnotat: „Qui rex Vratislaus fuit fundator eccl. Wissegradensis et monasterii Opathouicensis, cuius monasterii fundacio miraculose contigit, prout in sequentibus apparebit“ (Font. rer. Boh. III, pag. 468). Sed in reliqua libri parte hac de re non plura dicit. Eiusdem libri epitome Vokouniana monasterium anno 1085 fundatum esse refert (Fontes III, pag. 468, nota q); cuius quidem testimonium nihili habendum est, quod temporis rationes, quas sequitur, gravissimis redundant erroribus. 25 30 35 40

† Anno dominice incarnationis millesimo LXXIII, epacta XI, concurrente III, indictione V in honore sancte et individue trinitatis ego Wratizlaus, rex Boemorum, notum || facio omnibus, quod mei primatis, videlicet Miculec, cellam in

Gradcensi¹ territorio sitam, Breuniouensi² cenobio regulari obedientia subiectam, amodo per se subsistere et abbatiam vocari et esse decerno et decernendo confirmo. Hanc itaque abbatiam prelationis honore sublimatam Andree, capellano meo, professione monacho, regulari scientia || erudito, preclaris moribus insignito, habendam et regendam assigno, hoc indissolubili et inviolabili pacto, ut tam ipse, quam sui successores, non abbatem, non priorem, non aliquam predicti cenobii personam, sed me meosque successores respiciant, episcopo quoque suo secundum instituta canonum obedientiam debeant. Sed quia quęque secularia considero esse mutabilia et omnimodo transitoria, hæc mihi divina inspirante gratia pro mei incolumitate regnique mei stabilitate meorumque peccatorum remissione necnon pro parentum meorum atque antecessorum æterna requie, meis fratribus, scilicet domino episcopo Gebehardo,^a Ottone et Conrado, et omnibus Boemie primatibus assidentibus et communi favøre id ipsum laudantibus, predia et beneficia meo predicto monasterio sancti Laurentii hoc sacrosancto iure habenda attribuo, ut hæc non clericus, non laicus in proprios usus usurpare presumat, sed illa mea congregatio inibi perseverans in dei servitio communiter possideat et ex possessis communiter vivat. Predia itaque hæc sunt: villam Ozic³ cum hominibus servitute mancipatis et vinea, duos quoque vinitores, Zaba et Raten, cum posteris suis obtuli. Sciendum quoque est, ut si quis liber in possessiones eorum^b transierit et predictas terras Opatovic⁴, Ozic³ possederit, simili servituti sit asstrictus et absque tributo regis permaneat et servilia opera impendat. Alteram quoque villam Ozzic⁵ dictam cum universis hospitibus; villam quoque Uizoc⁶ dictam; villam quoque Bregi^{c7} et fluvium, qui ipsam circumfluit silvam et omulum, qui circa Albeam⁸ repperitur. Priluche⁹ villam cum hospitibus et omulum et quousque campi ipsius ville protenduntur; villam Mocossin¹⁰ cum hospitibus; villam quoque inter Mocossin et Priluche Opatovic¹¹ dictam; villam quoque Zoprche¹² et circuitiorem silve. Glina quoque villam, quę dicitur ad ecclesiam,¹³ ob differentiam alterius ville eodem nomine dicte¹⁴ et circuitiorem silve iuxta eandem villam usque ad fluvium Rochiteni¹⁵ et usque ad silvam Uribete et Zdezlai. Villam quoque Nedelisch¹⁶ ad tria aratra.

386. a) ,h' eadem manu superscr. A. — b) ,eorum' ead. manu superscr. A. — c) ,et silvam Drahune' addit B.

¹⁾ Hradec Králové, germ. Königgrätz, ubi Orlice in Albiam influit. — ²⁾ Brevnov prope Pragam. — ³⁾ Osice alias Vosice, distr. pol. Pardubice. — ⁴⁾ Opatovice inter Pardubice et Hradec Králové. — ⁵⁾ Osíčky, distr. pol. Pardubice. — ⁶⁾ Vysoká nad Labem, germ. Wysoka a. d. Elbe, distr. pol. Pardubice. — ⁷⁾ Břehy prope Přelouč, distr. pol. Pardubice. — ⁸⁾ Labe, germ. die Elbe. — ⁹⁾ Přelouč a Pardubice versus occid. — ¹⁰⁾ Mokošín prope Přelouč. — ¹¹⁾ Opatovice, iam non exstat. — ¹²⁾ Sopře prope Přelouč. — ¹³⁾ Kostelec ab Nasavrky versus septentr. et orientem, distr. pol. Chrudim. — ¹⁴⁾ Hlína prope Nasavrky. — ¹⁵⁾ Rokytný potok; fortasse idem rivulus, qui nunc vocatur Žejbro. — ¹⁶⁾ Nedělišť, distr. pol. Hradec Králové.

In villa Dolaz¹⁷ ad tria aratra. Villas in Moravia in Brnensi provincia Opatovicih¹⁸ ad refocilationem fratrum, qui mittuntur ad colligenda fora; termini vero eiusdem ville sunt a fluviolo Liube¹⁹ usque ad pinum, a pino usque ad publicam viam, a publica via usque ad agros eiusdem ville. Daletici²⁰ quoque in Uzobrnó²¹ et circuitus Olesnice,²² cuius terminini^f sunt albi lapides et ex una parte flumen 5 Zuratca²³ et ex altera Zuitaua.²⁴ Fines vero ipsius silve non sunt nisi ad desertum silvarum viam habentium, quæ ducit ad Boemiam. Hæc sunt beneficia prenominati cenobii: Per omnes civitates Moraviae nonum forum et nona septimana ad cetera^g collecta sive colligenda, scilicet Olomuci,²⁵ Preroue,²⁶ Brachizlauri,²⁷ Brenne,²⁸ Naiuiani,²⁹ Ztrachotine³⁰; Naprauloue³¹ tributum de ponte, sed 10 non forum; Znoimi³² nonum forum, nona quoque septimana de ponte; Nagradcu³³ simili modo; Rokitne³⁴ forum tantum; Ruzotich³⁵ tributum de via; in Olzaua³⁶ XI septimana, in qua eodem modo de ponte concedo abbati accipiendum, quod dux et episcopus accipit. Hec igitur dona meo cenobio a me collata tam presentibus quam posteris observanda nullum inveniant finem. Predictus vero Mi- 15 cuclec Uratizlauri³⁷ terram unius aratri obtulit. Tezlin, prepositus Gradceris, terram unius aratri Platchicich.³⁸ Boleradus abbas dedit eidem ecclesie terram Liubichas.³⁹ Geco capellanus meus villam Platimicich.⁴⁰ Ego autem addo aquam Trzteniceam⁴¹ a Roztok⁴² usque Prahovici.⁴³ Usebor quoque meus primas dedit eidem villam Lodine.⁴⁴ Si quis igitur principum successorum meorum vel 20 quilibet persona his prenominationis meis institutis et donis obviaverit, vel irrita fecerit, iram omnipotentis dei incurrat et eius calumpnia irrita permaneat. Ego Gebehardus, dei gratia VI^{tus}⁴⁵ sancte Pragensis ecclesie episcopus, bannum huic

386. d) In Uzobrnó eadem manu supra ‚Daletici quoque‘ superscriptum A. — e) ‚Olesnice‘ eadem, ut videtur, manu in loco raso scriptum, ultima ‚e‘ superscripta A. — 25 f) ita A. — g) ita A; ‚et certa‘ B. — h) ‚r‘ ex ‚l‘ eodem atramento corr. A.

¹⁷⁾ Dolany, distr. pol. Pardubice. — ¹⁸⁾ Iam non exstat. — ¹⁹⁾ Lib (?); qui quidem rivus nunc alio nomine vocari videtur. — ²⁰⁾ ? Dalečín, distr. pol. Nové Město (Neustadt). —

²¹⁾ Provincia denominata ab arce Úsobrnó, germ. Hausbrunn, distr. pol. Moravská Třebová (Mährisch-Trübau). — ²²⁾ Fortasse Olešnice, germ. Oels, distr. pol. Boskovice. 30

²³⁾ Svatka, germ. die Schwarzwau. — ²⁴⁾ Svítava. — ²⁵⁾ Olomouc, germ. Olmütz. —

²⁶⁾ Přerov, germ. Prerau. — ²⁷⁾ Břeclav, germ. Lundenburg, distr. pol. Hodonín (Göding). — ²⁸⁾ Brno, germ. Brünn. — ²⁹⁾ ? Ivaň, germ. Eibis, distr. pol. Hustopeč (Auspitz). — ³⁰⁾ Strachotin, germ. Tracht, distr. pol. Hustopeč. — ³¹⁾ Pravlov, 35

germ. Prahlitz, distr. pol. Hustopeč. — ³²⁾ Znojmo, germ. Znaim. — ³³⁾ Hrádek, germ. Erdberg, distr. pol. Znojmo. — ³⁴⁾ Rokytnice, germ. Rottigl, distr. pol. Mo-

ravský Krumlov (Mährisch-Kromau). — ³⁵⁾ ? Rosice, distr. pol. Brno. — ³⁶⁾ Olšava. —

³⁷⁾ Vratislav arx provincialis quondam prope vicum Vraclav, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth) sita. — ³⁸⁾ Pláčice, distr. pol. Králové Hradec. — ³⁹⁾ Libčany, 40

distr. pol. Králové Hradec. — ⁴⁰⁾ Plátenice, distr. pol. Pardubice. — ⁴¹⁾ Trštenice nunc Loučná. — ⁴²⁾ Roztoky, vicus hic iam non exstat, sed situs erat fortasse

prope Sezemice (Sedláček, Místop. Slovník). — ⁴³⁾ Prachovice, distr. pol. Pardubice. — ⁴⁴⁾ Lodín prope Nechanice, distr. pol. Král. Hradec. — ⁴⁵⁾ Recte VII^{mus}.

dono appono, ut quicumque ámodo, sive princeps, sive episcopus, sive quilibet
 persona supradicti gloriosissimi regis Wratislai suorumque primatum huius sancti
 pacti ordinationem ruperit donumque destruxerit, anathema sit, qui institutum
 ecclesie irritum fecit,ⁱ et in die iudicii faciem domini non videat, cum Iuda et
 5 Herode, cum dampnatis et reprobis in infernum cum diabolo et angelis eius
 perpetuo cruciandus descendat.^k <His vero ita peractis, qualiter divina providentia
 per beati Laurentii merita predicto regi de ipsius abbatię constructione sit reve-
 latum, stilum vertamus, ut id scire clarius cupientibus dubietatis scrupulum
 auferamus. Quodam denique tempore, dum idem prefatus rex castrum Gradec
 10 intraret causaque spaciandi ad litus Albee veniret, visa ibi navi eam cum sibi
 asstantibus intrare placuit, sicque usque ad predictum locum in eadem fluminis
 ripa^l situm navigio propinquavit ibique sub serenitate cęli et tranquillitate flu-
 minis in navi obdormivit placidumque per somnium beatum Laurencium vidit
 se ammonentem, ut ad litus evigilando properaret, suumque locum, prout melius
 15 posset, exaltaret, ditaret atque per isum^m in eternum victurus abbaciam, ut pre-
 dictum est, esse decerneret et decernendo confirmaret.>

(S. P.)

20 *Diplomati appensum est scidula membranea sigillum e cera confectum, cuius diametros
 horizontalis 42 mm, verticalis 45 mm sunt. Sigillo medio rex in solio sedens, dextra
 sceptrum tenens conspicitur. Circumscriptionis literae valde detritae oculorum aciem
 fugiunt. Sigilli magnitudo eiusque imago mirum in modum congruunt cum sigillo impresso
 exemplari B¹ et B² diplomatis spurii, quod a Vratislavo rege ecclesia Vissegradensis
 fertur accepisse. Utrumque igitur sigillum ad verum quoddam Vratislavi sigillum formatum
 esse, contendere ausim.*

25

387.

(FALSUM S. XII.)

*Vratislaus, rex Bohemiae, ecclesiam collegiatam sanctorum Petri et Pauli
 in castro Vissegradensi fundat eique amplas possessiones et redditus donat.*

30 *Quatuor instrumenta autographorum instar in membrana manu saec. XII et XIII exarata
 in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservantur (A, B¹, B², C).*

35 *Pontanus à Braitenberg, Bohaemia pia, pag. 70 (frgm.). — Berghauer, Protomartyr
 poenitentiae, pag. 208. — Hammerschmid, Gloria et maiestas... Vissegradensis ecclesiae,
 pag. 122. — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 541 (ex B²). — Ditrich, Series praepositorum
 eccl. in castro Wischehrad, pag. 3. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 179, num. 197. —
 Erben, Reg. I, pag. 77, num. 175 (ad ann. cc. 1088). — Imaginem phototypicam exem-
 plaris C praebet Šplchal, Paměti obce Vršovické ad pag. 14.*

40 **386.** ⁱ⁾ ,fecit' A; ,fecerit' B. — ^{k)} Quae subsequuntur, eadem quidem manu, sed serius,
 iam sigillo membranae appenso, scripta sunt; memoriam hanc omittit B. — ^{l)} ,ripa'
 ead. manu superscriptum A. — ^{m)} ita (pro ,ipsum') scriptoris errore A.

*Vetustissimum diplomatis exemplar (A) saeculo fere XII medio scriptum esse videtur, e quo aliquanto post, saeculo XII nondum finito, alius scribe exemplaria B¹ et B² descripsit. Eadem, quae haec exemplaria exaravit, manus sub finem utriusque exemplaris serius addidit: „Hec sunt nomina familie — Teha cum filio“; quae quidem verba postea etiam in infimo margine exemplaris A adscripsit. Quartum exemplar verbis „Et ne armarii 5
custos — respectum“ auctum alia quadam manu saeculo fere XIII medio ex exemplari B¹ descriptum est. — Erben diploma non quidem genuinum, sed vel e litteris rectis vel testimoniis fide dignis adhibitis contextum esse declaravit. Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 395 diploma saeculo fere XII medio vindicavit. Quae viri doctissimi sententia diplomate hoc cum Soběslavi I privilegio anni 1130 (num. 111) collato sane probatur; cf. Tomek, Dějepis 10
Prahy² I, pag. 83, not. 27; Krofta, Kurie a cír. správa zemí českých in Český časop. hist. X, pag. 134 sq. Diploma nostrum his quidem verbis, ut nunc est, ante annum 1144 compositum non esse eo comprobatur, quod in illo census XII marcarum sedi apostolicae solvendus commemoratur (cf. num. 136). Sed dubitari non potest, quin in diplomate hoc componendo genuinum quoddam Vratislavi regis diploma in usum sit vocatum. Quam 15
quidem sententiam cum alia, tum id potissimum videtur comprobare, quod sigillum diplomati impressum ad verum eiusdem regis sigillum formatum esse apparet. Quae autem diplomatis partes genuino illi privilegio desumptae sint, accurate constitui non potest.*

A.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit cunctis sancte ecclesie filiis eandem sanctam trinitatem confitentibus, ¶ presentibus scilicet postque futuris, qualiter ego Wratislaus, dei gratia princeps et monarcha Boemorum, ¶ ob spem remunerationis eternorum premiorum et ob indulgentiam et absolutionem in hac vita omnium delictorum quodam^a proprie ditionis predia, iure hereditario a fidelibus et nobilibus heredibus concambiata et absque ¶ ullius contradictione taxato precio in presentia

B¹, B².

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit cunctis sancte^a ecclesie filiis eandem sanctam trinitatem confitentibus, ¶ presentibus scilicet, quam^b futuris, qualiter ego Wratislaus, dei gratia princeps^c et monarcha Boemorum, ob spem remunerationis eternorum premiorum et ob indulgentiam et absolutionem^d in hac vita omnium delictorum quedam proprie ditionis predia, iure hereditario a fidelibus et nobilibus heredibus concambiata et absque ullius contradictione taxato ¶ precio in presentia mul- 30

C.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit cunctis sancte ecclesie filiis eandem sanctam trinitatem confitentibus, ¶ presentibus scilicet, quam futuris, qualiter ego Wratislaus, dei 35
gratia princeps et monarcha Boemorum, ob spem remunerationis eternorum premiorum et ob indulgentiam et absolutionem in hac vita omnium delictorum quedam proprie ditionis predia iure hereditario a fidelibus et nobilibus heredibus concambiata et absque ullius contra- 40
dictione taxato

387^A. a) ita A.

387^B. a) „sancte“ B². — b) „quam“ in loco raso eadem manu eodemque atramento scr. 40
B¹. — c) „princeps“ B². — d) „indulgentiam et absolutionem“ B².

Höfler, *Fränkische Studien III*, in *Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu.* tom. V (1850 pars II) pag. 57, num. 77. — Sudendorf, *Registrum II*, pag. 130, num. 52. — Erben, *Reg. I*, pag. 130, num. 290. — *Cod. dipl. Saxoniae reg. I Hauptth.*, tom. II, pag. 260, num. 373 (*perperam ad ann. 1170*). — Dobenecker, *Reg. dipl. hist. Thuringiae II*, pag. 2, num. 10 (*reg.*).

5 *Epistola haec non est nisi dictamen fictum; cf. quae ad num. 397 adnotavi.*

Gloriosissimo regi¹ Iantgrafius² fidem atque servitium. Littere serenitatis vestre plurimum mihi leticie contulerunt, et, quia nichil me apud vos non^a impetraturum scio, ut predium, pro quo nuper vos adii, mihi detur, exoro. De duce autem Boemiorum³ satis compertum habeo, unde ad curiam⁴ in tempore veniam
10 et in omnibus, quae preceperitis, adiutor existam.

399.

(FALSUM SAEC. XII EX.)

Vladislaus II, rex Bohemiae, monasterium Litomislense tuendum suscipit, possessiones ei ab antecessoribus suis datas confirmat novasque addit.

15

Pragae 1167 ian. 20.

Instrumentum diplomatis autographi instar in membrana manu saec. XII exeuntis scriptum in tabulario terrae Moraviae Brunnae asservatur (A).

20

Berghauer, Protomartyr poenitentiae, pag. 252. — Dobner, *Annal. Hagec. VI*, pag. 42 et 453 (*fragm.*) — Boczek, *Cod. dipl. Mor. I*, pag. 277, num. 302. — Erben, *Reg. I*, pag. 138, num. 319.

25

Palacký apud Erben I. I. pag. 624 diplomatis fidem in dubitationem vocavit, argumentis nullis allatis. Immo diploma iam sermonis ipsius forma parum exhibet fidei, tum nonnullas res prorsus falsas adfert, quae quominus genuinum verumque esse credamus, prohibent. In testibus Daniel, episcopus Pragensis, adfertur, qui iam ab octobri mense anni 1166 Fridericum imperatorem in expeditione Italica comitabatur (vid. Vincentii Chron. in Font. rer. Boh. II, pag. 458; cf. etiam supra num. 234 sq.) Tum archidiaconus Sacensis hic Paltnir appellatur, cuius verum nomen Adalbertus erat. In donatoribus etiam „Radouan archidiaconus Olomucensis“ apparet; quod quidem nomen in ecclesiae Olomucensis necrologo, quo archidiaconi omnes enumerantur, non invenitur (vide Dudík, Mährens allg. Gesch. III, pag. 377, not. 3). Praeterea sigillum plane alienum est ab iis sigillis, quibus alia et genuina huius regis diplomata instructa sunt. Quibus omnibus circumspectis, dubitari non potest, quin diploma ea qua servatum est forma posterius confectum spuriumque sit. In quo conficiendo adhibitum esse videtur papale quoddam tuitionis privilegium, e quo prior pars usque ad testium nomina descripta est. In possessionibus et redditibus describendis privilegii auctor memoriis antiquis verisimillime usus est. — Locorum nomina explicat Herm. Jireček, Župa Litomyšlská, in Památky archaeolog. II, pag. 28 et Zd. Nejedlý, Dějiny města Litomyšle I (1903).

35

398. a) „non“ omittit B.

40

¹⁾ Friderico I. — ²⁾ Ludovicus II, Thuringiae landgr. — ³⁾ Vladislavo II. — ⁴⁾ In Merseburg.

A.

multorum nobilium, immo veridicorum
testium a me coempta, absque solii
conterminio cum omnibus ad hec perti-
5 nentibus, mansis, curtiferis, territoriis,
exitibus et ređitibus, vectigalibus, ve-
nationibus, piscationibus, portibus, sal-
tibus, vineis, pratis, pascuis, cultis et
incultis, ad ecclesiam sanctorum apo-
10 stolorum Petri et Pauli sanctique Cle-
mentis martyris atque pontificis in civi-
tate Wisegrad constructam manu po-
testativa in manus karissimi et familiaris
mei Benedicti, eiusdem ecclesie defen-
15 soris <et^b prepositi, voto, fide, maxima
devotione,^c spe vite eterne contradidi
et sigilli mei^b> inpressione insignivi.
Hec autem prediorum atque villarum
eiusdem ecclesie^d sunt nomina; <Siti-
20 nicih^{e1} tota villa cum vineis, cum po-
meriis, cuius meta a fonte, qui exiit de
monte Lbin,^{f2} usque ad^e> foralem viam.

B¹, B².

torum nobilium, immo^e veridicorum testium a me
coempta, absque solii conterminio cum omnibus
ad hec pertinentibus, mansis, curtiferis, territoriis,
exitibus et ređitibus, vectigalibus, venationibus,
piscationibus,^f portibus, saltibus, vineis, pratis,
pascuis, cultis et incultis, ad ecclesiam sanctorum
* Petri et Pauli sanctique Clementis martyris
atque pontificis in civitate Wisegrad^g construc-
tam manu potestativa in manus karissimi et fa-
miliaris mei Benedicti, eiusdem ecclesie defensoris
et prepositi, voto, fide, maxima devotione, spe
vite eterne contradidi et sigilli mei inpressione
insignivi. Hec autem prediorum atque villarum
eiusdem ecclesie sunt nomina: Sitinich¹ tota
villa cum vineis, cum pomeriis, cuius meta a fonte,
qui exiit de monte Lbin,² usque ad foralem viam

C.

precio in presencia multorum nobilium, immo veridicorum testium a me coempta, absque solii con-
25 terminio cum omnibus ad hec pertinentibus, mansis, curtiferis, territoriis, exitibus et ređitibus, vecti-
galibus, venationibus, piscationibus, portibus, saltibus, vineis, pratis, pascuis, cultis et incultis ad eccle-
siam sanctorum Petri et Pauli sanctique Clementis martyris atque pontificis in civitate Wisegrad con-
structam manu potestativa in manus karissimi et familiaris mei Benedicti, eiusdem ecclesie defensoris
et prepositi, voto, fide, maxima devocione, spe vite eterne contradidi et sigilli mei inpressione
30 insignivi. Hec autem prediorum atque villarum eiusdem ecclesie sunt nomina: Sitinich¹ tota villa
cum vineis, cum pomeriis, cuius meta a fonte, qui exiit de monte Lbin,² usque ad foralem viam,

387^A. ^b) ,et prepositi — mei' alio atramento
aliaque manu (verisimillime eadem, quae
exemplaria B¹ et B² exaravit) in loco raso
35 scriptum. — ^c) ,t' ex ,c' eod. atramento
corr. — ^d) ,eiusdem ecclesie s' in loco raso
alio atram. sed ead. manu scr. — ^e) ,iti-
nicih—ad' in loco raso alio atram. manus
exemplarium B¹ et B² scripsit. — ^f) ex
40 ,Libin' corr.

387^B. ^e) sequitur ,veri', sed cancellatum B². —
^f) ,piscatoribus' B², sed ,r' ex ,n' radendo
corr. et supra ,to' alio atramento abbre-
viationis signum additum. — ^g) ,g' ex ,d'
eod. atram. corr. B².

¹) Žitenice, germ. Schüttenitz, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ²) Collis prope vicum
Lbin (germ. Welbine), distr. pol. Litoměřice.

A.

Tinec³ villa.^g Naurutici⁴ terra ad duo aratra. Namalesoue⁵ de terra novem manses. Gozteni⁶ tota villa <preterⁱ hospites abbatis Breunouensis.ⁱ> Voykouici⁷ tota villa preter terram sancti Clementis de Opis.^k Gogolicih⁸ VI manses. Kohouich⁹ de terra ad duo aratra cum koko nomine Koh. Wbelsce¹⁰ Sihlich¹¹ de terra ad duo aratra. In alia villa eodem nomine nuncupata terra ad aratrum cum vinitore nomine^m. <Coaticihⁿ ab hospitibus per totam villam decima.ⁿ> Wboleslauzsc¹³ Vykouic^o VII man-

B¹, B².

cum vinitoribus eciam Vissera, Straz, Martin, Zuaton, Zbil, Necta, Gug.^h Tinec³ villa. Naurutici⁴ terra ad duo aratra. Namalesoue⁵ de terra novem manses. Gozteni⁶ tota villa preter hospites abbatis Breunouensis. Woykouici⁷ tota villa preter terram sancti Clementis de Opis.^k Gogolicih⁸ VI manses. Kohouich⁹ de terra ad duo aratra cum koko nomine Koh. Wbelsce¹⁰ Sihlich¹¹ de terra ad duo aratra. In alia villa eodem nomine nuncupata terra ad aratrum cum vinitore nomine^m. Coaticihⁿ ab hospitibus per totam villam decima. Wboleslauzsc¹³ Vykouicⁿ VII manses de terra

C.

cum vinitoribus eciam Wissera, Straz, Martin, Zuaton, Zbil, Necta, Gug. Tinec³ villa. Naurutici⁴ terra ad duo aratra. Namalesoue⁵ de terra novem manses. Gozteni⁶ tota villa preter hospites abbatis Breunouensis. Voykouici⁷ tota villa preter terram sancti Clementis de Opis. Gogolicih⁸ VI manses. Kohouic⁹ de terra ad duo aratra cum koko nomine Koh. Wbelsce¹⁰ Sihlich¹¹ de terra ad duo aratra. In alia villa eodem nomine nuncupata terra ad aratrum cum vinitore nomine. Coaticihⁿ ab hospitibus per totam villam decima. Wboleslauzsc¹³ Vykouic¹⁴ VII manses de terra cum mini-

387^A. g) prima ,i' ex ,a' radendo corr. — h) ,Gozt' ex ,tota' in loco raso ead. manu corr.; ,i' ex ,e' radendo corr. — i) ,preter — Breunouensis' in loco raso manus exemplarium B¹ et B² alio atramento scripsit. — j) ,k' ex ,c' eod. atram. corr. — k) ,is' alio atram. in loco raso scr. — l) ,h' ex ,c' eod. atram. corr. — m) nomen omis- sum A. — n) ,Coaticih—decima' alia manu s. XII supra lineam adscriptum. — o) ,Vy- kouic'h' A.

387^B. h) in B² ,Gug' erasum est ibique alio atramento ead. manus ,Ceb' scripsit. — i) ,Woy' in loco raso alio atram., sed ead. manu scr. B¹. — k) ex ,Opbis' radendo corr. B¹, B². — l) ,Gogolicih' B¹. — m) no- men omissum B¹, B². — n) ,V' in loco raso fortasse alio atramento scr. B¹.

³) Qui locus huius nominis hic dicatur, incertum est. — ⁴) Vrutice, germ. Webrutz, distr. pol. Dubá (Dauba). — ⁵) Malešov, germ. Malschen, distr. pol. Dubá. — ⁶) Hostin prope Velvary, distr. pol. Slané (Schlan). — ⁷) Vojkovice prope Hostin. — ⁸) Ouholice staré, distr. pol. Slané. — ⁹) Kochovice prope Štětí (Wegstädtl), distr. pol. Dubá. — ¹⁰) Bělsko, provincia denominata ab arce provinciali Bělina, distr. pol. Teplice. — ¹¹) Fortasse Žichlice, germ. Schichlitz, distr. pol. Teplice (Teplitz). — ¹²) Kojetice, distr. pol. Ústí n. Lab. (Aussig). — ¹³) Boleslavsko, provincia denominata ab arce Boleslav Stará. — ¹⁴) Vojkovice?

A.

ses de terra cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Radon, Zbor, ^p. Cekouicih¹⁵ III manses de terra cum
 5 cocis. Bezne¹⁶ de terra ad tria aratra. Iazenice¹⁷ terra ad aratrum cum fabro. Badreh¹⁸ de terra VII manses cum vinitoribus, quorum nomina sunt ista: Radon, Nuzek, Csasca, Lubgozt. Inter
 10 duo castra, scilicet Grudim¹⁹ et Wratizlav,²⁰ Ianisouici²¹ tota villa. <Gruzineuizi²² III manses.> Naxacsigore²³ terra ad aratrum cum coco nomine Odol. Scsitarih²⁴ terra ad aratrum cum
 15 ministeriale nomine Radon. Nanezmine²⁵ terra ad aratrum cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Quek, Sobek. Woderadeh²⁶ terra ad duo aratra cum ministerialiis aquariis, quorum nomina
 20 sunt ista: Sbima, ^t. Bogsicih²⁷ terra

B¹, B².

cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Radon, Zbor. Cekouicih¹⁵ III manses de terra cum cocis. Bezne¹⁶ de terra ad tria aratra. Iazenice¹⁷ terra ad aratrum cum fabro. Badreh¹⁸ de terra VII manses cum vinitoribus, quorum nomina sunt ista: Radon, Nuzek, Csasca, Lubgozt. Inter
 duo castra, scilicet Grudim¹⁹ et Wratizlav,²⁰ Ianisouici²¹ tota villa. Gruzineuizi²² <terra^o Hrbok ad II aratra.> Naxacigore²³ terra ad aratrum cum coco nomine Odol. Scsitarih²⁴ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Radon. Nanezmine²⁵ terra ad aratrum cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Quek, Sobek. Woderadeh²⁶ terra ad duo aratra cum ministerialiis aquariis, quorum nomina sunt ista: Sbima.^p Bogsicih²⁷ terra ad aratrum et vinea

C.

sterialibus, quorum nomina sunt ista: Radon, Zbor. Cekouicih¹⁵ III manses de terra cum cocis. Bezne¹⁶ de terra ad tria aratra. Iazenice¹⁷ terra ad aratrum cum fabro. Badreh¹⁸ de terra VII manses cum vinitoribus, quorum nomina sunt ista: Radon, Nuzek, Csasca, Lubgozt. Inter duo castra, scilicet
 25 Grudim¹⁹ et Wratizlav,²⁰ Ianisouici²¹ tota villa. Gruzineuizi²² terra Hrbok ad II aratra. Naxacigore²³ terra ad aratrum cum coco nomine Odol. Scsitarih²⁴ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Radon. Nanezmine²⁵ terra ad aratrum cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Quek, Sobek. Woderadeh²⁶ terra ad duo aratra cum ministerialiis aquariis, quorum nomina sunt ista: Sbima. Bogsicih²⁷ terra ad

387^A. ^p) spatium 16 mm continens vacuum relictum. — ^q) ,Gruzineuizi III manses' alio atramento eadem, ut videtur, manu supra lineam additum. — ^r) ex ,ministeriale' statim inter scribendum corr. — ^s) ex ,Woderadih' eod. atramento corr. — ^t) spatium 20 mm continens vacuum relictum.

¹⁵) Čachovice, distr. pol. Boleslav Mladá (Jung-Bunzlau). — ¹⁶) Bezno, distr. pol. Boleslav Mladá. — ¹⁷) Jeseník, distr. pol. Poděbrady. — ¹⁸) Badry, domus singularis in vico Odřepsy, distr. pol. Poděbrady. — ¹⁹) Chrudim. — ²⁰) Vratislav quondam arx provincialis sita prope vicum Vraclav, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — ²¹) Jenšovice, distr. pol. Vysoké Mýto. — ²²) Hruziněves?, iam non exstat. — ²³) Na Kačí hoře, prope Osík, distr. pol. Litomyšl (Leitomyšl). — ²⁴) Štitary, distr. pol. Kolín. — ²⁵) Nesměn, distr. pol. Kolín. — ²⁶) Voděrády, distr. pol. Kolín. — ²⁷) Bošice, distr. pol. Kolín.

387^B. ^o) ,terra Hrbok ad II aratra' alio atramento magis distincto in loco raso, ubi genuine ,III manses' legebatur, alia manu eiusdem temporis scriptum B¹. — ^p) ad reliqua nomina addenda nullum spatium vacuum relictum B¹, B². — ^q) ,si' ex ,ci' in loco raso corr. B¹.

A.

ad aratrum et vinea cum vinitore Dobrota. In castro Kurim²⁸ ministeriales, qui dicuntur luse, VI; quorum nomina sunt ista: Bogumil, Straz, Bosa, Tesen, Klimata, Martin. Ibidem pistor Iuan.^u Hotisi^{v 29} <Yztboska,^x Cahen cum filiis Nagrad, Ones, Otrad et terra ad aratrum.^x> Sinaz³⁰ terra ad IIII aratra cum lagenariis, quorum nomina sunt ista: Zdoben, Vasura, Zlugacsh. Pzari³¹ terra ad IIII manses cum scutellariis,^y quorum nomina sunt ista: Ratibor, Gostata, Sobata, Crisan. Iazenici³² terra ad V aratra cum scutellaribus^z IIII, quorum nomina sunt ista.^a Wirbcsaz^{b 33} terra ad aratrum. Gradisci³⁴ novem man-

B¹, B².

cum vinitore Dobrota. In castro Kurim²⁸ ministeriales, qui dicuntur luse, VI; quorum nomina sunt ista: Bogumil, Straz, Bosa, Tesen, Klimata, Martin. Ibidem pistor Iuan.

Hotisi²⁹ VIII manses, quorum nomina sunt ista: Leb, Vacena, Iutros, Slugota.

Hotisi²⁹ <Yztboska,^r Cahen cum filiis Nagrad, Ones, Otrad et cum terra ad aratrum.^r>

Sinaz³⁰ terra ad IIII aratra cum lagenariis, quorum nomina sunt ista: Zdoben, Vasura, Zlugach.

Pzari³¹ terra ad IIII manses cum scutellariis, quorum nomina sunt ista: Ratibor, Gostata, Sobata, Krisan. Iazenici³² terra ad V aratra cum

scutellariis^s IIII, quorum nomina sunt ista.^t Wirbcsaz³³ terra ad aratrum. Gradisci³⁴ novem man-

C.

aratrum et vinea cum vinitore Dobrota. In castro Kurim²⁸ ministeriales, qui dicuntur luse, VI; quorum nomina sunt ista: Bogumil, Straz, Bosa, Tesen, Klimata, Martin. Ibidem pistor Iuan. Hotisi²⁹ VIII manses, quorum nomina sunt ista: Leb, Vacena, Iutros, Slugota. Sinaz³⁰ terra ad IIII aratra cum lagenariis, quorum nomina sunt ista: Zdoben, Vasura, Zlugach. Pzari³¹ terra ad IIII manses cum scutellariis, quorum nomina sunt ista: Ratibor, Gostata, Sobata, Krisan. Iazenici³² terra ad V aratra cum scutellariis IIII, quorum nomina sunt ista. Wirbcsaz³³ terra ad aratrum. Gradisci³⁴ novem manses

387^A. u) ,a' ex ,u' eodem atram. corr. — v) scriba genuine ,G' scribere voluit, sed statim in ,H' correxit. — x) ,Yztboska—aratrum' alio atramento aliaque manu s. XII in loco raso scriptum, ubi genuine ,VIII manses cum ministerialibus Leb, Vacena, Iutros, Slugota' legebatur. — y) ,cum scutellariis' ead. manu eodemque atramento in loco raso scriptum, ubi genuine legebatur: ,quorum nomina sunt'. — z) genuine ,scutellariis', sed corr. — a) ad nomina addenda nullum spatium vacuum relictum est. — b) ex ,Wirbcsaz' eod. atram. correctum.

387^B. r) ,Yztboska—aratrum' alio atram. aliaque manu eiusdem temporis, quae hanc correctionem etiam in exemplari A fecit, in loco raso scriptum B²; genuine hic eadem scripta sunt, quae in B¹ et C leguntur. — s) ,is' ex ,bus' in loco raso corr. B¹, B². — t) ad nomina inscribenda nullum spatium vacuum relictum, B¹, B². — u) ,noie' B².

²⁸) Kouřim, distr. pol. Kolín. — ²⁹) Chotýš, distr. pol. Český Brod (Böhmisch-Brod). —

³⁰) Žitany, distr. pol. Benešov (Beneschau). — ³¹) Psáry prope Jílové (Eule), distr. pol. Král. Vinohrady. — ³²) Jesenice, prope Jílové. — ³³) Vrbčany, distr. pol. Kolín. — ³⁴) Hradištko prope Sadská, distr. pol. Poděbrady.

A.

ses cum piscatoribus, quorum nomina sunt ista: Csrney, Groznata, Zobon, Premil, Rabecs, Budka, Dobros, Bozteh. 5 Naklku^{c 35} Rehen piscator. Bresaz³⁶ VIII manses. Blagotich³⁷ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Bisek. Halah³⁸ terra ad VI aratra. Dubcsi³⁹ terra ad duo aratra cum duobus rusticis, 10 quorum nomina sunt ista^d: Nezda, Martin.^e Csanatih⁴⁰ terra ad aratrum cum figulo nomine f. Wrsovic⁴¹ terra ad aratrum cum duobus servis, quorum nomina sunt ista: Maliska cum fratre.^g Noztuleh⁴² duo servi, quorum 15 nomina sunt ista: Hrapa, Tesen,^h Bogumilⁱ cum omnibus ortis. Bazcsi⁴³ terra ad VII aratra cum duobus cocis, quo-

B¹, B².

manes cum piscatoribus, quorum nomina sunt ista: Csrney, Groznata,^v Zobon, Premil, Rabecs, Budka, Dobros, Bozteh. * Naklku³⁵ Rehen piscator. Bresaz³⁶ VIII manses. Blagotich³⁷ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Bisek. Hualah³⁸ terra ad VI aratra. Dubcsi³⁹ terra ad duo aratra cum duobus rusticis, quorum nomina sunt ista: Nezda, Martin. Csanatih⁴⁰ terra ad aratrum cum figulo nomine z. Wrsouic⁴¹ terra ad aratrum cum duobus servis, quorum nomina sunt ista: Maliska cum fratre. Noztuleh⁴² duo servi, quorum nomina sunt ista^a: Hrapa, Tesen. Bogumil cum omnibus ortis. Bazcsi⁴³ terra ad II aratra cum duobus

C.

20 cum piscatoribus, quorum nomina sunt ista: Csrney, Groznata, Zobon, Premil, Rabecs, Budka, Dobros, Bozteh. Naklku³⁵ Rehen piscator. Bresaz³⁶ VIII manses. Blagotich³⁷ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Bisek. Hualah³⁸ terra ad VI aratra. Dubci³⁹ terra ad duo aratra cum duobus rusticis, quorum nomina sunt ista: Nezda, Martin. Csanatih⁴⁰ terra ad aratrum cum figulo nomine. Wrsouic⁴¹ terra ad aratrum cum duobus servis, quorum nomina sunt ista: Maliska cum fratre. 25 Noztuleh⁴² duo servi, quorum nomina sunt ista: Hrapa, Tesen; Bogumil cum omnibus ortis. Basci⁴³

387^A. c) ,klk' in loco raso eod. atram. scr. —

d) post hanc vocem scriba primo nomen villae proxime sequentis ponere voluit, sed litteris ,Csa' scriptis, eas statim erasit. — e) ,Nezda, Martin' in spatio vacuo relicto ead. manu scriptum. — f) spatium 11 mm continens vacuum relictum. — g) ,cum fratre' ead. manu in spatio vacuo relicto suppletum. — h) ,Tesen' supra lineam fortasse eadem manu scr. — i) ,gu' ex ,mi' ead. manu statim inter scribendum corr.

387^B. v) ,Graznata' B². — x) ,Bozete' B². —

y) ,Csanatic' B². — z) pro nomine addendo nullum omnino spatium vacuum relictum est B¹, B². — a) ,ista sunt' B².

³⁵) Kluk, Kluky prope Poděbrady. — ³⁶) Břežany, distr. pol. Kolín. — ³⁷) Blahotice prope Slaný (Schlan). — ³⁸) Chvaly prope Karlín (Karolinenthal). — ³⁹) Dubeč prope Říčany. —

⁴⁰) Čenětice prope Jilové. — ⁴¹) Vršovice prope Pragam. — ⁴²) Nusle prope Pragam. — 40 ⁴³) Bašt velký ab Karlín versus septentr.

A.

rum nomina sunt ista: Tehan, Zuoybog, Lobecsi⁴⁴ terra ad III aratra et tribus piscatoribus, quorum nomina sunt ista: Tehan, Domagost,^k Vaurata.^l Nagoruyne⁴⁵ terra ad II aratra et piscatore Zbud.^m <Draglicihⁿ⁴⁶ Hual vozidlnik cum terra ad aratrum.ⁿ> Kamene moste⁴⁷ terra ad III aratra cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Binka, Kueticsa,^o Wrcka. <Raseh^{p48} terra ad aratrum^q cum ministeriali nomine Mares.> Voyacsa ministerialis cum terra ad ara-

B¹, B².

cocis, quorum nomina sunt ista: Tehan, Zuoybog. Lobci⁴⁴ terra ad III aratra et tribus piscatoribus, quorum^b nomina sunt ista^b: Tehan, Domagost, Vaurata. Nagoruyne⁴⁵ terra ad II aratra et piscatore Zbud. <Drahlicih^{c46} Hual uozidlnik cum terra ad aratrum.^c> Kamene moste⁴⁷ terra ad III aratra cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Binka, Kueticsa, Wrcka. Raseh⁴⁸ terra ad aratrum cum ministeriali nomine Mares. 5
Voyacsa ministerialis cum terra ad aratrum. 10

C.

* ad II aratra cum duobus cocis, quorum nomina sunt ista: Tehan, Zuoybog. Lobci⁴⁴ terra ad 15
III aratra et tribus piscatoribus, quorum nomina sunt ista: Tehan, Domagost, Vaurata. Nagorugne⁴⁵
terra ad II aratra et piscatore Zbud. Drahlicih⁴⁶ Hual uozidlnik cum terra ad aratrum. Kamene
moste⁴⁷ terra ad III aratra cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Binka, Kueticsa, Wrcka.
Raseh⁴⁸ terra ad aratrum cum ministeriali nomine Mares. Voyaca ministerialis cum terra ad aratrum.

387^A. ^k) ,Domagost' eadem fortasse manu, sed minoribus litteris in loco raso scriptum, ubi genuine ,Gostata' positum erat. — ^l) ,Vaurata' fortasse eadem manu in spatio post ,Gostata' vacuo relicto scr. — ^m) ,Zbud' alio atramento magis distincto aliaque manu in spatio vacuo relicto scriptum. — ⁿ) ,Draglicih — aratrum' alia manus s. XII alio atramento scripsit; litterarum vestigiis diligentissime investigatis, hic ,Budegozticih terra ad aratrum cum custode ecclesie' genuine scriptum esse puto. — ^o) ,Binka, Kueticsa' eadem manu in spatio vacuo relicto scr. — ^p) ,Raseh' alio atramento alia (?) manu in spatio vacuo relicto scriptum; postea autem alia manus saec. XII ,Raseh—Mares' supra lineam addidit. — ^q) ita A.

387^B. ^b) ,quorum—ista' om. B². — ^c) ,Drahlicih— aratrum' in loco raso alia (?) manu s. XII alioque atramento scriptum et B¹, B²; genuine hic ,Budegozticih terra ad aratrum cum custode ecclesie' scriptum esse puto. 20
25

⁴⁴) Lobeč prope Kralupy, distr. pol. Slaný. — ⁴⁵) Ubi locus hic quaerendus sit, nescio. —

⁴⁶) Drahelice prope Nymburk, distr. pol. Poděbrady. — ⁴⁷) Kamenný most, distr. pol. Slaný. —

⁴⁸) Režl prope Klecany, distr. pol. Karlín.

A.

trum. Potliscimi⁴⁹ terra ad <aratum^r>
cum^s vinitore^t <Radosta et filiis eius,^u>
Pribissa, Quas, <Misera,^v Ztras.^x>

5

Knouizi⁵⁰ XI manses de terra cum mi-
nisterialibus Ztarek <cum^y filiis, Mo-
dlata, Otrad, Ztreza^y cum^z fratruele suo
Huza^z> et cum aliis ministerialibus,
qui vulgariter dicuntur rudnici: <Ian,^a
Bosata, Boges.^a> Lubosine⁵¹ de terra

15

B¹, B².

Potliscimi⁴⁹ terra ad III aratra cum vinitoribus *
Pribisa, Quas, Wiwca. Potliscimi⁴⁹ terra ad
<aratum^d> cum
vinitore^e <Radosta
et filiis eius,^f> Pri-
bisa, <Ztras,^g> Quas,
<Misera.^h>

Knouizi⁵⁰ XI manses de terra cum ministerialibus
Ztarek,ⁱ Malucsa, Ostra-
ta, Radosta et cum aliis
ministerialibus, qui vul-
gariter dicuntur rudnici:
Bics, Krisan, Ceca. Lu-
bosine⁵¹ de terra VI
Ztarekⁱ <cum^k filiis
Modlata, Otrad,
Ztrez^k et^l cum fra-
truele Huza et^l>
cum aliis ministerialibus,
qui vulgariter dicuntur
rudnici: Bics, Krisan,^m
Ceca.ⁿ Lubosine⁵¹ de
terra <ad aratum^o>

C.

Potliscimi⁴⁹ terra ad III aratra cum vinitoribus Pribisa, Quas, Wiwca. Knouizi⁵⁰ XI manses de terra
cum ministerialibus Ztarek, Malucsa, Ostrata, Radosta et cum aliis ministerialibus, qui vulgariter
dicuntur rudnici: Bics, Krisan, Ceca. Lubosine⁵¹ de terra VI manses cum vinitoribus Drh, Zbor,

387^A. r) ,aratum^r in loco raso, ubi genuine
,III aratra^r positum erat, manu exemplaris
B¹ et B² scriptum. — s) ,cum^r in loco
raso, ubi genuine ,Pr^r positum erat, ead.
manu scr. — t) ,e^r alio atramento ex
,ibus^r corr. — u) ,Radosta et filiis eius^r in
loco raso, ubi genuine ,quorum nomina sunt
ista^r positum erat, manu exempl. B¹ et
B² scriptum. — v) ,Misera^r in loco raso,
ubi genuine ,Wiwca^r positum erat, manu
exempl. B¹ et B² scr. — x) ,Ztras^r fortasse
manu exempl. B¹ et B² supra lineam scr.
— y) ,cum fil.—Ztreza^r in loco raso, ubi
genuine ,Malucsa, Ostrata, Radosta^r positum
erat, alio atramento manu exempl. B¹ et
B² scriptum. — z) ,cum fr. suo Huza^r supra
lineam manus exempl. B¹ et B² addidit. —
a) ,Ian, Bosata, Boges^r alio atramento in
loco raso, ubi genuine ,Bics, Crisan, Ceca^r
positum erat, manu exemplarium B¹ et B²
scriptum.

40

⁴⁹) Podlešín, distr. pol. Slaný. — ⁵⁰) Knoviz, distr. pol. Slaný. — ⁵¹) Libušín, distr. pol. Slaný.

387^B. d) ,aratum^r in loco raso, ubi genuine ,ad
III aratra^r positum erat, ead. manu scrip-
tum B². — e) ,e^r in loco raso ead. manu
ex ,ibus^r corr. B². — f) ,Radosta et filiis
eius^r ead. manu supra lineam scr. B². —
g) ,Ztras^r eadem (?) manu supra lineam
scr. B². — h) ,Misera^r alio atramento, sed
eadem fortasse manu pro ,Wiwca^r genuine
posito scriptum B². — i) genuine ,Sztarek^r,
sed ,S^r erasa est B¹, B². — k) ,cum—Ztrez^r
in loco raso alio atramento, sed eadem
manu scriptum; genuine ,Malucsa, Ostrata,
Radosta^r hic scriptum esse videtur B². —
l) ,et—Huza et^r ead. manu supra lineam
scriptum, B². — m) ,Bics, Krisan^r in loco
raso, ubi genuine ,Ian, Bosata^r positum
erat, manu saec. XVII scriptum B². —
n) ,Ceca^r in loco raso, ubi genuine ,Boges^r (?)
positum erat, ead. manu scr. B². — o) ,ad
aratum^r alio atram. in loco raso, ubi genuine
,VI manses^r positum erat, ead. manu scr. B².

A.

<ad aratrum^b> cum vinitore^t <Cahota^c et filiis eius Pac et Koy.^c Ibidem^d becsuar Letona cum terra ad aratrum.^d>

Vgercih⁵² de terra III aratra cum vinitoribus Piuona, Plac. Degnicih^{e 53} de terra ad^f II aratra cum tornariis Bogdan, Premil. Knasawezi⁵⁴ de terra ad II aratra cum ministerialibus, qui dicuntur pomizi, Hinec, Trebek. Drahlich^{g 55} terra ad aratrum cum Precen.^g Modriluze^{h 57} terra ad II aratra cum^h campanariis Glupen, Koiata. Zabehlicih⁵⁸ terra ad aratrumⁱ

B¹, B².

mances cum vinitoribus Drh, Zbor, Zamen. Ibidem becsuar Letona cum terra ad aratrum.

cum vinitore^p <Cahota^q et filiis eius^q Pac et Koy.^r> Ibidem becsuar Letona cum terra ad aratrum.

5

Vgercih⁵² de terra III aratra cum vinitoribus Piuona, Plac. Degnicih⁵³ de terra ad II aratra cum tornariis Bogdan, Premil. Knasawezi⁵⁴ de terra ad II aratra cum ministerialibus, qui dicuntur pomizi, Hinec, Trebek.

<Luhucauez^{s 56} Nedan ablutor vestium cum terra ad aratrum.^s>

<Luhucauez^{t 56} Nedan ablutor vestium^{t *}>

15

Modriluzeh⁵⁷ terra ad II aratra cum campanariis Glupen, Koiata. Zabehlicih⁵⁸ terra ad aratrum

C.

Zamen. Ibidem becsuar Letona cum terra ad aratrum. Vgercih⁵² de terra III aratra cum vinitoribus Piuona, Plac. Degnicih⁵³ de terra ad II aratra cum tornariis Bogdan, Premil. Knasawezi⁵⁴ de terra ad II aratra cum ministerialibus, qui dicuntur pomizi, Hinec, Trebek. Luhucauez⁵⁶ Nedan ablutor vestium cum terra ad aratrum. Modriluzeh⁵⁷ terra ad II aratra cum campanariis Glupen, Koiata. Zabehlicih⁵⁸ terra ad aratrum cum campanariis Rasica, Hoten. Tinec⁵⁹ terra ad aratrum cum campa-

20

387^A. ^b) ,ad aratrum' alio atramento in loco raso, ubi genuine ,VI manses' positum erat, manu exempl. B¹ et B² scr. — ^c) ,Cahota—Koy' in loco raso, ubi genuine ,Drh, Zbor, Zamen' positum erat, manu exempl. B¹ et B² scriptum. — ^d) Ibidem—aratrum' alia manus eiusdem temporis supra lineam addidit. — ^e) ,g' ex ,h' eod. atram. in loco raso corr. — ^f) ,ad' ead. manu superscriptum. — ^g) ,Drahlich—Precen' ead. (?) manu in spatio vacuo relicto serius scriptum. — ^h) ,Modriluze—cum' in loco raso, ubi genuine ,In provincia Tetinensi' (?) positum erat, eodem atramento eademque manu scr. — ⁱ) post hanc vocem scribae errore ,cum' omissum est.

387^B. ^p) ,e' ex ,ibus' in loco raso alio atram. corr. B². — ^q) ,Cahota—eius' alio atram. in loco raso, ubi genuine ,Drh, Zbor, Zamen' positum erat, ead. manu scr. B². — ^r) ,Pac et Koy' ead. manu alio atramento supra lineam scr. B². — ^s) ,Luhucauez—aratrum' in loco raso, ubi genuine ,Drahlich 30 terra ad aratrum cum Precen' legebatur, alia manu s. XII scr. B¹. — ^t) ,Luhucauez—vestium' in loco raso, ubi genuine ,Drahlich 35 terra ad aratrum cum Precen' legebatur, eadem manu, quae haec in exempl. B¹ addidit, scriptum B²; sub linea adhuc ,cum terra ad aratrum' adscriptum erat, quae verba postea erasa sunt.

⁵²) Ouherce, distr. pol. Louny (Laun). — ⁵³) Dejvice alias Dehnice prope Pragam. — ⁵⁴) Kněževes, germ. Gross-Herrndorf, distr. pol. Smíchov. — ⁵⁵) Drahlovice? — ⁵⁶) Lichceves, distr. pol. Smíchov. — ⁵⁷) Modřiluhy; ubi vicus hic situs fuerit, incertum est. — ⁵⁸) Záběhlce, distr. pol. Král. Vinohrády. — ⁵⁹) Týnec, Týnice prope Koleč, distr. pol. Slaný.

A.

campanariis^k Rasicsa, Hoten.^l Tinec⁵⁹
terra ad aratrum cum campanario^m
<Vtesⁿ et filiis eius, Trocs, Precen,
5 Otrad.ⁿ> Wtetinscse⁶⁰ Nabrode⁶¹ de
terra ad II aratra cum pistoribus Kaka
cum fratre. Obrini⁶² de terra ad II aratra
10 cum duobus picariis, qui dicuntur pkelnici,
Seb^o cum fratre. <Ad^p custodiam
Vcrigouic⁶³ de terra VII manses.^p>
Lete^h⁶⁴ de^q terra ad II aratra cum cam-
panariis Deca, Lubgost, Ratata.^r Suho-
15 mazleh⁶⁵ de terra ad II aratra cum cam-
panariis Milon,^s Zlaua, Tronac.^s Zuina-

B¹, B².

cum campanariis Rasicsa, Hoten. Tineci^u⁵⁹ terra
ad aratrum cum
campanariis <Vtes cum | campanario^x <Vtes^y
filiis,^v * > Trocs, Otrad | et filiis eius, Trocs,
Nauoy. | Precen, Otrad.^y>
Wtetinscse⁶⁰ Nabrode⁶¹ de terra ad II aratra cum
piscatoribus Kaka cum fratre. Obrini⁶² de
terra ad II aratra cum duobus picaris,^z qui di-
cuntur pkelnici, Seb cum fratre. Ad custodiam
Ucrigouic⁶³ de terra VII manses. Leteh⁶⁴ de terra
ad II aratra cum campanariis Deca, Lubgost,
Ratata. Suhomazleh⁶⁵ de terra ad II aratra cum
campanariis Milon, Zlaua, Tronac. Suinari^h⁶⁶ terra

C.

nariis Vtes cum filiis Trocs, Otrad, Nauoy. Wtetinscse⁶⁰ Nabrode⁶¹ de terra ad II aratra cum pisca-
toribus Kaka cum fratre. Obrini⁶² de terra ad II aratra cum duobus picariis, qui dicuntur pkelnici,
20 Seb cum fratre. Ad custodiam Ucrigouic⁶³ de terra VII manses. Leteh⁶⁴ de terra ad II aratra cum
campanariis Deca, Lubgost, Ratata. Suhomazleh⁶⁵ de terra ad II aratra cum campanariis Milon, Zlaua,

387^A. ^k) ,is' ex ,o' corr. esse videtur. — ^l) ,Hoten'
in spatio vacuo relicto ead. (?) manu scrip-
tum; ,H' ex ,G' corr. — ^m) ,cā' ead. manu
25 superscr.; ,o' ex ,is' in loco raso alio atram.
corr. — ⁿ) ,Vtes—Otrad' alio atram. in loco
raso, ubi genuine ,Trocs, Otrad, Nauoy' po-
situm erat, manu exempl. B¹ et B² scriptum.
— ^o) ,Seb cum fratre' ead. (?) manu in spatio
30 vacuo relicto scriptum. — ^p) ,Ad—manses'
alio atram. fortasse manu exempl. B¹ et
B² supra lineam scriptum. — ^q) ,d' eod.
atram. ex ,a' corr. — ^r) ,Ratata' in loco
raso alia (?) manu scr. — ^s) ,Milon, Zlaua,
35 Tronac' alia (?) manu in loco raso supra
lin. scr.; genuine ibi „... imo (?), Zlaua'
positum erat.

60) Tetínsko, provincia denominata ab arce Tetin prope Beroun. — 61) Brod quondam ad
Beroun. — 62) Fortasse Bavoryně, distr. pol. Hořovice. — 63) Ubi locus hic situs fuerit,
40 nescio. — 64) Lety prope Zbraslav (Königsaal). — 65) Suchomasty prope Beroun, distr. pol.
Hořovice. — 66) Svinaře prope Beroun.

387^B. ^u) ,Tinci' B². — ^v) ,Vtes cum filiis' alia
manu s. XII superscr. B¹. — ^x) ita B²;
 ,io' ex ,iis' alio atram. in loco raso corr. —
 ^y) ,Vtes—Otrad' in loco raso eadem manu
scr.; genuine hic ,Trocs, Otrad, Nauoy' lege-
batur B². — ^z) ex ,piscaris' radendo corr.
B¹; ,picariis' ex ,piscariis' radendo corr. B².

A.

rih⁶⁶ terra ad aratrum cum porcario, qui sclauice dicitur zuinar, nomine^t Vzdic. ^u Nazhoue⁶⁷ V manses^v cum piscatoribus nomine Bogdan, Vaua, Bratrussa, Cozel.^v Plesiu⁶⁸ totus mons usque ad viam; ibidem^x de terra ad II aratra.^x Nabrode^y⁶⁹ III manses cum piscatoribus Kata.^z Sub ipso monte Tetin stagnum, quod sclauice dicitur tona. Mocropzi⁷⁰ II manses cum piscatoribus Modlata, Summa. Nagouic⁷¹ terra ad^a aratrum cum piscatoribus^b Sobata, Prizota^c cum fratribus. Nagolini⁷² terra ad aratrum cum custode ecclesie Cila.^d Comoraz⁷³ terra ad aratrum cum pesca-

B¹, B².

ad aratrum cum porcario, qui * dicitur zuinar * Vzdic. Nazhoue⁶⁷ V manses cum piscatoribus * <Gosce, ^a Lethona, Bogdan, Vana, Bratrussa, Cestina.^a> trussa, Kozel. 5
Plesiu⁶⁸ totus mons usque ad viam; ibi de terra ad II aratra. Nabrode⁶⁹ III manses cum piscatoribus Kata. Sub ipso monte Tethin stagnum quod * dicitur tona. Mocropzi⁷⁰ II manses cum piscatoribus Modlata, Suma. Nagouic⁷¹ terra ad 10
aratrum cum piscatoribus Sobata * et fratribus eius. Nagolini⁷² terra ad aratrum cum custode ecclesie Cila. Comoraz⁷³ terra ad aratrum cum

15

C.

Tronac. Suinari⁶⁶ terra ad aratrum cum porcario, qui dicitur zuinar, Vzdic. Nazhoue⁶⁷ V manses cum piscatoribus Bogdan, Vana, Bratrussa, Kozel. Plesiu⁶⁸ totus mons usque ad viam; ibi de terra 20
ad II aratra. Nabrode⁶⁹ III manses cum piscatoribus: Kata. Sub ipso monte Tethin stagnum quod dicitur tona. Mocropzi⁷⁰ II manses cum piscatoribus Modlata, Suma. Nagouic⁷¹ terra ad aratrum cum piscatoribus Sobata et fratribus eius. Nagolini⁷² terra ad aratrum cum custode ecclesie Cila. Komoraz⁷³ terra ad aratrum cum piscatore Milka. Brannice⁷⁴ III manses cum ministerialibus Hual,

387^A. ^t) ,nomine' minoribus litteris, sed ead. fortasse manu in spatio vacuo relicto scr. — ^u) ,Vzdic' fortasse eadem manu superscr. — ^v) ,V manses — Cozel' alio atram. fortasse ead. manu in spatio vacuo relicto scr. — ^x) ,ibidem — aratra' alio atram., sed fortasse ead. manu in spatio vacuo relicto scriptum. — ^y) ,b' alio atram. ex ,p' corr. — ^z) ,Kata' ead. manu serius additum esse videtur. — ^a) ,d' ex ,a' alio atram. corr. — ^b) ,ibus' ex ,e' eod. atram. corr. — ^c) ,Prizota cum fratribus' alio atram., sed ead. fortasse manu in spatio vacuo relicto scr. — ^d) ,Cila' alio atram. aliaque manu eiusdem temporis in loco raso scr.

387^B. ^a) ,Gosce — Cestina' alio atram., sed ead. fortasse manu scriptum in loco raso, ubi genuine ,Bogdan, Vana, Bratrussa, Kozel' legebatur B¹.

30

35

⁶⁷) Žhov; iam non exstat. — ⁶⁸) ? Plešivec collis prope Beroun. — ⁶⁹) Brod quondam prope Beroun. — ⁷⁰) Mokropsy Horní prope Zbraslav. — ⁷¹) ? Lahovice prope Zbraslav. — ⁷²) Holín, distr. pol. Smíchov. — ⁷³) Komořany nunc curia araturae prope Zbraslav. — ⁷⁴) Bráník prope Vyšehrad.

A.

tore nomine Milka. Branice⁷⁴ III manses cum ministerialibus Hual, Ses cum fratribus, Zlusak cum fratribus. Ninonich^{e 75} terra ad aratrum cum caliciariis, qui sclauice dicuntur csasnici, Lubos, Benik, Cagek; <ibidem^f terra Kolue ad aratrum.^f> Butouich⁷⁶ terra ad aratrum cum ministeriale^g eiusdem
 5
 10
 15
 20
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

B¹, B².

piscatore * Milka. Brannice⁷⁴ III manses cum ministerialibus Hual, Ses cum fratribus, Zlusak cum fratribus. Ninonich⁷⁵ terra ad aratrum cum caliciariis, qui ^b * dicuntur ^c csasnici, Lubos, Benik, Cagek; ibidem terra Kolue ad aratrum. Butouich⁷⁶ terra ad aratrum cum caliciario Milon. Naletni⁷⁷ II manses cum campanariis * Scsepan, Wlk. Bubneh⁷⁸ VI manses cum custodibus * Milgost, Luba, Sara, Rados, Ianis. In provincia Boizez⁷⁹ Suiticich⁸⁰ II manses cum plaustrificibus Hotes, Radon. Rastileh⁸¹ V manses cum mini-

C.

Ses cum fratribus, Zlusak cum fratribus. Ninonich⁷⁵ terra ad aratrum cum caliciariis, qui dicuntur csasnici, Lubos, Benik, Cagek; ibidem terra Kolue ad aratrum. Butouich⁷⁶ terra ad aratrum cum caliciario Milon. Naletni⁷⁷ II manses cum campanariis Scsepan, Wlk. Bubneh⁷⁸ VI manses cum custodibus Milgost, Luba, Sara, Rados, Ianis. In provincia Boizez⁷⁹ Suiticich⁸⁰ II manses cum plaustrificibus Hotes, Radon. Rastileh⁸¹ V manses cum ministerialibus Duda, Nadey, Mirata, Bosa, Gosc. In Satec⁸²

387^A. e) ,Nin' in loco raso eod. atram. scr. —

25 f) ,ibidem—aratrum' alio atram., sed eadem fortasse manu superscriptum. — g) ,e' ex ,ibus' in loco raso corr. — h) ,Milon' alio atramento alia (?) manu in spatio vacuo relicto scr. — i) ,campanariis' in loco raso eadem manu pro ,custodibus' genuine posito corr. — k) sequitur ,Cs' erasum. — l) ,Scsepan, Wlk' alio atram., sed ead. (?) manu in spatio vacuo relicto scriptum. — m) ,i' ex ,i' statim inter scribendum corr. — n) ex ,Brubneh' radendo corr. — o) ,Luba— Ianis' in spatio vacuo relicto fortasse ead. manu serius scriptum. — p) ,S' ex ,Z' corr. — q) ex ,VI' radendo corr. — r) ,cum' eadem manu superscriptum.

40 ⁷⁵) Jinonice, distr. pol. Smichov. — ⁷⁶) Butovice, distr. pol. Smichov. — ⁷⁷) Letná prope Pragm. — ⁷⁸) Bubny regio urbis Pragae. — ⁷⁹) Božesko, Bozensko, provincia Bohemiae meridionalis. — ⁸⁰) Nomen hoc explicare nequeo; Sušice perperam interpretatur Erben. — ⁸¹) Rastely prope Březnice, distr. pol. Blatná.

387^B. b) ex ,quid' corr. B². — c) ,dr' B¹, B².

A.

nisterialibus Duda, Znadeg, <Mirata,^s Bosa,^t Gosc.^s> In provincia Satecs⁸² Ugoscas⁸³ terra ad aratrum cum ministeriale, qui dicitur rudnik, <nomine Hualata.^u> Loumazic⁸⁴ terra ad aratrum cum ministeriale, qui dicitur pkelnic.^v In suburbio Satcensi Mezicsa^x cum filiis Goten, Zeuet.^y Trebata csasnik.^z <Modlata^a ferrarius^b cum filiis Hotacsa, Vaceta, qui solvunt ferramenta quater in anno. Trinouaz⁸⁵ terra ad aratrum cum piscatore nomine Budek.^c

B¹, B².

sterialibus Duda, Nadey, Mirata, Bosa, Gosc. In * Satecs⁸² <Mezica^d In * Satecs⁸² Mezica koselug, Trebata csasnik^d cum terra,^e koselug, Trebata csasnik <cum filiis^f et 5 cum terra.^g Modlata ferrarius cum filiis Hotacsa, Vaceta, ferrarius cum filiis Hotacsa, Vaceta, qui solvunt ferramenta quater in anno. Loumazic⁸⁴ Bozen pkelnic in anno.^f Vgoscsaz⁸³ 10 cum terra ad aratrum.^h terra ad ministeriale, qui dicitur rudnik, nomine Hualata.ⁱ > Trinouaz⁸⁵ terra 15 ad aratrum cum piscatore nomine Bodek et eius filio Budek.ⁱ >

C.

Mezica koselug, Trebata cum terra csasnik, Modlata ferrarius cum filiis, Hotaca, Vaceta, qui solvunt 20 ferramenta quater in anno. Loumazic⁸⁴ Bozen pkelnic cum terra ad aratrum. Vgoscsas⁸³ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Hualata. Trinouaz⁸⁵ terra ad aratrum cum piscatore nomine Bodek et eius

387^A. ^s) ,Mirata—Gosc^t ead. (?) manu serius superscr. — ^t) ,s^t eod. atramento ex, z^t corr. — ^u) ,nomine Hualata^t alia manu in spatio vacuo relicto scr. — ^v) ,e^t ex ,l^t eod. atramento corr.; sequitur lacuna 13 mm continens. — ^x) ,z^t ex ,l^t eod. atram. corr. — ^y) ,Goten, Zeuet^t fortasse ead. manu superscr. — ^z) ,k^t ex ,c^t alio atram. corr. — ^a) ,Modlata—Quas c. filiis^t alio atramento aliaque manu eiusdem fere temporis in loco raso scriptum. — ^b) ,ferrarius^t superscr. — ^c) super litteris ,udek^t alio atram. magis distincto alia (?) quaedam manus addidit ,osek^t.

387^B. ^a) ,Mezica—csasnik^t in loco raso alio atram aliaque manu s. XII scriptum B¹. — ^e) ,cum terra^t alia manu superscr. B¹. — ^f) ,cum 25 fil.—anno^t in loco raso alia manu s. XII alio atram. scr. B². — ^g) ,et cum terra^t alia manu eiusdem fere temporis superscr. B². — ^h) ,Modlata—aratrum^t alia manu alio atram. in loco raso scr. B¹; litterarum vestigiis diligentissime investigatis, sub ,Loumazic^t — aratrum^t genuine haec scripta esse video: ,Trinouaz terra ad aratrum cum piscatore Bodek^t. — ⁱ) ,Vgoscsaz — Hualata^t alia manu s. XII in loco raso 35 scr. B². — ^k) ,Vgoscsas—nomine^t alio atram. alia manu s. XII in loco raso scr. B¹. — ^l) ,Hualata—Budek^t alia manu s. XII (eadem, quae in B² ,Vgoscsaz — Hualata^t scripsit) alio atramento magis distincto in 40 loco raso scriptum B¹.

⁸²) Žatec, germ. Saaz. — ⁸³) Úhošťany, germ. Atschau, distr. pol. Kadaň (Kaaßen). —

⁸⁴) Lomazice, germ. Lametitz, distr. pol. Kadaň. — ⁸⁵) Trnovany prope Žatec.

A.

B¹, B².

<Lovmazicih ^{m⁸⁴} Bozen
pkelnic cum terra ad
aratrum. ^m>

- 5 In suburbio ^d Pragensi Nazatore ⁸⁶ Quas cum filiis. ^a> Wtraunice ⁸⁷ Kohaca, Bogdal, Dedumil custodes; Maliska ^e campanarius ^f Kueten cstor, ^g Domamir campanario, ^g Odolen caldarius, ^h Lutos custos, Radouan, Zbor, Petrata, Milouy ^e; <sutores ⁱ Vit, Craik, menci, Celac; cervisarii Sobik, Sesur, Caston; bukularii Malisa, Zkorac; drizeci ⁱ> Zlauik, Ztraneg, Scoroska, Modlibog, ^k Bezded, Bozeta ⁱ; fabri ^m Macek, Crecs, Waurik, Bogumil; pistores Quazics, ⁿ Radouan, Palicska, Groznata, Bisek, Nesata, Pi-

In Pragensi suburbio Nazatore ⁸⁶ Quas *, Caska, Bogdan, Imram.

<Grecetine ^{n⁸⁸} terra Wtraunice ⁸⁷ custodes ad II aratra cum Kohaca, Bogdal, Dedumil, * Kueten; custode nomine Glvp; ⁿ>

campanarii Maliska, Lutos; Domamir faber; Odolen caldarius; custodes Radouan, Zbor, Petrata, Milouy; sutores Vit, Kraik, menci Celac; cervisarii Sobik, Sesur, Caston; bukularii ^o Malisa, Zkorac; drizeci Zlauik, Ztraneg, Scoroska, Modlibogh, Bezded, Bozeta; fabri Macek Crecs, Waurik, Bogumil; pistores Quazics, Radouan, Palicka, Groznata, Bisek, Nesata, Piuna, ^p Wra-

C.

- 20 filio Budek. In Pragensi suburbio Nazatore ⁸⁶ Quas, Caska, Bogdan, Imram. Wtraunice ⁸⁷ custodes Kohaca, Bogdal, Dedumil, Kueten; campanarii Maliska, Lutos; Domamir faber; Odolen caldarius, custodes Radouan, Zbor, Petrata, Milouy; sutores Vit, Kraik, menci, Celac; cervisarii Sobik, Sesur *; bukularii Malisa, Zkorac; drizeci Zlauik, Straneg, Scoroska, Modlibogh, Bezded, Bozeta; fabri Macek, Crecs, Waurik, Bogumil; pistores Quazics, Radouan, Palicka, Groznata, Bisek, Nesata, Piuna, Wratizir, Rak. Silvas

- 25 387^A. d) ,sub' ex ,sup' corr. — e) ,Maliska — Milouy' eadem (?) manu in spatio vacuo relicto scr. — f) ex ,campanarii' corr. — g) ita A. — h) supra lineam alia manus ,custodes' addidit, quod autem postea erasum est. — i) ,sutores—drizeci' in loco raso ead. (?) manu scr.; prioris scripturae vestigia tantum sub voce ,bukularii' clarius apparent, ubi genuine scriptum erat ,Maliska'. — k) super ,g' eod. atramento ,h' positum est. — l) ,Modlibog, Bezded, Bozeta' ead. (?) manu in spatio vacuo relicto scriptum; post ,Bozeta' sequitur ,drizeci' erasum. — m) ,fabri' in loco raso ead. (?) manu scr. — n) ,z' ex ,i' eod. atram. corr.

387^B. m) ,Lovmazicih—aratrum' alia manu eiusdem temporis alio atram. in spatio vacuo relicto scriptum B². — n) ,Grecetine—Glvp' alio atram. manus quaedam s. XIII in loco raso scripsit. — o) ,B' ex ,R' eod. atram. corr. B¹; ,Rukularii' B². — p) ,o' super-scr. B².

- 40 ⁸⁶) Výton minus recte interpretatur Tomek, Dějiny Prahy I², pag. 27. — ⁸⁷) V trávnicí; locus quondam in Minori civitate Pragensi sub monte Petřín. — ⁸⁸) Nomen hoc explicare nequeo.

A.

uona, Wratzir,⁸⁹ Rak. Silvas etiam addidi Lubicsa,⁸⁹ Bazci,⁹⁰ Resetarih,⁹¹ Ohvoyne^{o 92} usque ad viam et portus tres Naotaue,⁹³ Gogolicih,⁹⁴ Lunih.⁹⁵ Decimam marcam de tributo per totam

Boemiam etiam Sedlcih.^{p 96} Ultra montem Osecs⁹⁷ decima urna^q de melle in omni iusticia. Messariorum X. De salutacionibus^{ma} X. De pellibus caprinis^{ma} X. De porcariis^{ma} X. De cervisiariis^{ma} X. Decimus messor; decimus feniseka. In provincia Wltauensi decimus denarius de venditione. Pragaticih¹⁰¹ via in omni iusticia. A villiko Pragense^s de vendi-

B¹, B².

tizir, Rak. Silvas etiam addidi q Lubicsa,⁸⁹ Bazci,⁹⁰ Resetarih,⁹¹ Ohuoyne⁹² usque ad viam^r et portus tres Naotaue,⁹³ Gogolicih,⁹⁴ Lunih.⁹⁵ Decimam marcam de tributo per totam Boemiam etiam Zedlcih.⁹⁶ Budisine⁹⁸ decima urna^s *

oblatio, que dicitur poclona, <et^t II ville Cupcici⁹⁹ et Misle-souici.^{t 100} > *Osec⁹⁷

Ultra montem Osecs⁹⁷ decima urna de melle in omni iusticia. Messariorum X. De salutacionibus^{ma} X. De pellibus caprinis^{ma} X. * De cervisiariis^{ma} X. Decimus messor; decimus feniseka. In provincia Wltauensi decimus denarius de venditione. Prahaticih¹⁰¹ via in omni iusticia. A villico Pragense^s de venditione decimus denarius.

C.

eciam addidi Lubicsa,⁸⁹ Bazci,⁹⁰ Resetarih,⁹¹ Ohuoyne⁹² usque ad viam et portus tres Naotaue,⁹³ Gogolicih,⁹⁴ Lunih.⁹⁵ Decimam marcam de tributo per totam Boemiam etiam Zedlcih.⁹⁶ Budisine⁹⁸ decima urna. Ultra montem Osecs⁹⁷ decima urna de melle in omni iusticia. Messariorum X. De salutacionibus^{ma} X. De pellibus caprinis^{ma} X. De cervisiariis^{ma} X. Decimus messor; decimus feniseka. In provincia Wltauensi decimus denarius de venditione. Prahaticih¹⁰¹ via in omni iusticia. A villiko

387^A. o) ,v' eod. atram. superscr.; y' in loco raso obscuriore atram. scr. — p) supra ,S' littera ,Z' eod. atram. scr.; ,i' in loco raso ex ,h' corr. — q) ex ,decimā urnā radendo corr. — r) ,ibus' ex ,ū' alio atramento corr. — s) ,A villiko Pra' in loco raso eadem manu correctum.

387^B. q) ,addid' B². — r) ,ad viam' om. B². — s) supra ,Budisine' ead. (?) manus addidit: ,oblatio, que dicitur poclona', quod autem postea erasum est B¹. — t) ,et II—Misle-souici' manu quadam s. XIII (?) in loco raso scriptum B².

⁸⁹) Libice? — ⁹⁰) ? Bašt, distr. pol. Karlin. — ⁹¹) Řešetáře, ubi silva haec sita fuerit, incertum est. — ⁹²) Chvojno; quae silva ubi quaerenda sit, nescio. — ⁹³) Otava fl. apud Zvikov (Klingenberg) in fl. Vltava (die Moldau) influens. — ⁹⁴) Onholice prope Velvary in sinistra Vltavae ripa. — ⁹⁵) Lounky in fl. Labe (die Elbe) ripa distr. pol. Roudnice. — ⁹⁶) Sedlecko, provincia denominata ab Sedlec (Zettlitz), quondam arce prope Karlovy Vary (Karlsbad). — ⁹⁷) ? Osek, mons prope Zbraslav; de cuius situ v. Tadra in Časopis Česk. Musea LXXVI, 1902, pag. 284 sq. et Vacek in ephemeride Method 1904. — ⁹⁸) Budišín, germ. Bautzen, oppidum Lusatiae Superioris. — ⁹⁹) Kubschütz, par. Purschwitz prope Budissin. — ¹⁰⁰) Muschelwitz (Mäuselwitz) par. Göda. — ¹⁰¹) Fortasse Prachatice Staré, germ. Alt-Prachatitz, distr. pol. Prachatice.

A.

cione decimus denarius. In provincia Tetinensi⁶⁰ de venditione decimus denarius. In provincia Kamenecensi¹⁰² de venditione decimus denarius. In via Golotilensi¹⁰³ de theloneo octavus denarius. Natreztenici¹⁰⁴ de decem lapidibus salis duo lapides; decimus panis; piscis secundus; de omni iusticia partem. Decima de omulo per totam terram, quę pertinet ad ducem. Tercia urna de apibus ductricis ultra^t montem Ozecs.^t <Budisine^{u98} decima urna mellis; de oblatione, quod dicitur poclona, de-

15

20

B¹, B².

In provincia Tethinensi
de venditione decimus
denarius.

In provincia Kamenecensi¹⁰² de venditione decimus denarius. In via Golotilensi¹⁰³ de theloneo octavus denarius. Natreztenici¹⁰⁴ de decem lapidibus salis duo lapides; decimus panis; piscis secundus; de omni iusticia partem. Decima de omulo per totam terram, quę pertinet ad ducem. Tercia urna de apibus ductricis ultra montem Ozecs. De uno quoque castro ab avia mensale unum et manuterium unum omni anno. A villiko Pragense de messoribus Netolicensibus¹⁰⁵ et Dudlebensibus¹⁰⁶ preposito decima ovis. In festo pentechosten ancilla sive sexingenti. In festo sancti Benedicti bos. In festo sanctorum martyrum Georgii atque Adalberti bos. In festo sancti Wencezlai ab agasone poledrum. De avena^u quindecim modii.^u De frumento XVIII modii. A celerario^v de melle in voto XVII urne. Zagradnego XVI

C.

Pragense de venditione decimus denarius. In provincia Tethinensi⁶⁰ de venditione decimus denarius. In provincia Kamenecensi¹⁰² de venditione decimus denarius. In via Golotilensi¹⁰³ de theloneo octavus denarius. Natreztenici¹⁰⁴ de decem lapidibus salis duo lapides; decimus panis; piscis secundus; de omni iusticia partem. Decima de omulo per totam terram, quę pertinet ad ducem. Tercia urna de apibus ductricis ultra montem Ozecs. De uno quoque castro ab avia mensale unum et manuterium unum omni anno. A villiko Pragense de messoribus Netolicensibus¹⁰⁵ et Dudlebensibus¹⁰⁶ preposito decima ovis. In festo pentechosten ancilla sive sexingenti. In festo sancti Benedicti bos. In festo sanctorum martyrum Georgii atque Adalberti bos. In festo sancti Wencezlai ab agasone poledrum. De avena quindecim modii. De frumento XVIII modii. A celerario de melle in voto XVII urne. Zagradnego XVI okou. Super hoc autem Pragensis

35

387^A. ^t) ,ultra montem Ozecs' fortasse eadem manu in spatio vacuo relicto scriptum.

387^B. ^u) ,De—modii' scribae errore bis scriptum B². — ^v) ,ra' eod. atram. ex ,ri' corr. B¹; ,c' ex ,s' eod. atram. corr. B².

40

¹⁰²) Provincia de nominata ab arce Kamenec, quae fortasse ibi sita erat, ubi nunc silva et mons dicitur Kamenec inter Kojovice et Horní Slivno, distr. pol. Mladá Boleslav (Jung-Bunzlau). — ¹⁰³) Holotylská cesta; ubi via haec quaerenda sit, incertum est. — ¹⁰⁴) Porta terrae apud flumen Trstenice (nunc Loučná) prope Litomyšl (Leitomischl). — ¹⁰⁵) Netolice, distr. pol. Prachatice. — ¹⁰⁶) Doudleby, germ. Teindles, distr. pol. Budějovice (Budweis).

A.

cima.^{u)} Super hoc autem Pragensis episcopus CC homines et Olomucensis vero C in decima, fratribus regis presentibus, Conrado videlicet et Otone, eidem ecclesie perpetuo iure devoverunt. Ut autem dotis^{v)} ordinatio competentius rata servaretur, equum duxi, fratribus meis prefatis laudabiliter asentientibus ceterisque, tam Boemie, quam Moraue principibus, supra memoratum templum beati Petri apostolorum^{x)} cunctisque sue kathedre successoribus patrocini^{y)} muniminique commendare, propter quod etiam de eadem ecclesia XII marcas singulis annis ad pedes^{z)} universalis pape a pascha^{a)} usque ad ascensionem domini de moneta nostrę provincię statuimus offerendas. Ad huius ergo laudabilis nostri operis supra memorati confirma-

B¹, B².

okou. Super hoc autem Pragensis episcopus CC homines et Olomucensis vero C in decima, fratribus regis presentibus, Conrado videlicet et Otone, eidem ecclesie perpetuo iure^{x)} devoverunt. Ut autem dotis ordinatio competentius rata servaretur, equum duxi, fratribus meis prefatis laudabiliter asentientibus ceterisque,^{y)} tam Boemie, quam Moraue^{z)} principibus, supra memoratum templum beati Petri, principis^{a)} apostolorum, cunctisque sue kathedre successoribus patrocini^{y)} muniminique commendare, propter quod etiam de eadem ecclesia XII marcas singulis annis ad pedes universalis pape a pascha usque ad ascensionem^{b)} domini de moneta nostrę provincię statuimus offerendas. Ad huius ergo laudabilis nostri operis supra memorati confirma-

C.

episcopus CC homines et Olomucensis vero C in decima, fratribus regis presentibus, Conrado videlicet et Otone, eidem ecclesie perpetuo iure devoverunt. Ut autem dotis ordinatio competentius rata servaretur, equum duxi, fratribus meis prefatis laudabiliter asentientibus ceterisque, tam Boemie, quam Moraue principibus, supra memoratum templum beati Petri, principis apostolorum, cunctisque sue kathedre successoribus patrocini^{y)} muniminique commendare, propter * etiam de eadem ecclesia XII marcas singulis annis ad pedes universalis pape a pascha usque ad ascensionem domini de moneta nostre provincię statuimus offerendas. <Et ne armarii custos circa suum ministerium tardus aliquando vel piger inveniat, campanarios et custodes eiusdem monasterii sui dumtaxat iuris esse confirmo, ita ut in omnibus causis ad nullam quantumlibet personam potentem preter eum solum habeant respectum.^{†)}> Ad huius ergo laudabilis nostri operis supra memorati confirmationem testimonium

387^A. ^{u)} Budissine—decima¹ fortasse alia manu eiusdem temporis supra lineam scr. — ^{v)} d¹ in loco raso ex h¹ corr. — ^{x)} scribae errore hic ,principis¹ omisum est. — ^{y)} genuine ,patrocini¹, sed ultima ,o¹ alio atram. corr. — ^{z)} ,pe||pedes¹ A. — ^{a)} ,a pascha—Egilberti¹ in loco raso eadem manu scr.

387^B. ^{x)} ,iure¹ B². — ^{y)} ,ceterisque¹ B². — ^{z)} ,Moraue¹ B². — ^{a)} ,principis¹ eadem manu eodemque atram. superscriptum B¹. — ^{b)} ,ascensionem¹ B².

387^C. ^{†)} Verba ,Et ne—respectum¹ e Soběslavi I privilegio anno 1130 dato (v. num. 111) ad verbum descripta sunt C.

A.

tionem testimonium adhibuimus virorum
venerabilium, domini videlicet Iohannis
Tusculanensis episcopi et cardinalis,
5 domini etiam Egilberti^a Treuerensis
archiepiscopi, a quo simul et unctionem
regalis consecrationis accepi, domini
quoque Pragensis episcopi,^b videlicet
Iaromir, et domini Holomucensis epi-
10 scopi Vecelonis et Mis[se]nensis epi-
scopi^c domini Bennonis, qui auctoritate
dei et beati Petri principis apostolorum
et sanctorum martyrum Viti, Wencezlai
atque Adalberti nec non et^d omnium
15 sanctorum iussuque apostolice^d sedis
instructi, sub anathematis^e vinculo quos-
libet nostre institutionis quoquo modo
immutatores^f sive destructores forte
emersuros cum ceteris membris diaboli
20 innodatos dampnaverunt. Amen.

(S. I.)

De uno quoque castro ab avia mensale
unum et manuterium unum. A villico Pra-
gense de^g messoribus Netholicensibus¹⁰⁵
25 et Dudlebensibus^{h106} preposito X^{ma} ovis.

C.

adhibuimus virorum venerabilium, domini videlicet Iohannis Tusculanensis episcopi et cardinalis,
domini etiam Engilberti Treuerensis archiepiscopi, a quo simul et unctionem regalis consecrationis
accepi; domini quoque Pragensis episcopi, videlicet Iaromir, et domini Olomucensis episcopi Vece-
30 lonis et Missenensis episcopi domini Bennonis, qui auctoritate dei et beati Petri ac Pauli principum
apostolorum et sanctorum martyrum Viti, Wencezlai atque Adalberti nec * et omnium sanctorum
iussuque apostolice sedis instructi, sub anatematis vinculo quoslibet nostre institutionis quoquo modo in-
mutatores sive destructores forte emersuros cum ceteris membris diaboli innodatos dampnaverunt. Amen.

387^A. ^b) sequ. ,Iⁱ erasa. — ^c) genuine ,epō',
35 sed radendo corr. — ^d) ,e' alio atramento
ex ,i' corr. — ^e) ,h' superscripta. — ^f) ex
,immutaturos' alio atram. in loco raso corr.
— ^g) ,Pragense de' in loco raso eod. atram.
eademque manu scr. — ^h) genuine ,Duble-
40 bensibus', sed statim correctum.

387^B. ^c) ,unctione' B². — ^d) ,Amen' litteris
maiusculis scriptum B¹, B².

B¹, B².

tionem testimonium adhibuimus virorum venera-
bilium, domini videlicet Iohannis Tusculanensis
episcopi et cardinalis, domini etiam Egilberti
Treuerensis archiepiscopi, a quo simul et unctio-
nem^c regalis consecrationis accepi, domini quo-
que Pragensis episcopi, videlicet Iaromir, et do-
mini Olomucensis episcopi Vecelonis et Misse-
nensis episcopi domini Bennonis, qui auctoritate
dei et beati Petri ac Pauli principum apostolorum
et sanctorum martyrum Viti, Wencezlai atque
Adalberti nec non et omnium sanctorum iussuque
apostolice sedis instructi, sub anathematis vinculo
quoslibet nostre institutionis quoquo modo immu-
tatores sive destructores forte emersuros cum
ceteris membris diaboli innodatos dampnaverunt.
Amen.^d

(S. I.)

A.

In festo pentecosten ancilla sive sexingenti. In festo beati Wacezlai poledrus. In festo sanctorum martyrum Georgii atque Adalberti bos. In festo sancti Benedicti bos. De avena quindecim modii. De frumento XVIII modii. A celerario de melle septemdecim in voto urne. Zagradnego XVI okou.

<Hęcⁱ sunt nomina familię ecclesię: De villa Potliscim¹⁰⁷ uxor Suogbog nomine Tulna cum tribus filiis et filia nomine Radohna; de eadem villa Tehna cum filio et filia nomine Gostena; ibidem etiam quaz nomine Krabaua cum filia nomine Nebraga, altera Ziznaua, tertia Ceyka. De villa Lubosin¹⁰⁸ Milica, filia eius Rozneta cum filiabus Koys, Visemila et Mutina; Milehna soror prefate Milice cum duabus filiabus, Zuataua scilicet^k et Bogumezt; Ziraua cum filio, Malouia uxor Scit, Deucik cum duabus filiabus Radohna et Vbcest. De insula Marka cum filiabus Kuazena et Malucka. De Uinar¹⁰⁹ Suebos cum filio Batek et Decaua et Mirena. De Tethin¹¹⁰ Denaua, mater eius Mirena, Dedacs. De Tinec¹¹¹ Nezuolena, Bozoha cum duobus filiis Milgost et Thoma; filię vero Luka cum tribus filiis, Teha cum filio.ⁱ De Tinec Blas.^l>

B¹, B².

<Hęc^e sunt nomina familię ecclesię: 10 De villa Potliscim¹⁰⁷ uxor Suogbog nomine Tulna cum tribus filiis et filia nomine Radohna; de eadem villa Tehna cum filio et filia nomine Gostena; ibidem etiam quaz nomine Krabaua cum 15 filia nomine Nebraga, altera Ziznaua, tertia Ceyka. De villa Lubosin¹⁰⁸ Milica, filia eius Rozneta cum filiabus Koys, Visemila et Mutina; Milehna soror prefate Milice cum duabus filiabus, 20 Zuataua scilicet^f et Bogumezt; Ziraua cum filio, Malouia uxor Scit, Deucik cum duabus filiabus^g Radohna et Vbcest. De insula Marka cum filiabus Kuazena et Malucka. De Uinar¹⁰⁹ 25 Suebos cum filio Batek^h et Decaua et Mirena. De Tethin¹¹⁰ Denaua, mater eius Mirena, Dedacs. De Tinec¹¹¹ Nezuolena, Bozoha cum duobus filiis Milgost et Thomaⁱ; filię vero Luka cum 30 tribus filiis, Teha cum filio.^e>

Instrumentis A, B¹ et B² impressa sunt fragmenta sigilli e cera nigra confecti, cuius diametros horizontalis 42 mm, verticalis 45 mm sunt. Sigillo medio rex in solio sedens, sceptrum in dextra tenens depingitur, ad cuius dextram duo sidera conspiciuntur.

387^A. *l)* Hęc — Teha cum filioⁱ alio atram. addidit eadem manus, quae exemplaria B¹ et B² exaravit. — *k)* sequ. ,et Boⁱ erasum. — *l)* De Tinec Blasⁱ in fine ultimae lineae alia manu alio atram. scriptum.

387^B. *e)* Hęc — Teha cum filioⁱ eadem manu, 35 sed alio atramento serius scriptum B¹, B². — *f)* ,scilicet^f B². — *g)* sequ. ,Kuazena et Maluckaⁱ cancellatum B². — *h)* sequ. ,et Dekauaⁱ cancellatum B². — *i)* Tomaⁱ B².

¹⁰⁷⁾ Podlešín, distr. pol. Slaný. — ¹⁰⁸⁾ Libušín, distr. pol. Slaný. — ¹⁰⁹⁾ Vnoř, distr. pol. Karlín 40 (Karolinenthal). — ¹¹⁰⁾ Tetín prope Beroun. — ¹¹¹⁾ Týnec, Týnice, prope Koleč distr. pol. Slaný.

Circumscriptio, cuius singulae litterae in singulis exemplaribus defractae sunt, haec est: ///VVR///TIZLAVS · DEI · GRACIA · REX · BOEM///. De hoc sigillo cf. ea, quae ad diploma num. 386 adnotavi. — Exemplari C impressum est sigillum fractum eiusdem fere magnitudinis, in quo eadem imago conspicitur. Circumscriptio: WPATISIAVS · DĪ · G////////DQ DV///.

388.

(FICTUM S. XII.)

Guillelmus II, rex Angliae, Henrico IV imperatori Romanorum, suadet, bello quodam prospere gesto, ne aliam rem ad honorem suum pertinentem differat,
10 *utque postea Robertum, ducem Normanniae, bello persequatur.*

[1092—1096.]

Apographum praebebat Udalrici Babenbergensis Codex epistolaris in cod. ms. saec. XII bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 398 fol. 85 (V) et in cod. ms. monasterii Zwettlensis num. 283, pag. 178 (Z).

15 *Eccard, Corp. hist. med. aevi II, num. 185. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. V, pag. 168, num. 85. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 169, num. 190 (ex V). — Erben, Reg. I, pag. 71, num. 163 (ad ann. cc. 1084).*

Jaffé l. l. pag. 168 not. 1 epistolam hanc in confictionum numerum reponendam esse optimo iure declarat.

20 *Heinrico imperatori W.,¹ dei gratia rex Anglorum, intimo suo, dilectionem et veram amicitiam. De prosperitate atque deliberatione tua scias me gaudere et de adversitate, quod absit, sicut temet ipsum dolere. Audivi a legatis meis atque tuis et duce Boemiensi,² te in exercitum iturum super inimicos tuos ad presens. Gaudeo plane, quia multos tecum ituros de fidelibus tuis audivi, ita*
25 *quod facillime poteris eos devincere deo auxiliante. Modo suggero prudentię tuę, si hoc deus annuerit, quod adimplere possis, quod velis, videlicet de exercitu, nullo modo dimittas in hoc anno, sive per bellum, sive per placitum, quod ad honorem tuum pertineat, ad finem quin perducas. Quod si protelaveris, scito re vera maximum impedimentum tibi fore futuro anno ad hoc perficiendum. Et*
30 *quando deo adiuvante ad unguem perduxeris, nullum negotium incipias huiusmodi, donec super Rōbertum^a exercitum tuum dirigas. Et ego et tu simul loquamur etabilem locum inveniamus. Vale in domino et bene agas in seculo prosperaque^b utriusque vitę percipias commoda et quicquid exoptatur in amicitia.*

35 388. a) ‚Rōbertum‘ Z. — b) ‚prospera‘ V.

¹⁾ *Wilhelmus II 1087—1100. — ²⁾ Břetislavo II, 1092—1100. — ³⁾ Robertum II, ducem Normanniae, 1087—1096.*

389.

(FALSUM S. FERE XIV IN.)

Bořivoj II, dux Bohemiae, ecclesiae Pragensi curiam hospitum in medio civitatis Pragae cum pondere et iudicio ad eam pertinente donat.

— — —. 5

Apographum servavit ms. brevium et agenda ecclesiae Pragensis saec. XIV in bibliotheca capituli metropol. Pragensis num. 188, cuius exemplar a v. d. Fr. Palacký descriptum in tabulario Musaei regni Bohemiae exstat (B). — Alterum apographum insertum est confirmationi Karoli IV, datae Pragae 1352 dec. 31, cuius autographum in tabulario capit. metropol. Pragensis asservatur (C).

10

Pessina, Phosphorus septicornis, pag. 61. — Pubitschka, Chronolog. Gesch. Böhmens IV, 1, pag. 110 not. n. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 51. — Erben, Reg. I, pag. 84, num. 189 (ad ann. cc. 1101). — Jireček, Cod. iuris Boh. I, pag. 23, num. 14.

Testimonium qua forma servatum est, Bořivoji II tempore (1100—1107) attribui non potest. Quod cum alia, tum in primis verba a temporis natura ac ratione prorsus aliena, ut: „in medio civitatis Prage“, „in civili iure“, „cives Pragenses“ demonstrant. Compositum esse videtur saeculi XIV prima parte, qua in re auctor verisimillime elenchos quosdam portitorum antiquiores adhibuit. Vide Čelakovský, O začátcích ústavních dějin Starého města Pražského, in: Sborník věd právních a státních, IV (1904), tomus „Pocta Randovi“ inscriptus, pag. 197—201.

20

<Ista est donacio Borziwoy ducis de Bohemia.^a> Istam donacionem dedit ecclesie Pragensi Boriwoy,^b beate memorie secundus, dux Boemorum, pro remedio anime sue et animarum^c antecessorum suorum et successorum suorum; videlicet curiam hospitum in medio civitatis Prage¹ et pondus et tynam et iudicium ad curiam pertinens, quatinus ministri ecclesie Pragensis ex redditibus curie annuatim 25 provenientibus singulis septimanis duos solidos percipiant sub hac ordinatione, ut presbyter^d XI,^e dyaconus VII,^f subdyaconus IIII, campanarii duos^g in ordine vicis sue recipiant, reliquum vero usibus cedat^h canonicorum. De lastone XX denarii et XL allecia; de husone, de luceis, de carpionibus,ⁱ de scutis^j XL pars. Si husones venduntur pro argento, de qualibet marca^k IIII denarii; si pro panno, 30 de quolibet panno IIII denarii. De uniformi plaustro humuli^l tyna^m datur, de duplicato due. Mercatores de extraneis partibus si vendunt cutes, sive mel, sive ceram, sive vinum, sive boves pro argento, de qualibet marca^k IIII denarii; si pro pannis, de quolibet duo denarii. Quicumque venit cum pecunia pro equis aut aliis rebus emendis, de marcha argenti dat IIII denarios, de auro secundum 35 valorem argenti; si fraudem fecerit, omnibus spoliatur. De quadraginta paribus

389. a) „Ista—Bohemia“ deest B. — b) „Borziwoy“ C. — c) „animabus“ A. — d) „presbiter“ C. — e) „vndecim“ C. — f) „septem“ C. — g) „II“ C. — h) „cedat“ om. B. — i) „carponibus“ C. — j) „scutibus“ B. — k) „marcha“ et inferius „marcham“ C. — l) „humili“ B. — m) „thina“ C. — n) Laeta curia, boh.: Týn.

40

caligarum unum par; de XL cautibus salis similiter; de peplis similiter; de stamine linei panni duos. Mercatores si extra curiam occultaverint sua preter licentiam, aut lineos pannos simul per fraudem consuerint, precium, quod dare debuerant, accipiant et omnibus spoliuntur. Si quis alium vulnerat, solvit tres
 5 marchas; si occidit, omnibus spoliatur. Si quis vulneratus, aut qui vulnerat alium, aut perniciosus quocunque modo fuerit in curia, non a camerario aut richterio aut ab alio quocunque invadiatur. Deprehensus in fornicatione solvit LXXII
 10 marcas.^k Quandocunque cum mercibus vadit extra civitatem, solvit marcā^k piperis,ⁿ cyrothecas et calcaria. Nullus extra curiam maneat, nisi per licentiam, soluta tamen eadem iusticia. Si quis in civili iure debet iurare solus, in curia iurat ipse unus; si ibi ipse unus, in curia ipse ^{us}XX unus; si ibi ipse ^{us}XX unus, in nostro iure ipse LXXIII. Hospites conveniuntur coram nostro iudice, cives ab hospitibus coram richterio vel camerario. Ista sunt iura domestici: de reyfone^o unum denarium accipit, de tyna unum, de pensa unum, de quolibet equo unum. Dome-
 15 stici interest fimum educere et domum et tecta^p et cetera custodire.^q Radco ista testatus est coram istis, qui subscribuntur: Benesius, Matheus presbyteri de sancta Maria in Praga, Nicolaus presbyter de Blatna, Heincz, Moriz, Petrus, Ianeck, Gilges, Bohdal, Witek, Iacobus civis Pragensis, Radozlaus, Georgius, Andreas, Iohannes. Amen.

20

390.

(FALSUM S. XIII.)

Vladislaus I, dux Bohemiae, monasterium sanctae Mariae Kladrubense fundat eique multas possessiones largitur.

— 1115 —

25 *Diplomatis huius duo formae supersunt: primam praebet instrumentum autographi instar in membrana manu saeculi XIII ineuntis delineatum, quod in bibliotheca c. r. universitatis Pragensis asservatur (A); alteram continent duo instrumenta in membrana scriptura saeculi XIII ineuntis exarata, quorum unum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi (B¹), alterum in tabulario Musaei regni Bohemiae (B²) asservatur. — Apographa exstant in Libro privilegiorum monasterii Cladrubensis ms. saec. XVII in bibl. c. r. universitatis Pragensis*
 30 *II A 10, tom. I, fol. 1—16 et tom. III, pag. 1—15 (C).*

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 123 (ex A). — Dobrowský, Litterarisches Magazin von Böhmen u. Mähren, II Stück, pag. 172—176 et III Stück, pag. 168 sq. (ex B²). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 197, num. 220 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 89, num. 202 (ex B¹).

35 *Dobrowský, Litt. Magaz. III St., pag. 171 formam A suspectam, formam B falsam et saeculo XIII demum confectam esse docuit. Erben, l. l. formam B post multos quidem annos, sed vel litteris genuinis vel memoriis fide dignis adhibitis confectam esse iudicavit.*

389. ⁿ) ,pyperis' B. — ^o) ,rayfone' C. — ^p) ,et domus tecta' B. — ^q) quae sequuntur, desunt in C.

Unum idemque sentit W. Mayer, Gründung und Besiedelung des Benedictinerklosters zu Kladrau, in: Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhm. XXXVI (1898) pag. 436 sq. — Instrumentum A Vladislavi I ducis temporibus non posse vindicari, quam ob rem spurium esse, cum alia, tum praecipue litterae ipsae, quae saeculi XIII ineuntis formam exhibent, tum sigillum, quod e duobus posteriorum principum sigillis confectum est, manifesto declarant. Sitne in diplomate hoc componendo genuinum quoddam Vladislavi I ducis diploma exemplar adhibitum et quid ex illo sit depromptum, diiudicari non potest. Neque instrumenta B¹ et B², quae nihil sunt aliud quam exemplar A auctum atque amplificatum, genuina esse possunt. Posteriorem eorum originem ille potissimum locus declarat, qui est de bonis inter Bertholdum abbatem et Henricum Ketlich „sub tempore ducis Zobezlai“ (1125—1140) commutatis.

A.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Notum sit omnibus sancte matris ecclesie filiis, quod ego Wladizlaus, dux Boemie, credens nihil esse, quidquid dei non est, credens etiam illi, qui dicit: „Date elemosinam et omnia munda sunt vobis“,¹ et illi, qui dicit: „Redemptio anime viri divicie sue“,² construxi monasterium in honore sancte dei genitricis Marie^a pro redemptione anime mee. Et quia scivi deo non esse gratum, si rapina offerretur ei in holocaustum, ipsum testor, quod nichil iniuste, nihil vi cuiquam ablatum ei obtuli, nihil preter hoc, quod antecessoribus meis religiosus viris secundum consuetudinem terre offerre licuit. Hec autem sunt ea, que in pura conscientia et in simplicitate cordis eidem ecclesie dedi sub testimonio Pragensis episcopi Hermanni et Moraviensis episcopi Iohannis^a et primatum terre

B¹, B².

† ¶ In nomine sancte et individue^a trinitatis. ¶ Notum sit omnibus sancte^b matris ecclesie^c filiis, quod ego Wladizlaus, dux Boemie, credens nihil esse, quicquid dei non est, credens etiam illi, qui dicit: „Date elemosynam^d et omnia munda sunt vobis“,¹ et illi, qui dicit: „Redemptio anime viri divicie^e sue“,² construxi monasterium in honore sancte^f dei genitricis Marie^g pro redemptione anime mee.^h Et quia scivi deo non esse gratum, si rapina offerretur ei in holocaustum, ipsum testor, quod nihil iniuste,ⁱ nihil vi cuiquam ablatum ei obtuli, nihil^k preter hoc, quod antecessoribus meis religiosus viris secundum consuetudinem terre offerre licuit. Hec autem sunt ea, que^l in pura conscientia et in simplicitate cordis eidem ecclesie^c dedi sub testimonio Pragensis episcopi Hermanni^g et Moraviensis episcopi Iohannis^g et primatum terre absque omnis

390^A. a) nomen litteris maiusculis scriptum.390^B. a) „individue“ B². — b) „sancte“ B². — 35
c) „ecclesie“ B². — d) „elemosinam“ B². —
e) „divicie“ B². — f) „sancte“ B². — g) nomen
litteris maiusculis scriptum B¹, B². —
h) „mee“ B². — i) „iniuste“ B². — k) „nichil“
B². — l) „que“ B². — 40¹) Luc. XI, 41. — ²) Prov. XIII, 8.

A.

absque omnis populi contradictione: Duodecim custodes ecclesie in villa Wsecar,⁸ quorum^b nomina hec sunt:
 5 Mutis, Zuar, Milik, Dunay, Stoyan, Gluza, Neostup,^c Bratrata,^d Mania, Milon, Pacek.^f Ded^{a*} etiam totam silvam, que est inter duas aquas Msam⁴ et Msicham⁵ usque in Teutonicam terram, exceptis duodecim villis, que antiquitus fuerunt ibi constitute^e: scilicet Lom,⁶ Benessewic,⁷ Lobzi,⁸ Plezomi,⁹ Malcouici,¹⁰ Maleulaz,¹¹ Chekouici,¹² Skuirino,¹³ Bonatici,¹⁴ Naztaremzedle,¹⁵
 10 Dalemisle,¹⁶ Prosteborici.¹⁷ Dedi etiam villas viginti quinque plenas: Claderubi,¹⁸ Werbicane,¹⁹ Ponebuzlaz,²⁰ Glupenovo,²¹ Zumlaz,²² Oboychnice,²³ Borowane,²⁴ Milewo,^{f 25} Bucovo,^{g 26}
 15 Watenici,²⁷ Mecerlevo,^{h 28} Mocvrad,²⁹

B¹, B².

populi contradictione: Duodecim custodes ecclesie^m in villa Wsechar,^{n 3} quorum nomina hec sunt: Mutis, Zuar, Milik, Dunay, Stoyan, Gluza, Nostup,^o Bratrata, Mania, Milon, Pacek, Trebek. Dedi etiam totam silvam, que^p est inter duas aquas Msam⁴ et Miscam^{q 5} usque in Teutonicam terram, exceptis duodecim villis, que antiquitus fuerunt ibi constitute, quarum^r nomina hec sunt: Lom,⁶ Beneseuici,⁷ Lobzi,⁸ Plezomi,⁹ Malcouici,¹⁰ Maleulaz,¹¹ Cehckouici,^{s 12} Skuirino,¹³ Bonatici,¹⁴ Naztaremzedle,¹⁵ Dalemisle,¹⁶ Prostoborici.^{t 17} Dedi etiam villas viginti quinque plenas: Cladorubi,¹⁸ Werbachane,¹⁹ Ponebuzlaz,²⁰ Glupenouo,²¹ Zumlaz,²² Oboychnice,²³ Borouane,²⁴ Mileuo,²⁵ Bucouane,²⁶ Watenici,²⁷ Mecleui,^{u 28}

390 A. b) ,q² sine titulo. A. — c) ,o¹ eod. atram. superscr. — d) radendo corr. ex ,Bratrata¹. — a*) ita A. — e) ,u¹ ead. man^u superscr. — f) ,Milew¹ A. — g) ,Bucov¹ A. — h) ,Mecelo¹ A. — t) Duodecimi custodis nomen scribæ errore omisum est.

25 *) Všekary, germ. Schekarschen, distr. pol. Horšův Týn (Bischofteinitz). — 4) Mže, germ. die Mies, alias Berounka. — 5) Mžice, nunc Úhlavka, fl. in flumen Mže prope Střibro (Mies) influens. — 6) Lom, germ. Lohm, distr. pol. Střibro (Mies). — 7) Benešovice, nunc Benešov, distr. pol. Střibro. — 8) Lobež, nunc Labzy, germ. Labes, distr. pol. Střibro. — 9) Plezom, germ. Plesau, distr. pol. Střibro. — 10) Malkovice, distr. pol. Tachov (Tachau). — 11) Malevláz, quondam villa prope Bor (Haid), distr. pol. Tachov. — 12) Čechkovic, germ. Eschowitz, distr. pol. Tachov. — 13) Skviřín, germ. Speierling, distr. pol. Tachov. — 14) Bonětice, germ. Wonetitz, distr. pol. Tachov. — 15) Staré sedlo, germ. Altsattel, distr. pol. Tachov. — 16) Darmyšl, germ. Darmschlag, distr. pol. Tachov. — 17) Prostiboř, distr. pol. Střibro. — 18) Kladruby, germ. Kladrau, distr. pol. Střibro. — 19) ? Vrbice, germ. Wrbitz, distr. pol. Střibro. — 20) Ubi villa haec sita sit, nescio. — 21) Hlupenovo, germ. Neuhäusel, prope Holostřevy, distr. pol. Střibro. — 22) Sumlez villa quondam ab Skviřín (distr. pol. Tachov) versus meridiem sita. — 23) Oboječnice, Boječnice, germ. Woschnitz, distr. pol. Tachov. — 24) Borovany, germ. Turban, distr. pol. Tachov. — 25) Milevo, germ. Mühlhōfen, distr. pol. Střibro. — 26) Buková, germ. Mukowa, distr. pol. Horšův Týn (Bischofteinitz). — 27) Vatenice iam non exstat. — 28) Meclov, germ. Metzing, distr. pol. Horšův Týn (Bischofteinitz). — 29) Močerady, distr. pol. Horšův Týn (Bischofteinitz).

390 B. m) ,ecclesie¹ B². — n) ,Wsecar¹ B². — o) ,Neostup¹ B². — p) ,que¹ B². — q) ,Msicham¹ B². — r) ,a¹ ex ,o¹ in loco raso corr. B². — s) ,Checkouici¹ B². — t) ,Prosteborici, B². — u) ,Mehcleui¹ B².

A.

Podevzi,³⁰ Doudlenowici,³² Milga,³³ Welchis,³⁴ Podmocli,³⁵ Gorki,³⁶ Scepanowici,³⁷ Mladetici,³⁸ Camic,⁴⁰ Cebeuo;⁴¹ Wadizlawicuh⁴² dedi circuitum a flumine Mohelnice⁴³ usque ad quercum.

Dedi quoque Zebrezlauo⁴⁵ [c]u[m] omnibus ad eam pertinentibus, id est:

B¹, B².

Mochuradi,³⁹ Podeuzi,³⁰ Lusna,³¹ Doulenouici,³² Milga,³³ Welkis,³⁴ Podmocli,³⁵ Gorki,³⁶ Scepanouici,³⁷ Mladatici,³⁸ Na chelme,³⁹ Camik,⁴⁰ Cebeuo,⁴¹ Wladizlawici,⁴² * Zezemici.⁴⁴ 5
Iste autem ville non sunt plene: Gneunici,³⁷ in qua dedi terram ad decem aratra; in Clenuicuh⁴⁶ tres mansiones; in Hoteseuicuh⁴⁷ quatuor mansiones; in Gonezouicuh⁴⁸ septem mansiones; villam etiam Bigedl⁴⁹ totam preter duas mansiones. Dedi etiam ecclesiam cum dote sua. In Dnisich⁵⁰ duo aratra et tres mansiones. Apud Rozuad⁵¹ una mansio. Cona^{aa} cum terra sua. Prudota cum terra sua Wracouici.⁵² In Seztoceh⁵³ ecclesiam cum 10 dote sua et cum tribus ugezd.^{bb} Villas insuper quatuor addidi: Milucouo,⁵⁴ Zlapnich,⁵⁵ Bzini,^{cc} Pnecluk.⁵⁷ Dedi quoque Izbrazlau⁵⁸ cum omnibus ad eam pertinentibus. He^{dd} sunt

390 A. i) ,Dou' fere illegibile. — j) ,Scepanowici' A. — k) ,Cebeu' A. — l) ,Zebrezlau' A; ,u' fere illegibile.

390 B. v) ,Iurna' B², ubi ,r' in loco raso corr. est. — x) ,Doudlenouici' B². — y) ,Gneunicih' B². — z) ,Hoteseuicuh' B². — aa) ,Cona' B². — bb) ,ugezd' B². — cc) ,Bzine' B². — dd) ,He' B².

³⁰) Poděvousy, distr. pol. Horšův Týn. — ³¹) Lužná, germ. Lusen, distr. pol. Tachov. — ³²) Ubi villa haec quaerenda sit, nescio. — ³³) Milkov, germ. Milikau, prope Bezdrůžice (Weseritz). — ³⁴) Vlkyš, germ. Wilkischen, distr. pol. Střibro. — ³⁵) Podmokly prope Touškov, distr. pol. Střibro. — ³⁶) Hůrka prope Horní Bělá ab Manětín versus meridiem. — ³⁷) Štěpanovice, quondam villa ab Nekmř (distr. pol. Plzeň) versus meridiem sita, ubi nunc campus dicitur Štěpanovsko. — ³⁸) Mladotice, germ. Mlatz, distr. pol. Kralovice. — ³⁹) ? Chlum, germ. Klum, distr. pol. Žlutice (Luditz). — ⁴⁰) Kamýk Malý, germ. Kamigl, distr. pol. Teplá (Tepl). — ⁴¹) Cebiv, germ. Zebau, distr. pol. Teplá. — ⁴²) Vladislavice villa quondam prope Sezemice, distr. pol. Mnichovo Hradiště (Münchengrätz). — ⁴³) Mohelnice, nunc Mohelka fl., qui prope vicum Mohelnice (ab Mnichovo Hradiště versus septentr.) in flumen Jizera influit. — ⁴⁴) Sezemice, distr. pol. Mnichovo Hradiště. — ⁴⁵) Hněvnice, germ. Hniemitz, distr. pol. Střibro. — ⁴⁶) Klenovice, distr. pol. Střibro. — ⁴⁷) Chotěšovice, nunc Malý Chotěšov, germ. Klein-Chotieschau, prope Střibro. — ⁴⁸) Honezovice, nunc Honosice, germ. Honositz, distr. pol. Střibro. — ⁴⁹) Bijadla vel Bijedla, quondam villa, nunc curia araturae prope Merklín, distr. pol. Přeštice. — ⁵⁰) Dnešice, distr. pol. Přeštice. — ⁵¹) Rozvadov quondam villa a Podmokly (distr. pol. Střibro) versus septentr. sita. — ⁵²) ? Vračovice, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — ⁵³) Žestoky, alias Řestoky, distr. pol. Chrudim. — ⁵⁴) Milikou, germ. Milikau, prope Střibro. — ⁵⁵) Slapník, iam non exstat. — ⁵⁶) Bziň, iam non exstat. — ⁵⁷) Pnětluky; iam non exstat. — ⁵⁸) Zbraslav, germ. Königsaal, a Praga versus meridiem.

A.

Luben⁵⁹ villam totam; Slewici⁶⁰ villam
et partem fluminis; Cernosicij⁶¹ totum,
5 quod emi apud Goscam; Lagowicij⁶²
tres piscatores: Cekan, Marsic, Blasius,
et aquam, que dicitur Msa,⁴ a flu-
mine Wltawa usque ad rivulum Chotc.^m
10
Ad capellam sancti Galli⁶⁵ custodes V
sunt assignati,ⁿ quorum^b sunt hec no-
mina: Mutis, Radec, Nepriwad, Merzata,
15 Cogata. De villa Lipan⁶⁶ Ten dusnik
cum terra sua. In villa Sabowresk⁶⁷
Ranos vaccarium^o cum terra sua. In
villa Widim⁶⁸ Trebata cum terra sua.
20 In^p villa Gehercaz^q⁶⁹ II tornatores:
Petrus, Gotsam. Villicus Pragensis
decem denarios singulis sabbatis per-
solvere debet et in festo sancti Galli
poledrum. Trapezita eodem die filum
25 aureum. Cellerarius^r ducis duas urnas
mellis. Locum Prage^s ad molendinum.
Itemque locum Prage ad curiam et ad ho-
spites locandos ab ecclesia sancti Micha-

B¹, B².

autem ville et homines ad eundem lo-
cum pertinentes: Luben⁵⁹ tota villa, Slewici⁶⁰
tota villa *, Chrinosicij^{ee}⁶¹ totum quod emi
apud Goscam. Lagouicij⁶² tres piscatores: Scehan,
Marsik, Blasius; et vinea, que^p est sub Prosek; ^{ff}⁶³
et duo tornatores: Petrus, Gotsa; insuper unus
piscator, qui vulgariter dicitur pstruz-
nik,^{gg} et ibidem dimidium amnem dedi.
Willalmus addidit patrimonium suum,
quod fuit avi ipsius Pulę, Ratbori,⁶⁴ et
cum pomerio. Tan cum terra sua. Nesicha,
qui solvit novem vasa salis. Ad capellam sancti
Galli⁶⁵ custodes quinque sunt deputati, quorum
hec sunt nomina: Mutis, Radek, Nepriuad, Mer-
zata, Cogata. De Lipan⁶⁶ Ten dusnik *. Pragensis
villicus decem denarios singulis sabbatis persol-
vere debet atque in natalibus sancti Galli
poledrum unum. Trapezita vero eadem die
filum^{hh} aureum, cellerariusⁱⁱ autem ducis duas
urnas mellis. Prage quoque ad supradictum
monasterium locum dedi^{kk} ad molendinum.
Item Prage locum ad curiam et ad hospites *
ab ecclesia^{ll} sancti Michaelis^{mm} usque ad eccle-

390^A. ^m) *radendo corr. ex 'Chota'.* — ⁿ) *alia manus eiusd. temporis supra lineam adnotavit: 'De villa Drahavciz'.* — ^o) *altera 'c' alio atram. superscr.* — ^p) *altera literae 'n' hasta errore scribentis omissa.* — ^q) *'h' eod. atram. corr. ex 'n', 'c' corr. ex 'r' eod. atram.* — ^r) *'Cellera'ius' A.* — ^s) *'Prage' alia manu eiusdem temporis superscriptum.*

390^B. ^{ee}) *'Chernosicij' B².* — ^{ff}) *'Prozek' B².* — ^{gg}) *'pstrusnik' B².* — ^{hh}) *ex 'filiū' radendo corr. B¹.* — ⁱⁱ) *'ler' in loco raso ex 'era' corr. B¹.* — ^{kk}) *'dedi' eod. atram. superscr. B¹.* — ^{ll}) *'ecclesia' et inferius 'eccle-
siam' B².* — ^{mm}) *litteris maiusculis scriptum; 'MICHAELIS' B².*

⁵⁹) ? Lubenec, germ. Lubenz, distr. pol. Żlutice (Luditz). — ⁶⁰) Štovice, prope Křivoklát (Pürglitz). — ⁶¹) Černošice, distr. pol. Smíchov. — ⁶²) Lahovice, distr. pol. Smíchov. — ⁶³) Prosek, distr. pol. Karlín. — ⁶⁴) Radboř, Ratibor, distr. pol. Kolín. — ⁶⁵) Ecclesia s. Galli prope Zbraslav. — ⁶⁶) Lipany prope Zbraslav. — ⁶⁷) Žabovřesky prope Zbraslav. — ⁶⁸) Vidim, iam non exstat. — ⁶⁹) Jirčany Dolní, distr. pol. Král. Vinohrady.

A.

helis usque ad ecclesiam sancti Petri Sderaz et usque ad publicam viam. Dedi etiam vineam, que est sub Proz-zek.⁶³ Tan cum terra sua. Nesicha qui solvit novem mensuras salis. Pilzni⁷⁰ pellificem unum Bezvy. Nezabudiz⁷¹ quatuor piscatores: Milhozt, Otek, Domacha, Castolov. Quatuor qui salem solvunt,^t novem mensuras: Tessen, Preztan, Glupez, Bore. Sdemissic⁷² figulum^u unum Ozlata. De Zemetiz⁷³ Radoztam^v cum filiis suis, qui^x solvit septem urnas mellis. Vgrin, Borata, Zuereck, Birzota, Milhozt; quilibet horum totidem solvit. Gosetic⁷⁶ duos

B¹, B².

siam^u sancti Petri * et usque ad publicam viam. Pistores quatuor: Petrum, Bogumil, Hual, Louata. Cocos quatuor: Maca, Dalicha, Dobrata, Ratnik. Sutores sub- 5 talariumⁿⁿ tres: Malucha, Nepriud, Neugod. * Unum pellificem Bezuy. * Piscatores quatuor: Milgost, Otek, Domaca,^{oo} Chastolou. Quatuor qui sal solvunt, singuli novem mensuras: Tesen, Preztan, Glupec,^{pp} Bora. * 10 Figulum unum Oslata.^{qq} Tornatorem unum Tehan. * Radostam rusticum cum filiis suis, qui debet septem urnas mellis. Vgrin etiam nepotem Radoste debitorem septem urnarum mellis; Boratam debitorem septem 15 urnarum; Zuerek similiter; Berzota similiter.

Milgozt de Zimatihc⁷³
debitorem septem
urnarum.

In Lucou⁷⁴ Louic^{rr} debitorem novem 20 urnarum mellis; Mergauec^{ss} similiter novem; Radota, Mane, Mace, Tetik zclaznik.^{tt} Wranouic⁷⁵ Nelepam cum filiis, decem urnarum^{uu} debitorem. Zusa similiter; Zlauik similiter; Ozobey similiter. 25

* Duos fabros^{vv}: Began,^{xx} Tergonam. Rotarium unum Bogdan. * Pastores equarum^{yy} duos: Bu-

fabros: Began, Tergone; rotarium unum [Bogdan. In villa Reptech]^y⁷⁷ pasto[res] equarum duos: Budan, Mara. In villa

390^A. ^t) ,sořn' A. — ^u) ,fiğ'; ,g' corr. ex ,l' eod. atram. — ^v) ,m' corr. ex ,n' eod. atram. — ^x) ,l' superscr. vix discerni potest. — ^y) membrana destructa, supplevi ex C. —

390^B. ⁿⁿ) ,subtalarium' B². — ^{oo}) ,Domacha' B². — ^{pp}) ,Glupehc' B². — ^{qq}) ,Ozlata' B². — 30 ^{rr}) ,Louihc' B². — ^{ss}) ,Mergauehc' B². — ^{tt}) ,zclaznik' B². — ^{uu}) ,urnarum mellis' B². — ^{vv}) ex ,Unū fabrū' in loco raso corr. B¹. — ^{xx}) ,Began' in loco raso ead. manu scr. B¹. — ^{yy}) ,equa' in loco raso, ubi genuine 35 ,duos' positum fuit, ead. manu scr. B¹. —

⁷⁰) Starý Plzenec, germ. Alt-Pilsenetz, prope Plzeň (Pilsen). — ⁷¹) Nezabudice prope Křivo-

klát. — ⁷²) Zdemyslice, nunc Domyslice, distr. pol. Plzeň. — ⁷³) Zemětice, distr. pol. Přeštice. —

⁷⁴) Luková, distr. pol. Kralovice. — ⁷⁵) Vranovice prope Rokycany, distr. pol. Plzeň. —

⁷⁶) Hoštice quondam villa sita ubi nunc molendinum est nomine Hasatický mlýn (Hassatitzermühle) prope Štítary, distr. pol. Horšav Týn. — ⁷⁷) Rpety, germ. Erpet, distr. pol. Hořovice. 40

A.

Ghokov^{z 78} ululatores duos: Zetzrogor et Gluzam. In Tinz^{aa 79} calefactorem stupe Castri. In Lubossin⁸⁰ [Zuoyboch, qui parat cyphos, cum terra sua. In villa Vgrez]^{bb 81} vineam cum [quinque cultoribus]^{cc}: Stras, Zabona, Nemir, Golisa, Scepata. In Tuskov⁸² camerarios^{dd} duos: Domabor, Cik. In villa Milostine⁸³ ablutorem ves[tim]entorum Ras. Sdata qui deb^{ee} solvere quinquaginta^{ff} m[assa]s ferri. In Domaseliz⁸⁴ terciam partem thelonei cum duce. Sed postea concabium^{ee} feci cum domino Hermanno Pragensis ecclesie episcopo pro decima, ne pauperes huius loci a collectoribus ipsius offenderentur. Insuper addidi duas villas Walterowo,^{gg 85} Dovdlenowiz,⁸² quin etiam dedi curiales^{hh} servos septem: Obida, Poteha, Milota cum fratribus suis, Mirsa, Martin, Gumprecht. Iste autem ville non sunt plene: Gnewinic⁴⁵ inⁱⁱ qua dedi terram ad decem aratra; in Clenowiz⁴⁶ tres mansiones; villam Bugidl⁴⁹ preter duas mansiones; in Chotesewic⁴⁷ quatuor mansiones; in Honezowiz⁴⁸ VII^{tem};

B¹, B².

dam, Mara. * Ululatores duos: Zetzrogor et Gluzam. * Calefactorem stupe Chastre. * Zuogboh^{zz} qui parat cyphos. * Camerarios duos: Domabor, Cik.^a * Ablutorem vestimentorum Ras.

Sdata qui debet persolvere quinquaginta massas ferri.

In * Ugerich^{b 81} vineam cum quinque cultoribus: Stras, Cabona,^c Nemir, Golisa, Scepata; unum amputatorem arborum Louata; unum paratorem doliorum Canis; duos carpentarios Huala, Terza. In Domaseliz^{d 84} terciam partem thelonei cum duce. * Dedi etiam geneceum undecim ancillarum et curiales servos septem, quorum nomina hec sunt: Obida, Poteha, Milota cum fratribus suis, Mirsa, Martin, Gumbrecht, Conaza, Rerenca, Walterium. Aratores etiam hos cum filiis et filiabus: in Mezcleu^{e 86} Cayn^f; in Dnisich^{g 50} Cogane^h, Gneunich⁴⁵ Bogumil, Bik, Mstata; Zitne⁸⁷ Chaua; Leschas⁸⁸ Zinogor; Cebeue⁴¹ Bezded, Radosta. Hec sunt autem, que fideles dei pro animabus suis me vivente eidem ecclesie dederunt: Vto comes dedit duas villas Ceckouici,^{i 89} Maleuici.⁹⁰ Depolt

390 A. z) ,Ghokv' A; ,w' ex ,v' corr. — aa) ,i' ex ,r' (?) corr. — bb) supplevi ex C. — cc) supplevi ex C. — dd) ,cam'aios' A. — ee) ita A scribentis errore. — ff) ,qung'ta' A. — gg) ,Walterow' A. — hh) ex ,curoales' corr. — ii) ,in' ead. manu superscr.

78) ? Kosov, germ. Gossau, prope Přimda, distr. pol. Tachov (Tachau). — 79) ? Týnec, germ. Teinitzl, distr. pol. Stříbro. — 80) Libušín, distr. pol. Slaný. — 81) Úherce, distr. pol. Louny. — 82) Touškov nade Mží, germ. Weiss-Tuschkau, distr. pol. Stříbro. — 83) Milostín, distr. pol. Rakovník (Rakonitz). — 84) Domažlice, germ. Taus. — 85) Valteřovice; ubi villa haec sita fuerit, incertum est. — 86) ? Meclov, germ. Metzling, distr. pol. Horšův Týn. — 87) Sytno, distr. pol. Stříbro. — 88) Lěšťany, germ. Lichtenstein, prope Touškov, distr. pol. Stříbro. — 89) Čekovice, germ. Eschowitz, distr. pol. Tachov. — 90) Malovice, prope Bor (Haida), distr. pol. Tachov.

390 B. zz) ,h' in loco raso eod. atramento scr. B¹. — a) ,Chik' B². — b) ,Ugerihc' B². — c) ,Zabona' B². — d) ,Domaselihc' B². — e) ,Mezleu' B². — f) ,yn' in loco raso ead. manu scr. B¹. — g) ,Dnisich' B². — h) ,Cogane' B². — i) ,Checkouici' B².

A.

in Dnisiz⁵⁰ ad duo aratra et tres mansiones; apud Rozwad^{jj}⁵¹ I mansio. Tandem addidi III^{or} villas: Milokowo,⁵⁴ Zlapnic,⁵⁵ Bzine,⁵⁶ Pnecloc.⁵⁷ In Lvcouē^{kk}⁷⁴ dimidiam villam. In Vranowiz^{ll}⁷⁵ dimidiam villam et aquam a lapide, qui est in medio fluminis, usque ad vadum versus villam Planam.⁹¹ In Liutomericensi provincia dedi villam et vineam cum cultoribus in Mlinoha⁹⁴ et alteram villam in Wina⁹⁵ cum vinea et V cultoribus Chernata, Zopel, Hodata, Tribata, Bosey, et in villa Lûn⁹⁶ terram ad aratrum. In villa Liubochwan⁹⁷ piscatorem Waurik. Denique quecunque^{mm} bona in tota Boemia huic ecclesie contuli cum tributo, venditione, hospitalitate, cum narez sive pascuali porcorum vel que duci per villas colliguntur et cum aliis omnibus redditibus libere concessi et forum in Claderub¹⁰² ab omni theloneo liberum constitui. Si quis aliquem vulneraverit, sive homicidium perpetraverit, nullus successorum meorum satisfactionem inde querat, sed inⁱⁱ ecclesie usum omnia cedant.ⁿⁿ

B¹, B².

dedit in Domaselich^d⁸⁴ locum ad habitandum et pratum et arbustum et inter duas vias terram ad dimidium aratrum. Branis etiam dedit in villa Leschan⁸⁸ 5 terram ad unum aratrum et partem silve et piscinam; dedit etiam terram ad dimidium aratrum in villa Telcna,^k⁹² item dedit ugezd^l et piscinam in ea^m loco, qui dicitur Lenih.⁹³ Lutorad dedit terram 10 ad aratrum in Scapc,ⁿ⁹⁸ quam frater suus postea cambivit similiter pro terra ad aratrum in loco Unil.^o⁹⁹ Cada^p etiam dedit hereditatem suam post mortem suam: in Nechamihc¹⁰⁰ dedit terram ad 15 unum aratrum, in Lucou⁷⁴ ad unum aratrum, in Charadic^q¹⁰¹ terram ad duo aratra. Hual presbiter dedit similiter totam hereditatem suam, scilicet in villa Glinen.¹⁰³ Dobrehc etiam dedit terram 20 ad aratrum in proprietatem sancte^r Marie^s in villa Dragomisle.^t¹⁰⁴ Idem Dobrehc dedit terram ad aratrum in villa, que vocatur Cohcber,¹⁰⁵ et ea conditione, ut si filius eius voluerit 25 abbati servire, serviat pro terra; et si noluerit abbati servire, solvat hospitali-

390^A. *jj*) ,z' superscr. — *kk*) ,lvcuē' A. — *ll*) *genuine* ,branowiz', sed ,b' radendo corr. — *mm*) *secunda* ,q' ex ,b' correctā. — *nn*) *titulus literam* ,n' significans *paene evanuit*.

390^B. *k*) ,Telzna' B². — *l*) ,ugezd' B². — *m*) *ita* B¹ et B². — *n*) ,Scaphc' B². — *o*) ,Vnil' B². — *p*) ,Chada' B². — *q*) ,Charadich' B². — 30 *r*) ,sanctē' B². — *s*) ,Marie' B²; *litteris maiusculis scr.* B¹, B². — *t*) ,Dragomisle' B².

⁹¹) Planá, distr. pol. Plzeň. — ⁹²) Tlučná, distr. pol. Plzeň. — ⁹³) Líně, germ. Lihn, prope Stodo (Staab), distr. pol. Stříbro. — ⁹⁴) Mlýnce staré, germ. Alt-Lenzel, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ⁹⁵) Vinná, germ. Winney, distr. pol. Litoměřice. — ⁹⁶) Louny, germ. 35 Laun, in fl. Ohře (die Eger) dextra ripa. — ⁹⁷) Libochovany, distr. pol. Litoměřice. — ⁹⁸) Skapce, germ. Kapsch, distr. pol. Stříbro. — ⁹⁹) Únehle, germ. Unola, distr. pol. Stříbro. — ¹⁰⁰) Nechanice prope Blovice, distr. pol. Plzeň. — ¹⁰¹) ? Čeradice, distr. pol. Žatec (Saaz). — ¹⁰²) Kladruby, germ. Kladrau, distr. pol. Stříbro. — ¹⁰³) Hlíně, distr. pol. Planá (Plan). — 40 ¹⁰⁴) Drahomysl, distr. pol. Žatec. — ¹⁰⁵) Kočber, fortasse Kočov nunc curia et domus venatoris prope Kladruby.

A.

B¹, B².

5

10

15

20

25

tatem et cetera. Nicolaus dedit vgezd.
 Radoma quoque dedit suum vgezd.
 Zuebor etiam cum terra sua se tradidit.
 Zlatine¹⁰⁶ Moyzlau dedit ad duo aratra.^u
 Bola ad unum aratrum Tuscoue.⁸² Ōdal-
 ricus comes dedit vgezd unum et in-
 sulam humuli in villa, que vocatur
 Gotesuihc.¹⁰⁷ Maseuicuh¹⁰⁸ Crisan ad
 duo aratra. Zira Wsanicuh¹⁰⁹ totam vil-
 lam. Crinin Neganiche^v¹⁰⁰ totam villam.
 Willart^x vgezd prahni.¹¹⁰ Prestan^y Be-
 zemin¹¹¹ dimidiam villam. Naceleue¹¹²
 totam villam. Midlouareh¹¹³ ad duo
 aratra et tria vgezd. Nahosicuh^z¹¹⁴ di-
 midia villa. Nastrezeue¹¹⁵ ad unum
 aratrum. Tahoue¹¹⁶ ad unum aratrum.
 Hochauicuh¹¹⁷ totum quicquid habuit
 Izbud et Lunih¹¹⁸ et Robci¹¹⁹ et vgezd.
 In loco Hochauicuh¹¹⁷ cum^{aa} abbate Ber-
 toldo cambivit Hainricvs Ketlich^{bb} villam
 Turane¹²⁰ sub tempore ducis Zobezlai
 sub testimonio horum virorum: Lūpoldi^{cc}
 filii Boriuoy et Mladote et Lutobor et
 Diujs et Zmil camerarii et Gredebor cum
 fratre Vacemil et Vto^{dd} de Radispona et

30

390 B. u) ,ara' ex ,atr' in loco raso corr. B¹. —
 v) ,Neganice' B². — x) ,Willart vgezd prahni'
 erasum B². — y) ,Preztan' B². — z) ,Nagosicuh'
 B². — aa) ,cū' in loco raso eod. atram.
 scr. B¹. — bb) ,Ketlihc' B². — cc) ,Liupoldi'
 B². — dd) ,Vtonis' B².

35

40

¹⁰⁶) Slatina quondam villa, nunc curia araturae prope Kunějovice, distr. pol. Střibro. —
¹⁰⁷) Chotěšov, germ. Chotieschau, distr. pol. Střibro. — ¹⁰⁸) Mašovice, distr. pol. Horšův
 Týn. — ¹⁰⁹) Úševce, germ. Auschowitz, distr. pol. Teplá. — ¹¹⁰) ? Újezd Prašný prope Zbirov,
 distr. pol. Hořovice. — ¹¹¹) Bezemín, germ. Wesamin, distr. pol. Teplá. — ¹¹²) Čelivo, distr.
 pol. Teplá. — ¹¹³) Mydlovary, germ. Müllova, distr. pol. Teplá. — ¹¹⁴) Nahošice, distr.
 pol. Horšův Týn. — ¹¹⁵) Střížov quondam villa sita prope Černošín (distr. pol. Střibro),
 ubi nunc silva dicitur Tschischowa. — ¹¹⁶) Tachov, germ. Tachau, in sinistra fl. Mže
 (die Mies) ripa. — ¹¹⁷) Chocenice, germ. Kocenitz, prope Blovice, distr. pol. Plzeň. —
¹¹⁸) Lounky, distr. pol. Roudnice (Raudnitz). — ¹¹⁹) ? Hrobce, distr. pol. Roudnice (Raudnitz). —
¹²⁰) Tuřany, distr. pol. Slaný.

A.

B¹, B².

Paulic^{ee} et Lutomicensium primatum:
 Cazlau,^{ff} Martin, Milgozt.^{gg} Super-
 scriptio autem manu Iurate cancellarii^{hh}
 ducis Zobeilai et confirmatio camerarii 5
 Petri. Iancicⁱⁱ ¹²¹ Tesik dedit Vgez.
 Milgost rusticus Zi-
 maticih⁷³ debitor^{kk}
 septem urnarum
 mellis. 10
 Crazen Lescine ¹²² ad unum aratrum.
 Cisicih ¹²³ Stras ad unum aratrum.
 Boguhual Buseui-
 cih ¹²⁴ ad unum ara-
 trum. Senadicih ¹²⁵ 15
 Seteh ad unum ara-
 trum. Nachat dedit N[achet] dedit or-
 hortum. tum.^{ll}
 Zuatoplic^{mm} dux Bonaticih ad unum
 aratrum. Zoyk cum filiis suis. 20
 Sdatam qui debet per-
 solvere quinquaginta
 massas ferri.
 In Oztrou ¹²⁶ comparavimus terramⁿⁿ
 ad unum aratrum sub testimonio horum 25
 virorum: Marcuardi de Dubrau ¹²⁷ et
 Marcuardi de Vnil ⁹⁹ cum filio suo Zuba
 et Bernardi de Cernosich^{oo} ⁶¹. Beneda

390 B. ee) ,Paulik' B². — ff) ,Chaslau' B². —
 gg) ,Milgost' B². — hh) ,cancellarii' B². — 30
 ii) ,Iancik' B². — kk) ,debitor — mellis'
 eadem manu superscriptum B¹. — ll) post
 hanc vocem sequitur in C adhuc: ,Boguhual
 Buseuicih ad unum aratrum: Senadicih Seteh
 ad unum aratrum'. — mm) ,Zuatoplik' B². — 35
 nn) ,In Oztrou comp. terram' in loco raso ead.
 manu scr. B¹. — oo) ,Cernosihc' B².

¹²¹) ? Jeneč, distr. pol. Smíchov. — ¹²²) Leština, iam non exstat. — ¹²³) Čížice, distr. pol. Plzeň. — ¹²⁴) Bušovice prope Rokycany, distr. pol. Plzeň. — ¹²⁵) Senatice, Senětice, quondam villa, nunc domus saltuarii prope Kladruby. — ¹²⁶) Ostrov, germ. Ostrau, distr. pol. Stříbro. — 40
¹²⁷) Doubrava, germ. Dobraken, distr. pol. Stříbro. —

A.

B¹, B².

5

Quod si quis ex his aliquis^{oo} auferre
presumpserit, maledictus sit a deo et
ab omnibus sanctis eius, et mecum
10 contendat in die iudicii habens partem^{pp}
cum^{qq} Iuliano Apostata, qui occasione
illius evangelicę admonitionis: ,qui
non^{rr} renunciaverit omnibus, que pos-
side[t], non potest meus esse disci-
15 pulus[,]’^{ss 131} spoliabat cultores fidei et ec-
clesias dei. Fiat, fiat. Amen. Factum
est autem hoc privilegium anno ab
incarnatione domini millesimo cente-
simo quin[todecimo, indiction]e^{ss VII, 132}
20 epacta vicesima III, concurrente quarto.

(S. I.)

(S. I. D.)

Exemplari A sigillum bilaterale, formae rotundae, e cera fusca confectum, impressum est. In priore sigilli parte, cuius diametros 76 mm sunt, eques conspicitur in equo sedens, qui galea capiti imposita, manu sinistra scutum, dextra vexillum tenet. Circumscriptio:
25 *WLADAZAVS · DEI · GRATIA · DVX BOEMORVM. In posteriore sigilli parte, cuius diametros 82 mm sunt, vir conspicitur sedens, veste sinuosa indutus, capite nimbo illustrato, manu sinistra scuto innixus, dextra vexillum tenens. Circumscriptionis singulae litterae defractae sunt; supersunt tamen verba: //DVCIS //RICI · IN · MANV S̄CI WENCEZL //.*
30 *— Prior sigilli pars sine ulla dubitatione formata est ad Vladislavi III ducis sigillum, quod litteris num. 363 eidem monasterio anno 1197 datis adfixum est. Posterior pars ad Friderici ducis sigillum aliquod confecta est; ad quod etiam diplomatis spurii num. 405 sigillum revocandum est. — Sigillum, quod instrumento B¹ et B² impressum erat, deperditum est.*

35 390 A. ^{oo}) ita A. — ^{pp}) ,r’ superscr. — ^{qq}) ,cum’
ead. manu superscr. — ^{rr}) titulus super ,n’
paene evanuit. — ^{ss}) quae uncinis clau-
duntur sigillo coperta sunt.

40 ¹²⁸) Jivňany, perperam Jivány, germ. Gibian, distr. pol. Stržbro. — ¹²⁹) Kamenice dolní, germ. Unter-Kamenzen, distr. pol. Horšův Týn. — ¹³⁰) Metelsko dolní, germ. Unter-Medelzen, distr. pol. Horšův Týn. — ¹³¹) Luc. XIV, 33. — ¹³²) Indictionis numerus cum anno 1115 non quadrat.

390 B. ^{pp}) ,Ivnaz’ B². — ^{qq}) ,Camenihc’ B². —
^{rr}) ,Gotpoldus’ B². — ^{ss}) ,Ivliano’ B². —
^{tt}) ,ęvangelicę admonitionis’ B². — ^{uu}) ,e’
ex ,i’ corr. B¹; ,quę’ B². — ^{vv}) ex ,milles-
simo’ corr. B¹.

391.

(FICTUM.)

*Lotharius III rex civibus Mediolanensibus Soběslavum, Bohemiae ducem,
a se devictum esse nuntiat.* [1126.]

Exstat in Aurea Gemma Wilhelmi, cuius cod. ms. saec. XII in bibliotheca principis Lobkowitz Pragae asservatur.

Höfler, Böhmisches Studien, in: Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XII (1854), pag. 314.

Epistolam fictam esse demonstrat Wattenbach, Über Briefsteller des Mittelalters, in: Arch. f. Kunde österr. Gesch. XIV (1855), pag. 38; cf. et. Bernhadi, Lothar von Supplinburg, pag. 82.

L.,¹ dei gracia Alamannorum rex, omnibus Mediolanensibus minoribus cum maioribus salutem cum larga benevolentia. Quoniam a legatis, quos ad nos misistis, et a nostris in Italiam directis, nobis vos esse fideles cognovimus, nostre habitudinis statum vobis significare dignum duximus. Vestre itaque fidelitati liqueat, ducem Fridericum² cum fratre suo a principio nostre elationis dissensiones et insidias nobis parasse, sed consilio sapientum in fidelem et amicum a nobis esse receptum. Hoc etiam vos latere nolumus, ducem Bohemie³ consiliis marchionis Liupoldi⁴ crebra prelia nobiscum ac seva conseruisse, sed, deo miserante ac de celo nobis ministrante victoriam, virtute nostri exercitus sub pedibus nostris esse prostratum. Omnibus in pace positis, in Italiam proximo anno venire disposuimus, ut unctionem et benedictionem et imperialem coronam a venerabili patre nostro Honorio, Romano pontifice suscipiamus. Vestram itaque fidelitatem rogamus, ut nostri adventus receptum vos digne preparetis, quoniam privilegia, que a predecessoribus nostris et presertim ab auguste recordationis Heinricho habuistis, vobis indulta sunt servare.

392.

(FICTUM.)

Henricus (Superbus), Bavariae dux, Lothario III imperatori suum erga eum obsequium asseverat eumque rogat, ut antequam Italicum iter ineat, cum Friderico, duce (Suevorum), pacem componat. Addit: „Hoc autem inde premoneo, ut ducem Boemiae¹ et filios marchionis Theubaldi² quam primum inveniatis et eis benivolum vos ostendatis et magis etiam in illis quam in me ipso^a habere demonstretis. Fridericus namque illorum consiliis magis quam alicui mortalium acquiescet.“ [1132.]

391. ¹⁾ Lotharius III. — ²⁾ ducem Sueviae. — ³⁾ Soběslavum. — ⁴⁾ Leopoldi III, march. Austriae.

392. ^{a)} post hanc vocem ‚fidem‘ addendum esse putat Wattenbach.

¹⁾ Soběslavum I. — ²⁾ de Vohburg.

Exstat in cod. ms. saec. XII vel XIII ineuntis bibl. c. r. aulicae Vindobonensis num. 2507 fol. 37 (B).

Kortüm in Schlosser's u. Bercht's Arch. f. Gesch. u. Litt. II, pag. 369. — Wattenbach, Iter Austriacum, in Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XIV, pag. 73, num. 10.

- 5 *Epistolam non esse nisi dictamen fictum, recte docuit Wattenbach l. l. pag. 46 sq.; cf. ibid. pag. 50. — De tempore vid. Jaffé, Gesch. d. deutsch. Reiches unter Lothar dem Sachsen, pag. 118.*

393.

(FALSUM S. XIII ?)

- 10 *Soběslaus I, dux Bohemiae, ecclesiae Vissegradensi nova quinque canonicorum beneficia addit eique capellam sancti Laurentii et hospitale sanctae Mariae donat.* — — —.

- 15 *Apographum insertum est confirmationi Venceslai I, regis Bohemiae, anno 1251 iun. 4 datae, cuius autographum in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservatur (B).*

Hammerschmid, Gloria et maiestas . . . eccl. Wissegr. pag. 145. — Erben, Reg. I, pag. 99, num. 220.

- 20 *Diploma qua nunc est forma, Soběslavi I ducis temporibus attribui non posse, imprimis eo comprobatur, quod census XII marcarum pontifici Romano quotannis solvendum commemorat; quem ab Lucio III papa anno 1144 demum ecclesiae Vissegradensi impositum esse scimus (v. num. 136). — Erben l. l. nullo argumento adducto, diploma anno fere 1135 adscripsit. — Vide etiam Tomek, Dějepis m. Prahy 12, pag. 86.*

- 25 ¶ Notum sit omnibus ecclesie filiis, presentibus quam futuris, ¶ quod ego Zobezlaus, dux Boemorum qualiscumque, ob spem remunerationis eternorum premiorum et ob indulgentiam et absolutionem delictorum meorum necnon ducis Boriuoy et ducis Vladizlai atque Bolezlai, fratrum meorum, ad honorem dei et eius genitricis semperque virginis Marie et sanctorum apostolorum Petri et Pauli beatique martyris Adalberti necnon omnium sanctorum ecclesie Wissegradensi, quam pro remedio anime sue pater meus construxit, rex Vratizlaus, appono
30 quinque prebendas, quibus investiti quinque canonici cum duodecim a patre meo constitutis invigilent die noctuque orationibus pro predictorum principum animabus. Sed ne auctio prebendarum agravet dignitatem, quam didici a maturis istius provincie magnatibus celsiorem dictam prepositorum, addo a moneta marcam, in curia decimum denarium, decimum bovem, decimum manipulum,
35 decimum famulum vel famulam. Addo etiam capellam beati Laurentii¹ cum omnibus appendiciis ad solvendum per singulos annos Romano pontifici census, scilicet a pascha duodecim marcas boemice monete usque ad ascensionem.

393. ¹) In monte Petřín (Laurenzberg) Pragae.

Appendicia autem prefate ecclesie hec sunt: villa Holecs² cum aratro et cum hospitibus, XII marce a tributario Rokitnense,³ de venditione provincie Dreucis⁴ decimus denarius, decimus bos, decimus manipulus. A collectore porcorum, qui dicitur masnik, quisquis sit, decima salis trussa, que sclavice dicitur krosna. Sex hospites sub monte Petrino W traunice.⁵ A cellario^a sex urne mellis, a villico 5 quatuor modii farine et porci tres, arietes tres. Et ne ad inanitatem elemosina patris mei redigeretur, attribuo etiam hospitale sancte Marie⁶ beatorum apostolorum ecclesie, in quo volo et statutum confirmo, ut una quaque die preter advenientes reficiantur duodecim pauperes. Que si ambiciositate vel ingluviei superfluitate per quot^b tempora fuerit subtracta, prepositi pro tot temporibus 10 innodati vinculo peccati deo omnipotenti respondeant in die iudicii. Ad prefatum autem hospitale pertinent ista: Trubine⁷ terra ad tria aratra cum duobus aratris, VI vacce, X scrophe; aratores autem servi Dobrocek cum filiis et filiabus, Crinek cum filiis et filiabus, Krztata cum filiis et filiabus, Ropraht cum filiis et filiabus, Gostata cum filiis et filiabus. Csekouic⁸ duo aratra cum aratoribus nomine 15 Podobas cum filiis et filiabus, Zuogboh cum filiis et filiabus, Veztik cum filiis et filiabus, Sedlata cum filiis et filiabus. Bucularius Gozten^c cum filiis et filiabus. Manses VIII, oves centum, vacce VI. Brtaz⁹ terra ad duo aratra. In curia hospitum mercatorum tercius nummus. De uno quoque castro a villicis per totam Boemiam pauperibus annuatim XII paria cottorum, XII paria pellium, XII paria 20 tunicarum, caligarum, subtularium,^a cirotecarum, XII cinguli cum cutellis vaginatis et marsupiis. De uno quoque castro ab aviis tocius Boemie XII paria kamisiarum, braccarum, succorum. In foro lignum de uno quoque plaustro. Locus ad tres molendinos usque ad insulam fluvii cum molendinario nomine Milics. Familia autem ecclesie hec est: Ceraua filia Bodobe cum filiabus, Hinica cum filiabus, 25 Bolemila filia Ugronis cocci cum filiabus, Mislina cum filiabus, Vlastica cum filiabus, Quazata, Quetata.

394.

(FICTUM.)

Albrechtus (Ursus), marchio Brandenburgensis, a Soběslavo I, duce Bohemiae, auxilium contra Henricum, ducem Bavariae et Saxoniae, petit. 30

[1139.]

393. a) ita B. — b) ,quod' B. — c) eodem atramento ex ,Gosten' corr. B.

¹) Koleč, distr. pol. Slaný (Schlan). — ²) Rokytensko antiquum provinciae Raconicensis nomen. — ³) Dřevicko, provincia denominata ab arce Dřevíc, quae prope Kozojedy, 35 distr. pol. Louny, sita erat. — ⁴) Trávník, locus quondam in Minori civitate Pragensi. — ⁵) Apud ecclesiam s. Mariae in Týn Praegae. — ⁶) Trubín prope Beroun, distr. pol. Hořovice. — ⁷) Čachovice prope Nové Benátky, distr. pol. Mladá Boleslav (Jung-Bunzlau). — ⁸) ? Břežany, distr. pol. Kolín; Brtčany interpretatur Erben in indice Regestorum. 40

Exstat in Codice epistolari Reinhardsbrunnensi saec. XII, qui in bibliotheca Pommersfeldensi asservatur (A).

Höfler, Fränkische Studien III, in: Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. V (1850, tom. II) pag. 53, num. 64. — Sudendorf, Registrum II, pag. 126, num. 45. = Erben, Reg. I, pag. 101, num. 225.

Epistolam hanc et proxime sequentem non nisi dictamina ficta esse optimo iure docuit Wattenbach, Über Briefsteller des Mittelalters, in: Arch. f. Kunde österr. Gesch. XIV (1855), pag. 58. — De tempore, ad quod epistolae materia referenda sit, vide Annal. Saxo ad ann. 1139 in Monum. Germ. hist., Script. VI, pag. 776 et 777.

- 10 Gloriosissimo Boemiorum duci¹ Saxonum marchio² salutem et intimum dilectionis affectum. Iam pridem omni morum vos probitate et erga amicos perpetua fidelitate adornatum sciens, speciali me vobis amore gaudeo iunctum vosque finetenus mihi fidem ac dilectionem servaturum non dubito. Nunc ergo, quia contra Saxonicum ducem³ in cottidiana expeditione me positum quis eventus
15 sequatur nescio, quatinus militum mihi turmas in auxilium^a mittatis hocque vobis equa lance, cum locus fuerit, a me recompensandum putetis, iterum atque iterum rogo.

395.

(FICTUM.)

- 20 *Soběslavus I, dux Bohemiae, Albrechto, marchioni Brandenburgensi, copias auxiliares contra Henricum, ducem Bavariae et Saxoniae promittit.* [1139.]

Exstat in Codice epistolari Reinhardsbrunnensi saec. XII, qui in bibliotheca Pommersfeldensi asservatur (A).

- 25 *Höfler, Fränkische Studien III, in Arch. f. Kunde österr. Geschichts-Qu. V (1850, tom. II), pag. 53, num. 65. — Sudendorf, Registrum II, pag. 127, num. 46. = Erben, Reg. I, pag. 101, num. 226.*

Dictamen fictum; cf. epistolam proxime praecedentem.

- 30 Responsio. Legationem vestram solita nobis erga amicos clementia consternato animo suscepimus vosque iniqua fortuna laborare dolemus. Sed hanc quia cecam novimus indignisque modis nunc his, nunc illis, et adesse et abesse scimus, cum armatam manum, ut petistis, in auxilium vobis miserimus, ipsam quoque ludemus et auspice rerum omnium creatore, propulsis hostibus, pristinam vobis dignitatem restituemus.

35 394. ^a) 'auxilium' A.

¹) Soběslavo I. — ²) Albrechtus Ursus. — ³) Henricum Superbum.

396.

(FALSUM S. XII.)

Vladislaus I, rex Bohemiae, monasterio ordinis Cisterciensis in Plasy a se condito villas, quarum nomina adferuntur, servosque donat.

—1146 aug. 5. 5

Instrumentum autographi instar manu saeculi XII exeuntis in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Sartorius, Cistercium bis-tertium (Pragae 1700) pag. 999 [ubi plura omittuntur]. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 302 (ex apogr. anno 1614 confecto). — [Riegger] Beytrag z. Diplomantik v. Böhmen: Des Kl. Plass Stiftungsbrief, in: Arch. f. Gesch. u. Statistik, insbes. 10 v. Böhmen I (1792), pag. 668. — Erben, Reg. I, pag. 118, num. 265. — Scheinpflug, Materialien z. Gesch. v. Plass, in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII (1874), pag. 56, num. 1 (reg.). — Scripturae specimen aeri incisum praebet Riegger l. l. tab. VIII ad pag. 670.

Riegger l. l. pag. 671 sq. diploma spurium esse demonstravit. Sed neque contextus neque 15 argumentum eius plane commenticium esse videtur. Sigillum enim, quod olim diplomati appendebat, haud dubie ad verum Vladislavi II ducis sigillum confectum est. Qua re facile adducimur, ut monasterium Plassense verum quoddam eiusdem principis diploma habuisse credamus, quod temporibus ante dignitatem regalem ei concessam vindicandum sit. Quam quidem sententiam haec in diplomatis dorso, manu saec. XIII exeuntis scripta adnotatio 20 confirmare videtur: „Aliud privilegium fundatoris incliti Wlodezlay regis secundi Bohemorum.“ E genuino, quod diximus, Vladislavi ducis diplomate maiorem instrumenti spurii partem depromptam esse nostro iure suspicamur. Quod quantumque autem sit desumptum, statui non potest. — Monasterium iam duos annos ante conditum esse „Tabula abbatiarum ordinis Cisterciensis“ in cod. ms. Monacensi lat. 24022 annotat: „Anno domini 1144 abbatia 25 Plassensis vel Plaz, dioc. Pragensis, Morimundi proneptis, Ebrach neptis, et filia Lanckheim.“ Chronologia ap. Manrique, Annal. Cistercienses, conventum VIII kal. aprilis 1145 in monasterium immigrasse dicit. Vide Winter, Die Cistercienser des nordöstl. Deutschl. I, pag. 330.

Cum omnes in Christo pie viventes debito divini precepti teneantur, ut 30 pauperes eius et maxime eos, qui, spreta omni terrena ambitione, ardentiori desiderio amoris dei adhererunt, fove||re, amplecti atque manu tenere debeant, specialiter tamen convenit eis, qui ex dei largitate divitiis, honoribus ac dignitatibus pre ceteris in hoc mundo locupletati et adaucti sunt, || huiusmodi viros splendore sanctę vitę nitentes, devocione bonę conversationis probatos, ad laudem 35 divini nominis congregare et per eos misericordiam dei implorando veniam peccatorum sperare. || Unde ego Wladizlaus, gratia dei Boemorum rex, cum socia thori mei Gerdrude sub obtentu indulgentię peccatorum simulque desiderio salutis eterne accensus, quosdam fratres, viros probatę et sanctę conversationis, fidei non fictę cultores, a sancta matre eorum ecclesia Lancheimensi¹ pia cordis 40

396. ¹⁾ Langheim, in Bavaria, Oberfranken, districtus Lichtenfels.

devot[i]one invitavi et ut terram^a Boemię sanctitatis necessaria cohabitatione illustraretur, sustentaretur et boni odoris aromatibus perfunderetur, devotissima petitione obtinui. Cunctis itaque vere fidei cultoribus, tam futuri, quam presentis temporis notum facio, quod prenotatis fratribus, tam ipsis, quam eorum successoribus, quoddam patris mei predium, quod Plaz² vocatur, cum omnibus suis attinentiis perpetuo iure possidendum contradidi. Ut autem habundantiori temporalium sufficientia adiuti, securius expeditiusque deo servientes continuis orationibus vacarent, infra notatas villas cum omnibus appendiciis eisdem dei famulis addidi, quarum nomina sunt hec: Kaznev³ cum suis appenditiis, Vrasni⁴ cum suis appenditiis, Zechutici⁵ cum suis appenditiis, Nebrisini⁶ cum suis appenditiis, pro cuius tercia parte, quia ad episcopium Pragense pertinuit, villam meam Ssupam⁷ nomine, iuxta Rokezan⁸ sitam, episcopo Pragensi contradidi. Dacin⁹ partem salis de theloneo. Prage in Petrin¹⁰ vineam et duos vitatores cum possessione sua, in Mothos¹¹ Cecin hominem cum possessione sua et X hominum servitia ad dotem ecclesie pertinentia, Lechet hominem cum possessione sua. Potestatis meę quoque et domini Pragensis episcopi Ottonis auctoritate hoc idem confirmo, quatenus has prefatas possessiones, quas iuste et canonice ad usum deo militantibus dedi, sed et alias, si quas deinceps daturus fuero, vel si quis successorum meorum seu aliorum fidelium quolibet bona eis contulerit, ipsi et qui post eos successerint, firma et illibata possideant. Quod si qua in posterum ecclesiastica secularisve persona hanc meę donacionis dotem sciens instinctu diaboli violare vel aliter, quam contra^a eorum voluntatem, immutare temptaverit, secundo terciove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, ecclesiasticę districtioni et eterne dampnationi se subiacere noverit. Facta sunt autem hec anno dominicę incarnationis millesimo CXLVI, epacta VI, concurrente I, indictione XI, anno vero ducatus mei V. Hii sunt testes, qui presentes fuerunt, quando dominus abbas Plazensis recepit villam, que vocatur Teskoy¹² ab Ottone: dominus Geruasius prepositus et cancellarius, Martinus nepos eius, Laurentius, Sanctinus, Michahel, Uenantius, Rüdolfus, Heinramus iudex de Plizen, Rudolt senior de Claderub, Winter miles, Willehardus frater eius, Marquardus de Nouo castro, Boguhual villicus regis.

Datum per manum domini Gervasii, Wissegradensis prepositi et cancellarii, nonis augusti.

(S. P. D.)

35 396. a) ita A.

²) Plasy, germ. Plass, distr. pol. Kralovice. — ³) Kazňov, germ. Kasniau, a Plasy versus meridiem. — ⁴) Vražný a Plasy versus occidentem. — ⁵) Sechutice, quondam villa, nunc curia araturae prope Hádačka et Výrov, distr. pol. Kralovice. — ⁶) Nebřeziny, germ. Bruck, a Plasy versus merid. et orientem. — ⁷) Stupno horní, distr. pol. Plzeň (Pilsen). — ⁸) Rokycany, distr. pol. Plzeň. — ⁹) Děčín, germ. Tetschen, ab Litoměřice (Leitmeritz) versus septentrionem. — ¹⁰) Petřín, germ. Laurenzberg. — ¹¹) Motoly, distr. pol. Smíchov. — ¹²) Čížkov prope Blovice, distr. pol. Plzeň.

Sigillum diplomati in membranae scidula quondam appensum nunc non exstat. At imaginem saltem „Lapis sepulchralis fundatoris . . . monasterii . . . de Plassio“ (ms. tabul. Musaei regni Boh.) pag. 17 et Pubitschka, Chronol. Gesch. Böhmens IV Th., tom. I, pag. 312 servaverunt. Quae quidem imago, licet perperam sit confecta minimeque accurata, tamen sigillum diplomati quondam adfixum ad eandem formam atque sigillum diplomatis num. 157 revocandum esse, verisimile facit. Cf. Dobner l. l. pag. 303 not. q. 5

397.

(FICTUM.)

Fridericus I, Romanorum rex, cum Henrico, duce Saxoniae, conqueritur Bohemorum ducem curiam suam contempsisse. [1152 post mai.] 10

Exstat in Codice epistolari Reinhardsbrunnensi saec. XII fol. 41^v, qui in bibliotheca Pommersfeldensi asservatur (A).

Höfler, Fränkische Studien III, in: Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. tom. V (1850, pars II), pag. 56, num. 75. — Sudendorf, Registrum II, pag. 129, num. 50. = Erben, Reg. I, pag. 129, num. 289. — Cod. dipl. Saxoniae regiae, I Hauptth., tom. II, pag. 260, num. 374 (perperam ad ann. 1170). 15

Epistolam non nisi dictamen fictum esse, merito declaravit Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 40, not. 2; vide etiam Wattenbach in Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XIV, pag. 57 sq. 20

Dei gratia Romanorum rex¹ Saxonico duci² salutem et gratiam. Quoniam te mihi semper fidum cognovi, placuit iniuriam nostrę potestatis tuę patefacere dilectioni, qua Boemiorum dux³ curiam nostram⁴ contempsit, neglector existens imperialis edicti. Igitur habita curia, consultis regni primatibus, regiam in hoc iniuriam vindicabo, nisi forte tui causa, quia te affinem sibi et amicissimum scio, aliquid de censura equitatis relaxavero. 25

398.

(FICTUM.)

Ludovicus II, landgravius Thuringiae, Fridericum I, Romanorum regem, rogat, ut praedium, pro quo nuper eum adiit, sibi donare velit. Contra Bohemiae ducem ei assistere promittit. [1152.] 30

Exstat in Codice epistolari Reinhardsbrunnensi saec. XII, qui in bibliotheca Pommersfeldensi asservatur, fol. 42 (B).

397. ¹⁾ Fridericus I. — ²⁾ Henrico Leoni. — ³⁾ Vladislavus II. — ⁴⁾ Scilicet illam, quae habita est Merseburgae anno 1152; vid. Alberti Stadensis Chron. ad h. ann.; cf. etiam Vincentii Prag. Chron. ad ann. 1154 in Font. rer. Boh. II, pag. 421. 35

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Ego^a Wladizlaus dei gratia Boemorum rex secundus^a omnibus Christi fidelibus, tam presentibus, quam futuris, in perpetuum. Ad hoc regni cura nobis a providore omnium bonorum deo concessa est, ¶ ut^b sanctam religionem studeamus modis omnibus propagare et loca venerabilia cum ipsis personis divino servitio mancipatis attentius confovere, 5 quatenus nullis pravorum hominum inquietentur molestiis vel importunis fatigentur angariis. Eapropter ecclesiam Lutomislensem,¹ in qua regulares canonici divino mancipati sunt obsequio, sub sancti Wencezlai et nostra protectione suscipimus et presenti privilegio communimus. Statuentes, ut quascumque possessiones, quęcumque bona, tam Brecizlai loci illius ¶ fundatoris, vel Sobezlai eiusdem loci 10 amplificatoris, quam aliorum dei fidelium dono vel concessione possident, aut in futurum iuste et canonice poterunt adipisci, firma eis eorumque successoribus et illibata permaneant. Decrevimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare aut eius bona seu possessiones auferre, retinere, minuire vel quibuslibet molestiis fatigare. Quod si qua ecclesiastica secularisve 15 persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam venire temptaverit, secundo terciove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque dignitate^b careat et episcopo sit potestas a sacro corpore et sanguine domini nostri Iesu Christi eam alienandi. Cunctis autem eidem ecclesie iusticiam servantibus et hic fructum bone actionis et in futuro premia eterne pacis retri- 20 buantur. Amen. Huius vero confirmationis nostre testes sunt: fratres mei Theobaldus et Heinricus, filii quoque mei Fridericus^c et Zuatopluc, Daniel episcopus Pragensis, Iohannes episcopus Moraviensis, Geruasius cancellarius et prepositus Wissegradensis, Olricus prepositus Pragensis, Iurata prepositus Melnicensis, Paltuir² Sacensis, Domazlau archidiaconus Pragensis, Peregrinus Curimensis, Slauon 25 Gradicensis, Othmar Bolezlauensis, Bertholdus de Rudnic, Dethleb de Behin, Budilou castellanus Pragensis, Bznata Wissegradensis, Iarogneu Satcensis, Nemoy de Netolic, Drisizlau de Plzen, Sdezlau de Curim et alii quam plures. Heę autem sunt donationes loci illius: Dux Brecizlaus dedit villam Secri³ cum duobus aratris et duobus aratoribus. Restoceh⁴ dedit fabrum nomine Mucek cum filiis et filiabus. 30 Nadubraunici⁵ dedit equas indomitas cum pascuis et custodibus earum et Iwan et Dobrach. Pistorem nomine Ian, cuius filius Nemoy postea pro redemptione suimet emit servum nomine Valdic^d cum uxore et filiis et filiabus. Dedit etiam predium Nedosine⁶ cum apibus et custode earum nomine Zouol cum filiis et

399. ^a) Ego — secundus^a atramento magis distincto, sed eadem manu scriptum. — ^b) fere 35 illegibile. — ^c) litterae, eric⁹ iam fere evanuerunt. — ^d) nomen fere illegibile.

¹) Litomyšl, germ. Leitomischl, ad fl. Loučná ab Chrudim versus meridiem et orientem. — ²) Recte Adalbertus. — ³) Seč vidlatá prope Litomyšl. — ⁴) Restoky, distr. pol. Chrudim. — ⁵) Dóubravice, distr. pol. Pardubice. — ⁶) Nedošín prope Litomyšl.

filiabus. U gradisci⁷ dedit duos piscatores Wec et Zoretam cum omni prole sua. De moneta dedit ducentos denarios omni sabbato accipiendos. De porta terre, que dicitur Natrstenici,⁸ dedit sal ungaricum, omulū quoque per totum Grutou⁹ colligendum. Constituit etiam, ut si quis quamcumque feram in territorio illo
 5 ceperit, partem carniū eius ecclesię illi solvat, et qui non solverit, trecentos nummos castellano, bovem vero ecclesia habeat. Hinov¹⁰ singulis annis dedit quatuor boves, duas vaccas et quatuor oves, pro quibus omnibus ego Wladizlaus rex postea rogatu pauperum illa scilicet persolventium constitui mille et quin-
 10 gentos nummos accipiendos. Dux Sobezlaus dedit villam Crecouice.¹¹ Ego etiam rex Wladizlaus dedi predium meum Repine¹² et terram Lutomisli, deiectis inde hominibus. In villa autem Lozic¹³ dedi, quicquid vel Sdico episcopus emerat, vel quod homines vim castellanorum ferre non valentes, desertum reliquerant. Terram etiam, quam pater meus ioculatori suo nomine Dobrete in villa Zalasaz¹⁴ dederat, ego illi ecclesię contuli. Uxor autem mea nomine Gertrudis dedit duas
 15 villas Kolodege¹⁵ et Rikouice¹⁶ et terram in villa Lepeiouic¹⁷ ad Tinec¹⁸ pertinentem, ubi postea abbas Iohannes emit terram a comite Cazlau. Idem etam^e abbas emit terram in villa Trizcouici,¹⁹ in qua quidam homo Modlata cum filio suo nomine Petro, veniens in ecclesiam supradictam ad conversionem, dedit terram suam. Dux Otto dedit in Moravia tres villas: Pametice,²⁰ Wasan²¹ et
 20 Richouiee.^{f22} Comes Bauor dedit villam Iwanouice²³ et omnes villas suas, quas habuit in Moravia pter^g unam, quam dedit nepoti suo Dlugomilo. Petrus filius Lubmani dedit villam suam Nabucine.²⁴ Ianek miles dedit predium suum, quod vocatur Naujezdci,²⁵ et terram, quam emit a Prauota. Paulus filius Pabes dedit terram Naksacigore.²⁶ Zobezlauec agazo dedit predium Lutosicih,²⁷ ubi reliquum

25 399. e) ,éta' A. — f) *genuine scribe* ,Richouie' posuit, postea tamen lapsus corrigere volens alteram ,e' addidit; sed primam ,e' in litteram ,c' corrigere oblitus est. — g) *titulus supra* ,p' ad syllabam ,pre' significandam errore scribentis deest.

30 7) Hradiště; situs loci incertus est. — 8) Trstenice, nunc Loučná. — 9) Hrutovsko, districtus denominatus ab loco Hrutov, qui situs erat quondam prope Benátky ab Litomyšl versus merid. et orientem; cf. Sedláček in *Památky archaeologické VIII*, pag. 59; Nejedlý, *Dějiny m. Litomyšle I*, pag. 16. — 10) Chýnov, quondam arx provincialis, nunc oppidum, distr. pol. Tábor. — 11) Křekovice villa quondam verisimillime ibi sita, ubi nunc est viculus Vyšňary prope Litomyšl. — 12) Řepnky, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — 13) Lozice, distr. pol. Vysoké Mýto. — 14) Zalažany, distr. pol. Vys. Mýto. — 15) Koloděje, iam non exstat; Orth et Sládek (*Topogr. slovník Čech*), Koloděje in distr. pol. Pardubice hic dici putant. — 16) Řikovice, distr. pol. Litomyšl. — 17) Lepejovice quondam villa, nunc domus solitaria prope Veselí in distr. pol. Pardubice. — 18) Týnec n. L., germ. Elbeteinitz, distr. pol. Kolín. — 19) Tržek, distr. pol. Litomyšl. — 20) Pamětice, distr. pol. Boskovice. — 21) Vážany, distr. pol. Boskovice. — 22) Řikovice? — 23) Vejvanovice, distr. pol. Chrudim. — 24) Bučina, distr. pol. Vysoké Mýto. — 25) Újezdec, distr. pol. Litomyšl. — 26) Na kači hoře, locus prope Osík, distr. pol. Litomyšl. — 27) Litošice, distr. pol. Čáslav.

35
40

terre cum sexcentis milibus nummorum abbas Iohannes et abbas Deocarus emerunt. Prepositus Groznata dedit villam Olsan.²⁸ Frater Nemoy dedit villam Rugne.²⁹ Radouan^h archidiaconus Olomucensis cum cognatis suis nomine Dmtr et Petro dedit terram in villa Iwanouic.^h ³⁰ Abbas Deocarus emit silvam a fratribus de sancto Laurentio³¹ iuxta Grubouic³² et terram iuxta Domasic,³³ quę vocatur 5 Nakorniceh;³⁴ cui quoque ego Wladizlaus rex contuli quoddam prediolum iuxta villas suas Krekouici¹¹ et Rikouici¹⁶ cum flumine, quod vocatur Dezna,³⁵ a Lubna³⁶ usque ad pontem, qui est in longis pratis. Dedi etiam silvam totam a loco, qui vocatur Preseka,³⁷ cum pratis omnibus usque ad fluvium, qui dicitur Zuitaua.³⁸ Dedi etiam forum ecclesię Lutomisleni in Grutou³⁹ feria III in perpetuum. 10 Dedi etiam Grussoua⁴⁰ cum flumine Trstenice⁸ usque ad Uzplise⁴¹ et silva, quę dicitur Mokrenice.⁴² Dedi etiam Zuabenice⁴³ cum flumine Dezna³⁵ a ponte, qui est in longis pratis, usque ad villam Cerekuice⁴⁴ et silvam totam, que dicitur Proznice et Prozne. Bogunouice,⁴⁵ Cerekuice⁴⁴ cum flumine et silva nurus mea uxor Friderici licentia nostra eidem ecclesię contulit. Quatuorⁱ tabernarios prefate 15 ecclesię dedi in perpetuum, nullo generali interdicto obstante, et hoc idcirco excepimus, ut ferrum ad opus ecclesię semper exinde conquiratur. Circuitum etiam ego rex Wladizlaus eidem ecclesię contuli, qui dicitur Nalubnem,⁴⁶ cum pratis omnibus, que vocantur Napolickah,⁴⁷ et silvam totam ab ortu Dezne³⁵ usque ad fluvium, qui dicitur Zuratka.⁴⁸ Statuimus etiam et firmiter observari 20 precepimus a domno abbate prefate ecclesię et omnibus successoribus suis, ne umquam aliquibus hominibus villas in ipsa silva ponere aut quippiam operis ad usus proprios elaborare consentiant, excepto hoc solo, si fratres eiusdem loci aliquid utilitatis voluerint et poterint in ipsa silva operari, cum dei benedictione

399. ^h) ,adouan—Iwanouic' alio atramento magis distincto, sed eadem manu scriptum. — 25
i) ,Quatuor' obscuriore atramento alia manu in loco raso scriptum A. — ^k) ,ortu Dezne' obscuriore atramento et alia manu (eadem, qua superius ,quatuor') in loco raso scriptum A.

²⁸) Volšany prope Litomyšl. — ²⁹) Nomen hoc explicare nequeo. — ³⁰) ? Ivanovice, germ. Eiwanowitz, distr. pol. Vyškov (Wischau). — ³¹) In Opatovice, distr. pol. 30 Pardubice. — ³²) Roubovice, distr. pol. Chrudim. — ³³) Domašice villa quondam verisimillime ibi sita, ubi nunc est Velké Sedliště, distr. pol. Litomyšl. — ³⁴) Kornice prope Velké Sedliště. — ³⁵) Desná, fluvius, qui prope vicum Tržek in flumen Loučná influit. — ³⁶) Lubný rivus in fl. Dešná influens. — ³⁷) Přeseka; situs loci huius incertus est. — ³⁸) Svitava fl. Moraviae. — ³⁹) Hrutov; iam non exstat; vide 35 not. 9. — ⁴⁰) Hrušová, distr. pol. Vysoké Mýto. — ⁴¹) Ples collis prope Vysoké Mýto in dextra fl. Loučná (Trstenice) ripa. — ⁴²) Mokřenice silva quondam prope Morašice in sinistra fluvii Desná ripa. — ⁴³) Švábenice villa sita quondam apud Heřmanice, distr. pol. Litomyšl. — ⁴⁴) Cerekuice, distr. pol. Litomyšl. — ⁴⁵) Bohňovice, distr. pol. Litomyšl. — ⁴⁶) Regio circum villam Lubná in distr. pol. Litomyšl. — 40
⁴⁷) Ab Litomyšl versus meridiem, ubi nunc oppidum Polička est. — ⁴⁸) Suratka, alias Švarcava in Bohemiae et Moraviae terminis.

et nostro favore prosequantur. Iohannes,⁴⁹ episcopus Moraviensis, filius Obiden, circucionem ultra Zuha⁵⁰ et Uodná,⁵¹ quam ego dederam ei, eidem ecclesie contulit. Milota filius Sdezlai veniens ad conversionem duas villas dedit: Blegou⁵² et Nabrezine.⁵³ Milácco archidiaconus Cahouicih⁵⁴ de terra ad aratrum eidem
 5 ecclesie dedit. Martinus etiam circuitum, qui dicitur Nazgori,⁵⁵ eidem ecclesie dedit. Ego quoque^l rex Wladizlaus pro augendo dei servorum numero eidem ecclesie totam silvam, agros et omnia prata usque ad rivum Zlupnice⁵⁶ contuli preter solam villam Domasic.⁵³ Et quoniam prefatam ecclesiam numerositate villarum dotare non potui, silvam totam a rivo iam dicto usque ad flumen Tre-
 10 boua⁵⁷ et de hinc quousque fines^m Boemie protenduntur, in dotem perpetuam eidem^m ecclesie contradidi et coramⁿ testibus superius nominatis presens scriptum sigillo meo roborare curavi.^l

Data Prage per manum Geruasii cancellarii et prepositi Wissegradensis XIII kal. februarii, anno dominice incarnationis millesimo CLXVII, regni vero Wladizlai
 15 regis VIII.

(S. P. F.)

*Diplomati appensum est scidula membranea parvum fragmentum sigilli e cera rubida confecti. In priore sigilli parte figura conspicitur viri stantis lorica hamata induti, qui manu sinistra scuto triangulari innititur, dextra vexillum tenet. Ex circumscriptione non
 20 nisi litterae ... CESL ... supersunt. In posteriore parte vestigia sunt figurae in solio sedentis, quae dextra sceptrum tenet. Ex circumscriptione litterae tantum EX BO servatae sunt.*

400.

(FALSUM S. XIV IN.)

25 *Guillelmus de Pulin monasterium dominarum ordinis Praemonstratensis in Kounice fundat eique villas tres donat, consentiente uxore sua Sophia et filio Svatoslavo; ecclesias quasdam in bonis suis constructas et postea construendas cum pleno iure patronatus addit.* — 1173 —.

30 *Instrumentum diplomatis autographi instar manu saec. XIV ineuntis in mebrana scriptum in tabulario principis de Liechtenstein Vindobonae asservatur (A).*

399. ^l) 'Ego quoque — roborare curavi' alio atramento alia manu saec. XII posterius scriptum A. — ^m) vox haec paene evanuit. — ⁿ) ductus litterarum ,didi et co' vix legi possunt.

35 ⁴⁹) III, 1150—1157. — ⁵⁰) Suchá prope Litomyšl. — ⁵¹) Vodná, iam non exstat. — ⁵²) Blahov, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ⁵³) ? Březno Velké, germ. Gross-Priesen, distr. pol. Ústí nad Labem (Aussig). — ⁵⁴) ? Čakovice Velké, distr. pol. Karlín (Karolinenthal). — ⁵⁵) Zhoř, distr. pol. Litomyšl. — ⁵⁶) Sloupnický potok. — ⁵⁷) Třebovka fl. in Orlice influens.

Diploma spurium et saeculo XIV ineunte demum confectum esse demonstrat Fr. Wilhelm, Die Gründungsurkunde des Klosters Kanitz. — Non tamen negare ausim, primam saltem litterarum partem genuino foundationis diplomati depromptam esse posse, ad quam etiam testium nomina referenda esse videntur. — Annus 1173, quem litterae exhibent, non consentit cum iis, quae de monasterii Kounicensis primordiis ex Gerlaci Milov. Chron. ad ann. 1181 nota sunt (v. Font. rer. Boh. II, pag. 477). Quae quidem res scriptoris errore explicari potest; genuinum enim foundationis diploma, quo instrumenti nostri auctor verisimillime usus est, anno MCLXXXIII sine ulla dubitatione datum est, cum sororum conventus de coenobio Louňovicensi monasterium Kounicense adisset (Font. rer. Boh. II, pag. 483).

In nomine domini amen. Ne noverca memoriae oblivio suis votis locum habeat, humana providit ratio gestis quibuscumque sollemniter celebratis in testimonium sequacibus per certa subvenire remedia scripturarum. Noscat igitur tam presens etas, quam successura posteritas, quod ego Wilhelmus dictus de Pulin progenitorum meorum et proprie salutis per pietatis opera cupiens salubriter providere, cenobium dominarum Premonstratensis ordinis in Chunycz¹ in honore dei et matris sue virginis gloriose fundavi et auxiliante spiritus sancti gracia construxi. Cui cenobio ad sustentationem personarum in eodem deo famulancium ex consensu dilecte coniugis mee Sophie et dilecti filii mei Zwathozlai unanimi voluntate has villas, videlicet: Cunicz,¹ Milchan,² Branycz³ cum omnibus iuribus et pertinentiis ad ipsas villas ab antiquo spectantibus dothalicii tytulo hereditario iure contuli perpetuo possidendas, certus ibi recte locanda fore beneficia, ubi virtutum merita cumulantur. Volens insuper predictum cenobium et personas ibidem degentes ampliori refocillamine sublevare, ecclesias subscriptas, scilicet in Chunicz,¹ Pulin,⁴ Zes,⁵ Myculov,⁶ Dunayouicz,⁷ Hermanicz⁸ in bonis meis constructas, et si que fuerint auxiliante domino in posterum construende, cum pleno iure patronatus, quo successione paterna gaudebam legitime in eisdem, memorato cenobio liberaliter contuli et libenter. Ut autem hec omnia locum obtineant et robur perpetue firmitatis, maxime ne aliquis scrupulus ambiguitatis super donacione mea et ordinatione huiusmodi in posterum valeat suboriri, presentem conscribi litteram et sigilli mei munimine disposui comuniri. Acta sunt hec anno domini M^oLXXIII in presencia testium subscriptorum, qui sunt: venerabilis vir Godeschalcus abbas Syloensis, Ratybor de Deblyn, Gerhardus de

400. ¹) Kounice (Dolní), germ. Kanitz, prope Ivančice (Eibenschitz), distr. pol. Brno (Brünn). — ²) Mělníky, germ. Mielttschan, distr. pol. Hustopeč (Auspitz). — ³) Bránice Německé, germ. Deutsch-Branitz, prope Kounice. — ⁴) Pálava, germ. Pollau, distr. pol. Mikulov (Nikolsburg). — ⁵) Nomen hoc explicare nequeo. — ⁶) Mikulov, germ. Nikolsburg. — ⁷) Dunajovice Dolní, germ. Unter-Tannowitz, distr. pol. Mikulov. — ⁸) Fortasse Heřmanice, distr. pol. Mor. Krumlov (Mähr. Kromau).

Zbrazlau, Berosimer^a de Coualov, Ranosir de Ranozirou, Radozlaus de Ceblouicz, Hrut de Bucouin, Stephanus de Medloy, Wsezlau et frater suus Iacobus de Borutov, Leo de Clobuc et alii quam plures fideles Cristi.

(S. P. D.)

5 *Sigillum, quod in filis sericis suspensum erat, deperditum est.*

401.

(FALSUM S. XIII.)

Fridericus I, imperator Romanorum, Ottoni comiti de Gelria castrum Neomagensense (Nimwegen) et trecentas marcas de theloneo ibidem concedit. —
10 *Inter testes: Wenceslaus dux Bohemie.*

Apud Maguntiam 1182 mense maio.

Bondam, Charterboek der Hertogen van Gelderland I, pag. 236. = Cod. dipl. Saxoniae regiae I Hauptth., tom. II, pag. 322, num. 464 (tantum series testium). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 286, num. 309 (perperam ad ann. 1172). = Erben, Reg. I, pag. 149, num. 336. — Stumpf, Reg. num. 4345.
15

Privilegium hoc spurium et saeculo XIII demum satis inepte confectum esse docuit Ficker, Beitr. z. Urkundenlehre I, pag. 331.

402.

(FALSUM S. XIII.)

20 *Fridericus, dux Bohemiae, hospitali sancti Johannis Hierosolymitani Pragae possessiones non paucas donat et ab aliis collatas confirmat eiusque hominibus de Ivanovice et Hrobniky eandem libertatem concedit, quae ab antecessoribus suis episcopatu Olomucensi concessa est.*

— 1183 —.

25 *Instrumentum diplomatis autographi instar manu saec. XIII fere medii in membrana exaratum in bibliotheca publica in La Valetta (Malta) asservatur (A).*

Dobner, Monum. hist. Boemiae IV, pag. 245, num. 39 (ex apogr. tabularii magni prioratus Melit. Pragae). = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 307, num. 331. = Erben, Reg. I, pag. 168, num. 376. = Dudík, Des Hzgt. Troppau ehem. Stellung, pag. 246, num. 9 (frgm.). —
30 *Cod. dipl. Silesiae VII, pars I, pag. 39, num. 51 (reg.). — Geschichtsquellen d. Grafsch. Glatz I, pag. 9 (reg.). — Prutz, Malteser Studien, in Löher's Archiv. Zeitschr. VIII (1883), pag. 102, num. 4 (ex autogr.). — Delaville Le Roulx, Cartulaire général des Hospit. de s. Jean I, pag. 438, num. 650 (ex autogr.).*

400. a) ‚B'olimer‘ A.

*Palacký ap. Erben l. l. pag. 624 diploma dubium nec ante ann. 1185 scriptum esse adnotavit; vide et. Dějiny³ I, 2 pag. 86, not. 71, pag. 441 et 450. In eadem sententia est etiam Dudík, Mähr. allg. Gesch. IV, pag. 76, not. 2. — Demel, Konrád Ota, první markr. Mor., in Časop. Mátice Mor. XVIII (1894), pag. 303 not. *) recto iudicio usus diploma spurium esse putat. Sane iam litterae ipsae, quae saeculi XIII fere medii formam exhibent, diploma non genuinum esse, manifesto declarant. Annus Friderici ducis principatus cum anno incarnationis non congruit. Praeterea in testibus Kain episcopus Olomucensis perperam adfertur, cum Gerlaco Milovicensi auctore (v. Fontes rer. Boh. II, pag. 498) certum sit, in natalibus domini (25 dec.) 1183 Pelegrinum episcopum, Kaini antecessorem, adhuc in vivis fuisse; cf. Dudík, Mähr. Gesch. IV, pag. 65, not. 2.*

¶ In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. ¶ Ego Fridericus, dei gracia dux Boemorum, circumspiciens^a et considerans patris mei beatę memorię Wladizlay regis et aliorum predecessorum meorum facta commendabilia, scilicet in ecclesiis, quas deo et sanctis eius edificaverunt, et in beneficiis ac possessionibus ibidem deo servientibus habundanter collatis, cogitavi apud me, ut et ego in aliquibus sequerer vestigia eorum et, si non cum primis, saltem cum muliere paupere offerrem minutum in gazofilacium domino. Cum ergo de hiis, quę ad me hucusque per successi onem attavorum et avorum devenerant, aliqua diversis cenobiis contulisset, venit michi in mentem hospithale Ierosolitanum,^b cui a principio^c sui principatus se pater meus devoverat, et ei aliqua in suo regno contulerat. Huius autem hospitalis^c audiens facta fere impossibilia, sed quia dei sunt possibilia, deliberavi de mea liberalitate aliqua ei conferre, aliqua minus ei utilia utilioribus commutare, aliqua vero reddere, quę pater meus usque ad vitę suę finem annuali censu redimens retinuerat. Dedi ergo ei ecclesiam¹ cum consensu et petitione uxoris meę, quam ipsa inter Pragam et Wisegrad in honore beati Iohannis ewangelistę edificaverat ob memoriam victorię divinitus michi concesse. Circa quam ecclesiam dedi ei terram ad coronam meam pertinentem ad unum aratrum. Dedi etiam ei Botič² fluvium cum loco piscine et molendini. Tradidi etiam ei villam iuxta Vicain³ iacentem, nomine Tynec,⁴ cum silva, quę super Albeam iacet, ei pertinente. Pro Borizlau⁵ autem et eius pertinentiis do ei quasdam villas quondam ad Sathec⁶ pertinentes, iam diu fere desertas, quarum nomina sunt hæc: Ztare zedlo,⁷ Sblasin,⁸ Inmerouic,⁹ Krizi,¹⁰ Vzhradky,¹¹

402. a) ita A errore scriptoris pro 'circumspiciens'. — b) ita A pro 'Ierosolimitanum'. — c) ita A.

¹) Ecclesia s. Iohannis quondam in Bojiště in Nova civitate Pragensi. — ²) Botič, rivus, qui sub Vyšehrad in fl. Vltava (die Moldau) influit. — ³) Nomen hoc explicare nequeo. — ⁴) Týnec nad Labem, germ. Elbeteinitz, distr. pol. Kolin. —

⁵) Bořislav, germ. Boreslau, distr. pol. Teplice. — ⁶) Žatec, germ. Saaz. — ⁷) Staré sedlo, villa prope Úterý (germ. Neumarkt) in distr. pol. Teplá (Tepl) quondam sita. —

⁸) Blažim, nunc fortasse Plačín, germ. Plaschin, distr. pol. Teplá. — ⁹) Iam non exstat. — ¹⁰) Krsy, germ. Girsch, distr. pol. Teplá. — ¹¹) Zahrádka, germ. Sahrat, distr. pol. Teplá.

Skirisici,¹² Na polene,¹³ Kaysowici.¹⁴ Trihonin¹⁵ villam, quam mea propria pecunia
emi a comite Jurik de Milevzche, dedi domui hospitalis. Confirmo etiam Mal-
mirostrov,¹⁶ quam comes Hrabise fideli servicio suo a me deservivit et eidem
domui contulit. Do etiam et confirmo Wpolome,¹⁷ Wranow¹⁸ et omnem silvam
5 circa et infra illas villas iacentem, quę vulgariter dicitur hole, ubi custodes silve
mee fuerunt, qui vulgariter dicuntur hayni. Quarum villarum culta et inculta
ipsemiet presens circuire precepi Hrabysam, suminum curie meę camerarium, et
Matheum, summum curie meę venatorem. Quam circuicionem Iherusalem vocari
precepi et in ea ecclesiam fieri iussi in honore sancti Sepulchri dominici et
10 beati Iohannis baptistę. Confirmo autem ei omnes donationes, que in diebus
principatus mei date sunt vel dabuntur ei, utpote donationem uxoris meę, scilicet
parrochiam sanctę Marię ad Argentariam,¹⁹ ita, quod nulli liceat ibi aliam eccle-
siam edificare preter voluntatem eorum. Et aliam parrochiam, que edificatur
in Kadan²⁰ super Egram fluvium. Confirmo etiam villam Trebic,²¹ quę iacet super
15 fluvium, qui dicitur Mrilina,²² quam eadem uxor mea ipsi contulit. Nichilominus
assensi et assentio omnibus nobilibus meis, qui ei elemosinas suas vel dederint,
vel deinceps dare voluerint, sicuti Petro filio Milgozt, qui predictę domui por-
tionem, quę eum contingebat, hereditatis contulit. Confirmo etiam ecclesiam,
in honore beate Marię dedicatam et omnia ad ipsam spectantia, ligneam etiam
20 ecclesiam, quam construxit Bohuse barbatus, beneficio castri in Cladesche²³ hono-
ratus, et terram ad unum aratrum ante castrum Hradech,²⁴ quam dedit iam
nominated domui Ozel, filius Hirdete. Confirmo iterum villam Iwanowic²⁵ super
Hanam fluvium in Moravia, quam Troianus et fratres sui, filii Dluhomili, dederunt,
et villam Belchic,²⁶ quam Drisizlaus, filius Helie dedit. Confirmo etiam terram
25 desertam in Modleiuic²⁷ ad unum aratrum in provincia Prerouensi,²⁸ perti-
nentem ad castrum Hradec;²⁹ terra autem eadem vocatur Koberic.³⁰ Confirmo

402. ¹²) Skršice, iam non exstat. — ¹³) Polinka, germ. Pollinken, distr. pol. Teplá. —
30 ¹⁴) Kejšovice, germ. Geischowitz, distr. pol. Teplá. — ¹⁵) ? Trhonín, distr. pol.
Prachatice. — ¹⁶) Ubi villa haec sita fuerit, incertum est. — ¹⁷) Polom, germ.
Pohlem, distr. pol. Žlutice (Luditz) interpretatur H. Jireček. — ¹⁸) Vranov, germ.
Frohnau, distr. pol. Falknov (Falkenau) interpretatur H. Jireček. — ¹⁹) Střibro,
35 germ. Mies; de ecclesia s. Mariae vide num. 313. — ²⁰) Kadaň, germ. Kaaden, in
sinistra fl. Ohře (die Eger) ripa. — ²¹) Ubi villa haec quaerenda sit, incertum
est. — ²²) Mrlina fluvijs, qui apud Nymburk in Albiam influit. — ²³) Kladsko,
germ. Glatz, olim arx provincialis, nunc oppidum in Silesia Borussica ad fl. Nisa
(die Neisse); v. num. 313. — ²⁴) Hradec Králové, germ. Königgrätz. — ²⁵) Ivanovice,
40 germ. Eivánowitz ad fl. Haná, distr. pol. Vyškov (Wischau). — ²⁶) Bělčice, germ.
Piltisch ab Opava (Troppau) versus septemtr. — ²⁷) Modlejuvice iam non exstat. —
²⁸) Provincia ab arce Přerov, germ. Prerau, denominata. — ²⁹) Hradec, germ. Grätz,
ab Opava (Troppau) versus meridiem. — ³⁰) ? Koberice in distr. pol. Prostějov
(Prossnitz) ?

preterea Hrobeniky³¹ super fluvium, qui dicitur Pzina,³² cum suis attinenciis ex
 una parte Hlubehice³³ termino iacente usque ad terminum Bohuhwalov³⁴ et
 de hinc usque ad pontem virgis factum, qui dicitur Bezstreiowa hat, et ab his
 terminis semita et signa protenduntur usque in Kozidol et de inde eadem signa
 usque Milich fluvium protenduntur. Hoc autem factum est fratris mei Wladimiri
 assensu accedente. Igitur pro larga et ampla karitate, quam habent in veneranda
 domo hospithalis in recipiendis infirmis, tam pauperibus, quam divitibus, hominibus
 de Iwanowic²⁵ et omnibus villis ad eandem villam pertinentibus et hominibus
 de Hrobnik³¹ et omnibus villis illic spectantibus in furtis, in homicidiis, sive
 in aliis quibuscunque collectis, sive in castris, sive in pontibus edificandis vel
 in quocunque alio negotio terre, si quod forte contigerit, eandem libertatem et
 securitatem concedimus, quam antecessores nostri Holomucensi contulerunt, epi-
 scopatui. Pax ergo sit eis hominibus villarum iam nominatis vel etiam futuris,
 quos divina providentia et hominum largitione suis usibus collegerint, et libera
 securitas et segura libertas sit eis a me et ab omnibus meis successoribus in
 secula seculorum. Amen. Ne autem donatio et confirmatio mea in irritum ducatur,
 rogo fratrem meum Brecizlaum, episcopum Pragensem, et omnes suos succes-
 sores et dominum Cayn, episcopum Holomucensem, et omnes suos posteros, ut
 quicumque spiritu malitie ductus factum hoc immutare vel fratribus dicte domus,
 sive in Boemia, sive in Moravia, in aliquo detrahare presumpserit, maledictionis
 flagello puniatur. Huius facti testes, qui erant presentes, hii sunt: Elisabeth
 ducissa, Wladimir dux de Holomuc cum fratre suo Brecizlao, Brecizlaus episcopus
 Pragensis, Kayn episcopus Holomucensis, Lampreht abbas de Cladorub, Minger
 abbas de Plaz, Florianus prepositus Wisegradensis, Hrabise camerarius, Matheus
 summus venator, Martinus camerarius Holomucensis, Preda de Nechstin, Milhozt
 comes beneficium habens in Boyzes et summus venator silvarum spectantium
 in Netholic, Smil de Vderche cum filiis, Beneda de Swesin, Otto Woyzky cum
 fratre Rediwoy et filiis, Chazlav de Potin, Bozden de Pestodlub maior procurator
 in beneficio Milhozt, Martin de Milkov. Ego Brecizlaus, episcopus Pragensis,
 rogatu fratris mei Friderici, ducis Boemie, omnes, qui immutare hoc factum vel
 fratribus dicte domus in aliquo detrahare presumpserint, auctoritate, qua fungor,
 excommunicationis vinculo innodatos pene gehennali subitio perpetualiter cruci-
 andos. Ego Kayn, episcopus Holomucensis, rogatu Friderici, ducis Boemie, omnes,
 qui hoc factum immutare vel fratribus dicte domus in aliquo detrahare pre-
 sumpserint, auctoritate, qua fungor, excommunicationis vinculo innodatos pene
 gehennali subicio perpetualiter cruciandos. Eandem autem penam excommunicationis

402. d) ita A errore scriptoris pro 'Hlubchice'.

³¹) Hrobniky, germ. Gröbnig, prope Hlubčice (Leobschütz). — ³²) Psiná, germ. Zinna. — ³³) Hlubčice, germ. Leobschütz, in Silesia Borussia, regio Oppeln. —

³⁴) Buchvalov, germ. Hohndorf, ab Leobschütz versus merid. et orientem.

nos duo episcopi nostris relinquimus successoribus. Actum est autem hoc anno dominicę incarnationis M̄CLXXXIII, principatus mei VII,³⁵ pontificatus vero Breiczlay, fratris mei, anno secundo.

(S. P. D.)

5 *Sigillum, quod appendebat e filis sericis deperditum est.*

403.

(FALSUM S. XIII?)

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Cladrubensi confirmat decimationis immunitatem, quam Bertholdus abbas a Daniele I, episcopo Pragensi, Vladislavo II duce adiuvante, compensatione villarum Valterovo et Dudlenovice et thelonei in Domažlice obtinuit.

Pragae 1183 —.

Apographa saec. XVII exstant in Libro privileg. monast. Cladrubensis in bibliotheca c. r. universitatis Pragensis II A 10, tom. I, fol. 20^v—22^v (C), tom. III, pag. 19—21 (D).

15 *Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 549 (B). = Erben, Reg. I, pag. 169, num. 377 (fragm.). Palacký ap. Erben l. l. pag. 624, nullo argumento allato, diploma suspectum esse adnotavit. Profecto in diplomate nonnulla vitia reperiuntur, quae quominus genuinum verumque esse credamus, prohibent. Bertholdus abbas, quem diploma Danielis I episcopi (1148—1167) et Vladislavi II ducis (1140—1173) aequalem vocat, iam anno 1131 apr. 4 e vita decessit (Monum. Germ. hist.: Necrologia I, pag. 249; cf. Mayer, Gründung... d. Kl. zu Kladrau, in Mitth. d. Ver. f. G. d. Deutsch. in Böhm. 36, pag. 442). In nota temporis Florianus protonotarius appellatur, qui iam ab anno 1180 vel 1181 cancellarii munus habuit (v. num. 295, 296). Praeterea annus principatus Friderici ducis cum anno incarnationis non congruit. Quibus omnibus circumspectis, dubitari non potest, quin diploma spurium sit. Quo tempore autem confectum sit, incertum est. De reliquo diplomata spuria, quae a Vladislavo I et Friderico duce monasterium Cladrubense annis 1115 et 1186 fertur accepisse (num. 390 et 405), decimationis immunitatem iam ab Hermannno episcopo (1100—1122) concessam esse dicunt.*

In^a nomine sancte^b et individue trinitatis.^a Fridericus,^c dux Boemorum. Duo
30 sunt, quibus gracia succurrente divina, universalis^d regitur mundus: sacerdotalis dignitas et regalis, patrocínio quorum bonorum tueatur tranquillitas secundum deum et hominem et malorum reprimatur temeritas; quae divinum quoniam^e habuerunt initium, convenit, ut ecclesiarum utilitatibus, quarum deus ipse auctor et pater est, ante omnia invigilent studiosius et eius precipue^f honori deserviant, cuius
35 auctoritate primitus sancita sunt. Ego itaque ipsarum dignitatum dispensacionem^g

402. ³⁵) Recte VI.

403. a) In — trinitatis' litteris maiusculis scr. C. — b) ,sanctae' et sic etiam inferius ,ae' pro ,e' simplici ponitur in C et D; ,sancte et ind. trin.' litteris ,etc.' tantum indicatur in B. —

c) ,Fridericvs' C. — d) ,universalis' om. B. — e) ,quodammodo' B; ,quomodo' C, D. —

40 f) ,precipue' C. — g) ,dispensationem' C, D; ,disposicionem' corrigendum esse videtur.

in his, que sunt hominum, a deo consecutus, de mammona iniquitatis domum eternitatis cupiens conquirere, divinitati^h famulantium pro viribus statui prospicere quieti, ne ocium Marie alicuius violentia, vel Marthe officio cessante, aliquo modo perturbetur. Notum facimus omnibus, tam futuris, quam presentibus, quod Cladrubiensisⁱ locus ab avo meo, Boemorum duce Wladislao, cuius memoria in benedictionibus maneat apud deum, constructus, totius decimacionis immunitatem per omnes circuitus et villas, excepto circuitu in Krassou^{k1} et villa^l in Lebeunice,² Bertholdo eiusdem loci abbate satagente, Daniele Pragensi presule consenciente, dive^m memorie patre meo Wladislao cooperante, duabus villis Dudlenoviceⁿ³ et Walterowa⁴ et ebdomade thelonei in Tugast,⁵ que ad ipsum claustrum pertinebant, vice decimarum episcopo traditis, perpetuo iure obtinuit et usque ad tempora mei ducatus et praesulatum Henrici, qui etiam Brecislaus^o dictus est, item Pragensis episcopi, quiete possedit. Qui instinctu malignorum seductus hominum, ipsum cenobium, precipue circuitum in Kuroged,⁶ contra maiorum statuta vexare cepit, donec per Lampertum,^p iam dicti loci abbatem, in presencia mei et principum coram positorum evidenti convictus ratione ab eorum insecucione cessare compulsus est et exactione decimarum eundem circuitum inquietare deinceps abrenunciavit. Tandem ego dum iam sepe^q dictum locum amore avito affectu paterno diligere, insuper^r iam dicti presulis precibus una cum abbate, ut res gesta memorialibus litteris mandaretur, rogantis ammonitus, presentem cartam^s meo et ipsius episcopi sigillo testibus quoque, qui interfuerunt, subscriptis roboratam eidem loco in signum adepti et coram nobis bene^t probate^u libertatis contradidi et, ne quis successorum hanc constitutionem infringere audeat, mea auctoritate et eterne maledictionis imprecacione simul cum episcopo confirmavi. Data Prage per manus Floriani protonotarii^v mei anno dominice incarnationis millesimo centesimo octuagesimo tertio^x indictione I, epactis vigesima quinta,^y concurrentibus quinque^z existentibus, ducatus mei anno octavo.^{aa} Testes huius facti: Grabisse^{bb} camerarius, Witigo,^{cc} Bohusa, Ratibor, Shets, Budevoy,^{dd} Georgius; Bohit^{ee} et multi quam plures alii.

403. ^h) ,diuturne' B. — ⁱ) ,Cladrubensis' C. — ^k) ,Krassu' D; ,Kraassou' C, ubi autem littera ,o' cancellata est. — ^l) ,ville' B; ,villae' C, D. — ^m) ,duce' B, C, D; post hanc vocem quaedam omisa esse punctis perperam indicat B. — ⁿ) ,Dudlenowice' C. — ^o) ,Bracezlaus' C; ,Bracezlaus' D. — ^p) ,Lambertum' D. — ^q) ,sepe' C. — ^r) ,insupra' D; ante hanc vocem verbum quoddam omisum est. — ^s) ,chartam' D. — ^t) ,bene' om. B. — ^u) ,probatę' C. — ^v) ,prothonotarii' D. — ^x) ,MCLXXXIII' C. — ^y) ,25' C, D. — ^z) ,5' C, D. — ^{aa}) ,8' D; ,octavo' alio atramento alia manus pro ,septimo' genuine scripto, supra lineam correxit C. — ^{bb}) ,Grebisso' D. — ^{cc}) ,Wttigo' C, D. — ^{dd}) ,Budeuoy' C. — ^{ee}) ,Bohitt' C, D.

¹) Krašov, germ. Krasch, distr. pol. Kralovice. — ²) ? Liběvice, germ. Libitzen, quondam villa, nunc curia araturae prope Krsy (Girsch), distr. pol. Teplá. — ³) Dutlenovice, iam non exstat. — ⁴) Valteřovice, iam non exstat. — ⁵) Domažlice, germ. Taus. — ⁶) Korojedy, germ. Juratin, distr. pol. Tachov (Tachau).

404.

(FALSUM S. XIII.)

Fridericus, dux Bohemiae, hospitali sancti Johannis Hierosolymitani Pragae villas non paucas largitur eiusque homines a pontium et castrorum aedificatione aliisque oneribus liberat. — 1185 —.

Instrumentum diplomatis autographi instar manu saeculi XIII fere exeuntis in membrana exaratum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

Appendix synoptica . . . continens iuxta temporis seriem anacephalaeosim constitutionum singul. seu privilegiorum a nostris principibus . . . ordini . . . Melitensium concessorum num. 3 (reg.). — P. A. Paoli, *Dell' origine ed istituto del s. m. ordine di S. Giovambattista Gerosolimitano*, append. num. 26. — Dobner, *Annal. Hagec.* VI, pag. 565 (frgm.). — Boczek, *Cod. dipl. Mor.* I, pag. 313, num. 337 (ex analectis dipl. mss. Gelasii Dobner). — Erben, *Reg. I*, pag. 173, num. 384. — Delaville Le Roulx, *Cartulaire général des Hospitalliers de S. Jean de Jérusalem I*, pag. 468, num. 718.

Palacký ap. Erben l. l. pag. 624, nullo argumento allato, diplomatis fidem dubiam esse adnotavit. (Illud quod in *Dějiny*³ I, 2, pag. 450 diplomati vitio datur, non nisi apographi Dobneriani mendum est). — Immo diplomatis litterae ad exemplum diplomatis spurii, quod a Friderico duce hospitale Hierosolymitanum anno 1183 fertur accepisse (num. 402), imitando effictae parum exhibent fidei. Tum diplomatis nostri maior pars verba diplomatis eiusdem repetit. Anni principatus et pontificatus, qui in diplomatis fine adferuntur, neque inter se, neque cum anno incarnationis congruunt. Ad haec sigillum ad primam sigilli Friderici ducis formam confectum est, quae usque ad anni 1185 initium tantum in usu erat. Quibus omnibus circumspectis, dubitari non potest, quin diploma hoc ea qua servatum est forma posterius confectum spuriumque sit.

§ In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. § Ego Fridericus, dei gratia dux Boemorum, circumspectans et considerans patris mei beate || memorie Wladislai regis et aliorum predecessorum meorum facta commendabilia, scilicet in ecclesiis, quas deo et sanctis eius edificaverint, et in beneficiis ac possessionibus || ibidem deo servientibus habundanter collatis, cogitavi apud me, ut et ego in aliquibus sequerer vestigia eorum et, si non cum primis, saltem cum || muliere paupere offerrem minutum in gazofilacium domino. Cum ergo de hiis, que ad me hucusque per successionem avorum et avorum devenerant, aliqua^a diversis cenobiis contulissem, venit michi in mentem hospitale Ierosolimitanum, cui a principio sui principatus se pater meus devoverat et ei aliqua in suo regno contulerat. Huius autem hospitalis audiens facta fere impossibilia, sed quia dei sunt possibilia, deliberavi de mea liberalitate aliqua ei conferre, aliqua minus ei utilia utilioribus commutare, aliqua vero reddere, que pater meus usque ad vite sue finem annuali censu redimens retinuerat. Dedi ergo ei ecclesiam¹ cum consensu^b et petitione uxoris mee, quam ipsa inter Pragam et Wisegrad in honore beati Iohannis ewangeliste edificaverat ob memoriam victoriae divinitus michi concessae. Circa quam ecclesiam dedi ei terram ad coronam meam^c pertinentem ad unum aratrum. Dedi etiam ei

40 404. a) 'q' ex 'a' statim inter scribendum corr. A. — b) 'genuine', 'consensu', sed eod. atram. corr. A. — c) 'meam' ead. manu superscr. A.

¹⁾ Eccl. s. Johannis B. quondam in Bojiště in Nova civitate Pragensi.

Botich² fluvium cum loco piscine et molendini cum hortis ad eundem locum pertinentibus. Tradidi etiam ei villam iuxta Vicain³ iacentem nomine Tynez⁴ cum silva, que super Albeam iacet ei pertinente. Pro Borizlav⁵ autem et eius pertinentiis do ei quasdam villas quondam ad Sathec⁶ pertinentes, iam diu fere desertas, quarum nomina sunt hec: Ztare Zedlo,⁷ Sblasin,⁸ Kyrši,⁹ Kagysouici,¹⁰ Sblasino,⁸ Vzagradi,¹¹ Skirsici,¹² Napolene,¹³ Napolomy,¹⁴ Offrethin,¹⁵ Wiarosove,¹⁶ 5 Ingmerouiz.¹⁷ * Quarum villarum culta et inculta ipsemet presens circure feci Groznatam, summum curie mee camerarium, et Matheum, summum curie mee venatorem. Quam circutionem^e Iherusalem vocari precepi et in ea ecclesiam fieri iussi in honore sancti sepulchri dominici et beati Iohannis Baptiste. * Nichilominus assensi et assensio omnibus nobilibus meis, qui eis elemosynas suas vel dederunt vel deinceps dare volunt, sicut Petro filio Milgost, qui eis portionem, que eum con- 10 tingebat, hereditatis contulit. Dedi vero eis licenciam vendendi villam Ledcy¹⁸ nomine et^f abbati de Luthomisl Mislen, cuius claustro eadem villa vicina erat, emendi eam ad usus sue ecclesie. Et cum eodem argento precepi, ut portio Reinoldi in villa Lunechouiz,¹⁹ quam vendebat, inde emeretur. Preter vero portionem Reinoldi in eadem villa partem, que ad mensam meam spectat, pro salute pre- 15 decessorum meorum et pro excessibus meis et fratrum meorum confero domui hospitalis; et hanc donationem meam et portionem Reinoldi venditam eis in dicta villa Lunechouiz¹⁹ confirmo iure hereditario possidendam. Do etiam et confirmo eis villam nomine Lessan²⁰; et omnem libertatem et securitatem concedo eis, ut non senciant gravamina nec in pontibus, nec in castris edificandis, nec etiam aliis 20 laboribus subiaceant quibuscunque supervenientibus. Pax ergo sit eis hominibus villarum iam nominatis vel etiam futuris, quos divina providentia et hominum largitione suis usibus collegerint, et libera securitas et segura libertas sit eis a me et ab omnibus meis successoribus in secula seculorum. Amen.^g * Huius facti testes, qui erant presentes hii sunt: Elyzabeth ducissa, Brecizlaus^h episcopus Pragensis, Heinricus abbas de Brenouwe, Albertus abbas de Stragouwe, 25 Theodericus abbas de Gradis, Hermannus prepositus Pragensis, Deslaus decanus,

404. ^d) *genuine* ‚Kagysouice‘, sed eod. atram. corr. A. — ^e) *ita* A. — ^f) ‚E‘ ex ‚r‘ (= et) statim inter scribendum corr. A. — ^g) ‚Amen‘ litteris maiusculis scriptum. — ^h) ‚c‘ ex ‚z‘ eodem atramento corr. A.

²) Botič, rivus sub Vyšehrad in fl. Vltava (die Moldau) influens. — ³) Nomen hoc explicare nequeo. — ⁴) Týnec n. Lab., germ. Elbeteinitz, distr. pol. Kolín. — ⁵) Bořislav, germ. Boreslau, distr. pol. Teplice. — ⁶) Žatec, germ. Saaz. — ⁷) Staré sedlo, villa quondam prope Úterý, germ. Neumarkt, distr. pol. Teplá (Tepl). — ⁸) Blažim, nunc fortasse Plačín, germ. Plaschin, distr. pol. Teplá. — ⁹) Krsý, germ. Girsch, distr. pol. Teplá. — ¹⁰) Kejšovice, germ. Geischowitz, distr. pol. Teplá. — ¹¹) Zahradka, 35 germ. Sahrat, distr. pol. Teplá. — ¹²) Skršice iam non exstat. — ¹³) Polínka, germ. Pollinken, distr. pol. Teplá. — ¹⁴) Fortasse Polom, germ. Pohlem, distr. pol. Žlutice (Luditz). — ¹⁵) Ostřetín, al. Ospřetín, germ. Wustung, prope Bezvěrov (Bärenklau), distr. pol. Kralovice. — ¹⁶) Iam non exstat. — ¹⁷) Iam non exstat. — ¹⁸) Ledec iam non exstat. — ¹⁹) Lunikov, distr. pol. Slaný (Schlan). — ²⁰) Lešany, distr. pol. 40 Benešov (Beneschau).

Slauon archydiaconus, Valchinus canonicus, Grabise camerarius, Bohuse et frater
 suus Ratybor, Bogutha cum fratre suo Chonata, Predota de Nechetin, Mutine de
 Bucouez, Neostup, Modlata,ⁱ Vescemilus de Hobscouiz. Ego Brecizlaus, episcopus Pra-
 gensis, rogatu fratris mei Friderici ducis Boemie omnes, qui immutare hoc factum vel fratribus dicte
 5 domus in aliquo detrahare presumpserint, auctoritate, qua fungor, excommunicationis vinculo innodatos
 pene gehennali subicio perpetualiter cruciandos et eandem excommunicationis penam successoribus
 meis relinquo. Ut autem iste donationes mee et aliorum magnatum meorum in-
 concusse permaneant, sigilli mei impressione et fratris mei episcopi et uxoris
 mee confirmo. Actum est autem hoc anno dominice incarnationis MCLXXX quinto,
 10 principatus vero mei decimo,²¹ pontificatus vero Brecizlay fratris mei anno quinto.²²

(S. P.)

*Diplomati appendet e filis sericis rubei et flavi coloris sigillum spurium e cera fusca,
 quod ad primi Friderici ducis sigilli (v. num. 304) exemplum confectum est.*

405.

15

(FALSUM S. XIII.)

*Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Kladrubensi donationes a praede-
 cessoribus suis aliisque personis factas renovat et confirmat.*

— 1186 —.

20 *Diplomatis huius quatuor formae supersunt. Primam praebet instrumentum autographi
 instar in membrana manu saec. XIII fere medii exaratum, quod in tabulario c. r. aulico
 Vindobonensi asservatur (A). Alteram formam praebet Liber privilegiorum monast.
 Cladrubensis ms. saec. XVII ex., qui in bibl. c. r. universitatis Pragensis sub sign. II A 10
 asservatur, tom. III pag. 31—34 (B). Tertia forma exstat in eodem Libro privilegiorum,
 tom. I, fol. 37^v—42, num. 11 (C) et tom. III pag. 34—38 (C'). Quartae formae duo apo-
 25 grapha servavit idem Lib. privileg. tom. I, fol. 27—32, num. 8 (D²) et tom. III, pag. 26—31
 (D¹). — Alia formae A apographa reperiuntur in eodem Libro privil. tom. I, fol. 23—26^v,
 num. 7, fol. 33^v—37^v, num. 10; tom. III, pag. 22—26.*

Erben, Reg. I, pag. 176, num. 389 (ex A).

30 *Erben diploma non genuinum, sed, vel litteris genuinis, vel memoriis fide dignis adhibitis,
 posterius confectum esse iudicavit, quam ob rem illud cruce signavit. — Diplomatis maxima
 pars ad verbum descripta est e diplomate spurio, quod a Vladislavo I duce anno 1115 idem
 monasterium fertur accepisse (num. 390). Quod quidem diploma post saeculi XII finem demum
 confectum esse sigillum spurium illi impressum manifesto declarat. Quae cum ita sint,
 35 dubitari non potest, quin etiam diploma nostrum posterius conscriptum spuriumque sit. —
 Exemplaris C maxima pars formam A ad verbum fere repetit, quam ob rem eas tantum
 lectiones discrepantes, quae maioris sunt momenti, in notis A—M dedimus.*

404. ⁱ) ,d' ex ,b' eodem atramento correcta. A.

²¹) Recte VIII. — ²²) Quintus episcopatus Henrici Břetislavi annus 1186 mai 23
 demum incepit.

A.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Ego Fridricus, dei gratia Boemorum dux, decorem ecclesiarum dei diligens, constitutionem et donationem parentum meorum in loco Cladrub,¹ tam in villis, quam in prediis, seu in quibuscumque bonis, omnia renovo et sicut hic subscripta inveniuntur, impressione sygilli mei confirmo. Collati sunt igitur a parentibus meis loco memorato

duodecim custodes ecclesie in villa Wsekar,² quorum nomina sunt hec: Mutis, Zwar, Milik, Dunay, Ztoyan, Gluza, Neostup, Bratrata, Man, Milon, Pacek, Trebek. Contulerunt etiam villas

B.

In nomine sanctae et individuae trinitatis. Ego Fridericus, Boemorum dux, decorem domus dei libenter dilexi semper et diligo, ut in illa requiem meam collocet deus, ubi mansiones multae^a sunt. Propter istam itaque specialem constitutionem et ordinationem avi mei Wladislai ducis in loco Cladrub,¹ sicut praedictus avus meus constituit, et post eum pater meus, rex Wladislaus, in villis, in praediis, sive in quibuscumque bonis, omnia ego renovo et cum carta et sigillo confirmo, ut omnia bona collata ad locum supradictum ab avo meo et a rege patre meo stabilia permaneant in perpetuum et integra sint, sicut in ista charta subtus sunt denotata. Scilicet duodecim custodes ecclesiae in villa Wsekar,² quorum nomina haec sunt: Mutis, Zuvar, Milic, Dunay, Stoyan, Gluza, Neozstup, Bratrata, Mania, Milon, Pacek, Trebek. Dedi etiam villas viginti

D.

In^a nomine sanctae et individuae trinitatis.^a Ego Fridericus, Boemorum dux, decorem domus dei libenter dilexi semper et diligo, ut in illa requiem mihi concedat deus, ubi mansiones multae sunt. Propter istam itaque specialem constitutionem et ordinationem avi mei Wladislai ducis in loco Cladrub,¹ sicut praedictus avus meus constituit et post eum pater meus rex Wladislaus, in villis, praediis, sive in quibuscumque bonis, omnia ego renovo et cum carta et sigillo confirmo, ut omnia bona collata ad locum supra dictum ab avo meo et a rege patre meo stabilia permaneant in perpetuum et integra sint, sicut^b in ista carta subtus sunt^c denotata. Scilicet duodecim custodes ecclesiae in villa Wssekary,² quorum nomina sunt^d haec: Mutis, Zuar, Milik, Dunay, Stoyan, Gluza, Neostup, Bratrata, Mania, Milon, Pacek, Trebek. Dedi etiam totam silvam, quae est inter duas aquas, Msam et Msicham, usque in Thevtonicam terram, exceptis duodecim

405^B. a) ‚mutae‘ B.

405^D. a) ‚In—trinitatis‘ litteris maiusculis scr. D². — b) ‚fierent‘ D². — c) ‚subtus fieri facta‘ D². — d) ‚sunt‘ om. D¹, D².

35

405. ¹) Kladruby, germ. Kladrau, distr. pol. Stříbro (Mies). — ²) Všekary, germ. Schekarschen, distr. pol. Horšav Týn (Bischofteinitz).

A.

viginti quinque integras: Kladrub,¹ Wirbice,⁸
 Ponebuzlaz,⁴ Glupenowo,⁵ Holocrewi,⁶ Zumlezi,⁷
 Boeznize,⁸ Borowene,⁹ Milewo,¹⁰ Bukowa,¹¹ Wa-
 tenici,¹² Mezlówi,¹³ Mocuradi,¹⁴ Podeuzi,¹⁵ Lusna,¹⁶
 5 Dutlenowici,¹⁷ Milka,¹⁸ Wilkis,¹⁹ Podmokli,²⁰
 Gorki,²¹ Scepanowici,²² Mladetici,²³ Celewo,²⁴
 Kamik,²⁵ Cebewo,²⁷ Wladizlawici,²⁸ Zezemici.²⁹
 Dederunt^a etiam totam silvam, quae est inter
 duo flumina, Misam³⁰ et Msickam,³¹ usque
 10 in Theuthoniam cum eisdem fluminibus
 a villa Bvtov³² et, ut dictum est, usque
 in Teuthoniam. Excipiuntur inter iam

B.

quinque plenas: Cladruby,¹ Werbachane,⁸ Pone-
 buzlaz,⁴ Glupenowo,⁵ Zumlaz,⁷ Boichnicze,⁸ Boro-
 vane,⁹ Milevo,¹⁰ Bukovane,¹¹ Watenici,¹² Mezelevi,¹³
 Mocuradi,¹⁴ Podevzy,¹⁵ Luzna,¹⁶ Doudlenovici,¹⁷
 Milga,¹⁸ Welkis,¹⁹ Podmokli,²⁰ Gorki,²¹ Scepano-
 vici,²² Mladetici,²³ Nachelme,²⁵ Camic,^{b 26} Ce-
 bevo,²⁷ Wladislavici,²⁸ Zezemici.²⁹ Dedit etiam
 totam silvam, quae est inter duas aquas, Msam³⁰
 et Msicham,³¹ usque in Thevtonicam terram,

D.

villis, quae antiquitus fuerunt ibi constitutae, quarum nomina haec sunt: Lom,³⁷ Benessouici,³⁸ Lobzi,³⁹
 Plezomi,⁴⁰ Malkouici,^{e 41} Maleulaz,^{f 42} Czeckouici,³³ Skuirino,³⁴ Bonatici,³⁵ Nastaremsedle,³⁶ Dalemisle,⁴³
 15 Prosteborici.^{g 44} Dedi etiam villas viginti quinque plenas: Cladruby,^{h 1} Werbachane,⁸ Ponebuzlas,^{i 4}
 Glupenowo,⁵ Zumlas,⁷ Oboychnice,⁸ Borovane,^{j 9} Mileuo,¹⁰ Bukovane,^{k 11} Watenici,¹² Mezelevi,¹³
 Mokuradi,¹⁴ Podeusi,^{l 15} Luzna,¹⁶ Doudlenouici,¹⁷ Milga,¹⁸ Welkis,¹⁹ Podmokli,²⁰ Gorki,²¹ Scepanouici,²²
 Mladatici,²³ Nachelme,²⁵ Kamik,²⁶ Cebeuo,²⁷ Wladislauci,²⁸ Zezemici.²⁹ Istaе autem villae non sunt

405^A. a) ex 'Dedederunt' punctis subpositis 405^B. b) 'Canic' B.

20 corr.

405^D. e) 'Malcovici' D¹. — f) 'Maleulas' D¹. — g) 'Prostiborici' D². — h) 'Cladoruby' D². —
 i) 'Ponebuhlas' D¹, D². — j) 'Borouane' D². — k) 'Bukouane' D¹. — l) 'Podewsi' D².

405. ³⁾ Vrbice, distr. pol. Střibro. — ⁴⁾ Láz, germ. Laas, distr. pol. Střibro. — ⁵⁾ Hlupenovo,
 germ. Neuhausel, prope Holostřevy. — ⁶⁾ Holostřevy, germ. Holletzrieb, distr. pol. Střibro. —
 25 ⁷⁾ Sumlez, villa quondam ab Skviřin (distr. pol. Tachov) versus meridiem sita. — ⁸⁾ Boječnice,
 nunc perperam Voznice, germ. Woschnitz, distr. pol. Tachov (Tachau). — ⁹⁾ Borovany,
 germ. Turban, distr. pol. Tachov. — ¹⁰⁾ Milevo, germ. Mühlhöfen, distr. pol. Střibro. —
¹¹⁾ Buková, germ. Mukowa, distr. pol. Horšův Týn. — ¹²⁾ Vatenice iam non exstat. —
¹³⁾ Meclov, germ. Metzling, distr. pol. Horšův Týn. — ¹⁴⁾ Močerady, distr. pol. Horšův Týn. —
 30 ¹⁵⁾ Poděvousy, distr. pol. Horšův Týn. — ¹⁶⁾ Lužná, germ. Lusen, distr. pol. Tachov. —
¹⁷⁾ Dutlenovice iam non exstat. — ¹⁸⁾ Milkov, germ. Milikau, prope Bezdrůžice (Weseritz). —
¹⁹⁾ Vlkýš, germ. Wilkischen, distr. pol. Střibro. — ²⁰⁾ Podmokly prope Uněšov (Anischau),
 distr. pol. Střibro. — ²¹⁾ Hůrka ab Manětín versus meridiem. — ²²⁾ Štěpanovice quondam
 villa prope Nekmř (distr. pol. Plzeň). — ²³⁾ Mladotice, germ. Mlatz, distr. pol. Kralovice. —
 35 ²⁴⁾ Čelivo, germ. Tschelief, distr. pol. Teplá (Tepl). — ²⁵⁾ Fortasse Chlum, germ. Klum,
 distr. pol. Žlutice (Luditz). — ²⁶⁾ Kamýk Malý, germ. Kamigl, distr. pol. Teplá. — ²⁷⁾ Cebiv,
 germ. Zebau, distr. pol. Teplá. — ²⁸⁾ Vladislavice villa quondam prope Sezemice. —
²⁹⁾ Sezemice, distr. pol. Mnichovo Hradiště (Münchengrätz). — ³⁰⁾ Mže, germ. die Mies,
 alias Berounka. — ³¹⁾ Mžice, nunc Úhlavka, fluviu, qui in Mže prope Střibro influit. —
 40 ³²⁾ Butov, germ. Wuttau, distr. pol. Střibro.

A.

dicta flumina hęc ville, que aliis terre beneficiis ante fuerant attributa: Checkowici,³⁸ Squirino,³⁴ Bonetici,³⁵ Starezedlo,³⁶ Lom,³⁷ Benessowici,³⁸ Lobzi,³⁹ Plezomi,⁴⁰ Malkowici,⁴¹ Maleuylaz,⁴² Dalemisle,⁴³ Prozteborici.⁴⁴ Iste autem ville integre non sunt collate: Gnevnicich,⁴⁵ in qua ad decem aratra collatum est predium. In Klenouiz⁴⁶ tres mansiones. * Villam * Bigedl⁴⁷ totam preter duas mansiones; quas⁴ duas mansiones et villam Ogni-scowiz⁵¹ et terram Iankonis de Lochu-size⁵² et Slatina⁵³ terram pertinentem Hradez⁵⁴ contuli eidem loco iure com-cambii^b pro circuitu, qui dicitur Oles-na.^{4 55} Apud Rozwad⁵⁶ una mansio. Kuno cum terra sua, Predota cum terra sua Wrakowici.⁵⁷ In Sestocech⁵⁸ ecclesiam cum dote sua et cum tribus

B.

exceptis duodecim villis, quae antiquitus fuerunt ibi constitutae, quarum nomina haec sunt: Lom,³⁷ Benessevici,³⁸ Lobzi,³⁹ Plezomi,⁴⁰ Malcovici,⁴¹ Maleulaz,⁴² Chechovici,³³ Skvirino,³⁴ Bonetici,³⁵ Nastaremsedle,³⁶ Dalemisle,⁴³ Prosteborici.⁴⁴ Iste autem villae non sunt plenae: Gnevniciz,⁴⁵ in qua dedi * ad decem aratra. In Clenoviz⁴⁶ tres mansiones, * Villam etiam Bigedl⁴⁷ totam praeter duas mansiones, * Apud Rozvad⁵⁶ una mansio. Chuno cum terra sua. Predota cum terra sua Wracovici.⁵⁷ In Seztözeh⁵⁸ ecclesiam cum dote sua et cum

405C. A) „quas — Olesna“ deest C.

D.

plenae: Gnevnicich,⁴⁵ in qua dedi terram ad decem aratra. In Klenouicich³⁸ tres mansiones. Villam etiam Bigedl⁴⁷ totam praeter duas mansiones. In Hoteseuicich^{m 48} quatuor mansiones. In Gonezouicich⁴⁹ septem mansiones. * In Dnisich⁵⁰ duo aratra et tres mansiones. Apud Rozvad⁵⁶ una mansio. Conaⁿ cum terra sua; Prudota cum terra sua w Rakouici.⁵⁷ In Sestocech⁵⁸ ecclesiam cum dote sua et cum

405A. b) ita A.

405D. m) „Hoteseuich“ D¹. — n) „Gudna“ D¹; „Cudna“ D².

405. ³³) Čeckovice, germ. Eschowitz, distr. pol. Tachov. — ³⁴) Skviřín, germ. Speierling, distr. pol. Tachov. — ³⁵) Bonětice, germ. Wonetitz, distr. pol. Tachov. — ³⁶) Staré sedlo, germ. Altsattel, distr. pol. Tachov. — ³⁷) Lom, germ. Lohm, distr. pol. Střibro. — ³⁸) Benešovice, nunc Benešov, distr. pol. Střibro. — ³⁹) Labzy, germ. Labes, distr. pol. Střibro. — ⁴⁰) Plezom, germ. Plesau, distr. pol. Střibro. — ⁴¹) Malkovice, distr. pol. Tachov. — ⁴²) Malevláz villa quondam apud Bor (Haid), distr. pol. Tachov. — ⁴³) Darmyšl, germ. Darmschlag, distr. pol. Tachov. — ⁴⁴) Prostiboř, distr. pol. Střibro. — ⁴⁵) Hněvnice, germ. Hniemitz, distr. pol. Střibro. — ⁴⁶) Klenovice, distr. pol. Střibro. — ⁴⁷) Bijedla quondam villa nunc curia araturae prope Merklín, distr. pol. Přeštice, — ⁴⁸) Chotěšovice, nunc Malý Chotěšov, germ. Klein-Chotieschau, prope Střibro. — ⁴⁹) Honosice, germ. Honositz, distr. pol. Střibro. — ⁵⁰) Dnešice, distr. pol. Přeštice. — ⁵¹) Ohnišovice, germ. Wonischen, prope Ronšperk (Ronsperg), distr. pol. Horšův Týn. — ⁵²) Lochousice, germ. Lochutzen, distr. pol. Střibro. — ⁵³) Slatina nunc curia prope Kunějovice, distr. pol. Střibro. — ⁵⁴) Hradce, germ. Hradzen, distr. pol. Střibro. — ⁵⁵) Oleš, germ. Elsch, distr. pol. Tachov. — ⁵⁶) Rozvadov quondam villa a Podmokly (distr. pol. Střibro) versus septemtrionem sita. — ⁵⁷) ? Vračovice, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — ⁵⁸) Žestoky, alias Řestoky, distr. pol. Chrudim.

A.

vgezd. Villas insuper quatuor addiderunt: Milukowo,⁵⁹ Zlapnik⁶⁰ Bzine,⁶¹ Pnetluki.⁶² Contulerunt etiam Zbrazlav⁶³ cum omnibus ad eandem villam pertinentibus, id est: Luben⁶⁴
 5 villam totam cum silva et mediam partem fluminis;^B * Cirnosicich⁶⁵ totum, quod emi apud Goscham; Lagouicich⁶⁷ tres piscatores: Cakan, Marsik, Blasius et^C flumen, quod dicitur Misa,⁸⁰ a flumine Wultawa usque ad rivulum
 10 Chotecs.⁶⁸ Ad capellam sancti Galli⁷³ custodes quinque sunt assignati in villa Dragaucicich,⁷³ quorum nomina sunt hec: Mutis, Radek, Ne-

B.

tribus vgezd. Villas insuper quatuor addidi Milucovo,⁵⁹ Zlapnik,⁶⁰ Bizine,⁶¹ Pnetluk.⁶² Dedit quoque Izbraclaw⁶³ cum omnibus ad eam pertinentibus et fluvium * Msam³⁰ * usque ad rivulum Choteze.⁶⁸ Hae autem sunt villae et homines ad eundem locum pertinentes: Luben⁶⁴ tota villa; Slevici⁶⁵ tota villa; Chernosicich⁶⁶ totum, quod emi apud Goscam; Lagovicich⁶⁷ tres piscatores: Scehan, Marsic, Blasius. Et vineam, quae est sub Prozech.⁶⁹ In villa Gierchaz⁷⁰ duos tornatores: Petrus, Gotsa. Insuper unus piscator, qui vulgariter dicitur pztrusnic; et ibidem dimidium amnem contuli. Wilhelmus addidit patrimonium suum, quod fuit avi ipsius Pule, Ratbori⁷¹ et cum pomerio. Than cum terra sua. Nesicha, qui solvit novem vasa salis. Ad capellam sancti Galli⁷² custodes quinque deputati sunt in villa, quae dicitur Dragavcicich,⁷³ quorum nomina haec sunt: Mutis, Radek, Neprivad, Mirzata, Cogata. In villa

20 405^C. B) ,Luben villam totam, Sleuice villam et partem fluminis' C. — C) ,et aquam que vocatur Misa' C.

D.

tribus vgezd. Villas insuper quatuor addidi: Milukouo,⁵⁹ Zlapnik,⁶⁰ Bzine,⁶¹ Pnetluk.⁶² Dedit quoque Izbraclaw⁶³ cum omnibus ad eam pertinentibus. Hae sunt * villae et homines ad eundem locum pertinentes: Luben⁶⁴ tota villa; Sleuici⁶⁵ tota villa; Chernosicich⁶⁶ totum quod emi
 25 apud Goskam; Lagouicich⁶⁷ tres piscatores: Scehan, Marsik, Blasius. Et vinea, quae est sub Prozek.⁶⁹ In villa Gehercaz⁷⁰ duos tornatores: Petrus, Gotsa. Insuper * amnem dedi, qui dicitur Misa³⁰ a flumine Wultava^p usque ad rivulum Chote.⁶⁸ Wilalmus addidit patrimonium suum, quod fuit avi ipsius Pule, Ratbori⁷¹ et cum pomerio. Tan cum terra sua. Nesicha, qui solvit novem vasa salis. Ad capellam sancti Galli⁷² custodes quinque sunt deputati in villa, quae dicitur Dragaucicich⁷³
 30 quorum haec sunt nomina: Mutis, Radek, Nepriud, Merzata, Cogata. In villa Lippan⁷⁴ Ten dusnik

405^D. o) ,Izbraclaw' D². — p) ,Wultava' D².

405. ⁵⁹) Milikov, germ. Milikau, prope Střibro. — ⁶⁰) Slapnik, iam non exstat. — ⁶¹) Bziň, iam non exstat. — ⁶²) Pnětluky, iam non exstat. — ⁶³) Zbraslav, germ. Königsaal, a Praga versus merid. — ⁶⁴) ? Lubenec, germ. Lubenz, distr. pol. Žlutice (Luditz). — ⁶⁵) Šlovice, prope Křivoklát (Pürglitz). — ⁶⁶) Černošice, distr. pol. Smíchov. — ⁶⁷) Lahovice, distr. pol. Smíchov. — ⁶⁸) Radotínský potok. — ⁶⁹) Prosek, distr. pol. Karlín. — ⁷⁰) Jirčany Dolní, distr. pol. Král. Vinohrady. — ⁷¹) Ratiboř, distr. pol. Kolín. — ⁷²) prope Zbraslav. — ⁷³) Drahelčice, distr. pol. Smíchov. — ⁷⁴) Lipany prope Zbraslav.

A.

priwad, Merzata, Coyata. De villa Lippan⁷⁴ Then dusnik cum terra sua. In villa Sabowresk,⁷⁵ Ranos vaccarium cum terra sua. In villa Vidim⁷⁶ Trebatam cum terra sua. In villa Geherzas⁷⁰ duos tornatores, Petrum et Goskam. Villicus Pragensis decem denarios omni die sabbati^D et in festo sancti Galli polledrum solvere debet.^D Trapezita eodem die filum aureum circa altare et argenteum circa ecclesiam annuatim solvere debet. Cellerarius ducis duas urnas mellis. Locum Prage contulimus^E ad molendinum. Item^F locum Prage ad kuriam et ad hospites locandos in loco, qui dicitur paperum^C vicus, ab ecclesia sancti Michaelis usque ad ecclesiam sancti Petri Sderaz et usque ad publicam viam. Contulerunt etiam parentes mei^G vineam, que est sub Prozek.⁶⁹ Than cum terra sua.^H * Pilzn⁷⁸ unum pellificem Bezuy. Nezabudicich⁷⁹ quatuor piscatores: Milhost, Otek,

B.

Lippan⁷⁴ Then dusnic cum terra sua. * In villa Sabowresk^{b 75} Ranos vacarium cum terra sua. * Prage quoque ab ecclesia sancti Michaelis usque ad ecclesiam sancti Petri Sderaz et usque ad publicam viam ad supra dictum monasterium locum contuli ad curiam et ad hospites. * Pilzni⁷⁸ unum pellificem Bezwi. Nezabudiz⁷⁹ piscatores quatuor: Milhozt, Otek, Domacha Sczaztolow. Quatuor qui salem solvunt, singuli novem mensuras: Thezen, Prezstán, Glupez, Bore. Radoztam rusticum de Zemetiz⁸⁰ cum filiis suis, qui solvit septem urnas mellis. Vgrin etiam nepotem Radoztæ, debitorem septem urnarum mellis. Boratam, Milhozt, Zverek, Berzotam debitores septem urnarum^C mellis. In Lukoue^{d 81} Lovic debitorem novem urnarum 15

405^C. D) ,sabbati persolvere debet et in festo s. Galli poledrum^C. — E) ,contulimus^C deest C. — 20
F) ,Itemque^C. — G) ,parentes mei^C deest C. — H) sequ.: ,Nesicham qui solvit novem mensuras salis^C.

D.

cum terra sua. In villa Zabowrzesk⁷⁵ Ranos vacarium^q cum terra sua. Pragensis villicus decem denarios singulis sabbatis persolvere debet et^r in natali sancti Galli poledrum unum. Trapezita vero eadem die filum aureum, cellerarius autem ducis duas urnas mellis. Prage quoque ad supra dictum monasterium locum dedi ad molendinum. Item Prage locum ad curiam et ad hospites ab ecclesia sancti Michaelis usque ad ecclesiam sancti Petri Sderaz et usque ad publicam viam. Pistores^s quatuor: Petrum, Bogumil, Hual, Louata.^t Coccus quatuor: Maka, Dalicha, Dobrata, Radnik. In civitate Zatecz⁷⁷ sutores subtalarium tres: Malucha, Nepriuad, Neugod. Pilzni^{u 78} unum pellificem Bezuy. Nezabudicich⁷⁹ piscatores quatuor: Milgost, Otek, Domacha, Chastolou.^v Quatuor, qui sal solvunt, singuli novem mensuras: Tezen, Prestan, Glupech, Bora. Sdemislich^{x 82} figulum 30

405^A. c) ita A.

405^B. b) ,Sabowrek^C B. — c) ,septenas urnas^C B. —
d) ,Lukven^C B.

405^D. q) ,vacarius^C D². — r) ,atque^C D². — s) ,Piscatores^C D¹. — t) ,Lovata^C D¹. — u) ,Pilznae^C D². — v) ,Chastolow^C D¹. — x) ,Sdemislich^C D¹. 35

405. ⁷⁵) Žabovřesky prope Zbraslav. — ⁷⁶) Vidim, iam non exstat. — ⁷⁷) Žatec, germ. Saaz. — ⁷⁸) Starý Plzenec, germ. Alt-Pilsenetz prope Plzeň (Pilsen). — ⁷⁹) Nezabudice prope Křivoklát. — ⁸⁰) Zemětice, distr. pol. Přeštice. — ⁸¹) Luková, distr. pol. Kralovice. — ⁸²) Domyslice, distr. pol. Plzeň.

A.

Domacha, Scaztowoy.^{d1} * Branowicich⁸⁴ Nelepam cum filiis, decem urnarum mellis solutorem; Zusse similiter; Zlavik *,^J Ozobey similiter. Partem quoque fluminis Mise³⁰ a lapide
 5 medio flumine sito usque ad villam, que dicitur Niniz.^{K85} In villa Reptech⁸⁷ pastores equarum duos: Buden et Mareñ. * In villa Tinez⁸⁸ calefactores stupe Chastre cum filiis. In villa Lubossin⁸⁹ Zwoyboh tornatorem^L
 10 cum terra sua. In villa Vgrez⁹⁰ vineam cum quinque cultoribus: Ztras, Zabon, Nemir, Golez,

B.

mellis. Mergavez similiter. * Branowicich⁸⁴ Nelepam cum filiis, decem urnarum mellis debitorem. Zusa similiter; Zlawik similiter; Ozobey similiter. Partem quoque fluminis Misae⁴⁰ a lapide medio flumine sito usque ad villam, quae dicitur Ninize.⁸⁵ Choseticic⁸⁶ duos fabros Bigan, Tergonam; rotarium unum Bogdan. Pastores equarum duos in villa Reptierz⁸⁷: Budan, Maran. * In villa Tinez⁸⁸ calefactorem stupe Chastre. In villa Lubossin⁸⁹ Zwoyboh,^e qui parat cyphos cum terra sua. In * Vgrez⁹⁰ vineam cum quinque cultoribus: Ztrase, Zabon,

405C. *I) sequ.*: Quatuor qui salem solvunt, singuli novem mensuras: Thezen, Preztan, Glupez, Bore. Radostam rusticum de Zemetiz⁸⁰ cum filiis suis, qui solvunt septem urnas mellis. Vgrin etiam
 15 nepotem Radostae solutorem septem [novem^C] urnarum mellis. Boratam, Milhost, Zuerek, Berzotam solutores per septenas urnas mellis. In Lukow⁸¹ Lowik solutor novem urnarum mellis, Mergauetz similiter *. C. — *J)* Zlauik similiter^C. — *K) sequ.*: Koseticich⁸⁶ duos fabros Behan [cod.: Berhan] et Tirgon: rotarium unum Bohdan. C. — *L)* Zuoyboh qui parat cyphos^C.

D.

unum Ozlata. Draskouicich⁸³ tornatorem unum Tehan. Radostam rusticum^v de Zimaticze⁸⁰ cum
 20 filiis suis, qui debet septem urnas mellis. Vgrin etiam nepotem Radostae debitorem septem urnarum mellis. Boratam debitorem septem urnarum mellis. Zuerek similiter; Berzota similiter. Milgost * debitorem septem urnarum mellis. In Lukov⁸¹ Louich debitorem novem urnarum mellis; Mergauheh^a similiter novem. Radota, Mane, Mace, Tetik zklaznik. Wranovicich⁸⁴ Nelepam cum filiis, decem urnarum mellis debitorem; Zusa similiter; Zlauik similiter; Ozobey similiter. Choseticich⁸⁶ duos fabros: Began,
 25 Tergonam; rotarium unum Bogdan. Pastores equarum duos in villa Reptierz⁸⁷: Budan, Mara. In villa Ghockzow^{b88} ululatores duos: Zetzrogor et Gluzam. In villa Tinez⁸⁸ calefactorem stubae Chastre.^c In villa Lubossine⁸⁹ Zuogboch, qui parat cyphos cum terra sua. In villa Tuskove^d camerarios duos: Domabor, Cik. In villa Milostine⁹⁷ ablutorem vestimentorum Ras. Sdatam, qui debet persolvere quinquaginta massas ferri. In Vgerich⁹⁰ vineam cum quinque cultoribus Straz, Zabona,

30 405A. *d)* ,z' statim inter scribendum ex ,t' correctum. 405B. *e)* ,Zvoybo' B.

405C. *y) sequ.* ,unum', sed cancellatum D². — *z)* ,Luokow' ex ,Luocouo' corr. D². — *a)* ,Mergauhe' D¹; ,Mergauetze' D². — *b)* ,Chockow' D¹. — *c)* ,Chazstre' D². — *d)* ,Tuskoue' D².

405. ⁸³⁾ Dražkov, distr. pol. Plzeň. — ⁸⁴⁾ Vranovice prope Rokycany, distr. pol. Plzeň. — ⁸⁵⁾ Nynice, distr. pol. Plzeň. — ⁸⁶⁾ Košetice, perperam Košovice, germ. Koschowitz, distr. pol. Stříbro. — ⁸⁷⁾ Rpety, germ. Erpet, distr. pol. Hořovice. — ⁸⁸⁾ ? Týnec, germ. Teinitzl, distr. pol. Stříbro. — ⁸⁹⁾ Libušín, distr. pol. Slaný. — ⁹⁰⁾ Úherce, distr. pol. Louny.

A.

Sceyata; amputatorem arborum unum et paratorem doliorum Lowata et Kanis; duos carpentarios: Hwal et Tirzen.^M Kosseticich⁸⁸ duos fabros. * Contulerunt etiam duas villas Mlinoha⁹¹ et * Vinna⁹² cum vineis et decem cultoribus earum, quorum nomina sunt hec: Muschen, Martin, Leton, Premil, Cirnata, Zdesse, Zopel, Pawel, Hodata, Trebata. In villa Lubochowan⁹⁴ Waurik piscatorem cum terra sua. In villa Lun⁹⁵ mansionem et terram ad aratrum. In villa Tuskou⁹⁶ camerarios duos Domabor et Cik. In villa Milostine⁹⁷ ablutorem vestimentorum Ras. Sdatam, qui solvit quinquaginta massas ferri. In Domaseliz⁹⁸ tertiam partem theloney cum duce. Postea vero concambium fecerunt libertatis causa cum domino Hermanno, Pragensis ecclesie episcopo, pro decimatione, que per totam terram Boemie solvitur annuatim, addentes iam dicto episcopatu duas villas: Waltherowo et Dutlenowice¹⁷ pro debito iam dicte decimacionis obtentuque iuste absolu-

B.

Nemir, Goliza,^f Sceyata; * amputatorem arborum unum, paratorem doliorum Lowata et Canis; duos carpentarios: Huala, Terzan. * Dedi etiam duas villas Mlinoha⁹¹ et * Vinna⁹² cum vineis et decem cultoribus earum: Muschen, Martin, 5 Leton, Premil, Chernata, Zdesse, Zopel, Paul, Hodata, Trebata. In villa Lubochowan⁹⁴ Wawric piscatorem cum terra sua. In villa Lun⁹⁵ mansionem et terram ad aratrum. In villa Tus Cove⁹⁶ camerarios duos: Domabor, Cic. 10 In villa Milostine⁹⁷ ablutorem vestimentorum Ras. Sdatam, qui debet persolvere quinquaginta massas ferri. In Domazeliz⁹⁸ tertiam partem thelonei cum duce. Quod postea concambium feci cum domino Hermanno, Pragensis ecclesie episcopo, pro decimatione. * Insuper addidi ei duas villas, 15 scilicet Walterowa,⁹⁹ Doudlenowiz¹⁷ *. In Clad-

405^c. *M*) ,Heval et Terzen' C, C', ubi sequentia usque ,Contulerunt' desunt.

D.

Nemir, Golissa, Sceyata; unum amputatorem arborum Louata; unum paratorem doliorum Canis; duos carpentarios: Huala, ^e Terza. In Domaseliz⁹⁸ tertiam partem thelonei cum duce. Quod postea 25 concambium feci cum domino Hermanno, Pragensis ecclesie episcopo, pro decimatione, quae^f per totam terram Boemiae solvitur annuatim.^f Insuper ei addidi duas villas, scilicet Walterovo,⁹⁹ Doudlenovici.^g¹⁷ Si quis hoc factum irritum fecerit, vinculo anathematis feriat. Dedi etiam geneceum undecim ancillarum et curiales servos septem, quorum nomina haec sunt: Obida, Potecha, Milota cum fratribus suis Mirsa, Martin, Gumprech, Conaza, Rerenca, Walterium. 30 Aratores etiam hos cum filiis et filiabus: in Mezleu^h¹⁸ Cayn; in Dnizicich⁵⁰ Cogane; Gneunicich⁴⁵

405^B. *f*) ,Soliza' B.

405^D. *e*) ,Hwala' D². — *f*) ,quae - annuatim' om. D¹; alia manu in marg. adscr. D². — *g*) ,Walterou, Doudlenouici' D². — *h*) ,Mezley' D¹.

405. ⁹¹) Mlýnce Staré, germ. Alt-Lenzel, distr. pol. Litoměřice. — ⁹²) Vinná, germ. Winney, 35 distr. pol. Litoměřice. — ⁹³) ? Kočov curia et domus saltuarii prope Kladruby. — ⁹⁴) Libochovany, distr. pol. Litoměřice. — ⁹⁵) Louny, germ. Laun, in fluminis Ohře (die Eger) dextra ripa. — ⁹⁶) Tousek nade Mží, germ. Weiss-Tuschkau, distr. pol. Stříbr. — ⁹⁷) Milostín, distr. pol. Rakovník. — ⁹⁸) Domažlice, germ. Taus. — ⁹⁹) Valteřovice, iam non exstat.

A.

B.

tionis. In Cladrub¹ quoque forum ab omni rub¹ quoque forum liberum ab omni theloneo theloneo liberum contulerunt. Tempore contuli. Tempore, in quo regnavit pater

D.

Bogumil, Bik, Mstata; Zittne¹⁰⁰ Chaua; Leschaz¹⁰¹ Zinogor; Cebeue¹⁰² Bezded, Radosta. Haec autem sunt, quae fideles dei pro animabus suis me vivente eidem ecclesiae dederunt: Vtto comes
 5 dedit duas villas: Checzkouici,⁸³ Malevici.⁸⁴ Depolt dedit in Domazelich⁹⁸ locum ad habitandum et pratum et arbustum et inter duas vias terram ad dimidium aratrum. Branis etiam dedit in villa Leschan¹⁰¹ terram ad unum aratrum et partem silvae et piscinam; dedit etiam terram ad unum aratrum in villa Telzna;¹⁰³ item dedit vgezd et piscinam in eo loco, qui dicitur Lenich.¹⁰⁴ Littorad dedit terram ad aratrum in Skapze,¹⁰⁵ quam frater suus postea cambivit^l similiter pro terra ad
 10 aratrum in loco Vnil.¹⁰⁶ Chada etiam dedit haereditatem^m suam post mortem suam: in Nechamich¹⁰⁷ dedit terram ad unum aratrum; in Lukov^{n 81} ad unum aratrum; in Charadich¹⁰⁸ terram ad duo aratra. Hual presbiter^o dedit similiter totam haereditatem^m suam, scilicet in villa Glinen.¹⁰⁹ Dobrech etiam dedit terram ad aratrum in proprietatem sanctae Mariae in villa Dragomisle.¹¹⁰ Idem Dobrech dedit terram ad aratrum in villa, quae vocatur Coheber,¹¹¹ et ea conditione, ut, si filius eius
 15 voluerit abbati servire, serviat pro terra, et si noluerit abbati servire, solvat hospitalitatem et cetera. Nicolaus dedit vgezd. Radoma quoque dedit suum vgezd. Zuebor etiam cum terra sua se trädidit. Zlatine⁶³ Moyzlau dedit ad duo aratra. Bola ad unum aratrum Tuskove.^{d 96} Vdalricus comes dedit vgezd unum et insulam humuli^p in villa, quae vocatur Hotesseuich.^{q 112} Masseuich¹¹³ Crizan ad duo aratra. Zira Wsanicich¹¹⁴ totam villam. Cernin Neganice¹⁰⁷ totam villam.
 20 * Preztan Bezemin dimidiam villam. Naceleue totam villam. Midlovarech^{r 115} ad duo aratra et tria vgezd. Nagosicich¹¹⁶ dimidia villa. Nastrezeue¹¹⁷ ad unum aratrum. Tahoue¹¹⁸ ad unum aratrum. Hohauicich¹¹⁹ totum quicquid habuit Izbud; et Lunich¹²⁰ et Robci¹²¹ et vgezd. In loco Hohauich^{s 119} cum abbate Bertholdo cambivit Hainricus Ketlich^t villam Turane¹²² sub tempore ducis Zobeslai sub

405 D. ¹⁾ Cebeue¹ D¹. — ²⁾ Malevici² D². — ³⁾ concambivit³ D². — ^{m)} hereditatem⁴ D². — ⁿ⁾ Lvokov⁵ D². — ^{o)} praesbiter⁶ D². — ^{p)} humili⁷ D¹, D². — ^{q)} Chottesseuicz⁸ ex Hotesseuich⁹ alio atram. corr. D². — ^{r)} Midlouarech¹⁰ D¹. — ^{s)} Hohauicz¹¹ D². — ^{t)} Ketliche¹² D².

405. ¹⁰⁰⁾ Sytno, distr. pol. Střibro. — ¹⁰¹⁾ Léštany, germ. Lichtenstein, distr. pol. Střibro. — ¹⁰²⁾ Malovice, prope Bor (Háida) distr. pol. Tachov. — ¹⁰³⁾ Tlučná, distr. pol. Plzeň. — ¹⁰⁴⁾ Líně, germ. Lihn, distr. pol. Střibro. — ¹⁰⁵⁾ Skapce, germ. Kapsch, distr. pol. Střibro. — ¹⁰⁶⁾ Únehle, germ. Unola, distr. pol. Střibro. — ¹⁰⁷⁾ Nechanice, prope Blovice, distr. pol. Plzeň. — ¹⁰⁸⁾ ? Čeradice, distr. pol. Žatec. — ¹⁰⁹⁾ Hlinné, distr. pol. Planá (Plan). — ¹¹⁰⁾ Drahomysl, distr. pol. Žatec. — ¹¹¹⁾ Kočber, iam non exstat. — ¹¹²⁾ Chotěšov, germ. Chotieschau, distr. pol. Střibro. — ¹¹³⁾ Mašovice, distr. pol. Horšův Týn. — ¹¹⁴⁾ ? Úševce, germ. Auschowitz, distr. pol. Teplá; Všenice in distr. pol. Plzeň interpretatur H. Jireček in Památky archaeol. II, pag. 170. — ¹¹⁵⁾ Bezemín (germ. Wesamin), Čelivo et Mydlovary, germ. Müllova, distr. pol. Teplá. — ¹¹⁶⁾ Nahošice, distr. pol. Horšův Týn. — ¹¹⁷⁾ Střížov villa sita quondam prope Černošín, distr. pol. Střibro. — ¹¹⁸⁾ Tachov, germ. Tachau. — ¹¹⁹⁾ Chocenice, distr. pol. Plzeň. — ¹²⁰⁾ Lounky, distr. pol. Roudnice. — ¹²¹⁾ ? Hrobce, distr. pol. Roudnice; alias interpretatur Mayer in Mitth. d. Ver. f. G. d. Deutsch. in Böh. 36, pag. 437 not. 3. — ¹²²⁾ Tuřany, distr. pol. Slaný.

A.

quo regnavit pater meus, rex Wladislaus, contulit eidem ecclesie circuitum, quod^e vulgò vocatur vgezd, in quo sunt site novem ville, quarum nomina sunt hec: Krassowo,¹²⁹ Nemcici,¹³⁰ Potok,¹³¹ Kamenna hora,¹³² Zlusetino,¹³³ Sdanowo,¹³⁴ Kladrubi,¹³⁵ Calisce,¹³⁶ Mirozlawe,¹³⁷ <Wilkozowo¹³⁸>. Patruus vero meus, pie memorie dux Henricus, contulit circuitum, in quo sunt ville sex, et hec earum nomina: Bezdedomici,¹³⁹

B.

meus, Wladislaus rex, data sunt haec: Ipse pater meus rex dedit vgezd, in quo sunt novem villae, et haec earum nomina: Crassowe,¹²⁹ Nemzicic,¹³⁰ Potok,¹³¹ Camenna^g hora,¹³² Zluzetina,¹³³ Sdanowa,¹³⁴ Cladrub,¹³⁵ Calische,¹³⁶ Mirozlawe,¹³⁷ <Wicosve¹³⁸>. Patruus vero meus, piaie memorie dux Henricus, dedit vgezd, in quo sunt villae sex: Bezdedomici,¹³⁹ Oczecici,^h¹⁴⁰ Lez-

D.

testimonio horum virorum: Liupoldi filii Boriuoy^u et Mladotae^v et Littobor et Diuiss^x et Zmil camerarii et Gredebor cum fratre Vacemil et Vttonis de Ratisbona et Paulic et Litomiriciensium primatum Chaslau, Martin, Milgost. Superscriptio autem Iuratae, cancellarii ducis Zobeslai, et confirmatio camerarii Petri. Iancik^y¹²³ Tezic dedit vgezd.^z Crazen Lescine¹²⁴ ad unum aratrum. 15
Cisicich¹²⁵ Stras ad unum aratrum. * Nechat dedit hortum. Zuattopluk dux Bonaticich²⁵ ad unum aratrum; Zoyk cum filiis suis. In Ostrow comparata est terra ad unum aratrum sub testimonio horum virorum: Marquardi^a de Dubrau et Marquardi de Vnil¹⁰⁶ cum filio suo Zuba et Bernardi de Cernosich.⁶⁶ Beneda totam terram dedit, quam habuit in Iunas,¹²⁶ Zbigneu in Kameniche¹²⁷ dedit ad unum aratrum. Gotpoldus dedit villam Metelzcow,¹²⁸ excepta una mansione. Conradus dedit ad quatuor aratra de suo vgezd. Haec autem collata sunt eidem ecclesiae temporibus avi mei, fundatoris eiusdem loci. Tempore vero, quo regnavit pater meus, Wladislaus rex, data sunt haec: Ipse pater meus rex dedit vgezd, in quo sunt novem villae et haec earum nomina: Crasow,^b¹²⁹ Nemcicz,^c¹³⁰ Potok,¹³¹ Kamenna gora,^d¹³² Zlussetino,¹³³ Sdanouo,¹³⁴ Cladrub,¹³⁵ Chalice,¹³⁶ Miroslaue.^e¹³⁷ Patruus vero meus, piaie^f memorie Hainricus dux, dedit vgezd, in

450^A. e) ita A.

450^B. g) ,Camna' B. — h) ,Oczecici' B.

405^D. u) ,Borivoy' D¹. — v) ,Mladotē' D². — x) ,Diuiss' D². — y) ,Tancik' D¹, D². — z) ,vgesd' D¹. — a) ,Marqvardi' D². — b) ,Crassow' D². — c) ,Nemczice' D². — d) ,hora' D². — e) sequ. adhuc ,Wilkozovo' D². — f) ,pie' D².

30

405. ¹²³) ? Jeneč, distr. pol. Smíchov. — ¹²⁴) Leština, iam non exstat. — ¹²⁵) Čížice, distr. pol. Plzeň. — ¹²⁶) Jivňany, nunc perperam Jivany, germ. Gibian, distr. pol. Stříbro. — ¹²⁷) Kamenice dolní, germ. Unter-Kamenzen, distr. pol. Horšův Týn. — ¹²⁸) Metelsko dolní, germ. Unter-Medelzen, distr. pol. Horšův Týn. — ¹²⁹) Krašov, germ. Krasch, distr. pol. Kralovice. — ¹³⁰) Němčice, iam non exstat. — ¹³¹) Potok, distr. pol. Kralovice. — ¹³²) Kamenná hora prope Krašov. — ¹³³) Služetín, germ. Lusetin, distr. pol. Kralovice. — ¹³⁴) Ždanov, iam non exstat. — ¹³⁵) Fortasse iam non exstat; Kladruby, germ. Kladerlas, distr. pol. Teplá interpr. H. Jireček in Pam. archaeol. II, pag. 219. — ¹³⁶) Kaliště villa quondam inter Manětín et Toužim sita. — ¹³⁷) Miroslav, iam non exstat. — ¹³⁸) Vlkošov, germ. Wilkischau, distr. pol. Kralovice. — ¹³⁹) Bezdědovice, distr. pol. Blatná. — ¹⁴⁰) Otěšice, iam non exstat.

40

A.

Ocezcici,¹⁴⁰ Leskowici,¹⁴¹ Waltherowo,¹⁴²
 Wratwoyowici.¹⁴³ Bilek dedit terciam
 partem Repniz.¹⁴⁴ Sdimir contulit tres
 villas, et hec ipsarum nomina: Zlutizi,¹⁴⁵
 5 Bukowina,¹⁴⁶ Hradez,⁵⁴ quas ego cam-
 bivi cum eiusdem ecclesie fratribus
 tradens tres alias villas loco ipsorum
 viciniore, quarum vocabula sunt hec:
 Plezomi,⁴⁰ Lobzi,³⁹ Malkowici.⁴¹

B.

cowici,¹⁴¹ Walterowa,¹⁴² Wratworic.¹⁴³
 Bilac dedit etiamⁱ partem Repniz.¹⁴⁴
 Sdimir dedit tres villas: Zlutiz,¹⁴⁵ Bu-
 cwin,¹⁴⁶ Radez,⁵⁴ quas ego postea con-
 cambivi cum eisdem fratribus tradens
 eis tres alias villas: Lobez,³⁹ Plezom,⁴⁰
 Malkovici.⁴¹

A.

10 Ego quoque cupiens am-
 plificareⁱ predia ecclesie
 Cladrubensis, contuli vil-
 lam Hrazt¹⁴⁷ pro remedio
 anime mee et pro salva-
 15 tione animarum omnium
 predecessorum nec non et
 successorum meorum, cu-
 piens assiduis inpreca-
 minibus in futuro connu-
 20 merari eiusdem loci fra-
 tribus, qui die noctuque
 a laude dei non cessantes,
 sanctis equales probanturⁱ

C.

Ego quoque cupiens di-
 latare et amplificare prae-
 dia ecclesiae Cladrubensis
 ob amorem parentum
 meorum et animae mee
 remedium, contuli eidem
 loco villam Ognissczo-
 uic⁵¹ et terram Ioannis
 de Lochuzice⁵² et in
 Slatina⁵³ terram pertinen-
 tem Hradez⁵⁴ pro circu-
 itu, qui dicitur Olessna.⁵⁵
 Insuper contuli villam
 Herazt¹⁴⁷ pro remedio

B.

Dedi etiam eis villam
 Ognescowiz⁵¹ et terram
 Iohannis de Lochuzic⁵²
 et in Slatina⁵³ terram
 pertinentem Radez⁵⁴ pro
 circuitu, qui dicitur Oles-
 na.⁵⁵ Insuper contuli vil-
 lam Crazt,¹⁴⁷ non causa
 concambii, sed pro reme-
 dio animae meae, praede-
 cessorum quoque meorum
 simul et successorum, cum^k
 pertinentibus eius cultoribus, qui quilibet^l trecentos

D.

quo sunt villae sex: Bezdedovici,^{g 139} Ocesici,¹⁴⁰ Leskouici,¹⁴¹ Walterovo,^{h 142}
 25 Wratwoiwici,¹⁴³ Nawoiowici.^{i 143} Dux quoque Dipoldus vineam dedit Mlino⁹¹ et
 alteram Navinnei⁹² cum cultoribus earum. Sdimir dedit tres villas: Zlitiz,¹⁴⁵
 Bugowin,¹⁴⁶ Gradec,⁵⁴ quas ego postea concambivi cum eisdem fratribus tradens
 eis tres alias villas Lobecz,^{k 39} Plezom,⁴⁰ Malkovici.^{l 41} Dedi etiam eis villam Ognis-
 sovici^{m 51} pro circuitu, qui dicitur Olessna.⁵⁵ Cunradus de Dalmisle⁴³ Obatovice¹⁵²

30

405^B. ⁱ) fortasse ,tertiamⁱ corrigendum; vide
 405^A. — ^j) ,Sletinaⁱ B. — ^k) ,cumⁱ deest B. —
^l) ,qui quia lib 15ⁱ B.

405^D. ^g) ,Bezdedouiciⁱ D². — ^h) ,Walterouoⁱ D². — ⁱ) ,Nawoiowiciⁱ D². — ^k) ,Lobeczⁱ D². —
^l) ,Malkouiciⁱ D². — ^m) ,Ognissouiciⁱ D².

35 405. ¹⁴¹) Leskovic prope Radomyšl, distr. pol. Strakonice. — ¹⁴²) Iam non exstat. — ¹⁴³) Iam
 non exstat. — ¹⁴⁴) Řepnice, distr. pol. Litoměřice, — ¹⁴⁵) Žlutice, germ. Luditz. — ¹⁴⁶) Buko-
 vina, distr. pol. Kralovice. — ¹⁴⁷) Chrastov, Chrast, prope Touškov, distr. pol. Stříbro.

A.	C.	B.
esse angelis. Marquardus contulit villam Lomniz. ^{f148} Ratata dedit villam Lubewice. ¹⁴⁹ Sdebor dedit terram ad duo aratra Honezowiz. ⁴⁹ Predzlaus ad aratrum Kozolupech. ¹⁵⁰ Otto dimidiam villam Hoztetiz; ¹⁵¹ alteram partem emit Adalbertus abbas eiusdem loci ab Hermanno de Mirkov. Gebno contulit villam Rokosin. ¹⁵⁴	animae mee et pro salute animarum omnium praedecessorum nec non et successorum meorum, cupiens assiduis inprecaminibus in futuro connumerari eiusdem loci fratribus, qui die noctuque a laude dei non cessantes, sanctis aequales esse probantur angelis. Cunradus de Dalemisl ⁴³ dedit Opatouice; ¹⁵² in villa Smoln ¹⁵³ tres mansiones. Marquardus contulit villam Lomniz. ¹⁴⁸ Andreas dedit villam Bauce. ¹⁵⁵ Ratata dedit villam Lubeuice. ¹⁴⁹ Sdebor dedit terram ad duo aratra Honezowicich. ⁴⁹ Besprem filius Cirnini contulit terram ad	denarios annuatim ad iam dictum tantummodo locum solvunt.
		5
		10
		15
		20

D.

dedit; in villa Smolin¹⁵³ tres mansiones. Marquardus dedit villam Lomnic.¹⁴⁸ Andreas dedit villam Bance.¹⁵⁵ Ratata dedit villam Lubeuici.¹⁴⁹ Sdebor dedit terram ad duo aratra Gonesovicich.⁴⁹ Heual ad aratrumⁿ in Vnil.¹⁰⁶ Bredzlau 25 dedit ad aratrum Kozolupech.¹⁵⁰ Otto dimidiam villam Gosteticich;¹⁵¹ alteram partem emit abbas Adalbertus ab Hermanno de Mirkow. Branzud dedit Horeuicich.¹⁵⁶ Bezbreu filius Cirnin dedit ad aratrum Loguzicich.⁵² Baranta ibidem

405^A. f) ,n' in loco raso eod. atramento corr.

405^D. n) sequ. ,unum' sed cancellatum D².

30

405. ¹⁴⁸) ? Lomy (alias Lomee), germ. Lohm, prope Bezdrůžice (Weseritz). — ¹⁴⁹) Liběvice, germ. Libitzen, quondam villa, nunc curia araturae prope Krsy (Girsch), distr. pol. Teplá. — ¹⁵⁰) Kozolupy prope Touškov, distr. pol. Střibro. — ¹⁵¹) Hostětice quondam villa ibi sita ubi nunc est molendinum nomine Hasatický mlýn (Hassatitzermühle) prope Štítary, distr. pol. Horšův Týn. — ¹⁵²) Iam non exstat. — ¹⁵³) Iam non exstat. — ¹⁵⁴) Rokošín quondam villa 35 sita ubi nunc est curia St. Georgen prope Ronšperk, distr. pol. Horšův Týn. — ¹⁵⁵) Nomen hoc explicare nequeo. — ¹⁵⁶) ? Hořovice, germ. Torowitz, distr. pol. Blatná.

C.

aratum in Lochuziz.⁵²
 Heual dedit ad aratum
 in Vnil.¹⁰⁶ Predzlaus ad
 aratum Kozolupech.¹⁵⁰
 5 Otto dimidiam villam Ho-
 ztetiz;¹⁵¹ alteram partem
 emit Adalbertus abbas
 eiusdem loci ab Herman-
 10 no de Mirkow. Baranta
 item in Lochuziz⁵² dedit
 ad aratum. Ostrata ad
 duo aratra in Powicich.¹⁵⁷
 Gunprech contulit villam
 15 Pritulenowo.¹⁵⁸ Gebno
 dedit villam Rokosin.¹⁵⁴

A.

Quod si quis aliquid ex his violaverit, vel
 abstulerit, seu qualicumque modo gra-
 vare presumserit, ^g maledictus sit a deo et ab
 omnibus sanctis eius ac mecum et cum illis
 20 omnibus, qui hereditates suas ecclesie dei
 contulerunt, nec non et cum omnibus
 Christi fidelibus, quorum memoria fit
 assidue eadem in ecclesia, contendat in die
 iudicii, habens partem cum Iuliano Apostata, qui
 25 occasione illius ewangelice admonitionis, qui non
 renuntiaverit omnibus, que possidet, non potest

B.

Quod si quis ex his aliquid abstulerit, maledictus
 sit a deo et ab omnibus sanctis eius et mecum
 et cum illis, qui haereditates suas ecclesiae dei
 dederunt, contendat in die iudicii, habens partem
 cum Iuliano Apostata, qui occasione illius ewan-
 gelicae admonitionis: „qui non renuntiaverit
 omnibus quae possidet, non^m potest meus esse

D.

ad aratum. Ostreta ad duo aratra in Pouiciz.^{o 157} Gunprech dedit villam Przitu-
 lenowo.¹⁵⁸ Gebno dedit villam Rokosin.¹⁵⁴ Quod si quis ex his aliquid abstulerit, male-
 dictus sit a deo et ab omnibus sanctis eius et mecum et cum illis, qui haereditates suas ecclesiae
 30 dei dederunt, contendat in die iudicii, habens partem cum Iuliano Apostata, qui occasione illius

405A. *g*) ita A.405B. *m*) „non — discipulus“ *scriba exemplaris*
B tantum litteris, etc. indicavit.405D. *o*) „Powiciz“ D¹.

405. ¹⁵⁷) Fortasse iam non exstat. — ¹⁵⁸) Přítulnov, villa quondam inter Holubeč et Svržno
 35 in distr. pol. Horšův Týn sita.

A.

meus esse discipulus,¹⁵⁹ spoliabat cultores sancte fidei et ecclesias dei, descendatque cum Dathan et Abyron vivus in infernum. His vero, qui bona sua ecclesiis dei sunt largiti, vel qui collata non violaverint, sed ea tuendo firmiter observaverint, sit in eterna vita spes retributionis non modica ab omnium bonorum retributore, qui vivit et regnat deus per omnia secula seculorum. Amen. Fiat, fiat, fiat. Amen.

Factum est * hoc privilegium anno ab incarnatione^h domini millesimo centesimo octogesimo sexto, indictione quarta, epacta vigesima octava, concurrente secunda.

(S. I.)

B.

discipulus,¹⁵⁹ spoliabat cultores fidei et ecclesias dei. Fiat, fiat. Amen. Amen.

Factum est * hoc privilegium anno ab incarnatione domini millesimo centesimo octogesimo sexto, indictione quarta, epacta vigesima octava, concurrente secundo.

D.

evangelicae admonitionis, qui non renuntiaverit omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus,¹⁵⁹ spoliabat cultores fidei et ecclesias dei. Fiat, fiat. Amen.

Factum est autem hoc privilegium anno ab incarnatione domini^p millesimo centesimo octogesimo sexto, indictione quarta, epacta vigesima octava, concurrente secundo.

Instrumento A impressum est sigillum bilaterale, formae rotundae, e cera fusca confectum, cuius diametros 87 mm sunt. In cuius quidem sigilli utraque parte eadem fere figura et circumscriptio atque in reliquis Friderici ducis sigillis conspicitur. Sed magnitudo ab iis sigillis, quibus alia et genuina huius ducis diplomata instructa sunt, plane aliena singulaeque circumscriptionis litterae alio loco positae, quominus sigillum hoc verum esse credamus, prohibent.

406.

(FALSUM S. XIII.)

Fridericus, dux Bohemiae, circuitum a Svatava regina quondam ecclesiae Vissegradensi donatum et circuitum sancti Martini in suburbio Pragensi liberum esse constituit ac sub iurisdictionem praepositi, decani, custodis Vissegradensis subiungit.

— 1187 mai 6.

405^A. ^h) ita A.¹⁵⁹) Luc. XIV, 33.405^D. ^p) domini nostriⁱ Dⁱ.

Instrumentum autographi instar manu saec. XIII ineuntis in membrana exaratum in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservatur (A).

Hammerschmidt, Gloria et maiestas . . . Wissegr. ecclesiae, pag. 155. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 576 (frgm.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 321, num. 344. — Erben, Reg. I, pag. 179, num. 393.

5 *Diploma non genuinum, sed spurium esse optimo iure docuit Čelakovský, O vzniku patrimonialního soudnictví na statcích zádušních v Čechách, pag. 4, not. 10. Etenim privilegii, quod Přemysl I rex anno 1212 mense aprili dedit (Erben, Reg. I, num. 525), verba testimonio sunt, a Friderico duce ecclesiae Vissegradensi illa tantum iura concessa*
10 *esse, quae eiusdem ducis diploma anno 1187 maii 2 datum (num. 317) continet. E quo quidem diplomate omnia fere testium nomina descripta sunt. Etiam sigillum, cuius fragmentum iustramento nostro appendet, diplomatistae illius autographo iam deperdito genuine appensum fuisse verisimile est.*

Scio quidem, quod bonorum meorum nullam habet indigentiam summa
15 divinitas, sed illud preceptum, quod a religiosis viris diligenter intellexi, scilicet honora dominum de tua substantia, me monet, ut anime mee salutem prospiciam, quod post obitum meum illius celestis curie societati mereatur adiungi, ubi divinitatis conspectum semper cernere gaudent beati. Ego itaque Fridricvs, dei gratia Boemorum dux pronus, cum intima devocione supplico, ut qui seculari
20 dignitate me sufficienter honoravit, eciam eterni gaudii facere dignetur non alienum, et si hactenus in populo meo actum est iniuriose, maxime in viris ecclesiasticis et religiosis, quorum oracionibus cottidianis estimo et spero me feliciorem, amodo quantum possum libenter volo defendere. Wissegradensem igitur ecclesiam, quam specialiter defendere debeo,^a que multa dampna passa est
25 et iniurias in possessionibus villarum et in aliis rebus, que pertinere debent ad prebendam canonicorum, clementer et animo bono libenter volo adiuvere. Primum itaque circuitum, quem contulit avia mea regina Zuataua¹ sancto Petro, liberum esse precipio, ut nullus fratrum meorum presentium, nec futurorum, preter illum, qui dux vocatur principalis, nec aliquis castellanus habeat aliquam potestatem
30 in illo circuitu, nec in foro, nec in aquis, nec in pratis, nec in silvis, nec in villis, que sunt infra eundem circuitum, neque super homines in eodem^b circuitu.^c Eciam hoc statuo, ut milites, qui sunt iuxta circuitum, non intromittant se de silvis, nec de aquis, nec de pratis, que pertinent ad eundem circuitum. Et si quis contra ista statuta fecerit ulterius, inimicum meum et successoris mei, qui-
35 cumque dux Boemie fuerit, reputet manifestum, quia circuitus ille sub solius principis, qui dux Boemie vocatur, defensione specialiter debet esse securus. Hoc etiam eisdem fratribus concedo, quod omnes culpas vel causas, que contingunt

406. a) *genuine* 'debeo defendere', sed litteris 'a' et 'b' superscriptis transpositum A. —

b) 'o' eod. atram. superscr. A. — c) ita A errore scribentis.

¹) De circuitu isto vide Tomek, Újezd Svatavin na řece Sázavě, in Památky archaeologické I, pag. 321; cf. etiam supra diploma num. 287.

in eodem circuitu, prepositus cum decano et custode in capitolio iudicent, et totam utilitatem vendicionis fratres accipiant; et si aliquas causas iudicare noluerint,^d sicut est homicidium, tunc iudex curie principis, qui dux Boemie fuerit principalis, iudicabit, et semper tota utilitas vendicionis fratribus pertineat; de zuod et narok omnis utilitas, que principis esse deberet, eisdem fratribus concedo 5 nunc et amodo imperpetuum. Fratribus eisdem etiam concedo, ut ubicumque vendicio fuerit per Boemiam, vel collecta principis, qui dux Boemie vocatur, si fuerint ibi homines ecclesie, tunc prepositus super homines prepositure accipiat, nec tamen hoc pro decima sibi reputetur, et canonici super homines ipsorum accipiant totam utilitatem nunc et imperpetuum. Similiter de circuitu, qui vo- 10 catur sancti Martini,² et est canonicorum Wissegradensium, in suburbio omnem utilitatem omnium culparum super homines fratrum fratribus supradictis concedo nunc et imperpetuum, et idem homines ad nullum habeant respectum, nisi ad canonicos Wissegradenses. Ut omnia supradicta stabilia permaneant et non mutabilia nunc et in perpetuum, cum carta et sigillo meo confirmo. 15 Anno dominice incarnationis millesimo CLXXXVII, indictione V, mense maio, die II nonas mai. Ego^e Fridericus, dei gratia Boemorum dux, dedi donationem istam,^e ut supradictum est, et confirmavi, presentibus fratribus meis Priemuzl, Wladizlao et Floriano preposito Wissegradensi, Radosta preposito Livtmercensi. Alexander * magister et cancellarius. * Supani Bogussa, Bleg, Letarius * camerarius, Iohannes iudex, Matheus dapifer, Zezema pincerna, Hendricus 20 agaso, Ratibor castellanus Wissegradensis, Velis castellanus Pragensis, Slauibor, Predota, Herman' Marquart, Boguta castellanus de Belin, Stephanus et Iurik castellanus de Natolic, Drisizlao cum fratre Ruz, Diuis subcamerarius, Bodiwoi, Troianus, Clusna, Bawor, Dlugomil, Petrus, Kral fratres, Koiata, Lancus.

Data per manum magistri * Alexandri * cancellarii.

25

(S. P. F.)

Diplomati appendet e filis sericis rubri coloris fragmentum sigilli de cera alba confecti, quod eadem forma atque sigillum diplomatis num. 305 expressum erat.

407.

(FICTUM.)

30

Gregorius VIII papa Hinconis de Žerotín, cruce signati militis, eiusque familie et bonorum protectionem suscipit; quod anathemate roborat Cain, episcopus Olomucensis.

Beneventi 1187 —.

406. ^d) genuine ‚voluerint‘ sed radendo corr. A. — ^e) ‚Ego — donationem is‘ in loco raso 35 eadem manu eodemque atramento scriptum A. Litterarum vestigiis diligenter investigatis, ibi genuine haec scripta esse puto: ‚Presentib; frīb; meis Premuzl & Wladizlao & Floriano pposito.‘

²) Circuitus situs erat in locis, quae nunc circa plateam Spálená ulice extenduntur.

Dobner, Monum. hist. Boemiae IV, pag. 250 (Specimen cod. dipl. Mor.) num. 42 (e codice quodam chartaceo saec. XIV tabularii Carlsteinensis, qui nunc latet). = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 320, num. 343. = Erben, Reg. I, pag. 180, num. 394. — Jaffé, Reg. pontif.², II, pag. 534, num. 16089.

- 5 *Palacký ap. Erben, l. l. pag. 624 litteras suspectas immo fictas omnino esse, optimo iure declarat. Quam quidem sententiam cum alia, tum id potissimum comprobat, quod cognomen „de Žerotín“ saeculo XIV demum ortum est; cf. Palacký Dějiny³ I, 2, pag. 492. Tum Gregorium VIII papam nullas omnino litteras Beneventi dedisse constat.*

Gregorius, episcopus servus servorum dei, dilecto filio Hinconi de Serotin,
10 crucisignato militi Olomucensis diocesis, salutem^a et apostolicam benedic-
tionem. Sacrosancta Romana ecclesia devotos et humiles filios ex assuete
pietatis officio propensius diligere consuevit et, ne pravorum hominum molestiis
agitantur,^b eos quasi pia mater sue proteccionis munimine confovere. Cum igitur
tu zelo fidei et devocionis accensus, signo vivifice crucis assumpto, proposueris
15 in terre sancte subsidium proficisci, nos tuis iustis postulacionibus grato con-
currentes assensu, personam tuam cum familia tua, bona tua, que in presenciarum^c
racionabiliter possides, sub beati Petri et nostra proteccione suscipimus et presentis
scripti patrocinio communimus; statuantes, ut postquam in primo generali passagio
a sede apostolica statuendo, iter arripueris transmarinum, donec de tuo reditu
20 vel obitu certissime cognoscatur, ea omnia integra maneant et coniuncta. Nulli^d
ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre constitutionis et proteccionis
infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presump-
serit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum
eius se noverit incursum. Data Beneventi pontificatus anno I.

- 25 Et ego Cain, Olomucensis episcopus, anathema pronuncio in omnes, qui-
cunque diabolico instinctu tibi, pueris, clientibus, servis aut terris tuis iniuriam
vel violentiam inferre presumpserint etc.

408.

(FICTUM.)

- 30 *Fridericus I, imperator Romanorum, Saladino, Saracenorum praesidi, nisi
terram sanctam restituat, bellum denunciat, eique minatur: „et tu quidem in
ipsa rerum experientia deo auctore intelliges, quid possint nostrae victrices
aquilae, quid cohortes diversarum nationum, quid furor Teutonicus etiam in
pace arma capessens, . . . quid Boemia ultro mori gaudens, quid Bolonia suis
35 feris ferior . . .“*

[1188 mart. 27 — mai 26.]

407. a) „salutem — benedictionem“ ap. Dobner punctis tantum indicatur. — b) „agerentur“ Dobner. — c) „in presenciam“ Dobner. — d) „Nulli — incursum“ ap. Dobner tantum abbreviatura „&c“ indicatur.

Epistolam habent duo codices mss. Itinerarii regis Ricardi, lib. I, c. 18, unde ab aliis auctoribus descripta est.

Stubbs, Chronicles and memorials of the reign of Richard I (Rerum Britannic. script. XXXVIII) pag. 35. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 326, num. 348 (ex Baronii Annal. eccles.). — Erben, Reg. I, pag. 182, num. 398 (frgm.).

5

Epistolam ea qua nunc est forma non veram, sed fictam esse optimo iure docuit Riezler, Der Kreuzzug K. Friedrichs I, in Forschungen z. deutsch. Gesch. X, pag. 20, not. 4 et pag. 109, num. 21. De tempore vide ibidem. — Cf. et Fischer, Gesch. d. Kreuzzugs K. Friedrich's I, pag. 1 sq.

409.

10

(FALSUM S. XIII?)

Fridericus, dux Bohemiae, abbati Cladrubensi, ea quae de homicidiis de tota abbazia, tam in civitate, quam in villis, ad quaestum ducis pertinent, in usum donat.

— — —. 15

Apographum exstat in Libro privilegiorum monasterii Cladrubensis saec. XVII ex., qui in bibliotheca c. r. universitatis Pragensis sub II A 10 asservatur, tom. I, fol. 32—33 (B), tom. III, pag. 21 sq. (C).

Diploma Friderici ducis temporibus non posse vindicari, quam ob rem spurium esse, id potissimum declarat, quod in testium serie Gervasius, praepositus Vissegradensis, adfertur, qui iam 1178 feb. 10, paulo ante quam Fridericus dux principatum adeptus est, e vita discessit. — Quo tempore falsum confectum sit, incertum est, sed saeculo XIII medio non esse antiquius, ex eo effici potest, quod in illo de civitate Cladrubensi mentio fit, quae primum in Venceslai I regis diplomate anno 1233 dato (Erben, Reg. I, num. 813) commemoratur.

25

In nomine sanctae et individuae trinitatis.^a Pax omni genti credenti, amen. Solet facta mortalium vel oblivio, vel pravorum pravitas, vel edax abolere vetustas, nisi innitantur testimonio. Ergo quia de rerum labentium instabilitate semper est suspecta posteritas, ego Fridericus, dei gratia dux Boemiae, beneficium sanctissimae dei genitricis in Claderub, quod primum sanxit avus 30 meus, dux Wladislaus, diligentius et perfectius confirmatum scriptorum curavi et confirmavi perpetuare privilegio. Quicquid^b enim de homicidiis ad questum ducis pertinet de tota abbazia, tam in civitate, quam in villis, hoc in usum et arbitrium dedimus gubernantis domini abbatis et solutionis modum constituimus centum et quinquaginta. Quod si quis nostrorum successorum, vel avaritia, vel 35 malorum consilio vel quavis humani generis inimici persuasione, hoc beneficium domui sanctae frustrare voluerit, sacrilegii perpetrator et beatae dei genitricis

409. a) „In — trinitatis“ litteris maiusculis scriptum B. — b) „Quidquid“ C.

contemptor anathema sit et cum Dathan et Abyron vivus in infernum descendat. Nobis vero, qui contulimus, vel qui collatum non violaverint, sed observaverint, in vita aeterna spes retributionis est non modica ab omnium bonorum retributore, qui vivit et regnat deus per omnia saecula saeculorum,^c amen. Huius
 5 rei testes sunt: Hainricus Pragensis episcopus, Hainricus abbas de Brunou, Meinuardus abbas de Plass, Geruasius^d praepositus de Wissegrad, Florianus notarius, Bogusse de Kladsko, Wittek, Grabisse camerarius, Ioannes iudex, Groznata de Peruz, Beneda de Sweyssin et alii multi.

410.

10

(FALSUM S. XIII.)

Přemysl I, dux Bohemiae, monasterio Břevnovensi damna tempore belli cum Venceslao duce illata donatione villae suae Chylice compensat.

— 1194 —.

15

Instrumentum diplomatis autographi instar manu saec. XIII in membrana exaratum in tabulario monasterii Břevnovensis asservatur (A).

Ziegelbauer, Epitome hist. ... monast. Břevnov. pag. 245. = Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 611 (frgm.). — Dobner, Monum. hist. Boem. VI, pag. 8, num. 13 (reg.). = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 335, num. 358. = Erben, Reg. I, pag. 186, num. 412 (ad ann. 1192).

20

Notam temporis corrigendam et diploma anno 1193 attribuendum esse putat Dobner, Annal. VI, pag. 612, not. m. Sed instrumentum nostrum posterius confectum esse, cum alia, tum praecipue litterae ipsae, quae iam saeculi XIII formam exhibent, tum verba 'Henrici tunc temporis abbatis' et 'fiscum...regium' manifesto declarant. Praeterea etiam sigillum, a genuino Přemysli ducis sigillo (v. num. 336, 342—344) plane alienum, posterius confectum esse nemo non videt. De cetero anno 1194 iam Henricum episcopum principatum obtinuisse inter omnes constat. Quibus omnibus circumspectis, dubitari non potest, quin diploma spurium saeculoque XIII demum confectum sit.

25

¶ In nomine sancte et individue trinitatis, amen. ¶ Ego Premizl, divina favente
 gracia Boemorum dux, universis Christi fidelibus in perpetuum. Quia rerum
 30 gesta ab hominum ¶ non elabuntur memoria, si scripture fuerint robore fideliter
 et caute perennata, idcirco omnibus presentem paginam inspecturis duximus
 declarandum, quod, dum Brevnovensis ecclesia tempore ¶ discordie, que inter nos
 et Wencezlaum patrum nostrum versabatur, cum etiam castrum Pragense
 obsidione valida cepissemus, per nos et nostrorum violenciam in vino et in aliis
 35 admodum ¶ lesa fuisset, nos divinam super hoc formidantes ultionem, ad instantiam
 domini Brecizlai, venerabilis Pragensis episcopi, et ad petitionem aliorum terre

409. c) 'saeculorum' B. — d) 'Geruazius' B.

magnatum, nec non domini Heinrici, tunc temporis abbatis,¹ et fratrum dicti monasterii villam nostram in Chilichi,² que semper pleno iure ad fiscum spectabat regium, pro satisfactione iniurie et lesionis ipsis per nos et nostros illate deo et beatis Adalberto atque Benedicto, eiusdem ecclesie patronis, sine omni contradictione contulimus fratribus prefati monasterii et eorum successoribus eodem iure quiete perpetuo possidendam. Ne qua vero in posterum huic nostre donationi, et utinam deo digne, malicie seu calumpnie suboriri possit occasio, presentem paginam sigilli nostri munimine roboramus. Huius autem nostre donationis et confirmationis eiusdem testes sunt: Grabisse comes, Pribizlaus Coscka, Zlawech comes, Ratibor comes, Lvttohor comes, Mvtine comes, Bohvsse comes, Brecizlaus comes, Cynrin comes et alii quam plures. Si qua vero ecclesiastica secularisve persona hanc nostram, quod absit, sollempniter factam infringere adtemptarit donationem, et nostram incurret indignationem et divinam, quod multo formidabilius est, non evadet ultionem. Datum Prage anno ab incarnatione domini ^{mo}MCLXXXIII^{mo}, ducatus nostri anno primo.

(S. P.)

Diplomati appensum est scidula membranacea sigillum rotundum bilaterale e cera fusca confectum, cuius diametros 80 mm sunt. In priore sigilli parte vir stans, tunica squamata indutus, manu sinistra scuto innixus, dextra vexillum tenens conspicitur. Circumscriptio cuius pars fracta desideratur, haec est: † PREMIZ DEI GRACIA DVX VO?. In posteriore sigilli parte vir depingitur in solio sedens cum capite nimbo ornato, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra palmam gerens scuto innititur; in quo quidem scuto insigne aquillae conspicitur. Circumscriptio: † SAN(.)C///SLAVS·BOEMORVM DVX Prior sigilli pars fortasse ad exemplum sigilli Friderici ducis (v. num. 304) confecta est Posteriori sigilli parti illud sigillum exemplo erat, quod in Přemysli I regis diplomatibus anno 1224 iun. 21 (Erben, Reg. I, num. 684) primum reperitur. [De sigillo diplomatis nostri disputat eiusque imaginem praebet Dobner, Hist.-krit. Beobachtungen über d. Ursprung . . . d. böhm. Wappenschildes in: Abhandl. einer Privatges. IV (Prag 1779) pag. 185 sq.]

411.

(FALSUM S. XIV IN.)

Henricus, Bohemiae dux et episcopus nec non marchio Moraviae, monasterio Lucensi villam Louka cum theloneo et villam Bohumělice cum pertinentiis donat.

In castro Bítov 1195 iun. 7.

410. ¹⁾ Henricus ab abbacia Břevnovensi anno 1197 remotus est; v. Gerlaci Milovic. Chron. in Font. rer. Boh. II, pag. 512. — ²⁾ Chylice prope Mirošov (Miröschau), distr. pol. Plzeň (Pilsen).

Instrumentum diplomatis autographi instar manu saec. XIV ineuntis in membrana exaratum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

(Hugo) Sacri et can. ord. Praemonstr. Annal. II, pag. XLIV. — Kleiner, Series fundat. Lucensis, pag. 7 (frgm.). — Dobner, Monum. hist. Boemiae IV, pag. 252 (Spec. cod. dipl. Moravici num. 44). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 339, num. 363. = Erben, Reg. I, pag. 190, num. 424. — Geschichtsqu. d. Grafsch. Glatz I, pag. 11 (reg.).

Erben, l. l. diplomatis fidem suspectam esse adnotavit. Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 446 et Emler, Kanzlei d. böhm. Könige pag. 6 diploma spurium esse declarant, quod praepositum Vissegradensem perperam Zdislavum appellet. Quam quidem sententiam etiam litterae ipsae comprobant, quae saeculi XIV ineuntis formam exhibent. Sed sigillum diplomati appensum testimonio est, monasterium Lucense verum quoddam Henrici ducis diploma habuisse. Sitne genuinum illud diploma in intrumento nostro conscribendo exemplar adhibitum, quidque illi sit depromptum, diiudicari non potest. — Annus incarnationis cum ceteris characteribus chronologicis non quadrat. — Cf. etiam Dudík, Mähr. allg. Gesch. IV, 131, not. 1.

In nomine sancte et individue trinitatis. Anno verbi incarnati millesimo CXCŮ, indictione VII, epacta XXV, concurrente V. Iuxta labentis || huius seculi varietates varie in hominibus generantur mutabilitates. Inde est, quod cerea in vicium flecti et lucri ydropico morbo siciens presens etas || multa audet, nichil pudet, dummodo vivet. Porro quia preciosus memorie thesaurus est scriptura rerum seriem incommutabili loquens veritate et || opponens obstaculum emergentibus calumpniis inconvulsum, hec siquidem seva inimicorum constringit iacula et precludit additum, quem fabricat mens dolosa; huius inspectu rationis ego Henricus, dux Boemorum et episcopus nec non marchio Moraue, pro remedio anime mee et fratris mei ducis Cōnradi ac pro universis predecessoribus meis terrena pro celestibus, videlicet villam, que dicitur Luka,¹ adiacentem eiusdem nominis monasterio cum theolonio et villa Bohmelicz² cum molendino et flumine, quod ibi preterfluit et silva, que Palice³ nuncupatur, nec non cum terra servorum et pleno dominio dedi perpetualiter. Et quoniam sapiens rei exitum ante metitur et iacula previsa minus feriuntur,^a quod factum meum rationabile superveniente inique occasionis scrupulo minime valeat enervari, testimonio horum corroboravi, quorum nomina sunt hec: Wladimirus cum fratre suo Bracizlao, principes Olomucenses, Zpitigneus cum fratre suo Zwatopluk, principes de Brinen, Stizlaus prepositus Wissegradensis et cancellarius ducis Boemie, Cristoforus prepositus Bolezlauensis, Witek archidyaconus Sattensis, Laurencius canonicus Pragensis, Grabise camerarius ducis Boemie, Witek, Zlauebor castellanus de Satec. Hermannus castellanus de Kladzko, Iarozlaus castellanus de Budysin, Budiouy sub-

411. a) ita A.

¹) Louka, germ. Klosterbruck, distr. pol. Znojmo (Znaim). — ²) Bohumělice, germ. Pumlitz, distr. pol. Znojmo. — ³) Nunc Pelz, ab Nesechleby (germ. Esseklee, distr. pol. Znojmo) versus septentr. et orientem.

camerarius ducis Boemie, Boruta filius Voconis, Herkenbertus subdapifer ducis Boemie, Ro[pr]echt castellanus de Podywin, Arnustus pincerna ducis Boemie, Iaros subpincerna ducis Boemie, Wilalmus venator curie, Zuda, Zbrazlaus filius Zlauebor, Georius castellanus de Netolic, Pertoldus castellanus de Gradec, Macerat gladiator ducis Boemie, qui eodem tempore dedit villam predicto monasterio, que Lutin⁴ vocatur et coram eisdem testibus. Hii sunt testes de provincia Znoymensi: Artlebus, Mrakota, Bolik, Paztuha, Ortwinus, Marquardus, Alexius, Zpita, Belen, Ianik, Mirozlaus, Thomik. Isti vero sunt de provincia Olomucensi: Boguta, Blud, Zudomir, Predbor, Zdebor, Petrek, Micul, Zudiwoy, Iacub, Zemizlaus. Isti autem sunt de provincia Brinnensi: Zbrazlaus,^b Petrus superbus, Lewa, Diwa, Budis, Bolebor, Racek, Budek, Ztresimir et alii quam plurimi Boemi et Moraui, qui eidem donacioni interfuerunt. Ut autem rationabile factum meum maius robor validitudinis in posterum obtineat et omni evo inconvulsum permaneat, sigilli mei presentis inpressione communivi. Ne autem succedentibus cereis temporibus conveniens ordinacio mea possit evacuari, quatenus ea, que bene sunt ordinata, in perpetuum maneant rata et omni generacioni, que preterit et advenit, fixa sit^c et inviolata, accensis candelis violatores huiusmodi, quod absit, excommunicavi et cum Iuda traditore eos eterno cremandos igne deputavi. Actum est autem hoc in ipso die prothomartiris Stephani⁵ apud monasterium Lucense feliciter amen. Datum per manum Witkonis archidyaconi in castro Betow VII idus iunii.

(S. P.)

Instrumento appensum est filo serico coloris viridis sigillum rotundum bilaterale e cera flava confectum. Sigilli pars prior cum ducis stantis figura ad eandem formam revocanda est, qua diplomatis num. 348 secundum sigillum expressum erat; posterior vero sigilli pars cum episcopi in solio sedentis imagine eadem forma atque primum diplomatis num. 348 sigillum confecta est; quae quidem res genuinam sigilli originem demonstrat. Sed vestigia, quae in sigilli margine exteriori apparent, illud in duas partes discissum fuisse ostendunt, quae postea conglutinatae sunt. Quibus omnibus circumspectis, dubitari non potest, quin sigillum istud quondam alii et genuino Henrici ducis diplomati appensum ab eoque ablatum ad instrumentum nostrum per dolum aptatum sit.

411. b) Zbrazlau^{9c} A. — c) ita A.

⁴) ? Lutin, germ. Luttein, distr. pol. Olomouc (Olmütz). — ⁵) 1194, dec. 26.

CONSPECTUS

PERSONARUM, AD QUAS HUIUS TOMI LITTERAE AC DIPLOMATA
DATA SINT.

Quo conspectu non amplexus sum illa imperatorum et regum Romanorum aliaque diplomata, quae ad externa edita sunt monasteria et in quibus de terra Bohemica vel principibus atque episcopis Bohemiae et Moraviae fit mentio.

Compendia, quae numeris praefixa sunt, formam significant, qua litterae vel diplomata nobis servata sint: c. = copia (apographum); dep. = litterae deperditae; ed. = editio; facs. = facsimile; mem. = memoria donationis; or. = originale (autographum); sp. = dipl. spurium.

Adalbertus arep. Salisburg. *v.* Salzburg.
Adalvínus arep. Salisburg. *v.* Salzburg.
Alexander II papa *v.* Romani pontifices.
Alexander III papa *v.* Romani pontifices.
Anconitanus ep. Paulus: c. 18.
s. Andreae eccl. *v.* Praga.
Anno ep. *v.* Frisinga.

Babenberg, *Bamberg, Bavaria, prov. Oberfranken.* — Episcopatus.

Otto I ep.: c. 105.

Benedictus VI papa *v.* Romani pontifices.
Benedictus VIII papa *v.* Romani pontifices.
Bohemia, regnum.

duces et reges: Boleslaus I: sp. 371. —
Soběslaus II: c. 277. — Spitigneus II:
dep. 57. — Vladislaus II: c. 143, c. 146,
c. 147, c. 150, or. 180; (rex I) c. 258. —
Vratislaus II: ed. 60, dep. 61, c. 62,
c. 64, c. 66, c. 69, c. 70, c. 72, c. 76,
c. 81; (rex I) ed. 85, ed. 88, ed. 89,
ed. 90, ed. 92, ed. 93, ed. 94, ed. 95,
ed. 96.

Bohemiae incolae: c. 77.

Bohnice *vicus in distr. pol. Karlín (Karo-
linenthal).* — Eccl. s. Petri: or. 182.

Boleslaus I dux Bohemiae *v.* Bohemia.
Boleslavia Antiqua, *Stará Boleslav, germ. Alt-Bunzlau, distr. pol. Karlín (Karo-
linenthal).* — Eccl. collegiata s. Ven-
ceslai: sp. 382.

Břevnov *prope Pragm.* — Monium s. Be-
nedicti, Bonifacii et Alexii: sp. 375,
sp. 376, c. conf. 38, sp. 378, sp. 410.

Chreno, Iuratae praep. Melnicensis filius:
facs. 285.

de Chunringen Hadmarus: c. 309.

Cisterciense capitulum: c. 302.

Cladrubense monium ord. s. Benedicti.
Kladruby, germ. Kladrau, distr. pol. Stříbro (Mies). — S. Maria: sp. 390,
or. 279, sp. 403, sp. 405, sp. 409, or. 363.

Clemens III antipapa *v.* Romani pontifices.
Conradus I dux Brunnensis *v.* Moraviae
duces.

Constantinus et Methodius: dep. 11.

Cunicense monium dominarum ord. Praem.
(„Rosa coeli“). *Kounice Dolní, germ. Kanitz, distr. pol. Brno (Brünn).* —
S. Maria: sp. 400.

Daniel I, ep. Pragensis v. Praga.
Dominicus ep.: c. 27.

Fridericus I, Roman. imper. v. Romanorum
imperatores.

Frisinga, *Freising, civ. Bavariae, prov. Oberbayern.*

Eccl. episc.: c. 9.

Anno ep.: c. 21.

s. Georgii monium v. Praga.

Gezo abb. Montis Sion v. Strahov.

Godscalcus abb. Siloensis v. Siloa.

Gottwic, *Göttweih in Austria, distr. Mauttern.* — Monium ord. s. Ben.: c. 106, c. 107.

Gradicense monium ord. s. Ben., postea
Praem., *Hradiště al. Hradisko, germ. Kloster Hradisch, prope Olomuc.* —
S. Stephanus: c. 79, c. 80, c. 110, dep.
201, or. 208, c. 353, c. 354.

Gregorius VII papa v. Romani pontifices.

Henricus II Zdík, ep. Olom. v. Olomuc.

Hermanricus ep. Patav. v. Patavia.

Hospitale s. Iohannis Bapt. v. Praga.

s. Iacobi villa, *Sv. Jakub, germ. St. Jacob, prope Cirkvice, distr. pol. Kutná Hora (Kuttenberg).* — Altare S. Mariae: or. 230.

Iaromirus ep. Prag. v. Praga.

Innocentius II papa v. Romani pontifices.

Insula v. *Ostrov.*

Iohannes IX papa v. Romani pontifices.

Iohannes I ep. Olom. v. Olomuc.

Iohannes III ep. Olom. v. Olomuc.

Iohannes IV ep. Olom. v. Olomuc.

s. Iohannis B. hospitale Hierosolym. v. Praga.

Kanitz v. Cunicense monium.

Kladruby, Kladrau v. Kladrubense monium.

Kocelus comes Slavorum, princeps Pannoniae: c. 12, c. 15.

Kounice (Dolní) v. Cunicense monium.

s. Laurentii monium v. Opatovice.

Litoměřice, *germ. Leitmeritz, civ. Bohemiae.* — Eccl. colleg. s. Stephani: or. 55, sp. 383.

Litomyšl, *germ. Leitomischl,* monium ord. Praem. („Mons Oliveti“): sp. 399.

Lucense monium ord. Praem. *Louka, germ. Klosterbruck, prope Znojmo (Znaim).* —
S. Maria: or. 326, or. 352, sp. 411.

Ludovicus Germanicus v. Romanorum imperatores.

Magdeburg *civ. Borussiae, prov. Sachsen.* — Eccl. archiep.: or. 36.

Maguntia, *Mainz, Hessen, prov. Rheinhessen.* — Sigifridus arep.: c. 68.

Mechtfridus de Slavčeves (*Zlavchauez*): or. 335.

Methodius arep. Pannoniae v. Pannonia.

Milevsko, *germ. Mühlhausen, civ. Bohemiae.* — Georgius de M.: c. 303.

Misna, *Meissen in Saxonia, distr. Dresden.* — Eccl. s. Iohannis evang.: or. 210, or. 223.

Mons Sion v. Strahov.

Moravia. — Epi v. Olomuc. — Duces:
Conradus I dux Brunnensis: c. 67;
Oldricus dux Olomuc.: or. 270; Otto I
dux Olomuc.: c. 67. — Rostislaus:
c. 12. — Svatoplucus, Sventopolcus
comes (rex Slavorum): c. 12, c. 22,
c. 24, c. 26, c. 29.

Mutimirus dux Slavoniae: c. 16.

Oldricus dux Olomuc. v. Moravia.

Olomuc, *germ. Olmütz,* oppid. Moraviae.
Eccl. episc. s. Venceslai: or. 115, or. 116,
c. 138, or. 157, c. 158, c. 163, or. 289,
c. 292, c. 294.

- Epi: Henricus II (Zdik): c. 114, c. 123, c. 125, c. 127, c. 130, c. 133, (c. 138), c. 140, c. 141, c. 145, c. 146, c. 159, c. 164; Iohannes I: c. 73, c. 75; Iohannes III aut IV: c. 194, (c. 253?); [Methodius v. Pannonia].
Clerus episcopatus: c. 128.
Opatovice monium ord. s. Benedicti, *distr. pol. Pardubice*. — S. Laurentius: sp. 386, c. 364.
Osek monium. ord. Cist., *Osek Nový, germ. Neu-Osseg, distr. pol. Teplíce (Teplitz)*. — S. Maria: c. 355.
Ostrov, Insula, monium. ord. s. Bened. *prope Davle, distr. pol. Smíchov*. — S. Iohannes B.: mem. 40, 46, sp. 380, mem. 52, 56, 83, 91, 97, 98, 102, 154, 179.
Otto I ep. Bambergensis v. Babenberg.
Otto ep. Pragensis v. Praga.
Otto I dux Olomucensis v. Moravia.
Ounětica, *distr. pol. Smíchov*. — Eccl. s. Mariae: c. 124.

Pannonia. — Methodius arep.: (dep. 11), c. 20, c. 23, c. 25. Kocelus princeps: c. 12, c. 15.
Patavia, *Passau civ. Bavariae, prov. Niederbayern*. — Hermanricus ep.: c. 19.
Plasy, *germ. Plass, distr. pol. Kralovice*, monium. ord. Cist.: sp. 396, or. 278, or. 296, c. 300, or. 301, or. 304, c. 307, or. 322, or. 325, or. 336, or. 342, or. 343, or. 344, or. 348.
Praga, *Praha, germ. Prag*.
Episcopatus: (sp. 371), c. 86, dep. 87, dep. 316.
Epi.: Iaromirus: c. 65, c. 71, c. 75. — Meginhardus: c. 117. — Otto: c. 143, c. 146. — Daniel I: c. 172, c. 189, c. 195, c. 197.
Ecclae. ministri: sp. 389.
Custos sepulcri s. Venceslai: c. 251.
s. Georgii monium. sororum s. Bened.: or. 142, or. 167.

Hospitale s. Iohannis B. Hierosolymitanum: or. 175, or. 245, or. 246, or. 298, sp. 402, sp. 404, or. 310, or. 312, or. 313, or. 318, or. 319, or. 320, or. 323, or. 332, or. 333, or. 349.
Eccl. s. Andreae (in Antiqua civ.): c. 228.
Coloni Germanici ap. s. Petrum (in Poříč): c. 290.
v. Strahov.
v. Vissegrad.
Přibislaus, miles Soběslavi II ducis Boh.: or. 280.
Privina dux Slavorum: dep. 4.
s. Procopius abb. v. Sázava.

Raigrad, Rajhrad, germ. Raygern, distr. pol. Brno (Brünn) monium. ord. s. Benedicti. — Ss. Petrus et Paulus: sp. 379, sp. 381, or. 247.
Řečany, *vicus in distr. pol. Pardubice*. — Eccl. s. Mariae: c. 229.
Reichenbach, *monium. Bavariae, prov. Oberpfalz, distr. Roding*: c. 108.
Reinerus abb. nescio cuius monii: c. 190, c. 193.
Richardus abb. nescio cuius monii: c. 257.
Romani pontifices: Alexander II: c. 59. — Alexander III: c. 248, c. 262, c. 281. — Benedictus VI: c. 33. — Benedictus VIII: c. 45. — Clemens III antip.: ed. 84. — Gregorius VII: c. 63. — Innocentius II: c. 135. — Iohannes IX: c. 30, sp. 368.
Romanorum imperatores: Fridericus I: c. 260. — Ludovicus Germ.: c. 13.
Rostislaus dux Moraviae c. 12.

Salzburg, Iuvavum. Arepi.: Adalbertus fil. Vladislavi I regis Boh.: c. 243, c. 249, c. 265, c. 272, c. 274, c. 282. — Adalvinus: c. 17.
Ecclae. chorus etc.: c. 283. — Ecclae. praepositus: c. 261; c. 263, c. 267, c. 273. — Ecclae. ministeriales: c. 266.

Sázava, monium. ord. s. Bened. *quond.*
prope Černé Budy, germ. Schwarzbuda,
distr. pol. Kutná Hora (Kuttenberg):
 Procopius abb.: mem. 48.

Sedlec, monium. ord. Cisterc. *prope Kutná*
Hora (Kuttenberg). — S. Maria: or. 155.

Sigifridus arep. Magunt. v. Maguntia.

Siloe monium ord. Praem. *Želiv, germ.*
Seelau, distr. pol. Německý Brod, germ.
Deutschbrod. — S. Maria.

Godscalcus abb.: c. 165, c. 166, c. 188,
 c. 192, c. 254, c. 255.

de Slavčeves (Zlavchauez) Mechtfridus:
 or. 335.

Slavoniae dux Mutimirus: c. 16.

Slavorum comes Kocelus: c. 12, c. 15.

rex Svatoplucus v. Moravia.

Soběslaus II dux Boh. v. Bohemia.

Spitigneus II dux Boh. v. Bohemia.

s. Stephani monium. v. Gradicense monium.

Strahov, Mons Sion, monium. ord. Praem.

Pragae. — S. Maria: c. 156. — Gezo abb.:
 c. 187, c. 191, c. 196, c. 198, c. 252, c. 256.

Teplá, *germ. Tepl*, monium. ord. Praem. —
 S. Maria: or. 357, or. 358, or. 360, or. 361,
 or. 362.

Udalricus v. Oldricus.

Waldsassen, monium. ord. Cist. in Ba-
 varia. — S. Maria: c. 204, c. 227, c. 295,
 or. 305, or. 306, or. 356.

Wibaldus abb. Stabulensis et Corbeiensis:
 c. 160, c. 161.

Vissegrad, *Vyšehrad prope Pragam*, eccl.
 colleg. ss. Petri et Pauli: sp. 384, sp. 387,
 c. 100, c. 111, sp. 393, or. 136, or. 287,
 or. 288, c. 308, c. 317, sp. 406, or. 359.

Vladislaus II dux (postea I rex) Boh. v. Bo-
 hemia.

Vratislaus II dux (postea I rex) Boh. v. Bo-
 hemia.

de Žerotín Hincó crucesignatus miles Olo-
 muc. dioc.: sp. 407.

Zwettl, *boh. Světlá*, monium. ord. Cist.
 in Austria Infer.: or. 311.

CONSPECTUS

PERSONARUM, QUAE HUIUS TOMI DIPLOMATA AC LITTERAS DEDERINT.

Numeri uncis clausi diplomata extranea significant, quorum tantum argumentum
 dedimus, quod in eis de terra Bohemica fit mentio vel principes atque episcopi
 Bohemiae et Moraviae testes adferuntur.

Adalbertus I, arep. Maguntinus, v. Maguntia.
 Adalbertus, arep. Salisburg., v. Salzburg.
 Adalbertus, ep. Frisingensis, v. Frisinga.
 Adalbertus, abb. Strahoviensis, v. Strahov.
 Agapitus II papa v. Romani pontifices.
 Agnes, uxor Cunonis [de Potvorov] or. 342.
 Albrechtus (Ursus) marchio Brandenburg.
 sp. 394.

Alexander II papa v. Romani pontifices.
 Alexander III papa v. Rom. pontif.
 Anglorum rex Guillelmus II, sp. 388.
 Anonymus, ed. 95.
 Arnoldus, abb. Ballenstadensis (ed. 205).
 Arnolfus rex v. Romanorum imp. et reges.
 Aquileia, patriarcha Udalricus, ed. 284.
 Asinus, miles Boh., mem. 154.

Augusta, *Augsburg, Bavaria, prov. Schwaben*. Ep.: Hermannus (ed. 118).
Austria, marchio Henricus II (ed. 173); —
dux Leopoldus V (ed. 314).

Babenberg, *Bamberg, Bavaria, prov. Oberfranken*. — Ep.: Otto I, c. 117.

Ballenstadensis abb. Arnoldus (ed. 205).

Bavaria, duces: Henricus II c. 35; Henricus
Superbus sp. 392.

Benedictus VI papa *v.* Romani ponti-
fices.

Benedictus abb. Scotorum Ratisbonae *v.*
Ratisbona.

Benno, ep. Misnensis, *v.* Misna.

Berngerus, ep. Pataviensis, *v.* Patavia.

Bernhardus, abb. Clarevallensis, c. 150.

Bohemia, duces: Boleslaus II c. 37, sp. 375,
sp. 376. — Boleslaus III mem. 40. —
Bořivoj II sp. 389. — Bretislaus I mem.
48, mem. 52. sp. 379, sp. 380, sp. 381,
sp. 382. — Bretislaus II mem. 98. —
Conradus mem. 97. — Fridericus c. 292,
c. 294, c. 295, c. 300, or. 301, sp. 402,
sp. 403, or. 304, or. 305, c. 307, c. 309,
sp. 404, or. 310, or. 311, sp. 405, c. 317,
sp. 406, or. 318, or. 320, sp. 409. —
Henricus ep. or. 348, or. 349, c. 355,
sp. 411, or. 356, or. 358, (*v. et.* Praga,
epi.); — Odalricus mem. 46. — Otto
or. 323, (quondam marchio Moraviae)
or. 326. — Premysl (Otakar) I sp.
410. — Soběslaus I c. 111, sp. 393, sp.
395. — Soběslaus II or. 278, or. 279,
or. 287, or. 288, mem. 289, c. 290. —
Spitigneus II or. 55, sp. 383, mem.
56. — Svatopluk mem. 102. — Udalricus
mem. 46. — Venceslaus or. 304. — Vla-
dislaus I sp. 390. — Vladislaus II or. 157,
c. 158, mem. 179; (I rex) sp. 396, c. 204,
or. 208, or. 210, or. 227, sp. 399, or.
245, or. 246. — Vladislaus (qui et Hen-
ricus) or. 363. — Vratislaus II c. 80, mem.
83; (I rex) sp. 386, sp. 387, mem. 91.

ducissae: Elisabeth or. 312. — Ger-
birga ed. 106, ed. 107. — Helicha or.
322. — Richza c. 108.

comes Tacholfus, sp. 367.

Boleslaus II, dux Boh., *v.* Bohemia.

Boleslaus III *v.* Bohemia.

Bořivoj II, dux Boh. *v.* Bohemia.

Brandenburgensis marchio Albrechtus (Ur-
sus) sp. 394.

Bremensis arep. Sigifridus, c. 243.

Bretislaus I, dux Boh. *v.* Bohemia.

Bretislaus II, dux Boh., *v.* Bohemia.

Carolus Magnus *v.* Romanorum imperatores.
Časta, filius Vojslavi, camerarii regis Boh.,
c. 251.

Čěč, comes de Železnice, or. 296.

Clemens III antipapa *v.* Romani pontifices.

Clemens III papa *v.* Romani pontifices.

Coelestinus III papa *v.* Romani pontifices.

Cohan *v.* Kochan.

Conradus III, Rom. rex, *v.* Romanorum
imperatores et reges.

Conradus, dux Boh., *v.* Bohemia.

Cracovia, *Kraków, opp. Galiciae*. — Epi.:
Lambertus ed. 96. — Mathaeus (ed. 153).

Daniel I, ep. Prag., *v.* Praga.

Daniel, abb. Waldsassensis, dep. 351.

Dietlebus, nobilis, or. 344.

Dietpaldus, marchio de Vohburg, *v.* de
Vohburg.

Elisabeth, ducissa Bohemiae, *v.* Bohemia.
Engildeo, nobilis, (ed. 47).

Eppo, praefectus Belinensis, sp. 378.

Ercimbaldus, fr. hospit. s. Ioh. Hierosolymi-
tani, (or. 293).

Eugenius III papa *v.* Romani pontifices.

de **F**alkenberg, Gotfridus, (ed. 320^a).

Fridericus, ep. Prag., *v.* Praga.

Fridericus I, Rom. imp. *v.* Romanor. imp.

Fridericus, dux Boh., *v.* Bohemia.

Fridericus, dux provinc. Olomuc. *v.* Moravia.

Frisinga, *Freising, Bavaria, prov. Oberbayern*. — Ep.: Adalbertus, c. 222.

G. monachus quidam, ed. 93.

Gerbirga, ducissa Boh., *v. Bohemia*.

Godescalcus, abb. Siloensis, c. 302.

Gotfridus de Falkenberg (ed. 320^a).

Gregorius VII papa *v. Romani pontifices*.

Gregorius VIII papa *v. Romani pontifices*.

Guido, cardinalis diac., c. 135.

Guillelmus II, rex Anglorum, sp. 388.

Guillelmus de Pulin, nobilis Moraviae, sp. 400.

Gurcensis ep. Henricus, c. 248, c. 262.

Hadrianus II papa *v. Romani pontifices*.

Hadrianus IV papa *v. Romani pontifices*.

Hartmannus de Mirkov, or. 268.

Hartwicus, arep. Magdeburg. *v. Magdeburg*.

Hatho, arep. Magunt., *v. Maguntia*.

Helicha, ducissa Bohemiae, *v. Bohemia*.

Henricus, ep. Gurcensis, c. 248, c. 262.

Henricus II, ep. Olomuc., *v. Olomuc*.

Henricus, ep. Pragensis et dux Boh., *v. Praga*.

Henricus ab. s. Petri Salisburgensis, *v. Salzburg*.

Henricus II, III, IV, V, VI *v. Romanorum imperatores et reges*.

Henricus II, dux Baioariorum, *v. Bavaria*.

Henricus II, dux Bavariae et marchio Austriae *v. Austria*.

Henricus Superbus, dux Bavariae, *v. Bavaria*.

Hermannus, ep. Augustensis, *v. Augusta*.

Hersteld, *Borussia, prov. Kassel*, monium ss. Simonis Thaddaei, Wicberti. — Monachi, ed. 89.

Hizzo, ep. Pragensis, *v. Praga*.

Hroznata comes, or. 357.

Hugo, abb. Praemonstratensis, c. 164.

Innocentius II papa *v. Romani pontifices*.

Johannes VIII, XIII, XV papa *v. Romani pontifices*.

Juvavum *v. Salzburg*.

Kocelus comes *v. Pannonia*.

Kochan nobilis, mem. 364.

Lambertus, ep. Cracoviensis, *v. Cracovia*. Laureacum, *Lorch*. Epatus. — Ep. Pili-grimus c. 33.

Leopoldus V, dux Austriae, (ed. 314).

Lotharius III, *v. Romanorum imperatores*.

Lucius II, III papa *v. Romani pontifices*.

Ludovicus Germanicus *v. Romanor. imperatores*.

Ludovicus Pius *v. Romanor. imperatores*.

Ludovicus II, lantgravius Thuringiae, sp. 398.

Magdeburg, *Borussia, prov. Sachsen*. — Arepi.: Hartwicus ed. 85. — Wichmannus (ed. 241), c. 260.

Maguntia, *Mainz, Hessen, prov. Rheinhessen*. Arepatus. — Arepi.: Adalbertus I c. 105, c. 114, (ed. 119). — Hatho sp. 368. — Sigifridus I, c. 63, ed. 74. — Wezilo ed. 84, ed. 90. — Willigisus ed. 34.

Mathaeus, ep. Cracoviensis, *v. Cracovia*.

de Mirkov, Hartmannus, or. 268.

Miросlaus, primas Bohemiae, or. 155.

Misna, *Meissen, Saxonia, distr. Dresden*. — Ep.: Benno, sp. 385.

Moravia; duces: Břetislaus (dux Olomuc.) c. 354. — Fridericus, dux Olomuc., or. 247. — Oldricus or. 270. — Otto, dux Olom., c. 79. — Venceslaus c. 110. — Vladimír c. 353. — marchio Otto *v. Bohemia*.

Nemoj (de genere Vršovici) c. 100.

Nicolaus I, II, papa *v. Romani pontifices*.

Odalricus, dux Bohemiae, *v. Bohemia*.

Oldricus, dux Moraviae, *v. Moravia*.

- Olomucensis ep. Henricus II, or. 115, or. 116, c. 156, c. 160, c. 163, c. 165, c. 166.
 Olomucensis provinciae dux *v.* Moravia.
 Otto I, III *v.* Romanorum imperatores.
 Otto dux Bohemiae, *v.* Bohemia.
 Otto dux Moraviae, *v.* Moravia.
- P**annonia, comes (de Slavis) Kocelus, ed. 9.
 Patavia, *Passau. Bavaria, prov. Niederbayern.* Epi.: Berengerus (ed. 44). — Reginmarus (ed. 109). — Udalricus (ed. 103), (ed. 104). — Wolfgerus (ed. 350).
 Paulus et Gebehardus presbyteri *v.* Ratisbona.
 de Perg (*in Austria Super.*), Rudolfus (ed. 113).
 Piligrinus, ep. Laureacensis, *v.* Laureacum.
 Plasy, *germ. Plass, distr. pol. Kralovice,* monium ord. Cist. — Conventus or. 343.
 Praemonstratensis abb. Hugo c. 164.
 Praemonstratense capitulum c. 133.
 Praga. — Epi.: Daniel I c. 161, or. 182, or. 228, or. 229, or. 230, (ed. 234). — Fridericus or. 278. — Henricus c. 303, or. 313, or. 325, or. 335; *v. et.* Bohemia, Henricus dux. — Hizzo ed. 45. — Severus c. 59.
 Přemysl (Otakar) I, dux Boh., *v.* Bohemia.
 de Pulín, Guillelmus, nobilis Moraviae, sp. 400.
- R**atisbona; *Regensburg, Bavaria, prov. Oberpfalz.* — Fraternitas s. Jacobi Scottorum ed. 92; abb. Benedictus ed. 88, presbyteri de: Paulus et Gebehardus (ed. 149).
 Reginmarus, ep. Pataviensis, *v.* Patavia.
 Richza, ducissa Boh., *v.* Bohemia.
 Romani pontifices: Agapitus II sp. 370. — Alexander II sp. 384, ed. 60, dep. 61. — Alexander III c. 258, ed. 259, ed. 263, (c. 271), (c. 272), (c. 273), ed. 282, (c. 283). — Benedictus VI sp. 374. — Clemens III antipapa dep. 87, ed. 94. — Clemens III papa or. 319. — Coelestinus III or. 332, or. 333, or. 352, or. 359, or. 360, or. 361, or. 362. — Eugenius II sp. 366. — Eugenius III or. 142, c. 143, c. 145, c. 146, c. 147, c. 159, or. 167, (ed. 172). — Gregorius VII c. 62, c. 64, c. 65, c. 66, c. 67, c. 68, c. 69, c. 70, c. 71, c. 72, c. 73, c. 75, c. 76, c. 77, c. 81. — Gregorius VIII sp. 407. — Hadrianus II ed. 12. — Hadrianus IV dep. 201. — Innocentius II c. 123, c. 125, c. 127, c. 128, c. 130. — Iohannes VIII c. 13, c. 14, c. 15, c. 16, c. 17, c. 18, c. 19, dep. 20, c. 21, c. 22, c. 23, c. 24, c. 25. — Iohannes XIII sp. 371, sp. 372. — Iohannes XV c. 38. — Lucius II or. 136, c. 140, c. 141. — Lucius III or. 298, or. 299, or. 306. — Nicolaus I (10), dep. 11. — Nicolaus II dep. 57. — Stephanus V c. 26, c. 27, dep. 29. — Victor IV (ed. 203).
- Romanorum imperatores et reges: Arnolfus or. 28. — Carolus Magnus (sp. 365), (1), (2). — Conradus III (ed. 122), (ed. 126), (ed. 129), (ed. 131), (ed. 132), (ed. 134), (ed. 137), c. 138, (ed. 139), (ed. 144), (ed. 148), (ed. 151), (ed. 152), (ed. 162), (ed. 168), (ed. 169), (ed. 170). — Fridericus I (ed. 171), (ed. 174), (ed. 175 — ed. 178), or. 180, (ed. 181), (ed. 183), (ed. 184), (ed. 185), c. 186, (ed. 199), (ed. 200), (ed. 202), (ed. 206), (ed. 209), (ed. 211 — ed. 221), or. 223, (ed. 224 — ed. 226), (ed. 231 — ed. 233), (ed. 235 — ed. 240), (ed. 242), (ed. 250), c. 261, (ed. 264), c. 266, (c. 269), (ed. 275), (ed. 276), c. 277, (ed. 286), c. 291, (ed. 297), dep. 316, (ed. 321), sp. 397, (sp. 401), (sp. 408). — Henricus II (or. 41 — or. 43), (sp. 377). — Henricus III (or. 50), (or. 53), (or. 54). — Henricus IV (or. 58), (ed. 78), (c. 82),

- c. 86. — Henricus V (ed. 101). — Henricus VI (ed. 324), (ed. 327 — ed. 331), (ed. 334), (ed. 337 — ed. 341), (ed. 345 — ed. 347). — Lotharius III sp. 391, (ed. 112), (ed. 120). — Ludovicus Germanicus (ed. 4 — ed. 6), (ed. 8). — Ludovicus Pius (ed. 3). — Ludovicus IV (c. 31). — Otto II sp. 369, (or. 32), (sp. 373). — Otto III. or. 36, (or. 39).
Rudolfus de Perge *v.* de Perg.
- Salzburg**, Iuvavum. Ecclesia arepalis c. 244.
Arepi.: Adalbertus (c. 267), c. 281. — Theotmarus c. 30. — Praepositus: Siboto (ed. 265).
Monium s. Petri: conventus c. 274. — abb. Henricus c. 249.
Severus, ep. Pragensis, *v.* Praga.
Siboto, maioris eccl. Salisburgensis praepositus, *v.* Salzburg.
Sigifridus, arep. Bremensis, c. 243.
Sigifridus I, arep. Magunt., *v.* Maguntia.
Siloe, *Želiv, germ. Seelau, distr. pol. Něm. Brod, germ. Deutschbrod*, monium ord. Praem.; abb.: Godescalcus c. 302.
Soběslaus I, dux Boh., *v.* Bohemia.
Soběslaus II, dux Boh., *v.* Bohemia.
Spitigneus II, dux Boh., *v.* Bohemia.
Steinfeld, *prope Zülpich, dioc. Coloniensis supra Rhenum*, monium ord. Praem.; praep. Ulricus c. 187, c. 188, c. 189, c. 190, c. 191, c. 192, c. 193, c. 194, c. 195, c. 196, c. 197, c. 198, c. 252, c. 253, c. 254, c. 255, c. 256, c. 257.
Stephanus V papa *v.* Romani pontifices.
Strahov (Mons Sion) *prope Pragam*, monium ord. Praem.; abb. Adalbertus, facs. 285.
Svatopluk, dux Bohemiae, *v.* Bohemia.
- Tacholfus**, comes de Bohemia, sp. 367.
Theotmarus, arep., Iuvaviensis, *v.* Salzburg.
Thuringiae lantgravius: Ludovicus sp. 398.
- Udalricus**, ep. Pataviensis, *v.* Patavia.
Udalricus, patriarcha Aquileiensis, *v.* Aquileia.
Udalricus, dux Boh., *v.* Bohemia.
Ulricus, praep. Steinfeldensis, *v.* Steinfeld.
Ulricus, filius Drslavi, or. 336.
- Waldsassen**, mon. ord. Cist. in Bavaria; abb.: Daniel, dep. 351.
Venceslaus, dux Boh., *v.* Bohemia.
Venceslaus, dux Moraviae, *v.* Moravia.
Wezilo, arep. Maguntin., *v.* Maguntia.
Wichmannus, arep. Magdeburgensis, *v.* Magdeburg.
Willigisus, arep. Magunt., *v.* Maguntia.
Vissegrad, *Vyšehrad prope Pragam*, eccl. collegiata ss. Petri et Pauli. — Canonici c. 308.
Vladimír, princeps Olomucensis, *v.* Moravia.
Vladislaus I, dux Bohemiae, *v.* Bohemia.
Vladislaus II, dux (postea I rex) Boh., *v.* Bohemia.
Vladislaus (Henricus), dux Boh., *v.* Bohemia.
de Vohburg, marchio Dietpaldus (ed. 121).
Wolfgerus, ep. Pataviensis, *v.* Patavia.
Vratislaus II dux (postea I rex) Bohem., *v.* Bohemia.
- Zbigneus**, sacerdos et canonicus s. Mariae, c. 124.
de Železnice, Čéc comes, or. 296.

CONCORDANTIA NUMERORUM

HUIUS TOMI ET K. J. ERBENI REGESTORUM BOHEMIAE.

Asteriscus Regestorum numero appositus falsa ab Antonio Boczek saeculo superiore confecta significat.

ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae
1	—	40	16	77	37	*116	—
2	—	IV, 1761	17	78	sp. 375	*117	—
3	—	IV, 1762	18	79	sp. 376	*118	—
4	—	IV, 1763	19	80	38		51
5	—		20	81	—	119	52
6	—	IV, 1764	21	82	—	120	53
7	—	41	22		39	*121	—
8	—	42	23	83	—	*122	—
9	—	43	24	84	} 40	123	54
10	—	44	25	85		124	55
11	—	*45	—	86	—		{ sp. 383
12	—	46	—		41	*125	—
13	—	47	—	87	42	126	56
14	sp. 365	48	29	88	43	*127	—
15	—	49	26	89	—		57
16	1	IV, 1765	27	90	sp. 377	128	58
17	2	*50	—	91	—	*129	—
18	3	51	—	92	44	*130	—
19	—	52	—		45	*131	—
20	—	53	28	*93	—	132	59
21	sp. 366	54	30	94	{ v. not. ad 44	*133	—
22	—	55	sp. 368	*95	—	134	—
23	—	56	—	*96	—	*135	—
24	—	57	—	*97	—	136	—
25	—	58	31	*98	—	137	sp. 384
26	—	59	—	*99	—	138	sp. 385
	4	60	—	100	46	139	60
	5	61	—	101	47	*140	—
27	6	62	sp. 370	102	—		61
28	7	63	32	103	—	141	62
29	8	64	sp. 369	104	—	142	64
	9	65	sp. 373	105	{ v. not. ad 44	143	63
30	sp. 367	66	sp. 372	*106	—	144	66
31	—	67	sp. 371	107	sp. 378	145	65
*32	—	68	—	108	sp. 379	146	67
33	—	69	—	109	sp. 380	147	68
34	{ v. not. ad 9.	70	33	110	—	148	69
—	11	71	sp. 374	111	sp. 381	149	70
35	12	72	34	*112	—	150	71
36	15	73	—	113	50	151	72
37	13	74	35	114	48	152	73
38	v. 18.	75	—		49	153	—
39	14	76	36	115	sp. 382	154	74

ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae
155	75	*199	—	239	134	*278	—
156	76	*200	—	240	133	*279	—
157	77		104	241	} 156	*280	—
158	—	201	—	II, 2635		281	153
*159	—	202	sp. 390	242	136	282	—
	78	203	105		137	283	—
160	79	204	106	243	140	284	165
161	80	205	107	244	141	285	166
162	81	206	108	245	158	286	167
	82	207	109	246	157	287	168
163	sp. 388	*208	—	247	138	*288	—
*164	—	209	110	248	139		169
165	84		sp. 391	*249	—		170
166	sp. 386		sp. 392	250	—	289	sp. 397
167	87	210	—	*251	—	290	sp. 398
168	88	211	111	252	142		171
169	91	212	112	253	143		172
170	86		113	*254	—	291	201
171	95	213	114	*255	—	Add. 3	{ 173
172	—	214	115	256	144	pag. 620	
*173	—	*215	—	*257	—	292	174
174	85	216	116	*258	—	293	178
175	sp. 387	217	117	*259	—	294	176
*176	—	218	163	260	145	II, 2636	177
	83		118	261	146		179
177	{ 92		119	262	147	295	180
178	89		120	*263	—		181
179	93	219	124	264	148	Add. 4	182
180	94	220	sp. 393	265	sp. 396	pag. 621	183
181	90	221	121		149	II, 2637	184
182	96	222	—	*266	—		185
183 = Erb. 407		*223	—	*267	—	296	186
*184	—	224	122	268	—		187
185	97	225	sp. 394	269	150		188
*186	—	226	sp. 395	*270	—		189
187	—	227	123		152		190
188	98	228	125	*271	—		191
189	sp. 389	229	127	*272	—		192
190	100	230	128	*273	—		193
191	99	231	155	*274	—		194
*192	—	232	126		154		195
*193	—	233	—	275	159		196
*194	—	234	{ v. not. ad 129	276	151		197
*195	—	235	129		160		198
	101	236	130		161		199
196	102	237	131		162	297	245
197	—		132		164	298	201
198	103	238	135	*277	—	299	200

ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae
300	202	328	249	365	290	403	—
301	203	329	247	366	287	404	324
	204		250	367	291	405	325
	205	*330	—	*368	—	406	326
	206	331	—	369	243	407	327
302	207	332	261	370	294	408	328
*303	—	333	260	371	292		329
304	208	334	258		293		330
305	209		259	372	296	409	331
306	210	335	262		297		332
307	216	336	sp. 401		298		333
308	211	337	251		299		334
	212		252	373	295	410	339
	213		253	374	305	411	336
	214		254	IV, 1768	306		337
	215		255	II, 2638	307		338
	217		256		308	412	sp. 410
309	218		257	375	302		340
	219	338	266	376	sp. 402		341
	220	339	267	377	sp. 403	413	344
310	221	II, 2783	268	378	300	414	342
311	222	IV, 2077	{ v. not. ad 299	379	301	415	343
312	223		400	380	304	416	—
313	231	340	288	381	303		345
314	224	341	270	382	313	417	346
315	227	*342	—	383	—	418	349
316	225	*343	—	384	sp. 404	419	347
317	226	344	269	385	309	420	348
Add. num. 5 } pag. 621 }	228	345	276	386	310	421	350
	229	346	265	387	312	IV, 1771	351
318	230	347	271	388	311	422	—
	232	348	273	389	sp. 405	423	—
	233	349	272	390	335	424	sp. 411
	234	350	274	391	315	*425	—
319	sp. 399	351	275	392	317	426	353
	235	352	278	393	sp. 406	427	354
	236	353	277	394	sp. 407	428	352
IV, 1767	237	354	279	395	314	429	355
	238	355	—	396	318	430	356
	239	356	289		319	431	357
	240	357	285	397	320	432	358
230	{ v. not. ad 299	358	280		320 ^a	433	363
	241	359	281	398	sp. 408	*434	—
321	242	360	263		sp. 409	*435	—
*322	—		264	IV, 2079	321	436	359
323	244	361	282	399	322	437	360
324	—	362	—	400	—	438	361
325	—	363	283	401	323	439	362
326	248	364	284	402	—		364
327	246		286				

INDEX NOMINUM.

Litteras Č, č, Ch et K, k quare sub C, c, litteram Y, y sub I, i. Singulis nominibus adiecta est significatio uncinis seclusa, qua forma litterae, in quibus nomen legitur, sint servatae, ita ut *or.* originale [autographum], *fasc.* fascimile, *c.* copia [apographum], *sp.* spurium, *ed.* editio intellegendum sit. Numerus Romanus vocibus *c.* et *sp.* adiectus saeculum indicat. Numeri arabici uncinis inclusi, quo anno litterae datae sint, significant; crux ante numerum posita personam commemorari indicat, quae iam vita decesserit. Ex eis qui postea sequuntur numeribus maior paginam, minor lineas quinas indicat; numerus uncinis formae < > inclusus nomen in loco postea interposito legi monet; numerus formae cursivae litteras spurias vel fictas significat.

A.

- A., arep. Maguntinus v. Adalbertus.
A., arep. Saltzburgensis v. Adalbertus.
A., ep. Frisingensis v. Adalbertus.
A., praep. Hallensis v. Alhardus.
Abbatessetia (*c.* XI); *Absteten*, *Austr. Inf.*, d. p. *Tulln* (cc. 987) 41, 30.
Abrammus de Pleinchipach (*ed.*), testis donationis Gebirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
Adalbero (*c.* XI), Adelbero (*or.*) comes (1010) 48, 20. (1055) 53, 10.
Adelbero (*ed.*) de Griezbach (1125) 110, 15.
Adalbertus, Adelbertus (*or.*) Adilbertus (*c.*), Adeburtus (*or.*), Adalpertus, Adalperht (*c.*), Albertus (*or.*).
Adalbertus (*sp.* X), arep. Magdaburgensis (973) 344, 25.
Adalbertus I, arep. Magunt. (1118) 107, 30. (cc. 1131) 116, 5. 118, 5, 15. 126, 25. (1133) 127, 20.
Adalbertus, Albertus, filius Wladizlai regis et Gertrudis reginae Bohemiae, arep. Salisburg. (1169) 212, 5, 35. 213, 30. (1170) 220, 15. 222, 1. (1171) 228, 15, 30. 229, 20. 230, 5. nepos Fridrici I imp. (1172) 230, 20. 234, 20. 235, 25. (1173) 236, 20, 25. (1174) 238, 1. 239, 25. 240, 1—20. (1177) 248, 10, 30. 249, 15. 250, 5. (1183) 269, 10. 270, 15. (1184/5) 276, 10. (1187) 287, 10, 20.
A[lb]ertus, ep. Frisingensis (1163) 202, 1.
Adalbertus, ep. Pragensis (992) 43, 20. (993) 44, 15. 45, 1—15, 35. 348, 1. 349, 25. 350, 25. sanctus A. (1045) 354, 5. (1048) 358, 1. eius festivitas (1158) 177, 20. eius reliquiae 179, 1. 207, 25. 208, 25.
A[dalbertus], praepositus Houensis (1170) 220, 1.
Albertus (*or.*), praep. de Zaczka, Sacensis (1159) 193, 5. (1160) 196, 15. (1165) 205, 15. (cc. 1170) 224, 1. (1175/8) 251, 5. *perperam*: Paltair (*sp.* XII) (1167) 412, 20.
Adalbertus (*c.* XIV) canonicus [Wissegrad.] (1185) 278, 20.
Adelbertus (*or.*) capellanus (1192/3) 311, 10.
Albertus (*or.*) Adalbertus (*sp.* XIII) abb. Cladrubensis (1186) 436, 10, 25. 437, 5. (1189) 297, 20. (1184/5) 306, 5. (1194) 313, 20.
Albertus (*or.*), Adalbertus (*facs.*), abb. Stragowiensis (1175/8) 250, 30. (1184) 274, 15. (1185) 424, 25. (1188) 291, 10. (1189) 297, 15. (1191) 303, 1.
Adelbertus (*c.* XIV) I, marchio de Brandenburch (1144) 142, 25. (1151) 173, 1.
[Albrechtus Ursus] marchio Saxonum (1139) 407, 10.
Adalbertus, Adeburtus (*or.*), marchio Saxonie (1158) 178, 5. (1163) 202, 1. (1165) 203, 15.
Adalbertus filius Ottonis, marchionis de Miszna (1186) v. Otto.
Albertus de Sommerschenburg, comes palatinus Saxoniae (1163) 202, 1.
Adelbertus de Bogen v. Bogen.
Adalpertus (*ed.*) v. de Hohenwalte.
— v. de Holinsteine.
Adalpertus v. de Suzinbach.
Adalperht [comes] testis (847) 3, 30.
Albertus (*or.*) nobilis Moraviae (1174) 239, 15.
Albertus Frozenei, testis (1179) 259, 20.
Albertus (*or.*) testis (1197) 327, 1.
Albertus (*or.*) filius Wissei (1186) 282, 10.
Adaldagus (*sp.* X) arep. Premensis (973) 344, 30.
Adalhelm (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Adalvinus v. Aluinus.
Adeburtus v. Adalbertus.
Adelbero v. Adalbero.
Adelger v. de Wenenbach.
Adelina (*or.*) uxor comitis Reinerii de Bartolomeo (1191) 301, 15.
Adelrammus de Feistritz, nob. Styriae (1158) 178, 15.
Adelrammus de Waldekke (cc. 1130) 115, 15.
Admuntensis (*c.* XVI), *Admont*, *Styria*, d. p. *Liezen*, abb. Liutoldus (1170).
Adolfus (*c.* XIV), comes de Montibus (1144) 143, 1.
Adrastus v. Radozta.
Adrianus v. Hadrianus.
Agapitus (*sp.* X) II papa (948) 340, 1. (memoratur 973) 346, 10.
Agast (*or.*), Agasta, *die Aist*, fl. Austr. Sup. ex sinistra Danubii ripa (853) 4, 25. (1142) 132, 1.
Aggsbach, in *Austr. Inf.*, d. p. *St. Pölten* (1144) 143, 10.
Agna (*or.*) frater Petri prefecti de Dreunich (1175) 244, 10. Cf. Hageno.
Agnes (*or.*) uxor Cunonis filii Gumpoldi (1193) 309, 1.

- Agta (c. XV) de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
 Aibling v. Eipilingen.
 Aist v. Agast.
 Aito (c.), praevicens ad Magadoburg (805) 1, 10.
 Alamanni (900) 31, 15.
 Albanensis episc. Petrus (1144).
 Albea (sp. XII), Albia (or.); *Labe, die Elbe*; fl. Bohemiae (948) 339, 10, 15. (968) 343, 25, 30. (993) 349, 5. (996) 46, 15. (cc. 1057) 363, 30. (1073) 369, 20. 371, 10. (1183) 418, 30. (1185) 424, 1. (1186) 285, 15.
 Albertus v. Adalbertus.
 Albis (852) 4, 15.
 Albia v. Albea.
 Albinus, capellanus Gebhardi episcopi Pragensis (1086) 95, 15.
 Albinus (ed.), fidelis Wratislai I regis Boh. (1090) 100, 10.
 Albrandus (c. XVIII) testis (1185) 277, 20.
 Albrechtsrieth (c.); *Albrechtice, g. Albrechtsried, d. p. Sušice, g. Schüttenhofen*; villa monii Windberg. (ante 1174) 269, 10.
 Albrich (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
 Alchuuinus (sp. X) ep. Nitraensis (824/7) 333, 1.
 Aldenburch (or.), Aldenburg (c. XVI), Altenburg (or.); *Sachsen-Altenburg*; castrum (1165) 203, 20. (1172) 235, 15. (1192) 308, 5—20. burgravius, prefectus: Henricus (1189); Sifridus (1171). hospitale (1192) 308, 10.
 Alexander II papa (1070) 366, 15. (1073) 62, 10. 63, 5. 66, 5. 67, 20.
 Alexander III papa (1170) 220, 1. 222, 5. (1171) 228, 10, 30. (1172) 231, 10. 234, 1. (1173) 236, 30. (1174) 239, 20. 240, 1, 10. (1177) 248, 5, 30. 249, 15.
 Alexander (or.), prepositus eccl. Wissegrad. (1144) 138, 35. 139, 1.
 Alexander, Alexanter (or.) magister, can. Prag. eccl. (1180/82) 266, 1. (1184) 274, 15. cancellarius (1187) 289, 20, 25. 440, 15, 25. (1189) 297, 20. (1190) 298, 30. (1194) 313, 15. 314, 30. (1195/7) 323, 5. (1197) 326, 25.
 Alexander [can. Prag.] (1175/8) 251, 5. (1177) 247, 30. (1180/82) 266, 10. (1185) 278, 20.
 Alexander (or.) notarius (1188) 293, 25.
 Alexandria (c. XII), civitas Lombardiae (1174) 238, 25.
 s. Alexii monium. v. Brevnov.
 Alexius (sp. XIV) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
 Alexius (or.) can. [Wissegrad.?] (1180/82) 266, 10. (1185) 278, 20.
 A[thardus], praepositus Hallensis (1170) 220, 1.
 Alsin (c. XIV) testis (1185) 279, 1.
 Altaha Inferior, *Niederaltach, Bav., Rgb. Niederbayern*, mon. s. Mauricii (860) 5, 30. 6, 1. (1000) 47, 15. abbates: Conradus (1146); Otgarius (860); Rachmundus (1040).
 Altaha Superior, *g. Oberaltaich, Bav., Rgb. Niederbayern, praef. Pögen*, monium. (1100/05) 105, 5.
 Alt-Bunzlau, b. St. Boleslav v. Bolezlau.
 Altenburg v. Aldenburch.
 Altendorf; Henricus et Fridericus de — (1179).
 Althart, b. Staré Hobzí, v. Gobza.
 Alt-Lenzel, b. Staré Mlýnce, v. Wlencich.
 Altus mons, terminus inter Boemiam et Austriam (1179) 259, 1.
 Altzelle, Cella s. Mariae, prope Meissen, monium (1162) 199, 30.
 Aluicus (or.) capellanus (1174/8) 254, 5.
 Alwik (or.) miles epi. Prag. (1177) 247, 35.
 Aluinus (c.), Adalvinus, arep. Salisburgensis (873) 12, 5. 13, 40. 14, 1.
 Amadeus, comes Gebennensis (1162) 201, 10.
 Amo (c.) nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 20.
 Anagnia; *Anagni, It., prov. Roma, distr. Frosinone*; (1174) 239, 30. 240, 5, 10.
 Anastasius (c. XIII) abb. Brevnovensis (993) 44, 40. (45, 10). 350, 25.
 Anconitanus ep. Paulus (873) v. Paulus.
 Andernach, *Rheinprov., Rgb. Koblenz*; curia imperialis (1167) 210, 25.
 Andreas (sp. XII) capellanus ducis Wratislai, abbas monii. Opatovic. (1071) 369, 1.
 Andres (c. XVIII) miles (1185) 277, 20.
 Andreas (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.
 Andreas (or.) (1158/73) 237, 25. (1180) 261, 25.
 s. Andree capella v. Gobza. ecclesia v. Praga.
 Andres v. Andreas.
 Anelessa (c. XIV), *Andechs, Bav. distr. München*; Bertolfus comes de — (1144).
 Anesis (c.), *die Enns, fl. Austriae* (903/906) 35, 20.
 Anglorum (sp. X) archiepi (973) 346, 20. rex: W[ilhelmus] II.
 Anno, ep. Frisingensis (855) 5, 10. (873) 16, 10.
 Anno (sp. X) ep. Vetuarensis (824/7) 333, 1.
 Anselmus, Anselmus (or.), Anshelmus (c. XIII).
 Anselmus, ep. Havelbergensis (1152) 173, 30.
 Anselmus, Anselmus (or.) can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 5. (1194) 313, 15.
 Anshelmus (c. XIII) capellanus (1185) 280, 10.
 Aparma v. Parma.
 Aquilegia, *Aquileia d. p. Gradisca*; patriarcha: Fredericus (1084); Pelegrinus (1160); Sigehardus (1077); Udalricus (1169 sq.).
 Aquisgranum (c.), *g. Aachen, Rheinprov.* (817), 2, 30.
 Aquitania, Pippino tribuitur (817) 3, 10.
 Arbo v. Aribio.
 Ardicius, ep. Gebennensis (1162) 201, 5.
 Arelatensis urbs, *Arles* (1162) 201, 1.
 Argentaria v. Misa.
 Argentina, *Strassburg*; ep. Burchardus (1151).
 Aribio (ed.), arep. Maguntinus (1024) 49, 10.
 Arbo (c.) marchio (903/6) 34, 15, 30.
 Aribio comes terminalis (888) 28, 20.
 Arbo (c.) nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Ariminense; *Rimini, It., prov. Forlì*; territorium (1167) 210, 20.
 Arinwicus de Wocilindorf (1125) 110, 5.
 Arnaldus, Arnoldus (or.).
 Arnaldus (or.), arep. Magontinus, archicancellarius Germaniae (1158) 178, 5. (1160) 193, 25.
 Arnoldus (c. XIV) cancellarius Conradi III regis Rom. (1144) 143, 1. praep. Coloniensis (1149/50) 167, 35. II arep. Coloniensis (1151) 172, 30.
 Arnoldus, abb. Ballenstadensis (1159) 193, 10.
 Arnoldus (or.) sacerdos de Plaz (1180/82) 236, 25.
 Arno (sp. X) arep. Salziburgensis (948) 341, 1.
 Arnoldus v. Arnaldus.

- Arnolfus rex (888) 28, 20. (890) 29, 1. imperator (900) 336, 30.
- Arnstein, ad fl. *Lahn*, *Hessen-Nassau*; monium ord. Praem. (1144) 140, 10. Ludovicus comes de — (1144).
- Arnust, Arnustus v. Ernest.
- Artlebus (*sp. XIV*) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
- Aschrich (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Asinus, filius Hozee (*c. XIII*), miles quidam (1140/48) 155, 5.
- Aspach (*ed.*), praedium monii Reichenbacensis (cc. 1125) 110, 1.
- Assalitus (*or.*), *Gilbert d'Assailly*, magnus mag. hospit. Hierosolymitani [1163/70] (memoratur cc. 1186) 286, 20.
- Atschau, b. *Uhošťany*, v. Ugoscas.
- Avari (817) 3, 10.
- Auaria (*sp. X*), Auarorum partes, Auarorum regio (805) 1, 10. (807) 2, 15. (824/7) 333, 25. (948) 341, 20. (973) 346, 15, 30, dux: Tutundus (824/7).
- Audulfus (*c.*) praevidens ad Ragenisburg (805) 1, 15.
- Augiessel, b. *Újezd* v. Vgezd.
- Augusta; *Augsburg*, *Bav.*, *Rgb. Schwaben et Neuburg*; civitas (1132) 127, 5. (1163) 202, 5. episcopi: Hermannus (1132); Sigifridus (1081).
- Aujezd, b. *Újezd*, v. Vgezdec.
- Aussig, b. *Ústí n. L.*, v. Vzthi.
- Austria (*c. XIII*), *Avstria* (*cr.*), Orientalis marchia, *Osterriche* (*or.*) pagus, tres comitatus (903/6) 34, 25. (1051) 51, 25. (1143) 137, 10. marchia in ducatum erecta (1156) 174, 25. (1171) 229, 15. (1185) 280, 5. (1186) 283, 25. marchio: Henricus (1002); Liupoldus III (cc. 1124). duces: (1179) 258, 15. Henricus II (1156 sq.). Austriae termini versus Bohemiam (1179) 258.
- Azo (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/6) 34, 25.
- B.**
- B. abbatisa s. Georgii (1151) v. Berta.
- Babenberg (*c. XIV*), *Bamberg*, *Bavenberch*; *Bamberg*, *Bav.*, *Rgb. Oberfranken*; (1138) 128, 25. (1144) 140, 15. 143, 10. 175, 15, 20. prefectus urbis: Guichardus (1151).
- Bambergensis episcopatus (1194) 312, 1. epi.: Eberhardus (1151 sq.); Eilbertus (1144); Otto I (1118 sq.).
- Babina (*or.*) *prope Kralovice*; villa monii. Plaz (1175) 243, 20.
- Bach (*sp. XII*) filius Milon, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.
- Bachucha (*c. XIII*), *Bacuka* (*sp. XIV*), *Batucha*, vinitor ecclesiae Lutomer. in villa Sitinich (cc. 1057) 57, 1. 364, 25.
- Bacuka v. Bachucha.
- Badreh (*sp. XII*) *locat.*; quondam villa, ubi nunc est domus singularis *Badry* apud vicum *Odřepsy*, d. p. *Poděbrady* (1088?) 375, 5, 20.
- Baioaria (*c. XI/XII*), *Bauuaria* (*c. XII*), *Bavvria* (*ed.*); *Bayern*, b. *Bavorsko*; (817) 3, 10. (900) 29, 30. (1010) 48, 20. (1086) 94, 20. (1172) 234, 25. *Bauuariorum* regnum (948) 341, 1. (973) 38, 15.
- Baiovvari (*ed.*), *Bawari* (*c. XIII*) (855) 5, 15. (903/6) 34, 15. 35, 5—20. 36, 1.
- Baioariae (*c. X*), *Bauuarienses* (*sp. X*) episcopi (852) 4, 10. (900) 337, 15, 20. 338, 5, 30.
- Baioariorum, *Bauariae* dux: Henricus (987). Henricus Superbus (1132); Henricus II Jasomirgott (1156); Henricus Leo (1163 sq.). comes palatinus v. Witelinesbach.
- Baldingus v. Balduinus.
- Balduinus, Baldingus (*c.*), arep. Juvavensis (1052) 52, 10.
- Balduinus (*c. XVII*) decanus Olomuc. (1195) 318, 15. (1196) 319, 10.
- Baluinus (*or.*) canonicus eccl. Olomuc. et archidiaconus. (1174) 239, 10.
- Ballenstadensis, *Ballenstedt*, *Anhalt*, abbas Arnoldus (1159).
- Baluinus v. Balduinus.
- Bamberg, *Bambergensis* v. *Babenberg*.
- Ban (*c. XV*), servus monii. Strahouiensis in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
- Bance, *Bauce* (*sp. XIII*), villa monii. Cladrub. (1186) 436, 15, 20.
- Bantich (*sp. XII*) *locat.*; *Bantice*, g. *Panditz*, d. p. *Znojmo*. g. *Znaim*; villa ecclesiae Boleslav. (1052?) 362, 1.
- Baranta (*sp. XIII*) donator terrae in Lochuziz (1186) 436, 25, 437, 5.
- Barchinonensis, *Barzelonensis* comes: Raimundus Berengarius IV (1160) 197, 15. (1162) 201, 1.
- Bardaenowic, g. *Bardowiek*, *Hannover*, *Rgb. Lüneburg* (805) 1, 10.
- Baro (*or.*) capellanus et scriptor papae (1144) 140, 5.
- Bartolomeo, *Reinerius* comes de — (1191) 301, 10.
- Bartholomeus (*or.*), *Bartolomeus* (*c. XIII*) can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 10. magister (1184) 273, 20. (1194) 313, 15.
- Barzelonensis v. Barchinonensis.
- Basci (*c. XII*), *Bazcsi* (*sp. XII*), *Bazci* (*sp. XII*) *locat.*; *Bašt velký*, d. p. *Karlín*, g. *Karolinenthal*; villa, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 377, 15, 25. silva eccl. *Wissegr.* 386, 1, 20. villa canonicor. *Wissegradensium* (1130) 113, 15.
- Batek (*sp. XII*), *Batěk*, filius Suebos, de familia ecclesiae *Wissegrad*. in villa *Uinar* (1088?) 390, 25.
- Batucha v. Bachucha.
- Bauce v. Bance.
- Baumgartental v. Poumgartuntal.
- Bauor, *Bawor*, *Baviar* (*or.*).
- Bawor (*or.*) prepositus [can. ecc.] Prag. (1180/82) 266, 5.
- Bauor (*sp. XII*) comes (1167) 413, 20.
- Bauor (*or.*), *Bawor* (*c. XIV*), testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Bawor (*sp. XIII*) testis (1187) 440, 20.
- Bawor (*or.*) testis (1193) 309, 10.
- Baviar (*or.*) frater Clvsene, testis (1192/3) 311, 10.
- Bauschowitz, b. *Boušovice*, v. *Bvsouici*.
- Bauuaria, *Bavvria* v. *Baioaria*.
- Bazci, *Bazcsi* v. *Basci*.
- Bdenewiz (*or.*); *Bdeněves*, *Beňoves*, g. *Wenuschen*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies*; hereditas *Sdzilavi* (1197) 331, 1.
- Bechin, *Bechinensis* v. *Behin*.

- Beccene v. Zbeccene.
Began, Bigan (*sp. XIII*); *Bēhan*; faber monii. Cladrub. in villa Gosetich (1115) 398, 25. (1186) 431, 5, 20.
Behem, Behem, Behim v. Boemia.
Behin (*or.*), Bechin (*c. XIII*); *Bečyně*, *g. Bechin*, *d. p. Milevsko*, *g. Mühlhausen*; Bechinensis (*fac.*) archidiaconus: Detlebus (1167 sq.); Engelbertus (1184/92); Hermannus (1175 sq.).
Bel (*or.*) [nobilis] testis (1197) 331, 5.
Bel (*c. XV*), homo monii. Strahov. in villa Vgone-nici (1143/8) 161, 10.
Belani (*or.*); *Bylany*, *d. p. Kuřná Hora*, *g. Kuttenberg*; villa monii. Sedlec. (1142/8) 156, 30.
Belchic (*sp. XIII*); *Bělčice*, *g. Pilsch*, *ab Opava*, *g. Troppau*, *versus septemtr.*, villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 419, 20.
Belen (*sp. XIV*); *Bēlen*; testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
Belina (*or.*), Belin (*sp. XIII*), *locat.*: Beline (*c. XII*); *Bilina*, *g. Bilin*, *d. p. Teplice*, *g. Teplitz*; civitas (cc. 1057) 55, 30. (1130) 113, 5. (*sp. XIV*) 364, 5. castellani, prefecti urbis: Boguta (1187); Eppo (1043). comes: Sezema (1177).
Belinensis (*c. XIII*) provincia, Belsk (*or.*), *Bělsko*. *locat.*: Wbelsce (*sp. XII*) *V Bělště* (993) 45, 15. (cc. 1057) 55, 20. (58, 1). (1088?) 374, 10, 20. (1169) 217, 20. venator de Belsk: Morek (1169).
Bellunensis, *Belluno*, *It.*, episcopatus (1160) 193, 20. (1161) 199, 5. episcopus: Otto (1161).
Bělov v. Nabeloue.
Belsk v. Belinensis provincia.
Ben (*or.*) frater Budiwoi, nobilis Boh. (1193) 309, 10. 310, 10. (1194) 315, 15. (1195/7) 323, 5. (1197) 325, 1. 326, 30.
Ben (*c. XVII*), testis (1078) 87, 1.
Benada v. Beneda.
Benco, Benec (*or.*); *Beně*; canonicus Pragensis (1180/2) 266, 10. (1194) 313, 20.
Beneda, Benada (*or.*) Stiboric, filius Stibori, de Suaysin (1175) 244, 10. (1177) 246, 5. (1183) 420, 25. (1178/89) 443, 5. (1196) 320, 15. eius frater: Olricus (1175).
Beneda (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.
Beneda (*sp. XIII*) donator terrae in villa Ivnas (1115) 402, 25. (1186) 434, 15.
Benedic [= filius Benedae] Matheus (1185) 279, 10.
s. Benedicti Bonifacii et Alexii monium. v. Brevnov.
Benedictus (*c. XIII*) papa VI (973) 37, 15. 344, 30. († 1086) 93, 40.
Benedictus papa VIII (1024) 49, 10.
Benedictus (*c.*), episc. in terram Sclauorum, qui Marau dicuntur, missus (900) 30, 5.
Benedictus (*sp. XII*) familiaris regis Wratislai, defensor et prepositus eccl. Wissegrad. (1088?) 373, 10, 25.
Benedictus (*c. XVII*) capellanus ducis Mor. (1078) 85, 10. 87, 1.
Benedictus (*ed.*), abb. Scotorum Ratisbonae (1087) 96, 1.
Benedictus (*or.*), frater hospitalis s. Johannis Bapt. Hierosolymitani (1169) 216, 30.
Benes, Beness (*or.*), Benesius (*sp. XIV*).
Benesius (*sp. XIV*) presbyter de s. Maria in Praga (1100/07) 393, 15.
Beness (*or.*) nobilis, cuius sub tutelam monium Teplense commendatur (1197) 324, 15.
Benes (*or.*) Hermanni filius (1197) 325, 1. 326, 30. frater eius: Marquardus.
Benes (*c. XV*) filius Marci, quondam possessor patrimonii in villa Velusi, (1143/8) 160, 20.
Beness (*or.*), Benes (*c. XIV*), testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Beneseuici, Benessewic, Benessouici, Benessowici (*sp. XIII*); *Benešov*, *g. Beneschau*, *d. p. Stříbro*, *g. Mies* (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1.
Beneventum (*sp. XIV*); *Benevento*, *It.*, *reg. Campania*; (1187) 441, 20.
Benic (*or.*); *Beník*; [nobilis] testis (1186) 284, 15. frater eius: Domazlaus.
Benic (*or.*) [nobilis] testis (1197) 331, 5.
Benich (*c. XIII*) miles (1185) 280, 15.
Benik (*sp. XII*) caliciarius eccl. Wissegrad. in villa Ninonich (1088?) 383, 5, 15.
Benno (*sp. XII*) episc. Misnensis (1071) 367, 20. (1085) 92, 10, 15. (1088?) 389, 10, 30.
Berchtesgaden, Perhtesgaden (*c.*); *Bav.*, *Rgb. Oberbayern*; ecclesia (1144) 143, 10. praepositus: Henricus (1170 sq.).
Bernardus (*c. XI*), legatus sedis apostolicae (1073) 63, 20. 64, 5. (1074) 68, 25. 69, 25.
Bernardus ep. Patherbrunnensis (1192) 307, 25.
Bernhardus (*c. XIV*), abb. Clareuallensis (1147) 151, 30. 154, 15. sanctus († 1184) 272, 15.
Bernardus (*or.*) prior [hospit. s. Joh.] Boemie (1181) 262, 5. preceptor hospitalis Jerosolimit. (1182) 268, 10. magister hospit. Jerosolimit. in Boemia (1188) 290, 30. prior (1188) 291, 15. (1189) 297, 10. (1194) 315, 5.
Bernardus (*sp. XIII*) de Cernosich, testis (1115) 402, 25. (1186) 434, 15.
Bernardus (*c. XVIII*) testis (1185) 277, 20.
Bernard (*c. XIV*) testis (1185) 278, 30.
Bernart (*or.*) testis (1192) 307, 5.
Bernhardi villa (*or.*), *Bernartice*, *g. Pernatitz*, *prope Primda*, *g. Pfrauernberg*; Milk et filius eius Pribizlav de — (1158/73).
Berngerus (*ed.*), ep. Pataviensis (1019) 49, 1.
Berosimer (*sp. XIV*) de Coualov (1173) 417, 1.
Berstadt, vicus in Hessen, *distr. Büdingen* (1056) 53, 20.
Berta (*or.*), abbatissa s. Georgii Pragae (1145) 144, 30. (1151) 171, 20.
Bertha (*ed.*), regina, uxor Henrici IV Roman. regis (1077) 81, 30. (1081) 89, 5.
Bertholdus, Bertholt, Berththol, Bertoldus, Bertolt, Perhtoldus (*or.*), Pertholdus (*c.*), Pertoldus (*sp.*).
Bertholdus (*sp. XII*) archidiaconus de Rudnic (1167) 412, 25.
Perhtoldus (*or.*), archipresbyter (1146/8) 163, 20.
Bertholdus (*sp. XIII*), Bertoldus (*or.*) abb. monii. Cladrub. *memoratur*: (1115) 401, 20. (1183) 422, 5. (1186) 433, 20. (1197) 331, 1.
Bertoldus, dux de Zaringen (1162) 201, 10.
Perhtoldus, filius Adelberti comitis de Bogen (1142) 134, 20.
Bertholdus, filius Liutgardae, nob. Bavariae (1100/05) 105, 5.

- Pertoldus (sp. XIV) castellanus de Gradec (1195) 446, 1.
- Bertholdus (or.), frater Heinrici Chideliz, testis (1160) 198, 25.
- Berththol (or.), Bertholt (or.) de Leysin, testis (1180/82) 266, 25.
- Pertholdus de Schwarzinburch, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
- Bertoldus (or.) de Zebrin (1197) 325, 1. 326, 30. filii eius: Zezema et Herman.
- Bertolt (or.), testis (1158/73) 237, 25.
- Bertoldus (or.) testis (1192) 307, 5.
- Pertholdus v. Pomtingen; v. Wichildorf.
- Bertolfus (c. XIV), comes de Anedessa (1144) 143, 1.
- Berwin, Berwinus (or.) agaso epi. Pragensis (1177) 247, 30. pincerna eiusdem epi. (1184/92) 306, 5. (1190) 298, 30.
- Berzon (or.) filius Radone de Breza, testis (1180/82) 266, 25.
- Berzota, Birzota (sp. XIII), homo monii. Cladrub. (1115) 398, 15. (1186) 430, 10. 431, 15, 20.
- Beska (c. XV); Běška; homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
- Besprem, Bezprem (sp. XIII), filius Cirnini, donator terrae in Lochuziz (1186) 436, 20, 25.
- Betharintich (sp. XII) locat.; villa Moraviae ad ecclesiam Boleslav. pertinens (1052?) 362, 1.
- Bethow (sp. XII), Betow (sp. XIV); Bítov, g. Vöthau, d. p. Znojmo; castrum, urbs (1052?) 361, 10. (1195) 446, 20.
- Bezprem v. Besprem.
- Bezďěh v. Peztek.
- Bezded (c. XIII); Bezďěd; canonicus eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 1.
- Bezded (or.) testis (1180/82) 266, 25.
- Bezded (sp. XII) homo ecclesiae Boleslav. in villa Maslouici (1052?) 360, 15.
- Bezded (sp. XII) drizec ecclesiae Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Bezded (sp. XIII) arator monii. Cladrub. in villa Cebeue (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
- Bezdedowici, Bezdedovici (sp. XIII); Bezďědovice, d. p. Blatná; villa monii. Cladrub. (1186) 434, 10. 435, 20.
- Bezdrug (sp. XII) custos ecclesiae Boleslav. in villa Poztrizine (1052?) 360, 10.
- Bezemin (sp. XIII); Bezemín, g. Wesamin, d. p. Teplá, g. Tepl; dimidia villa monii. Cladrub. (1115) 401, 10. (1186) 433, 20.
- Bezen (c. XVIII) homo monii. Gradic. (1078) 84, 10.
- Bezenez (sp. XII) [fortasse corrigendum: Bezene = Bezno prope Ml. Boleslav?] villa, ubi homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 15.
- Bezmirov (or.), Bezmirow (c. XVII), Bezměrov, g. Bezmirau, d. p. Kroměříž, g. Kremsier villa monii. Gradicensis (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 195, 20.
- Bezne (c. XII) locat.; Bezno, d. p. Ml. Boleslav, g. Jung-Bunzlau; villa, ubi terra eccl. Wisegrad. (1088?) 375, 5, 20. villa canonicorum Wisegrad. (1130) 113, 15. Vide et: Bezenez.
- Bezprēm (Bezprēm) v. Besprem.
- Bezstrelova hat (sp. XIII), pons virgis factus, terminus villae Hrobeniky (1183) 420, 1.
- Beztrouycicli (or.) locat.; Bystročice, d. p. Olomouc; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5.
- Bezuy, Bezvy, Bezwi (sp. XIII); Bezuj; pellifex monii. Cladrub. in Pilzn (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 15, 30.
- Bic; Byk; rusticus eccl. Lutomer. (saec. XII ex.) 59, 15. Confer: Bics.
- Bik (sp. XIII) arator monii. Cladrub. in villa Gneunicli (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
- Bicen (or.); Byčen; frater Pribrani et Bun, testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
- Bikkos (c. XVI), Bykoš, d. p. Hořovice; villa custodis sepulcri s. Wencezlai (cc. 1170) 223, 30.
- Biconici (or.), Býkovice (?) villa curiae Cromesirensi adiacens (cc. 1131) 121, 5.
- Bicow (or.); Bykov, curia prope Obora, d. p. Plzeň, g. Pilsen; quondam villa monii Plaz. (1180/82) 265, 20.
- Bics (sp. XII) rudnik eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10—20.
- Bikūt (c. XIII), Bikut (sp. XIV) rusticus ecclesiae Lutomer. in villa Peschas (cc. 1057) 57, 10. 364, 30.
- Bietesca (sp. XIII); Byteška rivus; terminus circuitus Domasove (1048) 357, 25.
- Bigan v. Began.
- Bigedi, Bugidl (sp. XIII); Bijedla, nunc curia araturae prope Merklín, d. p. Přeštice; quondam villa monii. Cladrub. (1115) 396, 10. 399, 25. (1186) 428, 5, 20.
- Bilac v. Bilek.
- Bylany v. Belani.
- Bilek, Bilac (sp. XIII); Bilek; donator villae Repniz (1186) 435, 1.
- Bilina, g. Břlín v. Belina.
- Bilstein, Peilstein; Conradus comes de — (1179).
- Bilzinensis v. Plizen.
- Binka (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Kamene moste (1088?) 378, 5, 15.
- Birnai v. Prenee.
- Birzota v. Berzota.
- Bischici (or.); fortasse Vyšice g. Wispitž d. p. Dačice; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
- Bischofshelm, Bav., Rgb. Unterfranken (1165) 204, 1.
- Biscouicli (or.) locat.; Biškovice, d. p. Holešov, g. Holleschau; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 1.
- Biscupici (or.), Biskupstvo prope Olomouc, villa eccl. Olomucensis (cc. 1131) 118, 25.
- Biscupici (or.), Biskupice, d. p. Uh. Brod g. Ung-Brod; villa eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 122, 1.
- Biscupici (or.), Biskupice prope Jevičko (Gewitsch) d. p. Mor. Třebová; villa eccl. Brenensis (cc. 1131) 123, 1.
- Biscupici (or.); Biskupice prope Hrotovice d. p. Mor. Krumlov, g. Mähr. Kromau; villa eccl. Znoymensis (cc. 1131) 123, 5.
- Biskupstvo v. Biscupici.
- Bisek (sp. XII); Běšek; pistor eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.
- Bystročice, g. Bejstroschitz, v. Beztrouycicli.
- Bitech (sp. XII); Bytěk; tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Wlikoua (1052?) 360, 5.
- Biterbium (or.) v. Viterbium.

- Bizine v. Bzine.
Bladowitz, b. Mladějovice v. Mladeioui.
 Blag, Blago, v. Bleg.
Blagotich (sp. XII) locat.; Blahotice prope Slaný, g. Schlan; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 5, 20.
Blanyce (c. XIII), Blanice fl. in dextra fluminis Otava ripa (1092—1100) 105, 1.
Blanzko (or.); Blansko, d. p. Boskovic; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5.
Blas (sp. XII); Blaž; de familia ecclesiae Wissegrad in Tinec (1088?) 390, 25.
Blas (c. XV), servus monii. Strahov. in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
Blasin (c.), Blažim, d. p. Benešov, g. Beneschau (1000) 47, 30.
Blasii sancti monium in Silva nigra; St. Blasien im Schwarzwald, Baden distr. Waldshut (1138) 128, 25.
Blasius (or.), abb. monii s. Stephani Gradicensis (1160) 195, 1.
Blasius (or.) filius Dersicrai, testis (1194) 315, 15. frater eius: Budiwoy (1194).
Blasius (sp. XIII) piscator monii. Cladrub. in villa Lagowicich (1115) 397, 5. (1186) 429, 5, 25.
Blasouicich (or.) locat.; Blažovice, d. p. Vyškov g. Wischau; villa, ubi terra eccl. Brennen. (cc. 1131) 123, 1.
Blatna (sp. XIV); Blatná; Nicolaus presbyter de — (1100/07).
Blatnice (sp. XII); fortasse Fladnitz prope Retz in Austr. Inf.; villa ecclesiae Boleslav. (1052?) 361, 20.
Blažim v. Blasin.
Bleg (c.), Blego, Bleh, Bleho, Plego (or.) Blag, Blago (c.); Blah, Bleh.
Blago (c. XII) comes (1100/07) 105, 25.
Blego, Blago, Plego (or.), Bleg (c. XVIII) castellanus de Liuthomeric (1177) 246, 5, 247, 20. (1175/8) 251, 10. (1183) 270, 20. 271, 15. comes Lutmericensis (1184/5) 276, 10.
Blago (c. XIII), Bleg (sp. XIII), supanus (1187) 289, 20. 440, 20.
Blag comes (saec. XII ex.) testis 59, 10.
Bleh (or.) de Trebusen (1169) 218, 1.
Bleho (or.) cognatus Groznatae primatis Boemie (1197) 324, 5.
Blego, Bleh (or.) [nob. Boh.] testis (1192) 307, 1. (1193) 309, 10. (1197) 326, 30.
Blehov (or.), Blegou (sp. XII); Blahov, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa monii. Lutomisl. (1167) 415, 1. villa Blehonis (1197) 324, 5.
Bluchina (sp. XIII); Blučina, g. Lautschitz, d. p. Hustopeč, g. Auspitz; (1048) 357, 15, 20.
Blud (sp. XIV) [nobilis] de provincia Olomucensi, testis (1195) 446, 5.
Bluwaschowe (c. XIV), Bluvačov (?), villa quondam monii Ossek (1196) 320, 10.
Bobrava, Bobrowo (sp. XIII); Bobrava, rivulus, qui prope Popovice in fl. Svatka influit; (1048) 357, 15, 25.
Bobrounici (or.), Bobrovnice villa quondam, ubi terra praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 5.
Bobrowa (sp. XIII) villa quondam sita apud rivum Bobrava (1048) 357, 25.
Boček v. Bosco.
Bokesberch, Boxberg ab Mergentheim versus occid.; Cunradus de — (1179).
Bocudicich v. Pocudicich.
Bodiwoi v. Budiwoy.
Boehemi v. Boemia.
Boemani v. Boemia.
Boemania marcha v. Boemie fines.
Boemia, Bohemia, Beheim, Behim (or.), Behem (sp. XII), Boemie regio, partes, terra (800) 332, 5. (807) 2, 15. (817) 3, 10. (948) 339, 15. (950) 36, 25. (968) 343, 25. (991) 42, 20, 25. (996) 46, 15. (1010) 48, 20. (1045) 354, 5, 10. (1052?) 361, 10. 362, 1. (1075) 81, 1. (1088?) 386, 10, 20. (1115) 400, 15. 406, 20. (1143) 137, 10. 138, 10. (1146) 149, 1. 409, 1. (1146/8) 164, 20, 25. (cc. 1150) 170, 1. (1153/8) 187, 10. 188, 25. (1153/70) 227, 25. (1172) 234, 25. (1174/8) 256, 15 sq. (1182) 268, 10. (1183) 420, 20. (1185) 276, 20. (1186) 432, 15, 25. (1188) 441, 30. (1189) 295, 10. 297, 25. (1193) 305, 10. (1196) 320, 5. (1195/7) 321, 30. 322, 15. (1197) 326, 20. Boemie ducatus (993) 44, 40. (1086) 93, 40. regnum (1160) 197, 15.
Boemie fines, Boemiensium termini, metae, Boemania marcha, Boemia marchia, Boemica marcha, Pehaim geschait, terminus Sclauinicus: (835) 4, 30. (1037) 50, 20. (1055) 53, 10. (1100/5) 105, 5. (1108) 106, 10. (1110) 107, 5. (1113) 107, 10. (1125) 110, 15. (cc. 1130) 115, 20. (1142) 132, 1. 135, 25. (1162) 199, 25. (1167) 415, 10. (1179) 259, 1 sq. (1197) 328, 30. — Boemica silva (903/6) 35, 5. 36, 5. V. et. Nortuall. silva, qua Boemia limitatur (1086) 94, 10. (1100/05) 105, 5. (1197) 326, 15. silva, que vocatur Ritmarch (1142) 132, 1. nemus inter provinciam Dalminze et Boemiam (1162) 199, 25.
Porta terrę Natrstenici dicta (1167) 413, 1. porta ad Austriam (1186) 283, 30.
Boemi, Boehemi (or.), Boemani, Beheimii, Poemani, Boemiorum gens (c.): (817) 3, 10. (855) 5, 15. (903/6) 35, 25. (987) 41, 30. (1056) 53, 15. (1132) 127, 10. (1146) 151, 5. (1147) 152, 5. 154, 20. (1160) 198, 5. (1177) 247, 10. (1195) 446, 10. (1196) 320, 5. (1197) 324, 25. Boemie nobiles et universus populus (1147) 151, 30. Boemie barones, nobiles, primates v. in Glossario sub: barones, nobiles, primates.
Boemie episcopi (1184) 273, 10. v. Pragenses epi.
Boemie ducēs, principes, Boemiorum (sp. XII), Beheimorum (c.) dux: (1071) 368, 1. (1126) 404, 15. (1131) 126, 25. (1132) 404, 30. (1139) 407, 10. (1143) 137, 15. (1150) 167, 25. (1152) 410, 20. 411, 5. (1179) 258, 15. (1187) 439, 35. (1196) 320, 5. census de terra Polonię ipsis debitus (1158) 177, 30.
Bolezlaus I (967?). Bolezlaus II (992 sq.). Bolezlaus III (1000 sq.). Boriwoy II (1100/07). Bracizlaus I (cc. 1037 sq.). Brecizlaus II (1092/6 sq.). Conradus Otto (1160 sq.). Fridericus (1144 sq.). Henricus qui et Brecizlaus (1182 sq.). Premisl Otacarus I (1179 sq.). Sobezlaus I qui et Udalricus (1126 sq.). Sobezlaus II (1174 sq.). Suathopluch (1107/09). Udalricus (1012/37). Wenczelus (1174 sq.). Wladizlaus I (1115 sq.). Wladizlaus II (1142 sq.). rex (1158 sq.). Wratizlaus II (1070 sq.). rex I

- (1085 sq.). Zpitigneus II (1048 sq.). Ducissa e: Bozena (post 1046). Elisabeth (1169 sq.). Gerbirga (cc. 1124). Gertrudis (1146 sq.). Heilicha (1189). Judita regina (1158 sq.). Richza (1125). Svataua † (1130).
- Boemie patroni: s. Adelbertus, s. Vencelaus (1158) 177, 20.
- Boemia, Boemenia (sp. XIII); Tacgolfus, Thacholf comes de — (861?).
- Boemiense (or.) theloneum ad monium. s. Mariae Pataviense pertinens (1010) 48, 10.
- Boeznize v. Oboychnice.
- Bogdal (sp. XII); *Bohdal*; custos ecclesiae Wissegradensis in loco Wtraunice (1088?) 385, 5, 20.
- Bohdal (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.
- Bogdan (or.), Bohdan (c.).
- Bogdan (c. XII), nob. Morav. excommunicatus (1145) 146, 25.
- Bogdan (or.) testis (1180/82) 267, 1.
- Bogdan (sp. XII) filius Gormusae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znoicici (1052?) 360, 15.
- Bogdan (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. in villa Nazhoue (1088?) 382, 5, 20.
- Bogdan (sp. XII) homo eccl. Wissegrad. Nazatore in Pragensi suburbio (1088?) 384, 5, 20.
- Bogdan (sp. XII) tornarius in villa Degnicih (1088?) 380, 5, 20.
- Bogdan (sp. XIII) rotarius monii. Cladrub. in villa Goseticih (1115) 398, 25. (1186) 431, 5, 25.
- Bogdan (c. XIII) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
- Bohdan (c. XV), servus in curia Radunice (1143/8) 161, 5.
- Bogdan (c. XV), homo monii Strahov. in villa Radunice, qui voluntarie se servitio subdidit (1143/8) 161, 5.
- Bohdan (c. XV), bubulcus monii. Strahov. in curia Radunice (1143/8) 161, 10.
- Bohdan (c. XV), homo monii Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
- de Bogen Adelbertus comes (1142) 134, 20. uxor: Hedewic; filii: Hertwicus, Perhtoldus (1142).
- Boges (c. XII); *Boheš*; testis (s. XII ex.) 331, 30.
- Boges (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10.
- Bogg, Bogsa, v. Bogus.
- Boghussca v. Bogusca.
- Bogsicih (sp. XII) locat.; *Bošice*, d. p. Kolín; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 375, 20, 25.
- Boguce, Bogucea, v. Bogus.
- Bogual, Bohuval, Boguchwal (or.), Boguchwal (sp.), *Bohuchval*.
- Bohuval (or.) [can. Pragensis] (1177) 247, 30.
- Boguchwal (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
- Boguchwal (or.) alias Bogus (or.) testis (1181) 265, 1.
- Bogual (or.) testis (1192) 307, 5.
- Boguhual (sp. XIII) donator aratri in villa Buseuicih (1115) 402, 10, 30.
- Boguhual (sp. XII) villicus regis (1146) 409, 30.
- Bohuhwalov (sp. XIII); *Buchvalov*, g. *Hohndorf*, in Siles. Borus. ab *Leobschütz* versus mied. et orient. (1183) 420, 1.
- Bogumext (sp. XII); *Bohumest*; filia Milehnae de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 20.
- Bogumil (sp. XII); *Bohumil*; ministerialis eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
- Bogumil (sp. XII) homo ecclesiae Wissegrad. in villa Noztuleh (1088?) 377, 15, 25.
- Bogumil (sp. XII) faber eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.
- Bogumil (sp. XIII) arator monii. Cladrub. in villa Gneunicih (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
- Bogumil (sp. XIII) pistor monii. Cladrub. (1115) 398, 1. (1186) 430, 25.
- Bogumil (c. XII) servus eccl. Wissegrad in suburbio (1130) 114, 20.
- Bogumila (c. XII); *Bohumila*; de familia eccl. Wissegrad. (1100/07) 106, 5.
- Bohumila (c. XV) de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Bohun (c. XIII); *Bohuň* pater Zbihněvi canonici († 1125/40) 130, 5. Uxor eius: Bozena.
- Bogunouice (sp. XII); *Bohňovice*, d. p. *Litomyšl*, g. *Leitomischl*; villa monii. Lutomisl. (1167) 414, 10.
- Bogurad, Bugurad (or.); *Bohurad*; testis (1180/82) 267, 1.
- Bogus, Bogusa, Bogussa, Boghussa, Boguse, Bogusse, Boguce, Bogucea, Bohuse (or.); Bogg, Bohvsse (c.); Bogsa, Boguza, Bohusa (sp.); *Bohuš*, *Bohuša*.
- Bogus (or.) confrater de conventu Cladrubensi (1197) 331, 5.
- Boguse, Bogusse, Bogussa, Bohuse (or.) barbatus, testis (1169) 218, 5. (1180/82) 266, 15. beneficio castri in Cladesche honoratus, castellanus de Chladeschd (1183) 270, 20. 271, 15. 419, 20. (1184) 274, 20. (1185) 280, 10. 425, 1. comes, fundator eccl. s. Vencezlai in foro Cladsko (cc. 1186) 286, 25. (1188) 294, 1. (1189) 297, 20. (1178/89) 443, 5. Fratres eius: Hermannus (1189); Lutobor (1180/2); Ratibor (1169). Cognatus: Dobromisl (1180/2).
- Bogusa (or.), nobilis Moraviae (1174) 239, 15.
- Boghussa (or.), Bogussa (or.) pater Bogusce, donator partis de Buitsov (1186) 282, 15, 20.
- Bohvsse (sp. XIII) comes (1194) 444, 10.
- Bogussa (sp. XIII) supanus (1187) 440, 20.
- Bogussa (c. XIV) et alter Bogussa testes (1180) 261, 20, 25.
- Bohusa (sp. XIII) testis (1 33) 422, 25.
- Bogus (c. XIV) testis (1181) 265, 1.
- Bogsa (sp. XII) filius Bezdedi, homo ecclesiae Boleslav. in villa Maslouici (1052?) 360, 15.
- Boguza (sp. XII) filius Milon, homo ecclesiae Boleslav. in civitate Bolezlau. (1052?) 360, 20.
- Boguce, Bogucea (or.), Bogucea (sp. XIV) proanimatus (dusnic) ecclesiae Lutomer. in villa Dolan (s. XIII in.) 360, 1. 365, 10.
- Bogusca, Boghussca (or.); *Bohuška*; filius Bogussae († 1186) 282, 15, 20.
- Boguslau, Boguslaus v. Boguzlaus.
- Bogusouici (or.); fortasse *Bošovice*, d. p. *Hustopeč* g. *Auspitz*; villa eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 5.
- Bogusud (sp. XII); *Bohosúd*; capellanus (1052?) 362, 5.
- Boguta, Bogutha, Bohuta (or.), Bohut (c.), Bohit (sp.).

- Boguta (c. XIII) castellanus de Belina (1187) 289, 20. 440, 20.
 Boguta (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
 Bohut (c. XIII), Boemus, [nobilis] testis (1179) 259, 15.
 Bohit (sp. XIII) testis (1183) 422, 25.
 Bogutha (or.) [nob. Boh.] testis (1185) 425, 1. (1194) 315, 10. Frater eius: Chonata (1185 sq.).
 Boguta (or.) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1.
 Bogutha (or.) testis (1193) 309, 10.
 Bohuta (or.) testis (1195/7) 323, 5.
 Boguta (sp. XIV) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
 Bohuta (c. XV), homo monii. Strahov. in villa Radunice (1143/8) 161, 5.
 Bohuslawa (c. XVIII), filia Ottonis I ducis Moraviae (1078) 85, 5.
 Boguza v. Bogus.
 Boguzlaus, Boguzlau, Boguzlav, Boguzlaus, Buguzlau (or.), Boguslau, Boguslaus, Bohuzlaw (c.); Bohuslav.
 Boguzlau (or.), Boguslau (c. XIV), prep. Wissegradensis (1146/8) 163, 15. 165, 1.
 Boguzlaus (or.) can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 5. (1194) 313, 20. 314, 30.
 Boguslaus (c. XIII) capellanus (1187) 289, 20.
 Bohuslaus (or.), Boguzlaus (or.), camerarius [reg. Boh.] (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 224, 5. filius Scaste (1175) 244, 1.
 Boguzlaus (or.), Bohuzlaw (c. XIV) comes, prefectus Sacensis (1196) 320, 15. (1195/7) 323, 5.
 Boguzlaus (c. XVI) filius Petri, testis (cc. 1170) 224, 5.
 Boguzlav (facs.) [nob. Boh.] testis (1175/78) 251, 10.
 Bohuzlaus (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
 Boguzlaus, Boguzlav, Buguzlau (or.) testis (1192) 307, 5. (1193) 309, 10. 310, 10. (1194) 313, 20.
 Boguzlaus (c. XII) frater Heinrici, testis (s. XII ex.) 331, 25.
 Bohedaz (or.); Bohdaš; Radozte [filius] testis (1192/3) 311, 10.
 Bohemia v. Boemia.
 Bohit v. Boguta.
 Bohmelicz (sp. XIV); Bohumělce, g. Pumlitz, d. p. Zno'imo, g. Znaim; villa monii. Lucensis (1195) 445, 25.
 Bohnice, d. p. Karlín, g. Karolinenthal; ecclesia s. Petri; altare (1158) 179, 5. constructor ecclesiae: Gervasius, praep. Wissegrad 179, 10.
 Bohu- v. Bogu-
 Bohuňovice, g. Boniowitz v. Bunouici.
 Boy (or.); Boj; testis (1180/82) 267, 1.
 Boyanowiczyh (c. XIII) locat.; Bojanovice, d. p. Smichov, villa monii. Ostrov. (1107/09) 106, 20.
 Boyanovicz (c. XVII); Bojanovice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier; villa monii Gradic. (1195) 318, 10.
 Boichnicze v. Oboychnice.
 Bojkovice, g. Wojkowicz v. Voycouicich.
 Boyneburg; Boineburg, in inferiore parte fl. Werra vel Homburg prope Stadtoldendorf in Brunswick (1166) 209, 80. Sigifridus comes de — (1192).
 Boisc (or.), locat.: Boissci; Bojišče locus apud Pragm, in quo basilica s. Johannis Bapt. in memoriam victoriae Friderici ducis aedificata (cc. 1183) 271, 25. (1183) 418, 25. (1185) 423, 35. (cc. 1186) 285, 15. 286, 20. (1194) 315, 25.
 Boysez (or.), Boyzes (sp. XIII), Boizez (sp. XII), Boyzensis (c. XIII), Boizienensis (sp. XIV) provincia; Bozensko; provincia Bohemiae, denominata a fluvio Bozes, qui nunc Vičava dicitur (cc. 1057) 58, 20. 365, 5. (1088?) 383, 10, 20. (1158/69) 215, 20. (1183) 420, 25.
 Bola (sp. XIII) donator terrae Tuscoue (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
 Bolebor (sp. XIV) testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.
 Bolemila (sp. XIII) filia Ugronis cocci de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
 Bolemilus (c. XI), sacerdos in terra Cunradi, ducis Znoymensis (1146) 148, 15.
 Boleradicih (or.) locat.; Boleradice al. Polehradice, d. p. Hustopeč, g. Auspitz; villa, ubi terra eccl. Bracizlaue. (cc. 1131) 122, 10.
 Boleradus (sp. XII) abb. [monii. Opatouic?] (1073) 370, 15.
 Bolesilensis v. Bolezlauensis.
 Bolesl- v. Bolezl-
 Boletag (c. XV) homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
 Bolezlau, Bolezlav (or.), Boleslawa, Boleslauensis (sp. XII) urbs, Bolesilensis (c. XIV), Niuunburg (or.); Boleslav Stará, g. Alt-Bunzlau, d. p. Karlín, g. Karolinenthal; civitas, urbs (950) 36, 25. (1052?) 360, 15. 361, 1. Monasterium canonicorum et eccl. s. Wencezlai (1052?) 359, 15. prepositi: Cristoforus (1195 sq.); Cuno (1175/8); Petrus (1159 sq.); Pribizlaus (1184 sq.). canonici (1052?) 359, 25. 361, 1, 5.
 Bolezlau, Bolezlav (or.), Bolezlau (c. XVIII), Bolezlau Nouus (c. XIII), locat.; Bolezlau (c. XII), civitas; Boleslav Mladá, g. Jung-Bunzlau; (1052?) 361, 1. (1130) 113, 5. (1125/40) 130, 25. castellani: Lutebor (1183); Pribizlaus (1177); Vezene (1159); Zawisse (1184).
 Bolezlauensis (c. XIII), Boleslavensis (sp. XIV) provincia, b. Boleslavsko, locat.: W boleslauzscse (sp. XII) (cc. 1057) 58, 10. 365, 1. (1088?) 374, 15, 20.
 Bolezlauenses (or.) villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5.
 Bolezlaus (or.), Bolezlav (facs.), Boleslaus (c. XIII), Bolezlauus (sp. XII); Bolezlavs (sp. XIII).
 Bolezlaus (or.) confrater de conventu Cladrubensi (1197) 331, 5.
 Bolezlaus (sp. XI) I dux Bohemiae (967?) 342, 30. Filius eius: Bolezlaus II; Cristanus; filia: Mlada, quae et Maria.
 Bolezlaus (c. XII), Bolezlavs (sp. XIII) II, dux Bohemiae (992) 43, 25. (993) 45, 20. 347, 35. 350, 20. † (1000) 47, 10. (1045) 354, 5. (1048) 358, 1. Frater eius Cristanus (993); filius: Bolezlaus III.
 Boleslaus (c. XIII) III, dux Bohemiae (1000) 47, 20.
 Bolezlaus (c. XIII) dux, frater Zobezlai I ducis Bohemiae, [dux Olomucensis] † (1130) 114, 1. (1125/40) 405, 25.
 Bolezlauus (sp. XII) dux Poloniorum (1071) 367, 25. 368, 1.
 Bolezlav (facs.) testis (1175/8) 251, 10.
 Bolezlaus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.

Bolic (or.) comes, filius Nacezsse (1175) 234, 25.
Bolik (sp. XIV) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.

Bolonia v. Polonia.

Bonatici, Bonetici, locat.: Bonaticih, -cich (sp. XIII); *Bonětice*, g. *Wonetitz*, d. p. *Tachov*, g. *Tachau*; villa (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1. terra ibidem ad monium Cladrubense spectans (1115) 402, 15. (1186) 434, 15.

s. Bonificii monium. v. Brevnov.

Boniowitz, b. *Bohušovice* v. Bunouici.

Bor (or.), quondam villa monii Plassensis (1192/3) 311, 5.

Bor (sp. XII) homo liber natione Slavus (1071) 367, 20. eius filii: Wicherus, Liutgerus.

Bor, v. Borra.

Bora (or.), qui Prage suspensus est (1158/69) 215, 15.

Bora, Bore (sp. XIII), solutor salis monio. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10.

Boracha (sp. XII) homo ecclesiae Boleslav. in villa Lusas (1052?) 360, 15.

Borata (sp. XIII) debitor mellis monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10. 431, 15, 20.

Borek (c. XV); *Bořek*; homo monii. Strahov in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.

Borena (c. XVIII) *Bořena*?, coniux Predbor, castellani de Zazlaw (1165) 208, 5.

Boreš v. Borse.

Boris (or.); *Bořiš*; cum duobus filiis, testis (1174) 239, 15.

Boriwoy (or.), Boriwoy (c. XII), Borziwog (sp. XIV), Worywoy (c. XIV); *Bořivoj II* dux Bohemiae (1100/07) 105, 25. 392, 20. † (1125/40) 405, 25. Uxor: Gerbirga, soror Liupoldi III marchionis Austr. (1124). Filii: Liupoldus (1115); Zpitigneu (1146/8).

Boriwoy (c. XVI), cuius filii Crinek et Scepan, testes (cc. 1170) 224, 10.

Borizlaue, Borizlau (or.), Borizlav (sp. XIII); *Bořislav*, g. *Boreslau*, d. p. *Teplice*, g. *Teplitz*; villa hospitalis Hierosolymitani (1169) 217, 20. (1183) 418, 30. (1185) 424, 1. (1186) 281, 25, 30.

Borowane, Borowene, Borovane, Borouane (sp. XIII); *Borovany*, g. *Turban*, d. p. *Tachov*, g. *Tachau*; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.

Borowani (or.); *Borované*; incolae villae *Borovany*, g. *Forbes*, d. p. *Budějovice*, *Budweis* (1186) 284, 20.

Borra (or.); *Bor*; silva quondam prope villam sv. *Mikuláš*, d. p. *Kutná Hora*, g. *Kuttenberg* (1142/8) 157, 1.

Borse (or.); *Boreš*; testis (1188) 294, 1. Fratres eius: Grabise camerarius (1188). Slauko (1188).

Boruta (sp. XIV); *Bořita*; filius Voconis, testis (1195) 446, 1.

Borutha (or.) testis (1197) 326, 30.

Borutov (sp. XIV); *Bořitov*; Wsezlau et Jacobus, fratres de — (1173).

Bosa (sp. XII); *Boša* vel *Boža*; ministerialis eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.

Bosa (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Rastileh (1088?) 383, 20. 384, 1. Cf. Boza.

Bosana (c. XV); *Božana*, *Božena*; ancilla monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.

Bosata (sp. XII); *Bošata* vel *Božata*; rudnik eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10.

Bosco (or.), Bosko (c. XVII); *Božek*; canonicus eccl. Olomuc. (1174) 239, 10. archidiaconus [Olomuc.?] (1196) 319, 10.

Bosek (sp. XII); *Bosek* vel *Božek*; piscator eccl. Wissegrad. in villa Trinouaz (1088?) 384, 15, 20.

Bosey (c. XII); *Božej*; nob. Boh. [de genere Vrsovic] testis (1100/07) 105, 30.

Bosey (sp. XIII) cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 400, 10.

Boseň, g. *Bosin* v. Bozni.

Bosenbac (ed.), fl. Austr. Sup. (1108) 106, 5.

Bošovice v. Bogusouici.

Bosyk (sp. XII); *Bošik* vel *Božik*; capellanus (1052?) 362, 10.

Botiz (or.), Botic, Botich (sp. XIII), *Botič*, rivus qui sub Wissegrad in Moldaviam influit (1183) 418, 25. (1185) 424, 1. (cc. 1186) 286, 20.

Boušovice v. Bvsouici.

Boza (c. XIV); *Boža*; testis (1180) 261, 25. Cf. et.: Bosa.

Božata v. Bosata.

Bozden v. Pozden.

Bozdiz (c. XIII) locus in Boh. (?) (1185) 280, 15.

Božek v. Bosek.

Bozcha (sp. XII); *Božecha*; de familia ecclesiae Wissegrad. in Tinec (1088?) 390, 25.

Božej v. Bosey.

Bozen (sp. XII); *Božen*; pkelnic ecclesiae Wissegrad. in villa Loumazicuh (1088?) 384, 10, 20. 385, 1.

Bozen, frater Dobrac, rusticus eccl. Lutomer. (saec. XII ex.) 59, 15.

Božen v. Pauzana.

Bozena (sp. XII); *Božena*; mater Břetislavi I ducis † (post 1052) 361, 10.

Bozena (c. XIII), mater Zbihněvi canonici (1125/40) 130, 5. Cf. etiam: Borena, Bosana.

Bozapor (c. XVIII); *Božapor*; comes [Morav.] (1078) 85, 10.

Bozapor (c. XV) homo monii. Strahov. in villa Radunice (1143/8) 161, 5.

Bozetha (or.); *Božeta*, cuius filius Igenis testis (1180/82) 266, 15.

Bozetha (sp. XII) tornarius scutellarum, homo eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.

Bozeta (sp. XII) drizec eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.

Božik v. Bosyk.

Bozni (c. XIII) locat.; *Boseň*, g. *Bosin*, d. p. *Mnichovo Hradiště*, g. *Münchengrätz*; villa in provincia Bolezlauensi, ubi cocus ecclesiae Lutomericensis (cc. 1057) 58, 15. 365, 1.

Boztech (c. XIV); *Božtěch*, *Božetěch*; testis (1180) 261, 20.

Bozteh (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.

Brachizlauri v. Bracizlauri.

Bracizlauri; Bracizlauri (or.), Bratislauri (c. XVIII), locat.: Brachizlauri, Bretyzlau (sp. XII); Lauenburch (or.); *Břetclav*, g. *Lundenburg*, d. p. *Hodonín*, g. *Göding*; castrum, civitas Moraviae (post 1046) 361, 20. (1056) 53, 20. (1073) 370, 5. (1078) 84, 5. (1160) 196, 5.

Bracizlauriensis ecclesiae villae (cc. 1131) 122, 5 sq.

- Bracizlaus** (c.), **Brachizlaus** (sp. XIII), **Brazizlaus** (sp. XIV), **Brecizlaus** (sp. XIII), **Brecyslaus** (c.), **Prezizlavus** (c.); *Břetislav*; I dux, princeps Boemorum (post 1037) 51, 1. (1043) 351, 25. 352, 5. (1045) 49, 25. 353, 1. 355, 10. (1048) 357, 1, 5. 358, 10 (post 1046) 359, 10. 362, 10. (1054) 177, 35. (1037/55) 52, 25. Filii eius: Zpitigneus II; Wratizlaus II dux.
- Bracizlaus** (c. XII), **Brecislaus** (sp. XII) II, iunior, dux Bohemiae, filius Wratizlai regis (1092/6) 391, 20. (1092—1100) 105, 1. † (1130) 114, 1, 25. (1167) 412, 10, 25. Frater eius: Sobezlaus I dux (1130).
- Brecizlaus** (or.), **Bracizlaus** (sp. XIV), **Bratislaus** (c. XVII), dux Moraviae, princeps Olomuc. (1183) 420, 20. (1190) 301, 1. (1195) 318, 10, 15. 445, 30. (1196) 318, 35. Frater eius: Wladimir dux de Holomuc (1183); soror: Evfemia (1195).
- Brecizlaus**, ep. Pragensis v. Heinricus.
- Brecizlaus** (sp. XIII) comes (1194) 444, 10.
- Bragensis** ep. v. Praga.
- Brandenburg** ad fl. Havel; ep.: Wicherus (1144).
- Brandenburg**, **Brandenburg**; marchio: Adelbertus I (1144 sq.).
- Brance**, **Brannice** (sp. XII) locat.; *Bráník prope Vyšehrad*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 382, 20. 383, 1.
- Brancz** (sp. XIV); *Bránice Něm.*, g. *Deutsch-Brannitz*, d. p. *Brno*, g. *Brünn*; villa monii., Cunciz. (1173) 416, 15.
- Branis** (or.), *Braniš*; filius Zlauae, testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Branis** (sp. XIII) possessor terrae in villa Leschan (1115) 400, 5. (1186) 433, 5.
- Branka** (c. XV), de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Branowicich** v. Wranouicich.
- Bransudici** (or.); *Bransudice*, quondam prope Vršava, g. *Frischau*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim*; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
- Branzud** (sp. XIII); *Bransúd*; donator terrae in Horeuicich (1186) 436, 25.
- Bratislaui** v. Bracizlaui.
- Bratislaus** v. Bracizlaus.
- Bratrata** (sp. XIII) custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
- Bratreo** (c. XIII); *Bratřejov*, d. p. *Sedlčany*; villa Georii de Myleuzc (1184) 273, 10.
- Bratrohna** (c. XII.); *Bratrochna*; de familia eccl. Wissegradensis (1100/07) 106, 5.
- Bratromila** (c. XIII) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
- Bratron** (or.); *Bratron*; testis (1180/82) 266, 25.
- Bratrussa** (sp. XII); *Bratruša*; piscator eccl. Wissegrad. in villa Nazhoue (1088?) 382, 5, 20.
- Braunsdorf**, b. *Brumovice*, v. Brunouicich.
- Brazilaua** v. Bracizlaui.
- Bráde** v. Bridge.
- Breci**, **Brecyslaus**, **Brecizlaus** v. Bracizlaus.
- Břecław**, g. *Lundenburg* v. Bracizlaui.
- Bredbok** v. Predbor.
- Bredzlau** v. Predzlaus.
- Breemberg** (c.), g. *Pfreimd*, Bav., Rgb. *Oberpfalz* (805) 1, 15.
- Bregi** (sp. XII); *Břehy*, d. p. *Pardubice*; villa monii. Opatovic. (1073) 369, 20.
- Bremensis**, **Premensis** (sp. X) ecclesie arepi.: Adaldagus (973); Hartwicus (1151 sq.); Lie-maricus (1086); Sigifridus (1169).
- Brennaz** (c. XIII), **Breniass** (sp. XIV) locat.; *Brňany*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa, ubi homo ecclesiae Lutomer. (cc. 1057) 58, 1. 364, 35.
- Brenne** v. Brnen.
- Brenouwe** v. Breunov.
- Bresaz** (sp. XII), **Brtzaz** (sp. XIII) locat.; *Břežany* d. p. *Kolín*; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 5, 20. (1125/40) 406, 15.
- Bresinaues** (or.), *Březiněves*, d. p. *Karlín*, g. *Karolinenthal*; villa hospitalis Hierosolymitani Pragae (1158/69) 215, 20.
- Bresnik** v. Breznik.
- Břestek* v. Prestaz.
- Bresti** (c. XIII) locat.; *Břest*, ubi medius campus eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
- Bretyzlawe** v. Bracizlaui.
- Breunov** (or.), **Breunowe** (or.), **Brevnov** (c. XIII), **Brevnowe** (or.), **Brewenou** (or.), **Breunoi** (or.), **Breunou** (c. XVII), **Brenouwe** (sp. XIII), **Brunou** (sp. XIII); **Brewenensis** (or.), **Breunensis** (or.), **Brunoensis** (or.), **Brevnovensis** (sp. XIII), **Breunouensis** (sp. XII), **Brevnowensis** (sp. XIII) ecclesia, **Breunouense** (sp. XII) cenobium, **Brevnovense** (sp. XIII), **Prevnovvense** monasterium; *Břevnov* prope Pragam, monium. ss. Benedicti Bonifacii et Alexii (993) 44, 40. 348, 1. 349, 10—25. (1045) 49, 25. 353, 10, 15. 354, 5. (1048) 358, 1. (1073) 369, 1. (1194) 443, 30. maior eccl. in honore s. Adalberti Boemice gentis apostoli (1045) 353, 1. abbas (1048) 357, 10. (1088?) 374, 5, 20. Abbates: Anastasius (993); Henricus (1169 sq.); Meginardus (1043 sq.); Petrus (1160). fratres (1048) 357, 25.
- Brevnowa** (sp. XIII); *Břevnov*; villa ante monasterium eiusdem nominis (993) 348, 1.
- Breza** (or.); fortasse *Břežt*, g. *Presei*, d. p. *Ústí n. L.* g. *Aussig*, *Sedláček*, *Slovník mistopisný* interpr.: *Břežno* d. p. *Mladá Boleslav*, g. *Jung-Bunzlau*; villa eccl. Lutomer. (cc. 1057) 56, 15. 363, 20.
- Breza** (or.); *Břiza Horní*, g. *Ober-Břis*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; (1180/82) 266, 25.
- Breza** (or.) villa quondam hospit. Hierosolymitani (1186) 285, 20.
- Břežany* v. Bresaz.
- Březiněves* v. Bresinaues.
- Brezneč**, **Breznež** (or.); *Malé Březno*, g. *Klein-Priesen*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15. (1189) 297, 1.
- Breznik** (c. XIII), **Bresnik** (sp. XIV) [*Vřesník?*] campus Crisani ministerialis ecclesiae Lutomer. (cc. 1057) 58, 5. 364, 35.
- Breznice**, **Bréznice** (or.); *Krásné Březno*, g. *Schönpriesen*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 1. (1188) 293, 15.
- Breznich** (sp. XIII), **Preznich** (c.); *Březnice* quondam fortasse ibi, ubi nunc est *Dobrá Voda*, g. *Gutwasser*, prope *Hartmanice*, g. *Hartmanitz*; heremus Guntherii 49, 20. (1045) 354, 1.

- Březno Krásné*, g. *Schönpriesen* v. Breznice; — *Malé*, g. *Kleinpriesen* v. Breznec; — *Velké*, g. *Grosspriesen* v. Nabrezine.
- Brezowa* (or.); *Březová*, quondam ab *Mašovice*, g. *Gross-Maispitz* ad orientem; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
- Březovice* v. Wrezouici.
- Bribizlav* v. Pribizlaus.
- Bridge* (c. XIII); *Brđce*, rupis iuxta rivum Slatyunicę (1125/40) 130, 5.
- Brinen*, *Brinensis* v. *Brnen*.
- Brisac* v. *Brizak*.
- Briuinus* (or.), *Priwina* (c.); *Přivina*; dux Slavorum (847) 3, 25. (860) 5, 30. 6, 1.
- Brixinenses*, *Brixen*, *Tirol*; epi: *Heinricus* I (1172); *Richerus* (1174).
- Břiza Horní*, g. *Ober-Břis*, v. *Breza*.
- Brizak* (c. XIII), *Brisac* (sp. XIV) villa in provincia *Bolezlauiensi*, ubi minister ecclesiae *Lutomerici*. (cc. 1057) 58, 15. 365, 1.
- Brná* v. *Prenee*.
- Brňany* v. *Brennaz*.
- Brnen* (or.), *Brinen* (sp. XIV), locat.: *Brenne* (sp. XII); *Brno*, g. *Brünn*; civitas, castrum *Mor.* (1052?) 361, 20. (1073) 370, 10. castellanus: *Moiec* (1174).
- Brennensis* (or.) ecclesia (cc. 1131) 123, 1.
- Brnensis* (sp. XII), *Brinnensis* (sp. XIII), *Brinnensis* (c. XIV) provincia (1048) 357, 20. (1073) 370, 1. (1146/8) 164, 15. (1195) 446, 10. principes: *Zpitigneus* cum fratre suo *Zwatopluk* (1195).
- Brod* v. *Nabrode*.
- Brtzaz* v. *Bresaz*.
- Brum* (or.) testis (1183) 271, 20.
- Brumovice* v. *Brunouicli*.
- Brunou*, *Brunoensis* v. *Breunov*.
- Brunouicli* (or.) locat., *Brunowicz* (c. XIV); *Brumovice*, g. *Brumowitz*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspitz* aut *Brumotice*, g. *Braunsdorf*, d. p. *Krnov* g. *Jägerndorf*; villa, ubi terra praepositurae s. *Wenceslai* (cc. 1131) 120, 5. villa ecclesiae *Olomuc.* (1180) 261, 10.
- Bruwich* (or.), *Pröwech* (or.), villa vicina civitati *Pragensi*, ubi curia monii *Waldsassensis* (1184/5) 276, 1. (1195/7) 322, 15.
- Brziestie* (c.), *Bříství*, d. p. *Český Brod*, g. *Böhmisch Brod*, villa monii *Brevnov.* (993) 45, 35.
- Buben* (c. XVI), quondam arx prope *Plešnice*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies*; *Gumpoldus* de — (cc. 1170).
- Bubeneč Přední* v. *Ovence*.
- Bubneh* (sp. XII) locat.; *Bubny* *Pragae* regio, quondam villa ubi terra eccl. *Wissegrad.* (1088?) 383, 10, 20.
- Buka* (sp. XII) homo ecclesiae *Boleslav.* in villa *Lusas* (1052?) 360, 15.
- Bucan* (sp. XII); *Bukan*; filius *Neg oppilionis*, homo ecclesiae *Boleslav.* (1052?) 360, 1.
- Bucco* (c. XIV), ep. *Wormaciensis* (1144) 142, 20.
- Buch*, monasterium in *Saxonia* ab *Leising* ad orientem (1192) 308, 20.
- Buche* (or.); *Buč*(?) testis (1192/3) 311, 10.
- Buchnowe* (c.), *Puchenau*, d. p. *Linz* (1110) 107, 1.
- Bučina* v. *Nabucine*.
- Bucouane*, *Bucovo*, *Bukovane*, *Bukowa* (sp. XIII); — *Buková*, g. *Mukowa*, d. p. *Horšův Týn*, g. *Bischofteinitz*; villa monii *Cladrub.* (1115) 395, 15, (1186) 427, 1, 15.
- Bukouaz* (or.) locat.; *Bukovany*, d. p. *Olomouc*; villa, ubi terra praepositurae s. *Wenceslai* (cc. 1131) 120, 1.
- Bukouec* (or.), *Bucouez* (sp. XIII); *Bukovec* g. *Mogolzen*, d. p. *Horšův Týn*, g. *Bischofteinitz*; *Dobrogost* et *Mutina* fratres de — (1177).
- Bucouin* (sp. XIV); *Bukovina* quondam apud *Hostim*, g. *Hösting*, d. p. *Mor. Budějovice*, g. *Mähr.-Budwitz*; *Hrut* de — (1173).
- Bukowina*, *Bucowin*, *Bugowin* (sp. XIII); *Bukovina*, d. p. *Kralovice*; villa monii *Cladrub.* (1186) 435, 5, 25.
- Bucownyce* (sp. XIII) locus apud *Scochowicz* ex altera parte fluminis *Wltaue* (993) 348, 20.
- Bucovo* v. *Bucouane*.
- Buda*, testis (saec. XII ex.) 59, 15.
- Budan*, *Buden* (sp. XIII), pastor equarum in villa *Reptech* (1115) 398, 25. (1186) 431, 5, 25.
- Budata* (c. XV); *Buďata*; *bubulcus* monii *Strahov.* (1143/8) 161, 5.
- Budka* (sp. XII) piscator eccl. *Wissegrad.* in villa *Gradisci* (1088?) 377, 1, 20. Cf. *et. Budek*.
- Budek* (sp. XIV) testis de provincia *Brinnensi* (1195) 446, 10.
- Budek* (sp. XII) piscator eccl. *Wissegrad.* in villa *Trinouaz* (1088?) 384, 10, 15. 385, 20. Cf. *et. Budka*.
- Budegoticli* (sp. XI), *Bvdegosticli* (sp. XIII), locat.; *Budohostice*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan*; dimidia villa monii *Brevnovensis* (1045) 353, 5. terra eccl. *Wissegradensis* ibidem (1088?) 378, 20, 25.
- Buden* v. *Budan*.
- Budevoy* v. *Budiuoy*.
- Budilou* (sp.), *Budilow* (c.), *Budiloy* (or.), *Budilo* (facs.), *Budilov*.
- Budilou* (sp. XII) castellanus *Pragensis* (1167) 412, 25.
- Budiloy* (or.) castellanus *Wissegradensis* (1177) 247, 25.
- Budilow* (c. XVI), frater *Gauli* de *Cinan* (cc. 1170) 224, 10.
- Budilo* (facs.) testis (1175/8) 251, 10.
- Budiss* (or.), *Budis* (c. XIV); *Budiš*; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Budis* (sp. XIV) de provincia *Brinnensi* testis, (1195) 446, 10.
- Budisin*, *Bvdessin* (or.), *Budysin* (sp. XIV), locat.: *Budisine* (sp. XII); *Budišin*, g. *Bautzen* in *Saxonia*; (1088?) 386, 5, 20. 387, 10. pagus (1160) 198, 10. Castellanus, prefectus de: *Jarozlaus* (1195); *Stibor* (1159); *Woc* (1175).
- Budiuoy*, *Budiwoi*, *Bvdiwoy*, *Budwoi* (or.), *Budivoy* (facs.), *Eudywoi* (c.), *Budevoy*, *Bodiwoi* (sp.).
- Budiwoi* (or.) prefectus de *Scazlav* (1175) 244, 10.
- Budiuoy* (sp. XIV) subcamerarius ducis *Boemie* (1195) 445, 35.
- Budivoy* (facs.) filius *Ciec*, testis (1175/8) 251, 10.
- Budiuoy* (or.) filius *Dersicrai*, testis (1194) 315, 15. Frater eius: *Blasius* (1194).
- Budywoi* (c. XIV) testis (1180) 261, 20.

Budevoy (*sp. XIII*) testis (1183) 422, 25.
 Budiwoy (*c. XIII*), Bodiwoi (*sp. XIII*) testis (1187) 289, 25. 440, 20.
 Budiwoy, Budiwoi, Bvdiwoi, Budwoi (*or.*) [nob. Boh.] testis (1192) 307, 5. (1193) 309, 10. frater Ben (1194) 315, 15. (1195/7) 323, 5. (1197) 325, 1. 326, 30.
 Budizlau (*or.*) pincerna [ducis Boh.] (1146/8) 163, 20. 165, 5.
 Budov, *g. Budove*, *v. Zbudco*.
 Bug (*c. XII*), fl. Galiciae orientalis (1086) 94, 15.
 Bugidl *v. Bigedl*.
 Bugowin *v. Bucouin*.
 Bugurad *v. Bogurad*.
 Buguzlau *v. Boguzlaus*.
 Buific (*c. XIV*); *Bühz?*; Lutherus de — (1196).
 Buitsov *v. Butsou*.
 Bula (*c. XV*), ancilla monii. Strahov (1143/8) 161, 5.
 Bvika (*or.*), *Pulka* fl. Austr. Inf. (1055) 53, 5.
 Bulgariae (*sp. XI*) gens (967?) 343, 5. Vulgarorum rex [Bogoris] (864) 7, 5.
 Bun (*or.*) frater Pribrani et Bicenii, testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
 Bun (*or.*) testis (1192) 307, 5. (1192/3) 311, 10.
 Bun (*or.*) frater Milotheae, testis (1194) 315, 15.
 Bun (*or.*) testis (1197) 327, 1.
 Bunouici (*or.*), Bunoviczi (*c. XVIII*), Bunovicze (*c. XVII*), *Bohušovice*, *g. Boniowitz*, *d. p. Sternberg*, villa monii. Gradic. (1078) (84, 1). (1126) (111, 15). (1160) 196, 1.
 Buoto (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Burchmannus (*or.*), ministerialis eccl. Misinensis (1160) 198, 25. Fratres eius: Heinricus, Rōdulfus.
 Burchardus, ep. Argentinensis (1151) 172, 35.
 Burkardus, Eichstetensis ep. (1152) 173, 30.
 Burchardus, Purchardus (*c.*) ep. Pataviensis (903/906) 34, 20, 30.
 Burchardus, ep. Wormatiensis (1024) 49, 40.
 Burchardus (*c. XIV*), Purcardus (*or.*) can. [Pragensis aut Wissegrad.] (1180/82) 266, 10. magister (1185) 278, 25.
 Burgundia (1160) 197, 15.
 Burowici (*c. XIII*) villa monii Lucensis (s. XIII) 301, 30.
 Buschovice (*or.*); *Býčkovice*, *g. Pitschkowitz*, *d. p. Litoměřice*, *g. Leitmeritz*; villa monii Teplensis (1197) 326, 10.
 Buseuic (*sp. XIII*) locat.; *Bušovice*, *d. p. Plzeň*, *g. Pilsen*; villa, ubi aratum monii. Cladrub. (1115) 402, 10, 30.
 Bvsouici (*or.*), Bussowici (*sp. XIV*); *Boušovice*, *g. Bauschowitz*, *d. p. Litoměřice*, *g. Leitmeritz*, villa eccl. Lutomerice (cc. 1057) (56, 15). 363, 20.
 Buss (*c. XV*); *Bůš?*; servus monii Strahov. (1143/8) 161, 1.
 Bussouici *v. Bvsouici*.
 Butouic (*sp. XII*) locat.; *Butovice* *d. p. Smíchov*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 383, 5, 15.
 Butsou, Buitsov (*or.*); *Starý Bydžov*, *g. Alt-Bidschow*, *d. p. Nový Bydžov*, *g. Neubidschow*; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 15, 20.
 Bv- *v. Bu-*

Bzine, Bzini, Bizine (*sp. XIII*); Bziň, quondam villa monii Cladrub. (1115) 396, 15. 400, 1. (1186) 429, 1, 20.
 Bznata (*sp. XII*); *Bzněta*; castellanus Wissegrad. (1167) 412, 25.
 Bznata (*c. XVI*), filius Dimitri, testis (cc. 1170) 224, 5.

C, Č, CH, K.

Kabendorf (*ed.*), Dietpaldus de —, testis donationis Richzae ducissae Boh. (1125) 110, 10.
 Cabona *v. Zabona*.
 Căc *v. Cec*.
 Kaka *v. Kata*.
 Cakan *v. Cekan*.
 Cach (*c. XIV*); *Čach*; testis (1180) 261, 20.
 Čachota *v. Cahota*.
 Čachovice *v. Cekouic*.
 Cacin (*or.*); *Kačina*, villa monii. Sedlec. quondam ibi sita ubi nunc est castellum Kačina prope Kutná Hora, *g. Kuttenberg*; (1142/48) (156, 30).
 Čakovice *v. Cahouic*.
 Cacuca (*c. XIII*), Ceacuka (*sp. XIV*); *Čachuta*; rusticus ecclesiae Lutomerice in villa Naztranem (cc. 1057) (57, 10). 364, 30.
 Cada, Chada (*sp. XIII*); *Čáda*; benefactor monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 433, 10.
 Cadáin (*or.*), Kadan (*sp. XIII*); *Kadaň*, *g. Kaaden*; burgus novus super Ogře fluvium situs (1186) 281, 20. parrochia ibidem ad hospitale Hierosolymitanum spectans (1183) 419, 10.
 Cagek (*sp. XII*); *Čajek*; caliciarius eccl. Wissegrad. in villa Ninonich (1088?) 383, 5, 15.
 Kagysouici, Kaysowici (*sp. XIII*); *Kejšovice*, *g. Geischowitz*, *d. p. Teplá*, *g. Tepl*; villa hospitalis Jerosolimit. (1183) 419, 1. (1185) 424, 5.
 Cahen (*sp. XII*) homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) (376, 5).
 Cahota (*sp. XII*); *Čachota*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Lubosine (1088?) (380, 1).
 Cahouic (*sp. XII*) locat.; fortasse *Čakovice Velké*, *d. p. Karlín*, *g. Karolinenthal*; villa, ubi terra monii. Lutomisl. (1167) 415, 1.
 Caic *v. Cec*.
 Caica (*sp. XII*), *Čajka*, *Čejka*; cupedynarius, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 5.
 Ceyka (*sp. XII*) filia Krabauae de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) (390, 15).
 Kaym (*or.*), Cayn, Kayn (*sp. XIII*), Cain (*sp. XIV*); *Kajim*; ep. Olomucensis (1183) 420, 15–30. (1187) 441, 25. (1190) 301, 1.
 Cayn (*sp. XIII*); *Kajin*; arator monii. Cladrub. in Mezcleu (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
 Kaysowici *v. Kagysouici*.
 Kalinic (*sp. XIII*) locat.; *Kalenice prope Horaždovice*; villa, ubi homines monii. Brevnov. (1045) 353, 20.
 Calisce, Calische, Chalice (*sp. XIII*); *Kalistě* quondam inter Manětín et Toužim, villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 25.
 Calysce (*c. XIII*); *Kaliště* (palus), meta Huatym (1125/40) 130, 5.
 Calixtus I papa († 1142) 133, 25.
 s. Calixti presbyter card. Gregorius (1145) 145, 30.
 Calw *v. Gotrifus* comes de —

- Kambe** (ed.) Otto et filius eius Otto de —, testes donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
- Kamenec**; *locat.*; Camenci (c. XII); *Kamenec arx provincialis quondam verisimillime prope Košatky, d. p. Mladá Boleslav, g. Jung-Bunzlau sita*; civitas (1130) 113, 5, 114, 25.
- Kamenecensis provincia (1088?) 387, 1, 20.
- Kamene moste** (sp. XII) *locat.*; *Kamenný most, d. p. Slaný, g. Schlan*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 378, 5, 15.
- Camenica** (c. XIV); *Kamenice*, nunc *Chrudimka*; fl. Boh., meta circuitus de Lubac (1146/8) 164, 25.
- Camenich (sp. XIII), *Kameniche* (sp. XIII); *Kamenice dolní, g. Unter-Kamenzen, d. p. Horšův Týn, g. Bischofteinitz*; ubi aratrum monii. Cladrub. (1115) 403, 1. (1186) 434, 15.
- Camenna hora** (sp. XIII), *Kamenna gora* (sp. XIII). *Kamenná hora, d. p. Kralovice*; villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 25.
- Camic** (or.), *Kamýk*, nunc *Kamenice, g. Kamnitž, prope Chabařovice, g. Karbitž*?; (1169) 217, 20.
- Camic, Camik, Kamik (sp. XIII); *Kamýk Malý, g. Kamigl, d. p. Teplá, g. Tepl*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
- Kamýk, g. Heidenreichenstein, v. Nacamic.*
- Cana** (sp. XII); *Káňa*; filius Bezdedi, homo ecclesiae Boleslav. in villa Maslouici (1052?) 360, 15.
- Cany** (sp. XII); *Káň*; homo ecclesiae Boleslav., qui debet equum habere in curte (1052?) 360, 10.
- Canicli** (sp. XIII) *locat.*; *Kejnice prope Horažďovice*; dimidia villa monii Brevnov (1045) 353, 20.
- Canis**, *Kanis* (sp. XIII); *Kaniš*; parator doliorum in villa Vgrez (1115) 399, 10. (1186) 432, 1, 20.
- Kanitž, b. Kounice dolní, v. Cunicz.*
- Caprisce** (or.), *Kapřiště*? villa quondam eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 1.
- Carcanum**, *Carcano, It., prov. Como* (1160) 197, 15.
- Carde** (c. XVIII), Petrus de — (1183) 270, 25.
- Carinthia**, *Carentani Ludovico II tribuuntur* (817) 3, 10. *Carinthiae dux*: Hermannus (1174).
- Karolomannus** (c. XI), fil. Ludovici II Germ. (847) 3, 30. (873) 11, 1. († 903/6) 34, 30.
- Karolus** (sp. XII) imperator (800) 332, 1. (801?) 335, 25. (807) 2, 1. Cognata eius: Einhilda.
- Karolus** (c. XIII) testis (1185) 279, 1. (1187) 289, 25.
- Carthaginense concilium** 133, 30.
- Caska** (sp. XII); *Časka*; homo eccl. Wissegradensis in suburbio Pragensi Nazatore (1088?) 385, 5, 20.
- Čáše, g. Tschiaschel, v. Csaaslau.*
- Čáslav v. Cazlau et Csaaslau.*
- Casta**, *Cazta*, *Scasta*, *Csta*, *Cezta*, *Časta*, *Česta*.
- Casta* (or.) testis (1146/8) 163, 20, 165, 5.
- Cazta* (c. XVI), filius Voyzlai, camerarii Wladislai I regis Boh. (cc. 1170) 223, 25.
- Scasta* (or.); filius eius Bohuzlaus camerarius (1175).
- Csta* (facs.); *Čsta*; testis (1175/8) 251, 10.
- Certa* (c. XIV) [errore scribae pro: Cezta], *Česta*, testis (1180) 261, 20.
- Castey** (sp. XII); *Častěj*; faber, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
- Castolov**, *Chastolou, Sczastolov, Sczadowoy* (sp. XIII); *Častolov*; piscator monii. Cladrub. in villa Nezabudiz (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 30. 431, 1.
- Caston** (sp. XII); *Častoň*; cervisarius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10.
- Castos** (or.); *Častoš*; filius Siburce (1194) 315, 15.
- Castri** (sp. XII); *Častr*; servus eccl. Boleslav. de villa Lubosin (cc. 1052) 359, 25.
- Castri** (sp. XII) arator eccl. Boleslav. (cc. 1052) 359, 30.
- Castri**, *Chastre* (sp. XIII) calefactor stube in villa Tinez (1115) 399, 1. (1186) 431, 5, 25.
- Castrum novum v. Nouum castrum.
- Kata**, *Kaka* (sp. XII); *Káta*; pistor vel piscator ecclesiae Wissegrad. Nabrode (1088?) 381, 5, 15. 382, 5, 20.
- Kautž v. Hvcsci.*
- Kazelsdorf**, Hermannus de —, nob. Austr. (1125) 110, 15.
- Cazlau**, *Cazlaus, Chaslau, Chazlav, Scazzlav*; *Čáslav*.
- Cazlau, Chaslau* (sp. XIII) primas Lutomicensis tempore ducis Zobezlai I, 402, 1. 434, 10.
- Cazlau* (sp. XII) comes (1167) 413, 15.
- Scazzlav* (facs.) testis (1175/8) 251, 10.
- Cazlaus et alter Cazlaus* (c. XIV) testes (1180) 261, 20, 25.
- Chazlav* (sp. XIII) de Potin, testis (1183) 420, 25.
- Cazlauae v. Csaaslau.*
- Kaznev** (sp. XII); *Kažnov, g. Kasniau, d. p. Kralovice*; villa monii. Plass. (1146) 409, 5.
- Kazpach** (ed.) Rahewinus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
- Cazta v. Casta.*
- Kbel** (c. XII), *Kbely, d. p. Karlin, g. Karolinenthal*; villa, ubi terra custodis Wissegr. (1130) 114, 15.
- Cean v. Cen.*
- Ceaslau v. Csaaslau.*
- Cebeuo** (sp. XIII), *Cebevo, Cebewo, locat.*: *Cebeue* (sp. XIII); *Cebiv, g. Zebau, d. p. Teplá, g. Tepl*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 5. 399, 20. (1186) 427, 5, 15. 433, 1.
- Ceblovicz** (sp. XIV); *Ceblovice*; *Radozlaus* de — (1173) 417, 1.
- Cebzanice** (sp. XIII); *Sebranice, d. p. Boskovic*; villa monii. Brevnov. (1043) 351, 30.
- Cec**, *Các, Scecz* (or.), *Ciec* (facs.); *Čěč*; iudex curiae (1175) 244, 5. (1177) 246, 5. 247, 25. (1175/8) 251, 5.
- Ciec* (facs.); filius eius Budivoy (1175/8).
- Cesc* (or.), *Caic* (or.); *Čěč*; comes de Železnice (1180/82) 265, 20.
- Shets* (sp. XIII) testis (1183) 422, 25.
- Ček v. Scek.*
- Ceca** (sp. XII), *Cecsa* (XIII); *Čěča*; rudnik eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10—20.
- Cekan**, *Cakan, Scehan* (sp. XIII); *Čekan, Čakan*; piscator monii. Cladrub. in villa Lagowich (1115) 397, 5. (1186) 429, 5. 25.
- Ceckouic**, *Checchovic, Checchovic, Sceskowiz, Scezgouic* (or.), *Cehckouici, Chekouici, Checko-*

- wici, Checzkouici, Chechovici, Czeckouici (sp. XIII); Čečkovice, g. Eschowitz, d. p. Tachov, g. Tachau; (1115) 395, 10. 399, 25. (1177) 245, 15. (1186) 427, 10. 428, 1. 433, 5. Ratibor de — (1177 sq.), filius eius Jaros (1176 sq.).
- Cecen (c. XIII), Čečen, vinitor ecclesiae Lutomerici in villa Pocraticih (cc. 1057) 57, 1. 364, 25.
- Cecin (sp. XII); Čečen; homo monii. Plass. in villa Mothos (1146) 409, 10.
- Cechah (or.) locat.; Čechy, d. p. Holešov, g. Hollschau; villa, ubi terra eccl. Olomúc. (cc. 1131) 119, 1.
- Cěcyn, Checin, Shexhin, Szheschin, locat.: Checini (or.); Čečin, quondam villa, nunc domus saltuarii prope Babina, d. p. Kralovice; (1180/2) 267, 1. villa, predium monii. Plass. (1184) 274, 5. (1189) 295, 30. (1190) 298, 25.
- Cecin v. Cecen.
- Cekouicih (sp. XII), Csekouicih (sp. XIII), locat.; Čachovice, d. p. Ml. Boleslav, g. Jung-Bunzlau; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 375, 1, 20. (1125/40) 406, 15.
- Cedilice (or.); Sedlec prope Kralovice; villa monii. Plas. (1192/3) 311, 5.
- Cedlize v. Sedlec.
- Keien (sp. XIII); Kejen; homo monii Brevnov. in Zlicina (1045) 353, 5.
- Ceyka v. Caica.
- Čejkovice v. Chaikovici.
- Kejnice v. Canicih.
- Kejšovice, g. Geischowitz, v. Kagysouici.
- Celac (sp. XII); Čelák; sutor ecclesiae Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Celcici (or.), Celcziczi (c. XVIII), Kelczicze (c. XVII); Čelčice, d. p. Přerov, g. Přerau aut Kelčice, d. p. Prostějov, g. Prossnitz, villa, ubi terra monii Gradic. (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 196, 1.
- Celek (c. XV); Čelek; sutor in curia Radunice (1143/8) 161, 5.
- Celestinus (or.) III papa (1191) 303, 1. (1192) 304, 1. (1195) 317, 5. (1197) 327, 15. 328, 15. 329, 15. 330, 5.
- Celewo (sp. XIII), Naceleue (sp. XIII); Čeliv, g. Tschelief, d. p. Teplá, g. Tepl; villa monii. Cladrub. (1115) 401, 10. (1186) 427, 5. 433, 20.
- Celiga (sp. XII); Čeliha, Koliha?; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
- Cella (ed.), Klein-Zell, vicus Austr. Sup. (1108) 106, 10.
- Cella s. Marie, Altzelle prope Meissen; monium. (1162) 199, 30.
- Cen (c. XIII), Cean (sp. XIV); Čen; rusticus ecclesiae Lutomerici in villa Yscri (cc. 1057) 57, 10. 364, 30.
- Čeněnice v. Csanatih.
- Ceraua (sp. XIII); Čerava; filia Bodobe de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
- Cerekuice (sp. XII); Čerekuice, d. p. Litomyšl, g. Leitomischl; villa monii. Lutomisl. (1167) 414, 10.
- Čermná v. Rufus puteus.
- Cerna, Črňa v. Crina.
- Černá hut, Černěhat, g. Tschernheit, v. Scernogat.
- Černata v. Chernata.
- Cerncine (or.) locat.; Čerčín, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa, ubi terra eccl. Přerou. (cc. 1131) 121, 1.
- Cernicouicih (or.) locat.; Černikovice, quondam prope Koryčany, d. p. Kyjov, g. Gaya; villa ubi terra eccl. Bracizlaue. (cc. 1131) 123, 1.
- Cernin, Círnin, Cýrnin, Crinin; Černín. Cernin, Crinin (sp. XIII) donator villae Neganiche (1115) 401, 10. (1186) 433, 15.
- Cýrnin (sp. XIII) comes (1194) 444, 10.
- Círnini filius Besprem v. Besprem.
- Cýrninye (c. XIII) locat.; Černín silva quondam prope Beroun, ubi terra monii Ostrov. (1037/55) 53, 1.
- Cerninoue (or.) locat.; fortasse Černín apud Jevišovice, g. Jaispitz; villa, ubi terra eccl. Znoy-men. (cc. 1131) 123, 5.
- Cernosich, locat.: Cernosicih, Chernosicich, Chirnosicih, Círnosicich (sp. XIII); Černošice, d. p. Smíchov; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 397, 1. (1186) 429, 5, 20. Bernardus de — (1115). Černoušek v. Crenuc.
- Cernovic (or.); Černovice; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1178) 252, 20.
- Cernozičih (c. XII) locat.; Černožice, d. p. Králové Dvůr, g. Königinhof; villa monii Opatovicensis (s. XII ex.) 331, 25.
- Černůtky, g. Černutek v. Círnoticih.
- Kerstr (or.); Kešťany?; Dama de — (1194).
- Certa v. Casta.
- Cesc v. Cec.
- Česky v. Hiski.
- Cesici (or.), Těšicé, d. p. Hranice, g. Mähr. Weisskirchen; villa ad curiam Cromesirensensem pertinens (cc. 1131) 121, 5.
- Cesslav v. Csalau.
- Cestata v. Cstata.
- Cestina (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. in villa Nazhoue (1088?) 382, 5.
- Cetisouicih (or.) locat.; fortasse Tečovice ab Tlu-mačov (d. p. Uh. Hradiště, g. Ung.-Hradisch) versus merid. et orient.; villa ubi terra eccl. Přerou. (cc. 1131) 120, 10.
- Cetohouicih (or.) locat.; Četěchovice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier; villa, ubi terra eccl. Spigtigne. (cc. 1131) 122, 1.
- Ceulchov v. Culchov.
- Cezema v. Zezema.
- Chabry, g. Chabern v. Chrabercyh.
- Chada v. Cada.
- Chadoldus de Harroz, nobilis Austriae (1156) 174, 10. patruus eius: Chadoldus senior 174, 10.
- Chagere, Diepoldus de —, testis donationis Gerbirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
- Chaikovici (or.); Čejkovice, quondam prope Olek-sovice, g. Gross-Olkowitz, ubi nunc campus dicitur Schankwitz-Acker, villa capellae s. Georgii in Strachotin (1190) 300, 20.
- Chalisce v. Calisce.
- Chamba (or.), Champ; der Kamp, fl. Austr. Inf. (1002) 48, 1. (1147) 154, 1.
- Chanavi (sp. XIII) montes in regione apud Sebranice, d. p. Boskovic (1043) 352, 1.
- Charadic, Charadich (sp. XIII); fortasse Čeradice, d. p. Zatec, g. Saaz; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 15. (1186) 433, 10.

- Chaslau v. Cazlau.
 Chastolou v. Castolov.
 Chastre v. Castri.
Chaua (sp. XIII); *Čáva?*; arator monii. Cladrub. in villa Zitne (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
 Chazlav v. Cazlau.
 Checchovic, Checchovoic v. Ceckouic.
 Checín, Checini v. Cěcyn.
 Checzkouici, Chehckouici v. Ceckouic.
Chegost (or.); *Čehost?*; villa quondam monii Lucensis (1190) 300, 20.
Chernata, Cirnata (sp. XIII); *Černata*; cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5.
 Chernosicich v. Cernosich.
Chezul, Chezil, Chozil, Gozilus (c.), Kocelus, Kocel, comes de Sclavis [filius Briuini], (861) 6, 20, 30. (869) 8, 10. (873) 11, 15. (876/80) 6, 35.
Chideliz (or.); [i. e. filius Chitele] Heinricus et fratres eius Sifridus, Bertholdus, testes (1160) 198, 20.
Chilicchi (sp. XIII); *Chyllice*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; villa monii. Brevnov. (1194) 444, 1.
 Chýnov v. Hinou.
Chirihstetin (or.), in ducatu Privinae (860) 6, 5.
 Chis, *Chýše*, g. *Chiesch*, v. His.
 Chýška Velká v. Cisca.
Chiske (c. XVIII) testis (1183) 270, 25.
Chisko (c. XVIII), *Thischō* (or.), Teskoy (sp. XII); *Čížkov*, g. *Cischkau*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; predium, villa monii. Plaz. (1146) 409, 25. (1183) 270, 10. (1193) 310, 5.
Chitele (c. XII), fidelis Henrici IV Rom. regis (1081) 89, 5.
 Chladeschd v. Kladsko.
 Chlum, g. Klum, v. Nachelme.
 Chlumec v. Hlmecs.
 Chlumeček v. Chulmisac.
Chocebutz (sp. XIII); *Chcebutz*, g. *Zebus*, prope *Štětí*, g. *Wegstädtl*; villa cum ecclesia et curiis monii Brevnov. (993) 349, 1.
 Chochan, Chochanus v. Cochan.
 Chodov v. Codou et Hodow.
 Chodovice, g. *Chodowitz* v. Hudonicih.
 Chodžov v. Hotsov.
Cholaz (or.); *Holas?*; camerarius ducissae Helichae (1189) 295, 35. Cf. Golas.
 Cholína, g. *Köllein*, v. Nacholine.
Chomutowiczi (c. XVIII), Chomutowiczi (c. XVII), Chomoutov, g. Chomotau, d. p. Olomouc, g. Olmütz; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) 84, 1. (1126) 111, 15.
 Chonata v. Honata.
 Choňka v. Honika.
Chonzanwisa (c.) in Austr. Sup. (1110) 107, 1.
 Chorvati v. Chrouati.
 Choryň, g. Chorin, v. Nachorini.
 Choseticic, Choseticich v. Goseticich.
 Chotata v. Hotacsá.
 Chotěbudice, g. Kettowitz, v. Gotibodic.
 Chotecs, Choteze, Chotc (sp. XIII), Choteč rivulus, nunc *Radotínský potok* (1115) 397, 5. (1186) 429, 10, 25.
Chotey (or.); *Chotěj*; testis (1189/82) 266, 25.
 Choten v. Goten.
 Choteš v. Hotesu.
 Chotesewic v. Hotesuich.
 Chotěslav v. Gotezlav.
 Chothebor v. Gothebor.
 Chotusice v. Hothovici.
 Chouč v. Hvcsci.
 Chozil v. Chezul.
Chrabercy (c. XIII) locat.; fortasse Chabry, g. Chabern, d. p. Karlin, g. Karolinenthal; villa monii Ostrov. (1092) 104, 25.
Chrauuko (or.); Krawsko (c. XIII), Krawsko, d. p. Znojmo, g. Znaim; villa in prov. Znoymensi, monio Ostrov. data (1092) 104, 20. villa monii Lucensis (1190) 301, 1.
Chrazna (c. XIII); Chrastná, g. Chrasney, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa Georii de Myleuzc (1184) 273, 15.
Chreno (facs.); Chřen; filius Juratae praepositi Melnicensis (1175/8) 250, 30.
Chrepici (or.); Křepice, d. p. Mor. Krumlov, g. Mähr. Kromau; villa capellae s. Georgii in Strachotin (1190) 300, 20.
Chrynany (c. XIII), Krňany, d. p. Benešov, g. Beneschau, villa monii Ostrov. (1061/85) 90, 1.
 Chrinosicich v. Cernosich.
Christianus (ed.) arep. Maguntinus (1167) 210, 10. totius Germaniae archicancell. (1179) 260, 1.
 Chrouati et altera Chrowati (c. XII), Charvátí, gens Bohemiae (1086) 94, 10.
 Chrudimi v. Hrudim.
 Chruged v. Churoied.
Chrutimichich (c. XIII), locat.; Chruténice prope Unhošť, d. p. Smíchov, villa, ubi custodes eccl. monii Ostrov. (1037/55) 52, 30.
Chub (c. XII), b. Kouba, g. Chamb, fl. Bavariae (1086) 94, 100.
Chulmisac (or.); Chlumeček (?); villa eccl. Wissegrad. (1178) 252, 25.
 Chunicz v. Cunicz.
Chunihohestori (c. X); Königstetten, Austr. Inf., d. p. Tulln (cc. 987) 42, 1.
Chunigisberch (c. XII); fortasse Kynšperk starý, g. Alt-Kinsberg, d. p. Cheb, g. Eger; Usalkus de — (1188) 294, 25.
 Chuno, Chvno, Chunradus v. Conradus.
Chunrewt (ed.); Grosskonreuth, Bav., Rgb. Oberpfalz, distr. Tirschenreuth (1135) 128, 15.
 Chuonradus v. Conradus.
 Churimi v. Kurim.
Churoied, Churugd, Chruged (or.), Kuroged (sp. XIII); Korojedy, g. Juratin, d. p. Tachov, g. Tachau; villa (1177) 245, 10. (1183) 422, 10.
Chutici (c. XII) pagus marchiae Misnensis (1081) 89, 5.
 Chválek v. Hualco.
 Chwaly, g. Chwala v. Hualach.
 Chvatim v. Huatym.
 Chveno v. Conradus.
Chvnringen (c. XIII); Hadmarus de — (1185).
 Chvojen v. Hvogen; Ohvoyne.
 Čibuz v. Vgezd, quod Skalika dicitur.
Cik (sp. XIII); Čik?; camerarius monii. Cladrub. in villa Tuskov (1115) 399, 1, 5. (1186) 431, 25. 432, 10.
 Cica, Citica; Zeitz, prov. Sachsen, Rgb. Merseburg; Cicensis ep.: Vdo (1144); Udo II (1163); Wichmannus (1151).

- Cikta (c. XV); Čichta; de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Cidlina (s. XIII); Cidlina, d. p. Mor. Budějovice, g. Mähr. Budwitz; villa monii Lucensis (s. XIII in.) 301, 30.
- Ciec v. Cec.
- Cyg (sp. XII); Kyj; servus eccl. Boleslav. de villa Obodr (1052?) 359, 25.
- Kygow (or.), Kigiow (c. XVII), Kyjov, g. Gaya, villa monii. s. Stephani Gradicensis (1126) 111, 5. (1160) 196, 5.
- Cila (sp. XII); Čila; custos eccl. Wissegrad. in villa Nagolini (1088?) 382, 15, 20.
- Cinan (c. XVI); Čiňany; Gauel et frater eius Budilow de — (cc. 1170) 224, 10.
- Cirnata v. Chernata.
- Cirnin, Cynrin v. Cernin.
- Cirnosicich v. Cernosich.
- Cirnoticich (c. XV) locat.; Černůtky, d. p. Králové Hradec, g. Königgrätz; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 20.
- Cis (c. XIII); Čis; faber ecclesiae Lutomer. in villa Trnovany (cc. 1057) (57, 5). 364, 25.
- Kyrsi v. Krizi.
- Kis v. His.
- Cisca (c. XV); Chýška Velká, g. Gross-Chischka, d. p. Pelhřimov, g. Pilgram; villa monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
- Kyselenci (or.), Kisselowici (c. XVIII); Kyselovice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier; villa monii. Gradicensis (1078) 83, 20. (1160) 195, 15.
- Cisicich (sp. XIII) locat.; Čižice, d. p. Plzeň, g. Pilsen; villa, ubi aratrum monii. Cladrub. (1115) 402, 10. (1186) 434, 15.
- Čisovice v. Cusowicyh.
- Cisterciensis, Cisterciensium ordo (1142/8) 156, 10. (1184) 272, 10. ordinis fratres (1186) 284, 15. (1192) 304, 10.
- Cistomir (or.); Čestomír, Ctimir; possessor predii Namesci (cc. 1131) 120, 10.
- Cythowicz v. Stichowici.
- Kitzingen, Bav., Rgb. Unterfranken; monium. (1165) 204, 1.
- Civenna, It., distr. Como; homines s. Ambrosii Mediolanensis (1167) 210, 1.
- Čížkov, g. Čischkau v. Chisko.
- Claderub, Cladorub, Cladrub (or.), Claderubi, Cladorubi, Cladrvb (sp. XIII); Kladruby, g. Kladrav, d. p. Stříbro, g. Mies; monium s. Marie ord. s. Ben. (1115) 394, 20. (1177) 245, 5. (1183) 422, 5. (1186) 426, 5, 25. 435, 10. (1178/89) 442, 30. (1197) 331, 1. Abbates: Albertus (1189); Bertoldus († 1197); Lambertus (1169 sq.).
- Claderubi, Cladorubi, Cladruby (sp. XIII) villa monii. Cladrubensis (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15. civitas (1178/89) 442, 30. forum ibidem ab omni theloneo liberum (1115) 400, 20. (1186) 433, 1.
- Cladrub, Kladrubi (sp. XIII); Kladruby, villa monii Cladrub., [quae fortasse iam non exstat (1186) 434, 5, 25.
- Claderub (sp. XII), Rudolt senior de — (1146).
- Cladorubech, Cladorubeh (or.) locat.; Kladeruby, d. p. Valašské Meziříčí, g. Wallachisch Meseřísch; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5). villa quondam eccl. Prerouensis (cc. 1131) 120, 15.
- Cladorubeh (or.) locat.; Kladruby, quondam villa praepositurae s. Wenczlai fortasse inter Olomuc et Holešov, g. Holleschau sita; (cc. 1131) 120, 1.
- Kladsco, Cladsco, Cladzco, Cladzcho, Cladsc, Cladzc, Cladesc, Cladescho (or.), Chladeschd (c. XVIII), Kladsko, g. Glatz, Siles. Borus.; locat.: Cladesche (sp. XIII), v. Kladště; castrum; castellani, prefecti: Bogussa (1183 sq.); Groznata (1169 sq.); Ratibor (1195/7); Riunus (1175 sq.); Vitco (1177). forum (cc. 1186) 286, 25. eccl. lignea, capella s. Marię ibidem spectans ad hospit. Hierosolymitanum (1183) 419, 20. (1194) 315, 25. forensis eccl. s. Wenczlai spectans ad hospitale Hierosolym. (cc. 1186) 286, 25. (1194) 315, 25.
- Klapý, g. Klappay, v. Cleppi.
- Clareuallensis (Clairoaux-sur-Aube) abbas Bernhardus (1147) 151, 30.
- Claustroneuburga; Klosterneuburg, Austr. Inf., d. p. Tulln; (1156) 174, 15.
- Clavatense, Clivio, It., prov. Como, distr. Varese; monium. (1162) 200, 20.
- Kleinpriesen, b. Malé Březno v. Breznec.
- Clemens s., eius reliquiae (869) 8, 30.
- Clemens (ed.) III antipapa (1085) 90, 15. (1086) 95, 15. (1090/91) 101, 20.
- Clemens (or.) III papa (1188) 291, 10. (memoratur 1191) 303, 5.
- Clemens (c. XII) presbyter, testis (s. XII ex.) 331, 30.
- Clenowiz, Glenoviz, Klenouiz, locat.: Glenouicich, Klenouicich (sp. XIII); Klenovice, d. p. Stříbro, g. Mies; villa, ubi tres mansiones monii Cladrub. (1115) 396, 5. 399, 20. (1186) 428, 5, 15.
- Cleppi (or.); Klepý, Klapý, g. Klappay, d. p. Roudnice, g. Raudnitz; villa monii Teplensis (1197) 326, 10.
- Climata (sp. XII); Klimata; filius Quasinae, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
- Klimata (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
- Clobuc (sp. XIV); Klobouky d. p. Hustopeč, g. Auspitz; Leo de — (1173).
- Kluk, Kluky v. Naklku.
- Klum, b. Chlum, v. Nachelme.
- Cluniacensis abbatia; Cluny, Franc., dep. Saône-et-Loire; (1161) 199, 10.
- Klusna (c. XIII), Clusna (sp. XIII) testis (1187) 289, 25. 440, 20.
- Clvsene (or.); Klušen; testis (1192/3) 311, 10.
- Frater eius Baviar.
- Knasawezi (sp. XII) locat.; Kněževes, g. Gross-Herrndorf, d. p. Smíchov; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 380, 10, 20.
- Knouizi (sp. XII) locat.; Knovíz, d. p. Slaný, g. Schlan; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 379, 5, 15.
- Koberic (sp. XIII); Koberice; terra deserta in Modleuic in provincia Prerouensi (1183) 419, 25.
- Kocelus v. Chezul.
- Cochan, Cocchan, Kochan (or.) Chochan (c. XIV); Kochan; dapifer regis Boh. (1159) 193, 5. (1160) 196, 15. 198, 20. (1165) 205, 20.
- Kohan (or.) prefectus de Dudeleb (1175) 244, 10.
- Chochanus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.

- Kochan (c. XVII) testis (1195) 318, 15.
 Cohan (s. XII) [nobilis] (s. XII ex.) 331, 25.
Kochovice v. Kohouich.
Kočin v. Cozin.
 Kokora (sp. XII) filius Caicae cupedynarii, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 5.
Kožov v. Cohcber.
 Codou (or.); Chodov, g. Chodau, d. p. Falknov, g. Falkenau; villa monii Waldsassen (1195/7) 322, 15.
Köllein, b. Cholina, v. Nacholine.
Königgrätz, b. Hradec Králové v. Gradec.
Königslutter; Braunsch., distr. Helmstedt; abbatia (1192) 304, 20.
 Coganec, Coganek (sp. XIII); *Kojánek*; arator monii. Cladrub. in villa Dnisich (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
 Cogata v. Koiata.
 Koh (sp. XII); *Koch*; cocus eccl. Wissegrad in villa Kohouich (1088?) 374, 10, 20.
 Kohaca (sp. XII); *Kochata*; custos eccl. Wissegrad. Wtraunice (1088?) 385, 5, 20.
 Cohcber (sp. XIII), Coheber (sp. XIII); *Kožber*, fortasse *Kožov* nunc curia prope *Kladrubby*, g. *Kladrau*; quondam villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 20. (1186) 433, 10.
 Kohouich, Kohouich (sp. XII) locat.; *Kochovice*, d. p. *Dubá*, g. *Dauba*; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 10, 20.
 Koy (sp. XII); *Koj*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Lubosine (1088?) (380, 1).
 Koiata (or.), Coiata, Koyata (c.) Coyata, Cogata (sp.); *Kojata*.
 Koyata (c. XIV) subcamerarius (1185) 278, 30.
 Koiata (or.) ioculator ducis Boh. (1174/8) 255, 15.
 Coiata (c. XVIII), Koiata (c. XIII) [nob. Boh.] testis (1185) 277, 20. (1187) 289, 25. 440, 20.
 Coiata (sp. XII) aurifex, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
 Koiata (sp. XII) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Modriluze (1088?) 380, 10–20.
 Coyata, Cogata (sp. XIII) de villa Dragavciz, custos capellae s. Galli (1115) 397, 15. (1186) 429, 15, 25. 430, 1.
 Koiatici (or.), locat.: Coiaticih (sp. XII); *Kojetice*, g. *Kojeditz*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa, ubi decima eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 15, 20.
 villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15.
 Koyas (sp. XII); *Kojš*; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) (390, 15).
 Colasoy (c. XIII); *Kolešov* (?), locus vicinus campo eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 15.
Koleš v. Holecs.
 Colech (or.); *Kolec*?; testis (1180/82) 267, 1.
Kolešov v. Colasoy.
 Kolodege (sp. XII); *Koloděje* quondam villa monii. Lutomisl. (1167) 413, 15.
 Colonia (c. XII); *Köln* (a. Rhein); (1118) 108, 1.
 Coloniensis archiepisc. (1085/92) 104, 5. v. Arnoldus II. (1151); Gereon (973); Philippus (1190); Rainaldus (1167); Sigewinus (1086).
 Coloniensis quidam (1153/8) 189, 1.
 Coloniense pondus 262, 1.
 Koluaa (sp. XII); *Kolva*; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
 Kolua (sp. XII); *Kolva*; habens terram Ninonicih (1088?) 383, 5, 15.
 Coluza (sp. XII) sutor mardurinarum pellium, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
 Comagenus (c. X) mons (cc. 987) 42, 1.
 Comboldus v. Gumboldus.
 Comoraz (sp. XII), Komoraz (XIII) locat.; *Komofany curia araturae prope Zbraslav*, g. *Königsaal*; quondam villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 382, 15, 20.
 Cona v. Conradus.
 Conata (or.); *Koňata*; possessor villae Nazucoue (1186) 282, 10.
 Conaza (sp. XIII); *Koňasa*; curialis servus (1115) 399, 15. (1186) 432, 30.
 Conec (or.) iudex (1186) 284, 20.
 Konicich (c. XV) locat.; fortasse *Konice ap. Kadařavec*, d. p. *Turnov* g. *Turnau*; villa, ubi terra monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
 Koniz (c. XVI); *Konice*, g. *Kunitz*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; villa monii. Ossek (1196) 320, 10.
 Conoiedi (c. XIII), Konogedi (sp. XIV); *Konofedy*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa ecclesiae Lutomerice. (cc. 1057) (58, 10). 365, 1.
Konopnice v. Nakonopnici.
 Conradus, Cōnradus, Cunradus, Cūnradus, Cunrat, Cono, Cuno, Cūno (or.) Cŭnradus, Cvonradvs, Chuonradus, Chuno, Chŭno, Chveno (c.), Cona, Kuno (sp.)
 Conradus I arep. Maguntin. (1169) 213, 1. (1173) 236, 25. apost. sedis legatus (1174) 239, 20. 240, 1.
 III Salisburgensis electus (1177) 249, 20.
 III arep. Salisb. (1178) 251, 15.
 Conradus II arep. Salisburg. († 1170) 221, 20.
 Conradus, ep. Eichstättensis (1159) 190, 15.
 Conradus, Cūnradus (or.), ep. Pataviensis (1152) 173, 30. (1158) 178, 1.
 Chŭno, Chveno (c. XIII), Cuno (ed.) II, ep. Ratisbonensis (1172) 231, 25. (1179) 259, 10.
 Conradus (or.), ep. Sabinensis (1144) 139, 25. (1145) 145, 30.
 Cōnradus (c. XII), ep. Traiectensis (1086) 94, 5.
 Conradus, ep. Wormaciensis (1151) 172, 35.
 Cono (or.), Cūno (facs.), Chuno (c. XIII), prep. Bolezlauensis, can. Prag. (1175/8) 251, 5. (1180/82) 266, 1. prep. Prag. (1184) 273, 20.
 Conradus abb. Altahensis (1146) 150, 30.
 Conradus (or.) abb. Nepomukensis (1177) 246, 1.
 Cuno (or.) abb. de Trebeic (1174) 239, 10.
 Cunradus (or.) confrater de conventu Cladrub. (1197) 331, 5.
 Conradus II rex Roman. († 1157) 175, 10.
 Conradus III rex Roman. (1138) 128, 25. (1142) 132, 1. 134, 5. 135, 15, 20. (1143) 136, 25. (1144) 140, 10. 141, 10. 143, 5, 10. (1145) 147, 5. (1146) 150, 30. (1147) 154, 1, 10. (1150) 167, 25. (1151) 172, 10, 20. 173, 5. († 1158) 178, 15. († 1169) 216, 25.
 Conradus (c. XIII), Chuonradus (c. XI), Cōnradus, Cŭnradus, Cvonradus (c. XII) I [dux Brunnensis], frater Wratizlavi II ducis Boem. (1070) 367, 1. (1073) 63, 20. 369, 10. (1074) 70, 15. (1086) 94, 5, 20. (1088?) 388, 1, 20. (1092) 104, 20.

- Conradus, Conradus (or.), Cunradus (c. XII) II dux Moraviensis [Znoymensis] (cc. 1131) 123, 5. (1143) 137, 25. (1145) 146, 25. (1146) 148, 15. (1146/8) 163, 1. Filius eius: Ernesto (1156).
- Conradus, Cunradus (or.) III princeps Moraviensis (1160) 196, 10. (1158/69) 215, 30. princeps de Znogem (1177) 247, 20. (1174/8) 255, 15. Otto (or.), Oddo (c.) comes de Moravia (1179) 259, 15. princeps Mor. (1181) 264, 20. marchio Moraviae (1187) 287, 20. dux Boemiae (1189) 294, 35. [Cunr. qui et Otto 295, 5]. Otto 295, 25, 30. 296, 25. 297, 15, 25. (1190) 298, 1. Boem. dux quond. march. Mor. 299, 30. dux (1191) 301 15, 20. 302, 5—15. († 1195) 317, 10. Mater eius: Maria (1190). Coniux: Helicha (1189).
- Conradus (sp. XIV) dux, frater Henrici episc. et ducis Boem. (1195) 445, 25.
- Conradus frater Friderici ducis Sueviae (1118) 108, 15.
- Conradus (c. XIV) marchio de Witin (1144) 142, 25. (1151) 173, 1.
- Conradus (c. XIII) comes de Bilstein (1179) 259, 10.
- Conradus comes de Brochusen (1192) 307, 25.
- Conradus, burgravius de Nuernberch (1179) 259, 15.
- Cuno (c. XII) nobilis Moraviae (1145) 146, 25.
- Conradus (or.) primas Boemie (1160) 198, 20.
- Chyno (sp. XIII) dapifer [Brachizlai ducis Boem.] (1048) 358, 10.
- Conradus (or.) dapifer Wladizlai II ducis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Conradus (or.) pincerna ducis Wenczelai (1184) 274, 20.
- Cunradus (c. XIII) de Bokesberch (1179) 259, 15.
- Cunradus (sp. XIII) de Dalmisle, donator villae Opatouice (1186) 435, 25. 436, 10.
- Chunradus (ed.) de Roningin, testis donationis Gerbirgae ducissae Boem. (cc. 1124) 109, 1.
- Cunradus (or.) filius Gothescalci, testis (1192/3) 311, 10.
- Cuno (or.) filius Gumpoldi (1193) 309, 1 sq. Uxor eius: Agnes.
- Cunradus (or.) filius Protiue (1192/3) 311, 10.
- Cunrat (or.) filius Sturm, testis (1192) 307, 5.
- Conradus (c. XIV) miles Milgozti comitis (1196) 320, 20.
- Cuno (c. XIII) testis (1187) 289, 25.
- Conradus (c. XIV) testis (1196) 320, 20.
- Conradus (or.) possessor villae prope Misam (cc. 1188) 290, 25.
- Conradus (sp. XIII) benefactor monii. Cladrub. (1115) 403, 5. (1186) 434, 20.
- Cona, Chuno, Kuno (sp. XIII) homo monii. Cladrub. (1115) 396, 10. (1186) 428, 5—20.
- Constantiensis, Konstanz, b. Kostnice, Baden; episc. Salomo (864); Hermannus (1152).
- Constantinus philosophus al. Cyrillus [frater Methodii] (867) 7, 10. (869) 8, 25. 9, 1. († 880) 20, 30.
- Copidl (or.), locat.: Copidle (or.); Kopidlo, d. p. Kralovice, Kralowitz; (1180/82) 267, 1. villa monii. Plaz (1183) 271, 10.
- Copist (c. XIII), locat.: Kopisstech (sp. XIV); Kopisty, g. Kopitz, d. p. Most, g. Brück; villa in provincia Belnensi, ubi rusticus ecclesiae Lutomerice. (cc. 1057) 58, 10. 365, 1.
- Copisteh (c. XIII), Kopisstech (sp. XIV), locat.; Kopisty Německé, g. Deutsch-Kopist, quondam ab Litoměřice versus merid., ubi nunc est Terezín, g. Theresienstadt; villa ubi terra hospitalis ecclesiae Lutomerice. (cc. 1057) 57, 5. 364, 25.
- Corbeia; Korvey, Westfalen Rgb. Minden; monium. (1145) 147, 5. (1152) 173, 15. Abb.: Wiboldus (1149/50).
- Kornice v. Nakorniceh.
- Korofedy, g. Juratin, v. Churoied.
- Kororupch (or.) locat.; Korolupy, quondam in regione apud Pozorice, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa, ubi terra eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1.
- ss. Cosme et Damiani diac. cardinalis: Guido (1144 sq.).
- Kosmonesi (or.); Kosmonosy, d. p. Ml. Boleslav, g. Jung-Bunzlau; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5.
- Kosov, g. Gossau, v. Ghoczov.
- Koseticich v. Goseticich.
- Cossier (c. XVIII), Cossur (c.); Košice prope Pragam; ubi possessio monii Plaz (1185) 277, 15.
- Kostelaz (or.) locat.; Kostelany, d. p. Uh. Hradiště, g. Ung.-Hradisch; villa, ubi terra eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 122, 1.
- Kostelec (or.); Kostelec, prope Kyjov, g. Gaya; villa eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 121, 10.
- Costelech (c. XIII), Kostelec (sp. XIV); Kostelec, g. Weisskirchen, prope Ouštěk, g. Auscha, villa ecclesiae Lutomerice. (cc. 1057) 58, 10. 365, 1.
- Kostelci (or.) locat.; Kostelec, d. p. Holešov, g. Holleschau; villa, ubi terra eccl. Prerouensis (cc. 1131) 120, 10.
- Kostelec prope Nasavrky, v. Glina ad ecclesiam.
- Cosusa (sp. XII); Kožuša?; sutor pellium mardurinarum, homo eccl. Boleslavenensis (1052?) 360, 1.
- Kotwic (ed.), Kottwic (ed.), Göttweig, Austr. Inf., d. p. Krems, monium. s. Mariae (cc. 1124) 108, 30. 109. abb.: Nanzo (cc. 1124).
- Coualov (sp. XIV); Kovalov; Berosimer de — (1173) 417, 1.
- Koualouicli (or.) locat.; Kovalovice, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1. 119, 10.
- Kounice dolní, g. Kanitz, v. Cunicz.
- Cozarouici (or.); Kožárovice, d. p. Smíchov; villa hospit. s. Johannis B. Pragae (1158/69) 215, 20.
- Cozcha; Kostka; Cozche (or.) filius Pribizlaus (1192) 307, 5.
- Cozel (c. XIII), Kozel (sp. XIV) vinitor eccl. Lutomericensis Wzassadi (cc. 1057) 56, 10. 364, 20.
- Cozel, Kozel (sp. XII) piscator eccl. Wissegradensis sis in villa Nazhoue (1088?) 382, 5, 20.
- Kozidol (sp. XIII); Kozi dol; terminus villae Hrobeniky (1183) 420, 1.
- Cozin (c. XVIII); Kočín, d. p. Kralovice; praedium monii. Plassensis (1183) 270, 15.
- Kozlech (sp. XII) locat.; Kožly prope Brandýs n. L.; villa ubi homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 15.
- Cozodre (or.); Kožodry; silva (1169) 217, 15.

- Kozolupech** (sp. XIII) locat.; *Kozolupy*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1186) 436, 5. 437, 1.
- Kozperht** (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Krabaua** (sp. XII); *Krabava*; quaz, de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) 390, 15.
- Krabka** (or.) testis (1174/8) 254, 10.
- Cracovia** (ed.), *Gracouua* (c. XII); *Krakov*, g. *Krakau*; civitas, terminus episcopatus Pragens. (1086) 94, 10. Episc.: Lambertus (1085/92); Matthaeus (1146/7).
- Craiata** (sp. XII); *Krajata*; filius Quasinae, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
- Craic**, **Kraik** (sp. XII); *Krajik*; sutor eccl. Wissegradensis (1088?) 385, 10, 20.
- Craine** (ed.), Rudolfus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
- Crainice** (sp. XIII); *Krejnice prope Strakonice*; villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20.
- Kral** (sp. XIII) testis (1187) 440, 20.
- Kralo**, **Cralo** (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
- Cralowa hora** (sp. XIII); *Králova hora*; terminus villae Scochowicz (993) 348, 20.
- Cralouiz** (or.), *Crelowitz* (c. XVIII); *Kralovice*, g. *Kralowitz*, a *Plzeň*, g. *Pilsen*, septentr. versus; predium, villa monii. Plazensis (1183) 270, 10. (1194) 312, 30.
- Cralupech** (sp. XIII) locat.; *Kralupy Německé*, g. *Deutsch-Kralupp*, d. p. *Chomútov*, g. *Komotau*; theloneum (993) 349, 10.
- Kranichberg**, Hugo de —, nobilis Austr. (1142) 134, 5.
- Krásné Březno*, g. *Schönpriesen* v. *Breznice*.
- Crasow**, *Crassowe*, *Krassowe*, *Krassowo* (sp. XIII); *Krašov*, g. *Krasch*, d. p. *Kralovice*; villa monii. Cladrub. (1183) 422, 5. (1186) 434, 1, 20.
- Crat** (or.), *Krak*, castellum hospitalis Hierosolymitani in confinio paganorum (1169) 216, 30.
- Kratky** (c. XV), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
- Crawar** (facs.), *Kravaře*, g. *Graber*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; patrimonium Chrenonis (1175/8) 251, 1.
- Craulusice** (sp. XIII); *Kravolusice*; villa monii Brevnov. sita quondam prope *Nečamyslice* (1045) 353, 20.
- Krawsco** v. *Chrauuko*.
- Crazen** (or.); *Krasen*; [nobilis] testis (1197) 331, 5.
- Crazen** (sp. XIII) donator terrae Lescine (1115) 402, 10. (1186) 434, 15.
- Krazon** (c. XIV); *Krasoň*; campanarius eccl. Wissegrad. in Zabehlic (1185) 278, 10. Frater eius: *Krisan*.
- Crazota** (sp. XII); *Krasota*; filius Nectae, custos ecclesiae Boleslav. in villa Znoicici (1052?) 360, 15.
- Krec**; *Křek*; villicus, testis (saec. XII ex.) 59, 15.
- Crecs** (sp. XII); *Křeč*?; faber eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.
- Crech** (sp. XIII) locat.; *Kře*, *Kři*, quondam prope *Hradištko*, d. p. *Poděbrady*; circuitus monii Břevnov. (993) 349, 1.
- Křečov* v. *Cretzkov*.
- Creconice**, *Kreconici* (sp. XII); locat.: *Creconicich* (or.); *Křekovice*, quondam villa fortasse ibi sita, ubi nunc *Vyšňary*, d. p. *Litomyšl*, g. *Leitomischl*; allodium eccl. s. Wenczlai Olomuc. (cc. 1131) 121, 10. villa monii. Lutomislensis (1167) 413, 5. 414, 5.
- Krejnice* v. *Crainice*.
- Crelowitz* v. *Cralouiz*.
- Crema**, *It.*, prov. *Cremona*; castrum (1162) 200, 1.
- Cremona**; Tinto Mussa de Gatta fidelis Fridrici I imp. de Cremona (1159) 190, 10.
- Kremsier*, b. *Kroměříž* v. *Cromesir*.
- Krennhnin** (sp. XIII), terminus silvae apud Sebrance (1043) 352, 1.
- Crenuc** (c. XII), *Černoušek*, d. p. *Roudnice*, g. *Raudnitz*; villa eccl. Wissegrad. (1100/07) 105, 30.
- Crepenez** (sp. XIII); *Křepenice*, d. p. *Sedlčany*; villa, ubi homo monii. Brevnov. (1045) 353, 10.
- Křepice* v. *Chrepici*.
- Cresenic** (sp. XII); *Křesenice*, villa quondam, in qua Stanek servus eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
- Cresmna** (sp. XIII); *Křesmná*, vel *Křesina*?; terminus villae Scochowicz ex altera parte fluminis Wltawe (993) 348, 20.
- Cressicci** (or.), *Cresici* (c. XIII), *Křešice*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*, villa eccl. Litomericensis, (cc. 1057) 56, 1, 10. 363, 20.
- Cretzkov** (or.); *Křečov*, d. p. *Kralovice*; villa monii. Plaz (1175) 243, 20.
- Crima** (sp. XII); *Křima*; cocus, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
- Crina** (or.); *Črňa*; canonicus eccl. Olomuc. et archidiaconus (1174) 239, 10.
- Cerna** (sp. XII); *Črňa*; filius Gormusae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znoicici (1052?) 360, 15.
- Crinek** (c. XVI); *Črněk*; filius Boriuoy, testis (cc. 1170) 224, 10.
- Crinek** (sp. XIII) servus arator eccl. Wissegrad. in Trubine (1125/40) 406, 10.
- Crinin* v. *Cernin*.
- Crisan**, *Krisan* (c.), *Crizan* (sp.); *Křižan*.
- Crisan**, *Crizan* (sp. XIII) donator terrae Maséuic (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
- Crisan** (sp. XII) filius Cuse, servus eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
- Crisan** (c. XIII), *Krisan* (sp. XIV) homo ecclesiae Lutomer. na Vzti (cc. 1057) 58, 1). 364, 35.
- Krisan** (sp. XII) rudnik eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10—20.
- Crisan**, *Krisan* (sp. XII) scutellarius eccl. Wissegrad. in villa Pzarih (1088?) 376, 15, 20.
- Krisan** (c. XV), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
- Krisan** (c. XIV) campanarius eccl. Wissegrad. in Zabehlic (1185) 278, 10. Frater eius: *Krazon*.
- Crisanoucich** (or.) locat.; fortasse *Křižanovice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Bracizlaen. (cc. 1131) 122, 10.
- s. **Crisogoni** presb. cardin.: Guido (1145) 145, 30.
- Cristanus** (sp. XIII); *Křištan*; frater Bolezlai II ducis (993) 350, 1.
- Krziscen** (c. XVIII), *Křištan*, *Křištěn*, homo monii. Gradic. (1078) 84, 5.
- Cristoforus**, *Cristophorus* (or.) archidiaconus Tinnensis (1184/92) 306, 5. prep. Bolezlauensis (1195) 445, 30. (1197) 326, 25.

Crivecs, testis (sec. XII ex.) (59, 10).

Křižan v. Crisan.

Křižanovice v. Crisanouicuh.

Krizi, Kyrsi (sp. XIII); *Krsy*, g. *Girsch*, d. p. *Teplá*, g. *Tepl*; villa hospitalis Jerosolimit. (1183) 418, 30. (1185) 424, 1.

Črňa v. Crina.

Krňany v. Chrynany.

Črněk v. Crineck.

Cromesir (or.), *Kroměříž*, g. *Kremsier*; curia eccl. Olomuc. (cc. 1131) 121, 5.

Krsy, g. *Girsch* v. Krizi.

Cruca (sp. XII); *Kruk*?; arator eccl. Boleslavensis (1052?) 359, 30.

Crucanice (or.); *Krukanice*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa monii. Teplensis (1197) 326, 10.

Crumbanaha (or.), *die Fichtel-Naab* (*Krumme Waldnaab*), fl. Bav. (1061) 60, 35. 61, 1.

Crusina (c. XIII); *Krušina*, villa quondam monii, Ostrov. ibi sita, ubi nunc est Pankrác prope Pragm (1140/48) 155, 5.

Krziscen v. Cristanus.

Krztata (sp. XIII); *Krstata*; servus arator eccl. Wissegrad. in Trubine (1125/40) 406, 10.

Csanatih (sp. XII) locat.; *Čeněvice prope Jilové*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 10, 20.

Csascsa (sp. XII); *Čáča*?; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Badrech (1088?) 375, 5, 20.

Csaslau, Ceaslau (or.), Cesslav (sp. XIV), *Čáslav*, nunc perperam *Čáše*, *Čeržel*, g. *Tschiaschel*, d. p. *Děčín*, g. *Tetschen*; circuitus ecclesiae Lutomer. (saec. XII ex.) (59, 20, 30). 365, 10.

Csazlau, Sceazlav (or.), Zazlav (c. XVIII), *Ca-zlauae* (sp. XII), locat.: *Csazlaui* (c. XII); *Čáslav*, g. *Čáslau*; urbs (1052?) 360, 20. Castellanus, prefectus: *Budiwoy* (1175); *Predbor* (1165).

Cazlawensis (c. XIV) provincia (1130) 113, 10. (1146/8) 164, 15.

Csekouicuh v. Cekouicuh.

Csrney (sp. XII); *Črněj*; piscator eccl. Wissegrad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.

Csta v. Casta.

Cstata (or.); *Čestata*; castellanus Olomucensis (1174) 239, 15. Filius eius: *Jaros*.

Cstata (c. XIV) testis (1180) 261, 20.

Cstibor, Estibor, Stibor, Stzybor (or.), *Cztibor* (c.), *Stiborius* (sp.); *Ctibor*, *Čestibor*.

Stiborius (sp. XIII) castellanus Pragensis (1048) 358, 10.

Stibor, Estibor (or.), castellanus Budisinensis (1159) 193, 5.

Stibor Estibor (or.), camerarius regis (1165) 205, 20.

Stibor (or.) cuius filii *Beneda* et *Olricus* (1175) 244, 10.

Stibor (or.) de Swssingen (1197) 331, 5.

Stibor (c. XIV) filius fratris *Benede Stiboric* (1196) 320, 15.

Cstibor, **Stibor** (qr.) de Chis, His (1169) 218, 5. (1192) 307, 5.

Stibor (or.) de Zagor, testis (1193) 309, 10.

Stzybor (or.) filius *Roperti*, testis (1180/82) 266, 20.

Cztibor (c. XIV) testis (1185) 278, 30.

Cstibor (or.) testis (1197) 325, 1.

Cubata (or.); *Kubata*; testis (1180/82) 266, 25.

Kuhov, Cuhov (or.); *Kuchov*, platea opp. *Mančín*; quondam villa hospitalis s. Joh. Hierosolymitani (1169) 217, 10, 15.

Cuich (c. XIV), *Cuyck*, g. *Kuik*, Holland. ab Nymwegen versus merid.; *Hermannus comes de* — (1144) 143, 1.

Culchov (or.), *Ceulchov*, *Culchou* (s. XIII); quondam villa monii. Lucensis sub castro Znoimensi (1190) 300, 20. 301, 30.

Kulm v. Hlmecs.

Culsche (or.) testis (1186) 284, 20.

Cumboldus v. Gumboldus.

Cuna (c. XIV); *Kuna*; testis (1185) 278, 30.

Cuna (sp. XII) arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30. Cf. et.: *Conradus*.

Cuncouicuh (or.) locat.; *Kunkovice*, d. p. *Kroměříž*, g. *Kremsier*; villa ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 1.

Cunicz (sp. XIV) *Chunicz*, *Chunycz* (sp. XIV); *Kounice dolní*, g. *Kanitz*, d. p. *Brno*, g. *Brünn*; villa (1173) 416, 15. monium. dominarum ord. Prem. (1173) 416, 15. Prior: *Petrus* (1184) 272, 5.

Kuno v. Conradus.

Cunovicz (c. XVII); *Kunovice*, Mor.; (1196) 319, 10.

Cunradus, **Cunradus**, **Cunrat**, **Cvonradvs** v. **Conradus**.

Cupcici (sp. XII); *Kupčice* (?), nunc *Kubschütz*, distr. *Bautzen in Saxonia*; villa eccl. Wissegrad. (1088?) (386, 5).

Kurim, **Curim** (sp. XII), **Kurimic** (or.), locat.: *Churimi* (sp. XIII), *Kurimi* (c. XII); *Kouřim*, d. p. *Kolín*; castrum, civitas (993) 349, 15. (1088?) 376, 1, 15. (1130) 113, 5. Castellani: *Rudolfus* (1177); *Sdezlau* (1167). *Churimensis* (sp. XIII) provincia (993) 348, 25.

Curimensis (sp. XII) archid. *Peregrinus* (1167).

Kuroged v. *Churoied*.

Kuromirtwichc (sp. XIII); *Kuromrtov*, quondam prope *Ruzyně* villa, ubi tres animatores monii *Břevnov* (993) 348, 10.

Cusa (sp. XII); *Čúša*; cum tribus filiis, servus eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.

Cusowicuh (c. XIII); *Čisovice prope Mníšek*, d. p. *Smíchov*; ubi debitores mellis monii. Ostrow. (1037/55) 52, 30.

Cutra (or.); *Kutra*; testis (1180/82) 267, 1.

Cuzsud (c. XII) testis (s. XII ex.) 331, 25.

Kuazena (sp. XII); *Kvasena*; de familia ecclesiae Wissegrad. (1088?) (390, 25).

Kueten (sp. XII); *Kvčten*; custos ecclesiae Wissegrad. Wtraunice (1088?) 385, 5, 20.

Kueticsa (sp. XII); *Kvčtica*; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa *Kamene moste* (1088?) 378, 10, 15.

Kv- v. *Qu-*.

Czeckouici v. *Chehckouici*.

Cztibor v. **Cstibor**.

D.

D. ep., prep. Prag. v. *Daniel*.

Dacia s. *Dania*, regnum (1160) 197, 15. *Danorum* rex (1160) 194, 1.

Dacin, **Dacsine** v. **Decin**.

- Dalata** (c. XI), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
- Dalebor** (or.) subpincerna epi. Prag. (1177) 247, 30.
- Dalemisle**, Dalmisle (sp. XIII); *Darmyśl*, g. *Darm-schlag*, d. p. *Tachov*, g. *Tachau*; (1115) 395, 15. (1186) 427, 10. 428, 5. Cunradus de — (1186).
- Dalesse** (c. XIII), Dalesse (sp. XIV); *Daleš*; vinitor eccl. Lutomer. (cc. 1057) 56, 15. 364, 25.
- Daletici** (sp. XII); *Daletice*; villa monii. Opatouicensis sita in Uzobno (1073) 370, 1.
- Dalicha** (sp. XIII) coccus monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 25.
- Dalminze** (or.) provincia (1162) 199, 25.
- Dalmisle** v. Dalemisle.
- Dama** (or.) de Kerstr (1194) 315, 15.
- Dama**, testis (saec. XII ex.) 59, 10. Cf. et.: **Damianus**.
- Dambořice** v. Domaboricich.
- Damianus** (or.), decanus Wissegradensis (1146/8) 163, 15.
- Damian**, Damganus (or.) testis (1193) 309, 10. 311, 10.
- Damianus** (c. XIII), cocus eccl. Lutomer. in villa Bozni (cc. 1057) 58, 15. 365, 1. Cf. et.: **Dama**.
- Dancholvis** (ed.), *Dankholz*, predium monii Gottwicensis in Austr. Inf. (cc. 1124) 109, 20.
- Daniel** (or.), **Danihel** (c.)
- Danihel** (c.), ep. in terram Sclauorum, qui Marau dicuntur, missus (900) 30, 5.
- Daniel** (or.), **Danihel** (c. XII), prepositus Pragensis (1146) 148, 20. 149, 20. 150, 5, 25. (1146/8) 163, 15. 165, 1. I episc. Pragensis (1149/50) 167, 5. nepos Henrici II epi. Olomuc. (cc. 1150) 170, 5. (1151) 172, 15. 20. 173, 10. (1152) 173, 15—30. (1157) 175, 10, 20. (1158) 177, 25. 178, 1, 15, 30. 179, 15. 180, 1. (1153/8) 183, 1. 187, 25. 188, 30. 189, 10. (1159) 190, 10, 15. 191, 30. 192, 5. (1160) 193, 20. 194, 1. 196, 10, 20. 198, 20. (1162) 201, 10, 15. (1165) 203, 10. 206, 1, 25. 207, 15. 208, 15. (1167) 210, 1 sq. 211, 1. 412, 20. († 1183) 422, 5. Eius cornu (1169) 213, 5.
- Daniel** (c. XVIII) abb. Waldsassensis (1169/94) 316, 15.
- Danorum rex** v. **Dacia**.
- Danubius**; *die Donau*, b. *Dunaj*; (853) 4, 30. (903/6) 35, 25. (cc. 987) 42, 5. (1010) 48, 25. (1037) 50, 20. (1051) 51, 30. (1110) 107, 1.
- Dazana** (c. XII), *Dězané*, gens Bohemiae (1086) 94, 10.
- Debaldus** v. **Depoldus**.
- Deblyn** (sp. XIV); *Deblín*, d. p. *Tišnovice*; Ratybor de — (1173).
- Deca** (sp. XII); *Děka*; campanarius eccl. Wissegrad. in villa Letech (1088?) 381, 10, 20.
- Decana** (c. XII), *Děšana*, *Děšana*, de familia eccl. Wissegrad. (1100/07) 106, 5.
- Děšané* v. **Dazana**.
- Decaua** (sp. XII); *Dětava*; de familia ecclesiae Wissegrad. in Uinar (1088?) 390, 25.
- Decin** (or.), **Dacin** (sp. XII), *locat.*: **Dacsine** (c. XII); *Děčin*, g. *Tetschen* ad Albiam; civitas (1130) 113, 5. theloneum (1146) 409, 10. (1183) 271, 10.
- Dechinensis** provincia (993) 45, 15.
- Dedacs** (sp. XII); *Dědác*; de familia ecclesiae Wissegrad. in Tethin (1088?) 390, 25.
- Dedicih** (or.) *locat.*; *Dědice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Dedlebus** v. **Dethlebus**.
- Dedo** (or.) comes de Groiz (1165) 203, 15. cognatus Wichmanni arepi. Magdeburg. (1171) 229, 15.
- Dedon** (c. XV); *Dědoň*; tornator picariorum, servus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
- Dedosize** (c. XII); *Dědožeti*; gens infra terminos episcopatus Pragensis (1086) 94, 15.
- Dedumil** (sp. XII); *Dědumil*; custos ecclesiae Wissegrad. Wtraunice (1088?) 385, 5, 20.
- Degnich** (sp. XII) *locat.*; *Dehnice*, *Device prope Pragam*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 380, 5, 20.
- Denana** (sp. XII); *Děnava*; de familia ecclesiae Wissegrad. in Tethin (1088?) 390, 25.
- Deocarus** (or.), abb. de Lutomizlo (1160) 196, 15. (1167) 414, 1.
- Deotheri** testis (847) 3, 30.
- Deotrih** testis (847) 3, 30.
- Depoldus**, **Debaldus**, **Depaldus**, **Depolt**, **Diepoldus**, **Dye**, **Dietpaldus**, **Dietpoldus**, **Dipaldus**, **Dipoldus**; **Teobaldus**, **Theo**, **Theu**; **Thietboldus**, **Tibaldus**, **Tieboldus**, **Tipoldus**.
- Theobaldus** ep. Pataviensis (1177) 249, 15.
- Depoldus**, **Dietpoldus**, **Teobaldus**, **Theobaldus**, **Tibaldus**, **Tipoldus** (or.), **Debaldus**, **Depaldus**, **Dipaldus**, **Thietboldus** (c.), **Dipoldus**, **Tieboldus** (ed.); *Děpolt*; [I] dux Morau., frater Wladislai II ducis (I regis) Boh. (1145) 146, 25. (1146) 148, 1. (1146/8) 163, 20. 165, 5. (1157) 175, 10, 25. (1158) 179, 15. (1159) 193, 1, 10. (1160) 195, 5. 196, 10. 198, 20. (1161) 199, 5, 15. (1162) 199, 20, 30. 200, 1 sq. 201, 10, 15. (1165) 203, 10. 205, 15. (1166) 209, 25. (1167) 210, 20. 412, 20.
- Theobaldus** (c. XIV) [II] filius [Depoldi I] ducis patri Friderici ducis Boh. (1181) 264, 25. (1183) 270, 20.
- Dyepoldus** (c. XIV), **Dietpaldus** (ed.), **Theubaldus** (sp. XII) II marchio de Vohburg (1125) 110, 1. (1132) 404, 30. (1135) 128, 15. (1144) 142, 25.
- Diepoldus**, **Dyepoldus** (c. XIII) marchio de Vohenburch (1179) 259, 10.
- Diepoldus** (c. XIII) comes de Lechsegmund (1179) 259, 15.
- Diepoldus** (ed.) de Chagere, testis donationis Gerbirgae ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
- Diepoldus** (c. XIII) de Lutzenberc (1179) 259, 15.
- Theobaldus** (or.) domicellus [epi. Prag.] (1194) 315, 10.
- Depolt** (sp. XIII) benefactor monii. Cladrubensis (1115) 399, 25. (1186) 433, 5.
- Dernouicich** (or.); *locat.*; *Drnovice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5. Cf. **Drinouice**.
- Derrick** v. **Theodericus**.
- Dersicraius**, **Dirsicraius** (or.); *Držikraj*; testis (1194) 315, 15. Filii eius: **Budiuoy** et **Blasius** (1194).
- Dersizlaus**, **Dersizlavs** v. **Dirsislaus**.
- Descripti** (or.), **Secrpi** (sp. XIV); *Jištřby*, g. *Giesdorf*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa, ubi homo ecclesiae Lutomer. Zlaton (cc. 1057) 59, 5. 364, 15.

- Deslaus v. Sdezlaus.
Desná v. Dezna.
Dethinici (sp. XII); *Dětenice, d. p. Jičín*; villa eccl. Boleslav. (1052?) 359, 20.
Dethlebus, Detelebus, Detleb, Dedlebus, Tedlebus, Tedlevus (or.); *Dětleb*; ep. Olomuc. (1174) 239, 5. (1175) 244, 5. (1177) 245, 25. (1175/8) 251, 5. (1178) 253, 5. (1174/8) 255, 5, 20. (1180) 261, 5–15. (1178/81) 263, 1.
Dethlebus, Detelebus, Detthelebus, Ditlebus (or.), Dethleb (sp. XII) archidiac. de Behin (1167) 412, 25. (cc. 1170) 224, 1. can. Pragensis (1180/2) 266, 5. (1190) 298, 30. (1194) 313, 15. 314, 30.
Detheleb, Dietlebus (or.) filius Gumpoldi, testis (1180/82) 266, 20. (1192/3) 311, 1. Frater eius: Gumboldus (1192/3).
Ditleb, Thidlebus (or.) testis (1193) 309, 5. 309, 10.
Deton (c. XIII), *Dětoň*, custos apum ecclesiae Lutomerice in villa Lescah (cc. 1057) 58, 20. 365, 5.
Detrih v. Theodericus.
Deucik (sp. XII); *Děvčlk*; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 20.
Deuín (c. XII), *Děvín*, quondam arx supra Zlíchov, d. p. Smíchov, ubi theloneum de lignis (1130) 113, 1.
Deutschhause v. Guzoue.
Deutsch-Kopist, b. Kopisty Německé, v. Copisteh.
Dewec (c. XV); *Děvek*; homo monii Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
Dezna (sp. XII); *Desná* fl. Bohemiae (1167) 414, 5–15.
Diaros (sp. XII) [fortasse corrigendum: Jaros] homo eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.
Diedenhofen v. Theodonis villa.
Dieffenbach (c. XIV); *Tiefenbach*, rivulus in d. p. Falknov, Falkenau; (1181) 264, 15.
Diembach v. Dumilicha.
Diepoldus, Dyepoldus v. Depoldus.
Diepoltzrewt (ed.); *Dippersreuth, Bav. Rgb. Oberpfalz, distr. Tirschenreuth* (1135) 128, 15.
Dietlebus v. Dethlebus.
Dietpaldus, Dietpoldus v. Depoldus.
Dietricus v. Theodericus.
Dietz (c. XVI), Henricus comes de — (1158) 180, 25.
Dyga (sp. XII); *Dyje, die Thäya*; flumen Moraviae (1052?) 361, 15.
Dilgonici (or.), *Dlúhonice, d. p. Přerov, g. Přerav*; villa eccl. Přerouensis (cc. 1131) 120, 10. villa curiae Cromesirensi adiacens (cc. 1131) 121, 5).
Dionis (or.) canonicus eccl. Olomuc. (1174) 239, 10. V. et.: Diwis.
Diotrich, Diotricus v. Theodericus.
Dipaldus, Dipoldus v. Depoldus.
Dippersreuth v. Diepoltzrewt.
Dirizlaus v. Dirsizlaus.
Dirsata (or.); *Držata* [nob. Boh.] testis (1195/7) 323, 5.
Dirsizlaus, Dirsizlaus, Dirsizlau, Drisizlaus, Drisizlav, Drisizlau, Dersizlaus, Dersizlavs, Drizlaus (or.), Dirizlaus (c.); *Držislav, Drslav.*
Drisizlau (or.), Drisizlau (c. XIV), comes, testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Dersizlavs (or.), filius sororis Mirozlai, primatis Boh. (1142/8) 157, 5.
Drisizlaus (or.) primas Boemię (1160) 198, 20.
Drisizlaus, Drisizlau, Dersizlaus (or.), prefectus urbis Pelzenne, castellanus Bilz nensis (1160) 196, 20. (1165) 205, 20. (1167) 412, 25. (1189) 295, 35.
Drisizlau (or.) [nob. Boh.] testis (1174/8) 254, 10.
Dirizlaus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
Dirislaus, Dyrizlaus (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
Drisizlaus (sp. XIII) filius Helle, donator villae Belchic (1183) 419, 20.
Dirsizlau, Dirsizlaus (or.) Drisizlau (c. XIII) [nob. Boh.] testis (1187) 289, 25. 440, 20. (1188) 294, 1. (1192) 307, 1. (1193) 310, 1, 10. Frater eius: Ruz (1187 sq.).
Dirsizlaus (or.) filius Ruz, testis (1193) 309, 10.
Drisizlav (or.) miles epi. Prag. (1177) 247, 30.
Diriczlauiz (or.), Dirsizlai, Drizlai (or.) filius: Viricus (1181–1193).
Dirsouicih (or.) locat.; *Držovice prope Prostějov g. Prossnitz*, villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.
Ditleb, Ditlebus v. Dethlebus.
Ditmarus ep. Pragensis (976) 40, 30.
Diuis, Diuiss v. Diwis.
Diuoceh (or.) locat., *Dívoky d. p. Kroměříž, g. Kremšter*; villa, ubi terra eccl. Spitzignev. (cc. 1131) 122, 1.
Diwa (sp. XIV); *Diva*; testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.
Diwis (or.); Diuis, Diuiss, Divis (c.); *Diviš.* (Cf. et. Dionis.)
Diuis (sp. XIII) testis tempore Zobezlai I 401, 25. 434, 10.
Diuis; filius eius: Zdezlaus, castellanus de Satec (cc. 1170 sq.).
Diuis (c. XIV) subpincerna (1185) 279, 10.
Diwis (c. XII), Divis (c. XIII), Diuiss (c. XIV), Diuis (sp. XIII) subcamerarius (1187) 289, 10, 25. 440, 20.
Diwis (or.) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1.
Diwis (or.) frater Henrici, testis (1192) 307, 5. (1193) 309, 10.
Dívoky v. Diuoceh.
Dlascouicih (c. XIII), Dlaskovicih (sp. XIV) locat.; *Dlažkovice d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz*; villa, ubi rusticus ecclesiae Lutomerice. (cc. 1057) 57, 20. 364, 30.
Dlugomil, Dlugomilus, Dluhemil, Dulgomilus (or.), Dulgomil (facs.) Dluhomil (sp.); *Dluhomil.*
Dlugomil (or.), Dulgomilus (or.) pincerna (1175) 244, 10. (1177) 246, 1.
Dlugomilus (or.) marscalcus (1177) 247, 20.
Dulgomil (facs.) testis (1175/8) 251, 10.
Dluhomil (sp. XIII) cuius filii Troianus et fratres (1183) 419, 20.
Dlugomil (sp. XIII) testis (1187) 440, 20.
Dluhemil (or.) testis (1192/3) 311, 10.
Dlugomil (sp. XII) nepos comitis Bauori (1167) 413, 20.
Dlugomirus (sp. XIV); *Dluhomír*; miles dictus Wczelye (1045) 355, 20, 25.
Dluhemil, Dluhomil, v. Dlugomil.
Dmitt (c. XVI); *Dimitr*; filius eius: Bznata (cc. 1170) 224, 5.
Dmitr (sp. XII) cognatus Radouani, archidiac. Olomuc. (1167) 414, 1.

- Dnisiz**, *locat.*: Dnisich, Dnizicich (*sp. XIII*); *Dnešice*, *d. p. Přeštice*; villa, ubi terra monii Cladrub. (1115) 396, 10. 399, 20. 400, 1. (1186) 428, 20. 432, 30.
- Dobesta** (*sp. XII*); *Dobeška*; homo ecclesiae Boleslav. in villa Nadubraunici (1052?) 360, 20.
- Dobrac**, rusticus eccl. Lutomerici. (saec. XII ex.) (59, 15).
- Dobrach** (*sp. XII*) custos equarum indomitaram Nadubraunici (1167) 412, 30. *V. et.*: Dobrehc.
- Dobrata** (*sp. XII*) homo ecclesiae Boleslav. in villa Nadubraunici (1052?) 360, 20.
- Dobrata** (*sp. XIII*) coccus monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 25. *V. et.*: Dobreta.
- Dobratin**, Dobretin (*or.*), Dobretyn (*c. XIV*); *Dobřetín*, quondam prope Strachotín, *g. Tracht d. p. Hustopeč g. Auspitz*; allodium, circuitus eccl. Olomucensis (cc. 1131) (119, 10.) (1174/8) 255, 15. (1178/81) 262, 35.
- Dobrehc**, Dobrech (*sp. XIII*); *Dobřech*; donator terrae in Dragomissle (1115) 400, 20. (1186) 433, 10. *Cf. et.* Dobrac, Dobrach.
- Dobremil** (*c. XIV*); *Dobřemil*; testis (1180) 261, 20.
- Dobrensko** (*or.*); *Dobřínsko*, *d. p. Mor. Krumlov, g. Máhr. Kromau*; villa, ubi terra eccl. Znoymen. (cc. 1131) 123, 5.
- Dobreta** (*sp. XII*); *Dobřeta*; ioculator Wladizlai I ducis Boem. (1167) 413, 10. *V. et.*: Dobrata. Dobretin, Dobretyn *v.* Dobratin.
- Dobrocek** (*sp. XIII*); *Dobrotěch*?; servus arator eccl. Wissegrad. in Trubine (1125/40) 406, 10.
- Dobrochouicich** (*or.*) *locat.*; fort. *Dobročkovice*, *d. p. Vyškov, g. Wischau*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Dobrogost** (*or.*); *Dobrohost*; [can. Prag.] (1177) 247, 30.
- Dobrogost** (*or.*) frater Mutine prefecti Prag. (1175) 244, 10. (1174/8) 254, 10. de Bukouec (1177) 246, 5.
- Dobrogoz** (*or.*) testis (1180/82) 267, 1.
- Dobromizl** (*or.*); *Dobromysl*; cognatus fratrum Bogusse, Ratibor et Lutobor (1180/82) 266, 15.
- Dobromucel** (*c. XII*) iudex (s. XII ex.) 331, 25.
- Dobros** (*or.*); *Dobroš*; testis de Sremesna (1180/82) 266, 25.
- Dobros** (*sp. XII*) filius Sdenae tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Rounen (1052?) 360, 5.
- Dobros** (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegrad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.
- Dobrota** (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Bogsicich (1088?) 376, 1, 15.
- Dobrotaj** (*c. XV*), *Dobrotaj*; homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
- Dobrotay** (*sp. XII*) filius Jac. salsamentarius ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
- Dobrotěch v.* Dobrocek.
- Dobsici** (*or.*); *Dobšice*; villa monii Lucensis (1190) 300, 15.
- Dolan** (*or.*), *locat.*: Dolas (*or.*), Doleass (*sp. XIV*), fortasse *Dolany, g. Dehlau, d. p. Kadaň, g. Kaaden*; villa ubi terra ecclesiae s. Stephani Lutomerici. (s. XII ex.) (59, 35.) (60, 1.) 365, 10.
- Dolan** (*c. XVI*), *Dolany, g. Dollana, d. p. Střibro, g. Mies*; Otto de — (cc. 1170) 224, 10.
- Dolaz** (*sp. XII*) *locat.*; *Dolany, d. p. Pardubice*; villa, ubi tria aratra monii. Opatouic. (1073) 370, 1.
- Dôle**, *Franc., dep. Jura*; (1166) 209, 20.
- Dolnem** (*sp. XII*) *locat.*; *Dolné?*; villa Moraviae ad ecclesiam Boleslav. spectans (1052?) 361, 20.
- Domabor** (*sp. XIII*) camerarius monii. Cladrub. in villa Tuskov (1115) 399, 5. (1186) 431, 25. 432, 10.
- Domaboricich** (*or.*) *locat.*; *Dambořice, d. p. Kyjov g. Gaya*; villa, ubi terra eccl. Bracizlaunen. (cc. 1131) 123, 1.
- Domacha**, Domaca (*sp. XIII*); *Domata*; piscator monii. Cladrub. in villa Nezabudiz (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 30. 431, 1.
- Domagost** (*sp. XII*); *Domahost*; piscator eccl. Wissegrad. in villa Lobecsi (1088?) 378, 5, 15.
- Domamile** (*or.*); *Domamil, d. p. Mor. Budějovice, g. Máhr. Budwitz*; villa monii. Lucensis (1190) 300, 20. 301, 30.
- Domamir** (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 5.
- Domamir** (*sp. XII*) faber eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Domarazi** (*sp. XIII*) *locat.*; *Domoraž, d. p. Sušice, g. Schüttenhofen*; villa ubi homines monii. Břevnov. (1045) 353, 20.
- Domaselich**, Domaseliz, Domazelich, Domazeliz (*sp. XIII*), *locat.*: Domasilicich (*sp. XIII*), Domasilicich (*c. XIII*); Tugast (*sp. XIII*), Tugust (*c. XII*); *Domažlice, g. Taus*; quondam arx ducalis, terminus epatus. Prag. occidentem versus (1086) 94, 10. theloneum (993) 349, 10. (1037/55) 53, 1. (1115) 399, 10. (1183) 422, 10. (1186) 432, 10, 25. capella s. Jacobi apost. ad monium Ostrow. spectans (1037/55) 53, 1. Terra monii. Cladrub. ibidem (1115) 400, 1. (1186) 433, 5.
- Domasic** (*sp. XII*); *Domašice*, villa quondam fortasse ibi sita, ubi nunc est *Velké Sedliště d. p. Litomyšl, g. Leitomischl*; (1167) 414, 5. 415, 5.
- Domasove** (*sp. XIII*); *Domašov, d. p. Brno, g. Brünn*; circuitus monii Raygrad. (1048) 357, 20.
- Domazelich**, Domazeliz, *v.* Domaselich.
- Domazlaus** (*c. XVI*), Domazlau (*sp. XII*); *Domaslaw*; archidiaconus Pragensis (1167) 412, 25. (cc. 1170) 223, 35.
- Domazlaus** (*c. XII*), nob. Moraviae (1145) 146, 25.
- Domazlaus** (*or.*) testis (1186) 284, 20. Frater eius: Benic.
- Domicilianus** (*c. XIV*), prepositus Lutomericensis (1159) 193, 5.
- Dominicus**, patriarcha Gradensis (1052) 52, 10.
- Dominicus** episcopus missus ad Sclavos (885) 27, 10.
- Dominicus**, episc. Sabinensis (993) 46, 5.
- Domyslice v.* Sdemislicich.
- Donatus** (*or.*), homo monii. Sedlec. in Pobor (1142/8) 156, 30.
- s. Donati mart. et s. Johannis ev. eccl. v. Misna.*
- Donin** (*or.*), *Dohna, Saxonia, distr. Dresden*; urbs; prefectus: Henricus (1160).
- Dortmund**, *Westfalen, Rgb. Arnsberg* (1190) 298, 1.
- Doubrava** *v.* Dubraua.
- Doubravice** *v.* Dubrauniz et Nadubraunici.

- Doudleby* v. Dudeleb.
- Doudlenowici*, *Doudlenouici*, *Doudlenovici*, *Dovdlenowiz*, *Doulenuici*, *Dudlenovice*, *Dutlenowici* (sp. XIII); *Dutlenovice* villa quondam monii. Cladrub. (1115) 396, 1. 399, 15. (1183) 422, 5. (1186) 427, 5, 15. 432, 15, 25.
- Doxa* (or.); *Doksany*, g. *Doxan*, d. p. *Roudnice*; monium dominarum ord. Praem. (1188) 292, 5. sorores (1153/8) 185, 5.
- Drabschitz*, b. *Travčice*, v. Trebesici.
- Dracon* (sp. XII); *Drahoň*?; filius Bozethae, homo eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.
- Dragaucicich* v. *Drahavciz*.
- Draglicih*, *Drahlich*, *Drahlicih* (sp. XII) ocat.; *Drahelice* prope *Nymburk*, d. p. *Poděbrady*; villa, ubi terra et homo eccl. Wissegrad. (1088?) 378, 5, 15. 380, 10, 30.
- Dragomisle* (sp. XIII); *Drahomyšl*, d. p. *Žatec*, g. *Saaz*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 20. (1186) 433, 10.
- Dragota* (sp. XII); *Drahota*; custos ecclesiae Boleslav. in villa *Znoicici* (1052?) 360, 15.
- Drahavciz*, locat.: *Dragaucicich*, *Dragavcicich* (sp. XIII); *Drahelčice*, d. p. *Smíchov*; villa ubi homines monii. Cladrub. (1115) 397, 30. (1186) 429, 10, 15, 25.
- Drahkov* v. *Drazkoucicich*.
- Drahlich*, *Drahlicih* v. *Draglicih*.
- Dras* (s. XIII); *Draž*; vinitor eccl. Lutomer. in villa *Pocraticih* (cc. 1057) 57, 1. 364, 25.
- Draseiounich* (or.) locat.; *Dražovice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa ubi terra praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 1.
- Drasovice* v. *Drazowicich*.
- Drazkoucicich* (sp. XIII) locat.; *Drahkov*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; villa, ubi tornator monii. Cladrub. (1186) 431, 15.
- Dražejovice*, g. *Dražowitz* v. *Drazoucicich*.
- Dražeh* v. *Vdrascha*.
- Drazlaus* (or.); *Drahslav*, *Drahoslav*; [nob. Boh.] (1193) 309, 1.
- Drazoucich* (c. XIII), *Drasovicich* (sp. XIV) locat.; *Dražejovice*, g. *Dražowitz*, d. p. *Sušice*, g. *Schüttenhofen*; villa, ubi custos apum ecclesiae Lutomer. (cc. 1057) 58, 20. 365, 5.
- Drazowicich*, *Drazowycih* (c. XIII), locat.; *Drasovice* vel *Dražovice* villa quondam, ubi piscatores monii. Ostrov. (1000) 47, 30. (1037/55) 53, 1.
- Dražovice* v. *Draseiounich*.
- Dreucici* (sp. XII); *Dřevčice* prope *Brandýs n. L.*; villa capit. Boleslav. (1052?) 359, 20.
- Dreunuc* (or.), *Dreucis* (sp. XIII); *Dřevitz*, quondam arx prope *Kozojedy*, d. p. *Louny*, g. *Laun*; prefectus: Petrus (1175). provincia (1125/40) 406, 1.
- Drh* (sp. XII); *Drch*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa *Lubosine* (1088?) 379, 20. 380, 1.
- Drinouice* (sp. XII); *Drnovice*; villa *Moraviae*, spectans ad eccl. Boleslav. (1052?) 362, 1. Cf.: *Dernoucicich*.
- Drisek*, *Drizec* (or.); *Dřezek*; testis (1183) 271, 20.
- Drisech* (sp. XII) locat.; *Dřisy* prope *Stará Boleslav*; villa cum torculari eccl. Boleslav. (1052?) 359, 20.
- Drisizlau*, *Drisizlav*, *Drisizlaus* v. *Dirsislaus*.
- Drizec* v. *Drisek*.
- Drnovice* v. *Dernoucicich* et *Drinouice*.
- Drozdonicich* (or.) locat.; *Drozdovice* quondam prope *Plumlov*, g. *Plumenau*; villa, ubi terra praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 5.
- Droznoucicich* (or.) locat.; *Droznov al. Drozdov*, g. *Drosenau*, d. p. *Záhřeb*, g. *Hohenstadt*; villa, ubi terra praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 1.
- Drslav* v. *Dirsislaus*.
- Drugan* (c. XV); *Druhaň*; servus in curia *Radunice* (1143/8) 161, 1.
- Drumy*, g. *Drum*, v. *Stuolenez*.
- Dražovice* v. *Dirsoucicich*.
- Dub* v. *Vduba*.
- Dubcsi* (c. XII) locat.; *Dubeč* prope *Říčany*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 5, 20. villa canonicor. Wissegrad. (1130) 113, 15.
- Dubech* (c. XIII), *Dubeč*, quondam villa ubi nunc est praedium *Dubice* prope *Brožany* et *Rochov*, d. p. *Roudnice*, g. *Raudnitz*; villa ecclesiae *Lutomer. (cc. 1057) 56, 5).*
- Dubna* (sp. XIII); *Dubná*; rivulus, terminus villae *Scochowicz* (993) 348, 15.
- Dubrau* (or.), *Dubrawa* (c. XIV); *Dubrau* (sp. XIII); *Doubrava*, g. *Dobracken*, d. p. *Štřebro*, g. *Mies*; *Marquardus* de — (1115. 1146/8).
- Dubrauiz* (c. XIII), *Dubravicea* (sp. XIV), fortasse *Doubrawice*, dg. *Tauberwitz*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; dimidia villa ecclesiae *Lutomer. (cc. 1057) 58, 10. 365, 1.*
- Dubrawiz* (or.); *Doubrawice Česká*, g. *Böhm.-Daubrawitz*, d. p. *Kralovice*; villa monii. *Plasensis* (1192/3) 311, 5.
- Duda* (sp. XII); *Dúda*?; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa *Rastileh* (1088?) 383, 20. 384, 1.
- Dudeleb*, *Tudelib* (or.), *Tudeliap* (ed.); *Doudleby*, g. *Teindles*, d. p. *Budějovice*, g. *Budweis*; quondam arx; castellanus, prefectus: *Kohan* (1175). *Pillunc* (1179 sq.).
- Dudlebenses* (sp. XII) messor. (1088?) 387, 15, 25. 389, 25.
- Dudlebei*, *Dudlebei*, *Dudeliue* (or.); *Doudlebece*, villa quondam monii. *Waldsassen* prope *Žatec*, g. *Saaz* sita (1165) 205, 5. (1185) 276, 25.
- Dudlenovici* v. *Doudlenowici*.
- Duisburg*, *Rheinprov. Rgb. Düsseldorf* (1190) 298, 1.
- Dulcianus* (or.), [can. Prag.] (1177) 247, 30. (1194) 313, 15.
- Dulgomil*, *Dulgomilus* v. *Długomil*.
- Dumilicha* (c.) fl. *Bav. Diembach* (1037) 50, 20.
- Dunay* (sp. XIII); *Dunaj*; custos ecclesie Cladrub. in villa *Wsecar* (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
- Dunayouicz* (sp. XIV); *Dunajovice dolni*, g. *Unter-Tannowitz*, d. p. *Mikulov*, g. *Nikolsburg*; ubi eccl. cum iure patronatus ad monium. *Cunicz. spectans* (1173) 416, 20.
- Durinc* (c.), nobilis in comitatu *Arbonis* (903/906) 34, 25.
- Durinc* (c.) vicarius (903/906) 34, 20.
- Duringia* (or.), *Turingia*, *Thüringen*; provincia: comes, lantgravius *Ludewicus II* (1152 sq.).
- Durna*, *Walldürn*, ab *Wertheim* versus merid. et occid.; *Rupertus* de — (1179).
- Durran Liezniccha* (or.), *die Dürre Liesing*, fl. *Austr. Inf., d. p. Baden* (1002) 48, 1.
- Dwocotłoki* (sp. XIII); *Zwokotoky*, d. p. *Strakonice*; villa monii. *Brevnov.* (1045) 353, 20.

E.

- Eberhardus (or.) I arep. Salisburg. (1152) 173, 30. (1158) 177, 35. (1163) 202, 1.
 Eberhardus, Euerardus (or.) ep. Babenbergensis (1151) 172, 30. (1152) 173, 30. (1158) 178, 1. (1165) 203, 10.
 Eberhardus (ed.) de Gingen (1125) 110, 5.
 Ebersburg v. Eperaespurch.
 Eberspach (or.), Ebresbac (ed.) fl. Austr. Sup. (1108) 106, 5. (1142) 135, 25.
 Ebervinus, praep. Steinfeldensis († 1153/8) 183, 5.
 Ekbertus II, marchio Misniae (1081) 89, 5.
 Eckenhausen, *Rheinprov.*, *Rgb. Köln*; curia imperialis (1167) 210, 25.
 Edelspitz v. Sedlesovici.
 Eeger (c. XII), Egara, Egera, Egere (c. XII), Egire (or.), Egra (c. XII); *Eger, b. Chob*; (1061) 61, 1. (1179) 258, 20. 260, 5. (1193) 305, 15.
 Fridericus de — (1188) 294, 25. Regio Egere (1135) 128, 15.
 Egra, aqua Egere, Oegre, Ogre (or.); *Ohře, b. die Eger*, fl. Boh. (993) 349, 1. (1165) 205, 5. (1186) 281, 20.
 s. Egidii, *St. Gilles*, comes (1160) 197, 15.
 Egilbertus v. Engelbertus.
 Egilinsteti (c. X) locus quondam in Austr. Inf. apud *Tulln* (cc. 987) 41, 30.
 Egilolf testis (847) 3, 30.
 Egire, Egra v. Eeger.
 Eibenbrunn v. Iwinbörne.
 Eigil (c.) vicarius in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Eigilo (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Eilbertus v. Engelbertus.
 Eilika (or.) abbatissa monii. s. Mariae (*Kl. Niedernburg*) Pataviae (1010) 48, 15.
 Einhilda (sp. XII) cognata Caroli Magni (800) 332, 5.
 Eipilingen, Eipilingun, Aibling, *Bav. Rgb. Oberbayern* (855) 5, 15.
 Eistat (c.), *Eichstätt, Bav.*, *Rgb. Mittelfranken*; Eistetensis epi.: Burkardus (1152); Conradus (1159); Erchanbaldus (900); Gebehardus (1052); Vdalricus (1086).
 Elisabeth, Elisabeth, Elizabeth (or.), Elizabeth (c. XIV), Elyzabeth (sp. XIII) uxor Friderici ducis Boh. (1167) 414, 15. (1169) 218, 25. (1180) 261, 5. (1183) 271, 25. 418, 25. 420, 20. (1184/5) 275, 30. (1185) 277, 10. 423, 35. 424, 20. (1186) 281, 15. 283, 25. 285, 10. 286, 20, 30. (cc. 1188) 290, 20. (1189) 295, 5.
 Ellenbrechtkirchen; Pabo de — (1194).
 Ellinger (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Elscowe (c. XIV); *Oleška, g. Olleschau, d. p. Kadaň, g. Kaaden*; villa monii. Ossek (1196) 320, 10.
 Elstre (c. XIV), Helstre (or.), *die (Weisse) Elster, fl. Sax.* (1165) 205, 1, 5. (1181) 264, 15.
 Elstre minor; *der Schwarzbach*; rivus (1181) 264, 15.
 Emanuel, imperator Graecorum (1150) 167, 25.
 Embricho (c. XIV), ep. Wirzburgensis (1144) 142, 20.
 Emilo (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Emmeramus, Emram, Imram, Imrammus, Ymrammus, Ingramus (or.); *Jimram*.
 s. Emmerami monium v. Ratisbona.
 s. Emmerammi, epi. Ratisbonensis dies festus (993) 350, 25.
 Imrammus, Ingramus, Ymrammus (or.) [canonicus Wissegrad.] (1178) 252, 20. (1180/82) 266, 10.
 Heinramus (sp. XII) iudex de Plizen (1146) 409, 25.
 Imram (or.) testis (1174/8) 254, 10.
 Emram (or.) testis (1183) 271, 20. Frater eius Pribizlav.
 Hemerammi (or.) filius Pribizlaus (1189) 295, 35.
 Imram (sp. XII) homo eccl. Wissegrad. Nazatore in Pragensi suburbio (1088?) 385, 5, 20.
 Engelbertus, Eilbertus (c. XII), Engilbertus (sp. XIII), Egilbertus (sp. XII) arep. Treuerensis (1086) 94, 5. (1088?) 389, 5, 25.
 Eilbertus (c. XIV), ep. Babenbergensis (1144) 142, 25.
 Engelbertus, Engilbertus, Heilbertus, Ingelbertus (or.) Moraviensis electus (1194) 313, 15. episc. (1194) 314, 30. (1195) 318, 15. (1196) 319, 5. (1195/7) 323, 1. (1197) 324, 30. 326, 25.
 Engelbertus, Ingilbertus (or.) archidiaconus Bechinensis (1189) 297, 20. (1190) 298, 30. (1184/92) 306, 5.
 Engelschalchus, Engelschalchs (or.) capellanus Friderici ducis Boh. (1186) 284, 10, 15.
 Engilschalh (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Engilboltesdorf (c. XIV); *Engersdorf ap. Windberg, Austr. Sup.* (cc. 1130) 115, 20.
 Engildeo (c.) nobilis (1037) 50, 20.
 Enns v. Anesis.
 Eperaespurch (c.); *Ebersburg, vicus quondam prope Mautern in Austr. Inf.* (903/906), 36, 5.
 Episcopi filius Janec (1184).
 Eppa (c. XIV), testis (1180) 261, 20.
 Eppo (sp. XIII) miles, Belinensis urbis prefectus (1043) 351, 20, 25. 352, 5.
 Eppo de Windberg (1108) 106, 5. (1113) 107, 10.
 Erkenbertus, Erkenbreht, Ercumbreht (or.), Erkembertus (c. XIII), Herkenbertus (sp. XIV) subdapifer epi. Prag., maior curie episc. Prag. (1177) 247, 30. (1184) 273, 20. (1190) 298, 30. (1184/92) 306, 5. subdap. ducis Boh. (1194) 315, 15. (1195) 446, 1.
 Erchanbaldus (c.), ep. Eistatensis, *Eichstätt in Bav.* (900) 29, 30.
 Erchanbertus, ep. Frisingensis (847) 3, 25.
 Erchanfridus, ep. Ratisbonensis. (847) 3, 30.
 Erchengerus abb. monii. Reichenbach (1135) 128, 15.
 Ercimbaldus (or.) frater hospitalis Jerosolimitani et prior sancti Aegidii de Venetiis (1181) 262, 1.
 Ercumbreht v. Erkenbertus.
 Erdberg, b. *Hrádek, v. Gradec*.
 Erfurt v. Erpesfurt.
 Ermannus v. Hermannus.

Ernest, Ernesto, Ernestus (or.), Ernst (c.), Ernust, Arnust (or.), Arnustus (sp. XIV).
 Ernesto, Ernest (or.) filius Conradi II Moraviensis comitis (1156) 174, 10. 175, 5.
 Ernst, Ernust, comes (847) 3, 30. (855) 5, 15.
 Arnust (or.), dapifer epi. Prag. (1177) 247, 30.
 Arnustus (sp. XIV) pincerna ducis Boemie (1195) 446, 1.
 Ernust Zezenic, Ernestus filius Cezeme (or.) testis (1189) 297, 25. (1195/7) 323, 5. Frater eius Groznata [de Peruc].
 Ernest (or.), testis (1183) 270, 25. (1192) 307, 5.
 Erpesfurt (c.), g. *Erfurt*, *Borus.*, prov. *Sachsen* (805) 1, 10.
 Erposiz (or.), *Erpužice alias Spīrice*, g. *Welper-schütz*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; predium monii. Plaz (1175) 244, 1.
 Estibor v. Cstibor.
 Euerardus v. Eberhardus.
 Eufemia (c. XVIII), Euphemia (c. XVII) coniux Ottonis principis Moraviae (1078) 83, 10. 85, 1. 86, 15. Filia eius: Bohuslava (1078).
 Evfemia Evphemia (c. XVII) soror principum Moraviae Wladimiri et Bratislai (1195) 318, 15. (1196) 319, 5.
 Eufrosina (or.) mater Elisabeth uxoris Friderici ducis Boh. († 1186) 285, 10.
 Eugenius, Evgenivs (sp. X) II papa (824/7) 333, 1.
 Eugenius (or.), Evgenivs, Evgenivs (c. XI), papa III (1145) 144, 30. 145, 25. 146, 1, 15. (1146) 147, 20. 149, 1. 150, 1. (1148) 165, 20. (1151) 171, 20. (1152) 173, 30. († cc. 1154) 191, 5.
 Euphemia, Evphemia v. Eufemia.

F.

Fabianus v. Pabian.
 Fasona, b. *Vožojna v. Ozoyni*.
 Fauianensis (sp. X) eccl. ep.: Rathfredus (824/7).
 Felix (c. XI), (1080) 89, 1. ep. Misnensis (1085) 92, 10.
 Ferdensis episc. v. Verden.
 Ferentinum (or.), *Ferentino*, *It.*, prov. *Roma*, distr. *Frosinone* (1151) 172, 10.
 Fiska, b. *Viska v. Wescu*.
 Fiscaha (or.) *die Fischa*, fl. *Austr. Inf.* (1051) 51, 30.
 Firmanus episcopatus, *Fermo*, *It.*, ab *Ancona meridiem versus* (1192) 307, 15.
 Flamingi (1159) 193, 10.
 Flāvi, qui vulgari nomine Valwen dicuntur (1132) 127, 10.
 Florefte, *Belgia*, prov. *Namur*, abbatia ord. Praemonstr. (1151) 172, 20.
 Florentius (or.), castellanus (1169) 219, 5.
 s. Floriani monium in Austr. Sup., d. p. *Linz* (1108) 106, 5. (1113) 107, 10. (1125) 110, 15. (1142) 135, 20.
 Florianus, Florianys (or.) subcancellarius (1169) 218, 1. 219, 5. canonic. Prag. et notarius regis Boem. (cc. 1170) 224, 1. notarius (1175) 244, 5. (1175/8) 251, 5. capellanus (1174/8) 254, 5. cancellarius ducis Boem. (1181) 265, 1. (1180/2) 266, 1. prepositus Wisegrad. (1183) 420, 20. protonotarius ducis (1183) 422, 25. prep. Wisegrad. et cancellarius (1183) 270, 20.

(1184) 273, 20. 274, 15. (1184/5) 276, 10. (1185) 278, 20. (1186) 284, 20. (1187) 289, 20. 440, 15. (1189) 295, 35. 297, 15. notarius [1178/89] 443, 5. prep. Wis. et cancell. (1190) 298, 25. 301, 15. (1191) 303, 1. (1192) 307, 5. *Pragensis* eccl. prep. et cancell. ducis (1194) 313, 15, 20. 314, 30. (1196) 320, 15, 25. (1195/7) 323, 1. (1197) 324, 30. 326, 25.
 Foracheim (c.), g. *Forchheim*, *Bav.*, *Rgb. Oberfranken* (805) 1, 15.
 Forcalquerii comitatus, *Forcalquier* (1162) 201, 1.
 Franci (900) 31, 15, 25. 337, 15. 338, 30. *Francorum* (sp. X) principes, *Franchorum* (sp. X) reges (900) 337, 5. 338, 25.
 Franciae orientalis epi. (852) 4, 10.
 Francofordia, Franconofurt (or.); *Frankfurt a. Main*, *Hessen-Nassau*, *Rgb. Wiesbaden*; (996) 46, 25. (1165) 203, 30. (1190) 298, 5.
 Frauenreuth v. Frownrewt.
 Freckleben, in *Anhalt prope Sandersleben*; castrum (1196) 209, 25.
 Fredericus v. Fridericus.
 Freising v. Frisinga.
 Fridericus, Friderichus, Fridricus, Fredericus, Fredricus (or.), Fridaricus (sp.).
 Fridaricus (sp. X) arep. Juvavensis (973) 344, 25.
 Fridericus (c. XIV) arep. Magdeburg. (1144) 142, 20.
 Fridericus, Fridricus (or.) ep. *Pragensis* (1169) 217, 25. 218, 5. 219, 5, 15. (cc. 1170) 224, 10. consanguineus Friderici I imp. (1174/5) 242, 25. (1175) 244, 5. (1177) 245, 25. 247, 1. (1175/8) 251, 1. (1178) 253, 5. († 1188) 293, 20.
 Fridericus, Fridricus (or.) can. [Prag.] (1180/82) 266, 10. (1185) 278, 20. (1194) 313, 20. 314, 30. archidiac. *Satensis* (1184/92) 306, 5.
 Fridericus (or.) cancellarius epi. Prag. (1190) 298, 30.
 Fridericus (or.) confrater de conventu Cladrub. (1197) 331, 5.
 Fridericus, Friderichus, Fredericus, Fredricus (or.), Fridericvs (c. XVI) I rex Roman. (1152) 173, 15. 174, 1, 20. 410, 20. 411, 5. (1156) 175, 1. (1157) 175, 10 sq. imperator Rom. (1158) 177, 5. 178. 179, 15 sq. 180, 15. (1159) 190, 10, 15. 191, 25. 192, 1. (1160) 193, 15. 197, 15. (1161) 199, 5, 10. (1162) 199, 20, 25. 200, 1 sq. 201, 1 sq. (1163) 202, 5. (1165) 202, 20. 203, 20 sq. 205, 25. 207, 20. 208, 20. 209, 10 sq. (1167) 210, 5 sq. 211, (1169) 213, 25. (1170) 220 sq. 223, 5. (1171) 229, 10. (1172) 230, 15. 231, 25. 232. 234, 20. 235, 15. (1173) 236, 10. (1174) 237, 25. 238, 35. 239, 5. 241, 25. 242, 1, 20. (1178) 251, 15. (1179) 258, 10. 260, 5. (1182) 267, 15. 417, 5. (1184) 273, 25. (1186) 284, 20. (1187) 287, 10—30. (1188) 294, 25, 30. 441, 30. Consanguinei eius: Fridericus ep. Prag. Iheronymus (?) praep. Melnicensis.
 Fredericus (c. XI) nepos Wratizlai II ducis Boem. (1075) 80, 5. (1080) 89, 1.
 Fridericus (c. XII) dux praesens curiae imp. Maguntiae (1086) 94, 5.
 Fridericus, Fridericvs, Fridricus, Fredericus (or.), Fridericvs (sp. XIII) filius Wladizlai I regis Boh. (1144) 143, 10. (1159) 193, 1. (1160) 195, 5. 196, 10. 198, 20. (1165) 205, 15. (1167) 412, 20. dux Olomucensis provincie (1169) 218, 20. dux Boemie (1178) 251, 15, 25. (1179) 258, 20. (1180)

260, 25. dux tam Boemie quam Morau e (1180)
261, 1. (1178/81) 262, 30. dux Boemie (1181)
263, 25. (1180/2) 265, 20. (1183) 270, 10. 271, 5.
418, 10. 420, 30. 421, 25. (1184) 273, 25. 274, 5.
(1184/5) 275, 20. (1185) 277, 10. 279, 5. 280, 1.
423, 25. 425, 1. (1186) 281, 5. 283, 25. 286, 20, 30.
426, 1, 20. (1187) 287, 10—30. 288, 25. (289, 10) 439,
15. 440, 15. 442, 25. (cc. 1188) 290, 20. (1188)
293, 5. (1189) 295, 5. († 1194) 315, 25. († 1197)
327, 30. 328, 1. Eius coniux: (1167) 414, 15.
Elisabeth (1169 sq.); filius: Wratizlaus; pa-
trius: Zobeizlaus II.
Fridericus II dux Sueviae (1118) 108, 15. (1126)
404, 15, 30. (1132) 404, 30. (1144) 142, 25.
Fridericus (or.) IV dux Sueuorum, filius Con-
radi III regis (1158) 178, 1. (1163) 202, 5.
Fridericus (or.) palatinus comes [de Wittelines-
bach] (1158) 178, 5.
Fridericus (or.) comes [de Brenna, filius Conradi
de Wettin, marchionis Misnensis] (1165) 203, 15.
Fridericus nobilis Bavariae (1100/05) 105, 5.
Fridericus, advocatus Ratisponensis (1144) 142, 30.
Fridricus (c. XIII) burgravius Ratisponensis (1179)
259, 10. Frater eius: Heinrich.
Fridericus, frater Heinrich de Altendorf (1179)
259, 15.
Fridericus de Eger, testis (1188) 294, 25.
Fridericus de Luffenbach, testis donationis Rich-
zae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Fridislar (c. XII), *Fritzlär, Hessen-Nassau, Rgb.*
Kassel (1118) 108, 10.
Friesach, *Carinth., d. p. St. Veit.* (1170) 223, 10.
Friesenfeld (1133) 127, 25.
Frisinga (c.); *Freising, Bav., Rgb. Oberbayern;*
eccl. s. Mariae, s. Corbiniani (861) 6, 20. episco-
patus (855) 5, 10. Epi.: Albertus (1163); Anno
(873); Erchanbertus (847); Otto (1144 sq.);
Uualdo (900).
Fritilo [comes] testis (847) 3, 30.
Frohnau, b. Vranov, v. Wranow.
Frownrewt (ed.); *Frauenreuth, Bav. Rgb. Ober-
pfalz, distr. Kemnath* (1135) 128, 15.
Fuldense (sp. XII) monium s. Bonifacii, Fuldensis
(sp. XII) conventus, *Fulda, Hessen, Rgb.*
Cassel (800) 332, 1, 5. (861?) 335, 15. (1012)
350, 30. Abb.: Hadamarus (948).

G.

G. cardinalis diaconus v. Guido.
G., ducissa Boh., v. Gertrudis.
G. (ed.) veteranus inclusus, amicus Wratizlai
regis Boh. (1090) 100, 25.
Gagec (or.); *Háček;* custos silve (1180/82) 266, 25.
Gaya, b. Kyjov v. Kygow.
Gaicin (or.), Gaychyn (c. XVIII); *Hejčín, g. Ha-
tschein, d. p. Olomouc, g. Olmütz;* villa monii.
Gradic. (1078) 83, 20. (1160) 195, 15.
Gallia (sp. X) (973) 344, 30.
Gallus, Gaulus, Gaudel (or.), Gaul (facs.);
Havel.
s. Galli capella *prope Zbraslav, g. Königsaal*
(1115) 397, 10. (1186) 429, 10, 15, 25.
Gallus, Gaulus (or.) can. [Prag.] (1180/2) 266, 5.
(1194) 313, 20.

Gallus (c. XII), sacerdos in terra Cunradi, ducis
Znoymensis (1146) 148, 15.
Gaudel (c. XVI) de Cinan (cc. 1170) 224, 10. Frater
eius: Budilow.
Gaudel (or.), Gaul (facs.) frater Hermannii agazonis
filius Marcquardi (1175) 244, 10. (1177) 246, 5.
(1175/8) 251, 10.
Havvel (or.) testis (1197) 327, 1.

Ganeiuici (or.); *Haňovice, d. p. Litovel, g. Littau;*
villa praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
Garsten (ed.) in *Austr. Sup., d. p. Steyer;* mo-
nium (1142) 132, 1.
Gatta, Tinto Mussa de —, fidelis Friderici I
imp. de Cremona (1159) 190, 10.
Gaudel, Gaul, Gaulus v. Gallus.
Gebehardus, Geboardus, Geuehardus
(c.).
Gebehardus, ep. Eichstädtensis (1052) 52, 10.
Gebehardus, ep. Herbipolensis (1151) 172, 30.
Gebehardus, Geboardus, ep. Pragensis v. Jarmir.
Gebehardus, ep. Ratisbonensis (1052) 52, 10.
Gebehardus, presbyter Ratisbonensis (1146) 151, 1.
Gebehardus (ed.), comes de Piugen (cc. 1124) 108,
25. 109, 20.
Geuehardus (c. XIV), comes de Sulzebach (1144)
142, 30.

Gebennensis, *Genève, Helvet.,* episc.: Ardicius
(1162). comes: Amadeus (1162).

Gebno (sp. XIII) donator villae Rokosin (1186)
436, 10. 437, 10, 25.

Geco (sp. XII) capellanus ducis Boem. (1073)
370, 15.

Geischowitz, b. Kejšovice, v. Kagysouici.

Gehercaz, Geherzas, Gierchaz (sp. XIII), Hercas
(c. XIII) locat.; *Jirčany Dolní, d. p. Král.*
Vinohrady, g. Kgl. Weinberge; villa monii.
Ostrow. (1055/61) 60, 15. tornatores monii. Cla-
drub. ibidem (1115) 397, 20. (1186) 429, 10, 25.
430, 1.

Gelnhausen in Hessen-Nassau, Rgb. Kassel (1192)
304, 25.

Gelria (sp. XIII); *Gelderland, prov. Hollandiae;*
Otto comes de — (1182).

Georgius, Georius, Juric, Jurik, Jvric
(or.); *Jiří.*

s. Georgii capella v. Strachotin.

s. Georgii ad velum aureum diac. card. Otto
(1145).

Georius (or.) can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 5.

Georgius, vulg. idiomate Jura, primus (Pae-
monstr.) abb. monii Gradic. (1154/9) 190, 30.

Jurik (or.) heremita (1169) 218, 25.

Georgius (or.), Georius (c. XIII), Jurik (c. XIV)
de Milewic, Milewzko, comes (1183) 419, 1.
(1184) 273, 10. (1185) 279, 10. (1197) 324, 30.

326, 30.

Jurik (or.) agaso [ducis Boh.], testis (1146/8)
163, 20. 165, 5. [Filius eius: Jurik 1177 sq.]

Jurik (or.) filius Jurik, Jurik Juricouiz (or.)
testis (1177) 246, 5. (1189) 297, 20.

Georgius (c. XIII), Georius (sp. XIV), Jurik
(sp. XIII), castellanus de Netolic (1187) 289, 25.

440, 20. (1195) 446, 1.

Georgius (or.) camerarius epi. Prag. (1184/92)
306, 5. (1190) 298, 30.

- Juric, Jvr c (or.) filius Zlauwathe, testis (1193) 309, 10. 310, 10.
 Juric (or.) dapifer [ducis Boh.] testis (1194) 313, 20.
 Georgius (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.
 Juric (or.) testis (1180/82) 267, 1.
 Georgius (sp. XIII) testis (1183) 422, 25.
 Gepidae (sp. X) (824/7) 333, 15. (973) 38, 10.
 Gerbirga, Gerbirch (ed.), ductrix Boh. (cc. 1124) 108, 25. 109, 5, 15.
 Gerdon (c. XVIII) ; Hrdon ; testis (1183) 270, 25. Cf. Gherdoin.
 Gereon (sp. X) arep. Coloniensis (973) 344, 25.
 Gerhardus (sp. X) arep. Laureacensis (948) 340, 1.
 Gerhardus (sp. XIV) de Zbrazlau, testis (1173) 416, 30.
 Gerlacus, Gerlacys (or.), abb. monii. Waldsassen (1142) 155, 25. 156, 15. (1165) 206, 1.
 Germania (873) 16, 20. (900) 33, 10. (973) 344, 30. (1172) 234, 25. Germaniae metropolis Maguntia (852) 4, 10.
 Gerolt (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Gerolt testis (847) 3, 30.
 Geromirus v. Jarmir.
 Gerossouici (or.) ; Jarošovice (?) ; villa monii Lucensis (s. XIII) 301, 30.
 Gerpreht (c.) nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 20.
 Gerprechtus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
 Gertrydis (or.), Gertruda (c. XV), Gertrudis, Gerdrudis (sp. XII) ducissa Boem.; uxor Wladislai II ducis (1146) 150, 20. 408, 35. (1142/8) 156, 5. (1143/8) 159, 30. 160, 30. († 1153/8) 183, 5. († 1167) 413, 10. soror Conradi II arepi. Saltzburg. et Henrici II ducis Austr. († 1169) 212, 35.
 Geruasius, Geruasivs, Gervasius, Geruasius (or.) prepositus et cancell. (1146) 409, 25. 30. prep. Wissegrad. et cancell. regis Boh. (1158) 179, 10. (1159) 193, 1. (1160) 197, 10. 198, 25. (1165) 205, 15. 206, 5. (1167) 412, 20. 415, 10. (1158/69) 215, 1, 30. (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 224, 1. (1175) 244, 5, 15. (1177) 245, 25. 246, 10. 247, 20. (1175/8) 251, 5. (1178) 252, 30. 253, 10. 254, 5. († 1182) 268, 15. († 1188) 290, 20. (1178/89) 443, 5. Nepos eius: Martinus (1146).
 Gerungus, Gervngus (or.) ep. Misinensis (1160) 198, 30. (1165) 203, 15.
 Gestice (c. XIII), Postice (ed.) ; Hostice, g. Kastanitzerbach, al. Reibach, rivus Austr. Inf. (1179) 259, 1.
 Geswi (or.) ; Jeřové, g. Neustadl, d. p. Česká Lípa, g. Böhm. -Leipa ; villa monii Teplensis (1197) 326, 10.
 Gezo (or.), abb. Montis Syon (1153/8) 181, 15. 183, 15. 184, 10. 186, 15. 187, 15. 188, 20. 190, 1. (1160) 196, 10. (1153/70) 224, 25. 227, 1.
 Gherdoin (or.) ; Hrdon ; villicus Friderici ducis B. (1186) 282, 5. Cf. Gerdon.
 s. Ghislainii abbatia, St. Ghislain, Belg. prov. Hainaut (1191) 302, 15.
 Ghoczkw, Ghozkov (sp. XIII) ; Kosov, g. Gossau d. p. Tachov, g. Tachau aut Kočov curia prope Kladruby g. Kladrav ; villa, ubi ululatores monii. Cladrub. (1115) 399, 1. (1186) 431, 25.
 Gierchaz v. Gehercaz.
 Gilges (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.
 Gingen (ed.), Eberhardus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
 Girdebor (or.) ; Hrdibor ; testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
 Girsch, b. Krsy, v. Krizi.
 Gisalharius (or.), arep. Magdeburgensis (991) 42, 15. 42, 25.
 Gizsllice, Gizslici (or.) ; villa quondam circum Plasy sita (1180/82) 267, 1.
 Glawen (or.) ; Hlavno Kostelní, d. p. Karlín, g. Karolinenthal ; villa hospit. Hierosolymitani (1189) 297, 1.
 Glina (sp. XII) ; Hlina d. p. Chrudim ; villa monii. Opatovic. (1073) 369, 25.
 Glina ad ecclesiam (sp. XII) ; Kostelec prope Nasavrky, d. p. Chrudim ; villa monii. Opatovic. (1073) 369, 25.
 Glinen (sp. XIII) ; Hlinné, g. Lihm, d. p. Planá, g. Plan ; villa, ubi hereditas monii. Cladrub. (1115) 400, 20. (1186) 433, 10.
 Glubocaz (or.) locat. ; Hlubočany, g. Hobitschau, d. p. Vyškov, g. Wischau, villa ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25. et terra eccl. Prerouensis (cc. 1131) 121, 1.
 Glubochi (or.) ; Hluboký, d. p. Kralovice ; villa monii Plassensis (1193) 309, 1.
 Gluchouo (or.), Hluchoo, d. p. Litovel, g. Littau ; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5.
 Glvp (sp. XII) ; Hlup ; custos ecclesiae Wissegrad. Greccetine (1088 ?) 385, 5.
 Glupcih (or.) locat. ; Hrubčice, d. p. Prostějov, g. Prossnitz ; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 1.
 Glupec, Glupez, Glupec (sp. XIII) ; Hlupec ; solutor salis monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10. 431, 10.
 Glupen (facs.) ; Hlupen ; testis (1175/8) 251, 10.
 Glupen (sp. XII) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Modriluze (1088 ?) 380, 10—20.
 Glupenovo, Glupenowo, Glupenouo (sp. XIII) ; Hlupenovo, g. Neuhausel, d. p. Stříbro, g. Mies ; villa monii Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
 Glupez v. Glupec.
 Glusow (or.) ; Hlázov, d. p. Kutná Hora, g. Kuttenberg ; villa monii. Sedlec. (1142/8) 156, 30.
 Gluza (sp. XIII) ; Hlúša ; custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
 Gluza (sp. XIII) ululator in villa Ghozkov (1115) 399, 1. (1186) 431, 25.
 Gneunici, Gnewinic, Gnevniz, locat. : Gneunicich, Gnevnich (sp. XIII) ; Hněvnice, g. Hněmítz, d. p. Stříbro, g. Mies ; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 396, 5. 399, 20. (1186) 428, 5, 15. 432, 30.
 Gneufotine (or.), Gnevotine (c. XVIII), Gnevotiene (c. XVII) locat. ; Hněvotín, g. Nebotein, d. p. Olomouc, g. Olmütz ; villa ubi terra monii. Gradicensis (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 196, 1. ibidem terra praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 5.
 Gnoici (or.) ; Hnofice, g. Gnoitz, d. p. Sternberg ; villa praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 5.
 Gobza (or.) ; Staré Hobzí, g. Althart, d. p. Dačice, g. Datschitz ; villa et capella s. Andree spectans ad monium Lucense (1190) 300, 20.

- Godefridus v. Gotfridus.
Godescalchus (or.), Godescalchus, Godescalchus, Godescalchus (c. *XII*), Godescalchus (sp. *XIV*); *Gotſalk*; abb. Siloensis (cc. 1150) 169, 30. 170, 5, 20. 171, 1. (1153/8) 182, 10. 183, 15. 185, 15. (1160) 196, 15. (1153/70) 225, 30. 226, 20. (1173) 416, 30. (1184) 272, 10.
Gotsalac (or.), **Gotessalchus** (or.) de Olesna, testis (1180/82) 266, 20.
Gothescal (or.); filius eius Cunradus testis (1192/3).
Godonin (or.); *Hodonin*, g. *Göding*; castrum Moraviae (1052?) 361, 15. Castellani: Ratibor (1169); Tuurdisse (1169).
Godoviz (or.); *Hodovice* (?); Wlfkerus et Willelmus de — (1184/92).
Göthweig v. Kotwic.
Gogol (c. *XV*); *Hohol*; hortulanus in villa Radunice (1143/8) 161, 5.
Gogolich (c. *XII*), *Gogolichi* (sp. *XII*) locat.; *Onholice staré*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan*; villa, ubi VI manses eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 5, 20. ibid. portus eccl. Wissegrad. (1088?) 386, 5, 20. indomitae equae eccl. Wissegrad ibid. (1130) 113, 1.
Gogtpoldus v. **Gotpoldus**.
Golas (or.), **Golaz** (c. *XVIII*); *Holas*; frater eius: Jan (1183, 1192).
Golesouci (or.), *Holešov*, g. *Holleschau*; villa praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
Golisa, *Golissa*, *Goliza*, *Golez* (sp. *XIII*); *Holiša*; cultor vineae monii. Cladrub. in villa Vgrez (1115) 399, 5, 10. (1186) 431, 10. 432, 1, 20.
Golissa (c. *XV*), *bubulcus* monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Golonozeh (c. *XV*) locat.; *Holonohy*, quondam villa monii. Strahov. sita prope molendinum *Kalosz* apud *Nenačovice*, d. p. *Smíchov* (1143/8) 161, 15.
Golofilensis (sp. *XII*) via (1088?) 387, 5, 20.
Gonezouicich, **Gonezouicich**, v. **Honezowiz**.
Gorki (sp. *XIII*); *Hārka* prope *Horní Bělá*, g. *Ober-Bělá*, d. p. *Kralovice*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
Goricich (c. *XV*) locat.; *Hořice*, d. p. *Král. Hradec*, g. *Königgrätz*; villa monii Strahov. (1143/8) 160, 20.
Gormusa (sp. *XII*); *Hromoš*?, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znoicici (1052?) 360, 15.
Gorsov (or.); *Horšov prope Horšův Týn*, g. *Bischofsteinitz*; (1184/92) 306, 5.
Gosc (sp. *XII*); *Host*; ministerialis eccl. Wissegrad. in vila Rastileh (1088?) 383, 20. 384, 1.
Gosca, **Goscha**, **Goska** (sp. *XIII*); *Hošta*?; possessor terrae in villa Cernosicich (1115) 397, 5. (1186) 429, 5, 25. *V. et.*: **Gotsa**.
Gosce (sp. *XII*); *Hošta*; piscator eccl. Wissegrad. in villa Nazhoue (1088?) 382, 1.
Goscek (sp. *XII*); *Hoštěk*; filius Neg oppilionis, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
Gosetich, **Chosetich**, **Chosetich**, **Kossetich** (sp. *XIII*) locat.; *Hoštice* quondam prope *Sítary*, d. p. *Horšův Týn*, villa, ubi fabri monii Cladrub. (1115) 398, 15. (1186) 431, 5, 20. 432, 1.
Goslaria (c. *XVI*), *Goslar*, *Hannover*, *Rgb. Hildesheim*; (1171) 229, 30.
Gossau, b. *Kosov*, v. *Ghoczkov*.
Gostata (sp. *XII*); *Hostata*; scutellarius eccl. Wissegrad. in villa Pzarih (1088?) 376, 10, 20.
Gostata (sp. *XIII*) servus arator eccl. Wissegrad. in Trubine (1125/40) 406, 15.
Gosten v. **Gozten**.
Gostena (sp. *XII*); *Hostena*; filia Tehnae de familia eccl. Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) 390, 10.
Gosteni v. **Gozteni**.
Gostesse v. **Hotese**.
Gosteticich v. **Hoztetiz**.
Gostirad (sp. *XII*); *Hostirad*; servus eccl. Boleslav de villa Obodr (1052?) 359, 25.
Gotefridesrewt (ed.); *Göpfersgrün*, *Bav.*, *Rgb. Oberfranken*, *dist. Wunsiedel* (1135) 128, 20.
s. Gotehardi mons; *Kirchberg am Wald*, *Bav. Rgb. Niederbayern*, *dist. Regen*; monium (1146) 150, 30.
Goten (sp. *XII*); *Choten*; homo eccl. Wissegrad. in suburbio Satcensi (1088?) 384, 5.
Hoten (sp. *XII*) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Zabehlicih (1088?) 380, 20. 381, 1.
Goteseuihc v. **Hotesseuich**.
Gotessalchus v. **Godescalchus**.
Gotzslav (or.); *Chotěslav*; miles epi. Prag. (1177) 247, 30.
Gotfridus (c. *XIII*) [prep. *Herbipolensis*] cancellarius Friderici I imp. (1179) 260, 1.
G[odefridus], comes de Calw, comes palatinus Rheni (1118) 108, 15.
Godefridus (c. *XIV*), castellanus de Nurinberch (1144) 143, 1.
Gotfridus de Falkenberg, [nob. *Bavar.*] (1188) 294, 20.
Gotfridus de Weterenuelt (1135) 128, 15.
Gothebor (or.); *Chotěbor*; frater Detrici Nedameriz, testis (1195/7) 323, 10.
Chothebor (c. *XIV*); *Chotěbor*; agaso regis Boh. (1159) 193, 5.
Gothescal v. **Godescalchus**.
Gotibodic (c. *XIV*); *Chotěbudice*, g. *Kettowitz*, d. p. *Podbořany*, g. *Podersam*; villa monii. Ossecensis (1196) 320, 10.
Gotpoldus, **Gotpoldus** (or.) filius Lutuini (1180/2) 266, 20.
Gotpoldus, **Gotpoldus** (sp. *XIII*) donator villae Metelzco (1115) 403, 1. (1186) 434, 20.
Gotsa (sp. *XIII*); *Hošta*?; tornator monii. Cladrub. in villa Gehercaz (1115) 397, 5, 20. (1186) 429, 10, 25. 430, 5. *V. et.*: **Gosca**.
Gotsalac v. **Godescalchus**.
Gozmarus, cantor Aschaffenburgensis (976) 40, 30.
Gouoricse (c. *XII*), *Hovořovice* (alias *Hovorčevs*), d. p. *Karlín*, villa canon. Wissegrad. (1130) 113, 15.
Gozilus v. **Chezul**.
Gozten (or.); *Hosten*; testis (1158/73) 237, 25.
Gosten (sp. *XII*) arator eccl. Bolezlauensis (1052?) 359, 25.
Gozten (sp. *XIII*) bucularius eccl. Wissegradensis (1125/40) 406, 15.
Gosten rusticus eccl. Lutomerici. (s. *XII* ex.) 59, 15).
Gozteni (sp. *XII*), **Gosteni** (c. *XII*) locat.; *Hostin*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan*; villa eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 5, 20. (1130) 113, 15.

- Gozteradici** (or.); *Hostěradice*, g. *Hosterlitz*, d. p. *Mor. Krumlov*, g. *Mähr. Kromau*; villa monii *Lucensis* (1190) 301, 30.
- Goztic** (or.); *Hostík*; testis (1180/82) 266, 25.
- Goztiwar** (c. XIV); *Hostivař*, d. p. *Král. Vinohrady*; (1185) 278, 30.
- Grabca** (c. XIV); *Hrabka*; testis (1180) 261, 20.
- Graber**, b. *Kravaře*, v. *Crawar*.
- Grabis**, *Grabise*, *Grabissa*, *Grabisse* (or.), *Hrabise*, *Hrabysa* (sp. XIII); *Hrabiša*; camerarius ducis Boh. (1180) 261, 15. (1181) 265, 1. summus curie ducis camerarius (1183) 419, 5. camerarius (1183) 420, 20. 422, 25. (1185) 425, 1. (1888) 293, 25. (1178/89) 443, 5. (1192) 307, 1. (1194) 313, 20. 315, 10. (1195) 445, 35. (1196) 320, 15. camerarius summus (1195/7) 323, 5. camerarius (1197) 324, 30. 326, 25. Fratres eius: *Slauko* (1188 sq.); *Borse* (1188). Filius: *Grabissa* (1197).
- Grabisse**, *Hrabise* (sp. XIII) comes (1183) 419, 1. 444, 5.
- Grabissa** (or.) filius *Zlauconis*, fratris *Grabissae* camerarii (1197) 326, 25.
- Gracouna** v. *Cracovia*.
- Gradata** (c. XV); *Hradata*; servus voluntarius monii. *Strahov*. (1143/8) 161, 5.
- Gradcane** (or.). *Hradczane* (c. XVII), *Hradčany*, d. p. *Prostějov*, g. *Prossnitz* (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 195, 20.
- Gradek** (sp. XIV); *Hrádek*, curia *Včelní Hrádek* prope *Jilové*; quondam castrum (1045) 355, 10, 15.
- Gradec** (sp. XII), *Hradech* (sp. XIII), locat.: *Gradi* (c. XII); *Hradec Králové*, g. *Königgrätz*; castrum, civitas (1073) 371, 5. (1130) 113, 5. (1183) 419, 20. *Gradicensis* (c. XIV) castellanus: *Pertoldus* (1195); *Zuezlau* (1159). *Gradcense* (sp. XII) territorium (1073) 369, 1. *Gradcensis* (sp. XII) prep. *Tezlin* (1073). *Gradicensis* (sp. XII) archidiaconus. *Slauon* (1167).
- Gradec**, *Hradez*, *Radez* (sp. XIII); *Hradce*, g. *Hradzen*, d. p. *Svíbro*, g. *Mies*; villa monii. *Cladrub*. (1186) 428, 10. 435, 5, 25.
- Gradec** (or.), *Nagradcu*, *Nagradku* (sp. XII); *Hrádek*, g. *Erdberg*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim*; civitas (1073) 370, 10. possessio eccl. *Boleslav*. (1052?) 362, 1. terra eccl. *Znoymensis* ibd. (cc. 1131) 123, 5.
- Gradek** (or.), *Gradecz* (c. XVIII), *Hradec* (sp. XIII); *Hradec*, g. *Grätz*, *Sil.*, d. p. *Opava*, g. *Troppau*; castrum (1078) 84, 5. (1183) 419, 25.
- Gradech** *Levi*; in *Levo Gradech* (c. XIII); *Levý Hrádek*, d. p. *Smíchov*; castrum ubi christianitas incepta est; terra eccl. *Vneticensis* (1125/40) 130, 15.
- Gradensis** (*Grado*) patriarcha *Dominicus* (1052) 52, 10.
- Gradis** (or.); *Kláster Hradiště*, g. *Kloster* prope *Hradiště Mnichovo*, g. *Münchengrätz*; monium ord. *Cist.*; abb.: *Theodricus*. (1184 sq.).
- Gradisc** (or.), *Gradisch* (c. XVII), *Gradis* (sp. XIII); *Hradiště*, g. *Kl. Hradisch*, monium. s. *Stephani* prothomart. prope urbem *Olomuc* (1078) 83, 10. 86, 5. (1126) 111, 5. (1154/9) 191, 5. (1160) 194, 5, 30. (1195) 318, 10. (1196) 319, 1. Abbates: *Blasius* (1160); *Georgius* vulg. *idiomate Jura* (1154/9); *Johannes* (1078); *Michael* (1174); *Theodericus* (1185).
- Gradisce** (c. XV), *Hradiště* prope *Hotice*; villa quondam monii. *Strahov*. (1143/8) 160, 20.
- Gradische** (or.); *Hradiště prope Pardubice*; villa monii. *Sedlec*. (1142/8) 156, 30.
- Gradisci** (sp. XII) locat.; *Hradišsko prope Sadská*; villa, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 376, 15, 20.
- Gradisci**; U *gradisci* (sp. XII); *Hradiště*, ubi piscatores monii. *Lutomisl*. (1167) 413, 1.
- Graman** (c.), nobilis in comitatu *Arbonis* (903/906) 34, 25.
- Gramastetten*, *Austr. Sup.*, d. p. *Linz* (1110) 106, 25.
- Granice** (or.), *Hranice*, g. *Mährisch Weisskirchen*; locus ecclesiae *Raygradensis* (1169) 218, 25.
- Gratia Dei**; *Gottesgnaden*, *Sachsen*, *Rgb. Magdeburg*, distr. *Kalbe a. d. Saale*; monium (1151) 173, 5. (1167) 211, 10.
- Grazt** (c. XIV), *Chrast* (?), quondam villa, ubi curtile monii *Ossek* (1196) 320, 10.
- Grecetine** (sp. XII) locat.; villa ubi terra et custos eccl. *Wissegrad*. (1088?) 385, 5.
- Greci** (sp. XIV) negotiatores (cc. 1057) 363, 35. *Graecorum* imp.: *Emanuel* (1151); *Michael* (869).
- Gredebor** (sp. XIII); *Hrděbor*; frater *Vacemili*, testis (1125/40) 401, 25. 434, 10. Cf. *Girdebor*, *Hgrdiebor*.
- b. **Gregorius** (sp. X) papa (memoratur 973) 346, 20.
- Gregorius** (c. XI) VII papa (1073) 63, 20. 65, 20. 67, 15. (1074) 68, 20. 69, 20. 70, 15. 72, 15. 73, 15. 74, 25. 76, 5. 77, 10. (1075) 79, 1. 80, 5. 81, 1. (1080) 87, 15.
- Gregorius** (sp. XIV) VIII papa (1187) 441, 5.
- Gregorius** (or.), presb. card. tit. *Calixti* (1145) 145, 30.
- Gregorius** (or.) diac. card. ss. *Sergii* et *Bachi* (1144) 140, 1. (1145) 145, 35.
- Gregorius** (c. XI) legatus sedis apostolicae (1073) 63, 20. 64, 5. (1074) 68, 25. 69, 25.
- Grie** (ed.), fortasse apud *Kottes* in *Austr. Inf.*, praedium monii *Gottwicensis* (cc. 1124) 108, 25.
- Griezbach**, *Adelbero* de —, nob. *Austr.* (1125) 110, 15.
- Gritouuo** v. *Grutouo*.
- Griwcicih** (c. XV) locat.; *Hřivčice*, nunc *Řivčice*, g. *Pflanzendorf*, d. p. *Louny* g. *Laun*; villa ubi terra monii. *Strahov*. (1143/8) 161, 10.
- Gromnice**, *Grommicæ* (or.); *Hromice*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; (1180/82) 267, 1.
- Gronek** (c. XIV); *Hronek*; testis (1185) 278, 30.
- Grosnata**, *Grosneta* v. *Groznata*.
- Grosskonreuth* v. *Chunrewt*.
- Gross-Priesen*, b. *Březno Velké*, v. *Nabrezine*.
- Gross-Senitz*, b. *Senice* v. *Scennicze*.
- Groznata** (or.); *Hroznata*; prep. *Melnicensis* (1146/8) 163, 15. 165, 5.
- Groznata** (sp. XII) prep., tradens monio. *Lutomislensi* villam *Olsan* (1167) 414, 1.
- Groznata** (or.), *Roznata* (or.), castellanus de *Cladzco* (1169) 218, 1. 219, 5.
- Hroznata** (c. XIV) pincerna ducis Boh. (1180) 261, 15.
- Groznata**, *Grosnata*, *Grosneta* (or.), camerarius ducis Boh. (1183) 270, 20. 271, 15. (1184) 274, 20. de *Perúz* (1184/5) 276, 10. (1185) 278, 30. 279, 5.

280, 10. summus curie camer. (1185) 424, 5. nobilis (1186) 282, 1. (1188) 293, 10. Crispus (1189) 296, 30. 297, 1 sq. de Peruz (1178/89) 443, 5. Frater eius Mesco (1186 sq.) Filii eius Willelmus et Olricus (1186).
 Groznata (or.) filius Cezeme (1189) 297, 25. Frater eius: Ernestus (1189).
 Groznata (or.) Calvus [primas Boh.] (1183) 270, 25. dispensator ducis Boh. (1184/5) 276, 15. (1185) 277, 20.
 Groznata (or.) de primatum Boemie clariore stemate (1197) 323, 25. comes et amicus Henrici ducis et epi (1197) 326, 1, 5. 328, 25. 329, 20. Sorores eius: Judita et altera, quae est in Polonia (1197). Cognati: Bleh, Hgriedebor, Zdeslaus (1197).
 Groznata (or.), donator circuitus Ceaslau (saec. XII ex.) (59, 20). 365, 10.
 Hroznata (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
 Roznata (or.) testis (1197) 331, 5.
 Groznata (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.
 Groznata (sp. XII) pistor eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.
 Grubovic (sp. XII); Roubovice, d. p. Chrudim; villa, apud quam silva monii Lutomisl. (1167) 414, 5.
 Grudim v. Hrudim.
 Grunzuuiti pagus [circum Traisen in Austr. Inf.] (888) 28, 20.
 Grusovan, locat. Grusouaz (or.); Hrušovany, g. Grusbach, d. p. Znojmo, g. Znaim; villa, ubi terra eccl. Znoymensis (cc. 1131) 123, 5. villa hospit. Hierosolymitani Praga (1158/69) 215, 30.
 Grussoua (sp. XII); Hrušová d. p. Vys. Mýto, g. Hohenmauth; villa monii. Lutomisl. (1167) 414, 10.
 Grutouo, Gritouuo (or.), Grutou (sp. XII) districtus denominatus ab arce Hrutov [de cuius situ v. Pekař in: Sborník prací žáků Gollových, pag. 108] (1167) 413, 1. provincia (1186) 285, 15. forum ad eccl. Lutomisl. pertinens ibid. (1167) 414, 10.
 Gruzineuizi (sp. XII) locat.; Hrušiněves, quondam villa eccl. Wissegrad. (1088?) 375, 10, 25.
 Guclivys, Guclinus (or.), Guelinus (sp. XIV), donator terrae Bocudic (s. XII ex.) (59, 20, 35). 365, 10.
 Gug (sp. XII); Huk?; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Sitinich (1088?) 374, 1, 15. Cf. Huc.
 Guichardus, prefectus urbis Bavenberch (1151) 173, 1.
 Guido (or.), presb. card. tit. s. Crisogoni (1145) 145, 30.
 Guido (c. XV), Gwido (c. XII), Wido (c.), diac. card. et apost. sedis legatus in Bohemiam destinatus (1142) 135, 5. (1143) 137, 10, 40. (1146) 149, 5. 150, 5.
 Guido (or.), diac. card. ss. Cosmę et Damiani (1144) 140, 1. (1145) 415, 35.
 Guido (c. XII), [s. Mariae in Porticu] diac. card. legatus apost. in Poloniam missus (1148) 165, 20.
 Guido (or.), minister altaris in Romana eccl. (1144) 140, 1.
 Gumpoldus (c. XVI) de Buben (cc. 1170) 224, 10.
 Gumpolt (or.) testis (1174/8) 254, 5.

Gumpoldus, Cumboldus (or.), cuius filii Cuno (1193) 309, 1. (1192/3) 311, 5. Dethleib (1180/2) 266, 20. (1192/3) 311, 5. Gumboldus (1192/3) 311, 5.
 Gumboldus, Cumboldus (or.), frater Dietlebi (1193) 311, 1, 5. Pater eius: Cumboldus 311, 5. V. et.: Gundpold.
 Gumprecht, Gumbrecht, Gumprecht (sp. XIII), curialis servus (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
 Gunprech (sp. XIII) donator villae Pritulenowo (1186) 437, 10, 25.
 Gundalperht (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 20.
 Gundpold (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Gundpoldus (868) 6, 30. V. et.: Gumpoldus.
 Gundradis (c.) coniux Engildeonis (1037) 50, 20.
 Guntharius (ed.), Guntherius, Gvnterius (sp. XIII) heremita (1019) 49. († 1045) 353, 15.
 Gurcensis (Gurk in Carinthia) eccl. epalis (1173) 236, 30. Epi.: Henricus I (1170 sq.); Romanus I (1162); Romanus II (1174 sq.). Prep.: Romanus (1170).
 Guzoue (or.) locat.; Huzová (Houžová) Německá, g. Deutschhausa, d. p. Sternberg; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
 Gwalech v. Hualco.
 Gwido v. Guido.

H.

H., abb. Premonstratensis v. Hugo.
 H. nuntius ecclesiae Salisburg. (1172) 232, 20.
 H. fidelis et familiaris Adalberti arepi Salisb. (1177) 248, 30.
 Hadamarus (sp. X) abb. monii. Fuldensis (948) 340, 1.
 Hadmarus (c. XIII) de Chvnringen (1185) 280, 5.
 Hadericus (1055) 53, 5.
 Hadrianus, Adrianus (c.) II papa (869) 8, 10. († 879) 17, 30.
 Adrianus (c. XVII) IV papa (1154/9) 191, 55.
 Haeinricus v. Heinricus.
 Hazeno (c. XIV) et Petrus filii Milgozti, testes, (1196) 320, 20. V. et.: Agna.
 Hainburg, opp. Austr. Inf. (1051) 51, 25.
 Hainricus, Hainricus v. Heinricus.
 Hainv (sp. XIII); Hajná, Hejna, d. p. Strakonice; villa monii. Brevnov (1045) 353, 20.
 Halah v. Hualach.
 Halazstat (c.), quondam locus prope Bamberg in Bavaria (805) 1, 15.
 Halberstadtensis, Halverstadensis (Halberstadt, Sax., Rgb. Magdeburg), episcopatus (1133) 127, 20. ep.: Udalricus (1151).
 Haldensleben, Althaldensleben, Sachsen, Rgb. Magdeburg, distr. Neuwaldensleben; castrum (1192) 304, 20.
 Hallensis (c. XVI), Reichenhall, Bav., Rgb. Oberbayern, abb. Adelhardus (1170).
 de Hameringen (ed.), frater Isinrichi de Wichildorf, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
 Hana (sp. XIII), Haná, fl. in Moravia (1183) 419, 20.

- Hanata** (c. XV), de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Hangenstein** (c. X), mons in Austr. Inf. inter *Greifenstein* et *Höflein a. d. Donau* (cc. 987) 42, 1.
- Haňovice**, g. *Haniowitz*, v. *Ganeiouici*.
- Harroz**, v. *Chadoldus* de — (1156).
- Hartelebus**, *Hartleb*, *Hartlebus*, *Hartlews* (or.), *Hartlebus*, *Hartliuus* (c. XIII) *camerarius* epi. Prag. (1175) 244, 10. (1177) 247, 30. *dapifer* epi. (1184) 273, 30. (1190) 298, 30. (1184/92) 306, 5.
- Hartmannus**; *filius eius* *Heinricus* (1158/69).
- Hartmannus** (or.) de *Mircov* (1158/73) 237, 15.
- Hartwicus**, *Hartwicus*, *Hartvvik*, *Hertwicus* (or.), *Hartwigus* (c.)
- Hartwicus**, arep. *Bremensis* (1151) 172, 30. (1152) 173, 30. (1160) 193, 25.
- H(artwicus)**, arep. *Magadaburgensis* (1085) 91, 35.
- Hartwigus** (c.) ep. *Pataviensis*, (847) 3, 30.
- Hertwicus** (or.), ep. *Ratisbonensis* (1158) 178, 1.
- Hartwicus**, *frater Friderici*, nob. *Bavariae* (1100/05) 105, 5.
- Hertwicus** *filius Adalberti comitis de Bogen* (1142) 134, 20.
- Hartvvik** (or.) *filius Ztrih*, *testis* (1158/73) 237, 25.
- Hartwicus** (or.) *testis* (1186) 284, 15.
- Hertwicus** (c. XIII) *miles* (1185) 280, 10.
- Haselbach**, *civ. Bav., prov. Schwaben* (1002) 48, 1.
- Hasilbach** (c.), *Haselgraben*, *rivus in d. p. Linz* (1110) 107, 1.
- Haslicht**, b. *Varhošt*, v. *Vargosci*.
- Hassegau** (1133) 127, 25.
- Hatho** (sp. X) arep. *Maguntinus* (900) 336, 20.
- Hatschein**, b. *Hejčín*, v. *Gaicin*.
- Hausbrunn**, b. *Úsobrno*, v. *Vsobren*.
- Havvel** v. *Gallus*.
- Havelbergensis** ep.: *Anselmus* (1152) 173, 30.
- Hedewic**, *uxor Adelberti de Bogen* (1142) 134, 20.
- Hejčín**, g. *Hatschein*, v. *Gaicin*.
- Heidenreichenstein** v. *Nacamic*.
- Heilbertus** v. *Engelbertus*.
- Heimo** (or.) *ministerialis Arnolphi regis* (888) 28, 20.
- Heimo** (c.), *nobilis in comitatu Arbonis* (903/906) 34, 25.
- Heimpreitsperg** (ed.), *in vicinitate silvae in finibus Boh. sitae, quae monio Altahae Superiori traditur* (1100/05) 105, 5.
- Heincz** (sp. XIV) *testis* (1100/07) 393, 15.
- Heinramus** v. *Emmeramus*.
- Heinricus**, *Henricus* (or.), *Haeinricus*, *Hainricus* (c.), *Hendricus* (sp.).
- Heinricus** (c. XIV) arep. *Maguntinus* et *archicancellarius Germaniae* (1144) 143, 5.
- [**Henricus** I.] ep. *Brixinensis* (1172) 231, 25.
- Henricus** *electus Salisburg. v. Henricus* prep. *Perhtesgadensis*.
- Henricus**, ep. *Gurcensis* (1170) 220, 1. 223, 5. (1172) 231, 10, 25. (1173) 236, 25. (1174) 239, 25. († 1174) 241, 10.
- Heinricus**, -cvs (or.), *Henricus* (c. XV), *Haeinricus*, *Hainricus* (c.) II *alias Steico* (or.), *Stico*, *Sdico* (c. XII), *Sdyco* (c. XIV) ep. *Olomucensis* (1130) 115, 1. (1131) 116, 5. 117, 5. 121, 10. 124, 10. 126, 20. (cc. 1140) 129, 15. (1141) 131, 20. (1142) 132, 15. 133, 20. 134, 5 sq. 135, 1—25. 136, 10, 25.
- 269, 25. (1143) 137, 25. (1144) 140, 15. 141, 20. 143, 20. 144, 10. (1145) 145, 1. 146, 20. 147, 5, 20. (1146) 149, 1. 150, 5, 25, 35. (1147) 153, 20. 154, 1, 10. (1142/8) 156, 20. 157, 5. (1143/8) 158, 20, 35. (1146/8) 162, 25. 163, 5. 164, 10. (1148) 165, 20. (1149/50) 166, 15. (ante 1150) 168, 10. (cc. 1150) 169, 30. 170, 20. 171, 1. (1151) 171, 20. †: (1153/8) 183, 1. (1167) 413, 10. (1174/8) 254, 30. (1178/81) 262, 25.
- Heinricus** (*Brecislaus*) ep. Prag. v. *Heinricus* prep. *Wissegrad*.
- Heinricus** (c. XIV) I, ep. *Ratisponensis* (1144) 142, 25. (1152) 173, 30.
- H[enricus]**, praep. *Perhtesgadensis* (1170) 220, 1. arep. *Salisburg. electus* (1174) 239, 25. 241, 5.
- Heinricus**, *Henricus* (or.), *Hainricus* (sp. XIII), *Brecislaus* (sp. XIII), *Henricus* qui et *Brecislaus* dictus est, prep. *Wissegrad* (1181) 264, 25. (1180/2) 266, 1. ep. *Pragensis* (1182) 267, 15. (1183) 270, 20. 271, 20. 420, 15—25. 421, 1. 422, 10. (1184) 273, 1. 274, 15. (1184/5) 276, 10. (1185) 279, 10. 424, 20. 425, 1, 10. (1186) 281, 30. 285, 20. *filius ducis Henrici* 286, 10. (1187) 287, 20—30. 289, 15. (1188) 292, 10. 293, 25. (1189) 295, 35. 297, 5, 15. (1178/89) 443, 5. (1190) 298, 20. 301, 1, 35. (1191) 303, 5. (1192) 304, 1, 20. (1184/92) 305, 10, 15. 307, 1, 20. 308, 1—20. (1193) 309, 5. 310, 5. dux et ep. *Boem.* (1194) 311, 20, 25. 312, 1, 20. 313, 10. 314, 20. 443, 35. dux *Boemor.* et ep. *necnon marchio Mor.* (1195) 445, 20. dux et ep. *Boem.* (1196) 319, 30. 320, 15. (1195/7) 321, 20. (1197) 324, 30. 325, 30. 326, 25. († 1197) 328, 30.
- Heinricus** (or.), *decanus Pragensis* (1146/8) 163, 15.
- Heinricus** (c. XV), *magister eccl. Wissegrad*. (1143) 138, 10.
- H[enricus]**, *magister, sacri palatii imp. prothonotarius* (1158) 180, 25.
- Heinricus** (or.) *notarius ducis [Friderici]* (1184/5) 276, 10.
- Heinricus**, *Henricus* (or.), *Hainricus* (sp. XIII) *abb. de Breunov* (1169) 217, 25. 219, 1, 15. (1177) 246, 1. (1184) 274, 15. (1185) 424, 25. (1189) 297, 15. (1178/89) 443, 5. (1191) 303, 1. (1194) 444, 1. (1169/94) 316, 15.
- Henricus**, *abb. Lareshamensis* (1159) 192, 1.
- H[enricus]**, *abb. s. Petri Saltzburgensis* (1170) 220, 1. 222, 1. (1172) 235, 20. (1173) 236, 25.
- Heinricus** (or.) *confrater de conventu Cladrubensi* (1197) 331, 5.
- Henricus** II, *Romanor. rex* (1002) 48. (1012) 350, 30.
- Heinricus** (c.) III, *rex Roman.* (1040) 49, 20. (1046) 51, 20. (1051) 51, 25. (1052) 52, 10. (1055) 53, 5. (1056) 53, 15.
- Heinricus**, *Henricus* (sp. XII) IV, *Roman. rex* (1061) 60, 20. (1070) 367, 15. (1077) 81, 30. (1081) 89, 5. *imperator* (1085) 91, 5. (1086) 93, 35. 95. (cc. 1088) 97, 35. (1092/6) 391, 20. *Coniux: Bertha* (1077).
- Henricus** V, *rex Romanor.* (1108) 106, 5. *imperator* († 1126) 404, 20.
- Henricus** VI, *rex Rom.* (1190) 298, 1. *imperator* (1191) 301, 10, 20. 302, 1 sq. (1192) 304, 20. 307, 15, 25. 308, 1—20. (1194) 311, 15. 312, 1.
- Heinricus** (II, *Jasomirgott*) *dux Bavar. et marchio Austriae, patruus Friderici I regis* (1156) 174,

- 10, 20. 175, 5. dux Austriae (1158) 178, 1. 180, 25, 35. (1163) 202, 5. (1171) 228, 30. Coniux: Theodora (1156).
- Heinricus (c. X) dux Bauuariatum, nepos Ottonis I. imp. (973) 344, 30. (cc. 987) 41, 20.
- Henricus (Superbus), dux Bavariae et Saxoniae (1132) 404, 25. (1139) 407, 10.
- Henricus (Leo) dux Bawariae et Saxoniae (1152) 410, 20. (1156) 174, 20. (1163) 202, 1. (1174) 240, 30. (1192) 304, 20.
- Heinricus qui et Brecislaus, dux Boh. v. Heinrichus prep. Wissegradensis.
- Heinricus, Henricus (or.), Hainricus (sp. XIII), frater Wladizlai ducis et regis Boh. (1146/8) 163, 20. 165, 5. (1159) 193, 1. (1160) 195, 5. 196, 10. 198, 20. (1165) 203, 10. 205, 15. (1167) 412, 20. (1169) 217, 20. († 1186) 286, 10. patruus Friderici ducis Boh. 434, 5, 25. Uxor eius: Margareta (cc. 1186). Filius: Heinrichus Brecislaus ep. et dux.
- Henricus dux donator terrae Lagouicuh (saec. XII ex.) 59, 20, 30. 365, 10.
- Henricus, marchio [Austriae] (1002) 48, 1.
- Heinricus, marchio Morauie v. Wladizlaus.
- Henricus, marchio Tusciae (1167) 210, 20.
- Henricus, comes (1056) 53, 20. (1061) 61, 1.
- H[enricus] comes de Dietz (1158) 180, 25.
- Heinricus (or.) comes de Witin, [filius Conradi marchionis] (1165) 203, 15.
- Henricus (or.) prefectus de Aldenburch (1189) 295, 35.
- Heinricus (or.) prefectus urbis Donin (1160) 198, 20.
- Heinricus (ed.) burggravius Ratisponensis (1179) 259, 10. Frater eius: Fridericus (1179).
- Henricus (c. XIV), castellanus Sathensis (1159) 193, 5.
- Heinricus (or.), prefectus Wissegradensis (1160) 196, 20.
- Heinricus (c. XIV), Hendricus (sp. XIII) subagaso ducis Boh. (1185) 279, 10. agaso (1187) 289, 20. 440, 20.
- Hainricus Ketlich (sp. XIII) habens villam Turane (1115) 401, 20. (1186) 433, 20.
- Heinricus (or.) Chideliz, testis (1160) 198, 20. Fratres eius: Bertholdus, Sifridus.
- Heinricus filius Hartmanni (1158/69) 215, 20.
- Heinricus de Altendorf et frater eius Fridericus (1179) 259, 15.
- Henricus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
- Henricus Kersichouiz (or.) (1186) 282, 20.
- Heinricus (c. XII) de Loman, testis (1188) 294, 25.
- Henricus (or.) frater Diwisii, testis (1193) 309, 10.
- Heinricus (c. XIV) et Lutolphus, filii Wintheri, testes (1196) 320, 20.
- Henricus (or.) Nescherath [= filius Načeradi] (1195/7) 323, 5.
- Heinricus (c. XII) frater Boguzlai, testis (s. XII ex.) 331, 30.
- Heinricus (or.), frater Rödulfi, ministerialis eccl. Misinensis (1160) 198, 25.
- Hejkovice* al. *Ujkovice* v. *Vykouicuh*.
- Helicha (or.) ducissa, uxor Ottonis ducis Boem. (1189) 295, 25.
- Helie (sp. XIII) filius Drisizlaus (1183).
- Helmwin (c.) nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Helphendorph (or.), *Grosshelfendorf*, Bav., Rgb. *Oberbayern*, distr. *Rosenheim* (950) 36, 20.
- Helstre (or.): *die Elster* (*Weisse Elster*), fl. Sax. (1165) 205, 1, 5.
- Hemerammus v. Emmeramus.
- Hendricus, Henricus v. Heinrichus.
- Heraldus v. Heroldus.
- Herazt v. Hrazt.
- Herbipolis v. Wirziburh.
- Herbitz, b. *Hrbovice* v. *Hribovici*.
- Hercaz v. Gehercaz.
- Herkenbertus v. Erkenbertus.
- Herduricus (ed.), testis donationis Gerbirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
- Heridel (sp. XIII); *Hrdly*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa monii Brevnov. (993) 349, 1.
- Hermanicz (sp. XIV), fortasse *Heřmanice*, d. p. *Mor. Krumlov*, g. *Mähr. Kromau*; ubi eccl. cum iure patr. ad monium. Cunicz. spectans (1173) 416, 20.
- Hermannus, Herman, Herimannus (or.), *Ermanus* (c.).
- Hermannus (c. XII), ep. Augustensis (1132) 127, 5.
- Hermannus, ep. Constantiensis (1152) 173, 30.
- Hermannus (c. XII) ep. Pragensis (1100/07) 105, 25. (1115) 394, 30. 399, 15. (1118) 108, 15. († 1186) 432, 15, 25.
- Hermannus, Herimannus (c. XIII) ep. Uerdensis (1159) 191, 30. 192, 5. (1165) 203, 10.
- Hermannus (or.) Ermannus (c. XVI) can. Pragensis (cc. 1170) 224, 5. archidiaconus Bechinensis (1177) 247, 30. (1175/8) 251, 5. (1180/2) 266, 5. (1184) 273, 15. prep. Pragensis (1184) 274, 15. (1185) 424, 25. (1189) 297, 15. (1190) 298, 25. maior prep. Prag. (1184/92) 306, 5.
- Herimannus (c. XII), cancellarius Henrici IV imperatoris (1086) 95, 5.
- Hermannus archipresbiter (1184/5) 276, 10.
- Hermannus (or.) abb. de Pomuk (1188) 293, 25.
- Hermannus (or.) abb. de Sedlec, Selliz (1188) 293, 25. (1189) 297, 20.
- Hermannus, dux Carinthiae (1174) 237, 25.
- Hermannus (c. XIV) comes de Cuich (1144) 142, 30.
- Herimannus, comes de Wincenburch in Saxonia (1151) 173, 1.
- Hermannus (or.) filius Marcquardi, Herman Marquart, agazo, marscalcus ducis Boh. (1175) 244, 10. (1177) 246, 1. (1175/8) 251, 10. (1174/8) 254, 10. camerarius ducis (1177) 247, 25. (1183) 270, 25. (1187) 289, 25. (1188) 294, 1. (1189) 297, 20. (1192) 307, 1. (1197) 326, 30. Fratres eius: Gauel, Zauise (1175 sq.). Filii eius: Benes et Marquardus (1197).
- Hermannus (sp. XIV) castellanus de Kladzko (1195) 445, 35.
- Herimannus (or.), prefectus Misinensis (1165) 203, 15.
- Hermannus de Kazelsdorf, nob. Austr. (1125) 110, 15.
- Herman (facs.) filius Hugonis (1175/8) 251, 10.
- Hermannus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
- Hermannus (or.) privignus Rudolphi (1180/82) 266, 25.
- Hermannus (or.) filius Wilhelmi, Willamowiz (or.) nob. Boh. (1183) 270, 25. 271, 20. (1184) 274, 5. (1192) 307, 5. (1193) 310, 10. (1195/7) 323, 10.
- Hermannus (sp. XIII) de Mirkov (1186) 436, 10, 25. 437, 5.

- Herman (*sp. XIII*) testis (1187) 440, 20.
Hermannus (*or.*) frater Bogussae castellani de Cladsko (1189) 297, 20.
Hermannus (*or.*) testis (1192) 306, 35.
Herman (*or.*) testis (1194) 313, 20.
Herman (*or.*) filius Bertoldi de Zebrin (1197) 326, 30. Frater eius Szezema.
- Hermanricus, Hermericus (*c.*) ep. Pataviensis (873) 13, 40. 14, 1. 15, 1.
Heroldus, Heraldus (*sp. X*) arep. [Salisburg.] (948) 340, 5. 341, 20, 30.
Herrnbaumgarten v. Poumgartun.
Hersfeldense monium, Herveldensis congregatio (*c.*); *Hersfeld, Hessen-Nassau, distr. Kassel*; (1087) 96, 30. (1133) 127, 25.
Hertwicus v. Hartwicus.
Herzberg in Saxonia, castrum (1192) 307, 20.
Hesperia (873) 13, 10.
Heual v. Hual.
Hgrdiebor (*or.*); *Hrděbor*, cognatus Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 5. *V. et.*: Girdebor, Gredebor.
Hidchice et altera Hidchice (*sp. XIII*); *Hydčice Malé et Hydčice Velké, d. p. Strakonice*; villae monii. Brevnov (1045) 353, 15.
Hieronymus v. Jeronimus.
Hierosolyma, Hierosolymitanum hospitale v. Jerusalem.
H[il]debrandus presbyter cardin. basilicae XII apostolor., legatus sedis apost. (1172) 234, 15.
Hildibaldus (*or.*), ep. [Wormatiensis] cancellarius Ottonis III (991) 43, 5.
Hillinus, arep. Trevirensis (1152) 173, 30.
Hinco (*sp. XIV*) de Serotin (1187) 441, 5. *V. et.*: Heinrichus.
Hinec (*sp. XII*); *Chýnek?*; ministerialis eccl. Wissegrad. Knazawezi (1088?) 380, 10, 20.
Hinica (*sp. XIII*); *Chynica*; de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
Hinov (*sp. XII*), *locat.*: Hinone [*recte*: Hinoue] (*c. XII*); *Chýnov d. p. Tábor*; quondam arx provincialis (1167) 413, 5. provincia (1130) 113, 10.
Hirdeta (*sp. XIII*); *Hrděta*; filius eius Ozel (1183).
His, Chis, Kis (*or.*); *Chýše, g. Chiesch, d. p. Žlutice, g. Lúdky*; Cstibor de — (1169 sq.).
Hiski (*or.*), *Česky, quondam inter Lukov, Podmole (g. Baumöhl) et Mašovice Velké (g. Großmaispitz), d. p. Znojmo, g. Znaim*; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
Hysle v. Hizleh.
Hispaniae partes (807) 2, 15. Hyspanie regnum (1160) 197, 15.
Hizleh (*or.*) *locat.*: *Hysle, d. p. Kyjov, g. Gaya*; villa ubi terra eccl. Spitigne. (cc. 1131) 122, 5.
Hizzo (*ed.*), ep. Pragensis (1024) 49, 10.
Hlavno Kostelní v. Glawen.
Hlina v. Glina.
Hlinné, g. Lihn, v. Glinen.
Hlázov v. Glusov.
Hlyztina (*c. XVI*); *Chlustina, d. p. Hořovice*; Ztrezivoy de — (cc. 1170) 224, 10.
Hlmecs (*or.*), Hulmez (*c. XIII*), Hlumec (*sp. XIII*), Nachlumcy (*sp. XIII*); *Chlumec quondam arx prope Chlum, g. Kulm, d. p. Ústí n. L., g. Aussig*; theloneum (993) 349, 10. (cc. 1057) 55, 10. 363, 25.
- Hlodowicus v. Ludovicus.
Hlubehice (*sp. XIII*); *Hlubčice, g. Leobschütz, in Silesia Borus., Rgb. Oppeln*; (1183) 420, 1.
Hlubočany, g. Hobišchau v. Glubocaz.
Hluboki (*c. XIV*); *Hluboká, g. Tiefenbach, d. p. Kadaň, g. Kaaden*; villa monii Ossek (1196) 320, 10.
Hluboký v. Glubochi.
Hluchov v. Gluchouo.
Hludoicus, Hludouuicus, Hludowicus v. Ludovicus.
Hlum (*sp. XIII*); *Chlum*; terminus silvae apud *Sebranice, d. p. Boskovice* (1043) 352, 1.
Hlumec v. Hlmecs.
Hlutharius v. Lotharius.
Hněvonic, g. Hněmitz v. Gneunici.
Hněvotín, g. Nebotein v. Gneutotine.
Hnojice, g. Gnoitz v. Gnoici.
Hobišchau, b. Hlubočany v. Glubocaz.
Hobscouiz (*sp. XIII*); *Hobšovice, d. p. Slaný, g. Schlán*; Vescemilus de — (1185).
Hobzí Staré, g. Althart, v. Gobza.
Hoc (*c. XIII*); *Hok*; campanarius eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56, 10.
Hochauhc, Hohauich, *locat.*: Hochauicich, Hohauicich (*sp. XIII*); *Chocenice, g. Kocenítz, d. p. Plzeň, g. Pilsen*; villa monii. Cladrub. (1115) 401, 15, 20. (1186) 433, 20.
Hodata (*sp. XIII*) cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5.
Hodonin, g. Göding v. Godonin.
Hodow (*c. XIV*); *Chodov, d. p. Král. Vinohrady, Kgl. Weinberge*; (1185) 278, 30.
Hodoviz (*or.*); *Hodovice, g. Hodowies, d. p. Kralovice*; villa hospitalis s. Joh. Hierosolymitani (1169) 217, 10.
Höllbach v. Swrbaha.
Hogir (*or.*), Hoier (*c. XIV*); *Ojř*; de Radoniz, testis (1196) 320, 15. (1195/7) 323, 10.
Hoier (*or.*) testis (1192) 307, 1.
Hohauich, Hohauicich v. Hochauhc.
Hohenwalte (*ed.*) Adalpertus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Hoika (*c. XVIII*); *Chojka?*; testis (1183) 270, 25.
Hoier v. Hogir.
Hole (*sp. XIII*) silva circum villas Wpolome et Wranow iacens (1183) 419, 5.
Holec (*sp. XII*) sutor mardurinarum pellium, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
Holecs (*sp. XIII*); *Koleč, d. p. Slaný, g. Schlán*; villa eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 1.
Holešov, g. Holleschau v. Golesouici.
Holín v. Nagolini.
Holinsteine (*ed.*) Adalpertus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Holocrewi (*sp. XIII*); *Holostřevy, g. Holletzried, d. p. Stříbro, g. Mies*; villa monii Cladrub. (1186) 427, 1.
Holofernes (*or.*) capellanus Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 10.
Holomuc v. Olomuc.
Holonohy v. Golonozeh.
Holostřevy, g. Holletzried v. Holocrewi.
Holzhus (*sp. XIII*) in Thuringia, villa monii Fuldensis (1012) 351, 1.
Honata (*or.*), Chonata (*sp. XIII*) [nob. Boh.] testis (1185) 425, 1. (1194) 315, 10. Frater eius: Bogutha (1185 sq.).

Honezowiz, *locat.* Gonezouicuh, -cich (sp. XIII); *Honosice*, g. *Honostitz*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa, ubi terra et mansiones monii. Cladrub. (1115) 396, 5. 399, 25. (1186) 428, 20. 436, 5, 25.
Honika (sp. XII); *Choňka*; piscator eccl. Bole-slav. (1052?) 360, 1.
Honorius (sp. XII) II papa (1126) 404, 20.
Honouici (or.), fortasse *Hunkovice* prope *Židlochovice*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspitz*; villa eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 1.
Horeuicich (sp. XIII) *locat.*; fortasse *Hořovice*, g. *Torowitz*, d. p. *Blatná*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1186) 436, 25.
Hořice, g. *Hořitz* v. *Goricih*.
Horšov v. *Gorsov*.
Hospitale s. *Johannis Iherusalem* v. *Jerusalem*.
Hostas v. *Ostas*.
Hosten v. *Gozten*.
Hostěradice, g. *Hosterlitz*, v. *Gozteradici*.
Hostěrice v. *Hostetiz*.
Hostice, g. *Kastanitzgerbach* v. *Gestiche*.
Hoštice v. *Gosteticih* et *Ozcicih*.
Hostin v. *Gosteni*.
Hostivař v. *Goztiwar*.
Hotacsa (sp. XII), *Hotaca* (XIII); *Chofata*; filius *Modlatæ*, ministerialis eccl. *Wissegrad*. in sub-urbio *Satcensi* (1088?) 384, 5, 10, 20.
Hoten v. *Goten*.
Hotes (sp. XII); *Chotěš*; *plaustrifex* eccl. *Wissegrad*. in villa *Suitici* (1088?) 383, 15, 20.
Hotesa (c. XIII), *Gostesse* (sp. XIV); *Chotěš*; *rusticus ecclesiae Lutomerice*. in villa *Raduynæ* (cc. 1057) 367, 10. 364, 25.
Hoteseuich, *Chotesewic*, *locat.* *Hoteseuicuh*, -cich (sp. XIII); *Chotěšovice*, nunc *Malý Chotěšov*, g. *Klein-Chotieschau*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa, ubi mansiones monii. Cladrub. (1115) 396, 5. 399, 25. (1186) 428, 20.
Hotesoue (c. XIII), *Hotissove* (sp. XIV) *locat.*; *Chotěšov*, g. *Chotěschau*, d. p. *Roudnice*, g. *Raudnitz*; villa, ubi hospitalis terra ecclesiae *Lutomerice*. (cc. 1057) 367, 20. 364, 30.
Hotesseuich, *Gotesseuic* (sp. XIII); *Chotěšov*, g. *Chotieschau*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa, ubi insula humuli monii. Cladrub. (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
Hotetoue (c. XIII), *Hotetove* (sp. XIV); *Chotěšov*, g. *Kuttental*, d. p. *Ml. Boleslav*, g. *Jung-Bunzlau*; villa, ubi homo ecclesiae *Lutomerice*. (cc. 1057) 368, 15. 365, 1.
Hothovici (or.); *Chotusice*, d. p. *Čáslav*; villa monii. *Sedlec* (1142/8) 156, 30.
Hotisi (sp. XII) *locat.*; *Chotýš*, d. p. *Český Brod*, g. *Böhm. Brod*; villa ubi homines eccl. *Wissegrad*. (1088?) 376, 5, 20.
Hotissove v. *Hotesoue*.
Hotsov (or.), *locat.*: *Hotsoue* (c. XIII), *Hotsove* (sp. XIV); *Chodšov* al. *Kožov*, d. p. *Louny*, g. *Lawn*; villa ecclesiae *Lutomerice*. in *Satcensi* provincia (cc. 1057) 366, 15. 363, 20. 365, 1.
Hotunie (sp. XIV) *rivulus*, *Chotouňský potok*, (1045) 355, 10.
Houensis (c. XVI), *Bischofshofen*, *Salzburg*, d. p. *St. Johann*, *praep.*: *Adalbertus* (1170) 220, 1.
Hovořovice (alias *Hovorčeves*) v. *Gouoricse*.
Hozee (c. XIII) *filius Asinus*, *miles* (1140/48) 155, 5.

Hostetiz, *locat.*: *Gosteticich* (sp. XIII); *Hostěvice* quondam villa monii. Cladrub. sita prope *Štítary*, d. p. *Horšov Týn*, g. *Bischofteinitz*; (1186) 436, 5, 25. 437, 5.
Hrabagiskeit (or.), in ducatu *Privinae* (860) 6, 5.
Hrabysa, *Hrabise* v. *Grabis*.
Hraberci (c. XII), *Chraběec*, d. p. *Louny*, g. *Lawn*, villa eccl. *Wissegrad*. (1100/07) 105, 30.
Hradčany v. *Gradcane*.
Hradec Králové, g. *Königgrätz* v. *Gradec*.
Hradec Levý v. *Gradec* *Levi*.
Hrádek, g. *Erdberg*, v. *Gradec*.
Hradez v. *Gradec*.
Hradištv v. *Gradis*, *Gradisce*, *Gradische*, *Gradisci*.
Hradištko v. *Gradisci*.
Hranice, g. *Mähr. Weißkirchen* v. *Granice*.
Hrapa (sp. XII); *Chrāpa*?; *servus eccl. Wissegrad*. in villa *Noztuleh* (1088?) 377, 15, 25.
Hrastouicuh (or.) *locat.*; *Hrastovice*, villa quondam ibi sita, ubi nunc est silva *Hrastovec* inter *Dražovky* et *Veteřov* d. p. *Kyjov*, cum terra eccl. *Bracizlauen*. (cc. 1131) 122, 10.
Hrazt, *Herazt*, *Crazt* (sp. XIII); *Chrast*, *Chrastov*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa monii. Cladrub. (1186) 435, 10—20.
Hrbovice, g. *Herbitz*, v. *Hribovici*.
Hrdly v. *Heridel*.
Hrdon v. *Gerdon*, *Gherdoin*.
Hřebčín, g. *Reptschein* v. *Repsine*.
Hredl, *praevidens* in partibus *Saxoniae* (805) 1, 10.
Hren (c. XVII); *Chřen*; *testis* (1195) 318, 15. *V. et.*: *Chreno*.
Hribovici (or.); *Hrbovice*, g. *Herbitz*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa hospitalis *Hierosolymitani* (1169) 217, 20.
Hriunatecz (c. XIII); *Hřivonatec*, locus iuxta quem campus eccl. *Vneticensis* (1125/40) 130, 15.
Hrobeniky, *Hrobnik* (sp. XIII); *Hrobníky*, g. *Gröbnig*, in *Silesia Borus. distr. Leobschütz*, b. *Hlubčice*; villa hospitalis *Jerosolimit.* (1183) 420, 1, 5.
Hrodbertus (sp. X) *arep. Mogontinæ* eccl. (973) 344, 25.
Hropon (c. XV), *Hropoň*; homo monii. *Strahov*. in villa *Vgonenici* (1143/8) 161, 10.
Hroznata, *Hroznata* v. *Groznata*.
Hrubčice v. *Glupcicuh*.
Hrudim, *Grudim* (sp. XII), *locat.*: *Hrudimi* (c. XII), *Chrudimi* (sp. XIII); *Chrudim*; castrum, civitas (993) 349, 15. (1088?) 375, 10, 25. (1130) 113, 5.
Hrušová v. *Grussoua*.
Hrušovany, g. *Grusbach* v. *Grusovan*.
Hrut (sp. XIV) de *Bucouin*, *testis* (1173) 417, 1. *Cf. Yrud*.
Hrutov v. *Grutouo*.
Hual (or.), *Hwal*, *Heual*, *Huala* (sp.); *Chval*.
Hual (sp. XIII) *presbiter* (1115) 400, 15. (1186) 433, 10.
Hual (or.) *testis* (1194) 315, 15. *Pater eius*: *Preda* (1194).
Heual (sp. XIII) *donator aratri* in *Vnil* (1186) 436, 25. 437, 1.
Hual (sp. XII) *vozidlnik* in villa *Draglicuh* (1088?) 378, 5, 15.
Hual (sp. XII) *ministerialis eccl. Wissegrad*. in villa *Branice* (1088?) 382, 20. 383, 1.

- Hual (*sp. XIII*) pistor monii. Cladrub. (1115) 398, 1. (1186) 430, 25.
Hwal, Huala (*sp. XIII*) carpentarius monii. Cladrub. in villa Vgrez (1115) 399, 10. (1186) 432, 1, 25.
Hualach (*c. XII*), Hualah, Halah (*sp. XII*); *Chvaly prope Karlin, g. Karolinenthal*; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 5, 20. villa canonicor. Wissegrad. (1130) 113, 15.
Hualata (*sp. XII*); *Chvalata*; rudnik in villa Ugoscas (1088?) 384, 5, 10, 20.
Hualco, Hualico, Hvalco, Gwalech, Hwalek, Phalco (*or.*), Quhalech (*c.*); *Chvalek*.
Hualco, Hualko, Hvalco, Gwalech, Phalco (*or.*) submagister [eccl. Prag.] (1177) 247, 30. can. (1180/2) 266, 10. custos eccl. Prag. (1190) 298, 30. thesaurarius (1194) 313, 15, 20. archidiac. Prag. (1195/7) 323, 5. (1197) 326, 25.
Hualco (*or.*) can. et custos eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
Hualco (*or.*), [alter] can. eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
Quhalech (*c. XIV*), *Chválek*, castellanus Vadizicensis (1159), 193, 5.
Hwalek (*or.*), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
Huatym (*c. XIII*), *Chvatim*; silva cum campo eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 5.
Hubaldus (*or.*), presbyter cardinalis tit. s. Praxedis (1144) 140, 1.
Huboki (*or.*) circuitus hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 10.
Huc (*c. XIV*); *Huk*; testis (1185) 279, 1. *V. et.*: Gug.
Hudonicih (*c. XV*) *locat.*; fortasse *Chodovice d. p. Král. Hradec, g. Königgrätz*; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 20.
Hugo (*c. XV*), prepositus eccl. Wissegrad. (1143) 138, 5.
Hugo (*sp. XIII*) notarius ducis Boh. (1048) 358, 10.
H[ugo] I, abb. Premonstratensis (cc. 1150) 169, 30.
Hugo (*or.*), abb. de Podelasithch (1160) 196, 15.
Hugo de Kranichberg (1142) 134, 5.
Hugo; filius eius Herman (1175/8) 251, 10.
Hugo (*c. XIV*) [frater Hoieri de Radoniz?] testis (1196) 320, 20.
Hulmez v. Hlmeccs.
Humperht (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Hunpertus, s. Rufine ecclesie [= *Silvae Candidae*] presul (1052) 52, 10.
Hunčice, g. Hundschitz v. Vnchice.
Hunkovice v. Honouci.
Hungaria v. Ungaria.
Hunnia (*sp. X*), que et Auaria appellatur (824/7) 333, 25. dux: Tutundus (824/7). Hunni (948) 340, 30.
Hunschan (*c. XIV*) [*perperam pro: Nimschan*]; *Němčany, g. Niemtschau, d. p. Podbořany, g. Podersam*; villa monii. Ossek (1196) 320, 10.
Húrka v. Gorki.
Huza (*sp. XII*); *Chúza?*; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) (379, 10).
Húžová (Houžová) Německá v. Guzoue.
Hvcscl (*or.*), Huchi (*c. XIII*); *Chouč, g. Kautz, d. p. Teplice, g. Teplitz*, villa eccl. Lutomer. (cc. 1057) 56. 363, 20.
Hvogen (*or.*), *Chvojen*, collis prope *České Chvojno, g. Böhm.-Kahn, d. p. Ústí n. L., g. Aussig*; (1169) 217, 20. *V. et.* Ohvoyne.

I. Y.

Ichtershausen, distr. Gotha, monium (1147) 154, 10.
Idzenik, rusticus eccl. Lutomer. (saec. XII ex). (59, 15).
Igenis, Igenisse (*or.*); *Jeniš*; filius Bozethe (1180/82) 266, 15. *Cf.* Janis.
Iheronymus v. Jeronimus.
Iherosolima, Iherusalem v. Jerusalem.
Illyricum (873) 13, 10.
Ylou (*sp. XIV*); *Jilové, g. Eulau*; (1045) 355, 15.
Izisa (*sp.*), *die Ilz, fl. Bav. prov. Niederbayern* (1010) 48, 20.
Imarus (*or.*) ep. Tusculanus (1144) 139, 30.
Imram, Imrammus v. Emmeramus.
Indersdorf, monium Bav. Rgb. Oberbayern (1130) 115, 5.
Ingelberthus, Ingilbertus v. Engelbertus.
Ingmerouiz, Inmerouic (*sp. XIII*) villa quondam ad Sathec pertinens fere deserta, hospitali Hierosolimit. data (1183) 418, 30 (1185) 424, 5.
Ingoldestat (*c.*); *Ingolstadt, Bav., Rgb. Oberpfalz*; (817) 3, 15.
Ingramus v. Emmeramus.
Inmerouic v. Ingmerouiz.
Innocentius (*or.*), Innocencius (*c. XV*), II papa (1131) 118, 15. 126, 25. (cc. 1140) 129, 15. (1141) 131, 20. (1142) 132, 15. 133, 15. 135, 1. († 1146) 149, 5.
Insula (*or.*), Ostrow (*c. XIII*); *Ostrov* prope *Davle, d. p. Smíchov*; monium s. Johannis B. ord. s. Ben. (1000) 47, 15. (1012/37) 50, 20. (1045) 355, 15, 25. 356, 5. (1037/55) 52, 25. (1055/61) 60, 5. (1061/85) 89, 30. (1085/89) 98, 20. (1092) 104, 20. (1092/1100) 105, 1. (1107/09) 106, 20. (1140/8) 155, 5. (1148/58) 176, 10. abba et conventus (1045) 355, 10, 25. 356, 1. Ab-bates: Lantbertus (1000); Petrus (1160).
Ippolitus (*or.*), archipresbyter (1146/8) 163, 20.
Iptingen, *Württemb., Neckar-Kr., distr. Vaihingen*; Ulricus de — (1194).
Yrud (*c. XIV*); [fortasse *Grud corrig.*] testis (1180) 261, 20.
Ysac (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Ysar (*sp. XIII*) mons in regione apud *Sebranice, d. p. Boskovice* (1043) 352, 1.
Iscislaus (*c. XVII*); *Jistislav*; testis (1194) 319, 10.
Yscri v. Vzthi.
Isdata (*or.*); *Zdata*; Witouic, Wittovic [= filius Viti] testis (1183) 271, 20.
Isgorelik (*sp. XII*); *Zhořelice*; pagus, unde sex denarii solvuntur ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.
Isinrich de Wichildorf (1125) 110, 10. Filius eius Pertholdus.
Istbesse v. Iztbezza.
Istria comitatus (1077) 81, 30.

Italia, Ytalia (c.), Italiae partes, Italicum regnum; (873) 13, 10. (890) 29, 1. (900) 32, 5, 30. 33, 20. (1126) 404, 20. (1131) 127, 1. (1151) 172, 15. (1158) 179, 25. (1163) 202, 5. (1178) 251, 25. Ytalorum expedicio (1174) 238, 35.
 Iuan (sp. XII); Iuan; pistor eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
 Iwan (sp. XII) custos equarum indomitarum Nadubraunici (1167) 412, 30.
 Ivaň v. Naiuiani.
 Iwanowic (sp. XIII) super Hanam fluvium; Iwanovice, g. Eiwaniowicz, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 419, 20. 420, 5.
 Iwanouice (sp. XII); Iwanovice, Vejvanovice, g. Nenowitz, d. p. Brno, g. Brünn; villa monii. Lutomisl. (1167) 413, 20.
 Iwanouic (sp. XII) fortasse Iwanovice, g. Eiwaniowicz, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa, ubi terra monii Lutomisl. (1167) 414, 1.
 Iwinbach (or.), Ivvinbach (c. XIV); der Eibenbach, nunc Hennebach, rivus ap. Eibenbrunn (1165) 205, 1. (1181) 264, 15.
 Iwinburne (or.), Eibenbrunn a Graßlitz, b. Kraslice versus occid. (1165) 205, 5.
 Ivnas, Iunas (sp. XIII) locat.; Jivňany, Jivany, g. Gibian, d. p. Stribro, g. Mies; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 403, 1. (1186) 434, 15.
 Izbrazlau, Izbrazlau v. Zbrazlav.
 Izbud v. Zbud.
 Iztbezza (c. XIII), Istbesse (sp. XIV), Jistběša, minister ecclesiae Lutomerici in villa Brizak (cc. 1057) 58, 15. 365, 1.
 Yztboska (sp. XII); Jistboška; homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) 376, 5.
 Izuestouicich (or.) locat.; Zvěstovice; villa quondam eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.

J.

Jac (sp. XII) salsamentarius, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
 s. Jacobi villa, sv. Jakub, g. St. Jacob, d. p. Kutná Hora, g. Kuttenberg; eccl. cum altari s. Mariae (1165) 208, 20.
 Jacobus (sp. XIV) de Borutov, testis (1173) 417, 1. Frater eius: Wsezlau.
 Jacob (sp. XIV) testis de provincia Olomucensis (1195) 446, 5.
 Jacobus (sp. XIV) civis Pragensis (1100/07) 393, 15.
 Jacob (c. XIII), Jacob (sp. XIV) nutritor equorum in villa Brennaz (cc. 1057) 58, 1. 364, 35.
 Jacob (c. XV), servus in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
 Jacou (or.); Jakubov, d. p. Mor. Budějovice, g. Máhr. Budwitz; villa eccl. Znoymensis (cc. 1131) 123, 5.
 Jan v. Johannes.
 Jancic, Jancik (sp. XIII) fortasse Jeneč, d. p. Smíchov (1115) 402, 5. (1186) 434, 15.
 Janko v. Johannes.
 Janebiz (c.); Janovice, d. p. Sušice, g. Schüttenhofen; villa monii Windberg (ante 1174) 269, 10.
 Janec, Janeck v. Johannes.

Janic, Jenich (or.), Jenic (c. XVIII) frater Mathi magistri venatorum (1180/2) 266, 20. (1183) 270, 25. (1184/5) 276, 15.
 Janik (sp. XIV) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
 Janis (sp. XII); Janiš; custos ecclesiae Wissegrad. in villa Bubneh (1088?) 383, 10, 20.
 Janis (c. XIV) filius Prowodi aurificis de Michel (1185) 279, 1.
 Janisouici (sp. XII), locat.: Janiseuicich (c. XII); Jenšovice, d. p. Vysoké Mýto, g. Hohenmauth; villa eccl. Visegrad. (1088?) 375, 10, 25. (1130) 113, 15.
 Janisouicizh (c. XV) locat.; Jenšovice, d. p. Turnov, g. Turnau; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
 Januenses cives (1191) 302, 1.
 Jarek (c. XII) presbyter, testis (s. XII ex.) 331, 30.
 Jarmir, Jarmirus, Jeromirus, Geromirus, Gebardus (c. XI), Gebhardvs (c. XII), Jaromirus (c. XIII), Jaromir (sp. XII), ep. Pragensis, frater Wratislai II ducis Boh. (1073) 62, 20. 64, 5. 66, 5. 369, 10. 370, 20. (1074) 68, 20. 69, 20. 71, 10. 72, 25. 73, 15. 74, 25. 76, 15. 77, 10. (1075) 79, 1. 80, 20. (1077) 82, 1. (1086) 93, 40. 95, 15. (cc. 1088) 98, 10. 389, 5, 25. (1085/9) 99, 1.
 Jaromirus dux Boh., filius Borivoy (1132) 127, 15.
 Jarogneau, Jarognev (or.); Jarohněv; de Satec (1146/8) 163, 25. 165, 10. castellanus, prefectus Satcensis (1160) 196, 20. (1165) 205, 20. (1167) 412, 25. (1175) 244, 5. (1177) 246, 5.
 Jarogneau (or.) vir principalis curiae ducis Boh. (1174/8) 253, 30.
 Jarogneau (or.), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
 Jarogneau (or.) testis (1174/8) 254, 5.
 Jarogneuici (or.); Jarohnovice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier; villa eccl. Spitzneuenensis (cc. 1131) 121, 10.
 Jaromirus v. Jarmir.
 Jaros (or.), castellanus de Prerou (1174) 239, 15.
 Jaros (or.) subpincerna ducis Boh. (1194) 315, 15. (1195) 446, 1.
 Jaros (or.) de Scezgouic (1177) 246, 5.
 Jaros (or.), filius Cstatae, castellani Olomuc. (1174) 239, 15.
 Jaros (c. XVIII) filius Ratibor (1183) 270, 25.
 Jaros (or.) testis (1183) 271, 15. V. et.: Diaros.
 Jarozius (sp. XIV) castellanus de Budysin (1195) 445, 35.
 Jarozius (or.) de Tinecs, testis (1194) 315, 10.
 Jarozius (c. XIV) testis (1185) 278, 30.
 Jarozius (or.) testis (1193) 309, 10.
 Jarozius (or.), Jerozius (or.) [nob. Boh.] testis (1195/7) 323, 5. (1197) 325, 1. 326, 30.
 Jazenice (sp. XII) locat.; Jeseník, d. p. Poděbrady; villa ubi terra eccl. Visegrad. (1088?) 375, 5, 20.
 Jazenici (sp. XII) locat.; Jesenice prope Jilové, g. Eilau; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 376, 15, 20.
 S. Jean-de-Losne, Franc., dep. Côte-d'Or, arr. Beaune, (1162) 201, 10.
 Jenic, Jenich v. Janic.

Jenišovice v. Janisouiczi.

Jenšovice v. Janisouici.

Jeromirus v. Jarmir.

Jeronimus (or.), Jhe[ronymus], H[ieronimus] (c. XVI), magister eccl. Pragensis (1160) 196, 15. prep. Melnicensis et mag. (cc. 1170) 224, 1. consanguineus Friderici I imp. (1174/5) 242, 25, 30.

Jerozlavs v. Jarozlavs.

Jerusalem, Jerosolima, Jerosolime, Iherosolima, Iherusalem (or.) (1143/8) 159, 5. (1169) 216, 20. (1186) 281, 10. (cc. 1186) 286, 15. (1188) 291, 20.

Jerosolimitana terra (1186) 281, 15. Jerosolimitane partes (1188) 292, 1.

Jerosolimitanum hospitale, hospit. s. Johannis Iherusalem, Hierosolimitanum xenodochium, domus hospitalis Jerosolimitani (or.) (1156) 174, 10. 175, 1. (1158) 179, 35. (1158/69) 215, 10. (1169) 216, 30. 217, 5. (1183) 418, 15. (1185) 423, 30. (1186) 285, 10. (cc. 1186) 286, 10. 287, 1. (1188) 292, 10. 293, 15. (1189) 296, 30. (1194) 315, 25, 30. Magister, magnus mag.: Assalitus († 1186); Raimundus (1158 sq.); Rogerus (cc. 1186). Magister in Boemia: Bernardus (ante 1188). Preceptor: Martinus (1186 sq.). Meinardus (1194). Prior Boemie: Bernardus (1181 sq.). Fratres hospitalis Jerusalem, Jerosolimitani hospit. fratres, hospitalarii (or.): (1169) 217, 10. (1188) 291, 15. (1191) 303, 1. (1192) 304, 1. (1194) 314, 20. 315, 5. fratres in Boemia, Polonia et Pomerania constituti (1182) 268, 15. sorores hospit. Jerus. in Manetin (1182) 268, 20. Prioralis ecclesia Pragae (1188) 291, 30. Claustrum sororum hospitalis ibidem (1188) 291, 30. (1194) 315, 20.

Iherusalem (sp. XIII) circuitio ad hospitale s. Johannis Hierosolym. spectans (1183) 419, 5. (1185) 424, 5.

Jesenik v. Jazenice.

Jesenice v. Jazenici.

Jessuthor (or.); Ješuthor; testis (1183) 271, 15.

Jesutboricih (or.) locat.; Ježbořice, d. p. Pardubice; curia eccl. Olomuc. (cc. 1131) 121, 5. Jesutboricensis circuitus (1146/8) 164, 20.

Jezi (c.) testis (847) 3, 30.

Ježová, g. Neustadl v. Geswi.

Jilové, g. Eulau v. Ylou.

Jinonice v. Ninonich.

Jirčany Dolní v. Gehercaz.

Jistěša v. Iztbezza.

Jištěby, g. Giesdorf v. Desecrpi.

Jivany, g. Gibian v. Ivnas.

Johannes, Jan, Janek, Janec (or.), Janeck, Janko (sp.). Cf. et.: Janic, Jenic, Jenich.

Johannes VIII papa (873) 10, 10. 11, 1, 5. 12, 1, 5. 13, 5. 15, 1, 20. 16, 10. (879) 17, 1. 18, 1. (880) 18, 30. (881) 21, 15. († 885) 28, 5.

Johannes IX papa (900) 29, 25.

Johannes (sp. X) XIII papa (967?) 342, 30. (968) 343, 15.

Johannes (c.) XV papa (992) 43, 20. (993) 44, 40. 348, 1.

Johannes (c. XII) [ep. Ostiensis?] card. (1131) 127, 1.

Johannes (sp. XII) ep. Tusculanensis et card. (1070) 366, 30. (1088?) 389, 1, 25.

Johannes (or.), diac. card. s. Adriani (1145) 146, 1. Johannes (or.) diac. card. s. Marie noue (1144) 140, 5.

Johannes (c.), archiepiscopus in terram Sclauorum, qui Marau dicuntur, missus (900) 30, 5. Johannes (or.), ep. Mersburgensis (1165) 203, 15. Johannes I, episc. Moravensis, Olomucensis, (1073) 66, 25. (1074) 69, 1, 25. 70, 1. 71, 10, 15. 73, 20, 30. 74, 1, 30. 75, 15. 76, 20, 25. 77, 10. (1075) 79, 1. 80, 20. (1078) 85, 10, 15. 86, 15.

Johannes (or.) II ep. Moraviensis (1115) 394, 30. (1118) 108, 15. († 1131) 121, 5. († 1146/8) 164, 10.

Johannes (sp. XIII) III ep. Moraviensis, filius Obiden († 1167) 415, 1.

Johannes III aut IV ep. Moraviensis (1153/8) 186, 15. 187, 1.

Johannes (or.) IV, ep. Olomucensis (1158) 177, 25. (1160) 196, 10, 25. (1167) 269, 15–30. 412, 20. (1169) 219, 5, 15. († 1180) 261, 1.

Johannes I, ep. Pragensis († 1143/8) 159, 15. 160, 15.

Johannes (c. XII), praep. Wissegrad. (1130) 115, 1. Johannes (or.) can. [Pragensis] (1180/2) 266, 5. (1194) 313, 15.

Johannes (or.) can. [Prag. aut Wissegr.] (1180/82) 266, 10.

Johannes (c. XI) presbyter Sventopolci principis Moraviae (879) 17, 20.

Johannes (c. XI) presbyter missus ad Sclavos (885) 27, 10.

Johannes [Chotovský] abb. Brevnovensis (1565) 351, 20.

Johannes (c. XV/III), abb. Gradic. (1078) 85, 20. Johannes (sp. XII) abb. monii Lutomisl. († 1167) 413, 15. 414, 1.

Johannes (sp. XIII) iudex totius provincie Pliznensis (1048) 358, 10.

Johannes, Jan (or.) iudex (1180) 261, 20. (1180/2) 266, 15. (1183) 270, 20. 271, 15. (1184) 274, 20. (1185) 279, 5. (1187) 289, 20. 440, 20. (1178/89) 443, 5. (1197) 324, 30. iudex Bilzinensis (1192) 307, 1. (1192/3) 311, 5. Frater eius: Zuda (1197).

Johannes pincerna, testis (saec. XII ex.) (59, 10).

Jan (c. XV/III), Janec (or.) filius Episcopi, primas (1183) 270, 25. (1184) 274, 20.

Jan (or.) frater Golaz (1183) 270, 25. (1192) 307, 5.

Johannes, Janko, Janek (sp. XIII) de Lochusize (1186) 428, 10. 435, 10, 15.

Jan (or.) de Natuniz, Natuliz (1192) 307, 5. (1193) 309, 10. 310, 10.

Johannes (or.) de Zvlezař (1197) 331, 5.

Janeck (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.

Johannes (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.

Janek (sp. XII) miles (1167) 413, 20.

Janek (facs.) testis (1175/8) 251, 10.

Janek (or.) testis (1194) 313, 20.

Joannes (c. XV/II) testis (1195) 318, 15.

Jan (sp. XII) filius Cany, homo ecclesiae Boleslav., qui debet habere equum in curte (1052?) 360, 10.

Jan (sp. XII) rudnik eccl. Wissegrad in villa Knouizi (1088?) (379, 10).

Ian (c. XII) servus eccl. Wissegrad. in suburbio (1130) 114, 20.

Johannes (c. XIII) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.

Jan (sp. XII) pistor monii. Lutomisl. (1167) 412, 30.

Johannes (cc. 1170) (224, 15).

- s. Johannis Bapt. capella in spelunca; sv. Jan pod Skalou, g. St. Johann unter dem Felsen ap. Beroun, d. p. Hořovice (1037—55) 52, 30.
s. Johannis capella v. Rokiten.
s. Johannis Bapt. monium. v. Insula.
s. Johannis Bapt. oratorium in Nordwalde v. Rinchnah.
s. Johannis evang. sanctique Donati mart. ecclesia v. Misna.
s. Johannis Bapt. hospitale Hierosolymitanum v. Jerusalem.
Jowernitz (or.), die Jauniz, fl. Austr. Super. (1142) 132, 1.
Judei (885) 25, 25. mercatores (903/6) 36, 15. (cc. 1057) 363, 35. (1174/8) 256, 30.
Judita (or.), regina Boemorum, uxor Wladizlai I regis (1158) 179, 10. (1165) 207, 5. 208, 1. 209, 5. (1169) 217, 25. 219, 1.
Judita (or.) soror Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 20.
Jung-Bunzlau, b. Mladá Boleslav v. Bolezlau.
Jura v. Georgius.
Jurata (c. XV), prep. Pragensis (1143) 137, 30.
Jurata, Juretha (or.) prepositus Melnicensis (1159) 193, 1. (1160) 196, 15. (1165) 205, 15. (1167) 412, 20. Filius eius: Chreno (1175/8).
Jurata (sp. XIII) cancellarius Zobeclai I ducis, († 1115) 402, 1. († 1186) 434, 10.
Juratha (or.) abb. de Lützmisl (1184) 274, 15.
Jurata (c. XII), nob. Mor. excommunicatus (1145) 146, 25.
Jurata (facs.) testis (1175/8) 251, 10.
Jurata (c. XIII) piscator ecclesiae Lutomerice in villa Lubohovaz (cc. 1057) (57, 15). 364, 30.
Juric, Jurik, Jvríc v. Georgius.
Jusatici v. Tieseticzi.
Jutros (sp. XII) homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) 376, 5, 20.
Juvauensis ecclesia, Juvavum v. Salzburg.
K v. C.
- L.**
- Labes**, b. Labzy v. Lobez.
Ladimir v. Wladimir.
Ladizlaus v. Wladizlaus.
Lagouicich, Lagouicich, Lagowicich (sp. XIII), Lahowicyh (c. XIII), Nagouicich (sp. XII) locat.; Lahovice d. p. Smichov; villa, ubi piscatores monii. Ostrow. (1000) 47, 30. terra eccl. Wissegrad. ibid. (1088?) 382, 10, 20. ibid. piscatores monii. Cladrub. (1115) 397, 5. (1186) 429, 5, 25.
Lagouicich (or.), Lagowicich (sp. XIV) locat.; Lahovice, g. Lahowitz, d. p. Teplice, g. Teplitz; villa, ubi terra eccl. Lutomerice. (s. XII ex.) (59, 20). 365, 10. ibid. terra monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
Lambertus (ed.), ep. Cracoviensis (1085/92) 103, 25.
Lambertus (or.), Lampertus, Lamprecht (sp. XIII), abb. de Cladrub. (1169) 218, 1. (1183) 420, 20. 422, 10.
Lantbertus (c. XIII), monachus Altahensis, abb. monii s. Johannis in Ostrov (1000) 47, 15.
Lambertus (or.) confrater de conventu Cladrubensi (1197) 331, 5.
Lancus (c. XIII), Lancus (sp. XIII) testis (1187) 289, 25. 440, 20.
Lametitz, b. Lomažice v. Loumazicich.
Lancheimensis (sp. XII) ecclesia; Langheim, Bav. Oberfranken, distr. Lichtenfels; monium. ord. Cist. (1146) 408, 40.
Landriano, It., distr. Pavia (1161) 199, 10.
Lantbertus v. Lambertus.
Lassouici (c. XV); Lašovice, d. p. Rakovník, g. Rakonitz; duae villae quondam monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
Laštany v. Vgezd Lasan.
Lastibor v. Wlastibor.
Lateranum (1140) 129, 20. (1141) 131, 35. (1142) 133, 5. 134, 1. 135, 10. (1144) 140, 5. 144, 1. (1188) 292, 25. (1191) 303, 15. (1192) 304, 10. (1195) 317, 20. (1197) 328, 5. 329, 5, 30. 330, 20.
Lateranense palatium (sp. XII) (1070) 367, 15.
concilium generale ibi habitum (1139) 149, 5.
Latizlaus v. Wladizlaus.
Lauda Nova; Lodi, It., prov. Milano; (1159) 190, 15. (1161) 199, 15. (1162) 199, 20, 30. 200, 1.
Lauendensis (c. XVI), St. Paul im Lavantthal, Carinthia, abb. Pilgrimus (1170).
Laurentenburch v. Bracizlaua.
Laurata (sp. XII) servus eccl. Boleslav. de villa Obodr (1052?) 359, 25.
Laureacum, Lauriacum (c.), Lauriacensis urbs, civitas (sp. X); Lorch in Austr. Sup. d. p. Linz; (805) 1, 15. (948) 340, 20, 30. (1170) 222, 5. Lauriacensis (sp. X) eccl. confinio Ungorum adiacens (824/7) 333, 30. (948) 340, 30. 341, 5, 20. (973) 38, 15. 345, 5 sq. 346, 5 sq. Lauriac. eccl. arep. (973) 345, 25. arepi.: Gerhardus (948); Pilgrimus (973); Uroldus (824/7).
Laurencius (or.) can. Prag. (1194) 313, 20. (1195) 445, 35.
Laurentius (or.) capellanus [ducis Boh.] (1187) 289, 20. (1188) 294, 5. (1194) 315, 10.
Laurentius (sp. XII) testis (1146) 409, 25.
s. Laurentii capella v. Praga; monium. v. Opatouci.
Laurentum (c. XI) civ. It. (1073) 64, 25.
Lauresham (c. XIII); Lorsch, Hessen, prov. Starkenburg, distr. Bensheim; monium, abb.: Henricus (1159).
Lauterhofen v. Luttraof.
Láz, g. Laas v. Ponebuzlaz.
Lazarus monachus (873) 14, 25.
Lazen (sp. XII) arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
Lazi (or.), Láž, Lazce, villa eccl. Prag. quondam prope Horšův Týn, g. Bischofteinitz (1177) 247, 5.
Lazisich (or.) locat.; predium monii Zwetlensis (1186) 283, 30.
Lazniceh (or.) locat.; Lazníky, d. p. Hranice, g. Weisskirchen; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
Lbin v. Libin.
Leb (sp. XII) homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) 376, 5, 20.
Lebeunice v. Lubeuici.
Lecek (or.); Leček; testis (1180/82) 267, 1.
Lechet (sp. XII); Leček; homo monii. Plass. in villa Mothos (1146) 409, 15.

- Lechsegmund, *Lechsgemünd* ad Danubium, ab *Neuburg a. d. Donau* versus occid.; *Diepoldus* comes de — (1179).
- Lédci (or.), *Ledcy* (sp. XIII); *Ledce*, *Ledeč*, villa quondam hospit. Hierosolymitani (1186) 285, 15. claustrum *Lutomislensi* vicina (1186) 424, 10.
- Ledec (or.); *Ledce*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; *Petrus*, sacerdos de — (1180/82) 266, 25.
- Leduui (or.) silva (1158/69) 215, 25.
- Leibnitz, *Styria*, ab *Graz* ad meridiem (1172) 235, 25.
- Leichelingen, *Dietricus* de —, testis donationis *Gerbirgae*, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
- Leysin (or.); *Lisina*, prope *Stodo*, g. *Staab*, d. p. *Střbro*, g. *Mies*; *Bertholt* de — (1180/82).
- Lemonta, vicus ubi homines s. *Ambrosii Mediolanensis* (1167) 210, 1.
- Lemuzi (c. XII), gens *Bohemiae* (1086) 94, 10.
- Lenart (or.) testis (1174/8) 254, 10.
- Lenceborch (c. XIV), *Lenzburg in Aargau*; *Vthelricus* comes de — (1144) 143, 1.
- Lengenbach; *Otto* de —, testis (1179) 259, 15.
- Lengeuelt (ed.); *Lengenfeld*, Bav., Rgb. *Oberpfalz*, distr. *Tirschenreuth* (1135) 128, 20.
- Lenih, *Lenich* (sp. XIII) locat.; *Lině*, g. *Lihn*, d. p. *Střbro*, g. *Mies*; ugezd et piscina monii. *Cladrub*. ibid. (1115) 400, 10. (1186) 433, 5.
- Leo (c.) s. papa; eius decreta († 873) 13, 5. († 900) 31, 1.
- Leo (sp. X) VII papa (948) 341, 5.
- Leo IX papa (1052) 52, 10.
- Leo (sp. XIV) de *Clobuc*, testis (1173) 417, 1. Cf. et.: *Lewa*.
- Leopoldus v. Liupoldus.
- Lepeioiuc (sp. XII); *Lepejovice*, domus solitaria prope *Veseli*, d. p. *Pardubice*, quondam villa, ubi terra monii. *Lutomisl*. (1167) 413, 15.
- Lescah (c. XIII), *Lesskah* (sp. XIV) locat.; *Ležky*, g. *Leschkau*, d. p. *Podbořany*, g. *Podersam*; villa in provincia *Satensi*, ubi custos apum ecclesiae *Lutomerici*. (cc. 1057) 58, 20. 365, 5.
- Lesce (sp. XIII) locus quondam prope monium *Břewnovense* (993) 348, 5.
- Leschan, locat.: *Leschas*, *Leschaz* (sp. XIII); *Lěštany*, g. *Lichtenstein*, d. p. *Střbro*, g. *Mies*; villa, ubi terra et arator monii. *Cladrub*. (1115) 399, 20. 400, 5. (1186) 433, 1, 5.
- Lescine (sp. XIII) locat.; *Lěština*, quondam villa, ubi aratrum monii. *Cladrub*. (1115) 402, 10. (1186) 434, 15.
- Leskouici, *Leskowici*, *Lezcowici* (sp. XIII); *Leskovice* prope *Radomyšl*, d. p. *Strakonice*; villa monii. *Cladrub*. (1186) 435, 1, 20.
- Lessain (or.), *Lessan* (sp. XIII); *Lešany*, d. p. *Benešov*; villa hospitalis Hierosolymitani *Pragae* (1186) 281, 20. (1185) 424, 15.
- Lesskah v. Lescah.
- Lěštany, g. *Lichtenstein* v. Leschan.
- Letar, *Letâr*, *Letarius* (or.) dapifer [ducis Boh.] (1183) 271, 15. (1184) 274, 20. (1184/5) 276, 10. (1185) 277, 20. suppanus, tunc camerarius [ducis Boh.] (1187) 289, 20. 440, 20.
- Leteceh v. Lettegh.
- Leteh (sp. XII) locat.; *Lety* prope *Zbraslav*, g. *Königsaal*; villa, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 381, 10, 20.
- Lethona (sp. XII); *Letoňa*; piscator eccl. *Wissegrad*. in villa *Nazhoue* (1088?) 382, 1.
- Letona (sp. XII) becsuar eccl. *Wissegrad*. in villa *Lubosine* (1088?) 380, 1. 380, 5, 15.
- Leton (sp. XIII); *Letoň*; cultor vineae monii. *Cladrub*. (1186) 432, 5.
- Lettegh (or.), *Leteceh* (sp. XII) locat.; *Letky*, g. *Lettek*, d. p. *Smíchov*; villa, ubi homo eccl. *Boleslav*. (1052?) 360, 15. villa hospit. Hierosolymitani *Pragae* (1158/69) 215, 15.
- Leuin (or.); *Lovín*, g. *Lieben*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa hospit. Hierosolymitani (1169) 217, 20. *Naleuine*, *Naleuine* (or.), circuitus hospit. Hierosolymit. (1186) 282, 1. 286, 15.
- Leupoldus v. Liupoldus.
- Leuticia, *Leuticię* princeps (1150) 167, 25.
- Lewa (sp. XIV); *Lěva*; testis de provincia *Brinnensi* (1195) 446, 10.
- Levin, *Lovín*, g. *Lieben* v. *Leuin*.
- Levo *Gradech* v. *Gradech* *Levi*.
- Ležky, g. *Leschkau* v. *Lescah*.
- Lezkowici v. Leskouici.
- Libčany v. Liubichas.
- Liběč, alias *Libice* g. *Libitz* v. *Lubac*.
- Libenice v. Lvbenici.
- Libertina silva, inter *Frosinone* et *Roca d'Acro* (1191) 301, 25.
- Liběšice, g. *Liebschitz* v. *Lubesevici*.
- Liběvice, g. *Libitzén* v. *Lubeuici*.
- Libin (c. XII), *Lbin*, g. *Welbine*, d. p. *Lišoměřice*, g. *Leitmeritz*, villa eccl. *Vissegrad*. (1100/07) 105, 30.
- Lbin (sp. XII) mons; collis ibid. (1088?) 373, 20, 30.
- Liboc *Horní* v. *Lubocz*.
- Libochovany v. *Lubochowan*.
- Libonice, g. *Libonitz* v. *Lubonici* wzi.
- Liboš, g. *Libusch* v. *Lubos*.
- Libšice v. *Lubcicich*.
- Libušín v. *Lubosin*.
- Licheves v. *Luhucauez*.
- Licholut (c. XIV) consobrinus *Milgosti* (1196) 320, 20. Cf.: *Lütholig*.
- Lieben, b. *Lovín* v. *Leuin*.
- Liemarus (c. XII), arep. *Bremensis* (1086) 94, 5.
- Liezniccha v. *Durran* *Liezniccha*.
- Liliunhova (c. XII) iuxta *Tullonam*; *Frauenhofen* ab *Tulln* versus merid. (cc. 987) 41, 30.
- Limzeins v. *Lunsenize*.
- Lině, g. *Lihn*, v. *Lenih*.
- Lintza (c.); *Linz* in *Austr. Sup.* (903/906) 35, 1.
- Lipan, *Lippan* (sp. XIII); *Lipany* prope *Zbraslav*, g. *Königsaal*; villa, ubi homo monii. *Cladrub*. (1115) 397, 15. (1186) 429, 25. 430, 1.
- Lipe (or.); *Lípi*, g. *Lippen*, prope *Manětín*; villa hospitalis s. *Joh.* Hierosol. (1169) 217, 15.
- Lysa (sp. XII); *Lysá Stará*, g. *Alt-Lissa*, d. p. *Ml. Boleslav*, g. *Jung-Bunzlau*; curtis (1052?) 361, 5.
- Lissenouic (or.); *Lyšanovice* quondam prope *Křtěníce*, g. *Stiegnitz*, d. p. *Mor. Krumlov*, g. *Mähr. Kromau*; villa, ubi mansus monii *Lucensis* (1190) 301, 1.
- Litacha (or.); die *Leitha*, b. *Litava*, fl. *Austr. Inf.* (1051) 51, 30.
- Littobor v. *Lutobor*.
- Littorad v. *Lutorad*.

- Liube** (sp. XII); *Lib*; fluuiolus, terminus villae Opatouicū in Brnensi provincia (1073) 370, 1. *V. et.*: Livbe.
- Liubichas** (sp. XII) *locat.*; *Libčany*, d. p. *Králové Hradec*, g. *Königgrätz*; villa ubi terra monii. Opatouic. (1073) 370, 15.
- Liubochwan**, Liubohovass v. Lubochowan.
- Liudaldus** (c. XI) dux (1086) 94, 5.
- Liuphrammus**, arep. Salisburg. (847) 3, 25.
- Liupoldus**, Liupoldus, Liutbaldus, Leupoldus (c.), Leopoldus, Lupoldus (or.), Lūpolt.
- Lupoldus** (or.) custos [eccl. Prag. aut Wissegr.] (1180/82) 266, 10.
- Liutbaldus** (c.) marchio (cc. 987) 41, 20.
- Liupoldus** (ed.) III, marchio Austriae (cc. 1124) 108, 25. 109, 15. (1126) 404, 15. Eius soror: Gerbirga, ducissa Bohemiae.
- Leupoldus**, Liupoldus (c. XIII), Leopoldus V dux Austriae (1179) 258, 15. (1187) 287, 10.
- Liupoldus**, *abb.* Admuntensis (sp. XIII), filius [ducis] Boriuoy, memoratur: (1115) 401, 20. (1186) 434, 10.
- Lūpolt** (*fac.*) testis (1175/8) 251, 10.
- Liutgerus** (sp. XII) filius Boronis (1071) 367, 25. Liuthomeric, Liuthomiric v. Lutomeric.
- Liutoldus**, *abb.* Admuntensis (1170) 220, 1. 222, 25.
- Liutolt** testis (847) 3, 30. *V. et.*: Lutolt.
- Liutomeric**, Liuthomeric, Liuthomiric, Lutomeriz, Lutomiric (or.), Lutmeriz (c. XVIII), Luthomiric (sp. XIV), *locat.*: Lutomerich (c. XI), Lutomirich, Lutomiriciz (sp. XIII); *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; castrum, civitas (993) 349, 15. (cc. 1057) (59, 1). 364, 5. 365, 5. (1130) 113, 5. oppidum (cc. 1057) 363, 25. theloneum (993) 349, 10.
- Lutmericensis** (or.), Lutomericensis (*fac.*) castellanus, comes Blego (1177 sq.).
- eccl.**, basilica s. Marię ac b. Stephani protomart. (cc. 1057) 54, 25. 363, 15. prepositus (cc. 1057) 54, 30. 55, 10. 15. 364, 1–15. fratres, canonici (cc. 1057) 54, 30. 55, 10. 15. 364, 1–15.
- Liutomericensis**, Lutomericensis, Luthimericensis (or.), Liutmercensis (sp. XIII) prep.: Adrastus (1185); Domicilianus (1159); Martinus (1169); Radosta (1187 sq.); Sebastianus (1146/8).
- Liutomericensis**, Lutomiricensis (sp. XIII), Lutomericensis, Liutomericensis (c. XIII) provincia (993) 45, 15. 349, 1. (cc. 1057) 55, 20. (56, 10). (1115) 400, 10.
- Lutomiricensis** (or.) archidiaconus: Pribizlaus (1177).
- Lutomiricenses** (sp. XIII) primates [tempore Zobezlai I ducis]: Cazlau, Martin, Milgozt († 1115) 402, 1. († 1186) 434, 10.
- Liutomerici** (c. XII), *Litoměřici*, gens Bohemiae (1086) 94, 10.
- Livbe** (or.); *Lib*, nunc *Martinický potok* prope *Dolní Kralovice*; fluuius, qui terminat circuitum eccl. Wissegrad. ap. Seleu (1178) 253, 5.
- Lizzec** (c. XV); *Líšek*?; homo monii. Strahov in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
- Lobdaburg** ab *Jena* versus merid. et or.; Otto de — (1194).
- Lobecsi**, Lobci (sp. XII) (*locat.*; *Lobeč*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 388, 1, 15.
- Lobez**, Lobecz, Lobzi (sp. XIII); *Labzy*, g. *Labes*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1. 435, 5, 25.
- Lobodici** (or.), *Lobodice*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau*; villa curiae Cromesirensi adiacens (cc. 1131) 121, 5.
- Lobzi** v. Lobez.
- Lochinicich** (c. XV) *locat.*; *Lochenice*, d. p. *Králové Hradec*, g. *Königgrätz*; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 15.
- Lochusize**, Lochuzice, Lochuziz, *locat.*: Loguzicich (sp. XIII); *Lochousice*, g. *Lochutzen*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1186) 428, 10. 436, 25. 437, 1, 10.
- Lodi** v. Lauda.
- Lodine** (sp. XII) *locat.*; *Lodin*, d. p. *Král. Hradec*, g. *Königgrätz*; villa monii. Opatouic. (1073) 370, 20.
- Lodínica** (c. XVIII), *Loděnice*, rivulus quo terminatur Ugezd Lasene (1078) 83, 20.
- Lodínicea** (or.), Lodinic (s. XIII); *Loděnice* d. p. *Mor. Krumlov*, g. *Mähr. Kromau*; villa monii Lucensis (1190) 301, 1. campus, ubi (1185) bellum habitum est inter Bohemos et Moravos 301, 30.
- Loduicus** v. Ludovicus.
- Lohenice** v. Losenicich.
- Lohowa**, b. *Luhov*, v. *Lugov*.
- Lom** (sp. XIII); *Lom*, g. *Lohm*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1.
- Loman** (or.); *Lomany curia araturae prope Lomnička*, d. p. *Kralovice*; predium Vlrici filii Drizlai (1192) 306, 25. (1193) 310, 1. Heinrichus et Udalricus de — (1188).
- Lombardia** v. Longobardia.
- Lomnice** (or.), *Lomnička*, d. p. *Kralovice*; circuitus monii. Plaz (1175) 243, 25.
- Lomniz**, Lomnic (sp. XIII); fortasse *Lomy*, alias *Lomec*, g. *Lohm prope Bezdružice*, g. *Weseritz*; villa monii. Cladrub. (1186) 436, 1, 15, 20.
- Longobardia** (c.), Lombardia (900) 33, 1. (1174) 238, 25. (1177) 249, 10.
- Lorch** v. Laureacum.
- Losenicich** (sp. XII) *locat.*; *Lozenice*? [fortasse *Lohenice*, d. p. *Pardubice*] villa ubi homines eccl. Boleslav. (1052?) 360, 5.
- Lotharius**, Hlutharius (c.) I, filius Ludovici Pii (817) 3, 1.
- Lotharius** (c. XII) III rex Rom. (1130) 114, 35. 115, 5. (1132) 127, 5. imper. (1133) 128, 5. Alamannorum rex (sp. XII) (1126) 404, 10. imp. (1132) 404, 30.
- Louata** (sp. XII); *Lovata*; filius Jac, salsamentarius ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
- Louata** (sp. XIII) pistor monii. Cladrub. (1115) 398, 1. (1186) 430, 25.
- Louata**, Lowata (sp. XIII) amputator arborum in villa Vgrez (1115) 399, 10. (1186) 432, 1, 20.
- Loučany**, g. *Lautschan* v. *Lucaz*.
- Loučka**, g. *Lauka* v. *Lucka*.
- Loučicich** (or.) *locat.*; fortasse *Lovčičky*, g. *Kleinlowitschitz*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1.

- Louic, Louich, Lovic, Lowik (sp. XIII); *Lovik*; debitor mellis in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 430, 15. 431, 15, 20.
- Loumazicuh, Lovmazicuh (sp. XII) locat.; *Lomazice*, g. *Lametitz*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; villa, ubi homo eccl. Wissegrad. (1088?) 384, 5, 10, 20. 385, 1.
- Lowossicuh (c. XV) locat.; fortasse *Lovosice*, g. *Lobositz*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa monii. Strahov. (1143/8) 161, 15.
- Lozici (or.), Lozic (sp. XII); *Lozice*, d. p. *Vysoké Mýto*, g. *Hohenmauth*; villa eccl. s. Wencezlai Olomuc. (cc. 1131) 121, 10. possessio monii. Lutomisl. ibid. (1167) 413, 10.
- Lštění*, g. *Elschlin* v. *Vlsthene*.
- Lub (or.); *Līb*; miles Boh. (1158/69) 215, 25.
- Luba (sp. XII) custos ecclesie Wissegrad. in villa Bubneh (1088?) 383, 10, 20.
- Lubac (c. XIV); *Lībē* alias *Libice*, distr. pol. *Chotěboř*; circuitus eccl. Olomuc. (1146/8) 164, 10.
- Lubata (c. XV), servus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
- Lubicuh (sp. XII), Lubicich (sp. XIII) locat.; *Libšice*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan*; villa, ubi terra et piscatores monii Brevnov. (993) 348, 25. ibid. homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 15.
- Lubcouiz (or.); *Lubkovic*, g. *Liquitz*, d. p. *Teplice*, g. *Teplitz*; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5.
- Luben (sp. XIII); fortasse *Lubenec*, g. *Lubenž*, d. p. *Žlutice*, g. *Luditz*; villa monii. Cladrub. (1115) 397, 1. (1186) 429, 1, 20.
- Lubesevici (or.), Lubessouichi (c. XIII), Lubusevici (sp. XIV); *Libšice*, g. *Liebschütz* prope *Bílina*, d. p. *Teplice*, g. *Teplitz*, villa eccl. Lutomer. (cc. 1057) 56. 363, 20.
- Lubetina via, terminus circuitus de Lubac (1146/8) 164, 25.
- Lubeuici, Lubewice, Lebeunice (sp. XIII); *Libšice*, g. *Libitz*, curia prope *Krsy*, g. *Girsch*, d. p. *Teplá*, g. *Tepl*; quond. villa monii. Cladrub. (1183) 422, 5. (1186) 436, 1–20.
- Lubgost (sp. XII); *Lubhost*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Badreh (1088?) 375, 5, 20.
- Lubgost (sp. XII) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Leteh (1088?) 381, 10, 20.
- Lubici (c. XII); *Libice*, g. *Libitz*, d. p. *Poděbrady*; civitas (1130) 113, 5.
- Lubicsa (sp. XII), *Libice*?, silva ecclesiae Wissegrad. (1088?) 386, 1, 20.
- Lubincih v. *Lvbenici*.
- Lubine (or.) locat.; *Liblin*, d. p. *Kralovice*; (1180–1182) 267, 1.
- Lubná v. *Lubne*; *Nalubney*; *Nalubnem*.
- Lubna (sp. XII); *Lubný*, rivus in fl. *Desná* influens (1167) 414, 5.
- Lubne (c. XIII) locat.; *Lubná*, d. p. *Rakovník*, g. *Rakonitz*; villa, ubi carpentarius ecclesiae Lutomer. (cc. 1057) 58, 20. 365, 5.
- Luboce, Lūboce remotior (or.), Luboz exterior (c. XIV); *Liboc*, g. *die Leibitzsch*, fl., qui ap. *Königsberg* b. *Kynsperk* in Egram influit (1165) 205, 5. (1181) 264, 5, 15.
- Lubochca v. *Luboczca*.
- Lubochowan, Liubochwan (sp. XIII), locat.; *Lubohovaz* (c. XIII), *Liubohovass* (sp. XIV); *Libochovany*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa, ubi piscator eccl. Lutomer. (cc. 1057) 57, 15. 364, 30. piscator monii. Cladrub. ibid. (1115) 400, 15. (1186) 432, 5.
- Lubocz (sp. XIII); *Horní Liboc*, villa monio Brevnov. vicina (993) 348, 10.
- Luboczca (or.), Lubochca (c. XVIII), *Luboška*, silva monii Gradic. (1078) 83, 20. (1160) 195, 15.
- Lubonici wzi (c. XV) locat.; *Libonice*, d. p. *Král. Hradec*, g. *Königgrätz*; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Lubos (or.), Luboss (c. XVIII), *Liboš* alias *Libuše*, g. *Libusch*, d. p. *Sternberg* (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 195, 20.
- Lubos (sp. XII); *Luboš*; caliciarius eccl. Wissegrad. in villa Ninonicih (1088?) 383, 5, 15.
- Lubosin (sp. XII), Lubossin, (sp. XIII) locat.; *Lubosine*, *Lubossine* (sp. XIII); *Libušin*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan*; villa, ubi servus eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25. terra et vinitores eccl. Wissegrad. ibid. (1088?) 379, 10–20. 390, 15. terra monii. Cladrub. ibid. (1115) 399, 1. (1186) 431, 5, 25.
- Lubuhcē (or.); *Libouchec*, rivus, qui apud *Děštn*, g. *Teschen*, in Albiam influit (1169) 217, 20, 25.
- Lubusevici v. *Lubesevici*.
- Luca, Lucense cenobium (or.); *Louka*, g. *Klosterbruck* prope *Znojmo*, g. *Znaim*; monium ord. Praem. (1190) 299, 35. 301, 30. (1195) 317, 5. 446, 15.
- Luka (sp. XIV); *Louka*, g. *Klosterbruck*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim*; villa monii. Lucensis eidem adiacens (1195) 445, 25.
- Luka (sp. XII); *Lúča*?; de familia ecclesiae Wissegrad. de *Tinec* (1088?) 390, 30.
- Lučané* v. *Lusané*.
- Lukavice*, g. *Lukowitz* v. *Lucoucih*.
- Lucaz (or.) locat.; fort. *Loučany*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Lucka (sp. XIII); *Loučka*, g. *Lauka* prope *Raygrad*; villa, ubi tabernarii monii. Brevnov. (1048) 357, 25.
- Lucius, Lvcius (or.), Lvcivs (c. XII) II papa (1144) 138, 35. 139, 25. 140, 5. 143, 20. 144, 10.
- Lucius (or.) III papa (1182) 268, 10. (1183) 269, 1. (1185) 276, 20.
- Lucou, Lukov, Lukow, locat.; *Lukoue* (sp. XIII); *Luková*, d. p. *Kralovice*; villa, ubi terra et homines monii. Cladrub. (1115) 398, 20. 400, 15. (1186) 430, 15. 431, 15, 20. 433, 10.
- Lucoucih (c. XIII), Lucovicih (sp. XIV) locat.; *Lukavice*, g. *Lukowitz*, prope *Ouštěk*, g. *Auscha*; villa, ubi homo ecclesiae Lutomer. (cc. 1057) 57, 20. 364, 30.
- Lucove (c. XIII), Luchoue (sp. XIV); *Lukov*, g. *Lucka*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa, ubi homo eccl. Lutomer. (cc. 1057) 57, 5. 364, 25.
- Lúder (facs.) testis (1175/8) 251, 10. Cf. *Luter*.
- Ludewik, Ludewicus v. *Ludovicus*.
- s. *Ludmle* martyris reliquiae (1158) 179, 5. (1165) 207, 1, 30. 209, 1.
- Ludovicus; *Hludouicus*, *L'oduicus*, *Ludewik*, *Ludewicus*, *Luduic* (or.); *Hludoicus*, *Hludowicus*, *Ludouicus* (c.).

- Ludovicus, Hludowicus (c.) I, Pius, imp. (817) 2, 20. Filii eius: Ludovicus II Germ., Lotharius I, Pippinus I.
- Ludovicus; Hludouuicus (or.), Hludoicus, Hludovicus, Hludowicus, Ludouicus (c.) II, Germanicus, rex Baioariae (817) 3, 5, 10. rex in orientali Francia (847) 3, 25. (852) 4, 5. (853) 4, 25. (855) 5, 10, 15. (860) 5, 20, 6, 10. (864) 7, 5. (873) 10, 10, 11, 1. 13, 5, 15. († 903/6) 34, 30. († 1012) 350, 35. Filii eius: Karolomannus; Ludovicus III.
- Ludovicus [III, fil. Ludovici II Germ.] (847) 3, 30. († 900) 31, 25.
- Ludovicus IV, cogn. Infans (iuuenculus rex) (900) 32, 1. (903/6) 34, 15.
- Ludewicus, Loduicus (or.) II comes provinciae, lantgravius Duringie (1152) 411, 5. (1158) 178, 1. (1163) 202, 5. (1165) 203, 15.
- Ludovicus, comes de Arnstein (1144) 140, 10.
- Ludewicus (ed.) de Napurch (1125) 110, 5.
- Ludovicus, prefectus urbis Moguntinae (1151) 173, 1.
- Lūdwic (facs.) testis (1175/8) 251, 10.
- Luduic (or.) testis (1180/82) 267, 1.
- Ludewik, Lvdewic (or.) testis (1183) 271, 15. (1192/3) 311, 10.
- Lugov, Lugow (or.), Luhov, g. Lohowa, d. p. Střibro, g. Mies; predium Sobezlai II ducis (1175) 244, 1. possessio monii. Plaz. (1184) 274, 10.
- Luhucanez (sp. XII); Lichceves, d. p. Smíchov; villa, ubi homo eccl. Wissegrad. (1088?) (380, 10).
- Lûn (sp. XIII), Lun (sp. XIII); Louny, g. Laun; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 10.
- Lundenburg, b. Břevclav v. Bracizlaua.
- Lunehouiz (sp. XIII); Lunikov, d. p. Slaný, g. Schlan; villa, ubi possessio hospit. Jerosolimitani (1185) 424, 10, 15.
- Lunewicensis monii. sorores (1153/8) 185, 25.
- Lunih (sp. XII), Lunich (sp. XIII) locat.; Lounky, d. p. Roudnice, g. Raudnitz; villa, ubi portus eccl. Wissegrad. (1088?) 386, 5, 20. possessio monii. Cladrub. ibd. (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.
- Lunsenize, Lvsnitz, Limzeins (c. XIII), Lužnice, g. Lainsitz, fl. Austr. Inf. et Boh. (1179) 259, 1. (1185) 280, 5.
- Lupoldus, Lûpolt v. Liupoldus.
- Lusanę (c. XII), Lučané, gens Boh. (1086) 94, 10.
- Lusane (c. XV), locat.: Lusas (sp. XII); Lužany, d. p. Jičín; ubi homines eccl. Boleslav. (1052?) 360, 15. villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 15.
- Lusici (or.); Lužice, g. Luschtitz, d. p. Sternberg; villa praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 5.
- Lusizi (or.), Luzice, Luzici (sp. XII); Lužice, Lausitz; provincia confinis episcopatus Misnensi (948) 339, 10. (968) 343, 30. (996) 46, 20. Lusicensis marchio: Theodericus (1162).
- Lusna, Luzna (sp. XIII); Lužná, g. Lusen, d. p. Tachov, g. Tachau; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 1, 15.
- Lutek (c. XVII); Lutěkk, Litěkk; Werzovicensis, testis (1196) 319, 10.
- Luter (c. XVIII) testis (1185) 277, 20.
- Lutherus (c. XIV) de Buitic, testis (1196) 320, 20. Cf. Lûder.
- Lútholig (or.) testis (1195/7) 323, 10. frater eius: Wezmil filius sororis Martini.
- Luthomiric v. Liutomerice.
- Luti (or.); Litě, g. Littau, d. p. Kralovice; circuitus monii. Plaz (1175) 243, 25.
- Lutin (sp. XIV); fortasse Slatina; villa monii. Lucensis (1195) 446, 5.
- Lutincih (or.) locat.; Litěnice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 1.
- Lutmeriz v. Liutomerice.
- Lûtmisl v. Lutomizl.
- Lutobor, Lvtebor, Lutbor (or.), Littobor, Lvtobor (sp.); Lutibor, Libor.
- Lvtobor (sp. XIII) comes (1194) 444, 10.
- Lutebor (c. XVIII) castellanus de Bolezlaw (1183) 270, 20.
- Lutobor (sp. XIII), Littobor (sp. XIII) testis tempore ducis Zobezlai I 401, 20. 434, 10.
- Lutobor (or.) testis (1180/82) 266, 15. (1189) 297, 20. Fratres: Bogusse castell. de Gladsco et Ratibor.
- Lutbor (or.) testis (1192) 307, 5.
- Lytebor (or.) filius Smilonis testis (1192/3) 311, 10.
- Lutochor (or.); Litoň, g. Littohorn, d. p. Mor. Budějovice, g. Mähr. Budwitz; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
- Lutognew (or.); Lutohněv; testis (1183) 271, 20.
- Lutolphus (c. XIV) filius Wintheri, testis (1196) 320, 20. Frater eius Heinricus.
- Lutolt (or.) pincerna epi. Prag. (1177) 247, 30.
- Lutomerich, Lutomeriz, Lutomiric v. Liutomerice.
- Lutomizl, Lûtmisl (or.), Luthomisl (sp. XIII), Lutomislensis (sp. XII) ecclesia; Litomyšl, Leitomischl, monium ord. Praem. (1167) 412, 5. 414, 10. Abb.: Deocarus (1160); Juratha (1184); Mislen (1185).
- Lutomisli (sp. XII) locat.; Litomyšl, g. Leitomischl; terra monii. Lutomisl. ibid. (1167) 413, 10.
- Luton (c. XV); Lutoň; bubulcus monii. Strahov (1143/8) 161, 5.
- Lutorad, Littorad (sp. XIII) donator terrae in Skapc (1115) 400, 10. (1186) 433, 5.
- Lutos (sp. XII); Lutoš; custos, campanarius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 5, 10, 20.
- Lutosic (sp. XII) locat.; Litošice, d. p. Čáslav; villa, ubi predium monii. Lutomisl. (1167) 413, 20.
- Lutofine (or.) locat.; Lutoín, d. p. Prostějov, g. Prossnitz; villa, ubi terra praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 5.
- Lutrense monium; Lure in Francia septentr.; (1157) 175, 25.
- Lutraof (c.), Lauterhofen, Bav., Rgb. Oberpfalz, (817) 3, 15.
- Lutuín (or.); Lutvín; cum filio Gogtpoldo, testes (1180/82) 266, 20.
- Lutwin, Lvtwinus (or.) testis (1183) 270, 25. (1193) 309, 10. (1192/3) 311, 10.
- Lužany v. Lusane.
- Lužice, g. Luschtitz v. Lusici.
- Luzice, Luzizi v. Lusizi.

Luzna v. Lusna.
Luzzenberc; Diepoldus de — (1179) 259, 15.
Lyben (sp. XIII); *Liben*; homo eccl. Brevnov.
 in Crepeniz (1045) 353, 10.
Lybenici (or.), locat.: Lubincih; *Libenice*, d. p.
Kolín; villa monii. Sedlec. (1142/8) 156, 30.
 homines eccl. Boleslav. ibid. (1052?) 360, 5.
Lýboce v. Luboce.
Lvsnitz v. Lunsenize.
Lvtabor, **Lvtobor** v. Lutohor.
Lvtwinus v. Lutwin.

M.

Mac (sp. XII); *Mak*?; capellanus (1052?) 362, 10.
 Cf. et.: Mach.
Maca, **Maka** (sp. XIII), coccus monii Cladrub.
 (1115) 398, 1. (1186) 430, 25.
Mackovice, **Moskovice** v. Masouicich.
Mace (sp. XIII); *Máč*?; homo monii. Cladrub.
 in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 431, 20.
Macek (sp. XII) faber eccl. Wissegrad. (1088?)
 385, 15, 20.
Macerat (sp. XIV) gladiator ducis Boemie (1195)
 446, 5.
Mach (c. XIII), **Mac** (sp. XIV), carpentarius ec-
 clesiae Lutomer. in villa Naboschi (cc. 1057)
 57, 1). 364, 25.
Madalgaudus (805) 1, 10.
Magadaburg (or.), Magadoburg, Magdeburch,
 Maidburch (c. XIII), Magdenburgensis (c. XVI);
Magdeburg, *Boruss.*, *prov. Sachsen.*; civitas (805)
 1, 10. (1168) 211, 15. (1179) 260, 5. eccl. are-
 palis s. Mauricii (991) 42, 15. Arepi.: Adal-
 bertus (973); Fridericus (1144); Gisalharicus
 (991); Hartwicus (1085); Wichmannus (1152 sq.).
Magnus (or.) decanus Wissegradensis (1177) 246, 1.
 (1180/2) 266, 1.
Magnus (or.), custos eccl. s. Wenczelai (1146/8)
 163, 15.
Magontia, Maguntia, Mogontia, Moguntina urbs
 (c.) (948) 339, 20. (976) 41, 1. (1086) 94, 1. 95, 15.
 (1133) 127, 25. 128, 1, 10. (1182) 267, 20. 417, 10.
 metropolis Germaniae (852) 4, 10. Moguntine
 urbis prefectus: Ludovicus (1151) 173, 1.
 Moguntina (c. XII) ecclesia (1073) 66, 1.
Magontine (or.), Moguntine (c. XII), Mogontiensis
 (sp. X) eccl. arep., presul, dispensator: Adal-
 bertus I (1118 sq.); Aribio (1024); Arnaldus
 (1158); Christianus (1167 sq.); Conradus I
 (1169 sq.); Hatho (900); Heinricus (1144);
 Hrodbertus (973); Rhabanus (852); Sigifridus
 (1073); Wezilo (1085 sq.); Willigisus (976).
 Mogontina (c. XII) synodus (1085) 92, 10, 15.
 Moguntina provincia (1074/5) 78, 10.
Mahfridus (or.), archipresbyter (1146/8) 163, 15.
Mähr. Weißkirchen, b. *Hranice* v. Granice.
Mahtholt, **Mahtolt** (or.) testis (1183) 271, 20.
 Maidburch v. Magadaburg.
 Mailberg v. Movriberg.
 Maingerus v. Meinherus.
Majelovica v. Maleiouiici.
Malaua (c. XV) de familia monii. Strahov (1143/8)
 160, 25.
Malcouici, Malcovici, Malkouici, Malkovici, Mal-
 kowici (sp. XIII); *Malkovice*, d. p. *Tachov*, g.

Tachau; villa (1115) 395, 10. (1186) 427, 10.
 428, 1. 435, 5, 25.
Maleiouiici (or.); *Majelovice*, d. p. *Kutná Hora*,
 g. *Kuttenberg*; villa monii. Sedlec (1142/8)
 156, 30.
Maleyow (sp. XIII) silva villae Lubocz adiacens
 (993) 348, 10.
Malešov, g. *Malschen* v. *Namalesoue*.
Malessov, **Malseu** (or.), **Malsov** (sp. XIV); *Ma-
 lešov*, g. *Malschen*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*;
 villa eccl. Lutomer. (cc. 1057) 56, 15. 363, 20.
 villa Groznatae primatis (1197) 324, 10.
Maleuici, **Malevici** (sp. XIII); *Malovice*, *prope
 Bor* (*Haid*), d. p. *Tachov*, g. *Tachau*; villa
 monii. Cladrub. (1115) 399, 25. (1186) 433, 5.
Maleulaz, **Maleuvlaz** (sp. XIII); *Malevláz*, villa
 quondam sita prope *Bor*, g. *Haid*, d. p. *Tachov*,
 g. *Tachau*; (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 5.
Mali (sp. XII); *Malý*; homo ecclesiae Boleslav.
 in civitate Bolezlau. (1052?) 360, 15.
Mali, rusticus eccl. Lutomer. (saec. XII ex.)
 59, 15).
Malik (sp. XII); *Malík*; filius Bozethae, homo
 eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.
Malic (c. XIII), **Mali** (sp. XIV), rusticus ecclesiae
 Lutomer. in villa Nuchnich (cc. 1057) 57, 5).
 364, 25.
Malisa (sp. XII); *Mališa*; bukularius eccl. Wisse-
 grad. (1088?) 385, 10, 20.
Maliska (sp. XII); *Mališka*; cum fratre, serv.
 eccl. Wissegrad. in villa Wrsovicich (1088?) 377i
 10, 20.
Maliska (sp. XII) campanarius eccl. Wissegrad.
 Wtraunice (1088?) 385, 5, 20.
Malmirostrov (sp. XIII) villa hospitalis Jerosoli-
 mitani (1183) 419, 1.
Malouia (sp. XII); *Maloña*?; uxor Scit de fa-
 milia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin
 (1088?) 390, 20).
Malovice, g. *Mallowitz* v. *Maleuici*.
Malseu, **Malsov** v. *Malessov*.
Malucka (sp. XII); *Malucha*; de familia ecclesiae
 Wissegrad. (1088?) 390, 25).
Malucha (sp. XIII) sutor subtalarium monii. Cla-
 drub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 25.
Malucsa (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad.
 in villa Knouizi (1088?) 379, 5, 20.
Man v. *Mania*.
Managolt testis (847) 3, 30.
Manka (c. XV); *Maňka*; de familia monii. Strahov.
 (1143/8) 160, 25.
Mane (sp. XIII); *Máně*; homo monii. Cladrub.
 in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 431, 20.
 Cf. *Mania*.
Manetin, **Manetim** (or.); *Manětín*, d. p. *Kralo-
 vice*; villa hospitalis s. Joh. Hierosolym. (1169)
 217, 10. (1191) 303, 1. ibd. eccl., in qua so-
 rores hospit. Hierosolymitani morantur (1182)
 268, 20.
Manetin (or.) rivus (1169) 217, 15.
Mania, **Man** (sp. XIII), custos ecclesie Cladrub.
 in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
Mara, **Maran**, **Maren** (sp. XIII) pastor equarum
 monii. Cladrub. in villa Reptech (1115) 398, 25.
 399, 1. (1186) 431, 5, 25.

- Maraaho, Maraha (or.), *g. die March, b. Morava, fl. Moraviae* (1002) 48, 1. (1051) 51, 30.
 Marabensis eccl. v. Moravia.
 Maraensium gens, Marahi, Marai v. Moravia.
 Maraha v. Maraaho.
 Marahorum regio, Marauia, Maravna v. Moravia.
 Marka (sp. XII) de familia ecclesiae Wissegrad. (1088?) (390, 20).
 Marcant (c. XIV) eccl. Wissegrad. benefactor (1185) 278, 5 sq. 279, 5, 15.
 Marchuart, Marcuardus, Markwart v. Marquardus.
 Maren v. Mara.
 Marerensis ep. v. Olomuc.
 Mares (sp. XII); *Mareš*; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Raseh (1088?) (378, 10, 15).
 Margareta (or.) ducissa, uxor Henrici fratris Vladislai I regis († cc. 1186) 286, 20.
 Maria filia Bolezlai I ducis v. Mlada.
 Maria (or.) mater Ottonis ducis Boh. (1190) 299, 35. 301, 35. († 1195) 317, 10.
 Maria (or.), constructrix eccl. s. Mariae in villa s. Jacobi (1165) 209, 5. Filii eius: Pavlus, Zlauebor.
 s. Marie noue (or.) diac. card.: Johannes (1144) 140, 5.
 s. Mariae de Sereno monium. (1167) 211, 5.
 s. Mariae altare v. s. Jacobi villa. s. M. capella v. Cladsko. s. M. ecclesia v. Misa; Praga. s. M. hospitale v. Praga. s. M. monium. v. Cladrub; Patavia; Plaz; Sedlce; Waldsassen.
 Marovensius, episcopus v. Olomuc.
 Marquardus, Marquart (or.), Marcquardus (facs.), Marchuart, Markwart (c.), Marcuardus (sp.).
 Marquardus (sp. XIII) castellanus Znoymensis (1048) 358, 10.
 Marchuart (c. XIV), camerarius regis (1159) 193, 5.
 Marquardus (facs.) nob. Boh.; filii eius: Guel, Hermannus, Zauisa (1175/8 sq.).
 Marquardus (or.) filius Hermannii, filii Marquardi (1197) 326, 30. Frater eius: Benes.
 Marquardus (or.) Zobzlacowiz, testis (1195/7) 323, 5.
 Marquart (or.), Markwart (c. XIV), Marcuardus, Marquardus (sp. XIII) de Dubrau (1115) 402, 25. (1146/8) 163, 20. 165, 5. (1186) 434, 15.
 Marquardus (sp. XIII) de Lomniz (1186) 436, 1, 15, 20.
 Marquardus (sp. XII) de Nouo castro (1146) 409, 30.
 Marcuardus, Marquardus (sp. XIII) de Vnil, testis (1115) 402, 25. (1186) 434, 15. Filius eius: Zuba.
 Marquardus (c. XV/III) testis (1185) 277, 20.
 Marquart (sp. XIII) testis (1187) 440, 20.
 Marquardus (or.) testis (1189) 296, 1. Fratres eius: Otto capellanus et Wissa (1189).
 Marquardus (or.) socius Vlrici Drizlai filii (1192) 306, 30, 35.
 Marquart (or.) testis (1192) 307, 1.
 Marquart (or.) et fratres sui, testes (1192) 307, 5.
 Marquardus (sp. XIV) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
 Marsic, Marsik (sp. XIII); *Maršik*; piscator monii. Cladrub. in villa Lagouicich (1115) 397, 5. (1186) 429, 5, 25.
 Martin v. Martinus.
 Martinici (or.); *Martinice*, villa monii Lucensis (s. XIII) 301, 30.
 Martinicich (or.) locat.; *Martinice*, quondam prope *Hrušovany*, *g. Grussbach*; villa ubi terra eccl. Znoymen. (cc. 1131) 123, 5.
 Martinus, prep. s. Ambrosii Mediolanensis (1146) 151, 5.
 Martinus (or.) nepos Geruasii prepositi Wissegrad. (1146) 409, 25. notarius regis Boh. (1165) 205, 15. subcancellarius (ante 1169) 215, 1, 30. prep. Lutomerici. (1169) 218, 1. 219, 5. prep. Pragensis (1177) 246, 1. (1175/8) 251, 5. (1174/8) 254, 5. (1181) 265, 1. (1180/2) 266, 1. (1182) 268, 15. quond. prep. Prag., fr. hospit. Jerusalem et preceptor Vngarie, Boemie etc. (1186) 281, 10, 30. (cc. 1188) 290, 20. quond. prepositus, preceptor hospitalis Hierosol. (1189) 297, 10.
 Martinus (or.) can. [Prag.] (1180/82) 266, 10.
 Martin (sp. XIII) primas Lutomiricensis, tempore Zobezlai I ducis, 402, 1. 434, 10.
 Martinus (sp. XIII) camerarius Holomucensis (1183) 420, 25.
 Martinus (or.) subpincerna epi. Prag. (1190) 298, 30. (1184/92) 306, 5.
 Martin (sp. XIII) de Milkov, testis (1183) 420, 25.
 Martin, Martinus (or.) filius Oztre, Oztretiz, testis (1192) 307, 5. (1196) 320, 20. (1195/7) 323, 5.
 Martinus (or.) de Zaiacis (1194) 315, 15.
 Martinus (sp. XII) donator circuitus Nazgori (1167) 415, 5.
 Martinus et alter Martinus (c. XIV) testes (1180) 261, 22, 24.
 Martinus (or.), cuius sororis filii: Wezmil et Lutholig (1195/7).
 Martinus (or.) fidelis Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 10.
 Martin (sp. XII) filius Cuse, servus eccl. Boleslav. (1052) 359, 25.
 Martin (sp. XII) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Sitinich (1088?) 374, 1, 15.
 Martin (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
 Martin (sp. XII) rusticus eccl. Wissegrad. in villa Dubcsi (1088?) 377, 10, 20.
 Martin (sp. XIII) cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 432, 5.
 Martin (sp. XIII) curialis servus monii. Cladrub. (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
 Masceta (sp. XII); *Mačeta*; custos ecclesiae Boleslav. in villa Poztrizine (1052?) 360, 10.
 Maseuicich v. Massoviz.
 Maslouicich (sp. XII) locat.; *Maslovice*, *d. p. Karlín, g. Karolinenthal*; villa ubi homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 15.
 Masouicich (or.); *Mašovice Velké, g. Groß-Maispitz, d. p. Znojmo, g. Znaim*; villa, ubi alodium eccl. Znoymen. (cc. 1131) 123, 5.
 Masouicich (sp. XII); fortasse *Mašovice, g. Groß-Maispitz, d. p. Znojmo, g. Znaim*; [Peřinka in Vlastivěda Moravská, Jaroslavský okres, pag. 104 interpr.: *Mackovice, Moskovice, d. p. Znojmo*], villa ecclesiae Boleslav. (1052?) 362, 1.
 Massoviz (or.), locat.: Maseuicich, Masseuicich (sp. XIII); *Mašovice, d. p. Horšov Týn, g. Bischofteinitz*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 401, 5. (1186) 433, 15. curia epi. Pragensis ibid. (1184/92) 305, 25.

- Mastowa (c. XIV); *Mašov, g. Maschau, d. p. Podbořany, g. Podersam*; predium Milgosti comitis (1196) 320, 5, 10.
- Matheus, ep. Cracoviensis (1146/7) 154, 15.
- Matheus (sp. XIV) presbyter de s. Maria in Praga (1100/07) 393, 15.
- Matheus, Mathi (or.) nob. Boh. (1180/2) 266, 20. magister venatorum (1184/5) 276, 15. Frater eius: Janic, Jenich.
- Matheus (sp. XIII) summus curie [ducis] venator (1183) 419, 5. 420, 25. (1185) 424, 5.
- Matheus (or.) dapifer ducis Boh. (1187) 289, 20. 440, 20. (1189) 297, 20.
- Matheus Benedic [= filius Benedae] testis (1185) 279, 10.
- Matheus (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
- Matheus (or.) testis (1193) 309, 10.
- Matheus (or.) testis (1197) 325, 1.
- Matheus (c. XII) filius Westei, testis (s. XII ex.) 331, 25.
- Matuus (or.) testis (saec. XII ex.) <59, 10>.
- Maulbronn, *Württemb., Neckar-Kreis*; monium ord. Cist. (1194) 311, 15.
- Maur (or.) rusticus eccl. Lutomer. (saec. XII ex.) <59, 15>.
- s. Mauricii martiris eccl. v. Magadaburg.
- Maurus (c. XII) presbyter, testis (saec. XII ex.) 331, 30.
- Mautern v. Mutarun.
- Mecelevo, Mecleui, Mezcleu, Mezeleui, Mezleu, Mezlowi (sp. XIII); *Meclov, g. Metzing, d. p. Horšův Týn, g. Bischofteinitz*; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15. arator monii. Cladrub. ibid. (1115) 399, 20.
- Měchov, *g. Mieschau v. Nichowani*.
- Mechtfridus (or.) de Zlavchauez, fidelis Henrici epi. Prag. (1184/92) 305, 25.
- Mediolanum; *Milano, It. septentr.* (1158) 179, 25. eccl. s. Ambrosii (1167) 210, 1. prep.: Martinus (1146). Mediolanenses (1126) 404, 10. (1158) 179, 10.
- Medli ugezdec (or.); *Medlice, g. Mödlitz, prope Doorec (Hof), d. p. Sternberg*; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) <119, 5>.
- Medlov (sp. XIV), Stephanus de — (1173) 417, 1. Medlovice v. Melouicich.
- Megenhardus v. Meginhardus.
- Megingoz testis (847) 3, 30.
- Megingoz de Welstingen (1125) 110, 10.
- Meginhardus (or.), Megenhardus, Meginardus, Meynhardus (c.), ep. Pragensis (1130) 115, 1. (1131) 126, 1. (1133) 127, 25, 30. 128, 1, 10. *Obitum eius Necrol. Zwifaltense his verbis commemorat*: V non. iul. [1134] Meginhardus eps. de Brage, officium; iste dedit nobis reliquias valde bonas et cruciculam bonam cum argentea catena et optimam cappam auro superius et inferius redimitam. (*Mon. Germ. Necrologia* I, pag. 255.)
- Meginardus (c. XVIII), Meynardus (c. XVII), Meinardus, Meinhardus (sp. XIII) abb. Brevnoviensis (1043) 351, 30. (1045) 354, 5. (1048) 358, 10. (1052?) 362, 5. (1078) 85, 10. 87, 1.
- Meinardus (or.) preceptor hospitalis Jerusalem (1194) 315, 5.
- M[eingotus], decanus maioris eccl. Saltzburgensis (1170) 220, 1. (1172) 231, 10.
- Meinherus, Meynerus, Maingerus (or.), Meinuarius, Minger (sp. XIII), abb. de Plaz (1169) 218, 1. (1175) 243, 20. (1177) 246, 1. (1180/2) 265, 20. (1183) 270, 30. 420, 20. (1188) 291, 10. 293, 20. (1178/89) 443, 5. (1190) 298, 25.
- Meinuarius v. Meinherus.
- Melagnanum super Vitablam; *Melegnano, It., prov. Milano*; (1159) 190, 10.
- Melici (or.), *Melice, villa quondam prope Pustoměř (d. p. Vyškov, g. Wischau) sita, curiae Cromesirensi adiacens (cc. 1131) 121, 5.*
- Melnik, Milinich (c. XVI); *Mělník*; praepositura (1174/5) 242, 30. Praepositus: Groznata (1146/8); mag. Jeronimus (cc. 1170); Jurata (1159 sq.).
- Melouicich (or.) locat.; fortasse *Medlovice, d. p. Vyškov, g. Wischau, villa eccl. Olomuc (cc. 1131) 118, 25.*
- Merdingen, in Baden, distr. Freiburg; villa eccl. Pataviensis (1157) 175, 10.
- Mergauec, Mergauehc, Mergavez (sp. XIII); *Mrhavec*; debitor mellis in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 431, 1, 20.
- Meringin (or.) ultra provinciam Zedlitz, Meringe (c. XIV); *Mähring Bav., Oberfranken, distr. Tirschenreuth*; possessio monii. Waldsassen (1181) 264, 1. (1195/7) 322, 15.
- Mersaburg (or.), Merseburg, Mersburk (c. XII); *Merseburg, Boruss., prov. Sachsen*; civitas (991) 43, 10. (1150) 167, 30. (1152) 173, 20, 25.
- Merseburgensis ecclesia (1162) 199, 20. Mersburgensis (or.) ep.: Johannes (1165); Reinhardus (1151).
- Mersata, Merzata, Mirzata (sp. XIII); *Mršata*; de villa Drahavcz, custos capellae s. Galli (1115) 397, 15. (1186) 429, 15, 25. 430, 1.
- Mesco, Mesko (or.); *Měšek*; de Peruc (cc. 1170) 224, 10. (1186) 282, 1. (1188) 293, 20. Frater eius.: Groznata
- Mésea v. Misa.
- Mesia (c. XII) provintia (824/7) 333, 30. (973) 38, 15. 346, 15, 30.
- Messny (c. XV); *Mezný?*; silva monii. Strahov. (1143/8) 160, 15.
- Metelzco, Metelzcow (sp. XIII); *Metelsko Dolní, g. Unter-Medelzen, d. p. Horšův Týn, g. Bischofteinitz*; villa monii. Cladrub. (1115) 403, 5. (1186) 434, 20.
- Methodius (c. XI) arep. Pannoniensis eccl. (867) 7, 10. (869) 8, 35. (873) 11, 1. 12, 5, 20. 14, 1, 15. 15, 15. 16, 15. (879) 17, 30. 18, 10. arep. s. Marabensis eccl. (880) 19, 20. (881) 21, 25. (885) 26, 10, 15. 28, 5, 15.
- Methodius (sp. X), episc. Speculiuliensis seu Ouguturenensis (824/7) 333, 1.
- Methugia, Methuya (or.); *Medhuje, g. Mettau*; fl. qui apud *Josefov* in Albiam influit (1186) 282, 15.
- Mezcleu, Mezeleui, Mezelevi v. Mecelevo.
- Mezicsa, Mezica (sp. XII); *Měšica*; koselug eccl. Wissegradensis in suburbio Satcensi (1088?) 384, 1, 5, 20.
- Mezleu, Mezlowi v. Mecelovo.
- Micalne (c. XIV), fortasse *Mikalka, g. Neuhoj, prope Úsov, g. Aussee*; villa eccl. Olomuc. (1180) 261, 1.

- Mikec** (c. XV); *Mikeš*?; bubulcus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Michael, imperator Constantinopol. (869) 8, 25.
Michael (or.) abb. de Gradisc (1174) 239, 10.
Michael (c. XV), Micus (or.), cognatus Wladislai II ducis (I regis) Boh.; († cc. 1143) 161, 10. († 1169) 217, 10.
Michahel (sp. XII) testis (1146) 409, 25.
Michal (or.), frater Petri iudicis (1174) 239, 15.
Michel (c. XIV); *Michle*, d. p. *Král. Vinohrady*; (1185) 279, 1.
Micul (c. XII); *Mikul*; nobilis Moraviae (1145) 146, 25.
Michul (or.) testis (1193) 309, 10.
Micul (sp. XIV) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
Mikulčice (sp. XII); fortasse *Mikulčice*, d. p. *Hodonín*, g. *Göding*; villa ecclesiae Boleslaviensis (1052?) 362, 1.
Miculčici (or.); *Nikolčice*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspitz*, aut *Mikulčice*, d. p. *Hodonín*, g. *Göding*; villa eccl. Bracizlaui. (cc. 1131) 122, 10.
Miculčec (sp. XII); *Mikulčec*; primas Boemiae (1073) 368, 40. 370, 15.
Myculov (sp. XIV); *Mikulov*, g. *Nikolsburg*; ubi eccl. cum iure patronatus ad monium Cunicense spectans (1173) 416, 20.
Micus v. **Michael**.
Midlouareh, Midlovarech (sp. XIII) locat.; *Mydlovary*, g. *Müllowa*, d. p. *Teplá*, g. *Tepl*; vill.; ubi possessio monii. Cladrub. (1115) 401, 10. (1186) 433, 20.
Myechinicy (c.), *Měchenice*, prope *Davle*, d. p. *Smíchov* (1000) 47, 30.
Milacco (sp. XII); *Miláček*?; archidiaconus (1167) 415, 1.
Milata (or.); *Mileta*; nobilis Moraviae (1174) 239, 15.
Milata (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
Milata (sp. XII) filius Quasinae, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 10.
Milatha (sp. XII) homo eccl. Boleslav. in Letecch (1052?) 360, 15. Cf.: *Milota*.
Milk (or.); *Milek*; et filius eius Pribizlav de villa Bernhardi, testes (1158/73) 237, 25.
Milka (sp. XII), piscator eccl. Wissegrad. in Comoraz (1088?) 382, 20. 383, 1.
Milka, *Milkov* v. **Milga**.
Milchan (sp. XIV); *Měčany*, g. *Mieltschan*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspitz*; villa monii. Cunicz. (1173) 416, 15.
Milciani v. **Milzana**.
Milčice, g. *Miltschitz* v. *Mülschütz*.
Milkov (sp. XIII), Martin de — (1183) 420, 25.
Milda, *Milda orientalis* (or.); *die Freiburger Mulde fl. Saxoniae* (948) 339, 10, 15. (968) 343, 30. (996) 46, 15. (1159) 193, 10. (1162) 199, 30.
Milehna (sp. XII) soror Milice de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 15.
Milei (c. XVIII); *Milej*; homo monii. Gradic. (1078) 84, 5.
Miley (sp. XII) piscator, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
Milelouicih (or.) locat.; *Milešovice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1.
Mileissi (c. XV), homo monii Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
Myleuzc (c. XIII), Milewic (or.), Milewzko (c. XIV), Milevzche (sp. XIII); *Milevsko*, g. *Mühlhausen*; comes Georgius de — (1183 sq.).
Mileuo, Milevo, Milewo (sp. XIII); *Milevo*, g. *Mühlhöfen*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
Milga, Milka (sp. XIII); *Milkov*, g. *Milikau*, prope *Bezdrůžice*, g. *Weseritz*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
Milgost, Milgozt, Milhost, Milhozt, Millogosta (or.), Milgosta, Mylhost (c.).
Milgost (c. XV), magister eccl. Olomuc. (1143) 138, 10.
Milgost (c. XIV) sacerdos, testis (1185) 278, 30.
Milgost, Milgozt (sp. XIII) primas Lutomicensis tempore Zobeislai I ducis (1125/40) 402, 1. 434, 10.
Milgost, Milhost, Millogosta (or.) frater Petri prefecti de Dreuic (1175) 244, 10. frater Petri militis de Boemia (1188) 292, 5. (1192) 304, 5. (1194) 315, 20. comes [fundator monii. Osecensis] (1196) 320, 1. Filii eius: Hageno et Petrus (1196). Consobrinus: Licholut (1196).
Milgozt (or.) cum filio suo Stephano, testes (1180/2) 266, 25.
Milhozt (sp. XIII) comes, beneficium habens in Boyzes et summus venator silvarum spectantium in Netholic (1183) 420, 25.
Milhozt (or.) Milhoztiz [= filius Milhozt] (1195/7) 323, 5.
Milgost, Milgozt (or.), Milgosta, Milgozta (c. XVIII) testis (1185) 277, 20. (1188) 294, 1. (1193) 309, 10. (1194) 313, 20.
Milgost (sp. XII) piscator ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
Milgost (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. in villa Nazhoue (1088?) 382, 5.
Milgost (sp. XII) custos ecclesiae Wissegrad. in villa Bubneh (1088?) 383, 10, 20.
Milgost (sp. XII) filius Bozehae de familia ecclesiae Wissegrad. de Tinec (1088?) 390, 30.
Mylhost (c. XIII) possessor campi eccl. Vnetic. (1125/40) 130, 10.
Milhost (c. XIII) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
Milgozt (c. XV), homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
Milgost, Milhozt, Milhost (sp. XIII), piscator monii. Cladrub. in villa Nezabudiz (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 15, 30.
Milgost, Milhozt (sp. XIII) solutor mellis monio. Cladrub. (1115) 398, 15. 402, 5. (1186) 430, 10. 431, 15, 20.
Milic (c. XII) testis (s. XII ex.) 331, 30.
Milic, Milik (sp. XIII) custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 15, 30.
Milica (sp. XII) de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 15.
Milich (sp. XIII) fluvius Silesiae Borus., terminus villae Hrobeniky (1183) 420, 1.
Milics (sp. XIII); *Milič*; molendinarius eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 20.
Milnich v. **Melnik**.

- Miliucovo v. Milokowo.
 Milloin v. Milon.
 Milobuz, locus quondam apud fl. *Sázava* (cc. 1037) 51, 1.
 Milokowo, Milucouo, Miliucovo, Milukowo (sp. XIII); *Milikov*, g. *Milikau prope Střibro*, g. *Mies*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 15. 400, 1. (1186) 429, 1, 20.
 Milohna (c. XIII) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
 Milon (sp.), Milong (c.), Millóin (or.).
 Milon (sp. XII) arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
 Milon (sp. XII) homo eccl. Boleslav., qui curti cottidie inservit (1052?) 360, 5.
 Milon (sp. XII) homo eccl. Boleslav. in civitate Bolezlau (1052?) 360, 15.
 Milon (sp. XII) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Suhomazleh (1088?) 381, 15, 20.
 Milon (sp. XII) caliciarius eccl. Wissegrad. in villa Butouicih (1088?) 383, 10, 20.
 Milong (c. XIII), proanimatus eccl. Vneticensis de Nouo Bolezlau (1125/40) 130, 25.
 Milon (sp. XIII) custos ecclesiae Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
 Milon (c. XV), servus monii. Strahov in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
 Millóin (or.) servus hospit. Hierosolym. (1186) 282, 15, 20.
 Milos (sp. XII); *Miloš*; homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 5.
 Milostine (sp. XIII); *Milostin*, d. p. *Rakovnik*, g. *Rakonitz*; villa, ubi ablutor vestimentorum monii. Cladrub. (1115) 399, 10. (1186) 431, 25. 432, 10.
 Milota (c. XVIII), comes [Morav.] (1078) 85, 10.
 Milota (sp. XII) filius Sdezlai, donator villarum Blegou et Nabrezine (1167) 415, 1.
 Milota, Milotha (or.), frater Buni testis (1194) 315, 15.
 Milota (or.) testis (1197) 327, 1.
 Milota (sp. XIII) curialis servus (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
 Milotici (or.); *Milotice*, d. p. *Hranice*, g. *Mähr.-Weißkirchen*; villa ad curiam Cromesirensis pertinens (cc. 1131) 121, 5.
 Milouan (sp. XII); *Milovan*; filius Jac, salsamentarius ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
 Milowan (sp. XII) qui curti cottidie inservit, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 5.
 Milowan (sp. XII) filius Gormusae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znoicici (1052?) 360, 15.
 Milouy (sp. XII) custos eccl. Wissegrad. Wtraunice (1088?) 385, 10, 20.
 Milozlaus (or.); *Miloslav*; can. Pragensis (1180/2) 266, 5. (1194) 313, 20. 314, 30.
 Milozlaus (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
 Milucouo, Milukowo v. Milokowo.
 Milz (sp. XII) coenobium monacharum spectans ad monium. Fuldense (800) 332, 5.
 Milzana (or.), Milciani (c. XII), pagus marchiae Misnensis (1086) 94, 15. (1165) 202, 25.
 Minger v. Meinherus.
 Minndebach; Rudiger de —, testis (1179) 259, 15.
 Minowe (c. XIV), fortasse *Mimov*, d. p. *Horšův Týn*, g. *Bischofteinitz*; villa monii. Osecensis (1196) 320, 10.
 Mintius (or.), *Mincio*, fl. It. (1158) 179, 15.
 Mir (or.), [can. Pragensis] (1177) 247, 30.
 Mirata (sp. XII); *Mirata*; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Rastileh (1088?) 383, 20. 384, 1. Cf. Mirotia.
 Mircov (or.), Mirkov, Mirkow (sp. XIII), *Mirkov*, g. *Mirschighau*, d. p. *Horšův Týn*, g. *Bischofteinitz*; Hartmannus de — (1158/73) 237, 15. Hermannus de — (1186) 436, 10, 25. 437, 5.
 Mirena (sp. XII); *Mirena*; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Uinar (1088?) 390, 25.
 Mirena (sp. XII) mater Denauae de familia ecclesiae Wissegrad. in Tethin (1088?) 390, 25.
 Miros (sp. XII); *Miroš*; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
 Miross (c. XVIII), homo monii. Gradic. (1078) 84, 10.
 Mirotia (sp. XII) filius Gormusae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znoicici (1052?) 360, 15. Cf. Mirata.
 Mirozlaus (or.); *Miroslav*; [can. Prag.] (1194) 313, 20.
 Mirozlavs (or.) primas Boemie, fundator monii. Sedlec (1142/48) 156, 5, 15. 157, 1.
 Mirozlau (or.), Miroslau (c. XIV), nobilis testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
 Mirozlau (or.) testis (1193) 309, 10.
 Mirozlaus (sp. XIV) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
 Mirozlawe, Miroslaue (sp. XIII); *Miroslav* quondam villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 25.
 Mirsa (sp. XIII); *Mireša*; curialis servus (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
 Mirzata v. Mersata.
 Misa (sp. XIII), Mise, Mésea, Msa, Msea, Msee, Mzea (or.); *Mže* al. *Berounka*, g. *die Mies*, fl. Boh.; (1115) 395, 5. 397, 5. (1158/69) 215, 25. (1177) 245, 10. (1186) 282, 10. 286, 30. 426, 30. 427, 5. 429, 5, 25. 431, 1. Argentaria super Mzea; *Střibro*, g. *Mies*; (ante 1188) 290, 20. ibd. eccl. s. Marię ad hospitale Jerosolimit. pertinens (1183) 419, 10. (cc. 1186) 286, 30.
 Misene (c.), Miszna (or.); *Meißen*, b. *Miseň*, Saxon.; civitas (1071) 368, 5. prefectus Herimannus (1165).
 Misinensis (or.) eccl. s. Joh. ev. et Donati mart. (1071) 367, 25. (1160) 198, 5. (1165) 202, 25. 203, 5.
 Misinensis eccl. ministeriales (1160) 198, 25.
 Misnensis (or.) episcopatus termini (948) 339, 10. (968) 343, 25, 35. (996) 46, 10.
 Misnenses epi.: Benno (1071 sq.); Felix (1085); Gervngus (1160).
 Missenensis (or.), de Miszna (or.) marchio: Ekbertus II (1081); Otto [comes de Witin] (1158 sq.), filius eius Otto [recte Adalbertus] (1186).
 Misera (sp. XII) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Potliscimi (1088?) 379, 1, 5.
 Mislen (sp. XIII); *Myslen*; abb. de Luthomisl (1185) 424, 10.
 Misesouici (sp. XII), *Myslichovice* (?) nunc *Muschelwitz*, distr. *Bautzen*; villa eccl. Wissegrad. (1088?) 386, 5.

- Myslichovice* v. Mizlehouicich.
Mislina (sp. XIII); *Myslina*; de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
Missenensis v. Misene.
Misten (c. XV); *Mstěn*?; cognatus Johannis I epi. Prag. (1143/8) 160, 15.
Mistizlaus (c. XIV); *Mstislav*; testis (1180) 261, 20.
Miszna v. Misene.
Mizlehouicich (or.) locat.; *Myslichovice*, d. p. *Litovel*, g. *Littau*; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5.
Mizlibor (c. XV); *Myslibor*; donator terrae ad tria aratra Hudonicich (1143/8) 160, 20.
Mizloch (or.); *Mysloch*; abb. de Opatouith (1160) 196, 15.
Mlada (sp. XI), quae et Maria, filia Bolezlai I ducis Boem. (967?) 342, 35. abbatissa mon. s. Georgii Pragae (967?) 343, 5.
Mladá Boleslav, g. *Jung-Bunzlau* v. Bolezlau Nouus.
Mladatiz (or.), *Mladatici*, *Mladetici* (sp. XIII); *Mladotice*, g. *Mlatz*, d. p. *Kralovice*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15. villa monii. Plass. (1192/3) 311, 5.
Mladek (sp. XII); *Mládek*; arator eccl. Boleslav. (1052) 359, 25.
Mladeiouič (or.); *Mladějovice*, g. *Bladowitz*, d. p. *Sternberg*; villa praepositurae s. Wenczlai (cc. 1131) 120, 1.
Mladetici v. Mladatiz.
Mladiu (c. XIV); *Mladějov*, quondam villa prope *Chotěbudice*, g. *Kettowitz*, d. p. *Podbořany*, *Podersam*, (1196) 320, 10.
Mladon (sp. XII); *Mladoň*; homo ecclesiae Boleslav., qui curti cottidie inserviat (1052?) 360, 5.
Mladota (or.) archipresbyter (1146/8) 163, 15.
Mladota (or.), iudex (1174) 239, 15.
Mladota (sp. XIII) testis (1115) 401, 20. (1186) 434, 10.
Mladota (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
Mladotici (or.); *Mladotice*, d. p. *Uh. Brod*, g. *Ung.-Brod*; villa eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 5.
Mlatz, b. *Mladotice* v. Mladatiz.
Mlaz (or.) can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 5.
Mlicasir (sp. XII); *Mlekořiry* quondam villa eccl. Boleslav. (1052?) 359, 20.
Mlinoha (sp. XIII);? *Mlýnce Staré*, g. *Alt-Lenzel*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5. 435, 25. *V. et.*: *Wlencich*.
Mochinle (c. XI); *Nöchling*, *Austr. Inf. d. p. Amstetten* (cc. 987) 42, 5.
Mochowe (or.), *Mochau* apud *Döbeln*, *Saxon. distr. Leipzig*; burgwardum (1162) 199, 30.
Mochuradi v. Mocvrad.
Mocossin (sp. XII); *Mokošin*, d. p. *Pardubice*; villa monii. Opatouic. (1073) 369, 25.
Mokrenice (sp. XII); *Mokřenice* silva monii. Lutomisl. quondam prope *Morašice* (1167) 414, 10.
Mocropizi, *Mocropzi* (sp. XII); *Mokropsy Horní* prope *Zbraslav*, g. *Königsaal*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 382, 10, 20.
Mocvrad, *Mocuradi*, *Mochuradi*, *Mokuradi* (sp. XIII); *Močerady*, d. p. *Horšův Týn*, g. *Bischofteinitz*; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. 396, 1. (1186) 427, 1, 15.
Modlac (c. XI); *Modlák*; servus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Modlata (sp. XII) donator terrae in villa Trizco- uici (1167) 413, 15.
Modlata (sp. XIII) testis (1185) 425, 1.
Modlata (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10.
Modlata (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. in villa Mocropizi (1088?) 382, 10, 20.
Modlata (sp. XII) ferrarius in suburbio Satcensi (1088?) 384, 5, 10, 20.
Modleouič (sp. XIII); *Modějovice* quondam villa in provincia Prerouensi, ubi terra deserta hospitalis Jerosolimit. (1183) 419, 25.
Modlibog (sp. XII); *Modliboh*; drizec eccl. Wisse- grad. (1088?) 385, 10, 20.
Modlibog (c. XV), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
Modfik (or.) testis (1188) 294, 1.
Modlis (c. XIII); *Modliš*; homo de familia eccl. Vnetic. cum uxore et filia (1125/40) 130, 20.
Modrian (or.); *Modřany*, prope *Zbraslav*, g. *Königs- saal*, ubi terra cum vinea eccl. Wissegrad. (1178) 252, 20.
Modrici (or.); *Modřice*, g. *Mödritz*, d. p. *Brno*, g. *Brünn*; villa eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1.
Modriluze (sp. XII) locat.; *Modřiluh*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 380, 10—20.
Mödlitz, b. *Medlice* v. Medli ugezdec.
Mönschmünster; *Bav.*, ab *Ingolstadt orientem versus*; abbacia (1133) 128, 5.
Mogilnici (or.), *Mogylmicze*, *Mohelnicz* (c. XIV); *Mohelnice*, g. *Müglitz*, d. p. *Zábřeh*, g. *Hohen- stadt*; villa praepositurae s. Wenczlai (cc. 1131) 120, 5. villa eccl. Olomuc. (1180) 261, 1.
Mogontia, *Moguntina* urbs v. *Magontia*.
Mohelnic (sp. XIII); nunc *Mohelka*, fl. qui prope vicum *Mohelnice* (d. p. *Mnich. Hradištk*, g. *Münchengrätz*) in fl. *Jizera* influit (1115) 396, 5. *Mohelnicz* v. *Mogilnici*.
Molec (or.); *Mojek*; castellanus de Brnen (1174) 239, 15.
Moimarus (sp. X); *Mojmar*, *Mojmir*; dux Ma- rauriē (824/7) 333, 1. *Moimarii* (900) 31, 25.
Moymir (or.) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1.
Moyzlau (sp. XIII); *Mojislav*; donator terrae in villa Zlatine (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
Mons altus v. *Altus mons*.
Mons Sion, *Mons Syon* v. *Stragouia*.
Montbarrey; opp. *Franc. dep. Jura*, arr. *Dôle*; (1157) 175, 25.
Monte Mario prope Romam (1167) 211, 5.
Montemerus (c. XII); *Mutimir*; dux Sclavaniē (873) 12, 1.
Montes, *Bergen*; *Altenberg* ab Colonia versus septentr. et orient.; *Adolfus comes de* — (1144) 143, 1.
Moravia (or.), *Maravna* (c. XI), *Maravia*, *Morabia*, *Morowia* (c. XII), *Marahorum regio* (sp. X); *Morava*, *Mähren*; (824/7) 333, 25. (948) 341, 25. (973) 38, 15. 346, 15, 30. (1045) 354, 1. (1052?) 361, 10. 362, 1. (1073) 370, 1, 5. (1086) 94, 20. (1143) 138, 15. (1146) 149, 1. (1146/8) 162, 20. 164, 25. (1167) 413, 15, 20. (1158/69) 215, 25. (1169) 219, 5. (1174/8) 255, 5. (1183) 419, 20. 420, 20. (1189) 297, 25. (1193) 305, 10. Mara-

- vorum regnum (or.) (888) 28, 20. Marauie (c. XII) ducatus (1086) 93, 40. Moravia provincia (c. XVIII) (1078) 86, 5. (1142) 134, 15. Terra Sclavorum, qui Marauī dicuntur regibus Bavariae subacta (900) 30, 5. Marevini (c. XII) termini (cc. 987) 42, 1. Via ad Poloniam (1078) 84, 5. (1160) 196, 5.
- Marabensis (c. XI) sancta ecclesia (880) 19, 20. areps. v. Methodius.
- Moraviensis (c. XIV) episcopus, ep. de Moravia (or.) (976) 40, 30. (1074) 69, 5. (1158/73) 237, 25. v. Olomuc.
- Moravensis (c. XI) episcopatus possessiones (1074) 69, 5.
- Morávię, Morauīenses (or.) principes (cc. 1088) 388, 10, 25. (1146/8) 163, 1. (1160) 195, 10. Duces: Brecizlaus (1190 sq.); Conradus I frater Wratislai ducis Boh. (1070 sq.); Conradus II (1131 sq.); Conradus III qui et Otto (1160 sq.); Moimarus (824/7); Oldricus fil. Soběslavi I (1174); Otto I fr. Wratislai ducis B. (1070 sq.); Otto II († 1126); Otto III (1143 sq.); Suatopluc († cc. 1131); Sventopulcus (869 sq.); Wenceslaus (cc. 1126); Wladimir (1190 sq.); Wratislaus (1143). Marchiones: Heinrichus alias Wladizlaus (1192 sq.); Henricus ep. et dux Boh. (1195); Otto dux Boh. (1190); marggravius Primezla (1179).
- Morauī barones (1174/8) 255, 1.
- Morauīenses (c. XV), Morauī, Maraui, Marauienses (sp. X), Maraensium gens, Marahi (c. XII): (852) 4, 15. (900) 337, 15. 338, 15. (903/6) 36, 15. (973) 345, 25. (1143) 137, 15. (1195) 446, 10.
- Morava, g. die March v. Maraaho.
- Morawka (c. XV), de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Morkowic (or.) Stephanus et fr. eius Radoslaus, testes (1188) 294, 1.
- Mōre v. Movriberg.
- Morek (or.) venator de Belsk (1169) 218, 5.
- Morimonte, monium supra Ticinum (1174) 241, 25.
- Moriz (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.
- Morowia v. Morauia.
- Moscenica (or.); Moštěnice Horní, d. p. Přerov, g. Přerav.; villa eccl. Přerouensis (cc. 1131) 120, 10.
- Moskovice v. Mostcaz.
- Mosna (c. XV); Mošna; de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Mostcaz (or.) locat.; Moskovice, d. p. Prostějov, g. Prošněv; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Mothos (sp. XII); Motoly, d. p. Smíchov; villa, ubi homines monii. Plass. (1146) 409, 10.
- Movhile (ed.), die Mühl, fl. Austr. Sup. (1108) 106, 10.
- Movriberg (or.), Mōre (c. XII), Mailberg, Austr. Inf., d. p. Oberhollabrunn; silva et montes (1055) 53, 5. (1086) 94, 20. (1156) 174, 10. 175, 1.
- Movrichani (or.); Mohuřičané; incolae villae Mohuřice, g. Mairitz, d. p. Budějovice, g. Budweis; (1186) 284, 20.
- Mracenicich (sp. XIII); Mračenice quondam prope Velenky, d. p. Český Brod, g. Böh.-Brod; villa monii Brevnov. (993) 348, 25.
- Mrachniz (or.); Mračnice, g. Raschnitz, d. p. Horšův Týn, g. Bischofteinitz; villa Henrici epi. Prag. (1184/92) 305, 25.
- Mrakota (sp. XIV) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
- Mrakota (c. XVII) testis (1196) 319, 10.
- Mravitic (or.); Mramotice, d. p. Znojmo, g. Znaim; villa, ubi mansus monii. Lucensis (1190) 300, 15.
- Mrilina (sp. XIII); Mrlina, fl., qui apud Nymburk in Albiam influit (1183) 419, 15.
- Msa, Msea, Msee v. Misa.
- Msicha, Msicka (sp. XIII); Mžice, nunc Úhlavka, fl. Boh., (1115) 395, 5. (1186) 426, 30. 427, 5.
- Mstata (sp. XIII) arator monii. Cladrub. in villa Gneunich (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
- Mucka (sp. XII) tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Osece (1052?) 360, 5.
- Mucek (sp. XII); Mutěk?; faber monii. Lutomisl. in villa Restoceh (1167) 412, 30.
- Mukova, b. Buková v. Bucouane.
- Müglitz, b. Mohelnice v. Mogilnici.
- Mühlhausen; Sachsen, Rgb. Erfurt; (1192) 307, 30.
- Mülschütz (c.); Milčice, g. Miltschitz, d. p. Sušice, g. Schüttenhofen; villa monii Windberg. (ante 1174) 269, 10.
- Munis (c. XV); Muniš; homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Muschen (sp. XIII); Mučen; cultor vineae monii. Cladrub. (1186) 432, 5.
- Musik (sp. XII); Mužik?; filius Zuest, tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Losenich (1052?) 360, 5.
- Mutar (c. XIV) can. [Wissegrad.] (1185) 278, 20.
- Mutarun (c.), Mautern, Austr. Inf., d. p. Krems. (903/906) 36, 5.
- Mutimir v. Montemerus.
- Mutina, Mutine, Mutin (or.), Mvtine (sp.).
- Mutina (c. XII), nobilis Boh. [de genere Vršovic] testis (1100/07) 105, 30.
- Mvtine (sp. XIII) comes (1194) 444, 10.
- Mutine (or.), Mutin (c. XVIII) pincerna [ducis Boh.] (1183) 270, 25. 271, 15.
- Mutina, Mutine (or.) de Bukouec, prefectus, castellanus Prag. (1175) 244, 10. (1177) 246, 5. 247, 25. (1174/8) 254, 10. (1185) 425, 1. Frater eius: Dobrogost (1175 sq.).
- Mutin (or.) testis (1192) 307, 1. (1197) 326, 30.
- Mutina (sp. XII) de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 15.
- Mutis (sp. XII); Mutiš; comes (1052?) 361, 5.
- Mutis (sp. XIII) custos capellae s. Galli (1115) 397, 15. (1186) 429, 10, 15, 25.
- Mutis (sp. XIII), custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 15, 30.
- Mutissow, Namutissowe (or.); Mutišov quondam villa prope Plasy; (1180/82) 267, 1.
- Mvtine v. Mutina.
- Mzea v. Misa.
- Mztigneu (or.), Mztygneu (c. XIV); Mstihněv; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Mztiss (c. XV); Mstiš; homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.

N.

- Nabeloue** (or.); *Bělov*, d. p. *Kroměříž*, g. *Krem-sier*; villa, ubi terra eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 5.
- Naboschi** (c. XIII), *Nabosci* (sp. XIV); *Na božci*, fortasse ubi nunc est vallis *Boschke* inter *Litoměřice* et *Trnovany* (cc. 1057) 364, 1. 364, 25.
- Nabrezine** (sp. XII); fortasse *Březno Velké*, g. *Groß-Priesen*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa monii. *Lutomisl*. (1167) 415, 1.
- Nabrode** (sp. XII); *Brod* quondam villa prope *Beroun*, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 381, 5, 15. 382, 5, 20.
- Nabrode** (or.); *Uherský Brod*, g. *Ungar.-Brod*; villa, ubi terra eccl. *Spitigneu*. (cc. 1131) 122, 5. locus theloniei (1048) 357, 20.
- Nabucine** (sp. XII); *Na bučině*; *Bučina*, d. *Vys. Mýto*, g. *Hohenmauth*; villa monii. *Lutomisl*. (1167) 413, 20.
- Nacamic** (or.); *Kamýk*, *Heidenreichenstein* in *Austr. Inf.*, d. p. *Gmünd*; (1186) 284, 25.
- Nacás** (or.); *Náčas*; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5. Cf. et.: *Naches*.
- Nakel** (or.); *Náklo*, g. *Nakel*, d. p. *Litovel*, g. *Littau*; villa monii. *Gradicensis* (1078) 83, 20. (1126) 111, 10. (1160) 195, 15.
- Naceleue** v. *Celewo*.
- Nacepule**, *Naschepule* (or.); *Načepul*; testis (1192) 307, 5. (1197) 325, 1.
- Nacerad** (c. XIV); *Načerát*; testis (1180) 261, 20.
- Nacherat** (or.) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1. Frater eius: *Smil* (1188).
- Nescherath** (or.) *Henricus* (1195/7) 323, 5.
- Nacezssa**; *Náčeša*; filius eius *Bolic* comes (1175) 243, 25.
- Nachat**, *Nechat* (sp. XIII); *Náčat*; donator horti monio *Cladrub*. (1115) 402, 15. (1186) 434, 15.
- Nachelme** (sp. XIII); fortasse *Chlum*, g. *Klum*, d. p. *Žlutice*, g. *Luditz*; villa monii. *Cladrub*, (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
- Nacherat** v. *Nacerad*.
- Naches** (c. XIV); *Náčes*; castellanus *Pragensis* (1159) 193, 5. Cf.: *Nacás*.
- Nachlumcy** v. *Hlmecs*.
- Nacholine** (or.); *Cholina*, g. *Köllein*, d. p. *Litovel*, g. *Littau*; villa, ubi terra eccl. Ol muc. (cc. 1131) 119, 5.
- Nachorini** (or.); *Choryň*, d. p. *Valašské Meziříčí*, g. *Wallach*, *Meseritsch*; villa eccl. *Olomuc*. (cc. 1131) 119, 10.
- Naklku** (sp. XII); *Kluk*, *Kluky* prope *Poděbrady*; villa, ubi piscator eccl. *Wissegrad*. (1088?) 377, 5, 20.
- Nakonopnici** (c. XV); *Konopnice*, villa quondam monii. *Strahov*. (1143/8) 161, 15.
- Nakorniceh** (sp. XII); *Kornice*, d. p. *Litomysl*, g. *Leitomischl*; terra monii. *Lutomisl*. (1167) 414, 5.
- Naksacigore**, *Naxacsigore* (sp. XII); *Na kač hoře*, locus prope *Ostř.* d. p. *Litomysl*, g. *Leitomischl*, ubi terra eccl. *Wissegradensis* (1088?) 375, 10, 25. ibid. terra monii. *Lutomisl*. (1167) 413, 20.
- Nadamir** v. *Nedamir*.
- Nadei** (or.); *Naděj*; abb. de *Trebeith* (1160) 196, 15.
- Nadey**, *Znadey* (sp. XII) ministerialis eccl. *Wissegrad*. in villa *Rastileh* (1088?) 383, 20. 384, 1.
- Nadey** (c. XV), homo monii. *Strahov* (1143/8) 161, 10.
- Nadiem** v. *Natleni*.
- Nadubraucici** (sp. XII); *Doubravice*, prope *Říčany*; villa, ubi homines ecclesiae *Boleslav*. (1052?) 360, 20.
- Nadubraunici** (sp. XII); *Doubravice*, d. p. *Pardubice*; villa, ubi custodes equarum monii. *Lutomisl*. (1167) 412, 30.
- Nagaze** v. *Nagoze*.
- Naglaz** (sp. XII); *Náhlaz*; arator eccl. *Boleslav*. (1052?) 359, 25.
- Nagolini** (sp. XII); *Holín*, d. p. *Smichov*; villa, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 382, 10, 20.
- Nagoruynie** (sp. XII), *Nagorugne* (XIII); *Horvín?*; villa, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 378, 5, 15.
- Nagasicich**, *Nahosicich* (sp. XIII) locat.; *Nahošice*, d. p. *Horšov Týn*, g. *Bischofteinitz*; dimidia villa monii. *Cladrub*. (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.
- Nagouicich** v. *Lagouicich*.
- Nagoze**, *Nagaze* (or.); *Náhoše*; testis (1180/82) 267, 1.
- Nagrad** (sp. XII); *Náhrad*; filius *Cahen*, homo eccl. *Wissegrad*. in villa *Hotisi* (1088?) 376, 5.
- Nagradcu**, *Nagradku* v. *Gradec*.
- Nahorubyech** (c. XIII) locat.; *Nahoruby*, d. p. *Benešov*, g. *Beneschau*; villa monii. *Ostrov*. (1012/37) 50, 20.
- Nahosicich** v. *Nagasicich*.
- Naiuiani** (sp. XII); *Ivaň*, g. *Eibis*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspitz*; civitas (1073) 370, 10. Cf.: *Nauramie*.
- Naletni** (sp. XII); *Letná* prope *Pragam*, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 383, 10, 20.
- Naleuine** v. *Leuin*.
- Nalubney** (or.); *Lubná*, d. p. *Kroměříž* g. *Krem-sier*; villa, ubi terra eccl. *Spitigneu*. (cc. 1131) 122, 5. 122, 7.
- Nalubnem** (sp. XII); *Lubná*, d. p. *Litomysl*, g. *Leitomischl*; ubi circuitus monii. *Lutomisl*. (1167) 414, 15.
- Naluze** (sp. XII) villa capituli *Boleslaviensis* in *Moravia* (1052?) 361, 20.
- Namalesoue** (sp. XII); *Malešov*, g. *Malschen*, d. p. *Dubá*, g. *Dauba*; villa, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 374, 5, 20.
- Namesci** (or.) locat.; *Náměšť*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*; dimidia villa eccl. *Olomucensis* (cc. 1131) 119, 5; praedium praepositurae s. *Wenczelai* (cc. 1131) 120, 5.
- Namutissowe** v. *Mutissow*.
- Nanezmine** (sp. XII); *Nesměn*, d. p. *Kolín*; villa, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 375, 15, 25.
- Nanzo**, abb. *Gottwicensis* (cc. 1124) 109, 1.
- Naotauē** v. *Otava*.
- Napolene** (sp. XIII); *Polínka*, g. *Pollinken*, d. p. *Teplá*, g. *Tepl*; villa hospitalis *Jerosolimit*. (1183) 419, 1. (1185) 424, 5.
- Napolickah** (sp. XII); *Polička*, ubi prata monii. *Lutomisl*. (1167) 414, 15.

- Napolomy, Wpolome (sp. XIII); fortasse Polom, g. Pohlem, d. p. Žlutice, g. Luditz; villa hospit. Jerosolimitani (1183) 419, 1. (1185) 424, 5.
- Naprauloue (sp. XII); Pravlov, g. Prahlitz, d. p. Hustopeč, g. Auspitz; civitas, ubi tributum de ponte pertinet ad monium Opatouicense (1073) 370, 10.
- Napteni (or.), Pteni d. p. Prostějov, g. Proßnitz; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Napurg (or.) marchia in pago Nortgove (1061) 61 1.
- Nadewicus de Napurch, testis donationis Richzae, ducissae Bohemiae (1125) 110, 5.
- Nardina, die Naarn, fl. Austriae Super. (853) 4, 25.
- Naschepulc v. Nacepulc.
- Nastaremsedle v. Stare zedlo.
- Nasternici v. Trztenicea.
- Nastranem v. Naztranem.
- Nastrezeue (sp. XIII); Střezov quondam prope Cernošín, d. p. Střibro, g. Mtes; ubi terra monii. Cladrub. (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.
- Na telmacoue (or.); Tlumačov, d. p. Uherské Hradiště, g. Ung.-Hradisch; villa, ubi terra eccl. Prerov. (cc. 1131) 120, 10.
- Natleni (c. XIII), Nadiem (sp. XIV) locat.; [fortasse corrigendum: Natlucni]; Tluček, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa ubi hospitalis terra ecclesiae Lutomerice. (cc. 1057) (57, 15) 364, 30.
- Natolic, Natoliz v. Netolic.
- Natreztenici, Natrstenici v. Trztenicea.
- Natuliz, Natuniz (or.); Netonice, d. p. Plzeň, g. Pilsen; Jan de — (1192 sq.)
- Naujezdci, Navgedci v. Vgezdec.
- Nauoy (sp. XII); Návov; campanarius eccl. Wissegrad. in villa Tinec (1088?) 381, 5, 15.
- Nauramie (sp. XII) [fortasse corrigendum Naluanie = Iván, g. Eibis, d. p. Hustopeč, g. Auspitz] villa Moraviae ad capitulum Boleslav. spectans (1052?) 361, 20.
- Naurutici (sp. XII), Nawrutici (c. XII); Vrutice, g. Webrutz, d. p. Dubá, g. Dauba; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 1, 15. villa canonicor. Wissegrad. (1130) 113, 15.
- Nausa (facs.); Náusa?; testis (1175/8) 251, 10.
- Naulconine (c. XIII), Nawilkonine (sp. XIV); Vlkonín, quondam villa in Lutomericensi provincia, ubi rusticus ecclesiae Lutomerice. (cc. 1057) (57, 15) 364, 30.
- Navgedci v. Vgezdec.
- Navgesde, Naviezde v. Vgezd.
- Nawilkonine v. Naulconine.
- Navinnei v. Vinna.
- Navoioiwici (sp. XIII); Navojovice (?); villa quondam monii. Cladrub. (1186) 435, 25.
- Nawranem (sp. XIII); Vrané, prope Zbraslav, g. Königsaal; villa monii Břevnov. (993) 348, 15.
- Navsty super Albiam v. Vsti.
- Naxacsigore v. Naksacigore.
- Nazatore (sp. XII); Zátor, locus in suburbio Pragensi (1088?) 385, 5, 20.
- Nazgori (sp. XII); Zhoř, d. p. Litomyšl, g. Leitomyšl; circuitus monii. Lutomisl. (1167) 415, 5.
- Nazhoue (sp. XII), Žhov, quondam villa in provincia Tetinensi, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 382, 1, 15.
- Nazlanem (sp. XIII); Slaný, g. Schlan; civitas (993) 349, 10.
- Naztaremzedle v. Stare zedlo.
- Naztranem (c. XIII), Nastranem (sp. XIV), Stranná, perperam Stran prope Stolinky, g. Drum, d. p. Litoměřice (cc. 1057) (57, 10).
- Nazucoue (or.); fortasse Žikov curia araturae, prope Olešná, d. p. Plzeň, g. Pilsen; quondam villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 10.
- Neapolis (1191) 302, 5—15.
- Nebotein, b. Hněvotín v. Gneutotine.
- Nebraga (sp. XII); Nebraha; filia Krabauae de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) (390, 15).
- Nebrisini (sp. XII); Nebřeziny, g. Bruck, d. p. Kralovice; villa monii. Plass. (1146) 409, 10.
- Nechamichc, Nechamihc v. Neganiche.
- Nechetin, Nechstin (sp. XIII); Nečtiny, g. Neischetin, d. p. Kralovice; Preda de — (1183).
- Necstinensis (or.) meta (1169) 217, 10.
- Necta (sp. XII); Nečta; custos ecclesiae Boleslav. in villa Znoicici (1052?) 360, 15.
- Necta (sp. XII) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Sifinich (1088?) 374, 1, 15.
- Nedamir (c. XVII); Nedamír; Werzovicensis, testis (1196) 319, 10.
- Nadamir (or.) testis (1193) 309, 10.
- Nedamirice (or.); Nedaměřice; villa quondam in Bohemia monio. Gradic. a rege Wratislao I data (1160) 195, 15.
- Nedan (sp. XII) ablutor vestium in villa Luhucauez (1088?) (380, 10).
- Nedelischi (sp. XII), Nedelisti (c. XV) locat.; Nedělišť, d. p. Hradec Král., g. Königgrätz; villa, ubi tria aratra monii. Opatouic. (1073) 369, 30. ibid. terra monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Nedoma (c. XV), servus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
- Nedosine (sp. XII) locat.; Nedošín, prope Litomyšl, g. Leitomyšl; predium monii. Lutomisl. (1167) 412, 30.
- Neg (sp. XII); Něh; oppilio, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
- Neganiche, Neganice, Nechamich, Nechamihc (sp. XIII); Nechanice, d. p. Plzeň, g. Pilsen; villa monii. Cladrub. (1115) 400, 15. 401, 10. (1186) 433, 10, 15.
- Neyapa (sp. XII); Nejapa; homo ecclesiae Boleslav. in villa Nadubrauici (1052?) 360, 20.
- Nelepa (sp. XIII) solutor mellis in villa Wranoicich (1115) 398, 20. (1186) 431, 1, 20.
- Nelepce (or.); Nelepěk; testis de Sremesna (1180/82) 266, 25.
- Nema (sp. XII); Něma; qui toreumata facit, homo eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.
- Němčany, g. Niemtschan v. Hunschan.
- Nemchici (or.); Němčice, quondam inter Vrbovec, g. Urbau et Strachotice, g. Rausenbruck; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
- Nemcici, Nemcicz, Nemzicic (sp. XIII); Němčice quondam apud Manětin, d. p. Kralovice; villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 20. V. et.: Nymcyce.
- Nemyiaz (or.) locat.; Nemojany, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.

- Nemilaz* (or.) *locat.*; *Nemilany*, g. *Nimlau*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*; villa, ubi terra eccl. *Olomuc.* (cc. 1131) 118, 25.
- Nemir* (sp. *XIII*); *Nemir*; cultor vineae monii. *Cladrub.* in villa *Vgrez* (1115) 399, 5, 10. (1186) 431, 10. 432, 1, 20.
- Nemitci* (or.); *Němetice*. d. p. *Val. Meziříčí*, g. *Wall-Meseritsch*; villa ad curiam *Cromesirensem* pertinens (cc. 1131) 121, 5. (121, 10).
- Nemoy* (c. *XII*) nobilis *Boh.* (1100/07) 105, 25. († 1178) 254, 5.
- Nemoi*, *Nemoy* (or.) camerarius regis *Bohem.* (1160) 196, 15. 198, 20.
- Nemoy* (sp. *XII*) [castellanus] de *Netolic* (1167) 412, 25.
- Nemoy* (or.), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
- Nemoy* (sp. *XII*) tradens monio. *Lutomislensi* villam *Rugne* (1167) 414, 1.
- Nemoy* (sp. *XII*) filius pistoris *Jan* (1167) 412, 30.
- Nemofany* v. *Nemyiaz*.
- Nemzicic* v. *Nemcici*.
- Nenacunicci*, *locat.*: *Nenacunicih* (or.); *Nenakonic*, d. p. *Olomuc*; villa eccl. *Olomuc.* (cc. 1131) 118, 25. villa curiae *Cromesirensi* adiacens (cc. 1131) (121, 5).
- Neomagense* (sp. *XIII*) castrum; *Nimwegen*, *Nijmegen*, *Holland.* prov. *Gelderland*; (1182) 417, 5.
- Neostup*. *Neozstup* (sp.), *Noztup* (c.), *Noóstup* (or.); *Neustup*.
- Noztup* (c. *XIV*) testis (1185) 278, 30.
- Neostup* (sp. *XIII*) testis (1185) 425, 1.
- Noóstup* (or.) [nob. *Boh.*] testis (1188) 294, 1.
- Neostup*, *Nostup*, *Neozstup* (sp. *XIII*) custos eccl. *Cladrub.* in villa *Wsecar* (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
- Neosueti* (c. *XII*), *Noztuleh* (sp. *XII*); *Nusle*, prope *Pragam*; villa, ubi servi eccl. *Wissegrad.* (1088?) 377, 15, 25. ibd. horti capellae b. *Mariae* Magd. in *Wissegrad.* (1130) 114, 25.
- Nepomuk*, *Nepomuch*, *Pomuk* (or.); *Nepomuky*, d. p. *Přestice*; monium ord. *Cist.*; abb.: *Conradus* (1177), *Hermannus* (1188).
- Nepriuad*, *Nepriwad*, *Nepriwad* (sp. *XIII*) de villa *Drahavicz*, custos capellae s. *Galli* (1115) 397, 15. (1186) 429, 15, 25. 430, 1.
- Nepriuad* (sp. *XIII*) sutor subtalarium monii. *Cladrub.* (1115) 398, 5. (1186) 430, 25.
- Nepriuad* (c. *XV*), de familia monii. *Strahov.* (1143/8) 160, 25.
- Nerad* (c. *XIII*) pistor et molendinator castrum *Lutomer.* (cc. 1057) (59, 5). 365, 5.
- Neradici* (or.); *Neradice*, quondam villa eccl. *Bracizlauen.* (cc. 1131) 123, 1.
- Nesata* (sp. *XII*); *Něšata*; pistor eccl. *Wissegrad.* (1088?) 385, 15, 20.
- Nesaticih* (or.) *locat.*; *Nešetice* quondam prope *Slavkov*, d. p. *Uh. Hradiště*, g. *Ung.-Hradisch*; villa, ubi terra eccl. *Spitigneu.* (cc. 1131) 122, 1. Cf. *Niseteci*.
- Nescada* (c. *XIII*); *Neščada*, *Neštěda*; servus eccl. *Vneticensis* (1125/40) 130, 30.
- Neschemici* (or.); *Neštěmice*, *Neštomice*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa hospit. *Hierosolymitani* (1188) 293, 15.
- Neschcrath* v. *Nacerad*.
- Nesicha* (sp. *XIII*) [fortasse corr.: *Nesitha*]; *Nesyta*; homo monii. *Cladrub.* (1115) 397, 10. 398, 5. (1186) 429, 15, 25.
- Nesměn* v. *Nanezmine*.
- Nesovice*, g. *Nessowitz*, v. *Nezebicich*.
- Neštěmice*, *Neštomice* v. *Neschemici*.
- Nesul* (sp. *XII*) qui picarios facit, homo ecclesiae *Boleslav.* (1052?) 360, 5.
- Netolic* (or.), *Netolic* (c. *XIII*), *Netholic*, *Natolic* (sp. *XIII*), *Natoliz* (c. *XVIII*); *Netolice*, d. p. *Prachatic*; castellani: *Georgius* alias *Jurik* (1187 sq.); *Nemoy* (1167); *Oldricus* (1177); *Ratibor* (1183); *Stephanus* (1187). *Summus* venator silvarum: *Milhozt* (1183). *Netolicenses* (sp. *XII*) messorum (1088?) 387, 10, 25. 389, 20.
- Netribiz* (or.); *Neřebice*, d. p. *Poděbrady*; villa hospit. *Hierosolymitani* (1186) 285, 15.
- Neudorf* (or.); *Neudörfel*, b. *Nová ves*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; villa monii. *Waldsassen* (1195/7) 322, 15.
- Neugod* (sp. *XIII*); *Neuhod*; sutor subtalarium monii. *Cladrub.* (1115) 398, 5. (1186) 430, 25.
- Neuhäusel*, b. *Hlupenovo* v. *Glupenovo*.
- Neustadt*, b. *Ježvé* v. *Geswi*.
- Nevremic* (or.); na *Branice*?; villa ubi terra hospitalis *Hierosolymitani*. *Pragae* (1158/69) 215, 25.
- Nezabudiz*, *locat.*: *Nezabudicich*, *Nezabudiczich* (sp. *XIII*); *Nezabudice* prope *Křivoklát*, g. *Pürglitz*; villa, ubi piscatores monii. *Cladrub.* (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 15, 30.
- Nezamizlice* (sp. *XIII*); *Nezamyslice*, d. p. *Sušice*, g. *Schüttenhofen*; villa monii. *Brevnov.* (1045) 353, 20.
- Nezda* (sp. *XII*) rusticus eccl. *Wissegrad.* in villa *Dubcsi* (1088?) 377, 10, 20.
- Nezebicich* (or.) *locat.*; *Nesovice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa eccl. *Prerou.* (cc. 1131) 121, 1.
- Nešetice* v. *Nesaticih* et *Niseteci*.
- Nezli* (or.); *Nezly*, g. *Nösel*, d. p. *Lišoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa *Groznae* primatis *Boem.* (1197) 324, 10.
- Nezuestici* (or.), *Nezvěstice*, villa quondam praepositurae s. *Wencezlai* (cc. 1131) 120, 1.
- Nezuolena* (sp. *XII*); *Nezvolena*; de familia eccl. *Wissegrad.* in *Tinec* (1088?) (390, 25).
- Nichowani* (or.); *Nichované*; incolae villae *Něchov* nunc *Měchov*, g. *Miechau*, d. p. *Budějovice*, g. *Budweis*, (1186) 284, 20.
- s. *Nicolai* in carcere *Tulliano* diac. card.: *Octavianus* (1145) 145, 35.
- s. *Nicholai* capella v. *Znoym*.
- s. *Nicolai* de *Litore* monium., v. *Venetiae*.
- Nicolaus* I papa (864) 6, 25. (867) 7, 10.
- Nicolaus* II papa (1059/60) 60, 25.
- Nicolaus* (sp. *XIV*) presbyter de *Blatna* (1100/07) 393, 15.
- Nicolaus* (sp. *XIII*) benefactor monii. *Cladrubensis* (1115) 401, 1. (1186) 433, 15.
- Nikolčice* v. *Miculcici*.
- Nienburg*; *Mönchen-Nienburg* a. d. *Saale*, *Anhalt*; abbatia (1166) 209, 25.
- Nymcyce* (sp. *XIII*); fortasse *Němčice*, d. p. *Klatovy*, g. *Klattau*; villa monii. *Brevnov.* (993) 348, 25. V. et.: *Nemcici*.
- Nimlau*, b. *Nemilany* v. *Nemilaz*.

- Niniz, Ninize (sp. XIII); Nynice, d. p. Plzeň, g. Pilsen; (1186) 431, 5.
- Ninonicih (sp. XII) locat.; Jinonice, d. p. Smíchov; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 333, 5, 15.
- Ninos (sp. XII); Ninoš?; sutor mardurinarum pellium, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
- Nisenin (or.), Nisen, Nisenen, Nisani (sp. XII) provincia, pagus marchiae Misnensis (948) 339, 15. (968) 343, 25. (996) 46, 15, 20. (1071) 367, 20.
- Niseteci (or.); Nešetice, d. p. Budějovice, g. Budweis; predium Engelschalchi capellani Friderici ducis Boh. (1186) 284, 10. Cf. Nesaticih.
- Nitrensis (c. XI), Nitrauensis (sp. X); Nitra, g. Neutra, Ung.; ecclē epi: Alchuuinus (824/7); Uuichinus (880).
- Niuchinga (or.) villa Bav. (950) 36, 20.
- Niuunburg (or.), suburbium, fortasse Boleslav Antiqua (950) 36, 25.
- Nizizi (or.) provincia (948) 339, 10. (968) 343, 30. (996) 46, 20.
- Noóstup v. Neostup.
- Norberc (or.); Norbert; testis (1192/3) 311, 10.
- Nordwalde v. Nortuualt.
- Norica (900) 29, 30. 33, 10. Noricę (sp. X) regionis provinciae (948) 341, 20.
- Norinberga, Nuernberch, Nurinberch; Nürnberg, Bav. Rgb. Mittelfranken (1077) 82, 1. (1142) 134, 5. (1144) 143, 10. (1147) 154, 15. (1194) 312, 5. Burggravius vel castellanus: Cunradus (1179); Godefridus (1144).
- Nortgove (or.), Nortgae (c.) pagus; Der Nordgau (in Bav., Oberpfalz et Franken) (817) 3, 15. (1061) 61, 1.
- Nortuualt (c.), Nortuuald (sp.), Nordwalde (ed.) silva, der Böhmerwald et d. Bayrische Wald, Bav. prov. Niederbayern (853) 4, 30. (1010) 48, 20. (1019) 49, 1.
- Nosek (or.) testis (1180/82) 267, 1.
- Nostup v. Neostup.
- Nouesedlo (c. XIII), Nové Sedlo, villa quondam monii. Ostrov. (1061/85) 90, 1.
- Nouum castrum (sp. XII), Marquardus de — (1146).
- Nova Cella; Neustift prope Brixen; monium (1157) 175, 15.
- Noztuleh v. Neosuetl.
- Noztup v. Neostup.
- Nubil (c. XV), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
- Nuchnicih (c. XIII), Nucnicih (sp. XIV) locat.; Nučnice Velké, g. Groß-Nutschnitz, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa, ubi homo ecclesiae Lutomerici. (cc. 1057) (57, 5). 364, 25.
- Nuenstat coenobium (976) 41, 1.
- Nuernberch v. Norimberga.
- Nunecyeh (c. XIII) locat.; Nučice, d. p. Smíchov; villa, ubi custodes eccl. monii Ostrov. (1037/55) 52, 30.
- Nurinberch v. Norimberga.
- Nuthovicih, Nvtovicih (sp. XIII) locat.; Neutonice, d. p. Smíchov; dimidia villa monii. Brevnov. (1045) 353, 5.
- Nuzek (sp. XII) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Badrech (1088?) 375, 5, 20.
- Nuzluha (or.); Neuslucha?; testis (1186) 284, 20.
- O.
- O. ep. Praiensis (1144) v. Otto.
- Obatovice v. Opatouice.
- Obergrub v. Vgrueb.
- Ober-Rzepesch v. Repcisi.
- Ober-Tenzel v. Tinecs.
- Obora (or.), prope Kralovice; circuitus monii. Plaz (1175) 243, 20.
- Obyd (sp. XII); Obid; homo ecclesiae Boleslav. in villa Syritih (1052?) 360, 15.
- Obida (sp. XIII) curialis servus (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
- Obidcouici (or.), Obiedkowiczi (c. XVIII), Obiedkovicze (c. XVI), Obědkovice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier (1078) (84, 1). (1126) (111, 15). (1160) 195, 20.
- Obiden (sp. XII), cuius filius Johannes III ep. Moraviensis (1167).
- Obiden (or.), cuius filius Petrus miles epi. Prag. (1177).
- Obiden (or.) testis (1183) 271, 20. Frater eius: Petrus.
- Oblekovici (or.); Velké Oleksovice, g. Groß-Olekovitz, d. p. Znojmo, g. Znaim; villa monii. Lucensis (1190) 300, 15.
- Obodr (sp. XII); Obodrž, d. p. Ml. Boleslav, g. Jung-Bunzlau; villa, ubi servi eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
- Oboychnice, Oboychnice, Boeznize, Boichnicze (sp. XIII); Bojčnice, g. Woschnitz, d. p. Tachov, g. Tachau; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
- Obrini (sp. XII) locat.; Obryně, fortasse Bavoryně, d. p. Hořice; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 381, 5, 15.
- Obvcheri (sp. XIII), fortasse Velký Ořechov, g. Groß-Urhau, d. p. Brno, g. Brünn; villa monii. Raigrad. (1048) 357, 20.
- Ocesici, Oczcici (sp. XIII), Otěšice quondam villa monii. Cladrub. (1186) 434, 10. 435, 1, 20.
- Okresa (sp. XII) filius Bozethae, homo eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.
- Octavianus (or.), diac. card. s. Nicolai in carcere Tulliano (1145) 145, 35.
- Odalricus, Ōdalricus, Odalrih v. Udalricus.
- Odalschal, ep. Tridentinus, (855) 5, 10.
- Oddo, dux Boemie v. Conradus III qui et Otto.
- Odera (or.); b. Odra, g. die Oder; flumen epatum Misnensem determinans (948) 339, 15. (968) 343, 25, 30. (996) 46, 15, 20.
- Odocus dux Boh. v. Premisl.
- Odol (sp. XII) cocus eccl. Wissegrad. Naxacsigore (1088?) 375, 10, 25.
- Odolen (c. XIII) camerarius epi. Prag. (1184) 273, 20.
- Odolen (c. XVII) testis (1195) 318, 15.
- Odolen (or.) testis (1197) 326, 30.
- Odolen (sp. XII) caldarius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 5, 10, 20.
- Odolen (or.), homo monii. Sedlec in Pobor (1142/8) 156, 20.
- Odolenus (c. XIII) capellanus (1187) 289, 20.
- Odolenus (or.) testis (1188) 294, 1.
- Odrenovici (or.); Odrovice, d. p. Hustopeč, g. Auspitz; villa monii. Lucensis (1190) 300, 20.

- Odri (or.), rivus apud villam Stpicki (1169) 218, 30.
 Oegre v. Egra.
 Offrethin (sp. XIII); *Ostřetin, Ospřetin, g. Wustung, d. p. Kralovice*; villa hospit. Jerosolimitani (1185) 424, 5.
 Ogiezd v. Vgezd.
 Ognescowiz, Ognissczouic, Ognisovici, Ogniscowiz (sp. XIII); *Ohništovice, g. Wonischen, d. p. Horšov Týn, g. Bischofteinitz*; villa monii. Cladrub. (1186) 428, 10. 435, 10—25.
 Ogniskouicich (or.) locat.; *Ohništovice al. Ohništky quondam prope Kvasice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier*; villa, ubi terra eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 5.
 Ogre v. Egra.
 Ogrozimi (or.) locat.; *Ohrozim, d. p. Prostějov, g. Proßnitz*; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
 Ohuoyne, Ohvoyné (sp. XII) locat.; *Chvojno?*; silva ecclesiae Wissegrad. (1088?) 386, 1, 20. Cf. Hvogen.
 Oyppernich (sp. XIII); *Ojpernice, Vejprnice, prope Plzeň, g. Pilsen*; villa monii. Brevnov (993) 348, 25.
 Oldricus, Oldricvs, Oldrih v. Udalricus.
 Oleksovice Velké, g. Groß-Olkowitz v. Oblekovici.
 Olen (or.), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
 Oleška, g. Olleschau v. Elscowe.
 Olesna, Olessna (sp. XIII); *Oleš, g. Elsch, d. p. Tachov, g. Tachau*; circuitus monii. Cladrub. (1186) 428, 10. 435, 15—25.
 Olesna (or.); *Olešná, prope Rokycany, d. p. Plzeň, g. Pilsen*; Gotsalac de — (1180/82).
 Olesnice (sp. XII) circuitus ad monium. Opatovice spectans, cuius termini sunt albi lapides et ex una parte fl. Zuratca et ex altera Zuitaua (1073) 370, 5.
 Olesnice (or.), *Olešnice*, fl. iuxta quem silva data hospitali Hierosolym. (1169) 217, 20.
 Olesnichani (or.); *Olešničané*; incolae villae *Olešnice, g. Elexnitz, d. p. Budějovice, g. Budweis*; (1186) 284, 20.
 Olgoztiz (or.); *Vlhostice, Úhostice, quondam prope Zatec, g. Saaž*; villa monii. Waldsassen (1195/7) 322, 20.
 Olomuc, Olomucz (or.), locat.: Olomuci (sp. XII), *Olomouc, g. Olmütz*; civitas, urbs (1052?) 361, 15. (1073) 370, 5. (1078) 83, 15. (1160) 194, 30. (1174) 239, 5. Olomutzense castrum (1189) 295, 5.
 Olomucensis civitatis suburbium (1078) 86, 10.
 Olomucensis castellanus: Cstata (1174). Holomucensis camerarius: Martinus (1183).
 Olomucensis (or.) provintia (1169) 218, 20. (1195) 446, 5. Ol. prov. dux, princeps: Fridericus (1169); Wladimir (1195). Cancellarius: Wolis (1169).
 Olomucensis ecclesia s. Petri, sedes epalis ab ea transfertur (1131) 116, 5. eccl. s. Uacezlai mart. (cc. 1131) 117, 25. (1174) 239, 1.
 Olomucensis eccl. (1074) 70, 20. 72, 1. (1144) 141, 25 sq. 142, 5. (1146/8) 162, 20—30. (1174/8) 254, 30. (1180) 261, 5, 10. (1178/81) 262, 25.
 Villae ad eam pertinentes (cc. 1131) 118, 25 sq. Ol. ecclae hominum in Boemia libertates (1146/8) 164, 25.
 Olomucensis (sp. XII) episcopus, presul (1070) 367, 1. 388, 1, 20. V. et. Moraviensis eps.
 Olomucenses epi.: Kaym (1190); Dethlebus (1174 sq.); Engelbertus, Heilbertus (1194 sq.); Henricus II Sdicò (1131 sq.); Johannes I (1073); Johannes II (1118 sq.); Johannes IV (1158); Peregrinus (1182 sq.); Vecelo (1088?).
 Olomucensis, Holomucensis episcopatus (1183) 420, 10. diocesis (1187) 441, 10. canonici et clerici per Olomuc. epatum constituti (1142) 133, 15.
 Olomucensis ecclae. canonicorum numerus (cc. 1131) 124, 20 sq. prepositus (cc. 1131) 125, 1. prepositura (cc. 1131) 125, 5.
 Olomucensis ecclae. decanus: Balduinus (1159); Thomas (1143).
 custos: Hualco (1174); Magnus (1146/8).
 magister: Milgost (1143).
 canonici: Baluinus; Bosco; Crina; Dionis; Hualco; Pancrati; Preuoi; Voina; Rengotus; Stanko; Vtesen (1174).
 Olomucensis archidiaconus: Radouan (1167).
 Olrich, Olricus, Olricus v. Udalricus.
 Olsane (c. XIV), locat.: Olsaz (or.); *Olšany, d. p. Prostějov, g. Proßnitz*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5). villa ecclae. Olomuc. (1180) 261, 5, 10.
 Olsaua v. Olzaua.
 Olumucensis eps. v. Olomuc.
 Olzaua (or.), Olsaua (c. XVIII), Olzawa, Oslaua, Ozlawa (c. XIV), *Olšava* fl. Moraviae (1048) 357, 20. (1073) 370, 10. (1078) 84, 5. (1160) 196, 5. (1174/8) 254, 30. (1178/81) 262, 25.
 Omberg [= Augusta] (1132) 127, 15.
 Omuntsherch, locus quondam prope Wiener Wald situs (890) 29, 5.
 Onata (c. XI), servus monii. Strahov. in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
 Ones (facs.); *Oneš*; testis (1175/8) 251, 10.
 Ones (sp. XII) filius Cahen, homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) (376, 5).
 Onso (c. XIV); *Oneš*; camerarius (1180) 261, 20.
 Opatouice, Opatouici, Opatowici, Opatovice, locat.: Opatouicich.
 Opatowici (sp. XIII); *Opatovice, prope Rajhrad*; villa monii Raigradensis (1048) 357, 15.
 Opatouici (sp. XII), Opatouith (or.); locat.: Opatouicich (sp. XII); *Opatovice, d. p. Pardubice*; villa (1073) 369, 20. ibd. cella primatis Miculec (1073) 368, 40. monium s. Laurentii ord. s. Ben. (1073) 369, 10. (s. XII ex.) 331, 25. Abb.: Andreas (1073); Boleradus? (1073); Mizloch (1160). Fratres de s. Laurentio (1167) 414, 5.
 Opatouici (sp. XII), villa monii Opatovicensis quondam inter Mocossin et Priluche sita (1073) 369, 25.
 Opatouicich (sp. XII) locat.; *Opatovice* villa monii. Opatovicensis sita in Brnensi provintia (1073) 370, 1.
 Opatouici (or.); *Opatovice, d. p. Hustopeč, g. Auspitz*; villa eccl. Bracizlauensis (cc. 1131) 122, 5.
 Opatouicich (or.), locat.; *Opatovice quondam prope Luhačovice, d. p. Uh. Brod, g. Ung.-Brod*; villa, ubi terra eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 5.
 Opatouice, Opatovice (sp. XIII); *Opatovice* quondam villa monii. Cladrub. (1186) 435, 25. 436, 10.

- Opis** (sp. XII); *Opys*; s. Clementis capella de — (1088?) 374, 5, 20.
- Oplocaz** (or.) locat.; *Opločany*, d. p. Přerov, g. Přerav; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Opocen** (or.); *Opočinec*, d. p. Pardubice; villa curiae Jesuthoricensi adiacens (cc. 1131) 121, 10.
- Opocsne** (c. XII) locat.; *Opočno*, d. p. Nové Město nad Metují, g. Neustadt an der Mettau; civitas (1130) 113, 5.
- Opoyovici** (or.); fortasse *Pokojovice*, d. p. Třebíč; villa monii. Lucensis (1190) 300, 20.
- Oppavia** (c. XVII); *Opava*, g. Troppau; (1195) 318, 20.
- Orassich** (c. XV) locat.; *Orasice*, d. p. Louny, g. Laun; villa, ubi quatuor terrae monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
- Oraz** (or.); *Oraš*?; testis (1195/7) 323, 5.
- Orechouem** (or.) locat.; *Ořechov*, d. p. Uh. Hradiště et *Ořechov Velký*; d. p. Uh. Brod; duae villae ubi terra eccl. Spitzneuv. (cc. 1131) 122, 5.
- Ortimuot** (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Oriwinus** (sp. XIV) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
- Osec**, **Osecs**, locat.: *Osece* v. *Ozecs*.
- Ositca** (or.); *Ošitka*; villicus domini epi. in Gorsov (1184/92) 306, 5.
- Oslata** v. **Ozlata**.
- Oslaua** v. **Olzaua** et **Ozslawa**.
- Ostas** (c. XIII), **Hostas** (sp. XIV), *Hostaš*, rusticus ecclesiae Lutomerice in villa Trebutichich (cc. 1057) 57, 5. 364, 25.
- Ostas** (c. XIII), **Ostass** (sp. XIV), *Hostaš*, rusticus eccl. Lutomerice in villa Zalezleh (cc. 1057) 57, 15. 364, 30.
- Osterriche** pagus v. Austria.
- Ostiensis** eps.: Johannes cardinalis (1131) 127, 1.
- Ostog**, **Ostoi**, **Ostoy** (c.); *Ostoj*.
- Ostoi** (c. XVIII), homo monii. Gradic. (1078) 84, 10.
- Ostog** (c. XIII) proanimatus eccl. Vneticensis in Levo Gradech (1125/40) 130, 15—25.
- Ostoy** (c. XI), pastor equarum in curia Radunice (1143/58) 161, 5.
- Ostoyka** (sp. XII); *Ostojka*; homo ecclesiae Boleslav. in villa Lusas (1052?) 360, 15.
- Ostrata** (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegr. in villa Knouizi (1088?) 379, 5, 20.
- Ostrata**, **Ostreta** (sp. XIII) donator terrae in Powich (1186) 437, 10, 25.
- Ostrauaz** (or.) locat.; *Ostrovanky*, d. p. Kyjov, g. Gaya; villa ubi terra eccl. Bracizlaun. (cc. 1131) 122, 10.
- Ostrov**, **Ostrowiensis** cenobium v. Insula.
- Ostrow** v. **Oztrou**.
- Ostrovanky**. g. *Ostrowanek* v. **Ostrauaz**.
- Ostruzen** (or.); *Ostružen*; ager ad coronam pertinentens prope villam Lettegh (1158/69) 215, 15.
- Ota** (or.) et alter **Ota** testes (1193) 310, 10.
- Otacharius** (c.) comes (903/906) 34, 20, 30.
- Othacarus** (c. XVI) V, marchio de Styra, nepos Friderici I imp. (1158) 180, 20. (1163) 202, 5.
- Otacarus** VI, marchio Styriae (1174) 237, 30.
- Otava** (sp. XIII), locat.: *Naotauē* (c. XII); *Otava*, fl. Boh. (1045) 353, 20. portus eccl. Wissegrad. ibd. (1088?) 386, 5, 20. (1130) 113, 5.
- Otkerus**, eps. eccl. Perusinae (1052) 52, 10.
- Otek** (sp. XIII); *Oček*; piscator monii Cladrub. in villa Nezabudiz (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 15, 30.
- Otewec** (or.); *Očovek*; testis (1193) 310, 10.
- Otezlau** (or.); *Očeslav*; testis (1192) 307, 5.
- Otgarius** (or.), abb. mon. Althensis (860) 5, 30, 6, 5.
- Othmar** (sp. XII) archidiaconus Bolezlauensis (1167) 412, 25.
- Othmarus** (or.), [can. Prag.] (1177) 247, 30.
- Otlant** (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Otnant** (or.), serviens, Henrici IV Roman. regis (1061) 60, 30, 61, 5.
- Otperht** (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Otrad** (c. XIV) testis (1185) 278, 30.
- Otradus** (ov.) filius Otradi, testis (1194) 315, 15.
- Otrad** (sp. XII) filius Cahen, homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) 376, 5.
- Otrad** (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10.
- Otrad** (sp. XII) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Tinec (1088?) 381, 5. 381, 15.
- Otroche** (or.); *Otroče*; testis (1180/82) 266, 25.
- Otrocynewsy** (c. XIII) locat.; *Otročin*, d. p. Rakovník, g. Rakonitz; villa, ubi custodes eccl. mon. Ostrov. (1037/55) 53, 1.
- Otrocouich** (or.) locat.; *Otrokovice*, d. p. Uh. Hradiště, g. Ung.-Hradisch; villa, ubi terra eccl. Přerov. (cc. 1131) 120, 15.
- Ottassa**; *Otaša*; rusticus eccl. Lutomerice. (saec. XII ex.) 59, 15.
- Otto** (or.), diac. card. s. Georgii ad velum aureum (1145) 145, 35.
- Otto I**, episcopus Bambergensis (1118) 107, 30. (1131) 126, 1. (1132) 127, 5.
- Otto**, ep. Bellunensis (1161) 199, 5.
- Otto** (or.), ep. Frisingensis (1144) 142, 25. (1152) 173, 30. (1158) 178, 1.
- Otto** (or.), ep. Pragensis (1143) 137, 40. (1144) 142, 1. (1145) 146, 15. (1146) 149, 1. 409, 15. (1140/8) 155, 10. (1142/8) 156, 15. 157, 5. (1143/8) 159, 25. (1146/8) 162, 25. 163, 15. 165, 1.
- Otto** (c. XII), ep. Ratisponensis (1086) 94, 5.
- Otto** (c. XIII) capellanus ducis Boh. (1187) 289, 20. cap. ducissae (1189) 295, 35. 296, 1. Fratres eius: Wissa et Marquardus (1189).
- Otto** (or.) abbas de Selewe (1189) 297, 20.
- Otto**, praep. monii. Reitenbuch et Jaunensis (1177) 249, 30.
- Otto I**, Romanor. rex (950) 36, 20. imp. (948) 339, 15. (968) 343, 35. (973) 345, 10. († 991) 43, 1. († 1012) 350, 35. († 1086) 93, 40.
- Otto II** imp. (973) 344, 30. († 991) 43, 1. Nepos eius: Henricus dux Bauvariorum.
- Otto III**, rex Rom. (991) 42, 10. 43, 5. (992) 43, 20. (996) 46, 10, 25.
- Otto** (c. XI) I frater Wratislavi II ducis Boem. (1070) 367, 1. (1073) 63, 20. 369, 10. (1074) 70, 15. Moraue provincie princeps (1078) 83, 1, 5. 86, 5. (1088?) 388, 5, 20. († 1160) 195, 10. Coniux eius: Eufemia (1078). Filia: Bohuslawa (1078).
- Otto II** dux Mor. [Olomuc.] obiit 1126) 111, 5. († 1131) 121, 5. († 1160) 196, 5.

- Otto III, iunior dux Morav. [Olomuc.] (1143) 137, 25. (1146/8) 163, 1. (1154/9) 191, 1. (1160) 196, 5. (1167) 413, 15. Filia eius: Suataua († 1160).
 Otto dux Boem. (1189) v. Conradus III qui et Otto.
 Otto (or.) marchio Missenensis, comes de Wittin (1158) 178, 5. (1165) 203, 15.
 Otto (or.) [recte Adalbertus] filius Ottonis [de Wettin] marchionis de Miszna (1186) 281, 10.
 Otto V de Wittelinesbach, palatinus comes de Bawaria (1144) 142, 25. (1151) 173, 1. (1158) 178, 5. (1159) 191, 30.
 Otto VI, minor palatinus de Vitelinesbach (1179) 259, 15.
 Otto, comes Campanie (1166) 209, 20.
 Otto comes de Moravia, marchio Mor., dux Boem. v. Conradus III [qui et Otto].
 Otto (sp. XIII) comes de Gelria (1182) 417, 5.
 Otto de Ashein (1179) 259, 15.
 Otto de Kambe (ante 1125) 110, 5.
 Otto (c. XVI) de Dolan (cc. 1170) 224, 10.
 Otto de Lengenbach (1179) 259, 15.
 Otto de Lobdaburg (1194) 312, 1.
 Otto (or.) de Woizran, de Wrscan (1189) 295, 35. (1192) 307, 1.
 Otto (sp. XIII) Woyzky, testis (1183) 420, 25. Frater eius: Rediwoy.
 Otto (sp. XIII) donator villae Hoztetiz (1186) 436, 5, 25. 437, 5.
 Ouence, Ovence (or.); *Ovenec Přední, Bubeneč, prope Pragam*; villa monii Teplensis (1197) 326, 10.
 Ouguturensis (sp. XI) eccl. ep.; Methodius (824/7).
 Oujezd v. Vgezd.
 Ouholice v. Gogolicih.
 Ouhonice v. Vgonenici.
 Ouněnice v. Vnetich.
 Ovence v. Ouence.
 Ozcich (or.) *locat.*; *Hoštice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier*; villa, ubi terra eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 5.
 Ozecs, Osecs, Osec (sp. XII); *Oseč, Osek, mons prope Zbraslav, g. Königsaal*, (1088 ?) 386, 10, 20. 387, 10, 25.
 Osece (sp. XII) *locat.*, *Osek*, ubi tributarius mellis eccl. Boleslav. (1052 ?) 360, 5.
 Ozel (sp. XIII); *Osel*; filius Hirdete (1183) 419, 20.
 Ozicih (sp. XII) *locat.*; *Osice, Vosice, d. p. Pardubice*; villa monii. Opatouic. (1073) 369, 15, 20. Cf.: Ozzicih.
 Ozlata, Oslata (sp. XIII), figulus monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 431, 15.
 Ozlawa v. Olzaau.
 Ozobeus (or.); *Osoběj*; custos [eccl. Prag. aut Wissegr.] (1180/82) 266, 10.
 Ozobey (sp. XIII); *Osoběj*; debitor mellis in villa Wranouicih (1115) 398, 25. (1186) 431, 1, 20.
 Ozoyni (or.); *Osojny dvůr, Vožojna, g. Fäsona, prope Dražeh, d. p. Kralovice*; quondam villa hospitalis s. Joh. Hierosolymitani (1169) 217, 10.
 Ozrak (sp. XII) [fortasse corrigendum Oztak] filius Mascetae, custos ecclesiae Boleslav. in villa Poztrizine (1052 ?) 360, 10.
 Oztre (or.) filius, Oztretiz (or.): Martin (1192) 307, 5. (1196) 320, 20.
 Oztrow, Ostrow (sp. XIII); *Ostrov, g. Ostrau, d. p. Střibro, g. Mies*; ubi terra monii. Cladrub. (1115) 402, 20. (1186) 434, 15.
 Oztrow (sp. XIII); *Ostrov*; mons prope Chocebus (993) 349, 1.
 Ozzicih (sp. XII); *Osičky, d. p. Pardubice*; villa monii. Opatouic. (1073) 369, 20.
 Ozzlawa (c. XIV); *Oslava, fl. Moraviae*; meta circuitus de Lubac versus Moraviam (1146/8) 164, 25.

P.

- Pabes (sp. XII), cuius filius Paulus (1167) 413, 20.
 Pabian (or.), Fabianus (c. XIV); *Paběn*; primas (nob. Boh.), testis (1183) 270, 20. 271, 20. (1185) 279, 10.
 Pabo [comes] testis (847) 3, 30.
 Pabo de Ellenbrechtkirchen, agnatus Wolgeri epi Patav. (1194) 316, 10.
 Pac (sp. XII); *Pak*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Lubosine (1088 ?) 380, 1.
 Pacek (sp. XIII); *Paček*; custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
 Pacizlauiz, *locat.*; *Pacezlaucih (or.)*; *Pačlavice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier*; villa, ubi terra eccl. Prerouensis (cc. 1131) 120, 15. villa hospitalis Hierosolymitani Pragae (1158/69) 215, 25.
 Palaua (c. XIV); *Palava, nunc Malečský potok*; (1146/8) 164, 25.
 Palice (sp. XIV); *Peř, ap. Nesečleby, g. Esseklee, d. p. Znojmo, g. Znaim*; silva monii. Lucensis (1195) 445, 25.
 Palicska (sp. XII); *Paříčka*; pistor eccl. Wissegrad. (1088 ?) 385, 15, 20.
 Paltair (sp. XII) prep. Sacensis v. Adalbertus.
 Pametice (sp. XII); *Pamětice, d. p. Boskovic*; villa monii. Lutomis. (1167) 413, 15.
 Pancratius (or.) canonicus eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
 Pannonia (c. XII) (824/7) 333, 30. (900) 32, 25. (948) 340, 30. 341, 20. 342, 1. (973) 38, 15. 345, 10. 346, 10–20.
 Pannoniensium episcopatus (873) 11, 1. Pannonica, Pannoniensium, diocesis (873) 10, 10. 12, 5. 13, 5. Pannoniensis eccl. areps.: Methodius.
 Papia (c.), *Pavia, Ital., prov. Lombardia* (1046) 51, 20. (1159) 191, 25. (1160) 193, 20, 25. (1162) 200, 10 sq.
 Parisouicih (or.) *locat.*; *Paršovice, d. p. Hranice, g. Mähr. Weißkirchen*; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 15.
 Parma, opp. It. septentr. (1148) 165, 30.
 Patavia; *Passau, Bav.*; (1108) 106, 10. (1113) 107, 15. (1143) 137, 25. eccl. s. Stephani (1056) 53, 15. Pataviensis eccl. (1157) 175, 10. episcopatus (900) 30, 20. 31, 10. (1037) 50, 20. Pataviensis civitatis eps. (900) 30, 10. Epi.: Berngerus (1019); Burchardus (903/6); Conradus (1152 sq.); Hartwigus (847); Hermanricus (873); Reginmarus (cc. 1124); Richarius (900); Theobaldus (1177); Udalricus (1110 sq.); Wolgerus (1194).
 Patavia; monium. s. Mariae, *Kl. Niedernburg* (1010) 48. Abbatisa Eilika (1010).
 Patavica silva (903/906) 35, 1.
 Pacha (c. XIV); *Pátek, d. p. Louny, g. Laun*; forum (1196) 320, 10.

- Patherbrunnensis, Paderborn, Westfal., ep. Bernardus (1192).
 Patrichi uxor (852) 4, 15.
 Paulic (sp. XIII); Paolík; testis tempore ducis Zobeislai I, (1186) 402, 1. 434, 10.
 Paulus, P a u e l, P a v l u s (or.), P a u l, P a w e l (sp. XIII).
 Paulus (c.), ep. Anconitanus, (873) 13, 5. 15, 15, 30. († 879) 18, 20.
 Paulus (or.), decanus Pragensis (1160) 196, 15. (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 223, 35. (1177) 246, 1. 247, 25. (1175/8) 251, 1. (1180/2) 266, 1.
 Paulus (or.), canonicus Pragensis (cc. 1170) 224, 1. magister (1177) 247, 25. (1194) 313, 20. 314, 30. et alter Paulus can. Prag. (1194) 313, 20.
 Paulus (or.), archipresbyter (1146/8) 163, 20.
 Paulus, presbyter Ratisponensis (1146) 151, 1.
 Pavlus (or.), filius Mariae, constructricis ecclesiae s. Mariae in villa s. Jacobi (1165) 209, 5.
 Paulus (or.), frater Slauebori camerarii (1174) 239, 15.
 P a u e l (or.) donator terrae Ploscouicuh (s. XIII in.) (59, 20). 365, 10.
 Paulus (sp. XII) filius Pabes possessor terrae Naksacigore (1167) 413, 20.
 Paulus (or.) filius Petrauae, possessor villae Lubcouiz (1186) 282, 10.
 Pawel, Paul (sp. XIII) cultor vineae monii. Cladrub. (1186) 432, 5.
 Pazana, g. Bozen, op. Tirol. (885) 5, 15.
 Pazrich (c.) nobilis in comitatu Arbonis (903/6) 34, 25.
 Paztuha (sp. XIV); Pastucha; testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
 Pebarha (ed.), fl. Bavariae (1100/05) 105, 10.
 Pecetulceh (or.), locat.; Pacetluky, d. p. Holešov, g. Holleschau; villa eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 10.
 Pegaviense monium., Pegau, Sax., distr. Leipzig. (1172) 235, 15.
 Pehaim geschait v. Bohemiae termini.
 Pehnensis v. Pilzen.
 Pelegrinus, Peregrinus (or.), Pilgrimus, Pilgrimus (c.); Pelhřim.
 Pelegrinus, Peregrinus, patriarcha Aquileiensis (1160) 193, 15, 25. 197, 15.
 Pilgrimus (c.), ep. Laureacensis (973) 37, 15.
 Peregrinus ep. Olomuc. v. Peregrinus can. Prag.
 Pilgrimus (sp. X) ep. Pataviensis, arep. Lauriacensis (973) 346, 25.
 Peregrinus, Pelegrinus (or.), Pilgrimus (c.), can. Pragensis (cc. 1170) 224, 1. primus cellerarius eccl. Prag. (1177) 247, 25. prep. (1180/2) 266, 1. eps. Olomuc. (1182) 267, 15, 25. (1183) 271, 20.
 Peregrinus (sp. XII) archidiaconus Curimensis (1167) 412, 25.
 P[ilgrimus], abb. Lauendensis (1170) 220, 1.
 Pelegrinus, Peregrinus (or.), frater Riuiini prefecti de Cladesc (1175) 244, 5. (1177) 246, 5.
 Pelzenne, Pelznensis v. Pilzen.
 Pencicuh (or.); Pěnčice et Pěnčický, d. p. Přerov, g. Přerau; dimidia villa et alia integra eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5).
 Penerith, Pennerit (or.), fortasse Vinaře, g. Weibern, d. p. Kadaň, g. Kaaden; villa monii. Waldsass. (1184/5) 275, 35. (1185) 276, 25. (1195/7) 322, 15.
 Pentepulcus v. Zuentopolcus.
 Perkos, Purkos (or.); Prkoš; testis (1192) 307, 5. (1197) 331, 5.
 Peregrinus v. Pelegrinus.
 Perge (c. XIV), Perg in Austr. Sup., Rudolfus de (cc. 1130) 115, 15.
 Perhtesgaden, Perhtesgaden v. Berchtesgaden.
 Perhtoldus v. Bertholdus.
 Pernger testis (847) 3, 30. V. et. Berngerus.
 Pernrewt (ed.), villa quondam monii. Reichenbach in Bav. (1135) 128, 20.
 Pertholdus, Pertoldus v. Bertholdus.
 Pertinolsperch (c.) in Austr. Sup. (1110) 107, 1.
 Peruc v. Poruc.
 Peruce, Perúz (or.), Peruc (c. XVI), Peruz (sp. XIII); Peruc, d. p. Louny, g. Laun; villa Groznatae Crispi (1189) 296, 30. Groznata de — (1178 sq.); Mesko de — (cc. 1170).
 Perusina eccl.; Perugia, Ital.; eps.: Otkerus (1052).
 Peschaz (c. XIII), Pesceass (sp. XIV) locat.; Pištany, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa ubi rusticus ecclesiae Lutomerici. (cc. 1057) (57, 10). 364, 30.
 Pestodlub (sp. XIII); Bozden de — (1183) 420, 25.
 Petrata (sp. XII) custos ecclesiae Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
 Petraua (or.) mater Pauli (1186) 282, 10.
 Petrek (sp. XIV); Petřek; testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
 Petrik (or.); Petřik; testis (1180/82) 267, 1.
 Petrin (sp. XII), Petrinus (sp. XIII) mons Pragae; Petřín, g. Laurenziberg; (1125/40) 406, 5. (1146) 409, 10.
 Petronell in Austr. Inf., d. p. Bruck a. d. Leitha, (1142) 134, 5.
 Petrus, Petrus, Petr (or.).
 Petrus (or.) cardinalis et apost. sedis legatus (1197) 326, 20, 25.
 Petrus (or.), ep. Albanensis (1144) 139, 30.
 Petrus (sp. XII) prep. s. Georgii Prag. (1070) 367, 15.
 Petrus (or.), prep. Bolezlauensis, Bolesilensis (1159) 193, 1. (1160) 196, 15. (1165) 205, 15.
 Petrus, decanus eccl. Pragensis et archidiaconus (1143) 138, 1.
 Petrus (c. XVIII), capellanus ducis Mor. (1078) 85, 10. 87, 1.
 Petrus (c. XIII) capellanus ducis Boem. (1187) 289, 20.
 Petrus (or.) sacerdos de Ledec (1180/82) 266, 25.
 Petrus (or.), abb. de Breunoi (1160) 196, 10.
 Petrus (or.), abb. de Insula (1160) 196, 10. constructor eccl. s. Andree Pragae (1165) 207, 5.
 Petrus, prior monii. Kunicensis (1184) 272, 5.
 Petrus (sp. XIII) camerarius tempore Zobeislai I ducis 402, 5. 434, 15.
 Petrus (or.), iudex (1174) 239, 15. Frater eius: Michal.
 Petrus (or.) prefectus de Dreunuc (1175) 244, 10. nobilis vir, miles de Boemia (1188) 291, 15, 20. (1194) 315, 20. Fratres eius: Agna (1175), Milgost (1175 sq.).
 Petrus (c. XIV) filius Milgozti, nobilis Boh. (1183) 419, 15. (1185) 424, 10. (1196) 320, 20. Frater eius: Hageno (1196).
 Petrus (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.

- Petrus; filius eius Welizlau, testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
Petrus (sp. XII) filius Modlatae donatoris terrae in villa Trizcouici (1167) 413, 15.
Petrus (sp. XII) filius Lubmani, donator villae Nabucine (1167) 413, 20.
Petrus (sp. XII) cognatus Radouani archidiaconi Olomuc. (1167) 414, 1.
Petr (or.), testis (1158/73) 237, 25.
Petrus (or.), filius Obiden, miles epi. Prag. (1177) 247, 30.
Petr (facs.) filius Sdezalai camerarii (1175/8) 251, 10.
Petrus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
Petrus (c. XV/II) de Carde, testis (1183) 270, 25.
Petrus (or.) cum fratre suo Obiden, testes (1183) 271, 20.
Petr (c. XIV) testis (1185) 278, 30.
Petrus (c. XIV) testis (1185) 279, 1.
Petrus (sp. XIII) testis (1187) 440, 20.
Petrus (or.), testis (1192) 307, 5.
Petrus (or.), testis (1193) 309, 10. Frater eius: Zstizlaus (1193).
Petrus (or.), miles, testis (1192/3) 311, 10.
Petrus superbus (sp. XIV) testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.
Petrus (c. XVII) testis Mor. (1196) 319, 10.
Petrus, testis (saec. XII ex.) (59, 10).
Petrus (c. XII) testis (s. XII ex.) 331, 25.
Petri (or.), filius, fidelis Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 10.
Petrus (sp. XIII) tornator monii. Cladrub. in villa Gehercaz (1115) 397, 5, 20. (1186) 429, 10, 25. 430, 5.
Petrus (sp. XIII) pistor monii. Cladrub. (1115) 398, 1. (1186) 430, 25.
s. Petri ecclesia v. Bohnice; Olomuc; Putim.
- Peze (or.) testis (1180/82) 267, 1.
Peztek (c. XV); *Bezdek?*; bubulcus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Pflanzendorf, b. *Rivčice* v. Griwcicich.
Phalco v. Hualco.
Philippus, arep. Coloniensis (1190) 298, 1.
Phullendorf, *Pfullendorf*, *Schwaben*; Rudolphus comes de — (1179).
Pilgrinus, Pilgrinus v. Pelegrinus.
Pillunk (facs.) testis (1175/8) 251, 10.
Pillungus (or.), Pillunc (ed.), castellanus de Tudeheb (1179) 259, 15. (1186) 284, 15. Frater eius (1179) 259, 15.
Pilozsve (c.) in ducatu Koceli (861) 6, 20.
Pilzen, Plizen, Plyzen, Pelzenne (or.), Plzen (sp. XII), Pilzn (sp. XIII), locat.: Pilzni (c. XII), in Plizeni (sp. XIII); *Plzenec Starý*, g. *Alt-Pilsenetz*, quond. arx provincialis prope *Plzeň*, g. *Pilsen*; civitas (993) 349, 10. (1130) 113, 5.
Pelznensis, Pehnensis, Bilzinensis, urbis Pelzenne (or.) castellanus, prefectus: Drisizlau (1160 sq.); Suda (1177); Zezema (1175 sq.).
Pilzn, locat.: Pilzni (sp. XIII); ibd. pellifex monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 15, 25.
Pliznensis (sp. XIII), Pilzen (or.) provincia (993) 348, 25. (1186) 282, 10. provincie villicus (993) 349, 5. iudex Johannes (1048); Heinramus (1146).
Pelznensis (c. XVI), de Plyzen (or.) archidiaconus: Zdezlaus can. Prag. (cc. 1170 sq.).
- Pippinus I, rex Aquitaniae, (817) 3, 5, 10.
Pirne v. Prenee.
Pisana civitas (1165) 203, 25. Pisani cives (1162) 200, 5.
Pišťany, g. *Pistian* v. *Peschaz*.
Piugen, Piugin (ed.); Gebehardus comes de — (cc. 1124) 108, 25. 109, 20.
Piuna (sp. XII); *Pivoňa*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Vgercih (1088?) 380, 5, 20.
Piuna (sp. XII) pistor eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20. 386, 1.
Piuna (c. XV) de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Plac (sp. XII) vinitor ecl. Wissegrad. in villa Vgercih (1088?) 380, 5, 20.
Placentina civitas, *Piacenza*, (1191) 302, 5.
Plaien (c. XVI) comites de — (1174) 242, 1.
Plana (sp. XIII); *Planá*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*, villa (1115) 400, 5.
Planę (or.), *Pláně*, g. *Planes*, d. p. *Kralovice*; villa hospitalis s. Joh. Hierosolymitani (1169) 217, 10.
Plas, Plass v. Platz.
Platchicich (sp. XII) locat.; *Plačice*, d. p. *Králové Hradec*, g. *Königgrätz*; villa, ubi terra monii. Opatouic. (1073) 370, 15.
Platimich (sp. XII) locat.; *Plátenice*, d. p. *Pardubice*; villa monii. Opatouic. (1073) 370, 15.
Platis (sp. XII); *Platiš*; filius Radisae, tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Lubincih (1052?) 360, 5.
Platuoy (c. XIII), Platvoy (sp. XIV), sutor niger ecclesiae Lutomeri. in villa Lucoucih (cc. 1057) (57, 20). 364, 30.
Plaz, Plas (or.), Plazs (c. XVIII), Plass (sp. XIII); *Plasy*, g. *Plass*, d. p. *Kralovice* (1169) 217, 10, 15. predium monii. Plassensis (1146) 409, 5. Arnoldus sacerdos de Plaz (1180/82) 266, 25.
Monium. ordinis Cisterc., eccl. s. Mariae (1183) 270, 10. (1185) 277, 15. (1192/3) 311, 5. (1194) 313, 1 sq. Plazensis abbas (1146) 409, 25. Meinherus (1169 sq.) Fratres, monachi (1183) 271, 10. (1184) 274, 5. (1189) 295, 30. (1192) 306, 25. (1193) 309, 5. (1194) 312, 30.
Plazensium (or.) meta ad Manetin (1169) 217, 15.
- Plego v. Bleg.
Pleinchipach (ed.), Abrammus de —, testis donationis Gebirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
Ples v. Plessov et Uzplise.
Plesici (or.), locat.: Plesitich (sp. XII); *Plešice*, d. p. *Mor. Krumlov*, g. *Mähr. Kromau*; villa eccl. Boleslav. (1052?) 362, 1. villa eccl. Znoymensis (cc. 1131) 123, 5.
Plesiuec (sp. XII); *Plešivec*, collis prope *Beroun*, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 382, 5, 20.
Plessov (or.), *Ples starý*, g. *Alt-Ples prope Jaroměř*; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 15, 20.
Pleva v. Vplewi.
Plezom, Plezomi (sp. XIII); *Plezom*, g. *Plesau*, d. p. *Střibro*, g. *Mies* (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1. villa monii. Cladrub. (1186) 435, 5, 25.
Plizen, Plyzen v. Pilzen.

- Plozkowici** (or.), *locat.*: Ploscouicuh (or.), Plosskouicuh (sp. XIV); *Ploškovice*, g. *Ploschkowitz*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15. terra ecclę. Lutomer. ibd. (s. XIII in.) <60, 1>. 365, 10. Plzen (sp. XII), *Plženec*, g. *Pilsenetz* v. Pilzen. Pnecluk, Pnecluk, Pnetluki (sp. XIII); *Pnětluky* quondam villa monii. Cladrub. (1115) 396, 15. 400, 1. (1186) 429, 1, 20.
- Pobarane** (c. XII), gens infra terminos episcopatus Pragensis (1086) 94, 15.
- Pobor** (or.); *Poboři prope Kouřim*, d. p. *Kolín*; villa ubi curia et terra monii. Sedlecensis (1142/8) 156, 30.
- Pocatycich** (c. XIII) *locat.*: *Počatice*, *Pokatice*?; villa quondam, ubi terra monii Ostrow. (1140/8) 155, 5. Cf. Pocudicuh.
- Pocin** (or.); *Počín*; testis (1193) 310, 10.
- Pocraticih** (c. XIII) *locat.*: *Pokratice*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa, ubi vinitores ecclesie Lutomericensis (cc. 1057) <56, 15>. 364, 25.
- Pocudicuh** (sp. XIV), *Bocudicuh* (or.), fortasse *Pokutice*, g. *Pokatitz*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; villa, ubi terra ecclesie Lutomer. (s. XII ex.) <59, 20, 35>. 365, 10. Cf. Pocatycich.
- Podelasithch** (or.); *Podlažice*, d. p. *Chrudim*; monium. ord. s. Bened.; abb.: Hugo (1160).
- Podeuzi**, *Podeusi*, *Podevzi*, *Podevzy* (sp. XIII); *Poděvousy*, d. p. *Horšov Týn*, g. *Bischofteinitz*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 1, 15.
- Podewin** v. *Podiuin*.
- Podhrodce** (sp. XIII) locus prope villam Lubcici (993) 348, 25.
- Podiua**, *Podiwa* (or.), *Podywa* (c. XIV), canonicus Wisigradensis et capellanus regis (1165) 205, 15. (1180/2) 266, 10. decanus [Wissegr.] (1185) 278, 20.
- Podyua** (sp. XII) capellanus (1052?) 362, 5.
- Podiucih** (or.) *locat.*: *Podivice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa eccl. Olomuč. (cc. 1131) 119, 1.
- Podiuin**, *Podivin* (or.), *Podywin* (c. XII), *Podewin* (c. XIV); *Podivín*, g. *Kostel*, d. p. *Hodonín*, g. *Göding*; castrum s. Wenczelai (1074) 74, 1. 76, 20. 77, 20. (1144) 141, 25, 30. (1146/8) 162, 20. Castellani: Roprecht (1195); Twrdsá (1174). Percussura monetæ publicæ ibid. (1144) 142, 5. (1146/8) 162, 30. Theloneum sub *Podivin* (1178) 252, 20. Praepositura s. Wenczelai (1074) 74, 1. (cc. 1131) 120, 1.
- Podliscin**, *Potliscim*, *locat.*: *Potliscimi* (sp. XII); *Podlešín prope Slaný*, g. *Schlan*; villa, in qua servus eccl. Boleslav. Swerad (1052?) 359, 25. ibd. terra et vinitores eccl. Wissegrad. (1088?) 379, 1, 15. <390, 10>.
- Podmocli** (sp. XIII), *Podmokly*, d. p. *Sušice*, g. *Schüttenhofen*; villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20.
- Podmocleh** (sp. XIII); *Podmokly*, d. p. *Hořovice*; villa, ubi homines monii. Brevnov. (1045) 353, 5.
- Podmocli** (sp. XIII), *Podmokli* (sp. XIII); *Podmokly*, g. *Podmokl*, d. p. *Stříbro*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
- Podoba** (sp. XIII) arator eccl. Wissegrad. in villa Csekouicuh (1125/40) 406, 15. Cf. *Podpope*.
- Podolsani** (or.); *Podulšany*, d. p. *Pardubice*; villa monii. Sedlec. (1142/8) 156, 30.
- Podpope** (sp. XII) filius Cany, homo ecclesie Boleslav. (1052?) 360, 10. Cf. *Podoba*.
- Podulšany* v. *Podolsani*.
- Poemani v. *Boemia*.
- Pogorici** (or.); *Pohořice*, *Pohoři*, g. *Pohorč*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15.
- Pohlem*, b. *Polom* v. *Napolomy*.
- Polehradice* v. *Boleradicuh*.
- Polinka*, g. *Pollinken* v. *Napolene*.
- Polonia** (or.), *Bolonia* (ed.), *Polonie partes* (c. XII) (1045) 355, 25. (1090) 100, 10. (1148) 165, 25. (1158) 177, 30. (1172) 234, 25. (1182) 268, 10. (1188) 441, 30. (1197) 324, 15. Census de terra *Polonie* quem duces Boemie accipere solebant (1158) 177, 30. Via ad *Poloniam* iuxta civitatem *Gradek* (1078) 84, 5. (1160) 196, 5.
- Poloni* (1146/7) 154, 20. (1163) 202, 5.
- Polenorum* (c.), *Poloniorum* (sp. XII) dux: *Boleslawus* (1071).
- Polonie princeps* (1150) 167, 25. *Poloniorum rex* (1085) v. *Wratislaus I rex Boem*.
- Pomerania** (or.), (1148) 165, 25. (1182) 268, 10.
- Pomnenus** (or.); *Pommén*; can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 5.
- Pomnenus* (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
- Pomnen* (c. XV) testis (1195) 318, 15.
- Pomnen* (c. XV), homo monii. *Strahov*. in villa *Vgonenici* (1143/8) 161, 15.
- Pomtingen** (ed.) *Pertholdus* et *Immo* de —, testes donationis *Richzae*, ducissae *Boh.* (1125) 110, 10.
- Pomuk* v. *Nepomuk*.
- Ponca** (sp. XII) filius *Cuse*, servus eccl. *Boleslav*. (1052?) 359, 25.
- Ponebuzlaz** (sp. XIII); *Láz*, g. *Laas*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies*; villa monii. Cladrub. (1195) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
- Ponec** (sp. XII) cocus, homo eccl. *Boleslav*. (1052?) 360, 1.
- Popouici**, **Popovici** (or.), **Popowici**, **Popovicze** (c.).
- Popowici** (sp. XIII); *Popovice ab Rajhrad*, g. *Raigern versus septemtr.*; villa monii. *Raygrad*. (1048) 357, 15.
- Popouici** (sp. XII); *Popovice, prope Brandýs n. L.*; villa eccl. *Boleslaviensis* (cc. 1052) 359, 20.
- Popouici** (or.), **Popowiczi** (c. XVIII), **Popovicze** (c. XVII), *Popovice*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau*; villa monii. *Gradicensis* (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 195, 20.
- Popovici** (or.); *Popovice*, quondam villa monii *Lucensis* (1190) 300, 15.
- Popovici** (or.); *Popovice, prope Jaroměřice*, g. *Jarmeritz*, d. p. *Mor. Budějovice*, g. *Mähr. Budwitz*; villa capellae s. *Johannis* in *Rokiten* (1190) 300, 20.
- Popovici** (or.); *Popovice quondam inter Derflice et Tasovice* (d. p. *Znojmo*), ubi nunc campus dicitur *Bowitz*; villa capellae s. *Georgii* in *Strachotin* (1190) 300, 20.
- Popouo** (or.), **Popovo** (sp. XIV); *Popovo* villa quondam eccl. *Lutomericensis* (cc. 1057) 56, 363, 20.
- Poppo**, prefectus urbis *Herbipolis* (1151) 173, 1.

- Porecze** (sp. XIII); *Poříčí*, vicus circum ecclesiam s. Petri in Nova civ. Prag. (993) 348, 20.
- Poryesichy** (c. XIII) *locat.*; *Porešice*, d. p. *Sedlčany*, villa monii Ostrov. (1012/37) 50, 20.
- Poruc** (c. XIII), *Peruc* (sp. XIV); *Porut?*; piscator ecclesiae Lutomerice na Vzti (cc. 1057) 58, 5. 364, 35.
- Posdik** (sp. XII); *Pozdík*; tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Losenicih (1052?) 360, 5.
- Positouiz** (or.); fortasse *Poštovice*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan*; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 281, 30.
- Postice** v. Gestice.
- Postoy** (sp. XII); *Postoj*; filius Cany, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
- Postřižín* v. Poztrizine.
- Poteha**, *Potecha* (sp. XIII); *Potěcha*; curialis servus (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
- Potin** (sp. XIII); *Potin*, g. *Poitin*, d. p. *Teplá*, g. *Tepl*; Chazlav de — (1183).
- Potliscim**, *Potliscimi* v. *Podliscin*.
- Poto** (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Potok** (sp. XIII); *Potok*, d. p. *Kralovice*; villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 20.
- Pouerl**, *Pourrili* (or.); *Povrly*, g. *Pömmeler*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa hospitalis Hierosolymitani (1186) 282, 5. (1188) 293, 20.
- Pouiciz** v. *Powicich*.
- Poumgartun** (or.) vicus, *Herrnbaumgarten in Austr. Inf.*, d. p. *Mistelbach* (1056) 53, 15.
- Poumgartuntal** (or.) vallis (1056) 53, 15.
- Pourrili* v. *Pouerl*.
- Powicich**, *Pouiciz* (sp. XIII); *Povice* (?) villa, ubi duo aratra monii. Cladrub. (1186) 437, 10, 25.
- Pozden** (or.) testis (1180/82) 266, 25.
- Pozden**, *Bozden* (sp. XIII) de Pestodlub, maior procurator in beneficio Milhozt in Boyzes (1183) 420, 25.
- Pozdneć** (or.); *Pozdněk?*; testis de Tucleci (1180/82) 267, 1.
- Poztan** (c. XV); *Pozdan*; homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
- Poztrizine** (sp. XII) *locat.*; *Postřižín*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan*; villa, ubi custodes ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
- Prachaticih** v. *Pragaticih*.
- Pracici** v. *Ptacicci*.
- Pracih** (or.) *locat.*; *Pračice*, g. *Pratsch*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim*; villa, ubi mansus monii. Lucensis (1190) 300, 15.
- Prakšice* v. *Praxici*.
- Prædbok** v. *Predbor*.
- Praga** (or.) castrum, civitas, urbs (993) 348, 5—15. (1045) 354, 20. castrum s. Wenczelai (1074) 74, 1. 75, 5. (1115) 397, 20, 25. (1130) 113, 5. (1143) 137, 25. (1160) 197, 10. (1167) 415, 10. (1174/8) 256, 20. (1183) 422, 25. (1184/5) 276, 1. (1185) 277, 25. (1186) 430, 1, 10, 25. (1189) 295, 5. (1190) 298, 30. 301, 1. (1194) 313, 10. 443, 30. 444, 10. (1196) 320, 25. curia ducis (1190) 301, 1. Castellanus, prefectus: *Budilou* (1167); *Mufina* (1175 sq.); *Naches* (1159); *Stiborius* (1048); *Velis* (1187).
- Pragensis villicus** (993) 349, 5. (1088?) 386, 15, 20. 387, 10, 25. 389, 20. (1115) 397, 15, 20. (1130) 114, 1. (1186) 430, 5, 20.
- Praga**; ecclesia s. Viti et Wenczelai mart. (967?) 343, 5. *Pragensis eccla.* (1144) 141, 30. 142, 5. (1146/8) 162, 25. eccl. s. Wenczelai (cc. 1170) 223, 25. (1188) 291, 15. (1190) 298, 25. (1184/92) 305, 30. (1194) 313, 1. (1197) 324, 30. Chorus s. Wenczelai (1194) 315, 5. Sepulcrum s. Wenczelai (cc. 1170) 223, 30. Episcopalis sedes ad eccl. ss. Viti et Wenczelai mart. (967?) 343, 5. *Pragensis*, *Bragensis* (c. XII) *episcopatus*, *Pragense episcopium* (1086) 93, 40. (1146) 409, 10. epatus redintegratio (1086) 94, 25. epatus termini (1086) 94. 95, 15. *Pragensis*, *Bragensis episcopus*, presul (976) 40, 30. (993) 45, 25. (1070) 366, 35. (1088?) 388, 1, 20. (1146/8) 162, 20—30. (1194) 314, 25. suffraganeus arepi. Maguntini (1073) 66, 5. eius sedes et dignitas excellentior (1158) 177, 25. est imperii princeps (1187) 287, 35. *Pragenses epi.*: Adalbertus (992 sq.); Daniel (1149 sq.); [Ditmarus] (976); Fridericus (1169 sq.); Hermannus (1100/07 sq.); Hizzo (1024); Jarmir alias Gebehardus (1073 sq.); Johannes I (1135); Meginhardus (1131); Otto (1143 sq.); Severus (1046); Theadagus (1000); Valentinus (1181). *Pragensis ecclae capitulum*, chorus (1180/82) 265, 25. (1182) 268, 20. (1183) 270, 20. (1194) 314, 30. capituli sigillum (cc. 1170) 223, 30. *Pragensis* (or.), *Praiensis* (c. XII) *prepositus*: Chuno (1184); Daniel (1146); Florianus cancell. (1194); Hermannus (1184 sq.); Jurata (1143); Martinus (1175/8); Udalricus (1159 sq.); *Pragensis decanus*: Heinrichus (1146/8); Paulus (1160 sq.); Petrus (1143); Zdeslaus (1184 sq.). *Pragenses canonicus*, fratres; s. Wenczelai canonici (1169) 219, 5. (cc. 1170) 223, 30. (1177) 246, 1. (1180/82) 266, 1 sq. (1184) 273, 20. (1186) 281, 30. (1194) 312, 30. Alexander mag. (1177 sq.); Bartolomeus mag. (1184); Bohuval (1177); Burchardus (1180/82); Dobrogost (1177); Dulcianus (1177); Engelbertus (1190); Ermannus (cc. 1170); Florianus not. reg. (cc. 1170); Fridericus (1180/2 sq.); Hvalco (1177 sq.); Jeronimus mag. (1160); Laurencius (1195); Mir (1177); Othmarus (1177); Paulus (cc. 1170); Peregrinus (cc. 1170); Pribizlaus (1190); Radozlaus (cc. 1170); Radozta (1180/82); Walkun (1177 sq.); Vincentius (cc. 1170); Zlauon (cc. 1170). *Pragensis ecclae ministri* (1100/07) 392, 25. Custos sepulcri s. Wenczelai (1170) 223, 30. *Pragensis clerus* (1144) 142, 1. *Pragensis archidiaconus*: Domazlau (1167); Gwalech (1195/7); Zlawon (1175/8). *Praga; capella b. Laurentii in monte Petřin* (1125/40) 405, 35. capella ducis infra muros, que est in honore Omnium Sanctorum (1185) 279, 5. ecclesia s. Andree [in posteriore Antiqua civ. Prag.] (1165) 207, 1. eccl. ss. Cosme et Damiani (1178) 252, 20. eccl. (monium.) s. Georgii in castro Prag. (967?) 343, 5. (1145) 145, 5. abbatissa: Berta (1145); Maria, Mlada (967?) prep.: Petrus (1070.)

- eccl., basilica b. Johannis ewang. inter Pragam et Wisegrad in loco, qui dicitur Boissci (cc. 1183) 271, 25. (1183) 418, 25. (1185) 423, 35. (1186) 285, 15. (cc. 1186) 286, 20. (1194) 315, 25. eccl. s. Mariae, cuius presbyteri Benessius et Matheus (1100/07) 393, 15.
- eccl. s. Marię virg. fratrum hospitalis s. Johannis B. Hierosolymitani (1158/69) 215, 5, 30. (1182) 268, 15.
- eccl. s. Michahelis (1115) 397, 20, 25. (1186) 430, 1, 10, 25.
- eccl. s. Petri [in *Poříč*] in suburbio (1174/8) 257, 20.
- eccl. s. Petri in Sderaz (1115) 398, 1. (1186) 430, 1, 15, 25. monium. custodum Sepulcri Domini v. Sepulcrarii.
- Praga; insula inferior; *Kampa* (1158/69) 215, 10. p. ns (1158/69) 215, 10.
- Pragense suburbium (1088?) 385, 5, 20. (1178) 252, 15. (1190) 298, 25. Theutonici, qui manent in suburbio Pragensi (1174/8) 256, 15. eorum lex et consuetudo 257, 5. eorum iudex 256, 15. 257, 1.
- circuitus s. Martini in suburbio (1187) 289, 5. 440, 10.
- locus, qui dicitur Pa[ul]perum vicus (1186) 430, 10.
- locus nomine Wtraunice sub monte Petrino (1088?) 385, 5, 20. (1125/40) 406, 5.
- curia hospitum in medio civitatis Praga, *Týn* (1100/07) 392, 20.
- hospitale s. Mariae in *Týn* (1125/40) 406, 5.
- Pragensis civis Jacobus (1100/07) 393, 15.
- Pragaticih, Prahaticih (sp. XII), Prachaticih (c. XII) locat.; fortasse *Prachaticae Staré*, g. *Alt-Prachaticz*, d. p. *Prachaticae*, ubi tributum vel theloneum de via spectans ad eccl. Wisegradensem (1088?) 386, 15, 20. (1130) 112, 40.
- Prahen (or.); *Prácheň*, quondam arx prope Horažďovice, d. p. *Strakonice*; castellanus: Witcho (1184).
- Prahenis (sp. XIII) provincia (1045) 353, 15.
- Prahouici (sp. XII); *Prachovice*. d. p. *Pardubice*; villa (1073) 370, 15.
- Praiensis episc. v. Praga.
- Přáslavice* v. Preiazlauici.
- Praucz (c. XIII), Prauec (sp. XIV); *Pravec*; carpentarius ecclesiae Lutomeri. in villa Lubne (cc. 1057) 58, 20. 365, 5.
- Prauota (sp. XII); *Pravota*; quidam possessor terrae (1167) 413, 20.
- Pravčice*, g. *Prawčitz* v. Probicih.
- Pravlov*, g. *Prahlitz*, v. Naprauloue.
- s. Praxedis presb. card.: Hubaldus (1144) 140, 1.
- Praxici (or.); *Prakšice*, d. p. *Uh. Brod*, g. *Ung-Brod*; villa eccl. Spitzigneu. (cc. 1131) 122, 1.
- Prčice* v. Purschitz.
- Precen (sp. XII) homo eccl. Wisegrad. in illa Drahlich (1088?) 380, 10, 30.
- Precen (sp. XII) campanarius eccl. Wisegrad. in villa Tinec (1088?) 381, 1, 5.
- Precoy (or.); villa hospit. Hierosolymitani (1186) 283, 1.
- Preda (c. XVIII); *Předa*, *Přida*; comes [Morav.] (1075) 85, 10. 87, 1.
- Preda (or.) miles epi. Prag. (1177) 247, 30.
- Preda, Predota (sp. XIII) de Nechstin, testis (1183) 429, 25. (1185) 425, 1.
- Preda (or.) testis (1194) 315, 15. Filius eius: Hual.
- Preda (or.) testis (1197) 331, 5.
- Predbor, Bredbok (c. XVIII), Praedbok (c. XVIII); *Předbor*; comes castellanus de Zazlaw (1165), 208, 1. Coniux eius: Borena vel Bozena.
- Predbor (facs.) frater Oldrih, testis (1175/8) 251, 10.
- Predbor (or.) testis (1197) 325, 1.
- Predbor (sp. XIV) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
- Predbor (or.) [nobilis] testis (1197) 331, 5.
- Predota, Predotha, Pridota, Prudota; *Předota*, *Přidota*.
- Predota, Predotha (or.), iudex uri (1189) 295, 3. 297, 20.
- Predota (c. XIII) rob. Boh., testis (1185) 277, 20. 279, 10. (1187) 289, 25. 440, 20.
- Pridota (or.) testis (1192/3) 311, 10.
- Predota (sp. XIII) de Nechstin v. Preda.
- Predota, Prudota (sp. XIII), homo monii Cladrub. in villa Wracouici (1115) 396, 10. (1186) 28, 15, 20.
- Predsa (sp. XII); *Předša*; filius Radis e, tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Lubin- cih (1052?) 360, 5.
- Predwoy (or.); *Předvoj*; testis (1197) 331, 5. Cf. Preuoi.
- Predwor (c. XVIII); *Předvor*; testis (1185) 277, 20.
- Predzlaus, Bredzlau (sp. XIII); *Předsl* v.; donator terrae in villa Kozolupech (1186) 436, 5, 25. 437, 1.
- Pregnici (sp. XII) villa in Moravia ad ecclesiam Boleslav. spectans (1052?) 361, 20.
- Preiazlauici (or.); *Přáslavice*, d. p. *Olomuc*; villa praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 5.
- Přelouč* v. Priluche.
- Premensis ecclesia v. Bremensis.
- Premil (or.); *Přemil*; testis (1180/82) 267, 1.
- Premil (sp. XII) tornarius in villa Degnicih (1088?) 80, 10, 20.
- Premil (sp. XII) piscator eccl. Wisegrad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.
- Premil (c. XV), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
- Premil (sp. XIII) cultor vineae monii. Cladrub. (1186) 432, 5.
- Premisl (c. XIII), Premwisl, Priemuzzil, Primuzel, Primuzil (or.), Premüzlo, Premyzlaus (c. XII), Primizel (c. XVIII), Primezla (c. XIII), Primuzle (c. XIV), Premizl, Priemuzl (sp. XIII), *Přemysl* alias Odocarus; marggravius de Moravia (1179) 259, 20. frater Friderici ducis Boem. (1181) 264, 20. (1183) 270, 20. (1184/5) 276, 10. (1186) 282, 15. (1187) 289, 15. 440, 15. dux Bohemorum (1192) 304, 20. 305, 10. 307, 1. 308, 15. (1193) 309, 5. 310, 5. 311, 5. (1194) 443, 25.
- Premonstratum; *Premontré*, Franc., dep. Aisne; conventus in Premonstratensi colloquio congregatus (cc. 1142) 136, 10. Premonstratensis ecclia. (1158/70) 225, 15.
- Premonstratensis abbas, dominus (1153/70) 227, 1, 5. Abb. Hugo (cc. 1150).

- Premonstratensis ordo (1142) 134, 20. (1153/8) 182, 1. ordinis fratres (1158/70) 224, 10. (1192) 304, 10.
- Premúzlo, Premwisl v. Premisl.
- Prenee (or.), Pirne (c. XIII), Prna (sp. XIV); Brná, g. Birnai, d. p. Ústí n. L., g. Aussig; villa eccl. Lutomericensis (cc. 105?) 56. 363, 20.
- Prenestinus ep. Cuno, legatus sedis apost. (1118) 107, 30.
- Preolac, Prevlac (or.); Přivolaky, g. Pröhlig, d. p. Žatec, g. Saaž; predium, campus, grangia monii. Waldsassensis (1159) 192, 25. (1165) 205, 5. (11 5) 276, 20. (1169/94) 116, 15. (1195/7) 322, 15.
- Prerou (or.), Prerov (sp. XII), locat.: Preroue (sp. XII); Přerov, g. Prerau; civitas Morav. (1052?) 361, 10. (1073) 370, 5. Castellanus: Jaros (1174).
- Prerouensis (sp. XIII) provincia (1183) 419, 25.
- Prerouensis ecclesiae villae (cc. 1131) 120, 10 sq.
- Preschep (or.); fortasse Přišbo, g. Prispach, d. p. Mor. Budějovice, g. Mähr. Budwitz; villa monii. Lucensis (s. XIII) 301, 30.
- Preseka (sp. XII), Přeseke, terminus silvae monii. Lutomisl. (1167) 414, 5.
- Prestan v. Preztan.
- Prestaueclcih (or.) locat.; Přestavky, quondam, prope Ždánice (Steinitz) d. p. Kyjov, g. Gaya; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 1.
- Prestaz (or.) locat.; Přestek, d. p. Uh. Hradiště, g. Ung.-Hradisch; villa ubi terra eccl. Spitzneuenensis (cc. 1131) 122, 1.
- Pretoci (or.); Přitoky, d. p. Hora Kutná, g. Kutenberg; villa curiae Jesuthoricensis (cc. 1131) 121, 10.
- Preuoi (or.); Převof; canonicus eccl. Olomuc. et archidiac. (1174) 239, 10. Cf. Preduoy.
- Prevlac v. Preolac.
- Prevnovvense monium v. Brevnov.
- Prezez (or.); Přezec?; fortasse Presske prope Goeda, Sachsen, distr. Bautzen; villa eccl. Misinensis in pago Bvdessin (1160) 198, 5. in pago Milzana (1165) 202, 25.
- Prezizlavus v. Bracizlaus.
- Preznich v. Breznich.
- Preztan (c. XIII), Prestan (sp. XIV); Přestan; campanarius ecclesiae Lutomericensis in villa Hotsoue (cc. 1057) 58, 20. 365, 1.
- Preztan, Prestan, Prezstan (sp. XIII) solutor salis monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10, 30. 431, 10.
- Preztan, Prestan (sp. XIII) donator villae Bezemin (1115) 401, 10. (1186) 433, 20.
- Pribisa, Pribissa (sp. XII); Přibiša; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Potliscimi (1088?) 379, 1, 15.
- Pribizlaus, Pribizlau, Pribizlav, Bribizlav (or.), Pribilav (facs.), Przibizlaus (c.): Přibyslav.
- Pribizlaus (or.) archidiac. Lutomiricensis (1177) 247, 25. archidiac. Rudnicensis (1175/8) 251, 5. archidiac. (1180/2) 266, 5. prep. Bolezlauensis (1184) 274, 15. (1189) 297, 15. canonicus Prag. (1190) 298, 25. archidiac. (1194) 313, 15. 314, 30.
- Pribizlaus (or.) castellanus de Bolezlau (1177) 247, 25.
- Pribizlav (or.) de villa Bernhardi, filius Milk, itestis (1158/73) 237, 25.
- Pribizlav (or.), testis (1158/73) 237, 25.
- Pribizlaus (or.) miles Sobezlai II ducis (1177) 247, 1—15.
- Pribilav (facs.) testis (1175/8) 251, 10.
- Pribizlaus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
- Pribizlaus (c. XVIII) ensifer ducis Boh. (1183) 270, 25.
- Pribizlav (or.) testis (1183) 271, 20. Frater eius: Emram.
- Pribizlaus (or.) filius Hemerammi, testis (1189) 295, 35.
- Pribizlaus Grossus (or.); filius eius: Sobegherd (1189).
- Pribizlau (or.) socius Virici filii Drizlai (1192) 306, 35. 307, 5.
- Pribizlaus (or.) Cozche filius (1 92) 307, 5. P. Coscka (1194) 444, 5.
- Przibizlaus (c. XVII) testis Mor. (1196) 319, 10.
- Pribizlaus, Bribizlav (or.) testis (1197) 331, 5.
- Pribran (or.); Přibran; frater Bun et Bicen, testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
- Pridota v. Predota.
- Priemuzl, Priemuzzil v. Premisl.
- Prilucea (or.) Přiluky (?); villa quondam monii. Lucensis (1190) 300, 20.
- Priluche (sp. XII); Přelouč, d. p. Pardubice; villa monii. Opatovic. (1073) 369, 20, 25.
- Primezla, Primizel, Primuzel, Primuzil, Primuzle v. Premisl.
- Prin (or.); fortasse Březno, g. Priesen, d. p. Žatec, g. Saaž; villa monii Waldsassen. (1185) 276, 25.
- Prisnin (sp. XII); fortasse Přivory, d. p. Mělník; villa capit. Boleslav. (1052?) 359, 20.
- Přišbo, g. Prispach v. Preschep.
- Pristupym (c. XIII); Přistoupin, d. p. Český Brod, g. Böhm.-Brod; predium monii. Ostrow. (1140/8) 155, 5.
- Přitoky v. Pretoci.
- Pritulenowo, Przitulenowo (sp. XIII); Přituknov quondam inter Holubeč et Soržno, d. p. Horšův Týn, g. Bischofteinitz; villa monii. Cladrub. (1186) 437, 10, 25.
- Pruic (sp. XII); Přivík?; homo ecclesiae Boleslav. qui curti cottidie inservit (1052?) 360, 5.
- Priwina v. Briuinus.
- Přivory v. Prisnin.
- Prizota (sp. XII); Přisota; piscator eccl. Wissegrad. in villa Nagouicah (1088?) 382, 10.
- Probicah (or.) locat.; fortasse Pravčice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 10.
- Probostou (or.); Proboštov, g. Proboscht, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa hospitalis Hierosolymitani (1188) 293, 15.
- Procetin (or.); Prosetin, nunc fortasse Prosepná, g. Prosseln, prope Děčín, g. Tetschen; (1169) 217, 20.
- Procopius, abbas Sazaviensis (post 1037) 51.
- s. Proculus; s. Procolo, It. distr. Faenza (1167) 210, 10.
- Prodiva (c. XVIII); fortasse Protivec, g. Protiwitz, d. p. Žlutice, g. Luditz; Theodoricusde — (1183).
- Prosek v. Prozek.
- Prosmiceh (c. XIII), Prosmici h (sp. XIV) locat.; Prosmiky, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa, ubi rusticus ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 57, 15. 364, 30.

Proßnitz, b. *Prostějov* v. Prosteiouiich.
Proteborici v. *Prozteborici*.
Prosteiouiich (or.) *locat.*; *Prostějov*, g. *Proßnitz*;
 villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai
 (cc. 1131) 120, 1.
Protiwa (c. XIV) agaso (1180) 261, 15.
Protiwa, *Protiva* (or.) filius Conradi, testis (1180/82)
 266, 20. (1193) 310, 10.
Protiue (or.) filius Cunradus (1192/3) 311, 10.
Prōwech v. *Bruwich*.
Provincia comitatus (1160) 197, 15. (1162) 201, 1.
Prowod (c. XIV) aurifex in Michel (1185) 279, 1.
 Filius eius Janis.
Prozek, *Prozzek*, *Prozech*, *Prosek* (sp. XIII);
Prosek, d. p. *Karlín*, g. *Karolinenthal*; villa,
 ubi vinea monii. Cladrub. (1115) 397, 5. 398, 1.
 (1186) 429, 10, 25. 430, 15.
Prozne (sp. XII); *Prosná*?; silva monii. Luto-
 misl. (1167) 414, 10.
Proznice (sp. XII); *Prosnice*?; silva monii Luto-
 misl. (1167) 414, 10.
Prozteborici, *Proteborici* (sp. XIII); *Prostiboř*,
 d. p. *Střibro*, g. *Mies*; (1115) 395, 15. (1186)
 427, 15. 428, 5.
Prrna v. *Prenee*.
Prudota v. *Predota*.
Pruun (ed.); *Brunn*, villa monii Reichenbach
 (1135) 128, 20.
Prusi (or.), *Prusci* (c. XVII); *Prusy*, d. p. *Přerov*,
 g. *Prerau*; villa, ubi terra monii. Gradicensis
 (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 196, 1.
Prusy (sp. XII); villa Moraviae ad capitulum
 Boleslavense spectans (1052?) 362, 1.
Pruzeh (or.) *locat.*; *Prusy*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*;
 villa, ubi terra eccl. Znoymen. (cc. 1131) 123, 5.
Pruzia (c. XV) (1141) 131, 25.
Psare (sp. XIII); *Psáre*, quondam prope *Rožmitál*,
 villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20. Cf. *Pzar*,
Pzarih.
Pssou (or.); *Pšov*, g. *Schaab*, d. p. *Podbořany*,
 g. *Podersam*; villa hospit. Hierosolymitani
 (1186) 281, 30.
Pssouane (c. XII), *Pšovane*, gens Bohemiae (1086)
 94, 10.
Ptacíci (or.), *Ptáčichi* (c. XIII), *Pracíci* (sp. XIV),
Ptačice iam non exstat, villa eccl. Lutomerici.
 (cc. 1057) 56, 5, 15. 363, 20.
Pteni v. *Napteni*.
Pula (or.); *Pála*; prepositus de *Sacceska* (1146/8)
 163, 15.
Pula (sp. XIII) avus Willalmi, possessor patrimonii
 in villa Ratbori (1115) 397, 10. (1186) 429, 10, 25.
Pulin (sp. XII); *Pálava*, g. *Pollau*, d. p. *Mikulov*,
 g. *Nikolsburg*; villa ecclesiae Boleslav (1052?)
 362, 1. ibd. eccl. monii. Cunicensis (1173)
 416, 20. Wilhelmus de — (1173) 416, 10.
Pumlitz, b. *Bohumělice* v. *Bohmelicz*.
Puopo testis (847) 3, 30.
Purcardus v. *Burchardus*.
Purch (ed.); *Burg prope Kottes*, d. p. *Krems*,
Austr. Inf. (cc. 1124) 109, 1.
Purkos v. *Perkos*.
Purschitz (or.); *Přice*, d. p. *Sedlčany*; *Witego*
 de — (1184/5).
Pustimir (sp. XII); *Pustoměř*, d. p. *Vyškov*, g.
Wischau; castrum Moraviae (1052?) 361, 20.

Puten (or.) sacerdos (1188) 294, 1.
Putim (c. XIII); *Putim*, d. p. *Písek*; predium
 monii Ostrov. cum ecclesia s. Petri (1092/1100)
 105, 1. (1148/58) 176, 10.
Pzar (or.); *Psáre*; mons prope Vissegrad (1178)
 252, 25. Cf. *Psare*.
Pzarih (sp. XII) *locat.*; *Psáry*, prope *Jílové*, g.
Etlan; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?)
 376, 10, 20. Cf. *Psare*.
Pzina (sp. XIII); *Psíná*, g. *Zinna*; fluvius Sile-
 siae Borus. (1183) 420, 1.

Q.

Quas (sp. XII); *Kvas*; vinitor eccl. Wissegrad.
 in villa Potliscimi (1088?) 379, 1, 15.
Quas (sp. XII) homo eccl. Wissegrad. in suburbio
 Pragensi Nazatore (1088?) 385, 5, 20.
Quasich (or.) *locat.*; *Kvasice*, d. p. *Kroměříž*, g.
Kremsier; villa, ubi terra eccl. Spitignev. (cc.
 1131) 122, 5.
Quasina (sp. XII); *Kvasina*; homo ecclesiae Bo-
 leslav. ad agenda quaeque negotia (1052?)
 360, 10.
Quáslici, *Quasslici* (or.) super Methugiam; *Kvas-
 lice* quondam villa hospit. Hierosolymitani
 (1186) 282, 15.
Quasone (or.); *Kvasoň*; testis (1180/82) 266, 25.
Quaxa (c. XVIII) testis (1185) 277, 20.
Quazata (sp. XIII); *Kvasata*; de familia eccl.
 Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
Quazics (sp. XII); *Kvasič*; pistor eccl. Wissegrad.
 (1088?), 385, 15, 20.
Quek (sp. XII); *Květ*?; ministerialis ecclesiae
 Wissegrad. Nanezmine (1088?) 375, 15, 25.
Quetata (sp. XIII); *Květata*; de familia eccl.
 Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
Quetek (c. XIII), *Kvetek* (sp. XIV); *Květěk*;
 cocus ecclesiae Lutomerici. in villa Siuohoschi
 (cc. 1057) 59, 1. 365, 5.
Quhalech v. *Hualco*.
Quingey, *Franc.*, dep. *Doubs*, arr. *Besançon* (1166)
 209, 20.

R.

R. (c. XII) frater ord. Premonstr. (1153/8) 186, 15.
 189, 20.
Rabecs (sp. XII); *Rabec*; piscator eccl. Wisse-
 grad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.
Rabodo (c. XII) palatinus comes (1086) 94, 5. V. et.
Rapoto.
Rabonus v. *Rhabanus*.
Rak (sp. XII) pistor eccl. Wissegrad. (1088?)
 385, 20. 386, 1.
Racek (sp. XIV) testis de provincia Brinnensi
 (1195) 446, 10.
Rachmynndus (c.) abb. Altahensis (1040) 49, 20.
Racovicli (sp. XIII) *locat.*; *Rakovice prope Miro-
 vice*, d. p. *Písek*; villa, ubi homines monii
 Brevnov. (1045) 353, 5.
Radac (c. XV), homo monii. Strahov. in villa
 Vgonenici (1143/8) 161, 10.
Radata (c. XIII) de familia eccl. Vneticensis
 (1125/40) 130, 20.
Radco (sp. XIV); *Raděk*; testis (1100/07) 393, 15.

- Radek (c. XIII), Radeh (sp. XIV); *Raděk*; custos apum ecclesiae Lutomerici in villa Drazouicich (cc. 1057) 358, 25. 365, 5.
- Radec, Radek (sp. XIII) custos ad capellam s. Galli assignatus (1115) 397, 15. (1186) 429, 10, 15, 25.
- Radey (sp. XII); *Raděj*; homo ecclesiae Boleslav., qui picarios facit (1052?) 360, 5.
- Radez v. Gradec.
- Radisa (sp. XII); *Radiša*; tributarius mellis ecclesiae Boleslav in villa Lubincih (1052?) 360, 5.
- Radispona v. Ratisbona.
- Radnik, Ratnik (sp. XIII) cocus monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 25.
- Radohna (sp. XII); *Radochna*; filia Deucik de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 20.
- Radohna (sp. XII) filia Tulnae et Suogboh, hominis eccl. Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) 390, 10.
- Radohna (c. XII) de familia eccl. Wissegrad. (1100/07) 106, 5.
- Radoma (sp. XIII) benefactor monii. Cladrubensis (1115) 401, 1. (1186) 433, 15.
- Radon (or.); *Radon*; testis de Breza (1180/82) 266, 25. Filius eius: Berzon, Thechen.
- Radon (sp. XII) ministerialis eccl. Visegrad. in Vykouicich (1088?) 375, 1, 20.
- Radon (sp. XII) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Badreh (1088?) 375, 5, 20.
- Radon (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Scsitarih (1088?) 375, 15, 25.
- Radon (sp. XII) plaustifex eccl. Wissegrad. in villa Suitici (1088?) 383, 15, 20.
- Radoniz (or.); *Radonice*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; Hogir de — (1196 sq.).
- Rados (sp. XII); *Rados*; custos ecclesie Wissegrad. in villa Bubnech (1088?) 383, 10, 20.
- Rados (c. XIII) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
- Radoslaus v. Radozlaus.
- Radosta v. Radozta.
- Radota (sp. XIII) homo monii. Cladrub. in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 431, 20.
- Radotin (or.), Radotyn (sp. XIII); *Radotin*, d. p. *Smichov*; villa (1158/69) 215, 25. curia ducis Boh. ibd. (993) 348, 15.
- Radouan (sp. XII); *Radovan*; archidiac. Olomuc. (1167) 414, 1.
- Radouan (sp. XII) arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
- Radouan (sp. XII) pistor eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.
- Radouan (sp. XII) custos eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Radowan (c. XV), homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Radozlaus (c. XVI), can. Prag. (cc. 1170) 224, 5.
- Radozlaus (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.
- Radozlaus (sp. XIV) de Ceblovicz, testis (1173) 417, 1.
- Radozlaus (or.) miles epi. Prag. (1177) 247, 35.
- Radoslaus (or.) frater Stephani Morkowic (1188) 294, 1.
- Radozlaus (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
- Radoslaus (c. XVII) testis (1195) 318, 15.
- Radozta, Radosta (or.), Adrastus (c. XIV) capellanus (1174/8) 254, 5. can. Prag. (1180/2) 266, 10. custos [Prag.] et prep. Lutomerici. (1185) 278, 20. prep. Lutomerici. (1187) 289, 20. 440, 15. (1189) 297, 15.
- Radozta (or.) testis (1180/82) 266, 25.
- Radozte (or.) filius Bohedaz (1192/3) 311, 10.
- Radosta (sp. XII) filius Sdenae, tributarius mellis eccl. Boleslav. in villa Rounen (1052?) 360, 5.
- Radosta (sp. XII) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Potliscimi (1088?) 379, 1.
- Radosta (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10, 20.
- Radozta, Radosta (sp. XIII), rusticus monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10. 431, 10, 15.
- Radosta (sp. XIII) arator monii. Cladrub. in villa Cebeue (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
- Radosta (c. XV), faber, servus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
- Radosta (c. XV), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
- Raduyn (c. XIII), Raduine, Radvine (sp. XIV), locat.; *Radujeň* alias *Radouň*, d. p. *Dubá*, g. *Dauba*; villa, ubi rusticus eccl. Lutomerici. (cc. 1057) 357, 10, 20, 364, 25, 30.
- Radunice (c. XV); *Radonice*, d. p. Louny; curia monii. Strahov. (1143/8) 161, 1.
- Raduwisic (facs.), fortasse *Radovesice*, d. p. *Roudnice*, g. *Raudnitř*; curia monii. Stragow. (1175/8) 250, 30.
- Raffoltestetun (c.), *Raffelstetten*, vicus quondam inter Zizelau et Enns (d. p. Linz) situs; (903/906) 34, 30.
- Ragenisburg v. Ratisbona.
- Rahewinus de Kazpach (1125) 110, 10.
- Rayc (or.); *Rájec*, g. *Raitz*, d. p. *Boskovice*; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 419, 5.
- Raygrad (sp. XIII); *Rajhrad*, g. *Raigern*, d. p. *Hustopec*, g. *Auspitz*; castrum desertum, ubi cella, ecclesia, ss. Petri et Pauli, monio Brevnov. subiecta (1045) 354, 1. (1048) 357, 10. 358, 5, 15.
- Raygradensis (or.) eccla. (1169) 218, 25. 219, 1.
- Fratres (1048) 357, 20.
- Raygrad (sp. XIII) villa monii. Raygradensis (1045) 354, 1. (1048) 357, 10.
- Raygradici (sp. XIII); *Rajhradice*, g. *Kleinraigern*, d. p. *Hustopec*, g. *Auspitz*; villa monii. Břevnov. (1048) 357, 25.
- Raimundus, Ramundus (or.) [de Puy] magister hospitalis s. Johannis Bapt. Hierosolymitani (1158) 180, 1. († 1169) 216, 25.
- Raimundus Berengarius IV, comes Barzelonensis (1160) 197, 15. (1162) 201, 1.
- Rainaldus v. Reinaldus.
- Raitz, b. *Rájec* v. Rayc.
- Raitza v. Werece.
- Ranec (or.); *Raněk*; testis (1186) 284, 20.
- Ranos (sp. XIII); *Ranoš*; vaccarius in villa Sabowresk (1115) 397, 15. (1186) 430, 1, 20.
- Ranosir (sp. XIV); *Ranožir*; de Ranozirou, testis (1173) 417, 1.
- Rantolf (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.

- Rapoto (c. XIII) capellanus (1187) 289, 20.
 Rapoto, Rabodo, Rapota (or.) notarius, scriba [ducis Boh.] (1183) 271, 20. (1192) 307, 5. (1192/3) 311, 10. (1194) 315, 10.
- Ras (c. XIII); *Ráz*; canonicus eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 1.
- Ras (sp. XIII) ablutor vestimentorum monii. Cladrub. in villa Milostine (1115) 399, 5, 10. (1186) 431, 25. 432, 10.
- Raseh (sp. XII) locat.; *Reži, d. p. Karlín, g. Karolinenthal*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 378, 10, 15.
- Rasica (sp. XII), Rasica (XIII); *Rašica*; campanarius eccl. Wissegrad. in villa Zabehlicih (1088?) 380, 20. 381, 1.
- Rasouicih (or.) locat.; *Rašovice, d. p. Vyškov, g. Wischau*; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 10.
- Rassine (c. XV) locat.; *Rašín, d. p. Králové Hradec g. Königgrätz*; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 20.
- Rastileh (sp. XII) locat.; *Rastely, d. p. Blatná*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 383, 15, 20.
- Rastilius, Rostislav, princeps Moraviae (864) 7, 5. (869) 8, 10.
- Ratagih (or.) locat.; *Rataje, d. p. Olomouc, g. Olmütz*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Ratata (sp. XIII) donator villae Lubewice (1186) 436, 1, 15, 20.
- Ratata (sp. XII) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Leteh (1088?) 381, 10, 20.
- Raten (sp. XII) vinitor monii. Opatouic. in villa Ozicih (1073) 369, 15.
- Rathfredus (sp. X) ep. Fauianensis (824/7) 333, 1.
- Ratibor (or.) iudex curie (1192) 307, 1.
- Ratibor (c. XVIII) castellanus de Natoliz (1183) 270, 20.
- Ratibor (or.), castellanus de Godonin (1174) 239, 15.
- Ratibor (c. XIII) castellanus Wissegradensis (1187) 289, 20. 440, 20.
- Ratibor (or.) comes [de] Cladzc (1195/7) 323, 5.
- Ratibor (sp. XIII) comes (1194) 444, 10.
- Ratibor (or.), Ratybor (sp. XIII), nob. Boh., testis (1169) 218, 5. (1180/2) 266, 15. (1185) 425, 1. (1188) 294, 1. (1189) 297, 20. Fratres eius: Boguse barbatus castell. de Cladsko (1169 sq.) et Lutobor (1180/2).
- Ratybor (sp. XIV) de Deblyn, testis (1173) 416, 30.
- Ratibor (or.) de Scezgouic (1177) 246, 5. (1197) 331, 5. Filius eius Jaros (1176, 1183).
- Ratibor (c. XIV) testis (1181) 265, 1.
- Ratibor (sp. XIII) testis (1183) 422, 25.
- Ratibor (sp. XII) scutellarius eccl. Wissegrad. in villa Pzarih (1088?) 376, 10, 20.
- Ratisbona, Reganesburc (or.), Ragenisburg, Reganespurc, Ratispona (c.), Radispona (ed.); *Regensburg, Bav. Rgb. Oberpfalz* (805) 1, 15. (847) 3, 30. (853) 4, 30. civitas regia (860) 6, 10. (861) 6, 25. (1010) 48, 10, 25. (1055) 53, 10. (1061) 61, 5. (1086) 95, 5. (1130) 115, 10. (1142) 132, 5. 135, 15, 25. (1147) 154, 1. (1151) 172, 15. (1156) 174, 25. 175, 5. (1158) 178, 10, 15. (1174) 237, 30. 239, 25. 241, 15. (1187) 287, 10, 25, 35. (1189) 294, 35. 295, 10.
- Ratisponenses burggravii: Fridericus et Henricus fratres (1179) 259, 10.
- Ratisponensis advocatus Fridericus (1144) 142, 30.
- Ratisponensis episcopatus (1146) 150, 35.
- Ratisbonenses epi.: Conradus II (1172 sq.); s. Emmerammus (993); Erchanfridus (847); Gebehardus (1052); Henricus (1144 sq.); Hertwicus (1158); Otto (1086); Tuto (900); s. Wolfkangi episcopi corpus (1052) 52, 15.
- Ratisponenses presbyteri: Paulus et Gebehardus (1146) 151, 1.
- Ratisponensium scholarum magister (1191) 303, 5.
- Ratisbona; monium s. Emmerammi (853) 4, 25. (868) 6, 30. (950) 36, 20. Abbas (1191) 303, 5. fraternitas Scotorum in eccl. s. Jacobi (1090) 99, 20. Abbas Scotorum: Benedictus (1087) 96, 1.
- Ratisbona, Radispona (sp. XIII), Vto de — testis (1115) 401, 25. (1186) 434, 10.
- Ratiskouicih (or.) locat.; *Ratiškovice, d. p. Hodonín, g. Goding*; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 1.
- Ratnik v. Radnik.
- Ratpot [comes] testis (847) 3, 30.
- Ratua (c. XV), de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Ravenna, It., reg. Emilia; civitas (1162) 200, 30.
- Reata, Reate (c.) civ. Italiae (993) 46, 5.
- Rebdorf; Bav., Rgb. Mittelfranken, distr. Eichstätt; ecclesia ibi (1159) 190, 15.
- Řečany, Řečňany, d. p. Pardubice; altare s. Marie (1165) 207, 20. 209, 5.
- Rediwoy (sp. XIII), frater Ottonis Woyzky, testis (1183) 420, 25.
- Reganesburc, Reganespurc v. Ratisbona.
- Regenboto (ed.) de Weterenvelt (1125) 110, 5. Frater eius: Gotefridus.
- Regingerus v. Reinerus.
- Reginhardus v. Reinardus.
- Reginmarus, ep. Pataviensis (cc. 1124) 109, 1, 20. (1125) 110, 15.
- Reginuuartesdorf (c.), villa monii. s. Emmerammi (868) 6, 30.
- Regnerus v. Reinerus.
- Rehen (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. Naklku (1088?) 377, 5, 20.
- Reichenbach v. Richinbach.
- Reichersbergense monasterium; Austr. Sup., d. p. Ried (1142) 135, 15.
- Reinaldus, Rainaldus (or.) cancellarius Friderici I imp. (1158) 178, 5. arep. Coloniensis (1160) 193, 25. (1167) 210, 25.
- Reinardus, Reinart, Reinhardus, Reginhardus.
- Reinhardus, eps. Mersburgensis (1151) 172, 30.
- Reinhardus (ed.), testis donationis Gerbirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1, 25.
- Reinardus, Reinart (or.) subcamerarius epi. Prag. (1177) 247, 30. maior curie epi. (1184) 273, 20. (1190) 298, 30.
- Reinerus, Reinerius, Regingerus, Regnerus.
- Reinerus (c. XII) abbas (1153/8) 183, 30. 184, 15. 186, 10. 187, 5. 190, 1, 5.
- Reinerius de Bartolomeo, comes (1191) 301, 10. Coniux eius: Adelina.

- Regingerus (*ed.*) testis donationis Gerbirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1, 25. Filius eius: Regingerus 109, 25.
- Regnerus (c. *XIII*) testis (1187) 289, 25.
- Reinfeld, monium in Schlesw.-Holstein, distr. Stormarn (1189) 274, 30.
- Reinoldus (*sp. XIII*) habens portionem in villa Lunehouiz (1185) 424, 10, 15.
- Reinolt (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Reisbach v. Gestice.
- Rengotus (*or.*) can. eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
- Reodarii (*c.*), incolae regionis circa locum Ried in sinistra Danubii ripa (903/906) 35, 25.
- Repcici (*or.*), Repcici (c. *XIII*); *Řepčice Horní*, g. Ober-Rępsch, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa eccl. Lutomerice (cc. 1057) 56, 363, 20.
- Repine (*sp. XII*) locat.; *Řepníky*, d. p. Vys. Mýto, g. Hohenmauth; predium monii. Lutomisl. (1167) 413, 10.
- Repniz (*sp. XIII*); *Řepnice*, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa, cuius pars tertia ad monium Cladrub. spectat (1186) 435, 1.
- Repsine (*or.*) locat.; *Hřebčín*, g. Reptschein, d. p. Olomuc; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5.
- Reptech, Reptiez, Reptierz (*sp. XIII*) locat.; *Rpety*, g. Erpet, d. p. Hořovice; villa, ubi pastores equarum monii. Cladrub. (1115) 398, 25. (1186) 431, 5, 25.
- Reptschein, b. *Hřebčín* v. Repsine.
- Renca (*sp. XIII*); *Řeňka*?; curialis servus monii. Cladrub. (1115) 399, 15. (1186) 432, 30.
- Resetarih (*sp. XII*) locat.; *Řešetáře*?; silva ecclesiae Wissegrad. (1088?) 386, 1, 20.
- Restoceh (*sp. XII*), Sestocech, Seztocch, Seztoczh (*sp. XIII*) locat.; *Restoky*, alias *Žestoky*, d. p. Chrudim; villa, ubi eccl. ad monium. Cladrub. spectans (1115) 396, 15. (1186) 428, 10–20. ibd. faber monii. Lutomisl. (1167) 412, 30.
- Reunic (*sp. XII*) tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Wlikoua (1052?) 360, 5.
- Řeži v. Raseh.
- Rhabanus, Rabonus (*c.*), arep. Magunt. (852) 4, 10.
- Ribnyk (*sp. XIII*); *Rybniček*, vicus ad eccl. s. Stephani in Nova civ. Prag. (993) 348, 20.
- Ricarhdus (*c. XII*), abbas cuiusdam monii. ord. Premonstr. (1153/70) 227, 15.
- Richarius (*c.*), ep. Pataviensis (900) 29, 30.
- Richerus, ep. Brixinensis (1174) 239, 25. 241, 15.
- Richinbach (*c.*), *Reichenbach*, Bav., Rgb. Oberpfalz, distr. Roding, monium s. Mariae (1125) 110, 1. (1135) 128, 15. (1188) 294, 25. Abb.: Erchengerus (1135).
- Richinza (c. *XIV*), filia Rudolphi de Perge (cc. 1130) 115, 15.
- Richoufee (*sp. XII*); fortasse *Řikovice*, d. p. Přerov, g. Přerav; villa monii. Lutomisl. in Moravia (1167) 413, 20.
- Rikouice (*sp. XII*), Rikouici (*sp. XII*); *Řikovice*, d. p. Litomyšl, g. Leitomischl; villa monii. Lutomisl. (1167) 413, 15. 414, 5.
- Richuinus (1056) 53, 20.
- Richza (*ed.*), ducissa de Boemia (cc. 1125) 110, 1.
- Rigici (*or.*); *Ryžice*, g. Reindlitz, d. p. Ústí n. L., g. Aussig; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5. (1188) 293, 20.
- Rim (c. *XIV*); *Řim*; testis (1185) 278, 30.
- Rimoldi campus, locus in Italia (1167) 210, 1.
- Rinchnah (*c.*); *Rinchnach*, Bav., distr. Regen; cella, oratorium s. Johannis Bapt. (1019) 49.
- Rinolc (s. *XIII*), *Rynholec*, ubi silva monii Lucensis (s. 13 in.) 301, 30.
- Ritmarch (*or.*) silva = silva Boemica, Nordwald (1142) 132, 1.
- Riuinus, Rivvinus (*or.*), prefectus de Gladesc (1175) 244, 5. (1177) 246, 5. Frater eius: Peregrinus (1175).
- Riwin (*fac.*) dapifer [ducis Boh.] (1175/8) 251, 10.
- Riwinus (*ed.*) de Voheburch (1125) 110, 5.
- Řivčice, g. Pflanzendorf v. Griwcich.
- Rivus altus; *Rialto*, (1181) 262, 5. V. et. Venetiae.
- Robci (*sp. XIII*) fortasse *Hrobce*, d. p. Roudnice, g. Raudnitz; villa, ubi possessio monii. Cladrub. (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.
- Robertus (*or.*), s. Romane eccl. presb. card. et cancellarius (1145) 146, 1.
- Robertus (*sp. XII*) II, dux Normanniae (1092/6) 391, 30.
- Roboretum (*ed.*), *Rovereto* in epatu Papiensi (1174) 241, 30.
- Rokezan v. Rokican.
- Rochce (c. *XVII*) testis (1195) 318, 15.
- Rochilinze (*or.*) ripa, *Rochlitz* (996) 46, 15.
- Rochin (*or.*), Roschin (c. *XVIII*) fortasse *Roštin*, d. p. Kroměříž, g. Kremsier, villa monii. Gradic. (1078) 83, 20. (1160) 195, 15.
- Rochiteni (*sp. XII*) fluvijs; *Rokytný potok* nunc fortasse *Žejbro* prope villam Glina (1073) 369, 25.
- Rokican (*or.*), Rokezan (*sp. XII*); *Rokycany* g. *Rokitzan*, d. p. Plzeň, g. Pilsen; (1146) 409, 10. circuitus epi. Prag. (1177) 247, 1. Rokzanensis (*fac.*) archidiac. Sdezlaus (1175/8).
- Rokitni (*or.*), Rokicen (*sp. XII*), locat.: *Rokitne* (*sp. XII*); *Rokytná*, g. Rottigl, d. p. Mor. Krumlov, g. Mähr. Kromau; civitas, urbs (1052?) 361, 10, 20. (1073) 370, 10. ibd. capella s. Johannis ad monium. Lucense spectans (1190) 300, 20.
- Rokitnah (c. *XII*) locat.; provincia Rokytensis in Boem. (1130) 113, 10. Rokitnensis (*sp. XIII*) tributarius (1125/40) 406, 1.
- Rokitnicea (*or.*), *Rokytnice* quondam in regione apud Sadek, d. p. Třebíč; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
- Rokosin (*sp. XIII*); *Rokošin* quondam prope *Ronšperk*, d. p. Horšov Týn, g. Bischofteinitz; villa monii. Cladrub. (1186) 436, 10. 437, 15, 25.
- Roduik (c. *XII*); *Rodvák*; nob. Morav. excommunicatus (1145) 146, 25.
- Rödufus v. Rudolphus.
- Rogerus (*or.*); *Roger des Moulins*, magnus magister hospit. s. Joh. Jherusalem (cc. 1186) 286, 10.
- Rogozou (*or.*); *Rohozov*; villa quondam eccl. Prerouensis (cc. 1131) 121, 1.
- Rogozouicich (*or.*) locat.; *Rozhovice*, d. p. Chrudim; villa curiae Jesutboricensi adiacens (cc. 1131) 121, 10.
- Rolandus cancellarius, electus pontifex Romanus (1159) 191, 25. (1160) 193, 25. V. Alexander III.

- Roma**, Urbs (873) 16, 25. (890) 29, 1. (1031/67) 61, 30. (1073) 68, 10. (1074) 69, 10. 70, 5, 30. 72, 1. 73, 1. 74, 10. 75, 15, 30. 76, 35. 77, 30. (1075) 79, 30. 80, 25. 81, 30. (1080) 89, 5. (1086) 95, 15. (1144) 144, 10. (1167) 210, 30. 211, 1. (1191) 301, 15.
 Romane urbis senatus (885) 27, 25.
 Romana res publica (900) 31, 25.
 Romani (824/7) 333, 15. (973) 38, 10. (1174/8) 256, 30.
 Romana ecclesia: minister altaris Guido (1144).
 Romani pontifices: Agapitus II (948). Alexander II (1061/73). Benedictus VIII (1170). Benedictus VI (973). Benedictus VIII (1024). Calixtus I († 1142). Celestinus I († 900). Celestinus III (1191 sq.). Clemens III antipapa (1085). Clemens III (1188). Eugenius II (824/7). Eugenius III (1144 sq.). Gregorius VII (1073 sq.). Gregorius VIII (1187). Hadrianus II (869). Hadrianus IV (1154/9). Honorius II (1126). Innocentius II (1131). Johannes IX (900). Johannes XIII (967). Johannes XV (992 sq.). Leo I († 900). Leo IX (1052). Lucius II (1144 sq.). Lucius III (1182 sq.). Nicolaus I (864). Nicolaus II (1059/60). Stephanus V (885). Victor IV (1159).
 Romanorum imperatores et reges: Carolus Magnus (800). Conradus II († 1157). Conradus III (1138 sq.). Henricus II (1002 sq.). Henricus III (1040). Henricus IV (1061). Henricus V (1108). Henricus VI (1190 sq.). Ludovicus Pius (817). Ludovicus II Germanicus (847 sq.). Otto I (950). Otto III (991).
 Romanis (c. XIII) testis (1187) 289, 25.
 Romanus I, ep. Gurcensis (1162) 200, 15.
 Romanus, praepositus Gurcensis (1170) 220, 1. (1172) 232, 20. 234, 1. II electus Gurc. (1174) 241, 25. eps. (1177) 249, 15.
 Romanus (c. XIV) testis (1185) 279, 1.
 Roningin Chunradus de —, testis donationis Gerbirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
 Ropertus; filius eius: Stzybor (1180/82). V. et. Rupertus.
 Ropraht, Ropreht, Roprecht.
 Ropraht (or.), Ropreht (c. XIV), testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
 Ropreht (or.) testis (1194) 313, 20.
 Roprecht (sp. XIV) castellanus de Podywin (1195) 446, 1.
 Ropraht (sp. XIII) servus arator eccl. Wissegrad. in Trubine (1125/40) 406, 10.
 Rosceni (or.); Roštěni, d. p. Holešov, g. Holleschau; villa ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 10.
 Roschin v. Rochin.
 Roscuticuh (or.) locat.; Roštoutky, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 121, 1. et terra eccl. Prerouensis (cc. 1131) 121, 1.
 Rosdorf (c.), villa mon. s. Emmerammi a Kocelo comite donata (868) 6, 30. fortassa quondam ubi nunc est Aschach a. d. Donau, d. p. Wels (903/6) 35, 1.
 Roštěni v. Rosceni.
 Roštěnice, g. Rosternitz v. Rostinich.
 Roštín v. Rochin.
 Rostinich (or.) locat.; Roštěnice, g. Rosternitz, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.
 Rostislaus v. Rastitius.
 Rostoki (or.); Rožtoky, g. Rongstock, d. p. Děžín, g. Tetschen; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5. (1188) 293, 20. V. et. Rožtok.
 Roštoutky v. Roscuticuh.
 Rosuad (sp. XII); Rozvad; filius Mascetae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Poztrizin (1052?) 360, 10.
 Rosuad (sp. XII) filius Milon, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.
 Rotala (sp.), Rotila (c.), die Rodel, fl., qui ap. Ottensheim (d. p. Linz) in Danubium influit (1010) 48, 20. (1110) 107, 1.
 Rotalarii (c.) (903/906) 35, 25.
 Rotilich (c.), die kleine Rodel, fl. Austr. Sup. (1110) 107, 25.
 Roubovice v. Grubovic.
 Rouen (c. XIII); Roveň; silva cum campo eccl. Vneticensi donata (1125/40) 130, 5.
 Rounen (sp. XII); Roveň? [Hlavno Rynšovo interpr. Sedláček]; villa, ubi tributarii mellis ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 5.
 Rouni, Rowni (or.); Rovné, d. p. Roudnice, g. Raudnitz; villa, predium hospit. Jerosolimitani (1194) 314, 25. 315, 5. Theodricus de — (1194).
 Rousko v. Rusca.
 Rozdel v. Rozstil.
 Rozhovice v. Rogozouicuh.
 Roznata v. Groznata.
 Roznet (or.); Rožnět?; testis (1180/82) 266, 25.
 Rozneta (sp. XII); Rožněta; filia Milicae de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 15.
 Rozroy (c. XIII); Rozroj; rusticus ecclesiae Lutomer. in villa Trebutichich (cc. 1057) 57, 5. 364, 25.
 Rozroy (c. XIII) rusticus ecclesiae Lutomer. in villa Dlascouicuh (cc. 1057) 57, 20. 364, 30.
 Rozstil, Rozdel (or.); Rožtyly, g. Rostial, d. p. Žatec, g. Saaž; villa monii Waldsassen. (1185) 276, 25. (1195/7) 322, 15.
 Roztil (c. XIV); Rožtyly, g. Rostel, d. p. Král. Vinohrady, g. Kgl. Weinberge; (1185) 278, 30.
 Rožtok (sp. XII); Rožtoky villa quondam fortasse prope Sezemice, d. p. Pardubice (1073) 370, 15. V. et.: Rostoki.
 Rozuad, Rozwad, Rozvad (sp. XIII); Rozvadov quondam prope Podmokly, d. p. Stříbro, g. Mies; villa, ubi mansio monii. Cladrub. (1115) 396, 10. 400, 1. (1186) 428, 5–20.
 Ruczne v. Ruzen.
 Rudbertus (ed.), testis donationis Gerbirgae ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1, 25.
 Rudegerus v. Rudiger.
 Rudenitz v. Rudnice.
 Rudiger de Minnebach (1179) 259, 15.
 Rudegerus de Rumtingen (1125) 110, 5.
 Rudnice (or.), Rudenitz (c. XIII), Rudnic (sp. XII); Roudnice, g. Raudnitz; curia episcopalis (1184) 273, 15. (1194) 314, 25.
 Rudnicensis (facs.) archidiaconus: Bertholdus (1167); Pribizlaus (1175/8).
 Rudolphus, Rudolfus, Rudolfus, Rōdulfus (or.), Rūdolfus (sp.).
 Rudolphus, apocrisiarius et consiliarius Gregorii VII papae (1073) 63, 30.
 Rudolfus (or.) can. [eccl. Prag. aut Wissegr.] (1180/82) 266, 10.

Rudolfus (c. XII), frater [ord. Praem.] 181, 30.
 Rudolphus, comes de Phullendorf (1179) 259, 15.
 Rudolfus (or.) castellanus de Kurimic (1177) 247, 25.
 Rudolfus (ed.), testis donationis Gerbirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1, 25.
 Rudolfus (ed.) de Craine, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
 Rudolfus (sp. XII) testis (1146) 409, 25.
 Rudolfus (or.) testis (1180/82) 266, 25. Filius eius: Rudolfus 266, 25.
 Rudolfus (or.), ministerialis eccl. Misinensis (1160) 198, 25. Fratres eius: Burchmannus, Heinricus.
 Rudolf (sp. XII) senior de Claderub (1146) 409, 30.
 Rüeggisberg, Helvet., kant. Bern; prioratus (1161) 199, 15.
 s. Rufinae eccl.; epi.: Hunpertus (1052); Theodewinus (1154).
 Rufus puteus (or.), Čermná, rivus apud villam Čermná, g. Leukersdorf, d. p. Ústí n. L., g. Aussig (1169) 217, 20.
 Rugi (c.) (903/906) 35, 25.
 Rugne (sp. XII) villa monii. Lutomislenensis (1167) 414, 1.
 Rumtingen (ed.), Rudegerus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5. Otto de — 110, 10.
 Ruothoh (c.) nobilis in comitatu Arbonis (903/6) 34, 25.
 Rupertus de Durna (1179) 259, 15.
 Rus v. Ruz.
 Rusca (or.), Rousko, d. p. Hranice, g. Mähr. Weisskirchen; villa monii. Gradicensis (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 196, 5.
 Rustň v. Ruzen.
 Rusou (or.), Rúsov (?) villa quondam eccl. Spiti-gneuens (cc. 1131) 122, 1.
 Russa (c. XIV); Rúša; testis (1180) 261, 20.
 Rutheni (1146/7) 154, 20.
 Ruz, Rus (or.); Rúš, frater Drisizlai, nob. Boh., testis (1187) 289, 25. 440, 20. (1188) 294, 1. Filius: eius: Dirsizlaus (1193).
 Ruzo (or.); Rúš, [filius Olrici filii Dirsizlai] testis (1192) 307, 1. (1193) 310, 5, 10.
 Ruzen (sp. XIII), Ruczne (c. XVI); Rustň, Ruzyně, d. p. Smíchov; villa monii Břevnov (993) 348, 10. ibd. curia capellae s. Wenceslai in castro Prag. (cc. 1170) <224, 15>.
 Ruzia (sp. XI) (967?) 343, 5.
 Ruzischemuchel (c. XIV), Böhm. Mühl, fl. Austr. Super. (cc. 1130) 115, 20.
 Ruzo v. Ruz.
 Ruzotich (sp. XII) locat.; civitas Moraviae, unde tributum de via monio. Opatouicensi datur (1073) 370, 10.

S, Š.

S., arep. Bremensis v. Sigifridus.
 S. praep. Saltzburgensis v. Siboto.
 Saalfeld ab Rudolstadt versus merid. (1194) 312, 1.
 Saaß, b. Žatec v. Satec.
 Sabinensis episc.: Dominicus (993); Conradus (1144 sq.).
 Sabinicha (c.) Sarminbach, fl. Bav. (1037) 50, 20.

Sabowresk, Zabowrzesk (sp. XIII); Žabovřesky, prope Zbraslav, g. Königsaal; villa, ubi vaccarius monii. Cladrub. (1115) 397, 15. (1186) 430, 1, 20.
 Sacceska, Saczka, Sacensis, Sachikensis v. Sazka Sacensis, Satcensis v. Satec.
 Sadlouici (or.), Sadlovicz (c. XVII), Zadlovice (c. XVIII); Žadovice, d. p. Zábřeh, g. Hohenstadt; villa monii. Gradic. (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 195, 20. villa eccl. Olomucensis (cc. 1131) <119, 5>.
 Sadouici (or.); Žadovice, d. p. Kyjov, g. Gaya; villa eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 1.
 Sadská v. Sazka.
 Sala (or.), fluviolus in ducatu Privinae (860) 6, 1, 5.
 Sala (sp. XIII) rivulus, terminus villae Scochowicz (993) 348, 20.
 Saladinus (sp.) Saracenorum praeses (1188) 441, 30.
 Salaman (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Salapiugiti (or.), locus in ducatu Privinae (860) 6, 1.
 Salisburg v. Salzburg.
 Salomo, ep. Constantiensis (864) 6, 25.
 Saltzburg v. Salzburg.
 Salusa (or.); Záluží; Vrazec de —, camerarius (1186).
 Salzburg, Satzburg (c. XVI) civitas (1170) 220, 15. (1172) 231, 25. castrum (1170) 220 15.
 Saltzburgensis (c. XVI), Saltzburgensis, Salziburgensis (sp. X), Salisburgensis, Juvavensis ecclae. metropolis (973) 345, 30. 346, 10. (1169) 213, 25.
 Arepi.: Adalbertus (1169 sq.); Aluinus (873); Arno (948); Baldingus, al. Balduinus (1052); Eberhardus I (1158 sq.); Fridaricus (973); Heroldus (948); Liuphrammus (847) 3, 25; Theotmarus (900).
 Capitulum, chorus (1170) 220, 5. (1172) 231, 15. 235, 5. (1177) 249, 15.
 Prepositus: Siboto (1170 sq.). Decanus: Mein-gotus (1170).
 Clerus (1172) 230, 15. (1173) 236, 25.
 Salisburgensis archiepatus, Juvavensis ecclae. epatus. (847) 3, 25. (1178) 251, 15.
 Epi. suffraganei (1172) 231, 25. Arepatus praelati (1172) 235, 5, 25.
 Saltzburgensis ecclae. ministeriales (1173) 236, 10, 25. (1177) 249, 15.
 Saltzburg; monium. s. Petri (1174) 240, 25.
 Abb.: Henricus (1170) 220, 1.

Samotišky v. Semitesich.

Sanctinus (sp. XII) testis (1146) 409, 25.
 Sandou, Sandov (or.); Žandov Dolní, g. Unter-Sandau, d. p. Planá, g. Plan; ubi terra monii Teplensis (1197) 326, 15. 328, 30.
 Sanouici (or.), Sanov (sp. XII); Šanov, g. Schö-nau, d. p. Znojmo, g. Znaim; villa ecclae. Boleslav (1052?) 362, 1. villa ecclae. Znoymensis (cc. 1131) 123, 5.
 Sara (sp. XII); Žara; custos ecclesie Wissegrad. in Bubneh (1088?) 383, 10, 20.
 Saracenorum praeses: Saladinus (1188).
 Sardinia insula (1165) 203, 30.
 Sarouici (or.), Sarowiczi (c. XVIII), Sarowic (c. XVII), locat.: Sarouicli (or.); Žarovice, d. p. Prostějov, g. Prossnitz; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 196, 1. villa, ubi terra ecclae. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.

- Sarôwe (sp. XII), Sarowe (sp. XIII) provinciola sita iuxta Boemiam; *Sorau* (?) in *Lusatia Inf.* vel *Syrau apud Plauen*; (861?) 335, 20. (1012) 350, 35.
- Satcane (or.); *Zatčany*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspiř*; villa eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 5.
- Satec, Satéc, Satêc, Satehc, Sathec (or.), Sathesc (c. XVIII), Satecs, Zatec (sp. XII), Zatecz (sp. XIII), locat.: Satcsi (c. XII); *Zatec*, g. *Saaz*; civitas, urbs Boh. (1052?) 361, 1. (1088?) 383, 20. 384, 1, 20. (1130) 113, 5. (1183) 418, 30. (1185) 424, 1. (1186) 430, 25.
- Satcense (sp. XII) suburbium (1088?) 384, 5.
- Sacensis, Satcensis (or.), Sathensis (c. XIV) castellanus, prefectus, comes: Boguzlaus (1195 sq.); Henricus (1159); Jarogneu (1146/8 et 1160 sq.); Sdezlaus (1170 sq.); Zlauebor (1195).
- Sacensis (or.) comitatus (1184/5) 275, 35.
- Satcensis (or.) provincia (cc. 1057) (58, 15). 365, 1. (1088?) 384, 1. (1165) 205, 5. (1186) 281, 30. (1169/94) 316, 15.
- Satcensis (or.), Sattensis (sp. XIV) archidiac.: Fridericus (1184/92); Witek (1195).
- Sacensis (c. XIII) mons vastatus (1125/40) 131, 5.
- s. Saturnini eccl. in pago Wormaciensi; in *Dreisen* (1144) 140, 10.
- Sauissa v. Zauissa.
- Savignano, castrum, It. septentr. (1162) 200, 30.
- Saxoniae partes (805) 1, 10.
- Saxones (807) 2, 15.
- Saxoniae epi. (852) 4, 10. (cc. 1088) 98, 10.
- Saxonie princeps (1150) 167, 25. dux (1171) 229, 25. duces: Henricus Superbus (1139) 407, 10. Henricus X Leo (1156 sq.). Marchio: (1139) 407, 10. Adalbertus comes de Ballenstedt (1158 sq.).
- Sazany v. Zazane.
- Sazawa (c. XIII); *Sázava*, d. p. *Smichov*; villa monii. Ostrow. (1000) 47, 30.
- Sázava* v. Zasauua.
- Sazka, Sacceska (or.), Zaczka (c. XVI), Saczka (sp. XIII); *Sadská*, d. p. *Poděbrady* (993) 348, 25. (1189) 297, 15, 25. Sacensis, Zachensis (or.), Sachikensis (c. XIV) prep.: Albertus, *perperam* Paltnir (1159 sq.); Pula (1146/8).
- Sbima (sp. XII); *Zbima*; ministerialis aquarius ecclesiae Wissegrad. in villa Woderadeh (1088?) 375, 20, 25.
- Sbizlau (or.); *Zbyslav*, d. p. *Čáslav*; villa ad curiam Iesutboricem pertinens (cc. 1131) 121, 10. Cf. Zbizlav.
- Sblasin, Sblasino (sp. XIII); *Blažim*, nunc fortasse *Plačim*, g. *Plaschin*, d. p. *Teplá*, g. *Tepl*; villa hospitalis Jerosolimit. (1183) 418, 30. (1185) 424, 5.
- Sbor; Zbor; testis (saec. XII ex.) (59, 10).
- Zbor (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Vykouicih (1088?) 375, 1, 20.
- Zbor (sp. XII) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Lubosine (1088?) 379, 20, 380, 1.
- Zbor (sp. XII) custos ecclesiae Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Scala (c. XIII), *Skála*, silva ecclesiae Vneticensis (1125/40) 130, 10.
- Skalika v. Vgezd, quod Skalika dicitur.
- Scalice (or.); *Skalice*, d. p. *Liřoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 10.
- Skapc, Skapze (sp. XIII); *Skapce*, g. *Kapsch*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 433, 5.
- Scasta v. Caža.
- Scazlau v. Sdezlaus.
- Scasztowoy v. Castolov.
- Scazzlav v. Cazlau.
- Sceazlav v. Csazlau.
- Scek (sp. XII); *Ček*; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
- Scecz v. Cec.
- Scehan v. Cekan.
- Scennicze, Stemnicze (c. XVIII); fortasse *Senice*, g. *Gross-Semitz*, d. p. *Litovel*, g. *Littau*; villa monasterii Gradicensis. (1078) (84, 1). (1126) (111, 15).
- Scepan v. Stephanus.
- Scepanouici, Scepanovici, Scepanowici (sp. XIII); *Štěpanovice* quondam prope *Nekmř*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
- Scepata (sp. XIII); *Štěpata*; cultor vineae monii. Cladrub. in villa Vgrez (1115) 399, 5, 10. (1186) 432, 1, 20.
- Scepene (c. XIII); *Štěpeň* (?), silva eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 10.
- Scernogat (or.); *Černáha*, *Černá huť*, g. *Tschernheit*, d. p. *Kralovice*; villa monii Plassensis (1192/3) 311, 5.
- Sceskowiz, Scezgouic v. Ceckouic.
- Schebletici (c. XIV); *Žebletín*, g. *Sebeltitz*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; villa monii Ossek (1196) 320, 10.
- Schekarschen, b. *Všekary* v. Wsecar.
- Schepan v. Stephanus.
- Schesel v. Schezla.
- Schewic, Schewice (or.); *Čtvice* al. *Čijevice*, d. p. *Kralovice*; (1180/82) 267, 1.
- Schezla, g. *Schesel* prope *Celle* inter *Bremen* et *Lüneburg* (805) 1, 10.
- Schirnornice (sp. XIII); *Žernovnice*; bivium prope *Břevnov*, in quo praeciduntur molares (993) 348, 5.
- Schnobolin, b. *Slavonin* v. Slauonin.
- Schönburg, ap. *Oberwesel*, Rgb. *Koblenz*; castrum (1166) 209, 25.
- Schönpriesen, b. *Krásná Březno* v. Bréznice.
- Schremelize (c. XIII), *Skřemelice*, nunc *Braunau-bach*, rivus Austr. Inf. (1179) 259, 1.
- Schüttenitz, b. *Žitenice* v. Šitiniz.
- Schwarzbach v. Elstre minor.
- Schwarzinburch, Pertholdus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
- Skirisici, Skirsici (sp. XIII); *Skršice* villa quondam ad Sathec pertinens, hospitali Jerosolimitano data (1183) 419, 1. (1185) 424, 5.
- Scit (sp. XII); *Šit*; cujus uxor Malouia, de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) (390, 20).
- Scitarih v. Scsitarih.
- Sclachow (sp. XIII); *Šlachov*; silva monii Břevnov. adiacens villae Wolezlavin (993) 348, 5.
- Slavania (c.), *Slavonia*; dux Montemerus (873) 12, 1.
- Sclauī (c.), Slavi (817) 3, 10. (880) 20, 25. (885) 27, 15. (900) 31, 10. 32, 5, 30. 33, 10. (903/6) 35, 10, 36, 1. (948) 341, 25. (1159) 193, 10.

- Sclavi (*sp. XII*) e regione Boemie (880) 332, 5. Sclavi (*c. XII*) qui Maraui dicuntur (900) 30, 5. Sclauorum (*sp. X*) nationes (973) 346, 30. Sclavorum partes (805) I, 10. provincie (973) 38, 10. 345, 30. Sclavorum rex Sventopolcus (885). Sclavorum lingua, Sclavina, Sclavonica, Slovenica lingua (869) 8, 40, 9, 10. (873) 15, 25. (879) 18, 20. (880) 21, 10. (885) 26, 15. 28, 5. (967?) 343, 5. Sclauinicus, Sclauorum terminus, *terminus Boemiae* (1037) 50, 25. (1142) 132, 1.
- Scochowicz (*sp. XIII*); *Skochovice prope Zbraslav, g. Königsaal*; villa monii Břevnov. (993) 348, 15. Scodru (*sp. XIII*); *Skudra, d. p. Strahonice*; villa monii Břevnov. (1045) 353, 20. Scori (*or.*); *Skorčej*?; testis (1180/82) 267, 1. Scoroska (*sp. XII*); *Skoroška*; drizec eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20. Skramníky v. Zcramnik. Scriben (*or.*); *Skrbeň, g. Kirwein, d. p. Olomuc*; villa eccl. Olomuc. (1174/8) 255, 10. Scrich (*c. XII*); *Skrch*; sacerdos in terra Cunradi, ducis Znoymensis (1146) 148, 15. Scrisin (*c. XII*), *Skršin, g. Skrschina, d. p. Teplice, g. Teplitz*, villa eccl. Wissegrad. (1100/07) 105, 30. Scsepan v. Stephanus. Scsitarih, Scsitarih (*sp. XII*) *locat.*; *Štitary, d. p. Kolín*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 375, 10, 25. Skuirino, Skvirino, Squirino (*sp. XIII*); *Skviřín, g. Speierling, d. p. Tachov, g. Tachau*; (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1. Sczaztolow v. Castolov. Sdanowo, Sdanowa, Sdanouo (*sp. XIII*); *Ždanov* villa quondam monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 25. Sdata (*sp. XIII*); *Zdata*; solutor ferri monii. Cladrub. (1115) 399, 5, 10. 402, 20. (1186) 431, 25. 432, 10. Sdebor (*sp. XIII*); *Zdebor*; donator terrae in villa Honezowiz (1186) 436, 1, 25. Zdebor (*sp. XIV*) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5. Sdebudici (*or.*), *Zdebudice*, villa monii. Sedlec, quondam in regione apud *Chvalovice, d. p. Poděbrady*, sita (1142/48) 156, 30. Sdemislích, Sdemissich (*sp. XIII*) *locat.*; *Domyslice, d. p. Plzeň*; villa, ubi figulus monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 30. Sdena (*sp. XII*); *Zdena*; tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Rounen (1052?) 360, 5. Sderaz (*sp. XIII*); *Zderaz*, in suburbio Prag. ubi ecclia s. Petri (1115) 398, 1. (1186) 430, 1, 15, 25. Sdezlaus, Scazláu, Sdezslavs, Sdislaus, Sdzilav, Sdzilavs, Sedezlaus, Stizlaus, Zdeslaus, Zdezlaui, Zedeslaus, Zstizlaus (*or.*); Stazlaus, Zdezlaus (*c.*); Deslaus, Sdezlav, Zdeslaus (*sp.*); *Zdeslav, Zdislav*. Stizlaus (*sp. XIV*) prep. Wissegrad. et cancellarius ducis Boemie (1195) 445, 30. Sdezlaus, Sdzilavs, Sedezlaus, Stizlaus, Zdeslaus, Zdezlaui, Zedeslaus (*or.*), Zdezlaus (*c. XVI*), Deslaus (*sp. XIII*), can. Prag. et archidiac. Pelzensis (cc. 1170) 224, 5. (1177) 247, 30. (1180/2) 266, 5. decanus Prag. (1184) 274, 15. (1185) 424, 25. (1189) 297, 15. (1190) 298, 25. (1194) 313, 15. 314, 30. (1195/7) 323, 1. (1197) 326, 25. Sdezlaus (*fac.*) archidiac. Rokzanensis (1175/8) 251, 5. Sdezlaui (*sp. XII*) [castellanus] de Curim (1167) 412, 25. Sdezlaus (*or.*), Zdezlaus (*c. XVI*) pincerna [reg. Boh.] (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 224, 5. Sdezlaus, Scazláu (*or.*), Stazlaus (*c. XVIII*), Zdezlaus (*c. XVI*), filius Diuissii, castellanus de Satec (cc. 1170) 224, 5. (1177) 247, 20. (1183) 270, 20. comes Sacensis (1184/5) 276, 10. Sdezlaus (*or.*) camerarius ducis Boem. (1175) 244, 5. (1177) 246, 1. (1175/8) 251, 10. Filius eius: Petr (1175/8). Zstizlaus (*or.*) testis (1193) 309, 10. Frater eius: Petrus (1193). Sdezlaus (*or.*) cognatus Groznatae primatis Boemie (1197) 324, 5. Sdzilavs (*or.*) [nob. Boh.] testis (1197) 327, 1. Sdzilavs (*c. XII*) testis (saec. XII ex.) 331, 30. Sdezslavs, Sdislaus (*or.*), Zdeslaus (*sp. XIV*), possessor terrae Lagouicich (s. XII ex.) (59, 20, 35) 365, 10. Sdzilav (*or.*) habens hereditatem Bdenewiz (memoratur 1197) 331, 1. Zdezlaui silva (*sp. XII*) prope Glina (1073) 369, 30. Sdico, Sdyco v. Heinrichus II ep. Olomuc. Sdimir (*or.*); *Zdimir*; testis (1180/82) 267, 1. Sdimir (*sp. XIII*) benefactor monii. Cladrub. (1186) 435, 1, 25. Sdislaus, Sdzilav, Sdzilavs v. Sdezlaus. Seb (*sp. XII*); *Šeb*; picarius in villa Obrini (1088?) 381, 10, 20. Sebanensis (*c.*) ep. Zacharias (900). Sebastianus (*or.*), prep. Liutomericensis (1146/8) 163, 15. 165, 5. Sebeh (*or.*) *locat.*; villa quondam prepositure s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1. Sebenik (*or.*), riuus apud villam Stpicki (1169) 218, 30. Seboy (*or.*); *Šeboy*; testis de Sremesna (1180/82) 266, 25. Sebranice v. Cebranice. Seccoviense monium; *Seckau, Styria, d. p. Judenburg*; (1158) 178, 15. Sechutice v. Zechutici. Secri (*sp. XII*); *Seč vidláta* prope Litomyšl, g. Leitomischl; villa monii. Lutomisl. (1167) 412, 25. Secrpi v. Descripti. Sedezlaus v. Sdezlaus. Sedlata (*or.*), Ssedlata (*sp. XIV*) proanimatus (dusnic) ecclesiae Lutomeric. in villa Dolan (60, 5) 365, 10. Sedlata (*sp. XIII*) arator eccl. Wissegrad. in villa Csekouicich (1125/40) 406, 15. Sedlice (*c. XIII*); *Sedlec prope Beroun, d. p. Hořovice*; villa cum hospitibus monii. Ostrov. (1000) 47, 30. (1037/55) 52, 30. Sedlice, Sedlec, Selliz (*or.*), Zcedlitz; *Sedlec*, prope *Kutná Hora, g. Kuttentberg*; monium. ord. Cist. (1142) 155, 30. 156, 20 sq. 157, 5. Abb.: Hermannus (1188 sq.). Sedlec, Cedlice, Zedlice, Zedliz, (*or.*) Zedlza (*c. XII*) *locat.*: Sedlicih (*c. XII*), Zedlicih (*sp. XII*); *Sedlec, g. Zetlitz, d. p. Karlovy Vary, g. Karlsbad*; civitas (1130) 113, 5. Zedilcensis (*c. XIV*) provincia (1086) 94, 10. (1088?) 386, 5–20. (1159) 192, 25. (1165) 205, 1. (1185) 276, 25. (1195/7) 322, 15.

- Zedelcensis, Zedelicensis (or.) castellanus, comes : Zauise (1159 sq.). Ecomus : Wernherus (1188).
- Sedlec prope Kralovice v. Cedilice.*
Sedlec prope Libochovice v. Zedlze.
 Sedlek (or.) miles (1174/8) 255, 10.
 Zedlec, Zedlek (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
Sedlečko v. Zedlesco.
 Sedlesovici (or.); *Sedlešovice*, g. *Edelspitz*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim*; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
Sedlišť Staré, g. *Alt-Zedlisch*, v. Zedlissie.
Seelau, b. *Želiv* v. Seleu.
 Segor (c. XIII); *Zuggers*, b. *Krabonoše* prope *Gmünd* vel *Suchdol*, g. *Suchenthal*, d. p. *Třeboň*, g. *Wittingau* (1179) 259, 1.
 Segrovich (sp. XIII) locat.; *Žehrovice Mšecké*, g. *Kornhaus-Žehrowitz*, d. p. *Slaný*; dimidia villa monii. Břevnov. (1045) 353, 5.
Seitenstetten, Austr. Inf., d. p. *Amstetten*, monium. (1187) 287, 20.
 Selboli (or.), Selpoli (sp. X), provincia confinis episcopatus Misnensi (948) 339, 10. (968) 343, 30. (996) 46, 20.
 Selci dole (or.) locat.; fort. *Želč*, g. *Zeltsch*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
 Selechouici (or.), Zelechouicz (c. XVII), Zelechouicz (c. XVIII); fortasse *Želechovice*, d. p. *Lišov*, g. *Lišov*; villa monii. Gradic. (1078) (84, 1). (1126) (111, 15). (1160) 195, 20.
 Seleu, Seleov, Selev, Selewe (or.), Syloa, Siloe, Sylve (c. XII); *Želivo*, g. *Seelau*, d. p. *Něm. Brod*, g. *Deutschbrod*; predium ecclae. Pragensis (1144) 142, 1. (1146/8) 162, 30. monium. ord. Praem.; abb.: *Godscalcus* (cc. 1150 sq.); Otto (1189). Antiqua via, que conduit ad Seleu (1178) 253, 5.
 Selidedici (or.); *Želetice*, d. p. *Kyjov*, g. *Gaya*; villa ecclae. Bracizlauen. (cc. 1131) 122, 10.
 Selliz v. Sedice.
 Selmice v. Solnic.
 Selpoli v. Selboli.
 Sematha (sp. XII); *Zemata*; homo eccl. Boleslav. in villa Lubcich (1052?) 360, 15.
 Semisissus (c. XI), *Zemišizn*, fidelis Svatopluci, principis Moraviae (880) 19, 20.
 Semitesich (or.) locat.; *Zeměšice*?; villa, ubi terra praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 1.
 Semris (sp. XII); *Zemřiz*?; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
 Senacsin (c. XII); *Senečnice*, g. *Seneschnitz*, d. p. *Příbram*; reditus ecclae. Wissegrad. (1130) 114, 5.
 Senadicih (sp. XIII) locat.; *Senatice* domus saltuarii prope *Kladrubby*, g. *Kladrau*; quondam villa, ubi aratrum monii. Cladrub. (1115) 402, 15, 30.
Senice, g. *Gross-Senitz* v. Scennicze.
 Sepulcrarii (or.), custodes Sepulchri dominici, fratres de Sepulcro (1188) 292, 10. (1191) 303, 1, 5.
 ss. Sergii et Bachi card. diac.: Gregorius (1144 sq.).
 Sernossiech v. Zernozechch.
 Serotin (sp. XIV); *Zerotin*; Hinc de —, cruci-signatus miles, Olomucensis dioc. (1187) 441, 5. *V. et. Siratine*.
- Ses* (sp. XII); *Žez*; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Branice (1088?) 333, 1, 15.
Seslavce al. Soslávky v. Sezlauci.
 Sestocech v. Restocech.
 Sesur (sp. XII); *Žezúr*; cervisiarius eccl. Wissegrad. (1088?) 335, 10, 20.
 Seteh (sp. XII); *Setěch*; campanarius ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
 Seuerus (c. XI), Severus (sp. XIII); *Šebř*, ep. Pragensis (1045) 354, 15. 356, 5. (1046) 51, 20. (1048) 358, 5. 362, 5. (1052) 52, 10. (1031/67) 61, 20.
 Sezema v. Zezema.
 Sezlauci (or.); *Soslávky al. Seslavce*, d. p. *Chrudim*; villa curiae Jesutboricensis (cc. 1131) 121, 10.
 Seztocch, Seztocch v. Restocech.
 Sfentopulchus v. Zuentopolcus.
 Shets v. Cec.
 Shexhin v. Cécyn.
 Siboto, praepositus Saltzburg. (1170) 220, 1. (1172) 230, 15. 231, 10. 232, 20. 234, 1. 235, 20. (1173) 236, 25. (1174) 240, 10.
Šibřina, g. *Sibřin* v. Zebrin.
 Siburge (or.) filius Castos (1194) 315, 15.
 Sigehardus, patriarcha Aquilegiensis, (1077) 81, 30.
 Sigewinus (c. XII), arep. Coloniensis (1086) 94, 5.
 Sigifridus, Sigifredus, Sifridus, Syfridus. S[igifridus], arep. Bremensis (1169) 212, 5.
 Sigifredus (c. XI) I, arep. Maguntinus (1073) 65, 20. (1074) 71, 5. 72, 25. (1074/75) 78, 10.
 Sigifridus (c. XII), ep. Augustensis (1081) 89, 10.
 Sifridus (c. XIV), ep. Spirensis (1144) 142, 20.
 Sifridus (or.), Syfridus (c. XIV), prepositus Wissegrad. (1194) 313, 15. 315, 10. (1196) 320, 15.
 Sigifridus comes de Boineburg (1192) 307, 25.
 S[ifridus] burgravius de Aldenburg (1171) 229, 15.
 Sifridus (or.) frater Henrici Chideliz, testis (1160) 198, 20.
 Sifridus (c. XIV) miles Milgosti comitis (1196) 320, 20.
- Sigimar (c.) nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Signia, Segni, It., prov. Roma, distr. Velletri; (1152) 174, 1.
 Sihlich, Sihlicih (sp. XII); locat. fortasse *Žichlice*, g. *Schichlitz*, d. p. *Teplice*, g. *Teplitz*; quondam duo villae, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 10, 20.
 Sihovice (sp. XIII); *Žichovice*, d. p. *Sušice*, g. *Schüttenhofen*; villa monii. Břevnov. (1045) 353, 20.
 Syloa, Siloe v. Seleu.
 Silvester (or.), abb. de Zasauua (1160) 196, 15.
 Silva Candida; eps.: Hunpertus (1052).
 b. Symmachus (sp. X) papa († 973) 345, 10.
 Sina (sp. XII); *Siňa*; custos ecclesiae Boleslav. in villa Bezenez (1052?) 360, 15.
 Sinaz (sp. XII), Zynias (c. XIII) locat.; *Žiňany*, d. p. *Benešov*, g. *Beneschau*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 376, 5, 20. villa monii. Ostrov. (1085/9) 98, 30.
 Sinogorus (sp. XII); *Sinohor*; custos ecclesiae Boleslav. in villa Velprideh (1052?) 360, 15.
 Zinogor (sp. XIII) arator monii. Cladrub. in villa Leschaz (1115) 399, 20. (1186) 433, 20.

- Siracouicĥ** (or.) *locat.*, Zirakovici, Zierakowicz (c. XVII); *Zirakovice*, quondam prope Zdounky, d. p. Kroměříž, g. Kremsier; villa, ubi terra ecclae. Spitignevensis (cc. 1131) 122, 1. villa monii. Gradic. (1196) 319, 1.
- Siratine** (or.) *locat.*; *Žerotín*, d. p. Sternberg; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5). V. et. Serotin.
- Syrau** v. Sarōwe.
- Sirech** (c. XIV); *Žiret*; testis (1185) 279, 1.
- Syrifih** (sp. XII) fortasse *Jirice* alias *Žitice* prope Kostelec n. L.; villa, ubi homo ecclesiae Bole-slav. (1052?) 360, 15.
- Sirouici** (or.), Zierowicz (c. XVII), Zirowiczi (c. XVIII); fortasse *Žeravice*, d. p. Přerov, g. Přerav; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) (84, 1). (1126) (111, 15). (1160) 196, 1.
- Sisencou**, Sizinkou (or.), Sizengou (ed.); *Žinkovy*, g. *Žinkau*, d. p. Přestice; Olricus de — (1177 sq.).
- Sitiniz** (or.), *locat.*: Sytenicĥ (sp. XIV), Sitini-chĥ (c. XIII), Sitinicĥ (c. XII); *Žitenice*, g. *Schüttenitz*, d. p. Litoměřice, g. *Leitmeritz*; villa, ubi vinitor ecclae. Lutomericensis (cc. 1057) (57, 1). 364, 25. villa ecclae. Wissegrad. (1088?) 373, 15, 30. (1130) 113, 1. (1178) 252, 25.
- Sytno** v. Zitne.
- Suanici** (or.); *Živanice*, d. p. Pardubice; villa eccl. s. Wencezlai Olomuc. (cc. 1131) 121, 10.
- Siuohoschi** (c. XIII), Siuogossici (sp. XIV) *locat.*; *Živošoft*, d. p. Benešov, g. Beneschau; villa in provincia Boyzensi, ubi cocus ecclesiae Luto-meric. (cc. 1057) (59, 1). 365, 5.
- Sivohibice** (sp. XIII); *Žihobce*, d. p. Sušice; villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20.
- Sizengou, Sizinkou v. Sisencou.
- Slaiybor** v. Zlauebor.
- Slaný**, g. *Schlan* v. Nazlanem.
- Slapnik** v. Zlapnic.
- Slatina** v. Lutín et Zlatina.
- Slatyunicę** (c. XIII); *Slativnice*, nunc *Únětický potok* (1125/40) 130, 10.
- Slaua** v. Zlaua.
- Slauata** v. Zlawata.
- Slauko** v. Zlawec.
- Slauabor**, Slauibor v. Zlauebor.
- Slauon**, Slavon v. Zlauon.
- Slauonin** (or.); *Slavonin*, g. *Schnobolin*, d. p. Olomuc; villa praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
- Sleuici**, Slewici (sp. XIII); *Šlovica* prope *Křivoklát*, g. *Pürglitz*; villa monii. Cladrub. (1115) 397, 1. (1186) 429, 20.
- Slivniz** (or.), *Slivnice*, villa eccl. Wissegr. quondam prope Podivin (1178) 252, 15.
- Slougenzin** marcha (or.) (860) 6, 1.
- Slugota** (sp. XII); *Sluhota*; homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) 376, 5, 20.
- Slusine** (or.) *locat.*; *Služín*, d. p. Prostějov, g. *Prossnitz*; villa ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5).
- Smersicĥ** (or.) *locat.*; *Smržice*, d. p. Prostějov, g. *Prossnitz*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1. (119, 5).
- Smidingen** (ed.), Rupertus de —, testis dona-tionis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
- Smil** v. Zmil.
- Smilcoviz** (or.); fortasse *Smilovice Staré*, d. p. Louny, g. *Laun*; villa Hgrdieboronis cognati Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 10.
- Smilek** (or.) testis (1174/8) 254, 10.
- Smilovice** (sp. XIII); *Smilovice*, d. p. Příbram; villa monii Břevnov (1045) 353, 5.
- Smolin**, Smoln (sp. XIII); *Smolin* quondam villa, ubi mansiones monii. Cladrub. (1186) 436, 10, 20.
- Smržice** v. Smersicĥ.
- Sobata** (sp. XII) scutellarius ecclesiae Wissegrad. in villa Pzariĥ (1088?) 376, 15, 20.
- Sobata** (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. in villa Nagouicĥ (1088?) 382, 10, 20.
- Sobebruzi** (or.); *Soběbřichy*, quondam prope Bu-čovice, g. *Butschowitz*; villa eccl. Bracizlaueu. (cc. 1131) 123, 1.
- Sobek** (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. Na-nezmĥe (1088?) 375, 15, 25.
- Sobegherd** (or.); *Soběhrd*; filius Pribizlai Grossi (1189) 297, 25.
- Zobegirt** (or.); *Soběhrd*; testis (1193) 309, 10.
- Sobegričeh** (or.) *locat.*; *Soběhrby*; villa quondam eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 1.
- Soberazi** (or.); *Soběrazy*, iam non exstat; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.
- Sobetlaus**, Sobezlaus, Sobezlavs, Sobieslaus v. Zobezlaus.
- Sobik** (sp. XII) cervisiarius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Sobnouo** (or.); *Soběnov* (?), quondam villa eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 5.
- Sobolcouicĥ** (or.) *locat.*; *Sobůlky*, d. p. Kyjov, g. *Gaya*; villa, ubi terra eccl. Bracizlaueu. (cc. 1131) 122, 10.
- Solnic** (or.); *Selmice al. Semnice*, d. p. Pardubice; villa monii. Sedlec. (1142/8) 156, 25.
- Sophia** (sp. XIV) coniux Wilhelmi de Pulín (1173) 416, 15.
- Soprě** v. Zoprche.
- Sorabi**, Surabi (c.) (807) 2, 20.
- Sorau** v. Sarōwe.
- Souolusci** (or.); *Sovolusky* quondam prope Do-brovice; villa eccl. Znoymensis (cc. 1131) 123, 5.
- Span** (sp. XII); fortasse *Scepan corrigendum*; filius Quasinae, homo ecclesiae Boleslav. ad agenda quaeque negotia (1052?) 360, 10.
- Speciocneus** v. Spitigneu.
- Speculiſuliensis** (sp. X) ecclesia, que et Ongutu-rensis nuncupatur; ep.: Methodius (824/7).
- Spelunca**, capella s. Johannis Bapt. ad monium Ostrov. pertinens; Sv. *Jan pod skalou*, g. *St. Johann unter dem Felsen prope Beroun*; (1037/55) 52, 30.
- Sphentopulchus** v. Zuentopolcus.
- Spira**, g. *Speyer*, Bav. *Rgb. Pfalz*; epi.: [Bal-dericus] (976) 40, 30. Sifridus (1144) 142, 20.
- Spřice**, g. *Welperschitz*, v. Erposiz.
- Spitigneu** (or.), Spitignev (sp. XII); *Spytiĥněv*, g. *Spitinau*, d. p. Uh. *Hradiště*, g. *Ung.-Hra-disch*; civitas Mor. (1052?) 361, 15. Spitigne-uensis eccl. (cc. 1131) 121, 10.
- Spitigneu**, Spitigneus, Zpitihneus (or.), Specio neus, Zpitigneu, Zpitig-neus (c.), Sspitigneus (sp.); *Spytiĥněv*.

- Spitigneus (or.), Speciocneus (c. XII), Zpitigneus (sp. XIII), Sspitigneus (sp. XIV), filius Bretzlavi I ducis (1048) 358, 10. II dux Boem. (cc. 1057) 54, 25. 363, 10. (1055/61) 60, 15, 20. († 1075) 80, 5.
- Spitigneu (or.), Zpitigneu, Zpitigneus (c. XIV), filius ducis Boriwoy (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Zpitihneus (or.), Zpitigneus (sp. XIV) princeps de Brinen (1195) 445, 30. [dux Morav.] testis (1197) 324, 30. Frater eius: Zwatopluk.
- Squirino v. Skuirino.
- Srbce, g. Srbetž, v. Zerbcih.
- Sremesna (or.); Třemošná, d. p. Plzeň, g. Pilsen; (1180/82) 266, 25.
- Srin (c. XI); Srm; arator monii. Strahov in villa Wirbne (1143/8) 161, 10.
- Srinek (c. XIII); Srněk; de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
- Ssedleata v. Sedlata.
- Sspitigneus v. Spitigneu.
- Sstorian v. Ztoian.
- Ssupa (sp. XII); Stupno horní, d. p. Plzeň, g. Pilsen; villa epatus Prag. (1146) 409, 10.
- Ssvan v. Zvan.
- Stabulum; Stavelot, g. Stablo, Belgia, prov. Lüttich; Stabulensis, Stabulonensis (c. XII) abb. Wibaldus (1144 sq.).
- Stach (sp. XII) scutarius, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
- Stanko (or.); Staněk; can. eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
- Stanko (c. XIII) capellanus (1187) 289, 20.
- Stanek (sp. XII) servus eccl. Boleslav. in Cresenic (1052?) 359, 25.
- Stancovice (sp. XIII); Stankov dolní, g. Unter-Stankau, d. p. Sušice, g. Schüttenhofen; villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20.
- Stanek v. Stanko.
- Stare zedlo, Nastaremsedle, Naztaremzedle (sp. XIII); Staré sedlo, g. Altsattel, d. p. Tachov, g. Tachau; villa (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1, 5.
- Ztare zedlo (sp. XIII); Staré sedlo quondam prope Uterý, g. Neumarkt, d. p. Teplá, g. Tepl; villa hospitalis Jerosolimit. (1183) 418, 30. (1185) 424, 1.
- Stasowy (c. XIII) locat.; Stašov, d. p. Hořice; villa monii. Ostrov. (1085/9) 98, 30.
- Stazlaus v. Sdezlaus.
- Steff nus v. Stephanus.
- Steico v. Heinricus II ep. Olomuc.
- Steimveld, Steiueld, Steinveld (c. XII), Steinveld (c. XV); Steinfeld, Rheinprov. Rgb. Aachen; monium. ord. Praem. (1143/8) 160, 5. Prep.: Ebervinus (1143/8); Vlricus (1153 sq.). Prior: [Warnerus] (1153/70) 226, 1.
- Stemnicze v. Scennicze.
- Stephanus, Stephan, Schepan (or.), Stefanus, Scepan (c.), Scsepan (sp.); Štěpán.
- Stephanus V papa (885) 23, 10. 27, 20. (890) 29, 1.
- Stephanus, presbyter missus ad Sclavos (885) 27, 10.
- Stephanus (c. XIII) scriniarius s. Romane eccl. (993) 46, 1.
- Steffanus (c. XVIII) capellanus (1185) 277, 20.
- Scepan (c. XVI) filius Boriwoy, testis (cc. 1170) 224, 10.
- Stephanus (sp. XIV) de Medlov, testis (1173) 417, 1.
- Stephanus (or.), pincerna (1177) 247, 25.
- Stephanus Baroci, procurator eccl. s. Marci Venetiis (1181) 262, 1.
- Stephan (or.) cum patre suo Milgozt, testes (1180/82) 266, 25.
- Schepan (or.) testis de Sremesna (1180/82) 266, 25.
- Scepan (c. XIV) testis (1185) 279, 1.
- Stephanus (c. XIII) castellanus de Netolic (1187) 289, 25. 440, 20.
- Stephanus (c. XIII) testis (1187) 289, 25. 440, 20.
- Stephanus (or.) Morkowic, testis (1188) 294, 1.
- Frater eius: Radoslaus (1188).
- Scsepan (sp. XII), Scepan (sp. XIII) campanarius eccl. Wissegrad. Naletni (1088?) 383, 10, 20.
- Scepan suiaty (s. XIII in.) (60, 1). 365, 10.
- s. Stephani eccl. v. Lutomerici, Patavia; s. St. monium. v. Gradisc.
- Stetin (or.); Zđtín, d. p. Ml. Boleslav, g. Jung-Bunzlau; (1185) 285, 20. villa hospit. Hierosolymitani (1189) 297, 1.
- Stibor, Stiborius v. Cstibor.
- Stichouici (or.); Stychowicz (c. XVIII), Cythowicz (c. XVII); Stichovice, d. p. Prostějov, g. Prossnitz; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) (84, 1.) (1126) (111, 15). (1160) 196, 1.
- Stico, Stiko v. Heinricus II, ep. Olom.
- Styra, Styria; Steiermark; (1173) 236, 30. Marchi; Othacarus V (1158 sq.); Otacarus VI (1174).
- Stizlaus v. Sdezlaus.
- Stogen (or.); Stojen; testis (1180/82) 267, 1. Cf. Stoyan.
- Stoyan v. Ztoian.
- Spicki (or.); Špičky, g. Speitsch, d. p. Hranice, g. Mähr. Weisskirchen; villa, ubi terra heremitae Jurik (1169) 218, 30.
- Strabol (sp. XIII) locus prope villam Lubcici (993) 348, 25.
- Strachotin, Strachtin (or.), Strahomin (sp. XII), locat.: Ztrachotine (sp. XII); Strachotin, g. Tracht, d. p. Hustopeč, g. Auspitz; castrum, civitas Mor. (1051) 51, 30. (1052?) 361, 20. (1073) 370, 10. (1174/8) 255, 15.
- Strachotin (or.); Strachotice, g. Rausenbruck, d. p. Znojmo, g. Znaim; capella s. Georgii spectans ad monium Lucense (1190) 300, 15.
- Stragouia, Mons Syon (or.), Mons Sion (c. XI), Stragouwe (sp. XIII), Strahov, monium. ord. Praem. ap. Pragm (1143/8) 158, 35. Abb.: Albertus (1175 sq.); Gezo (1153 sq.).
- Stran, recte Stranná v. Naztranem.
- Stras, Straz, Ztras, Ztrase; Straš.
- Straz (sp. XI); vinitor eccl. Wissegrad. in villa Sitinicih (1088?) 374, 1, 15.
- Straz (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
- Ztras (sp. XII) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Potliscimi (1088?) (379, 1, 5).
- Stras (sp. XIII) donator aratri in villa Cisicih (1115) 402, 10. (1186) 434, 15.
- Stras, Straz, Ztras, Ztrase (sp. XIII) cultor vineae monii. Cladrub. in villa Vgrez (1115) 399, 5, 10. (1186) 431, 10, 25.

Ztras (c. XV), tornator picariorum, servus monii.
Strahov. (1143/8) 161, 5.

Strasisce (or.); *Straziště*, g. *Stradischt*, d. p. *Kra-lovice*; villa monii. Plas. (1192/3) 311, 5.

Strasnic (c. XIV); *Strasnice staré*, d. p. *Krdl. Vinohrady*; (1185) 279, 1.

Strasouici (or.); *Strážovice*, d. p. *Kyjov*, g. *Gaya*; villa eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 122, 10.

Straz v. Straz.

Streissenreut, praedium. monii *Reichenbach* in *Bav.* (1188) 294, 20.

Strelcih (or.) locat.; fortasse *Střelice*, d. p. *Litovel*, g. *Littau*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.

Střeschowitz, b. *Třešovice*, v. Tressowicz.

Stresmaren (or.), locus in ducatu Privinae (860) 6, 1.

Stříbrnice v. Zrebrniceh.

Stryj v. Ztir.

Střizov v. Nastrezeue.

Strnounic; *Strnovník*; silva prope fl. Sazava (post 1037) 51, 10.

Stroyec (or.); *Strojek*; testis (1180/82) 266, 20.

Stromata (c. XIII) pistor et molendinarius castri Lutomer. (cc. 1057) <59, 5>. 365, 5.

Stromogin (c.) in comitatu Koceli (868) 6, 30.

Stropniz (c. XIII); *Stropnický potok*, g. *Strobnitz*; (1185) 280, 5.

Studene dole (or.) locat.; *Studenec*, d. p. *Prostějov*, g. *Prossnitz*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.

Suolenez (or.); *Stolinky*, *perperam Drummy*, g. *Drum*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; circiutus Sdezlai cognati Groznatae (1197) 324, 5.

Sturm (or.); filius eius Cunrat (1192).

Stzybor v. Cstibor.

Suadow (c. XIII); *Svádov*, locus iuxta quem campus eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 15. V. et. Swadou.

Suaysin, Suesin, Swssingen (or.), Sweyssin, Swesin (sp. XIII); *Svojšin*, g. *Schweissing*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies*; Odalricus et Benada de — (1177) Stibor de — (1197).

Suar (or.); *Svar*; nobilis Moraviae (1174) 239, 15.

Swar, Zuar (c. XIV) testis (1180) 261, 25.

Zuar, Zubar, Zwar (sp. XIII) custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 15, 30.

Suataua v. Zuataua.

Suatopluc (or.), Swathopluch (c. XIII), Zuatopluc, Zuatopluk (sp. XIII) dux Olomuc. († cc. 1131) 120, 5. dux Boem. (1107/9) 106, 20. († 1115) 402, 15. († 1186) 434, 15.

Suatopluc (or.), Zuatopluc (sp. XII) filius Wladizlai I regis (1165) 205, 15. (1167) 412, 20.

Zuatopluk (sp. XIV) princeps de Brinen (1195) 445, 30. Frater eius: Zpitigneus (1195).

V. et. Zuentopolcus.

Sucha v. Zucha.

Suchohrdly, g. *Zuckerhandl* v. Zuchogurdli.

Suda v. Zuda.

Sudislav, g. *Solislaw* v. Zulizlao.

Suebos (sp. XII); *Svëbož*; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Uinar (1088?) <390, 25>.

Suesin v. Suaysin.

Suest (or.), Zuest, Zwezt (c.); *Zvěst*.

Zwezt (c. XVI), iudex curie regis Boem. (cc. 1170) 224, 10.

Suest (or.), testis (1192/3) 311, 10.

Zuest (sp. XII) tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Losenicih (1052?) 360, 5.

Suevia, *Schwaben*; Sueuorum dux: Conradus frater Friderici (1118) 108, 15. postea Conradus III rex; Fridericus II (1118 sq.); Fridericus IV filius Conradi III regis (1158 sq.).

Suhomazleh (sp. XII) locat.; *Suchomasty*, d. p. *Hořovice*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 381, 10, 20.

Suhsici (or.), Susiczi (c. XVII), Sussiczi (c. XVIII); *Sušice*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau*; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 196, 1.

Suinarih v. Zuinarih.

Suitici, locat.: Suiticih (sp. XII) villa in provincia Boizez, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 383, 10, 20.

Sulislau, Sulizlaus v. Zulislaus.

Sulpize v. Zulbiza.

Sulzebach (c. XIV) Geuehardus comes de —, (1144) 142, 30.

Suma, Summa (sp. XII); *Šuma*; piscator eccl. Wissegrad. in villa Mocropizi (1088?) 382, 10, 20.

Suogbog v. Zuoybog.

Suoiata v. Zuoiata.

Surabi v. Sorabi.

Sušany, g. *Zuscha* v. Zussan.

Susiczi, Sussiczi v. Suhsici.

Suzinbach (ed.), Adalpertus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.

Švábenice v. Zuabenice.

Swadou (or.); *Svádov*, g. *Schwaden*, d. p. *Ústí n. L.*; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15. V. et. Suadow.

Suatopluk v. Suatopluc et Zuentopolcus.

Svd; *Súd*; rusticus eccl. Lutomer. (saec. XII ex.) <59, 15>.

Sweyssin v. Suaysin.

Sventopolcus v. Zuentopolcus.

Swerad (sp. XII); *Svěrad*; servus eccl. Boleslav. de villa Podliscin (1052?) 359, 25.

Swesin v. Suaysin.

Swoysa v. Zuoyasa.

Swoysici, locat.: Swoysicyh (c. XIII); *Svojšice*, g. *Swuschitz*, d. p. *Blatná*; villa monii Ostrov. (1012/37) 50, 20.

Soratha v. Zuratca.

Swrbaha (or.), *Schwurbach* alias *Höllbach*, fl. Bav. septemtrion. (1061) 60, 35. 61, 1.

Swssingen v. Suaysin.

Szezema v. Zezema.

Szheschin v. Cęcyn.

Szmiłowa (c. XIV); *Smilov*, g. *Schmidles*, d. p. *Žlutice*, g. *Luditz*; villa monii Ossek (1196) 320, 10.

T.

Tacgolfus (sp. XII), Thacholf (sp. XIII), comes de Boemia (861?) 335, 10. († 1012) 351, 1.

Tacholf [comes] testis (847) 3, 30.

Taeskingen (ed.), Wolfram et Cunradus de —, fratres, testes donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.

- Tahoue (sp. XIII) locat.; Tachov, g. Tachau; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.
- Tan, Than (sp. XIII), homo monii. Cladrub. (1115) 397, 10. 398, 5. (1186) 429, 15, 25, 430, 15. Cf. Ten.
- Tarvisium (ed.), Tarvis (1172) 234, 15.
- Tasalci (or.), Tasalky (c. XVII), Tesalczi (c. XVIII), locat.: Tasalech (or.); Tážaly, d. p. Olomouc, g. Olmütz; villa monii. Gradic. (1078) 84, 1. (1126) [111, 15]. (1160) 196, 1. ibd. terra ecclae. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.
- Tasovsko (or.); Tasov, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15.
- Tauberwitz, b. Doubravice v. Dubrauiz.
- Taurinum, Torino, (1162) 201, 5. Taurinense palatium (1178) 251, 20.
- Tážaly v. Tasalci.
- Tecalec (or.), Tekalecz (c. XVIII), vivarium piscium monii Gradic. (1078) 84, 5. (1160) 196, 5.
- Tečovice v. Cetisouicich.
- Tedlebus, Tedlevus v. Detlebus.
- Teh v. Trz.
- Teha (sp. XII); Těcha; de familia eccl. Wissegrad. de Tinec (1088?) 390, 30.
- Tehan (sp. XII); Těchan; cocus eccl. Wissegrad. in villa Bazcsi (1088?) 378, 1, 15.
- Tehan (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. in villa Lobecsi (1088?) 378, 5, 15.
- Tehan (sp. XIII) tornator monii. Cladrub. (in villa Drakouicich) (1115) 398, 10. (1186) 431, 15.
- Tehna (sp. XII); Těchna; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
- Tehna (sp. XII) de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) 390, 10.
- Teinéz v. Tinez.
- Telcna, Telzna (sp. XIII); Tlučná, d. p. Plzeň, g. Pilsen; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 5. (1186) 433, 5.
- Telcov, g. Töltsch v. Tulchowe.
- Telcici (c. XV), Telčice?; villa quondam monii. Strahov. (1143/8) 161, 15.
- Temata (sp. XII); Těmata; homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
- Ten, Then (sp. XIII); Těn; dusnik in villa Lipan (1115) 397, 15. (1186) 429, 25. 430, 1.
- Tento (c.) nobilis in comitatu Arbonis (903/6) 34, 25.
- Teobaldus v. Depoldus.
- Theodericus v. Theodericus.
- Tepla, Těpla (or.); Teplá, g. Tepl ab Cheb (Eger) versus merid. et or. villa (1197) 326, 5. 328, 25. 330, 15. monium. b. Marię ord. Praem. (1197) 324, 1. 326, 15. 330, 5. Theplensis (or.) abbas (1197) 324, 10 sq. 328, 15. 329, 15. Canonici de Tepla (1197) 328, 15.
- Terek (sp. XII) filius Jac, salsamentarius ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
- Tergona (sp. XIII); Trhoň; faber monii. Cladrub. in villa Goseticich (1115) 398, 25. (1186) 431, 5, 25.
- Ternaau, Ternoua (or.), Trnová rivus ap. vicum Trnová, g. Tirna, d. p. Tachov; (1177) 245, 10.
- Ternovas (c. XIII), Trnovass (sp. XIV) locat.; Trnovany, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa, ubi terra fabri ecclesiae Lutomer. (cc. 1057) 364, 25.
- Ternovaz (c. XIII), Trnovass (sp. XIV) locat.; Trnovany, g. Turn, d. p. Teplice, g. Teplitz; villa in provincia Belinensi, ubi custos apum ecclesiae Lutomer. (cc. 1057) 365, 10. 365, 1.
- Trinouaz (sp. XII) locat.; Trnovany prope Zatec, g. Saaž; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 384, 10–20.
- Terra sancta (1188) 441, 30.
- Terricus v. Theodericus.
- Tersaleh (or.) locat.; Tršaly quondam ab Přerov meridiem versus; villa, ubi terra eccl. Přerouensis (cc. 1131) 120, 10.
- Terza, Terzan, Tirzen (sp. XIII); Trsa, Trsen; carpentarius monii. Cladrub. (1115) 399, 10. (1186) 432, 1, 25.
- Tesalczi v. Tasalci.
- Tesata (c. XVIII); Těšata; homo monii. Gradic. (1078) 84, 5.
- Tesaz (or.) locat.; fortasse Těšany, d. p. Hustopeč, g. Auspitz; villa, ubi terra eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 5.
- Teskoy v. Chisko.
- Tesec, Tesek (sp. XIII); Těšek; custos apum ecclesiae Lutomer. in villa Ternovaz (cc. 1057) 365, 10. 365, 1.
- Tesen (sp. XII); Těšen; ministerialis eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
- Tesen (sp. XII) servus eccl. Wissegrad. in villa Noztuleh (1088?) 377, 15, 25.
- Tesen, Tessen, Tezen, Thezen (sp. XIII) solutor salis monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 5, 30.
- Cf. et. Thechen.
- Tesik (or.); Těšik?; locus in regione apud Děčín, g. Tetschen; (1169) 217, 20.
- Tesik, Tezic (sp. XIII); Těšik; donator vgezd in villa Jancic (1115) 402, 5. (1186) 434, 15.
- Těšice v. Cesici.
- Tethin v. Tetin.
- Tetik (sp. XIII); Tetik; zclaznik monii. Cladrub. in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 431, 20.
- Tetin, Tethin (sp. XII); Tetin prope Beroun mons (1088?) 382, 5, 20. castrum, ubi homines ecclae. Wissegrad. (1088?) 390, 25.
- Tetinensis, Tethinensis (sp. XII) provincia, Tetinsko, locat.: W tetinscse (sp. XII) (1088?) 381, 5, 15. 387, 1, 20.
- Tetschen, b. Děčín v. Dacsin.
- Teutonica terra v. Theuthonia.
- Tevtonici episcopi (1187) 287, 35.
- Tezen v. Tesen.
- Tezic v. Tesik.
- Tezlin (sp. XII); Ticelinus; prepositus Gradensis (1073) 370, 15.
- Thacholf v. Tagolfus.
- Than v. Tan.
- Theadagus (c. XIII) episcopus Pragensis (1000) 47, 20.
- Thechen (or.); Těčen; filius Radone de Breza, testis (1180/82) 266, 25.
- Thema, Thimo, Thima; Těma, Tíma.
- Thema (or.) testis (1188) 294, 1.
- Thimo (or.) testis (1192) 307, 5.
- Thima (sp. XII) homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.

Then v. Ten.

Theobaldus v. Depoldus.

Theodewinus (or.), s. Rufine ep. (1145) 145, 30.

Theodericus, Teodericus, Theodricus, Thidricus, Tidricus, Derrich, Detrih (or.), Diotrich, Terricus (c.), Diotricus (sp.).

Diotricus (sp. X) arep. Treuerensis (973) 344, 25.

Theodericus (c. XII), ep. Wirdinensis (1086) 94, 5.

Teodericus (or.), Terricus (c. XIV) can. Wissegrad. ? (1180/2) 266, 10. (1185) 278, 20.

Theodricus, Thidricus, Tidricus (or.), Theodericus (sp. XIII), abb. de Gradis (1184) 274, 15. (1185) 424, 25. (1188) 293, 25. (1189) 297, 20.

Theodericus (or.) marchio Lusicensis [filius Conrad de Wettin] (1162) 199, 20. (1165) 203, 15. (1171) 229, 15.

Diotrich (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.

Dietricus de Leicheligen, testis donationis Gerburgae ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.

Theodoricus (c. XVIII) de Prodiva, testis (1183) 270, 25.

Detrih (or.) testis (1194) 313, 20.

Theodrici (or.) de Rouni soror (1194) 315, 10.

Derrich (or.) [pro: Detrich] Nedameriz, testis (1195/7) 323, 5. Frater eius: Gothebor.

Theodonis villa, fr. Thionville, g. Diedenhofen, civ. Lotharingiae (805) 1, 10.

Theodora (or.), uxor Henrici II Jasomirgott (1156) 174, 25.

Theophanu (or.) imperatrix (991) 42, 15. Filius: Otto III Rom. rex.

Theotmarus (c.), Juuauensis (Salisburgensis) arep. (900) 29, 30. 33, 15. (903/6) 34, 20, 30.

Theplensis v. Tepla.

Theubaldus v. Depoldus.

Theuthonia, Teutonica, Thevtonica terra (sp. XIII) (1115) 395, 5. (1186) 426, 30. 427, 10.

Theutonic, Theutunici (c. XV) (1174/8) 256—257, Tevtonici epi. (1187) 287, 25.

Theza (sp. XII); Těša; filius Negropilionis, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.

Thezen v. Tesen.

Thidlebus v. Dethlebus.

Thidricus v. Theodericus.

Thietboldus v. Depoldus.

Thima, Thimo v. Thema.

Thirnow v. Trinowa.

Thischö v. Chisko.

Thomas (or.), Thomas (c.); Tóma.

Thomas (or.), presb. card. tt. Vestine (1145) 145, 30.

Thomas (c. XV), decanus Olomuc. (1143) 138, 10.

Thoma (c. XII) testis (s. XII) ex. 331, 30.

Thoma (sp. XII) filius Bozehae de familia ecclesiae Wissegrad. de Tinec (1088?) 390, 30.

Thoma (c. XV), homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.

Throian v. Troian.

Thuringia v. Duringia.

Tibaldus v. Depoldus.

Tidricus v. Theodericus.

Tieboldus v. Depoldus.

Tiefenbach v. Dieffenbach.

Tieseticzi (c. XVII), Jusatici (or.), Těšetice, g. Tieschetitz, d. p. Olomouc, g. Olmütz; villa monii. Gradic. (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 195, 20.

Tinec (sp. XII), Týnec, villa eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 1, 15.

Tinec (sp. XII); Týnec, Týnice prope Koleč, d. p. Slaný; villa, ubi terra et campanarii eccl. Wissegrad. (1088?) 380, 20. 381, 1. 390, 25.

Tinecs (or.), Tinez (c. XIII), Tinec (sp. XIV), Týnec horní, g. Ober-Tenzel, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz, villa eccl. Lutomer. (cc. 1057) 56. 363, 20.

Tinecs (or.); Týnec; Jarozlaus de — (1194).

V. et. Tinez.

Tinensis (or.); Horšov Týn, g. Bischofteinitz, archidiaconus: Cristophorus (1184/92) 306, 5.

Tinez, Tinz (sp. XIII), fortasse Týnec, g. Teinitz, d. p. Stříbro, g. Mies; villa, ubi calefactor stupe monii. Cladrub. (1115) 399, 1. (1186) 431, 5, 25.

Tinez, Teinéz (or.), Tinec (sp. XII), Tynece, Tynez super Albeam (sp. XIII); Týnec n. L., g. Elbe-teinitz, d. p. Kolín; (1167) 413, 15. villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 418, 25. (1185) 424, 1. (1186) 285, 15. 286, 20.

Tipoldus v. Depoldus.

Tyrremowe (c. XIV); Trmov?, fortasse Dürrmaul, d. p. Kadaň, g. Kaaden; villa monii. Ossek (1196) 320, 10.

Tirzen v. Terza.

Tlučň v. Natleni.

Tlučná v. Telcna.

Tlumačov, g. Tlumatschau, v. Na telmacoue.

Tocek (or.); Toček; testis (1180/82) 266, 25.

Tolossana (Toulouse in Francia) marca (817) 3, 10.

Tonocop (c. XIV), rivus qui in Luboz exteriorem cadit (1181) 264, 20.

Topolaz (or.) locat.; Topolan (c. XVII); Topolany, d. p. Olomouc, g. Olmütz; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 196, 1. ibd. terra ecclae. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5. et terra prepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.

Totnani (or.); Todňané; incolae villae Todně, d. p. Budějovice, g. Budweis (1186) 284, 20.

Traiectum (1165) 209, 15. Traiectensis eps. Conradus (1086) 94, 5.

Traungau v. Trunowe.

Trávník v. Wtraunice.

Trebaní (c.) locat.; Třebáň Hlásná, g. Vorder-Třebáň, d. p. Hořovice; villa, ubi piscatores monii. Ostrov. (1000) 47, 30.

Trebata (sp. XII); Třebata; csasnik in suburbio Satcensi (1088?) 384, 1, 5, 20.

Trebata, Tribata (sp. XIII) cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5.

Třebčice Něm., g. Deutsch-Třebetisch, v. Tripschiz. Třebčín, g. Třebetschein v. Trebsine.

Trebeč (or.); Třebek; testis (1180/82) 267, 1.

Trebeč (sp. XII) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knasawezi (1088?) 380, 10, 20.

Trebeč (sp. XIII) custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.

Trebeic, Trebeith (or.); Třebíč, g. Trebitsch, Mor.; monium. ord. s. Bened. Abb.: Cuno (1174); Nadei (1160).

- Trebeny (sp. XII); *Třebeň*; homo ecclesiae Boleslav. in villa Lusas (1052?) 360, 15.
- Trebenicyh (c. XIII) locat.; *Třebeňice prope Zbraslav*, d. p. *Smichov* (1055/61) 60, 15.
- Trebesici (or.), Trebesici (c. XIII), Trebessici (sp. XIV) *Třebešice*, nunc fortasse *Travčice*, g. *Drabschitz*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz* villa eccl. Lutomerici. (cc. 1057) 56, 5, 15. 363, 20.
- Trebestowicz (sp. XIII) prope Saczka; *Třebestowice*, d. p. *Český Brod*, g. *Böhm.-Brod*; villa monii. Břevnov (993) 348, 25.
- Trebić (sp. XIII) super fluvium Mrilina, villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 419, 10.
- Trebnussi wzi (c. XV) locat.; *Třebnouševs al. Třebšoves velká*, d. p. *Král. Hradec*, g. *Königgrätz*; villa, ubi terra monii. Strahov. (1143/8) 160, 20.
- Trebonchovici (or.); *Třebouchovice*; villa quondam monii Lucensis (1190) 300, 20.
- Trebonin (or.); *Třebonín*, d. p. *Čáslav*; Vbizlaus de — (1194).
- Trebota (sp. XII); *Třebota*; filius Bezdedi, homo ecclesiae Boleslav. in villa Maslouici (1052?) 360, 15.
- Treboua (sp. XII); *Třebovka* fl. in Orlice influens, (1167) 415, 10.
- Trebouane (c. XII); *Třebované*; gens infra terminos episcopatus Pragensis (1086) 94, 15.
- Trebsine (or.) locat.; *Třebčín*, g. *Třeptschein*, d. p. *Prostějov*, g. *Prossnitz*; villa ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5.
- Trebusen (or.), *Třebušín*, g. *Tribsch*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; Bleh de — (1169).
- Trebutichich (c. XIII), Trebucih (sp. XIV); *Třeboutice*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa ubi rustici ecclesiae Lutomerici. (cc. 1057) 57, 5. 364, 25.
- Třebutičky*, g. *Trzebutschka* v. *Tribrusco*. *Třemošná* v. *Sremesna*.
- Třeptschein*, b. *Třebčín* v. *Trebsine*.
- Tressowicz (sp. XIII); *Třešovice*, d. p. *Smichov*; villa cum monte monii. Břevnov (993) 348, 10.
- Treuerensis (c. XII), *Trier*, *Borus. Rhein-Prov.*, areps.: *Diotricus* (973); *Eilbertus* (1086); *Hillinus* (1152).
- Trewina (or.), *Třebničbach*, rivus Bav. (1061) 61, 1.
- Tribata v. *Trebata*.
- Tribrusco (c. XIII), *Tribrusko* (sp. XIV); *Třibrsko*, nunc *Třebutičky*, g. *Trzebutschka*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa ecclesiae Lutomericiensis (cc. 1057) 58, 10. 365, 1.
- Tridentum, *Trienta*, g. *Trient*, it. *Trento*, civ. *Tiroliae*; eps. *Odalschalch* (855) 5, 10.
- Triezniccha (or.), *die Triesting*, fl. *Austr. Inf.* (1002) 48, 1.
- Trihonin (sp. XIII) fortasse *Trhontín*, d. p. *Prachaticae*; villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 419, 1.
- Trinouaz v. *Ternovas*.
- Trinowa, Thirnow (or.); *Trnová*, d. p. *Kralovice*; (1180/82) 267, 1. villa monii. Teplensis (1197) 326, 10.
- Tripschiz (c. XIV); fortasse *Třebčice Německé*, g. *Deutsch-Třebetisch*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; villa, ubi curtile monii. Ossek (1196) 320, 10.
- Tristenice v. *Trztenicea*.
- Triti (c. XII), *Tatry*, g. *Tatra* montes Hungariae septemtr. (1086) 94, 15.
- Trizcouici (sp. XII); *Tržek*, d. p. *Litomyšl*, g. *Leitomischl*; villa, in qua terra monii. Lutomisl. (1167) 413, 15.
- Trnovany v. *Ternovas*.
- Trocs (sp. XII); *Troč*; campanarius eccl. *Wissegrad*. in villa *Tinec* (1088?) 381, 1, 15.
- Troian (or.) filius *Velizlai*, primas (1184) 274, 20.
- Troianus (sp. XIII) filius *Dluhomili*, donator villae *Iwanowic* in *Moravia* (1183) 419, 20.
- Troianus (c. XIII) testis (1187) 289, 25. 440, 20.
- Troianus, Throian (or.), testis (1193) 309, 10. (1192/3) 311, 10.
- Tronac (sp. XII); *Trňák?*; campanarius eccl. *Wissegrad*. in villa *Suhomazleh* (1088?) 381, 15. 382, 15.
- Troscotouice (sp. XII); *Troskotovice*, d. p. *Mikulov*, g. *Nikolsburg*; villa capituli *Boleslav*. (1052?) 362, 1.
- Trnovass v. *Ternovas*.
- Tršaly v. *Tersaleh*.
- Trstenice v. *Trztenicea*.
- Trubine (sp. XIII); *Trubin*, d. p. *Hořovice*; villa, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1125/40) 406, 10.
- Trungowe (c.), *Traungau*, regio *Austr. Sup.* (903/906) 35, 20.
- Trz (sp. XII); fortasse corrigendum: *Teh, Těch*; arator eccl. *Boleslav*. (1052?) 359, 30.
- Tržek v. *Trizcouici*.
- Trztenicea, *Trstenice* (sp. XII) aqua; *Trstenice* nunc *Loučná*, fl. *Boh.* (1073) 370, 15. (1167) 414, 10. *Nasternicy* (sp. XII), *Nā-Tristenici* (c. XII), *Natrstenici*, *Natrestenici* (sp. XII), porta terre (1167) 413, 1. ibd. *theloneum* (993) 349, 10. (1088?) 387, 5, 25. (1130) 113, 1.
- Tschernheit*, b. *Černá hůl* v. *Scernogat*.
- Tschiaschel* v. *Ceaslau*.
- Tubgoz (or.) testis (1180/82) 267, 1.
- Tucapi (or.); *Tučapy*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*; villa eccl. *Olomucensis* (cc. 1131) 118, 25.
- Tucapi (or.); *Tučapy*, d. p. *Holešov*, g. *Holleschau*; villa, ubi terra eccl. *Prerou*. (cc. 1131) 120, 10.
- Tucapi (or.); *Tučapy*, d. p. *Uh. Hradiště*, g. *Ung.-Hradisch*; villa eccl. *Spitigneu*. (cc. 1131) 122, 1.
- Tucleci (or.); *Tukleky?*; (1180/82) 267, 1.
- Tudelieb, *Tudeliep* v. *Dudeleb*.
- Tugast, *Tugust* v. *Domaselich*.
- Tulchowe (c. XIV) fortasse *Telcov*, g. *Töltisch*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; villa monii *Ossek* (1196) 320, 10.
- Tullina (c.), *Tulln*, *Austr. Inf.* (864) 7, 5.
- Tulna (sp. XII) uxor *Suogboh*, hominis eccl. *Wissegrad*. in villa *Potliscim* (1088?) 390, 10.
- Tunzili (c.) nobilis in comitatu *Arbonis* (903/6) 34, 25.
- Turane (sp. XIII); *Tuřany*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan*; villa monii. *Cladrub*. (1115) 401, 20. (1186) 433, 20.
- Turdelingen (ed.), *Witoldus* de —, testis donationis *Richzae*, ducissae *Boh.* (1125) 110, 10.
- Turdmir, testis (saec. XII ex.), *Tordimir* 59, 10.
- Turic (or.); *Tuřice*, d. p. *MI. Boleslav*, g. *Jung-Bunzlau*; *Zebraslaus* de — (1194).
- Turingia v. *Duringia*.
- Turn, b. *Trnovany* v. *Ternovas*.

Turouicich (or.) locat.; Turovice, g. Turowitz, d. p. Holešov, g. Holleschau; villa, ubi terra eccl. Prerov. (cc. 1131) 120, 15.
 Turscha (c. XIV); Tureč, g. Turtsch, d. p. Kadaň, g. Kaaden; villa monii Ossek (1196) 320, 10.
 Tuscia; marchio Henricus (1167) 210, 20.
 Tuscou, Tuskov, locat.: Tuscoue, Tuskove (sp. XIII); Touškov nade Mži, g. Weiss-Tuschkou, d. p. Střibrov, g. Mies; villa, ubi terra et camerarii monii. Cladrub. (1115) 399, 5. 401, 5. (1186) 431, 25. 432, 10. 433, 15.
 Tusculanum (1171) 228, 25. epi.: Imarus (1144); Johannes (1070).
 Tutana (c. XII) de familia eccl. Wissegr. (1100/07) 106, 5.
 Tuto (c.), ep. Ratisbonensis (900) 29, 30.
 Tutundus (sp. X) dux Hunie, quē et Auaria dicitur (824/7) 333, 1.
 Tuurdisse (or.); Tvrđise; castellanus de Godonin (1169) 219, 10.
 Tvrdsā (or.); Tvrđša; castellanus de Podiūin (1174) 239, 15.

U.

Uacezlaus v. Wencezlaus.
 Ubislaus v. Vbizlaus.
 Uerigouic, Vcrigouic (sp. XII); U Krhovic, Krhovice?; custodia, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 381, 10. 381, 10, 20.
 Udalicus, Odalicus, Ōdalicus, Oldricus, Oldricvs, Olrich, Ōlricus, Vdalricus, Vdelricus, Vlricus, Wlricus (or.), Oldrih (facs.), Odalrih, Ūdalricus, Vdalricus, Vldericus, Vthelricus, Ulricus (c.), Uldericus (ed.).
 Udalicus II, patriarcha Aquileiensis (1169) 213, 1. (1177) 249, 30.
 Vdalricus (c. XII), ep. Eistetensis (1086) 94, 5.
 Udalicus, ep. Halverstadensis (1151) 172, 30.
 Udalicus ep. Pataviensis (1110) 106, 25. (1113) 107, 10.
 Olricus, Vdalricus, Vdelricus (or.), Vldericus (c. XIV), prep. Pragensis (1159) 193, 1. (1160) 196, 15. (1165) 205, 15. (1167) 412, 20. (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 223, 30.
 Vlricus, prep. Steinfeldensis (1153/8) 181, 15. 182, 10. 183, 1. 30. 184, 10. 185, 15. 186, 10. 187, 1. 25. 188, 20. 189, 15. 190, 1. (1153/70) 224, 25. 225, 10. 30. 226, 20. 227, 1, 15.
 Odalicus (or.) archipresbyter (1146/8) 163, 15.
 Odalicus dux Bohemiae (1012/37) 50, 15. 51, 1.
 Odalicus, Udalicus, Vdalricus, dux Boemie (1130 sq.) v. Zobeclaus I.
 Ōdalicus, Oldricus, Oldricvs, Ōlricus, Udalicus, Vdalricus, Vdelricus, Vlricus, Wlricus (or.), Ulricus (c.), Uldericus (ed.), dux, filius [Zobeclai I] ducis Boem. (1162) 200, 1 sq. 201, 1. (1165) 203, 30. 204, 1. 5. 209, 10. (1166) 209, 20. (1167) 210, 15. 20. 211, 5. (1168) 211, 15. 20. (1170) 223, 10. (1172) 235, 15. dux Morauorum, frater

Zobeclai II ducis Boem. (1174) 238, 25, 30. 241, 25. (1177) 245, 25. († 1178) 255, 5. Frater eius: Vacezlau dux (1174).
 Vthelricus (c. XIV), comes de Lenceborch (1144) 143, 1.
 Odalicus, Vdalricus (sp. XIII) comes, benefactor monii. Cladrub. (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
 Odalrih testis (847) 3, 30.
 Udalicus, frater Friderici, nob. Bavariae (1100/05) 105, 5.
 Udalicus nobilis et uxor eius Ottilia (1110) 106, 25.
 Ōlricus (or.) filius Stibor (1175) 244, 10.
 Odalicus (or.) de Suaysin (1177) 246, 5.
 Olricus, Oldricus (or.), Udalicus (ed.) de Sisencou (1177) 246, 5. (1179) 259, 20. (1188) 294, 1.
 Oldricus (or.) castellanus de Netolč (1177) 247, 25.
 Oldrih (facs.) testis (1175/8) 251, 10. Frater eius: Predbor.
 Vlricus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
 Ōlricus, Vlricus, Vlrucus (or.), Wlricus (c. XIV) Dirciçlauiz, filius Dirsizlai, (1181) 265, 1. (1180/2) 266, 15. (1189) 297, 20. habens predium in Loman (1192) 306, 25, 35. (1193) 310, 1.
 Udalicus (c. XII) de Loman (1188) 294, 25.
 Olricus (or.) filius Grosnete (1186) 282, 1. Frater eius: Willelmus.
 Vlricus (or.) de Zulizlav (1193) 309, 10.
 Olrich (or.) [filius Ōlrici filii Dirsizlai?] testis (1193) 310, 10.
 Olricus (or.) filius Olrici, testis (1194) 315, 15.
 Ulricus de Iptingen (1194) 311, 15.
 Udo v. Vdo.
 Ūdrč, g. Ūdrtsch v. Vdrche.
 Uelperdeh v. Velpridech.
 Uenanfius (sp. XII) testis (1146) 409, 25.
 Uerdensis episc. v. Verdensis.
 Ugerich v. Vgrez.
 Ugez d. Lasene v. Vgezd.
 Ugoscas, Vgoscas (sp. XII) locat.; Ūhoštany, g. Atschau, d. p. Kadaň, g. Kaaden; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 384, 1, 10, 20.
 U gradisci v. Gradisci.
 Ugricic, Vgricic, Vgricicich (or.), Uhricicz (c. XIV); Uhřičice, d. p. Přerov, g. Přerau; villa, ubi terrae praepositurae s. Wencezlai et terra decani Olomuc. (cc. 1131) 120, 5. villa ecclae. Olomuc. (1174) 238, 35. (1174/8) 255, 5. (1178/81) 262, 35.
 Ugronis (sp. XIII) cocci filia Bolemla (1125/40) 406, 25.
 Ūherce v. Vgrez.
 Ūhersko v. Vgerzco.
 Ūhonice v. Vgonenici.
 Ūhostice al. Vhlostice v. Olgoztiz.
 Uhricicz, Uhřičice v. Ugricic.
 Uinar (sp. XII), locat.: Vinori (c. XII); Vínor, d. p. Karlín, g. Karolinenthal; villa, ubi homines eccl. Wissegrad. (1088?) 390, 25. villa canonicor. Wissegr. (1130) 113, 15.
 Uizocā (sp. XII); Vysoká n. L., g. Wysoka a. d. Elbe, d. p. Pardubice; villa monii. Opatouic. (1073) 369, 20.
 Ūjkovice alias Hejčovice, v. Vykouicich.
 Ūjezd v. Vgezd.
 Ūjezdec v. Vgezdec.

- Uldericus v. Udalricus.
 Ulma, g. *Ulm* (1143) 136, 25.
 Ulricus v. Udalricus.
 Uncine (or.) locat.; fortasse *Unčice*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau*; villa praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.
Unčice, *Ounčice* v. Vnetich.
 Uneticzi, Uneticzy, *Unětice* v. Vnatici.
 Ungaria, Vngaria (or.), Hungaria (c. *XVI*), Ungarie regnum, Hungaricum regnum (1147) 153, 15. (1158) 180, 20. (1160) 197, 15. (1172) 234, 25. (1188) 291, 1. Hungariae, Ungarorum rex (1160) 194, 1. (1174/5) 243, 1. Ungarii, Vngari, Ungorum natio (c.), Ungri (sp. *X*): (900) 32, 5, 20, 30. (973) 37, 20–30. 38, 10, 15. 345, 5, 25.
 Ungarici termini, Ungarorum fines, Ungorum limites (1051) 51, 25. (1056) 53, 20. (1086) 94, 15.
 Vngarie (or.), Boemie etc. preceptor Martinus, frater hospitalis Jerusalem (1186) 281, 10.
 Unil, Vnil (sp. *XIII*); *Uněle*, g. *Unola*, d. p. *Stribro*, g. *Mies*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 433, 10. 436, 25. 437, 1. Marcuardus de — (1115).
 Uodná (sp. *XII*); *Vodná* quondam apud *Lutomysl*, g. *Leitomischl*; ubi circucio monii. Lutomisl. (1167) 415, 1.
 Uratizlani v. Wratizlani.
 Urgruch v. Vrgmueh.
 Uribete (sp. *XII*), *Vrbatae* silva prope Glina in regione ap. *Podlažice*, d. p. *Chrudim*, (1073) 369, 30.
 Uroffus (sp. *X*) archiep. Lauriacensis (824/7) 333, 10. 334, 25.
 Ursbergense monium in Bav. (1143) 136, 25.
 Urula (c.), *die Url*, *rius Austr. Inf.*, qui in fl. *Ybbs* se effundit (903/906) 35, 20.
 Usalkus (c. *XII*) de Chunisgisberch, testis (1188) 294, 25.
 Usebor (sp. *XII*); *Všebor*; primas Boh. (1073) 370, 15.
 Vsebor (c. *XVI*) de Vinarec (cc. 1170) 224, 10.
Úševice, g. *Auschowitz* v. Wsanicuh.
 Usiz (or.), *Užic* (= filius *Už*) Wilhelmus (1195/7) 323, 5.
Úsobrno, g. *Hausbrunn* v. Vsobren.
 Usthi, *Ústí n. L.*, g. *Aussig* v. Vzthi.
 Ustyn, *Ústín* v. Vstin.
 Uteha (c. *XV*); *Utěcha*; homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25. Cf. et. Vteh.
 Uuag v. Wag.
 Uualdo (c.), ep. Frisingensis (900) 29, 30.
 Uualtungesbah (or.), in ducatu Privinae (860) 6, 5.
 Uuichinus, Vvichingus, Wichingus (c.), presb., electus eps. Nitrensis (880) 20, 15. eps. Nitr. (881) 22, 5, 15. (885) 25, 1. (900) 31, 10.
 Uuilligisus (or.), Willigisus (c.) arep. Maguntinus (976) 40, 30. archicapellanus Ottonis III (991) 43, 5.
 Uzobren, Uzobrno v. Vsobren.
 Uzplise (sp. *XII*); *Ples* collis prope *Vys. Mýto*, g. *Hohenmauth* (1167) 414, 10.
- V, W.
- W., arep. Magdenburgensis v. Wichmannus.
 W. arep. Maguntinus v. Wecl.
 W., abb. Stabulonensis et Corbeiensis v. Wibaldus.
 V. prepositus Steinfeldensis v. Udalricus.
 V. puer abbati Siloensi commissus (1153/8) 185, 20.
Waag, b. *Váh* v. Wag.
 Wacek (or.), Wecek (c. *XIV*), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10. Cf. Vecko.
 Vacemil v. Wecemilus.
 Vacena (sp. *XII*) homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) 376, 5, 20.
 Vaceta (sp. *XII*) filius Modlatae, ministerialis eccl. Wissegrad. in suburbio Satcensi (1088?) 384, 5, 10, 20.
 Vacezlau, Wacezlus v. Wencezlus.
 Wach (sp. *XII*) homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
 Wadezlaws v. Wladizlaus.
 Vadizicensis (c. *XIV*) castellanus Quhalech (1159).
 Wadizlaus v. Wladizlaus.
 Wag, Uuag (c. *XII*); *Váh*, g. *Waag*, fl. Hungariae (1086) 94, 15, 20.
 Waisovice (sp. *XIII*), fortasse *Kvasejovice*, d. p. *Sedlčany*; villa monii Břevnov (1045) 353, 5.
 Waizlaus v. Wencezlus.
 Walchinus, Valcun, Walkun, Walcunus, Walcūn (or.); *Valkoun*; can. Prag. (cc. 1170) 224, 5. (1177) 247, 30. (1180/2) 266, 5. (1185) 425, 1. (1190) 298, 30. (1194) 313, 15. 314, 30.
 Waldekke (c. *XIV*), *Waldeck* ap. *W. Neustadt*, *Austr. Inf.*, Adelrammus de — (cc. 1130) 1 5, 20.
 Valdic (sp. *XII*); *Valdik*; servus monii. Lutomisl. (1167) 412, 30.
 Waldmarch (c. *XIV*) praedia in Austr. Sup. (cc. 1130) 115, 20.
 Waldsassen v. Waltsahs.
 Walech (c. *XVII*); *Valek*; testis Mor. (1196) 319, 10.
Valeggio sul Mincio, It., prov. Verona (1158) 179, 15.
 Valentinus (c. *XIV*), ep. Prag. (1181) 264, 20.
 Walterius (sp. *XIII*) curialis servus (1115) 399, 15. (1186) 432, 30.
 Walterowo, Walterowa, Waltherowo, Walterovo (sp. *XIII*); *Valteřovice* quondam villa monii. Cladrub. (1115) 399, 15. (1183) 422, 10. (1186) 432, 15, 25. 435, 1, 20.
 Walto (c.) vicarius (903/906) 34, 20.
 Waltsahs, Waltsassen, Waltsaxen, Waltsahsensis, Waltsassensis, Walthsesensis (or.) ecclesia s. Marię; *Waldsassen*, Bav., Rgb. *Oberpfalz*, distr. *Tirschenreuth*; monium ord. Cist. (cc. 1142) 156, 15. (1159) 192, 20. (1165) 205, 1. 206, 1. (1181) 264, 5. (1184/5) 275, 35. (1185) 276, 20. (1194) 311, 20. (1196) 320, 1. (1195/7) 322, 10. Abb.: Daniel (1169/94); Gerlacvs (1142 sq.). Fratres (1195/7) 321, 30.
 Walun (or.) can. [eccl. Prag. aut. Wissegrad.] (1180/82) 266, 10.
 Valwen (1132) 127, 10. Cf. Flävi.
 Walzta (or.); *Valša*; testis (1183) 271, 20.
 Wampaldi (c.), villa in comitatu Koceli (861) 6, 21.
 Vana v. Vaua.
 Waninc, testis, (847) 3, 30.
 Vargosci (or.) locat.; *Varhošť*, g. *Haslicht*, d. p. *Olomuc*; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.
 Warnarius (c.), praevicens ad Lauriacum (805) 1, 15.
 Warnerus, prior monii Steinfeld (1153/70) 226, 1.
 Wasan (sp. *XII*); *Vážany*, d. p. *Boskovice*; villa monii. Lutomisl. (1167) 413, 15.

Turouicĥ (*or.*) *locat.*; *Turovice*, g. *Turowitz*, d. p. *Holešov*, g. *Holleschau*; villa, ubi terra eccl. *Prerov*. (cc. 1131) 120, 15.
Turscha (*c. XIV*); *Tureč*, g. *Turtsch*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; villa monii Ossek (1196) 320, 10.
Tuscia; marchio *Henricus* (1167) 210, 20.
Tuscou, *Tuskov*, *locat.*; *Tuscoue*, *Tuskove* (*sp. XIII*); *Touškov nade Mžt*, g. *Weiss-Tuschkou*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa, ubi terra et camerarii monii. *Cladrub*. (1115) 399, 5. 401, 5. (1186) 431, 25. 432, 10. 433, 15.
Tusculanum (1171) 228, 25. *epi.*: *Imarus* (1144); *Johannes* (1070).
Tutana (*c. XII*) de familia eccl. *Wissegr*. (1100/07) 106, 5.
Tuto (*c.*), *ep. Ratisbonensis* (900) 29, 30.
Tutundus (*sp. X*) *dux Hunie*, *quē* et *Auaria* dicitur (824/7) 333, 1.
Tuurdisse (*or.*); *Tordíše*; castellanus de *Godonin* (1169) 219, 10.
Twrdsa (*or.*); *Tvrdša*; castellanus de *Podiuin* (1174) 239, 15.

U.

Uacezlaus v. *Wencezlaus*.
Ubislaus v. *Vbizlaus*.
Ucrigouic, *Vcrigouic* (*sp. XII*); *U Krhovic*, *Krhovice*?; custodia, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 381, 10. 381, 10, 20.
Udalricus, *Odalricus*, *Ōdalricus*, *Oldricus*, *Oldricvs*, *Olrĥ*, *Ōlricus*, *Vdalricus*, *Vdelricus*, *Vlricus*, *Wlricus* (*or.*), *Oldrih* (*fac.*), *Odalrih*, *Ūdalricus*, *Ūdalricus*, *Ūldericus*, *Vthelricus*, *Ulricus* (*c.*), *Uldericus* (*ed.*).
Udalricus II, patriarcha *Aquileiensis* (1169) 213, 1. (1177) 249, 30.
Vdalricus (*c. XII*), *ep. Eistetensis* (1086) 94, 5.
Udalricus, *ep. Halverstadensis* (1151) 172, 30.
Udalricus *ep. Pataviensis* (1110) 106, 25. (1113) 107, 10.
Olrĥ, *Vdalricus*, *Vdelricus* (*or.*), *Ūldericus* (*c. XIV*), *prep. Pragensis* (1159) 193, 1. (1160) 196, 15. (1165) 205, 15. (1167) 412, 20. (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 223, 30.
V[ilricus], *prep. Steinfeldensis* (1153/8) 181, 15. 182, 10. 183, 1, 30. 184, 10. 185, 15. 186, 10. 187, 1, 25. 188, 20. 189, 15. 190, 1. (1153/70) 224, 25. 225, 10, 30. 226, 20. 227, 1, 15.
Odalricus (*or.*) *archipresbyter* (1146/8) 163, 15.
Odalricus *dux Bohemiae* (1012/37) 50, 15. 51, 1.
Odalricus, *Ūdalricus*, *Vdalricus*, *dux Boemie* (1130 sq.) v. *Zobezlaus* I.
Ōdalricus, *Oldricus*, *Oldricvs*, *Ōlricus*, *Udalricus*, *Vdalricus*, *Vdelricus*, *Vlricus*, *Wlricus* (*or.*), *Ulricus* (*c.*), *Uldericus* (*ed.*), *dux*, *filius* [*Zobezlai* I] *ducis Boem.* (1162) 200, 1 sq. 201, 1. (1165) 203, 30. 204, 1, 5. 209, 10. (1166) 209, 20. (1167) 210, 15, 20. 211, 5. (1168) 211, 15, 20. (1170) 223, 10. (1172) 235, 15. *dux Morauorum*, *frater*

Zobezlai II *ducis Boem.* (1174) 238, 25, 30. 241, 25. (1177) 245, 25. († 1178) 255, 5. *Frater eius*: *Vacezlau dux* (1174).
Vthelricus (*c. XIV*), *comes de Lenceborch* (1144) 143, 1.
Odalricus, *Vdalricus* (*sp. XIII*) *comes*, *benefactor monii. Cladrub.* (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
Odalrih *testis* (847) 3, 30.
Udalricus, *frater Friderici*, *nob. Bavariae* (1100/05) 105, 5.
Udalricus *nobilis et uxor eius Ottilia* (1110) 106, 25.
Ōlricus (*or.*) *filius Stibor* (1175) 244, 10.
Odalricus (*or.*) *de Suaysin* (1177) 246, 5.
Olrĥ, *Oldricus* (*or.*), *Udalricus* (*ed.*) *de Sisencou* (1177) 246, 5. (1179) 259, 20. (1183) 294, 1.
Oldricus (*or.*) *castellanus de Netolíc* (1177) 247, 25.
Oldrih (*fac.*) *testis* (1175/8) 251, 10. *Frater eius*: *Predbor*.
Vlricus (*c. XIV*) *testis* (1180) 261, 20.
Ōlricus, *Vlricus*, *Vlricus* (*or.*), *Wlricus* (*c. XIV*) *Dirciĥlauiz*, *filius Dirsizlai*, (1181) 265, 1. (1180/2) 266, 15. (1189) 297, 20. *habens predium in Loman* (1192) 306, 25, 35. (1193) 310, 1.
Udalricus (*c. XII*) *de Loman* (1188) 294, 25.
Olrĥ (*or.*) *filius Grosnete* (1186) 282, 1. *Frater eius*: *Willelmus*.
Vlricus (*or.*) *de Zulizlav* (1193) 309, 10.
Olrĥ (*or.*) [*filius Ōlrici filii Dirsizlai*?] *testis* (1193) 310, 10.
Olrĥ (*or.*) *filius Olrici*, *testis* (1194) 315, 15.
Ulricus *de Iptingen* (1194) 311, 15.
Udo v. *Vdo*.
Ūdrĥ, g. *Udriřsch* v. *Vdrche*.
Uelperdeh v. *Velpridech*.
Uenantius (*sp. XII*) *testis* (1146) 409, 25.
Uerdensis *episc. v. Verdensis*.
Ugerich v. *Vgrez*.
Ugezđ *Lasene* v. *Vgezđ*.
Ugoscas, *Vgoscsaz* (*sp. XII*) *locat.*; *Ūhořtany*, g. *Atschau*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; villa, ubi terra eccl. *Wissegrad*. (1088?) 384, 1, 10, 20.
U gradisci v. *Gradisci*.
Ugricic, *Vgricic*, *Vgricicĥ* (*or.*), *Uhriczic* (*c. XIV*); *Uhřičice*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau*; villa, ubi terrae praepositurae s. *Wencezlai* et terra decani *Olomuc.* (cc. 1131) 120, 5. villa ecclae. *Olomuc.* (1174) 238, 35. (1174/8) 255, 5. (1178/81) 262, 35.
Ugonis (*sp. XIII*) *cocci filia Bolemila* (1125/40) 406, 25.
Ūherce v. *Vgrez*.
Uhersko v. *Vgerzco*.
Ūhonice v. *Vgonenici*.
Ūhostice al. *Vlhostice* v. *Olgoztiz*.
Uhriczic, *Uhřičice* v. *Ugricic*.
Uinar (*sp. XII*), *locat.*: *Vinori* (*c. XII*); *Vinoř*, d. p. *Karlín*, g. *Karolinenthal*; villa, ubi homines eccl. *Wissegrad*. (1088?) 390, 25. villa *canonicor. Wissegr.* (1130) 113, 15.
Uizocá (*sp. XII*); *Vysoká n. L.*, g. *Wysoká a. d. Elbe*, d. p. *Pardubice*; villa monii. *Opatouic.* (1073) 369, 20.
Uĥkovic alias *Hejkovice*, v. *Vykoicĥ*.
Újezd v. *Vgezđ*.
Újezdec v. *Vgezdec*.

- Uldericus v. Udalricus.
 Ulma, g. *Ulm* (1143) 136, 25.
 Ulicus v. Udalricus.
 Uncine (or.) locat.; fortasse *Unčice*, d. p. *Přerov*, g. *Preraw*; villa praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 5.
Unčice, *Ounčice* v. Vnetich.
 Uneticzi, Uneticz, *Unčice* v. Vnatici.
 Ungaria, Vngaria (or.), Hungaria (c. XVI), Ungarie regnum, Hungaricum regnum (1147) 153, 15. (1158) 180, 20. (1160) 197, 15. (1172) 234, 25. (1188) 291, 1. Hungariae, Ungarorum rex (1160) 194, 1. (1174/5) 243, 1. Ungarii, Vngari, Ungorum natio (c.), Ungri (sp. X): (900) 32, 5, 20, 30. (973) 37, 20–30. 38, 10, 15. 345, 5, 25.
 Ungarici termini, Ungarorum fines, Ungorum limites (1051) 51, 25. (1056) 53, 20. (1086) 94, 15.
 Vngarie (or.), Boemie etc. preceptor Martinus, frater hospitalis Jerusalem (1186) 281, 10.
 Unil, Vnil (sp. XIII); *Únehle*, g. *Unola*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 433, 10. 436, 25. 437, 1. Marcuardus de — (1115).
 Uodná (sp. XII); *Vodná* quondam apud *Litomysl*, g. *Leitomischl*; ubi circucio monii. Lutomisl. (1167) 415, 1.
 Uratizlaui v. Wratizlau.
 Urgruch v. Vgrueb.
 Uribete (sp. XII), *Vrbatae* silva prope Glina in regione ap. *Podlažice*, d. p. *Chrudim*, (1073) 369, 30.
 Uroifus (sp. X) archiep. Lauriacensis (824/7) 333, 10. 334, 25.
 Ursbergense monium in Bav. (1143) 136, 25.
 Urula (c.), *die Url*, rivus Austr. Inf., qui in fl. *Ybbs* se effundit (903/906) 35, 20.
 Usalkus (c. XII) de Chunisgisberch, testis (1188) 294, 25.
 Usebor (sp. XII); *Všebor*; primas Boh. (1073) 370, 15.
 Vsebor (c. XVI) de Vinarec (cc. 1170) 224, 10.
Úševce, g. *Auschowitz* v. Wsanicich.
 Usiz (or.), *Užic* (= filius Už) Wilhelmus (1195/7) 323, 5.
Úsobrno, g. *Hausbrunn* v. Vsobren.
 Usthi, *Ústí n. L.*, g. *Aussig* v. Vzthi.
 Ustyn, *Ústín* v. Vstin.
 Uteha (c. XV); *Utěcha*; homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25. Cf. et. Vteh.
 Uuag v. Wag.
 Uualdo (c.), ep. Frisingensis (900) 29, 30.
 Uualtungenbah (or.), in ducatu Privinae (860) 6, 5.
 Uuichinus, Vvichingus, Wichingus (c.), presb., electus eps. Nitrensis (880) 20, 15. eps. Nitr. (881) 22, 5, 15. (885) 25, 1. (900) 31, 10.
 Uuilligisus (or.), Willigisus (c.) arep. Maguntinus (976) 40, 30. archicapellanus Ottonis III (991) 43, 5.
 Uzobren, Uzobrnno v. Vsobren.
 Uzplise (sp. XII); *Ples* collis prope *Vys. Mýto*, g. *Hohenmauth* (1167) 414, 10.
- V, W.
- W., arep. Magdenburgensis v. Wichmannus.
 W. arep. Maguntinus v. Wecl.
 W., abb. Stabulonenensis et Corbeiensis v. Wibaldus.
 V. prepositus Steinfeldensis v. Udalricus.
 V. puer abbati Siloensi commissus (1153/8) 185, 20.
Waag, b. *Váh* v. Wag.
 Wacek (or.), Wecek (c. XIV), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10. Cf. Vecko.
 Vacemil v. Wecemilus.
 Vacena (sp. XII) homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) 376, 5, 20.
 Vaceta (sp. XII) filius Modlatae, ministerialis eccl. Wissegrad. in suburbio Satcensi (1088?) 384, 5, 10, 20.
 Vacezlau, Wacezlau v. Wenczelau.
 Wach (sp. XII) homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
 Wadezlau v. Wladizlaus.
 Vadizcensis (c. XIV) castellanus Quhalech (1159).
 Wadizlaus v. Wladizlaus.
 Wag, Uuag (c. XII); *Váh*, g. *Waag*, fl. Hungariae (1086) 94, 15, 20.
 Waisovice (sp. XIII), fortasse *Kvasejovice*, d. p. *Sedlčany*; villa monii Břevnov (1045) 353, 5.
 Waizlaus v. Wenczelau.
 Walchinus, Valcun, Walkun, Walcunus, Walcūn (or.); *Walcoun*; can. Prag. (cc. 1170) 224, 5. (1177) 247, 30. (1180/2) 266, 5. (1185) 425, 1. (1190) 298, 30. (1194) 313, 15. 314, 30.
 Waldekke (c. XIV), *Waldeck* ap. *W. Neustadt*, Austr. Inf., Adelrammus de — (cc. 1130) 15, 20.
 Valdic (sp. XII); *Valdik*; servus monii. Lutomisl. (1167) 412, 30.
 Waldmarch (c. XIV) praedia in Austr. Sup. (cc. 1130) 115, 20.
Waldsassen v. Waltsahs.
 Walech (c. XVII); *Valeh*; testis Mor. (1196) 319, 10.
Valeggio sul Mincio, It., prov. Verona (1158) 179, 15.
 Valentinus (c. XIV), ep. Prag. (1181) 264, 20.
 Walterius (sp. XIII) curialis servus (1115) 399, 15. (1186) 432, 30.
 Walterowo, Walterowa, Waltherowo, Walterovo (sp. XIII); *Valteřovice* quondam villa monii. Cladrub. (1115) 399, 15. (1183) 422, 10. (1186) 432, 15, 25. 435, 1, 20.
 Walto (c.) vicarius (903/906) 34, 20.
 Waltsahs, Waltsassen, Waltsaxen, Waltsahsensis, Waltsassensis, Walthsesensis (or.) ecclesia s. Marię; *Waldsassen*, Bav., Rgb. *Oberpfalz*, distr. *Tirschenreuth*; monium ord. Cist. (cc. 1142) 156, 15. (1159) 192, 20. (1165) 205, 1. 206, 1. (1181) 264, 5. (1184/5) 275, 35. (1185) 276, 20. (1194) 311, 20. (1196) 320, 1. (1195/7) 322, 10. Abb.: Daniel (1169/94); Gerlacvs (1142 sq.). Fratres (1195/7) 321, 30.
 Walun (or.) can. [eccl. Prag. aut. Wissegrad.] (1180/82) 266, 10.
 Valwen (1132) 127, 10. Cf. Flávi.
 Walzta (or.); *Valša*; testis (1183) 271, 20.
 Wampaldi (c.), villa in comitatu Koceli (861) 6, 21.
 Vana v. Vaua.
 Waninc, testis, (847) 3, 30.
 Vargosci (or.) locat.; *Varhošť*, g. *Haslicht*, d. p. *Olomuc*; villa, ubi terra praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 5.
 Warnarius (c.), praevicens ad Lauriacum (805) 1, 15.
 Warnerus, prior monii Steinfeld (1153/70) 226, 1.
 Wasan (sp. XII); *Vážany*, d. p. *Boskovice*; villa monii. Lutomisl. (1167) 413, 15.

- Wasconia, Pippino tribuitur (817) 3, 10.
Vasil v. Vazile.
 Vasure (sp. XII); *Vašura*; lagenarius eccl. Wissegrad. in villa Sinaz (1088?) 376, 10, 20.
 Watenici (sp. XIII); *Vatenice* quondam villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
 Vateroue (or.) locat.; *Věteřov*, d. p. *Kyjov*, g. *Gaya*; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 122, 10.
 Watslaus, Watzlaus v. Wencezlaus.
 Vaua, Vana (sp. XII); *Váva* seu *Váňa*; piscator eccl. Wissegradensis in villa Nazhoue (1088?) 382, 5, 20.
 Vaurata (sp. XII); *Vavrata*; piscator eccl. Wissegrad. in villa Lobecsi (1088?) 378, 5, 15.
 Waurik (sp. XII); *Vavřík*; faber eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.
 Waurik (sp. XIII) piscator monii. Cladrub. in villa Liubochwan (1115) 400, 15. (1186) 432, 5.
Váňany v. Wasan.
 Vazile (or.) locat.; *Vasil* quondam ibi, ubi nunc est *Vasilsko* prope *Rudimov*, d. p. *Uh. Brod*, g. *Ung.-Brod*; villa cum terra eccl. Spitignev. (cc. 1131) 122, 5.
 Wazlaus (c. XVIII) frater Friderici ducis Boh. v. Wladizlaus qui et Heinricus.
 Wbelsce v. Belinensis provincia.
 Vbcest (sp. XII); *Ubičest*; filia Deucik de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 20.
 Vbcest (c. XII) de familia eccl. Wissegrad. (1100/07) 106, 5.
 Vbizlaus, Ubislaus (or.); *Ubislav*; de Trebonin, testis (1194) 315, 15.
 Vbizlav (or.) testis (1197) 331, 5.
 Wboleslauzce v. Bolezlauensis provincia.
 Vbreza (or.); *U březa*, fortasse *Břest*, d. p. *Kroměříž*, g. *Kremšier*; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 15.
 Vcrigouic v. Ucrigouic.
 Vdalricus, Vdalricus, Vdelricus, Vdelricus v. Udalricus.
 Vdo (c. XIV), Udo II, ep. Citicensis (1144) 142, 25. (1163) 202, 1. Cf. Vto.
 Vdrascha (or.); *Dražeh*, d. p. *Kralovice*; villa monii. Plassensis (1193) 309, 1.
 Vdrche (or.); *Údrě*, g. *Udriřsch*, d. p. *Žlutice*, g. *Luditz*; Smil de — (1169. 1183).
 Vduba (or.); *Dub*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*; villa eccl. Olomuc. (1131) 118, 25.
Webrutiz, b. Vrutice v. Naurutici.
 Wec (sp. XII); *Věk*; piscator monii. Lutomisl. Ugradisci (1167) 413, 1.
 Vecko (c. XIII) capellanus [ducis Boem.] (1187) 289, 20.
 Wecek v. Wacek.
 Wecel, Wetcello, Wezcelo, Wezel, Wezelo (or.), Wezelinus, Wezilo, Wezlo, Wezzel (c.), Vecelo (sp.); *Vecel*.
 Wezelinus, Wezelo, Wezilo, Wezlo (c. XII) arep. Maguntinus (1085) 90, 15. (1086) 94, 5. 95, 15. (cc. 1088) 97, 25. archicancellarius German. (1086) 95, 5.
 Vecelo (sp. XII) ep. Holomucensis (1088?) 389, 10, 25.
 Wetcello, Wezcelo, Wezelo (or.), Wezel (c. XIV), pincerna regis Boh. (1159) 193, 5. (1160) 196, 20. 198, 20. (1165) 205, 20.
 Wecel (or.), Wezzel (c. XIV), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
 Wezel (or.) venator [ducis Boem.] (1189) 295, 35.
 Wecemilus, Wezmil, Vacemil (or.), Vesce milus (sp.); *Vjacemil*, *Věcemil*.
 Wecemilus (or.) [can. Prag.] (1194) 313, 20.
 Vacemil (sp. XIII) et frater eius Gredebor, testes tempore ducis Zobezlai I, (1115) 401, 25. († 1186) 434, 10.
 Vacemil (or.) nob. Mor. (1174) 239, 15.
 Vescemilus (sp. XIII) de Hobscoiz, testis (1185) 425, 1.
 Wezmil (or.) filius sororis Martini, testis (1195/7) 323, 10. Frater eius: Lútholig.
 Vacemil (c. XI), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
 Wedgo v. Witek.
 Weinhard de Zelkingen, testis donationis Gerbirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
 Weitziz (c.), fortasse *Vojtice*, g. *Wojtitz*, d. p. *Sušice*, g. *Schüttenhofen*; villa monii Windberg (ante 1174) 269, 10.
Welbine, b. Lbin v. Libin.
 Welchis, Welkis, Wilkis (sp. XIII); *Vlkýš*, g. *Wilkischen*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
 Velesouich (or.) locat.; *Velešovice*, g. *Welspitz*, d. p. *Kyjov*, g. *Gaya*; villa, ubi terra eccl. Brenensis (cc. 1131) 123, 1.
 Veligrad (or.); *Velehrad*, d. p. *Uh. Hradiště*, g. *Ung.-Hradisch*; villa eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 122, 1.
 Veligrad (or.); *Velehrad* quondam villa eccl. Brenensis (cc. 1131) 123, 5.
 Vells (c. XIII); *Veliš*; castellanus Pragensis (1187) 289, 20. 440, 20.
Veliš villa v. Velusi.
 Veliz (c. XIII); *Veliš*, domus solitaria prope *Kublov* d. p. *Rakovník*, g. *Rakonitz*; ubi capella s. Joh. Bapt. ad mon. Ostrov spectans (1037/55) 52, 30.
 Welizlau (or.); *Velislav*; filius Petri, testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
 Welizlaus (c. XIV); *Velislav*; testis (1180) 261, 20.
 Velizlaus (or.); filius eius Troian, nob. Boem. (1184) 274, 20.
 Velletri (or.), a Roma versus merid. et or. (1182) 268, 30. (1183) 269, 1.
Welperschitz, b. Spiřice v. Erposiz.
 Velpridech, Uelperdeh (or.) locat.; *Velprdy*, villa quondam ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131), 118, 25. terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
 Velprideh (sp. XII) locat.; *Veltrusy*, d. p. *Slaný*; villa, ubi custos ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 15.
 Welstingen (ed.) Megingoz de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
 Velusi (c. XV), locat.; *Veliš*, d. p. *Jičín*; villa, ubi patrimonium monii Strahov. (1143/8) 160, 20.
 Wencezlaus, Uacezlaus, Vacezlaus, Wacezlaus, Waizlaus, Watslaus (or.), Wenceslaus (c.).

- s. Wencezlaus, patronus Boh. (1186) 284, 1. s. Wenzelai (or.) festivitas (1158) 177, 20. s. Wencezlai reliquiae (1158) 179, 1. (1165) 206, 35. 207 25. 208, 25. s. Wencezlai almi patroni corpus 359, 20. s. Wencezlai sepulcrum 223, 30.
- s. Vencezlai eccl. v. Kladsko; Olomuc; Praga. prepositura et castrum v. Podiun.
- Wacezlaus, Uacezlaus (or.), Wenceslaus (c. XVII), dux Morauie (cc. 1126) 111, 5. († 1131) 117, 25. († 1160) 196, 1. Patruus eius: Otto II.
- Wacezlaus, Wacezlaus, Waizlaus, Watslaus, Watzlaus, Wencezlaus (or.), Wenceslaus (sp. XIII), dux, frater Udalrici ducis Mor. (1174) 239, 15. fr. Soběslavi II (1177) 245, 25. dux Boh. (1182) 417, 10. patruus Friderici ducis B. (1184) 274, 5, 15. (1186) 282, 10, 25. (1189) 295, 35. et Premizli ducis (1194) 443, 30. Perperam Wrati- zlaus (or.) (1177) 245, 35.
- Wenenbach (ed.), Adelger de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
- Veneflae; Venezia, opp. It.; (1177) 249, 20. monium. s. Nicolai de Litore (1151) 172, 10 s. Aegidii de Venetiis prior: Ercimbaldus (1181) 262, 1.
- Werbicane, Werbichane, Wirbice (sp. XIII); Vrbcane, g. Wrbitz, d. p. Střibro, g. Mies; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
- Verden, Verden a. d. Aller, Hannover, Rgb. Stad; ep.: Herimannus (1159).
- Werece (or.); fortasse Raitza, d. p. Děčín, g. Tetschen; villa quondam hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5. (1188) 293, 20.
- Werinherus [comes] testis (847) 3, 30.
- Werner (or.) testis (1183) 271, 15.
- Wernherus (c. XII) economus in Zedlitz (1188) 294, 25.
- W[ernhardus], abb. s. Lamberti (1170) 220, 1.
- Verona (1185) 276, 25. Veronensis comitatus (1158) 180, 1.
- Věrovany v. Virouaz.
- Wertzovicenses (c. XVII) Nedamir et Lutek (1196).
- Wescmilus v. Wecemilus.
- Wescu (or.); Viska, g. Fiska, capella s. Petri et Pauli pertinens ad Novosedly, g. Nebosedl, d. p. Žlutice, g. Luditz; quondam villa hospitalis s. Joh. Hierosolymitani (1169) 217, 15.
- Westei (c. XII) cum filio Matheo, testis (s. XII ex.) 331, 25.
- s. Vestine presb. card. Thomas (1145).
- Wetcello v. Wecel.
- Weterenuelt, Weterenvelt, Gotefridus de — (1125) 110, 35. (1135) 128, 15. et Regenboto frater eius (1125) 110, 5.
- Wěteřov, g. Wěteřau v. Vateroue.
- Vetralla, It., prov. Roma, distr. Viterbo (1159) 192, 5.
- Vetuarensis (sp. X) episc.: Anno (824/7).
- Wezcelo v. Wecel.
- Vezduhovicih (sp. XIII) locat.; Zduchovice, d. p. Přibram; villa, ubi homines monii Břevnov. (1045) 353, 5.
- Wezel, Wezelinus, Vezelo v. Wecel.
- Vezene (c. XIV); Věcen; castellanus Bolesilensis (1159) 193, 5.
- Wezilo v. Wecel.
- Wezmil v. Wecemilus.
- Veztik (sp. XIII); Věstík; arator eccl. Wisse- grad. in villa Csekouicih (1125/40) 406, 15.
- Wezzel v. Wecel.
- Vgercih v. Vgrez.
- Vgerzco (or.), Vgerczy (c. XVII); fortasse Uhersko, d. p. Vysoké Mýto, g. Hohenmauth; villa monii. Gradicensis (1078) 86, 30. (1160) 195, 15.
- Vgezd, Navgesde, Naviezde, Őgiezd (or.).
- Vgezd Lasanę (or.), Ugezd Lasene (c. XVIII); fortasse Laštany, d. p. Sternberg; villa monii Gradic. (1078) 83, 20. (1160) 195, 20.
- Vgezd prahni (sp. XIII); fortasse Prašný Újezd, d. p. Hořovice; villa monii. Cladrub. (1115) 401, 10.
- Vgezd (c. XIV) in silva Messny fortasse Újezd Vysoký vel eccl. ss. Petri et Pauli apud Stav, d. p. Jičín (1143/8) 160, 15.
- Vgezd, quod Skalika (c. XV) dicitur; Čibuz et Velká Skalice, g. Gross-Skalitz, d. p. Hradec Králové, g. Königgrätz; circuitus monii. Strahow. (1143/8) 160, 15.
- Őgiezd (or.); Oujezd, g. Aujezd, prope Manětín; predium monii. Plaz (1175) 243, 30.
- Navgesde, Naviezde (or.); fortasse Újezd, g. Augiessel, d. p. Ústí n. L., g. Aussig; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5. (1188) 293, 20.
- Vgezdec, locat.: Vgezdci (or.), Navgedci, Naujezdci (sp.).
- Navgedci (sp. XIII); Oujezd hliněný prope Hořádovice; curia monii Brevnov. (1045) 353, 20.
- Vgezdec (or.); Újezdec, g. Aujezd, prope Hroto- vice, d. p. Mor. Krumlov, g. Mähr.-Kromau; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5.
- Vgezdci (or.) locat.; Újezd prope Přerov, g. Pre- rau; villa eccl. Přerouensis (cc. 1131) 120, 10.
- Vgezdec (or.); Újezdec, quondam prope Kvasice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier; villa curiae Cromesirensi adiacens (cc. 1131) 121, 5.
- Vgezdec (or.); Újezd, g. Aujezd, d. p. Tišnov, g. Tischnowitz; villa eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 5.
- Naujezdci (sp. XII); Újezdec, d. p. Litomyšl, g. Leitomischl; predium monii. Lutomisl. (1167) 413, 20.
- Vgo (c. XII), nob. Mor. excommunicatus (1145) 146, 25.
- Vgolt (or.) testis (1193) 310, 10.
- Vgonenici (c. XV); Ouhonice, Úhonice, d. p. Smt- chov; villa monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
- Vgoscsaz, Vgoscsas v. Ugoscas.
- Vgra (or.); Uhra; canonicus eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
- Vgrez (sp. XIII), loc.: Vgercih (sp. XII), Vgerich, Ugerich (sp. XIII); Uherce, g. Ouřetř, d. p. Louny, g. Laun; villa, ubi terra ecclae. Wisse- grad. (1088?) 380, 5, 15. ibd. vinea monii. Cladrub. (1115) 399, 5. (1186) 431, 10, 25.
- Vgricic v. Ugricic.
- Vgrin (sp. XIII); Uhřín; debitor septem urnarum mellis (1115) 398, 10. (1186) 430, 10. 431, 10, 20.
- Wiarosove (sp. XIII) villa quondam hospitalis Jerosolimitani (1185) 424, 5.
- Wibaldus (c. XIV), abb. Stabulensis et Corbe- iensis (1144) 142, 25. (1149/50) 166, 10. 167, 5.
- Vicain (sp. XIII) locus iuxta quem Tynec super Albeam iacet (1183) 418, 25. (1185) 424, 1.

- Wikanie (c.); *Vykán villa in d. p. Český Brod, g. Böhmisch Brod*; 45, 35.
- Vicapeh (or.) locat.; fortasse *Vyčapy, d. p. Třebíč*; villa ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Wickerus (or.) confrater de conventu Cladrubensi (1197) 331, 5.
- Wichardus (sp. XII) filius Bor Slavi (1071) 367, 25.
- Wicherus (c. XIV), ep. Brandenburgensis (1144) 142, 25.
- Wichildorf (ed.), Isinrich de — et filius eius Pertholdus, testes donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
- Wichingus, Vvichingus v. Uuichinus.
- Wichmannus, Wicmannus (or.), ep. Cicensis (1151) 172, 30. arep. Magdeburg. (1152) 174, 1. (1158) 178, 1. (1160) 193, 25. (1165) 203, 10. (1166) 209, 25. (1168) 211, 10. (1171) 229, 10. (1174/5) 243, 1. (1187) 287, 20. (1192) 304, 20. Cognati eius: Theodoricus marchio Lusicensis et Dedo comes de Groiz (1171).
- Wichnandus (or.) agazo [epi. Prag.] (1184/92) 306, 5.
- Wicosve v. Wilkozowo.
- Vykouicih (sp. XII) locat.; fortasse *Ujkovice, Hejkovice, d. p. Jičín*; villa, ubi VII manses eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 15, 20.
- Victor IV papa (1160) 193, 25. 197, 15.
- Widim (sp. XIII); *Widim* quondam villa, ubi homo monii. Cladrub. (1115) 397, 15. (1186) 430, 1.
- Wido v. Guido.
- Widoma (or.), Wydoma (c. XVIII), vivarium piscium monii Gradic. (1078) 84, 5. (1160) 196, 5.
- Wigilinesriet (ed.), locus in Bavaria (1100/05) 105, 5.
- Wilalm, Wilalmus v. Wilhelmus.
- Wilcecow, Wilcecow (or.); *Vlěkov*; villa quondam monii. Plaz (1180/82) 265, 20.
- Wikis, g. *Wilkschen*, v. Welchis.
- Wilkschau*, b. *Vlkošov*, v. Wilkozowo.
- Wilkon (c. XV); *Vlkoň*; homo monii. Strahov. in villa Radunice (1143/8) 161, 5.
- Wilere s. Marie (ed.); *Marchanei, S. Marienweiler ap. Tirschenreut, Bav., Oberpfalz*. (1135) 128, 20.
- Vilesa (c. XVI); *Vileša*; iudex (cc. 1170) 224, 5.
- Wilesa (or.) testis (1174/8) 254, 10.
- Wilhelmov (or.), monium ord. s. Bened., ubi nunc est *Klášter, g. Kloster, prope Vilémov, g. Wilmov, d. p. Čáslav*; abb.: Wilhelmus (1160).
- Wilhelmus, Wilalm, Wilhelmus (or.), Wilam (c.), Willihelmus (ed.), Wilalmus, Willalmus (sp.).
- Wilhelmus (or.), abb. de Wilhelmov (1160) 196, 15.
- W(ilhelmus) (sp. XII) II rex Anglorum (1092/6) 391, 20.
- Willihelmus comes (853) 4, 25.
- Wilalm (or.), Wilam, Wilhelmus (c. XIV), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
- Willalmus, Wilhelmus (sp. XIII) donator patrimonii in villa Ratbori (1115) 397, 10. (1186) 429, 10, 25.
- Wilhelmus (sp. XIV) dictus de Pulin, fundator monii. Kounicensis (1173) 416, 10. Uxor eius: Sophia; filius: Zwathozlaus.
- Wilhelmus (or.); filius eius: Hermannus Willamowiz (1183 sq.).
- Wilhelmus (or.) filius Grosnete (1186) 282, 1. Frater eius: Olricus.
- Wilhelmus (or.) de Godoviz, testis (1184/92) 306, 5.
- Wilatmus (sp. XIV) venator curie (1195) 446, 1.
- Wilhelmus (or.) Usiz [= filius UZ] testis (1195/7) 323, 5.
- Wilhering, *Austr. Sup., d. p. Linz*, monium. ord. Praem. (1187) 287, 10.
- Willalmus, Wilhelmus v. Wilhelmus.
- Willamowiz (or.) = Wilhelmi filius, Hermannus (1195/7).
- Willehardus (sp. XII) frater Winteri militis, testis (1146) 409, 30. Filius eius: Winther (1180/2).
- Willart (sp. XIII) donator villae vgez d. prahni (1115) 401, 10.
- Willigisus v. Uuilligisus.
- Willihelmus v. Wilhelmus.
- Vilungen (ed.), Ulricus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
- Wilzeow v. Wilceow.
- Vimika (or.); *Vymyka*; testis (1189) 297, 25.
- Wina v. Vinna.
- Vinarec (c. XVI), *Vinařce, Vinařice, d. p. Louny, g. Laun*, Vsebor de — (cc. 1170).
- Wincenburch (c. XII) in Saxonia; *Winzenburg ab Gandersheim versus sept. et occid.*; Hermannus, comes de — (1151) 173, 1.
- Vincentius (c. XVI), canonicus Prag. (cc. 1170) 224, 1.
- Windberg, *Bav., Rgb. Niederbayern, distr. Bogen*, monium ord. Praem. (1142) 134, 15. (1183) 269, 1.
- Windeberge (c. XIV), *Windberg ap. Helfenberg* in Austr. Sup. (cc. 1130) 115, 20. (1142) 135, 25. Eppo de — (1108) 106, 5. (1113) 107, 10.
- Vinna, Wina, Navinnei (sp. XIII); *Vinná, g. Winney, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz*; villa monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5. vinea ibd. (1186) 432, 5. 435, 25.
- Vinori, *Vinoř* v. Uinar.
- Winter (sp. XII) miles, testis (1146) 409, 30.
- Winther (or.) filius Wilhardi, testis (1180/82) 266, 20.
- Winther (c. XIV); filii eius: Lutolphus et Heinrichus (1196).
- Wirbcsaz (c. XII), Wirbczaz (sp. XII) locat.; *Vrbčany, d. p. Kolín* (1130) 113, 15. villa, ubi terra ecclae. Wissegrad. (1088?) 376, 15, 20. ibd. aratrum decani Wissegrad. (1130) 113, 15.
- Wirbice v. Werbachane.
- Wirbne (c. XV) locat.; *Vrbno u Lesů, g. Wrčno, d. p. Louny, g. Laun*; villa, ubi arator et VI terrae monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
- Wirceburgensis v. Wirziburh.
- Wirdinensis (c. XII), *de Verdun-sur-Meuse, Franc., dep. Meuse*, episc.: Theodericus (1086) 94, 5.
- Virouaz (or.) locat.; *Věrovany, d. p. Přerov, g. Přerau*, villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.
- Wirseuic, loc.: Wirseuic (c. XII), Wrsouic, Wrsovic (sp. XII); *Vršovice prope Pragam*; villa, ubi terra ecclae Wissegrad. (1088?) 377, 10, 20. ibd. aratrum decani Wissegradensis (1130) 113, 15. et terra capellae s. Mariae Magd. (1130) 114, 25.

- Wirziburh**, Herbiopolis (c. XII); *Würzburg, Bav.*, civitas (1151) 172, 30. (1153/8) 188, 25. (1168) 211, 20. (1194) 311, 20, 25. prefectus urbis: Poppo (1151) 173, 1. Wirceburgensis episcopatus (1168) 211, 20. Wirceburgensis, Herbiopolensis eps.: Embricho (1144); Gebehardus (1151).
- Wiske v. Wisec.**
- Wisegradensis v. Wisegrad.**
- Viscoue (or.) locat.**; *Vyškov, g. Wischau*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Wisec (or.)**, Wiske (c. XVIII); *Višek*; testis (1183) 270, 25. (1193) 310, 10. (1194) 313, 20. Cf. *Wissa, Wizha*.
- Wisegrad (c. XII)**, *Wissegrada (sp. XII)*; *Vyšehrad*, civitas (1070) 366, 30. (1088?) 373, 10, 25. (1130) 113, 5. (1183) 413, 25. (1185) 423, 35.
- Wissegradensis, Wissegradensis (or.) castellanus**, prefectus: Budiloy (1177); Bznata (1167); Heinrichus (1160); Ratibor (1187). suburbium, ubi pomerium et servi ecclae. *Wissegradensis* (1130) 114, 20.
- Wissegradensis, Wissegr. (or.) ecclesia, monasterium** (1070) 366, 30. (1074) 72, 25. ss. Petri et Pauli sanctique Clementis (1088?) 373, 10, 25. (1130) 112, 25. 114, 1. (1125/40) 405, 25. (1144) 139, 5. (1178) 252, 10. 253, 25. (1185) 279, 15. specialiter iuris ducis Boemie est (1187) 288, 30. 439, 20. censualis est ecclae. Romanae (1197) 327, 20.
- census de ipsa Romano pontifici persolvendus (1088?) 367, 1. 388, 10, 25. (1125/40) 405, 30. (1144) 139, 15.
- Wissegradensis, Wissegradensis, Wisegradensis, Wissegradensis, Wisshigradensis (or.)**, *Wissigradensis (c. XIV)*, *Wissehradensis (c. XVIII)* ecclae. prepositus, presbyter, diaconus, subdiac. (1070) 367, 5. prepositi (1130) 112, 30. 114, 5. (1187) 289, 5. Alexander (1144); Benedictus (1088?) ; Boguzlau (1146/8); Florianus (1183 sq.) Gervasius (1158 sq.); Henricus (1181); Hugo (1143); Johannes (1130); Sifridus (1194); Stizlaus (1195).
- Wissegradense (or.) capitulum, capitolum, Wissehradensis (c. XVIII) chorus** (1187) 252, 30. (1183) 270, 20. (1185) 278, 20, 25.
- Wissegradensis decanus**, cui cura fratrum regenda est (1130) 112, 35. 113, 15. Damianus (1146/8); Magnus (1177).
- custos armarii** (1130) 114, 15. custodia (1130) 114, 20.
- canonici, fratres** (1100/07) 105, 30. 106, 1. (1177) 246, 1. (1180/82) 266, 1. (1185) 278, 5. 279, 5. (1187) 289, 5. 440, 10. (1197) 327, 15. Adalbertus (1185); Alexander (1180/82 sq.); Alexius? (1180/82 sq.); Burchardus magister (1185); Heinrichus (1143); Mutar (1185); Podiua (1165 sq.); Theodericus (1180/2).
- capella s. Clementis de Opis** (1088?) 374, 5, 20.
- capella b. Marie Magdalene** (1130) 114, 25.
- Vyšehořovice v. Wissecoreuric.*
- Visemila (sp. XII)**; *Višemila*; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) (390, 15).
- Wisigradensis v. Wisegrad.**
- Vysoká n. L., g. Wysoka a. d. Elbe v. Uizocā.*
- Wissa (or.)**; *Viša*; frater Ottonis capellani et Marquardi testis (1189) 296, 1. *V. et. Wizha.*
- Wissecoreuric (or.)**; *Vyšehořovice, d. p. Český Brod, g. Böhm.-Brod*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1178) 252, 20.
- Wissegrad, Wissegrada, Wissegradensis v. Wissegrad.**
- Wissemerus (or.)**; *Višemír*; canonicus [ecclae. Prag.] (1180/82) 266, 5.
- Vissera (sp. XII)**, *Wissera (XIII)*; *Višera?*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Sitinich (1088?) 374, 1, 15.
- Wisseta (or.)**; *Višeta*; filius eius Albertus (1186).
- Vit v. Vitus.**
- Vitalis (or.)** [can. Prag.] (1194) 313, 20. 314, 30.
- Vitasa (sp. XII)**; *Vitaša*; filius Gormusae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znoicici (1052?) 360, 15.
- Witek, Vitek, Vitec, Vitco, Vitko, Witco, Witego, Witigo, Witcho, Wedgo (or.)**; *Widigo, Withec (c.)*; *Wittec (sp.)*; *Višek*.
- Witek, Witko (sp. XIV)** archidyaconus Sattensis (1195) 445, 35. 446, 20.
- Witek (sp. XIV)** testis (1100/07) 393, 15.
- Witek, Vitco, Vitko, Witco (or.)**, dapifer [regis Boh.], (1169) 218, 1. 219, 5. dapifer ducis (1175) 244, 10. (1177) 246, 1.
- Vitco (or.) castellanus de Kladsco** (1177) 247, 25.
- Witcho (or.) castellanus de Prahen** (1184) 274, 20.
- Witego (or.) de Purschitz** (1184/5) 276, 15.
- Vitek (c. XIV)** comes (1185) 278, 30. 279, 5.
- Witigo (or.) subcamerarius [ducis Boem.]** (1195/7) 323, 5.
- Vitco (c. XVI)** de villa Bikkos (cc. 1170) 224, 15.
- Vitec, Vitek, Vitco, Wedgo (or.)**, *Witigo (c. XIII)*, *Widigo (c. XIV)*, *Withec (c. XVIII)*; [nobilis Boem.], testis (1175/8) 251, 10. (1181) 265, 1. (1183) 270, 20. (1185) 280, 10. (cc. 1188) 290, 25. (1188) 294, 1. (1192) 306, 35. 307, 5.
- Witigo, Wittek (sp. XIII)**, *Witek (sp. XIV)*, testis (1183) 422, 25. (1178/89) 443, 5. (1195) 445, 35.
- Vitko (or.)** [nob. Boh.] testis (1189) 297, 20. Nepos eius: Cezema (1189).
- Vitco (or.) filius Vitconis** [nob. Boh.] (1197) 325, 1.
- Witelinesbach, Wittelsbach**; Otto V, palatinus comes de — (1144) 142, 25. Otto VI minor palatinus de — (1179) 259, 15.
- Viterbium, Biterbium (or.)**; *Viterbo opp. It.* a Roma versus septentr. et occid.; (1145) 146, 1. 147, 1. (1146) 148, 25. 149, 20. 150, 30.
- Withec v. Witek.**
- Withra (c. XIII)**; *Weitra, b. Vitoraz*; pars terrae Boh. adiacens Austriae (1185) 280, 5.
- Witigo v. Witek.**
- Witin, Wettin a. d. Saale** ab Halle versus septentr. et occid.; Conradus marchio de — (1144 sq.).
- Vitizlaus, Vytilaus (c. XIV)**; *Vitislav*; testis (1180) 261, 20.
- Witla (or.)** testis (1193) 309, 10.
- Witoldus (ed.)** de Turdelingen (1125) 110, 10.
- Witon (or.)**; *Vitoň*; testis (1180/82) 267, 1.
- Vitonicih (or.) locat.**; *Vitonic, d. p. Prostějov, g. Prossnitz*; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.

Witouic, Wittovic (or.), Vitovic, [= filius Viti] Isdata (1183).
 Wittek v. Witek.
 Vitus (c. *XVIII*), abb. Szaviensis (1078) 85, 10. 87, 1.
 Vit (or.) testis (1197) 331, 5.
 Vit (sp. *XII*) sutor ecclesiae Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
 Wiwca (sp. *XII*) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Potliscimi (1088?) 379, 1, 15.
 Wizha (c. *XVIII*); *Viša*; testis (1185) 277, 20.
 Vlacciz (or.); *Vlačice* (?); villa Groznatae Crispi (1189) 296, 30.
 Vlad (or.) miles epi. Prag. (1177) 247, 35.
 Wladezlaus, v. Wladizlaus.
 Wladimirus, Ladimir (or.), Wladimir (c. *XVII*) dux de Holomuc (1183) 420, 5, 20. dux Morauię (1190) 301, 1. princeps Olomucensis (1195) 318, 5. 445, 30. (1196) 319, 5. (1197) 324, 30. Frater eius: Brecizlaus (1183 sq.). Soror: Evfemia (1195).
 Wladinich (or.) locat.; *Vladynice*, villa quondam, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
 Wladizlauci, Wladislauci, Wladizlawici; locat.: Wladizlawicuh (sp. *XIII*); villa monii. Cladrub. quondam prope *Sezemice*, d. p. *Mnichovo Hradišti*, g. *Münchengrätz*; (1115) 396, 5. (1186) 427, 5, 15.
 Wladizlaus (or.), Vladislaus, Wladislaus (sp. *XIII*) I dux Boemie (1115) 394, 15. frater Zobeizlai I ducis († 1125/40) 405, 25. pater Wladizlai II ducis [I regis] Boem. († 1169) 217, 10. avus Friderici ducis († 1183) 422, 5. († 1186) 426, 5, 25. († 1178/89) 442, 30.
 Wladizlau, Wladizlaus, Wadizlaus (or.), filius Zobeizlai I ducis Boh. (1146/8) 163, 20. 165, 5. (1165) 205, 15.
 Wladizlaus, Wadizlaus, Wladislaus, Wladizlavs, Ladezlaus, Ladizlaus (or.), Wadizlavs, Wladezlaus, Wlatizlaus, Latizlaus (c.) nepos Wratislay, II dux Boem. (1142) 134, 5. (1143) 137, 15, 20. (1144) 142, 1. (1145) 145, 10. 146, 15, 30. (1146) 149, 1, 10. 150, 1. „rex Boemorum“ 408, 35. dux Boem. (1147) 151, 30. (1142/8) 156, 5, 15. (1143/8) 159, 25. 160, 15, 25. (1146/8) 162, 10. 164, 10. (cc. 1150) 170, 5. (1152) 173, 25. 410, 20. 411, 5. (1156) 174, 20. (1157) 175, 10, 20. (1148/58) 176, 10. (1158) 177, 10 sq. I rex Boemorum (1158) 179, 5–25. 180, 25. (1159) 192, 15. „secundus rex Boemorum“ (1160) 194, 30. Boem. rex. 198, 1, 25. (1163) 202, 5. (1165) 203, 1, 10. „secundus rex Boemor.“ 204, 30. rex Boemorum 207, 5, 20. 208, 1, 20. 209, 5. „Boemor. rex secundus“ (1167) 412, 1. rex 413, 5, 10. 414, 5, 15. 415, 5, 10. (1158/69) 215, 1. (1169) 216, 20. 218, 20. 219, 1. (1170) 220, 10. 223, 25. (1158/70) 225, 20. (1171) 228, 10. 229, 15. (1172) 232, 1–10. (1158/73) 237, 20. Memoratur: (1181) 264, 5. (1182) 268, 15. 269, 5, 10. (1183) 418, 10. 422, 5. (1185) 423, 25. (1186) 284, 5. 426, 10, 25. 434, 1, 20. (cc. 1188) 290, 25. Frater eius: (1158/73) 237, 25. Henricus (1159 sq.); Theobaldus (1145 sq.). Coniux: Gertrudis (1146); Judita (1158). Filii: (1158/73) 237, 20. Adalbertus arep. Salz. (1169 sq.); Fridericus (1159 sq.); Premisl (1179); Wladizlaus Henricus (1183); Zuatopluc (1165 sq.). Cognati eius: Michael (1143/8 sq.); Wratizlaus (1169).

Wladizlaus, Wadizlaus (or.), Wadislaus (c. *XII*); Wazlaus (c. *XVIII*), qui et Henricus, frater Friderici ducis Boem. (1183) 270, 20. (1187) 289, 20. 440, 15. marchio Morauię 301, 30. (1192) 307, 30. cognatus Henrici epi. Prag. (1193) 305, 10. dux (1194) 313, 20. fr. Henrici ducis et epi. (1197) 324, 30. dux Boemor. 331, 10.
 Wladizlawici, Wladizlawicuh v. Wladizlauci.
 Wladota (c. *XIII*) cum filiis, testis (1125/40) 130, 10.
 Vlah, Wlah (or.); *Vlach*; donator terrae in villa Dolany (s. *XII* ex.) 59, 35. (60, 1). 365, 10.
 Wlastibor (or.) nob. Mor. (1174) 239, 15.
 Lastibor (c. *XVIII*), *Vlastibor*, testis (1183) 270, 25.
 Vlastica (sp. *XIII*) de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
 Wlatizlaus v. Wladizlaus.
 Wlazt (c. *XIV*); *Vlast*; testis (1196) 320, 20.
 Wlaztis (or.); *Vlastiš*; testis (1197) 331, 5.
 Wlk (sp. *XII*); *Vlk*; campanarius eccl. Wissegrad. Naletni (1088?) 383, 10, 20.
Vlkýš, g. *Wilkischen* v. *Welchis*.
Vlkonin v. *Naulconine*.
 Wilkozowo, Wicosve (sp. *XIII*); *Vikošov*, g. *Wilkischen*, d. p. *Kralovice*; villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5.
 Vldericus, Vldericus v. Udalricus.
 Wlencich (sp. *XIII*); *Staré Mlýnce*, g. *Alt-Lenzel*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa monii. Břevnov (993) 349, 5. V. et.: Mlinoha.
 Wlfkerus v. Wolfgerus.
 Wlican (sp. *XII*); *Vlkan*; homo ecclesiae Boleslav. in villa Lusas (1052?) 360, 15.
 Vlcek (c. *XIV*); *Vlček*; subcamerarius (1185) 279, 10.
 Wlkoua (sp. *XII*); fortasse *Vlkava prope Nymburk*; villa, ubi tributarii mellis ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 5.
 Vlipi (or.); *U lpy*, villa quondam monii. Gradicensis in Bohemia sita (1160) 195, 15.
 Vlricus, Wlricus v. Udalricus.
 Vlsthene (c. *XIV*) fortasse *Lštěni*, g. *Elschtin*, d. p. *Horšov Týn*, g. *Bischofteinitz*; villa monii Ossek (1196) 320, 10.
 Wltava, Wltava, Wltawa, Wultava (sp. *XIII*), Wultha (ed.); *Vltava*, g. *die Moldau*, fl. Boem. (993) 348, 15, 20. (1045) 355, 30. (1113) 107, 10. (1115) 397, 5. (1186) 429, 10, 25.
 Wltauensis (sp. *XII*) provincia (1088?) 386, 10, 20.
 Vmztinici (s. *XIII*), villa monii Lucensis (s. *XIII* in.) 301, 30.
 Vnatici (or.), Uneticzi (c. *XVIII*), Uneticzy (c. *XVII*), fortasse *Uněice*, quondam prope *Bučovice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*, villa monii. Gradicensis (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 196, 1.
 Vnchice (or.); *Hunčice*, g. *Hundsčitz*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies*; villa monii Teplensis (1197) 326, 10.
 Vneradici (or.); *Uněradice*, quondam villa eccl. Spitzneuv. (cc. 1131) 122, 5.
 Vnetich, Vnetych, Wnetic (c. *XIII*); *Ouněice*, d. p. *Smichov*; villa (1125/40) 130, 20. ecclesia 130, 1 sq., cuius canonici Ras et Bezded. — Vneticenses canonici (1125/40) 131, 10.
 Vngaria, Vngari v. Ungaria.

- Vnil v. Unil.
 Voburch v. Vohenburch.
 Woc (or.); *Vok*; prefectus de Budisin (1175) 244, 10.
 Wocco (c. XIV); *Vok*; testis (1180) 261, 20.
 Wocco (c. XIV) testis (1181) 265, 1.
 Wocco; filius eius: Zbrazlaus miles (1180) 261, 10.
 Wocilindorf (ed.), Arinwicus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
 Woderadeh (sp. XII); *Voděradý*, d. p. Kolín; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 375, 15, 25.
 Wodochoty (c.); *Vodochody*, d. p. Roudnice, g. Raudnitz; (1000) 47, 30.
 Vogitisawa (ed.), *Voitsau*, praedium monii. Gottwicensis (cc. 1124) 109, 20.
 Vohenburch (c. XIII), Voburch (c. XIV), Vohenburch (ed.); *Vohburg*, Bav., ab Ingolstadt versus or.; Dietpaldus II marchio de — (1125 sq.). Riwinus de Voheburch (1125) 110, 5.
 Voyacsa (sp. XII); *Vojata*?; ministerialis eccl. Wissegrad. (1088?) 378, 10, 15.
 Voykouici (sp. XII), Woykouici (sp. XIII); *Vojkovice*, d. p. Slaný, g. Schlan; villa eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 5, 20.
 Voycouicuh (or.) locat.; *Bojkovice*, g. Wojkowicz, d. p. Hustopeč, g. Auspitz; villa, ubi terra eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1.
 Voina (or.); *Vojňa*; can. eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
 Woizran v. Wrsan.
 Voyslav v. Woizlaus.
 Woita (or.); *Vojta*; testis (1193) 310, 10.
 Woizlaus, Woyzlau, Woyzlavs (or.); *Vojslav*; agaso regis Boh. (1160) 196, 20. 198, 20. (1165) 205, 20.
 Woyzlau (c. XVI) camerarius regis Boem. († 1170) 223, 25. Filius: eius Cazta.
 Voyslav (or.) testis (1174/8) 254, 10.
Vojtice, g. *Wojtitz* v. Weitziz.
 Wolezlawin (sp. XIII); *Veleslawin*, d. p. Smíchov; villa monii. Brevnov. (993) 348, 5.
 s. Wolfkangi, epi. Ratisbonensis, corpus (1052) 52, 15.
 Wolfgerus ep. Pataviensis (1194) 316, 10.
 Wolfker (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Wifkerus (or.) de Godoviz, testis (1184/92) 306, 5.
 Wolfram de Taeskingen (1125) 110, 10. Frater eius: Cunradus.
 Wolfregi testis (847) 3, 30.
 Wolis (or.); *Voliš*; cancellarius provincie Olomuc. (1169) 219, 10.
 Volisovice (sp. XIII); *Volšov*, d. p. Sušice, g. Schüttenhofen; villa monii Brevnov. (1045) 353, 20.
 Volmar de Wurmrise, testis (1125) 110, 5.
 Volta, It., prov. Mantova (1158) 179, 15.
 Wonditz, b. Bonetice, v. Bonatici.
 Worywoy v. Boriwoy.
 Wormatia, Wormacia; g. Worms, Hessen, prov. Rheinhesen; (1165) 204, 10. (1173) 236, 20, 30. Epi.: [Anno] (976) 40, 30; Bucco (1144); Conradus (1151); Hildibaldus (991).
 Wormatiensis clerus (1165) 204, 5.
 Vöttau, b. Bitov v. Betow.
 Woz (sp. XII) burgwardus ecclae. Misnensis (1071) 367, 25.
 Vplewi (or.); *Pleva quondam a Dražeh, d. p. Kralovice, versus merid.*; villa monii Plassensis (1193) 309, 1.
 Wpolome v. Napolomy.
 Wrac (sp. XII); *Vrat*?; pistor, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
 Wracen ep. Moraviae [saec. X ex.] 40, 30.
 Wracouci, Wracovici, Wrakowici (sp. XIII); fortasse *Vračovice*, d. p. Vysoké Mýto, g. Hohenmauth; villa, ubi homo monii. Cladrub. (1115) 396, 15. (1186) 428, 10—20.
 Vrané v. Nawranem.
 Wranow (sp. XIII); *Vranov*, g. Frohnau, d. p. Falknov, g. Falkenau; villa hospit. Jerosolimitani (1183) 419, 1.
 Vranowiz, loc.: Branowicich, Wranouicuh, Wranovicich (sp. XIII); *Vranovice*, d. p. Plzeň; dimidia villa monii. Cladrub. (1115) 400, 5. homines monii. Cladrub. ibd. (1115) 398, 20. (1186) 431, 1, 20.
 Vrascov (c. XII); *Vražkov*, d. p. Roudnice, g. Raudnitz; villa eccl. Wissegrad. (1100/07) 105, 30.
 Vrasni (sp. XII); *Vražný*, d. p. Kralovice; villa monii. Plass. (1146) 409, 5.
 Vraten v. Wratne.
 Wratena (c. XII) de familia eccl. Wissegrad. (1100/07) 106, 5.
 Wratiz (or.); *Vratiš*; possessor terrae in Wisse-goreuic (1178) 252, 20.
 Wratislaus v. Wratizlaus.
 Wratiwowowici, Wratiwowici, Wratiworici (sp. XIII); *Vrativojovice*; quondam villa monii. Cladrub. (1186) 435, 1, 25.
 Wratizir (sp. XII); *Vratižir*; pistor eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 20. 386, 1.
 Wratizlau, Wratizlav, loc.: Uratizlauri (sp. XII) castrum; *Vratizlav* quondam arx provincialis prope *Vraclav*, d. p. Vys. Mýto, g. Hohenmauth; (1073) 370, 15. (1088?) 375, 10, 25.
 Wratizlaus (or.), Wratizlaus (c. XIII), Wratizlaus (c. XIV), Wrotczlau, Wrotezlau (sp. XII) II dux Boemiorum (1070) 366, 20. (1071) 367, 25. 368, 1. (1073) 62, 10. 63. 67, 15. 368, 40. 371, 1. (1074) 68, 30. 69, 20. 72, 15. 73, 15. 75, 1 sq. 76, 5. (1075) 80, 5. (1077) 82, 1. (1078) 85, 10. 86, 1. (1080) 87, 15. (1081) 89, 10. (1061/85) 89, 30. I rex Boem. et Boloniorum (1085) 90, 30. 91, 35. (1086) 94, 5, 20. (1087) 96, 1, 30. (cc. 1088) 97, 25. „princeps et monarcha Boemorum“ 372, 20, 35. rex (1085/89) 98, 30. (1090) 99, 20. 100, 25. (cc. 1090/91) 101, 20. (cc. 1085/92) 103, 1, 25. († 1092) 104, 20. († 1130) 112, 25. († 1125/40) 405, 25. († 1160) 195, 5, 15. († 1174/8) 256, 15. Filii eius: [Boleslaus dux Olomuc.] (1090) 99, 30. 100, 30. Bretizlaus II dux. Boem.; Sobezlaus I dux (1130). Fratres: Conradus (1073 sq.); Otto (1073). Nepos: Fredericus (1075).
 Wratizlaus filius Brecizlai I ducis (post 1037) 51, 5.
 Wratizlaus (or.), Wratizlaus (c. XII), Moraviensis [Brunnensis] dux (1143) 137, 25. (1145) 146, 25. (1146) 148, 10. (1146/8) 163, 1.
 Wratizlaus (or.), cognatus Wladizlai I regis Boh. († 1169) 217, 10.

Wratislaus (c. XIV) filius Friderici ducis Boh. († 1180) 261, 5.
 Wratislaus (or.) frater Odalrici et Šobezlai II ducis B. (1177) v. Wencezlaus.
 Wratizlav urbs Poloniis reddita (1054) 177, 35.
 Wratizlav castrum Boh. v. Wratizlau.
 Wratne (c. XII) locat.; *Vratno*, *Vraten*; civitas Boem. (1130) 113, 5.
Vražkov v. Vrascov.
Vrazec (or.); *Vražek*; de Salusa, camerarius (1186) 284, 20.
Vražný v. Vrasni.
Vrbčany v. Wirbsaz.
Vrbno u Lesů, g. *Wrbno* v. Wirbne.
Wrcka (sp. XII); *Vříčk?*; ministerialis eccl. Wissegrad. in Kamene moste (1088?) 378, 10, 15.
Wrezouici (or.), *Wrzesoviczi* (c. XVIII), *Wrzesovicze* (c. XVII); *Březovice vel Břesovice*, d. p. *Prostějov*, g. *Prossnitz*; villa monii. Gradicensis (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 196, 5.
Vrgrueb (c. XIII), *Urgruch* (ed.), *Obergrub*, terminus inter Boemiam et Austriam (1179) 259, 5.
Wrotczlau, *Wrotezlau* v. Wratizlaus.
Wrscan, *Woirzan* (or.); *Vrčany*, g. *Wrčen*, d. p. *Přestice*; Otto de — (1189 sq.).
Wrsouicih, *Wrsovicih* v. Wirseuic.
Vrurice, g. *Webrutz* v. Naurutici.
Wrzesovicze, *Wrzesovici* v. Wrezouici.
Wsan (c. XV); *Všan*; servus in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
Wsanicih, *Wsanicich* (sp. XIII) locat.; *Všenice*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*, aut *Úševice*, g. *Auschowitz*, d. p. *Teplá*; villa monii. Cladrub. (1115) 401, 10. (1186) 433, 15.
Vscen (sp. XII); *Ústěn?*; molendinarius, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
Vsebor v. Usebor.
Wsecar, *Wsechar*, *Wsekar*, *Wssekar* (sp. XIII); *Všekary*, g. *Schekarschen*, d. p. *Horšov Týn*, g. *Bischhofteinitz*; villa, ubi custodes eccl. Cladrubensis (1115) 395, 1. (1186) 426, 15, 30.
Vserad (sp. XII); *Všerad*; sutor corii, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
Wsserad (sp. XII) homo ecclesiae Boleslav. in villa Kozlech (1052?) 360, 15.
Wsetycyh (c. XIII) loc.; *Všetice*, d. p. *Benešov*, g. *Beneschau*; villa monii. Ostrov. (1061/85) 90, 1.
Wsezlau (sp. XIV); *Všeslav*; de Borutov, testis (1173) 417, 1. Frater eius: Jacobus.
Vsobren (or.), *Uzobren* (c. XVIII), *Uzobarno* (sp. XII); *Úsobrno*, g. *Hausbrunn*, d. p. *Mor. Třebová*, g. *Mähr. Trübau*; (1073) 370, 1. ibd. curia monii. Gradic. (1078) 83, 20. (1160) 195, 15.
Wssekar v. Wsecar.
Wsserad v. Vserad.
Vstin (or.), *Vstyn* (c. XVII), *Ustyn* (c. XVIII); *Ústín*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*; villa, ubi terra monii. Gradicensis (1078) 83, 25. (1126) 111, 15. (1160) 196, 1.
Vta (or.); *Úta*; testis (1197) 327, 1. *V. et. Vto*.
Vteh (c. XV); *Útěh*; bubulcus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Vtehc (or.); *Útěk*; testis (1180/82) 266, 25.
Vtes (sp. XII); *Útěš*; campanarius eccl. Wissegrad. in villa Tinec (1088?) 381, 1, 15.

Vtesen (or.); *Útěšen*; canonicus eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
Wtetinscse v. Tetinensis provincia.
Vthelricus v. Udalricus.
Vto, *Vtto* (sp. XIII) comes (1115) 399, 25. († 1186) 433, 1.
Vto (sp. XIII) de Radispona, testis tempore ducis Zobezlai I (1115) 401, 25. († 1186) 434, 10. Cf. *Udo*.
Wtraunice (sp. XII); *Trávník* quondam sub monte Petrin in suburbio Pragensi (1088?) 385, 5, 20. (1125/40) 406, 5.
Vulgari, *Vulgarorum* rex v. Bulgari.
Wultava, *Wulta* v. Wltava.
Wurmrisne (ed.), *Volmar* de — testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Vvichingus v. *Uiichinus*.
Vzagradi, *Vzhradky* (sp. XIII); *Zahrádka*, g. *Sahrať*, d. p. *Teplá*, g. *Tepl*; villa hospitalis Hierosolymitani (1183) 418, 30. (1185) 424, 5.
Wzasadi, *Wzassadi* v. *Zassadee*.
Vzdics (sp. XII); *Uzdič*; porcarius eccl. Wissegrad. in villa Zuinarih (1088?) 382, 1, 15.
Vzgor (c. XIII) silva monii Lucensis ap. villam Gozteradici (1190) 301, 30.
Vzose (sp. XIII), villa quondam monii Raigrad. apud rivulum Cezava sita (1048) 357, 20.
Vzthi, *Vsti*, *Vzti* (or.), *Na Vzti* (c. XIII), *Navsty* super Albiam (sp. XIII), *Usthi* (sp. XIV); *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; theloneum (993) 349, 10. (cc. 1057) 55, 10. 58, 1. 363, 25. (1186) 281, 10. 282, 1. *Yscri* (c. XIII), *Vsti* (sp. XIV), ubi Cen rusticus ecclae. Lutomericensis (cc. 1057) 57, 10. 364, 30.

Y vide I.

Z.

Zaba (sp. XII); *Žaba?*; vinitor monii. Opatouic. in villa Ozicih (1073) 369, 15.
Zabehlic (c. XIV), locat. *Zabehlicih* (sp. XII); *Záběhlce*, d. p. *Král. Vinohrady*; villa, ubi terra cum campanariis ecclae. Wissegrad. (1088?) 380, 15, 20. (1185) 278, 5, 25. vinea ibd. (1185) 279, 20.
Zablacaz (or.) locat.; *Zablažany* quondam in pratis sub *Uh. Hradišř*, g. *Ung.-Hradisch*; villa eccl. Spittigneuensis (cc. 1131) 122, 1.
Zabona, *Zabon*, *Cabona* (sp. XIII); *Žaboňa*, *Čaboňa?*; cultor vineae monii. Cladrub. in villa Vgrez (1115) 399, 5, 10. (1186) 431, 10, 25.
Zabowrzesk v. *Sabowrzesk*.
Zabudou (sp. XIII); *Zabudov*; rivulus in regione apud *Sebranice*, d. p. *Boskovice* (1043) 352, 1.
Zacharias (c.), ep. Sebanensis, (900) 29, 30.
Zachensis v. *Sazka*.
Zacolnica, *Zákolnica*, spelunca prope fl. *Sázava* (cc. 1037) 51, 5.
Zaczka v. *Sazka*.
Zadlowiczi, *Zadlowice* v. *Sadlouici*.
Žadovice v. *Sadouici*.
Zagnosouicih (or.) locat.; *Zahnašovice*, d. p. *Hořešov*, g. *Holleschau*; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 10.
Zagor (or.); *Záhoři*; *Stibor* de — (1193).
Zagor, *Záhoř*, comes, testis (saec. XII ex.) 59, 15.

Zahoregewicy (c. XIII), *Zahořejovice*, praedium in Boh. monio. Ostrov. datum (1092) 104, 25.
Zahrádka, g. *Sahrat* v. *Vzagradi*.
Zaiacics, *Zaiecic* (or.); *Zaječice prope Jílové*, g. *Eulau*; Martinus de — (1194).
Zaiecy (c.); *Zaječi*, d. p. *Benešov*, g. *Beneschau*; villa monii. Ostrov. (1000) 47, 30.
Zalasaz (sp. XII) locat.; *Zalažany*, d. p. *Vys. Mýto*, g. *Hohenmauth*; villa, ubi terra monii. Lutomisl. (1167) 413, 10.
Zalezli (or.), locat.: *Zalezleh* (c. XIII), *Zalezzleh* (sp. XIV); *Zálezly*, g. *Salesel*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa, ubi rusticus ecclae. Lutomer. (cc. 1057) 57, 15). 364, 30. villa hospitalis Hierosolymitani (1188) 293, 15.
Zamen (sp. XII); *Záměn*; vinitor ecclae. Wissegrad. in villa Lubosine (1088?) 380, 1, 15.
Zamris (or.); *Zámrsky*, d. p. *Hranice*, g. *Mähr. Weisskirchen*; villa ad curiam Cromesirenssem pertinens (cc. 1131) 121, 5.
Zapi (sp. XII); *Zápy prope Brandýs n. L.*; villa ecclae. Boleslav. (1052?) 359, 20.
Zaringen, *Zähringen*, *Baden*, distr. *Freiburg*; dux Bertoldus (1162).
Žárovice, g. *Zarowitz* v. *Sarouici*.
Zasauua (or.), *Sázava*, monium. ord. s. Bened. quond. prope *Černé Budy*, d. p. *Kutná Hora*, g. *Kuttenberg*. Abb.: Silvester (1160); Vitus (1078).
Zazaua (or.); *Sázava*, antiquum fluminis *Želivka* nomen (1178) 253, 1.
Zaoa (sp. XIV); *Sázava*, fl. Boh., qui prope *Davle* in Moldaviam influat (1045) 355, 15—30.
Zasin, *Zašin*?, testis (saec. XII sex.) 59, 15).
Zassadee (or.), *Zazade*, *Wzasadi* (c. XIII), *Zassade*, *Wzassadi* (sp. XIV); *Zásada*, quond. villa ecclae. Lutomer. nunc pars civitatis *Litoměřice*, *Leitmeritz*; (cc. 1057) 56, 10. 363, 20. 364, 20.
Zatčany v. *Satcane*.
Zatec, *Zatecz* v. *Satec*.
Zaton (c. XIII) silva monii. Ostrovensis, ubi nunc vicus *Zátoň*, g. *Ottau*, d. p. *Krumlov*, g. *Krumau* (1037/55) 53, 1.
Zátor v. *Nazatore*.
Zauid (sp. XII); *Závid*; faber, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
Zauissa, *Zauisa*, *Sauissa*, *Zauise*, *Zawissa*, *Zawissè*; *Záviša*, *Záviše*.
Zauissa (or.), *Zawisa* (c. XIV), testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Zauise (or.), *Zauisa* (c. XIV), castellanus, comes Zedlensis (1159) 193, 5. 205, 20.
Zauisa, *Zauissa*, *Zauise*, *Sauissa* (or.), *Zawisa* (facs.), filius Marcquardi (1175) 244, 10. (1177) 246, 5. (1175/8) 251, 10. 254, 10. (1189) 297, 20. Fratres eius: *Gäuel* et *Hermannus* agazo ducis Bohem.
Zawisse (or.) castellanus de *Bolezlav* (1184) 274, 20.
Zawissa (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
Zauissa (or.) testis (1197) 326, 30.
Zazade v. *Zassadee*.
Zazane (or.), locat.: *Zazas* (or.); *Sazany villa quondam oppidulo Kelč* (d. p. *Hranice*) vicina, ad curiam Cromesirenssem pertinens (cc. 1131) 121, 5. (121, 10).

Zazaua v. *Zasauua*.
Zazlaw v. *Csazlaw*.
Zaoa v. *Zasauua*.
Zbecsene (c. XVIII), *Beccene* (or.) locat.; *Zbečno*, d. p. *Rakovník*, g. *Rakonitz*; (1183) 270, 25. (1184) 274, 20.
Zbihnew, *Zbyhneus* (c. XIII); *Zbihněv*; sacerdos atque canonicus s. Mariae (1125/40) 130, 1, 30. parentes eius *Bohun* et *Bozena*.
Zbigneu (sp. XIII) donator aratri in *Camenich* (1115) 403, 1. (1186) 434, 15.
Zbil (sp. XII) vinitor ecclae. Wissegrad. in villa *Sitinich* (1088?) 374, 1, 15.
Zbima v. *Sbima*.
Zbina (sp. XII) filius *Caicae* cupedynarii, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 5.
Zbis (or.); *Zbiš*; testis (1192) 307, 5. (1193) 309, 10. Cf. *Zbrz*.
Zbyslav v. *Sbizlau*.
Zbizlav (or.); *Zbislav*; miles epi. Prag. (1177) 247, 30.
Zbor v. *Sbor*.
Zbramir (or.); *Zbramir*; nob. Mor. (1174) 239, 20.
Zbramir (or.) testis (1192) 307, 1. (1194) 313, 20. (1195/7) 323, 5.
Zbrazlau, *Zbrázlaus*, *Zebrázlaus*; *Zbraslav*.
Zbrazlau (or.), testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Zbrazlaus (or.) primas Boemie (1160) 198, 20.
Zbrazlaus (c. XIV) testis (1180) 261, 25, 26.
Zbrazlaus (c. XIV) filius *Wocconis*, miles (1180) 261, 10.
Zebrázlaus (or.) de *Turic* (1194) 315, 10.
Zbrazlaus (sp. XIV) filius *Zlauebor*, testis (1195) 446, 1.
Zbrazlaus (sp. XIV) testis de provincia *Brinnensi* (1195) 446, 10.
Zbraslau (sp. XIV); *Zbraslav*, g. *Zbraslau*, d. p. *Vel. Mezříč*, g. *Grossmeseritsch*; *Gerhardus* de —, testis (1173) 417, 1.
Zbrazlav, *Zebrezlauo*, *Izbrazlau*, *Izbrazlaw* (sp. XIII); *Zbraslav*, g. *Königsaal*, d. p. *Smíchov*; villa monii. *Cladrub*. (1115) 396, 15. (1186) 429, 1, 20.
Zbrz (sp. XII) [fortasse corrigendum: *Zbiz*] filius Dobratae homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.
Zbud (sp. XII) piscator eccl. Wissegradensis *Nagoruyn* (1088?) 378, 5, 15.
Izbud (sp. XIII), *Zbud*, possessor terrae in villa *Hochauicich* (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.
Zbudco (c. XIII); fortasse *Budov*, g. *Budowe*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa *Georii* de *Myleuzc* (1184) 273, 10.
Zcedlitz v. *Sedlce*.
Zkor (sp. XII); *Skor*; filius *Mascetae*, custos ecclesiae Boleslav. de villa *Poztrizin* (1052?) 360, 10.
Zkor (sp. XII) filius *Milon*, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.
Zkorac (sp. XII); *Škořák*; bukularius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
Zcramnik (c.), *Škramníky*, d. p. *Český Brod*, g. *Böhmisch Brod* (post 1037) 51, 10.
Zdata v. *Isdata* et *Sdata*.

- Zdebor v. Sdebor.
Zdebudice v. Sdebudici.
Zderaž v. Praga, eccl. s. Petri.
Zdeslaus, *Zdessaus* v. Sdezlaus.
Zdesse (sp. XIII); *Zdšš*, *Zdiš*; cultor vineae monii.
 Cladrub. (1186) 432, 5.
Zdezlaui, *Zdezlaus* v. Sdezlaus.
Zdilut (or.) testis (1180/82) 267, 1.
Zdislav v. Sdezlaus.
Zdoben (sp. XII) lagenarius eccl. Wissegrad. in villa Sinaz (1088?) 376, 10, 20.
Zduhovici, *Zduchovice* v. Vezduhovicih.
Žebletin, g. *Sebeltitz* v. Schebletici.
Zebrazlaus v. Zbrazlau.
Zebrezlauo v. Zbrazlav.
Zebrin (or.); *Šibřina*, prope *Řičany*; Bertoldus et filii eius Szezema et Herman de — (1197).
Zechutici (sp. XII); *Sechutice curia araturae* prope *Hádačka* et *Výrov*, d. p. *Kralovice*; quondam villa monii. Plass. (1146) 409, 10. *Zechutiz Inferius* (c. XVIII), *Dolní Sechutice*, praedium monii. Plassensis (1183) 270, 15.
Zedelcensis, *Zedelze* v. Sedlec.
Zedeslaus v. Sdezlaus.
Zedilcensis, *Zedlicih* v. Sedlec.
Zedlec, *Zedlek* v. Sedlek.
Zedlesco (or.); *Sedlečko*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; praedium Cesc comitis de Zeleznice (1180/82) 265, 25.
Zedlissie, *Zedlicha* (or.); *Sedlišť Staré*, g. *Alt-Zedlisch*, d. p. *Tachov*, g. *Tachau*; locus (1177) 245, 15.
Zedliz, *Zedlza* v. Sedlec.
Zedlze (c. XIII); *Sedlec*, g. *Sedletz*, prope *Libochovice*, d. p. *Roudnice*, g. *Raudnitiz*; villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56, 5).
Zelan (sp. XII); *Želan*; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.
Želš, g. *Zeltsch* v. Selci dole.
Zelkingen, *Weinhart* de —, testis donationis Gerbirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
Zelechouicz, *Zelechowicz* v. Selechouici.
Želetice v. Selidedici.
Zeleznice, *Zeleznicę* (or.); *Železnice*; Cesc comes de — (1180/82) 265, 20.
Želivka v. Zazaua.
Želivo, g. *Seelau* v. Seleu.
Zemetiz, *Zimatihc*, *Zimaticze* (sp. XIII); *Zemětice*, d. p. *Přeštice*; villa, ubi rustici monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10. 431, 10, 15.
Zemislaus (c. XVII); *Semislav*; testis (1195) 318, 15.
Zemislaus (sp. XIV) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
Zemižizn v. Semisisnus.
Žeravice v. Sirouici.
Zerbcih (or.) locat.; *Srbce*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau*; villa, ubi terra eccl. Prerouensis (cc. 1131) 121, 1.
Zernozech (c. XIII), *Sernossiech* (sp. XIV) loc.; *Žernoseky Velké*, g. *Gross-Czernosek*; villa, ubi terra rusticalis ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 57, 10). 364, 30.
Žerotin, g. *Žerotein* v. Serotin et Siratine.
Zes (sp. XIV) villa, ubi ecclesia cum iure patronatus ad monium. Cunicz. spectans (1173) 416, 20.
Zesak (sp. XII); *Žezák*; homo eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.
Žestoky v. Seztocch.
Zettlitiz, b. *Sedlec* v. Sedlec.
Zeuet (sp. XII) filius Mezicsae, ministerialis eccl. Wissegrad. (1088?) 384, 5.
Zezamil (sp. XII); *Žezamil*; filius Reunic, tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Wlikoua (1052?) 360, 5.
Zezema, *Cezema*, *Sezema*, *Szezema*.
Zezema (c. XVI), camerarius regine Boem. (cc. 1170) 224, 5.
Zezema (or.), prefectus, castellanus de Plizen (1175) 244, 5. (1177) 246, 5. Filius eius: *Zezema* (1175) 244, 10.
Sezema, *Cezema* (or.) comes de Belina (1177) 247, 20. Filii eius: *Groznata* et *Ernestus* (1189).
Zezema (facs.) testis (1175/8) 251, 10.
Sezema (or.) testis (1174/8) 254, 10.
Zezema (c. XIII) pincerna [ducis Boh.] (1187) 289, 20. 440, 20.
Cezema (or.) nepos Vitkonis, testis (1189) 297, 20.
Zezema, *Szezema* (or.), filius Bertoldi de Zebrin (1197) 325, 1. 326, 30. Frater eius: Herman.
Zezeimici (sp. XIII); *Sezemice*, d. p. *Mnichovo Hradiště*, g. *Münchengrätz*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 5. (1186) 427, 5, 15.
Zetrogor (sp. XIII); *Sestrohor*; ululator in villa Ghozkov (1115) 399, 1. (1186) 431, 25.
Žhov v. Nazhoue.
Zikac (c. XIII); *Žichák*; faber ecclesiae Lutomeric. in villa Hotetoue (cc. 1057) 58, 15). 365, 1.
Žikov v. Nazucoue.
Zieroviczy v. Sirouici.
Zimaticze, *Zimatihc* v. Zemetiz.
Zynias v. Sinaz.
Zinna, b. *Psiná* v. Pzina.
Zinogor v. Sinogorus.
Zira (sp. XIII); *Žira*; donator villae Wsanicih (1115) 401, 10. (1186) 433, 15.
Zirak (c. XV); *Žirák*; bubulcus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Ziracovici v. Siracouicih.
Ziraua (sp. XII); *Žirava*; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 20).
Zirowicz v. Sirouici.
Žitenice, g. *Schüttenitz* v. Sitiniz.
Zitne, *Zittne* (sp. XIII); *Sytno*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies*; villa, ubi arator monii. Cladrub. (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
Živanice v. Siuanici.
Ziznaua (sp. XII); *Žiznava*; filia Krabauae de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) 390, 15).
Zlaibor, *Zlaiborius* v. Zlauebor.
Zlapcyce (sp. XIII); *Slapčice*; via, terminus villae Scochowicz (993) 348, 20.
Zlapnic, *Zlapnik*, *Zlapnich* (sp. XIII); *Slapnik* quondam villa monii. Cladrub. (1115) 396, 15. 400, 5. (1186) 429, 1, 20.
Zlasane (c. XII), *Slezané*, gens infra terminos episcopatus Pragensis (1086) 94, 10.
Zlatina (c. XIII); *Slatina* prope *Libochovice*, d. p. *Roudnice*, g. *Raudnitiz*; villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56, 5).

- Slatina, *locat.*: Zlatine (sp. XIII); Slatina, curia prope Kunějovice, d. p. Stribro, g. Mies; quondam villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 401, 5. (1186) 428, 10. 433, 15. 435, 10, 15. V. et. Lutin.
- Zlaton (or.); Zlaton; homo eccl. Lutomer. in villa Desecrpi (cc. 1057) 59, 10. 364, 15.
- Zlaua, Zlaw a (or.), Slau a, Slawa (c.); Slava.
- Slaua (c. XIII) capellanus [ducis Boh.] (1187) 289, 20.
- Zlaw a (c. XII) presbyter, testis (s. XII ex.) 331, 30.
- Zlaua (or.), Slawa (c. XIV), cum filio Branis, testes (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Zlaw a (c. XIV) testis (1180) 261, 25.
- Zlaw a (or.) iudex (1186) 284, 20.
- Zlaua (sp. XII) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Suhomazleh (1088?) 381, 15, 20.
- Zlauc, Zlauc, Zlauco v. Zlawec.
- Zlauebor, Zlaibor, Slaibor, Slauebor (or.), Slauibor, Zlaiborius (c.); Slavibor. Slauebor (c. XII), nob. Morav. excommunicatus (1145) 146, 25.
- Zlauebor (or.), filius Mariae, constructricis eccl. s. Mariae in villa s. Jacobi (1165) 209, 5.
- Slauebor (or.) camerarius [ducis Mor.] (1174) 239, 15. Frater eius: Paulus.
- Zlaiborius (c. XIV) dapifer [ducis Boem.] (1180) 261, 15.
- Slauibor (c. XIII) testis (1187) 289, 25. 440, 20.
- Slaibor (or.) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1.
- Zlaibor (or.) testis (1193) 309, 10.
- Zlauebor (sp. XIV) castellanus de Satec (1195) 445, 35.
- Zlauik v. Zlawic.
- Zlauon, Zlawon, Slavon (or.), Slauon (sp.); Slavoň, archidiacon. Gradicensis (1167) 412, 25. can. Pragensis (cc. 1170) 224, 1. archidiacon. (1177) 247, 25. archidiacon. Prag. (1175/8) 251, 5. (1180/82) 266, 1. (1185) 425, 1. (1190) 298, 25. (1194) 313, 15.
- Zlawata (or.), Slauata (c. XIV), canonicus [eccl. Wissegr.] (1180/82) 266, 10. (1185) 278, 20.
- Zlauwathe (or.), filius Juric (1193) 309, 10. 310, 10.
- Zlavchaez (or.), Slavčevs (?) vel Slavikovice, g. Slavikau prope Kdyně, g. Neugelein; Mechtfridus de — (1184/92).
- Zlawec, Zlauc, Zlauc, Zlauco, Slauko (or.), Zlawk (c.), Zlawech (sp.); Slávek.
- Zlauc (or.), eius filii, cognati Hartmanni de Mircov (1153/73) 237, 20.
- Zlavk (or.), filius Ztoik, testis (1158/73) 237, 25.
- Zlawec, Zlauco, Slauko (or.), Zlawk (c. XIV) frater Grabissae camerarii (1188) 294, 1. (1196) 320, 15. (1195/7) 323, 5. (1197) 324, 30. 326, 25.
- Zlauc (or.) testis (1193) 309, 10.
- Zlawech (sp. XIII) comes (1194) 444, 5.
- Zlawic (or.), Zlauik (c.), Zlavik, Zlawik (sp.); Slávik.
- Zlawic (or.) testis (1180/82) 267, 1.
- Zlauik (c. XIV) testis (1185) 278, 30.
- Zlauik (sp. XII) drizec eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Zlauik, Zlavik, Zlawik (sp. XIII) debitor mellis in villa Wranouic (1115) 398, 25. (1186) 431, 1, 20.
- Zlawon v. Zlauon.
- Zlez (sp. XII) servus eccl. Boleslav. de villa Obodr (1052?) 359, 25.
- Zlicina (sp. XIII); Zlýčín, d. p. Smichov; villa ubi homo monii. Brevnov (1045) 353, 5.
- Zlitiz v. Zlutiz.
- Zlobici (or.); Zlobicze (c. XVII), Zlobiczi (c. XVII); Zlobice, d. p. Kroměříž, g. Křemšter; villa monii. Gradic. (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 195, 20.
- Zlugacsh (sp. XII); Sluháč; lagenarius eccl. Wissegrad. in villa Sinaz (1088?) 376, 10, 20.
- Zlup; surgustum quod vulgo dicitur Zlup (sp. XII); fortasse Čule, g. Zulf, d. p. Znojmo, g. Znaim; villa ecclesiae Boleslav. (1052?) 362, 1.
- Zlupnice (sp. XII) rivus; Sloupnický potok, meta silvae monii. Lutomisl. (1167) 415, 5.
- Zlusak (sp. XII), Služák; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Branice (1088?) 383, 1, 15.
- Zlusen (sp. XII); Služen; homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
- Zlusetino, Zlussetino, Zluzetina (sp. XIII); Služetín, g. Lusetin, d. p. Kralovice; villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 25.
- Zlutiz, Zlutizi, Zlitiz (sp. XIII); Žlutice, g. Luditz; villa monii. Cladrub. (1186) 435, 1, 25.
- Zluzetina v. Zlusetino.
- Zmil, Smil (or.), Zmul (c.); Smil.
- Zmul (c. XVIII), comes [Morav.] (1078) 85, 10.
- Zmil (sp. XIII) camerarius tempore ducis Zobezlai I, (1115) 401, 25. (1186) 434, 10.
- Smil (or.) de Vdrche (1169) 218, 5. (1183) 420, 25.
- Smil (or.) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1. Frater eius: Nacherat (1188).
- Smil (or.), cuius filius Lvtebor (1192/3) 311, 10.
- Zmil (or.) testis (1192) 307, 1.
- Smil (or.) testis (1194) 315, 10.
- Zmil (or.) [nob. Boh.] testis (1195/7) 323, 5. (1197) 326, 30.
- Zmil (sp. XII) pistor, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
- Znadeg v. Nadey.
- Znata (c. XIV); der Fleissenbach; (1181) 264, 5, 15.
- Znogem (or.), Znoiem (sp. XII), loc.: Znoimi (sp. XII); Znojmo, g. Znaim; civitas, urbs (1052?) 361, 10, 20. (1073) 370, 10. Znoymensis (sp. XIII) castellanus Marquardus (1048) 358, 10. Znoymensis (or.) ecclesia (cc. 1131), eius villae 123, 5 sq. Capella s. Nicolai in Znoim spectans ad monium. Lucense (1190) 300, 15.
- Znoymensis (c. XIII) provincia (1092) 104, 20. (1195) 446, 5.
- princeps de Znogem: Conradus [qui et Otto] (1177).
- Znoicidih (sp. XII) locat.; Zlončice, d. p. Slaný g. Schlan; villa ubi custodes ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 15.
- Znoiem, Znoimi v. Znogem.
- Zobegirt v. Sobegherd.
- Zobestoy (c. XI); Soběstoj; homo monii. Strahov. in villa Radunice (1143/8) 161, 5.
- Zobezlauec (or.), Zobezlawec (c. XIV); Soběslávek; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Zobezlauec (sp. XII) agazo (1167) 413, 20.

- Zobežlaus (or.), Sobezlavs (c. XII), Sobezlaus, Zobešlaus (c. XIV) I al. Odalricus dux Boem. (1115) 401, 20. (1126) 404, 15. Boemorum monarcha (1130) 112, 25. filius Wratislai regis (1130) 114, 25. 115, 5. (cc. 1131) 118, 5. 126, 25. (1132) 404, 30. (1138) 128, 25. (1139) 407, 10. (1125/40) 131, 1. 405, 20. († 1143/8) 159, 25. († 1146/8) 164, 15. († 1167) 412, 10. 413, 5. S. „magnus dux“ († 1174/8) 254, 30. († 1178/81) 262, 25. († 1186) 433, 20. Mater eius († 1130) 114, 1. Fratres eius: Boležlaus et Bracislaus II († 1130) 114, 1. Filius: Wladizlau (1146/8) sq.
- Zobežlaus, Sobezlaus, Sobezlavs, Sobetlaus (or.), Sobieslaus (c. XV), Zobizlaus (facs.) II dux Boem. (1174) 238, 25. 239, 5. 242, 20. (1175) 243, 20. (1177) 245, 1. 247, 1, 20. (1175/8) 251, 1. (1178) 252, 5. (1174/8) 253, 25. 254, 5. 255, 1, 5. 256, 10. († 1180) 261, 10. († 1178/81) 262, 30. († 1182) 268, 20. († 1186) 284, 5. († 1188) 293, 15. Frater eius: Udalricus dux (1174).
- Sobezlaus (or.) domicellus [epi. Prag.] (1194) 315, 10.
- Zobon (sp. XII); *Soboň*; piscator ecclesiae Wissegrad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.
- Zogelsdorf, villa Chadoldi senioris in Austr. Inf. (1156) 174, 10. 175, 1.
- Zoyk (sp. XIII), *Sofk*; homo monii. Cladrub. (1115) 402, 20. (1186) 434, 15.
- Zonolusii (sp. XII); *Sovolusky*? quond. prope Dobronice; villa Moraviae ad ecclesiam Boleslav. spectans (1052?) 361, 20.
- Zopel (sp. XIII); *Sopel*; cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5.
- Zoprche (sp. XII); *Soprč*, d. p. Pardubice; villa monii. Opatovic. (1073) 369, 25.
- Zoreta (sp. XII); *Zořeta*; piscator monii Lutomisł. Ugradisci (1167) 413, 1.
- Zouol (sp. XII), *Sobol* aut *Zvol*, custos apum monii. Lutomisł. in Nedosine (1167) 412, 30.
- Zpita (sp. XIV); *Spita*; testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
- Zpitigneu, Zpitigneus, Zpitihneus v. Spitigneu.
- Zrebrniceh (or.) locat.; *Střibnice*, d. p. Uh. Hradiště, g. Ung.-Hradisch; villa, ubi terra eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 1.
- Zrubni (or.); *Srubný*; villa quondam monii Plassensis (1193) 309, 1.
- Zstizlaus v. Sdezlaus.
- Ztarek (sp. XII); *Stárek*; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 5, 20.
- Ztare zedlo v. Stare zedlo.
- Ztaze (or.); *Staš*; testis (1180/82) 267, 1.
- Ztir (c. XII), *Stryj*, fl. Galiciae orient. (1086) 94, 15.
- Ztoian (sp. XII); *Stojan*; filius Reunic, tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Wlikoua (1052?) 360, 5.
- Ztoyan (c. XIII), Sstoian (sp. XIV), *Stojan*, vinitor ecclesiae Lutomerice. in villa Wzassadi (cc. 1057) 56, 10. 364, 20.
- Ztoyan, Stoyan (sp. XIII) custos ecclesie Cladrub. in villa Wsear (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
- Ztoik (or.); *Stojk*; testis (1158/73) 237, 25. Filius eius: Zlavk.
- Ztrachotine v. Strachotin.
- Ztrana (c. XIII); *Stranné*, d. p. Benešov, g. Beneschau; villa epatus Prag. (1184) 273, 10.
- Ztraneg (sp. XII); *Straněj*; drizec eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Ztras, Ztrase v. Straz.
- Ztreza (sp. XII); *Střeza*; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10.
- Ztrezimir (or.), Ztrezimer (c. XIV); *Střezimír*; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Ztresimir (sp. XIV) testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.
- Ztrezivoy (c. XVI); *Střezivoj*; de Hlyztina (cc. 1170) 224, 10.
- Ztrih (or.), filius eius Hartvvik (1158/73) 237, 25.
- Zuabenice (sp. XII); *Švabenice* quondam apud Heřmanice, d. p. Litomyšl, g. Leitomischl; villa monii. Lutomisł. (1167) 414, 10.
- Zuac (or.); *Svak*; archipresbyter (1146/8) 163, 15. Zuar v. Suar.
- Zuassic (or.) villa, ubi mansus monii. Lucensis (1190) 300, 15.
- Zuataua (sp. XIII); *Svatava*; regina, Wratislai I uxor, mater Sobezlai I († 1130) 114, 1. († 1187) 439, 25.
- Suataua (or.), Svatava, filia Ottonis III ducis Moraviae († 1160) 196, 5.
- Suataua, filia Wladizlai II ducis Boh. (1142) 134, 25. Maritus: Fridericus de Bogen.
- Zuataua (sp. XII) filia Milehnae de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 20.
- Zuatobor (c. XVII), Zwatobor (c. XVIII); *Svatobor*; capellanus [ducis Morav.] (1078) 85, 10. 87, 1.
- Zuaton (sp. XII); *Svaton*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Sitinich (1088?) 374, 1, 15.
- Zuatoplic, Zuatopluc v. Suatopluc.
- Zuba (sp. XIII) filius Marcuardi de Vnil, testis (1115) 402, 25. (1186) 434, 15.
- Zuc (sp. XII); *Suk*; filius Bezdrug, custos ecclesiae Boleslav. in villa Poztrizine (1052?) 360, 10.
- Zucha, Sucha (or.), *Suchá*, rivus in fl. Mže influens (1177) 245, 10.
- V. et. Zuha.
- Zuchogurdli (or.); *Suchohrdly*, g. Zuckerhandl, d. p. Znojmo, g. Znaim; villa monii Lucensis (s. XIII) 301, 30.
- Zuda, S u d a (or.), Z v d a; Suda.
- Suda (or.) [castellanus] de Plizen (1177) 247, 25.
- Zuda (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
- Zuda (or.) testis (1193) 310, 10.
- Zuda (sp. XIV) testis (1195) 446, 1.
- Zuda (or.) frater Johannis iudicis (1197) 324, 30.
- Zvda, testis (saec. XII ex.) 59, 10.
- Suda (c. XVIII) homo monii. Gradic. (1078) 84, 5.
- Zudar (c. XI); *Sudař*; servus voluntarie subditus in villa Radunice (1143/8) 161, 5.
- Zudiwoy (sp. XIV); *Sudivoj*; testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
- Zudiwoy (c. XVII) testis Mor. (1196) 319, 10.
- Zudomir (sp. XIV); *Sudomír*, *Sudimír*; testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
- Zuebor (sp. XIII); *Svėbor*; qui cum terra sua monio. Cladrub. se tradidit (1115) 401, 1. (1186) 433, 15.
- Zuentopolcus, Zuentibaldus, Pentepulcus, Sfentopulchus, Sphentopulchus, Svntopolcus, Zvuentapu (c. XI); *Svatopluk*; dux Moraviae (869) 8, 10. (873) 14, 15. de Maravna (879) 17, 10.

- comes (880) 19, 15. princeps (881) 22, 5. rex
Sclavorum (885) 23, 10. 27, 15. dux Moravorum
(890) 29, 5. (900) 31, 10.
- Zuereck, Zuerek, Zverek (*sp. XIII*); *Svěřek*;
homo monii. Cladrub. (1115) 398, 15. (1186)
430, 10. 431, 15, 20.
- Zuest v. Suest.
- Zuezlaus v. Zveyzlau.
- Zuha (*sp. XII*); *Suchá villa prope Litomyšl, g.
Leitomischl*; (1167) 415, 1.
V. et. Zucha.
- Zuinarih, Suinarih (*sp. XII*) *locat.*; *Svináře, d. p.
Hořovice*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?)
381, 15. 382, 15.
- Zuitava (*sp. XII*), Zwitava (*sp. XIII*); *Svitava*,
fl. Moraviae (1043) 352, 1. (1073) 370, 5. (1167)
414, 5.
- Zulbiza (*or.*), Sulpize (*sp. XII*); [*g. Zülrich?*]
civitas (996) 46, 20. (968) 343, 30.
- Zulezlaŭ v. Zulizlao.
- Zulislau, Sulislau (*or.*), Sulizlaus (*c.*);
Sulislav.
- Sulislau (*or.*) nob. Mor. (1174) 239, 15.
- Sulizlaus (*c. XIV*), testis (1180) 261, 25.
- Zulislau (*or.*) testis (1193) 309, 10.
- Zulizlao, Zulezlaŭ (*or.*); *Sudislav, g. Solislau,
d. p. Stříbro, g. Mies*; Johannes de — (1197)
331, 5. Vlricus de — (1193) 309, 10.
- Zumlaz, Zumlas, Zumlezi (*sp. XIII*); *Sumlez*,
quondam prope *Skvřín, d. p. Tachov, g. Ta-
chau*; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15.
(1186) 427, 1, 15.
- Zuojata (*or.*); *Svojata*; miles epi. Prag. (1177)
247, 30.
- Suojata, testis (saec. XII ex.) 59, 10).
- Zwojata (*sp. XII*) filius Bezdrug, custos ec-
clesiae Boleslav. in villa Poztrizine (1052?)
360, 10.
- Zuoyboh (*sp. XII*); *Svojboh*; cocus eccl. Wisse-
grad. in villa Bazcsi (1088?) 378, 1, 15.
- Suogboh (*sp. XII*) homo eccl. Wissegrad. in villa
Potliscim (1088?) 390, 10).
- Zuogboh, Zuoyboch, Zvoyboh, Zwoyboh (*sp. XIII*)
tornator monii. Cladrub. in villa Lubossin (1115)
399, 1. (1186) 431, 5, 25.
- Zuogboh (*sp. XIII*) arator eccl. Wissegrad. in villa
Csekouicuh (1125/40) 406, 15.
- Zuoyen (*c. XIII*), Zvoien (*sp. XIV*); *Svojen*; fi-
lius Radek custodis apum ecclesiae Lutomeri-
in villa Drazouicuh (cc. 1057) 58, 25). 365, 5.
- Zuoysa (*or.*), Swoysa (*c. XIV*); *Svojša*; testis
(1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Zuratca, Zuratka (*sp. XII*), Zuratcha (*sp. XIII*);
Soratka, Schwarzwawa, flumen Moraviae (1048)
357, 15. (1073) 370, 5. (1167) 414, 20.
- Zusa, Zusse (*sp. XIII*); *Suš*; debitor mellis in
villa Wranouicuh (1115) 398, 20. (1186) 431, 1, 20.
- Zussan (*or.*); *Sušany, g. Zuscha, d. p. Chomutov,
g. Komotau*; predium monii. Plaz (1175) 244, 1.
- Zutek (*or.*); *Sutěk*; testis (1180/82) 266, 25.
- Zuvar v. Suar.
- Zuzelic (*sp. XII*); *Žiželice, d. p. Nový Bydžov,
g. Neu-Bidschov*; villa, unde annuatim refectio
canonicis Boleslaviensis eccl. datur (1052?)
361, 5.
- Zvan (*c. XIII*), Ssvan (*sp. XIV*), vinitor eccl. Lu-
tomeri. (cc. 1057) 56, 10). 364, 20.
- Zwar v. Suar.
- Zwathozlaus (*sp. XIV*); *Svatoslav*; filius Wilhelmi
de Pulin (1173) 416, 15.
- Zwatopluk v. Suatopluc.
- Zvda v. Zuda.
- Zveyzlau (*or.*); *Svěslav*; testis (1146/8) 163, 25.
165, 10.
- Zuezlaus (*c. XIV*), castellanus Gradicensis (1159)
193, 5.
- Zverek v. Zuereck.
- Zvěstovice v. Izuestouicuh.
- Zwetel (*or.*); *Stift Zwettl, b. Světlá*; monium
ord. Cisterc. in Austr. Inf. (1147) 154, 1. (1186)
283, 25.
- Zwezt v. Suest.
- Zwitava v. Zuitava.
- Zvliwoy (*or.*); *Sulivoj*; testis (1180/82) 267, 1.
- Zvokotoky v. Dwocotloki.
- Zvuentapu de Maravna v. Zuentopolcus.

COMPENDIA INDICIS.

abb. = abbas.
al. = alias.
arep., arepi. oc. = archiepi-
scopus, -i oc.
Austr. = Austria.
b. = bohemice, beatus.
Bav. = Bavaria.
Boh., Boem. = Bohemia, Boemia.
can. = canonicus.
card. = cardinalis.
d. p. = districtus politicus (okres-
ní hejtmanství, Bezirkshaupt-
mannschaft).

diac. = diaconus.
dioc. = diocesis.
eccl., eccle. = ecclesia, -ae.
ep., eps., epi. = episcopus, -i.
epatus. = episcopatus.
fl. = flumen, fluvius.
g. = germanice.
hospit. = hospitale.
Inf. = Inferior.
It. = Italia.
monium., monii. = monasterium,
-ii.
Mor. = Moravia.

occid. = occidens.
or. = oriens.
ord. = ordinis.
pp. = papa.
presb. = presbyter.
prov. = provincia.
Rgb. = Regierungsbezirk.
s. = sanctus.
Sax. = Saxonia.
Sil. = Silesia.
ss. = sancti, -orum.
tit. = tituli.
v. = vide.

GLOSSARIUM.

- Abbasia 369, 1. abbatem instituere 45, 25.
- ablutor vestimentorum 399, 1, 10. 431, 25. 432, 10. a. vestium (380, 10).
- absolutio in mortis periculo 146, 20. absoluti ab universo theloni totiusque iuris forensis exactione 322, 1.
- accusator episcoporum 338, 1.
- acolitoe ordinare 168, 30.
- advenae 257, 1.
- advocatus 28, 25. 142, 30.
- aes 112, 15.
- agaso, agazo, agazones 85, 1. 163, 20. 165, 5. 193, 5. 196, 20. 198, 20. 205, 20. 244, 10. 247, 30. 261, 15. 289, 20. 337, 15, 30. 413, 20. 440, 20. a. episcopi Prag. 306, 5. V. et. marscalcus.
- ager, agri 45, 15. 57, 1. 83, 15. 130, 10. 15. 198, 10. 202, 30. 205, 10. 273, 10. 275, 35. 278, 5 sq. 322, 15. 348, 20, 25. 364, 15. 415, 5. a. ad coronam pertinens 215, 15. agrorum circuciones 215, 20.
- agricultura 348, 20.
- alienare villas ecclesie 273, 5.
- allegia 55, 10. 392, 25.
- allodium (119, 10). (120, 5). (121, 10). 123, 5.
- altare: altaria 112, 35. 269, 20, 25. a. in capitibus ecclesiae 134, 10. propositi manuscriptum supra altare ponere 86, 25. altaris minister 138, 25. ab altaris ministerio alienare 138, 5—20.
- ambitus 192, 25. 205, 1. 263, 30. 264, 5, 10. V. et. circuitus.
- amministratio pastoralis 66, 25.
- amputator arborum 399, 10. 432, 1, 20.
- anathema, anathema, anatema 26, 15. 47, 25. 85, 15. 106, 1. 111, 10. 114, 25. 146, 20. 163, 10. 188, 30. 253, 5. 255, 10. anathematis gladius 75, 20. 206, 5. a. vinculum 26, 20. 219, 15. a. vinculo innodare 118, 15. 224, 15. 313, 10. anathemate firmare 239, 1. sub anathemate confirmare 247, 10.
- ancilla, ancillae, 36, 1. 45, 15. 161, 1—15. 324, 15. 337, 15, 25. 390, 1. 399, 15. 432, 25.
- animalia 324, 5. a. viva 326, 15. a. tam maiora quam minora 361, 1.
- animatores 59, 35. 348, 10, 15. V. et. dusnic.
- annona 250, 30.
- annuli usus abbati conceditur 329, 25.
- annus iubilaeus 152, 10.
- anseris 130, 10.
- antistes 10, 15. 38, 15. 52, 10. 164, 25. 198, 15. 269, 15. a. primae sedis 90, 15.
- apes 412, 30.
- apiarii 55, 25. 56, 1. V. et. custos apum.
- apostolatus 18, 15. 39, 1. a. primiciae 65, 30.
- apostoli vel evangelii expositio lingua Sclavorum annuncianda 26, 20.
- apostolica decreta et instituta 343, 10.
- apostolica limina, apostolorum l. v. limina.
- apostolica auctoritas v. auctoritas apostolica. a. audientia v. audientia. a. monita 70, 20. a. potestas 33, 10. a. sanctio 38, 30. a. sedes v. sedes apost.; a. privilegia 70, 20. a. scripta 133, 30. apostolicam vicem tenere 32, 10.
- apostolico conspectui representari 146, 20.
- apostolicus domnus 61, 20.
- apostolicum sigillum 73, 20.
- appellare Romanum pontificem 30, 1. a. sedem apostolicam 292, 10. 329, 1. a. ad audientiam domini pape 241, 10.
- appendicia 156, 30. 161, 1. 198, 10. 275, 35. 297, 5.
- aquilae imperii victrices 441, 30.
- aratores 54, 35. 55, 1. 83, 15. 84, 10. 85, 5. 86, 30. 113, 10. 161, 10. 359, 25. 399, 15. 406, 15. 412, 30. 432, 30. a. servi 406, 10.
- aratrum, aratra 53, 1. 55, 5. 58, (83, 25). (85). 86, 30. 98, 30. 104, 20. 105, 1. 111, 5 sq. 113, 10, 15. 114, 5, 20. 118, 25. (121, 10). 130, 15. 155, 5. 160, 20. 196, 1. 215, 25. 218, 30. (224, 15). 237, 20. 252, 20. 261, 1. 285, 15. 324, 10. 326, 15. 361, 15. 364, 25—35. 365, 1, 5. 369, 30. 370, 1, 15. 374, 1 sq. 375, 5 sq. 376, 1 sq. 377, 5 sq. 378, 5, 15. 379, 1, 15. 380, 1—20. 383, 5, 15. 384, 1—20. 385, 1 sq. 396, 5 sq. 399, 20. 400, 1—20. 401, 5—15. 402, 10—20. 403, 1. 406, 1—15. 412, 25. 415, 1. 428, 5, 15. 433, 5—20. 434, 15. 436, 5, 25. 437. aratra dominica 361, 1.
- arbustum 400, 1. 433, 5.
- archicancellarius [imperialis] 95, 5. 178, 5. a. Germanie 260, 1.
- archicapellanus 43, 5.
- archidiaconatus 138, 1.
- archidiaconus 223, 35. 224, 1. 239, 10. 247, 25, 30. 273, 15. 297, 20. 298, 25, 30. 313, 15. 323, 5. 326, 25. 412, 25. 414, 1. 415, 1. 445, 35. 446, 20.
- archipraesul 42, 25.
- archipresbyter 163, 15 sq. 276, 10.
- archivum sancti Petri 340, 25.
- arcus testudinatus 272, 20.
- area 348, 15.
- argentaria 290, 20, 30.
- argentum 42, 20, 25. 76, 5. 112, 15. a. examinatum 314, 25. argento suo comparare 314, 25. Cf.: marca.
- arietes 406, 5.
- arma 1, 15.
- armarium: custos armarii (114, 15). (388, 25).
- armenta 85, 5.
- ars, artes, 54, 35. 363, 20.
- artificium 364, 20.
- asylum 367, 1.
- assensus 116, 10. 275, 30. 291, 25. 298, 20. 342, 35. 345, 1. 420, 5. a. et testificatio 142, 1. a. laicorum 94, 5. a. primatum [Bohemiae] 192, 25. a. Boemorum 264, 1. assensu approbare 258,

20. assensum prebere 263, 1.
— assentire 295, 25. *Cf.* collaudare, consentire.
- auctoritas; a. apostolica 28, 5, 15. 62, 15. 68, 5. 69, 1. 72, 30. 75, 10. 76, 25. 77, 20. 78, 25. 79, 30. 107, 30. 115, 1. auctoritate apostolica confirmare 45, 20. 317, 15. 327, 35. a. canonica 116, 10. auctoritate canonica confirmare 156, 20. a. evangelica 20, 1. a. principalis 51, 5. a. regie potestatis 195, 10.
- audientia [papae] 22, 15. 79, 10. 241, 10. a. apostolica 71, 10. a. apostolici 127, 30. *Cf.* appellare. audientia ducis 309, 5.
- aurifex 279, 1. 360, 1.
- aurifossore qui vulgo ylouci dicuntur 355, 15.
- aurum 42, 20, 25. 112, 15. 142, 15. 259, 5. *Cf.* marca.
- autenticorum virorum consilium 313, 1.
- autenticum scriptum 327, 35. autentica 328, 1, 30.
- avena 387, 15, 30. 390, 5.
- avia; aviae in castris Boemiae 387, 10, 25. 389, 20. 406, 20.
- Baculus;** instrumenta duorum baculorum, quos cruccas vocant 272, 20.
- baltheum 45, 5.
- bannum 196, 25. 370, 20. b. comitis 36, 10. banno confirmare 305, 35. beneficium tam banno quam scripto sancire 155, 10.
- baptisma 9, 1. 40, 15. baptismatis aqua 130, 30. de sacro baptismatis fonte suscipere 353, 15.
- baptizare 38, 1.
- baratrum blasphemie 24, 1.
- barbam abradere servientibus episcopi 73, 20.
- barbari 38, 5.
- barones, barrones [Bohemiae] 255, 1. 284, 1. *Cf.* nobiles; primates.
- barrochia v. parrochia.
- basilica 271, 25. 363, 15.
- beneficium 80, 5, 10, 15. 155, 10. 369, 10. 420, 25. b. ecclesiasticum [sacerdoti] interdicere 148, 20. in perpetuum b. concedere 174, 25. beneficio castri honoratus 419, 20.
- beneplicium 313, 5.
- bigami clerici 138, 15.
- blasphemare 25, 20.
- bonum; bona ad regendum committere 324, 15. bonum patrimonium 59, 20. bona temporalia 80, 25.
- bos, boves 35, 15. 83, 15. 113, 15. 114, 20. 130, 10. <224, 15>. 326, 15. 361, 15, 20. 387, 15, 30. 390, 5. 392, 30. 413, 5.
- braccarum paria 406, 20.
- bravium beatitudinis 45, 25.
- brod; theloneum, quod brod vulgo appellatur 357, 20.
- brunia 1, 15.
- bubulcus 85, 1. bubulci 161, 5. 363, 20.
- bucularius 406, 15. bukularii 385, 10, 20.
- bulla aurea 288, 1.
- burggravius 259, 10, 15.
- burgus 281, 20.
- Calcaria** 393, 5.
- caldarius 385, 5, 20.
- calefactores stube, cal. stubarum 56, 15. 84, 10. 364, 25. 399, 1. 431, 5, 25. *Cf.* famulus.
- caliciarii 383, 5, 15.
- caligarum paria 393, 1. 406, 20.
- calix; calicem de manu episcopi suscipere 169, 5.
- cambire 281, 30. 435, 5.
- cambitio 217, 5. *V. et.* concambium.
- cambium 278, 15. *V. et.* concambium.
- camera [regis Romanorum] 142, 15. c. ducis Boem. 355, 25, 35.
- camerarii 399, 5. 431, 25. camerarius regis vel ducis Boem. 193, 5. 196, 15. 198, 20. 205, 20. 218, 1. 219, 5. 223, 25. 224, 5. 239, 15. 244, 1, 5. 247, 25. 251, 10. 261, 15, 20. 265, 1. 270, 20. 271, 15. 276, 10. 284, 20. 289, 20. 297, 20. 393, 5, 10. 420, 20. 422, 25. 425, 1. 440, 20. 443, 5. 445, 35. summus c. [ducis Boemiae] 256, 30. 257, 1. 323, 5. summus c. curie [ducis B.] 419, 5. 424, 5. c. Holomucensis 420, 25. c. regine Boem. 224, 5. [ducissae] 295, 35. c. episcopi [Pragensis] 244, 10. 247, 30. 273, 20. 298, 30. 306, 5.
- kamisiarum paria 406, 20.
- campanarius, campanarii 56, 10. 58, 20. <114, 15>. 278, 5, 15. 360, 10. 364, 20. 380, 10—20. 381, 1 sq. 383, 10, 20. 385, 5, 20. <388, 25>. 392, 25.
- campus, campi <58, 1>. 130, 5 sq. 198, 10. 205, 5. 275, 35. 301, 30. 348, 10. 364, 35. c. magnus (cum equis) 55, 10. campi villae 369, 25.
- cancellarius s. Romane eccl. 146, 1. 191, 25. c. episcopi Pragensis 298, 30. c. regis vel imp. Rom. 43, 5. 95, 5. 167, 20. 178, 5. 260, 1. c. ducis vel regis Boemorum: Jurata 402, 1. 434, 10. Geruasius 179, 10. 193, 1. 197, 10. 198, 25. 205, 15. 206, 5. 215, 1. 218, 1. 219, 5. 224, 5. 244, 5, 15. 246, 1, 10. 247, 20. 251, 5. 252, 30. 253, 10. 254, 5. 409, 25. Florianus 265, 1. 266, 1. 270, 20. 274, 15. 276, 10. 284, 20. 295, 35. 297, 15. 298, 25. 301, 5. 307, 5. 313, 15, 20. 320, 15, 25. 323, 1. 324, 30. 326, 25. Alexander mag. Prag. 289, 20, 25. 440, 15, 25. Stizlaus 445, 30. c. Moraviae provinciae 219, 10.
- candelabra deaurata 279, 15.
- caniductores 245, 20.
- canones sacri 14, 15. 16, 15. 66, 5. c. sancti 20, 15. canonum statuta 43, 25.
- canonica decreta v. decreta canonica. — canonice succedere <45, 10>. canonice vocare 66, 10. canonica traditio 20, 10. 71, 15. canonici ordinis religio 225, 10. *V. et.* presbyteri.
- capella 52, 30. 53, 1. 242, 25. 300, 15, 20. 405, 35. c. ducis 150, 10. 279, 1.
- capellanus, capellani 85, 10. 95, 15. 205, 15. 254, 5. 277, 20, 25. 280, 10. 284, 10, 15. 289, 20. 294, 5. 295, 35. 311, 10. 315, 10. 362, 5. 369, 1. 370, 15. c. et scriptor papae 140, 5.
- capitolium 278, 25. 440, 1.
- capitulum 278, 20. 314, 30. *Cf.* conventus.
- captivi 32, 20. 37, 35. 179, 25. 348, 15.
- caput v. precium pro capite dandum. capita penitus detonare 32, 20. *Cf.* decapillare.
- carcer 32, 20. carceri mancipare 14, 1. in carcerem ponere 257, 10.
- cardinalis 127, 1. 191, 25. 231, 20. 326, 20, 25. 367, 5. c. diaconus

- 135, 5. 140, 1. 145, 35. 149, 5. 150, 5. 165, 20. c. presbyter 140, 1. 145, 30. 146, 1. 234, 15, 20.
- caritatem quandam parvulam transmittere 167, 15.
- carnalia desideria 81, 25.
- carpentarii, carpentarii 56, 15. 57, 5. 58, 20. 364, 25. 365, 5. 399, 10. 432, 1, 25.
- carpiones 392, 25.
- carra salinaria 35, 20.
- carta 95, 1. 114, 30. 253, 1. 340, 25. *V. et charta.*
- casa 45, 15.
- caseus; casei, 349, 5.
- castellanus 193, 5. 205, 20. 208, 1. 218, 1. 219, 5, 10. 220, 20, 25. 224, 5. 239, 15. 246, 5. 247, 20, 25. 251, 10. 270, 20. 274, 20. 284, 15. 289, 20, 25. 295, 35. 297, 20. 358, 10. 412, 25. 413, 5, 10. 439, 25. 440, 20. 445, 35. 446, 1. *Cf. burgravius, comes, prefectus.*
- castellum 141, 25, 30. 142, 5.
- castrum 59, 1. 76, 20, 25. 77, 20, 25. 130, 15. 142, 5. 162, 20—30. 216, 30. 220, 15. 221, 5. 255, 15. 261, 5. 295, 5. 348, 15. 355, 10—25. 356, 1. 357, 10. 358, 5, 15. 363, 20. 365, 5. 371, 5. 387, 10, 25. 389, 20. 406, 15, 20. 419, 20, 25. 443, 30. 446, 20. castrum sancti Wenzlai 74, 1. 75, 5, 15. c. desertum 354, 1. castra edificare 420, 10. 424, 20. castrorum edificatio 164, 20. reedificatio 163, 5. *Cf. oppida; urbs.*
- cathedra Petri 65, 30. c. principalis 38, 25. kathedram episcopatus suscipere 159, 25.
- catholicus princeps 150, 15.
- causa, que testibus debet probari 256, 25. causam deferre (ad metropolitanum) 66, 15.
- cautes salis 393, 1.
- cavalli 35, 15. 36, 1. cavallus masculinus 36, 1.
- cella 354, 1. 368, 40.
- cellerarius [ducis] 387, 20, 30. 390, 5. 397, 20, 25. 406, 5. 430, 10, 25. primus c. 247, 25.
- cenobium 160, 5. 284, 5. 317, 5, 15. 320, 5. 331, 1, 5. 358, 10. 369, 1, 5. 370, 10. 416, 15—25. 418, 15. 422, 10. 423, 30. cenobii pater (83, 25). 111, 10. 195, 20.
- census 35, 20. 60, 25. 252, 25. 363, 25. agrorum et fundorum c. manuperarii et carroperarii 355, 30. c. annualis 281, 25, 30. 282, 5. c. de tota Boemia [regibus Roman. solvendus] 42, 20, 25. c. centum marcharum sedi apostolicae a duce Boemiae solvendus 76, 5. 101, 30. 102, 10. c. ab ecclesia Wissegradensi sedi apostolicae solvendus 139, 15. 388, 10, 15, 25. 405, 35. c. de terra Polonie, quem duces Boemie accipere solebant 177, 30. *V. et. oblatio, pensio; pousca.*
- cera 35, 25. 349, 5. 392, 30.
- cerevisia 114, 10.
- cervisarii 385, 10, 20. 386, 10, 20.
- charta 87, 1. ch. sigillo signata 232, 10. *V. et. carta.*
- chomutne v. homutne.
- chorus 233, 10. 270, 20.
- chrisma v. crisma.
- christianismus 66, 30.
- christianitas 4, 15. ch. [in Boemia] in Levo Gradech incepta 130, 15.
- cinguli 406, 20. cingulum militare 4, 20.
- cyphorum artifices 84, 10. cyphos parare 399, 5. 431, 10, 25.
- circuire agros commutatos 278, 25. c. villarum culta et inculta 419, 5. 424, 5.
- circuitio 217, 10. 415, 1. 419, 5. c. silve 369, 25. circuiciones silvarum 215, 20.
- circuitus 59, 20. 164, 10, 15. 243, 20, 25. 245, 10—20. 247, 1. 251, 1. 252, 15. 253, 1. 255, 15. 261, 10. 262, 35. 265, 20. 276, 25. 281, 30. 282, 10. 289, 5. 324, 5. 349, 1. 353, 15. 357, 20, 25. 365, 10. 396, 5. 414, 15. 415, 5. 422, 5—15. 428, 10. 435, 15—25. 439, 25—35. 440, 1, 10. c. silve 53, 1. 57, 1. 364, 15.
- circulus regalis [duci Bohemiae concessus] 177, 15 sq.
- cyrographum 83, 5. 366, 20.
- cyroteca, cyrotheca 45, 5. 393, 5. cyrotecarum paria 406, 20. circuitus datus a principe assignatione cyrotece 164, 15.
- cista 257, 10.
- cives 393, 10, 15.
- civitas 53, 1. 54, 35. 55. (59, 15). 112, 25. 113, 5. 117, 25, 30. 177, 35. 238, 25. 239, 1. 257, 5. 276, 1. 340, 30. 343, 30. 348, 5, 10. 349, 10. 360, 15. 368, 5. 370, 5. 392, 20. 393, 5. civitatem abiurare 257, 5.
- claustrum 112, 15. 156, 15. 291, 30. 315, 20. 422, 10. 424, 10. claustra ord. s. Benedicti (45, 10). claustra inferni 13, 25.
- clausura 364, 5.
- claves [castris] mittere 216, 30.
- claviger regni celestis 23, 15. 27, 20.
- clerici, clericus 37, 30. 61, 25, 30. 81, 15. 86, 15. 133, 30. 297, 25. 343, 10. clericorum ordinatio 367, 10. clericum vel monachum capere 148, 5. manus violentas in clericum vel monachum iniicere 146, 20. clericorum cohabitatio cum mulieribus 78, 15. clerici matrimonio iuncti 138. clericorum et sacerdotum incontinentia 149, 5, 15. 150, 10.
- clerus 29, 30. 66, 15. 111, 5. clerus s. Romane ecclesiae 27, 25.
- clipeus 290, 1.
- coccus, cocus, kokus, v. coquus.
- coepiscopus 66, 10, 20.
- colaphis affligere 14, 1.
- collaciones 44, 15.
- collaudare 247, 10. *Cf. consentire.*
- collectae 328, 30. 420, 10. collecta denariorum 326, 20. c. iusta sive exactoria 322, 10. c. generalis 289, 5. 363, 30. 364, 5. c. principis, qui dux Boemie vocatur 440, 5.
- collectio; que duci per villas colliguntur 400, 20.
- collector porcorum 406, 1. collectores decimae 314, 25. 399, 15.
- colloquium 98, 5. 227, 20. 230, 30. c. commune Bohemorum 277, 20. c. Premonstratense 136, 10. 181, 25. 182, 20. c. patrum, quod annuatim in Premonstratensi ecclesia tenetur 225, 15.
- coloni 142, 10. 284, 15.
- comes, comites 2, 10. 5, 15. 28, 20. 36, 10. 53, 20. (59, 15). 83, 5. 85, 10. 105, 25. 142, 10. 163, 20. 165, 5. 173, 1. 174, 10. 175, 5. 205, 20. 208, 5. 243, 25. 247, 20. 259, 15. 265, 20. 276, 10. 278, 30. 286, 25. 320, 1. 323, 5. 326, 1. 328, 25. 329, 25. 344, 30. 361, 5. 399, 25. 401, 5. 413, 15, 20. 420, 25. 433, 1, 15. 444, 5, 10. comites

- [Bawariae] 34, 15. comites terre Sclavorum, qui Marau dicuntur, confines 30, 15. comes palatinus 94, 5. 108, 15. 173, 1. 191, 30. Cf. *et*. castellanus, prefectus.
- comitatus 34, 20. 48, 20. 51, 25. 53, 10. 61, 1. 89, 5. 180, 1. 275, 35. Tres comitatus 34, 25.
- commendare patrocínio, tutamini, beati Petri principis apostolorum 367, 1. 388, 10, 25. c. fideles suos alicui sub tutela 324, 15.
- commonitorium 27, 10.
- communio 169, 10.
- commutatio 271, 15. 273, 10. 284, 10. Cf. concambium.
- concambitio 274, 10. Cf. cambitio.
- concambiare 372 25, 35.
- concambium 80, 10. 162, 30. 215, 30. 237, 20. 243, 25. 244, 1. 250, 30. 261, 1. 10. 270, 10. 273, 15—25. 274, 15. 278, 5—25. 279, 10. 281, 25. 290, 20. 310, 5. 311, 1. iure concambii conferre 428, 10. Cf.: cambium, commutatio.
- concilium, concilia, 66, 30. 79, 10. 95, 15. 108, 1—15. 127, 20. c. catholicorum 141, 35. c. generale 149, 5. c. plenarium provincie 30, 30. c. Africanum 30, 25, 30. c. Carthaginense 133, 30. ad concilium vocare 66, 15.
- concubinae 78, 15, 20.
- concubinarii publici 138, 15.
- conductus 229, 25, 30. 232, 25, 30. 353, 15. conductum dare legatis 104, 5. securum conductum prestare 191, 30. securum et honestum conductum impetrare 231, 20.
- confinium 46, 15. 345, 5.
- congregatio 45, 25. 96, 30. 112, 35. c. sanctimonialium 343, 5.
- coniugatorum separatio 14, 20.
- coniugia infra parentelam coniuncta 43, 25.
- conscriptioes synodales 13, 10.
- consecrare abbatem 45, 25.
- consecrationes, ordinationes et dispositiones patrare 13, 10.
- † consecrationis regalis unctio 389, 5, 25.
- consensus 86, 10. 110, 1. 118, 5. 126, 15. 278, 5. 281, 20. 285, 15. 313, 1. 352, 5. 367, 1. 418, 25. 423, 35. c. primatum Boemie 195, 10. c. totius populi 337, 5. V. *et*. assensus.
- consentire 247, 5. 277, 15. 318, 10. 319, 5. per legatos et litteras consentire 194, 1. Cf. collaudare.
- consilium 298, 20. 314, 30. c. curiae [imperialis] 180, 25. c. principum imperii 258, 20. commune c. principum 337, 5. c. primatum v. primates.
- consortium; in consortium ordinis admittere 272, 30.
- constructor ecclesie 179, 10. 207, 5. 208, 5. constructrix ecclesie 209, 5.
- consuetudo (84, 1). (111, 15). 195, 15. c. terre 327, 30.
- controversia 258, 15. c. super possessionibus alienatis ab ecclesia 253, 25.
- conventio 310, 5.
- conventus 136, 15. 313, 1. 331, 5. 355, 10, 25. 356, 1. c. monachorum 320, 1. c. pauperum Christi 240, 25. conventus (= capitulum) 247, 5.
- conversio 38, 20. 190, 1. ad conversionem venire 413, 15. 415, 1.
- cooperire ecclesiam 279, 20.
- cophinus 366, 30.
- coquus, coccus, cocus; *plur.*: cocci, coci, coqui 45, 35. 58, 15. 84, 10. 360, 1. 365, 1, 5. 374, 10, 20. 375, 5—25. 377, 15, 25. 388, 15. 398, 1. 406, 25. 430, 25.
- cornu domini Danielis epi. 213, 5.
- corona aurea 112, 15, 30. c. imperialis 177, 20. c. regni 215, 10, 25. terra ad coronam regni [Boem.] pertinens 215, 10. 418, 25. 423, 35. villae, quae coronae adiacebant 217, 20.
- correctio ac reformatio regularis discipline (45, 10). correctio morum 135, 10.
- corrigere; fratrem corrigendum mittere 227, 1.
- koselug 384, 1, 20.
- cottorum paria 406, 20.
- crimen 32, 20.
- crisma sanctum 25, 30. chrisma 367, 10.
- krosna; salis trussa, que sclavice dicitur krosna 406, 1.
- crucca (= *die Krücke*) 272, 20.
- crux: signum crucis suscipere, assumere 153, 5. 441, 10. cruce
- cem cum letania portare 96, 10. altaria crucibus tam aureis quam argenteis exornare 112, 35.
- csasnik, csasnici; caliciarii, qui sclauice dicuntur csasnici 383, 5, 15. 384, 1, 5, 20.
- culpa canonica 75, 20. culpas vel causas iudicare 439, 35. culparum utilitatem concedere 440, 10.
- culta vetera 45, 15.
- cultor [terrae] 122, 5. cultores vineae 399, 5. 400, 10. 431, 10, 25. 432, 5.
- cupedynarius 360, 5.
- curia 167, 25. 173, 25. 229, 30. 230, 5. 231, 25. 232, 25, 30. 233, 10. 236, 20. 237, 30. 241, 15. 258, 20. 287, 15, 30, 35. 295, 10. 410, 20. 411, 5. curia generalis 174, 20. c. sollempnis 175, 10. curiam dare 221, 1.
- curia Romana 78, 10. 126, 25. 167, 15.
- curia episcopalis 125, 1. maiores curie [episcopalis] 273, 20. curia imperatoris 305, 15.
- curia [ducis Boh.] 405, 30. viri principales curie [ducis] 253, 25. curie concessus 254, 1. curie iudex v. iudex.
- curia [= *aedificium agreste*] 83, 20. 121, 5. 156, 30. 250, 30. 273, 15. 276, 1. 282, 20. 298, 25. 305, 25. 348, 15. 349, 1. 353, 20. 397, 20, 25. 430, 5, 10, 25.
- curia hospitem mercatorum Pragae 392, 20. 393. 406, 15.
- curiales servi v. servi.
- currus 321, 30.
- cursores viarum 360, 25.
- curtiferi 373, 5, 25.
- curtile 320, 10.
- curtis 79, 5. 360, 5, 10. 361, 5. curtis regalis 36, 20. curti inservientes 360, 5.
- custodia, quod vulgariter dicitur ztrasa 160, 20.
- custodire domum 130, 25. c. Pragae cum duodecim scutis debent Theutonici 256, 20.
- custos apum 58, 10, 25. 365, 1, 5. 412, 30. Cf.: apiarii. custos armarii (114, 15). (388, 25). c. ecclesiae, custodes ecclesiae 52, 30. 53, 1. 360, 10. 378, 20, 30. 382, 15, 20. 383, 10, 20. 385, 5—20. (388, 25). 395, 1. 397, 10. 426, 15, 30. 429, 10—25. c. silve 266, 25. custodes silve, qui vulgariter dicuntur hayni 419, 5.

cutella vaginata 406, 20.

cutes 392, 30.

Dapifer [ducis vel regis Boh.] 163, 20. 165, 5. 193, 5. 196, 20. 198, 20. 205, 20. 218, 1. 219, 5. 244, 10. 246, 1. 247, 30. 251, 10. 261, 15. 271, 15. 274, 20. 289, 20. 297, 20. 358, 10. 440, 20. d. [episcopi Prag.] 273, 20. 298, 30. 306, 5.

decania 138, 1.

decapillare 73, 20.

decimae 43, 25. 44, 15. 45, 15. 68, 30. 69, 30. 79, 5. 81, 15. <83, 20>. 111, 10. 127, 25. 195, 20. 220, 25. 221, 20. 366, 35. 374, 15, 20. 386, 10, 20. 387, 1—25. 388, 1, 20. 399, 15. 422, 10, 15. 440, 5. decima de omni agricultura 348, 20. decima animalium tam maiorum quam minorum 361, 5. decima totius census ducis 363, 25. decima marca de tributo 113, 5, 10. 386, 5, 20. decima de omulo 387, 10, 25. decima de omni proventu 348, 15. decima thelonei 357, 20. decima de vinea 278, 35. 279, 20. decimas indulgere 315, 1. decimae collectores 314, 25. 399, 15. decima ovis 387, 15, 25. 389, 25. decima taberna 363, 25. decima trussa salis 406, 1. decima urna mellis 361, 5. decime septimane fructus in theloneis 349, 10. decimum forum 348, 10. 361, 10. 363, 25. decimum tributum de pontibus 361, 15. decimus bos 405, 30. 406, 1. decimus denarius 361, 1—10. 405, 30. 406, 1. dec. denarius de iudicio 348, 10. 349, 10. dec. denarius de venditione 386, 15, 20. 387, 1, 5, 20. decimus nummus 114, 25. 357, 20. decimus homo captivus 348, 15. decimus manipulus 361, 1. 405, 30. 406, 1.

decimatio 300, 15. 360, 20. 361, 10. 362, 5. 432, 15, 25. d. annualis 364, 15. d. fructuum recta 51, 25. d. frumenti 357, 20. d. legalis 55, 30. 56, 10. decimationis immunitas 422, 5.

decreta 62, 25. 66, 30. d. apostolica 20, 20. 29, 35. 75, 10. 77, 15. 343, 10. d. Leonis papae 13, 5. 31, 1. d. canonica 13, 5. d. canonum 30, 20. 66, 15. d. sanctorum patrum 71, 15. 133, 25. d. patrum recitare 138, 20. decretalia instituta 13, 25. decretum apostolicum 20, 20. d.

Celestini papae 31, 5. d. beati Gregorii papae 346, 20. decreto domini confirmationem abbatiæ statuere 86, 10.

dedicatio [capellae] 279, 1. d. ecclesie 349, 5. d. monasterii 350, 1. d. oratorii 358, 5.

defendere bona ecclesie 77, 25. d. ecclesiam 439, 20.

defensio sti. Petri 19, 25. d. specialis solius principis, qui dux Boemie vocatur 439, 35. in gratiam et defensionem suscipere 256, 10. Cf. protectio, tuitio, tutamen.

defensor 131, 5. 373, 10, 25.

delegare in manus alicuius 108, 25. 109, 20. 110, 1. 320, 5.

delictum 353, 5.

denarii 51, 10. 55, 20. 84, 5. 114, 1. 130, 10 sq. 139, 15. 161, 1. 196, 5. 252, 15, 20. 348, 10. 349, 5, 10. 350, 25. 353, 10. 360, 20. 361, 1—10. 364, 1. 386, 15, 20. 387, 1, 5, 20. 392, 25—35. 393, 10. 397, 15, 20. 413, 1. 430, 5, 20. d. de iudicio v. iudicium.

dyaconatus 138, 15.

diaconus, dyaconi 138, 20. 392, 25. 367, 5. diaconus ordinare 168, 30.

diadema glorie portare 177, 20.

dictare litteras 222, 5. 272, 5.

dies festi 28, 10. d. natalis Domini 100, 1.

diocesis 30, 10—30. 37, 20. et saepius; cf. parrochia.

disciplina regularis <45, 10>. discipline custodia 30, 1.

dispensator ducis 276, 15.

determinatio predii 284, 15.

distinguere ecclesias plebales 138, 20.

divorcium 11, 15.

doctrina ecclesiastica 20, 5. d. s. ecclesie Romanæ 22, 1. d. ecclesie universalis 129, 20. d. ecclesiasticæ rationis 30, 5. d. evangelica et apostolica 20, 5. 22, 10. d. falsa 17, 25.

dogmata sancta 27, 35. 28, 1.

doliorum parator 399, 10. 432, 1, 20.

domesticus 393, 10.

domicelli [epi. Prag.] 315, 10.

Dominicus dies 25, 30.

dominium 142, 15.

dominus, domnus apostolicus 44, 15. 61, 20. 92, 10. 126, 25. 167, 15. d. papa 78, 10. 92, 10. 166, 25. 212, 20. 213, 1.

domus; domum propriam habere 257, 10.

dos 85, 5. dos capelle 114, 25. d. ecclesie 113, 15. 300, 1. 315, 25. 364, 5. 396, 10, 15. 409, 15. 415, 10. 428, 10, 20. ex propria dote dotare 83, 15. dote perpetua donare 218, 25.

dothalcii tytilus 416, 20.

drizeci 385, 10, 20.

dusnic, dusnik, dussnic, *dušnik*, homo ecclesie addictus, animator seu proanimatus nominatus <60, 1>. 365, 10. 397, 15. 429, 25. 430, 1.

dux patrię 27, 15. d. principalis 288, 35.

Ebdomada 114, 20. e. thelonei 53, 1. 55, 10.

ecclesia; aeclesia catholica 40, 15. sancta cath. et apostolica Romana ecclesia 25, 1. e. forensis 315, 25. e. primitiva 88, 30. ecclesiarum iuri preiudicare 13, 15. ecclesias plebales distinguere 138, 20.

ecclesiastici gradus 37, 30. ecclesiasticis honoribus, e. beneficiis privare 138. ecclesiasticum regimen 102, 25.

economus 294, 25.

edictum 66, 10. e. imperiale 410, 20.

egressum atque introitum liberum habere 321, 35.

electionis [episcopi] libertas 126, 10.

elemosina 81, 15. 254, 30. elemosynarum largitio 99, 30.

eligere abbatem 45, 25.

emissarius 85, 1. 111, 10. 130, 10. v. et.: equae.

ensifer 270, 25.

episcopus diocesanus 268, 20. eps. e latere destinatus 15, 10. episcopi de latere summi pontificis missi 30, 5. epi. provinciales 30, 1. epi. suffraganei 30, 25. epos. ordinare 38, 10. epos. proprios habere 30, 30.

epistola 14, 5. 28, 10. 32, 15. 33, 20. 68, 25, 30. 69, 30. 71, 20. 72, 25. 75, 5. 337, 10, 25. V. et.: litterae.

- equae 36, 1. 55, 5. 85, 1. e. emissariae 160, 20. e. indomitae 111, 10. 113, 1. (224, 15). equarum indomitum custodes 412, 30. equarum grex 55, 25. 56, 5. equarum pastores 161, 5. 398, 25. 431, 5, 25.
- equus, equi 86, 30. 111, 5. 130, 10. 326, 15. 360, 10. 392, 30. 393, 10. e. furtivus 257, 15. equorum nutritor (58, 1). 364, 35.
- evangelium 21, 5. e. Sclavinica lingua translatus 21, 10. evangelii expositio lingua Sclavorum annuncianda 26, 20. evangelii lectio Slovenica 9, 10. Cf. iuramentum.
- evocare ad maiestatis [imperialis] presentiam 258, 15.
- exactio 164, 25. 357, 15. e. theloni et iuris forensis 322, 1. exactionibus indebitis inquietare 292, 25.
- excommunicare 75, 20. canonice e. 137, 15.
- excommunicati 133, 20. sq. excommunicatis communicare 87, 20. excommunicatos recipere 133, 20.
- excommunication 78, 15. 192, 30. excommunicationis sententia 134, 1. excommunicationis vinculo innodare 146, 25. 292, 20. excommunicationem publice denuntiare 146, 30.
- exemplar litterarum 153, 20. exemplaria cartę vetustate admodum attrita 340, 25.
- exemplum litterarum 76, 20. 77, 15.
- exemptio ab omni provinciali iure seu lege 349, 15. 354, 10. 358, 1.
- exeniis visitare 172, 1.
- exilium 32, 25.
- exorcistas ordinare 168, 30.
- expeditio 163, 5. 164, 20. 256, 20. 407, 10. e. contra paganos 216, 25. e. Ytalorum 238, 35.
- Faber, fabri 56, 15. 57, 5. 58, 15. 84, 10. 161, 5. 360, 1. 364, 25. 365, 1. 375, 5, 20. 385, 10-20. 398, 25. 412, 30. 431, 5, 25.
- facultates 260, 30.
- falx; adiuvare cum falcibus fenum secare 130, 25.
- familia [servorum ecclesiae vel monasterii] 47, 30. 54, 30, 35.
- 84, 5. 105, 30. 106, 5. 130, 15. 160, 25. 161, 10. 196, 10. 321, 35. 348, 5. 390, 10. 406, 20. f. episcopi 142, 10. f. ab omnibus terrenis negociis libera 54, 30. f. perpetuae libertati donata 106, 5.
- familiaris (ducis Boh.) 373, 10, 25.
- famula 405, 35.
- famulus 45, 35. 324, 15. 405, 35. f. ad calefaciendas stubas 45, 35. Cf. calefactores stube.
- farina 406, 5.
- fastigium pastorale 31, 5.
- fax 257, 10.
- fędus 37, 20. foedus amicitiae 62, 20.
- feniseka 386, 15, 20.
- fenum 130, 25. 245, 15.
- fera 413, 1.
- feria 25, 25, 30. 114, 25.
- ferramenta solvere quater in anno 384, 5, 10, 20.
- ferrarius 384, 5, 10, 20.
- ferrum 112, 15. f. ad opus ecclesię conquirere 414, 15. ferri massas persolvere 399, 5. 402, 20. 431, 25. 432, 10.
- festivitas preclarior in feria VI 114, 25.
- fidei iussores, fideiussores 232, 5. 257, 10.
- fideles suos sub tutela alicui commendare 324, 15.
- fides 25, 1. 40, 20. f. catholica 26, 15. 32, 5. 37, 30. fidei fundamentum 24, 5. fidei promissio 18, 20. fidei orthodoxe anhelare 23, 25. fidei orthodoxę cultus 22, 10. fidem orthodoxam blasfemantes 23, 30. fidem infamare 24, 1. in recta fide dubitare 17, 20. V. et. symbolum.
- figulus, figuli 84, 10. (119, 5). 377, 10, 20. 398, 10. 430, 30.
- filum aureum 397, 20. 430, 5, 25. f. argenteum 430, 5.
- fimum educere 393, 15.
- fines 46, 10. f. Boęmie 415, 10. V. et. termini.
- fiscalia terre communia 322, 5.
- fiscus [imperialis] 203, 10. f. camere ducis 355, 25. f. regius 42, 20. 259, 5. 444, 1.
- flagellum equinum 15, 10. flagellis afficere 71, 20.
- foedus v. fędus.
- forma conventionis 233, 1. f. canonica 223, 1.
- formata 138, 10. formate privilegio confirmare 255, 5.
- forum 111, 5. 134, 5. 286, 25. 320, 10. 326, 5. 348, 10. 354, 1. 357, 10. 361, 10. 363, 25. 370, 10. 406, 20. 414, 10. 439, 30. f. ab omni theloneo liberum constituere 400, 20. 433, 1. nonum f. 370, 5, 10. decimum f. 348, 10. 361, 10. 363, 25. fratres, qui mittuntur ad colligenda fora 370, 1. per fora terre notificare 255, 5. in foro publico preconio proclamare 289, 10.
- fovea, ubi funditur aqua baptismatis 130, 30.
- fraternitatem suscipere 247, 15. 286, 15.
- fratres (= canonici) 246, 1.
- frumentum 357, 20.
- fundator 45, 1.
- fundus 278, 10.
- fur 257, 5.
- furor Teutonicus 441, 30.
- furtum 257, 5. 420, 5. pro furto iurare 256, 20.
- Gallinae 130, 15. gallinarum pulli 114, 10.
- gazofilacium 418, 15. 423, 30.
- gelächiet, gelachiet; more silvarum consignare, quod vulgo g. nuncupatur 205, 5.
- geneceum 399, 15. 432, 25.
- gens 66, 30.
- gentilitas 38, 5.
- gesta Anglorum 37, 30. g. synodalia 10, 10.
- gladiator ducis Boemie 446, 5.
- gladius 257, 15. g. divinus 32, 15. Cf. anathema.
- glaua, glava 289, 1. 364, 5.
- gostine 363, 30.
- grangia 316, 15.
- gremium ecclesie 26, 25.
- grrdost 364, 10.
- grnecne 363, 30.
- gubernatio ecclesiae 31, 5.
- gubernator navis 35, 5.
- Habitus; h. ordinis Praemonstratensis 182, 1. h. regularis 159, 10. h. sanctimoniae 109, 5. ha-

- bitum hospitalis accipere 291, 15. habitum regularem assumere 304, 1. habitum religionis suscipere 285, 10. habitum sancte conversationis suscipere 159, 15.
- hayni *v.* custodes silve.
- harmue; refectio, quod vulgo dicitur harmue 361, 10.
- hereditarie possidere 275, 35. *Cf.* ius hereditarium.
- hereditas 290, 20. 311, 1. 331, 1. 400, 10, 15. 419, 15. 424, 10. 433, 10.
- heremita 49, 1. 218, 25. 353, 15.
- heres, heredes 51, 5. 255, 10. 278, 30. sine herede decedere 305, 30.
- heresis 23, 30.
- heretici 168, 15. hereticorum secte 38, 30.
- hystoria memorialis sacri scrinii 341, 1. ystorię conscriptę 10, 15.
- hoba 48, 1.
- homicidium 256, 20. 420, 5. 440, 1. h. perpetrare 400, 25. quidquid de homicidiis ad questum ducis pertinet 442, 30.
- homines, h. ecclesiae, monasterii 45, 15. 55, 30. 56, 10. 75, 25. 162, 35. 245, 20. 253, 1. 277, 15. 314, 30. 326, 20. 327, 30. 328, 30. 349, 15, 20. 353, 5—15. 354, 5, 10. 357, 25. 362, 1. 364, 15. 366, 35. 397, 1. 413, 10. 414, 20. 420, 5. 439, 30. 440, 5, 10. h. abducere 332, 5. h. liberi 257, 1. h. servituti mancipati 369, 15. *V. et.* liberi, servi.
- homuncio 272, 25.
- homutne, homuthne, chomutne; *tributum de helcio, de equo vehente* 254, 30. 262, 35. 363, 30.
- honorati 173, 1. beneficio castri honoratus 419, 20.
- horreum, orreum 113, 15. 130, 15, 20. 348, 20.
- hortulanus 161, 5.
- hortus, horti, ortus, orti 55, 20. 56, 1. 114, 25. 252, 25. 377, 15, 25.
- hospitalarii 281, 20.
- hospitalis 406, 5.
- hospitalis terra *v.* terra hospitalis.
- hospitalitas 81, 15. 400, 15. hospitalitatem solvere 400, 25. 433, 15.
- hospites 52, 30. 54, 35. 55, 1, 25. 56, 15. 114, 5. 257, 1 sq. 348, 15. 349, 1. 361, 5. 364, 1, 25. 369, 20, 25. 374, 5—20. 393, 10. 397, 20, 25. 406, 1, 5. 430, 5, 10, 25. h. censuales 363, 15. hospitum vendiciones 55, 25. 56, 1. *V. et.* curia hospitum.
- humulum, omulum 369, 20, 25. 387, 10, 25. 392, 30. 401, 5. 413, 1. 433, 15.
- huso, husones 392, 25, 30.
- Ialouica *v.* vacca sterilis.
- idiota 40, 20.
- ieiunium 25, 10 sq., 26, 5. 96, 10. i. quod quatuor temporum dicitur 26, 1. ieiuniorum venenatio 28, 10.
- ylouci; aurifossore, qui vulgo ylouci dicuntur 355, 15.
- immunitas decimacionis 422, 5. *immunitates* 163, 1. *V. et.* libertas.
- imperium; ad i. ducis bella exercere *et c.* (83, 25). (111, 10). 195, 20.
- inbanniare 261, 15.
- incantatrix 235, 5.
- inculpare 256, 30.
- infamia clericorum 78, 20.
- infeudare 280, 5.
- infeudationes 221, 20. 222, 15.
- infula pontificalis 38, 25.
- insignia dignitatum, que s. Romana eccl. distribuit 329, 20.
- instituta ordinis [Premonstr.] 184, 30. 189, 20. institutum ordinis persolvere 183, 15.
- institutio 37, 30. i. canonica 195, 1. i. patrum Cisterciensium 156, 20.
- interdicere: terra a divinis officiis interdicta 148, 15.
- interdictio a communione corporis et sanguinis domini 180, 5.
- interdictum generale 414, 15.
- internities 64, 15.
- internuntii 248, 15.
- interpretatio librorum in linguam Slavicam 8, 40.
- intervencio 23, 20.
- interventus 42, 15. 64, 25. 179, 25.
- introitus 168, 25. liberum egressum atque introitum habere 321, 35.
- invadiare 393, 5.
- investire episcopatu 229, 25, 30.
- investitura 287, 35. investiturae testes 109, 25.
- ioculator 255, 15. 413, 10.
- ystorię conscriptę 10, 15.
- iter transmarinum 441, 15.
- iudex 224, 10. 239, 15. 247, 25. 261, 20. 266, 15. 270, 25. 271, 15. 274, 20. 279, 5. 284, 20. 289, 20. 331, 25. 409, 30. 440, 20. 443, 5. i. Bilzinensis 307, 1. i. curię 244, 5. 246, 5. 251, 10. 295, 35. 297, 20. 307, 1. i. curie regis Boem. 224, 10. i. curie principis, qui dux Boem. fuerit principalis 440, 1. i. ducis 393, 10. i. provincie 358, 10. i. Theutonorum [in suburbio Pragensi] 256, 15. 257, 1. iudices orientalium 34, 20.
- iudicare [furem] 257, 5. i. de homicidio 256, 20.
- iudicium 28, 25. 363, 25. i. ad curiam hospitum Pragaе pertinet 392, 20. i. legale 75, 20. i. metropolitani episcopi 31, 1. i. nobilium seniorum Boemie 217, 5. i. principum 174, 20. 221, 5. i. seculare 327, 30. iudicii sententia corripere 22, 20. ad iudicium convenire 14, 1. iudicio potentis persone astare 349, 15. 354, 10. denarii de iudicio 348, 10.
- iugera 252, 20.
- iumenta 83, 15. 363, 25. iumentorum grex 364, 10.
- iunci marini 44, 20.
- iuramentum 26, 20. 34, 30. 35, 5. 148, 5. 310, 5. i. Theutonici 257, 15 sq. i. interponere 273, 25. i. sacrosanctis evangeliiis sanctorumque reliquiis tactis perficere 137, 25. ad i. corporaliter prestandum compellere 292, 20.
- iurare pro furto 256, 20.
- iurisdictio 142, 15. i. temporalis 327, 30. iurisdictionis termini 258, 15.
- ius; i. ecclesię proclamandi et consequendi licentia 79, 20. i. quod ad principis spectat utilitatem 164, 30. i. beneficii: iure beneficii concedere 280, 5. i. civile 393, 10. iure concambii conferre 428, 10. iuris forensis exactio 322, 1. i. hereditatis 278, 15. i. hereditarium 290, 20. 320, 5. 331, 1. iure he-

- reditario conferre, contradere, dare, donare 192, 25. 205, 10. 247, 5. 290, 20. iure hereditario concambiare 372, 25, 35. iure heredit. possidere 278, 10. 291, 15. 296, 30. 315, 1. 318, 10. 319, 5. 351, 30. 416, 15. iure possessivo et hereditario possidere 305, 30. iure hereditario redimere 309, 1. ius hominii 280, 1. iure legitimo vendere 331, 1. ius metropolitanum 333, 15. i. patrium 286, 15. i. patronatus 142, 35. 416, 25. i. perpetuum 324, 25. iure perpetuo possidere 215, 10. 271, 15. 277, 15. 281, 20. 313, 5. 315, 25. 326, 5. i. proprietarium 243, 25. 244, 10. i. provinciale; ab omni provinciali iure seu lege exempti 349, 15. 354, 10. iura regnorum 23, 20. i. regni 221, 1. i. terre [Bohemiae] 237, 20. i. et debitum thelonarium 349, 20. 354, 10. iura thelonica 34, 20. iura et privilegia ecclesiarum 20, 10. iuri preiudicare 13, 15.
- iusticia 386, 10, 20. 387, 5, 25. i. canonica 145, 15. iustitiam detractare 30, 15. iusticiamolvere 393, 10. lagena medonis continens X et VII iusticias 114, 10.
- Lacus 362, 1.
- lagena medonis 114, 10.
- lagenarii 376, 5, 10, 20.
- laguncula 359, 25.
- laici 81, 15. 86, 15. 133, 30. 134, 20. 334, 5. 338, 1, 30. l. officia ecclesiastica habentes 138.
- lampas 26, 10.
- lantgrafius 411, 5.
- lapis; l. cere 349, 5. lapides salis 387, 5, 25. lapides politi 112, 15, 30.
- laquearium 112, 15.
- laqueus 289, 5.
- lasto 392, 25.
- latronum insidiae 271, 10.
- latus; lateri regali assidere 167, 5. legati a latere [imperatoris] 180, 25. de latere destinare 15, 10. 135, 10. episcopi de latere [papae] 30, 5.
- lavacrum sacrum 37, 30.
- lectio 168, 25 sq. l. apostolica 28, 5. lecciones divinae novi et veteris testamenti 21, 5.
- lectores ordinare 168, 30.
- legatio 104, 5. legatione apostolicae sedis ad gentes fungi 16, 15. legationis vere signa vel indicia 213, 5. legationes 180, 20.
- legatus, legati 38, 20. 104, 5. 213, 1, 5. 337, 10. 391, 20. per legatos et litteras consentire 194, 1. l. sedis apostolicae, l. s. Romanae eccl. 31, 10. 62, 25. 63. 64. 68, 1, 20. 71, 20. 88, 35. 94, 1. 95, 15. 107, 30. 108, 15. 116, 5. 127, 30. 137, 10. 234, 15. 326, 25. l. [ducis Boh.] 69, 10. 73, 35. 74, 5. legati episcoporum ac principum 172, 35. legati a latere 180, 25. V. et. nuntii.
- letaniam canere 168, 25.
- lex 25, 10. 256, 15. l. sacra 43, 25. l. et consuetudo Theotonicorum 257, 5. l. et iusticia Theotonicorum 256, 15. l. provincialis: homines ab omni provinciali iure seu lege liberi 349, 15. 354, 10. 358, 1. leges Romanae 10, 20. legis auctor, Jesus Christus 25, 15.
- liber: l. homo 35, 10. liberi 55, 20. 162, 35. 369, 15.
- libertas (45, 20). 164, 25, 30. 245, 20. 284, 15. 288, 1. 439, 30. l. hominum ecclesiae 354, 5. l. hominum eccl. super collectis 328, 30. l. monasterio concessa 349, 20. l. electionis [episcopi] 126, 10. libertatem et securitatem in negotio terrae concedere 420, 10. 424, 15. — Cf. munera publica.
- libra; centum libras auri componere 142, 15. 259, 5.
- libri 112, 35. l. sacri 8, 40. 9, 20. lignum 406, 20. ligna 113, 1. lignorum ad piscandum structura 51, 10.
- limina beatissimorum apostolorum principum 27, 25. limina apostolorum adire 69, 1. 73, 15. l. apost. visitare 37, 15. 81, 5. 366, 20. ad apostolor. lim. venire 19, 20. 333, 10.
- limites 258, 15.
- linea vestimenta 32, 10.
- lingua Graeca 18, 20. 21, 10. l. Hebraea 21, 10. l. Latina 18, 20. 21, 10. l. Sclavinica, Sclavinisca, Sclavonica 8, 40. 20, 30. 21, 5, 10. 88, 25. 343, 5.
- litterae; l. Latinae 343, 10. l. Sclavinicae a Constantino philosopho reppertae 20, 30. ad litteras ponere servum 130, 30.
- litterae (= epistola) 67, 1. 103, 5. 108, 15. 126, 25. 127, 1. 129, 15. 166, 15. 167, 10. 180, 20. 181, 20. 182, 15. 184, 15. 186, 15. 187, 25. 188, 20. 189, 15. 225, 10. 226, 20. 227, 1. 230, 1. litterarum exemplar 153, 20. litterarum exemplum 76, 20. 77, 15. litterarum rescriptum ostendere 226, 1. — litterae apostolicae, l. dom. papae 18, 15. 22, 5. 73, 20. 75, 1. 77, 15. 76, 20. 79, 5. 102, 10. 153, 20. 232, 20. 234, 20. — l. deprecatoriae 62, 25. litteris canonicis munire 346, 25. litteris memorialibus rem gestam mandare 422, 20.
- liturgia 9, 1.
- loca sancta 216, 20.
- lucus 161, 15. 362, 1.
- luminaria 349, 5.
- luse; ministeriales, qui dicuntur luse 376, 1, 15.
- Magister 138, 10. 196, 15. 224, 1. 247, 25. 266, 1. 273, 20. 274, 15. 278, 25. 289, 20. 297, 20. 298, 30. 313, 15. 314, 30. 323, 5. 326, 25. 440, 15, 25. m. hospitalis Iherusalem 216, 25. 286, 10, 20. in Boemia 290, 30. m. venatorum 276, 15.
- magistra in correctione regularis discipline (45, 10).
- magnates [Boemie] 405, 30. m. terre 444, 1.
- maiestas regia 192, 30.
- maiores curie episcopalis 273, 20.
- mancia 35, 5, 15. 36, 1, 15. 353, 10. 366, 30. m. utriusque sexus 198, 10.
- mandatum 78, 15, 20. 108, 15. 146, 20. 147, 1. m. principis speciale 164, 20. sententia b. Gregorii de inobedientibus mandatis sedis apostolicae 148, 15.
- manipulus 361, 1. 405, 30. 406, 1.
- manses 374, 5 sq. 375, 1 sq. 376, 5—20. 377, 5, 20. 379, 5, 15. 381, 10, 20. 382, 1—20. 383, 1—20. 406, 15.
- mansio, mansiones 396, 5 sq. 399, 20, 25. 400, 1 sq. 403, 1. 428, 5—20. 432, 5, 10. 434, 20. 436, 10, 20.
- mansus 51, 25. 105, 5. 132, 1. 143, 10. 220, 25. 300, 15. 301, 1, 30. 348, 20. 355, 30. 373, 5, 25. m. regalis 53, 5.

- manuterium 387, 10, 25. 389, 20.
mappula 45, 5.
- marca, marcha 113, 5, 10. 189, 1. 215, 25. 292, 5. 310, 5. 324, 10. 327, 20. 361, 15, 20. 367, 1. 386, 5, 20. 388, 15, 25. 392, 30. 393, 5. 405, 30. 406, 1. m. Boemice monete 405, 35. m. ad pondus Coloniense 262, 1. m. argenti, m. argentea 76, 5. 112, 15. 177, 40. 190, 5. 250, 30. 274, 10. 279, 20. 281, 25. 290, 20, 25. 292, 1. 297, 1. 313, 1. 392, 35. m. puri argenti 305, 25. m. examinati argenti 314, 25. 315, 5. m. auri 112, 15. 177, 40. m. denariorum 114, 1. 139, 15.
- marcha Boemantica, Boemica 105, 5. 107, 5.
- marchia 53, 10. 61, 1. 300, 15.
- marchio 34, 15. 173, 1. 445, 20.
- marggravius 259, 20.
- mariti viduarum ac repudiatarum 138, 15.
- marscalcus 246, 1. 247, 25. *V. et.*: agaso.
- marcupia 406, 20.
- masnik, collectorporcorum 406, 1.
- massiola; *modus quidam cerae* 35, 25.
- mediator 273, 15.
- medonis lagena 114, 10.
- mel 55, 20. 56, 1, 5. 364, 5. 387, 10, 20, 30. 390, 5. 392, 30. 397, 20, 25. 398, 10. 430, 10, 25. 431, 1 sq. solutores mellis 364, 20. tributarius mellis 360, 5. urna mellis 349, 5. 361, 5. 406, 5.
- mensa 315, 15. m. [ducis Boh.] 424, 15.
- mensale 387, 10, 25. 389, 20.
- mensura 55. 76, 5. 364, 1. m. magna 55, 25. 364, 1. m. salis 398, 5, 10. 430, 5, 30. 431, 10.
- mercationis estimatio 36, 15.
- mercatores 36, 15. 393, 1. m. de extraneis partibus 392, 30.
- mercatum salinarium 36, 5.
- mercatus 35, 1. m. legitimus 35, 10. m. Marahorum 36, 15.
- merces 393, 5.
- messarii 386, 10, 20.
- messor 386, 15, 20. 387, 10, 25. 389, 20.
- meta 130, 5. 217, 15. metae circuitus 164, 20. metis publice institutis distinguere 258, 20.
- metropolis 345, 10, 30. metropolitana sedes 337, 15.
- metropolitanus 31, 1. 38, 25. 66, 5. 118, 5. 337, 15. 338, 20. 341, 15. metropolitanum honorem restituere 345, 5.
- miles, milites 155, 5. 173, 1. 215, 25, 30. 227, 30. 247, 1. 255, 10. 261, 10. 277, 20. 280, 10, 15. 291, 15. 297, 25. 311, 10. 320, 20. 324, 10. 351, 25. 413, 20. 439, 30. 441, 10. milites episcopi [Pragensis] 247, 30. milites CCC regi Romanorum in auxilium a duce Bohemiae missi 127, 15.
- miliare 220, 15.
- minister 58, 15. m. altaris 140, 1. ministri ecclesie 392, 25.
- ministeriales 28, 20. 54, 35. 56, 5. 58, 5. 198, 20. 220, 15, 25. 221, 5. 231, 15. 249, 15. 364, 15. 375, 1 sq. 376, 1, 15. 377, 5, 20. 378, 5-15. 379, 5 sq. 382, 20. 383, 1, 5, 20. 384, 1 sq. m. aquarii 375, 15, 25.
- ministerium; m. principis 54, 35. m. sacerdotale 29, 35. ministeria sacratissima 28, 5. *Cf.* mysteria. — a divinis ministeriis separare 14, 5.
- missa s. 9, 1, 10. 21, 5. 28, 5. 96, 5. missam sollempniter celebrare 169, 5. missas cantare in barbara, hoc est Sclavina lingua 18, 20. missas canere 21, 5. missarum sollempnia 18, 20. 20, 1. 21, 15. 26, 15. 100, 1. 172, 1.
- missi 33, 5. 37, 25. 38, 30. m. sedis apostolicae 14, 5. 16, 20.
- mysteria sacrosancta 63, 1. m. dominica consecrare 169, 5. mysteria ieiunii 26, 5.
- mitra 367, 5. mitre usus abbati conceditur 45, 5. 329, 25. mitra duci Boemiae a papa concessa 60, 25. 63, 5. 67, 25.
- modius, modii 387, 20, 30. 390, 5. 406, 5.
- molares 348, 5.
- molendinarii 59, 1. 360, 1. 365, 5. 406, 20.
- molendinum, molendina 114, 5. 130, 15. 198, 10. 202, 30. 264, 1. 290, 25. 300, 20. 322, 15. 348, 15, 25. 353, 20. 355, 25. 397, 20, 25. 418, 25. 424, 1. 430, 10, 25. 445, 25. molendina ponere 217, 15. locus molendini, l. molendinorum 252, 20. 286, 20. molendinorum obstacula 348, 15.
- molentes 84, 10.
- monachus 138, 10. 369, 1. monachi 37, 25. 297, 25. 349, 20. 354, 10. monachorum conventus 320, 1.
- monasterium 63, 1. 83, 10. 291, 20, 30. 292, 5, 15. 313, 1 sq. 317, 10, 15. 328, 25. 329, 25. 348, 1, 5. 349, 20, 25. 355, 15, 25. 356, 5. 359, 15. 394, 20. m. [canonicorum] 112, 25. 114, 1, 15. 127, 35. 362, 5.
- moneta 84, 5. 139, 15. 161, 1. 162, 30. 196, 5. 298, 1. 405, 30. 413, 1. m. Boemica 405, 35. m. falsa vel fracta 257, 10. m. provinciae 388, 15, 25. m. Ratisponensis 256, 25. decimus denarius de moneta 84, 5. percussura monete publice 142, 5.
- monimenta ecclesiarum 13, 10. monimenta patrum renovare 112, 25.
- monita [apostolica] 76, 15. m. sive mandata [apostolica] 88, 20.
- mons 277, 15. 278, 15. montem ad vineam faciendam donare 252, 25.
- munera [publica]; ab omni munusculum executione liberare 163, 5.
- munuscula 92, 15.
- muta 34, 15.
- mutuare 58, 5.
- Nadwore, nadworzie; iurare septem manibus pro furto vel pro eo quod dicitur nadwore 256, 20.
- naraz; servitus que vulgo naraz dicitur 356, 1. narez 400, 15.
- narok 289, 1. 364, 10. 440, 5.
- naulum 113, 5.
- navicula 55.
- navis 35, 1 sq. 55, 25. 364, 1. n. legitima, i. e. quam tres homines navigant 36, 5. naves salinariae 36, 5.
- nedoperne 364, 10.
- negotia 1, 10. n. ecclesiastica 20, 10. 25, 10. n. terrena 54, 30. n. regni 98, 5. negotium terre 420, 10.
- negotiatores 1, 10.
- nemus; n. extirpare 218, 30. n. quod est inter provinciam Dalminze et Boemiam 199, 25. *Cf.* silva.

- nobiles 47, 10. 163, 10. 219, 5, 10. 253, 1. 281, 20. 331, 5. 363, 35. 372, 25, 35. 419, 15. 424, 5. nobilium testimonium 83, 5. nobiles Boemi, n. Boemie 151, 30. 215, 20. 251, 1. 275, 30. 354, 20. nobilium seniorum Boemi; iudicium 217, 5. nobiles Boemie et Moraue 358, 10. nobiles terre 263, 1. 349, 15, 20. 354, 10. 356, 5.
- nobiliores 37, 30.
- notarius; n. ducis [Boh.] 276, 10. 311, 10. 315, 10. 358, 15. n. regis Boem. (Martinus) 205, 15. (Florianus) 224, 1. 244, 5. 251, 5. 443, 5. (Alexander) 293, 25. *V. et. scriba.*
- novalia 45, 15. n. preparare 218, 25.
- nozleh; servitus, que vulgo nozleh dicitur 356, 1.
- nummi 349, 5. 357, 20. 413, 5. 414, 1. n. pro piscibus quadragesimali tempore accipiendi 114, 20. nummus decimus 357, 20. decimus nummus in vendicionibus accipiendus 114, 25. tercius nummus de curia hospitum mercatorum solvendus 406, 15.
- nuntius, nuntii 62, 25. 66, 15. 67, 1. 69, 1. 70, 5. 72, 25. 76, 5. 100, 10. 30. 102, 10. 180, 20. 189, 1. 232, 20. 234, 20. 235, 1, 5. 248, 20. n. bonus 126, 25. nuntii regis 34, 20. n. sedis apostolicæ 63, 25. nuncius [summi camerarii] 257, 1. nuncius iudicis Theutonicorum 257, 20. per nuncios visitare 366, 20. — *V. et. missi.*
- nuptiarum foedus 13, 10. uxori-
bus viventibus ad alias nup-
cias migrare 11, 15.
- Oblata 169, 5, 10.
- oblatio s. Petri [a regibus Bo-
hemie sedi apostolicæ de-
bita] 101, 30. 102, 10. *V. et.*
census.
- obstaculum 348, 15, 20.
- obtimates, optimates 333, 1. o.
regni 94, 1.
- okou 387, 30. 388, 1. 390, 5.
- officiales [ducis Boem.] 322, 1.
- officina 112, 15. officinae diver-
sæ 348, 15.
- officium: officia divina 26, 15.
officia ecclesiastica 38, 20. o.
ecclesiastica contra canones
- peragere 12, 1. officiorum ec-
clesiasticorum cura 25, 10. of-
ficium episcopale 69, 25. officia
horarum psallere 21, 5. ab of-
ficio deponere sacerdotes 148,
15. officii suspensio 223, 1.
- omulum v. humulum.
- onus unius hominis 35, 25.
- operarii 84, 10.
- operatores 45, 40.
- operimentum superius 112, 30.
- opiliones 85, 1. 360, 1.
- oppida 363, 20. o. edificare 349,
15. 354, 10. Cf. castrum.
- optimates v. obtimates.
- oratorium 49, 1. 358, 5, 10.
- ordinare aliquem archiepiscopum
17, 30. o. [abbatem] 47, 20.
- ordinator [episcopi Pragensis]
126, 10.
- ordo clericalis 138, 1. 193, 1.
205, 15. ordinum sacrorum ce-
lebratio 168, 20.
- orientales partes 34, 15.
- ornamenta ecclesie 235, 5. 366,
35. ornamenta ad altaris mini-
sterium 172, 1.
- orreum v. horreum.
- orthodoxa veritas 38, 35.
- ortus, orti v. hortus, horti.
- ostiariorum consecratio 168, 25.
- othodne 363, 30.
- otroce 363, 30.
- oves 55, 10. 83, 15. 85, 1, 5. (224,
15). 326, 15. 363, 25. 406, 15.
413, 5. ovis decima 387, 15, 25.
389, 25. ovis morvida 26, 25.
- Pactio 79, 5, 20. pactionis ratio
265, 25.
- pactum 315, 15. p. sacratissimum
195, 5.
- pagani 13, 15. 29, 1. 30, 10. 31, 10.
25. 33, 15. 38, 5, 30. 127, 10. 129,
15. 131, 25. 133, 5. 332, 5. 337,
5, 20.
- paganismi error 66, 30.
- paginae scripturarum 79, 1.
- pagus 198, 10. 202, 25. 360, 20.
- palatinus comes v. comes.
- palatium 191, 30. 272, 20.
- pallium 38, 25. 49, 10. 232, 5, 10.
334, 1. 340, 5—10. 341, 5, 10.
345, 5. 346, 25. altaria palliis
exornare 112, 35.
- paludes 198, 10. 348, 25. 349, 1.
- panis 4, 20. 387, 5, 25. panes 349, 5.
- pannus 392, 30. panni linei stamen
393, 1. pannos lineos per frau-
dem consuere 393, 1.
- papa v. dominus papa. p. univer-
salis 27, 20. 29, 25.
- papulum 28, 10.
- paricidium 40, 30.
- parrochia 94, 10, 20. 138, 20. 345,
30. 346, 1, 10, 25. 419, 10. p.
episcoporum 333, 15. parrochias
predicando circuire 38, 15. bar-
rochias determinare 341, 20.
- parrochiani 146, 20.
- pascha 153, 10. paschale tempus
61, 30.
- pascua 83, 15. 264, 1. 275, 35.
284, 1. 322, 15. 355, 25. 363, 25.
373, 5, 25. 412, 30.
- pascuale porcorum 400, 15.
- passagium generale 441, 15.
- pastor equarum 161, 5.
- patena 169, 15.
- pater monasterii 45, 20.
- patibulo iudicatus homo 353, 10.
- patriarcha 14, 15. 16, 10. 71, 30.
159, 10.
- patrimonium 45, 35. 130, 1, 10.
160, 15, 20. 237, 20. 250, 30. 255,
10. 260, 30. 305, 25. 397, 10.
429, 10, 25.
- patrocinium 276, 5. p. [beati
Petri] 81, 30. patrocinio beati
Petri commendare 388, 10, 25.
- patronus 283, 30. p. et benefactor
171, 20. vicarium s. Petri pa-
tronum principalem eligere
23, 15.
- pauperum cura 99, 30.
- pavimentum 112, 15, 30.
- pavones cum pavonissis 130, 15.
- pkelnici; picarii, qui dicuntur
pkelnici 381, 10, 15. 384, 5, 10,
20. 385, 1.
- pecora 42, 20, 25.
- pecunia 32, 10. 33, 15. 215, 30.
217, 5. 265, 20. 278, 10. 392, 30.
- pelles caprinae 386, 10, 20. p.
mardurinae 360, 1. pellium
paria 406, 20.
- pellifex 282, 15, 20. 398, 5. 430, 5,
15, 30. pellifices albi et nigri
56, 15.
- pena; poenae iudiciales 289, 1. p.
pro fornicatione 393, 5. p. pro

- homicidio 256, 25. p. pro vulnere 393, 1. p. centum librarum auri purissimi 142, 15. 259, 5. viginti libras auri pro pena componere 203, 10. p. imperialis gratie 259, 5.
- penitentia, penitentia 61, 30. 184, 25 sq. penitentiam agere, peragere 4, 20. 225, 30. 227, 5. penitentiam [excommunicato] iniungendi facultas 148, 15. viginti dies de iniuncta penitentia relaxare 330, 20.
- pensa 393, 10.
- pensio annuatim ecclesie Romanæ solvenda 327, 20. *V. et.* census.
- pentecostes sollempnitas 146, 25.
- pepla 393, 1.
- peregrini 257, 1. p. [= Scotti] 96, 1.
- perituri reatus 26, 20.
- permutatio 278, 30. *V. et.* concambium.
- pernoctationes 353, 10.
- persecutor christianorum 33, 1.
- pertinentia 202, 30.
- peticio 67, 25. 127, 1. 192, 25. 275, 30. 281, 20. 282, 10. petitioni annuere 271, 10.
- picarius 360, 5. picarii 381, 10, 15. *Cf.* pkelnici.
- pictura parietum 112, 30.
- pincerna (59, 10). 163, 20. 165, 5. 193, 5. 196, 20. 198, 20. 205, 20. 218, 1. 219, 5. 224, 5. 244, 10. 246, 1. 247, 25, 30. 261, 20. 270, 25. 271, 15. 274, 20. 289, 20. 440, 20. 446, 1. p. episcopi Prag. 298, 30. 306, 5.
- piper 393, 5.
- piscandi libertas 217, 15.
- piscationes 114, 5. 198, 10. 202, 30. 373, 5, 25.
- piscatores 47, 30. 57, 15. 58, 5. 84, 15. 348, 20, 25. 355, 25, 35. 360, 1. 364, 30. 377, 1, 20. 378, 1 sq. 381, 5, 15. 382, 5, 10, 20. 384, 10—20. 397, 5. 413, 1. 429, 10.
- piscis 114, 20. 363, 30. 387, 25. piscium vivaria 84, 5. 196, 5.
- piscina 400, 5. 418, 25. 424, 1. 433, 5.
- pistores 45, 35. 59, 1. 84, 10. 92, 15. 360, 1. 365, 5. 376, 5, 20. 381, 5. 385, 15, 20. 398, 1. 412, 30. 430, 25.
- placitare 2, 10.
- placitum 2, 10. 34, 30. placita secularia continuare 30, 15.
- plantacio novella 45, 1. 66, 30.
- plaustrifices 383, 10—20.
- plaustrum 392, 30. 406, 20.
- plebanum eligere 256, 15.
- plebalis ecclesia 138, 20.
- poelona; oblatio, que dicitur poelona 386, 5. 387, 10.
- poduine (57, 1). 364, 15.
- poena v. pena.
- poledrus 55, 30. 56, 10. 252, 25. 364, 10. 387, 15, 30. 390, 1. 397, 15, 20. 430, 5, 20.
- pomerium 113, 15. 114, 20. 130, 15. 20. 215, 25. 218, 30. 278, 10. 301, 35. 373, 20, 30. 397, 10. 429, 15, 25.
- pomizi; ministeriales, qui dicuntur pomizi 380, 10, 20.
- pondus 392, 20. p. [Bohemicum] 76, 5. p. Coloniense 262, 1.
- pons 84, 5. 196, 5. 215, 10. 354, 1. 357, 10, 20. 361, 15. 370, 10. 414, 5, 10. p. virgis factus, qui dicitur bezstreiova hat 420, 1.
- pontes edificare 420, 10. 424, 20.
- pontes parare (83, 25). (111, 10).
- pontes renovare 349, 15. 354, 10. pontem reparare 195, 20.
- pontium munitio 362, 5.
- pontifex 32, 15. p. sancte cath. et apost. Romanę ecclesię 27, 20. p. Romanus 30, 1.
- pontificium 38, 15.
- popousca; census C denariorum, 130, 25.
- porcarius 382, 1, 15. 386, 10.
- porcelli 114, 10.
- porci 83, 15. 85, 1. 130, 10. 406, 5. p. triennes duo pro vacca dandi 114, 15. porcus triennis bene pastus 353, 10. collector porcorum 406, 1.
- porta provincię 283, 30. porta, id est exitus terre 326, 5. p. terre 413, 1.
- porticus 112, 15.
- portus 373, 5, 25. 386, 1, 20.
- possessio 83, 15. 274, 10. in possessionem se committere 215, 20.
- possessiones 288, 35. 292, 1, 15. 293, 15. 296, 30. 297, 5. 300, 1. 324, 5. 369, 20.
- potatio: gens consuetudine nimie potationi et ebrietati dedita 150, 15.
- praebenda v. prebenda.
- praeceptum v. preceptum.
- praedium v. predium.
- praelati ecclesiarum 78, 10. 231, 15. 234, 30. 235, 5. 249, 15.
- praesul v. presul.
- pragmaticum sacrum, hoc est regale privilegium 288, 1.
- prandium (120, 1, 5). 315, 5.
- prata 83, 15. 130, 10. 218, 30. 243, 25. 245, 15. 252, 25. 264, 1. 265, 20. 275, 35. 320, 5. 322, 15. 348, 10, 25. 349, 1. 353, 15, 20. 354, 1. 357, 15. 363, 20. 373, 5, 25. 400, 1. 414, 5—15. 415, 5. 433, 5. 439, 30.
- prebenda 138, 1, 5, 10. 252, 15—25. 405, 30. 439, 25. p. duplex 112, 35.
- preceptor hospitalis Jerosolimitani 268, 10. 297, 10.
- preceptum, praeceptum 43, 1. 341, 10. p. auctoritatis apostolicae 20, 10. 62, 1. p. Domini 25, 20. p. regale 100, 10.
- predicare 17, 25. 18, 25. 131, 25. predicatio 37, 20.
- predicatores 30, 15. 37, 20.
- prediolum 414, 5.
- predium 44, 15. 53, 20. 108, 25. 109, 20. 110, 1. 112, 15. 120, 10. 155, 5. 159, 15. 176, 10. 192, 25. 237, 20. 243, 25, 30. 244, 1. 265, 25. 270, 10, 15. 273, 15. 275, 35. 283, 25. 284, 5—15. 295, 30. 298, 25. 306, 25. 309, 1. 310, 1, 5. 312, 30. 313, 5, 10. 314, 20. 320, 5. 321, 30. 322, 5, 10. 324, 5, 10. 366, 30. 369, 10, 15. 372, 25, 35. 409, 5. 411, 5. 412, 30. 413, 10, 20. 435, 10.
- prefectus urbis 173, 1. 196, 20. 198, 20. 203, 15. 244, 5, 10. 295, 35. 320, 15. *Cf. et.* castellanus.
- preiudicare iuri ecclesiarum 13, 15.
- preiudicium pati 66, 5, 20.
- prepositura s. Wenzlai 74, 1. 75, 5.
- presbyter 27, 10, 20. 138, 20. 331, 30. 367, 5. 392, 25. 393, 15. presbyteri canonici 37, 30. presbyterorum ordinatio 168, 35. presbyteri ad nullos certos ordines ordinati 138, 20. presbyteri absoluti et vagi 12, 1.
- presbyteratus 138, 15.
- presbyterii ordo 61, 25.

presul 34, 20. 47, 25. 115, 1. 128, 1. 141, 20. 159, 15. 346, 10. 366, 35. 422, 5, 15. p. apostolicus 345, 10. summus sacerdotum p. 37, 15.

precium 36, 10. 51, 10. p. pro capite dandum 84, 15. p. exigere 321, 35. precio comparare 322, 20. predia taxato precio coempta 372, 30, 35.

primas, primates 23, 15. 30, 30. 43, 25. 47, 15. 71, 30. 111, 5. 270, 20. 274, 15. 289, 10. 334, 5. 368, 40. 370, 15. 371, 1. primates Boemie, Bohemorum 99, 1. 156, 5. 195, 10. 196, 20. 198, 20. 323, 30. 369, 10. primates Lutomicenses 402, 1. 434, 10. primates terre 117, 30. 287, 20. 310, 5. 394, 30. consilium cum omnibus terre primatibus communicare 238, 35. primates cathedre principalis 38, 25.

principes 51, 10. 422, 15. p. imperii 93, 40. 172, 30. p. laici 173, 1. p. terre 225, 20. 237, 20. principum consilium 258, 20. 337, 5.

prior 226, 1. 262, 5. 291, 15 sq. 297, 10.

privilegium 23, 30. 44, 15. 46, 1. 72, 25. 95, 15. 139, 5. 145, 5. 164, 25. 195, 15. 259, 10. 261, 1. 263, 1. 264, 5. 268, 15. 271, 15. 274, 15. 282, 5. 300, 5. 306, 1. 334, 1. 341, 5, 10. 349, 25. 352, 5. 354, 5, 15. 404, 20. privilegia apostolica 70, 20. 345, 30. privilegia apostolice sedis 10, 10. p. apost. auctoritatis 38, 25. privilegia s. Romanę ecclesię 10, 15. privilegium archiepiscopatus 20, 10. privilegia autentica 340, 25. privilegii pagina 157, 20. privilegium regale 288, 1. privilegium perpetue et quiete possessionis 142, 5. privilegia vetustate consumpta 118, 15. p. amissa 118, 15. privilegiatorum antiquissima testimonia 345, 5. testamentum vivaci committere privilegio 326, 1. privilegio formate sue confirmare 255, 5. 262, 30. privilegia transmissa manu propria munire et corroborare 341, 10. privilegium recitare coram duce et totius consensu curie 254, 1. privilegiis honorare 288, 30.

proanimatus, proanimatores 130, 15, 25. Cf. dusnic.

proclamare epistolis 14, 1. statuta publico preconio in foro proclamare 289, 10. licentia proclamandi et consequendi ius 79, 20.

procurator 291, 25. p. rerum apostolicarum 33, 15. p. maior 420, 25.

professio 40, 20. professionem facere 291, 15. ad professionem redire 292, 20.

prophetia Esayę 38, 5.

protectio; sub beati Petri protectione ponere 45, 10. sub beati Petri protectione suscipere 139, 5. 145, 5. 268, 25. 317, 10. 327, 25. 328, 25. 441, 15. sub sancti Wenczelai protectione suscipere 412, 5. Cf.: defensio, tuicio, tutamen. — protector 33, 25. protegere 63, 1.

prothonotarius sacri palatii 180, 25.

provincia 30, 30. 32, 25. 37, 20. 46, 20. 66, 15. 78, 10. 283, 30. 284, 15. 333, 30. 337, 15. 340, 5. caput provincie 366, 30. provincie ecclesiarum mater 117, 25. 118, 10. 124, 25. Provincie Bohemice: Belinensis 45, 15. 58, 1. 217, 20. Boysez, Boizenensis 215, 20. 365, 5. 383, 10, 20. Bolezlauensis 58, 10. 365, 1. Kameneensis 387, 1, 20. Cazlawensis 113, 10. 164, 15. Churimensis 348, 25. Dechinensis 45, 15. Dreucis 406, 1. que vocatur Gritouuo 285, 15. Hinone 113, 10. Lutomericensis 45, 15. 56, 10. 349, 1. 400, 10. Pliznensis 282, 10. 348, 25. 349, 5. 358, 10. Prahensis 353, 15. Rokitnah 113, 10. Satcensis 58, 15. 205, 5. 281, 30. 365, 1. 384, 1. Sedlecensis, Zedilcensis 192, 25. 205, 1. 276, 25. 322, 15. Tetinensis 381, 5, 15. 387, 1, 20. Wltauensis 386, 10—20. Provincie Moravie: Brnensis 164, 15. 357, 20. 370, 1. 446, 10. Olomucensis 446, 5. Prerouensis 419, 25. Znoymensis 104, 20. 446, 5. — Provincie Sclavorum 38, 10. provincia Dalminze 199, 25.

provinciale ius v. ius.

provinciola 335, 20.

provisor 291, 20.

psallere 20, 5. 21, 5.

psalmista 18, 25.

psalterium; p. cottidie implere 96, 5. psalteriorum modulationes 100, 1.

pstruznik, pztrusnic 397, 5. 429, 10.

puellae operatrices 55, 5. 363, 25.

pulli gallinarum 114, 10.

Quadragesima 29, 5. quadragesimale tempus 114, 20.

quatuor tempora 26, 1.

quaz (390, 15).

Rami palmarum = dominica palm. 69, 1.

recitare chartam 232, 10, 15. r. publice litteras 232, 20. r. privilegium coram duce et totius curie consensu 254, 1. recitatores [litterarum] 103, 10.

reclamatio 156, 25. 321, 35. r. competens 162, 25.

redditus 335, 25. 400, 20. r. ducatus [Boemie] 350, 25.

reditus (= circuitus) 114, 5.

regalia secundum consuetudinem principum Teuthonicorum ab imperatore requirere 220, 15.

regesta sedis apostolice 13, 10. tomulus quidam Lateranensis 60, 20.

regimen (= territorium quod administratur) 80, 20.

regula beati Augustini 159, 10. 160, 5. r. sancti Benedicti 156, 20. — regularis disciplina (45, 10). obedientia 369, 1.

reyfo 393, 10.

reinvestire episcopum 13, 25.

reliquiae sanctorum 8, 30. 72, 25. 86, 20. 179, 1 sq. 206, 25. 207, 20. 280, 20. Cf. iuramentum.

rescriptum; r. privilegii 254, 5. r. [chartae] mittere 232, 10.

resignare 247, 5.

retractatio 254, 5.

richterius 393, 5, 10.

ritus aut secta Bulgariae gentis 343, 5.

robora succidere 218, 25.

Romana auctoritas 108, 1. sancta R. ecclesia 22, 1. 26, 15. 27, 35. 32, 1. 62, 15. 65, 30. 67, 25. 70, 20. 102, 5. 126, 10. 129, 20. 144, 1. 146, 20. 165, 25. 327, 20. caput omnium ecclesiarum 23, 25. s. Romanę ecclesię iura 71, 30. s. Romana sedes 37, 10. 337, 10. res publica Romana 31, 25. Romanę leges venerandę 10, 20.

rotarius 398, 25. 431, 5, 25.

- rudnik, rudnici 379, 10. 384, 5, 10.
 rura ad urbes pertinentia 361, 1.
 rustici 55, 25. 56, 5. 57, 5 sq. 59, 15. 364, 5, 25, 30. 377, 5, 20. rusticalis terra 57, 15. 58, 5.
- Sabbatum (= septimana) 25, 25.
 sacramenta 32, 5. sacramentum exligere hab aliquo 22, 5.
 sacrarium libris ditare 112, 35.
 sacrilegi 146, 25. sacrilegii reatus 146, 15.
 saiga; *duodecima pars solidi auri*, 36, 1.
 sal 35, 1, 5. 55, 15. 113, 1. 363, 30, 35. 364, 5. 387, 5, 25. 393, 1. 397, 10. 398, 5. 409, 10. 429, 15, 25. s. ungaricum 413, 1. theloneum salis 271, 10. trussa salis, que slavice dicitur krosna 406, 1. Cf. et. mercatum salinarium.
 salsamentarii 360, 5.
 saltus 359, 20. 373, 5, 25.
 salutatio in litteris apostolicis omissa 68, 20. 133, 20.
 salutationes; de salutationibus decima 386, 10, 20.
 sandalia 45, 5. 367, 5.
 scafil (= *Scheffel*) 35, 1, 20. 36, 5, 10.
 sceptrum suscipere 287, 35.
 scisma, schisma 30, 20. 220, 20. s. facere 20, 25.
 scita patrum 66, 5. scitus atque assensus 264, 1.
 scholarum magister 303, 5.
 scoti (*nummus, de quo v. Soet-beer in Forsch. z. deutsch. Gesch. II., 357*) 35, 1, 25.
 scriba [ducis] 271, 20. 307, 5. Cf. notarius; scriptor.
 scriniarius s. Romane ecclesie 46, 1.
 scrinium sacrum 341, 1.
 scriptitii [asscriptitii] 142, 10.
 scriptor [sedis apostolicae] 140, 5.
 scriptum 79, 15. 83, 10. s. authenticum 327, 35. scripto sancire 155, 10. scriptis et testibus reconsignare 51, 10.
 scripture testimonium 195, 10.
 scrofe, scrophe 130, 10. (224, 15). 406, 10.
 scutarius 360, 10.
 scutellae 60, 15. — scutellarii 376, 10—20. scutellarum artifices 84, 10. s. tornarius 359, 30.
 scutum 153, 15. 392, 25. scuta dare 360, 10. custodire Pragam cum duodecim scutis 256, 20.
 secretarius 180, 25.
 secta 38, 30.
 sedes apostolica 19, 20. 30, 20. 31, 30. 32, 15. 66, 20. 67, 20. 69, 10, 25. 70, 1. 71, 20, 25. 74, 25. 76, 10, 15. 79, 5. 87, 20. 91, 10. 162, 20. 172, 1. apostolice sedis presul 65, 25. ap. s. summus pontifex 160, 10. — sedes episcopalis 117, 35.
 senatus Romane urbis 27, 25.
 sententia; s. canonica 14, 1. s. deposicionis 138, 1. s. excommunicationis 241, 5. s. excommunicationis vel depositionis 134, 1. s. beati Gregorii de inobedientibus mandatis sedis apostolice 148, 15. s. principum 175, 10. 236, 15. sententiam promulgare 174, 20. sententiarum scapitula 138, 20.
 semen 114, 20.
 semidragma, id est scoti unus 35, 1.
 semimodius 35, 1.
 semita 420, 1.
 separatio coniugatorum 14, 20.
 septimana 96, 10. nona s. de ponte 370, 10. nona s. de collectis 370, 5. decime septimane fructus in theloneis 349, 10.
 sepulcrum, sepulchrum; s. dominicum videre 216, 20. s. domini gloriosum visitare 159, 5. s. domini visitantes 268, 15. s. domini salvatoris invisere 324, 1. sepulcri sti. Wencezlai custos 223, 30.
 sepultura 130, 30.
 sequestrare [homines ecclesie] a principum potestate et dominio 163, 1. s. a divinis officiis celebrandis 16, 20. s. ab omnium fidelium consorcio 146, 25.
 servi 35, 10. 36, 1. 45, 15. 55, 20. 84, 10. 114, 20. 142, 10. 161, 1. 162, 35. 326, 15. 359, 25. 377, 10—25. 412, 30. s. aratores 406, 10. s. curiales 399, 20. 432, 25. s. precio introducendi 84, 10. s. qui voluntarie sese servitio subdiderunt 161, 5. servum cum omni sua successione donare 282, 15, 20. servum ad litteras ponere 130, 30.
 servientes 55, 1. 73, 20. 363, 15. Cf. servitor, servi.
 servilia opera impendere 369, 20.
 servire pro terra 400, 25. 433, 15.
 servitium 198, 15. 202, 30. 305, 25. 362, 5. 383, 10. s. exhibere 42, 15. in s. redigere 32, 25. servitio voluntarie se subdere 161, 5. — servitia hominum ad dotem ecclesie pertinentia 409, 15. servitia que fratribus (= canonicis) de curia episcopali dantur 125, 1. servicia solvere 114, 10. servitium persolvere 114, 20.
 servitor 37, 15. 45, 35. Cf. servi.
 servitus 356, 1. 369, 15, 20. servituti mancipare hominem cum omni posteritate 353, 5. de servitute exire 84, 15.
 sigillum; s. sti. Adalberti 313, 5. sti. Wencezlai 273, 25. 313, 5. s. apostolicum 73, 20. s. novum (Clementis III) 102, 25. s. eccle. Pragensis 278, 25. 324, 30. capituli eccle. Prag. 223, 30. s. eccle. Wissegrad. 278, 25. s. hospitalis sti. Johannis Hierosolym. Pragae 290, 30. s. Bernardi prioris et Martini preceptoris hospitalis sti. Joh. Hierosol. 297, 10. s. ducis vel regis Bohemiae in actis aliarum personarum 219, 15. 223, 30. 247, 10. 251, 1. 331, 10. sigillo auctorizare 44, 15. sigillo autenticare 219, 15.
 signum exigere 321, 35. signa (terminalia) 420, 1.
 silva 4, 30. 45, 15. 60, 35. 83, 15. 94, 10—20. 98, 30. 104, 20. 130, 5 sq. 156, 30. 157, 1. 160, 15, 20. 164, 15. 176, 10. 192, 25. 198, 10. 202, 30. 215, 25. 217, 15, 20. 245, 20. 251, 1. 264, 1. 275, 35. 280, 5. 285, 15. 301, 30. 320, 5. 348, 10, 25. 349, 1. 352, 1. 353, 15. 354, 1. 355, 25. 357, 15. 363, 20. 369, 20, 30. 370, 5. 385, 20. 386, 1. 395, 5. 400, 5. 414, 1—10. 415, 5. 418, 25. 419, 1. 424, 1. 426, 30. 427, 5. 433, 5. 439, 30. 445, 25. silva, qua Boemia limitatur 94, 10. s. (terminus Bohemiae versus Misnam) 46, 15. s. Boemica 35, 5. 36, 5. 326, 15. s. Patavica 35, 1. silvarum circuciones 215, 20. silvarum more consignare 205, 5. villas in silva [terminali] ponere 414, 20. silvae succisio 245, 20. silvae aridae et virentes 114, 5.

- simbolum, symbolum 22, 1. 27, 30. s. orthodoxe fidei 20, 1. s. catholice fidei 39, 1.
- symonie infamia 138, 5. s. scrupulus 45, 25.
- synodus 73, 20, 30. 74, 5. 75, 1. 77, 20. 92, 10, 15. 287, 30. s. generalis 51, 20. s. universalis 20, 1. synodalia gesta 10, 10. synodalis conventus 30, 10. synodales conscriptiones 13, 10.
- sitne 363, 30.
- soboles 38, 1.
- sogma, *onus, quod mulus portare potest*, 35, 25.
- solidus 36, 15. solidi 392, 25.
- solum natale revisere 324, 20.
- somarius 321, 30.
- sorores hospitalis s. Johannis Hierosolymit. 291, 20. s. ordinis Praemonstratensis 185, 5, 25.
- sortilega et incantatrix 235, 5.
- spatium dare 32, 30.
- spelunca 51, 5. 52, 30.
- spirituales 134, 20.
- stagnum 51, 10. 286, 20. 382, 10, 20.
- stamen v. pannus.
- statuta 289, 10. s. sanctorum patrum 28, 15. 149, 20. 168, 20. s. ducis Ottonis 297, 25.
- stilus argenteus 213, 5.
- stipendia [canonicorum] 112, 40.
- strata 53, 20. s. legitima 35, 20. s. publica 352, 1.
- stuba magna episcopalis 315, 15. stubae, stubarum calefactores v. calefactores.
- subagaso 279, 10.
- subcamerarius 247, 30. 278, 30. 279, 10. 289, 10, 25. 323, 5. 446, 1.
- subcancellarius [regis Boh.] Martinus 215, 1. Florianus 218, 1. 219, 5.
- subdapifer [epi. Prag.] 247, 30. 306, 5. 315, 15. s. ducis Boemie 446, 1.
- subdiaconatus 138, 15. subdiaconi 138, 15. 367, 5. 392, 25. subdiaconos ordinare 168, 30.
- subditi 78, 20. 205, 20.
- suspendere [episcopum] ab officio 66, 10. suspensio divini officii 108, 5.
- suspendere [furem] 257, 5. suspendio iudicatus 353, 5. suspensi 290, 25.
- subpincerna [epi. Prag.] 247, 30. 306, 5. 315, 15. s. ducis Boemie 279, 10. 446, 1.
- subtalarium sutores 398, 5. 430, 25.
- subtularium paria 406, 20.
- subulcus 85, 1.
- substantia 35, 10. 85, 5. 105, 30. s. pretiosa 32, 10.
- suburbium 36, 25. 86, 5. 114, 20. 252, 15. 256, 15. 282, 20. 289, 5. 298, 25. 384, 5. 385, 5, 20. 440, 10.
- succorum paria 406, 20.
- sues 55, 10. 363, 25.
- suffraganeus 66, 5.
- supani 289, 20. 440, 15.
- supersticio 26, 10.
- suppellectile 85, 5. supellectilis domestica 297, 5.
- supplicatio 44, 15.
- supplicio capitis damnare 289, 5.
- surgustum 362, 1.
- sutores 45, 35. 56, 15. 84, 10. 161, 5. 385, 10, 20. s. mardurinarum pellium 360, 1. s. subtalarium 398, 5. 430, 25. s. albi et nigri 364, 20, 25. sutor niger 57, 20. 364, 30. sutor corii 360, 1.
- swod, zuod 289, 1. 364, 5. 440, 5.
- Taberna 300, 20. 357, 10. 363, 25. t. occulta 257, 20. — tabernarii 120, 5. 121, 5. 357, 25. 414, 15.
- talentum, talenta 244, 1. t. Ratisponensis monete 256, 25.
- tecta 112, 15. t. custodire 393, 15.
- tegula 112, 15.
- teloneum v. theloneum.
- templum 112, 35.
- termini 253, 1. 276, 1. 322, 15. 348, 20. 357, 15. 370, 1, 5. t. episcopatus Pragensis 94, 10 sq. terminos ponere 46, 10. terminis distinguere 264, 5, 10. 346, 10. controversia de terminis 258, 15. definitae notae terminorum 53, 20. Cf. fines; limites.
- terra 53, 1. 57. 58. 98, 30. 104, 20. 105, 1. 114, 15, 25. 118, 25. 130, 15. 155, 5. 156, 30. 160, 15 sq. 161, 10. 215, 25. 218, 30. 252, 20. 255, 15. 282, 1. 285, 15. 286, 25. 290, 25. 326, 15. 328, 30. 348, 5, 25. 349, 1. 353, 10. 364, 20—30. 365, 1—10. 369, 20. 370, 15. 374, 1 sq. 376. 377, 5 sq. t. ad ca-
- strum pertinens 261, 5. t. ad coronam regni pertinens 215, 10. t. hospitalis (57, 5—15). 58, 1. 364, 25, 30. t. rusticalis (57, 15). 364, 30. t. inculta 355, 30. terrae cultae et incultae 198, 10. 202, 30. ad excollandam terram venire 227, 25.
- territorium 369, 1. territoria 373, 5, 25.
- testamentum 331, 25. testamentum suum vivaci committere privilegio 326, 1.
- testes aure tracti 109, 1. t. congrui 79, 15. t. idonei 271, 15. t. legitimi 51, 10. t. ex iure terre producere 237, 20. V. et. causa.
- theloneum 34, 15—30. 35, 1 sq. 53, 1. 252, 20. 328, 25. 354, 1. 357, 10, 20. 363, 30. 364, 1. 387, 5, 25. 399, 10. 400, 20. 409, 10. 422, 10. 432, 10, 25. 433, 1. 445, 25. thelonea per Boemiam constituta 349, 10. theloneum forense 363, 30. t. tam fori quam porte id est exitus terre 326, 5. t. de piscibus 363, 20. t. salis, de sale aportato 271, 10, 15. 363, 30. t. de vino 363, 35. t. de ponte, quod ad pontem pertinet 84, 5. 121, 5. t. Boemiense 48, 10. t. iustum 36, 15. ab exactione thelonei absolvere 322, 1. — thelonearium ius et debitum 349, 20. 354, 10.
- thesaurarius 313, 15, 20. thesauri 97, 1.
- tyna 392, 20, 30. 393, 10.
- titulus altaris 207, 1. 208, 5. 209, 10.
- tona; stagnum, quod sclauice dicitur tona 382, 10, 20.
- torculare 359, 20.
- toreumata 359, 30.
- tornarii 380, 5, 20. tornarius scutellarum 359, 30. tornatores 397, 5, 20. 429, 10, 25. 430, 5. t. pi-cariorum 161, 5.
- tradere se cum terra sua 401, 1. 433, 15.
- transitus super fluvium 215, 25.
- transvectio rerum 321, 35.
- trapezita 397, 15, 20. 430, 5, 20.
- tremissa 36, 1.
- tribunalia regni 141, 35.
- tributarius 31, 20. 406, 1. t. mellis v. mel.
- tributum 30, 15. 31, 20. 55, 25. 56, 1. 83, 20. 111, 10. 195, 20. 362, 5. 386, 5, 20. 400, 15. t. re-

- gis 369, 20. t. annuum 113, 5, 10. t. pacis 252, 15. 361, 5. t. de pontibus 361, 15. t. de viis 56, 1. 370, 10. t. substantię secularis 30, 10. tributorum exactio 163, 1.
- trigamus [sacerdos] 138, 5.
- trussa salis 406, 1.
- tuicio s. Petri 23, 15. Cf. defensio; protectio.
- tunica 55, 30. 56, 10. 364, 10. 406, 20.
- tutamini beati Petri commendare 367, 1. sub tutela commendare 324, 15.
- Ugezđ, vgezđ 400, 5. 401, 1—20. 403, 1. 433, 5—20. ambitus, quod slavonice vgehcs [al. vgehd, vgeid] dicitur 192, 25. 205, 1. vgiez ambitus teuthonice nomine Meringe 263, 30.
- ululatores 399, 1. 431, 25.
- umbo 290, 1.
- uozidlnik v. vozidlnik.
- urbs 46, 20. 57, 1. 83, 15. (83, 25). 94, 15. 111, 10. 195, 20. 177, 35. 194, 30. 313, 10. 318, 10. 319, 5. 340, 20. 352, 5. 354, 20. 359, 15. 360, 20. 361, 1—10. 364, 15. urbem reparare 195, 20. urbium munitio 362, 5. V. et. prefectus. Urbs (= Roma) 61, 20.
- urna 349, 5. urnae mellis 361, 5. 397, 20, 25. 430, 10, 25.
- utensilia 60, 15.
- utilitas 196, 5.
- uxor bigama 138, 10. uxores reducere 14, 20.
- Vaccae 55, 10. 85, 1. 114, 15. 130, 10. (224, 15). 363, 25. 406, 10, 15. 413, 5. v. minores (224, 15). vacca sterilis, que vulgari locutione ialovica dicitur 114, 10.
- vaccarius 397, 15. 430, 1, 20.
- vadium 259, 1.
- vasum salis 397, 10. 429, 15, 25.
- vectigalia 373, 5, 25. vectigalium exactio 163, 1.
- venatio 2, 10. 114, 5. venationes 198, 10. 202, 30. 373, 5, 25. venatio furtiva 353, 10.
- venator 218, 5. 295, 35. venatores hospicio recipere 349, 20. 354, 10. venator curie 446, 1. summus venator curie [ducis] 419, 5. 424, 5. summus venator silvarum in Netholic 420, 25. — Cf. magister venatorum.
- vendere aut alienare villas ecclesię 273, 5.
- venditio 267, 5. 289, 5. 364, 5. 386, 15, 20. 387, 1, 5, 20. 400, 15. 406, 1. 440, 5. v. hominum 361, 10. v. vendiciones hospitum 55, 25. 56, 1. vendicionis totam utilitatem accipere 440, 1. — venditor 257, 20.
- vesperae 315, 5.
- vestimenta canonicorum 361, 15. v. linea 32, 10. Cf. et. ablutor.
- vestis: vestibus variis aut croceis seu etiam sericis uti 153, 15. vestium ablutor (380, 10).
- vexillum in lancea 289, 30. 290, 1. vexilla percipere de manu imperatoris 295, 10.
- vgehcs, vgehd, vgeid, vgiez v. ugezđ.
- via 55, 10, 25. 56, 1. 61, 1. 245, 15. 348, 20. 349, 20. 354, 10. 363, 25. 386, 15, 20. 387, 5, 20. v. foralis 373, 15—30. v. privata 321, 30. v. publica 321, 30. 370, 1. 398, 1. 430, 5, 15, 25. v. antiqua, que conducit ad Seleu 253, 5. v. que ducit ad Boemiam 370, 5. v. Prachaticih 112, 40. v. magna, quae vadit Pragam, v. per quam venit ad civitatem Pragam 130, 5. 348, 5. v. ad Poloniam iuxta civitatem Gradecz 84, 5. 196, 5. viam custodire 164, 20. Cf. strata.
- vicaria potestas 330, 10. — vicariatio principis apostolorum 27, 35. vicaricatione (s. Petri) fungi 23, 20.
- vicarius 34, 20. v. s. Petri 23, 15. 345, 1. v. apostolicus 341, 1. v. apostolice sedis 165, 25. — vices committere 165, 25.
- vici Theutonicorum 257, 10.
- vicinatus 284, 20. vicini 245, 15. 253, 1.
- victualia 35, 15.
- viduitas 106, 1. 324, 20.
- vigiliae 99, 30.
- villae 45, 10. v., quae pertinent ad orientales urbes 46, 20. v. iam diu fere desertae 418, 30. 424, 1. v. in silvis 324, 15. — villani 284, 15.
- villicus (59, 15). 282, 5. 291, 30. 349, 5. 406, 5, 15. v. regis 409, 30. v. Pragensis 114, 1. 386, 15, 20. 387, 10, 25. 389, 20. 397, 15, 20. 430, 5, 20. v. [episcopi Prag.] 306, 5.
- vinea 55, 5. 215, 15. 252, 20, 25. 278, 35. 279, 20. 298, 25. 348, 5. 363, 20. 369, 15. 373, 5, 25. 376, 1, 15. 397, 5. 398, 1. 399, 5. 400, 10. 409, 10. 429, 5, 25. 431, 10, 25. 432, 1, 5. vineam edificare 278, 15.
- vinitores 55, 5. 56, 10 sq. 57, 1. 83, 15. 85, 1 sq. 363, 20. 364, 20, 25. 369, 15. 374, 1 sq. 375, 5, 20. 376, 1, 15. 379, 1, 15. 380, 1, 5, 15. 409, 10.
- vinum 113, 1. 252, 25. 363, 35. 392, 30.
- visio 272, 15.
- vivaria piscuum 84, 5. 196, 5.
- vocare ad praesentiam [papae] 249, 5.
- votum 42, 15. v. Iherosolimam ire 216, 20.
- vozidlnik, uozidlnik (378, 5, 15).
- vulnerare aliquem 400, 20.
- Xeniis exornare monasterium 112, 30.
- xenodochium 179, 35.
- Zagradne 387, 20, 30. 390, 5.
- zclaznik, zklaznik 398, 20. 431, 20.
- ztras; homines, qui vulgo ztras appellantur, quorum erat officium quandam viam custodire 164, 15. — ztrasa v. custodia.
- zuinar; porcarius, qui sclauice dicitur zuinar 382, 1, 15.
- zuod v. swod.

ADDENDA ET EMENDANDA.

(Pag. = pagina. — l. = linea.)

Pag. 7, l. 35 lege: Tulln. — pag. 13, l. 14 lege: sedes pro sede. — pag. 29, l. 23 post pag. 206' adde: Meichelbeck, *Hist. Frising.* 1b, num. 910. — pag. 31, l. 33, not. ii) dele: missum. — pag. 42, l. 9 lege: 'persolvendi'. — pag. 44, l. 14 lege: cap 25; l. 23 lege: (1700—1738); l. 39 adde: Vide G. Friedrich, *O privilegiu papeže Jana XV daném r. 993 kl. Břevnovskému* (Český časopis historický XI, pag. 11 sq.) — pag. 45, l. 15 lege: casas, — pag. 47, l. 40 lege: ¹⁰⁾ Dra-sovice vel Dražovice, iam non exstat, v. Sedláček in Český časopis hist. XII, pag. 203. — pag. 52, l. 35 lege: ¹⁾ Čisovice prope Mníšek, distr. pol. Smíchov. — pag. 56, l. 40 et 41 dele: Fortasse Chotěšov — Roudnice (Raudnitř); l. 42 lege: Sedlec, germ. Sedletz, distr. pol. Roudnice. l. 43 lege: Dubeč quondam villa, nunc praedium Dubice prope Brožany et Rochov, distr. pol. Roudnice. — pag. 57, l. 34 pro: Radoň lege: Radouň; l. 37 lege ³⁰⁾ Stranná nunc perperam Stran prope Stolinke, germ. Drum, distr. pol. Litoměřice. — pag. 58 l. 35/36 lege: ⁵²⁾ Chotěšov; l. 39/40 lege: ⁵⁶⁾ Chodšov, distr. pol. Louny (Laun). — pag. 59 l. 43 lege: ⁶²⁾ Jištrby, germ. Giesdorf, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — pag. 60, post lin. 27 adde: Relationem hanc repetit etiam Cencius camerarius; v. Fabre, *Le Liber censuum de l'église Romaine*, pag. 357. — pag. 62, l. 33 pro: buidve lege; quidve — pag. 63, l. 34 lege: consiliarium, l. 35 pro: tuum lege: tum. — pag. 84, l. 31 post: 'Přerov' adde: vel Kelčice, distr. pol. Prostějov (Prossnitz). l. 39 lege: ³⁰⁾ Rousko, distr. pol. Hranice (Mährisch Weisskirchen). — ³¹⁾ Březovice distr. pol. Prostějov. l. 40 dele: 'Qui — nequeo' l. 42 lege: ³²⁾ Fortasse Unětice quondam villa prope Bučovice, distr. pol. Vyškov (Wischau). — pag. 91 l. 19 lege in omni vestro pro vestri. — pag. 104, l. 25 lege: Chrabercy^h; l. 36/37 lege: ²⁾ Haec villa ubi quaerenda sit nescio. — ³⁾ Fortasse Chabry, germ. Chabern, distr. pol. Karlín (Karolinenthal). — pag. 105, l. 36 lege: ²⁾ Černoušek, distr. pol. Roudnice. l. 37/38 lege: ⁵⁾ Skršín prope Bělina, distr. pol. Teplice (Teplitz) — ⁶⁾ Lbín, germ. Welbine, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — pag. 108, l. 18/19 lege: Litteras — pag. 111, l. 1 pro 'Hruška' lege: Rousko; l. 35 post 'Přerov' adde: vel Kelčice, distr. pol. Prostějov (Prossnitz). l. 43/44 lege: ²⁶⁾ Rousko, distr. pol. Hranice (Mährisch Weisskirchen). — ²⁷⁾ Březovice, distr. pol. Prostějov. — ²⁸⁾ Fortasse Unětice quondam prope Budčovice, distr. pol. Vyškov (Wischau). — pag. 134, l. 25 lege: Mon. Boic. XIV, — pag. 156, l. 37/38 lege: ²⁾ Selmice, distr. pol. Pardubice — ³⁾ Chotusice, distr. pol. Čáslav. — pag. 160, l. 34/35 lege: ⁹⁾ Čibuz et Skalice Velká (Gross-Skalitz) distr. pol. Hradec Králové (Königgrätz). — pag. 178 post lin. 31 adde: Nota temporis indictionem et concurrentes anni 1157 adjert, sed litteras anno 1158 confectas esse anni ordinationis demonstrant. — pag. 183, l. 14 lege: cotidianis pro: coditianis. — pag. 198, l. 34 post 'Přerov' adde: vel Kelčice, distr. pol. Prostějov. l. 36 lege: ³²⁾ Fortasse Unětice quondam villa prope Bučovice, distr. pol. Vyškov (Wischau). l. 37/38 lege: ³⁴⁾ Rousko, distr. pol. Hranice (Mähr. Weisskirchen). — ³⁵⁾ Březovice, distr. pol. Prostějov. — pag. 217, l. 35 lege: ¹³⁾ Viska, germ. Fiska, capella ss. Petri et Pauli prope Stvolny g. Zwollen, distr. pol. Kralovice. — pag. 241, l. 20 lege: consilium pro: consi ium. — pag. 252, l. 4 ante Boczek adde: Ditrich, *Series praepositorum eccl in castro Wischehrad*, pag. 16. — pag. 257, l. 3/4 lege: <Noveritis, quod Theutonice liberi homines sunt.>ff) — pag. 269, l. 9 lege: confectus (tabul. c. r. gubernii Pragae A 29—2), — pag. 277, l. 9 lege: num. 2638. — pag. 282, l. 43 lege: ²²⁾ Ples starý, germ. Alt-Ples, prope Jaroměř. — pag. 285, l. 20 lege: villa pro: vil a; l. 38 lege: ⁶⁾ Zdětín, distr. pol. Ml. Boleslav, germ. Jung-Bunzlau. — pag. 301, l. 38 lege: ³¹⁾ Lyšanovice quondam prope Křižence, germ. Stiegnitz, distr. pol. Mor. Krumlov. — pag. 325, l. 9 pro: 470 lege: 47 mm. — pag. 326, l. 39 pro: 'minus recte' lege: rectius. — pag. 347, l. 9 lege: confirmationi spuriae; l. 29 lege: confirmationem spuriam;

post lin. 38 adde: *Vid. et. Friedrich in Sborník prací žáků Gollových pag. 77. — pag. 350, l. 5 pro: 751 lege: 76 mm. — pag. 352, l. 32 pro: medio lege: exeunte; l. 36 adde: Vid. Friedrich in Sborník prací žáků Gollových, pag. 73 sq. — pag. 354, l. 8 post Adalberti dele comma; l. 24 pro: 760 lege: 76 mm. — pag. 357, l. 15 lege: contradidi pro: cotradidi. — pag. 360, l. 11 lege: equumu — pag. 361, l. 8 lege: etiam curtemz* dictam et in l. 25 initio adde: *) ,turrem' B. — pag. 380, l. 41 lege: Drahelice distr. pol. Poděbrady. — pag. 387, l. 36 lege: denominata pro: de nominata. — pag. 395, l. 24 lege: h) ,Meceleŭ' A; l. 37 lege: ²⁰⁾ Láq, germ. Laas, distr. pol. Stříbro (Mies). — pag. 401, l. 35 ad not. 109 adde: Všenice in distr. pol. Plzeň interpretatur H. Jireček in Památky archaeologické II, pag. 170. — pag. 412, l. 20 lege: fructus pro: fructum. — pag. 424, l. 6 lege: circuire pro: circure. — pag. 439, l. 12 lege: instrumento pro: iustrumento. — pag. 458, l. 3 lege: facs. = facsimile. — pag. 477 post l. 3 adde: Kuenring v. Chvnringen. — pag. 480, post l. 59 adde: Doksany v. Doxa. — pag. 481, l. 14 lege: locat. — pag. 536 post l. 52 adde: Úhlavka v. Msicha.*

HOC VOLUME CONTINENTUR:

	Pag.
Praefatio	V—XII.
Acta genuina annorum 805—1197	1—331.
Acta spuria annorum 800—1195	332—446.
Conspectus personarum, ad quas huius tomi litterae ac diplomata data sint	447—450.
Conspectus personarum, quae huius tomi diplomata ac litteras dederint	450—454.
Concordantia numerorum huius tomi et K. J. Erbeni Regestorum Bohemiae	455—457.
Index nominum	458—549.
Compendia indicis	549.
Glossarium	550—564.
Addenda et emendanda	565—566.
